Ulrich Middeldorf

ROSARIVM AVREVM B. MARIAE VIRGINIS.

NON SOLVM VERBI DEI
Concionatoribus, & Eccleſiarum Curatis
valde vtile. Verumetiam omnibus
Chriſti fidelibus perneceſſarium.

Authore R. P. F. GVILLELMO PEPIN
Theologo Pariſienſi, Ord. Prædicatorum.

Cui adiectum eſt paruum Roſarium continens Sermones ſeptem ab eodem æditum, quod Inſcribitur

SALVTATE MARIAM.

VENETIIS,
Ex Typographia Ioan. Ant. Bertani. MDXCII.

Petri de Iustis Medicin:

Digitized by the Internet Archive
in 2025 with funding from
Getty Research Institute

https://archive.org/details/rosarivmavrevmbm00pepi

INTENTIO AVCTORIS in Opus ſequens.

PRO planiori intellectu dicendorum aduertendum, quòd modus orandi Beatiſſimam Dei genitricem Mariã cum patrinolis: diuerſa apud diuerſos ſortitur nomina, prout diffusè declaraui in paruo tractatu aliàs per me edito: qui intitulatur SALVTATE MARIAM. Nam apud nonnullos vocatur Pſalterium, apud alios Capelletum, apud autem cæteros, & communius Roſarium. Vnde in præſenti opuſculo proſequemur vltimum titulum, qui appellatur Roſarium: ſub numero quinquagenario. Intentionis autem meæ eſt, deducere quinquaginta prærogatiuas Chriſtiferæ Mariæ ſub appellatione Roſarũ, & conſequenter deſcendendo ad mores, & praxim oſtendere quomodo debemus coronare noſmetipſos prædictis Roſis, ſeu prærogati-

uis. Poſt quemlibet autem denarium numerum Roſarum albarum deſignantium ipſam Dei genitricem Mariam, ſubiungemus Roſam vnam rubeam deſignantem aliquod myſterium Chriſti paßionis. Et ſic in toto hoc Tractatu annotabimus quinquagintaquinque Sermones, qui poterunt declamari ad populum tempore Quadrageſimæ, ſiue quocunque alio tempore iuxta deſcriptionem Lectoris, & Prædicatoris.

INDEX

INDEX
OMNIVM SERMONVM,
qui in hoc Opere continentur.

Primus denarius Roſarum.

DE Roſa nobilitatis. Sermo primus.
De roſa natiuitatis. Ser.ij
De roſa puritatis. Ser.iij
De roſa humilitatis. Ser.iiij
De roſa virginitatis. Ser.v
De roſa bonæ famæ. Ser.vj
De roſa fidei. Ser.vij
De roſa ſpei. Ser.viij
De roſa charitatis. Ser.ix
De roſa gratiæ. Ser.x
De dolore Chriſti in circuncisione. Ser.xj

Secundus denarius Roſarum.

De roſa parſimoniæ. Ser.xij
De roſa taciturnitatis. Sermo xiij
De roſa diuinæ laudis. Sermo xiiij
De roſa gratiarũ actionis. Ser.xv
De roſa ſanctæ exemplaritatis. Ser.xvj
De roſa miſericordiæ. Sermo xvij
De roſa pietatis. Ser.xviij
De roſa liberalitatis. Ser.xix
De roſa mediationis. Ser.xx
De roſa aduocationis. Sermo xxj
De dolore Chriſti in horto. Ser.xxij

Tertius denarius Roſarum.

De roſa prudentiæ. Sermo xxiij
De roſa iuſtitiæ. Ser.xxiiij
De roſa fortitudinis. Sermo xxv
De roſa temperantiæ. Sermo xxvj
De roſa patientię. Ser.xxvij
De roſa martyrij. Ser.xviij
De roſa compaſſionis. Sermo xxix
De roſa diuini adiutorij. Sermo xxx
De roſa ſanctę conuerſationis. Serm.xxxj
De roſa ſanctæ contemplationis. Ser.xxxij
De dolore Chriſti in flagellatione. Ser.xxxiij

Quartus denarius Roſarum.

De roſa ſapientiæ. Sermo xxxiiij
De roſa ſcientię. Serm.xxxv
De roſa timoris. Ser.xxxvj
De roſa conſilij. Ser.xxxvij

De roſa intellectus. Sermo xxxviij
De roſa voluntatis. Sermo xxxix
De roſa memoriæ. Ser.xl
De roſa pulchritudinis.Sermo xlj
De roſa electionis. Ser.xlij
De roſa quæſtionis diuinalis. Ser.xliij
De dolore Chriſti in coronatione. Serm.xliiij

Quintus denarius Roſarum.

De roſa ſanctæ operationis. Sermo xlv
De roſa gaudij. Ser.xlvj
De roſa honoris. Sermo xlvij
De roſa pacis. Ser.xlviij
De roſa victoriæ. Sermo xlix
De roſa orationis. Ser.l
De roſa ſaluationis. Sermo lj.
De roſa prærogatiuæ mulierum. Ser.lij
De roſa benedictionis. Sermo liij
De roſa aſſumptionis. Sermo liiij
De dolore Chriſti in crucifixione. Ser.lv

F I N I S.

INDEX SENTENTIARVM ET NOTABILIVM

Quæ in toto hoc Opere continentur Alphabetico ordine factus.

A

ABſtinētia quadruplex quę fuit in virgine Maria, ſermo 12.

Abſtinentia de hoc tria notantur: vbi ſupra.

Ad abſtinentiam tria debēt nos inducere, vbi ſupra.

Abſtinentiæ triplex fructus vbi ſupra.

Adiutrix noſtra Maria tribus modis, ſermo 30.

Adiuuit nos Maria in opere redemptionis quattuor modis, vbi ſupra.

Adiuuat nos Maria in triplici ſtatu pp hoc: vbi ſu.

Adiuuabit Maria ſuos in finali iudicio, vbi ſupra.

Adiutorium triplex, vbi ſu.

Adiuuat Deus tria hominũ genera, vbi ſupra.

Adiuuant nos ſancti tribus modis vbi ſupra.

Ad adiuuandum deſolatos tria nos inducunt, vbi ſu.

Aduerſa, vide vbi flagella.

Aduocat Maria pro peccatoribus tribus modis. ſermo 21.

Aduocatio triplex, vbi ſup.

Aduocati aīaũ quatuor bonę cōditiones, vbi ſupra.

de Aduocato temporali tria tanguntur, vbi ſupra.

Angeli mediant inter Deũ, & nos tribus modis, ſ.20.

Angeli compatiuntur tribus generibus hoīm, ſ.29

Aſſumptio beatę Mariæ in cœlum cum corpore propter tribus rōnib. ſer.54.

Aſſumpta eſt Maria in cœlũ tribꝰ modis, vbi ſupra.

Aſſumptio triplex, vbi ſup.

Aſſumptio hominis ad officium ciuile tria requirit, vbi ſupra.

Aſſumptio hominis ad eccleſiaſticam dignitatem tria requirit, vbi ſupra.

Aſſumpti ad officium iudicaturę tria debent habere, vbi ſupra.

Aſſumptio hominis in cœlum

lum ſit tribus modis, vbi ſupra.

B

BEneficium triplex contulit Deus beatæ virgini ſermo 40.
Benedicta fuit virgo Maria tribus modis ſermo 53.
Benedicitur virgo Maria a tribus vbi ſupra.
Benedictio triplex, vbi ſup.
Benedicit dominus hominibus tripliciter, vbi ſupra.
Benedicere dominum tenentur ſpecialiter tria hominum genera, vbi ſupra.
Benedictio hominis ad hominem triplex vbi ſupra.

C

CHaritatis beatæ Marię vide ſub titulo dilectio.
Charitatis dignitas apparet in tribus ſermo 9.
Charitatis virtuoſitas apparet in tribus vbi ſupra.
Charitatis fructus triplex, vbi ſupra.
Circuncidi voluit Chr̄s propter ſex rationes, ſer. 10.
In Circircunciſione voluit Chriſtus ſanguinem fundere propter tres rationes, vbi ſupra.
In Circūciſione noluit Chriſtus efficaciter hominem redimere p̄p tria vbi ſup.
Coniugatarum pręrogatiuę ſunt tres, quæ fuerunt in virgine Maria, ſermo 52.
Compatitur Maria tribus generibus perſonarū ſer. 29.
Cōpaſſio triplex, vbi ſupra.
Compatitur nobis Deus, vbi ſupra.
Compatiūtur Angeli tribus generibus hoīm, vbi ſup.
Compati debemus tribus generibus hominū, vbi ſup.
Compati debemus Chriſto patienti vide diffuſe, ſermo 55.
Conſilium triplex obſeruauit Maria ſer. 37.
Conſilium quibus ſit dandū quomodo audiēdum quomodo exequendum oſtenditur, vbi ſupra.
Conuerſatio beatę Mariæ talis fuit ſermo 31.
Conuerſata eſt Maria cum quinque generibus perſonarum, vbi ſupra.
Conuerſatio ſancta deſcribitur, vbi ſupra.
Cōuerſari cum malis eſt periculoſum vbi ſupra.
Cōuerſatio perfectorum cū impijs eſt vtilis ad tria, vbi ſupra.
Crucifixi Chriſti dolor deſcribitur diffuſe ſer. 55.

Dile-

D

Dilexit Maria filium ſuũ Chriſtum tribus modis, ſermo 9.
Dilexit Maria ſe ipſam tribus modis, vbi ſupra.
Dilexit Maria proximum ſuum, vbi ſupra.
De dilectione noſtra vide ſub titulo charitas.
De dolore Chriſti habes ſub quinque ſermonibus, videlicet 11. 22. 33. 44. 55.

E

Eccleſiaſtici mediãt inter Deum, & populum tribus modis, ſer. 20.
Electa, & prӕelecta fuit Maria ad hӕc ſer. 42.
Electio eſt triplex vbi ſupra.
Eligere debemus tria, vbi ſu.
Electio eccleſiaſticalis debet habere tria vbi ſupra.
Electio eccleſtialis aſſimulatur electioni eccleſiaſticę tribus modis, vbi ſupra.
Elemoſynaria Maria donorum Dei illa diſtribuit ſex modis, ſermo 18.
Eleemoſynӕ tres conditiones, vbi ſupra.
Eleemoſynã cadere ſub prӕcepto probatur ſic vbi ſu.
Eleemoſyna affert danti triplicé vtilitaté, vbi ſupra.
Eleemoſyna debet fieri tribus modis, vbi ſupra.

F

Fama beatӕ virginis magna fuit, ſermo 6.
Famoſa fuit Maria propter tria 5.
Famam bonam debemus nobis procurare propter hoc vbi ſupra.
Fama bona eſt teſtimonium probitatis, vbi ſupra.
Famam procurant ſibi mundani hoc modo vbi ſupra.
Fama bona aliquando turpiter lęditur propter hoc vbi ſupra.
Famoſa fuit Maria reſpectu trium ſermo 31.
Flagellari in prӕſenti diuerſimode contingit ſer. 33.
Flagellari in prӕſenti a domino valet ad tria vbi ſupra.
Flagella remediantur tribus modis, vbi ſupra.
Fidem beatӕ Mariӕ aſtruũt tria teſtimonia ſer. 7.
Fidei triplex conditio deſcribitur vbi ſupra.
Fides eſt nobis neceſſaria ad tria, vbi ſupra.
Fidei firmitas operatur tria bona vbi ſupra.
Fortior tribus fortiſſimis fuit Maria ſer. 25.
Fortitudo Maria apparuit

in tribus, vbi ſupra.
Fortitudo triplex, vbi ſupra.

G

GAuiſa eſt Maria de tribus, ſermo 46.
Gauiſa eſt Maria de filio ſuo in triplici ſtatu, vbi ſupra.
Gaudium triplex, vbi ſupra.
Gaudium huius mundi vituperatur pp tria, vbi ſupra.
Gaudẽdum eſt ſpiritualiter ſicut gaudere ſolent homines tẽporaliter vbi ſupra.
Gaudium cęleſte habet tres proprietates, vbi ſupra.
Gratiam multiplicem inuenit Maria ſermo 10.
Gratiam maximam inuenit Maria. vbi ſupra.
Gratiam inuenit Maria tribus medijs, vbi ſupra.
Gratia a quo cauſatur quomodo ad eam obligamur, & quibus rebus comparetur oſtenditur, vbi ſupra.

H

HOminum impeccabilẽ an poſſit Deus facere. ſermo 33.
Honor triplex ea tribus exhibitus eſt Mariæ. ſermo 47.
Honorauit Chriſtus matrẽ ſuã in triplici ſtatu, vbi ſu.
Honorare debemus beatam virginẽ pp tria, vbi ſupra.
Honorare debemus tria genera perſonarũ, vbi ſupra.
Honorare debemus Deum tribus modis, vbi ſupra.
Honorare debemus tria hominum genera, vbi ſupra.
Honorare debemus animas noſtras pp tria, vbi ſupra.
Humilitas Mariæ oſtenditur ex parte trium. ſermo 4.
Humilitatem habendam ſuadet triplex ſcriptura vbi ſupra.
Humilitas eſt ad ſalutem neceſſaria, vbi ſupra.
Humilitas eſt valde virtuoſa vbi ſupra.

I

INtellectus Mariæ fuit tripliciter dotatus. ſer. 38
Intellectus triplex deſcribitur vbi, ſupra.
Intellectus efficitur benè guſtatiuus tripliciter, vbi ſu.
Intellectus eſt benè operatiuus tribus ſuppoſitis, vbi ſupra.
Intellectum ſuum debet quęlibet exercitare circa tria, vbi ſupra.
Iudicis aſſumptio tria requirit, ſermo 54.
Iudices debent in ſe tria habere, vbi ſupra.
Iuſtitiam ſeruauit Maria reſpectu

reſpectu trium. ſermo 24.
Iuſtitia triplex, ubi ſupra.
Iuſti obtinent a domino triplex bonum, ubi ſupra.
Iuſtus iudex dēt habere quatuor conditiones, vbi ſup.

L

Laudauit Maria Dei potentiam, miſericordiam, iuſtitiam. ſermo 14.
Laudare dominum tenentur ſex differentiæ creaturarum, ubi ſupra.
Laudare Deum debemus tribus modis, ubi ſupra.
Laudare Deum debemus diuerſis temporibus, ubi ſupra.
In liberalitate comparatur Maria tribus rebus, ſer. 9.
Liberalitatis Mariæ triplex circunſtantia, ubi ſupra.
De liberalitate tria tanguntur, ubi ſupra.
Liberalitas ad pauperes hoc mō remuneratur, ubi ſup.
Liberum arbitrium, require ubi uoluntas.

M

Maria de hoc uocabulo habes aliqua ſub ſingulis uocabulis in hac tabula contentis.
Martirium Maria triplex. ſermo 28.
Martirij Mariæ triplex conditio, ubi ſupra.
Martirium Mariæ cauſabatur ex tribus, ubi ſupra.
Martirium triplex deſcribitur, ubi ſupra.
Martirium ſpirituale conſiſtit circa tria, ubi ſupra.
Martirium innocentum quale fuerit oſtēditur. ſer. 28.
Martirium pfectum prodeſt ad tria, ubi ſupra.
Mediatrix eſt Maria reſpectu trium ſermo 20.
Mediatio triplex deſcribitur ubi ſupra.
Mediāt Angeli inter Deum, & nos tribus modis, ubi ſupra.
Mediant eccleſiaſtici inter Deum, & populum tribus modis, ubi ſupra.
Mediatio inter diſcordantes habet quatuor effectus, ubi ſupra.
Ad memoriam Maria reducebat aſſiduè hæc tria ſermo 4.
Memoriter retinebat Maria triplex Dei iudicium, ubi ſupra.
Memoriam debemus habere de tribus, ubi ſupra.
Memoriam debemus habere de eo quo ad tria, ubi ſupra.
Memoriam debemus habere de tribus quo ad nos, ubi ſupra.

Me-

Memoriam debemus habere de tribus quo ad proximos ubi ſupra.
Miſericordia Maria excedit tribus modis omnium hominum miſericordiam ſermo 17.
Miſericordes eſſe debemus tribus generibus perſonarum ubi ſupra.
Miſericordiæ ſpiritualis ſeptem opera debemus animabus noſtris impendere ubi ſupra.
Miſericordiam triplicem debemus proximo impendere ubi ſupra.
Miſericordiam impēdere defunctis tenentur tria perſonarum genera ubi ſup.
Mulierum pręrogatiuę ultra uiros ſunt tres ſer. 52.
De hoc uide diffuſe in ſequentibus ſub littera P.

N

NAtiuitas Mariæ gaudium attulit tribus ſermo 2.
Natiuitas eſt triplex ubi ſu.
Natiuitas humana eſt immunda ex parte corporibus, & animæ ubi ſupra.
Nobilitas duplex fuit in Maria ſermo 1.
Nobilitas unde ortum habuit oſtenditur hoc modo ubi ſupra.
Nobilitatis uere tres ſunt conditiones ubi ſupra.
Nobilitas uere ualde honoratur in cœlo ubi ſupra.

O

OBedientiæ ſunt ſeptem gradus qui omnes ſumunt in Maria ſer. 37.
Occupationem triplicem habuit Maria ſermo 45.
Opera bona debemus facere propter tria ubi ſupra.
Operari debemus in præſenti tribus modis ubi ſupra.
Operari debemus tribus differētijs tēporis ubi ſupra.
Oraſſe legitur Maria tribus & propter hoc ſermo 50.
Orare debemus ad Mariam tribus modis ubi ſupra.
Orationis triplex ꝓprietas ubi ſupra.
Orationis tres domicellę ubi ſupra.
Orare debemus pro tribus differētijs hoīum ubi ſu.
Oratio protegit homines cōtra ubi tria ubi ſupra.
Oratio uiri iuſti impetrat tria bona, ubi ſupra.
Oratio iterum impetrat alia tria bona ubi ſupra.

P

PAtientiā habuit Virgo Maria in triplici ſtatu. ſe. 27.

de Patientia tria notantur. vbi ſup.
Patientia commendat triplex genus ſcripturarum vbi ſupra.
Patientia vera eſt,quam nō frangunt hæc tria. vbi ſu.
Patientia valet ad tria. vbi ſupra.
Pacem quæſiuit,ſeruauit,& procurauit Maria. ſer. 48
Pacem quæſiuit Maria,cum tribus.vbi ſup.
Pax triplex.vbi ſup.
Pax ad proximum triplex. vbi ſup.
Pax commendatur à trib. vbi ſup.
Pax commendatur à triplici genere Sanctorum. vbi ſupra.
Pacis triplex eſt fructus. vbi ſupra.
Parſimonia quadruplex fuit in Virgine Maria. ſer.12
de Parſimonia tria notãtur. vbi ſup.
ad Parſimoniam tria debēt nos inducere. vbi ſup.
Parſimoniæ triplex fructus. vbi ſup.
Prærogatiuam triplicem habuit Maria.ſer.52
Prærogatiuæ virginū tres, quæ fuerūt in Maria. vbi ſupra.
Prærogatiuę viduarū tres, quę fuerunt in Maria.vbi ſupra.
Prærogatiuæ coniugatarum tres fuerūt in Maria. vbi ſupra.
Prærogatiuæ mulierum ſupra viros tres.vbi ſu.
Priuilegia mariæ ſunt. ſermo 15
Pietas Mariæ in dando habet ſex cōditiones. ſer.18
de Pietate Mariæ. vide ſub titulo Eleemoſyna.
Prudentiam ſuam oſtendit Maria ad filiū tripliciter. ſer.23
Prudentiam ſuam oſtendit Maria ad Angelum tripliciter.vbi ſup.
Prudentiam ſuam oſtendit Maria in ordine ad diabolum hoc modo.vbi ſupra.
Prudentia hominis declaratur in tribus.vbi ſupra.
Prudentia habet triplicem operationem. vbi ſupra.
Prudens debet facere tria. vbi ſup.
Prudentiæ ſunt tres partes ſubiectiuæ. ſerm.37
Pulchra fuit Maria reſpectu trium.ſer.41
Pulchritudo corporalis Mariæ habuit tres conditiones.vbi ſup.
Pulchritudo triplex. vbi ſupra.
Pulchritudo corporalis habet tres malas conditiones.vbi ſup.
de Pulchritudine corporali notantur

notantur tria. vbi ſupra.
Pura fuit Maria à tribus. ſermo.3
Puritas mentis hoc modo acquiritur. vbi ſup.

Q

QVæſiuit dominũ Maria tribus modis. ſermo.43
Quærendus eſt dominus in tribus locis. vbi ſup.
Quærẽdus eſt dominus mane, meridie, veſpere. vbi ſupra.
Quærẽdus eſt dominus tribus modis. vbi ſup.

R

REddidit Maria Deo, ꝓximo ſibiipſi habuit. ſer.24
Reddere debemus Deo tria. vbi ſup.
Reddere debemus proximo tria. vbi ſup.
Reddere debemus nobiſipſis tria. vbi ſupra.

S

SAlutatio Angelica habet tres pulchras conditiones. ſer.51
Salutatio triplex. vbi ſupra.
Salutatio Angelica de hoc modo mouentur tria dubia. vbi ſupra.
Salutatio Angelica eſt dicenda hoc modo. vbi ſup.
Salutare ſe inuicem ſolent homines tribus modis. vbi ſup.
Salutatio cęleſtialis triplex. vbi ſup.
Sapientior fuit Maria Apoſtolis, Prophetis, Angelis. ſer.24
Sapientia triplex vbi ſup.
Sapientia humana, de hoc tria dicuntur. vbi ſup.
Sapientia vera habet operationem triplicem. vbi ſupra.
Sapientia mundana trib. nominibus appellatur. vbi ſupra.
Scientia donum habet triplicem actum, qui fuit in Maria. ſer.35
Scientiam ſpeculatiuam, & practicam habuit Maria. vbi ſup.
Scientia eſt triplex. vbi ſupra
Scientia magna reprobatur propter tria. vbi ſup.
Scientia humana habet tres bonas conditiones. vbi ſupra.
Studiũ ſacræ ſcripturę tria bona operatur. vbi ſupra
Sperauit virgo Maria tria. ſer.8
Spei diffinitio tangitur, & decla-

declaratur.vbi ſup.
Spei laus deſcribitur.vbi ſupra.
Sperare debemus in domino triplici tempore. vbi ſupra.

T

TAciturnitas Mariæ habuit quatuor conditiones.ſer.13
Taciturnitas tria bona operatur.vbi ſup.
Temperantię ſunt tres filię, quæ fuerunt in Maria. ſer.26
ad Temperantiam tria nos inducunt.vbi ſup.
Temperãtię regulam tranſgrediuntur tria hominũ genera.vbi ſup.
Timorem triplex.ſer.36
Timor iterum triplex. vbi ſupra.
Timor mundanus reſpicit tria.vbi ſupra.
Timor ſeruilis reperitur in tribus generib. hominũ. vbi ſup.
ad Timorem rationalem tripliciter inuitatur. vbi ſupra.

V

VIctoriam habuit Maria de ſex.ſer.49
Victoria triplex. vbi ſup.
de Victoria corporali tria tãguntur.vbi ſup.
Victoria confertur a domino triplici medio. vbi ſupra
Victoriam olim obtinuerũt Virgines de tribus. vbi ſupra.
Virginum prerogatiuę ſunt tres.ſer.52
Viduarũ prærogatiuæ ſunt tres, quæ fuerunt in Maria.vbi ſup.
Virginitas Mariæ deſcribitur.ſerm.50
Virginitatem ſuam trib.modis cõſeruauit Maria. vbi ſupra.
Virginitas Mariæ impugnatur auctoritatibus, quæ ſoluuntur.vbi ſup.
Virginitas commendatur à multis.vbi ſupra.
Virginitas conſeruatur tribus modis. vbi ſup.
Virginitas alte præmiatur in cœlo.vbi ſup.
Vita cõtemplatiua, & actiua fuerunt præfiguratæ tripliciter.ſer.32
Vita contemplatiua præcellit actiuã, quod probatur tripliciter.vbi ſu.
Vita contemplatiua in caſu pretermittitur propter actiuã, quod probatur tribus rationibus. vbi ſup.
Voluntas Mariæ habuit tres bonas conditiones.ſer.39

de Voluntate tria notãtur. vbi ſup.
Voluntatis bonus vſus affert triplicem vtilitatem. vbi ſupra.
Voluntas eſt libera tribus modis. vbi ſup.
de voluntate efficaci, aut inefficaci ponuntur tres veritates. vbi ſup.

X

Xp̃s circuncidi voluit propter ſex rationes, ſer. 11
Xp̃s in ætate tenera ſanguinẽ effundere voluit propter tria. vbi ſup.
Xp̃s effundendo ſanguinem in circũciſione genus humanum efficaciter non redemit propter tria. vbi ſupra.
Xp̃s in horto capi voluit ꝓpter tria. ſerm. 22
Xp̃s quare nõ liberauit nos ſolo nutu declaratur. ſermo 33
Xp̃s quare voluerit tãta pati, oſtenditur. vbi ſup.
Xp̃i dolor in crucifixione deſcribitur. ſer. 55
Xp̃i dolor in cruce fuit maximus pp ſex. vbi ſupra.
Xp̃i dolor in paſſione fuit multipliciter præfiguratus. vbi ſup.
Xp̃o patienti debemus compati, prout nos tria inducũt, ſcilicet figura prophetia exẽplũ. Et quodlibet horũ iterũ triplex. vbi ſu.

Finis Index Materiarum.

ROSARIVM AVREVM B. MARIÆ VIRGINIS.

Non ſolùm Verbi Dei Concionatoribus, & Eccleſiarum Curatis valde vtile, Verùm etiam omnibus Chriſti fidelibus perneceſſarium.

R. P. Guillelmo Pepin Ordi. Præd. Auctore.

DE ROSA NOBILITATIS, Sermo Primus.

CORONEMVS nos Roſis. Sapien. 2.

Prima igitur Roſa coronæ ſpiritualis,ſiue ſerti dicitur generis nobilitas: hac autem Roſa coronata & inſignata fuit Dei genitrix virgo prout canit eccleſia dicens. Regali ex progenie Maria exorta refulget. Eius autem generis nobilitas diffuſe, & apertè deducitur, Matth. 1. Vbi palam oſtenditur,quomodo deſcenderit ex genealogia Patriarcharum,Regũ,& Principum.Non enim aliter Chriſtus dicitur filius Dauid, niſi per Mariam,a qua ſola totum corpus ſuſcepit. Propterea Ambr.lib.2.de virginibus in admirationem tantæ nobilitatis prorumpit dicens. Quid nobilius Dei matre? Quid ſplendidius ea,quàm ſplendor æternus elegit? Quid caſtius ea quæ corpus ſine corporis contagione generauit? hæc ille. Sed fortaſſe dices iſta non cohærere ſibi, ꝙ ſcilicet Maria fuerit de tãta generoſa,& nobili proſapia orta,& ꝙ poſtmodum contraxerit cum viro paupere Ioſeph artis, ſcilicet fabriſactoriæ ſeu ligniſactoriæ. Ad quod dicendum ꝙ reuera illa duo bene ſtãt ſimul in ueritate, præſertim cum ſępe videamus multos ex alto genere deſcendiſſe, & rebus ſecundis parum abundare, ſiue,quia hęreditas in multis partita

eſt, ſiue propter aduerſantem fortunam quæ hunc humiliat, & hunc exaltat. vnde Senec. ad Lucilium epiſtola 93. Nihil inquit priuatim, nihil publicè ſtabile eſt tam vrbiũ quam hominum fata voluuntur. Item idem tragedia 7. Regnorum magnis fallax fortuna bonis, in precipiti dubioq; nimis excelſa loco. Nunquam placidam ſceptra quietem. Alia ex alijs cura fatigat: uexatque animos noua tẽpeſtas: vt præcipites regum caſus fortuna rotat. Item tragedia. 8. Quicquã in altum fortuna tulit natura leuat. Et Valerius maximus lib. 5. Mortalium inquit negocia fortuna verſat. Ex his igitur liquidè patet, non eſſe nouum, neque mirum Ioſeph & Mariam eius conſortem ex regio genere deſcendiſſe: & opere manuum ſuarum victũ & veſtitum queſiſſe. Illum ligna parando. Iſtam acu & fuſo operando. Vnde pręfigurata fuit in illa muliere forti de qua Salom. prouerb. 31. loquitur dicens, ꝙ quęſiuit lanam & linum, & operata eſt conſilio manuum ſuarum. Et poſt pauca. Manum ſuam miſit ad fortia, & digiti ſui apprehenderunt fuſum. Cur autem virgo Maria tam generoſa uoluit manibus laborare, & inde ſibi victum quęrere? ratio aſſignatur cum ibidem ſubinfertur. Panem ocioſa nõ comedit. Hoc igitur attendant nobiles mulieres, quę dedignãtur manibus laborare: ſed potius volunt tempori, & quieti corporali inſeruire, propter, quod in varias & graues ſæpe cadunt temptationes, & peccata. vnde Ezech. 16. hæc fuit iniquitas Sodomę ſororis tuæ: ſuperbia, ſaturitas panis, & abundantia, & ocium ipſius, & filiarum eius. Patet ergo de labore, cui inſudabat Regina Angelorum. De Ioſeph autem certum habemus ex ſacro euangelio, quoniam faber erat. Propterea Iudęi de Chriſto quem putabant naturalem ipſius Ioſeph filiũ dicebant. Vnde huic tanta ſapientia & virtutes? Nonne hic eſt fabri filius? Matth. 13. Super quo dicit Chriſoſt. ꝙ ideo fabro lignario deſponſata fuit Maria, quia Chriſtus eccleſiæ ſponſus omnem ſalutem hominũ per lignum crucis operaturus erat. Legitur autem in hiſtoria tripartita lib. 6. c. 44. ꝙ cum Iulianus apoſtata inueniſſet in via quendam probum catholicum, interrogauit eum ſub his verbis. Quid inquit nunc facit in cœlo iſtæ g l eus tuus filius fabri? per quem intelligere volebat Chriſtum, quem dedignabatur

batur proprio nom'ne exprime:e. Ad quem ille.Certè inquit,fabricat tibi feretrum ad recondendum in breui cadauer tuum:quaſi prophetans de vicina eius morte:ſicut Rei poſt modum probauit euentus.Interijt enim ille miſerabiliter:adeo vt viſceribus putrefactis ſimum non præmeatus digeſtibiles emitteret: ſed cęleſtum os,quod nomen Chriſti tam turpiter blaſphemauerat, huius egeſtionis organū factum eſt,atq; non multò poſt in bello contra Perſas occubuit, hæc autem incidētaliter dicta ſunt circa nobilitatem generis,ſiue carnis virginis Mariæ. Sed pręter hanc nobilitaté ſanguinis:longè pręſtantius floruit in ea nobilitas vitæ & morum.Cum enim dicat Hiero.in epiſtola ad Cellantiam:ꝙ ſumma apud Deum nobilitas ſit clarum eſſe virtutibus:conſtat ex hac parte, dictam virginem ſummā nobilem, vtpote quæ claruit omni genere virtutum, videlicet charitate, humilitate, virginitate,fide, & huiuſmodi.Vnde meritò præfinita eſt per Ruth. de qua dicit Booz.Scit omnis populus muliere te eſſe virtutis. Ruth, ergo quæ interpretatur feſtinans:rectè Mariam ſignificat:de qua Luc, 1.dicit ꝙ poſtquam ab ea receſſiſſet Angelus Gabriel,mox abijt cum feſtinatione in montana Iudæe: & intrauit domum Zachariæ & ſalutauit Elizabeth. Scit autem omnis populus fidelis hanc Ruth.mulierem eſſe virtutis,ideſt omni virtute dotatam.Scit autem iſtud, tum teſtimonio ſcripturarum,tum teſtimonio angelico,tum perceptione patrociniorum & beneficiorum eiuſdem. Ad hanc igitur mulierem tam genere , quàm uirtute nobilem proprius accedamus,& unam Roſam,ideſt vnam ſalutationem angelicam ob reuerentiā tantę nobilitatis illi porrigamus,quia poſt Deum nō eſt perſona, neque ſurſum,neque deorſum nobiliori cui ſeruire & famulari poſſimus præter illam.Patet ergo ex dictis quomodo Virgo glorioſa coronata fuerit Roſa nobilitatis.

Conſequenter pro ædificatione noſtra vidēdum eſt,quonam pacto debemus noſmetipſos corona Roſa nobilitatis. Nobilitatis,inquam non carnis,& ſanguinis quæ communis eſt bonis & malis,ſed morum,& virtutis. Pro cuius euidentia de ipſa Roſa nobilitatis tria folia deſcribemus.

Primum dicitur originis.
Secundum conditionis.
Tertium retributionis.

Primum igitur foliũ huius Roſæ nobilitatis dr̃ originis. Pro quo notandum, ꝙ ut dicit Boetius de conſo. lib. 3. proſa. 6 Nobilitas eſt quædam laus ueniens de meritis parentum. Et hoc loquendo de vera nobilitate. Quia, ſi ſit quæſtio de nobilitate abuſiua, ſeu vſurpatiua, illa ortũ habuit a violentia & crudelitate tyrannorum qui pauperes & ſimplices oppreſſerunt, & ſuper eos dominium vſurpauerunt. Et quia viderunt ſe ſuperiores, ideo ſe nobiles vocauerunt. Sicut dicit magiſter in hiſtoria ſcolaſtica de Nemroth gigante: ꝙ cœperit primus eſſe potẽs in terra, & robuſtus venator hominum, ideſt extinctor & oppreſſor amore dominandi. Quotquot ergo gloriant̃ ſe eſſe nobiles: & ſunt pauperum oppreſſores, filij, & heredes ſunt illius tyranni crudelis Nemroth, & Nemrothidę appellari poſſunt, potius quam nobiles & domini. Et profectò hodie multi ſunt Nẽrotidę, quia ferme omnes ſunt pauperum oppreſſores. In cuius etiam ſignum illæ aues dicuntur nobiles quæ ſunt rapaces: & quæ de præda viuunt, ſicut patet de aquila & falcone. Leo etiam qui cæteris animalibus dicitur nobilior eſt cæteris crudelior, & ſuperbior. Plinius etiam dicit ꝙ nobilitas thaurorum eſt toruum habere aſpectum, frontẽ cornutã geſtare, aureas acutas & erectas tenere, bellũ alijs præofferre, & arenam diſpergere, atque hincinde iactare, ita & hodie illi reputãtur nobiliores, qui ſunt ſuperiores & ſeueriores, & qui ſunt animalibus ſimplicibus, ideſt pauperibus nequiores: qui ſimiliter ſciunt acuere aures ſuas ad libenter audiendum adulationes, & qui habent frontẽ cornutam per elationem, & geſtum ſuperbum. Item preoferre alijs bellum per iniuriarum & cõtumeliarum illationem, vtpote vocando pauperes villanos & billitrianos Itẽ qui ſciunt arenam diuitiarum ſpargere per prodigam largitionem, videlicet in banquetis, famulis, æquitaturis, ornatu & præcioſitate veſtium. Profectò hæc ſunt ſigna nobiliũ modernorum pro maiori parte. Vnde Petrus Bleſen. in quadam epiſtola. O do, inquit nobilium & multum eſt ordinem non tenere. Nam hodie, cuius os inhoneſtius &

turpius

turpius loquitur, qui minus deum timet: qui deteſtabilius iurat, qui miniſtros Dei vilificat, qui eccleſiam nō veretur. Ille nobilior reputatur, propterea bene dicit Greg. in dialogo lib. 1. cap. 16. ꝙ nobilitas generis nonnullis ſolet parere ignobilitatē mentis. Vera ergo nobilitas ortum habuit non ab humana origine, quia ſic eſſemus omnes nobiles: nec vnus in hoc aliū excederet: cum ſimus ab eodem principio ſcilicet Deo. Item ab eodem patre & matre progeniti, ſcilicet Adam & Eua: ſed ortum habuit a virtute & animi a generoſitate.

Secundum folium Roſæ nobilitatis, dicitur conditionis. Sunt enim plures pulchrę conditiones veræ nobilitatis.

Prima eſt vitæ honeſtas & irreprehenſibilitas. Vt enim dicit Hiero. ad Cellantiam nobilem mulierem ſcribens, neſcit Chriſtiana religio perſonas accipere: nec conditiones hominum, ſed animos inſpicit ſingulorum. Seruum & nobilem de moribus pronūciat. Sola apud Deum libertas eſt non ſeruire peccatis. Sola apud deum nobilitas eſt clarum eſſe virtutibus. Quid enim apud Deum in viris nobilius Petro? qui tamen piſcator & pauper fuit. Qui denique in fęminis beata Maria illuſtrius fuit? quæ tamen ſponſa fabri deſcribitur. Sed illi piſcatori & pauperi a Chriſto claues regni celeſtis traduntur. Et ſponſa fabri meruit eſſe mater illius a quo ipſe claues Petro traditæ ſunt. hæc ille. Ille ergo apud Deum eſt nobilior, qui iuſtior, qui ſanctior: qui humilior, qui ad pauperes largior, qui in charitate Dei, & proximi feruentior, qui in ſeruitio Dei promptior, qui in aduerſis patiētior, & fortior. qui in proſperis cautior, qui ab amore huius ſeculi diſtantior, & qui in hac mortali vita nihil aliud quærit, præter iugiter inhærere Deo. Taliter nobiles fuerunt ſancti dei Apoſtoli: de quibus ſcribens Bernar. ad Eugenium Papam dicit: ꝙ genus Apoſtolorum nō aliunde nobile fuit, quam morum ingenuitate, atque fidei fortitudine. Et per oppoſitum illi ruſtici ſunt & uillani, qui faciunt vilia opera, quantumcunque glorientur ſe habere generis nobilitatem. Ioan. 8. Qui facit peccatum ſeruus eſt peccati, hoc autem perpulchre deducit Chriſ. ſuper Matth. in opere imperfecto home. 4. exponens illud verbum iudeorum ad Chriſtum. Pater noſter Abraham eſt. Quid in-

quit, prodeſt ei, quem ſordidant mores generatio clara aut quid nocet illi generatio vilis, quem mores adornant & nobilitant? ipſę ſe vacuum ab omnibus bonis actibus oſtendit, qui gloriatur in patribus. Quid profuit Chan, qui fuit Noe filius? Nonne ſeparatus de medio filiorum: qui ſecundum carnem frater fuerat natus, ſecundum animum factus eſt ſeruus. Nec familia eius ſacta potuit defendere impios eius mores. Aut quid nocuit Abrahæ, quia patrem habuit Tharam luthearum Deorum cultorem? Nonne ſeparatus eſt a genere ſuo, & poſitus in caput fidelium. vt iam non diceretur filius peccatorum, ſed pater ſeculorum. Nec potuerunt eius gloriam ſordidare patrem errores. hęc ille.

Secunda conditio veræ nobilitatis dicitur donorum liberalitas. Debent enim imitari naturam Aquilæ auis nobiliſſimæ, quæ prædam ſuam ſola non comedit, verum etiam alijs auibus circumadiacentibus partes impartitur. Quātò ergo homo fuerit nobilior & locupletior, tanto debet eſſe ad pauperes largior dicente ſcriptura Thob. 4 Si multū tibi fuerit, abundanter tribue. Reges ergo & principes qui dicunt ſe cæteris nobiliores, tunc probant in effectu hoc eſſe, verum cum plus cæteris abundant in operibus pietatis. Vnde Eutropius lib. 3. refert de Veſpaſiano filio magni Veſpaſiani: ꝙ tantæ liberalitatis fuit, vt nulli quicquam negaret. Super quo cum reprehenderetur ab amicis & familiaribus reſpondit, nullum triſtem debere ab Imperatore recedere. Vnde cum quandam die in cęna recordatus fuiſſet ſe nulli illo die quicquam preſtitiſſe. dicit aſtantibus. Amici hodie diem perdidi, hæc illæ. Liberalitatem autem principum & dominorū temporalium imitari autem ſuperare ſatagunt nonnulli eccleſię prælati: qui cum ſint de nobili genere orti & de patrimonio crucifixi locupletati multipliciter volunt more nobilium incedere in pompa & faſtu: atque ſuos conſanguineos & cōſanguineas inde ſuperflue ditare, æſtimantes hoc ad liberalitatem & magnificentiam pertinere. Sed audiant diligenter quęſo. Amb. de offic. lib. 1. c. 30. Eſt, inquit probāda liberalitas. vt proximos ſeminis tui non deſpicias, ſi eos egere cognoſcas. Melius eſt enim vt ipſe ſubuenias tuis, quibus pudor eſt ab alijs ſumptum depoſcere: aut alicui ſubſidium poſtulare neceſſitati, non

ti,non tamen vt illi ditiores eo fieri velit, quod tu poſſes conferre in opibus. Neque enim præterea te domino dicaſti,vt tuos diuites facias, ſed vt vitã tibi perpetuam fructu boni operis acquiras, & precio miſerationis peccata tua redimas,hæc ibi.Patet ergo in quo caſu poſſunt prælati conferre bona crucifixi ſuis conſanguineis:& in quo non.Circa etiam nobilitatem, duplex eſt alius abuſus in eccleſia. Primus eſt quando dãtur beneficia eccleſiaſtica & dignitates,vtpote archidiaconatus,aut huiuſmodi perſonis nobilibus intuitu nobilitatis, ſecus ſi intuitu vtilitatis eccleſiæ. hoc enim reprobatur per Greg.9.in c.venerabilis frater:extra de præben.& dig.vbi dicitur,quòd nobilitas vitę,& nõ carnis in collatione beneficiorum attẽdenda eſt. Vnde idẽ Greg.ibidem reprobat cõſuetudinem illarum eccleſiarum, quæ non ſolent admittere ad ſuum conſortium,niſi ſolos nobiles,etiam ex utroq; parente. Ignobiles autẽ quantuncunque præditi virtutibus & idonei ſint, minimè recipiuntur,cum tamen ſcribatur diſti.40.Nos,ꝙ plus ornat nobilitas morum:quàm progenitorum.De monaſterijs autem in quibus ſimiliter ſolę perſonę generoſę recipi ſolent pro præſenti pertranſeo: forte alias de hoc tractaturus.

Tertia conditio veræ nobilitatis dicitur beneficiorum gratitudo,ita, ſcilicet, vt ſint Deo grati in hoc ꝙ eos pre cęteris hominibus honorauit,ſublimauit,ditauit,vbi vidẽt multos abiectos,& miſeros,atque vix panem ad edendum habentes, & qui præter hæc multitudine talliarum & uariarum impoſitionum prægrauantur, adeo, vt pellis corũ adhęreat oſſibus,& potius videantur gerere effigiem mortis, quam vitę & quæ præ tedio ſpiritus quærunt potius mori quàm viuere, ſed mors fugit ab eis. At verò ipſi nobiles a tantis multis de communi lege ſunt liberi. Propter quod de eo dicunt eſſe grati,& orationi cęteris magis intẽti. Vt enim dicit Greg.homil.9.cum augentur dona.rationes etiam creſcunt donorum.Præterea ipſi nobiles dicunt eſſe grati ſuis ſubditis,a quibus nutriuntur & paſcuntur. Ipſi enim non laborant neque nent,agros non colunt, nec ſerunt,nec metunt,ſimiliter vites non cultiuant,domos nõ edificant, cibos non parant: ſed ſubditi & pauperes hæc & his ſimilia pro eorũ vtilitate agunt & operantur. pro tan

tis igitur beneficij debent eſſe grati, pij, beniuoli, & affabiles ſuis ſubditis, & non tyrānice eos tractare: alias ſunt deterioris conditionis, & crudeliores leonibus, qui recognoſcunt benefactores ſuos. Sunt etiam ſi ſecus faciunt deteriores canibus. Vt enim dicit Amb. in exameron lib. 6. c. 4. canibus natura quadam inſitum eſt referre gratiam benefactori, & ſollicitas excubias pro dominorum ſuorum ſalute prętendere: dicit inſuper vbi ſupra, ꝙ ipſi canes tenaces & memores ſunt beneficiorum, atque benefactorum, adeo vt in latrones proſilire ſint parati pro domino ſuo & extraneorum acceſſus nocturnos prohibere & mori pro dominis atque cum dominis ſint parati. Sæpe etiam comperti ſunt inſurrexiſſe in necatores dominorū ſuorum: ſicut idem. Ambro. ibidem refert de quodam Ciue Antiochene ciuitatis. Vide ibi ad longum ſi vis hiſtoriam. Exemplo igitur canū debent domini tēporales tueri & defendere ſubditos ſuos ab oppreſſoribus, conſiderantes, quia de eorum labore & ſudore viuunt. Sed profectò in multis ſolum nomen nobilitatis habentibus aliter contigit ipſi nempe ſunt primi in perſecutione ſuorum ſubditorum, & in depredatione ſubſtantiæ eorum, quibus non ſatis eſt ab ipſis recipere ſenſus & iura debita niſi etiam reliquam partem ſubſtantiæ quandoque ab eis auferant, ſiue gratiosè, ſiue violēter, Sunt enim plerique inter eos, qui accipiunt oues & boues, frumentum, vinum, & oleum a ſubditis: præcium quod iuſtum fuerit pollicentes ſe illis daturos, ſed reuera aut nō ſoluunt, aut raro, aut partem tantum. Secundum, ꝙ placet eis, nō habito reſpectu ad equitatem. Quia ſi propter hoc conquerantur pauperes, minas graues & multiplices illis inferunt. Ita vt interdum non audeant os ſuum aperire, neque iuſtum iudicem interpellare. Ecce quomodo mutatus eſt color optimus nobilitatis, & nobilium. Sed de hoc hactenus.

Tertium folium Roſæ nobilitatis dicitur retributionis. unuſquiſque enim nobilis mercedem recipiet ſecundū ſuum laborem. Nam qui iuſtè ſe habuerit ad proximū, & pie ad Deum regnum conſequentur ęternum, atque de eo poſt preſentē exitū poterit dici illud Eccl. 31. Potuit trāſgredi & non eſt tranſgreſſus, & facere mala & non fecit.

Ideo

Ideo ſtabilita ſunt bona illius in domino.& elemoſynas eius enarrabit omnis eccleſia ſanctorum.Ideo auté ſapiens ſpiritualem facit mentionem de enarratione elemoſynarũ nobilis & potentis,quia illud eſt potiſſimum medium,quo talis poteſt ad regnum peruenire ęternũ,poteſt enim nobilis ſe excuſare de ieiunio propter corporis teneritudiné. Item de longa & magna peregrinatione,propter domeſticam curam Item de multiplici & varia oratione, propter literarum imperitiam. Sed nunquam poterit ſe excuſare de elemoſynarum largitione. Certe minime.Nam ſi ſe excuſare vellet Deus illi diceret.Diuitem deo te feci,vt dum ſuperflua dares remedium peccatis tuis acquireres,vt dicit Aug. ſer. 3. de nati. domini. Beatus ergo nobilis, & diues qui in præſenti intelligit ſuperegenum & pauperem,quoniam in die mala, ideſt in die mortis aut iudicij generalis liberabit eum dominus, ſupple a poteſtate dęmonis,& a periculo ęternæ damnationis, dominus conſeruet eum,ſcilicet in prędenti,ab omni malo,& viuificet eum,per gratiam contra mortem peccati, & beatum eum faciat in terra viuentium, ideſt in cœlo,vbi homines viuent,nunquam poſtea morituri hæc eſt ergo retributio nobilium, non tam carne,quàm uirtute. Qui autem habuerunt nomen nobilitatis, & ignobiliter vixerint aliam percipient retributioné, videlicet cum diabolo & Angelis eius: dicente ſcriptura. Ezech.26.ſtatutæ nobiles eius in terram, ideſt in infernũ, qui eum terra miſeriæ,& tenebrarum vbi vmbra mortis, & nullus ordo,ſed &c. Vnde cum Pſalt.pſal.149 pręmiſiſſet de electis,ꝙ poſt diem iudicij exultabunt in gloria letabuntur in c.ſ.exult.dei in gutture, conſequenter ſubdit.& gladij ancipites in manibus eorum,quæ ſcilicet gladij ancipites ſcindunt ex vtraque parte: & hoc ad faciendam vindictam in nationibus, ideſt de nationibus malorum, quos ſancti iudicabunt approbatiuè cum Chriſto increpationes in populis, quia ipſi ſancti increpabunt malos. Sapien. 5. Stabunt iuſti in magna conſtantia aduerſus eos, qui ſe anguſtiauerunt,& qui abſtulerunt labores eorum qualiter fecerunt nobiles tyranni,& crudeles in ſubditos. Sequitur ad alligandos reges eorum in com.&c Nam tunc principes tyranni,& nobiles moribus,ignobiles & in ſubditos inhumani.

mani ligabuntur in illis compedibus ferreis in carcere inferni, iuxta illud Mat.2. ligatis manibus & pedibus, quia tũc non erit liberum exire de carcere inferni, de quo ſubditur, mittite eum in tenebras exteriores. In cuius ſigna legitur. 4. Reg.25. ꝙ rex Babylonis cępit Ieruſalem. Et appręhenſo Rege Sedechia: vinxit eum cathenis, & adduxit eũ in Babylonem. Babylon autem, quæ confuſio interpretatur, rectè infernũ ſignificat, vt eſt omnimoda confuſio cuius rex eſt Diabolus, qui in præſenti capit reges & magnates abutentes ſua poteſtate & nobilitate: & tandem ducit eos ſecum in Babylonem inferni. Quicunque igitur cupit dictam captiuitatem inferni euadere, ſtudeat in præſenti ſe ipſum coronare Roſa nobilitatis morum, & virtutis iuxta Chriſtiferę Mariæ: quæ nobis proponitur tanquam ſpeculum & exemplar totius nobilitatis ſpiritualis: cuius meritis & præcibus benedictus eius filius Ieſus Chriſtus nobis conferat in præſenti gratiam, & in futuro gloriam ęternam. Amen.

DE ROSA PRAECLARAE NATIuitatis. Serm. 11.

COronemus nos Roſis ſupra.2.

Secunda Roſa coronæ ſiue ſerti ſpiritualis dicitur pręclaræ natiuitatis, quæ quidẽ Roſa rectæ ſequitur Roſam nobilitatis, eo, quod nobilitas ſequitur ventrem, hac autem Roſa inſignitatis inſignita fuit Dei genitrix Virgo, put canit eccleſia, ſicut ſpina Roſã genuit, Iudęa Mariam. hæc autem Roſa præclaræ Natiuitatis Mariæ adeo redolens fuit, ꝙ odorem ſuum effudit nedum ſuper terram, verumetiam ſupra cœlos. & vſque ad abyſſos. de primo canit eccleſia. Natiuitas tua Dei genitrix Virgo gaudium annunciauit vniuerſo mundo. De 2. ſimiliter canit eccleſia in introitu miſſæ dei feſti prædictæ natiuitatis ꝙ de ipſi⁹ Mariæ natiuitate gaudẽt Angeli. De tertia Eccl. 24. profundũ abyſſi penetraui. Veriſiľe.n.eſt ꝙ Angeli reuelauerũt ſctis prībus in limbo degẽtibus hãc Marię natiuitatem: & ſecundũ hoc dicit profundũ abyſſi penetraſſe. Tunc

autem

autem cęperunt gaudere dicti patres ſentientes tēpus ſuę liberationis de prope imminere. Et hoc eſt, quod dicitur Abacuch. 3. Dedit abyſſus vocem ſuam, vocē inquam exultationis, & gratiarum actionis. Sequitur, altitudo manus ſuas leuauit. Altum in ſacra ſcriptura quandoque capitur pro profundo ſecundum, quòd dominus dicit Petro. Duc in altum manum, ideſt in profundum mare. Altitudo ergo tunc manus ſuas leuauit, quando ſancti patres de certitudine natiuitatis beatæ Virginis lætificati, gratias egerunt Deo. Nam quemadmodum captiui gaudent de nouo aduētu reginæ in aliquam ciuitatem, ſperātes ſe liberandos ob reuerentiam dicti aduentus, & ingreſſus. Ita & ſancti illi patres attendentes nouum Mariæ ingreſſum in hunc mundū per ſuam natiuitatem gauiſi ſunt gaudio magno. In cuius figura legitur Iudith. 15. quòd ingrediente Iudith ciuitatē Bethuliæ cum capite Holofernis quem decollauerat: populus acclamabat illi laudes dicens. Tu gloria Hieruſalem, tu lętitia Iſrael: tu honorificentia populi noſtri, quæ feciſti viriliter, & confortatum eſt cor tuum eo, quòd caſtitatē amaueris: & poſt virum tuum alterum neſcieris. Ideo & manus domini confortauit te: & ideo eris benedicta in ęternum. Et dixit omnis populus fiat, fiat. Ad propoſitū per Iudith, quæ interpretatur confitens vel glorificans ſignificatur virgo Maria, quę reuera confeſſa eſt multa, vtpote ſuā virginitatem coram Angelo, cum dixit, virum non cognoſco. Luc. 1. Item ſuam humilitatem coram domino cum dixit. Ecce ancilla domini: fiat mihi &c. vbi ſupra. Item ſuam pietatem coram hominibus, cum in nuptijs deficiente vino dixit filio ſuo. Vinum non habent Io. 2. Ecce quam recte Maria vocatur Iudith, ideſt confitens. Item fuit glorificās ſupple Dei magnalia, ſicut patet in illo cantico Magnificat. per totum practica ſi vis. hæc igitur Iudith ingreſſa eſt ciuitatem Bethuliæ, quando primum nata eſt ſuper terram quæ eſt ciuitas mortalium, & certantium in pręlio contra carnem, mundum, & Diabolum. abſtulit autem hęc noſtra Iudith in ingreſſu huius mūdi caput Holofernis, qui interpretatur infirmitas deſcenſionis, qui rectè ſignificat Diabolū, qui deſcendendo de cœlo factus eſt infirmus: quia in naturalibus vulneratus. huius igitur Holofernis caput

dicitur

naturæ irę filium naſci. De qua dicit Apoſtolus. Eramus & nos natura filij iræ,ſicut & cæteri,a qua ira nullus liberabitur,niſi per fidem mediatoris Dei & hominũ Ieſu Chriſti qui ſine peccato conceptus, ſine peccato natus, ſine peccato mortuus: peccatũ pro nobis factus eſt,ideſt ſacrificiũ factus eſt pro peccatis noſtris,hæc ibi. Sed fortaſſe quæris quare de parentibus Chriſtianis,& per ſacramentũ baptiſmi regeneratis & ab originali mundatis naſcitur filius cũ originali.Nemo enim alteri dat,quod non habet:quomodo ergo dant,& transfundunt parentes Chriſtiani originale in paruulum,cum amplius ipſum non habeant. Ad hoc reſpondet Aug.de verbis Apoſtoli.ſer. 14.per talem ſimilitudinem. Pone inquit ullum baptizatum tanquam granũ purgatum. Non attendis, quia de grano purgato naſcitur frumentum cum palea,ſine qua ſeminatum fuerat. hæc ille. Beatus autem Thomas prima ſecundæ. q. 81.art. 3.in So. ad ſecundum, reſpõdens ad hãc obiectionem dicit,ꝙ baptizati generant non quidem inquantum renouati ſeu regenerati per baptiſmum, ſed inquantum adhuc aliquid retinent de vetuſtate peccati.Et quamuis in parentibus baptizatis non remaneat originale peccatum,quantum ad reatum,aut culpam: remanet tamen quantum ad fomitem: & ideo non mirum ſi ex parentibus baptizatis generetur proles cum originali culpa. Ecce quam fędum & immundũ eſt ſolium natiuitatis naturalis ex parte animæ.Refert conſequenter hoc idem perſuadere ex parte corporis,ſeu carnis.Salomon enim ſapien.7.deſcribens miſerias conceptionis & natiuitatis humanæ de ſeipſo loquitur tanquam in perſona omnium dicens. Sum quidem & ego mortalis homo ſimilis omnibus,& ex genere terreno illius qui prior factus eſt:& in ventre matris ſignatus ſum caro,decem mẽſium tempore coagulatus ſum in ſanguinem ex ſemine hominis & delectamẽto ſomnij cõueniente.Et ego natus accepi communem aerem,& ſimiliter factam decidi terram,& primam vocem ſimilem omnibus emiſi, plorans. Nemo enim ex regibus habuit aliud natiuitatis initium.Vnus ergo introitus eſt omnibus ad uitam, & ſimilis exitus hæc ibi.Patet ergo quàm vilis & feda ſit hominis cuiuſcunque conceptio,& quam miſera atque lugubris natiuitas & generatio

neratio ex utero. Propterea de natiuitate hominũ potius flendum eſt, quàm gaudendum: de morte autem e diuerſo. Vnde Auguſt. lib. de viſitatione infirmorum cap. 1. dicit ſic. Audenter pronuncio, quia principum uitę hominis initium dolorum eſt. Fuere philoſophi hoc non ignorantes qui in ortu pueros lugebant, in morte autẽ gaudebãt hoc ſignificãtes, quia homo ad laborem naſcitur, ad requiẽ autem moritur. Sanctus ille Dauid & de ortu & de uita filij, quem de Berſabeæ ſuſceperat intantum eſt contriſtatus; vt dum puer aduiueret lugens, & incenatus maneret. mortuo autem paruulo, & gauderet & cenaret. hæc ibi. Item ad idem propoſitum loquens Ambr. libro de fide reſurrectionis. c. 2. dicit ſic. Feruntur fuiſſe populi, qui ortus hominum lugerẽt obituſque celebrarent. Nec quidem imprudenter. eos enim qui in hoc vitæ ſolum veniſſent, merendos putabant: eos verò qui ex iſtius mundi procellis & fluctibus emerſiſſent, non iniuſto gaudio proſequendos arbitrabantur. Nos quoque natales dies defunctorum obliuiſcimur, & eũ quo obierunt diem celebri ſolennitate renouamus, hæc ille. Bene ergo ſcriptum eſt Eccleſiaſtes 7. Melior eſt dies mortis die natiuitatis. Tùm primo, quia dies natiuitatis eſt ingreſſus ad miſerias vitæ huius, ſecundum illud Iob. 13. homo natus de muliere breui uiuens tempore, repletur multis miſerijs. Sed dies mortis præſertim, quo ad iuſtos eſt egreſſus & liberatio ab omni pęna, & miſeria. Apoc. 14. amodo iam dicit ſpiritus, vt requieſcant a laboribus ſuis. Tum ſecundo, quia dies natiuitatis eſt ingreſſus ad laborem, homo naſcitur ad laborem. Sed dies mortis potiſſimũ quæ ad iuſtos eſt ingreſſus ad requiem ſempiternam, ſecundum quòd ipſis defunctis optamus orantes, & dicentes ad Dominum. Requiem æternam dona eis domine. Tùm tertio, quia dies natiuitatis eſt ingreſſus ad ſtatum culpę, ignorantiæ & tenebrarum: dies autẽ mortis quo ad iuſtos eſt ingreſſus ad ſtatũ gloriæ omnis ſciẽtię & lucis ęternę. Propterea refert Solinus de populo Tracum, quòd apud ipſos læta ſunt funera, ſed luctuoſa puerperia. Nam gaudent Traces quando parentes, & amici moriuntur; lugent aũt quando naſcuntur. Propter hanc igitur triplicem cauſam cõcludimus cum ſapiente, quòd melior

ſior eſt dies mortis die natiuitatis. Et ſic patet de primo folio prędictę roſę natiuitatis.

Secundum folium prædictæ Roſæ natiuitatis eſt valde clarum & mundum, & dicitur natiuitatis uirtualis: de qua loquebatur Chriſtus omnibus ſalutem conſequi uolentibus, cum dicebat Iohann 3. Oportet uos naſci denuo. Iſta autem natiuitas primo fit in baptiſmo, ubi Chriſtus eſt tanquam pater, & eccleſia tanquam mater. Et quęcunque non fuerit ſic natus, non poteſt ſaluus fieri. Niſi inquit Saluator, vbi ſupra, quis renatus fuerit ex aqua, & ſpiritu Sãcto non poteſt introire in regnum Dei. Hęc autem ſpiritualis natiuitas, quę fit in bapciſmo prępſupponit natiuitatem naturalem. Quia ut habetur de conſangui.d ſt.4 qui in maternis. Qui natus adhuc ſecundum Adam non eſt ſecundum Chriſtum regenerari non poteſt. Neque enim dici in eum regeneratio poteſt, quam generatio non pręceſſit. Si autem hęc virtualis natiuitas in baptiſmo facta fuerit, perſequens peccatum viciata reiterari poteſt per ſequentem pœnitentiam; propter quod Ezech. 18 dicitur, quod ſi quis fecerit omnes abominationes, in quibus quis peccare poteſt & conſequenter eas relinquere uoluerit vita uiuet. Viuet, inquam, vita gratiæ in pręſenti, & glorię in futuro. Si ergo velimus viuere vita glorię, & ad cœleſte regnum peruenire, debemus primo probare, quod ſumus regenerati per gratiam. Quia vt habetur extra de ordine cognitionum. c. tuam. Natiuitas prius probanda eſt; eo ꝙ non valet ſucceſſio, niſi ptius probetur legitimatio. Inſuper renaſcuntur homines ſpiritualiter per deuotum ingreſſum religionis approbatę, atque mutantur in viros alteros; adeo ut dicat beatus Tho. 2. 2. q. 189. art. 3. in ſolu. ad tertium, ꝙ rationabiliter dici poteſt, quod per ingreſſum religionis aliquis conſequatur remiſſionem omnium peccatorum. Si enim aliquibus eleemoſynis factis homo poteſt ſtatum ſatisfacere de peccatis ſuis, ſecundum illud Danie. 5. Peccata tua eleemoſynis redime: multomagis in ſatiſfactionem pro omnibus peccatis ſufficit, quod aliquis ſe totaliter diuinis obſequiis mancipet per religionis ingreſſum, qui excedit omne genus ſatisfactionis, etiam pęnitentię publicę, vt habetur in decret. 33. q. 2. admonere. Vnde

in vitis patrum legitur, quòd eandem gratiam conſequuntur religionem ingredientes, quam conſequuntur baptizati. Hæc ille. Item idem Docto. 4 ſent diſt 4. q. 3 art 3. q. 3. in Sol. ad tertium ad idem propoſitum cõfirmandum recitat, quòd vt legitur in vitis patrum, quidam pater vidit eandem gratiam deſcendentem ſuper eum qui habitum religionis aſſumebat, & ſuper eum, qui baptizabatur. Ecce igitur quantum prodeſt religionis ingreſſus per quem homo quantumcũque prius peccator iuſtificatur ab omnibus ét quantum ad culpam, & pœnam. Et profectò iſtud deberet multos peccatis innodatos ad religionem allicere, dummodo velint emendare vitam ſuam. O quàm igitur beata Trinitas natiuitatis virtualis, quæ celebratur per baptiſmum per pœnitentiæ ſacramentum, & per religionis ingreſſum, ſicut patet ex dictis. Et breuiter de omnibus illis, qui ſic naſcuntur, ſpiritualiter poteſt intelligi illud Io. 1. Qui non ex ſanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, ſed ex Deo nati ſunt. Et verè ex Deo tales nati ſunt, quia ſolus Deus facit eos ſic ſpiritualiter naſci, qui ſolus peccata remittit.

Tertium folium ante dotem Roſæ natiuitatis eſt folium nigrum, horridum, & omni abominatione atque corruptione plenum, & vocatur natiuitas criminalis. Cuius quidem natiuitatis diabolus eſt pater, prout innuit Chriſtus iudæis, & conſequenter oĩbus peccatoribus loquens. Vos, inquit, ex parte diabolo eſtis. Io. 7. Item Ezech. 16. Pater tuus amorreus. Dicit enim Auguſt. lib. 1. quæſtionum Euangeliſtarum, cap. 6. quòd intantum quiſque filius eſt diaboli inquantum eſt peccando imitatur. Ergo ſuperbus filius eſt diaboli ſimiliter inuidus. Item immundus luxurioſus. Item guloſus, & generaliter quicunque facit voluntatem diaboli filius eius eſt. Vnde cum Chriſtus præmiſiſſet de peccatoribus loquens. Vos ex patre diabolo eſtis: mox ſubiunxit dicens, & deſideria patris veſtri vultis facere. Opera ergo demonſtrant, qui filij Dei ſunt, & qui diaboli, quia vt dicit Aug. ad fratres in Heremo ſer. 45. vnuſquiſque cuius opera facit, eius filius appellatur. Quotquot ergo taliter generantur atque naſcuntur per culpam filij diaboli degeneres ſunt, & baſtardi, vtpote degenerantes

à vera Dei filiatione,& generatione facta in regeneratione baptiſmali, aut in reconciliatione ſacramentali. Quo fit,vt tales amplius non aſſimilentur patri cœleſti,qui eos genuit, niſi fortè modo generali,ſecũdum quòd facti ſunt ad Dei imaginem,& ſimilitudinem quantum ad naturam. Refert enim Auguſtinus in quæſtionibus ſuper Gen. quæſtione 93 dicens,ſcriptum eſſe in libris antiquiſſimi medici Hypocratis,quòd fuerit mulier, quæ paruulum peperit vtrique parenti diſſimilem, propter quod quaſi ſuſpecta de adulterio punita fuiſſet morte, niſi memoratus medicus ſoluiſſet quæſtionem dicens,fortè intra cubiculum talem eſſe picturam. Intra ergo cubiculum reſpicitur,& talis pictura inuenitur, & ſic mulier illa à ſuſpitione liberatur. Ad propoſitum pictura intra cubiculum ad cuius aſpectum mulier concepit filium illi picturę ſimilem,ſignificat diabolicam illuſionem, & tentationem;quam intromittit diabolus fantaſmata monendo, & varias mulierum ſpecies etiam, quæ nunquam fortè fuerunt apparere faciẽdo. Sicque ad aſpectum dictæ tentationis concipit homo dolorem, & tandem parit iniquitatem cum plenum conſenſum præbet huiuſmodi tentationi. Ecce quomodo homo naſcitur filius diaboli degenerando à Dei filiatione, quæ erat per gratiam. Hoc enim modo natus eſt Iudas filius diaboli ſecundum quòd Chriſtus innuit dicens, quòd bonum erat illi ſi natus non fuiſſet homo ille. Math. 26. Sed nunquid præter diabolicam tentationem hæc natiuitas,& filiatio criminoſa ortum habet à parentibus,vtpotè, qui ex malis parentibus generatur futurus ſit malus? Profectò,vt in pluribus ita eſt: vt enim dicit Chriſoſtomus in ope e incompleto. Homi. 47. Quæ ſit arbor in fructu cognoſcitur,& fructus per arborem demonſtratur.Sic parentes cognoſcuntur in filijs, & filij per parentes. Item poſt pauca. Teſtimonia,inquit,de filijs mores ſicut parentum. Quis ſi pater fuerit bonus,& mater fuerit mala, aut econuerſo,mater fuerit bona,& pater malus,interdum filij patrem ſequuntur, interdum matrem, interdum omnes parentes. Tamen frequentius eſt,ut filij patrem ſequantur. Si autem ambo fuerit ęquales, aliquando fit, ut de bonis parentibus, mali filij exeant. De malis autem parentibus

boni filij, ſed raro. Ecce enim regula humanæ naturæ eſt, ut omnis homo naſcatur duos oculos habens, & quinos digitos. Nihilominus aliquando, ut manifeſtentur opera Dei naſcitur homo, aut ſex digitos habens, aut oculos omnino non habens. Sicut ergo extra regulam naturæ raro euenit, vt deformis naſcatur, ſic & extra regulam naturæ raro procedit, ut diſſimilis naſcatur filius parentibus ſuis. Hæc ibi. Aduertendum autem circa hoc eſt, quod quantumcunque parentes fuerint flagitioſi, non propterea inficitur natiuitas filij, quin poſſit, & valeat virtuoſus exiſtere tempore ſuo. Vnde Auguſtin. & recitatur diſtinct. 56. vndecunque. Vndecunque, inquit, homines naſcantur ſi parentum vitia non ſectantur honeſti, & ſalui erunt. Semen enim hominis ex qualicunque homine Dei creatura eſt, & eo male utentibus, male erit, non ipſum aliquando malum erit. Item dicit eadem, cap. naſci. dicitur ſic. Naſci de adulterio non eſt culpa eius, qui naſcitur, ſed illius, qui generat. Hæc ibi. Patet igitur ex dictis qualiter natiuitas criminoſa procuratur a diabolo mediante praua uoluntate, interdum etiam ex mala educatione, & ex parentum peruerſa exemplaritate. Quibus omnibus non obſtantibus poteſt homo per bonum voluntatis vſum, vnà cum Dei gratia quantumcunque prius fuerit flagitioſus, iterum, atque iterum, & uſque ſeptuagies ſepties regnaſci natiuitate uirtuali, quæ eſt Roſa pulcherrima, & miro odore fragrans, qua debemus nos coronare inſtar Dei genitricis Mariæ, quæ ſemel per gratiam Dei nata, nunquam deinceps mortem incurrit ſpiritualem, cuius precibus nos commendare debemus, ut tandem cum ea renaſci mereamur in cœleſti gloria. Quam nobis concedat, qui in Trinitate. & cæt.

DE ROSA PVRITATIS. *Serm. III.*

C ORONEMVS nos roſis. Sapien. 2.

TERTIA Roſa coronę, ſiue ſerti ſpiritualis, dicitur vitæ puritas, quæ quidem Roſa rectè ſequitur ad Roſam natiuitatis, quia prius eſt aliquid eſſe, quam purum eſſe: hac autem Roſa inſignita fuit Dei genitrix virgo, ſecundum quod de ea canit eccleſia in officio ſuæ natiuitatis, dicens: hæc eſt Regina Virginum, quæ genuit regem, velut Roſa decora, ideſt pura, & munda. Fuit itaque pura, & hoc multipliciter.

PRIMÒ quidem ab originali ſecundum, quod communiter tenet eccleſia. Cant. 4. Tota pulchra es amica mea, & macula non eſt in te. Vnde Auguſt. in libro contra duas hęreſes. Vnde ſordes in Maria? Quæ nec in concipiendo libidinem, nec in pariendo paſſa eſt dolorem? Vnde ſordes in domo, in qua nullus habitator terræ acceſſit? Solus ad eam eius fabricator, & dominus venit. Item Anſel. de conceptu virginali. c. 12. & 13. Dicebat, vt hominis Chriſti conceptio de matre puriſſima fieret. Nempe decens erat, vt ea puritate, qua maior ſub Deo nequit intelligi, virgo illa niteret.

SECVNDÒ pura fuit ab actuali peccato, tam mortali, quam veniali. Vnde Auguſtinus libro de natura, & gratia. Excepta, inquit, Virgine Maria, de qua propter honorem domini nullam prorſus habere volo quæſtionem, ſi omnes ſanctos, & ſanctas cum hic viuerent congregare poſſem, & interrogare, vtrum eſſent ſine peccato, quid fuiſſe reſponſum putamus, niſi quod ait Ioannes? Si dixerimus, quia peccatum non habemus, &c. Item Bernardus in epiſtola ad canonicos Lugdunenſes. Magna inquit, fuit ſanctificatio Hieremię, qua potuit vitare faciliter culpam mortalium. Maior ſanctificatio Ioannis Baptiſtæ, qua potuit uitare frequentiam venialium. Maxima Virginis Mariæ, quæ potuit uitare, immo uitauit omne peccatum. O quanta Mariæ prærogatiua, o quanta gra-

tia,o quantum priuilegium. Ecce enim clamat Ioannes dicens. Si dixerimus,quia peccatum non habemus, ipſi nos ſeducimus, & veritas in nobis non eſt. 1. Io. 1. Item Paulus. Ro. 3. Omnes,inquit,peccauerunt, & egent gloria Dei, ideſt iuſtificatione per quã apparet Deus glorioſus in nobis,vt exponit gloſa interli. Item clamat Salom. Eccleſia. 7. dicens. Virum de mille vnum reperi ſupple iuſtum, & abſque peccato mulierem, vnam non reperi. Clamat etiam cunctis audire volentibus regius Propheta dicens. Omnes declinauerunt ſimul inutiles facti ſunt, non eſt,qui faciat bonum, non eſt, vſque ad unum, videlicet, Chriſtum. his ergo allegationibus, & omnibus ſimilibus non obſtantibus, quæ de communi lege exponendę ſunt, ſtat, & conſtat Chriſtiferam Mariam vitam abſque omni peccato duxiſſe. Hinc deuotus Bernardus epiſtola. 173. ad canonicos Lugdunenſes ſcribit dicens. Ego puto,quòd & copioſior ſanctificationis benedictio in Mariam deſcenderit, quæ ipſius non ſolum ſanctificaret ortum, ſed & uitam ab omni, deinceps peccato cuſtodiret immunem. Quod nemini alteri in natis, qui de mulierum creditur eſſe donatum. Decuit nimirum Reginam Virginum ſingulari priuilegio ſanctitatis abſque omni peccato ducere vitam, quæ dum peccati mortiſque pareret peremptorem munus vitæ iuſtitięque omnibus obtineret. Hæc ibi.

Tertiò Dei genitrix Maria fuit pura, non ſolum a peccato, vt dictum eſt, verum etiam a poſſibilitate peccandi, quod valde magnum fuit. Quamuis enim Angeli fuerint in gratia creati, ſimiliter, & primi parentes, & per conſequens abſque omni peccato: non tamen abſque potentia peccandi: ſicut rei probauit euentus tam in ruina malorum angelorum quam in lapſu primorum parentum. Vnde Iob 4. Ecce qui ſeruiunt ei, ſcilicet Adam & Eua, non ſunt ſtabiles, videlicet in bono gratiæ, & originalis iuſtitiæ, in quo quidem bono conditi ſunt, & in Angelis ſuis reperit prauitatem. Quantomagis hi, qui habitant domos lutheas, qui terrenum habent fundamentum, deſt homines conſumentur, velut a tinea, ideſt a peccato, quod naſcitur, ex carne, quemad-

modum tinea ex veſtimento. Ecce enim qualiter tàm in Angelis, quàm in hominibus reperitur peccandi potentia. Non ſic autem in Maria, quæ in gratia confirmata fuit, ita vt peccare poſſet. Propter quod ipſa de ſe loquens dicit. Et ſic in Syon, ideſt in Eccleſia militante firmata ſum, ſcilicet, in gratia, vt vacillare per peccatum non poſſim. In hoc itaque tam excellenti beneficio, quodammodo ſimilis effecta eſt filio ſuo Ieſu Chriſto, in quo peccandi potentia non fuit. Donum ergo quod ille habuit per naturam, hæc obtinuit per gratiam, huius itaque ſacratiſſimæ Virginis puritas, & vitæ munditia præfigurata fuit in Heſter, de qua legitur eiuſdem 2. cap. quòd erat pulchra nimis, & decora facie. Item dic tur in eodem capitulo, quòd erat formoſa valdè, & incredibili pulchritudine, omniumque oculis gratioſa, & amabilis videbatur. Quæ placuit regi Aſſuero, & inuenit gratiam in conſpectu eius. Traditque ei ſeptem puellas ſpecioſiſſimas, atque amauit eam ſuper omnes mulieres, poſuitque dyadema Regni in capite eius, & fecit eam regnare in loco Vaſthi. Hæc ibi. Ad propoſitum per Heſter, quæ interpræ tatur abſcondita, ſeu eleuata in populis, aut præparata in tempore, & rectè deſignatur Virgo Maria, tum quia fuit abſcondita ſub figuris in veteri teſtamento, tum quia eleuata eſt nunc ſuper choros angelorum, & hominum ad cœleſtia regna, tum quia ab æterno fuit præparata, & electa, vt in tempore gratiæ eſſet mater filij Dei. Hæc igitur Heſter adeo pulchra eſt, vt eius pulchritudinem Sol, & Luna mirentur. Pulchra interius, pulchra exterius. Interius quidem per gratiæ nitorem. Exterius verò per carnis integritatem. Propterea Canti 4. Sponſus eius idem, qui & filius eam alloquitur, & commendat de duplici pulchritudine prædicta: dicens, quam pulchra es amica mea, quàm pulchra es oculi tui columbarum, ideſt, humiles, & ſimplices abſque eo quod intrinſecus latet, ideſt, abſque illa inæſtimabili pulchritudine quam conſecuta es ex incarnatione filij Dei intra vterum tuum benedictum. Hæc itaque Heſter propter tam ſingularem pulchritudinem ſignanter interiorem ſummæ placuit Aſſuero, qui interpræ tatur beatitudo, & ideo rectè ſignificat Dei filium, qui cum Deo

Patre,

Patre, & Spiritu Sancto eſt beatitudo, & tota merces beatorum. Ioan.17.hæc eſt uita æterna, ut cognoſcant te ſolum verum Deum, & quem miſiſti Ieſum Chriſtum. Ipſis autem cognitis cognoſcitur, & Spiritus Sanctus. Nec ſolum noſtra Heſter placuit dicto Aſſuero, verumetiam inuenit gratiam in conſpectu eius: hoc probatur teſtimonio Gabrielis ad eam dicentis. Inueniſti gratiam apud Deum. Non autem dicitur, quòd ipſa inuenerit gratiam in conſpectu hominum, ſicut ſolent inuenire vanæ, & fatuæ mulieres. De qua gratia loquitur Salom. Prou 31. dicens. Fallax gratia, & vana pulchritudo. Mulier timens Deum qualis ſupple extitit Maria. Ipſa laudabitur, tum a Deo, tum ab Angelo, tum ab homine iuſto. Prædictus igitur Aſſuerus tradidit dictæ Heſter ſeptem puellas pulcherrimas, quæ ſunt Fides, Spes, Charitas, Iuſtitia, Temperantia, Fortitudo, Prudentia, quæ concomitabantur eam vbique quamdiu ambulauit in hoc mundo, atque adamauit eam ſuper omnes mulieres.

Primò quidem ſuper Virgines, quia virgo permanens inuenta eſt in vtero habens de Spiritu Sancto.

Secvndò ſuper coniugatas, quia Deum nobis protulit pariter, & hominem.

Tertiò ſuper Viduas, quia tandé ſponſo ſuo Ioſeph, & benedicto filio Ieſu Chriſto orbata non deiecta, fuit animo, ſed cœteris Apoſtolis magna maior effecta eſt, dum in ea ſola tempore tridui manſit vera fides. Ecce qualiter Rex regum, & Dominus dominantium adamauit eam ſuper omnes mulieres, qui tandem poſuit dyadema Regni ſuper caput eius, cum eam ad ſe ſurſum eleuando conſtituit Reginam angelorum, & hominum gloria, & honore eam coronando, & ſuper opera manuum ſuarum, ideſt, ſuper omnes Angelos, pariter, & homines, eam conſtituendo. Vnde canit de ea Eccleſia. Exaltata es ſancta Dei genitrix ſuper choros Angelorum ad cœleſtia regna. Tandem autem dicitur in prædicto textu, quòd Aſſuerus fecit regnare Heſter pro Vaſthi. Vbi per Vaſthi interpretatur definitio, rectè ſignificatur Eua, in qua poſt peccatum definita eſt à Deo mirabilis ſententia tam pro ſe, quàm pro ſuis ſequacibus mulieribus, de qua Geneſ. 3. Multiplicabo

ærumnas tuas, & conceptus tuos. In dolore paries filios tuos, & ſub viri poteſtate eris, & ipſe dominabitur tui. Tunc ergo Aſſuerus fecit regnare Heſter pro Vaſthi, quando maledicto Euæ mutata eſt in benedictionem Mariæ. Et quando eiecta prima muliere de Paradiſo terreſtri, eò quòd obedire cõtempſit regis Imperio, introducta eſt hæc ſecunda mulier in Paradiſum cœleſtem propter inſignem eius humilitatem. Vbi aſſiduè exorat regem Aſſuerum pro populo ſuo, ideſt, pro omnibus ſibi deuotè Roſarium decantantibus dicens, & illud Heſter 7. Si inueni gratiam in oculis tuis ò Rex, & ſi tibi placet dona mihi populum meum pro quo obſecro. O felix petitio. O glorioſus Mariæ famulatus. O magna in ſeruulis Mariæ, & confratribus Roſarij ſui ſpes, & confidentia. Qui inter eos à modo diffidet de venia? Quis non ſperet eius meritis patibulum inferni, & tyrannidem Aman, ideſt, diaboli poſſe euadere? Quis non confidat per eam ad cœleſte, & æternum regnum poſt hanc miſeram vitam poſſe peruenire? Non pigeat ergo ò populæ Chriſtianæ pro modulo tuo tantæ Reginæ offerre Roſam vnam, ideſt, ſemel illi decantare ſalutationem Angelicam ob reuerentiam ſuæ puritatis, vt pro eo quod in te eſt tandem ei facias coronam vnam. quatenus tibi ſuis precibus præparet coronam in cœleſtibus.

Consequenter pro noſtra ædificatione uidendum eſt quonam pacto coronari debemus prædicta Roſa puritatis. Pro cuius euidentia notandum, quòd in hac Roſa inuenio tria pulcherrima folia ſecundum quòd ſunt tria per quæ acquiritur vitæ puritas, videlicet.

Baptiſmalis inundatio.

Eleemoſynarum largitio,

Lachrymarum effuſio.

Primo igitur acquiritur Roſa puritatis per baptiſmalem inundantiam. Nam aqua baptiſmalis, quę operatur in virtute paſſionis Chriſti eſt tantæ efficaciæ, & uirtutis, ut omnimodam conferat puritatem. Tunc enim ſummus ſacerdos Chriſtus interius, & inuiſibiliter operans, lauat eum, qui baptizatur à peccatis ſuis in ſanguine ſuo, ideſt, in uirtute, & efficacia paſſionis ſuæ. Lauat

inquam

tanquam nedum à culpa, quod commune eſt cuilibet ſacramento: verumetiam ab omni pœna in foro Dei, quamuis non in foro hominis debita. Ita enim dicitur de conſe. diſtinct. 4. pe. baptiſmum. Item cap. ut oſtenderet, & cap. paruulo. Item extra de baptiſmo, & eius effectu, cap. maiores. Et ſimiliter extra de diuortijs, cap. gaudemus. Similiter in figura huius legitur Zacha. 13. quod in die illa, ideſt, in tempore legis gratiæ erit fons patens domui Dauid, & habitantibus Hieruſalem in ablutionem peccatoris, & menſtruatę. Ad propoſitum domus Dauid, & Hieruſalem Chriſti Eccleſia eſt. Fons patens baptiſmum deſignatur, qui patens eſt omnibus Iudæis, Græcis, Latinis, & Barbaris. Et prodeſt in ablutionem peccatoris, & menſtruatę, ideſt, tam virorum, quàm mulierum. Vel ſecundum glo. interli. in ablutionem peccatoris, ideſt, peccatorum actualium, & menſtruatę, ideſt, originalis culpæ. Ecce quantam puritatem facit in anima aqua baptiſmalis. Propterea Auguſt. ſuper Io. tractatu. 13. dicit ſic. Quomodo non caruit populus populo Ægyptiorum, niſi cum primum venit ad mare rubrum. Sic præſſura peccatorum nemo caret niſi cum ad fontem baptiſmi venerit. Hæc ille. Et non ſolùm operatur baptiſmus puritatem animæ: verumetiam interdum corporis. Vnde refert Auguſtinus libro vigeſimoſecundo, de ciuit. cap. 8. de quodam medico Iudæo, qui apud Carthaginem podagra degebat. Qui cum petuiſſet ſacrum baptiſma ſimul, & corporaliter, & ſpiritualiter ſanatus eſt, ita, ut nec amplius quo adduxit pedes doluiſſe compertum fuerit. Refert etiam ibidem de quodam alio, qui paraliſi percuſſus erat, atque in genitalibus grauatus, ſed cum fuiſſet baptizatus ab vtroque morbo plenè curatus eſt tanquam nihil mali prius habuiſſet in corpore. Simile refert dominus Anton. Florentinus, prima parte ſuæ Cronicæ. tit. 8. cap. primo §. 4. de quodam præfecto Romano, qui dicebatur Cromatius, qui cum eſſet Infidelis, & podagra ad prædicationem Beati Sebaſtiani baptizatus in vtroque homine perfectè curatus eſt. Ecce qualiter per baptiſmalem inundantiam acquiritur puritas pedum ſpiritus, verum, & carnis quandoque. In quo patet vtilitas

ipſius

ipſius Sacramenti: & iuxta damnatio eorum, qui ipſum contemnunt.

SECVNDÒ acquiritur Roſa puritatis per eleemoſynarum largitionem, dicente Chriſto, Luc. 11. Date eleemoſynam, & ecce omnia munda ſunt vobis. Item Thobię 12. Eleemoſyna a morte liberat, & ipſa eſt, quæ purgat peccata, & facit inuenire vitam æternam. Propterea Daniel dans conſilium Nabuchodonoſor, quo nam pacto poſſet peruenire ad vitæ puritatem poſt immania peccata, dixit ei. Peccata tua eleemoſynis redime. Dan. 4. Principes ergo & diuites, qui dicunt ſe non poſſe ieiunare, nec multum orationi vacare, ſaltem debent operibus pietatis intendere, vt exemplo Nabuchodonoſor regis peccata ſua eleemoſynis redimant, & ad vitę puritatem perueniant. Nam teſte Auguſtino in tractatu de Miſericordia Dei: Eleemoſyna eſt ſecundus baptiſmus. Sicut enim aqua extinguit ignem, ita eleemoſyna extinguit peccatum. Hæc ille. Nonne per eleemoſynarum largitionem peruenit ad vitæ puritatẽ Cornelius ille Cẽturio, de quo Act. 10. legit̃, ꝙ facta eſt vox de cęlo ad eum dicens. Orationes tuæ, & eleemoſynæ tuæ aſcenderunt in memoriã in cõſpectu Domini. Et propterea monitus eſt, diuinitus ſuſcipere ſacrum baptiſma de manu Petri Apoſtoli, vt habetur ibidem: quod ſi quis contendat ſine fide impoſſibile eſſe placere Deo, vt habetur Hebr. 11. Quomodo ergo Deo placuerunt eleemoſynæ Cornelij ad vitæ puritatem, qui nondum regeneratus erat per ſacramentum baptiſmi. Facilis eſt ad hoc reſponſio. Nam priuſquã a Petro baptizaretur Cornelius, fidelis erat, & a Deo iuſtificatus. Sed accerſiri fecit Petrum, tum vt baptizaretur in re & effectu, qui iam baptizatus fuerat a Spiritu sãcto in uoto & affectu, tum ut ab ipſo Petro in particulari de credendis, & agendis inſtrueretur. Ideo dixit ei Angelus de Petro. Hic dicet tibi, quid te oporteat facere. Nonne etiam per eleemoſynarum dationem peruenit ad vitæ puritatem beatus Martinus, de quo legitur, quòd nondum in Chriſto regeneratus, alebat egentes, veſtiebat nudos, ſicut patuit de illo paupere nudo in porta Ambianenſi. Et breuiter tam pius erat ad pauperes, quòd nihil de ſtipendijs ſuis præter quotidianum victum reſeruabat. Cætera au-

tem

tem pauperibus erogabat Vnde propter tantam ad paupe res pietatem meruit a Domino illuminari,& ſacro baptiſmate perfundi,vitæq; puritate dotari. Nonne denique per eleemoſynarum diſtributionem peruenit ad omnimodam vitæ puritatē ille prædiues auarus Petrus nomine, de quo narrat dominus Anto.prima parte cron.cæ ſuæ,tit.12.c.8.§.14. Cum enim apud Alexandr am ſemel pauperes ciuitatis in vnum conſederent ad radium ſolis conferebant de illis,qui ipſis eleemoſynas faciebant tales, & tales laudantes,tales verò uituperantes. Inte. quos multum vituperabant quendam prædiuitem Petrum nomine, eo ꝙ nullus eorum aliquando ab eo eleemoſynam ſuſcepiſſet.Cūq; ſic de eo loqueretur, vnus eorum vitro ſe ingerens dixit. Quid vultis mihi dare ſi ego ab eo eleemoſinam accepero. Ipſis ergo cum eo pactum facientibus,acceſſit ille ad domū eius eleemoſynam importunè petens. Cum ergo ipſe Petrus tunc de furno rediret, & importunum audiret pauperem eum inſequentem,tandem proiecit ad eius caput vnū groſſum panem ſiliginis,quia lapidem inuenire nō potuit. Quem quidem panem ille accipiens ad ſocios redijt oſtendens panem quem a Petro acceperat.Poſt duos igitur dies viſum eſt Petro, quòd ſtaret in iudicio Dei, & quòd tam bona,quàm mala eius ponerentur in ſtatera,ſed mala multo præponderabant. Et ecce quidam ſuperueniens appoſuit panem ſiliginis in ſtatera dextra,& tunc grauior apparuit. Cumq; excitatus ſuper hoc expergefactus eſſet,dixit. O ſi unus panis ſiliginis in furore datus tantum prodeſt in articulo mortis, quanto magis opera charitatis propter Deum facta. Propter hanc igitur viſionem omnia ſua dedit pauperibus, & demum vilibus ueſtibus indutus adiurauit unum ex ſeruis ſuis,vt eum duceret ad forum publicum exponendum uenditioni.Et ſic venditus eſt 30.nummiſmatibus, quæ ſecundum pactum;quod inierant,diſtribuit ipſe ſeruis pauperibus,atq; ad omnimodam uitæ perfectionem peruenit.Patet ergo qualiter datio eleemoſynę diſponit hominem ad vitę puritatem Habet etiam de hoc hiſtoria de beato Franciſco,qui poſtquam diſtribuiſſet omnia ſua,tam in vſus pauperum,quam in reparatione eccleſiarum etiam vſque ad femoralia ad tantam vitæ purita-

nem peruenit, quòd meruit inſigniri ſtigmatibus dominicis in ſuo corpore.

TERTIO acquiritur roſa puritatis per lachrymarum effuſionem, vnde Chryſoſt. ſuper Matth. Sicut, inquit, poſt vehementes vmbres aer mundus, ac purus efficitur, ita & poſt lachrymarum pluuias ſerenitas, ac ſecuritas mentis ſequitur. Item Auguſt. ad fratres in eremo. ſerm. 11. qui intitulatur de lachrymis, ad propoſitum dicit ſic. Lachryma eſt herba cœleſtis illius fullonis, qua veſtes ſeruorum ſuorum deturpatas quotidie purgata ſorde, hoc eſt cœleſte nitrum, quod de rore diuinæ gratiæ confectum abſtergit maculas peccatorum. Hoc eſt lixiuium quo interioris hominis caput optime abluitur. Hæc ibi. Sicut ergo ſpongia plena aqua, uel aliquo alio liquore ſi comprimatur manibus, & liquor inde exierit, munda, & ſicca remanet. Ita æſtima conſcientiam peccatoris tanquam ſpongiam plenam liquore peccati, quam ſi compreſſeris per contritionem intantum, vt inde exeat liquor lachrymarum tam oculorum, quàm cordis, mox remanebit ipſa conſcientia pura, & munda, hoc patuit in effectu in rege Dauid, qui cum poſt commiſſum adulterium, & homicidium clamaſſet cum lachrymis ad dominum, dicens. Peccaui, mox ad eum Nathan propheta ex parte domini, inquit. Tranſtulit Dominus a te peccatum tuum. 2. Regum 12. Similiter idem patet in Petro, qui poſt ternam negationem amarè flendo, in priſtinum reſtitutus eſt ſtatum, & ad omnimodam vitæ puritatem peruenit, de quo legitur in decretis, diſtinct. 50. ponderet, quòd lachryma amariſſima Petri peccatum deleuit negationis. Item Hieronymus tertia parte Epiſtolarum ſuarum, epiſtola 55. ſcribens ad Virgines Hemonenſes dicit, quòd lachrymæ amaræ Petrum ter negantem in ſuum locum reſtituere. Item idem patet in Maria Magdalena, quæ abundanter flens ad Dominicos pedes tandem meruit a Domino audire illud uerbum bonum, & ſuaue. Remittuntur tibi peccata tua, Lucæ 7. Poſtmodum autem ad tantam peruenit vitæ puritatem, ut ſepties in dies per manus Angelorum ad aera eleuata, deguſtaret quodammodo adhuc in terreno corpore habitans gaudia, & delitias

litias beatorum. Et breuiter deficiet mihi tempus omne, ſi omnes exprimere voluero, qui per lachrymarum abundantiam peruenerunt ad vitæ puritatem. O igitur pij pœnitentes, qui per mare lachrymarum perueniſtis ad deſertum pœnitentiæ, & adepti eſtis mentis puritatem, cauete ſummopere ne aliquando redire velitis in Ægyptum peccati, unde per Dei gratia exiuiſtis, animaduertentes quoniam apud Deum non eſt mundus, qui poſt lachrymas repetit ea, quæ defleuit, ut notatur de pœnitentia, diſtinctione tertia, irriſor. & multis ſequentibus capitulis. Vt enim dicitur Eccleſiaſt. trigeſimoquarto. Qui baptizatur a mortuo, ideſt, mundatur a peccato, & iterum tangit mortuum, ideſt, redit ad vomitum, quid prodeſt lauatio eius, quaſi dicat. Nihil. Propterea ſecundæ Petri ſecundo tales recidiuantes computat ipſe. Petrus animalibus immundis, dicens. Canis reuerſus ad ſuum vomitum, & Sus lota in uolutabro luti, talis, ſupple, eſt, qui ad peccata ſemel remiſſa redit. Dicat ergo anima deuota & a peccato prærogata, illud Cantic.5. Laui pedes meos, quomodo coinquinabo eos.

PATET igitur qualiter roſa puritatis acquiritur tribus modis prædictis, qua quæcunque coronatus fuerit in terris inſtar diuæ Mariæ tandem cum ea coronabitur Mariæ gloriæ in cœlis. Quam quidem coronam nobis concedat, qui &c.

DE ROSA HVMILITATIS, Sermo Quartus.

CORONEMVS nos Roſis. Sap.2.

QVARTA Roſa corónæ, ſiue ſerti ſpiritualis, dicitur profunda humilitas. Quæ quidem roſa rectè ſequitur ad roſam puritatis, eo quòd nulla creatura rationalis eſt pura, niſi etiam ſit humilis. Hac autem Roſa inſignita fuit, & decorata atque coronata Dei genitrix Mária, quę de ſe ipſamet loquẽs Can.1. dicit.

Nardus

Nardus mea dedit odorem ſuum. Vbi per Nardum herbā paruam, ſed multum redolentem, ſignatur humilitas ipſius Marię, quæ adeò redolens fuit, vt odorem ſuum effuderit, nedum per mundum uniuerſum, verumetiam ſuper omnes cœlos, præſertim cum ſe Dei ancillam nuncupauit dicens. Ecce ancilla domini fiat mihi, &c. Quem quidem odorem ſentiens Dei filius, a ſummo cœlo egrediens deſcēdit in ortum, in quo plantata erat dicta nardus odiferę humilitatis. Si enim delitię eius ſunt eſſe cum filijs hominū, vt habetur Prouerb. 8. Multo magis delitiæ eius ſunt eſſe cum Virgine Maria. Non quidem tantum per eſſentiam, præſentiam, & potentiam, quibus modis generaliter eſt cū omni creatura. Nec ſimiliter tantum per gratiam quomodo eſt cum quolibet iuſto. Sed ſpecialiſſimo, & inuſitato modo, videlicet, per carnis inhabitationem. Dicat ergo mihi illud Can. 1. Dum eſſet rex in accubitu ſuo, ideſt, in excelſo ſancto habitaculo ſuo. Nardus mea dedit odorem ſuum, ideſt, humilitas effudit odorem ſuum uſque ad dexteram Dei patris, & inde deſcendere fecit ipſius patris filium. Et nota, ꝙ non dicit Virgo Maria. Cedrus mea, aut cypreſſus mea, aut quæuis arbor alta dedit odorem ſuum, ſed ſola. Nardus mea dedit odorem ſuum, quia præcipua virtus ex parte virginis, propter quam in eam deſcenderit Dei filius, fuit ipſius humilitas. Vnde Hiero. 2. parte epiſtolarum ſuarum, epiſtola 55. Quid, inquit, nobilius Dei matre. Quid ſplēdidius ea, quā ſplendor elegit ęternę gloriæ. Quid caſtius ea, quæ corpus dñi ſine contagione corporis ſui generauit, & tamen in ea ſolū humilitatē reſpexiſſe dominum profitetur, quæ cuſtos eſt cęterarum virtutum, reſpexit, inquit ipſa in cantico ſuo, dominus humilitatem ancillæ ſuæ. Hæc ille. Huius igitur virginis humilitas ſignata fuit in alabaſtro vnguenti precioſi, videlicet, Nardi ſpicati, qnod attulit Magdalena in Bethaniā cum ſciret ibi recumbere dominum. Fracto igitur ipſo alabaſtro, effudit illud vnguentum ſuper caput domini, vt habetur Matth. 14. Et mox domus impleta eſt ex odore vnguenti, ut habetur Io. 12. Ad propoſitum Magdalena, quæ interpretatur magnifica, rectè deſignat Chriſti matrem, quæ valde magnifica eſt erga pauperes peccatores, dicens illud Eccleſia. 24. Tran

ſitę

ſite ad me omnes,&c. Hæc igitur mulier tunc aperuit alabaſtrum vnguenti precioſi,videlicet, nardi ſpicati cum aperiens os ſuum benedictum protulit verbum maximæ humilitatis,dicens: Ecce ancilla domini. Et tunc impleta eſt domus ex odore vnguenti, cum vniuerſus cetus fidelium inebriatus eſt ſalubri exemplo humilitatis tantæ virginis. Nam ſicut de filio dicit Cyprianus, & recitatur diſtin.93. dominus noſter. Quòd omnia a Chriſto facta ſunt humiliter,vt nos humilitatis haberemus exemplum.Ita & de matre dicere poſſimus omnia ab ea facta,& dicta fuiſſe humiliter, vt nobis præberet exemplum perfectæ humilitatis. Vnde Amb.lib.de virginitate.Tale fuit Maria,vt eius vnius vita ſit omnium diſciplina. Quod ſi quis verbis contendat oppugnare Marię humilitatem per verba oris ſui,cum inquit in ſuo Cantico.Ecce ex hoc beatam me dicent omnes generationes.Ad hoc breuis eſt reſponſio.Non enim ad iactantiam taliter locuta eſt,ſed tanquam Spiritu ſancto repleta prophetauit quod futurũ erat de ea, videlicet, quòd omnes poſt futuræ generationes fidelium eam eſſent vna voce,& vno corde laudaturæ, tum quia mater Dei, tum quia virgo virginum,tum quia ſecundarium exemplar humilitatis primarium,aut filius fuit.Vnde ipſa cum eo dicere poteſt ad unumquemq; noſtrum illud Matth.11.Diſcite a me,quia mitis ſum,& humilis corde. Recte ergo cum prę miſiſſet in ſuo Cantico,dicens. Reſpexit dominus humilitatem ancillæ ſuæ,meritò ſubiunxit. Ecce ex hoc beatam me dicent omnes generationes,videlicet, tam ſæcularium,quàm regularium,tam laicorum,quàm eccleſiaſticorum,tam pauperum,quàm diuitum,tam ruſticorum, quã nobilium,tam iuuenum,quam ſenum,tam mulierum,quã virorum.Et breuiter non eſt,qui ſe abſcondat a laude eius. Quod ſi quæras quibus per humilitatem ſe ſubiecerit Dei mater.Reſponſio tribus,videlicet,ſuperiori ęquali, inferiori.Superiori quidem,videlicet,Deo,& hoc ex debito iuſtitiæ.2.Mach.9.Iuſtum eſt ſubditum eſſe Deo, & mortalem non paria Deo ſentire. Vnde propter tam inſignem ipſius humilitatem,electa eſt Dei mater. Aug.in ſer.de Aſſump. Mariæ. Humilitas facta eſt ſcala cœleſtis, per quam Deus deſcẽdit ad terram.Item æquali,videlicet,viro ſuo Ioſeph

&

& hoc ex debito honeſtatis Propterea Luc.2. Cum inueniſſet filium in medio Doctorum, dicit ei. Ecce pater tuus & ego dolentes quærebamus te Vbi præfert Ioſeph ſibiipſi ex humilitate. Item inferiori, ſcilicet, Heliſabeth, & hoc ex abũdanti opere ſupererogationis Scribitur enim Luc.1. quod poſtquam Gabriel completa legatione ſua receſſit a Maria, ipſa abijt in montana cum feſtinatione in ciuitatem Iuda, ideſt, in Ieruſalem, ſecundum Bedam, & intrauit in domum Zachariæ, & ſalutauit Eliſabeth. Quis autem neſciat Dei matrem maiorem matre præcurſoris, qui non obſtante ipſa tripliciter ſe humilem exhibuit circa eam. Tum ad eam properando cum tamen iuſtius fuiſſet Eliſabeth ad ipſam deſcendiſſe. Propterea dixit ei. Vnde hoc mihi, vt veniat mater domini mei ad me. Tum ei ſeruiendo tribus mẽſibus quibus ſtetit cum ea. Tum proprijs manibus Ioannẽ ex vtero matris prodeunte ſuſcipiendo, ſecundum Doctores contemplatiuos. Quibus omnibus pactis reuerſa eſt in domum ſuam, vt habetur Luc.1. Habemus igitur in hac ſacratiſſima Virgine totius humilitatis exemplum. Quod ſi non uelimus eam imitari in tertio gradu, ſaltem ea imitemur in primo, & ſecundo. Quod ſi neque in ſecundo, ſaltẽ in primo, alia inobedientia noſtra detrudet nos, cum ſuperbientibus ſpiritibus in abyſſum. A tanto igitur malo cauentes, ſtudeamus omniũ humilitati, vt imitemur ipſam reginam cæli, cui ob reuerentiam ſuæ ſummæ humilitatis, ſemel roſam angelicæ ſalutationis ſupplices offeramus ad cõponendum pro uiribus ſibi coronam, ſiue ſertum ex roſis angelicis, quatenus ſuis meritis tandem coronari mereamur in cœlo.

CONSEQVENTER pro inſtructione noſtra videndum eſt, quo nam pacto ad inſtar dictę Virginis coronari poterimus roſa humilitatis. Pro cuius euidentia aduertendum, quòd in hac roſa humilitatis tria ſunt folia, q̃ ſunt, Inuitationis. Neceſſitatis. Virtuoſitatis.

PRIMVM igitur huius roſæ folium dicitur inuitationis. Omnis enim ſcriptura ad humilitatem ſectandam, & poſſidendam nos inuitat.

PRIMO quidem ſcriptura diuinalis ad hoc nos inuitat, & primo quidem in veteri teſtamento, vt eſt illud Eccleſ.

cle. 3. Quanto magnus es, videlicet, generis nobilitate, vel ſcientiæ, ſublimitate, vel honoris dignitate, humilitate, in omnibus, & coram Deo inuenies gratiam, quoniam magna potentia Dei ſolius, & ab humilibus honoratur. Item eiuſdem 7. humilia valde ſpiritum tuum, quoniam vindicta carnis impij, ideſt ſuperbi, ignis ad vermis. Notanter autem dicitur, honora ſpiritum tuum, non oculos, uel uocem, vel geſtus tantum, quia, vt habetur Eccl 19. eſt, qui nequiter ſe humiliat, & interiora eius plena ſunt dolo, hoc patet in hypocritis, & fallacibus religioſis. Item in fictis, & mulieribus, & perſonis gerentibus ſpiritum duplicitatis. Nam ſub veſte, & apparentia humilitatis gerunt in corde ſpiritum ſuperbiæ, & elationis. Multi enim ſunt ſimiles vulpi fingenti ſe mortuam ſecus viam. Cumque quidam auriga habens intra quadrigam multitudinem gallinarũ, & pullorum, illac tranſiret, & vulpem, tanquam mortuam cerneret, eleuans eam a terra proiecit intra quadrigam, credens habere lucrum, de pelle ſua. Sed ſtatim inſilijt in pullos, & multos occidit. Sic multi hypocritę fingunt ſe mortuos mundo, vt eleuentur ſupra quadrigam eccleſiæ. Cumque ſublimati fuerit ſup alios, ſiue in Abbates, ſiue in priores, aut Epiſcopos, tũc produnt malitiam ſuam crudeliter, & ſeuerè ſubditos tractando. Ecce quam benè dictum eſt. Eſt qui nequiter ſe humiliat, & interiora, eius plena ſunt dolo. Secundò ſcriptura diuinalis inuitat nos ad humilitatem in nouo teſtamento, vt eſt illud Chriſti uerbum Mat. 18. Niſi conuerſi fueritis, & efficiamini ſicut paruuli, non intrabitis in Regnum Celorum. Sed quid eſt in propoſito effici, ſicut paruulus, niſi in oĩbus humiliter ſe habere, ambitionẽ neſcire, primatum nõ appetere, non velle apparere, gloriã huius ſeculi nõ appreciari, de virtutibus, & Dei donis nõ extolli, ſocialiter conuerſari, & huiuſmodi. Item idem magiſter, & Doctor humilitatis Mat. 11. dicit. Diſcite a me, qa mitis ſũ, & humilis corde. Qđ verbũ pertractãs Au. de verbis apo. ſer. 2. dic. ſic. Nunqd a Chriſto diſcere poterimꝰ mũdũ fabricare, cęcos luminibꝰ ĩplere, diei noctiſq; viciſſitudines ordinare, ſpa, & ſecula percurrere iubere, ſeminibus vim tribuere, aĩalibus, terrã replere. Nũquid horũ nos iubet diſcere magiſter cęleſtis. Certe nõ, Ilia. n. fecit ut

Deus. Non eſt autem a nobis imitãdus, vt Deus, ſed vt homo. Dicit ergo, Diſcite a me, non mundum fabricare & naturas creare, aut febres ab egrotantibus pellere, dęmonia fugare, mortuos ſuſcitare, ventis, & fluctibus imperare, ſuper aquas ambulare, ſed diſcite a me, quia mitis ſum, & humilis corde. Item idem magiſter humilitatis, vt fortius imprimeret in cordibus noſtris lectionem ipſius humilitatis pluries eam repetiuit in ſacro Euangelio, vtpote Matt. 23. Item Luc. 14. Item eiuſdem. 18. dicens. Omnis, qui ſe humiliat, exaltabitur, & per oppoſitum, qui ſe exaltat, humiliabitur, humiliemus igitur illi fratres chariſſimi animas noſtras, vt nos exaltet in tempore uiſitationis, ideſt in hora mortis vel finalis iudicij.

SECVNDÒ ſcriptura Apoſtolicalis nos hortatur, & inuitat ad humilitatem ſectandam, vt eſt illud verbum Pauli. Ephe. 4. dicentis. Obſecro vos fratres, ego vinctus in domino, vt dignè ambuletis, vocatione, qua vocati eſtis cum omni humilitate, & manſuetudine, cum patientia, ſupportantes inuicem in charitate. Item Iac. 1. Glorietur frater humilis in exhortatione ſua. Diues autem in humilitate ſua. Item. 1. Petri. 2. Subiecti eſtote omni humanę creaturæ, propter Deum, ſiue regi quam pręcellenti, ſiue ducibus tanquam ab eo miſſis ad vindictàm malefactorum, laudem vero bonorum. Item idem eadem canonica, c. 5. Omnes, inquit, inuicem humilitatem inſinuate, quia dominus ſuperbis reſiſtit, humilibus autem dat gratiam.

TERTIÒ ſcriptura doctoralis nos hortatur, & inuitat ad humilitatis amplexus. Hoc enim clamat penè omnia ſcriptura doctorum ſacrorum. Ecce enim Iſidorus lib. 2. de ſinominis, alias ſoliloquiorum, ad humilitatem nos inuitans, in verba aurea prorumpit dicens Minimum te fac. Nulli te preponas. Nulli ſuperiorem te putes, ſed exiſtima omnes ſuperiores tui. Quamuis ſummus ſis, humilitatem tene. Nam quanto humilior fueris, tanto te ſequetur gloriæ altitudo. Item idem ibidem. Qui, inquit, ſibi vilis eſt, ante Deum magnus eſt. Qui ſibi diſplicet, Deo placet. Eſto ergo paruus in oculis tuis, vt ſis magnus in oculis domini. Nam tanto eris

apud

apud Deum præcioſior, quanto fueris ante oculos tuos deſpectior. Hæc ille. Item Auguſt. in Epiſtola ad diaſcorum Excelſa, inquit, eſt patria illa cęleſtis, humilis eſt via. Ergo qui quęrit patriam, quid recuſat viam. Item Leo Papa in Sermo. de natiuitate Domini. Fruſtra, inquit, appellamur Chriſtiani, ſi imitatores non fuerimus Chriſti, qui ideo uiam ſe eſſe dixit, vt conuerſatio magiſtri fieret forma Diſcipuli. Illam ergo humilitatem eligat ſeruus, quam ſecutus eſt Dominus eius Ieſus Chriſtus. Hæc ille. Patet ergo, quæ multipliciter imitamur ad humilitatis amorem, & poſſeſſionem. O igitur inuitatio ſuper mel, & fauum dulcis, & deguſtanda. O inuitatio ſuper aurum, & topazion, vtilis, & appreciandą. O inuitatio, ſi illo ferreo in pelle cordis, memoriter ſcribenda, & inde nulla obliuione delenda. Vhe igitur qui te contempſerit, & beatus, qui te amplexatus fuerit. O benedicta humilitas.

SECVNDVM folium Roſæ humilitatis, dicitur neceſſitatis. Qui enim vult proficere in uia ſalutis, & ad brauium ſupernę gloriæ peruenire, debet primo ſe in ſchola humilitatis, quantum poteſt, diligenter exercitare. Sicut enim videmus, quòd artifices, quanto plus intendunt erigere edificium conſtruendum, tanto magis prius deſcendunt fundamenta groſſa, & firma iacentes, ita in propoſito. Nam fundamentum ſpiritualis ædificij, eſt humilitas. Ideo primo illud firmiter, & profundè ſtatuendum eſt. Vnde Auguſtinus, de verbis Domini. Sermo. 10. Magnus, inquit, vis eſſe a minimo incipe. Cogitas magnam fabricam, conſtruere celſitudinis, de fundamento prius cogita humilitatis. Hæc ille. Eſt ergo ipſa humilitas fundamentum cæterarum virtutum, & totius ſpiritualis edificij. Vnde Chriſo. ſuper Matth. Homil. 15. Vnuſquiſque, inquit, humilitate ſuppoſita, tutiſſimè cuncta alia ſupponit edificans. Hac verò ſubducta, etiam ſi uſque ad ipſum cœlum conuerſationis ſublimitate peruenias, ſimul omnia ſubtrahuntur atque in finem peſſimum relabuntur. Nam ſiue orationem, ſiue ieiunium, ſiue miſericordiam, ſiue pudicitiam, ſiue aliud quid bonorum abſque humilitate congreges, ſtatim cuncta defluunt, cunctaque depereunt.

reunt. Quod etiam Phariſeo legimus accidiſſe, qui cum ad ipſum virtutis cacumen aſcenderet, amittens ſimul vniuerſa deſcendit, quia, ſcilicet non habuit matrem bonorum ipſam humilitatem. Nam ſicut ſuperbia omnium malorum fons eſt. Ita humilitas cunctarum origo eſt virtutum. Hæc ille. Item Gre. Homil. 6. Qui ſine humilitate virtutes congregat, quaſi in ventum puluerem portat. Item ad propoſitum dicit aliquid maius ipſe Iſido. libr. 2. de ſummo bono. c. 38. dicit enim quod ſine humilitate, & charitate, uirtus quælibet in vitio deputatur. Quod quidem verbum ſane accipiendum eſt. Non quidem ſic, quòd virtus ſub nomine virtutis in vitium tranſire poſſit, ſed quia nulla virtus habet perfectam rationem virtutis abſque humilitate, & charitate. Et ad hunc ſenſum Auguſtin. libr. 19. de ci. c. 25. de infidelibus loquens dicit, eorũ uirtutes non uirtutes, ſed potius vitia iudicanda eſſe, & hoc propter defectum relationis in Deum. Quis igitur non videat quam neceſſaria ſit humilitatis virtus in omni opere, in omni ſtatu, & populo, & natione, in omni pariter tempore. Videmus enim aquas fontales, ex montibus prodeuntes, montes deſerere, & valles petere. Sic etiam gratia, & uirtus quelibet, ſuperbos, deſerit, & ad ueros humiles deſcendit. Iac. 4. Deus ſuperbis reſiſtit, humilibus autem dat gratiam. Item videmus arbores, & uites cum oneratę fuerint ſuis fructibus: tunc ramos ſuos demittere deorſum. Item ſpicam quanto plura grana habet, tanto profundius inclinatur verſus terram. Quod ſi vacua fuerit a granis, tunc ſolet ſurſum erigi & extendi. Item ſagitta quanto inferius in chorda trahitur, tanto poſtmodum altius ſublimatur. Item arbor quanto radices ſuas profundius fixerit in terram, tanto plus ſurſum, aſcendit ſicut videmus in quercu, pino, palma, & huiuſmodi. Quis ergo, ex his ſimilitudinibus non intelligat, quemlibet hominem quemcunque magnum, potentem, aut diuitem prius debere humiliari in preſenti, ſi velit exaltari in futuro. Et quanto plus deſcendet in hoc modo, tanto plus aſcendet in futuro.

TERTIVM folium Roſæ humilitatis dicitur virtuoſi-

tuoſitatis. Quam enim potens, & quam uirtuoſa ſit ipſa humilitas, pulchro ſermone oſtendit Auguſtin. ad fratres in eremo. ſerm. 12. qui intitulatur de ſuperbia, & humilitate. Vbi ſic inquit. O ſancta venerabiliſque humilitas, tu filium Dei de ſinu patris in uterum ſanctę Mariæ Virginis deſcendere feciſti. Tu eum inuolui vilibus panniculis procuraſti, ut nos indueret uirtutum ornamentis. Tu circuncidiſti eum in carne, ut nos circuncideret in mente. Tu eum permiſiſti flagellari corporaliter, ut nos liberaret a flagello peccati integraliter. Tu eum coronaſti ſpinis, vt nos coronaret æternis Roſis. Tu eum infirmari feciſti, qui medicus cunctorum erat, & qui ſolo verbo ſanat, & reſtaurat uniuerſa, ut nos infirmos ſanaret ab omni plaga. Hæc ille. O quam igitur virtuoſa eſt domina, & Regina virtutum humilitas. Ipſa enim, vt ex dictis patet quodammodo vicit inuincibilem, ſuperauit potentem, humiliauit cuncta regentem, comprehendit in corpuſculo virgineo incomprehenſibilem, ligauit faſcia compenditos ſoluentem, flagellauit languidos curantem, tandem occidit mortuos viuificantem. O glorioſi tituli triumphantis de Deo virtuoſæ humilitatis. Quis igitur, o domina humilitas amodo te non diligat, & ſecum habere non gaudeat? Quis te non ueneretur, & ſe totum tibi non commendet? Quis in te poſt Deum non ſperet? Quis preualebit, aut illi nocere poterit, quem tuendum ſuſceperis. Tu enim horrori es inimico humanæ ſalutis? Tu illi gehenna. Tu illi infernus. Tu eius prædam ſpoliare conſueuiſti. Tu eius vniuerſa vincula dirumpere dignum duxiſti. Tu primum parentem quem ſuperbia de paradiſo terreſtri eiecerat, ad paradiſum celeſtem introduxiſti. Tu Nabuchodonoſor in bouem mutatum, in regni ſolio reſtituiſti. Tu Saulem de cuſtode Aſinarum, & Dauid de paſtore ouium, ad Regni gloriam ſublimaſti. Tu Holofernem iugulaſti. Tu Aſſuerum deſponſaſti. Tu Ezechiæ vitam prolongaſti. Tu Publicanum iuſtificaſti. Tu Chriſtum baptizaſti, Tu pedes Diſcipulorum lauiſti. Tu Dei filium mortem Crucis ſubire feciſti. Tu Chriſti Matrem ſuper choros Angelorum

ad cœleſtia regna exaltaſti. Et breuiter deficiet mihi tempus omne ſi ſingulos triumphales titulos tuos annumerare ſtuduero. Sed cum ipſa humilitas tot, & tãtis titulis glorioſis perornetur. Valde ingemiſcendum eſt, quòd hodie fermè vbique, & ab omnibus conculcetur deprẹmatur, derideatur, & contemptui habeatur etiam ab his, qui ſpeciem ſanctitatis pretendere uidentur. Vt enim dicit Hiero. prima parte epiſtolarum ſuarum, epiſtola 27. Multi humilitatis vmbram veritatem pauci ſectantur. Item Bernar. ſuper Can. ſer. 45. Si quis innocẽtiam retinet, & nihilominus hũ militatem iungit, nonne is tibi videtur geminum animæ poſſidere decorem. Rara auis in terris, aut ſanctitatem nõ perdere, aut humilitatem ſanctimonia non excludi. Studeamus igitur chariſſimi eſſe de numero illorum paucorum, qui veritatem humilitatis ſectantur, ita, vt humiles ſimus in hoĩe interiori, ſicut exteriori inſtar diui Ioannis Bapt. de quo dicit Aug. ſuper Io. trac. 4. ſup illo verbo Io. j. Non ſum ego Chriſtus, quòd nullum tantum meritum habuit quantum de ipſa humilitate, quòd cum poſſet fallere homines, & putari Chriſtus, atque haberi pro Chriſto, eò quòd tantæ gratiæ, & excellentiæ erat, cum apertè confeſſus eſt veritatem, dicens. Non ſum ego Chriſtus. Exemplo ergo huius ſimiliter, & Dei genitricis Mariæ coronemus nos Roſa humilitatis, ut tandem coronemur Roſa gloriæ cœleſtis. Quam nobis concedat, &c.

DE ROSA VIRGINITATIS.
Sermo quintus.

CORONEMVS nos roſis. Sap. 2.

QVINTA Roſa coronę, ſeu ſerti, ſpiritualis dicitur decor virginitatis. Quæ quidem rectè ſequitur ad Roſam humilitatis, eò q; humilitas, & virginitas ſorores ſunt.

QVA quidem Roſa, &c. ornata, & coronata fuit Dei genitrix virgo ſuper omnes mulieres quotquot fuerunt, ſunt, & erunt. Propterea virgo virginum appellatur propter excellentiam ſuæ virginitatis. De qua etiam canit eccleſia, quòd nec primam ſimilẽ viſa eſt, nec habere ſequentem.

tem. Vnde Hiero. 2. parte epiſtolarum ſuarum, epiſtola 55. ad propoſitum loquẽs dicit ſic. Sicut in comparatione Dei nemo bonus. Ita in comparatione matris Domini nulla inuenitur virgo perfecta, quamuis uirtutibus eximijs com probetur. Sicut enim vnus eſt Pater noſter, & Magiſter, qui in cœlis eſt. Ita vna eſt forma virginitatis in Maria, cui omnes virgines, vt imaginem reforment integritatis, faciẽ imprimere debent in ſculpturam Spiritus Sancti, quoniã hæc eſt ortus concluſus: fons ſignatus, puteus aquarum viuentium. Hæc ille. Sed quoniam duplex eſt virginitas, ſcilicet, corporis, & mentis vtranque habuiſſe domini matrẽ firmiter credere debemus. Propterea Ambr. lib. de virginitate dicit ſic. Maria virgo erat non ſolum corpore, verum, & mentem, quæ nullo doli ambitu ſincerum adulteraret affectum, corde humilis, verbis grauis, animo prudens loquendi parcior, legendi ſtudioſior, in tanta operæ uerecunda ſermone. Hæc ille. Item Ber. ſuper miſſus eſt, hæc inquit, eſt virgo carne, & mente, virgo profeſſione, virgo denique qualem ſcribit Apoſtolus, mente, & corpore ſancta. Sed q̃ritur quomodo Dei genitrix Maria virginitatem ſuam illibatam conſeruauit: Reſponſio tribus modis. Primò quidem per loci ſecretarij electionem. Vitabat enim communes ſocietates, & intra ſemetipſam habitare conſueuerat. In cuius rei ſignum de ea dicitur Luc. 1. quòd ingreſſus eſt Angelus ad eam, ſcilicet, intra thalamum, ſeu oraculũ ſuũ in quo tunc erat. Non ergo inuenit eam foris vagantẽ per prata, aut plateas, ſed intus in domo ſolitariam. Ber. ſuper miſſus eſt, dicit, quòd Angelus ingreſſus eſt in ſecreto cubiculo Mariæ, ubi clauſo Oſtio ſuper ſe orabat patrem ſuum in abſcondito. Neque enim ſuſpicandum eſt, quod apertũ inuenerit Angelus oſtium cubiculi virginis, cui nimirum in propoſito erat hominum fugere frequentias, vitareq́ue colloquia. Hæc ille. Quod ſi ita feciſſet Dyna filia Iacob, oppreſſa à Sychen minime fuiſſet, neque virginitatis pudorem tam turpiter amiſiſſet. Gen. 34. hoc igitur auertant ſaltatrices, & effrenatę puellæ prius choreas, & ſpectacula currentes. Secundò Maria Virgo conſeruauit virginitatem ſuam inuiolatam per voti emiſſionem. Et hoc notatur per eius uerba ad Angelum. Quomodo, inquit, fiet iſtud quo-

niam virum non cognoſco. Super quo dicit glo. interli. ꝙ Maria iam vouerat caſtitatem. Neque enim, inquit, Auguſ. ita locuta fuiſſet, niſi Deo virginem ſe ante vouiſſet. Secũdum enim beatum Thomam. 3. par. q. 28. art. 4. in corpore articuli Virgo Maria antequam deſponſaretur Ioſeph, iam habuerat deſiderium perpetuæ virginitatis obſeruandæ. Poſtquam autem fuit ex Dei ordinatione deſponſata Ioſeph, cognito ſancto deſiderio viri ſui, ſimul emiſerunt votum de perpetua virginitate ſeruanda. Tertiò ipſa Virgo Maria conſeruauit virginitatem ſuam per ieiunium, & corporalem abſtinentiam. Vt enim dicit Chriſo. ſuper Mat. Maria comeſatrix, ac vinolenta nunquam fuit, quia omnis mulier, quæ comeſatrix, & vinolenta eſt, meretrix eſt. Non leuis, non iocoſa, non cantatrix, non turpium verborum amatrix, ſicut ſolent plerunque puellæ eſſe, quæ libenter talia, aut loquuntur, aut audiunt. Non ſuper virum oculos ſuos extulit, aut infixit aſpectum. Hæc ille. Ecce quomodo triplici remedio vſa eſt Maria pro conſeruanda carnis integritatę. Poſſumus ergo ei dicere cum venerabili Beda in Homil. Super loquente Ieſu ad turbas. O veneranda domina electa, & præelecta, quæ mater es, & Virgo eſſe non deſinis. O admiranda puella, quem ſaluo virginitatis pudore, tuum genuiſti genitorem. O fęlix ancilla, quæ creatorem, & gubernatorem genuiſti vniuerſorum, & Virgo permanſiſti in æternum huius itaque Virginis illibata, & inuiolata virginitas præfigurata fuit in virginitate filiæ Iephtæ: de qua legitur Iudic. 11. quòd pater ſuus obtulit eam in holocauſtum Domino. Nam cum ipſe iret ad bellum contra filios Amon. votum vouit domino, ꝙ ſi rediret victorioſus. Primum quod egrederetur de domo ſua, & illi occurreret. Ipſum offerret domino. Accidit autem, ꝙ eo reuerenti cum victoria occurrit ei vnica filia, quã obtulit dño in holocauſtum peracto duorum menſium tẽpore. Ad propoſitum Iephtæ deſignat Ioachim virum beatæ Annæ, hic cum multo tempore ſtetiſſet in matrimonio cum ipſa Anna, nec prolem haberet, tandem votum vouit domino, dicens: ꝙ primum quod occurreret de domo ſua .i. de vtero vxoris ſuæ Annæ, ipſum offerret domino hoc eſt in templo ad ſeruiendũ dño. Accidit autem ex diuina or-

dina-

dinatione,vt primo illi occurreret virgo Maria,quæ fuit vnica eius filia,quàm in ætate trium annorum obtulit domino in templo cum alijs puellis,ſecũdum Hier.vbi erat quaſi in quodã monaſterio paruarum monialium.Et licet non aſtringerentur prædictæ puellæ voto caſtitatis, quo nõ minus ætate,& opportunitate occurrentibus ſponſalia intrare poſſent.Hæc tamen quàm primum peruenit ad plenum rationis vſum vouit perpetuam virginitatem, ſi Deo placeret,& niſi aliter de ea ordinare uellet.Ecce quomodo oblata eſt domino,quodammodo per modum holocauſti. Hæc eſt ergo virgo virginum, quæ ſecundum doctores per modum uoti ſuam virginitatem perpetuò Domino dedicauit. Quod ſi quis in contrarium obijciat legis antiquæ edictũ, vbi dicitur.Maledictus homo,qui non reliquerit ſemen ſuper terram.Item illud uniuerſale Dei mandatum,tam ante diluuium,quàm poſt. Creſcite,& multiplicamini, & replete terram. Quibus ſentẽtijs obuiare videtur votum uirginitatis.Dicendum in primis,quòd illud preceptum.Creſcite, tum obligabat tam multitudinem , quàm quemlibet de multitudine , quando non erat ſufficienter multiplicatum genus humanum.Sed poſt ſufficientem multiplicationem cœpit obligare tantum ipſam multitudinem , ſed non quemlibet de multitudine.Tempore autem beatę Virginis ſufficienter multiplicatum erat genus humanum,ideo,&c. Ad aliam auctoritatem,in qua dr̃. Maledictus,qui &c. In primis dicitur , ꝙ beata Virgo reliquit nobis ſemen ſuper terram.Semen,inquam,illud benedictum,de quo in figura dictum eſt ad Abraham.In ſemine tuo,glo.interl. Chriſto benedicẽtur omnes gentes terræ.Gen.22. Secundò dicitur quòd nuſquam leguntur illa verba in toto veteri teſtamento. Maledictus homo,qui non &c. Sed bene habetur Deut. 7.Non erat apud te ſterilitas utriuſque ſexus.Beata autem virgo nõ fuit ſterilis,ſed terra benedicta pinguis,& fertilis, quæ attulit nobis ſemen verum. Tertiò dicitur , quòd illa verba,Non erit apud te ſterilis,&c.nõ habent modum pręcepti, ut patet intuẽti textum,ſed eſt quædam promiſſio facta obſeruantibus legem matrimonij de fęcunditate prolis habenda. Quartò dicitur, ꝙ obſeruatio virginitatis non ſolum tp̃e euangelij, uerumetiam tẽpore legis antiquæ fuit lauda-

laudabilis,& Deo accepta. Hoc patet per multa exempla. Ecce enim Helias propheta magnus, & vir multum perfectus virginitatem ſeruauit, ſicut habetur ex verbis Grego. Homil.19.ſuper Euangelia.Item Raſias de quo habetur.2. Mach. 14. valde commendatur de hoc, quòd propoſitum continentiæ tenuit.Paulus etiam cum adhuc eſſet legis veteris ęmulator, & Euangelij perſecutor virginitatem ſeruauit.Hoc dicitur,ꝙ ſecus eſt de beata Virgine, & de cæteris mulieribus legis antiquæ.Nam ut dicit beatus Thomas quarto ſenten.diſtinct.30.q.2.art.1.q.1. in ſolutione ad primum. Beata Virgo fuit confinium veteris, nouæ legis,ſicut amor diei,& noctis,& ideo votum eius ſapuit nouam legẽ, inquantum virginitatem vouit,& veterem inquantum cõditionem appoſuit hanc,ſcilicet,niſi Deus aliter ordinaret. Patet ergo quàm bene licuit illi virginitatem Deo vouere, vt perpetuo coronaretur Roſa Virginalis munditiæ. Nos autem ſi ſeruuli eius eſſe cupimus ob reuerentiam ſuæ virginitatis ei offeramus Roſam vnam,hoc eſt ſemel Angelicam ſalutationem ad componendum eius coronam,ſeu capelletum, vt eius meritis tandem coronari mereamur in cœlis.

Consequenter pro inſtitutione noſtra uidendum eſt quomodo ad inſtar Chriſtiferę Mariæ coronari poſſumus Roſa virginitatis.Pro quo aduertendum,quòd in hac Roſa virginitatis inueniuntur tria pulcherrima,& redolentia folia,quæ ſunt.

Commendationis. Conditionis. Præmiationis.

Primum igitur folium Roſæ virginitatis dicitur commendationis. Valde enim commendatur virginitas, & à multis.

Primò quidem à domino noſtro Ieſu Chriſto,qui cum de virginitate loquens.Mat.19.dixiſſet. Sunt Eunuchi,qui ſe caſtrauerunt propter regnum cœlorum,caſtrauerunt, inquam ſpiritualiter,& non corporaliter: quia hoc uno licèt homini mox ſubiũxit. Qui poteſt capere capiat.q.d.virginitatis ſtatus valde difficilis eſt, ideo ipſum nõ præcipio. Qui tamen ipſum capere voluerit melius facit, niſi fortè ſentiat ſe multum fragilem.Nam fragiles,& infirmi melius ſaluantur intrando matrimonium,quàm ſine mãtrimonio

viuere volentes,ſiue in ſtatu eccleſiaſtico,ſiue in ſtatu religionis degant. Communiter enim tales habita opportunitate eſficiuntur inſolentes,& incontinãtes. Propterea Grego.in glo.ſuper illud Gen.19. In monte ſaluum te fac, dicit ꝙ virginitas altus mons eſt ad cuius aſcéſum Angelus hortatur. Sed qui videt ſe non poſſe aſcendere, maneat in Segor,ideſt, in legitimo matrimonio, quia melius eſt mediocri bono uti,quàm per abrupta libidinum præcipitari,hęc ille. Bene ergo loquitur Chriſtus de virginitate loquens. Qui poteſt capere capiat. Vnde iſtud bene notarent multi filij nobilium,& diuitum,qui cum ſint delicatè æducati, & per conſequens concupiſcentijs multis irreti i ſi clerici efficiantur fortè propter prædam ſiue præbendam vix, aut nunquam caſti erunt. Melius itaque talibus eſſet panẽ ſuũ oſtiatim mẽdicare quàm ad ſacros ordines promoueri, ſub ſpe futuri beneficijs ſuſcipiendi,aut iam ſuſcepti, ſicut patet de filijs nobilium, qui prius ſunt priores aut Abbates, quàm Monachi prius epiſcopi,quàm clerici. Qui poſtquã adoleuerint impudicitiam ſolent ducere vitam dicentes non poſſe caſtè viuere.

Secvndò commendatur virginitas ab Apoſtolo Paulo,qui poſtquàm 1. Cor. 7. Multa dixit de ſtatu matrimoniali conſequenter de natu virginali loquens,dicit ſic. De virginibus præceptum domini non habeo, conſilium do. Conſilium autẽ non eſt niſi de meliori bono. Item 2.Cor. 11. Commendat virginitatem tanquam Chriſti ſponſam dicens. Deſpondi vos vni viro Virginem caſtam exhibere Chriſto.Notanter autem dicit Virginem caſtam. Sunt eñi pleręque virgines corpore, quæ tamen coram Deo caſtè non ſunt ſed pollutę,& corruptę. Et virginitas talium eſt quaſi ſpica ſine grano,burſa ſine argento,nux ſine nucleo, lampas ſine oleo,dolium ſine vino.

Tertiò commendatur virginitas à veteri teſtamento in quo & ſi paucę admodum eſſent Virgines,ut dictum eſt, non tamen deſinit in eo teſtimonia virginitatis. Scribitur enim Eccl.26.ꝙ omnis ponderatio non eſt digna continentis animæ. Valet ergo ipſa virginitas pluſquã milia auri et argenti, quia amiſſa recuperari poſſunt virginitas autem minime. Vnde Hiero. ad Euſtochium,epiſtola 44. Et recitatur.

tatur 32.q.5.Si Paulus.Caue,quæſo,nequando dicat de te Deus. Virgo Iſrael cecidit, & non eſt, qui reſuſcitet eam. Amos 5.Euidẽter loquor. Cum omnia poſſit Deus ſuſcitare non põt virginem poſt ruinam.Valet quidem liberare a pena,ſed non coronare corruptã. Hæc ille.Ex quo ergo ipſa virginitas eſt tam precioſus theſaurus,ideo diligenter cuſtodienda, potiſſime attenta fragilitate corporis noſtri, & concupiſcentijs,quibus ſubijcimur.Habemus,inquit,Paulus.2.Corint.4.Theſaurum iſtum, videlicet,virginitatis in vaſis fictilibus.Quod ſi inſurgant contra nos dæmones de carne nos tentantes, ſiue concupiſcentiæ, aut malitioſè,& lubricè perſonarum theſaurum iſtum deprædari volentes clamare debemus ad dominum inſtar beati Bernardi,latrones latrones.Et uere oés prædicti latrones ſunt,qa pudiciciam a caſtis mentibus,& corporibus auferre volunt.

QVARTO commendatur uirginitas ab angelo,non tam verbo,quàm facto,ſicut patuit in Gabriele miſſo a Deo ad Virginem Mariam,Luc.1. Super quo verbo Hieron.ſecunda parte epiſtolarum ſuarum,epiſtola 55.dicit,quòd bene Angelus ad Virginem Mariam mittitur, quia ſemper Angelus cognata uirginitas. Profectò in carnem præter carnem viuere non terrena uita eſt,ſed cœleſtis. Vnde in carne angelicam gloriam acquirere maius eſt meritum,quàm habere. Eſſe enim Angelum fœlicitatis eſt, eſſe verò virginem virtutis, dum homo obtinere uiribus nititur cum gratia quod habet Angelus ex natura. Vtrumque tamen & eſſe virginem, & Angelum diuini muneris eſt officium non humanum.Hæc ibi.Item Ambr.lib.de uiduis, ad propoſitum loquitur,dicens. Supergreditur virginitas conditionem naturæ humanæ per quam homines angelis aſſimilanť.Maior tamen eſt uictoria uirginum, quàm angelorum.Angeli enim ſine carne uiuunt,virgines uerò in carne triumphant. Hæc ille. O igitur quàm accepti ſunt ſanctis Dei angelis homines uirginitatem debito honore ſeruantes. O quanto honore ab ipſis angelis proſequuntur tales.O quàm familiares illis exiſtunt,& quàm libenter cum eis manent quos uident in bono uirginitatis perſeuerantes.Et per oppoſitum libenter habitant dæmones cum corruptis per peccatum, & cum lubricis hominibus. In cu-

ius ſignum dæmones petierunt a Chriſto, mitti in porcos mitti, Matth.8.

Qvinto commendatur virginitas a Paganis,& infidelibus apud quos in ueneratione,& precio habetur. Vnde refert Hiero. in prima parte epiſtolarum ſuarum, epiſtola 5. de multis uirginibus gentilibus, quæ tantum amauerunt bonum pudicitiæ, & virginitatis, ut pro ea conſeruanda, mortem patientiſſimè ſuſtinuerint. Aliæ autem ultro ſe gladijs tranſuerberauerunt. Aliæ in mare ſe præcipitauerunt,& ſubmerſerunt, aliæ in puteòs ſe proiecerunt,& huiuſmodi. Nec tamen vitam credebant æternam, quanto magis virgines Chriſtianæ debent non quidem ſeipſas pro conſeruanda carnis integritate occidere, ſed omnem illatam, aut inferendam iniuriam, aut cruciatum æquanimiter perferre. Similiter narrat Auguſtin. lib.1. de ciuitate Dei cap.27. de quibuſdam mulieribus, quæ tempore perſecutionis, ut inſectatores ſuæ pudicitiæ deuitarent in necaturum ſe fluuium proiecerunt, atque ſic defunctæ ſunt quarum martyrum in Eccleſia catholica ueneratione celeberrima frequentatur. Deinde ſubdit idem Auguſtin. De his nihil temere audeo iudicare. Vtrum enim eccleſiæ aliquibus fide dignis teſtificationibus, ut eorum memoriam ſic honoret diuina perſuaſerit auctoritas neſcio, & fieri poteſt, ut ita ſit. Forte enim non humanitus deceptę, ſed diuinitus iuſſæ, ſeipſas in fluuium demerſerunt. Hæc ibi. Vtrum autem iſtæ mulieres, de quibus meminit Auguſt. eſſent Chriſtianæ, nec ne incertum eſt, vt dicit poſtillator. De primis autem liquet apertè ex uerbis Hieronymi qua gentiles erant.

Sexto commendatur virginitas ex mirabilibus operibus, quæ ad illius atteſtationem legimus contigiſſe apud infideles, & idolatras. Refert enim Auguſtin. libro decimo de Ciuitate Dei, cap.16. de quadam puella, quæ dicebatur Claudia, de qua etiam meminit Hierony. prima parte epiſtolarum ſuarum, epiſtola 5. quæ in teſtimonium ſuæ pudicitiæ; ad ſe traxit nauem grandem ſola zona ſua ad eam ligata, quam tamen antea nec hominum, nec boum multitudo dimouere potuerat. Et nota, quòd dicta virgo prius genibus flexis Deos orauerat, vt ſi eam caſtam

iudi-

iudicarent,nauem ſua zona traheret. Quod & factum eſt, prout narrat Ouidius lib.4. de faſtis. Item refert idē Aug. vbi ſupra,de quadam alia Virgine,quæ virginitatem ſuam deuouerat Deę Veſte, ꝙ cum caſtitas eius dubia eſſet,eo ꝙ de inceſtu fuiſſet accuſata, de ſua innocentia confidens accepto cribro,orauit Deam Veſtam,dicēs. O Dea Veſta ſi caſte ſemper tibi ſeruiui, facias, ꝙ ego in hoc cribro hauriam aquam de tyberi,& vſque ad ædem tuam perferam. Quod & factum eſt cunctis videntibus, & ſtupentibus. De hac ēt Virgine loquitur Valerius lib.8.cap.1. Multi denique his ſimilia apud varios actores leguntur contigiſſe. Aduertat tamen diligens lector prædicta potentia non habere rationem veri miraculi,ſed magis alicuius admirabilis. Verum enim miraculum ordinatur ad Dei honorem, & animarū ſalutem, & ædificationem. Et nota ꝙ illæ puellæ paganæ, quæ ſuam virginitatem dedicabant ſiue de Veſte, ſiue alijs Deabus,puniebantur pœna mortis ſi ſe corruptioni dabāt. Vnde narrat Hieronymus prima parte epiſtolarum ſuarū, epiſtola 5. de quadam puella dicta Minucia, quæ propter ſuſpitionem ſtupri viua defoſſa eſt. Quod factum minime fuiſſet, niſi grande crimen apud eos ięſa virginitas. Hæc ille. Sed prohdolor longè minus in precio,& honore habetur hodie virginitas apud Chriſticolas. Nam puellæ mox cum ad annos diſcretionis venerint ſi citò non tradantur nuptui multis turpitudinibus ſe exponunt. Et quod omnē vincit malitiam,etiam illæ,quæ deuorauerunt ſuam pudicitiam domino per religionis ingreſſum,quibus deinceps fas non eſt nuptias petere in grauiſſima ſcandala ſæpe labuntur niſi per clauſtralem cuſtodiam diligenter arceantur.Propter quod de ſtatu regularium, cap.periculoſo lib. 6.Mandat Papa Bonifacius Octauus omnibus Monaſterijs monialium, etiam cuiuſcunque conditioni ,aut ſtatus exiſtant, quatenus in ſuis Monaſterijs ſub perpetua clauſura permaneant.Ita ut nulli earum liceat quauis occaſione inde exire niſi propter morbum ex quo alijs timeretur de periculo.Et ad idem obligatur Abbatiſſa,ſeu Prioriſſa:niſi in caſu, in quo deberet perſonaliter feudum domus releuare ab aliquo domino. Similiter præcipitur ibidem ne ad eas accedant perſonæ honeſtę ſiue inhoneſtę,niſi ſubſit cauſa

multum

multum rationabilis, & adhuc cum licentia illius ad quem ſpectat. Hæc ibi. Sed fortè dices ſextum decretalium ab oībus non eſſe receptum. De hoc pro præſenti tecum contendere nolo ſi ita ſit, an non, & ſi iuſtè, aut iniuſtè. Sed nunquid idem dicere præſumes de antiquo libro decretorum. Et tamen in eo eandem ſententiam reperies, vt patet 18. q. 2. diffinimus, vbi præcipue prohibetur ne Monachi ad moniales accedere audeant, uel etiam cum eis loqui, niſi in præſentia Abbatiſſę, & hoc per modica verba. Item extra de vita, & honeſtate cleri. c. Monaſteria, ſic dicitur. Monaſteria monialium ſi quiſque clericus ſine manifeſta, & rationabili cauſa frequentare præſumpſerit per epiſcopum arceatur, & ſi non deſierit ab officio eccleſiaſtico reddatur immunis. Si laici fuerint excommunicationi ſubdantur, & a cętu fidelium fiant penitus alieni. Hęc ibi. Sed hodie quilibet pro libito ſuo fingit ſibi cauſam rationabilem, ꝓpter quod multa frequenter ſequuntur hincinde ſcandala. Præterea ſunt quidam mulieres, quæ Canonicæ fortè irregulares vocantur, quæ interdum deſerunt habitum ſanctimonialem quandoque ſecularem, quæ extra Monaſteriū propria habent receptacula, & priuata domicilia in quib. paſſim homines minus religioſi recipi ſolent ad conuiuia, & confabulationes quarum ſectam, & ſtatum dudum reprobauit Innocentius 2. necnon ſub pęna anathematis. Interdixit, vt patet 18. q. 2. perniciosam. Quo non obſtante adhuc reperire eſt Monaſteria talium mulierum præſertim apud Hannoniam in oppido montis, & ſimiliter Maubeuge Galicè diocœſis Cameracen. Patet ergo quomodo cognata Angelorum domina virginitas multipliciter proſtituitur, & de locis ſacris, atque templis domino dedicatis ignominiosè, & turpiter exulatur, ita ut plus honoretur apud Gētiles, & Idolatris, quàm apud multos Chriſtianos. Sed de hoc hactenus.

Secvndvm folium Roſæ virginitatis dicitur conditionis. Tres enim ſunt conditiones requiſitæ ad obſeruandam virginitatem, quas breuiſſimè tangam.

Prima igitur conditio virginitatis dicitur humilitas. Qui enim vult in bono virginitatis perſeuerare debet humilitatem habere. Non enim debet de ſe alta ſapere, nec

de ſuis uiribus præſumere, nec per eleuationem cordis ſuper alios ſe efferre. Sed potius debet ſe ad ſuæ fragilitatis conſiderationem deſcendere, & virginitatem ſuam domino humiliter commendare, exemplo beatæ Cęciliæ, quæ ſuam virginitatem diebus, ac noctibus domino commendabat, dicens. Fiat domine cor meum, & corpus meum immaculatum, ut non confundar. Ipſa enim virginitas cum ſit Dei donum ſingulare ex proprijs viribus haberi non poteſt: ſed tantum à Deo, datur ſecundum illud Sapiẽ.8. Non ero continens, niſi Deus det. Et ideo neceſſe eſt, quòd humilitatem quæratur, & impetretur ipſa virginitas. Nã abſque ipſa humilitate non placet Deo carnis integritas, dicente Greg. lib.26. Moral. c.13. Quia, inquit negligitur humilitas cordis, rectus iudex deſpicit integritatem corporis. Hic poſſet haberi ſermo contra eos, qui ſe inaniter iactant ſe eſſe adhuc virgines, alios quoſque deſpicientes. Cum tamen Aug. ſuper Pſal. *99.* dicat, quod melius eſt humile coniugium quàm ſuperba humilitas.

SECVNDA conditio virginitatis dicitur ſobrietas. De facili enim caſtitas in delitijs periclitari ſolet. Propterea Hiero. ad Euſtochium, epiſt.44. dicit ſic. Si experto creditur hoc primum moueo, ut ſponſa Chriſti vinum fugiat pro veneno. Hæc aduerſus adoleſcentiam prima arma sũt dæmonum. Et poſt pauca. Vinum, & adoleſcentia duplex incẽdium voluptatis. Quid oleũ flammæ adijcimus? Quid ardenti igni corpuſculo fomenta ignium miniſtramus. Moderatus cibus, & nunquam venter expletus, ſint tibi quotidiana ieiunia, & refectio ſaturitatem fugiens. Et Auguſ. ad fratres in Eremo. ſer.47. Caſtitas, inquit, cum abundantia, & fertilitate ſtare non poteſt. Sed ſi mihi non creditis. Gomorrẽſibus credite. Abundabant enim in cunctis bonis, & poſtquam comederant, & biberant ludere ſurgebant. Hæc ibi. Quemadmodum ergo dicit Paulus, ꝙ vidua, quæ in delitijs viuit, mortua eſt, ut dicit Apoſtolus. 1. Thimo. 5. Ita, & virgo in qua etiam plus feruet concupiſcentia carnalis, & calor naturalis. Propterea videmus antiqua Monaſteria monialium, ut in pluribus ſita in conuallibus, & locis humidis. Quod non ſine cauſa factum arbitror, ut ſcilicet, loci diſpoſitio reſtringeret calorem naturalem. Indita ſunt ẽt

eis ieiunia, & abſtinentiæ multæ, labor quoque manuum, & ſimilia, & hoc ad eundem finem.

TERTIA conditio virginitatis dicitur tranquillitas. Debet enim Virgo quieta in domo, aut monaſterio manere, & non hincinde diſcurrere, nam talis diſcurſus deſignat mentis læuitatem, & inſtabilitatem, utpote nunc ad choreas, & ſpectacula diſcurrendo nunc ad domos vicinorũ delinando, nunc in plateis, & locis patentibus in oculis omnium aſtando. Propterea Ambroſius ſuper Lucam libro ſecundo exponens illud uerbum. Intrauit Maria domum Zachariæ, dicit ſic. Diſcite virgines non circumcurſare per alienas ædes, non demorari in plateis, non aliquos in publico miſcere ſermones. Maria in domo ſera, feſtina in publico, manſit apud cognatam ſuam tribus menſibus. Hæc ibi. Item idem Ambroſ. in lib. qui adhortatio ad uirgines intitulatur, ad idem propoſitum loquitur, dicens. O virgo nullus ſit tuus, ſit ſine matre progreſſus, quæ ſit anxia cuſtos pudoris, ipſa quoque ad eccleſiam progreſſio, rarior ſit adoleſcentulis. Conſidera quanta fuerit Maria, & tamen nuſquam alibi niſi in cubiculo reperitur cum quæritur. Illa te doceat, quid ſequari? Præterea quid tibi, uel ad proximam facilè accedere? Inde naſcuntur fabulæ quas cauere debes. Hæc ille. Debent itaque verę uirgines a multis, & inutilis diſcurſibus temperare greſſus ſuos. Videmus enim uinum in æſtate ſæpe motum cum ſuis fecibus, ſtatim corrumpi, & agreſte fieri. Si uerò quieſcere dimittitur, in puritate conſeruatur. Sic multæ ſunt iuuenculæ, quæ ſi domi ſederent in puritate uirgines permanerent, quæ diſcurrendo ſæpe corrumpuntur, & luxuriæ fęcibus admiſcentur. Hiſtoriam de hoc habemus de Dyna uirgine filia Iacob, quæ ex curioſitate, & fatuitate muliebri uadens, ut uideret mulieres regionis alienæ, tandem corrupta eſt a Sichen. Geneſ. 34. quæ ſi manſiſſet in domo parentum clauſa non incidiſſet in tantum ludibrium. Propterea laudo conſuetudinem Lombardorum, & Italorum, de quibus fertur, quòd non permittunt filias ſuas in publicum prodire, niſi rariſſimè, nec etiam coram oculis hoſpitum apparere.

TERTIVM folium Roſæ virginitatis dicitur præmiationis. Quia enim virgines patiuntur continuum bellum à carne, quod valde durum eſt, adeo, vt dicat Hieronymus 3. parte epiſtolarum ſuarum, epiſtola 20. quòd libido ferreas mentes domat, quæ maiorem in virginibus patitur famem, dum dulcius putat omne, quod neſcit, & Auguſtinus ſermo. 2. Dominicæ. 25. poſt Trinitatem, inter omnia Chriſtianorum certamina, ſola duriora ſunt prælia caſtitatis, vbi quotidiana eſt pugna, & rara victoria. Hinc eſt, quòd illis debetur cæteris paribus maius præmium in cœlo, adeo vt dicat Salo. Sap. 6. quòd incorruptio, ideſt, virginitas proximum facit Deo. Si enim poſt Apoſtolos martyres proximi ſint Deo conſequens eſt, veras virgines futuras proximas Deo, quia vt dicit Hieronymus 3. parte epiſtolarum ſuarum, epiſtola 17. ad Demetriadem ſcribens. Habet pudicitia ſeruata martyrium ſuum. Propterea idem Hieronymus prima parte epiſtolarum ſuarum, epiſtola 5. contra Iouinianum ſcribens, aſſignat fructum centeſimum virginibus. Viduis autem tantum ſexageſimum, & nuptias intrantibus triceſimum. Item epiſtola 8. eiuſdem partis intãtum extollit virginitatem ſupra matrimonium, quòd eam comparat auro matrimonium vero argento. Studeant ergo perſonę illæ quarum vocatio, & ſtatus requirit perpetuam carnis, & mentis integritatem ſeipſas coronare Roſa inuiolatæ, & incontaminatæ virginitatis, in hoc intantes virginum Reginam Mariam, cuius precibus, & meritis nobis detur coronari in cœlis, &c.

DE ROSA BONAE FAMAE.
Sermo Sextus.

CORONEMVS nos roſis. Sap. 2.

SECVNDA Roſa coronæ, ſiue ſerti ſpiritualis dicitur famæ claritas. Quæ quidã Roſa rectè ſequitur ad Roſam virginitatis, eo quòd virginitas bene ſeruata eſt cauſa bonæ famæ. Hac autem Roſa inſignita, & coronata fuit virgo Maria, ſecundum quòd prædixit in ſuo cantico, dicens. Ecce ex hoc beatam me dicent omnes generationes. Ecce

præclara,& vniuerſalis eius fama,de qua poſſumus meritò dicere illud Heſter. 9. fama nominis eius creſcebat quotidie,& per cunctorum ora volitabat. Cum.n.Maria adhuc paruula in domo parentum Ioachim,videlicet,& Annę habitaret,parua,aut nulla erat fama nominis eius: vtpote in nullo diſcrepans à cōi conuerſatione cęterarum puellarū. At verò poſtquam triennio completo oblata eſt domino, ut maneret cum cęteris pueris in templo cępit quaſi Aurora conſurgere fama noīs eius,quæ ex tunc cæteris puellis,cępit apparere deuotio,humilior,prudentior, purior, diligētior,grauior,in lege dn̄i doctior, in ieiunijs, & abſtinentijs promptior,atq; in oī genere virtutum perfectior. Sicque vſq; ad annum quartumdecimum perſeuerans, & de virtute in uirtutem quotidiè creſcens,omnes, qui eius vitam, & conuerſationem nouerant eam admiratione dignam indicabant, alter ad alterum dicentes. Quæ putas puella iſta erit? Ecce quomodo Paulatinæ creuit fama virginis in annis puerilibus. Poſtmodum autem per amplius creuit cum deſponſata fuit Ioſeph,ſigno prius diuinitus dato in virga eius,quæ cum alijs virginis in unum proiecta in conſpectu domini ſola germinauit,floruit,& amigdala attulit,ut in apocripha legitur hiſtoria, quæ de ortu, & natiuitate eiuſdem virginis tractat,& quam Hieronymus de Hębraico in Latinum tranſtulit ſermonem,& ut dicit Chriſ.ſuper Mat. ideo fabro lignario deſponſata fuit Maria,quia Chriſtus ecclesiæ ſponſus omnem ſalutem hominum per lignum crucis operaturus erat.Poſt hæc autem cępit fama ipſius diuę Mariæ exire per vniuerſam terram,etiam diuulgari vſque ad cœlos, ita ut illi Angelici ſpiritus de ea dicere viderētur illud Iob 28.audiuimus famam eius, hoc autem factum eſt quando Gabriel completa legatione ſua quam habuit ad Mariam diſceſſit ab ea,vt habetur Luc.1.Quo redeunte in cœlum,& narrante alijs Angelis ſaltem inferioribus, quàm humilem inueniſſet virginem, & quàm ſagacem, & ſic de ſingulis eius virtutibus.Illi dixerunt ei. Audiuimus famam eius, ſcilicet per temetipſum. Huius itaque virginis fama bona,& ſancta præfigurata fuit in illa pudica Suſanna vxore Ioachim,de qua legitur Dan.13.nunquam dictus fuerat ſermo maius de ea antequam, ſcilicet accuſaretur falſo a

duobus presbyteris plenis iniquitate. Ecce præclara eius fama. Nihilominus tandem inſurrexerunt aduerſus eam duo pdicti presbyteri, ſed non valuerunt lędere famam ipſius, qm̄ dominum habuit defenſorem, & protectorem, qui eam ab infamia liberauit medio Danielis Prophetæ. Ad propoſitum Suſanna, quæ interpretatur lilium rectè ſignificat beatam Mariam: de qua loquit̄ ſponſus in Canticis, dicens. Sicut lilium inter ſpinas, ſic amica mea inter filias. Cant. 2. Hæc igitur Suſanna pulchra interius, & exterius, ac timens Deum, erudita quoque, nedum in lege Moyſi, verumetiā in lege Chriſti ſ̄m illud Luc. 2. Maria conſeruabat oīa verba hæc conf. i. c. ſ à Deo ſanctæ, & irreprehenſibiliter vixit, vt de cōmiſſa culpa dep̄hendi nequiret. Verum inſurrexerunt contra eam nonnulli filij Belial. i. quidā iudæi ea infamare volentes, & dicentes eā concepiſſe, & peperiſſe filium ex Ioſeph, & non virtute Spiritus Sancti, ut aſſerebat res, ergo trahitur ad iudicium: & ecce Daniel, qui interpretatur cauſa Dei, qui recte ſignificat Eccleſiam Catholicā, qui ſemper fouet cauſam Dei, & fidem cōtra quoſque aduerſarios. Hic ergo Daniel. i. mater Eccleſia dep̄hendit dictos accuſatores mentitos eſſe, cum audit, & legit Gabrielem ad Mariam, dicenté. Spūs Sanctus ſuperueniet in te, & virtus altiſ. Et ideo dat ſnīam pro Suſanna, & contra dictos criminatores, dicens eidem Suſannæ. Gabrielē Archangelum ſcimus diuinitus te eſſe affatum, vterum tuum de Spiritu Sancto credimus impregnatū, erubeſcat iudęus infęlix, qui dixit Chriſtum ex Ioſeph ſemine eſſe natum, & ſic ſeruatur intacta, & integra fama Virginis Mariæ, adeo vt neque iudæi qn̄que ſuſpicati ſint ipſam ex adulterio cōcepiſſe. Vnde Ambr. ſuper Luc. lib. 2. exponens illud verbū. Deſponſatam viro, dicit, ꝙ Chriſtus uoluit matrem ſuam deſponſatam eſſe ne infamaretur, ꝙ de corruptione concepiſſet. maluit auræ aliquos de ſui ortu, quàm de matris pudore dubitare. Sciebat. n. teneram eſſe Virginis verecundiā & lubricam famam pudoris. Nec putauit ortus ſui fidem matris iniurijs aſtruendam. Hæc ibi. Semper itaque titulum præclaræ famæ habuit Maria. Pro quo iterum notandum, ꝙ aliqua perſona poteſt dici famoſa propter tria. Primò quidem propter magnam potentiā, ſicut legitur Ge. 6.

quòd

quòd Gigantes erant ſuper terram in diebus illis. Iſti ſunt viri famoſi, videlicet propter ſuam potentiam. Secundò propter ſapientiam magnam, ſicut legitur de Salomone 3. Re. 10. quòd Regina Saba audita ſapientia Salomonis uenit, &c. Tertiò propter magnam ſanctitatem, & bonitatem. ſicut legitur de Iudith. 8. quòd erat omnibus mulieribus famoſiſſima, quoniã timebat Deum. Propter hæc tria beata Maria fuit, & eſt famoſiſſima. Primò propter magnam potentiam quam habuit, de qua ipſamet loquitur. Ecc. 28. dicens, in Hieruſalem poteſtas mea. Tam enim potens fuit, ꝙ diaboli caput contriuit, ſm̃ ꝙ de ea dixerat Deus ad Serpentem ipſa conteret caput tuum. Gen. 3. Item tam potẽs fuit, ꝙ cęlum aperuit, ꝙ Deum ad terram traxit, ꝙ vitia cõfregit, ꝙ virtutes plantauit. Secũdò Virgo Maria fuit, & eſt famoſiſſima ꝑꝑ magnã ſapĩam ꝗ habuit, diuina, & ſapĩa in eius vtero nouem mẽſibus, & diebus ſex habitauit, & ideo ipſam totaliter ſalubri ſapĩa plenam reliquit, & ideo Apoſtoli ad eam tanquã ad arcam ſapiæ recurrebant, & ipſam de oĩbus dubijs interrogabant, vnde dicit venerabilis Beda, & recitatur in gl. or. ſuper illo Verbo. Maria cõſeruabat oĩa verba hæc, ꝙ oĩa, qui de dño vel à dño dicta, vel acta cognouerat Virgo mater in corde diligẽtius retinebat, & ſollicitè cuncta ad memoriam commendabat, ut cum p̃dicandi, vel ſcribendi eius incarnationis tp̃s adueniret, ſufficienter vniuerſa, prout eſſent geſta quærentibus explicare poſſet. Tertiò Maria fuit famoſiſſima ꝑꝑ magnam ſanctitatẽ, vtpotè ad tm̃ ſanctitatis gradum perueniens, quo altius nequit pura creatura pertingere. Vñ Anſel. de con. e. virgina. c. 12. & 13. Decens erat, vt ea puritatę, quæ maior ſub Deo, nequit intelligi Virgo illa niteret, cui Deus Pater vnicum filium quẽ de corde ſuo ęqualem ſibi genitũ tanꝗ ſe ipſum diligebat, ita dare diſponebat, ut naturaliter eſſet vnus idẽ cõis Dei patris, & uirginis filius. Hęc ille. Item Ber. epi. 173. ad Cano. Lug. ſcribit in hunc modum de ſanctitatæ eius dicens uirginis. Ego puto, quòd & copioſior ſanctificationis benedictio in eam deſcenderit, quæ ipſius non ſolum ſanctificaret ortum: ſed & uitã ab oĩ deinceps peccato cuſtodiret immunem, qđ nemini alteri in natis quidẽ mulierũ creditur eſſe donatum. Hæc ille. Poſſumus itaq; dicere de

præclara fama huius ſanctiſſimæ, & perpetuæ virginis, illud Sapien.4. O quã pulchra eſt caſta generatio, tum quia de caſtis parentibus genita eſt, tum quia de ſuis caſtis viſceribus genuit nobis Deum, & hominem. Sed quomodo facta eſt vtraq; generatio, certe cum claritate, ideſt, cum bona fama, quæ clarum reddit hominem. Nam Ioachim & Anna bonæ æſtimationis erant in populo, ambo iuſti, ambo ad pauperes pij, ambo deuoti. Ecce eorum claritas. Item generatio Chriſti ex Virgine facta eſt cũ claritate, ideſt, cum bona fama, ſaltem quantum ad hoc, ꝙ nullus Iudæorum aliquando ſuſpicatus eſt eam ex adulterio cõcepiſſe, vt prius dictum eſt. In hoc tamen errabant, ꝙ Chriſtum uerũ & naturalem filium Ioſeph eſſe credebant. Sequitur immortalis eſt enim memoria illius, videlicet, claritatis, ſeu bonæ famę ipſius virginis, quoniam apud Deum nota eſt notitia, videlicet, approbationis, & apud homines, ex his, ſupple, quę inde legunt in libris ſacrorum euangeliorum, & ſanctorũ doctorũ. O popule Chriſtiane intelligis ex dictis, quã præclara fuerit fama Dei genitricis Mariæ. Nõ igitur pudeat tãtæ virgini decantare ſemel angelicum oraculũ obꝫ reuerentiam tam ingentis, & celebris famæ, vt ſic illi pro modulo tuo cõponas ſertũ ex roſis angelicis quatenus ipſa tibi præparet ſuis aſſiduis precibus coronam in cœlis.

Consequenter videndum eſt, ꝙ eruditione nr̃a quonam pacto coronari valeamus roſa ſanctæ famæ. Pro quo aduertendum ꝙ in dicta roſa ſunt tria folia, quæ ſunt

Procurationis, Manifeſtationis, Permiſſionis.

Primum igitur folium roſæ bonæ famæ dicitur procurationis. Quantum enim in nobis eſt, debemus procurare bonam famam apud omnes, non quidem ꝑp humanam laudem, ſed potius propter aliorum ædificationẽ cum quibus conuerſamur, & conuiuimus. Ita enim conſulit nobis ſacra ſcriptura, ſiue Spiritus ſanctus per eã loquens. Eccl.41. Curam habe de bono noĩe. Hoc enim magis permanebit tibi, quã mille theſauri precioſi, & magni, ideſt, quàm quælibet diuitiæ tp̃ales. Sed quid eſt curã habere de bono noĩe. Certè, vt dicit gl. ord. ſuper hoc paſſu. Curã habere de bono nomine eſt, vt bene, & religioſe viuas ſm ſtatũ tuum. Practica de quolibet ſtatu, videlicet, de religioſis, eccleſiaſticis, prælatis,

tis,iudicibus,& officiarijs, de mercatoribus, artificibus, & huiuſmodi. Et nota, quòd ibi capitur nomen bonum pro te boni nominis. Cur autem tantum ſollicitari debeamus de ꝓcuratione boni nominis, & bonæ famæ,ratio aſſignatur Prouerbior.22.vbi dicitur,quòd melius eſt nomen bonum, quàm diuitiæ multæ, ſuper aurum enim, & argentum gratia bona.Item Eccleſiaſt.7. Melius eſt nomen bonum,gl.interl.Bona fama,quam vnguenta precioſa. Et nota, quòd bona fama debet habere veritatem, & auctoritatem, vt enim dicit Beda in glo.ordin.vbi ſupra,nomen habet,qui fidelium teſtimonia laudatur licet paucorum,non uulgi imperiti, aut flagitioſorum hominum, quia ut dicit Senec.lib.de.4.virtu. tam triſte debet nobis eſſe laudari a turpibus,quàm ſi laudemur ob turpia,item Auguſtin.10. lib.confeſſio. Qui laudari vult ab hominibus vituperante te, non defendetur ab hominibus iudicante te, nec eripiet damnante te.Sed prohdolor multi ſunt,qui potius eligunt habere malã famam,quã bonã, qualis ſunt viri diſcholi incontinentes,inſolentes,Deum prę oculis nõ habentes, qui lætantur cum malefecerint, & exultant in rebus peſſimis. Vnde Auguſt. ſuper pſalterium, exponens illum paſſum. Non mouebor a generatione in generationem ſine malo dicit ꝙ animus perditus,& expers bonarum artium,malis artibus ſibi molitur adiutorium ad famam tam diuturnam, ut etiam apud poſteros celebretur.Et quę nõ poſſunt bene innoteſcere cupiunt, uel male de ſe homines loqui, dũmodo nomen eorum latiſſimè peruagetur. Ita vt quilibet talis dicere videatur. Non mouebor a generatione in generationem ſine malo.Hæc ille. Refert etiam ſatis ad propoſitum Hieron.prima parte epiſtolarum ſuarum, epiſtola *9.* de quodam,qui vulgo erat innotus. Hic ergo cœpit cogitare per quod grande facinus poſſet famoſus, & notus fieri. Et viſum eſt ei,quòd per concremationem magni templi Dianæ. Et non multo poſt quod cogitauerat opere impleuit. Nam ipſum templum totaliter incendit. Cumque nullo prodeunte, tantum facinus ſponte in medio populi ſe ſiſtens confeſſus fuiſſet ſe perpetraſſe interrogatur, cur hoc fecerit Et ait. Quia enim non poteram omnibus bene innoteſcere volui malè agendo notus haberi, quòd de

me ſermo fieret, & haberetur. Hæc Hieronym. Sunt, & alijs his minus mali, qui, ſcilicet, cupiunt habere bonam famam apud homines, & quòd bona credantur, atque prædicentur de eis nomen, & titulum uirtutis non amantes, ſed opus exoſum habentes, aut ſaltem non curantes, & ad hoc propoſitum iuſtè intelligi poteſt uerbum Iuuenalis, Satyra 10. dicentis, ꝙ maior famæ ſitis eſt, quàm uirtutis. Sunt & alij, qui contemnunt bonam famam dicentes illis ſufficere conſcientia ſua, nec curare uerba, aut laudes, ſiue etiam uituperia hominum. Et tales vituperat Auguſt. lib. de bono viduitatis, & recitatur 11. q 3. non ſunt audiendi. Non ſunt, inquit, audiendi, ſiue uiri ſancti, ſiue fœminæ, qui quando reprehenduntur in aliqua negligentia, per quam fit, ut in malam ueniant ſuſpitionem, unde uitam ſuam longè abeſſe ſciunt, dicunt coram Deo ſufficere ſibi conſcientiam, æſtimationem hominum non ſolum imprudenter, uerumĕt crudeliter contemnentes, cum per hunc modum occidant animas aliorum, ſiue blaſphemantium viam Dei, quibus ſecundum ſuã ſuſpitionẽ quaſi turpis, quæ caſta eſt diſplicet vita ſanctorum. Et poſt pauca. Vobis enim neceſſaria eſt vita noſtra, alijs autem fama nr̃a. Item idem Aug. lib. 1. de vita, & moribus clericorum. Nolo, inquit, vt aliquis de nobis inueniat malè uiuendi occaſionem. Prouidemus, inquit, Apoſtolus bona non ſolum coram Deo, ſed etiam coram hominibus. Propter nos conſcientia noſtra ſufficit nobis, propter uos fama noſtra non pollui, ſed pollere debet in vobis. Duæ res ſunt, conſcientia, & fama. Conſcientia tibi, fama proximo tuo. Hæc ille. Famam itaq; bonam debet ſibi quiſq; procurare, præſertim in officio, aut dignitate ſuper alios præfertur. Tum ne officium, ſeu prælatura in contemptu veniat, tum ne proximius, ſi aliter fieri contingat materia ruinæ, & ſcandali inde ſumat.

Secvndvm folium roſæ bonæ famæ dr̃ manifeſtationis. Nam bona fama eſt ſignum manifeſtatiuum, vt in pluribus virtutum, ſi gratiarũ exiſtentiũ in eo cuius eſt. Sicut. n. purus, & bonus odor demõſtrat ſubſtantiã rei, de qua emanat eſſe puram, & bonam, ſicut patet in roſa, & in ſpeciebus aromaticis. Item in uino, & huiuſmodi. Ita in propoſito bona fama hincinde fragrans, declarat, ut communicator illũ

cu-

cuius eſt eſſe uirtuoſum, & bonũ. Vnde in Prou. dicit, ꝙ cõis fama famat non oĩno deperditur. Et hoc prouerbium ſumitur ex illo uerbo Ariſtot. Ethic. lib. 7. Fama quam omnes famant non oĩno perit. Item coniurator ſup lib. de ſomno, & vigilia. Famoſum ſecundũ totũ non eſt falſum. Et de hoc teſtimonium, & hiſtoriã habemus in ſacra Scriptura. Ecce enim Heſter 9. de Mardochæo dr̃, ꝙ poſtquã rex Aſſuerus conſtituit eum principem palatij ſui, fama nominis ejus creſcebat quotidie, & per cunctorum ora uolitabat. Itẽ 4. Reg. 10. dicitur, ꝙ Regina Saba audiuit famam Salomonis, quod ſcilicet, ſapientiſſimus eſſet. Et verè ſic erat. Item Matth. 14. legitur, quòd audiuit Herodes Tetrarcha famã de Ieſu, quòd ſcilicet, infirmos curaret, cæcos illuminaret, mortuos ſuſcitaret, & huiuſmodi. Et uerè ſic erat. Sicut ergo fumus odoriferus ſignum eſt aduſtionis materiæ odoriferæ. Ita & bona fama ſignum eſt, vt in pluribus bonæ vitę, & bonæ conſcientiæ. Notanter dico, vt in pluribus propter hypocritas, qui habent nomen bonum, ſed rem non cõformant nomini. Plerique enim habent nomen ſanctitatis, & iniqui ſunt. Alij apparent caſti, & corrupti ſunt ſimiles pomis, quæ dicuntur naſci iuxta mare mortuũ, quæ exterius apparent pulchra, ſed cum aperiuntur inde exit uapor, & fœtor mirabilis. Alij apparent deuoti, & intus ſunt uacui. Alij apparent pauperibus miſericordes, & ſunt crudeles, ſicut patet de uſurarijs, qui dicunt pauperibus, quòd non crederent illis miſericordiam facere, & gratiam non darent illis pecuniam ſuam ſub nomine mutui. Alij apparent exterius paſtores, & intus ſunt lupi rapaces. Alij uolunt appellari bonorum eccleſiæ, & religionis pij, & iuſti diſpenſatores, & reuera ſunt diſſipatores. Alij uolunt videri rectores, & ſunt deſtructores. De quorum quolibet poteſt dici illud Apo. 3. Nomen habes, ꝙ uiuis, & mortuus es. Et de huiuſmodi verificari poſſunt id, quod ſcripſit quidã clericus de quadam Abbatia, qua uocatur Vallis Dei. Cũ enim ipſe clericus fuiſſet in caſtris exiliter hoſpitatus sũmo mane inde recedens, ſcripſit in porta monaſterij ſequentes verſus. Vallis dicta Dei, domus eſt mire ſpeciei, Magnum nomen ei, gratia nulla rei. Et breuiter hac tempeſtate pauci admodum homines ſunt, qui uelint eſſe

tales

tales in interiori homine, quales ſe eſſe oſtendunt in exteriori homine, ſed omnes fermè ſunt vani, & mundani, qui nihil aliud in ſuis operationibus appetunt, nec intendunt. niſi quòd ſint magni nominis, & famoſæ opinionis apud homines. De quibus loquitur. Greg. 2. li. Moral. c. 18. dicens. Omnes, qui huic ſeculo cogitatione terrena, conformantur per omne quod agunt. Huic mundo relinquere ſui nominis memoriam conantur. Alij bellorum titulis. Alij ædificiorum mœnibus altis. Alij diſertis doctrinarum ſecularium libris inſtanter elaborant, ſibique memoriæ nomen ędificant. Hæc ibi. Contra ergo tales, qui ſic nimis appreciantur tanquam ſummum bonum famę gloriã, & nominis ſui celebritatem arguit. Boetius de conſola. li. 2 proſa. 7. declarans famæ vanitatem per multas rationes. Vide ibi ſi vis Tales erant filij Noe, de quibus legimus Gen. 11. quod poſt diluuium dixerunt ad inuicem. Celebremus nomen noſtrum antequam diuidamur in uniuerſas terras. Et cęperunt ędificare turrim cuius culmẽ attingeret ad cęlũ. Sed audite quid illis acciderit. Volebant enim ſibi facere nomen honoris, & fecerunt ſibi nomen cõfuſionis. Et idcirco vocatum eſt nomen illius turris Babel, ideſt confuſio. Tales ſimiliter erant Ioſeph, & Azarias princeps Iudęorum, de quibus legitur 1. Mach. 5. quòd dixerunt inuicem. Faciamus, & ipſi nobis nomen, & eamus pugnare contra gẽtes. Et ſequitur. Et ceciderunt illa die de populo ad duo milia virorum. Tales etiam ſunt multi moderni Principes, & prælati magni, qui de ſubſtantia pauperum aut patrimonio crucifixi ędificant magna, & deaurata palatia, & interdum capellas hincinde ſurſum, & deorſum a dexteris, & ſiniſtris inſculpantes arma ſua, vt ſit de eis perpetua memoria, de quibus Pſal. Vocauerunt nomina ſua in terris ſuis Sed audiant quod comminatur eis dominus per pſalmiſtam dicentem. Nec memor ero nominum eorum per labia mea. Studeamus ergo chariſſimi habere bonam famam, & pariter bonam vitam, vt ſic de vno quoque noſtrũ dici poſſit illud pſal. Secundum nomen tuum ſic, & laus tua in fines terræ.

TERTIVM folium Roſæ bonæ famæ dicitur permiſſionis, plerunque enim permittit Deus famam bonorum

per

per oblocutiones,& detractiones malorum hominum aliquantulum lędi,& hoc ad magnam ipſorum iuſtorum vtilitatem ſi recte penſarent, prout inſinuat Greg. & recitatur.6.q.1.ſunt plurimi.Vbi ſic inquit ſunt plurimi,qui bonorum vitam fortaſſe amplius,quàm debent, laudant. Et ne aliqua elatio de laude ſurrepat, permittit omnipotens Deus malos in obtrectationem, & obiurgationem prorũpere, vt ſi qua culpa ab ore laudantium naſcitur in corde ſuffocetur a vituperantiũ ore,hæc ille.Itẽ adducit ibi exẽpliũ de Paulo,qui prædicando apud aliquos obtinuit bonã famam,apud autem alios infamiam reportauit, ſecundum quòd de ſeipſo teſtatur. 2.Cor.6.dicens per infamiam, & bonam famam,vt ſeductores,& veraces.q.d. Apud aliquos reportauimus infamiam apud alios bonam famam, apud aliquos reputati ſumus,vt ſeductores apud alios, vt veraces prędicatores. Hoc itaque permiſit dominus forte euenire Paulo, ne, ſicut alibi dicit magnitudo reuelationũ eũ extolleret,vel forte ne de fama magna,quam apud aliquos habebat propter domũ verbi,ſuperbiret,aut gloriaret inaniter. Propterea legitur in vitis Patrũ de quodam adoleſcente nouiter conuerſo ad monaſticam vitam, qui tãtam infeſtationem a carne patiebatur, quòd eam nec ieiunijs, nec vigilijs,nec abſtinentijs ſuperare poterat,hic ergo acceſſit ad Abbatem ſuam tentationem indicans. Qui cum eam cognouiſſet imperauit cuidam patri ſeni graui,& aſpero,ut iurgijs,atque conuicijs adoleſcentem inſectaretur, & poſt irrogatam iniuriam prior veniret ad querimoniam, & teſtes haberet,qui pro eo deponerent. Cum ergo, hæc ſæpe agerentur adoleſcens flere cępit tam de irrogata falſo iniuria,quam de mendacio teſtium. Quotidie gemitus, quotidie lachrimæ fluebant ex oculis eius. Ad Ieſum pedes quotidie proſtratus iacebat omni auxilio deteſtatus. Sicque per annum in amaritudinem vixit. Expleto itaq; anno Abbas interrogat adoleſcentem ſuper cogitationibus ſuis priſtinis,an ſi adhuc eas pateretur,cui ille pater viuere mihi non licet,& quomodo fornicari libet.Sic ergo tali arte moleſtia tentationum ſuperata eſt. Ita in propoſito forte Deus cognoſcens aliquos de facili poſſe trahi ad inanem gloriam ex bona fama, quam audiunt de ſeipſis

prædicari,

prædicari,permittit eos per malos iniuriari,detrahit, & infamari,ut ſic ſtudeant humilitati.Nec tamen propterea debent ad impatientiam deduci, ſed in tali caſu debent obſeruare ſententiam.Greg.quæ recitatur.11.q. 3. Inter verba.Vbi ſic dicitur.Inter verba laudantium, vel vituperantium ſemper ad mentem recurrendum eſt, & ſi non in ea inuenitur bonum,quod de nobis dicitur, magnam triſtitiam generare debet. Et rurſum ſi non in ea inuenitur malum,quod de nobis homines loquuntur in magnam debemus lætitiam proſilire. Hæc ille.Studeamus ergo chariſſimi nos Roſa bonæ famæ in præſenti coronare, vt tandem coronam gloriæ recipiamus in cęlis. Quam nobis concedat qui,&c.

DE ROSA FIDEI.
Serm. Septimus.

Coronemus nos Roſis. Sapien. 2.

Septima Roſa coronę,ſiue ſerti ſpiritualis dicitur fidei firmitas. Quę quidem Roſa recte ſequitur ad roſam bonæ famæ, eo quòd per rectam fidem, quis efficitur clarus apud Deum ſicut per bonam famā apud homines:hac aūt Roſa inſignita, & coronata fuit Dei genitrix virgo. Et huius rei triplex datur teſtimonium.

Primum eſt Cognatæ ſuæ Eliſabeth ei dicētis. Luc. 1. Beata quæ credidiſti,ſcilicet Gabrieli dicenti. Ecce concipies in vtero,& paries filiū. Vel beata quæ credidiſti oraculis prophetarum.Vel beata quæ credidiſti Spiritu Sancto interius mentem tuam illuminanti,& monenti. Quoniam perficientur ea,quæ dicta ſunt tibi a domino, videlicet per Angelum nunciantem.Vel a domino,ideſt a Spiritu Sancto mentem tuam illuſtrante,& eam immediate per ſeipſum edocente. Numeri.23. Dixit dominus,& non faciet.Locutus eſt, & non implebit. q. d. non. Ipſe enim eſt, qui dicit. Quæ procedunt de labijs meis non faciam irrita. Patet ergo quòd Eliſabeth attribuit fidei Mariæ,quòd Deum concipere meruit. Propterea Aug.de verbis domini dicit,quòd virgo Maria non libidine, ſed fide concepit,

venit

venit in Virginem,qui erat ante Virginẽ. Item idem Aug. in lib.de bono virginali,exponens illud verbũ. Beatus venter,qui te portauit,ad idem propoſitũ loquẽs dicit, quòd Maria fuit beatior concipiendo Chriſtum fide, quam carne. Materna enim propinquitas nihil ei profuiſſet, niſi felicius ipſum fide quàm carne geſtaſſet. Quid, inquit,profuit fratribus Chriſti,ideſt ſecũdum carnem cognatis, qui non crediderunt in eũ, huiuſmodi cognatio carnalis. Hæc ille. Quis ſi quis dicat poſt Angelicam ſalutationem. Mariam cum omni feſtinatione ad Cognatam ſuam Eliſabeth properaſſet,tãquam dubitaret de verbis Angeli,ſuper quibus ſperabat ſe peramplius ab ipſa Eliſabeth doceri.Certè hæc non fuit ratio ſuę aſcenſionis ad Eliſabeth, ſed potius illa triplex quam aſſignat Ambr.ſuper Lucam.li.2.exponens illud verbum,Surgẽs Maria abijt,&c.Non quaſi,inquit,incredula de oraculo,nec quaſi incerta de nuncio,nec dubitans de exemplo,ſed quaſi lęta pro voto,religioſa pro officio,feſtiua pro gaudio,in montana perrexit. Hæc ille. Ecce igitur primum teſtimonium fidei Mariæ.

SECVNDVM teſtimonium fidei Mariæ eſt teſtimonium vniuerſalis eccleſiæ, quæ illi iubilat dicens. Gaude virgo Maria cunctas hæreſes ſola inter emiſti,quæ Gabrielis Arch.d.cr.dum virgo Deum,& hominem genuiſti. Legi autem alicubi, quòd actor illius reſponſorij cum eſſet valde deuotus eidem virgini,& frequenter plena uoce in domo ſua cantaret ad honorem ipſius virginis,nec vnum,nec aliud,tandem a Iudęis prope manentius execatus eſt. Sed cum nunc ſic ceſſaret a laude dictæ virginis, & in die ſuæ purificationis ſonoroſa uoce decantaret a ſe dictatum reſponſorum. Gaude Maria, &c. continuo lumen oculorum recepit. Quo dabantur intelligi Mariam lumine fidei ſemper fuiſſe plenam. Sed quomodo dicitur Maria cunctas hereſes intermiſſe,cum poſt eam, & uſque in hodiernum diẽ multæ hæreſes pullaluerint Reſponſio. Præcipue hæreſes aut ſunt de diuinitate,aut de humanitate Chriſti,vt notatur 24.q.3.quidã aũt hæretici.De diuinitate quantũ ad eos qui negãt Xp̃m verũ Dei filiũ. De humanitate aũt q̃tũ ad eos,q negant Xp̃m verum fuiſſe hoĩem, ſed corpus habuiſſe fantaſticũ. Maria ergo dum verũ Deũ, & hoĩem genuit,

cunctas

cunctas hæreſes principales, quæ de filio ſuo ſunt meritò dicitur interemiſſe, patet ergo de ſecundò teſtimonio fidei Mariæ.

TERTIUM teſtimonium dictæ fidei ſemper virginis Mariæ eſt teſtimonium communis vſus, & practicę vniuerſalis Eccleſiæ, q̃ in officio tenebrarum, quæ decantantur p̃ vniuerſam eccleſiam. Hanc habet cerimoniam, vt in principio officij certè accendantur candelam quæ ſucceſſiuè extinguũtur, & tandem omnia luminaria eccleſiæ extinguũtur præter lumen quod ſub lucerna abſconditur. Applicatio eſt facilis. Nam candelę primum vniuerſaliter accenſæ, fidem ſignificant Apoſtolorum, quæ lucebat ante Chriſti mortem, ſicut expreſſè patuit de fide Petri dicẽtis ad Chriſtum. Tu es Chriſtus filius Dei viui. Matt. 16. Qui dicitur pro omnibus Apoſtolis Chriſto reſpondiſſe, cum quęreret, Vos autem quem me eſſe dicitis. Huiuſmodi autẽ candelæ extinctæ ſunt, quando Chriſto in orto capto: Apoſtoli eo relicto fugerunt. Et quemadmodum fugerunt corpore: ita, & mente, hoc autem expreſsè patuit in Apoſtolorũ principe Petro, qui interrogatus ab ancilla Oſtiaria. Item à ſeruo reſpondit ſe non nouiſſe hominẽ. Tunc enim apud eum non erat quæſtio de diuinitate. Sed quid deſignat cãdela, quæ cum ſuo lumine abſconditur intra lucernam, niſi Mariam, intra cuius intellectum remanſit tempore tridui fidei lumen abſconditum. Quemadmodum ergo in eccleſijs cathedralibus, & collegiatis dicto completorio extinguuntur omnia luminaria excepta lãpadæ, quæ ſemper ſtat coram maiori altari, quæ pro tanto ibidem ardere permittitur, quia corpus domini ſemper manet ibi, ex qua quidem lampade Sacriſta, aut quiſquis alius noctis tempore ſumit lumen, cum indiget, ita in propoſito tempore, quo myſterium Dominicæ paſſionis conſummabatur omne fidei lumen fuit quodammodo extinctum, quoniam Apoſtoli omnes Chriſto relicto fugerunt, vt dictum eſt. Remanſit autem tantum vna lampas accenſa, ſcilicet Virgo Maria in qua ſemper fidei lumen luxit. Ipſa autem lampas ſemper ſtetit iuxta Altare, ideſt, iuxta crucem in qua pendebat corpus domini, ſecundum illud Io. 19. Stabat iuxta crucem Ieſu Maria mater eius. Et de hoc habemus auctoritatem, & figuram

ſiguram.Primò quidem auctoritatem Prou 31. Non extinguetur in nocte lucerna eius. In nocte dicit,ideſt, tempore paſſionis,& tridui.Secundò habemus de hoc figuram Exo. 27.vbi legitur, quòd in templo domini ſemper lucerna ardebat,quæ nunquam debebat extingui.Applicatio eſt facilis.Sed quia decreuimus in quo licèt ſermone adducere aliquam figuram ad propoſitum de roſis beatæ Virginis in qua quidem figura fiat mentio de aliqua muliere, ideo ad propoſitum notaui textum illum, qui legitur Luc.13. vbi Chriſtus loquitur,dicens. Simile eſt regnum cęlorum ferméto,quod acceptum mulier abſcondit in tria ſata farinæ. Quod uerbum tractans deuotus Bern.lib.5. de conſideratione ad Eugenium dicit,ꝙ mulier iſta euangelica,quę abſcondit tria ſata farinæ,fuit beata Virgo Maria, quæ in Incarnatione filij Dei, fermentum fidei ſubabſcondit in tria ſata farinę,videlicet in ſatum nouum,antiquum,& ęternũ, quæ ſunt anima Chriſti de nouo creata. Corpus de natura Adæ,& diuinitas,quæ æterna eſt,hoc eſt dicere, quòd beata Virgo in Incarnatione filium Dei habuit firmam fidem, ꝙ erat verus homo,utpotè habens verum corpus humanũ, & verum animam rationalem.Item quòd erat verus Deus ęqualis,& coæternus Patri.Hæc ſunt tria ſata farinæ,in quibus abſconditum fuit fermentum fidei glorioſæ Mariæ ſéper virginis. O igitur ſinceri cultores diuæ Mariæ,ex dictis ſatis perpendere poteſtis,quàm firma,quàm lucida, q̃ inextinguibilis fuerit fides eiuſdem Mariæ. Nolite igitur obſecro parcere ori veſtro, quo non minus ei præſentetis Roſam vnam hoc eſt ſemel Angelicam ſalutationem ob reuerentiam tantæ ſuę fidei,ut ſic pro modulo veſtro,& ego una vobiſcum conficiamus ei coronam unam ex Roſis Angelicis quatenus nobis præparet ſuis deuotis precibus coronam in cœlis.

Consequenter videndum eſt, quonam pacto ad inſtar Dei genitricis Mariæ debemus noſipſos coronare in præſenti Roſa firmæ fidei. Pro quo notandum quod in hac Roſa inueniuntur tria pulcherrima folia,quæ vocãtur.

Neceſſitas, Firmitas. Virtuoſitas.

Primum igitur folium Roſæ fidei uocat̃ neceſſitas. Eſt enim fides nobis neceſſaria, & hoc quantum ad tria.

Primo

Primò igitur fides eſt nobis neceſſaria ad inchoandam bonam uitam. Sicut enim in quolibet ædificio fundamentum eſt neceſſarium, & primò iaciendum, vtpote, ſine quo totum ædificium quantumcunque pulchrum, & ſumptuoſum, ſtatim rueret ad ima. Ita, & fides fundamentum eſt totius ſpiritualis ędificij. De quo fundamento videtur loqui Apoſtolus. 1. Cor. 3. dicens. Fundamentum aliud nemo poteſt ponere præter id quod poſitũ eſt quod eſt Chriſtus Ieſus. Glo. intelli. fides Chriſti. Item Heb. 11. dicitur, quòd fides eſt ſubſtantia rerum ſperandarum. Quod ergo Paulus dicit in vno loco, fidem eſſe fundamentum, in alio dicit eam ſubſtantiam, quod idem ſonat. Ruinam ergo ędificij ſpiritualis, videtur quærere, qui ſine fide vult ædificare Sed aduertendum, quod vt ſubdicit Paulus, ubi ſupra, ſuper fundamentum fidei, aliqui ſuperædificant aurum, argentum, lapides præcioſos, quales ſunt deuoti Chriſtiani. Illi enim aurum ſuper ædificant, qui habent ſinceram charitatem ad Deum, & proximos quoſque. Illi ſuper ædificant argentum, qui mundè, & caſtè viuunt, vel qui inter aduerſa patientiam ſeruant, ita ut ſint quaſi argentũ igne examinatum. Igne, inquam, tribulationis. Illi vero ſuper ædificant lapides præcioſos, qui vacant operibus pietatis. Nam quodlibet opus pietatis ex charitate, vel in charitate factum eſt lapis præcioſus, lucens coram Deo, & hominibus, & præſeruans a morte æterna. Sed prohdolor multi Chriſtiani ſuper fundamentum fidei ſuperędificant lignum, fœnum, ſtipulam. Illi lignum ſuperædificãt, qui ſunt alti per ſuperbiam, duri per inobedientiam, humidi per luxuriã. Illi ſuper ędificãt fęnum, qui gloriantur de pulchritudine, aut formoſitate, & elegantia corporis, quia vt habetur Eſa. 40. Omnis caro fęnũ, & omnis gloria eius quaſi flos agri Exſiccatũ eſt fęnum, & cęcidit flos, quia ſpiritus domini ſufflauit in eo, ſcilicet per mortem, vere fęnum eſt populus. Illi vero ſuperędificant ſtipulam, qui gloriãtur in rebus mundanis, & tranſitorijs, quæ cito euaneſcunt velut ſtipula in igne. Iob. Tranſit mũdus, & concupiſcentia eius: Studeamus ergo chariſſimi ſuperædificare ſuper fundamentũ fidei, aurum, argẽtum, & lapides præcioſos, quoniã ipſa fides eſt fundamẽtum, & radix omnis uirtutis, omnis

meriti,

meriti, omnis perfectionis. Ipſa enim eſt inter cęteras virtutes, ſicut mater inter filias, ſicut ſtips inter frondes, ſicut caput inter membra exteriora, & ſicut cor inter membra interiora. Et ideo ſicut ſecundum Ariſtotelem inter omnia membra primò formatur cor, ita in ædificio ſpirituali primo præcedit fides tanquam fundamentum, & radix totius boni ſpiritualis. Vnde Auguſt. ſuper Iohan. Sicut, inquit, in radicæ arboris nulla prorſus apparet pulchritudinis ſpecies: & tamen quicquid pulchritudinis eſt in arbore, vel decoris, ex illa procedit, ſic ex fidei humilitate, quicquid meriti: quicquid beatitudinis anima ſuſceptura eſt ex fidei fundaméto procedit: patet ergo fidei neceſſitas ex parte principij boni operis.

SECVNDÒ fides eſt nobis neceſſaria ad vitandam pœnã æternam. Liquet enim apertè ex multiplici teſtimonio, ꝙ qui fidei caret in ſupplicum vadit, & deſcédit dicente Chriſto Mar. vltimo. Qui non crediderit condemnabitur. Item Io. 3. Qui non credit, iam iudicatus eſt. Item Athanaſius in ſymbolo fidei. Hæc èſt Fides catholica, quam niſi quiſque fideliter firmiterque crediderit, ſaluus eſſe non poterit. Similiter ſcribitur 24. q. 1. quoniam vetus, ꝙ ſi quis in Arca Noe, non fuerit, peribit regnante diluuio, & huic ſententiæ concordat decretalis extra de ſumma Trinitate, & fide catholica. c. firmiter. §. vna, vbi dicitur, ꝙ vna eſt fidelium vniuerſalis Eccleſia extra quam nullus omnino ſaluatur. Et penè infinita ſunt talia teſtimonia per quæ probari poteſt, ꝙ qui fidem rectam non recipit, aut receptam abnegat tandé ignem patietur æternum. Qui autem perſeuerauerit in fide: hic ſaluus erit. In cuius rei ſignum legitur in Cronica domini Antonini parte prima tit. 1. c. 3. §. 5. Et ſimiliter recitatur 35. quæſt. 1. c. cum igitur, & in glo. ibidem, ꝙ Caldęi adorantes ignem pro Deo, proiecerunt Thare cũ filijs ſuis, videlicet Abraham. Aram, & Nachor in ignem, vt experirétur virtutem eius quem adorare nolebant, ſed tantum adorabant verum Deum, ignem aũt conſtanter negabant eſſe Deum. Mira res in igné ardentiſſimum proijciunt, ſed tranſeuntes per eum illęſi euaſerunt. Nihilominus, q̃a Arã in fide defecit, cũ in ip̃m igné ꝓiectus fuit, iõ fuit mox ab eo cõbuſtus. Hęc ibi. Sed quid per hoc deſignat̃ n ſi ꝙ in fide per

manens ignem non experietur æternum. In quem procul dubio caſuri ſunt, quæ fidem abnegant.

Tertiò, fides eſt nobis neceſſaria ad conſequendam gloriam æternam Mar. vlt. Qui crediderit, inquit Chriſtus, & baptizatus fuerit ſaluus erit. Vnde & Thobias dicebat: vitam illam expectamus quã Deus daturus eſt illis, qui fidem nunquam mutant ab eo Thobiæ 2. Item Apoſt. 2. nos admonens dominus ad veræ fidei obſeruantiam ait. Eſto fidelis vſque ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ. Et Paulus Hæbr. 11. Sancti, inquit, per fidem adepti ſunt repromiſſiones, videlicet in cœlo. Et Athanaſius in ſymbolo. Quicũque vult ſaluus eſſe ante omnia opus eſt. v. t. c. fidem. Refert Ambr. in Hexameron lib. 5. c. 18. quòd aquila habens pullos vngue ſuo in medio aeris eos ſuſpendit, & ſoli objcit. Et vbi aliquis ex illis ad aſpectum ſolis intrepidam oculorum aciem inoffenſo intuendi vigore ſeruauerit probatur ex hoc eligendus, & fouendus, vbi vero limina ſua ad radiũ Solis inflexerit, quaſi de genere, & tanto indignus parente reijcitur, nec ęſtimatur educatione dignus. Ita in propoſito illi Soli, qui habent verum lumen fidei acceptãtur a Deo reponendi in nido gloriæ ſuæ. Qui autem myſteria fidei catholicæ oculo fidei non proſpiciunt, illic minimè peruenient, nec digni ſunt conſortio fidelium, ſed detrudentur in tenebras exteriores, vbi erit fletus, & ſtridor dentium.

Tertium folium Roſæ fidei dicitur firmitas. Debemus enim firmiter, & ſine quacunque hęſitatione, aut vacillatione credere, quæ nobis proponuntur credẽda ne nos repræhendat Chriſtus, cum Petro dicens Modicę fidei quare dubitaſti? Mat. 14. Eſt ergo notandum, quòd firmitas fidei operatur tria in nobis.

Primò operatur firmitar fidei operationem ſupernaturalem, & miraculoſam. Matth. 21. Si, inquit, Chriſtus habueritis fidem, & non hęſitaueritis, & dixeritis huic monti: tolle, & iacta te in mare, ita fiet. Idem dicit Mar. 11. Propterea idem Chriſtus volens curare quendam iuuenem habentem ſpiritum immundum: dixit patri pueri ſupplicãti pro curatione eius. Si, inquit, credis: omnia poſſibilia ſunt credenti. Cumque ille reſpondiſſet, dicens. Credo domine, adiuua incredulitatem meam: mox ſanauit filium filiũ eius.

Hæc Marc. 9. Ecce quomodo fidei firmitas impetrauit dæmones expulſionem ab obeſſo. Hoc etiam idem impetrauit filiæ mulieris Chananeæ fides matris ſuæ, cui tandem dixit Chriſtus. Mat. 15. mulier magna eſt fides tua, fiat tibi ſicut vis. Et ſequitur. Et ſanata eſt filia eius ex illa hora. Similiter ipſa fidei firmitas eſt, quę impetrauit ſanitatem ſeruo Cēturionis. Nam ut habetur. Mat. 8. cum Chriſtus laudaſſet fidem Centurionis dicens: Non inueni tantam fidem in Iſrael, ſtatim conuerſus ad eum ait. Vade, & ſicut credidiſti, fiat tibi. Sequitur, & ſanatus eſt puer ex illa hora. Itē quod maius eſt ipſa firmitas fidei impetrauit reſuſcitationem Lazari. Vt enim legitur Ioan. 11. cum Martha dixiſſet Chriſto de fratre ſuo, quòd quatriduanus erat in monumento. Ille dixit ei. Nonne dixi tibi, quia ſi credideris, videbis gloriam Dei. Item prius eam interrogauerat dicens. Ego ſum reſurrectio & vita: Credis hoc. At illa, vtique domine. Credo ſupple, poſt tātam ergo fidei Marthæ, & Mariæ ſororis eius confeſſionem ſecuta eſt fratris earum reſuſcitatio. Ecce quomodo fidei firmitas operatur operationem ſupernaturalem, & miraculoſam, ſuper homines tā in vita, quàm poſt mortem. Non ſolum autem ſuper homines. Verumetiam ſuper creaturas inſenſibiles operatur miraculosè fidei firmitas. Refert enim dominus Hugo Cardinalis ſuper illo verbo. Marc. 11. Quicunque dixerit huic mōti tollere, & mittere in mare, & non hęſitauerit in corde ſuo, fiet ei, ꝙ cum Gregorius Nazanzenus vellet edificare Baſilicam in angulo maris, nec ſpacium ſufficeret, eo quòd ex vna parte mons, & ex altera arctabat mare virtute fidei, & orationis impetrauit à domino, vt mons tantum ſpacium relinqueret quantum neceſſarium erat pro ædificij conſtructione. De hoc multa notaui in ſpeculo ſuper Septem Pſal. Pœnitentiales: lectione 70. de eadem fide: ſed fortaſſis dicis. Credo firmiter quæcunque credenda, & tamen ſi dixero huic monti tollere, & mittere in mare, non propterea tolletur, nec in mari mittetur. Reſponſio verbum Chriſti intelligit, quando & vbi ſubeſt ratio miracula faciendi, ſicut erat in primitiua eccleſia. Vnde etiam ſi nunc eſſet aliquis prædicator fidelis apud Sarracenos prædicans, qui iudicaret expedire facere aliquod miraculum ad eorum cōuerſionem,

non dubito, quin virtute fidei poſſet ſimilia facere, quæ fecerunt priores ſancti, & prædicatores.

Secundò firmitas fidei operatur animi conſtantiã, & ſtabilitatem circa credenda, & vetat oẽm curioſitatem. Vt enim dicit Greg ſuper Ezech. Homil. 20. Diuina myſteria, quæ compræhendi non poſſunt intellectu diſcutienda non ſunt, ſed fide veneranda. Nam quicquid rõne hoĩes cõpræhendi põt mirum eſſe iam non poteſt. Sed ſola eſt in miraculis ratio potentia facientis. Hęc ille. Circa hoc ergo reprę hendendi ſunt nonnulli curioſi hoĩes, qui tanquam infirmi in fide volunt, q̃ reddatur eis rõ de his, quæ dependent ex ſola voluntate diuina, vtpotè quare Deus potius prædeſtinauit ad vitam æternam, & præſciuit ad pœnam æternã iſtum quàm illum. Item quare creat illos quos ſcit perpetuo damnãdos. Item quare damnat paruulos in vteris matrum morientes maximè cum per eos non ſteterit, q̃ baptizati non ſunt. Item quare damnat multos Iudæos, & Sarracenos, qui nunq̃ audierunt loqui de lege Euangelica, qui ſi audiuiſſent forte conuerſi fuiſſent, & maximè, cum melius viuant quo poſſunt. Item vbi erat Deus ante mundi creationem, & ſic de alijs curioſis, & inutilibus qõnibus, quæ ad ſalutem non proſunt, & quas prohibet Sacra ſcriptura. Eccleſ. 3. dicens. Altiora te ne quæſieris, & fortiora te ne ſcrutatus fueris, ſed quæ præcepit tibi Deus illa cogita ſemper. In pluribus eius operibus, ne fueris curioſus. Non. n. eſt tibi neceſſarium ea, quæ abſcondita ſunt tibi videre oculis tuis: in ſuperuacuis rebus noli ſcrutari multipliciter. Hæc ibi. Hanc etiam curioſitatem vetat Paulus Rom. 12. dicens. Nõ plus ſapere, q̃ oportet ſapere, ſed ſapere ad ſobrietatem, q. vt habetur Prou. 15. Perſcrutator maieſtatis opprimetur à gloria. Illæ aũt eſt perſcrutator maieſtatis, qui vult ſcrutari ſecreta Dei, & myſteria fidei. Narrat enim Aug. lib. 18. dè ciuit. Dei. c. v. q̃ apud Ægyptios ſerapis pro maximo Deo colebatur. De quo ẽt conſtitutum fuerat, ut quiſquis dixiſſet eum hominem fuiſſe, capite puniretur. In oĩbus autem templis in quibus colebatur ſimulachrum erat, quod digitum labijs imprimebat quaſi volens innuere, q̃ nullus diceret, aut ipſum, aut cęteros Deos, aliquando fuiſſe hoĩes: ſed de hoc tacerent, ſm Varronem. Si ergo non licebat diſputare

ſputare de dijs ſub pęna mortis, multò minus licèt diſputare ex humana curioſitate de vero Deo, & de myſterijs fidei Orthodo. Permaximè aũt interdr̃ ſimplicibus, & indoctis Xp̃ianis diſputare de fide cũ iudæis prout expreſſe hr̃. 24.q.3.cum quibus. Itẽ de hæreticis lib.6.c.quicunq;.§. inhibemus, iſtud prohibetur ſub pęna excõicationis. Ad idẽ eſt beatus Thom.2.2.q.10.artic.6. non ſolùm autem leges eccleſiaſticæ hoc vetant, verumetiam leges ciuiles, ut patet.C.de ſumma Trinitate.l.nemo.

TERTIÒ, firmitas fidei operatur in credendo finalẽ perſeuerantiã.Sunt.n.nonnulli, qui iuxta Saluatoris ſñiam Luc.8.ad tp̃s credunt, & in tp̃e tentationis recedunt. Sed q̃ verè, & firmiter credunt omni tp̃e credunt ſcientes, ꝙ niſi quiſquis fideliter firmiterq; crediderit, ſaluus eſſe non poterit. Non.n.promiſit Xp̃s regnum cœlorum, benè inchoantibus, ſed fideliter, & finaliter perſeuerantibus. Mat.10.dicens. Qui perſeuerauerit vſq; in finem hic ſaluus erit. Nõ aũt dicit. Qui pſeuerauerit in virginitate, aut mĩa, ſeu gr̃a, aut charitate: ſed ſine addito dixit. Qui perſeuerauerit vſque in finem ad inſinuandam perſeuerantiam eſſe neceſſariam in oĩ actu virtuoſo, quia, vt inquit Hier.2.par.epiſtolarum ſuarum, epiſt.9.in fine. Non incepiſſe, ſed permanſiſſe virtutis eſt. & Aug.ad fratres in Eremo.ſerm 8. qui intitulatur de perſeuerantia. Nullus, inquit, legitime certat, niſi qui in campo vſq; ad finem certat, & qui vſq; in finẽ certat meritò coronatur. Hæc ibi. O q̃ multi fideles cęperunt benè credere, qui tamen inter tormẽta nomen domini abnegauerunt. Alij trepidauerunt, ſeu vacillauerunt. Alij ore, & non corde fidei contradixerunt timore ſuppliciorũ credentes excuſari per hoc, ꝙ fidem corde tenebant non intelligentes, ꝙ ore confeſſio fit ad ſalutem.i.ꝙ vbi eſt qõ de fide, tunc quælibet tenetur eam profiteri ore, ſicut, & corde alias non excuſatur à mortali peccato. Tertium ſolium roſæ fidei dicitur virtuoſitas. Magnæ ſiquidem virtuoſitatis eſt ipſa fides, ita vt operatur miracula, ſicut patet ex præcedentibus. Vnde Heb.11 dicitur, ꝙ ſancti per fidem vicerũt regna.i.reges, & tyrannos, atq; oẽm humanam potentiam: ſimiliter beſtias, & ſerpentes ignes, & quouſq; cruciatus, ſicut deducit Paulus per multa exempla, vbi ſupra. Item de

hoc legimus penè infinita exempla, & hiſtorias in paſſiona rijs ſanctorum ad quæ remitto lectorem. Propterea de vir tuoſitate, & efficacia fidei loquens Chriſo. Homil. 27. in epi ſtola ad Hæbre. dicit, q; duo ſunt miracula fidei,; quia impe rat magna, & patitur magna, & nihil reputat pati propter Deum; ex breuiter, vt verbis vtar. Aug. de verbis Apoſtoli ſer. 27. Laus fidei explicari a me nullatenus poteſt. Quod tamen potuit ingenioſum meum de ea pronunciaui, quæ dicta ſunt. Exoratum autem facio lectorem, vt pateat pro-lixitati noſtræ, quæ interdũ fateor nimia eſt, ſed hæc eſt in-nata mihi culpa a qua vix mihi cauere valeo malles in ma teria abundare, quàm deficere. Studeamus ergo chariſſimi fidem ſeruare incontaminatam integram inuiolatam, & perfectam, quia nihil certius, quòd ſi coronare nos in præ ſenti ſtuduerimus Roſa fidei formatę, & quæ per dilectio-nem operatur abſque dubio tandem coronabimur ab acto re fidei in cœlis, &c.

DE ROSA SPEI.
Sermo Octauus.

CORONEMVS nos roſis. Sap. 2.

OCTAVA Roſa coronę ſpiritualis dicitur ſpei altitudo. Quæ quidem Roſa rectè ſe-quitur ad Roſam fidei, eo quòd prius eſt ali quid cognoſcere, quàm illud ſperare. Hac autem Roſa fuit inſignita, ſeu coronata Dei genitrix Ma-ria. Sicut enim eius fides nunquam deficit, ita neque ſpes. Iſtæ eñ ſunt duæ filiæ Laban. i. Dei patris, ſcilicet Rachel, & Lya, quæ coniunguntur eidem viro, ſcilicet Iacob. Quia quicunque verè credit, firmiter ſperat, & ediuerſo. Cum itaque Maria cęteras creaturas rationales præcellerit in fi-de conſequens etiam eſt, quòd eas præcellerit in ſpe. Ipſa enim in terris adhuc degens meritò dicere poterat illud Pſal. In Deo ſalutare meũ, ideſt, ſaluabit me, & gloria mea, ideſt, glorificauit me Deus auxilij mei, ideſt, Deus auxiliũ mihi præſtans, & ſpes mea in Deo eſt. Spes ergo huius vir-ginis in tutò repoſita eſt, quia in Deo. Multi enim homines ſpem ſuam hincinde ponunt, unius in diuitijs, alius in ho-

noribus

noribus,alius in parentibus,& amicis, alius in vigore corporis,& vita longiore,& ſic de ſimilibus.At verò hæc virgo digniſſima merito poteſt dicere ad dominum,ſpem in aliū nunquam habui præter quàm in te domine. Sperauit autē tria à domino.

Primò quidem ſperauit mundi redemptionem per Dei filium complendam.Legerat.n.in Pſal.de Deo. Non in perpetuum iraſcetur,neque in ęternum comminabitur.Et alibi.Nunquid continebit in ira ſua miſericordias ſuas? q.d. non. Item alibi. Nunquid in æternum proijciet Deus, aut non apponet,vt cōplacitior ſit adhuc? Aut in finem mīam ſuam abſcidet à generatione in generationem q.d.non.Itē legerat prophetias de hoc loquentes, & hoc idem promittentes,vtpotè illud Aggęi.2.Adhuc,inquit,dominus unum modicum eſt,& ego commouebo cęlum,& terram, & mare,& aridam,& mouebo omnes gentes, & veniet deſideratus cunctis gentibus.Similiter legerat illud Eſa. 14. Prope eſt, vt veniat tempus eius, & dies eius non elongabuntur, miſerebitur.n.dominus Iacob,&c.Itē illud Abacuch 2. Apparebit in finem, & non mentietur ſi moram fecerit, expecta eum,quia veniens ueniet,& non tardabit.Ipſa igitū Maria,quæ legerat prædicta,& ſimilia, vtpotè, quæ plenè nouerat omnes prophetias loquentes de Aduentu filij Dei in carnem, hoc ipſum ſacroſanctum myſterium plenè nouerat,& firmiter ſperabat futurum,quamuis non ſciret in particulari,quādo & ex qua Virgine naſci deberet.Poterat ergo dicere cum Apoſtolo.Rom.15. Quæcunque ſcripta ſūt. glo.interli.de Xp̄o ad noſtram doctrinā ſcripta ſunt, ut per patientiam, & conſolationē ſcripturarū loquentiū, ſupple de Aduentu filij Dei ſpē habeamus,ꝙ.ſ.ita fiet,ita eueniet, notanter aūt dicit,vt per patientiam,& conſolationem ſcripturarum. Magna enim patientia fuit in ſanctis patribus, tanto tempore expectaſſe huiuſmodi Aduentum: ſed conſolabantur propter promiſſionem ſcripturarum ſanctarū, de hoc prophetatium. Ecce primum quod ſperauit Maria.

Secundò ſperauit Virgo digniſſima, & mater pietatis reſurrectionem filij ſui cum eius corpus in ſepulchro quieſceret, vnde de hoc vr̄ prophetaſſe Dauid in perſona Xp̄i, dicens. Caro mea requieſcet in ſpe. Requieſcet,inquam,in

ſepulchro,& hoc in ſpe, quā videlicet,de eius ſuſcitatione a mortuis habitura eſt mater mea,cū enim ipſa mater pietatis ſuper omnes matres mund plus dilexerit filium ſuū viuentem conſequens eſt, ut de eius morte ſumme triſtata fuerit. Sperabat tamen firmiter eum reſurrecturum, & de hoc ualde anxia,& ſollicita erat tpe tridui. In cuius figura legitur Thob.9. & 10. ꝙ cū Thobias ſenior deſtinaſſet filiū ſuum Thobiā iuniorem in rages ciuitatem Medorum cum chyrographo pro recuperandis decē talentis argenteis,eūque ſociauerat angelo Raphaeli, qui ſpoponderat eum ſanū,& incolumē ad prēm reducere tpe determinato,& præfixo. Anna aūt mater eius interim lachrymabatͣ die, ac nocte indicibili percuſſa dolore. Vnde cum lachrymis, & ſuſpirijs uoces in cœlum emittebat,dicens. O fili mi,ut quid te miſimus peregrinari baculum ſenectutis noſtræ? Pergebat autem omni die ad illa loca unde filij ſui ſperabat aduentum,& reditum. Quadam autem die ſic faciendo aſpexit,& ecce uidit a longe familiam, & diuitias illum præcedentes, ex quo proſilijt in maximam cordis lætitiam. Et ita poſt multas lachrymas,atq; ploratus, conſecuta eſt grandē lætitiam. Ita ut maius eſſet gaudium ſequens, quàm fuerat dolor præcedens. Ad propoſitum per iuniorem Thobiam, qui interpretatur bonitas domini ſignificatur Chriſtus Ieſus,qui eſt bonitas dñi.i.bonitas per eſſentiā genita a Deo patre. Hic ergo Thobias ſimul eſt filius Dei patris, & filius Virginis. Miſſus eſt autem a Deo patre accepto chyrographo noſtræ mortalitatis in ciuitatem huius mundi, & hoc pro recuperandis decem talentis argenteis.i. pro ſaluandis hoībus,qui faciunt in cœlo decimum ordinem ſecūdum Greg. & vniendis nouem ordinibus angelorum,ut reſtaurentͣ ruinæ eorū,quæ in toto faciunt decem. Sed quid eſt,ꝙ angelus Raphael ſemper comitatū præbuit Thobiæ cum eſſet in uia,niſi quia diuinitas ſemper fuit humanitati cōiuncta in Chriſto? Deſcendit itaq; iunior Thobias.i. Dei filius,in rages ciuitatem,ideſt, in hunc mundum, & hoc ut retraheret ad ſe memoraturum,pondus argenti.i.naturam humanam,quam captiuam tenebat diabolus. Cum itaque Chriſtus poſt mortem ſuā iſta pertractaret pia mater eius Maria numerauit dies,& horas exitus eius, ex quo,ſcilicet,

reddi-

reddiderat ſpiritũ in cruce tota lachrymis perfuſa,& gemitibus,atque ſuſpirijs inenarrabilibus, quibus replebat cœlum, dicens. Defecit gaudium cordis mei verſus eſt chorus meus in luctum. Thren.5. Item poterat tunc dici illud Thren.2. Defecerunt præ lachrymis oculi mei, & conturbata ſunt uiſcera mea, effuſum eſt iecur meum ſuper contritione filij mei. O igitur pater æternæ compatere modo mecum ſuper more benedicti filij tui,& mei.O ſpiritus angelici flete mecum pro modulo veſtro mortem regis,& creatoris ueſtri,qui vos tam pulchros fecit,& in paradiſo collocauit. O Sol,Luna, & cuncta cœli luminaria flete modo mecum mortem illius,qui vobis tantam claritatem contulit. O reges,& principes flete mecum mortem illius, qui eſt rex regum,& dñs dominantium.O diuites flete mecum mortem illius,in quo ſunt omnes theſauri ſapiétię, & ſcientiæ Dei abſconditi. O pauperes flete mecum mortem illius,qui cum eſſet diues propter vos egenus factus eſt, ut illius inopia diuites eſſetis. Hæc & his ſimilia dicebat pia mater Chriſti condolens ſuper morté dilectiſſimi filij ſui. Sed quoniam ſperabat eum citò reſurrecturum, ideo ibat feſtinanter,& frequenter ad loca illa vnde ipſius filij ſperabat aduentum, & regreſſum a mortuis, quia tempore tridui aſſiduè meditabat̃ ſacrã ſcripturã,quæ de Chriſti reſurrectione loquebat̃. Et hæc ſunt loca,quæ viſitabat. Et cum iam ad terminum reſurrectioni præfixum, & determinatũ perueniſſet, deuotius atque feruentius lachrymabatur in ſemetipſa,dicens. Quis indicabit mihi,vbi quieſcit, vbi cubat, quem diligit anima mea? Quæſo nunciate illi, quoniam dolore langueo. O quid te miſimus peregrinari ſolatium animæ meæ? Reuertere dulcis mi,vt dulceſcat amaritudo doloris mei.Extat gladius,qui pertranſiuit animam matris tuæ reddere mihi lætitiam præſentiæ tuæ, oſtende mihi faciem tuam, ſonet uox tua in auribus meis. O ſpes mea, & vita mea uideam te iterum, & ſufficit mihi.Cum igitur hæc & his ſimilia intra ſe corde mœſto pertractaret mater pietatis, ecce Angelorum multitudo illi affluit cantans,& dicens. Regina cœli lætare, quia quem meruiſti portare reſurrexit ſicut dixit. Et Beatus Gregor.addidit.Ora pro nobis Deum. Vix autem angeli verba

finierant,& ecce affluit Chriſtus cum immenſo lumine ſalutans matrem ſuam,& dicens.Salue mi mater. Ego enim dormiui,& ſoporatus ſum,& exſurrexi, quia dominus ſuſcepit me,ideſt diuinitas ſuſcepit humanitatem. Illa autẽ ait.Bendictus,qui venit in nomine domini. O fili chariſſimæ,ecce nunc ſecundum multitudinem dolorum meorum in corde meo conſolationes tuæ lętificauerunt animam meam.Patet ego quomodo Dei genitrix virgo ſperauit reſurrectionem filij ſui nũc in vanum,quia prima inter mortales vidit eum reſurgentem a mortuis.

Tertiò ſperauit virgo ſanctiſſima glorificationem animæ ſuæ, & corporis pariter non quidem modo communi aliorum Chriſtianorum, quorum ſpes eſt cum timore. Vt enim inquit Iſidorus lib.2.de ſummo bono.c. 4. Omnis iuſtus ſpe,& fortitudine nitet,quia nunc ad gaudium, ſpes illum erigit,nunc ad formidinem terror ghennæ adducit. Hæc ille. ad vero virgo hęc ſanctiſſima habuit ſpem quodam ſingulari,& ſpeciali modo,videlicet abſque timore,& formidine,Sciebat enim ſe in gratia confirmatam ſecundũ illud.Eccl.24.Et ſic in ſyon firmata ſum,& per conſequẽs non poſſe peccare nec damnari, ſed firmiter ſperabat poſt curſum huius miſerę vitæ,ad cęlum ſe migraturam,& hoc ex ſpeciali Dei munere, & reuelatione ſuper hoc ſibi facta. Si enim Abrahę reuelata fuit ſua futura beatitudo ſecũdũ illud Gen.15. Noli, inquit,dominus timere Abraham ego protector tuus ſum,& merces tua magna nimis.Similiter, & Paulo ſecundũ ꝙ de ſeipſo.2.Thi.4.loquitur dicens.Repoſita eſt mihi corona iuſtitiæ, quam reddet mihi dominus in illa die iuſtus iudex. Item,& latroni cũ ad eum dicit Chriſtus. Hodie mecũ eris in paradiſo.Luc.24.non tamen hi, aut ſimiles ex talibus reuelationibus habuerũt tã ſingularem ſpem qualem, & quantam habuit ipſa virgo Maria. Tũ, quia certa erat,quòd non poterat peccare, & per conſequens nec a promiſſione futuræ beatitudinis decidere. Tum, quia veriſimile eſt, quòd Chriſtus reuelauerit ſibi annum,diem,& horam ſuę mortis,& equaliter ipſo die ſui obitus reſuſcitari deberet,& ſic cũ corpore,& anima in cęlum glorioſè conſcendere. Vnde imminente ſui obitus tẽpore dicere poterat illud pſal. In pace in idipsũ dormiam

ſupple

ſupple per mortem,& requieſcam,ſcilicet aliquanto tempore in ſepulchro.Ideo autem in pace dormiam,& requieſcam,quoniam tu Domine ſingulariter in ſpe conſtituiſti me. Et nota quòd dicit ſingulariter in ſpe conſtituiſti me: propter cauſas prædictas. Patet ergo luculenter quam pulchre coronata fuit virgo ſanctiſſima Roſa ſpei. Si igitur optamus illi exhibere aliquem famulatum,ſtudeamus mẽte deuota ob reuerentiam ſuæſanctiſſimæ ſpei illi offere ſemel Angelicorũ oraculum, ut pro modulo noſtro conficiamus eidem coronam ex Roſis Angelicarum ſalutationum. Quia vbi fecerimus,procul dubio ipſa ſuis ſanctiſſimis præcibus ſabricabit nobis coronam ex Roſis indeficienbus in cęleſtibus.

CONSEQVENTER videndum eſt pro informatione noſtra quomodo,& qualiter exèmplo glorioſæ virginis Mariæ coronari poterimus Roſa ſanctæ ſpei, ad cuius euidentiam notandum,quòd in prædicta Roſa ſpei ſunt tria pulchra folia quæ ſunt.

Quiditas Laudabilitas Temporalitas.

PRIMVM igitur folium huius Roſę ſanctæ ſpei dicitur quiditas. Pro quo notandum,quòd ſpes ſic diffinitur a magiſtro Senten.dicens. 26.tertij. Spes eſt certa expectatio futuræ beatitudinis veniens ex Dei gratia,& ex meritis pręcedentibus.In qua quidem diffinitione tanguntur tria de ipſa ſpe.

PRIMVM igitur quod tangitur de ſpe in prædicta diffinitione eſt eius actus cum dicitur.Spes eſt certa expectatio,actus igitur ſpei non ſolum eſt expectatio qualiſcũque,ſed infallibilis.Et hoc notatur cum dicitur, quòd ſpes eſt certa expectatio ad oſtendendum , quòd ſpes ſupponit facultatem,& facit certitudinem perueniendi futuram beatitudinem, quam quidẽ certitudinẽ ſe habere oſtendebat Paulus.2.Thi.4.cum aiebat.Repoſita eſt mihi corona iuſtitiæ , quam redet mihi dominus in illa die iuſtus iudex. Sed forte arguet quis in oppoſitum ſic. Certitudo eſſe non poteſt de eo,quòd poteſt deficere. Sed multi uiatores habẽtes ſpem deficiunt a cõſecutione futuræ beatitudinis,ergo ſpes non habet certitudinem.Reſpondeo, & dico cum beato Tho.3.Sen.dicit.26.arti. 4. in corpore articuli,& in ſo-

ſu.ad quartum, quòd habens ſpem de conſequenda futura beatitudine habet certitudinẽ eam conſequendi ex multis. Primò quidẽ ex auxilio diuinę omnipotentiæ. Secũdo ex auxilio immenſæ Dei miſericordiæ. Tertiò ex infinita Dei liberalitate. Quartò ex æterna Dei ordinatione: hoc ex liberi arbitrii ad peccandum inflexibilitate, & hanc certitudinẽ habuerunt, quotquot in gratia fuerunt confirmati. Quis ergo aliqui habẽtes ſpem deficiunt a cõſecutione futuræ beatitudinis, hoc non eſt ex defectu dominij auxilij, quod in quatuor prædictis conſiſtit, ſed ex defectu liberi arbitrij ponẽtis obſtaculum peccati. Quandiu ergo ſumus in hac vita põt adeſſe accidentale impedimentum quod eſt mortale peccatum, ne ſcilicet, ſpes quæ de ſe certitudinem habet, & facit in habente finem ſuum conſequatur. Et ideo in hac vita regulariter cum ſpe habendi vitam æternam adiungitur timor ſeparationis a Deo, propterea Auguſt. ad fratres in eremo. Ser. 10. qui intitulatur de puritate conſcientiæ, dicit, quòd, qui ſperat, & non timet negligens eſt, qui autem timet, & non ſperat depreſſus eſt, & deſcendit in profundum quaſi lapis. Hæc ille. Qui autem confirmati ſunt in gratia, utpotè virgo Maria, Apoſtoli, Io. Bapti. Hieremias, & huiuſmodi non poterant habere impedimẽtũ peccati per qđ impedirentur a cõſecutione felicitatis æternæ, & ideo in eis nõ fuit timor, put, ſupra dixim⁹ in propria parte huius ſermonis de beata virgine. Patet ergo qũo ſpes ponit certã expectationẽ futurę beatitudinis.

Secundò in prædicta diffinitione tangit obiectũ ſpei cũ ſubditur futuræ beatitudinis. Nam primarium, & principale obiectũ ſpei eſt beatitudo futura, qui i Dei viſione, cõſiſtit. Hoc aũt patet per illud verbũ Apoſtoli. Heb. 6 Habemus, inquit, ſpẽ ſicut anchorã tutã, & firmã incedentẽ uſq; ad interiora velaminis, quod quidẽ verbũ ſic debet intelligi. Habemus. i. habere debemus ſpem, ſicut anchorã tutã, i. in oĩ malo tuentẽ, & firmã. i. in omni bono cõfirmante quãtũ eſt ex ie. i cedẽtẽ. i. incedere facientẽ uſq; ad interiora velaminis, i. uſq; ad cęleſtẽ beatitudinẽ nobis uelatã pro ſtatu viæ, vnde Exo. 26. Dicitur ꝙ velum inter ſancta, & ſancta ſanctorũ ponebatur ad deſignãdũ, ꝙ beatitudo futura eſt nobis uelata, & occulta in via ſub ſpeciali ratione ipſius.

ſius. Quia vt hř. 1. Cor. 2. Oculus nõ vidit, &c. Et q̃uis multa alia dicam⁹ nos ſperare, utpotè pctõrũ remiſſioné faciẽdo qđ in nobis eſt, vñ & Xp̃s dicit paralitico. Cõfide fili remittunt tibi pctã tua. Mat. 9. Silr ſuſtentationé corporalé, ſm illud pſ Iacta cogitatũ tuũ. i. ſpé tuam in dño, & ipſe te enutriet. Itẽ cõtra oẽs aduerſantes protectionem, ſm illud pſ. In Deo ſperaui, non timebo quid faciat mihi hõ, nec ẽt Diabolus ſed q̃ rñdit Beatus Martinus Diabolo, ſilr, & beatus Taurinus ciuitatis Ebriocen. Apl̃s, & primus ep̃s, propriũ tñ, & adequatũ obiectũ ſpei eſt ſumma, & finalis beatitudo poſſibile hri ab humana creatura, illa aũt, quæ adducta ſunt, & ſilia nõ ſperantur, nec petunt a Deo, niſi in ordine btitudine ęternã, & ideo illa reſpicit ſpes ſecũdario, primario aũt futurã beatitudiné, & ſic patet de obiecto ſpei.

Tertiò in prædicta diffinitione tãgitur mediũ vel modus attingẽdi vel cõſequendi præmiũ, & obiectũ ſpei cũ ſubiungit prouenies ex Dei gr̃a, & ex præcedentibus meritis. Sicut. n. dicit magiſter. Sen. diſt. 26. tertij, ſine meritis aliqd ſperare, nõ eſt ſpes, ſed potius prçſumptio. Eſt ergo duplex cã beatitudinis conſequendę. Vna principalis, & efficiẽs, & illa eſt diuina gr̃a, vel mĩa. Alia aũt quaſi diſponẽs, & ſecundaria, tñ ſine quæ nõ, & illa ſunt opera meritoria. Nã, vt dicit Apl̃s. 1. Cor. 3. Vnuſquiſq; propriã mercedé accipiet ſm ſuũ laboré, & 1. Co. 9. Qui arat, debet arare in ſpe fructus pcipiẽdi. q. d. Apl̃s, q̃ debem⁹ laborare in pñti, & patiẽter ferè quæq; aduerſa ſperantes in futura vita fructũ laboris nr̃i nos cõſecuturos. Hic ergo reprehẽdendi ſunt nonnulli quibus vr̃, q̃ ſufficit eis ad ſaluté ęternã q̃ Xp̃iani ſunt, & baptizati, & q̃ De⁹ iniuſte ageret cũ eis niſi ipſos ſaluaret, & p cõſeques negligũt bñ operari, nõ ieiunãt, nõ porrigũt eleemoſinã pauperi, nõ affligit carné ſuã, nõ perſeuerãt in or̃one, & hmõi. Contra aũt vnũquéq; talé loquitur Aug. ſer. 1. Dñicę decimæ poſt trinitaté, ita dicẽs. Si te militem Chriſtianũ dicas, & iugiter Cruce Chriſti te ſignes, & eleemoſinã, ſm uires tuas non feceris, charitaté, & iuſtitiã vel caſtitaté hr̃e nolueris, nihil tibi prodeſſe poterit Chr̃ianũ nomen. Vnde idem Auguſt. ſer. 1. in die commemorationis animarum uocat ſpem, talium, ſpem falſam, ita dicens. Nemo ſe falſa ſpe circunueniat, quia ſola dignitas

Chriſtiani

Chriſtiani nominis nõ facit Chriſtianum. Nihil enim prodeſt ꝙ aliquis vocetur Chriſtianus nomine ſi hoc nõ oſtẽdit in opere, ſicut nobis nõ placet ſi ſerui noſtri verbis profitentur eſſe noſtra mancipia, & tamen non velit implere opera ſua. Ita neque Deo placet ſi ſe quiſque Chriſtianum verbis tatum modo eſſe pronunciat, & opera quæ iuſſit Chriſtus implere diſſimulet. Hæc ille. Alij autem dicunt, quod Chriſtus ſufficienter pro eis laborauit, & merito ſuæ paſſionis eis hæreditatem cęleſtem acquiſiuit, nec permittet tatum theſaurum eſſe inane, & perditum, ſed audiant tales quid ſcriptura dicit. 1. Pet. 1. Chriſtus paſſus eſt pro nobis vobis relinquens exemplum, vt ſequamini veſtigia eius. Quid autem eſt ſequi veſtigia Chriſti, niſi velle ieiunare, eſurire, ſitire, fatigari, flagellari, opprobria pati, & ſi qua ſunt ſimilia exemplo Chriſti æquanimitur ferre? vt ſic tandem poſſimus cum eo habitare in gloria? Nonne Paulus dicit 2. Thi. 2. Si commortui ſumus, & conuiuemus. Si ſuſtinemus, & conregnabimus. Item. 2. Cor. 1. Sicut ſocij paſſionum eſtis, ſic eritis, & conſolationum. Non ergo debet nobis ſufficere, quod Chriſtus multa pertulerit pro nobis, niſi etiam velimus cum eo portare Crucem boni operis. Alij dicunt, quòd, & ſi non vacent bonis operibus, ſunt tamen qui pro eis vacant vtpotè pro eis ieiunando peregrinando, orando, & huiuſmodi. Sed tales ſunt ſimiles ſacerdotibus veteris legis. qui per ſanguinem animalium intrabãt in ſancta ſanctorum. Studeãt ergo eſſe ſimiles Chriſto, qui per proprium ſanguinẽ introiuit ſemel in ſancta. Hebr. 9. Omnẽ ego talium ſpes vana eſt, quia vera ſpes immittitur gratiæ Dei, & proprijs ac perſonalibus meritis. Ideo bene dictum eſt, quòd ſpes eſt certa expectactio futuræ beatitudinis, ex gratia, &c.

Secundum folium Roſę ſpei dicitur laudabilitas, magna profecto eſt laus ſanctæ ſpei, dummodo recta teneatur, & ſperetur. In laudem enim eius facit, ꝙ ipſa ſit virtus theologica. Item ꝙ non niſi in Deo confunditur. Item ꝙ eleuat hoiemſupra ſe. Itẽ ꝙ quicũque eã rectè tenuerit in ęternũ non peribit, q̃a vt dicit Apoſtolus Ro. 5. Spes nõ confunditur, quia vt dicit glo. or. ibidẽ. Ipſa ſpes eſt in Deo qui nõ fallit, non in homine mẽdace. Ecce quare dicit Apo-

ſtolus, quòd ſpes non confundit. Ecc.2. Scitote, quoniam nullus ſperauit in domino,& confuſus eſt. Propterea Aug. in fine illius Hymni. Te Deum laudamus, tandem concludit,dicens.In te domine ſperaui,non confundar in æternũ. Cæterum in laudem ipſius ſpei prorumpens,idem Aug.ad fratres in eremo,ſerm.10.qui intitulatur de puritate conſcientiæ,dicit ſic.O fœlix ſpes cœleſtis gloriæ, tu timorem ſæculi expugnas,conſolationes mundanas extirpas, per te luxuria conquaſſatur, per te ſuperbia anellitur, per te iniuria dominatur,per te cuncta uitia terminantur. O fœlix ſpes cœleſtis gloriæ,per te Patriarchæ multa mala patienter ſuſtinuerunt, per te Prophetæ cuncta mala portauerunt, per te Apoſtoli ad mortem gaudenter perrexerunt, per te martyres afflicti ſunt,per te virgines combuſtæ ſunt, per te confeſſores uituperati ſunt, per te uiduæ caſtitatem aſtringunt, per te maritatę lumbos percingunt, per te pupilli languentes,& orphani ſperant ridere,per te pauperes confidunt gaudere, per te peregrini ſperant terminum, & ad finem laboris peruenire.O fœlix ſpes tu aduerſa, omnia dulciter,& ſuauiter portare facis.Hæc ille.Et breuiter ſpes eſt infinitus theſaurus, quo qui benè & rectè vſi ſunt participes facti ſunt amicitiæ Dei. Quo quidem theſauro priuantur dæmones,nam & ſi credant, & contremiſcant, non tamen ſperant.Hoc etiam theſauro ſpoliantur damnati homines, quia vt habetur Iob 7. Conſumpti ſunt abſq; ulla ſpe,& Prouerb.11. Mortuo homine impio nulla erit vltra ſpes, ſupple, in eo. Super quo dicit glo.ordi. quòd hoc neſciunt origines, qui poſt ultimum iudicium uitam hominibus imperijs dandam promiſit. Hoc deniq; theſauro denudantur,a dæmone multi homines in mortis articulo,dũ facit eos deſperare de Dei miſericordia, & dicere cũ Cant. Maior eſt iniquitas mea,quàm ut ueniam merear.Genſ.4. Hos autem debet conſolari uerbum Iſidori lib.1. de Sinonimis,dicentis,quòd nulla culpa tam grandis eſt, quæ non habet ueniam, dicit inſuper idem ubi ſupra hoc mirabile verbum,quòd veniam de peccato deſperat,plus ſe de deſperatione,quàm de commiſſo ſcelere damnat.Hæc ille.

Tertium folium roſæ ſpei,dicitur temporalitas.Si enim quæratur,quando ſperandum ſit in domino, reſpondetur,

detur, quòd ſemper, ita enim Oſee 12. Spera in Deo tuo ſemper. Spiritualiter autem ſperandum eſt in Deo tribus temporibus, videlicet, tempore defectionis, offenſionis, migrationis.

Primò igitur debemus ſperare in Domino tẽpore defectionis,& neceſſitatis,cum ſcilicet deficiunt nobis neceſſaria vitæ. Sicut enim ſeruus habens dominum diuitem, pium ad pauperes,ſperat in eo, vt ſi contingat eum penuriam pati,ille ſuccurret ei.Ita & nos cum habeamus dominum diuitem,quia domini eſt terra,& plenitudo eius,ſimiliter & pium ad pauperes,de eo dicitur in pſal. Quòd oculi eius in pauperem reſpiciunt,conſequens eſt,vt ſperemus in eo tempore neceſſitatis. Si enim dat iumentis eſcam ipſorum,& pullis coruorum inuocãtibus eum,multo fortius non delinquet fame perire hominem pro quo ſolo voluit, & dignatus eſt ſanguinem ſuum fundere.Propterea ad hãc ſpem habendam hortatur nos, & admonet Chriſtus Matt. 6.dicens.Reſpicite volatilia cœli, quæ non ſerunt, neque metunt, neque congregant in horrea, & tamen pater ueſter cœleſtis paſcit ea.Nõne uos magis pluris eſtis illis. Sed iſta ſpes ad hoc,quòd aliquid impetret a Deo tempore neceſſitatis,ſeu defectionis, debet habere ſecum bonam vitã, quia interdum peccata impediunt ne impetrentur Dei dona,& beneficia. Et hoc eſt,quòd dicit Pſal. Spera in domino,& fac bonitatem.i.eſto bonus, & habeas cum ſpe charitatem, & inhabita terram.i.viues ſuper terram nec morieris fame,ſed paſceris in diuitijs eius.

Secvndò debemus ſperare in Domino tempore offenſionis. Si enim eſſet aliquis medicus corporalis, qui ſciret, poſſet & uellet curare omnes infirmitates,tunc quilibet infirmus deberet in tali medico confidere & ſperare, & omnes currerent ad eum.Sic eſt de Deo.Ipſe enim optimè nouit, poteſt & vult omnes curare ab infirmitate periculoſa peccati, reſtat ergo, ꝙ ille peccator ualde ſtolidus eſt, qui non ſperat de auxilio,& ope tanti medici, de quo in Pſal. dicitur,quòd ſanat omnes infirmitates tuas.

Tertiò debemus in domino ſperare tempore migrationis. Tunc enim inſidiatur morienti diabolus tanquàm leo abſconditus in ſpelunca ſua, vt ſcilicet, rapiat pauperem

rem peccatore, dum attrahit eum, ideſt ad peccatum deſperationis quantũ in ſe eſt, ſed ipſe pauper moriens debet recurrere ad Deũ per ſpẽ, nec de quocunque peccato quãtuncunque ẽt graui, & enormi deſperare, quia ut dicit Iſidorus lib. 2. de ſummo bono. c. 14. Nullus debet deſperare de venia, ẽt ſi circa finem vitæ ad penitentiã conuertatur. Deus enim vnumquenq; de ſuo ſine non de vita præterita iudicat. Item poſt pauca. In uita hominis finis quęrendus eſt, quoniam Deus non reſpicit quales ante viximus, ſed quales circa finẽ vitæ erimus: Hæc ibi. Item ſecundò tẽpore migrationis ſperare in dño debemus, ꝙ ipſe daturus ſit nobis regnum cęleſte poſt mortem. Vt enim dicit Chriſ. ſuper Mat. in opere imperfecto. Hom. 32. inuidus nõ eſt Chriſtus. Qui. n. ſeipſum nobis donauit, qũo regni ſui ſocietatẽ nõ donabit. Petentis ergo negligẽtia reprehenditur, vbi de dãtis miſericordia nõ dubitatur. Hęc ille. Hęc eſt igitur chariſſimi Roſa ſanctæ ſpei, qua coronari habemus in pñti ſi cęleſte regnũ tandẽ aſſequi velimus, quod nobis concedat.

DE ROSA CHARITATIS Sermo Nonus.

CORONEMVS nos Roſis. Sapien. 2.

NONA Roſa coronę ſpiritualis vocatur ardens charitas. Quæ quidem in Roſa recte ſequitur ad Roſam ſanctæ ſpei, eo ꝙ prius eſt aliquid ſperare tanquam poſſibile adipiſcique in ipſum per amorem, ſeu charitatem tenere. Hac autem Roſa in inſignita fuit Dei genitrix virgo. Ipſa enim fuit totaliter ardens in charitate Dei, & proximi. Nec quidem mirum maxime cum in utero ſuo nouem menſium ſpacio portauerint illũ ignem diuinũ, & inextinguibilem, de quo ſcriptũ eſt. Heb. 14. Deus noſter ignis cõſumens eſt. Conſumens, quidẽ culpam ubi ẽt inuenerit, ſed conſeruans materiam, & conferens gratiam. Et qui ipſa beata virgo nullam habuerit culpam, ideo dictus ignis nihil conſumpſit in ea, ſed eam illuminauit, vnde de ea poteſt dici, id quod canit eccleſia de Apoſtolis. Aduenit ignis diuinus non comburens, ſed illuminans.

Fuit ergo magna forma per fidem,alta per ſpem,ardés per charitatem.Et hæc ſunt tres filiæ Iob,quarum nobilior, & longenior,eſt charitas,nunc,inquit Paulus 1.Corin.13.manent Fides, Spes, Charitas tria hæc. Maior autem horum eſt charitas. Item ibidem dicit, quòd charitas nunquam ex cedit. Fides autem, & ſpes excidunt non enim permanent poſt mortem.has itaque tres filias,& ſorores ſemper ſecum habuerit Chriſti mater in præſenti, ſed pro nec tm̃ ſecum habet tertiam,videlicet charitatem. Altæ.n.duæ ducatum illi præſtiterunt vſq; ad ianuam palatij cęleſtis,ſed illic minimè cum ea introierunt quinimo valle illi tunc dixerunt. Charitatis vera comitatum illi præbuit in præſenti,& tandem introduxit eam in cellam vinariá regis æterni.i.in ſecreta cęli,vbi, ſcilicet beati inebriantur ab vbertate domus Dei vnde illi regratians meritò dicere poteſt illud Can. 2. Ordinauit in me rex charitaté,pro quo notandum, ꝙ Deũ ordinare in aliquo charitatẽ eſt ipſum facere, diligere Deũ ſuper omnia 2.ſeipſum 3.proximum.Iſta autem ſic ordinat fuerunt in Virgine glorioſa.

Primò nempe ipſa habuit charitatem ad filium ſuum, qui erat verus Deus quem dilexit tripliciter, videlicet

Feruenter. Fortiter. Sapienter.

Primò quidem dilexit filium ſuum feruenter,adeo, ꝙ præ amore illius totaliter liquefiebat.Sicut.n.ferrum miſsũ in igne totaliter efficitur rubrum,& ignitum, & aliquando virtute actiuitatis ipſius ignis totaliter reſoluitur.Ité Sol calore ſuo reſoluit niuem,& glaciem.Ita ignis diuinus illos ad quos venit per gratiam igneſcit per charitatem quantũcunque prius eſſent duri per obſtinationem,ſicut patuit in Paulo,item aliquãdo graues peccatores frigidos per culpã, reſoluit per feruentem contritionem,& lachrymarum effuſionem.ſicut patuit de Magdalena,de qua canit eccleſia, ꝙ verbum miſſum cęlitus eam liquefecit, & refecit reſolutam in lamentis.A fortiori virgo hæc ſanctiſſima, quæ non fuit dura per obſtinationem,ſed tota mollis,nec ſimiliter frigida per culpam,ſed calida per charitatem cum fuit approximata igni diuino, & ſimiliter ille ignis eidem per carnis aſſumptionem nouem menſium tpe, non mirum ſi feruebat per charitatem Dei. Ita vt totaliter liquefieret in amorem

Dei

Dei ſuper oĩa.vnde tunc dicere poteſt illud Can.5. anima mea liquefacta eſt, videlicet, propter pœnitentiam corporalem pariter,& ſpiritualem ignis diuini. Sic,& nos exemplo illius debemus feruere in amore,& delectione filij ſui.

SECVNDÒ Maria dilexit filium ſuum fortiter, quia per nullam tribulationem ſuperuenientem potuit ab eius amore aliqñ ſeparari immo cęteris Apoſtolis in Chr̃i paſſione fugientibus ipſa totaliter immobilis ſtetit. Neque.n. timebat capi, & cum filio ſuo mori, quinimo hoc ſummæ deſideraſſet ſi domino placuiſſet, meritò ergo de ea dicere poſſumus illud Can.8.fortis eſt, vt mors dilectio tua. Et q̃q; uis nonnullæ ſanctæ mulieres ſe oſtenderẽt tp̃e paſſionis fortes per amorem,in hoc, ꝙ aſſociauerunt Xp̃m vſque ad locũ ſupplicij cum benedicta matre ſua inter quas erat Maria Magdalenæ,& Maria Iacobi,& hmõi.Non tamen erant à Deo fortes,vt vellent cum Xp̃o mori,nec tam fortes,ut in fide non titubauerint. Maria aũt & cum filio ſuo optabat mori ſi licuiſſet,aut &c.pro eo dicens illud 2.Reg.18. Quis mihi det,vt moriar pro te fili mi,& præter hoc in fidem in me titubauit:ſic enim propheta um erat Proue.3. Non extinguetur in nocte lucerna eius q d.Non peribit fides Mariæ, quæ eſt lucerna eccleſię in nocte mortis filij ſui. Ecce quàm fortiter dilexit filium ſuum.Ita,& nos exemplo huius Virginis debemus fortiter Deum diligere, ita ut nulla tribulatio ſuperet nos ab eius charitate,vt dicit Apo.Ro.8.

TERTIÒ Maria dilexit filium ſuum ſapiẽter.Et iſtud patet in tribus. Primò quidem,quia ipſum adhuc paruulũ ducebat ad Dei feſtiuitates in templum.Secundò quia cum frequẽter audiſſet filium ſuum loquentem de paſſione ſua, & dicentem.Ecce aſcendimus Hieroſolymam,& cõſummabuntur oĩa,&c.Mat.20.& Luc.18.nunquam tamen ſibi diſſuaſit,vt in Hieruſalem non iret,aut ut non moreretur:ſed omnia hæc reliquit in manu magni conſilij ſui. Tertiò in hoc, ꝙ licèt in cruce videret filium ſuum derideri blaſphemari,vulnerari,nunquam tamen ſibi diſſuaſit mortem,neque ꝙ de cruce deſcenderet, aut de iniuriantibus vindictã faceret,ecce q̃ ſapienter dilexit benedictum,& ſanctum filium ſuum,ex iſtis tribus inſtruuntur parentes carnales,ſic ſapiẽter diligere filios ſuos, vt dum adhuc ſunt paruuli eos

inducant frequentare eccleſia, & eos aſſuefaciant bonis operibus. Item, vt nunquam à bono propoſito, vtpotè ab ingreſſu religionis autem à pęnitentia aſſumenda eos retrahant. Item, vt nunquam eos perſuadeant ſemel aſſumptam & inchoatam pęnitentiam aut bonam vitam deſerere, ſed potius cum viderent filios ſuos crucem pniæ aſcendere ſtudeant, & ipſę propoſſe eos ſequi ad inſtar Virginis Mariæ, quæ tam ſapienter filium ſuum dilexit, vt nedum eum non retraxerit a ſancto propoſito ſubeundę mortis pro redemptione humani generis, verumetiam cum ſecuta eſt vſque ad locum mortis. ſtabat, inquit, Iohannes iuxta crucé Chriſti Maria mater eius, &c.

SECVNDVS gradus charitatis eſt dilectio ſui de quo nõ eſt datum præceptum in lege, eo ꝙ natura ipſa ad hoc ſufficienter inclinat vnumquenq; hunc aut gradum habuit Dei genitrix virgo, quæ dilexit ſeipſam religiosè rectè, & ſanctæ. Fuerunt.n.in ea tria, quæ valde diſcrete, & rationabiliter dilexit hæc ſunt corpus: anima vita: primò quidem diſcrete, & laudabiliter dilexit corpus ſuum: per hoc, ꝙ noluit ipſum aliqñ pollui per carnalem actum, ſed ipſum conſeruare intactum, immaculatum, & incorruptũ per virginitatis nitorem, & ut hoc melius faceret votum perpetuę virginitatis emiſit anteq̃ Dei filium in ſuo vtero conciperet. Secundo dilexit aĩam ſuã, eam ab omni pctõ cum Dei gratia imminere conſeruando. Si.n.qui diligit iniquitatatem: odit animam ſuam ita per oppoſitum, qui odit iniquitaté diligit aĩam ſuam. Beata aũt Virgo odiuit iniquitatem, ita meritò dicere poſſet Deo, illud Pſal. Iniquitatem odio habui, & abominata ſum, legé aũt dilexi: fecit ergo in hoc qđ præcepit dñs. Deute.2. Cuſtodit temetipſum, & aĩam tuam ſollicitè ſerua. Tertiò dilexit vitam ſuã, totaliter dño dedicando. Vnde Odilo Cluniacen. in quodam ſer. Vnum quippè ſcimus pro certo, ꝙ oĩs Mariæ vita, & actio ſp intacta fuit in dño. Nec diſtulit more multorũ vſq; in finem vitã ſuam dedicare dño quinimo ab ineunte ętate, ita peregiſſe legere. Nã deuotus Ber. ſuper illud Apoc.12. habebat in capite coronam Stellarum 12. dicit ꝙ triãnis in templo pręſentata eſt beata Virgo, & in contubernio virginum poſita. nõdum plenè verba formabat, & iam greſſu materno incedebat

debat, vt non infantula putaretur: ſed grandęua horas ſic diſcernebat, ꝙ mane vſq; ad tert. ã orationi vacabat, tertia vſq; ad nonam texebat, vel neebat ad cultum templi. Nona autem iterum orationi inſtabat, donec Angelus veniebat, de cuius manu cibum ſumebat. Hæc ille. Ecce quomodo Maria ſeipſam ordinata dilexit.

TERTIVS gradus dilectionis, & charitatis eſt dilectio proximi, de quo nobis pręcipitur. Leu. 19. & ſiſ. Mat 22. Diliges proximum tuũ ſicut teipſum. Ipſa aũt Maria habuit, & adhuc habet magnam charitatẽ ad proximum. i. ad totũ genus humanum, adeo ꝙ vocat ſe matrem pulchrę dilectionis. Eccl. 24. Sed quæ eſt pulchra dilectio. Certe pulchra dilectio eſt, dilectio caſta, ſancta, & pura, & charitate inflammata. Aug. enim Homil 38. diſtinguit quadruplicem amorem, ſeu dilectionẽ. Eſt. n. inquit, quædam dilectio carnalis, quæ eſt inter virum, & vxorem, quæ aliqñ eſt turpis, qñ ſcilicet nimis carnaliter ſe amant. Alia eſt naturalis, quę eſt inter patrem, & filium, quæ ẽt aliqñ eſt turpis, quando. ſ. pater inordinate diligit filium. Alia eſt ſocialis, quæ eſt inter amicum, & amicum, quæ ẽt aliqñ eſt turpis, quando. ſ. diligunt ſe in malum: alia eſt ſpiritualis, quæ eſt inter deuotos catholicos, qui ſe mutuo diligunt ex charitate, & propter Deum. Et iſta dilectio eſt totaliter pulchra cuius quidem dilectionis pulchræ, Virgo Maria vocat ſe matrem, dicẽs. Ego mater pulchræ dilectionis. q. d. Ego materno affectu diligo, & proſequor ſalutem eorum, qui ſe mihi deuouent. Vnde in figura huius dilectionis, & charitatis legitur Gen. 27. quod cum Rebecca mater Iacob deſideraret ipſum Iacob benedici a patre ſuo Iſaac vocauit eum ſeorſum, dicens. Audi conſilium meum fili mi. Vade, & affer mihi duos ędos optimos, quos pręparabo, prout ſcio patrem tuum libẽter veſci, & dabis illis comedere, ut benedicat tibi anteq̃ moriatur. Cumq́ue Iacob ſe excuſaret timens, ne pater fraudẽ percipiens ipſum malediceret. Illa ait. In me ſit iſta maledictio fili mi. Obediuit ergo Iacob matri, & illa ędi pelle impoſita collo, & manibus Iacob, miſit illum cum epulis paratis ad patrem, qui ipſum primogenitum eſſe putans, eo quod veſtibus primogeniti tegebatur benedixit illi benedictione primogeniti. Ad propoſitũ per Rebeccã, q̃ inter-

prætatur,quę multum accepit. rectè ſignatur virgo Maria, quę reuera multum accepit de beneficijs gratijs virtutibus & donis omnipotentis, Dei, ita vt de ea meritò dici poſſit illud Prouerb.31. Multæ filiæ congregauerunt diuitias, ſed tu ſupergreſſa es vniuerſas, per Iſaac, qui interprætatur riſus deſignatur Chriſtus,qui eſt riſus & gaudium beatorum Ioann.17. Hæc eſt uita æterna,vt cognoſcant te verum Deum,& quemmiſiſti Ieſum Chriſtum.Item eiuſdem 16.Iterum uidebo uos,& gaudebit cor ueſtrum, & gaudiũ ueſtrum nemo tollet a vobis. Iſte igitur Iacob eſt diſpenſator, atque diſtributor primogenituræ cœleſtis hæreditatis. Sed aduerte, quòd iſta hæreditas primogenituræ debetur ſanctis, & iuſtis. Pſal. Innocens manibus,& mundo corde,qui non accepit in uano animam ſuam, nec iurauit in dolo proximo ſuo.Hic accipiet benedictionem a domino. Talem ergo iuſtum facit dominus hæredem dictæ primogenituræ,ſecundum illud pſal.Ego primogenitũ ponam illum excelſum,&c.Per Iacob autẽ lenem,& ſine pilis intelligitur peccator, qui eſt ſpoliatus pilis bonorum operum.Sed pijſſima mater Rebecca.i.virgo Maria ex abundàti charitate ſua cupit peccatorem ſuppoſita emenda, eum ducere primo ad gratiam,demum ad cęleſtũ hæreditatẽ.Et ideo eum vocat ad ſe,dicens.Audi conſilium meum fili mi, affer mihi duos hædos optimos quibus pr̃ tuus libenter ueſcitur.i.contritionem, & cõfeſſionem, in quibus delectatur dñs,vt ſic benedicat tibi benedictione gratiæ in præſenti,& benedictione gloriæ in futuro,uerum ꝙ aliqñ pauper peccator timet accedere ad dñm,eo ꝙ leuis ſit,& ſine meritis, & virtutibus.Sed ipſum cõfortat mr̃ miſericordiæ. Et tunc peccator præſidio virginis confortatus,corde contritus pergit ad confeſſionẽ, & tunc tangit eũ Chriſtus manu cõfeſſoris,& odorat ſuauitatem veſtiũ primogeniti, uidelicet, cor contritũ,& humiliatũ,& tandẽ dat ſibi duplicem bñdictionem,uidelicet,in pingnedine terræ,& in rore cęli,quia dat ſibi gratiam in præſenti,& gloriam in cœlo.Ecce quã charitatiua eſt mater pietatis, quæ ſic nouit pauperes peccatores ad Chriſti gratiam adducere. Quis ergo his auditis a modo denegabit illi paruulum, & facilem famulatum, qualis eſt angelica ſalutatio. Quis etiam peccator a modo

do

do deſperabit de uenia, ubi habet aduocatricem paratam, tanta charitate ſalutem eius deſiderantem. Studeamus ergo chariſſimi tantæ uirgini decantare ſemel angelicum oraculum ob reuerentiam tam ingentis charitatis ſuæ, ut ſic pro modulo noſtro conficiamus eidem coronam ex roſis angelicis, & ipſa nulli dubium impetrabit nobis coronam in cœlis de roſis nunquam marceſcunt, ſed ſine fine duraturis.

CONSEQVENTER pro eruditione noſtra videndũ eſt, quomodo poſſumus in præſenti coronari roſa redolentis, & rubicundæ charitatis. Ad cuius euidentiam ſciendum, ꝙ in prædicta roſa ſunt tria pulcherrima folia, quæ ſunt.

Dignitas. Virtuoſitas. Vtilitas.

PRIMVM igitur folium roſæ charitatis dicitur dignitas. Quæ quidem dignitas apparet in tribus.

PRIMÒ quidem in hoc, quòd pręfertur cæteris uirtutibus, quamuis enim vnaquæq; virtus digna ſit in ſuo genere. Verbi gratia humilitas eſt ualde digna, ſimiliter miſericordia, & liberalitas. Item iuſtitia, ſimiliter fides, & ſpes tũ omnes præcellit charitas in dignitate, unde eam comparãdo cæteris virtutibus uniuerſaliter poſſumus dicere, quod de ea dicit Apo. cum ea comparat fidei, & ſpei, ꝙ maior horum eſt charitas. 1. Cor. 13. Item 1. Cor. 12. de eius dignitate loquens idem Apoſtolus dicit, adhuc excellentiorem viã vobis demonſtro. Nam & ſi quælibet uirtus ſit via qua itur ad Deum non tamen ita ſecura nec ita recta, aut plana, aut facilis ſicut eſt uia charitatis, immo nulla alia uirtus poteſt eſſe uia eundi in cœlum abſque charitate, ſicut proxime oſtendit idem Apoſt. 1. Cor. 13. Similiter de dignitate, & excellentia eiuſdem charitatis loquens idem Paulus Epheſ. 3. dicit. Scire etiam ſuper eminentem ſcientiæ charitatem. Super quo uerbo dicit dominus Hugo Car. in poſtilla ſua, quòd charitas dicitur eminentior, quia non euacuatur.

SECVNDÒ dignitas charitatis declaratur in hoc, quòd ipſa eſt forma cæterarum uirtutum, adeo ut dicat Iſidorus lib. 2. de ſummo bono, cap. 38. quòd ſine charitate quælibet uirtus in uitio deputatnr. Sed quid eſt charitatẽ eſſe formam cæterarum uirtutum. Reſpondeo & dico, quòd eſt ipſam dare hanc perfectionem actibus aliarum uirtu-

tum, ut ea mediante efficiantur meritorij, ipſa enim eſt, quæ ſperat actus aliorũ virtutum, vt propter Deũ fiant vltimate, prout dicit Beatus Tho.2.2.q.23.art.8. Propter hãc etiam cauſam Paulus Collo.3. vocat eam uinculum perfectionis, dicens. Super omnia charitatẽ habete, quod eſt uinculum perfectionis. Dicitur ergo ipſa charitas vinculũ perfectionis, eo ꝙ quodammodo omnes virtutes cõnectit, vel ligat in unitatẽ perfectã, quo quidẽ vinculo, tam perfecto, tam vtili, tã ſuaui trahuntur, quicunque ſaluantur. De quo dicit dominus Oſeæ.11. Traham eos in vinculo charitas.

TERTIÒ, dignitas charitatis declaratur in hoc, quòd comparatur metallo precioſiſſimo, & digniſſimo, videlicet auro, ſecundum illud Apoc.3. Suadeo tibi emere a me aurum ignitũ probatum, ut locuples fias. Vbi per aurum intelligitur charitas. Tum, quia ſicut aurum percellit in valore cætera metalla, dictum eſt. Tum, quia ſicut aurum valet ad emendũ terrenas poſſeſſiones. Ita & charitas ad comperandum nobis cęleſte regnum adeo, vt ſine ipſa cæteræ virtutes ad hoc minime ſufficiãt prout pulchre deducit Apo. 1. Cor.13. Tũ, quia ſicut aurũ ſumptũ, facit occultare leprã. Ita, & charitas operit multitudinẽ peccatorũ, vt habetur, 1. Petr.4. Et Prouer.10. vniuerſa delicta operit charitas? Et ſicut ceſſante ſumptione auri, ſtatim apparet lepra, quę prius latebat. Ita ceſſante charitate, ſtatim apparet culpa remiſſa, ſaltem quo ad ingratitudinem. Ecce quare dicitur charitas operire multitudinem peccatorum, & quomodo comparatur auro precioſiſſimo metallo. In cuius figura legitur Gen.2. ꝙ terra eiulat, quam rigat fluuius de paradiſo terreſtri egrediens, producit aurũ, & ut ſubditur ibidẽ aurum terræ illius optimum eſt. Ad propoſitũ eiulat interpretatur dolens, & ideo ſignificat animam deuotam, quæ debet continuo dolere, ſiue de peccatis propriis cõmiſſis, ſiue de iniquitatibus alienis, & hoc eſt aurum optimũ producere. i. perfectã charitatem habere quantum patitur ſtatus vitæ, verumtamen iſtud aurum optimum, non eſt a nobis, ſed a flumine paradiſi, ideſt a diuina gratia irrigante terrã cõſcientiæ noſtræ, quia vt habetur Iac.1. Omne datũ optimũ, & omne donum perfectum deſurſum eſt deſcẽdens a patre luminum. De iſto aut auro loquens Aug. ſer. a.

Dominici.

Dominicæ.2.poſt oct.Epipha.dicit,ꝙ magnæ ſunt diuitię charitatis, ſiue quæ diues pauper eſt, & cum quæ pauper diues eſt.Nam diues ſi charitaté non habebat,quid habet. Nam quantumlibet grandis ſit ſubſtantia temporalis ſine charitate inanis eſt,& vacua. Charitas etiam ſi de terrenis facultatibus nihil habeat,plena eſt:hęc ille.patet ergo quã digna ſit ipſa charitas, quomodo eius dignitas apparet in tribus,propter quod magiſter Sen.di.17.primi conſiderans tantam ipſius charitatis dignitatem,dixit eã aliud non eſſe quàm Spiritumſanctũ.Et hanc partem nititur corroborare multis auctoritatibus tam ſacræ ſcripturæ quã ſacrorũ doctorũ, pręſertim B.Aug. Quis ſi intelligat de charitate quæ formaliter quis dicitur charus Deo, tũc falſum dicit. Nec in hoc teneẽ qui nimo reprobatur a tota eccleſia. Poſſet tñ ſaluari ſi dicta ſua intelligantur de charitate effectiua,prout dicit B.Tho.2.2.q.23.ar.2.per totum. Et ad hũc ſéſum põt intelligi illud.1.Io.4. Deus charitas eſt,ita vt ſit prædicatio cauſalis,& tunc tantũ valet ac ſi diceret. Deus eſt cauſa efficiens charitatem in homine. Vel ſic Deus charitas eſt,ſcilicet increata,& q manet in charitatis increatę, quæ eſt Deus,in Deo manet,ſicut participans in participato,& Deus in eo:ſicut participatũ in participante.Ita enim exponit hunc textum magiſter Nicolaus de lyra, & bene. Et ita oportet dicere, ut dicit Dominus Hugo Card.ꝙ in prædicta auctoritate capitur ęquiuocè charitas.Cũ dicitur Deus charitas eſt, & qui manet in charitate, &c. Nam in prima parte capitur pro charitate increata: in ſecunda autem pro charitate creata,quæ nos vnit Deo.Quia,vt dicit Auguſtin. libr.8.de Trinitate, charitas eſt uirtus copulans amantem cum amato. Patet ergo de dignitate charitatis.

SECVNDVM folium Roſę charitatis, dicitur virtuoſitas.Maxime ſiquidem uirtutis eſt ipſa charitas,prout per pulchrè proſequitur.Gratianus de pę.di.2. Charitas eſt,vt mihi videtur allegans proſperum.Ita dicens. Charitas eſt inquinamenti omnis extranea,ideſt, omnis mortalis culpæ,ut exponit glo.corruptionis neſcia,nulli vitio mutabilitatis obnoxia,i.mutabilitatis in vitium,ſ̃m glo.ſupra oĩa quæ carnaliter diligunt excelſa, affectionum.i.bonarum volun-

voluntatum ſecundum glo. omnipotentiſſima, diem contemplationis auida. In omnibus ſemper inuicta, ſumma actionum bonarum, ſalus morum, finis cęleſtium præceptorum, mors term num, vita virtutum, vitutus pugnantium, videlicet cum vitij ſecundum glo. palma vitiorũ anima ſanctarum mentium, cauſa meritorum bonorũ, primum perfectorum, ſine qua nullus Deo placuit, cum qua aliquis peccare non potuit nec poterit, fructuoſa in penitentibus læta in proficientibus, glorioſa in perſeuerantibus, victorioſa in martiribus, operoſa in omnibus omnino fidelibus, ex qua quicquid eſt boni operis viuet. Hæc ibi. Virtus autem, & potestas ipſius charitatis, apparet principaliter in tribus.

Primò quidem apparet virtus charitatis in hoc, ꝙ diſſoluit omnia peccata, & omnes laqueos Diaboli. Si enim eſſet aliquis cathenis ferreis pedibus, & manibus circumligatus, & in momento omnia uincula rumperet merito fortis diceretur. Vnde, quia Sãpſon hoc fecit, vt patet Iudi. 16. propterea fortis appellatur. Modo ſic eſt, quòd charitas adeo fortis eſt, & virtuoſa, ꝙ rumpit, & frangit collligationes, & uincula peccatorum, facilius quàm quis frangere valeat tenuiſſimum filiũ. Propterea Can. 8. dicitur, quod fortis, ut mors eſt dilectio. q. d. ſicut morti nullum mortalium totaliter reſiſtere poteſt. Ita neque dilectioni ſeu charitati nullum peccatum nullus. Diabolus reſiſtere poteſt, neque etiam mille milia. Item eſt adeo fortis, quòd non vincitur quibuſcunque aduerſis niſi tantum propter puſillanimitatem cordis humani. Quis inquit Paulus Ro. 8. poterit nos ſeparare a charitate Dei, an perſecutio, an fames, an nuditas, an gladius.

Secundò apparet uirtus charitatis in hoc ꝙ homines quantumcunque loco, & corpore ab inuicem diſtantes coniungit, & copulat in unum per amorem, & dilectionẽ, vt enim dicit Auguſt. ſer. 2. dominicæ. 2. poſt oct. regũ, duo homines, qui ſe ſancto amore diligunt, & tam ſi unus ſit in oriente, & alius in occidente, ita in charitate conglutinante coniunguntur, vt nunquam ab inuicem ſeparentur. Pro quare, nihil nocet corporũ ſeparatio, vbi eſt animorum vera, & ſincera coniunctio. Hęc ibi, de hoc hiſtoriam habemus 1. Reg. 18. vbi dicitur, quòd anima Ionathæ conglutina

ta erat

ta erat animæ Dauid,& dilexit eum Ionathas quaſi animã ſuam.Nec ſolum copulat charitas diſtantes in præſenti.Verum etiam,qui ſtatum mutauerunt. Copulat enim viuentes in hoc mortali ſeculo cum exiſtentibus in purgatorio, pro quibus iubet viuos ſuffragia facere. Et ſimiliter inclinat beatos pro ſuperuiuentibus orare. Non enim minorem.Habent ad viuentes charitatem,quam cum adhuc viuerent, immo longe maiorem. Sed tunc orabant,ex charitate pro alijs etiam pro inimicis, ſicut patet de Moyſe de ſancto Stephano, & de multis alijs. Igitur a fortiori, nunc ideo rogamus eos ita facere dicentes, Sancta Maria ora pro nobis. Sancte Petre ora pro nobis. Sancte Dominicæ,&c.

TERTIÒ apparet virtus charitatis in hoc, quòd triũphauit de illo,qui eſt fortiſſimus,ſcilicet de Deo.Si enim eſſet aliquis homo fortiſſimus,& tandem alius ſuperueniens vinceret eũ,talis diceretur adhuc fortior fortiſſimo. Sicut patuit de Goliath,& Dauid.1.Reg.18.Sic eſt in propoſito, quia quamuis Deus ſit fortiſſimus, nihilominus traxit eũ de ſummo cęli faſtigio vſque in vterum virginis.Item coegit eũ ambulare ſuper terram, & multa pati ſpatio.33.annorum, & tandem eleuauit eum vſque ad crucem, & clauis eum ibi ligauit, ecce quam virtuoſa eſt domina charitatis.

TERTIVM foliumRoſæ charitatis, dicitur utilitas. Maxime enim vtilitatis eſt charitas.Vt enim dicit Greg.homi.30.Amor Dei,qui idem eſt, quod charitatis nunquam eſt ocioſus.Operatur enim magna ſi eſt.Si verò operari renuit,amor non eſt. Hęc ille,operatur ergo tria in homine amor Dei ſine charitatis tanquã tres magnas vtilitates.

PRIMÒ charitas operatur peccatorum remiſſionẽ, vt enim dicitur de pe.diſtin.2.ſi quis ſemel.Sine charitatẽ nullo adulto peccatum remittitur. Et idem habetur de conſe.diſtin.4.quomodo.Ex quo concludo,quòd ipſa facit quodammodo miracula Cum enim peccatũ mors ſit animæ. Iuxta illud Ezechie. 18. anima, quę peccauerit,ipſa morietur, & ipſa charitas peccatum remittit iuxta prædicta,conſequens eſt, quòd hominem ſpiritualiter mortuũ ad uitam ſpiritualem reparat. Et ſimiliter opera prius

mortifi-

mortificata viuificat. Et hoc eſt, quod ait Ioannes 1. Ioan. 3. In hoc, inquit, ſcimus, quoniam tranſlati ſumus de morte ad uitam, quoniam diligimus fratres.

SECVNDO charitas operatur remiſſionem uenialium; nec non & remiſſionem pœnæ temporalis ad quam manſerat pœnitentes obligatus propter præcedentia peccata. Et hoc intelligitur præcipue, vbi ipſa charitas fuerit feruens, & ardens. Vnde Chryſoſt homil 7. in epiſtolam ſecundam ad Thimo dicit ſic. Sicut ignis vbi ſyluam occupauerit omnia purgare conſueuit. Ita & charitatis feruor quocunque inciderit omnia perrumpit, quæ diuinam ſegetem demoliuntur emundatq; ne humum ſuſcipiendis, atque fouendis altè ſeminibus. Vbi enim charitas eſt, omnia inde ſublata ſunt. Non eſt ibi auaritia malorum radix, nullaque elatio ibi adeſt. Hæc ille. Poteſt etiam dari exemplũ ad propoſitum de gutta aquæ proiecta in fornacem ardentiſſimam, quæ mox conſumitur.

TERTIO charitas operatur perfectionem humanorum actuum. Dat enim actibus humanis rationem meriti, ut ex dictis patet. Propterea dicit Auguſt. de uerbis domini ſerm. 50. Adde charitatem, proſunt omnia, detrahe charitatem, nihil proſunt cætera, dicente Apo. 1. Cor. 13. Si diſtribuero omnia mea pauperibus, & tradidero corpus meum, &c. Sequitur, nihil mihi prodeſt. Hæc ille. Propterea idem Auguſt. vbi ſupra ſerm. 12. dicit, quòd ſicut radix omnium malorum eſt cupiditas, teſte Apoſt. 1. Thimo. 6. Ita radix omnium bonorum eſt charitas. Item ſerm. 2. Dominicæ 2. poſt octa. regum. dicit idem Auguſtin. quòd ſicut arbor quantumlibet pulchra ſit, & fructifera non poteſt viuere abſque radice, ita neque bona opera abſque charitate perſeuerare, aut proficere poſſunt. Hæc ille. Et Gregor hom. 1.27. Sicut, inquit, multi rami vnius arboris ex vna radice prodeunt, ſic multæ virtutes ex vna charitate generantur. Nec habet aliquid uiriditatis ramus boni operis, ſi non manet in radice charitatis. Hæc ille. O quanta igitur laus tua o beata, & ſancta charitas. O quàm immenſa uirtus tua. O quàm amabilis, quã pulchra, & quàm delectabilis es in oculis omnium rectè intuentium. O quàm proficua, & utilis hoſpita ad quem declinas,

clinas, qui profectò de ſe dicere poteſt illud Sap.7. Venerunt mihi omnia bona pariter cum illa, & innumerabilis honeſta per manus illius, & ideo poſtpoſui illam regnis, & ſedibus, & diuitias nihil eſſe dixi in comparatione illius. Nec comparaui illi lapidem precioſum, quoniam omne aurum in comparatione illius arena eſt exigua, & tanquàm lutum æſtimabitur argentum in conſpectu illius. O ſi quis haberet lapidem precioſum tantæ virtutis, quod quicquid tangeret efficeretur immediatè aurum, quanta ſollicitudine ipſum cuſtodiret. Modo audiſtis chariſſimi, ꝙ quicquid tangit charitas efficitur aurum, quia opus meritorium inde redditur, per quod emimus nobis regnum æternum. Reſtat ergo, ꝙ debemus omni diligentia laborare ad habendũ prædictum lapidem precioſiſſimæ charitatis. Quo habito, ipſum ſumma cura cuſtodiamus, & proſequamur diligendo Deum ſup omnia, & proximum ſicut noſmetipſos, hęc eſt igitur chariſſimi roſa tota odorifera, qua notare habemus coronari in præſenti, ſi tandem velimus coronari in cœleſti gloria. Quam nobis concedat, qui &c.

DE ROSA GRATIAE.
Sermo Decimus.

CORONEMVS nos Roſis. Sap.2.

DECIMA roſa coronæ, ſiue ſerti ſpiritualis dicitur gratiæ donum, quæ quidem roſa rectè immediate ſequitur roſam rubicundè charitatis, eo quod charitas ſecundum beatum Tho.2.2.q.23.art c.1. eſt ſubiectiuè in uoluntate, gratia autem in anima. Modo anima & uoluntas quamuis duæ res ſint, ipſa tamẽ voluntas immediatè radicatur in natura aïæ, ideo patet ſequela alberoſæ gratiæ ad rubeam roſam charitatis. Hac aũt roſa gratiæ decorata, & inſignita fuit Dei genitrix virgo p̃cęteris creaturis. Teſtis ẽ Gabriel Archangelus, qui dixit ei. Aue gr̃a plena, Luc.1. Item ibid. Inueniſti, inquit, gratiam apud Deum. De hac autem gratia per Mariam inuenta poſſunt moueri tria dubia.

PRIMVM igitur dubiũ eſt qualem gratiam inuenit virgo Maria, ad hoc reſpondet Bern.ſuper Miſſus eſt, homi.3.

quòd

quòd inuenit triplicem gratiam apud Deum, videlicet Dei & hominum pacem, mortis deſtructionem, vitæ reparationē, inuenit ergo quod quærebat, inuenit quod nemo alius inuenire potuit. Item inuenit aliam triplicem gratiam, videlicet, corporalem, mentalem, cœleſtem. Iterum gratiam corporalem triplicem, ſecundum tria, quæ fulſerunt in eius carne. Nempe fuit virginitatis primiceria ſine corruptione fęcunda, ſiue grauedine grauida. Adde quartum & ſine dolore puerpera. Similiter inuenit gratiam ſpiritualem, ſiue mentalem triplicem, vt ſecundum tria, quæ fulſerunt in eius mente, quæ ſunt magnitudo crudelitatis, profunditas humilitatis nitor puritatis. Similiter inuenit gratiam cœleſtem triplicem, ſecundum tria, quæ fluxerunt ſibi de cœlo, quæ ſunt in vtero matris ſuæ Euæ ſanctificatio Angelica ſalutatio filij Dei mirifica conceptio. Ecce quàm multiplicem gratiam inuenit Dei mater, poſſunt ergo ſecurè ſibi dicere pauperes. O virgo ſanctiſſima, redde nobis gratiam quã pro nobis inueniſti, quia niſi peccatores fuiſſemus non fuiſſes electa mater Dei, nec talem gratiam inueniſſes. Nec quidem potes negare gratiam inueniſſe, quia tunc Angelicum contra te adduceremus teſtimonium Gabriele, dicente. Inueniſti gratiam apud Deum. Et nota, quòd dicit apud Deum non apud homines quorum gratiam multi mundani quærunt, ſicut ſunt adulatores, & hypocritæ: ſimiliter ſuperbi, & auari, habitãtes in curijs principum, & magiſtratum, qui per omne quod agunt, non aliud quærunt, niſi gratiam eorum, & vt magni ſint apud eos. Sed ſæpe fraudãtur a deſiderio ſuo, & infęliciter quandoque eis ſuccedit, ſicut patet de Aman. Heſter. 7.

Secvndvm dubium eſt, quantam gratiam inuenit Virgo Maria. Reſponſio inuenit pleniſſimam, & maximã prius gratiam animæ Chriſti. Vnde & Angelus vocauit eam gratia plena. non quidem illa plenitudine qua plenus fuit beatus Stephanus, de quo dicitur Act. 6. quòd erat plenus gratia, & fortitudine. Nec ſimiliter illa plenitudine, qua Apoſtoli dicti ſunt repleti Spiritu Sancto. Act. 2. Sed longè maiori plenitudine. Vnde Hiero. 2. parte epiſtolarum ſuarum, epiſto. 55. exponens illud verbum Angelicum. Auæ gratia plena, dicit ſic, talibus decebat virginem oppignerari uirtu

tibus

tibus,vt eſſet gratia plena, quæ cœlis dedit gloriam, terris Deum pacemque refudit gentibus fidem vitijs finem vitæ ordinem moribus diſciplinam. Hæc ille. Et breuiter ſi gratiæ omnium ſanctorum Patriarcharum,Prophetarum, Apoſtolorum,Martyrum,Confeſſorum,Virginum, & omniũ electorum, etiam compræhenſis nouem ordinibus Angelorum ponerentur iu vna ſtatera, & ſola gratia huius virginis in alia multo hæc grauior appareret, qa omnes gratias quas alij ſancti habuerunt particulariter hæc habẽt vniuerſaliter. Et hoc patet inductiuè de illis,qui fuerunt ſanctiores, quia non poſſumus facere inductionem de quilibet in particulari propter ſui multitudinem.Ecce enim Abraham habuit fidem.vnde de eo ſcribitur Gen.15. Credidit Abraham Deo, & reputandum eſt ei ad iuſtitiam:ſed iſta fuit fideliora Deo, quòd tempore tridui fuit in ea ſola fides Eccleſiæ ſaluata.Iob habuit ſpem.Vnde dixit.Credo ꝙ redẽptor meus viuit, & in nouiſſimo die de terra ſurrecturus ſum,&c. vſque ibi. Repoſita eſt hæc ſpes mea in ſinu meo, eiuſdem 19. Sed iſta habuit ſpem conſtantiorem cauſa de reſurrectione filij ſui, quàm de propria Ioſeph habuit charitatem ſingularem tam ad Deum,quàm ad patrem, & fratres ſuos qui patuit tempore famis, & reatum benignè indulſit.Sed iſta feruentiorem,& maiorem, ita, vt tota arderet in charitate Dei,& proximi. Moyſes habuit manſuetudinem. Vnde de eo dicitur Num.12.ꝙ erat mitiſſimus ſuper omnes homines terræ: ſed iſta virgo manſuetior fuit. Quod patet. Non enim maledicebat iudæos, & miniſtros Pilati,cum crucifixiſſent filium ſuum. Nec more aliarũ mulierum eiulabat,ſeu incompoſitos geſtus tenebat. Sed ſtabat iuxta crucem tota patiens,& tranquilla. Dauid habuit humilitatem,ita,vt diceret ſe vermem,& non hominẽ. Sed iſta fuit longè humilior.Helias habuit zelum ſanctum. Vnde dixit.Zelo zelatus ſum pro domino Deo exercituũ,quia dereliquerunt pactũ domini filij Iſrael.3.Reg.19. Sed iſta in zelo fuit feruentior. Iohannes Euang. habuit virginitatem,quia virgo eſt à domino electus, & virgo in euum permanſit. Nam volentem nubere dominus de nuptijs vocauit,ſecundum Hiero.in prologo ſuper Euangelinm, ſecundum Iohan.Sed iſta proculdubio purior fuit. Magdalena

habuit

habuit contemplationem. Vnde de ea ſcriptum eſt. Luc. 10. quòd optimam partem elegit. ſ. vitam contemplatiuam. Itē de ea ibidem dicitur, quòd ſedens ſecus pedes domini audiebat verbum illius: ſed iſta in contemplando fuit altior: nam de ea ſcribitur. Luc. 2. ꝙ cōſeruabat omnia verba hęc conferens in c. ſ. Martha in operibus pietatis ſuit deditiſſima, & ſignanter propter hoſpitalitatem: nam & hoſpita Chriſti nuncupatur: ſed Maria non recepit Chriſtum hoſpitio pro vna nocte, aut duabus, ſed nouem menſium tempore eum hoſpitata eſt in vtero ſuo ſancto: Zachęus habuit miſericordiam ad pauperes, ita, vt diceret Chriſto. Luc. 19. Ecce dimidiū bonorum meorum domine do pauperibus, ſed iſta fuit, & eſt miſericordior, ita, vt vocetur Regina, & mater miſericordiæ. Ecce quomodo Virgo ſanctiſſima habuit vniuerſaliter gratias omnium hominum, ita vt meritò de ea dici poſſit illud Eccl. 43. Benedictionē omnium gentium dedit illi, ſupple Deus, propterea Hier. 2. p. epiſtolarum ſuarum. epiſt. 55. exponens illud verbum. Aue gratia plena, dicit ſic. Cæteris per partes præſtatur gratia. Mariæ verò ſimul ſe tota infudit plenitudo gratiæ. Et hoc eſt, quòd Dauid cecinit, dicens. Deſcendet ſicut pluuia in vellus. Hæc ille. Vult ergo dicere, ꝙ quemadmodū pluuia abundanter deſcēdit in vellus Gedeonis, vt dicit Iudith. 6. ita, & abundāter deſcendit imber gratiæ Spiritus Sancti in animam beatiſſimæ Virginis. Item Can. 4. propter plenitudinē gratiæ vocatur fons ortorum, puteus aquarum viuentium, quæ fluunt, ſupple in animam ipſius impetu de libano. i. de cœlo. Quia omne datum optimum, & omne donū perfectum deſurſum eſt, deſcendens à patte luminum. i. à Deo. Iac. 3. Item propter eandem cauſam de ea dicitur in Pſal. Fluminis impetus lętificat. c. d. Impetus aūt fluminis eſt abundātia aquarū gratiæ, qui lętificauerunt ciuitatem Dei. i. Mariam in qua tanquam in ciuitate Chriſtus ſummus Pontifex poſuit ſedem ſuam. ix. menſibus, ex his itaq; luculentur patet, quòd ſumma inter puras creaturas habuit Virgo Maria gratiam.

Tertium dubium eſt, qualiter virgo Maria inuenit gratiam, & quibus medijs, ad quod reſpondetur, ꝙ tribus medijs oppoſitis illis tribus medijs, per quæ Eua amiſit

gratiam

gratiam Dei. Primò nempe per ſuperbiam,& per oppoſitū Maria ipſam inuenit per humilitatem,quā habuit,qñ ſe ancillā Dei vocauit, vnde Bern.ſuper illo verbo. Ecce ancilla dñi, dicit ꝙ ſemper ſolet eſſe gratiæ diuinæ familiaris humilitas ,q honoribus inſoleſcere neſcit. Mater quippe Dei eligit,& ancillā ſe nominat. Nō eſt magnum in abiectione eſſe humilē. Magiſter & rara eſt virtus honorata virginitas. Secundo Eua amiſit Dei gratiā per inobedientiā. Potius.n. audiuit vocem ſerpentis,quā Dei,& per oppoſitum Maria inuenit gratiā per ſanctā, ꝙ promptam obedientiā cum dicit. Ecce ancilla,&c. Itē eius obediētia apparuit,qñ ad vocē angeli iuit in Ægyptū cum Ioſeph uiro ſuo, Matt.2. ppea Aug.in li.cōtra duas hęreſes ſup illo uerbo. Qūo fiet iſtud, dicit ſic. Eua inobediens meruit pœnā,Maria obediens conſecuta eſt grām. Illa guſtando prohibitum maledicta , hæc credendo angelo benedicta . Tertiò Eua amiſit gratiā Dei per uanam curioſitatem,quā habuit cum audiuit ſerpentē dicentem ei. Eritis ſicut dij,ſcientes bonum,& malum. Geneſ.2. Et per oppoſitum Maria inuenit gratiam Dei per ſolitudinem,non enim fuit uaga, aut curioſa, ſed ſoli Deo & ſibi vacabat. In cuius rei ſignum Gabriel non inuenit eam in foro,aut in publico,ſed in thalamo,tanquā ſoli Deo & ſibi vacantem, vnde Ambr.de virg.lib.2.ad propoſitum dicit ſic. Maria exire domum non nouerat,niſi cum ad eccleſiam conueniret,& hoc ipſum cum parentibus,aut propinquis. Domeſtico operoſa ſecreto forenſi ſtipata comitatu nullo, meliora tamen ſui cuſtode,quàm ſeipſa. hæc ille. Ecce quibus medijs,& vijs virgo Dei genitrix inuenit gratiā tu quoque qui grām Dei perditam per culpam tuam inuenire deſideras. Imitare Mariam, & eā per ſequere uiā humilitatis obediētiæ,& ſolitudinis,ſiue ſecretū amando. Quia vbi feceris perfecto tādē dicet de te ab angelo cuſtode tuo. Inueniſti grām apud Deū,ſed vt nō prætermittamus formā noſtrā, de modo quo Maria inuenit gratiā, figurā habemus. Iudi.1. vbi legitur, ꝙ Caleph habuit filiam noīe Aza, quā cum dediſſet Othoniel in vxorem. Illa ſuſpirans ait ad patrem. Da mihi benedictionem,quia terram arentem, id eſt ſterilem dediſti mihi,da & irriguam aquis. Dedit ergo Caleph Azæ filiæ ſuæ irriguum ſuperius, & irriguū inferius.

Ad propoſitum Caleph,qui interpretatur charus;rectè ſignificat Deum patrem, qui adeò charè nos dilexit, quòd proprio filio ſuo non pepercit,ſed pro nobis omnibus tradidit illum,Rom.8.Aza autem,quæ interpretatur fortitudo,meritò deſignat virginem Mariam, quæ eſt illa mulier fortis,de qua Prouerb.31.Mulierem fortem quis inueniet, ſupple,talem qualis eſt Maria.Hęc igitur Aza filia Caleph. ideſt, Dei patris filia in quam per creationem, & per adoptionem tradita eſt Othoniei in ſponſam.i.Ioſeph. Othoniel enim,qui interpretatur ſignum Dei,meritò ipſum Ioſeph ſignificat, qui accepto ſigno a Deo in virga ſua amigdali,quæ ſimul frondiut,floruit, & fructum attulit virginis aliorum virorum ſiccis remanẽtibus,Mariam duxit in ſpõſam.Prædicta autem Aza,ideſt, virgo Maria petiuit a Deo patre ſuo benedictionem gratiæ, allegans quòd terram arentem ei dediſſet, ideſt,liberum arbitrium,quòd ex ſe ſiccum eſt,& non valens germinare fructum boni operis, vbi primum irrigetur a Deo per gratiam,vt dicetur in ſequentibus.Dedit ergo illi Deus pater irriguum ſuperius.i. gratiam,quæ de ſurſum venit,iuxta illud Iac.1.Omne datum optimum,& omne donum perfectum de ſurſum eſt,deſcẽdens a patre luminum. Ecce irriguum ſuperius. Dedit etiã illi irriguum inferius.i.bonum uſum liberi arbitrij ſui. Et ex iſtis duobus irriguis in unum fluentibus,ſcilicet,ex gratia diuina,& ex bono uſu liberi arbitrij reddita eſt terra liberi arbitrij,ſiue cõſcientiæ beatæ uirginis fœcunda,& fertilis ad bonum opus meritorium producendum, ita vt oĩs actio deliberata verè, uel interpretatiuè ipſius uirginis eſſet illi meritoria vitæ æternæ. O fœlix benedictio. O irriguum fertiliſſimum. O benedicta terra. O gratiæ plenitudo.O fons iugiter emanans.O puteus cuius nunquàm deficient aquæ.O pauperes, & ſitibũdi peccatores nõ auditis Eſaiam uos, & me vna vobiſcum inuitantem, & dicentem 55.c.Omnes ſitientes uenite ad aquas. Ad aquas,inquam, gratiarum,quæ fluunt impetu de Libano.i. de largitate altiſſimæ Virginis. Et qui non habetis argentum.i. diffiditis de proprijs meritijs properate,emite aquas gratiarũ huius virginis ſaltẽ vnica ſalutatione. Venite,emite abſq; argẽto & abſque vlla commutatione, non tantum gratiam huius

virginis vobis comparantes, ſed quòd multo maius eſt,uinum,& lac.i.cœleſtem gloriam, q̃ inebriat poſſeſſores ſuos & quæ dulcis eſt tanquam lac. Non pudeat ergo amodo tantam virginem ſalutare,& coronam de roſis angelicis ſibi cõficere,qua bene recompenſabit ſibi ſeruientes,quibus abſque dubio impetrabit coronam de roſis cœleſtibus.

CONSEQVENTER pro ſecunda parte ſermonis videndum eſt, quo nam pacto ad inſtar Chriſtiferæ Mariæ poterimus coronari roſa gratiæ in præſenti, ut tandem coronemur corona gloriæ in futuro. Eſt ergo notãdum,quòd in hac roſa gratiæ ſunt tria folia,quæ ſunt

Cauſatio. Obligatio. Comparatio.

PRIMVM igitur folium roſæ gratiæ uocatur cauſatio. Eſt enim gratia gratum faciens tam excellens bonum, ꝙ a ſolo Deo cauſari poteſt.Nam neque angeli etiam oẽs ſimul,neque anima Chriſti,aut beatæ virginis, neq; omnes ſancti,& ſanctæ Dei, ſimul poſſunt cauſare minimum gradum gratiæ gratum facientis, eo quòd tam ſublimis,& digna eſt,vt ab eo ſolo,qui eſt ſuper omnem creaturam,ſcilicet,Deo produci poſſit, ſicut & ipſe ſolus beatificat quemlibet beatum. Et hoc eſt,quod ait Pſal.Gratiam,inquit,& gloriã dabit dominus. Ex quo ergo ſolus Deus cauſat gratiam orandus eſt,ut eam in nobis efficiat. Dicamus ergo ei illud Pſal. O domine Deus emitte lucem tuam,ideſt, gratiam quem tu ſolus facis, quæ eſt lux animæ. Poſtquam autem eam nobis dederit cum omni cura,& diligentia ipſam cuſtodire debemus.Solet enim ſponſa diligenter cuſtodire arras ſpõſalium ſuarum quas dedit ei ſponſus.Alias ſi eas ſtatim a ſe abijceret,aut in lutum proijceret,non uideretur ueraciter diligere ſponſum. Similiter uidemus paruulos indignari,ſi quis fingat uelle ab eis auferre tunicam, aut pileum,aut quid ſimile a patre eis datum.Item ſi ſolus rex ſciret facere uitra,& unum ab eo factum daret in ſignũ amicitiæ alicui militi, dicens, quòd ob amorem ipſius dictum vitrum cuſtodiret,credo,quòd hoc libenter,& fideliter faceret,alias eſſet ualde ruſticus,& erga regem ualde ingratus. Ad propoſitum gratia Spiritus ſancti eſt arra,quã dat nobis dominus in præſenti,tanquam uolens contrahere quoddam ſpirituale matrimonium cum animabus no-

ſtris quas ducet de præſenti cum eas introducet in domum ſuam cœleſtem. Item ipſa gratia eſt tanquam ueſtis deaurata, quàm dat nobis pater cœleſtis ad ueſtiendum animas noſtras. Item eſt tanquàm uitrum criſtallinum cuius opifex ſolus Deus eſt, quàm ét per gratiá in ſignum maximę amicitiæ nobis dedit in baptiſmo, ſeu uerius nobis cõmiſit cuſtodiendam ſibi vſque ad morté. Cõcludamus ergo quãto ſupplicio digni ſunt, qui dictam arram vilipendentes a ſe abijciunt, eo quòd alium amatorem habent, ſcilicet, diabolum. Similiter, qui ueſtem tam precioſam in lutum eadé permittunt, ſeu qui huiuſmodi veſtem gratiæ deponunt, & veſte vili .i. peccato ſe induunt. Item qui vitrum tam ſplendidum, tam mundum, tam politum frangunt, & rumpunt. Nonne ergo Deus iuſtam habet cauſam detrudendi in ꝓfundum inferni miſeros peccatores ſic tractantes arram eius? veſtem eius? vitrum eius? Certè vtique, cuſtodiamus ergo diligenter gratiam Dei ſemel nobis datam, ne eam tam tunc quæramus, quando inuenire erit impoſſibile. Sed forſan dices gratiam a ſolo Deo non dari, maximè cum dicatur 1. Ioan. 1. Gratia, & ueritas per Ieſum Chriſtum facta eſt. Reſponſio. Concedo vltro, quòd gratia, & veritas per Ieſum Chriſtum facta eſt, ſed tamen principaliter, & effectiuè virtute ſuæ diuinitatis. Ex parte autem ſuæ humanitatis gratia, & veritas per eum facta eſt in genere cauſæ meritoriæ, & hoc inſtrumentaliter. Erat nempè Chriſti humanitas tanquam organum, ſeu inſtrumentum diuinitatis. Sicut ergo inſtrumentum non agit actione propria, ſed virtute principalis agentis. Ita humanitas Chriſti non cauſat in nobis principaliter gratiam, ſed tantum virtute diuinitatis adiunctæ. Ex qua actiones humanitatis Chriſti ſunt nobis ſalutiferæ, & meritoriæ, & ſic patet de primo folio.

SECVNDVM folium Roſæ gratiæ dicitur obligatio. Oẽs enim homines obligantur habere gratiam, ſicut & habere cum Deo ueram amicitiam. Item ſicut omnis obligantur ad baptiſmum, ita & ad omnia, quæ ſequuntur ipſum, de quorum numero eſt gratia. Quia ſi quis contendat, ꝙ gr̃a nõ eſt a nobis neq; ex nobis, ſed a ſolo Deo cauſatur, vt patet ex præcedenti folio, & per cõſequens non videt̃, ꝙ ad eã obligemur. Rñdetur, ꝙ & ſi gratia non ſit a nobis, poſſu-

mus

mus tamen & tenemur nos ad illam diſponere faciendo, qđ nobis eſt, ſecundum quòd principaliter nobis Amos 4. Præparare in occurſum Dei tui Iſrael, & 1. Regum 7. Præparate corda ueſtra domino. Item Prouerb. 16. Hominis eſt præparare animum. Obligamur ergo ad habendum grãm, nos ad illam cum Dei ſpeciali auxilio diſponendo, & ꝙ in nobis eſt faciendo. Quia ergo quis gratiam nõ habeat ſibi ad culpam imputare debet, quia hoc non eſt ex eo ꝙ Deus illã non uelit dare, ſed quia homo ſufficienter adiutus ſpeciali Dei auxilio ad ipſam non uult diſponere, aut certè, qa ponit obicere mortaliter peccando, aut in peccato ſcienter & voluntariè perſeuerando. Propterea ſcriptum eſt Oſæe 13. Perditio tua Iſrael, ſupple ex te tantummodo in me auxilium tuum. Et ad hoc propoſitum ſolet dari exemplum de Sole, & de domo. Quia enim ſol non luceat intra domũ, non ex defectu ſuo, ſed ex parte obſtaculi præcludentis viã luci Solis. Ita in propoſito. O quot ſunt tales. Practica de uſurarijs, qui nolunt audire, quòd tenentur ad reſtitutionem. Ecce quomodo præcludunt viam gratiæ diuinæ. Itẽ de concubinarijs, qui nolunt reprehendi. Item de detractoribus, qui nolunt audire, quòd tenentur reſtituere famam alterius iniuſtè ablatam. Item de tenentibus plura beneficia ſine cauſa legitima, & qui in nullo deſeruiunt per ſeipſos, ſed uerſatur eorum cura circa principum curias, circa uenationes, & mundanas occupationes, qui nolunt intelligere, quòn uadunt ad mille dæmones. Item de prælatis ſimoniacis, qui nolunt intelligere, quòd damnant ſeipſos, & alios, & ſic de multis alijs quorum non eſt numerus. De quorum quolibet loquiť pſal. ſingulariter dicendo. Noluit intelligere, ut bene ageret. Sed circa hoc quæritur quare obligamur ad gratiam, & ad quid eſt nobis neceſſaria. Reſponſio. Ad multos egregios effectus.

PRIMÒ igitur eſt nobis neceſſaria ad obſeruantiam præceptorum decalogi, quæ poſt lapſum nullus poteſt plene, & integrè obſeruare, ſine gratia ſanante, non ſolum quantum ad finem præceptorum, ſed neque ſubſtantiam ipſorum præceptorum, ſecus autem fuiſſet in ſtatu naturæ integræ. Vnde dicitur, quòd quis poſſit implere pro ſtatu iſto præcepta decalogi ſine gratia, pertinet

ad hæreſim Pelagianorum. Vnde de conſec.diſtinct.4.placuit, dicitur ſic. Placuit,vt quicunque dixerit, ideo nobis gratiam iuſtificationis dari, vt quod iubemur facere per liberum arbitrium, poſſimus facilius per gratiam implere, tanquàm & ſi gratia non daretur, non quidem facile, ſed tamen poſſumus, & ſine illa implere diuina mandata, anathema ſit. Hæc ibi. Secundò diuina gratia eſt nobis neceſſaria,& ad illam obligamur, eo quòd ſine ea non poſſumus mereri vitam æternam. Ideo dicit Apoſtol.Rom.6. Gratia Dei, vita æterna. Vita enim æterna eſt tam excellens bonum,& tam ſupernaturale, quòd non poteſt a nobis attingi, nec percipi in genere cauſæ meritoriæ niſi per aliquid ſupernaturale, quod eſt gratia habitualis,ſeu gratum faciens. Tertiò gratia Dei eſt nobis neceſſaria ad hoc, quòd reſurgamus a peccato, & mundemur ab eo, poſtquã in illud ſemel lapſi ſumus. Conſtat enim peccatum mortale nunquàm remitti ſine infuſione nouæ gratiæ. Quartò prędicta gratia eſt nobis neceſſaria ad vitandum nouum peccatum. Non enim poteſt homo in ſtatu naturæ deſtitutæ abſque gratia uitare omnia peccata venialia, quia dum uni domini reſiſtere nititur fortaſſe aliud inſurgit. Quia ſi ſit quæſtio de mortalibus,quãuis per aliquod tempus poſſit quis abſque gratia omnia, & ſingula uitare, non tamen poteſt diu eſſe in uno mortali,& quòd non cadat in aliud,quia ſecundum Greg.ſuper Ezech.hom.11. Vnũ peccatum quod per pęnitentiam citius non delet̃ iuſto Dei iudicio in aliud trahat. Eſt deniq; prædicta gratia habitualis ad multa alia neceſſaria; prout plenè determinat.diſ.12.q.109.per multos articulos,uide ibi Doct.ſi vis.

TERTIVM folium Roſæ gratiæ, dicitur comparatio. Pro quo aduertendum, quòd gratia gratum faciens comparatur multis rebus, uidelicet, rori, flori, ponti, naui, flumini, fonti, ſemini, luci,& huiuſmodi. Tamen quo ad præſens breuitati ſtudendo tantum dicemus de comparatione ad lucem.Eſt ergo notandum,quòd ſicut lux habet multas pulchras ꝓprietates,ita & gratia ſimiles habet ſpiritualiter.Primò igitur lux materialis illuminat medium, & omnia,quæ ſibi debitè approximantur.Sic lux gratiæ illuminat omnia opera noſtra,quæ bono fine fiũt, vt ſint me

rito-

ritoria vitæ æternæ, vnde ſi habens gratiam deliberatè aliquid agat, vtpotè, ſi loquitur, ſi ambulat, ſi comedit, ſi bibit, ſi dormit, ſi ſpaciatur debita intentione, in omnibus his, & ſimilibus meretur uitam æternã, adeo ꝙ ſomnus ſanctorũ non vocat a merito, vt dicit quidam. Secundo lux corpalis reducit hominem deuiãtem ad uitam rectam. Nã ſi contingat hominem ambulare de nocte, de facili poterit errare, ſed adueniente luce diei, redit ad vitam rectam, quæ ducit ad ciuitatem. Ita & ſine lumine gratiæ neceſſario habet homo errare. Quàmuis enim philoſophi habuerint magnum lumen naturalis intellectus, nihilominus quia nõ habebãt lumẽ gratiæ errauerũt multipliciter, & turpiter. Vnde omnes tales nec in inferno exiſtentes dicunt illud Sap. 5. Errauimus a uia ueritatis Sol iuſtitiæ non illuxit nobis. Sic Paulus cum fuit in tenebris ignorãtiæ extra lucẽ gratiæ deuiabat, perſequens Chriſtum cum fidelibus ſuis arbitratus ſe in hoc obſequium præparare Deo. Sed eo appropinquanti Damaſco, vt caperet Chrĩanos, circunfluxit eum lux de cœlo, & proſtrauit eum auferẽdo ab eo ad tempus lucem corporalem, & tũc infudit ei lucem internæ gratiæ, & ſic reuocatus eſt ad vitam veritatis. Ita vt diceret. Gratia Dei ſum id, quod ſum. 1. Cor. 15. Tertiò lux corporalis certificat hominem in dubijs. Qñ enim quis eſt in tenebris, & dubitat de aliquo quod obijcitur viſui ſuo, tunc venit ad lucem, & eo ibi præſentato certificatur. Sicut hiſtoriam habemus 3. Reg. 3. de duabus meretricibus contendentibus coram Salomone, quarum vna, quæ ſcilicet, erat vera mater filij ſuperuiuentis ait. Cum ſurrexiſſem mane, vt darem lac filio meo, apparuit mortuus. Sed clara luce deprehendi, hunc nõ eſſe filiũ meum. Sic lux gratiæ certificat, & clarificat mentẽ in dubijs, quia inſtigat hominem, vt a Sapiente illuſtretur, & ſi non habet quem conſulat, tunc ipſum lumen gratię eũ ſufficienter inſtruit, ſecundum illud. 1. Io. 1. Vnctio. i. gratia Spiritus ſancti docebit vos de omnibus, ſcilicet, neceſſarijs ad ſalutem. Sunt & alij effectus lucis corporalis quibus correſpondetur effectus gratiæ, quos ponit dominus Anto. 4. parte ſummæ ſuæ, tit. 9. c. 1. §. 2. uide ibi, ſi uis. Et ſic patet de tribus folijs roſæ diuinæ gratiæ. Studeamus ergo viri patres toto conamine coronare nos in præſenti ac roſa gra

tiæ,vt tandem coronemur in cęlis corona gloriæ. Quam nobis concedat.&c.

DE DOLORE CHRISTI IN CIRCVNCIſione. Sermo. Vndecimus.

CORONEMVS nos roſis. Sap.2.

QVONIAM autem in roſario virgineo poſt denarium numerum ſignaculorum ad quorum quodlibet ſolet pauſari, & legi ſemel angelica ſalutatio, ſequitur groſſum ſignaculũ ſiue rubeũ ſiue alterius coloris, ad quando ſimiliter ſolet pauſari,& legi oratio dominica ob reuerentiam ſacratiſſimę paſſionis Chriſti,quatenus tam merito ipſius paſſionis Chriſti, quàm meritis, & præcibus ſuæ ſacratiſſimæ matris, nobis proſit deuota decantatio dicti roſarij tam ad peccatorũ remiſſionem, quã ad pęnarũ expiationem: virtute indulgentiarũ a diuerſis ſummis põtificibus conceſſarum, quæ reuera multæ, & magnæ ſunt, prout explanare curaui in alio tractaculo noſtro de eodẽ roſario,qui intitulatur. Salutate Mariam,qui iam in publicum uenit.Ideo in preſenti ſermone omiſſo ſtilo priori propter Mariæ varietatem circa duo principaliter verſabitur noſtra intentio.Nam in prima parte tractabimus de dolore Chriſti quem ſuſtinuit in circunciſione. In ſecunda autem qualiter ad ipſius Chriſti imitationem debeamus ab ineunte ætate aſſuefieri ad labores, & dolores quoſque ęquanimiter ferendos.

QVANTVM igitur ad primum, quod eſt de dolore quem ſuſtinuit Chriſtus in ſua circunciſione mouebuntur circa hoc aliqua dubia.

PRIMVM igitur dubium,quod eſt ſatis,cõmune eſt. Cur Chriſtus uoluit circuncidi,Ad hoc dubium reſpondẽs Beatus Tho.3.parte. q.38.art.1.aſſignat ſeptẽ rationes de quibus tantũ tres adducemus,& tres alias ſuper addemus.

PRIMA igitur ratio cur Chriſtus totus inocentiſſimus circũcidi uoluit,eſt vt oſtenderet ſe habere veram carnem,& verũ corpus humanum.Iam enim præuidebat multos futuros hereticos,qui negaturi eſſent eum habuiſſe ve-

rum

rum corpus humanum,ſicut Manichei,qui dicebant Chriſtum habuiſſe corpus fantaſticum,& non uerum naturale. Sicut etiam Valentiniani, qui dicebant Chriſtum attuliſſe corpus de cęlo.Item Apolinaris aſſerebat eũ habuiſſe corpus diuinitati cõſubſtantiale. De iſtis hęreſibus cũ earũ reprobatione habes.24.q.3. Quidam autẽ heretici. Sed per hoc, ꝙ Chriſti corpus in circunciſione veraciter tangebatur.Similiter caro eius ſcindebatur. Item ſanguis eius fundebatur aperte oſtendebatur ipſum habere uerum corpus humanum. Qui in corpore fantaſtico ſeu cęleſti aut etiam diuinitati conſubſtantiali.Hæc fieri minime poſſent,& hęc eſt prima ratio.

SECVNDA ratio cur Chriſtus circuncidi voluit, eſt ut legẽ veterem, quæ circunciſionẽ præcipiebat approbaret.Præuidebat enim ſicut prius dictũ multos hæreticos futuros,qui eã malam,& a Diabolo datam dogmatizaturi eſſent,ut Zaroes,& Arphazat magi,a Beato Mattheo Apoſtolo ab Ethiopia profugati,& a Sanctis Symeone, & Iuda iterum in Perſide ſuperati, qui inter cætera hunc peſtiferũ errorem prædicabant,hoc etiam affirmabat manes,qui ſecundum nomen ſuum maniam ſeu inſaniã patiebatur a quo ſequaces Manichei dicti ſunt.

TERTIA ratio circunciſionis Chriſti fuit,vt a Iudęis omnem occaſionẽ ſcandali auferret,atque ipſos de ſua incredulitate inexcuſabiles redderet, legẽ plene in hoc ſicut, & in cęteris obſeruãdo.Vt enim dicit Chryſoſt.ſuper Mat. in opete imperfecto Apertiſſimè Dominus demonſtrauit, ꝙ a principio circunciſionis ſuæ,vſque ad extremũ diẽ Paſchę,non erat contrarius diuinarũ legum.Si ergo ipſe Chriſtus circunciſionem non ſuſcepiſſet. Iudei qui erant prompti ad male loquendum de eo, vtique dixiſſent eum non a Deo miſſum,qui Dei legem non obſeruaret. Nec ſanctũ crediddiſſent, qui in obſeruatione legis ſanctis patribus nõ eſſet conformis. Ipſe autem in nullo voluit eis dare materiam murmuris aut ſcandali.In hoc dãs nobis exemplum, ut ita faciamus. Quis ſi ſcandalum paſſiuum ſit uitandum a fortiori actiuum.

QVARTA ratio fuit, vt nobis perfectę humilitatis exemplum preberet. Ipſe enim in tantum

ſe hu-

ſe humiliauit, vt non ſolum uſque ad homines,ſed etiam vſque ad peccatores deſcenderet, & peccati remedium in ſe ſuſcepit, ac ſi peccator eſſet. Et hoc eſt quod loquitur Apoſt.28.dicens.Deus filium ſuum miſit in ſimilitudinem carnis peccati. Propterea Cyprianus prout recitatur. 93. dicens Dominus noſter, ad propoſitum loquitur dicens. Dominus noſter Ieſus Chriſtus Rex,& Iudex, & Deus noſter uſque ad paſſionis diem ſeruauit honorem pontificibus, & ſacerdotibus, quamuis illi nec timorem Dei, nec agnitionem Chriſti ſeruaſſent. Nam cum leproſum mundaſſet,dixit illi. Vade,& oſtende te ſacerdotibus,& offer donum humilitatem, ergo nos Chriſtus humilis docuit. Sacerdotem adhuc appellans quem ſciebat eſſe ſacrilegium. Item adducit ibi quam humiliter ipſe Chriſtus reſponderit illi,qui alapam ſibi tradidit dicens. Si male locutus ſum,teſtimonium,&c. Deinde infert dicens,quòd omnia a Chriſto ideo facta ſunt humiliter, ut nos humilitatis haberemus exemplum hæc ibi.

QVINTA ratio fuit, ut nobis oſtenderet circunciſionem ſpiritualem eſſe nobis neceſſariam.Oportet enim auferre a cordibus noſtris ſuperfluas, & immundas cogitationes. Item ab oculis omnem incentum aſpectum. Item ab ore verbum ocioſum. Item ab auribus auditionem detractionis,& omnis mundanæ exultationis. Et ſic de alijs.

SEXTA ratio cur Chriſtus circuncidi voluit fuit vt ex tunc quodammodo noſtram ſalutem inchoaret. Sed de hoc in ſequenti dubio per amplius diſſeremus, &c.

SECVNDVM dubium eſt. Cur Chriſtus in illa tenera ætate,videlicet octo dierum voluit ſanguinis ſui portiunculam effundere.Ad hoc dubium reſpondeo,quòd propter tres rationes.

PRIMA igitur Ratio fuit ut ſe oſtenderet ueniſſe in hunc mundum ad redimendum genus humanum cuius redemptionem iam inchoabat.Et ad hoc propoſitum perſuadendum ſolet dari exemplum de mercatore, qui inuenta mercantia ſibi gratia pacto, & commercio inito inter eum,& venditorem ſolet dare arras in teſtimonium,quòd ipſam rem iam facit ſuam, & ius in ea acquirit cum pro-

teſtatione,

teſtatione, quòd fideliter tépore præfixo inter eos ſoluet ſummam totalem. Ita in propoſito Chriſtus venit in hunc mundum tanquam diues mercator. Videns ergo, quod animę noſtrę eſſent valde præcioſæ impignoratę tamen Diabolo, & diuinæ iuſtitiæ, voluit eas ſibi comparare, & ad ſe retrahere. Vnde conuentione ſuper hoc facta inter eum, & Deum patrem, quòd pro tali mercantia deberet dare totum theſaurum ſuum, id eſt effundere totum ſanguinem ſuper bancum Crucis. In die circuncißionis dedit arram, cum modicum cruorem, quem tunc effudit, obtulit deo patri. Vnde poſſumus piè meditari, & contemplari, quòd tunc talia, vel ſimilia dicebat. O pater ſanctiſſime propter zelum quem habeo ad reparationem generis humani, ecce offero tibi partem ſanguinis mei paratus totum tibi dare quoties libuerit dum modo redimatur genus humanum precio ſanguinis mei. Et pater ad eum. O filij chariſſimè, quæ te vicit clementia, vt ferre velis in hac tenera humani generis crimina. O quam præcioſa tu charitas ad humani generis miſerias fers. O ingés tua dilectio. O infinitus tuus amor ad Adã, & filio eius. Certe fili amantiſſime non eſt ęquum, vt aliquid tibi (in quo ſemper mihi bene complacui) denegem. Ex nunc ergo accepto, & gratam habeo arram præcioſam arram charam, arram ſuper milia auri, & argenti bonam, quam mihi offers, videlicet guttulam tui præcioſi ſanguinis pro redemptione humani generis, quæ plenè complebitur cum effuderis reſiduum tui cruoris ſuper bancum crucis. Et de hoc figuram habemus Matth. 13. vbi legitur, quòd ſimile eſt regnum cęlorum homini negociatori quærenti bonas Margaritas. Inuenta autem vna precioſa Margarita, abijt, & vendidit omnia, quæ habuit, & emit eam. Ad propoſitum homo negociator eſt Chriſtus, qui venit in hunc mundum negociari nobiſcum, & uendere nobis regnum ſuum, qui nullus adultus habebit ipſum gratis, ſed oportet cum meritò Chriſti, quòd aliquid offerat de ſuo, ſecus de paruulis. Hic ergo negociator veniens in hunc mundum quęrebat bonas Margaritas, quia ſalutem omnium gentium. Tandem inuenit in monte Caluariæ vnam præcioſam Margaritam ideſt multitudinem credentium, pro qua comparanda

vendi-

vendidit omnia, quæ habuit, & emit eam. illo precio de quo 1. Corinth. 6. Empti eſtis precio magno. Dicitur autem iſte mercator vendidiſſe omnia, quæ habuit: quando corpus, & vitam ſuam expoſuit voluntati iudæorum. Vel cum corpus ſuum: animam, & vitam obtulit Deo patri pro redemptione noſtra. Nota tamen quòd iſte mercator non ſolùm emit ſibi populum, qui tunc præſens erat corpore in monte Caluariæ, quando paſſus eſt. Verum etiam quotquot credituri erant: vnde in Circunciſione ſui ſanguinis ad Apoſtolos loquens dicit. Hic eſt calix, &c. Sequitur pro vobis, & pro multis effundetur in remiſſionem peccatorum. Et ſic patet de prima ratione.

SECVNDA ratio quare, ſcilicet Chriſtus in tenera ætate voluit portionem ſanguinis fundere, fuit, vt moliciem noſtram condemnaret, & reprobaret. Qui cum ſimus robuſti, & prouecti, nihilominus, nihil durum, nihil aſperum, nihil auſterum volumus perferre pro maximis, & penè infinitis peccatis noſtris. Cum tamen legamus verum, & conſubſtantialem Dei filium factum infantulum octo dierum in tam tenera ætate pro peccatis noſtris ſanguinem ſuum fudiſſe. Et nos vix lachrymam vnam fundere volumus: ſed volumus omnia habere mollia ſuauia, & delicata. Heu ſi in viridi ligno hæc facta ſunt in arido, quid fiet. Luc. trigeſimotertio. Quaſi diceret Chriſtus. Si ego, qui ſum lignum viridæ per gratiam: tanta paſſus ſum in tam tenella ętate: quid fiet reprobis, qui ſunt aridi per defunctum humoris gratiæ, & omnis virtutis. Non timeamus ergo chariſſimi pro domino modicum pati, qui tantum pro nobis eſt paſſus.

TERTIA ratio prædictæ effuſionis ſanguinis infantuli Chriſti fuit, ut figuras impleret. Nam in figura huius legitur Exod duodecimo, quòd filijs Iſrael præcepit dominus, vt offerrent agnum agniculum. Super quo dicit Magiſter Nicholaus de Lyra, quòd agnus ante diem octauum non poterat offerri domino. Sed ab octauo die, & deinceps uſque ad annum poterat offerri.

AD propoſitum Chriſtus eſt verus agnus, de quo dicit Iohannes Baptiſta ad diſcipulos ſuos: eum digito oſtendendo: ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi. Et

uere

verè agnus: qu a agnouit in cru:e patrem cui commendauit ſpiritum ſuum, dicens. Pater in manus tuas commen do, &c. Luc vigeſimotertio. Item tunc agnouit matrem, & diſcipulum quem præ cæteris diligebat, cum d cit mulier ecce filius tuus. Deinde diſcipulo. Ecce mater tua. Ioa. decimonono. Item tunc cognouit ſuos crucifixores, cum pro eis rogauit patrem, dicens. Pater dimitte illis, quia neſciunt, quod faciunt. Luc. vigeſimotertio. Item verè agnus Chriſtus: quia totus mitis dulcis, & manſuetus. Ipſe enim eſt, qui dicit. Ego quaſi agnus manſuetus, qui ducitur ad victimam. Item xj. Item verè agnus Chriſtus, quia totus obediens Phil. 2. humiliauit ſemetipſum factus obediens patri vſque ad mortem. Item verè agnus Chriſtus, quia totus Innocens. 1. Petri. 2. Peccatum non fecit: nec inuentus eſt dolus in ore eius. Item verè agnus Chriſtus, quia totus patiens. Eſa. habet. Quaſi agnus coram tondente ſe obmuteſcet: & non aperiet os ſuum. Item verè agnus Chriſtus, quia totus utilis, & fructuoſus. Nempe dedit nobis corpus ſuum in cibum ſanguinem in potum: animam in precium diuinitatem in præmium. Ecce quàm benè, & quàm rectè Chriſtus comparatur agno, & præfiguratur per ipſum. Sed quid eſt, quòd lex uetat ne agnus ante octauum diem immoletur domino: ſed bene deinceps: niſi quòd Chriſtus non debuit ante diem octauum a natiuitate ſua circuncidi, neque ſanguinem fundere: ſed opus fuit expectare diem octauum, & propterea dicitur agnus agniculus, ideſt, infra agnum conſtitutus, hic itaque agnus bis immolatus eſt, ſcilicet in ætate tenera, vt in circunciſione, & materia atque u rili, ut in paſſione. In cuius figura legitur. Exodi. uigeſimonono, quòd in iugi ſacrificio, ideſt, quotidiano immolabantur duo agni: unus mane, & alter ueſpere.

AD propoſitum agnus, qui immolabatur mane præfigurabat. Chriſtum, qui mane, ideſt, octauo die oblatus eſt Deo patri in eo quòd partem ſanguinis ſui fudit. Sed ueſpere, ideſt, in die Paſſionis oblatus eſt, iſte agnus totaliter ſic, quòd nihil ex eo remanſit non oblatum: patet ergo quàm benè effuſio ſanguinis Chriſti in tenera ætate præſignata fuit.

TER-

TERTIVM dubium eſt. Cur Chriſtus in illa tenera ætate octo dierum effundendo ſuum ſanguinem non redemit genus humanum, maxime cum ad hoc veniſſet. Item, vt habetur in communi prouerbio, quod breuius fit, melius fit. Ad hoc dubium reſpondeo, quod propter tres rationes non debuit Chriſtus tunc redimere genus humanum completiuè, ſeu conſummatiuè.

PRIMA ratio huius eſt, quia ſic fuiſſent impedita infinita bona. Si enim Chriſtus mortuus fuiſſet in die Circunciſionis, vbi fructus ſuarum prædicationum, vbi curſus populorum, vbi virtus miraculorum, vbi gratia ſanitatum, vbi expulſio immundorum ſpirituum, vbi reſuſcitatio mortuorum, vbi conuerſio diſcipulorum, vbi diſputatio, & confutatio doctorum. Et ſic de penè infinitis alijs bonis, quæ ſecuta ſunt ex longa Chriſti vita, quæ ſi mortuus fuiſſet octauo die minime ſecuta fuiſſent. Ideo &c.

SECVNDA ratio eſt, quia per hoc ꝙ diu vixit Chriſtus ablata eſt à iudæis omnis excuſatio friuola. Si enim mortuꝰ fuiſſet in die Circunciſionis, forſitan dixiſſent iudæi, quòd eum non vidiſſent prædicantem non miracula facientem non mortuos ſuſcitantem, non cœcos illuminantem, non leproſos mundantem, non paralyticos curantem, non dæmonia expellentẽ, & ſic de alijs. Et hoc eſt, quod dicit ipſe Chriſtus de iudæis. Io. 15. Si non veniſſet, ſupple, vſque ad templum, & ſynagogas iudæorum, & locutus eis fuiſſem peccatum non haberent. Nunc autem excuſationem non habẽt de peccato ſuo. Et poſtea. Si opera non feciſſem in eis, quæ nemo alius fecit peccatum non haberent. Nunc autem, & viderunt, & oderunt me, & patrem meum.

TERTIA ratio eſt, quia ipſi iudæi, & ſimiliter hæretici dixiſſent nos nõ veraciter redemptos. Cum enim Chriſtus adhuc ad matris vbera pendens in nullo poſſet ſecerni a reliquis paruulis quantum ad hominem exteriorem, & cæteri paruuli maxime in ætate octo dierum non ſint rationis capaces. Et per conſequens, nec meriti, ſicut nec demeriti, conſequens eſt dicere, ꝙ ſi Chriſtus tunc paſſus fuiſſet nullus dixiſſet, ꝙ per eius mortem fuiſſemus redempti. Quãuis a parte rei in illa tenera, & paruula ætate continuę meruerit per omnes actus deliberatos, & etiam tũc genus hu-

manum

manum perfectè redimere potuit. Non ergo decuit, vt tūc conſummatè genus redimeret humanum. Sicut in ſuo ſimili dicit diſcipulis ſuis. 3. par. q. 39. art. 3. in ſolutione ad ſecundum, quòd Chriſtus noluit ſuam ſapientiam, & virtutē manifeſtare ante perfectam ętatem ne putaretur hoc eſſe fantaſticum. Item aliud ſimile dicit in eadem 3. par. q. 43. art. 3. in corpore articuli, ꝙ ſcilicet Chriſtus non debuit miracula facere ante perfectam ętatem, quia ſic eſtimaſſent homines ſuam incarnationem fantaſticam, & ſic patet ſolutio ad dubium. Ecce audiſti ò populæ Chriſtianæ quantū te dilexerit Saluator tuus, & meus. Ita, vt eum rederet tua redemptio, propter quod in ſua ſanctiſſima Circunciſione, arras dedit pro tua liberatione. Noli ergo tantum beneficium aure ſurda audire. Noli tantum precium negligere: noli tantum amorem, & tantam charitatem cōtenere. Sed ob reuerentiam illius porrige tuo creatori, & redemptori ſemel orationem Dominicam tanquam roſam rubeam, vt ſic pro modulo tuo præpares matri, & filio coronam de roſis ſpiritualibus, ut tandem tibi conferant coronam de roſis cœleſtibus.

Conseqventer videndum eſt quonam pacto inſtar Saluatoris noſtri coronari poſſimus roſa doloris, & ad illā aſſuefieri a diebus iuuentutis noſtræ. Nec quidem intentionis meę eſt pro pręſenti loqui de Circunciſione morali, eo ꝙ de ea vtcunque tractaui in Aduentu de ſecretis ſecretorum. In ſermone pro die Circuncifionis. De roſa ergo doloris videnda ſunt tria folia, quæ ſunt

Habilitas. Neceſſitas. Vtilitas.

Primvm igitur folium roſæ doloris vocatur habilitas. Qui enim libenter pro domino in tempore iuuentutis fert aduerſa, & aggreditur ardua. Ardua quidem iuxta ętatem, vtpotè ieiunādo, peregrinando, in oratione perſeuerando: eccleſias frequentando, lachrymas fundendo, paſſionem Chriſti cum dolore meditando peccata ſi qua iam cōmiſſa ſunt iugiter deflendo neceſſitudines, & aduerſitates proximorum per compaſſionem in corde portando, & huiuſmodi talis cum ſenuerit ad talia multò promptior, & habilior erit propter aſſuefactionem dicēte ſcriptura. Prou. 22. Adoleſcens iuxta viam ſuam etiam cum ſenuerit non recedet

cedet ab ea. Et ideo, vt habetur. Tren. 3. Bonum eſt viro cũ portauerit iugum ab adoleſcentia ſua. Nam vt dicit Iſido. lib. 2. ſoliloquiorum ſæpe natura conſuetudine ſuperatur aſſiduitas mores facit. Iugis vſus in naturam ſe conuertit. Omnia vſui cedunt. Quodcunque difficultate cęperis per vſum cum voluntate perficies. hæc ibi. Hęc ergo attendant illi, qui remittunt crucem pœnitentiæ poſt Chriſtum portare dicentes ſe non poſſe ieiunare, aut mane ante lucem ad orationem ſurgere, non poſſe peregrinari longe, & huiuſmodi. Valde ergo ſalubre eſt habitari ad bonum, & ad aduerſa ſufferendum ab adoleſcentia ſua. Nam vt dicit Seneca de verborum copia. Difficulter recedunt, qui nobiſcum creuerunt. Et vt dicit Hiero. 3. parte epiſtolarũ ſuarum, epiſt. 5. ad Athletam de inſtitutione filiæ ſcribens. Difficulter raditur quod rudes animi proh buerunt. Lauacrũ conchiliaį, quis in priſtinum colorem reuocet recens teſta diu, & ſaporem retinet, & odorem quo primũ imbuta eſt. Gręca narrat hiſtoria Alexandrum potentiſſimum regem orbis dominatorẽ, & in moribus, & in inceſſu Leonidis Pedagogi ſui non potuiſſe carere vitijs quibus adhuc paruulus fuerat infectus. hæc Hiero. De dicto autem Alexandro refert dominus Anto. in prima parte Cronicæ ſuæ. ti. 4. c. 2. ꝙ cum factus eſſet Vir, nec poſſet abſtinere ab illis vitijs q̃bus infectus fuerat ab ipſo Leonide, cũ adhuc eſſet paruullus in deteſtationem tã peruerſæ aſſuefactionis, dictũ Leonidem, olim p̃ceptorem ſuũ Leonibus tradidit deuorandũ. Hæc aũt incidentaliter dicta ſunt, vt offenderemus, ꝙ quicũq; ſe habilitauerit in iuuenili ętate ad ęquanimiter ſufferendum flagella domini, & quoſque corporeos dolores tãquam verum Chriſti diſcipulus, & imitator. Poſtquam ad robuſtam peruenerit ætatem, tunc promptiorem, & habiliorem ſe comperiret.

SECVNDVM folium roſæ doloris dicitur neceſſitas. Volimus nolimus neceſſe habemus in præſenti multos varios & interdũ graues dolores perpeti. Ecce enim Paulus Act. 14. clamat, dicens. Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum cœlorum. Si enim oportuit Chriſtum pati, & ita intrare in gloriam ſuam, vt habetur. Luc. 24. quanto magis nos homunciunculi, & vermiculi terræ, qui etiam

tantæ

tantis ſubijcimur peccatis,& iniquitatibus debemus dolores, ægritudines,flagella,& quæque aduerſa patienter ferre, & de neceſſitate uirtutem nobis facere,ut tandem cum Chriſto, qui tot dolores pro nobis ſuſtinuit quieſcere valeamus in æterna fœlicitate. Sic enim fecit Petrus pro ipſo Chriſto in cruce pedibus inuerſis ſuſpenſus. Sic Bartholomæus viuus excoriatus. Sic & Paulus capite truncatus. Sic & Stephanus lapidibus obrutus. Sic & Laurentius in craticula aſſatus. Sic & illa ſanctiſſima Agatha retorta in pectore, ideſt, cruciata in mammilla, quæ glorianter ſic amputata, ſic uulnerata, ſic afflicta, ducebatur ad carcerem, & quaſi ad epulas inuitata, precibus domino agonem ſuum commendabat. Et ſic de multis alijs vtriuſque ſexus ſanctis ſimilia leguntur. Vnde Hieronym.3.parte epiſtolarum ſuarum,epiſtola 16. ad Euſtochium ſcribẽs ſic ait. Quis ſanctorum ſine certamine coronatus eſt, Abel iuſtus occiditur. Abraham vxorem amittere periclitatur. Et Iob poſt amiſſionem filiorum, & rerum ſecundarum in ſterquilinio teſta ſcabiem radẽs iacet. Et ne immenſum volumen extendam, quære & inuenies ſingulos aduerſa perpeſſos. Solus Salomon in delitijs fuit, & forſitan ideo corruit. Hæc ille. Si igitur cupimus ſaluari neceſſe habemus quoſque dolores, & anguſtias patienter, & æquo animo perferre, & vbi ita fecerimus, ualde grati Deo erimus. Vnde refert Gregor. homil. 15. de quodam paupere Romano, cui erat nomen Seruulus, qui tanta paraliſi percuſſus fuit a primæua ætate ſua vſque ad uitæ terminum, vt ſtare non poſſet, ſed continuè ſuper grabatum iacebat. Neque enim manum vſque ad os ducere valebat, neque in aliud latus declinare. Huic Seruulo ſeruiebant mater, & frater, & quicquid ex eleemoſyna accipere poterat, hoc eorum manibus alij pauperibus erogabat. Nequaquam autem litteras nouerat, ſed Codices Sacræ Scripturæ emerat, & religioſos quoſque in hoſpitalitatem ſuſcipiens hos coram ſe legere, ſine intermiſſione faciebat. Et per hunc modum plenè ſacram didicit ſcripturam. Cumque cognouiſſet ſe morti vicinum, peregrinos quos in hoſpitalitate ſuſceperat admonuit, vt ſurgerent. Et cum eo pſalmos pro expecta-

tione exitus in ſui decantarent. Cumque cum eis, & ipſe moriens pſalle et voces pſa. entium repente compeſcuit cum terrore magn. clamoris dicens. Tacete nunquid non auditis quantę reſonant voces, & laudes in cęlo. Cumque ad eas laudes quas intus audierat aurem cordis intenderet, ſancta illa anima a carne ſoluta eſt. Quo facto tanta illic fragrantia odoris aſperſa eſt, vt omnes illi, qui aderant ineſtimabili ſuauitate replerētur. Ecce quo ſine ex hac vita exijt, qui in hac vita ęquanimiter dolores, & flagella tollerauit Hæc Grego. ub. ſupra. Ecce quã gratia fuit Deo, huius ęgroti patientia, & equa nim s ſuorum donorũ tollerantia. Tu ergo quicunq; infirmaris faciſimiliter ſi cupis prædictum, ſed nul um ſequi ad regna cęleſtia.

Tertium folium roſæ doloris dicitur vtilitas. Si enim corporalis dolor patienter feratur maximam vtilitatem affert. Nam culpam remittit, per quam dimittit, gratiam intendit. De primò loquitur Augu. ſuper Pſalmum. 61. exponens illud verbum Ab ipſo patientia mea dicens quòd aurũ in fornace artific s purgatur a ſordibus cunctis, & licet. Per aurũ autem, vult animas noſtras intelligi, quæ purgantur a ſordibus cunctis in fornace doloris, & tribulationis corporalis, & demum lucent per gratiam. Ex magna ergo Dei miſericordia procedunt corporis flagella, ut ſcilicet ſpiritus ſanctus Vnde Gregori. lib 33. moral. ca. 23. Exponens illud Iob. 40. Memento belli nec vltra addas loqui dicit, quòd caro noſtra ſi nullo męrore afficitur, in tetantionibus effrenatur. Quis aũt neſciat, quod multo melius ſit ardere flamma febrium, quam igne vitiorum. De ſecundo, in pſal. Exarſerunt ſupple dolores, & corporales infirmitates ſicut ignis in ſpinis. Et bene dictũ eſt, ſicut ignis in ſpinis. Nã ſicut ignis materialis ſpinis appoſitus qñque eas totaliter cõſumit vtpotè qñ eſt multũ vehemẽs, & ardẽs quãdoq; aũt tantũ cõſumit folia ſpinarũ trũco relicto. Ita ignis doloris, & tribulationis ſuppoſita remiſſione culpę, quandoq; cõſumit totã pęnã temporalẽ, quãdoq; autẽ tantum partem ſecundum, quod eſt magis, vel minus intẽſus, & ſecundum, quòd pœna eſt maior vel minor. De tertio loquitur Paulus. 2. Corinthorum. 12. Virtus inquit in infirmitate. i. in tribulatione, vel dolore perficitur. Ecce

triplex

triplex vtilitas procedens ex tertio ſolio roſæ doloris. Non tamen quelibet dolorem corporalem ſequitur triplex prædicta vtilitas,quia dolent mali ſicut, & boni,forte tamen inęquali. Nam vt dicit Auguſt.li.1.de ciuitate Dei. cap.8. In eadem afflictione mali deum deteſtantur,atque blaſphemant, boni autem præcantur,& laudant. Et ponit ibi triplex exemplum. Primum eſt,de igne,nam ſub eodē igne aurum rutilat, & palea fumat. Secundum eſt de tribula ſub qua ſtipulę in area comminuuntur,& frumenta purgantur. Tertium eſt de uento ſub quo exagitatum cęnum horribiliter exalat,& ſuauiter vnguētū fragrat.Ita in ꝓpoſito Audiſtis chariſſimi, q̄a nō omnis dolor vtilis eſt ad ſalutē.Elige ergo dolorē iuſtorū, & illo coronate animas veſtras in præſenti,vt tandē coronari mereamini in cęlis,&c.

DE ROSA PARSIMONIAE Sermo Duodecimus.

CORONEMVS nos roſis.Sapien.2.

VNDECIMA roſa coronæ ſpiritualis dicitur parſimonia ſiue abſtinentia. Hæc autem roſa recte ſequitur ad roſam gratię, quia ꝙ aliquis ſit verę abſtinēs Dei donū eſt,& ex gr̄a eius ꝓcedit. Hac aūt roſa coronata,& inſignita fuit virgo Maria.Pro quo notādū, ꝙ multiplex ē abſtinētia qua inſignita fuit ipſa virgo digniſſima.

PRIMA igitur parſimonia, ſiue abſtinentia eſt qua quis abſtinet ab omnibus nociuis.De qua dicitur.1.Cor.9. Omnis,qui in agone cōtendit ab omnibus ſe abſtinet,quæ ſcilicet poſſent eſſe ſibi nociua. Per maxime autem peccata ſunt animæ nociua, & ideo ſemper ab ipſius abſtinendū eſt. Iuxta illud Eccl. 3. Cor ſapiens, & intelligibile, abſtinebit ſe a peccatis. Iſtam abſtinētiam habuit virgo Maria, ipſa enim abſtinuit ab omnibus nociuis, quia nulli vnquā nouit,nullum vnquam leſit, Deum nunquam per peccatum offendit.Vnde de primò loquens Hieronymus in epiſtola ad Cromatium,& Heliodorum dicit ſic. Mariam iraſcentem nullus vnquam vidit, maledicentem nullus vnquam audiuit.De ſecundo loquens. Ambro.in li.de virgi-

nibus dicit ſic. Maria ſollicita erat nullum lędere omnibus bene velle maioribus natu aſſurgere equalibus non inuidere, iactantiam fugere, rationem ſequi, virtutem amare. Quando illa vultu ięſit parentes. Quando faſtidiuit humilem. Quando irriſit debilem. Quando vitauit inopem. Nihil in eius oculis toruum. Nihil in verbis procax. Nihil in actu inuerecundum. Non geſtus fractior, nõ inceſſus ſolutior, non vox petulantior. Hæc ibi. de tertiò Auctoritatem non allego, non quia deſit, ſed quia hoc ſufficientiſſimè clamat vox eccleſiæ. Studeamus, & nos hanc Virginem in hac ſpeciæ abſtinentiæ imitari ſi velimus poſt eam cęlum conſcendere.

Secvnda Parſimonia eſt, qua quis abſtinet a licitis, de qua loquitur Apoſtolus. 1. Corin. 9. dicens. Omnia mihi liceret, ſed non omnia expediunt. Item de hac abſtinentia legitur. Iudicum. 13. quòd Angelus Domini dixit vxori Manne, quando illi nunciauit conceptionem Sampſonis, quòd abſtineret ſe a vino, & ab omni quod inebriare poterat. Iſtam Parſimoniam habuit virgo Maria, quæ a multis licitis abſtinuit propter Deum, Licitum quidem eſt matrimonium contrahere, & conſumare pro educanda prole. Sed ab iſto licito abſtinuit Maria ſaltem quantum ad matrimonij conſummationem, quia virgo in eum permanſit. Inſuper a contractu matrimoniali omnino abſtinere decreuerat, vouendo, & dedicando domino ſuam virginitatem. Nec contraxiſſet niſi ſuper hoc ſpecialem reuelationem a domino habuiſſet. Contrahendo autem cum Ioſeph conſenſit in copulam coniugalem, ſeu incohabitationem coniugalem ſimpliciter, qui quidem conſenſus ſufficit ad verum matrimonium. Non autem conſenſit in copulam carnalem niſi ſub conditione, videlicet ſi Deo placeret, & illud ſibi reuelaret. Et hoc eſt, quod dicit Hugo de ſancto Victore. Suſcepit, inquit, virgo coniugium, ſed non mutauit virginitatis propoſitum. Vide ſi vis ad hoc propoſitum beatum Tho. 4. Senten. diſt. 30.

Tertia Parſimonia eſt, qua quis abſtinet a ſuperfluis, vtpotè a ſuperfluitate delitiarum, & diuitiarum. Quam Parſimoniam ſe habere probabat Paulus cum

dicebat.

dicebat. Habentes alimenta, & quibus tegamur: his contenti ſumus. Nam vt habetur Eccleſiaſt. 29. Initium vitæ hominis aqua, & panis, & veſtitum, vt domus protegens turpitudinem. Hanc Parſimoniam habuit virgo Maria. Ipſa enim omnino abſtinuit a ſuperfluis quibuſcunque. In primis bona ſuperflua non habuit, ſicut patet in ſui purificatione vbi agnum emere non potuit. Item ſuperflua non dixit, neque protulit, quia non eſt locuta niſi verba, quæ ſpectant ad Dei honorem, & proximi ædificationem, vel ad ſuæ humilitatis offenſionem. Item ſuperflua non cogitauit, ſed tantum utilia, & neceſſaria, vnde de ea dicitur Luc. 1. quòd cogitabat qualis eſſet iſta ſalutatio. Item ſuperflua non concupiuit, ſed tantum vnum neceſſarium, ſcilicet adherere Deo, frui Deo. Luc. 10. Porrò vnum eſt neceſſarium, Maria optimã partem elegit, &c. O quam longe diſtant ab hac Virginis parſimonia illi, quibus non ſuſſiciunt neceſſaria. Verumetiam appetunt, & congregant ſuperflua, quales ſunt auari, vſurarj, & diuites huius ſeculi. Eccleſ. 20. Peccato dedit Deus afflictionem, & curam ſuperfluam, vt addat, & congreget, & tradat ei, qui placuit Deo, ideſt viro iuſto. Sępe ei accidit quod homo auarus congregat multas diuitias, quas tradit, ideſt dimittit per mortem viro iuſto, qui per bonam vitam placet Deo. Et hoc eſt, quod ait Pſalmus. Theſaurizat, & ignorat, cui congregabit ea.

QVARTA parſimonia eſt, qua quis abſtinens a neceſſarijs ſicut cibo, & potu, ſicut Salomon de ſeipſo loquitur. Eccle. 2. dicens. Cogitaui in corde meo abſtrahere a viro carnem meam. Talem abſtinentiam habuit Daniel, qui dixit Danielis. 10. Panem deſiderabilem non comendi, & caro, & vinum non introierunt in os meum. Talem etiam abſtinentiam habuit pater diuinitus, de quo legitur, quòd vt melius animum ſuum transferret ad ſapientiam cogitauit a vino abſtrahere carnem ſuam. Vnde vinum per decennium non bibit. Iſtam parſimoniam habuit virgo Maria, ipſa enim abſtinuit a neceſſarijs, ſicut a cibo, & potu, & alijs multis neceſſitatibus cor-

poris. Vnde Ambr. in lib. de virginibus, de eius abſtinentia loquens, ita ait. Si quando Mariæ reficiendi ſucceſſiſſet voluntas: cibum capiebat, qui mortem arceret, non qui delitias miniſtraret. Dormire non prius cupiditas, quàm neceſſitas fuit. Et tamen cum quieſceret corpus vigilabat animus. Hæc ille. Heu quàm longè diſtamus à parſimonia huius virginis: vtpotè, qui nihil durum, nihil auarum, nihil aſperum tollerare volumus: ſed in omnibus, & per omnia quærimus non tantum ad ſaturitatem: verum ad ſuperfluitatem replere ventrem. Atque in hũc modum præſumimus cęlum tandem conſcendere. Si enim illa quæ eſt ſpeculum ſine macula tantum donauit carnem ſuam, vt a neceſſarijs abſtineret quid tandem erit de nobis miſeris peccatoribus qui in multis oſtendimus omnes: nec vllum bonũ facimus, quinimo abſtinẽtiam, aut abominamus, aut deridemus, aut ſaltem negligimus. Sed ne prætermittamus ſtylum noſtrũ: libet figuram adducere quo ad parſimoniam genitricis Dei Mariæ. Legitur enim Gen. 16. quòd Abraham loquens. Sarai vxori ſuæ de ancilla ſua Agar, dixit ei. Ecce Agar ancilla tua in manu tua eſt, vtere ea, vt libet affligente autem eam. Sarai fugam, inijt. Quam inueniens Angelus domini in deſerto iuxta fontem aquæ. Dixit ei. Reuertere ad dominam tuam, & humiliare ſub manu illius. Item Gen. 21. legitur, quòd cum ipſa Sarra conqueretur ſecundò de dicta Agar. Abraham accepto pane, cum vtrę aquæ impoſuit ſcapulis ipſius Agar: & ſic dimiſit eam abire, cum paruulo filio ſuo Hymaele. Ad propoſitum Abraham, qui interpretatur pater multarum gentium: rectè ſignificat Deum patrem, qui eſt pater omnium tam bonorum, quàm malorum. Bonorũ quidem per creationem, & adoptionem. Malorum verùm tantum per creationem. Sarra autem quæ interpretatur princeps: vel carbo, aut velamen, ſeu anguſtia, meritò ſignificat virginem Mariam, quæ eſt princeps Angelorum, & hominum. Vnde eccleſia ſalutat eam, dicens. Aue regina cœlorum: aue domina Angelorum. Item dicitur carbo, quia tota ignita fuit in Dei amore, quem ſuper omnia ſemper dilexit. Similiter dicitur velamen, ſeu velata, quia ſub figuris, & enigmatibus olim fuit abſcondita. Item dicitur anguſtia propter dolorem maximum quem habuit in morte filij.

lij. Vnde nunc dicere poterat illud Eſa. 21. anguſtia poſſedet me, ſicut anguſtia parturientis. Corrui cum audirem, ſupple pias lamentationes, & pia verba filij mei. Item cum audirem blaſphemias, & opprobria iudæorum aduerſus eum. Sequitur. Conturbata ſum cum viderem, ſupple dictum filium meum nudum in cruce ſuſpenſum. Vel cum viderem Solem obſcurari, ſaxa moueri, tenebras fieri, ſepulchra mortuorum aperiri. Ecce quare conturbata ſum. Meritò ergo Sarra Chriſti matrem deſignat, quæ ſimul fuit Dei ſponſa, & mater. Sponſa quidem per gratiam, & charitatem quam ab illo accepit. Mater verò per naturam humanam quam illi dedit. Agar verò, quę interpretatur aduena: rectè ſenſualitatem, & carnem Marię ſignificat, quę aduenit eius ſpiritui, & animæ tanquam ancilla domini. Quid eſt ergo quòd Abraham dixit Sarai vxori ſuæ. Ecce Agar ancilla tua in manu tua eſt. Vtere ea vt libet: niſi quia dominus dedit Virgini Mariæ plenum diuinum ſuper corpus ſuum, & ſenſualitatem quantum patitur ſtatus huius vitæ poſt lapſum? Non enim in ea rebellabat caro aduerſus ſpiritum, ſicut in Paulo, & cæteris huminibus, quia de ea ſcriptum eſt, in pſal. Poſuit, ſupple Deus, fines tuos pacem. Fines Mariæ fuerunt ſpiritus & caro, inter quos Deus poſuit pacem per gratiam. Sed quid eſt, quòd Sarai afflixit Agar ancillã ſuam, vt humiliaret eam, niſi quia Maria caſtigabat corpus ſuum, & in ſeruitutem ſpiritus redigebat? Caſtigabat, inquam, per ſobrietatem, & abſtinentiam cibi, & potus quàm valitudo permittebat, & hoc ſignificatur per panem quem dedit Abraham Agar ancillæ ſuæ, cum vtrę aquę cum eam extra domum ſuam emiſit. Non ergo regina Angelorum, & hominum in hac vita degens lautè viuebat, nec exquiſitos, aut præcioſos cibos, & potus ſumebat. Non habebat in qualibet perfectione perdices, aut groſſos capones: faſanos, ſeu becacias, & ſimilia quæ ultra debitum alliciunt humanum appetitum. Vt enim dicit Chriſo. ſuper Matth. Comeſſatrix, ac vinolenta nunquam fuit Maria: quia omnis mulier, quæ vinolenta eſt, & comeſſatrix meretrix eſt heu ſi tam durè regebat Maria carnem ſuam, non quaſi timens eam contra rationem inſurrecturam, cum nullos motus libidinoſos habere potuerit: ſed vt nobis exemplum ta-

liter agendi daret, quanta pœna digni ſumus in conſpectu Domini, ſi motus ipſius carnis per abſtinentiam non reſtringimus. Studeamus ergo ſobriè, & parcè uiuere exemplo ipſius Mariæ. Et ob reuerentiam ſuæ parſimoniæ decantemus illi ſemel angelicam ſalutationem, quàm loco Roſæ illi præſentemus mente de Roſis Angelicis, & ipſa uice uerſa præparabit nobis coronam de cœlis.

CONSEQVENTER diſcutiendum eſt quomodo ad inſtar Chriſtiferæ Mariæ debemus in præſenti coronari Roſa Parſimoniæ. Pro cuius euidentia notandum, quòd in hac Roſa parſimoniæ ſunt tria folia pulcherrima, quæ ſunt

Moderatio, Inductio, Fructificatio,

PRIMVM igitur folium Roſæ ſanctæ parſimoniæ dicitur moderatio, vult enim Deus, vt moderatè cibis, & potibus utamur, & non ſequamur concupiſcentiæ carnalis affectum more brutorum, quæ non contentatur donec plenè, & uſque ad os ſatientur, & repleantur. Dedit enim nobis dominus rationem, & voluntatem ad imperandum appetitui ſenſitiuo, & ad ipſum regulandum, & moderandum, audiamus ergo Pſalmiſtam nos admonentem, & dicentem. Nolite fieri ſicut equus, & mulus, quibus nõ eſt intellectus. Per hoc enim differimus a brutis, quia non inſequimur motum ſenſitiuum, ſed temperamus ipſum loco, & tempore abſtinendo a cibo, & potu, vel etiam cauendo a nimio. Vt enim dicit Boetius de conſol. lib. 2. proſa. 5. Paucis minimiſque natura contenta eſt, cuius ſatietatem ſi ſuperfluis vrgere uelis, aut in iocundum quod infuderis fiet, aut noxium. Item Senec. ad Lucillum, epiſtola 4. Venter, inquit, pręcepta non audit, poſcit, appellat non eſt tam moleſtus creditor, paruo tamen dimittitur. Si illi das, da quod debes, non quod potes. Hæc ille. Item quòd moderatè debeamus ſumere uitæ neceſſaria, probat Auguſt. qui. 10. ib. confeſſ. dicit ſic. Hoc me docuiſti domine, vt quemadmodum documenta ſic alimenta ſumpturus accedam. Cum ergo medicaměta non ſumamus niſi tẽpore, & loco, & ad certam menſuram, vt patet in medicamentis liquidis. Item ad certum numerum, vt patet in pilulis. Item ad certum pondus, ſicut patet de bolis, ſequitur

tur

tur ita eſſe faciendum in cibis,& potibus quotidianis.Item de huiuſmodi parſimonia habenda, loquitur Hieronym. prima parte epiſtolarum ſuarum, epiſtola ſexta, capit.38. ita dicens, vbi panis,& aqua adeſt, & his ſimilia, ibi naturæ ſatisfactum eſt, quiſquam ſupra fiunt, non ad naturæ neceſſitatem ſpectat,ſed ad uoluptatis uitium. Debemus itaque comedere,& bibere,non ad delitiarum ardorem inflammandum, ſed ad famem ſitimque reſtringendum.Sed plerique guloſi inſtant dicentes, per abſtinentiam ciborum,& potuum corpus humanum debilitari,& per conſequens non eſt obſeruandam. De hoc etiam conqueruntur nonnulli religioſi, dicentes vanum eſſe multa ieiunia regularia obſeruare,vtpotè a feſto ſanctæ Crucis vſque ad paſcha exceptis dominicis diebus.Item a carnibus abſtinere extra neceſſitatem. Sed omnibus talibus reſpondet idem Hieronym.vbi ſupra, ita dicens. Si Milonis illius Crotoniatæ vires olera non miniſtrant, quæ naſcuntur, & aluntur ex carnibus, quid neceſſitate eſt viro ſapienti, & Philoſopho Chriſti tantam habere fortitudinem,quæ athletis, & militibus eſt neceſſaria? Quàm cum habuerit, ad vitia prouocetur.Et poſt pauca dicit, quod illi arbitrantur carnes ſanitati congruas,qui abuti libidine uolunt,& in cœnum demergi voluptatum ad coitum ſemper exæſtuant. Hæc ille. O ſi diligenter conſideraremus,quàm parcè uixerũt ſancti Dei amici,qui nos præceſſerunt,profecto eorum exemplo prouocaremur ad parſimoniam ſectandam. Ecce enim ſanctus ille pater Aug. de ſeipſo loquens ad fratres in Eremo, ſerm.12.qui intitulatur de triplici genere monachorum, dicit ſic.In monaſterio clericorum viuere cępi non manducans carnes,niſi dum hoſpites veninnt,ſed tantum olera,& legumina abſq; oleo,vel butyro.Hæc ille. Item idem Aug. de beato Hier. ad Cyrillum Hieroſolymitanum epiſcopũ, epiſtola 205.dicit ſic. Hieronymus glorioſiſſimus eremita per quatrienniũ in eremo ferarum tantum ſocius perſtitit. Quinquaginta annis vinũ,& ciceram nõ aliqualiter guſtauit.Ab oĩ carnium,& ẽt piſcium eſu ita ſe abſtinuit, ꝙ uix ea nominare uolebat. Coctum quid non niſi in vltima ægritudine bis comedit. Cilicino ſacco carnem veluti ethylipis macerans,deſuper panno viliſſimo ſe tegebat. Stratum

al um

alium non niſi te ram vnquam ſc uit. Non niſi ſemel fructibus, aut herbarum fo ij, ſiue radicibus paſtus in d e, poſt veſperas ſe orationibus præbens, deinceps vſque ad ſecundam noctis horam quotidie vigilabat. Poſtmo ium verò ſomno feſſus, in terra dorm ens, vſque ad mediam noctem quieſcebat. Deinde continue ſurgens, lectionibus, & ſcripturis ſanctiſſimis, quibus tota radiat eccleſia, ueluti lapidibus precioſis intentus, uſque ad e us horam perdurabat. Hæc ille. Quid etiam referam de incredibili abſtinentia ſanctorum illorum patrum in deſertis Ægypti commorantium, de quibus meminit idem Hiero. in l b. qui vitas patrum intitulatur, quid ét dicã de inaudita abſt nentia diuæ Chriſti ſponſæ Catherinæ Senenſis ſacri Ordinis Prædicatorum, de qua legitur, quod vixerit in continuo ieiunio a die Cinerum uſque ad ſacrum diem Aſcenſionis domini, nec in os eius intrauit cibus, aut potus præter eſcam angelorum, uidelicet, dominicũ corpus. Sed profectò multa ex his, & ſimilibus potius admiranda ſunt, quàm imitanda. Cæterum & ſi parſimonia a delicatis cibis, & potibus laudanda ſit, per maximæ tamen in puellis, & iuuenibus. Vt enim dicitur Eccl. 29 Init um uitæ hominis aqua, & panis. Quaſi dicat ſcriptura, quòd homines in iuuentute nõ debent aſſuefieri ad delicatos cibos, & potus, unde refert Auguſti. in lib. 9. confeſſionum, de quadam bona matrona, quæ cum haberet ſorores ſuas, & filias diuitum, & potentum educare, ſic eas regebat, quod præter illas horas quibus ad menſam parentum moderatiſſime alebantur, etiam ſi exardeſcerent ſiti, nec aquam bibere ſinebat, præcauens conſuetudinem malam, & addens verbum ſanum. Modo aquam bibitis, quia in poteſtate vinum non habetis. Cum ad maritos veneritis factæ dominæ apothecarum, & cellariorum aqua ſordebit, ſed mos potandi præualebit. Sicque per hunc modum ſitim puellarum formabat ad honeſtum modum. Hæc ibi autem.

Secvndvm folium Roſæ parſimoniç dicitur inductio. Multa enim ſunt, quæ nos inducere debent ad parſimoniam ſectandam. Et de multis adducemus tria.

Primvm igitur inducens eos ad abſtinentiam, & ſobrietatem ſectandam eſt conſideratio loci, in quo ſumus.

Pere-

Peregrinus enim quandiu peregrinatur parum curat de cibarijs,& potibus delicatis,ſed frequenter contentatur groſſo pane, & aqua cum modico lardo. Interdum tamen cum ad hoſpitium ſerò venit, lautius ſolet refici. Ita & nos cum ſimus peregrini illius ciuitatis cœleſtis, quandiu in hoc mundo uiuimus,ſecundum illud 1.Cor.5.quandiu ſumus in corpore, peregrinamur a Domino. Et Hebræor. 13. Non habemus hic manentem ciuitatem, ſed futuram inquirimus. Reſtat, quòd non debemus multum curare de cibarijs delicatis, & potibus precioſis, ſed potius a talibus abſtinere, præſertim attento, quòd in partibus iſtis, ideſt,in hac ualle miſeriæ, parum ſumus moraturi, ſed ad hoſpitium cœleſte tendimus, ubi lautas delitias æternæ gloriæ inueniemus. Aduertendum tamen,quòd ſunt nonnulli peregrini pecunioſi, qui inuenta bona taberna illic intrantes quantumcumque mane, inde non exeunt ante veſperam, ſed ibi epulantur per totam diem. Et iſti raro, aut nunquam perueniunt ad terminum ſuæ peregrinationes, maximè ſi multum diſtans fuerit. Ita & illi, qui uolunt lautè epulari in mane huius vitæ,& in taberna huius mundi,uix perueniunt ad cœlum. Et tales figurantur per coruum Noe,de quo legitur Gen.8.ꝙ non redijt ad archā, ſed ſtetit ſupra cadauera mortuorum. Applicatio eſt facilis.De hoc hiſtoriam habemus Luc. 16. de diuite Epulone. qui epulabatur in mane huius uitæ,quotidie ſplendidè.Et ideo ſero facto ſepultus eſt in inferno.Faciamus ergo ſicut boni peregrini,qui parum comedunt,& parum bibunt mane,ut ſint agiliores ad ambulandum. Et hoc eſt,quod conſulit dominus Luc.21.dicens.Attendite uobis ne fortè grauentur corda veſtra in crapula,& ebrietate, & curis huius vitæ,& ſuperueniat in uos repentina dies illa.

SECVNDVM quod debet nos inducere ad abſtinentiam,eſt conſideratio periculi in quo ſumus quotidie.Milites enim omni die conuerſantes inter inimicos,ſeu in terra eorum eſſent valdeſ.fatui,ſi depoſitis armis recumberent ſuper terram crapulæ uacantes.Repentè enim poſſent ſuperuenire hoſtes,qui de facili eos occiderent. Ita & in propoſito. Sumus enim quotidie inter inimicos noſtros mortales,& conuerſamur cum eis quandiu hic uiuimus. Illi autem

tem inimici ſunt Dęmones, & peccata quæ quærunt nos perdere,& nobis propinare inter conueſcendum uenenum mortiferum,ſicut viri malitioſi, qui alios inuitant ad ſimul epulandum,& dant eis morſellum mortis,gallice le boucõ, ſicut mos eſt apud nonnullas nationes.Venenum aũt quod nobis intendunt, propinare prædicti inimici epulando, & bibendo eſt,ębrietas. Item luxuria, interdũ homicidia, ſimiliter blaſphemiæ,verba turpia,& ſimilia,quę naſcuntur, & oriri ſolent ex nimia repletione ventris. Et ideo abſtinentia eſt nobis neceſſaria contra huiuſmodi pericula. Sic enim eis præcludimus viam.

TERTIVM quod nos debet inducere ad abſtinentiã eſt conſideratio prælij. Milites enim illlo die, quo debent præliari parum comedunt, & bibunt, vt ſint promptiores ad præliandum,& agiliores. Modo ſic eſt, quòd omni die, habemus præliari contra domeſticum hoſtẽ, ſcilicet carnẽ concupiſcentias eius,quia ut habetur Iob.7.Militia eſt vita hominis ſuper terram. Et Petrus dicit, quòd carnalia deſideria militant aduerſus animam. 1. Petri. 2. Concludamus ergo,quòd debemus abſtinenter viuere, ſi velimus de prędicto hoſtẽ, & toto ſuo dãnatiſſimo exercitu, glorioſè triumphare. Et hæc eſt potiſſima ratio illi ſancti patres, qui nos preceſſerunt, tantam abſtinentiam ſeruare ſtuduerunt. In cuius figura legitur Iudith. 8. quòd ipſa Iudith ieiunabat omnibus diebus vitæ ſuæ, præter ſabbata, & neomenias, & feſta domus Iſrael. Item eiuſdem.12. legitur, quòd ipſa omnino voluit abſtinere a cibis regijs ſibi oblatis a rege Holoferne. Et poſt talem abſtinentiam abſtulit caput Holofernis, & ſic triunphauit glorioſè de tyranno. Per quod deſignatur, quòd per abſtinentiã ſuperamus carnẽ,& Diabolum. Itẽ de hoc aliam figurã legimus,videlicet.1.Reg.4.& 7.capitulis,quòd tempore Hely philiſtiin debellauerũt filios iſrael vna vice & altera vice archa dñi capta eſt.Sed tertia vice filij Iſrael ieiunauerũt,& cęſi ſunt philiſtei ab eis.Applicatio eſt facilis.Ecce quantũ prodeſt virtus abſtinẽtiæ,nedũ contra hoſpes ſpirituales,& inuiſibiles, verum etiam contra corporales, & viſibiles.

TERTIVM folium Roſæ abſtinentiæ dicitur fructificatio.

ficatio. Multa enim bona,& multi fructus nati ſunt ſequi ex virtute abſtinentiæ. Et de multis tantum loquimur de tribus.

PRIMVM igitur fructus Roſæ abſtinentiæ ſeu parſimoniæ,dicitur cōſeruatio naturæ,& bonæ ualetudinis corporis. Vt enim dicitur Eccl. 37. Qui abſtinens eſt,adijciet vitam,ideſt prolongabit. Nam abſtinentia eſt ſumma medicina. Vnde Chryſ. homel. 55. Vilis inquit tenuiſque ſanitatis mater eſt, ſaturitas autem egritudinis,& infirmitatis mater eſt, morboſq; parit ipſorum medicorum artem tranſgredientes.Nam ut habetur de conſecra. diſt. 5.nihil. Fames morbos curat,quos gula infert. Propterea in eadē diſt.c.legimus dicit Hiero.quòd multæ,& graues ęgritudines prodeunt ex gula. Et ibi datur exemplum de podagra, & gutta,quæ curantur per parſimoniam. Vnde dicit idem Hiero.prima parte epiſtolarum ſuarum,Epiſt 6.c.38 & ſimiliter recitatur de conſecra.diſt.5.ne tales,quòd alimenta olerum, & leguminum plus proſunt corporibus humanis,quam delicata,& exquiſita alimenta. Vide totū capitulum ſi vis,quia confert ad propoſitum. Hinc eſt, quòd pauperes,& ruſtici minus ęgrotant quàm diuites,& potentes, ſicut videre eſt in multis prælatis, & eccleſiaſticis viris beneficiatis.Item in multis prioribus,& abbatibus,qui ſtatim impinguantur vltra modum.Vnde prouerbium ortum eſt. Abbas ſi non impinguatur, deponatur. Talium certè cura de multis loquor non verſatur niſi circa coquinam, & ventrem. Et ſumpto ampliſſimo prandio iam ſollicitantur de cęna.Hi ſunt, qui ſolent frequenter inquirere vbi melius vinum venundetur. Quos ſi inter reliquos cognoſcere affectas,aſpice facies rubricatas,duo aut tria mēta, ventrem a Deo groſſum,vt Zona pręcingi nequeat,& huiuſmodi,quę verecūdū eſt narrare, ſed multo turpius eſt iſta ſigna crapulæ, & ebrietatis in ſe habere. Et verè hodie multi ſunt Chriſtiani,multi clerici, & multi religioſi, minus ſobrij, q̃ pleriq; Iudæi, & pagani.Refert enim dominus Antho. florētinus in prima parte cronicę ſuæ.t.4.c.6.§.1.de Octauiano Imperatore,quòd paucis cibis vtebatur potibuſque minus. Ad maius enim tribus ferculis vtebatur. Nec amplius quam ter bibere ſolitus erat. Sunt autem multi

Chri-

Chriſtiani, etiam interdum clerici, & religioſi, qui vltra decies bibunt, &c.

SECVNDVS fructus roſæ parſimoniæ dicitur debita diſpoſitio corporis & animæ: qui enim abſtinéter viuunt hilariores ſunt, & formoſiores atque ingenio acutiores. Et de quolibet horum ſimul legitur Dan. 1. de quatuor pueris hebræorum, qui dicebantur Daniel, Ananias, Azarias, & Miſael, qui tantæ abſtinentiæ erant, vt nihil præter legumina ad veſcendum, & aquam ad bibendum miniſtraretur eis per dies decem. Sic enim petierant ſibi miniſtrari a principe Eunuchorum. Quibus expletis apparuerunt ſpecioſiores, & hilariores atque corpulentiores: vultus eorum præ omnibus pueris, qui cibo regio veſcebantur. Inſuper dedit eis dominus ſcientiam atque diſciplinam in omni libro, & ſapientia, Danieli aũt intelligentiam omnium viſionum, & ſomniorum. Et ſic patet intentum. Per contrarium autẽ ingluuies, & ebrietas corrumpunt bonam valitudinem corporis inducendo multas ęgritudines inducunt triſtitiam, & ebetant ſenſum atque intelligẽtiam. Et hoc eſt, quod ait. Chriſ. homil. 30. quæ intitulatur. Nemo lęditur niſi a ſeipſo. Qui, inquit, in delitijs viuunt, reſoluta quidem corpora, & omni cera molliora circumferunt, atque agmine quodam infirmitatum repleta, quibus ad cumulum malorum podagre timor, & immatura ſenectus ſuccedit atque in eis vita ſemper cum medicis, atque medicamentis eſt: ſenſus autem ipſi tardi graues, obtuſi, & quodammodo iam ſepulti. Hæc ille.

TERTIVS fructus roſę parſimoniæ dicitur effugatio dæmonis. Nam per abſtinentiam effugatur dęmon a conſcientia humana. Sicut enim fames expellit lupum a nemore, ita & abſtinentia diabolum ab homine, dicente Chriſto. Matth. 9. Hoc genus dęmoniorum non eijcitur niſi in oratione, & ieiunio. Dicit enim Ambr. in Hexameron li. 6. c. 4. quòd ſi ſerpens guſtauerit de ſputo hominis ieiuni, ſtatim moritur. Deinde ſubdit. Vides quanta ſit vis ieiunij, vt & ſputo ſuo homo terrenum ſerpentem interficiat, & meritò ſpiritualem. Et ſic patet intentum. Et breuiter tot, & tanta occurrunt ſcribenda in laudem ſuauiſſimæ roſæ parſimoniæ, quòd vix calamo ſcribi poſſunt. Studeamus ergo chariſſimi

tiſſimi hanc glorioſam,& redolentem coram Deo Angelis, & hominibus parſimoniȩ roſam nobis cum cæteris dictis, & dicendis roſis aptare in modum coronæ,quatenus tandē coronam percipiamus cȩleſtem. Quam nobis,&c.

DE ROSA TACITVRNITATIS.
Sermo decimuſtertius.

COronemvs nos roſis. Sap.2.

Dvodecima roſa coronæ ſpiritualis dicitur taciturnitas. Hæc autem roſa meritò ſequitur roſam abſtinentiæ,eo quòd eſt quȩdam ſpecies abſtinentiæ generaliter dictæ: ſicut enim eſt, quædam abſtinentia corporis, ita & linguæ. Vnde ſecundum commentatorem ſuper primo Ethicorum.Abſtinentia eſt exhibitio gulæ, luxuriæ, cupiditatis,auaritiæ ambitioniſque, & ſuperbiæ. Hac autem roſa taciturnitatis inſignita fuit Dei genitrix Virgo. Vnde de ea loquens Ambr.lib.2.de virginibus dicit,ꝙ erat animo prudens,verbis grauis,loquendi parcior: & verecunda ſermone.Hæc ille.Eſt ergo circa hoc aduertendū,ꝙ Maria in loquendo habuit multas pulchras circunſtātias quas quilibet noſtrum debet habere ſi nō velit in lingua, & per linguam delinquere.

Prima igitur circunſtantia quam tenuit Virgo Maria in loquendo fuit breuitas. Verba nempe eius,& ſermones cum loqui expediebat ſuccincti erant,& breues,atque pauci.Volue,& reuolue totam ſacram ſcripturam ſi libeat. Qđ cum feceris mea ſententia non comperies eam multiloquā, ſed tantum ſepties fuiſſe locutam,& hoc breuiter,& ſuccinctè, & de licitis. Primò nempe locuta eſt cum Angelo Gabriele ſuper myſterio incarnationis filij Dei, cum ſibi eam ſalutandi, & dicenti. Ecce concipies in utero, & paries filium,&c. Reſpōdit humiliter. Quomodo fiet iſtud quoniā vir.non cogn. Item locuta eſt cum eo,cōſenſum præbendo ſuper facto dictæ incarnationis,dicens.Ecce ancilla domini fiat mihi ſecundum verbum tuum. Secundò locuta eſt,cū Heliſabeth cognata ſua.Nam vt habetur.Luc.1. Poſtquam Angelus diſparuit, Maria abijt in montana Iudææ cum fe-

ſtinatione

ſtinatione. Et ingreſſa domum Zachariæ ſalutauit Heliſabeth. Sed quibus uerbis, non exprimit euangeliſta. Pium tamen eſt credere, ꝙ paucis uerbis uſa eſt, ſed multum prægnantibus, & honeſtis, atque iocundis. Demum dixit gratias agendo domino. Magnificat anima mea dominum uſq; ibi. Sicut locutus eſt ad patres noſtros Abraham, &c. Et nota, ꝙ nunquam legitur tam prolixum traxiſſe ſermonē, ſicut tunc. Quis ſi cauſas quæras. Fortè hoc facere uoluit ad cōſolationem ipſius Heliſabeth, qui tota uerecunda erat, eo ꝙ in ſenectute concepiſſet. Timebat enim forte: ne eam deriderent homines ſi in publicum procederet, uidentes eam grauidam in illa ætate. Vnde legitur Luc. 1. ꝙ ex quo concepit filium occultauit ſe menſibus quinque, uel hoc fortè facere uoluit ad ædificationem ipſius Heliſabeth, ut ſcilicet ipſa redderet gratias Deo de concepto filio cum antea ſterilis eſſet, & in diebus proceſſiſſet, cū uidebat ipſam Mariam in tantas prorumpere gratias, dicens. Magnificat, &c. Vel dic, ꝙ totum illud canticum. Magnificat, &c. decantauit tunc Maria verba ſua non ad Heliſabeth dirigens, neq; cum ea loquens: ſed potius cum domino, cui gratias referebat de tanto beneficio. Modo loqui cum domino, ut decet nūquam ſuperfluum eſt, aut uanum, ſed ualde ſalubrè. Tertiò locuta eſt Maria cum filio ſuo, cum ſcilicet eo inuēto in templo in medio doctorum. Dixit ei. Fili, quid feciſti nobis ſic. Ecce pater tuus, & ego d. q. te. Luc. 2. Item in nuptij legitur ſibi dixiſſe. Vinum non habent, ubi ſupra. Piū tamen eſt, credere, ꝙ ipſa mater ſanctiſſima ſępiſſimè locuta fuerit cum filio ſuo adhuc paruulo, ſiue eum ſuppliciter orando, ſiue pia uerba ad eum habendo, utpotè iſta dicendo uel ſimilia. O fons pietatis, & miſericordiæ, quæ te uicit clementia, ut hic deſcenderes ad ferendum humani generis crimina. O fili Dei omnipotentis, quomodo intantum humiliatus eſt, ut formam ſerui aſſumeres, & habitu inuenireris, ut homo. O fili pulcherrime, & qui es ſpecioſus forma præ filijs hominum. In quem etiam deſiderant Angeli proſpicere quomodo habitum leproſorum hominum aſſumere dignatus es. O fili ſanctiſſimè, quid in me dignum inueniſti, ut me in matrem tuam eligeres. Nunquam ergo factura tua, & tu Deus meus. Nunquid ego ancilla tua, &

tu

tu dominus meus. Nunquid ego uilis creatura,& tu ſummus creator. O fili chariſſime, tantam in te cerno maieſtatem,vt vix audeam tuos ſanctiſſimos deoſculari pedes,aut vbera mea tuo benigniſſimo ori iungere ſugenda. Quomodo ergo manus tuas ſanctiſſimas,pedes,atque crura ſtricta cingere audebo faſcia. Sed vincit in me pietatis officiũ, tuæ maieſtatis celſitudinem. Ita,vt tibi humanitatis beneficia impẽdere ſim parata,quæ cæteræ matres natis ſuis exhibere ſolent. Ecce quomodo, vt piè credi poteſt,loquebať mater cum filio. Quartō locuta eſt Maria cum ſimplicibus perſonis. Nam vt legitur Luc.2.cum defeciſſet uinum in nuptijs.Mater pietatis plena fiducia dixit miniſtris. Quodcunque dixerit vobis filius meus, facite,iam enim præuidebat fidei oculo futurum miraculum.Veriſimiliter.n.credebat,& ſperabat, ꝙ filius ſuus,qui uoluit panẽ de terra educere:etiam de aqua vinum illico educeret. Per talem autẽ Mariæ cum miniſtris gratioſam locutionẽ inſtruimur non contemnere ſimplices,& inferiores: ſed quæcunque ad eos debere,habere ſermonem ad eorum eruditionem, & ſalutem. Patet ergo ex dictis quàm raro, & quàm breuiter locuta eſt Maria,niſi qñ in laudem Dei prorupit taciturnitatem,& ſilentium magis amans,q̃ multiloquium. Diſcant ergo mulieres rarò loqui,niſi fortè in oratione Dei laude.

Secvnda circunſtantia quàm habuit Virgo Maria in proferendo ſermonem fuit diſcretio. Quandocunq; enim & quotieſcunque locuta eſt non ex improuiſo,ſed cũ multa præmeditatione, & diſcretione locuta eſt. Dicit enim Grego.ſuper Ezech.homil.11. quòd antequam loquamur debemus penſare,quid loquamur,cui loquamur, qñ loquamur,qualiter loquamur,& quantũ loquamur. Hęc oĩa obſeruauit Virgo Maria,imprimis igitur anteq̃ proferret ſermonem,ſemper cõſiderauit,quid locutura eſſet. Ita,ut nõ loqueretur vana,ridiculoſa,aut fabuloſa,ſed oĩa uerba ſua fuerunt librata,vtilia,& ad Dei honorem, aut Chriſtianorum ędificationẽ pertinentia.Itẽ diſcretè,& diligenter conſiderauit,cui loquereť. Non.n.paſſim cũ quolibet viro loquebatur: ſed cum Dei angelo. In quo inſtruunť mulieres vitare virorum, & præſertim extraneorum locutiones pp pericula. Item diſcretè conſiderauit,qñ loqueretur quan-

do ſcilicet videbat hoc licere,& opportunum eſſe. Vt enim dicitur Eccl.8. Omnium negocio tempus eſt,& opportunitas. Item eiuſdem.3. Omnia tempus habent, tempus tacendi,& tempus loquendi. Maria ergo conſiderauit,quando ſibi loqui expediret,& quando non. Vnde Beda, & recitatur in glo.ord.ſuper illo verbo. Luc. 2. Maria conſeruabat omnia verba hæc,&c. dicit,quàm virgo Maria omnia,quæ de domino,vel à domino dicta, vel acta cognouerat diligenter in corde ſuo retinebat,vt cum tempus prædicendæ,vel ſcribendæ incarnationis eius adueniret: ſufficiéter vniuerſa,prout eſſent geſta quęrentibus explicare poſſet. Hęc ibi. Item conſiderauit quomodo loqueretur, quia non clamosè:ſed maternè,& tacitè loqui ſolebat. Nunquam enim locuta eſt clamosè,niſi in filij ſui paſſione. Tunc enim ſatis fortiter eiulabat,& piè conquerebatur nunc ad Deum patrem,nunc ad filium, nunc ad ſorores ſuas præſentes, nunc ad iudæos,& tortores filium ſuum,crucifigentes. Abſit tamen vt more multarum mulierum cruciaret ſeipſam in morte filij ſui. Patet ergo quàm diſcretè loqueretur Virgo Maria.

SECVNDA circunſtantia quam habuit virgo hæc ſanctiſſima in proferendo ſermonem, fuit verecunda. Verba enim oris eius non erant inſtar multarum mulierum, aut etiam puellarum,& religioſarum, præſumptuoſa, & arrogantia plena,ſed potius timiditate, & verecunda. Vnde cũ ſemel filio ſuo prædicante:foris ſtaret quærendo loqui illi, vt habetur Matth.12. non interrumpit auctoritate materna ſermonem filij ſui: neque ſimiliter domum in qua tunc filius habitabat auiditate materna irrupit. Sed omnis ſermo eius certiſſimus iudex fuit, ingentis mãſuetudinis ſuę, ac virginalis verecundiæ. Item cum aliorum verecundiam ferre non poſſet, dixit filio. Vinum non habent. Quam cũ increpare videretur filius dicés. Quid mihi,& tibi mulier, ipſa tanquam mitis,& humilis corde, nihil reſpondit: nec tamen deſperauit,ſed miniſtros admonuit,dicens. Quodcunque dixerit vobis facite. Ecce quàm verecunda fuit Maria in loquendo. Fuit ergo velox ad audiendum,ſupple melliflua verba,quæ ex ore filij ſui procedebant, ſed tarda ad loquendum.

Quarta

QVARTA circunſtantia, quam obſeruauit Virgo Maria in ſuo ſermone fuit virtuoſitas. Nam omnia eius verba fuerunt valde virtuoſa, & fructuoſa: & nullomodo vacua. Quod patet ſic. Nam locuta eſt cum Angelo Gabriele, dicens. Fiat mihi ſecundum verbum tuum, & ad eius verbum Deus factus eſt homo. Item locuta eſt cum Heliſabeth: & mox tripudiauit Ioannes clauſus in vtero. Item locuta eſt cum filio in templo, & Deus hominibus factus eſt ſubditus. Item locuta eſt ad miniſtros in nuptijs, & tunc primò manifeſtauit Chriſtus filius eius potentiam ſuæ diuinitatis, aquam mutando in optimum liquorem vini. Nihil ergo in verbis ſuis vacuum fuit, ſed omnia verba ſua virtuoſa, & fructuoſa fuerunt. Vnde de ea dicere poſſumus illud Pſal. Dabit voci ſuæ vocem virtutis. Huius ergo exemplo ſtudeamus pauca loqui, diſcretè loqui, verecundè loqui, fructuosè loqui, & labia noſtra a fabulis, & ſuperfluis, atque uanis uerbis caſtigemus: ſed omnia verba noſtra ſint diuinis laudibus referta, aut ſalutis proximorum hortamenta. De taciturnitate aũt huius virginis figuram habemus. Luc. 10. in Maria Magdalena, de qua ſic legitur, ꝙ ſedebat ſecus pedes domini, & audiebat verbum illius. Cumq́ue de ea conquereretur ſoror eius Martha ad Chriſtum, & diceret. Domine non eſt tibi curè, ꝙ ſoror mea reliquit me ſolam miniſtrare. Illa quamuis querimoniam ſororis audiret non eſt tamen aduerſus eam commota, ſed patienter omnia tulit, & omnino tacuit. Propter quod meruit à Chriſto gratiosè excuſari. Ad propoſitum Maria Magdalena, Mariam Chriſti matrem ſignificat, tum propter nomen, tum propter contemplationem, tum propter feruentem Chriſti amorem, tum propter Angelicam viſionem, tum propter generis nobilitatem, tum propter inſuperabilem conſtantiam, quia vtraque præſens fuit cum Chriſtus penderet in cruce. Spãliter autem ad propo ſitum. Ipſa Maria Magdalena ſignificat Mariam matrem Saluatoris propter taciturnitatem. Nam ſicut Magdalena cum ſilentio audiebat verbum Chriſti ſecus pedes eius ſedens, ita & Maria conſeruabat omnia verba, quæ ex ore filij ſui procedere audiebat. Et veriſimiliter eſt, ꝙ cum ipſe Chriſtus diſcurreret per Iudæam, & Galileam euangelizans regnum Dei: Maria ſequebatur cũ

quocunque ibat, & eo prædicante ad pedes eius ſedebat. Item ſicut Martha conquerebatur de ſorore ſua, & illa omnino tacuit. Sic veriſimi e eſt, ꝙ iudæi frequenter dura verba pronunciabant aduerſus Mariam, & præſertim in die, & hora paſſionis filij ſui. Illa tamen tacebat. Vnde non legitur, quod eos maledixerit, aut aliquod malum eis imprecata fuerit. In hoc imitans benedictum filium ſuum, qui tūc factus eſt, ſicut homo non audiens, & non habens in ore ſuo redargutiones. O populi fideles, & deuoti catholici audiſtis taciturnitatem matris Saluatoris. Studeatis ergo pro viribus eam imitari, atque ob reuerentiam ſuæ tantæ taciturnitatis, & pauci loquacitatis laboret vnuſquiſque ſibi fabricare coronam de roſis ſpiritualibus, ſibi offerendo angelicam ſalutationem: qua nihil ſibi acceptabilius nihil gratioſius, nihil iocundius, nihil in hoc mundo amabilius, nihil charius, nihil ſibi lętius. Quod vbi fecerimus mente deuota confido firmiter, quòd nobis impetrabit coronam in cœlis de roſis, quæ nunquam marceſcunt. Sed ſemper florētes odorem mirabilem hinc inde diffundunt, quo recreatur tota illa cœleſtis ſocietas, & curia.

Conseqventer diſcutiendum eſt, quomodo poſſumus nos coronare roſa taciturnitatis. Pro cuius euidentia ſciendum, quòd in hac roſa taciturnitatis inuenio tria pulcherrima folia, quæ ſunt

Malorum vitatio.
Bonorum procuratio.
Prudentiæ extimatio.

Primvm igitur folium roſæ taciturnitatis, dicitur malorum vitatio. Nam per taciturnitatem multa, & penè infinita mala vitantur. Qui enim tacet non offendit Deum in lingua, quæ eſt inſtrumentum penè infinitorum peccatorum. Talis enim non blaſphemat, non peierat, non mentitur, non detrahit de proximo, non adulatur, non decipit verbo proximum ſuum, non ſeminat inter fratres diſcordias, nemini maledicit, neminem vituperat, nullum deridet, non efficitur ſuſurro, non loquitur vana, non profert ſtultiloquium, & ſic de alijs peccatis linguæ, quæ omnia vix enumerari poſſunt. Propterea hanc taciturnitatem ſibi conſtituerat regius ille Propheta Dauid cum dicebat, Dixi cuſtodiam

ſtodiam vias meas, vt non delinquam in lingua mea Poſui ori meo cuſtodiam, ſcilicet murum, & antemurale. Murus ſunt dentes, antemurale duo labia. Bene ergo nos natura inſtruit ad obſeruantiam taciturnitatis, quæ linguę noſtræ appoſuit prædictam duplicem cuſtodiam, ne ſcilicet procliuis eſſet ad loquendum. Et de hac taciturnitate loquens Paganus ille Cato, aiebat. Virtutem primam eſſe puta compeſcere linguam. Proximus ille Deo eſt, qui ſcit ratione tacere. Vnde refert dominus Antonius Florentinus in prima parte Cronicæ ſuæ, titu. quarto, cap. 1. §. 27. de Demoſthene philoſopho, qui timens ne lingua ſua nimis procliuis eſſet ad loquendum gerebat aſſiduè paruos lapides in ore, vt ſic addiſceret tacere, & ſilentium tenere. Item refert Ambroſius de officijs libro primo, cap. decimo. Et ſimiliter ſuper Beati immaculati, ſermone ſecundo de Pythagora philoſopho, qui diſcipulis ſuis per quinquennium loquendi inhibebat officium, ut tantò ſilentio, & taciturnitate eloqui diſcerent. Hæc ibi. O ſi Paganus homo talem cuſtodiã impoſuit linguæ ſuæ, exiſtimãs per hoc poſſe vitare multa peccata, quid facere debet homo Chriſtianus, & ſignanter religioſus. Nonne beatus Iacobus dicit, quòd ſi quis putat ſe religioſum eſſe, & non refrenat linguã ſuam huius uana eſt religio eiuſdem. c. Propterea in qualibet religione ſunt quatuor loca in quibus taciturnitas ſeruanda eſt. Hæc ſunt. Oratorium, Refectorium, Capitulum, Dormitorium. Et hoc rationabiliter ſtatutum eſt.

Primò quidem in Oratorio ſilẽtium ſeruandum eſt a uiris religioſis, ne aliorũ orare uolẽtiũ impediat deuotio.

Secvndò in Refectorio, vt ſine tumultu, & contentione audiatur lectio.

Tertiò in Capitulo præter quàm in ſua accuſatione, ut audiatur prælati correctio, & admonitio.

Qvartò in Dormitorio, vt dormientibus, aut contemplantibus nulla fiat inquietatio. Nec ſoli religioſi ſilere debent in capitulo, verumetiam uiri eccleſiaſtici cum in unum congregantur, tacere habent, aut moderatè loqui cũ expedit. Cuius contrarium pleriq; faciunt, qui volunt oĩa regere, & diſponere ad nutum, ſicut patet in multis congregationibus Canonicorum, in quibus fiunt interdũ tumul-

tuoſi clamores, & iniuriatur vnius alteri. Hoc autem iure cautum eſt, vt patet. 5.q.4. in loco, vbi interdicitur dominis eccleſiaſticis, ne in ſuis cõgregationibus indiſcretis vocibus perſtrepent, aut quibuſlibet tumultibus totum cętum perturbent. Sed ſi quis habet aliquid proponere, aut loqui, tunc mitiſſima prolatione verborum loquatur. Hæc ibi. Sed prohdolor non ſolum in congregationibus clericorum contingunt uerboſi tumultus. Verumetiam quod multò grauius eſt in capitulis religioſorum, qui ſolum nomen habent religionis cum habitu abſque operibus. Rem geſtam referam. Cum enim ſemel vocatus eſſem a quodam Abbate, vt uerbum prædicationis opponerem in ſolemni profeſſione cuiuſdam nouitij Monaſterij ſui, & paratus eſſem ingredi capitulum: inſurrexerũt tumultuoſis uocibus Monachi aduerſus Abbatem, dicẽtes, hãc nouitatem introducere non licere: timentes increpari ſuper inſolentijs ſuis, ꝑualuit tamen auctoritas Abbatis. Hi ſunt de quibus ſigillatim dici poteſt illud pſal. Noluit intelligere, vt bene ageret. O quàm differt vita, & taciturnitas multorum modernorum religioſorum a taciturnitate ſanctorum illorũ patrum de quibus meminit beatus Hiero. in lib. qui uitas patrum, intitulatur. Ibi enim refert de Abbate Agathone, ꝙ per triennium lapidem in ore ſuo tenuerit, donec taciturnitatem plene didiciſſet. Studeamus ergo chariſſimi tacere vbi tacendum fuerit, ſi velimus mala, & peccata linguę uitare.

SECVNDVM folium roſæ taciturnitatis dicitur bonorum procuratio. Qui enim nouit bene tacere, & non inaniter tempus in nugis, & fabulis terere: ſpiritum ſuum intra ſemetipſum reuocat, & ipſum circa ſpiritualia, & diuina contemplanda occupat, vtpote meditando Dominicam paſſionem, iudicij diem, paradiſi gloriam, inferni ſuppliciũ, & horrorem, mortis terrorem, & huiuſmodi. Et in hac taciturnitate, vbi ſcilicet, ſilet lingua, ſed loquit ſibijpſi mens deuota, conſiſtit ſpiritualis profectus interioris hominis. Et taliter proficere ſatagebant olim ſancti patres, & Dei amici. Ita ut aliquando in extaſi raperentur, ſicut patet de beato Franciſco, de beata Catherina Senenſi, & ſic de ſimilibus. Seneca epiſt. 16. Nihil, inquit, ęque proderit, ꝗ quieſcere,

ſcere, & minimum cum alijs loqui, & plurimum ſecum. Itē Macrobius lib. 7. Saturnalium cap. 1. Taciturnitatis, inquit, vna eſt de uirtutibus philoſophiæ. Quia cum orator non aliter niſi orando probetur. Philoſophus non minus tacendo pro tempore, quàm loquendo philoſophatur. Hinc Valerius Maximus lib. 2. tit. de inſtitutis antiquis. Nunquid, inquit, patres conſcripti taciturnitatem optimum, ac tutiſſimum adminiſtrandarum rerum uinculum labefactari, id eſt, maculari volebant. Vnde refert dominus Anto. Florentinus in prima parte Cronicæ ſuæ, tit. 4. cap. 5. §. 11. De taciturnitate cuiuſdam iuuenis Romani cui nomē Papirius. Hic enim cum adhuc puer eſſet ducebatur a patre ad conſilium ſenatorum. Reuerſus igitur domum interrogatur à matre, quid in conſilio tractatum ſit. Qui cum dixiſſet matri non licere reuelare conſilium ſenatorum, illa continuatur ſibi virgam ſi non dicat ueritatem, hoc cū audiſſet more puerorum uirgam timens, mendacium finxit, dicens matri in conſeſſorio fuiſſe propoſitum, quid magis expediret, vel uirum unum habere duas uxores, uel mulierem uiros duos. Malluit enim Papirius matri officioſè mentiri, quàm ſecretum ſenatorum, & patrum conſcriptorum reuelare. Cumque mater tale verbum audiſſet ex ore filij ſui: mox cucurrit ad conuicinas mulieres, & ſecretum quod a filio audierat reuelauit: facta ergo die altera, dicta mater cum multis alijs mulieribus ad locum ſenatus acceſſit, poſtulationem porrigit rogans voce omnium, ut diffiniretur pro mulieribus, ꝙ videlicet vnà mulier plures poſſet habere viros. Ad hanc igitur vocem tantus ſtupet ſenatus, & unde poſtulatio illa ortum habuiſſet inquiritur. Compertum eſt autem, ꝙ ex ficta reſponſione Papirij, qui vt dictum eſt malluit matri minandi mentiri, quàm ſecretum tantorum patrum reuelare. Quem ex hoc laudantes ſedem inter ſenatores illi dederunt. Ecce quàm bonum, & quàm honorē atque immortalem laudem huic paruulo procurauit ſua taciturnitas. Benè ergo ſcriptum eſt. Eccl. 3. tempus tacēdi, & tempus loquendi. Quæri ſolet cur cæteris religionibus ſaltem pro parte labentibus, & declinantibus ordo ad Carthuſienſium in ſua primęua inſtitutione perſeuerat. Ad quod reſponderi ſolet, ꝙ propter tria quorum præcipuum

eſt taciturnitas. Vnde verſus, So. ſi. ui per hæc tria manent cartuſia in ui. Per ſo. intelligitur ſolitudo, per ſi. ſilentium, per ui. uiſitatio. Item queri ſolet cur Doctores religioſi, & præcipuè reformati magis incumbunt literis, & libris componendisque ſeculares quibus etiam litterę non deſunt. Ad quod poteſt reſpõderi, quòd propter ſilentij, & taciturnitatis obſeruantiam. Cum enim uidet homo uiam confabulationis ſibi præcluſam conuertit ſe intra ſe, & cũ ſeipſo loquitur, & ſalubria meditatur, quæ ad utilitatẽ futurorum litteris, & libris commendat. Ecce ergo quam multiplex bonum procurat roſa taciturnitatis.

TERTIVM folium Roſæ taciturnitatis dicitur prudentiæ eſtimatio. Qui enim tacere tempore, & loco nouit, prudẽs reputatur, etiam dato, quòd nõ ſit talis a parte rei. Vnde prouerbi. 17. Stultus ſi tacuerit, ſapiens reputabitur. Noui quendam religioſum uix ſcientem declinare nomẽ ſuum, habebat tamen quandam innatam grauitatem in uerbo, & guſtu, & ſagaciſſimus erat in extorſione pecuniarum uetularum, & ſimplicium perſonarum quotiens indulgentias prædicabat. Ita, ut in hac arte excederet egregios Doctores. Cunq; interdũ uiri utcunq; Docti ſecũ prandiũ facerent, & multis quæſtionibus eum tentarent, ſolitus erat rñdere. Domini mei omnia tempus habent. Tempus prædicandi, & tempus ſtudendi, tempus diſputandi, & tempus corpus reficiendi. Et ſic occultabat ſuam imperitiam tacendo, quinnimo prudens, & ualde doctus reputabatur. Non ſolum autem apud chriſticolas taciturnitas laudatur, uerum etiam apud infideles, & idolatras. Refert enim Auguſt. li. 18. de ci. Dei. c. 5. ꝙ apud Egyptios Serapis pro maximo Deo colebatur. De quo etiam cõſtitutum fuerat, ut quiſq; eum hominẽ dixiſſet fuiſſe, capite puniretur. In omnibus aũt tẽplis in quibus colebatur ipſe Serapis ſimulachrum erat, quod digitũ labijs imprimebat, quaſi uidens annuere, ut ſilentium fieret. Sed Varro dicebat per hoc, ſignificat ne quiſq̃ eum hominem fuiſſe diceret, ſed de hoc taceret, hæc ibi. Ecce quomodo gentiles laudabant taciturnitatem, & quomodo per ſignum taciturnitatis uolebant magnificare altitudinem ſuorum Deorum. Tacere ergo tempore, & loco ſumma prudentia eſt, quæ nõ omnibus

data

data eſt. Sunt enim nonnulli, qui nō poſſunt pati, quòd eis contradicatur, ſed ſtatim prorumpunt in uerba tumultuoſa. Alij ſunt, qui non poſſunt pati minimam iniuriam, ſed ſtatim pro leui offenſa reddunt verba contumelioſa, & opprobrioſa, de quibus poſt ea habent rationem reddere, & parti lęſe ſatisfacere. Alij ſunt peius agentes ſimiles ęquis pedibus ſuis fundum aquę conculcantes, & aquam ex qua alij, qui bibere habent, perturbantes. Hi ſunt, qui in omni bona ſocietate diſcordias, & lites ſuſcitant, pacem perturbantes, & perſequentes qui facto, & opere ſe eſſe de ſorte Diaboli oſtendunt, qui ſignificatur per inimicum hominē, qui in medio tritici ſeminauit zizania. Mat. 13. Ab his ergo malis abſtineamus fratres chariſſimi, & ſtudeamus nos cum Dei adiutorio coronare Roſa taciturnitatis, & ſilentij, vt imitemur illum in præſenti, qui cum malediceretur non maledicebat, & cum pateretut non cominabitur. Et tandem poſt illum aſcendere in cęlum mereamur, gloriam ſine fine percepturi. Quam nobis conce. &c.

DE ROSA DIVINAE LAVDIS, *Sermo Decimuſquartus.*

CORONEMVS nos roſis. Sap. 2.

DECIMATERTIA Roſa coronæ ſpiritualis dicitur diuina laudatio. Hæc autem Roſa meritò ſequitur ad Roſam taciturnitatis, quia qui taciturni ſunt quo ad homines, valde propitij ſunt ad Deum laudandum. Nam quantum de locutione ab hominibus ſubtrahunt, tantum de laude Deo impediunt. Sicut ediuerſo, qui multum loquaces ſunt, & confabulationibus dediti parum Dei laudibus intendunt. Hac autem Roſa inſignita fuit virgo Maria ex cuius ore nihil procedebat, quòd non redoleret in Dei laudem. Vnde refert dominus Antho. 4. parte ſummæ ſuæ tit. 5. c. 12. §. 1. quòd ipſa virgo Maria, quotiens volebat aliquem ad ſe vocare, dicebat. Deo gratias. Et hoc idem pronunciabat cum ad ſe aliquem vocabat. Hoc autem ideo faciebat, vt nihil in verbis ſuis eſſet, quod non reſonaret in Dei laudem

ſecun-

ſecundum quod tradit nobis Apoſtolus. 1. Cor. 10. dicens. Siue manducatis, ſiue bibitis, ſiue quodcunque aliud facitis omnia in laudem Dei facite. Meritò ergo dicere poterat virgo Maria, Benedicam dominum in omni tempore ſemper laus eius in ore meo. Specialiter autem ipſa laudauit triplicem Dei perfectionem in ſuo cantico, videlicet omnipotentiam, miſericordiam, & iuſtitiam.

PRIMÒ igitur Maria laudauit Dei omnipotentiam cum in ſuo cantico dixit. Mgnificat, ideſt latitudo magnificat pro poſſe ſuo, anima mea dominnm. Quia fecit mihi magna, qui potens eſt. Illa autem magna, quæ in ea fecit dominus, & quæ nulli alteri creaturæ cõminicare voluit, ſunt hæc, quòd videlicet Deum, & hominem genuerit, ꝙ ſine virili ſemine conceperit, quòd virgo inuiolata in partu, & poſt partum permanſerit, quòd ſine dolore pepererit, & huiuſmodi. Vel illa magna, quæ fecit dominus Mariæ pro quibus laudat diuinam potentiam ſunt multa, vtpotè quòd fecit eam Patriarchiſſam, quia eſt quòd quodãmodo mater omnium iuſtorum, & electorum. Gen. 3. Mater eſt cunctorum viuentium, viuentium, inquam, vita gratiæ. Itẽ aliud magnum quod fecit dominus Mariæ fuit, quod fecit eam prophetiſſam ſicut patet in illo verbo ſui cantici. Ecce ex hoc beatam me dicent omnes generationes. Nec quidẽ mirum, ſi enim ad vocem, & præſentiam Mariæ Eliſabeth prophetauit, & paruulus Ioannes in eius vtero exultauit factus propheta quantomagis Maria debet dici Prophetiſſa, quæ prophetas facit. Item aliud magnum, quod fecit dominus in Maria, fuit quòd fecit eam Imperatricem cęli, & mundi. Meritò ergo de ea dicere poteſt ipſe dominus. Feci tibi nomen grande iuxta nomen magnorum, ideſt Patriarcharum Prophetarum, & Imperatorum, qui ſunt in terra. Pro his ergo magnis, & ſimilibus, quæ fecit dominus diuæ Mariæ ipſa prorumpit iu laudem diuinę potentiæ dicens illud pſal. Repleatur os meum laude, vt cantem tota magnitudinem tuam. Nam ipſa nunc regnans in cęlo aſſiduè cantat laudes Deo pro omnibus, quæ tribuit ſibi bonis, & donis in præſenti vita.

SECVNDÒ ipſa Dei genitrix virgo in preſenti laudauit Dei miſericordiam cum in ſuo cantico poſt laudes diẽ

poten-

potentiæ ſubiunxit. Et miſericordia eius a progenie, &c. In quibus verbis commemorat generale Dei beneficium toti generi humano generaliter impenſum Dicit ergo. Et miſericordia eius, ſcilicet Dei in me inchoata, dilatatur, cõtinuatur, & multiplicatur a progenie Iudæorum, in progenies gentium, & in omnes progenies mundi, & hoc quantum ad ſufficientiam. Nam licet beneficium incarnationis filij Dei ſe extendat generaliter ad omnes quantum ad ſufficientiam, non tamen quantum ad efficaciam, ſed tamen ad iuſtos, & electos, ideo ſubditur in cantico timentibus eum. Timentibus, inquam, eum, ſcilicet timore filiali, & caſto. Malach. vlt. Vobis timentibus nomẽ meum orietur Sol iuſtitiæ. Eſt autem aduertendum, quòd in iſtis verbis. Et miſericordia eius a progenie notantur tria de diuina miſericordia, videlicet eius continuatio, multitudo, magnitudo. Continuatio enim diuinæ miſericordiæ exprimitur, cum bis progenies exprimitur. Nam ex quo Deus cępit ab aduentu beatæ Virginis, & ab incarnatione ſua miſereri, nunquam poſtea deſiit miſereri, ſed eius miſericordia in dies augetur, & continuatur. Vnde pſal. Nunquid obliuiſcetur miſereri Deus. q. d. non. Secundò notatur dictæ diuinæ miſericordię multitudo, per hoc, ꝙ dicit, in progenies. Olim enim quodammodo parua erat Dei miſericordia, quia ſolis Iudæis impartiebatur. In cuius rei ſignum dixit dominus mulieri Chananeę miſericordiam pro filia poſtulanti nõ ſum, inquit, miſſus niſi ad oues, quæ perierunt domus Iſrael Mat. 15. Sed nũc deriuata eſt a progenie in ꝓgenies. Nõ enim hodie eſt diſtinctio Iudæi, & Græci quantũ ad ꝑcipiendam diuinam miſericordiam, ſed omnes vult ſaluos facere, qui ſaluti ſuæ volunt cooperari, Tertiò notatur diuinæ miſericordiæ magnitudo cũ ſubditur timentibus eũ. Magna perfectio eſt Dei miſericordia ſuper timentes eum. Ita ut eis relaxet peccata, Prouer. 15. Per miſericordiã purgantur peccata, ſcilicet, quo ad culpam, & per timorem domini declinat omnis a malo, item miſericordia Dei timẽtes eum præſeruat a damnatione perpetua. Tren. 3. Miſericordiæ domini, quia non ſumus conſumpti. Item miſericordia Dei perdita bona reſtituit. Luc. 16. Cito proferte ſtolam primã, & induite illũ. Item miſericordia Dei, protegit

homo

homo ab aduerſario pſal. Sperantē in dño miſericordia cir cundabit. Et breuiter iuxta dictū pſal. Corroborauit Deus miſericordiā ſuam ſuper timētes ſe. Hāc aūt miam humano generi exhibitā in incarnatione filij Dei deſiderabāt, & optabant ſibi exhiberi ſancti illi patres, qui filij Dei aduentū præceſſerunt. Vnde, & Dauid dicebat voce omni ad Deū patrē. Oſtende nobis dñe miam tuam, quaſi diceret. Oſtē diſti potentiā tuam in creatione mundi de nihilo, ſimiliter ſapientiā tuam in mundi gubernatione, ſic ſapienter regulata, & ordinata. Itē iuſtitiam tuā in peccatorū punitione ſicut in diluuio, atq; Sodomæ, & Gomorrę ſubuerſione. Et ideo tunc reſtat, vt oſtendas nobis dñe miſericordiā tuā in filij tui incarnatione, & hoc eſt, qđ ſubdit. Et ſalutare tuū da nobis. i. filiū tuū operaturus es ſalutē noſtrā. Hæc eſt ergo Dei miſericordia, quā laudabat virgo Maria cum in ſuo cantico dicebat. Et miſericordia eius a progenie, &c.

TERTIO ipſa Dei mater Maria laudauit Dei iuſtitiā cum in ſuo cātico dixit de Deo. Fecit potentiam in brachio ſuo, diſperſit ſuperbos, &c. In quibus verbis laudauit Maria Dei iuſtitiā propter multa. Primò, quia Dęmones confutauit, ſuperauit, fugauit. Et hęc eſt, qđ dicit. Fecit potentiam, ſupple Deus pater, in brachio ſuo, ideſt in filio ſuo ſiue per filium ſuum, recte enim Deus filius dicitur brachium Dei patris. Tū, quia ſicut brachiū procedit a corpore, ita filius a patre. Tū, quia ſicut corpus ſiue homo operatᷣ per brachiū, ita Deus pater per filiū Io. 1. Omnia ꝑ ipſum facta ſunt. Fecit ergo Deus pater potentiā. i. potentē iuſtitiā in brachio ſuo. i. per filiū ſuū de Dęmonibus. Tū ipſos ab obſeſſis corporibus expellēdo. Sicut legitᷣ Luc. 11. ꝙ erat Ieſus eiiciens Dęmoniū, & illud erat mutū. Tū ipſos a peccatricibꝰ animabus fugādo ſm ꝙ de Magdalena legitᷣ Lucę. 8. ꝙ ab ea eiecerat Chriſtus ſeptē Dęmonia. Super quo dicit glo. interli. ꝙ per ſeptē Dęmonia intelligūtur vniuerſa vitia quibus plena fuerat aliqñ Magdalena. Tū ipſos a mundo profugādo. Io. 12. Nūc princeps mūdi huius eijcietur foras. Secūdo Maria laudauit Dei iuſtitiā, quia Iudęos per Tytū, & Veſpaſianū per mundū uniuerſum diſperſit. Et hoc eſt qđ ſequitur. Diſperſit, ſupple Deus, ſuperbos mente cordis ſui. i. Iudęos ſuperbiſſimos hoīes, & qui ex ſuperbia noluerūt Chriſtum

recipere,

recipere,quinimo eſtimabant ſe eſſe ſapiẽtiores,& maiores eo. Vnde uocabant eũ deſpectiuè filiũ fabri. Itẽ ſeductorẽ, & peccatorẽ,& huiuſmodi. Ecce qualiter erãt ſuperbi mente cordis ſui.i.in interiori hoĩe arrogantes,& præſuntuoſi, & nota ꝙ beata Maria utitur verbo pręteriti tẽporis loco uerbi futuri temporis.Et hoc ad oſtendendũ certitudinem prophetiæ ſuę.Eſt ergo ſenſus. Diſperſit ſuperbos mente cordis ſui.i.diſperdet Iudęos ſuperbiſſimos homines,& hoc per Tytũ,& Veſpaſianũ,vt iã dictũ eſt. Tertiò Maria laudauit Dei iuſtitiam, quia ſuperbos Angelus de cęlo traxit in abyſſum inferni, & loco eorum ſurſum eleuauit homines, non qualeſcunque,ſed humiles. Et hoc eſt quod ſequitur. Depoſuit potentes de ſede, ideſt malos Angelos potentes in naturalibus, depoſuit de cęlo,& illic exaltauit humiles homines. Quia oĩs, qui ſe exaltat,humiliabitur. Et qui ſe humiliat exaltabitur,Luc.14.& 18.Et hoc eſt,quod dicitur Eccle.10. Sedes ducum ſuperborum deſtruxit dominus, & ſedere fecit mites pro eis. Quartò virgo Maria in ſuo cẽtico laudauit Dei iuſtitiam,quia regnum Dei,ablatum eſt a Iudęis propter ſuam ingratitudinem,& ſuperbiam,& datum eſt genti facienti fructus illius, ideſt gentibus fidem Chriſti ſuſcipiẽtibus,ſecundum ꝙ ipſe Chriſtus ipſis iudęis prædixerat,Matt.21.Et hoc eſt,quod hic dicitur,Eſurientes impleuit bonis,ideſt gentiles,qui olim cupiebant edere de micis,quæ cadebant de menſa dominorum ſuorũ.i.qui deſiderabant ardenter gratiam Dei,ſicut patuit in primitiua eccleſia,tales, inquã,ſic eſuriẽtes impleuit Deus bonis doctrinæ,bonis gratiæ,bonis morum,& uitæ, bonis gloriæ. Et diuites dimiſit inanes,Iudęos,qui reputabant olim ſe diuites theſauris ſcripturarũ,& obſeruãtiæ legis Dei,dimiſit Deus inanes, ideſt vacuos omni bono per excõmunicationẽ eorum,& falſum intellectũ ſcripturarum.Et hoc eſt quod dicitur. 1. Reg. 2. Repleti prius pro panibus ſe locauerunt, quia Iudæi, qui olim abundabant adhuc hodie uolunt ſe locare Deo pro panibus,ideſt pro mercede temporali. Sed reuera famelici ſaturati ſunt, ideſt deuoti Chriſtiani olim famelici per carentiã oĩs boni ſpiritualis hodie ſaturantur pinguedine grãæ Dei, & ſacramentorũ eius. Patet ergo qualiter Xpi mater in ſuo cãtico laudauit rectiſſimè Dei poten

tiam,

tiam,Dei miſericordiam,& Dei iuſtitia,& hoc propter qua tuor,vt habitum eſt. De laude autem quàm dedit hæc Virgo ſanctiſſima Deo,Figurã habemus in Maria ſorore Moyſi,& Aaron.De qua legitur.Exo.15. ꝙ poſtquàm vidit Dei potentiam, & iuſtitiam oſtenſam in ſubmerſione Pharaonis,& totius exercitus ſui in mari rubro. Item Dei bonitatem,& miſericordiam declaratam in præſeruatione filiorũ Iſrael ab aquis maris rubri. Mox arripuit tympanum ſuũ, & cecinit,dicens.Cantemus domino,glorioſè enim magnificatus eſt,æquum,& aſcenſorem deiecit in mare. Egreſſæ quoque ſunt mulieres Hebreę poſt eam cum tympanis, & choris canentes cum ea.Ad propoſitum Maria ſoror Moyſi & Aaron, ſicut conuenit in nomine cum Maria matre domini, ita & in ſignificatione. Quid eſt ergo,ꝙ Maria ſoror Moyſi habita uictoria de Pharaone exultauit,& gauiſa eſt, atque tripudiando dedit laudem Deo,niſi quòd Virgo Maria laudauit dominum ſuper omnibus magnalibus', quæ in ea fecit. Et ſimiliter ſuper iuſtitiam quam idem dominus tam de dęmonibus, quàm de iudæis exercuit, qui ſunt inimici capitales populi catholici. Gaudet ergo virgo hæc ueneratiſſima ſuper iuſto Dei iudicio deijciente in profundum inferni omnes aduerſarios filij ſui,& ſuos. Dicẽte pſ. Lętabitur iuſtus cum uiderit uindictã,ꝙ ſi iuſtus ergo,&c. & iuſta Maria de hoc gaudet. Gaudet denique hæc Maria, & laudem dat Deo, eo ꝙ de dęmone triumphauit per humilitatem.De carne per uirginitatem.De mundo per temporalium aſpernationem. Sed quid eſt,ꝙ cæteræ mulieres Hebreę ſequebantur Mariam iubilantem, & poſt eã ludentes in tympanis,& choris, niſi ꝙ penè infinitę mulieres ſecutę ſunt Mariam in propoſito uirginitatis, & perpetuę caſtitatis.Et hoc eſt,quod loquitur pſal. dicens. Adducentur regi uirgines poſt eam, ſupple Mariam: ò quot mulieres exemplo diuæ Mariæ ſuam domino dedicauerunt uirginitatem, & pudicitiam: nonnullæ in ſeculo caſtè uiuentes. Aliæ recurſorium intrantes, aliæ religionem approbatam intrantes, & ſub arta clauſura, atque uita dura, & aſpera perpetuò domino famulantes, atque diuinis laudibus die noctuque uacantes. O quantis igitur laudibus eſt afferenda Maria,quæ tot,& tanta nobis præbuit uirtutum,& perfectio-

fectionum exempla. Nonne igitur dignum eſt, & iuſtũ eſt, huic tantæ uirgini primę Abbatiſſę uirginum per ſingulos dies eam benedicendo decantare angelicũ oraculum. Certè utique. Specialiter autem pro eo ꝙ nobis dedit exemplum laudandi Dei potentiam miſericordiam, & iuſtitiam illi offeramus ſemel angelicam ſalutationem tanquam roſam unam, ut ſic pro modulo noſtro fabricemus ſibi coronam de roſis angelicis, & ſpiritalibus, & ipſa ſpero fabricabit nobis ſuis precibus coronam in cœlis de roſis incorruptibilibus, & indeficientibus.

POSTQVAM oſtenſum eſt in prima parte huius ſermonis quo modo beata Virgo coronauit ſe roſa diuinę laudis, hic conſequenter oſtendere reſtat quomodo, & nos poterimus dicta roſa coronare pauperculas animas noſtras. Pro cuius euidentia aduertendum, ꝙ in hac roſa inueniuntur tria pulcherrima folia, quæ ſunt

Quis. Quomodo. Quando.

PRIMVM igitur folium roſæ diuinæ laudis uocatur qs. Et hoc eſt quare. Quis tenetur Decantare laudes. Reſponſio omnis creatura.

PRIMÒ creatura irrationalis, & inſenſitiua ad hoc tenetur pro ſuo modulo, & hoc quaſi in recognitionem beneficij creationis. Ipſe enim fecit nos, inquiũt, & non ipſi nos. De creaturis inſenſibilibus, ꝙ laudem dicant domino, patet in herbis uirentibus, in arboribus fructificantibus, in aquis currentibus, & huiuſmodi. Hæc enim omnia laudant dominum occaſionaliter, ideſt, pręſtant occaſionem, & motiuum hominibus laudandi Deum, ſcilicet contemplantur eorum pulchritudinem operationem, & obedientiam. Similiter creaturæ, & inſenſibiles ſuperiores prædicto modo laudant dominum, ſicut patet de planetis, quæ in ſuis orbibus per ſuum motum dicuntur mirabilem uocem emittere, & dulci quadam melodia, atque concordia diuinam exaltare gloriam. Et ad hoc propoſitum facit illud Iob. 38. Vbi eras cum me laudarent ſimul aſtra matutina. Hæc ergo omnia dicuntur laudare dominum, pro quanto pręſtãt nobis materiam laudis, ſecundum illud. Benedicite omnia opera domini domino: laudate, & ſuperexaltate eum in ſęcula. Item in Pſal. Laudate eum Sol, & Luna: laudate eum

ſtellæ,& lumen. Laudate,&c.

SECVNDÒ, creatura ſenſibilis ſuo modo laudem dicit domino, ſicut patet in auibus, & præſertim in Alauda, quæ a laude dicitur. Item in Philomena, quæ dicitur a Philos, quod eſt amor, & mene defectus quaſi deficiens in cantando præ amore. Nam in verè die, ac nocte cantare non ceſſat quouſque præ laſſitudine in terram cadat. Ecce quo modo creaturæ ſenſibiles ſuo modo laudant dominum.

TERTIÒ, creatura rationalis ſpecialiter ad hoc obligatur pro quanto maiora beneficia recepit à Deo, & pro quanto eſt rationis particeps, ad imaginem, & ſimilitudinē Dei facta. Vnde pſal. Laudate dominum omnes gentes: laudate eum omnes populi. Item alibi. Reges terræ, & omnes populi, principes, & omnes iudices terræ. Iuuenes, & virgines ſenes cum iunioribus laudent nomen domini, q́a exaltatum eſt nomen eius ſolius. Tenentur ergo laudare dominum Iudæi, & Pagani, Hebræi, Græci, & Latini, Hæretici, & Catholici, Reprobi, & Prædeſtinati, boni, & mali viri, & mulieres, ſerui & domini, ſecundum ꝙ concludit Dauid in ſuo Pſalterio. Omnis, inquit, ſpiritus laudet dominum, ideſt, laudare debet. Tum propter beneficium creationis. Tum propter beneficium redemptionis quantum in eo fuit. Tum propter beneficium gubernationis, & conſeruationis.

QVARTÒ, Chriſtiani præ cæteris ſpecialius ad Deum laudandum tenentur & obligantur, vtpotè quos lauit Xp̄s in fonte baptiſmatis: paſcit, & potat ſuo ſanctiſſimo corpore, & ſanguine in menſa altaris: medetur, & curat in ſacramento confeſſionis, & extremę vnctionis. Quibus etiā præ cæteris nationibus dedit notitiam ſui nominis, & vię, quæ ducit ad portum ſalutis. Et breuiter, ut inquit pſal. Non fecit taliter omni nationi. Nec inſuper eſt alienatio tam grādis, quæ habeat Deos appropinquantes ſibi, ſicut Deus noſter adeſt nobis. Adeſt inquam non ſolùm modo generali per eſſentiam, præſentiam, & potentiam, aut ſpeciali videlicet per gratiam. Verùm modo ſpecialiſſimo: videlicet per realem præſentiam, ſicut patet in ſacramento Altaris. Matth. 28. Ecce ego vobiſcum ſum vſque ad conſummationem ſæculi.

QVINTÒ ſpecialiſſimè ad Deum laudādum inter om-

nes

nes populos fideles tenentur eccleſiaſt.ci, & religioſi. Vnde & ad hoc deputati ſunt ſpecialiter. Propterea ad officium ſuum fideliter exequendum mouentur in illo cant co. Bened cite omnia opera, &c. Cum ibi ſubditur. Benedicite ſacer lotes domini domino. Et nota, quod ly. Benedicite tantum valet, ſicut Laudate. Sed prohdolor pauci adimplent debitè officiū ſuum. Audeo enim dicere, quòd maior pars clericorum ſincopando, præcipitando, & hincinde ſaltem mente vagando, ſoluit d uinas laudes taliter qualiter. Huiuſmodi autem abuſus reprobatur, de celebratione miſſarum, in clementinis.c.graui. Et ſimiliter extra de celebratio ne miſſarum. c. dolentes: vbi etiam ſpecialiter reprehenduntur illi clerici, qui vix quater in anno m ſſam celebrāt. Deinde ibi ſubditur. Hæc igitur, & ſimilia ſub pęna ſuſpen ſionis pęnitus inhibemus diſtricte præcipientes in uirtute ſanctæ obedientiæ, vt diuinum officium nocturnum pariter, & diuinum quantū eis dederit Deus ſtudioſè celebrent pariter, & deuotè. Hæc ibi in forma.

Sextò ſpecialiſſime ad cantandum Deo laudes tenentur eccleſiaſt ci beneficiati. Et hoc duplici iure, videlicet ratione ordinis, & ratione beneficij. Benefi ium enim datur propter officium. Legitur enim 2. Paral. 20 de Ioſaphat rege Iuda, quòd ſtatuerit cantores, qui laudarent dominum in turmis ſuis. Antecedebant autem exercitum ſuū quem tunc ducebat contra filios Moab, & Amon. Dicebātque conſona voce. Confitemini domino quoniam bonus: quoniam in ſeculū miſericordia eius. Ad inſtar ergo regis huius multi reges, & princeps catholici fundauerunt multas eccleſias cathedrales, & collegiales, & magnis priuilegijs ac redditibus dotauerunt eas arbitrantes in hoc magnum obſequium ſe præſtare Deo, & religioni Chriſtianæ. Inſuper inibi ſtatuerunt certum numerum canonicorum, & clericorū ad diuinum officium debitè perſoluendū, qui iuuarent eos ſuis orationibus ad viriliter dimicandum, & victoriā obtinendū tam de hoſtibus viſibilibus, q̄ inuiſibilibus. Sed prohdolor multi ex talibus non faciunt reſidentiā ſuper loca: percipientes tamen groſſum præbendæ. Sed non uideo quo iure niſi forte iure abuſionis. Et hoc intelligo vbi nō ſubeſt legitima cauſa ſe abſentandi. Quinimo ali-

qui doctores probabiliter tenent, quia Canonicus non reſi dés ſuper Canoniã, & ſine cauſa legitima ſe abſentans grauius peccat, quam Curatus ſimiliter non reſidens ſuper beneficio ſuo. Cuius cãm aſſignant, quia Curatus, & ſi non reſideat prouidet tñ de vicario, q forte vtilior eſt ſaluti ouiũ quàm ipſe in propria. Canonicus aũt non reſidens, & nihilominus groſſum prębendę percipiens: nullum committit qui loco ſui ſoluat diuina, aut oret pro fundatore eccleſiæ, & præbendarum, & ita manifeſtè defraudatur pia intẽtio fundatoris, atq; in hoc diminuitur diuinus cultus, ſicut patet in illis eccleſijs collegiatis in quibus ſunt 20. præbendę, & vix ſunt 10. Canonici ſuper locum reſidentes. Quis eñ neſciat, ꝙ ſi Rex daret ſtipendia mille militibus ad pręliandum contra hoſtes, & quingenti pro libito ſuo ſe abſentarent ab exercitu: nonne per hoc robur remanentium diminueret̃, & Rex hoc ſcito grauiter indignaret̃. Sed rñdẽt dñi canonici ſe abſentantes, ꝙ nõ requiritur reſidentia ad hoc, ꝙ ſint capace groſſi præbendæ ſuæ, q̃uis benè ad percipiendum quotidianas diſtributiones, vt habetur de clericis non reſidentibus. lib. 6. c. conſuetudinem. Ad quod dico, ꝙ non memini me legiſſe iure, ita eſſe generaliter diſpenſatum, quinimmo de iure cõi abſentes nihil percipere debẽt de corpore præbendæ ſuæ, vt dicit gl. ſuper c. licèt, extra de præbendis, & dignitatibus. Vnde in prędicto capitulo licèt, fit mentio de quodam præbendato in eccleſia Eboracen. cupienti ſtudere in Theologia, cum quo diſpenſat Papa Honorius III. vt poſſit percipere groſſum præbendæ ſuæ in fauorem ſtudij non reſidentia, non obſtante, non aũt diſpenſat cum eo, vt percipiat diſtribntiones, quæ ſolent dari his, qui præſentes ſunt horis canonicis, vt dicit ibi gl. Quinimo quod grauius eſt ius decernit, ꝙ clericus præbendatus ſe abſentans ab eccleſia in qua habet prębendam ſine iuſta cauſa, ſi ad eam non declinauerit poſtquam congruo tempore fuerit expectatus debet priuari præbenda ſua. Ita eñ dicitur, extra de clericis non reſidentibus. c. Inter quatuor. Vbi autem iuſta fuerit cauſa debet petere licentiam ab epiſcopo ſuo, vt dicit ibi gloſ. Hæc quæ dicta ſunt reſpiciunt abſentes. Quo autem ad reſidentes ſupra locum: niſi etiam fecerint ſufficientem, & notabilem comparantiam in diui-

no officio:non debent percipere fructus,ſeu diſtributiones debitas comparantibus,& præſentibus horis canonicis. Ita enim dicit glo.ſuper c.conſuetudinem,de clericis non reſidentibus lib.6. De hac materia plura ſcripſi in opuſculo noſtro ſuper ſeptem Pſalmos Pœnitentiales.lect.40. e. Itẽ lect 63.Patet ergo quis tenetur laudare Deum.

SECVNDVM folium roſę diuinę laudis vocatur quomodo.Et hoc eſt quærere. Quomodo,ſcilicet debemus Deum laudare. Ad quod reſpondetur,quòd tripliciter, videlicet corde,ore,& opere.

PRIMÒ igitur debemus Deum laudare corde,ſecundũ ꝙ aiebat pſal. Confitebor tibi domine in toto corde meo. Laudat autẽ Deum corde,qui corde perfecto credit in eũ. Item qui diligit eum corde perfecto. Item qui meditatͣ frequenter ſpiritualia, vtpotè domini incarnationem,vitam, mortem reſurrectionem: in cęlum aſcenſionem, ipſius aduentum ad iudicium cęli gloriam. Item laudat Deum corde,qui propter Deum abſtinet a peccato. Item qui animã ſuam ornat virtutibus. Dicat ergo vnuſquiſque.Lauda,anima mea dominum.

SECVNDÒ debemus Deum laudare ore, & dicere cum pſal. Benedicam dominum in omni tempore, ſemper laus eius in ore meo. Duo ergo dicit. Primum eſt,ꝙ debemus omni tempore benedicere Deum. Ille enim omni tempore benedicit dominum, qui ita benè benedicit eum in aduerſis, ſicut in proſperis. Sunt enim nonnulli, qui tantum eum laudant in proſperis de quorum quolibet loquitur pſalm. dicens. Confitebor tibi cum benefeceris ei. Et tales ſunt ſimiles ioculatoribus, & mimis, qui ludunt, aut cantant poſtquam receperunt denarium, aut ſe recepturos ſperant. Sed virtuoſi ita benè laudant Deum in aduerſis ſicut in proſperis: ſicut patet de ſancto Iob, qui poſtquam omnia perdidiſſet, & non murmurauit contra Deum, neque ad impatientiam deductus eſt: ſed patienter laudauit dominum,dicens. Dominus dedit,dominus abſtulit: ſicut placuit domino,ita factum eſt. Sit nomẽ domini benedictum. Taliter etiam docuit Thobias filiũ ſuum laudare Deum,dicens. Omni tempore benedic eũ, & pete ab eo, vt vias tuas dirigat, & omnia conſilia tua in

ipſo permaneant. Thob.4. Taliter etiam laudabant dominum pueri in fornacę de quibus legitur. Dan. 4. ꝙ hi tres quaſi vno ore benedicebant dominũ dicentes. Benedictus, &c. Vnde Ambr. ſuper pſal. Beati immaculati.ſer.10.exponens illud verbum. Cognoui domine, quia ęquitas iudicia tua, dicit ſic. Non magnopere laudabilis eſſet propheta: ſi laudaret iudicia Dei viſus affluentia rerum ſecundarum. Quid enim magnum facimus, ſi quando in rebus ſecundis ſumus Deum laudamus, qñ in diuitijs ſumus, qñ nullis vexamur iniurijs Illud autem eſt magnificum, ſi ſubiectus iniurijs, & contumelijs iudicium Dei laudes, ſi vexatus ęgritudine iudicia Dei prędices: ſi te inopia non reuocet, quo minus laudes iuſtitiam De. Ergo ſemper laudanda ſunt iudicia Dei, ſicut ſcriptum eſt in pſal. Exultauerunt filiæ iudę, deit, animæ deuotę ꝓpter iudicia tua domine. Hęc ibi. Ecce quomodo debemus benedicere dominum in tpe aduerſitatis. Secundum quod dicit pſal. de laude Dei eſt, ꝙ ſp laus eius in ore meo. E. nota, ꝙ non dicit. Semper laus eius fuit, eſt, aut erit, in ore meo: ſed verbum non appoſuit: vt oſtenderet, ꝙ omni tpe debemus habere laudem domini in ore noſtro. Illę aũt, ut dicit dominus Hugo Card. ſuper pſalterium ſemper habet laudem Dei in ore ſuo, qui quæcunq; ſequitur ad honoré Dei refert, & ex cuius ore nullum malũ verbum procedit, ſed ſp loquĩ de Deo, aut de ſanctis eius, aut de ſpũalibus, pſal. Laudationé dñi loquetur os meũ. Taliter aũt non laudant Deũ illi de quibus conqueriĩ dñs. Eſa.29.dicens. Populus hic labijs me ho. cor autem, &c.

TERTIO debemus laudare Deum opere, ſm illud. 1. Corin. 10 Siue manducatis, ſiue bibitis, &c. Ille ergo laudat Deum opere: qui oia opera ſua facit pp Deum, & refert in ipſum Et per oppoſitum, qui peccando laudat Deũ ore, ipſum maledicit. Vnde Aug. ſuper Pſalterium exponendo illud verbũ, Benedicite dño oẽs virtutes eius, dicit ſic. Oẽs male viuentes, & ſi lingua taceãt vita dño maledicũt. Quid prodeſt, quia hymnũ cantat lingua tua, ſi ſacrilegium exaltat vita tua. Item idem ad fratres in eremo.ſer.52.qui intitu aĩ contra falſam ſecuritaté, dicit ſic. Melius eſt tacere, & bene facere, quam Deum laudare, & peccata cõmittere. Patet ergo quomodo debemus Deum tripliciter laudare.

TER-

TERTIVM folium roſæ diuinæ laudis dicitur quando. Et hoc eſt quærere. Quando debemus dicere Deo laudes Reſpondetur, ꝙ aliter, & aliter circa hoc obligantur clerici, laici. Clerici enim tenentur omni die ad horas canonicas, ſecundum ꝙ habetur extra de celebra. miſſę. c. presbyter. Item dicit. 91. præcipit Papa Pelagius omnibus presbyris, ut iuxta poſſibilitatem ſuam horis competentibus dicant horas canonicas. Et hoc faciendo opere implebunt illud verbum pſal. Septies in die laudem dixi tibi. Hæc ibi. Et iſtud eſt contra illos ſacerdotes, qui abſque cauſa rationabili præueniunt notabiliter tempus pſallendi horas canonicas, ſicut patet de illis, qui vno tractu totum dicunt mane vſque ad veſperas. Dicentes, ꝙ melius eſt pręuenire q̃ præueniri. Verum eſt, vbi ſubeſt cauſa, vtpote aliquis habet prædicare, legere diſputare, confeſſiones audire, cauſis exterioribus intendere extra proficici, & ſic de alijs. Tunc eñ melius facit, qui præuenit tempus, & horam officij, quàm qui poſt horam dicit. Et ideo in caſu licet dicere matutinas ſero præcedente. Secus vbi nõ ſubeſt cauſa rõnabilis. Quãtum aũt ad laicos dico, ꝙ omni die Dñico, & feſto habent intendere diuinis laudibus, ſicut patet de conſecr. diſt. 1. miſſas: alijs aũt diebus valde congruum eſt, vt ſeipſos quantũ poſſunt recolligant, & certis horis diuinis laudibus, ſeu orationi vacent, ſecundum ꝙ ait pſal. Veſpere, & mane, & meridie narrabo, & annũciabo, ſ. diuinas laudes, vbi notat tria tempora in quibus vacandum eſt diuinis laudibus capiendo laudes generaliter. Primum eſt veſpere, cum. ſ. quis habet ire ad quietem corporalem: tunc enim bonum eſt ſeipſum recolligere, & Deo commendare corpus, & animam ſecundum ꝙ canit eccleſia in hymno. Præcamur ſanctę domine defende nos in hac nocte ſit nobis in te requies: quietẽ noctem tribue. Et hoc ideo ſupplicemus, ne ſcilicet grauis ſomnus irruat nec hoſtis nos ſurripiat, ne caro illi conſentiens nos tibi reos ſtatuat. Secundum tempus eſt mane. Nam mane facto bonum eſt, vt homo viſitet eccleſiam ſi poſſit, & miſſam audiat deuotè: Quod ſi commode alijs intentus nõ poſſit ſaltem laudes ſoluat Deo pro modulo ſuo rogans, vt eum dignetur præſeruare toto illo die ab omni malo, & ad bonum inducere. Hinc eſt, quod eccleſia canit

in collecta ad primas, in hac hora huius diei tua nos domi ne reple miſericordia, ut per totum diem ex int. l. iug. del. Tertium tempus eſt meridiè. In meridiè enim ſolent homines prandere. Meridiè ergo habet populus catholicus Deo laudes dicere, quia ſumpto prandio ſunt Deo gratiæ agendæ, dicẽdo. Agimus tibi gratias omnipotens Deus pro vniuerſis beneficijs tuis, qui &c. Vel dic, quòd veſpere ſignificat ſenectutem, mane, iuuentutem, meridiè, virilem ętatem. In his ergo ętatibus habet homo Deo ſoluere laudes. Audiſtis ergo chariſſimi, quis debeat Deo dicere laudes quomodo & quando. Studeat ergo quiſque ſe in præſenti coronare roſa diuinæ laudis: dando Deo laudes veſpere mane, & meridiè immo iugiter quantum humana patitur fragilitas quatenus tandem mereatur a domino coronari corona gloriæ. Quam nobis, &c.

DE ROSA GRATIARVM ACTIONIS. *Sermo Decimusquintus.*

CORONEMVS nos roſis. Sapien. 2. Decimaquarta roſa coronæ ſpiritualis dicitur gratiarum actio. Hæc autem roſa meritò ſequitur ad roſam diuinæ laudis, quia omnis qui agit gratias Deo pro omnibus beneficijs ſuis: illi laudes decantat. Hæc autem roſa inſignita fuit Dei genitrix virgo, quæ meritò dicere poterat illud pſal. Quid retribuam domino pro omnibus, quę retribuit mihi. Et bene dicitur pro omnibus: qa reuera beneficia, & priuilegia, quæ ſibi retribuit dominus præter illa quę communia ſunt ſibi, & alijs creaturis rationalibus multa fuerunt. Signanter autem tribuit ſibi dominus ex priuilegio ſuper omnem creaturam tria in præſenti vita, & tria in cęlo.

QVANTVM igitur ad priuilegia ſibi collata in hac mortali vita hæc fuerunt.

Peccandi impoſſibilitas.
Cum maternitate virginitas.
Prolis ſumma dignitas.

PRIMVM itaque priuilegium collatum huic virgin ſanctiſ-

ſanctiſſimæ fuit peccandi impoſſibilitas. Aliquibus enim electis fecit Deus hanc gratiam in præſenti, vt à peccato mortali fuerint immunes, ſicut beato Nicolao, beato Thomæ de Aquino, beatæ Catherinæ Senenſi, & nõnullis alijs. Sed non eſt neceſſe tales excuſare à veniali. Alijs autẽ contulit talem gratiam, vt etiam immunes fuerint a ueniali, ſicut patet de beato Ioan. Bapt. de quo legitur in hymno de eodem. Antra deſert. Sequ tur ne leui ſaltem maculare uitam fęminę poſſes. Sed neque Ioannes, neque ſibi ſimiles, ſi qui ſint, fuerunt præſeruati ab originali. Alijs verò contulit Deus tantam gratiã in exordio ſuo, ut ſimpliciter immunes eſſent ab omni culpa, ſicut patet de Adam, & Eua, qui primo producti ſunt in gratia ſecundum beatũ Tho. in prima parte q.95.art.1. Sed tamen nõ contulit illis Deus impeccabilitatem, neque abſtulit ab eis peccandi potentiã ſicut patuit in effectum cum peccauerunt. Beatam autem virginem tantò priuilegio dotauit Deus, ꝙ fuit immunis ab omni peccato tam actuali, quàm originali, ad cuius confirmationem pro nunc ſufficit illas auctoritates Can.4. Tota pulchra es amica mea, & macula non eſt in te. Qui autẽ totum dicit nihil excludit. Nec huic ſententiæ obſtat dictũ Iacobi 3.c. dicentis. In multis offendimus omnes, quia ut dicit regula iuris lib.6. Generi per ſpeciẽ derogatur. Per ſpeciale ergo priuilegium conceſſum beatæ virgini derogatur huic regulæ generali, quo ad ipſam tantum. Præter hoc autem priuilegium habuit aliud maius, ſcilicet peccandi impoſſibilitatem. Vnde de ſemetipſa loquens, dicit illud Eccleſ.24. Et ſic in Syon firmata ſum. Item Ber. epiſt.173. Scribens ad Canonicos Lugdunenſes de eadem virgine, dicit ſic. Ego puto, ꝙ & copioſior ſanctificationis benedictio in eam deſcenderit, quæ ipſius nõ ſolùm ſanctificaret ortum: ſed & uitam, ab omni deinceps peccato immunem cuſtodiret, quod nemini alteri in natis quidem mulierum creditur eſſe donatum. Hæc ille.

SECVNDVM priuilegium virginis Mariæ fuit virginitas cum maternitate. Nam ſimul fuit mater, & virgo. Nuſquam enim antea potuerant ſimul habitare virginitas & maternitas: ſed vna adueniente, altera recedebat. Nam Sarra, Agar, Rebecca, Rachel, Lya, & huiuſmodi aliquan-

do fuerunt virgines, ſed poſtquam conſummauerunt matrimonium, & matres eſſe cęperunt ab eis receſſit virginitas. Sed non ſic de Virgine Maria, quæ poſt partum virgo inuiolata permanſit. Nempe fuit mater inuiolata: mater incorrupta, mater intacta. Sed quis vnquam audiuit tale? Et quis vidit huic ſimile? inquit Eſaias vltimo capit. vt aliqua mater eſſet, & intacta generaret. q. d. nullus. Tunc ergo impleta eſt illa prophetia Eſa. 7. Ecce virgo cōcipiet, & pariet filium, ſcilicet permanens virgo. Patent ergo tria præcipua priuilegia, quæ habuit virgo Maria in præſenti, pro quibus multum tenebatur agere gratiarum actiones omnipotenti Deo, qui fecerat eam ſolam talem.

Tertium priuilegium virginis Mariæ collatū in præſenti fuit prolis ſumma dignitas, vnde Origenes ſup illud Math. 1. Cum eſſet deſponſata mater eius. Mater, inquit, cuius: Certè mater vnigeniti Dei. Mater creatoris, & pſalmatoris omnium: mater eius, qui eſt in cœlis ſine matre, & in terris ſine patre. Et hoc eſt ſingulariſſimum priuilegium huius virginis, & præ cæteris digniſſimum ſignificatum Dan. 14. in Daniele exiſtente in lacu leonum, ad quē miſſus eſt Abacuch miniſterio angeli de Iudæa in Babiloniam cum prandio bono. Intrauit autem Abacuch ad ipſum Danielem clauſo oſtio, & exiuit pariter. Itē Daniel in nullo fuit lęſus ab ipſis leonibus, qui conſueuerāt alios deuorare. Ad propoſitum Daniel, qui interpretatur cauſa Dei, qui fuit caſtiſſimus, ſapientiſſimus, contemplationi deditiſſimus, rectè ſignificat virginem Mariam totam virilē, & nihil fęmineum in moribus habentem, qui fuit caſtiſſima, ſapientiſſima, contemplationi deditiſſima, quæ bene dicitur cauſa Dei. Mater enim eſt cauſa, & origo, filij huius autem filius verus Deus eſt. Abacuch autem qui interpretatur luctator fortis, rectè ſignificat Chriſtum, qui luctā mirabilem geſſit cum diabolo, & uicit eum in deſerto in cruce, in limbo. Hic ergo Abacuch cū bono prādio diuinitatis ſuæ quo reficit angelos in cœlo miſſus eſt ad Danielem, id eſt, ad beatam virginem, quādo ſcilicet ex ea carnem aſſumpſit Angelo primo, qui hoc nunciauit. Miſſus eſt autem de Iudęa, qui interpretatur confeſſio: in Babiloniam, quæ interpretatur confuſio, quia de cœlo vbi eſt confeſſio diuer

laudis

laudis venit immiſſus a patre in hunc mundum cõfuſione errorũ,& peccatorum plenum. Sed quid eſt, quòd intrante,& exeũte Abacuh ad Danielem omnia manſerunt clauſa,niſi quòd intrante Dei filio in vterum virginis, & inde exeunte, clauſtra pudoris aperta non fuerint? Et hoc eſt, quòd canit eccleſia. Aluus tumeſcit Virginis,clauſtra pudoris permanent. Septem aũt leones uniuerſitatem deſignat Dæmonum de ſeptem vitijs capitalibus homines tentantium, qui non ceſſant quærere hincinde quem deuoret. Hi tamen leones in nullo potuerunt Chriſti matrem lędere,ſed alios deuorant homines,& ſignanter Iudæos Paganos,& malos Chriſtianos. Et modo, quòd beata virgo non ſolum fuit mater Dei,verumetiam nutrix eius. Sunt enim aliquæ mulieres,quæ ſunt matres, non tamen nutrices ſicut patet de mulieribus nobilibus,quę dant paruulos ſuos nutricibus lactandos, quia nimis delicatè ſunt. Sed non ſic virgo Maria. Vnde de ea canit eccleſia, ꝙ regem Angelorũ ſola virgo lactabat vbere de cœlo pleno. Nec enim decebat tã digniſſimum filium ab alia matre nutriri, quam ab ea, quæ ad hoc ſpecialiter fuerat electa, vt eſſet mater eius. Propterea de tali ab lactatione laudatur in Euangelio. Luc. vndecimo. Beatus venter, qui te portauit, & vbera, quæ ſuxiſti.

ITEM hæc eadem virgo digniſſima habuit tria alia priuilegia cum aſſumpta eſt in cœlum, quæ ſemper in ea perſeuerant. Hæc ſunt.

Summa exaltatio.
Integra beatificatio.
Officijs dignificatio.

PRIMVM igitur priuilegium huius Virginis in cœlo, dicitur ſumma exaltatio. Nam cũ de hoc ſeculo, neque eriperetur exaltata eſt,ſuper choros Angelorũ ad cęleſtia regna. In cuius figura legitur.3.Reg.2.quòd poſitus eſt thronus matris iuxta thronum regis filij. Conſtat autem,quod thronus veri Salomonis, ideſt Chriſti excedit in exaltatione,& ſublimatione improportionabiliter ſedes,& thronos omnium Angelorum,ergo, & thronus matris eius. Vnde Hiero. in ſermon. de aſſumptione huius Virginis. Hæc, inquit, eſt dies in qua uſque ad throni celſitudinem

dinem magiſter,& virgo proceſſit,atq; in regni ſolio ſublimata poſt Chriſtum glorioſè reſedit. hæc ille. Tunc ergo Chriſtus impleuit,& verificauit illud,quod adhuc in terra degés frequenter dixerat,videlicet,quod omnis,qui ſe humiliat,exaltabitur.Luc.14. Item 18.Item Mat.2 :.vnde ipſa Eccl.24. Quaſi cedrus exaltata ſum in libano.Nam ſicut cędrus ſuperexaltat in altitudine cæteras arbores. Ita, & Maria in gloria cæteras puras creaturas.

SECVNDVM priuilegium huic Virginis collatū poſt hanc vitam fuit integra beatificatio, piè enim creditur, & ita hodie tota tenet eccleſia, quòd virgo hæc ſanctiſſima aſſumpta fuerit cum corpore, & anima in cęlū. Non enim decebat ſanctiſſimum eius corpus incinerari, & corrumpi morem aliorum ſed ex ſpeciali priuilegio, incontaminatū conſeruari ſecundum illud pſal. Non dabis ſanctum tuum videre corruptionem. Sicut ergo nihil de corpore filij ſui remanſit in terris,ita neque de corpore eius. Quis autem dr̄ in aliquibus eccleſijs eſſe de lacte eius.Item de capillis, eadem facilitate poteſt reprobari qua non probatur.Circa enim talia multi abuſus ſalutis fieri ſolent,nec eſt de neceſſitate ſalutis omnia talia credere eſſe vera,dicunt itaq; circa hoc eccleſiæ prelati debitā adhibere diligentiā. Si enim prohibeť ne abſque auctoritate ſedis apoſtolicæ reliquiæ de nouo inuentę publicæ venerentur, vt cauetur extra de reliquis,& veneratione ſanctorum.c.cum ex eo, a fortiori in propoſito. Si autem aliquid de prædictis pertinentibus ad Beatam Virginem remanſerit ſuper terram poteſt ſtare ꝙ ita, & præſertim ſi in ipſa Virgine fuerit lac ſuperfluum, ſimiliter,& capilli.Et notanter dico ſuperfluum,quia quicquid in ea fuit quod ad perfectionem naturæ conferret totum cum ea reſurrexit ſicut in ſuo ſimili de ſanguine Chriſti reſurgentis loquitur beatus Tho. 3. par. q.54.articu.3. in ſol.ad.3.Item,quodlibeto.5.q.5.

TERTIVM priuilegium Virginis Mariæ collatum in cęleſti gloria dicitur officij dignificatio. Ipſa enim eſt portaria ſeu oſtiaria palatij cęleſtis deſignata per illam mulierem oſtiariam, quę introduxit Petrum in atrium principis ſacerdotum qui dicebatur Cayphas Io. 18. Et nota, quòd non ſolum Maria eſt portaria cęli, verum etiā eſt ipſamet

porta

porta Propterea eccleſia in illo hymno, Aue maris ſtella, vocat eã portã cęli, dicẽs. Virgo felix, cęli porta, aue ſupple. Et infra. Vitã prę̃ſta purã iter para tutũ, vt uidẽtes Ieſum ſem. colle. De hac portaria, & porta loquẽs Ber. ſer. 3. in uigiliæ natiuitatis Dñi, ꝙ nihil nos Deus habere vo uit qđ per Mariæ manus nõ tranſiret, habet autem ipſa Maria multa alia digniſſima officia in cęlo, quæ breuitatis cauſa pertrãſeo. Audiſtis ergo chariſſimi ſex maxima matris Chriſti priuilegia propter, quæ multum tenetur ad gratiarum actiones, quo ad Deum, qui tam potenter eam priuilegiauit, & dotauit. Cui enim plus cõmittitur ab eo merito maiores gratiarum actiones debentur, propterea oẽs operationes deliberatẽ ipſius Virginis erant, quodammodo quædam actiones pro omnibus beneficijs a Deo ſibi collatis. Meritò ergo prę figurata fuit per Annam vxorem Helcana, de qua legitur. 1. Reg. 1. ꝙ poſtquam ex ſpeciali Dei gratia concepit, & peperit filium cui nomen Samuel. prius aliquos dies adduxit eum ad domum domini in Sylo, & obtulit eum Hely ſacerdoti, ſimiliter, & vitulum ad immolãdum domino. Ad propoſitũ Anna, quę interpretatur vel donatio rectè deſignat Virginem Mariam, quæ fuit plena gratia. Item quæ fuit nobis donata a Deo, vt eſſet mater noſtra, aduocata noſtra mediatrix noſtra. Hæc ergo Anna ex ſpecialiſſimo Dei munere concepit, & peperit Ieſum Chriſtum. Et non poſt multos dies a natiuitate pueri, attulit eum mater ad domũ domini, ideſt ad tẽplum, quod erat in Hieruſalem, & obtulit ipſum ſacerdoti, videlicet ſancto Symeoni offerens, pro eo oblationem, vt habetur Mat. 2. hæc autem oĩa egit Maria tanquam gratias agens omnipotenti Deo ſuper omnibus gratijs ſibi collatis in incarnatione filij Dei, vtpote, quòd eſſent electa in matrẽ Dei, ꝙ virgo peperiſſet, ꝙ a peccato ſuper immunis fuiſſet, & huiuſmodi, Audiſtis dilectiſſimi Mariæ gratiarum actiones pro priuilegijs diuinitus ſibi collatis. Studeamus ergo, & nos ob reuerentiam tot ac tantorum priuilegiorum illi porrigere ſemel Angelicam orationem, quatenus pro paruitate noſtra componere ſibi poſſimus coronam de roſis Angelicis, & ipſa ſpero impetrabit nobis coronam de roſis mirificis in cęlis.

POSTQVAM prolixe oſtenſum eſt; quomodo beata

Maria

Maria fuit coronata Roſa gratiarum actionis hic conſequē ter reſtat oſtendere quo nam pacto poterimus,& nos coro nare animas noſtras prædicta roſa. Pro quo eſt aduertendum, quod in hac roſa gratiarū actionia inueniuntur tria pulcherrima folia, quæ ſunt.

Inuitatio. Temporalizatio. Obligatio.

PRIMVM folium Roſæ gratiarum actionis dicitur inuitatio. Multa enim nos inuitant,& prouocant ad gratiarum actiones refundēdas Deo pro omnibus beneficijs ſuis. Specialiter autem tria ſunt, quæ ad hoc nos inuitant.

PRIMVM eſt ſacra ſcriptura tam veteris, quàm noui teſtamenti. De primo patet per illud Tho. 4. Omni tempore benedic Deum. Item in pſal. Benedicam dominum in omni tempore, ſemper laus eius in ore meo, de ſecundò patet per illud verbum Apoſt. 1. Theſ. 5. in omnibus gratias agite, item Col. 3. Omne quodcunque facitis, aut in verbo aut in opere omnia in nomine domini Ieſu Chriſti facite, gratias agentes Deo,& patri. Item Ephe. 5. Gratias agentes ſemper pro omnibus.

SECVNDVM quod nos inuitat ad agendas Deo gratias eſt exemplum, ſcilicet Phariſei, qui dicebat ad dominum licet non recto animo. Deus gratias ago tibi. Luc. 18. Item ad hoc facit exemplum beatæ Virginis, quæ poſt conceptionem filij Dei prorupit in gratiarum actiones dicens. Magnificat anima, &c. Item ad hoc facit exemplum ſancti Symeonis, qui poſtquā meruit videre Chriſtum in terris, & eum amplexatus eſt de hoc gratias agens dixit. Nunc dimittis ſeruum tuum domine, &c. Lu. 2.

TERTIVM quod nos inuitat ad agendum Deo gratias eſt vniuerſitatis creaturarum. Nam pulchritudo,& virtus ipſarum creaturarum,& ordo eis datus a Deo in operibus ſuis, quē ſeruat ſine defectu quā cognoſcentes Dei beneficia, videntur illi gratias agere ſecundum illud Benedicite omnia opera Domini Domino, &c. Hoc etiam patet ſpecialiter in Philomena, & Alauda, quę a laude dr̄, ꝓut dictū eſt in præcedenti ſer. Patet ergo liquidè, ꝙ nullus hoim poteſt rōnab liter ſe excuſare a gratiarū actione pensatis tot, & tātis Dei beneficijs. Studeamus ergo pro viribus exēplo diuæ Mariæ roſa gratiarum actionis tempore ſuo anima

noſtras

noſtras in præſenti coronate, vt tandem coronet, & nos Ieſus Chriſtus corona honoris, & gloriæ.

Secvndvm folium Roſe gratiarū actionis dr̃ temporalizatio. Quãuis.n. bonū ſit oĩ tempore benedicere Deum, & illi gratias pro vniuerſis beneficijs ſuis reddere ſpãliter tñ tribus horis, & tẽporibus tenemur ad gr̃arum actiones.

Primò quidem tenemur gratias reddere Deo cum ad quietem corporalẽ declinamus, & ſimiliter cū ab ea ſurgimus primoquidem cū ad quietẽ imus teneremur recolligere ſpũs noſtros, & recogitare a quot malis periculis, & ſcãdalis præſeruauit nos Dei clemẽtia per totã diem, qũo etiã nos pauit, & ſuſtẽtauit bonis ſuis. Et poſt hæc debemus nos cõmendare Deo, vt digneť protegere corda, & corpora nr̃a. Dicendo illũ Hymnũ. Chriſte, qui lux es, &c. vel aliquid ſimile, aut orationẽ dñicam cũ ſymbolo. Vñ Amb. ſer. 43. ad propoſitũ loquens dicit ſic cũ veſpera diẽ claudit ipſi dño debemus per pſalterium laudẽ dicere, & gloriã eius modulata ſuauitate cõcinere, quo operũ noſtrorũ conſummato certamine veluti victores requiẽ mereamur, & laboris, quędã palma ſit ſoporis obliuio, hoc aũt, vt faciamus fratres nõ ſolũ docemur rõe, verũ ẽt admonemur exẽplis. Nõne.n. videmus minutiſſimas aues cũ illuceſcẽtẽ diẽ aurora pducit in quibuſdã nidorũ cubiculis varia dulcedine perſonare, & id ſtudioſè agere priuſquã procedãt, vt creatorẽ ſuũ, quia loquela nõ pñt, ſuauitate demulceãt, hoc ẽt pacto Dei cur ſu ſil̃r facere. Quid ergo ſibi vult iſta certis tẽporib⁹ diſpoſita cãtilena, & iugis intẽtio niſi gratiarũ quædã ſit immoderata cõfeſſio. Aues ergo propter viles eſcas gr̃as agunt, & tu, q̃ præcioſiſſimis epulis paſceris ingrat⁹ es. Imitare ergo frater chariſſimè minutiſſimas aues, mane, & veſpere creatori gratias referẽdo. Et ſi es deuotior. Imitare Luciniã, alias Philomenã cui qm̃ ad dicẽdas laudes dies ſola nõ ſufficit nocturna ſpacia peruigili cantilena decurrit. hæc ille. Sil̃r cũ a sõno ſurgim⁹ ſigno Crucis pręmiſſo debemus gr̃as reddere oĩpotẽti Deo de eo, ꝙ nos preſeruauit a ſubitanea, & improuiſa morte. Itẽ a multis illuſionibus in ſomnis, & huiuſmodi Ipſum inſup deprecãtes, vt digneť dirigere actus nr̃os in beneplacito ſuo per totũ diẽ, ita, vt ad nullũ declinãtes peccatũ ſemp ad ſuã iuſtitiã faciendã, nr̃a procedant

eloqua

eloquia, dirigantur cogitationes, & opera, prout orat eccleſia in collecta, quæ interdum ſolet legi ad primas ſecundũ rubricam fratrum prædicatorum.

SECVNDO tenemur ad gratiarum actiones poſtquã refectionem corporalem ſumpſimus. Cum enim omnia, quæ in vſum humani corporis veniunt, procedant ex Dei largitate, ſed illud pſal. Oculi omnium in te ſperant domine, & tu das eſcam illorum in t.op. aperis tu, &c. Valde rationabile eſt, ut ſaltem gratias agamus largitori omnium bonorum ne de ingratitudine merito reprehendamur. Vn de Ambro.f.42. qui incipit. Frequenter admonui vos, dicit ſic. Tu Chriſtianæ meminiſſe debes cuius panem comedis, & ei laudem dicere, dic mihi. Nunquid ſi aliquid de tuo cuique largiris exceptas, vt tibi gratias agat, vt benedicat domum, de qua ei humanitatis ſit tributa. Qui ſi forte gratias non agit nunquid a te denotatur ingratus. Ita ergo, & a nobis expectat, qui nos paſcit Deus, vt pro præſtitis ab eo eſcis illi gratias referamus, & ſaturati donis ipſius laudes dicamus. Hæc enim retributio beneficiorum Diuinorum, vt cum refecti fuerimus bene nos cõfitemur acceptos. Cæterum ſi accipientes diuina munera taciti, & immemores fuerimus tanquam ingrati, & indigni eorum ſubminiſtratione fraudabimur, & Deum quem beneficijs nõ cognouimus malis ingruentibus requiramus, & aduerſis ſtimulemur ad rogandum, qui proſperis gratias non egimus ad fruendum, hæc illæ in forma.

TERTIO tenemur ad gratiam actiones poſt ſumptionem uenerabilis ſacramenti altaris, & ſignanter nos eccleſiaſtici, quotiens ad altare accedimus non ſolum tenemur præparare nos tamen per ſacramentalem confeſſionem ſi opus fuerit tum per recollectionem interioris hominis, tũ per inuocationem gratiæ ſpiritusſancti. Verum etiam poſt actualem ſumptionem corporis, & ſanguinis domini, debemus de tanto beneficio reddere gratiarum actiones, legentes illam orationem, quæ incipit. Gratias tibi ago domine ſanctæ pater, &c. quam edidit beatus Thomas de Aquino, vel aliquid ſimile. Vnde idem doctor. 4. ſent. diſt. 8. q. 1. art. 4. q. 3, querit. Vtrum quis poſt ſumptionem huius ſacramẽti poſſit licitè immediatè ſumere alium cibum. Et reſpondet,

det, quòd propter reuerentiam ipſius ſacramenti aliquan to tempore debet homo prius ſuſceptionem dicti ſacramē ti aliquanto tempore in gratiarum actione perſiſtere. Et propterea quādoque ſolet legi poſt cōmunionem collecta qui incipit Purificent nos, &c. & hoc ad gratiarum actiones,ſicut patet ex tenore verborum illius. Item ſacerdotes prius miſſam habent ſuas ſpeciales orationes ad gratiarū actionis unus ſic,alius ſic. Oportet ergo eſſe aliquod interuallum inter ſumptionem Euchariſtiæ, & aliorum ciborū in quo ſoluantur Deo debitè gratiarum actiones,& nō ſtatim de altari accedere more canino ad communē menſam. Quantum autem ſpaciū requiritur nō audeo præſumere diffinire,ſed hoc relinquo iudicio prudentis viri. Verum ſecundum vſum primitiuę eccleſiæ notabilè tempus currebat inter vtrunque ſicut patet de conſecra. diſt. 2. tribus gradibus. Hodie tamen tantum tempus non requiritur,vt dicit beatus Thomas, vbi ſupra in ſolu. ad primum argumentum.

Tertium igitur folium Roſæ gratiarum actionis vocatur obligatio. Obligamur nempe multiplici ratione, & iure reddere gratias Deo ſuper omnibus beneficijs ſuis. Specialiter autem triplici ratione, videlicet ratione.

Creationis. Recreationis. Iuſtificationis

Primò igitur debemus Deo refundere gratias ratione beneficij creationis. Cum enim nihil eſſemus per ſuam omnipotentiam fecit nos, & non qualeſcunque creaturas vtpotè inſenſitiuas,aut brutales, ſed nobiliſſimam formā nobis dedit,vtpotè ad imaginem,& ſimilitudinē ſuam formans nos. Vnde Boetius de conſo. Philoſophiæ.li.5. Vnica gens hominem celſum leuata altius cacumen.i.caput. Atq; leuis rectò ſtat corpore deſpicitque terras. Hæc niſi terrenis male deſipis admonet figura. Qui ergo cęlum vultu petis exeriſque frontem,ideſt erigis. In ſublimæ ferat animā, quo quam grauata peſſum,ideſt ſubtus,inferior ſidat,ideſt reſideat mens corpore celſius leuato. hęc ille. Item Ber. ſer. 14. ſuper pſal. Qui habitat Parum inquit ne tibi videtur, quia te fecit Deus. Cogita qualem te fecit,nempe ſecundū corpus ęgregiam creaturam,ſed ſecūdum animam magis, vtpotè imagine creatoris inſignem rationis participem

ſempi-

ſempiternę beatitudinis capacem. Hæc ille. Inſuper contulit nobis nos condendo naturale dominum omnium creaturarum inferiorum, dicens primis parentibus, in quibus, & nos originaliter eramus. Dominamini piſcibus maris volatilibus cœli, & beſtijs terræ Gen. 1.

SECVNDÒ debemus Deo gratias refundere ratione beneficij recreationis, ſeu redemptionis. Cum enim per peccatum primi parentis eſſemus exulati à cœlo, & obnoxij pœnæ æternę ſaltē pęnę damni, & pœnæ ſenſus ratione actualium, & perſonalium peccatorum, quæ fecimus nos. Ipſę tamen non ſpreuit nos, ſed recognouit figmentum noſtrum, & recordatus eſt quoniam puluis ſumus. Quantum autem ſit hoc beneficium perpulchrè declarat Ambr. ſuper Luc. lib. 2. ita dicens. Plus iniurijs tuis domine Ieſu debeo, quòd redemptus ſum, quaſi operibus, quòd creatus ſum. Non prodeſt naſci niſi redimi profuiſſet. Hæc ille. Cogitemus ergo chariſſimi, quòd ſi eſſet aliquis homo, qui ſua omnia dediſſet pro nobis: immo ēt ſeipſum ad mortē, vt nos à morte liberaret, & poſtmodum eum reſuſcitaret Deus nunquid multum teneremur eum diligere, & in recompenſam tantorum ſuorum beneficiorum nos, & noſtras ad eius obſequia teneremur impedire. Certe ita. Cogita ergo o peccator quantum debes Chriſtum iam reſuſcitatum diligere, qui ſua, & ſeipſum dedit, vt te redimeret à morte æterna. Noli ergo eſſe de tanto beneficio aliquando ingratus, ſed ei gratias age non quas debes, ſed ſaltem quas potes, & eū ſuper omnia diligere. Memento, quia ſcriptum eſt Eccl. 29. Gratiam fideiuſſoris ne obliuiſcaris: dedit enim pro te animam ſuam. Audi quid dicat Aug. magnus eccleſiæ doctor. epiſt. 111. ad Iulianum comitem ſcribens. Si, inquit, Chriſtus diligendus eſt ſuper parentes noſtros, quia non nobis tribuunt parentes ea, quæ Chriſtus. Intantum enim nos amauit, vt etiam pro nobis mori dignatus ſit. Et manus eius quę virtutes multas faciebant, clauis pro noſtra redemptione affixę ſunt, & ori mellifluo quo ſalutaris doctrina profluit, fel pro cibo impij porrexerunt. Et qui neminem lęſit, cęſus eſt, qui nullum maledixit, opprobria & maledicta pro nobis pertulit. Hæc omnia perpeſſus eſt, vt nobis vitā ęternam donaret. Et cum nobis tanta beneficia præſtet, nihil

quærit à nobis niſi vt diligamus eum,& animas noſtras, & corpora cuſtodiamus,ut ille ſemper in nobis habitet,& nos in illo permaneamus. Non enim poſtulat a nobis aurum neque argentum,neque veſtes precioſas, neque agros, neque cætera huiuſmodi, ſed tantum noſipſos quærit in nobis requieſcere cupit. Accedamus ergo ad eum ut uitam æternam habeamus.

TERTIÒ debemus refundere gratias Deo ratione beneficij iuſtificationis. In multis in quotidie offendimus omnes, ſed ubi millesies in die peccaremus, & millesies ab eo gratiam corde contrito peteremus, millesies nobis culpas donaret,& gratiam iuſtificantem tribueret. Hanc autē gratiam non contulit Deus angelis malis,ſed poſt primum peccatum irremidiabiliter perierunt.Similiter hanc gr͂am quamuis paratus ſit Deus facere iudæis,& infidelibus, non tamen facit apertè rei,ſed in ſua nequitia permanentes perpetuò tradit igne cruciandos. Similiter hanc gratiam nō facit in effectu omnibus malis chriſtianis, ſed tantū illis quos ex ſpeciali gratia retrahit ex fęce,& luto peccati,& mundata ab omni iniquitate. Vnde Rom 8. Quos prædeſtinauit hos,& vocauit,& quos uocauit hos,& iuſtificauit. Quanto ergo hoc beneficium iuſtificationis eſt rarius tanto debet haberi carius, & cuſtodiri diligentius, ſed forſan dicet aliquis. Fateor, quod multa beneficia mihi contulerit Deus, ſed non mihi ſoli. Soluam ergo partem debiti gratiarum actionis, & partem dimittam per alios ſoluendam, qui etiam partem beneficiorum receperunt. Sed tu quis es,qui ſic audeas impudenter loqui, & quaſi blaſphemare miſericordiam Dei. Noli itaque dicere te partem beneficiorum recepiſſe,& alijs partem impoſitam eſſe, ſed ęſtimate debitorem beneficiorum Dei quamuis multis diſtributorum tanquā ſi tibi ſoli impartita,& exhibita fuiſſent.Et hoc eſt, quod loquitur Chriſ.li.2.de compunctione cordis Hic,inquit,eſt affectus fidelis ſerui,vt beneficia dn̄i ſui,quæ communiter data ſunt oībus quaſi ſibi ſoli præſtita reputet, & quaſi ipſæ ſit omnium debitor,& pro oībus ipſæ ſolus obnoxius habeatur.Hoc quippe fecit Paulus qui mortem dn̄i & Saluatoris nr̄i quæ pro uniuerſa impenſa eſt mundo ſibi ſoli pſtitam dicit. Nam quaſi de ſe ſolo loquens ita ſcribit.

Quis enim nunc in carne in fide viuo filij Dei, qui tradidit ſemetipſum pro me: & reuera, quid intereſt ſi & alijs præſtitit ſua beneficia Deus, quæ cum tibi præſtita ſunt: ita & integra ſunt, & ita perfecta quaſi nulli alij ex his aliquid præſtitum fuerit. Ideo denique, & illa parabola boni Paſtoris non dicit, quia venit multas oues quærere: ſed vnam ergo dicit, quia ſic omnibus, quàm vni diuina conferuntur beneficia. Hæc ibi.

DE ROSA SANCTAE EXEMPLARITATIS
Sermo Decimusſextus.

CORONEMVS nos roſis. Sap. 2.

DECIMAQVINTA roſa coronæ ſpiritualis dicitur ſancta exemplaritas. Hęc autem roſa meritò ſequitur poſt roſam gratiarum actionis, quia qui refert Deo gratias pro beneficijs ab eo ſibi collatis: præbet alijs hoc videntibus, aut audientibus exemplum taliter agendi, hac autem roſa ſanctæ exemplaritatis coronata fuit Dei genitrix Virgo Maria. Ita vt meritò dicere poſſit. Illud Io. 17. Poſuit me dominus in exemplum coram eis, ſcilicet deuotis fidelibus. Nam ſicut videmus, ꝙ pictores habent ſua exemplaria depicta in groſſa tela: ſimiliter tabellionarij, notarij, greffarij, & ſimiles habent ſua formularia ſuper quibus capiunt fundamentum cum aliqua inſtrumẽta facere volunt. Item & paruulus cum inſtruitur in arte ſcribendi, datur ſibi exemplum à præceptore, qui præcipit ei vt diligenter attendat ad exemplar ſibi datum, alias percutietur virga. Ita & in propoſito Deus dedit nobis duo egregia exemplaria in nullo viciata: ſed incontaminata, integra recta, vera & perfecta, ſcilicet Chriſtum, & Mariã matrem eius digniſſimam. Sed pro nunc omittentes exemplar primum veniamus ad ſecundum quòd eſt ad propoſitum noſtrum. Eſt ergo notandum, ꝙ ipſa Maria data eſt nobis in exemplum multiplex. Ita vt Spiritus Sanctus videretur ei dicere illud verbum Apoſtoli 1. Thim. 4. Exemplum eſto fidelium in verbo, in conuerſatione, in charitate, in fide, in caſtitate. Et non ſolùm in iſtis data eſt nobis in exemplum

verum

verum in multis alijs. Sed de multis pauca dicemus.

PRIMO igitur data eſt nobis in exemplum totius puritatis, & munditiæ. De puritate nempe eius ſcriptum eſt Can.4. Tota pulchra es, ſcilicet ab originali, & macula, ſupple actualis non eſt in te. Videmus enim, ꝙ quando immundi debet vinum intra potum præcauetur ne ibi lateat immũditia, vtpote fęx: aut aliquis liquor alienus, aut corruptus; quia nullus ſeruus prudens, & honeſtus apponeret ſciẽtes vinum precioſum intra vas immundum, ita in propoſito. Cum enim diuinitas filij Dei ſit aliquid digniſſimum, præcioſiſſimum, puriſſimum, nunquam repoſita fuiſſet in vaſe uteri virginalis ſi non prius ex omni parte, ſcilicet tam corporis, quàm animæ ipſa virgo munda fuiſſet. Vnde Anſel. de conceptu virginali, cap. 12. & 13. Decebat, vt illius hominis cõceptio de matre puriſſima fieret. Nempe decens erat, vt ea puritate, qua maior ſub Deo, nequit intelligi virgo illa niteret, cui Deus pater vnicum filium quem de corde ſuo ęqualem ſibi genitum tanquam ſeipſum diligebat, ita dare diſponebat, vt naturaliter eſſet vnus idemque communis Dei patris, & virginis filius. hæc ille. Ab hac igitur Virgine puriſſima debemus haurire exemplum puritatis, & munditiæ ſi velimus poſt eam cęlum conſcendere, quia ſcriptum eſt Apoſt.21. ꝙ non intrabit in ciuitatem cęleſtem aliquid coinquinatum, ſcilicet per peccatum originale, aut abominationem faciens, videlicet per peccatum actualę: econtrario autem ſcriptum eſt. Math.5. Beati mundo corde, quoniam ipſi Deum videbunt.

SECVNDÒ data eſt nobis in exemplum charitatis, & amicitię. De ſua autẽ charitate ipſamet loquitur. Cant.2. Ordinauit in me Rex charitatem. Et bene dixit, ordinauit quia inter ea, quæ diligenda ſunt ex charitate eſt ordo. Ita ut in primo ordine ponatur Deus, in ſecundo ipſemet diligens in tertio proximus. Hunc autẽ ordinem poſuit Deus in corde virginis Mariæ. Ita vt ſuper omnia ſummè dilexerit Deũ, deinde ſeipſam, & tertiò proximum propter Deũ. Nec mirum ſi tam benè fuerit ordinata charitas in hac virgine maximè cum in vtero ſuo nouem menſium ſpacio cõprehenderit illum, qui eſt charitas ipſa per eſſentiam: videmus enim ꝙ ſiquis pro dimidia parte diei tenuerit pomum

odoriferum intra manum ſuam pro aliqua parte diei pomi ſeruabit odorem,& ſimile eſt flore redolente. Quantũ ergo viſcera illa pietatis huius virginis affecit Deus in quibus nouem menſibus ipſæ qui pietatis eſt requieuit. Nam & prius mentem charitate impleuit, quàm ventrem carne repleuit,& cum ex vtero eius proceſſit ab animo non receſſit. Ab hac itaque virgine debemus haurire exemplum charitatis,& amicitiæ. Ita vt primò quidem Deum ſuper omnia diligamus. Secundò nos in ordine ad eum. Tertiò proximum pp ipſum de quo loquitur Aug.lib. de bono virginali,dicens. Totus nobis figatur in corde, qui pro nobis totus fixus eſt in cruce. Idem ad idem propoſitum loquiť idẽ Aug.lib.de cordis compunctione,dicens. Certè domine,qa me feciſti debeo tibi meipſum totum,immo debeo amori tuo pluſquam me pro quanto tu maior es pro quo dediſti temetipſum,& promiſiſti teipſum. Plus itaque tibi debeo,q̃ meipſum totum, ſed nec plus habeo, nec hoc ipſum quod habeo per me totum reddere poſſum. Trahe ergo me domine in amorem tuum, & hoc ipſum totum quod ſine contradictione tuum eſt fac tuum dilectione,& amore.hæc ille. De ſancto, videlicet de dilectione ſui loquitur Euangelium,& ſimul de dilectione Chriſti.Matth.22.dicens. Diliges proximum tuum,ſicut teipſum. Aduertendum tamen, quòd dilectio ſui aliquando eſt virtuoſa aliquando vitioſa. Qui enim diligit ſe infra Deum, & in ordine ad ipſum virtuoſe ſe diligit. Qui verò diligit ſic propter ſe,& ex cupiditate,ſiue ad finem malum: vitioſè diligit, de tertiò,ſcilicet de amore Chriſti ſimiliter eſt notandum, quòd poteſt virtuosè,& vitiosè diligi,ſicut dictum eſt,de dilectione ſui. Sed prohdolor iſte ordo charitatis in cordibus multorum peruertitur,ſicut patet de omnibus peccatoribus,qui præponunt creaturam creatori. Nam multi plus amant vẽtum quam Deum,vt ſuperbi, & inanis gloriæ cupidi. Alij plus amant terram quàm Deum,vt auari. Alij plus cadauer putridum quàm Deum,vt luxurioſi. Alij plus coquinam, & ventrem quàm Deum,vt guloſi,& huiuſmodi. Ecce quàm turpiter peruertitur ordo charitatis, & q̃ pauci inſequuntur Chriſtiferam Mariam in charitate Dei & proximi.

TERTIÒ Maria nobis data eſt in exemplum humilitatis,

tatis,& perfectę obediētiæ. De primò patet per ipſius propriam confeſſionem Luc.1.Reſpexit Deus humilitatem ancillæ ſuæ.De qua quidem humilitate inſigni loquens Hierony.2.parte epiſtolarum ſuarum, epiſt.55. dicit,ꝙ Maria ſolum in ea humilitatem dominum reſpexiſſe profitetur, quæ cuſtos eſt cæterarum virtutum.Item Ber.ſuper miſſus eſt.Maria,inquit,virginem ſe oblita,gloriatur de humilitate,de ſancto habes.Matt.2.quomodo obediuit viro ſuo. Ioſeph ducenti eam in Ægyptum,pariter, & reducenti. Ab hac igitur virgine oēs debemus ſumere exemplum humilitatis. Specialiter autem nos religioſi exemplum obedientiæ ab eadem ſumere debemus.Ipſa enim poteſt meritò alloqui multitudinem Chriſtianorũ, & dicere cum filio ſuo illud Mat.11. Diſcite a me, quia mitis ſum & humilis corde. Simus ergo eius exemplo mites in verbo, & exteriori conuerſatione,humiles autem in corde, & non tantum in habitu,aut exteriori homine, ne de nobis verificetur illud Eccl.19.Eſt qui nequiter ſe humiliat, & interiora eius plena ſunt dolo. Nam ſæpe ſub vili, & abiecta veſte, atque humili compoſitione faciei, & oculorum, latet magnum uirus ſuperbiæ.Et hoc figuratur per gladium. Ioab quem occultauit ſub veſte cum ſalutauit verbis pacificis, ſed in dolo Amaſam 2. Regum 20. Sunt enim nonnulli habentes humilitatem vulpinam,vt aliquid recipiant per ſimulationem ſuam.Vnde Bernar. ad Eugenium Papam de conſideratione lib.4.Viri,inquit,calidi, & doloſi proprium eſſe ſolet tunc pretendere humilitatem,cum aliquid obtinere voluerit. Similiter nos religioſi debemus ab hac virgine ſumere exemplum perfectæ obedientiæ.Sunt enim nonnulli ſubditi quandoque Doctoris ſuis prælatis, & in prædicatione, aut conſilio acceptores. Inde tamen non debent ſuperbire: ſed in omnibus licitis humiliter obedire, attendentes illud domini verbum de prælatis dictum. Qui uos audit,me audit, & qui uos ſpernit,me ſpernit. Luc. decimo. Conſiderantes, quòd Maria quamuis eſſet Dei mater, & Angelorum domina, humiliter tamen obediuit ſimplici fabro, videlicet Ioſeph, nec inuenitur quandoque ſibi reſtitiſſe,aut ſe ſuper ipſum extuliſſe. Hinc etiam habent uxores quamcunq; magnę, & nobiles, exemplũ obe-

diendi ſuis maritis: alia res domeſtica non proſperabit. Nā ut dicit Chriſoſtomus homil. 4. Mulier quæ virum ſuū contemnit, etiam rei domeſticę negligens erit. Ecce habes lector quomodo Virgo Maria nobis data ſit in exemplū puritatis, & munditiæ charitatis, & amicitiæ: humilitatis, & obedientiæ, atque cęterarum virtutum, quia reuera ipſa eſt Apoteca omni Chariſmatum, & bonorum ſpiritualiū. In cuius figura legitur 2. Mach. 7. ꝙ illa ſanctiſſima mater quæ genuerat ſeptem filios, cum videret eos tormentis expoſitos eo ꝙ legem domini edendo carnes ſuiles tranſgredi noluiſſent: eos ad conſtantiam, & ſanctam perſeuerantiam paterna voce hortabatur. Ad propoſitum mulier illa ſignificat Mariam. Septem filij eius ſunt, humiles, obedientes, charitatiui, patientes, contemplatiui, miſericordes, pacifici. Hos itaq; ſeptem filios hortatur hæc ſanctiſſima mater ut ſuo exemplo in bono uirtutis perſeuerare habeant, dicēdo. Exemplum dedi uobis, ut quemadmodum ego vixi, ita & uos viuatis. Nam quemadmodum de filio diximus, quòd omnis Chriſti actio noſtra eſt inſtructio. Itidem etiam de matre dicere poſſumus. Studeat ergo quiſque noſtrū hanc ac tantæ virgini ob reuerentiā ſanctæ exemplaritatis quā nobis reliquit ſemel decantare angelicam ſalutationem, ad ornandum eam corona ex angelicis ſalutationibus contexta, quatenus nobis impetrare dignetur coronam in cœlis contextam ex lapidibus precioſis per totum.

POSTQVAM oſtenſum eſt, quomodo Virgo Maria fuit coronata roſa ſanctæ exemplaritatis. Conſequenter in hac ſecunda parte ſermonis oſtendere reſtat qualiter, & nos debemus coronare mores noſtros pariter, & vitā prædictam roſa ſanctæ exemplaritatis. Pro quo eſt aduertendum, ꝙ in hac roſa reperiuntur tria pulchra folia quæ sūt.

Obligatio. Inuitatio. Reuocatio.

PRIMVM igitur folium huius roſæ ſanctæ exemplaritatis dicitur obligatio. Quamuis enim bonum ſit, & valde laudabile vnicuique, ut bonum exemplum cæteris prębeat. Iuxta illud Eccl. 17. Vnicuique mandauit Deus de proximo ſuo. Ad hoc tamen ſpecialiter obligantur maiores, & qui alijs præſunt, ſiue in ſpiritualibus, ſiue etiam in temporalibus. Tales enim ſunt tanquam Capitanei, & Duces belli, qui

li,qui habent ſubditos præcedere verbo, & exemplo uerbo inquã doctrinę,& exéplo bonæ uitę.Et hoc eſt,qđ illis prę cipit dñs Mat. 5.dicẽs. Sic luceat lux veſtra corã hoĩbus,ut uideant opera ueſtra bona,& glorificẽt patrẽ ueſtrum, qui in cęlis eſt:hoc eſt ẽt quod ait Symachus Papa,& recitatur di.81.nemo: ꝙ uita Paſtoris in exemplũ debet eſſe diſcipulis.Item 80.q.1.malis,& ſimiliter.12.q.j nolo.dicitur,quòd ſuperiores debent dare bonum exemplum ſubditis.Experimento enim videmus, quòd vitulus citius diſcit trahere ad aratrum a boue antiquo,qui ſecum trahit,& idem opus operatur diligentius pro quo adiſcẽdo cum antiquo boue coniungitur, quàm quocunque clamore verborum, & idẽ iudicium eſt de equo iuuene cum equo ſene, cum primò applicatur ad trahendum currum,uel ſimile. Sic in propoſito ſubditi, & ſignanter iuuenes citius diſcunt portare iugum domini ab illo præceptore quem opere vident,huiuſmodi onus portare, & quem uident operari quod docet,q̃ ſi ad hoc allicerentur multitudine verborum: ſic enim egit Chriſtus de quo dicitur Act. 1. quòd cępit facere: deinde docere. Hoc patuit in effectu per hoc,quòd refert Iacobus de Vitriaco de quodam Abbate,qui hoc modo peſſimum hominem ad uiam iuſtitiæ reduxit. Rogauit enim eum,ꝙ aliquibus diebus in eius Monaſterio lautam duceret vitam miniſtrum tamen ſibi depotauit,videlicet fratrem unum, qui coram eo arctiſſimam duceret uitam, ſcilicet in pane, & aqua ieiunando. Miſer autem ille tantam admirans auſteritatem die quadam ab eo quærere cępit, quid feciſſet mali. Nunquã,inquit,patrem aut matrem occidiſti. Nunquid adulterium,furtum vel homicidium perpetraſti? Abſit,inquit,frater.Et ille. Cur ergo tantam abſtinentiam facis. At ille. Propter fractionem ſilentij dormitationem in choro,& huiuſmodi.Tunc miſer ait intra ſe.Heu ſi iſte frater propter minimas negligentias tantam pœnitentiam facit,quid erit de me,qui tot commiſi immania ſcelera:& his dictis vitam mutauit in melius.Ecce quomodo a boue operante uitulus ille iugum domini portare didicit. Et hoc eſt quod ait Greg.ſuper Eze.homil.19. quòd plerunque plus exempla quàm ratiocinationis verba compungunt. Debẽt ergo ſuperiores relucere coram ſubditis per uitę meritum,

L 4 quia

quia,vt dicit Aug.ad fratres in eremo.ſer. 39. Non ſufficit prælato ſeipſum immaculatum cuſtodire,ſed expedit, vt bonos quantum in ſe eſt faciat vita,& exemplo relucere. Sed prohdolor rara eſt auis, & pauci ſunt tales tam in eccleſia,quam in ciuili politia, qui alios precedant verbo, & exéplo.Sed fermè omnes ſaltem maior pars eſt de numero illorum,de quibus loquitur ſaluator.Mat.23.Dicunt,& nõ faciunt,ſuper quo dicit Chriſo.Fide prædicant,& infideliter agunt, pacem alijs dant,& ſibi non habent,veritaté laudant,& mendacia diligunt,auaritiam caſtigant, & cupiditatem exercent.In huius figura legitur Ge. 28.quòd Iſaac dixit de filio ſuo Iacob.Vox quidam,vox Iacob eſt,ſed manus,manus ſunt Eſau.Sic multi prælati,multi iudices,multi predicatores habẽt quidem bona, & pulchra verba, ſed opera eorum mala ſunt, & qui deberent bono exemplo, & conuerſatione honeſta populum ædificare ipſum ſcandalizant.Audiant ergo tales terribile verbum Græg. & recitatur.11.q.3.precipuè dicentis, quòd mali prælati tot mortibus digni ſunt, quid uitiorum exempla ad ſubditos tranſmittunt.

SECVNDVM folium roſæ ſanctæ,& religioſæ ſanctæ exemplaritatis dicitur inuitatio.Exépla enim,& geſta,quę legimus in ſcripturis tã ſacris,quã non ſacris inuitant nos ad multa virtutum genera,& ſignanter ad tria.

PRIMÒ quidam inuitant,& prouocant nos ad purę, & mundæ viuendum, vt valeamus imitari ſeruos Dei de quibus talia legimus.Nam ut dicit Sene. ad Lucil.Epiſtola. 9.Opus eſt aliquo ad qué mores noſtri ſeipſos erigãt. Niſi enim ad regulam praua non corriges, Cum ergo legimus, vel audimus aliquos abundaſſe in tali,vel tali virtute debemus coronari ad eorum imitationem.Iuxta illud Exod. 25.& Hebr.8. Cuncta facias ſecundum exemplar quod tibi in monte moſtratum eſt.Recipiamus ergo exemplar virginum,operemur ſecundum illud exemplar. Item exéplar humulium,& manſuetorum, & operemur iuxta illud. Itẽ exemplar virorũ perfectorũ,& operemus ſecundũ illud.Ipſi.n. tã mundè viuebant, vt ẽt ſibi conſciamus de minimis facerent,quæ ẽt peccata nõ reputantur, vñ Aug in li.cõfeſſionũ publicè fatetur ſe peccaſſe in aſpectu aranearum capientium

pientium muſcas in telis ſuis,& in aſpectu canis inſequentis leporem. Item, quod non libenter iret ad ſcholas cum puer erat,& ſimiliter, quod non libenter diſceret niſi metu verberum,& huiuſmodi. Similiter de beato Hieronymo narrat Euſebius Cæſarien. quod minima peccata, vt verba ocioſa amariſſimè deflebat tanquam ſcelera. Similiter in prima collatione abbatis Moyſi dicitur, quòd anima ſancta, & perfecta etiam leuiſſimas cogitationes peccatorum in puncto tangentes reputat quaſi, ut magnam fornicationem timendo ne Deus deleat eam. Et hoc eſt quod dicit Iob. 33. Reſpiciet homines, & dicet. Peccaui,& verè deliqui.q. d. quod vir pollutus, & contaminatus peccatis, de quibus fortè non format ſibi conſcientiam,& quæ non reputat peccata,aut ſaltem minima.ſi inquam talis conſideret vitam mores, & exépla ſanctorum virorũ, tunc eorum comparatione ſe penſans,iniquum ſe eſſe cõprehendet. Et hoc eſt,ꝙ ait Greg.in prologo ſui dialogi.Nõ diſpar,inquit ædificatio oritur ex memoria virtutũ,ſcilicet ſanctorum virorum. Sunt enim nonnulli quos ad amorem patriæ cęleſtis plus exempla, quam prædicamenta ſuccendunt. Hæc ille. Hoc patuit in effectum in conuerſion beati Auguſtini, qui cum legiſſet mirabilem vitam ſancti Antonij dixit. Stulti, & indocti rapiunt cœlos, & nos, &c. Et ſic nos, conuerſus eſt, & baptizatus qui tamen prius multitudine diſputationum, & verborum conuerti nequiuerat.

Secundò ſanctorum exempla inuitant nos ad aggrediendum duram vitam, & pœnitentiam. Hoc autem poteſt dupliciter intelligi. Primo ſic. Non nulli ſancti quandoque graues peccatores fuerunt, ſicut patet de Dauid, de Mattheo, Paulo, Magdalena, Maria Egyptiaca, & huiuſmodi. Cum igitur conſiderat quis, quia illi homines fuerint ſicut, & ipſe peccatores ſicut, & ipſe, & nihilominus nunc regnant glorioſè in cęlis mediante pœnitentia dura, & ſeuera, quam in præſenti egerunt de peccatis ſuis, inuitatur, & ipſe ſi durior ferro non fuerit ad agendum pœnitentiam, vt ſic tales ſequi poſſit in cœleſti gloria. Et hoc eſt quod ait Gregor. Homil. Vigeſimaquinta. Immenſa inquit

quit miſericordia cōditoris noſtri, velut in ſigno nobis poſuit ad exemplum pęnitentiæ eos quos per pęnitentiam viuere poſt lapſum fecit. Perpendo enim Petrum, conſidero latronem, aſpicio Zacheum, intueor Mariam, & nihil in his aliud inuenio niſi ante oculos noſtros poſita ſpei, & pęnitentiæ exempla. Fortaſſe enim in fide lapſus eſt aliquis, aſpiciat Petrum, qui amare fleuit, quod timide negauerat. Alius contra proximum ſuum in crudelitate exarſit. Aſpiciat latronem, qui & in ipſo mortis articulo ad vitæ præmia pęnitendo peruenit. Alius auaritiæ æſtibus anhelatus diripuit aliena, aſpiciat Zacheum, qui ſi, quid alicui abſtulit, quadruplum reddidit. Alius libidine ſuccenſus carnis mũditiam perdidit, aſpiciat Mariam, quæ in ſe amorem carnis igne diuini amoris excoxit. Ecce omnipotens Deus vbique oculis noſtris quos mirari debeamus, obijcit, & vbiq; exempla ſuæ miſericordiæ opponit. Hæc Greg. Et ſic patet de primò ſenſu. Secundo, quòd ſanctorum exempla inuitent nos ad pęnitentiam, poteſt ſic intelligi. Satis enim conſtat pleroſque ſanctos hanc mortalem vitam abſque labe mortalis criminis tranſegiſſe, & tamen aſperrimam vitam ducebant, ſicut patet de beato Io. Baptiſta in deſertis cum feris habitante. 25. annorum ſpacio, vinum, & ciceram non bibente, cui mel locuſtarum cibus erat, & pellis camellorum veſtis. Sicut etiam patet de Hælia, & Hæliſeo in deſertis cōmorantibus. Item de beato Nicolao bis in ebdomada ieiunante adhuc ad vbera matris pendente, Item de beato Dominico patre noſtro tres egregias diſciplinas omni die ſuſcipiente, vnam quidem pro delendis propriis culpis, quæ reuera minutiſſimæ erant. Secundam verò pro culpis viuentium hominum. Tertiam autem pro remedio animarum in purgatorio languentium. Idem etiam patet de beato Ludouico Francorum Rege, viro certè totius ſanctimonię, qui tamen cilicium aſperrimum, & hirſutum ſuper nudo corpore oībus ſextis ferijs deferebat, qđ ad perpetuã rei memoriã reſeruatur inter ſacroſanctas reliquias conuẽtus Ebroicenſis ordinis fratrum prædicatorum. Et ſic de multis ſanctis viris reperire eſt, qui auſteram duxerunt vitam, cum tamen pauciſſima peccata haberent, audiui etiam a quo-

dam

dam fide digno de quodam fratre noſt i cui conuentus caſtrenſis ordinis fratrum prædicatorum, quòd poſt fęlicem eius obitum cum ſepeliri deberet, inuenta eſt cathena ferrea qua cinctũ erat corpus eius, & adeo duræ, quòd ſubintrauerat hincinde corpus illius. Heu ſi in lignis viridibus hæc facta ſunt, in aridis, quid fiet? & ſi vis, ideſt per duram vitam iuſtus ſaluabitur miſer peccator vbi parebit? 1. Petri 4. Certe miſeri peccatores multum habent timere de pelle ſua.

Tertiò ſanctorum exempla inuitant nos ad ſperandum poſt quantuncunque graue peccatum de diuina miſericordia. Ecce enim Dauid, Mattheus, & Paulus maximi peccatores fuerunt. Dauid adulterando, & homicidiũ proditiosè perpetrando. Mattheus auaritiam ſectando. Paulus eccleſiam perſequendo. Et tamen poſt eorum conuerſionem non ſolum adeo honorati ſunt, & ſublimati verumetiam ab vniuerſali eccleſia. Quod patet. Nam, & ſi aliqui alij præter Dauid ediderit pſalmos, plus tamen ſunt in uſu pſalmi Dauid, quam quorumcunque aliorum. Similiter quamuis Marcus Lucas, & Ioannes ſcripſerunt Euangelia ſicut, & Mattheus frequentius tamen in eccleſia de Mattheo, quam de alijs tribus. Item quamuis Ioannes Petrus, Iacobus, & Iudas ſcripſerint Epiſtolas ſicut, & Paulus Eccleſia tamen frequentius legit de Paulo, quam de quocunque alio. Sed cur hoc? Certè, vt ſumamus exemplum pęnitentiæ ab illis, & ſperemus poſt eos de Dei miſericordia, ſed audiamus fatuitatem ſeu verius temeritatem nonnullorum malorũ hominum de quibus loquitur Aug. Homi. 12. dicens. Multi cadere uolunt cum Dauid, & nolunt ſurgere cum Dauid. Non ergo cadendi exemplum propoſitum eſt, ſed ſi cecideris reſurgendi. Dicunt ergo mali patrocinium peccandi ſibi quærentes ſi Dauid adulteriũ cõmiſit, cur non ego? Sed attendant, quòd Dauid nullum ſibi ad exemplum propoſuerat iniquitatis ſicut, & illi. Ceciderat enim lapſu cupiditatis, non patrocinio ſanctitatis. Hæc ille. Audiant ergo tales Ambroſium, Theodoſio Imperatori pallianti peccatum ſuum exemplo Dauid, & dicenti, Dauid peccauit, reſpondentem, & dicentẽ. Sequutus eſt errantem, ſequere & pęnitentem, & ſic patet de. 2. folio.

Tertivm

TERTIVM folium Roſæ ſanctæ exéplaritatis dr̃ reuocat o,Multi enim reuocati ſunt a uia ſua peſſima exemplo eorum,qui de ſtatu peccati ad Deum per penitentiam redierunt,ſicut etiam dictum eſt. Nam ut dicit Iſidorus de ſummo bono li.2.c 11 Ob hanc vtilitatem ſcribuntur ſanctorum ruinæ,& reparationes, vt ſpem faciant ſalutis humanæ, ne ſcilicet quiſquam poſt lapſum pęnitendo deſperet veniam,dum conſpicit ſanctorum reparationem fuiſſe etiam poſt ruinam. Sciant ergo flagitioſi ad quam vtilitatem proponantur ſanctorum exempla ſcilicet, vt aut ſint quos imitentur ad reparationem, aut vt certè ex eorum comparatione durius de inobedientia puniantur, & poſt pauca ſubdit magnũ uerbum.Si inquit ad boni incitaméta diuina precepta,quibus admonemur deeſſent, profectò ꝑ lege nobis ſanctorũ exépla ſufficerent.At contra dũ,& nos Deus preceptis ſuis admoneat,& vitę ſanctorũ nobis boni operis exépla proponat, nulla eſt iam de reatu excuſatio, quia,& lex Dei ad aureas noſtras quotidie pulſat, & documéta factorũ bonorũ corde noſtri intima prouocant. Hæc ille.Cæterũ dum legimus exépla eorum,qui propter certa peccata perierũt, ſi nõ obſtinati fuerimus reuocamur a malis,ne ſimiliter nobis contingat.Nam,(vt dicit Chriſ.in opere imperfecto Hom.30. Ruina præcedentiũ ammonitio debet eſſe ſequẽtiũ,& in canonica Iudæ dr̃,ꝙ Sodoma,& Gomorra factæ ſunt in exemplũ ignis æterni.Debemus,ergo meditari frequẽter,qũo angeli mali ceciderũt de cęlo propter ſuperbiã,vt humiliemur,ne ſuperbiendo cũ illis dãnemur. Itẽ quomodo primi parentes expulſi ſunt de paradiſo terreſtri,propter gulam , vt ſobrie viuamus ne exules a paradiſo cęleſti ſiamus. Item qũo mundus perijt diluuio propter peccatum carnis, vt caſtè viuamus,ne nos incontinenter viuentes abſorbeat puteus inferni. Et ſic de multis alijs pęnis,quas olim inflixit Deus contra malos .Si enim pęna vnius ſit metus multorum a fortiori,pœna pœne infinitorum hominum, qui olim perierunt propter peccata ſua,debet vnumquenque a via ſua peſſima reuocare. Studeamus ergo chariſſimi coronare noſmetipſos roſa ſanctæ exemplaritatis imitando,ſcilicet vita, & mores ſanctorum illorum virorum , qui nos præceſſerunt, vt ſic tandem eos

ſequi

ſequi poſſimus in gloria cęleſti, vbi coronabimur roſa gloriæ. Quam nobis concedat,&c.

DE ROSA MISERICORDIAE Sermo Decimusſeptimus.

CORONEMVS nos roſis. Sapien.2.

DECIMASEXTA roſa coronæ ſpiritualis dicitur miſericordia, quæ merito ſequitur ad roſam ſanctæ exẽplaritatis, quia vnum de his per quæ quis exemplarẽ alijs ſe prębet eſt miſericordia ad proximum. Hac autem roſa decorata,& inſignita fuit virgo Maria. In cuius rei ſignum vocatur interdum mater miſericordiæ. Interdum autem Regina miſericordiæ,vt patet in illa Antiphona Salue Regina,&c.Mater quidem miſericordiæ vocatur,tum quia illum concepit,& peperit,qui eſt fons miſericordię,ſcilicet Ieſum Chriſtum,tum quia materno affectu vult miſericordiam omnibus impendere quãtum in ſe eſt. Pro quo notandum,ꝙ miſericordia huius Virginis miſericordias cætera tũ rationaliũ creaturarũ excedit tripliciter.

In generalitate.
In comparatione.
In operatione.

PRIMÒ igitur dico, quòd miſericordia beatæ virginis excedit miſericordias cæterorum hominum ac mulierum in generalitate. Nam eius miſericordia eſt adeo generalis,quod ſe extendit per mundũ vniuerſum,deſcẽdit vſq; ad abyſum,& aſcendit vſq; ad cęlũ. Primò quidẽ eius miſericordia ſe extẽdit per mundũ uniuerſum. Nam tota terra plena eſt mĩa eius. Sunt.n.aliqui ſancti, qui extẽdunt miſericordiã ſuã,& gratiã in certis locis tantũ in quibus ſpecialiter venerantur, aut vbi eorũ corpora recondũtur. At vero quia corpus Mariæ ſuper oẽs cœlos eſt, ideo non coartat miſericordiã ſuã ad aliquẽ locũ determinatũ,ſed vtiq; terrarũ eam extẽdit vbi,ſcilicet innotatur. Et ideo in ſacra ſcriptura cõparatĩ corporibus cęleſtibus quę reſpiciunt vniuerſã ſuperficiẽ terræ,ſicut patet ibi.Can.6. Quæ eſt iſta,quæ progrediĩ quaſi aurora cõſurgens, pulchra vt Luna,electa vt ſol.

vt Sol. Bene autem dicit ſcriptura, ꝙ Maria progreditur cõſurgens quaſi Aurora, quia ſicut in Aurora apparet parua lux ſuper terram, quæ ab Oriente progreditur, & quæ tandem in magnam lucem creſcit. Ita & Mariam quę proceſſit ab Oriente, quia ex Iudæa, quæ eſt in Oriente ſita in ordine ad nos Normanos. Primò parua fuit, quo ad ſui ęſtimationem, & per humilitatem, ita vt ancillam Dei ſe appellauerit, ſed nunc adeo magna eſt, vt non ſit locus, qui ſe abſcõdat ab eius maieſtate, & in quo non ſit Maria, & ſi non per realem præſentiam tamen per auxilium gratiam, & miſericordiam. Et ideo meritò in prædicta auctoritate comparatur Soli, & Lunæ, quæ illuminãt vniuerſam terram. Sol q. dem qui illuminat terram per diem, ſignificat miſericordiã Mariæ, quæ reſpicit iuſtos, & bonos. Luna autem quæ illuminat terrã per noctem deſignat miſericordiam Marię pro quanto reſpicit iniuſtos, & peccatores. Reſpicit, inquã, ſcilicet occulto miſericordiæ, & pietatis pro eis intercedendo apud benedictum filium ſuũ. Et breuiter, vt dicit deuotus Ber. ſer. 98. Maria copioſiſſima charitate omnibus debitricem ſe fecit, & omnibus miſericordię ſinum aperit, vt de plenitudine eius accipiant vniuerſi: peccator veniam, iuſtus gratiam, &c. Secundò miſericordia diuæ Mariæ eſt adeo generalis, quòd ſe extendit vſque ad abyſſos, ideſt, vſque ad illos qui ſunt in Purgatorio, pro quanto eis impetrat gratiã liberationis. Nam & ſi ſancti in patria non ſint in ſtatu merendi, nec ſibi, nec alijs: poſſunt tamen aliquid impetrare à domino pro ſibi deuotis, prout ponit beatus Tho. 4. ſenten. diſt. 15. Quis ſi cæteri ſancti poſſint aliquid impetrare à domino pro ſuis famulis, a fortiori hoc poterit Dei genitrix virgo, cui non eſt dignum aliquid denegari a filio. Hęc autem impetratio non ſolùm reſpicit viatores: verumetiam in Purgatorio exiſtentes. Non enim nunc minus feruet per charitatem beata virgo ad huiuſmodi animas, quàm cũ eſſet in ſtatu præſenti, ſed cum erat in ſtatu iſto veriſimile eſt, ꝙ frequenter orabat pro dictis animabus, ergo & nunc. Vnde & ad confirmationem huius ſuſcit vſus eccleſiæ. Nam in exequijs defunctorum ſolet communiter cantari prima miſſa de beata virgine. Secunda de Spiritu Sancto. Tertia de defunctis. De hac materia memini

mini me aliquid dixiſſe lectione.97. d. Ecce quomodo miſericordia Mariæ deſcendit vſque ad abyſſos. Tertiò miſericordia ipſius Mariæ eſt adeo generalis, quòd aſcendit vſque ad cœlos. Miſericordiam nempe a ijs ſanctis quodãmodo impendit pro quanto communicat, & manifeſtat illis gloriam ſuam, ex qua manifeſtatione illi efficiũtur quodammodo beatiores ſaltem accidentaliter. Poſſumus ergo de ea dicere illud pſal. Magnificata eſt uſque ad cęlos miſericordia tua.

SECVNDÒ miſericordia beatæ virginis excedit miſericordias omnium aliorum hominum in comparatione. Comparatur enim eius miſericordia oliuæ. Iuxta illud Eccleſ.24. Quaſi oliua ſpecioſa in campis. Oliua enim in ſacra ſcriptura ſignificat miſericordiam, eo quòd oleum oliuæ eſt lęnitiuum, & dulce. Quemadmodum ergo ad oliuã ſpecioſam in cãpis omnes poſſunt accedere, & fructus eius accipere, ſic ad Mariam, & iuſti, & peccatores audacter, & fiducialiter accedere poſſunt, vt inde miſericordiam accipiant. Propterea Ber. ſer.98 oſtendens ꝙ communis omnibus ſit iſta ſpecioſa oliua. Dicit ſic. Virgo hæc copioſiſſima charitate, ſapientibus, & inſipientibus debitricem ſe fecit omnibus miſericordiæ ſinum aperit, ut de plenitudine eius accipiant uniuerſi, captiuus redemptionem ęger curationem, triſtis conſolationem, peccator veniam, iuſtus gratiã, Angelus lætitiam, totaque denique Trinitas gloriam, filij perſona carnis ſubſtantiam, nec eſt, qui ſe abſcondat a calore eius. Hæc ille. Item idem Ber. in quodam ſer. qui incipit; ſignum apparuit in cœlo, dicit ſic, quid ad Mariam trepidet accedere humana fragilitas? nihil enim in ea terribile, nihil auſterum, tota ſuauis eſt, omnibus offerens mel, & lac, & oleum, reuolue totam ſcripturæ ſeriem, & ſi quid durum in ea occurrerit, de cætero eam ſuſpectam habeas, & ad eam accedere verearis. Hæc ille. Ecce, quàm ſuauis eſt Maria, q̃ dulcis, quàm benigna, & quàm miſericors. Benè ergo operatur oliuæ ſpecioſę exiſtenti in campis. Sicut ergo oleum eminet cæteris liquoribus, ſicut ad oculum videmus in lampadę in quo ſi ſuper oleum infundatur aqua mox deſcendit ad fundum, & oleo ſupponitur. Ita & mĩa Marię miſericordijs cęterorũ ſanctorum, atq; ſanctarum ſupereminet.

TER-

TERTIÒ miſericordia Mariæ excedit miſericordias omnium aliorum in operatione. Quamuis enim cęteri ſācti ex magna miſericordia qua pleni ſunt multa beneficia impetrant ſibi deuotis, ſicut patet de beato Iacobo ad ſibi deuotos: ſimiliter de beato Nicolao, de beata Barbara, & huiuſmodi: hi tamen omnes ſimul nequiunt tantum bonū impetrare ſuis famulis quantum ſola Dei genitrix Maria, ſibi deuotis: hoc oſtenſum fuit in uiſione cum rigorem iudicis æterni ipſa ſola mitigauit,& placauit: nam vt legitur in legenda diui patris noſtri Dominici, cū ſemel ipſe Chriſtus vellet vibrare tres lanceas contra mundum vniuerſū, & ipſum totaliter extirpare, ſpecialiter propter tria peccata in eo regnantis, quæ ſunt ſuperbia, auaritia, luxuria, ipſa mater pietatis,& miſericordiæ ad pedes eius ſe proſternens ipſum placauit aſſerentes ſe duos ſeruos habere, ſcilicet Dominicum & Franciſcum quos mittens per mundum vniuerſum cum ſibi adiungendis fratribus: homines ad pęnitentiam reducerent. Ecce quantum bonum operata eſt miſericordia Virginis Mariæ. Refert etiam dominus Anto Floren.in 2.parte Cronicæ ſuæ,ti.12.cap.6.§.2.de Theophilo,qui ſe diabolo dederat, & de hoc cyrographum ſcripſerat, vt eum liberaret a quadam confuſione iniuſtè ſibi illata,qui tamen poſtea meritis ſanctæ Dei genitricis Marię, cui ab ineunte ętate deuotus fuerat liberatus eſt a laqueis diaboli. Ipſum quoque diaboli coegit Virgo Maria dictum cyrographum in medio iactare.Et de hoc canens eccleſia in proſa de annunciatione dominica,dicit ſic. Tu mater es miſericordiæ de lacu fęcis & miſericordiæ, Theophilum reformans gratiæ. Similiter ad idem propoſitum,vide licet de miſericordia beatę Virginis. Refert idem dominus Anto.2. parte Cronicæ ſuæ,tit.10.c.10 §.4. de beato Io. Damaſceno Græco moribus,& uita celeberrimo,a quo cum Imperator iniuſtiſſimè feciſſet manum abſcidi, mox ad Eccleſiā cucurrit. Et coram imagine beatę Virginis Marię orans brachio extento,& vulnerę diſcooperto, cum ea piè rixabatur inquiens.O domina mea hæc ſunt præmia laborum meorum. Vt quid enim inſtrumentum officij tui permiſiſti penitus abſcidi? . Hæc ſi quidem manus hymnorum tuæ laudes cantica ſæpius ſcribendo parabat, & Deo patri ſacratiſſimum

ſimum corpus,& ſanguinem filij tui multotiens in honore tuo ad omnium ſalutem offerebat. Cum igitur talia ſępius lamentando peroraret, tandem ſibi apparuit beata Virgo afferens manum eius,quam brachio mira cum benignitate in momento reſtituit. Hæc ibi. Hæc igitur ſunt mirabilia, & ſtupenda opera miſericordiæ Chriſti erę Mariæ. De cuius miſericordia figura legitur 2. Reg. 14. ꝙ cum Abſalon fugeret a facie Dauid patris ſui eo ꝙ timeret eum ꝑꝑ Amnon fratrem ſuum quem interepulãdum occiderat Ioal vocauit ad ſe mulierem quendam ſapientem, quam miſit ad Dauid poſuitque verba in ore ſuo,quæ diceret regi. Cũ ergo ad regem ueniſſet,& eum adoraſſet,adeo prudenter locuta eſt, ꝙ eum pacatum reddidit aduerſus dictum Abſalon filium ſuum. Ad propoſitum mulier illa ſapiens rectè deſignat Mariam, quæ in oĩbus per eam actis prudenter ſe habuit. Vnde de ea poſſumus dicere. Hæc eſt Virgo ſapiens & una de numero prudentum. Abſalon autẽ,qui interfecit fratrem ſuum Amnon ſignificat quemlibet peccatorẽ, qui peccando quodammodo interficit fratrẽ ſuum Ieſum Chriſtum qui prius uiuebat in eius corde per gratiam. Et de hoc homicidio loquitur Apoſt. Hebr. 6. dicens. Rurſum crucifigentes ſibimetipſis filium Dei. Ex tali autem crudeli fratricidio incurrit peccator maximam indignationẽ, & irã Dei patris. Ita & uelit talem exheredare, & priuare regno cœleſti. Quale igitur remedium in tali periculo. Certe non eſt aliud conuenientius,quàm recurrere ad prædictam mulierem ſapientem, videlicet Virginem Mariam. Ipſa enim benè ſciet inuenire modum placandi dictum patrem cęleſtem. Ioab autem qui poſuit uerba in ore mulieris ſapientis,ſignificat Spiritum Sanctum,qui inſtruxit beatam virginem,& maximã theologam fecit. Ita ut de ea dicatur Prou. 31. quòd doctrix eſt diſciplinę Dei. Nec diffidere debemus de interceſſione eius virginis,quia tota plena miſericordia. Audiſtis ergo chariſſimi,quã pia,& miſericors ſit Dei genitrix uirgo oĩbus inuocantibus eam in ueritate. Non pigeat ergo os aperire, & huic mr̃i mĩa ſemel Angelicã ſalutationẽ porrigere ob reuerentiã tantæ mĩæ ſuæ per quã parata eſt oĩ momẽto nobis ſuccurrere, uidelicet in uita, in morte, & poſt mortem. Sic.n. pro modulo noſtro ſibi conficiemus

coronam de roſis angelicis, & uices refundendo ipſa parabit nobis coronam in cęlis.

Postqvam oſtenſum eſt, quomodo Virgo Maria fuit & eſt coronata roſa miſericordiæ conſequenter uidendum eſt quomodo poterimus noſipſos ſimiliter coronare prædicta roſa miſericordiæ. Pro cuius euidentia eſt notandum, quòd in hac roſa miſericordię ſunt tria folia, ſecundũ quòd ipſa miſericordia reſpicit tria genera perſonarum quibus impendi debet, videlicet

Primò ſibi.

Secundò proximo.

Tertiò defunctis.

Primvm igitur folium roſæ miſericordiæ uocatur miſericordia ad ſeipſum. Scriptum eſt enim Prou. 11. Bene facit animæ ſuæ vir miſericors. Item Eccl. 30 Miſerere animæ tuæ placens Deo. Et nota, quòd dicit animæ tuæ, non carni tuæ, cui tamen multi ſub ſpecie pietatis miſerentur. Item non tantum dicit animæ, ſed addit tuæ, non ergo alienæ principaliter, ſicut multi, qui bonum quod alij exibent, ſibi magis indigentibus denegant, ſicut patet de multis ſacerdotibus commorantibus in magnis ciuitatibus, quæ fermè omni die habent miſſas commendatitias, & raro aut nunquam pro propria intentione celebrant. Sed qui ſibi nequam eſt, cui alio bonus erit. Eccl. 14. Nonne cõis propoſitio eſt, ꝙ charitas incipit a ſeipſo. Taliter ergo laboremus pro aliorum ſalute, ut propriam non negligamus, ſed animabus noſtris primùm miſericordiam impendamus. Vnde Aug. in Encheridion c. 75. Qui, inquit, vult eleemoſynã ordinate dare, a ſeipſo debet incipere, & eam primum ſibi dare. Eſt ergo circa hoc notandum, quòd ſicut ſunt ſeptẽ opera miſericordiæ corporalis, quæ cõtinentur in hoc verſu. Viſito, poto, cibo, redimo, tego, colligo, condo, quorum ſex habentur Mat. 25. ſeptimum autem ponatur Tho. 2. ſcilicet ſepelire mortuos. Ita pari modo ſeptem ſunt opera miſericordiæ ſpiritualis ad ſeipſum.

Primvm igitur opus miſericordiæ ſpiritualis in ordine ad ſeipſum eſt dare cibum animæ ſuæ eſurienti. Sicut enim ait Saluator Mat. 4. Non in ſolo pane uiuit homo, ſed in omni uerbo quod procedit de ore Dei, ſcilicet principaliter,

liter,miniſterialiter autem de ore prædicatoris. Vñ Matth. 10. Nõ.n.uos eſtis,qui loquimini, ſed ſpiritus patris ueſtri qui l. in v. Poſtquam ergo quis audiuit prædicationem,& eam incorporat in corde ſuo,tunc dr̃ cibare animam ſuam prius eſurientem. Item ſimiliter cum quis legit geſta,& facta Chriſti,& ſanctorum eius, uel cum legit de uirtutibus de gaudijs paradiſi,de iudicio,de morte,& hmõi cibum dat animæ ſuæ,& iuxta uerbum,pſal. Animam eſurientẽ ſatiat bonis,ſupple ſpiritualibus,uel ſanctis meditationibus. Ita ut interdum ex tali cibo non ſolùm aĩa, uerumetiam quodammodo corpus recreetur ex ſpeciali Dei gratia. Sicut patet de Moyſe audiente dñm loquentem,& præcepta ſibi dãtem in monte Sinai,qui ibi ſtetit.40.diebus,& tot dem noctibus abſq; cibo corporali Exo. 34. Item legitur de beata Catherina Senenſi ordinis prædicatorum, ꝙ ſteterit aliqñ a die Cinerum uſq; ad Aſcenſionem dñi abſq; cibo corporali,ſed tantum refocillabatur cibo ſacramentali.

Secundum opus miſericordiæ ſpiritualis ad ſeipsũ eſt dare potum animæ ſuæ ſitienti. i. procurare ſibi gratiã Spiritus Sancti. Apoc.22. Qui ſitit ueniat,& qui uult, accipiat aquam uitæ gratis, & bene dicit accipiat aquam uitæ gratis, quia prima gratia non datur ex meritis, ſed gratis, aliàs non eſſet gratia re. Nullus ergo ſe excuſet.ſ.aquam gratiæ Spiritus Sancti non habet, quia per eum ſtat, & non ex parte domini,qui ut eam petamus nos inuitat, & quã non uult uendere,ſed gratias dare,dicens illud Eſa. 55. Omnes ſitientes uenite ad aquas, & qui non habetis argentũ properate,ſcilicet fiducialiter ad ipſas aquas. Pluraliter autem dicit ad aquas,& non ad aquam,pro quanto ipſe dominus non ſolùm ſemel offert nobis gratiam ſuam,ſed toties quoties opus ea habemus. Et propterea de pœ.diſt.3. quaſi per totum reprobatur errore illorum, qui dicebant pœnitentiam non poſſe reiterari. Vel ad aquas dicit propter pluralitatem uirtutum, & gratiarum gratis datarum, quæ cum gratia gratum faciente, ſimul dantur, ſimul infunduntur. Dicat ergo ad dominum pauper peccator penitere uolens illud Iudic.4.& fuit uerbum Syſare ad mulierem Iahel, trãſumptiuè autem eſt uerbum pœnitentis ad diuinam miſericordiã,da mihi obſecro paululum aquæ,quia ualde ſitio.

Item de hac ſiti ſcriptum eſt.Eccl. 51. Animæ noſtræ ſitiũt vehementer. Vel potus quem debemus dare animabus noſtris ſitientibus eſt potus lachrymarum de peccatis commiſſis de huius vitæ miſerijs de calamitatibus alienis, de quo quidem potu poteſt intelligi illud pſal. Potum meum cum fletu miſcebam,quia reuera ſiue comedendo, ſiue bibendo ſiue quodcunque aliud faciendo, debemus flere ꝑ tria prædicta O q̃ bonus, & ſuauis eſt iſte potus aĩæ ſitienti ſuam ſalutem,& Dei mĩam, vel dic q̃ cibus,& potus quẽ debemus dare animabus noſtris eſuriẽtibus, & ſitientibus, deſignat ſacramentum Altaris. De quo quidem cibo,& potu ſcribitur Io 6. Caro mea verè eſt cibus & ſanguis meus verè eſt potus. Hunc autem cibum & potum,aliqui eccleſiaſtici dant ſibi verumtamen ad ſalutem animarum ſuarũ quotidiè Alij ſemel aut bis in hebdomada.Alij rarius,vide licet ſemel in menſe, aut quater in anno cum tamen dicat Aug. & recitatur de conſ.di.2.quotidiè. Quotidiè,inquit, Euchariſtiæ communionem accipere nec laudo, nec vitupero, omnibus tamen dñicis diebus communicandum hortor,ſi tamen mens in affectu peccandi non ſit. Hæc ibi.

TERTIVM opus miſericordiæ ſpiritualis ad ſeipſum eſt hoſpitio recipere dominum per gratiam in domo conſcientiæ ſuæ. Deus.n.cupit nobiſcũ morari, & habitare per gratiam, ut tandem habitemus cum eo per gloriam æternam.Ipſe nempe eſt qui dicit.Delitię meęeſſe filijs hoĩum. Prou.8.In cuius rei ſignum ipſe dixit.Luc.19. Zacheæ oportet me hodie in domo tua manere. Vnde videtur vnicuiq; noſtrum dicere illud verbum Pauli ad Philemonem unico cap. Para mihi hoſpitiũ. O quàm fęlix eſt,qui poteſt digne & reuerenter hoſpitem talem recipere,& ſecũ habere. Pro magna gloria habent hoſpites huius ſęculi, q̃ dicere veraciter poſſunt.Rex vel Imperator ſemel hoſpitatus eſt in domo mea. Heu ergo quanta nobis debet eſſe mentis lętitia, ſi veraciter dicere poſſimus.Rex regum,& Dominus dñantium,mecum eſt in hoſpitio conſcientiæ meæ. Nam cũ eo veniunt pariter omnia bona,& innumerabilis honeſtas trãſit per manus illius.Nam vnumquemq; fidelem eum intra animam ſuam hoſpitantem per gratiam, quaſi regratians dicit ei,& dicturus eſt in iudicio illud Eccl 29. hoſpitio factus

ctus es mihi frater. Et ideo quaſi vicem rependendo volo te recipere in hoſpitio meo æterno, intra ergo in gaudium domini tui. Vel dic quòd hoſpitem recipere hoſpitio eſt ſpiritum ſuum hinc inde uagantem, & per exteriora ſe diffundentem, intra ſemetipſum recolligere. Quia non benè proficit noſter animus niſi cum eſt intra ſeipſum incluſus. Eſa. vigeſimoquarto. Dixi. Secretum meum mihi, ſecretum meum mihi. Qui enim ſe intra ſe recolligit, efficitur promptior ad contemplandum cœleſtia, ad exhorrendum peccata, ad hauriendum diuina ſtudia, vnde videmus pleroſq; doctos, & ingenioſos viros poſt adeptam aureolam parum proficere eo quòd ſedant voluptatibus, & ſęculi uanitatibus, qui ſi ſeipſos intra ſe recolligerent, & ſolitudinem amarent magnam utilitatem eccleſiæ afferre poſſent.

QVARTVM opus miſericordiæ ſpiritualis ad ſeipsū eſt animam ſuam nudatam bonis ſpiritualibus induere, & reueſtire. Sicut enim uerecundum, & horrendum eſt uidere hominem totaliter nudum Ita & animam ſpoliatam ueſtimentis gratiæ, & uirtutum. Tunc enim apparet maxima eius turpitudo & culpabilis deformitas, ſecundum illud Naum 3. Reuelabo pudenda tua in facie tua, & oſtendam gentibus nuditatem tuam, & regnis ignominiam tuā. Sed quale remedium. Certè oportet eam ueſtire duplicibus, videlicet interius per gratiam, & exterius per bonam famam, & honeſtam conuerſationem. De iſto cooperimento figura legitur Geneſ. 3. ubi dicitur, quod cum Adam, & Eua cognouiſſent ſe nudos conſuerunt folia ficus, & fecerunt ſibi perizomata. Ad propoſitum folia ficus virtutes deſignant, quæ adinuicem ſunt conſutę, ideſt, connexę quibus debemus cooperire nuditatem animarum noſtrarum. Quod cum fecerimus diligenter debemus cuſtodire huiuſmodi ueſtimenta uirtutum, quia ſcriptum eſt Apo. 16. Beatus, qui uigilat & cuſtodit ueſtimenta ſua ne nudus ambulet, & uideant glo. interli. ſancti Angeli, turpitudinem eius, ideſt, peccata.

QVINTVM opus miſericordię ſpiritualis ad ſeipſum eſt animam ſuam infirmam per culpam, viſitare per cōpaſſionem, & per ſuæ ſalutis atque ſanitatis ſpiritualis procurationem. Eſt.n. quodlibet mortale peccatū infirmitas quæ-

dam animæ a qua liberari,& curari petebat pſal.poſt commiſſum adulterium dicens. Miſerere mei Domine quoniã infirmus ſum ſana,&c. Pro quo aduertendum, quod infirmitas animæ ſunt in triplici differentia. Quædam enim ſunt, quæ de ſe mortales non ſunt,diſponũt tamen ad mortẽ niſi cito curentur.Et hæc ſunt peccata venialia,quæ ſignificantur per infirmitatem Lazari,de qua ait Chriſtus.Infirmitas hæc non eſt ad mortem, Io.11. Aliæ ſunt,quæ de ſe ſunt mortales,vtpote inducentes mortem ſpiritualem,ſed remediabiles ſunt per pœnitentiam,cuiuſmodi ſunt peccata mortalia.Et huiuſmodi infirmitates ſignificantur per infirmitatem regis Ezechię, cui dictum fuit per Prophetam. Diſpone Domui tuæ,quia morieris.4 Reg.20.q.d.Propheta.In te eſt cauſa ſufficienter introductiua mortis ſeu perductiua ad mortem. Remediauit tamen contra hanc infirmitatem ſcilicet flendo,& ſe humiliando in conſpectu Domini. propter quod mortem pro tunc euaſit. Sic quilibet peccans mortaliter dignus eſt morte æterna, nihilominus aliquando remediatur contra hoc periculum per pœnitentiam,Exech.18.In quacunque ho. &c.Aliæ ſunt infirmitates ſpirituales de ſe mortales,& quæ ineuitabiliter perducunt ad mortem æternam,ſicut eſt obſtinatio, velle perſeuerare in peccato,& finalis in pœnitentia.Et de huiuſmodi ſcribitur.1.Io.5.& peccatum ad mortem.non pro illo dico, vt roget quis. In cuius etiam figura dictum eſt, Ochoziæ per Heliam Prophetam.De lectulo ſuper quem aſcendiſti non deſcendes, ſed morte morieris.4. Reg.1. Quicunque ergo ſentit animam ſuam infirmari,& languere per culpã, debet eam uiſitare,& ſibi de remedijs ad ſalutem quamtotius prouidere. Sed profecto maior diligentia adhibetur circa curam corporis quam animæ. Nam quam primum ſentitur dolor in corpore, aduocatur medicus,vel chirurgicus, nec parcitur nimis. Si autem anima infirmatur per culpam permittitur languere per menſes,& annos.

SEXTVM opus miſericordiæ ſpiritualis ad ſeipſum eſt animam ſuam in carcere peccati detentam viſitare, & ad eam venire, atq; clamare ad Dominum,& dicere.Educ de carcere animam meam, vt confiteatur nomini tuo Domine.Recte autem carcer ſtatum peccati deſignat. Quis ſicut

cut homo in carcere detentus, & vinculatus in cõpedibus, & manicis ferreis, inde non poteſt liberari ſine adiutorio, ita neque, quis a peccato liberari poteſt ſine adiutorio gratiæ Dei. Ergo orandus eſt Deus, vt hoc dignetur facere. Quis vbi, quis feruenter, & perſeueranter Deum orauerit abſque dubio animam ſuam de dicto carcere liberabit. In cuius figura legitur Act. 12. quod Petrus ſeruabatur in carcere, oratio autem fiebat, ſine intermiſſione ab Eccleſia ad Deum pro eo. Qualis autem fuerit euentus rei declaratur cum ibi ſubditur, quòd Angelus Domini aſtitit Petro in carcere dicens ei. Surge velociter, & ſtatim ceciderunt cathenæ de manibus eius, &c.

SEPTIMVM opus miſericordiæ ſpiritualis, qui ponitur Thobiæ. 2. eſt animam ſuam mortuam per peccatum ſepelire per memoriam mortis. Et iſta miſericordia multũ prodeſt animæ, quia vt dicit Hieron. 3. parte Epiſtolarum ſuarum Epiſtola 85. Nõ facile in peccata labitur, qui ſe moriturum cogitat, & Deum ſibi fore iudicẽ non ignorat. Et hoc eſt, quod dicitur Eccle. 7. Memorare nouiſſima tua, & in æternum non peccabis. Patet ergo qualiter debemus, & poſſumus implere ſeptẽ opera miſericordiæ circa animas noſtras, Bene ergo ſcriptum eſt Eccle. 30. Miſerere animæ tuæ placens Deo.

SECVNDVM folium Roſæ miſericordiæ vocatur miſericordia ad proximum. Et iſta iterum eſt triplex ſecũdum quod debemus tria proximo, videlicet correctionem, remiſſionem, ſuſtentationem, ſecundum quod habetur diſtin. 45. tria.

PRIMA igitur miſericordia, quam debemus proximo, dicitur correctio. Cum enim anima ſit pluſquam corpus, ſequitur, quòd ſi tenemur miſericordiam impendere proximo neceſſitatem corporalem patienti a fortiori debemus ſuccurrere pro poſſe animæ ſuæ periclitanti, hoc autem fit per correctionem charitatiuam, & fraternam. Et de hac miſericordia ſpirituali intelligitur illud Matth 18. Si peccauerit in te frater tuus vade, & corripe eum. Item illud pſal. Corripiet me iuſtus in miſericordia etiam increpabit me. Econtrario autem parcere delinquenti magna iniuſtitia eſt, & iniuſta miſericordia ſecundum quod ha-

betur.23.q.3.eſt iniuſta.

Secvndvm miſericordia, quam debemus proximo,& quæ ſimiliter eſt ſpiritualis, dicitur remiſſio offenſarum,iniuriarum,& omnium damnorum,de qua loquitur, Paulus Ephe. 3. Eſtote,inquit,inuicem benigni,miſericordes donantes inuicé,ſicut,& Deus in Chriſto vobis donauit. Quanta autem ſit hæc miſericordia patet dictis Aug. ſer.2.Dominicę quarte poſt trinitatem.Multa inquit ſunt genera miſerationũ,quæ cñ facimus adiuuamur, vt dimittantur nobis debita noſtra, ſed ea nihil eſt maius qua ex corde dimittimus, quod quiſque peccauit.Hæc ille.

Tertia miſericordia, quæ corporalis eſt,& quam proximo debemus,dicitur ſuſtentatio, ſiue ſubuentio indigentis pauperis,de qua loquitur Chriſtus.Matt. 6. Eſtote miſericordes ſicut pater veſter cę'eſtis miſericors eſt.Hæc autem mĩa primò reddit hominem valde laudabilem apud Deũ,& homines,vnde Chriſ.Hom.32.in Epiſtolã ad Hebr. Magna,inquit,res homo eſt ,& preciosum, quid eſt,vir miſericors,qui hoc non habet a materia hominis decidit. Et poſt pauca.Nihil ita deſcribit Chriſtianum ſicut miſericordia.Nihil in fideles adurãtur,ſicut nos vident eleemoſynas impendere, hæc ille. Secundò ipſa eleemoſyna facit hominem feliciter mori. Vndr Aug.ad fratres in eremo.ſer.6.in finę. Amate,inquit,fratres mei miſericordiã, quia nunquã vidi hominé piũ mala morte finiri.Ité in eodé li.ſer.26.Piũ inquit homine quando periſſe legimus ignoro, ſed impiũ & crudelem frequenter periſſe audio.Hæc ille. Tertiò ipſa miſericordia introducit animam in cœlum Matt. 5. Beati miſericordes, quoniam ipſi miſericordiã conſequétur,quãdo,ſcilicet Chriſtus in iudicio, tanquam gratias talibus daturus,& dicendo eſuriui, & dediſtis mihi manducare.Sitiui,&c.tandé ſonoroſa,& iocunda voce dicet eis. Venite benedicti patris mei,&c Matt. 15.Et per oppoſitũ a cœlo excludentur in miſericordes. Vnde Aug.ad fratres in eremo. ſer.6.qui intitulatur de miſericordia.Si inquit clauſeris viſcera miſericordiæ indigenti omnino tibi claudetur ianua Chriſti,hæc eſt.n.porta dñi,& iuſti intrabũt in eã,hæc ille.

Tertivm folium Roſæ miſericordiæ vocatur miſericordia ad defunctos. Non.n.ſolũ impendenda eſt miſericordia

cordia his quos videmus in præſenti egere, verum etiã his quos veriſimiliter credimus penuriã pati in alio ſeculo, & quos poſſumus multiplici ſuffragio ſubleuare cuiuſmodi ſunt aiȩ in purgatorio afflictè, & q̃uis ad talé mĩam impendendã gñaliter oés teneant̃, & obligétur ex debito charitatis ſpãliter tñ ad hoc aſtringunt̃ tria genera perſonarum.

Primò quidã ad hoc obligãtur cõſanguinei parétes, & hȩredes quorũ mĩam poſtulãtes prædictȩ aĩæ dicũt ad eos illud Iob.19. Miſeremini mei, miſermini mei ſaltĕ vos amici mei, q̃a manus Dñi tetigit me. Sed profectò multi faciũt cherubin de bonis relictis, per defunctos, & animas permittũt lãguere in pȩnis. Et de hoc cõquerétes, ſic tales alloquũtur. Quare perſequimini me ſicut Deus, & carnibus meis ſaturamini, bonis meis quotidie ſplendidè epulamini.

Secundò ad miſericordiam impendendã defunctis ſpecialiter obligantur executores teſtamentorũ de morũ probitate fidelitate, & diligentia confidentes ipſi defuncti eos ad hoc ſpecialiter elegerunt, ét quandoq; prætermiſiſſi, & filijs, & cõſanguineis. Faciãt ergo eis mĩam, & eleemoſinam ſaltĕ de ſuo prout ordinauerũt in extremis Nã vt legitur. 13.q.2. vltima. Vltima volũtas defuncti modis oĩbus obſeruari debet. Et ad hoc cõpellédi ſunt tã executores defunctorũ, quã hæredes, ét per céſuras eccleſiȩ ſi opus fuerit vt patet. c. clerici, ubi. ſup. Itĕ 16.q.1. admonere. Similiter ad idem extra de teſtamentis. c. tua. Item de teſtamentis, & ultimis uoluntatibus. c. religioſus. li. 6.

Tertiò ad prȩdictã mĩam obligãtur ſpãliter viri eccleſiaſtici ſacerdotes, & religioſi, quibus forte aliqua bona legata ſunt p̱ defunctos in ſuis ultimis volũtatibus, vt tales pro eis funderét præces ad Dñm, & ſpecialiter miſſas, quia ut habetur. 13.q.2. tp̃s. Animȩ defunctorũ releuãtur cũ pro illis ſacrificiũ mediatoris offeit̃. Nã vt habet̃ de cõſe. di. 2. nihil. Nihil in ſacrificijs maius eſſe poteſt q̃ corpus, & ſãguis Xp̃i. Sed prohdolor nõ obſtãte, q̄ prȩdicti ſpãliter, obligentur ad impédendũ mĩam dictis aĩabus, p̱ pauci tñ ſunt, qui in hoc fideliter ſe habeãt, in quo patet eorũ iniquitas, & inhumanitates. Cõtra hos aũt inuchés Aug. ad fratres in eremo. ſer. 44. qui intitulatur de pietate, loquitur dicens, Clamãt quotidie, q̃ iacét in torméτis, & pauci ſunt, qui reſpondeant

deant vlulant,& non eſt,qui conſoletur eos. O quam grandis crudelitas fratres mei. O quam grandis inhumanitas. Clamant ad nos quotidie, qui dum vixerunt multa mala pro nobis ſuſtinere voluerunt nec eis ſubuenire curamus. O verè magna inhumanitas. Ecce enim infirmus iacet,& clamat,& a medicis conſolatur. Clamat porcus, & omnes cum eo clamare non ceſſant,cadit Aſinus, & omnes ſubleua e feſtinant. Sed clamat in tormentis fidelis, & non eſt, qui reſpondeat. Ecce veſtra inhumanitas fratres, hæc ille. Ecce audiſtis chariſſimi prolixo, & quidem plus ſolito ſermone quomodo in roſa miſericordiæ tria pulcherrima inueniuntur folia. Ex hac ergo roſa vna cum alijs dictis & dicendis componamus nobis coronam de roſis virtutum, & gratiarum, quæ redolent ad modum coronam Deo, & Angelis eius. Quis vbi fecerimus indubie coronabimur gloria,& honore a Domino de cęlis. Quam coronam nobis concedat,qui,&c.

DE ROSA PIETATIS Sermo Decimusoctauus.

CORONEMVS nos roſis. Sap.2.

DECIMA ſeptima Roſa coronæ ſpiritualis dicitur Roſa pietatis, quæ rationabiliter ſequitur ad roſam miſericordiæ,ſicut actus exterior ad actum interiorem. Nam miſericordia importat actum interiorem iuxta Ethimologiam nominis, dicitur enim miſericordia quaſi miſerum cor,pietatis autem,& ſi multipliciter accipi poſſit, tamen prout in propoſito capitur. Importat aliquid ſequens ad ipſam miſericordiam, ſcilicet dationem elemoſynæ,& executionem operum pietatis,& ad hoc propoſitum de pietate loquitur Paulus.1. Thi.4.dicens,pietas tua ad omnia vtilis eſt, vbi glo.ordi. Pietas, quæ operatur bona fratribus valet ad promerendum Deum, hac autem roſa pietas inſignita,& coronata fuit virgo Maria ſecundũ quòd canit Eccle.O clemens,o pia,o dulcis Maria.Pro quo notandum, ꝙ ſicut reges, & principes ſolent habere ſuos eleemoſynarios. Ita,& ille,qui eſt rex regum, & Dominus

dominan-

dominantium cōſtituit Mariam magnā eleemoſynariam, ſuam,adeo, quòd omnes eleemoſynas ſpirituales, & gratias,quas dominus Deus, de cœlo in terram mittit matri ſuę fiēdas,& diſtribuēdas cōmittit.Iſta ergo eleemoſynaria dat,ſeu diſtribuit theſauros, & eleemoſynas ſibi creditas.

Liberalitas. Sapienter. Vtiliter.
Perſeueranter. Abundanter. Generaliter.

PRIMÒ igitur hæc domina eleemoſinaria generalis magni regis æterni diſtribuit eleemoſynas gratiam,& uirtutum omnium liberaliter. Nam vt habetur. Prouer. 31. Manum ſuam aperuit inopi, & palmas ſuas extendit ad pauperem. Eius itaque liberalitas in prædictis verbis oſtenditur dupliciter,videlicet,quia manus apertas habet, & quia eas extendit ad pauperē, ideſt ad peccatorem indigentem miſericordia, & gratia Dei. Nulla enim laus eſſet mulieri diuiti,& nobili,ſi manus plenas bonis, & eas clauſas teneret. Sed tunc laudatur, cum eas ſpontanee aperit, & liberaliter ad pauperem extendit. Hoc autem modo operatur Dei genitrix virgo. Nā cum in ſe ſit bonis referta non expectat, vt pauperes peccatores eam infeſtāt multis clamoribus,ſicut diuites auri,ſed eos peruenit in benedictionibus dulcedinis. Quicunque ergo indiget gratia Dei ad hanc eleemoſynariam accedat, & eam ſuppliciter deprecetur,vt eam illi largiatur. Neque enim ſe excuſare poterit, quia teſtimonium angelicum habemus Luc. 1. Inueniſti (inquit Gabriel) gratiam apud Deum. q.d. non tibi ſoli retinendam,ſed tanquam alijs reſtituendam. Currānt ergo pauperes peccatores ad Mariam gratiæ inuentricem, & theſaurariam, & dicant ei audacter. Redde nobis rem noſtram,quā inueniſti. Qui cum ita fecerint abſq; dubio eius liberalitatem exigentur,quia plus eius tribuet quam petant,propter ingenuam liberalitatem ſuam. Aperit enim manum ſuam inopi,&c.

SECVNDÒ hæc domina eleemoſynaria regis æterni dat ſapienter,& prudenter,dicit enim ille Paganus Catho. Cui des videto. Non enim debet dari eleemoſynā prodigo,vel illi,qui eum parum facit, ſed vero pauperi atque illi plus dādū eſt cæteris pauperibus,qui plus indiget.Ita in ꝓpoſito domina eleemoſynaria bonorum cęleſtium non ſo

let illa diſtribuere peccatori in peccatis perſeueranti propter indignitatẽ. Non.n.licet ſumere panẽ filiorũ,& mittere canibus,inquit,ſaluator. Matt. 15. Sed diſtribuit huiuſmodi bona vero pauperi,qui eſurit, & ſitit gratiam Dei. Nec adhuc oĩ tali ęqualiter,ſed ſecundum maiorem,vel minorem indigentiam, & ſecundum meritorum exigentiam.

TERTIO iſta domina eleemoſynaria dat utiliter, quia eleemoſynę,quas impartiri ſolet,ſunt valde vtiles, & neceſſariæ ad ſalutem. Nonne iſta ſunt ad ſalutem vtilia,& neceſſaria videlicet charitas, timor, fides,ſpes. Certè nullus fidelis dubitat modo ſic eſt, quod Maria facit eleemoſynas de iſtis, quatuor ſecundum quòd de ſeipſa loquitur. Eccle.24.dicens.Ego mater pulchrę dilectionis,ideſt charitatis,quæ pulchram, & decoram reddit animam,& timoris,ſcilicet caſti,& agnitionis,ecce fides, & ſanctæ ſpei. Sed quid eſt, quòd Maria ſe vocat matrem iſtorum quatuor. Certè.q.a materno affectu procurat iſta ſibi deuotis famulis, vel dic,quòd homines peccatores ſunt in multiplici differentia. Quidam enim ſunt, qui habent dilectionem turpem, vt luxurioſi,qui diligũt cadauera,quidam dilectionẽ vilem,vt auari,qui diligunt terram,quæ eſt vile elementũ. Quidã dilectionem ventoſam,& vanã, vt ſuperbi,qui diligunt honores huius ſeculi,qui uani ſunt, & cito euaneſcũt inſtar venti,alij vero habent dilectionem pulchram,ut ſancti,& virtuoſi quorum dilectio adeo eſt pulchra, quòd nõ immiſcetur alicui culpæ.Et huius dilectionis pulchrę, ſeu charitatiuè virgo Maria matrem ſe appellat in verbis prædictis. Qui ergo volunt habere hanc dilectionẽ pulchram, quærant eã ab iſta magna eleemoſynaria regis gloriæ,quia mater pulchrę dilectionis eſt. Alij ſunt peccatores præſumptuoſi, & elati,qui ſi uelint habere verũ timorẽ,qui humiliare facit hominẽ, debent ipſum petere ab ipſa eleemoſynaria, quæ ſe matrẽ timoris appellat,vbi ſupra. Alij ſunt peccatores infideles aũt fideles,ſed tñ in malitia ſua exſecati,qui ſi velint venire ad verũ lumẽ, & ad verã notitiã neceſſariorũ ad ſalutẽ,dñt dictũ lumẽ petere ab iſta eleemoſynaria,quæ matrem agnitionis vbi ſupra ſe appellat Alij ſunt peccatores,qui deſperant de propria ſalute, aut propter magnitudinẽ criminum,aut,quia non credunt Deum

omnipo-

omnipotentem,& tales ſi velint ab hoc liberari,& rectè de Dei miſericordia ſperare debent huiuſmodi ſpē ſanctā ab hac eleemoſynaria petere,quę ſe in verbis prędictis matrē ſanctæ ſpei appellat,patet ergo quam vtiliter dat ipſa magna domina eleemoſynaria.

QVARTÒ iſta domina eleemoſynaria perſeueranter. Sunt enim multæ magnæ perſonæ,quæ pro tempore dant magnas eleemoſynas,ſed non perſeuerant diu aut propter bonorum diſtractionem,& attenuationē,aut propter auaritiam aut propter populis procreationem cui theſaurizare volunt,quæ quāto plus multiplicatur tanto minus operibus mīę intendunt,& vacant.Sed nō ſic hæc domina eleemoſynaria regis gloriæ.Iam n.anni multi effluxere ex quo cępit eleemoſynas ſuas facere, nec tamen nunc minus dat omni veræ,& humiliter poſcenti,quam principio. Et ideo omni neceſſitate ad hanc eleemoſynariam recurrendū eſt, ſecundum,ꝙ nos admonet Ber ſuper Miſſus eſt. Homil.2. in fine. In omnium,inquit, neceſſitate recurrendum eſt ad Chriſti matrem. Si inſurgunt venti tentationum, ſi incurras ſcripulos tribulationum,reſpice ſtellam, voca Mariam. Si iactaris ſuperbiæ vndis, ſi ambitionis ſi detractionis ſi emulationis reſpice ſtellam voca Mariam.Si iracundia aut auaritia aut carnis illecebra nauiculam concuſſerit mentis reſpice ad Mariam. Si criminum immanitate turbatus, conſcientiæ feditate confuſus Indicij horrore perteritus baratro incipias abſorberi triſtitiæ deſperationis abyſſo, cogita Mariam. In periculis,in anguſtijs, in rebus dubijs Mariam cogita,Mariam inuoca, non recedat ab ore, non recedat a corde, & vt impetres eius orationis ſuffragium non deſeras conuerſationis exemplum.Ipſam ſequens non deuias. Ipſam rogans non deſperas. Ipſam cogitans non erras.Ipſa tenente non corruis.Ipſa protegente nō metuis. Ipſa duce non fatigaris.Ipſa propitia peruenis hæc Ber.

HVIC iſta dn̄a eleemoſynaria regis æterni dat,& facit eleemoſynas ſuas abūdāter.Sūt.n.multi diuites,qui multas faciūt eleemoſynas,ſed paruas,& tenues dicētes ꝙ nō poſſūt multis dare,& multū. At uerò hęc dn̄a eleemoſynaria bonorū cęleſtiū multis dat,& multū.Nōne multis,& multū qn̄ quidē oībus peccatoribus peccata ſua deſerere uolentibus

bus, impetrat peccatorum remiſſionem gratiæ infuſionem meritorum præcedentium reſtaurationem, gratiarum, & donorum largitionem, & tandem gloriæ adeptionem. Nec mireris, quia dixi omnia præcedentia bona, & his ſimilis ad nos peruenire medio huius eleemoſynariæ, maxime cum dicat Bern. ſer. 3. in vigilia Natiuitatis Domini, ꝙ nihil nos Deus habere voluit, quod per Mariæ manus non tranſiret. Scriptum eſt enim de hac eleemoſynaria Prou. 31. ꝙ omnes domeſtici eius veſtiti ſunt duplicibus. Sed qui domeſtici Mariæ niſi qui iugiter die, ac nocte ſibi deuoti m exhibent famulatum. Quales ſunt veri religioſi, & deuoti eccleſiaſtici, ſimiliter & multi laici, qui ſæpe peregrinantur ad loca in quibus ſpecialiter colitur hæc domina eleemoſynaria. Ecce quomodo efficiuntur prædicti, quomodo domeſtici diuæ Mariæ. Sed quid eſt, quod tales veſtiuntur duplicibus, niſi quia impetrat eis veſtem gratiæ in præſenti, & gloriæ in futuro. Vel fortè ideo tales domeſtici Mariæ dicuntur veſtiti duplicibus, quia tales ſunt communiter feruentiores in Dei amore, & rebus diuinis ac ſpiritualibus, quàm ſunt cæteri de communi leges. Nempe cernere eſt deuotos cultores huius virginis in oratione aſſiduos, ad pauperes pios, ad peregrinationes promptos ad ieiunia dierum ſabbatinorum ob illius reuerentiam deditos, & ad omne ſanctum exercitium paratos. Sed vnde hoc niſi quia omnes domeſtici eius veſtiti ſunt duplicibus. i. maioribus Dei donis dotantur, quàm hi qui eius domeſtici per ſpecialem cultum, non ſunt. Vel dic, ꝙ ſerui & domeſtici Mariæ veſtiuntur duplicibus, quia ibi impetrat gratiam obſeruandi Dei mandata. Ecce primum veſtimentũ, & principale, & præter hoc multa opera conſilij, & ſupererogationis, ſicut exemplificatum eſt. Ecce ſecundum veſtimentum, quod eſt quaſi ſubtunicale. Vel ideo duplicibus, quia intus veſtiuntur ſyndone munda, ſeu byſſo per gratiam, exterius verò veſtiuntur purpura, per honeſtam conuerſationem, & bonam famam. Vnde fit communiter vt domeſtici huius virginis præſeruentur à multis confuſionibus, & ſcandalis quibus ſæpe ſubduntur qui ei famulari deſiſtunt. Et ad hoc ſunt penè infinita exẽpla. Vel ideo duplicibus veſtiuntur domeſtici Mariæ, quia poſt mortem animæ eorum veſtiuntur gloria & honore in cœlo.

cœlo. Ecce primum veſtimentum. Poſt autem reſurrectionem generalem corpora talium veſtientur gloria immortalitatis. Ecce ſecundum veſtimentum. Habes ergo lector, & auditor laudum huius digniſſimè virginis, quàm abundanter facit eleemoſynas ſuas ſuis famulis.

Secundò hæc domina eleemoſynaria regis ęterni dat generaliter. Sunt enim nonnulli qui dant vicinis ſuis, aut conſanguineis quos veraciter ęgere cognoſcunt, ſed nihil extraneis. At verò hæc domina eleemoſynaria dat conſanguineis, & propinquis. i. iudæis de quorum genere deſcendit, & quibus in primitiua eccleſia gratiam conuerſionis impetrauit, de multis loquor, & adhuc parata eſſet impetrare ſi ſuum errorem vellent agnoſcere, & a perſecutione nominis filij ſui deſiſtere. Facit etiam eleemoſynam extraneis, ideſt Chriſtianis, qui olim erant extranei à Deo, & Iudęi propinqui. Sed hodie, vt vulgo dicit cantilena eſt immutata, dicente pſal. Populus quem non cognoui, ſeruiuit mihi, in auditu auris obediuit mihi. Et hoc quo ad populũ gentilem, quæ nunc Chriſtianus appellatur. Filij alieni mẽtiti ſunt: filij alieni inueterati ſunt, &c. ca. ſ. ſ. Et hoc quo ad iudaicum populum, qui olim populus domini, nunc autem non populus domini. Facit ergo Maria hodie eleemoſynas ſuas multitudini deuotorum Chriſtianorum cuiuſcunque conditionis ętatis, aut ſexus exiſtant, & ideo eleemoſynas eius enarrabit omnis eccleſia ſanctorum. Prou. 45. in quo patet eius caritas, quia eleemoſynas operum pręconizatio, quia enarrabit præconizantium multitudo, quia omnis eccleſia multitudinis dignitas, quia ſanctorum de pietate autem huius dominę eleemoſynariæ figuram habemus. 3. Regum 17. ubi legitur, quòd cum Helię commoranti in deſerto defeciſſent aquæ. Dominus præcepit ei ut iret ad quandam paruulam villam, quæ dicebatur Sarepta in regione Sydoniæ, & ibi inueniret mulierem, quæ paſceret eum & factum eſt ita. Ad propoſitum Helias habitans in deſerto in quo non eſt aqua, ſignificat quemlibet hominem in deſerto huius mundi commorantem. In hoc autem deſerto eſt penuria aquarum dulcium, ideſt gratiarum, & uirtutum. Verum in huiuſmodi deſerto benè inueniuntur aliquæ aquæ, ſed illę ſunt amarę, quæ ſignificant delicias huius mũdi.

di. Sed reuera huiuſmodi delitiæ ſunt ualde amarę omni homini habenti guſtum benè diſpoſitum. Et de hoc figura legitur Exod. 15. ubi dicitur, ꝙ cum filij Iſrael poſt tranſitũ maris rubri ueniſſent in Marath, non poterant bibere aquas de Marath eo ꝙ eſſent amaræ. Sed quid eſt, ꝙ Helias ueniens in Sareptam paſcitur à muliere illius ciuitatis, niſi quòd omnis egens in anima, & accedens cum omni fiducia ad Dei genitricem paſcitur ab ea reficitur tanquam à generali eleemoſynaria regis gloria, quæ nihil uult dare, quod non tranſeat per manus illius. Accedamus ergo fiducialiter ad eam, & dicamus ei. Mulier da nobis bibere, ſimíliter & bucellam panis. Patet ergo ex dictis quomodo uirgo Maria coronata fuit roſa pietatis. Ob cuius roſæ, & coronationis reuerentiam præſentemus eidem ſemel angelicum Eulogium. Quod ubi mente deuota fecerimus impetrabit non dubito coronam gloriæ de roſis, quæ nunquam ueteraſcunt.

Postqvam oſtenſum, quomodo Dei mater alma coronata fuit roſa pietatis cōſequenter uidendum eſt, quonam pacto ad inſtar illius poterimus coronare animas noſtras prædicta roſa pietatis, pro quo aduertendum, quòd in huiuſmodi roſa pietatis, ſeu eleemoſynæ ſunt tria pulcherrima folia ſecundum tres conditiones ipſius pietatis, quæ ſunt

Neceſſitas. Vtilitas. Qualitas.

Primvm itaque folium prædictæ roſæ pietatis uocatur neceſſitas. Circa quod quæritur. Vtrum dare eleemoſynã cadat ſub præcepto. Ad hoc dubium reſpōdet beatus Tho. 2.2.q. 32. art. 5. quòd circa hoc opus eſt conſiderare duo. Vnum ex parte accipientis eleemoſynam, aliud uerò ex parte dantis. Ex parte quidem accipientis, oportet conſiderare ſi ſit in extrema neceſſitate, uel ſi appareant in eo ſigna probabilia extremę neceſſitatis futuræ ſi non citò ſuccurratur ei ab eo, qui poteſt, ut cum quis uidet alios impotentes ad dandum, aut pigros, & inuoluntarios ad ſubueniendum pauperi in tali neceſſitate conſtituto. Et tunc qui poteſt, & ſcit nec tamen curat ſubuenire pauperi in tali caſu mortaliter peccat. Nec expectanda eſt extrema neceſſitas ſimpliciter, quia tunc forte non poſſet iuuari nec releuari

ſtari natura iam famę aut ſiti conſūpta. Quis ergo in dicto caſu ſciens, & potens teneatur ſub pęna peccati mortalis da re eleemoſinam indigenti, patet multiplic auctoritate, & primo auctoritate ueteris legis. Ait ei dominu Deuterono mij. 15. Non deerunt pauperes in terra habitationis tuę. id circo ego præcipio tibi vt aperias manum fratri tuo ęgeno, & pauperi qui tecum uersātur in terra, item Eccleſ. 4. dicitur ſic. Fili eleemoſinam pauperis ne defraudes, & oculos tuos ne tranſuertas paupere animam eſurientem ne deſpexeris, & non exaſperes pauperem in inopia ſua.

Secundò hoc idem propoſitum probatur aucto. legis gratiæ dixit ei Chriſtus Luc. 11. Quod ſupereſt, date eleemoſinam, vnde glo. ord. ſuper illo verbo ſupereſt dicitur. Quod neceſſario victui, & veſtimento ſupereſt dare eleemoſinam. Ex quo patet quòd non ſolum tenemur dare cibum, & potum neceſſitatem patienti, circa talia, verum & veſtimentum, ſecundum quòd pręcepit Iohan. Bap. Iudæis ab eo quęrentibus quod facturi eſſent, vt pœnas ęternas euaderent, ſuper quo dicit Hero. quòd quicquid humano vſui neceſſarium eſt, pro vna tunica habendum eſt, & totum reſiduum ſuperfluum eſt: & pauperibus largiendum eſt.

TERTIÒ hoc idem probatur aucto. legis eccleſiaſticæ, dicit ei Hiero. & recitaē decretis diſt. 42. in principio. §. ordinandus. Aliena, inquit, rapere conuicitur qui vltra ſibi neceſſaria retinere probatur. Idem habetur. 16. q. 1. decimę. Item dicit. Amb. & recitatur di. 47 ſicut hij quòd minus peccatum eſt auferre habenti quam denegare indigenti. in hoc etiam caſu habet locum verbum eiuſdem Ambr. & recitatur diſt. 26. paſce, vbi ait. Paſce fame morientem quòd ſi non pauiſti, occidiſti. Item extra de reſtitutione ſpolia, c. ſæpe, dicitur ſic. Non multum intereſt qui ad periculum animę iniuſtè detinere: & alienum inuadere. Item Aug. ad fratres in eremo. ſerm. 31. quæ intitulatur de fallacia mundi, dicit quòd pauperibus non dare tuliſſe eſt. Itē hic 3. parte epiſtolarū ſuarū. epi. 85. Nemo inquit ſe excuſans dicta. Nō habeo quid pauperi fratri tribuā. Si veſtimētum vel aliquid vltra extremam poſſides neceſſitatem: & pauperi indigēti nō ſubuenis fures, & latro. Sumus filij dilectiſſimi in rebus tēporalibus ſolū diſpēſatores & nō poſſeſſores. Si quid ſuperfluū qui frater exeat poſſideamus, furamur. Hæc ille in forma.

Item Greg. homil. 11. vbi exponit Euangelium de diuite Epulone, dicit quod diues Epulo non reprehenditur abſtuliſſe aliena, ſed nõ dediſſe ꝓpria. Et poſt pauca. Diues inq̃t, iſte nõ ideo punitus eſt, quia aliena rapuit, ſed q̃a ſua nõ dedit. Ecce quam pulchræ in eadẽ cõueniunt ſniam quattuor eccleſiæ doctores, & defenſores, quos imitãs beatus Th. vbi ſup. dicit dationẽ eleemoſinæ in caſu cadere ſub præcepto.

Quartò idem propoſitum probatur auctoritate legis ciuilis. Dicit enim lex. Necare. §. de agnoſcendis liberis parentibus: vel patro. quòd ille necare alterum dicitur, qui ei alimenta negat. Secundò in datione eleemoſinæ oportet aliud conſiderare quod ſe tenet exparte dantis. Conſideranda nempe eſt eius facultas. Si enim ſuperflua habet, & ex parte accipientis immineat neceſſitas modo prius expoſito, tunc tenetur, & obligatur ſub pœna peccati mortalis dare, vt probatum eſt multipliciter. Si autem ſuperflua non habet, ſed tantum quantum requiritur ad ſuam, & ſuorum ſuſtentatione, ſiue etiam ad dècentem, & moderatam ſui ſtatus, conſeruationem, tunc non tenetur, ſed profectò multi eccleſiæ prælati, & ſimiliter nobiles huius ſæculi plerunq; in hoc ſe turpiter decipiunt qui accipientes quod credunt ſibi ſuffragari, & non quòd contra ſe eſt, formant ſibi largam conſcientiam, & habentes familiam multam nimis, & inclinatã ęquitaturã, dicunt nõ excedere decẽtiã ſui ſtatus: allegantes excuſationes in peccatis, ꝙ tales, & tales ita faciunt cũ tñ fortè nõ tantis abũdent, & ita pleriq; eorũ permittũt pauperes perire famè aut ſaltẽ penuriã multa pati, quos reprehẽdens Ber. in li. de ſancta cõuerſione regularibus c. 18. dicit, ꝙ res pauperũ nõ pauperibus dare, ꝑ ſacrilegij crimẽ eſſe dinoſcitur, ſanæ patrimonia pauperũ facultates ſunt eccleſiarum, & ſacrilega eis crudelitate ſubripitur quicquid ſibi miniſtri, & diſpẽſatores nõ vtiq; dñi, vltra victũ veſtitum accipiunt. Hæc ille. Patet ergo ex dictis quando dare eleemoſinam cadat ſub præcepto, & quando non.

SECVNDVM folium roſę pietatis dicitur utilitas. Homo enim ſe exercens in operibus pietatis multam vtilitatem inde ſibi acquirit præcipuè aũt triplicẽ. Prima igit̃ vtilitas inde prouenĩẽs dr̃ remiſſio pecatorũ date, inq̃t Xps, eleemoſynã, & ecce oĩa mũda ſunt vobis. Sed quid eſt hic oĩa mũda

niſi

niſi hr̃e omniũ peccatorũ remiſſioné p̃ ſpiritusſancti gr̃am quæ mũdat conſcientiam. Ité eccle.3.dr̃, q̃ igné ardenté ex tinguit aqua, ideſt cócupiſcentiã carnalé exterminat aquę lachrymarum, & eleemoſyna reſiſtit peccatis. Ec vere bene dicitur eleemoſyna peccatis reſiſtere, quandoquidem ipſa totaliter illa eneruat, & euacuat, item de pe.di. 1. medicamentum, dicitur, q̃ magnũ medicamentum contra morbũ animæ eſt eleemoſyna. Nam ſicut in confectione medicinali ex pluribus herbis confecta, vna illarũ eſt præſtantior, & dominantior. Ita, & in remiſſione peccatorum eleemoſyna dicitur dominari, & principari, propterea Dan.4.legitur, q̃ Daniel dixit Regi Nabuchodonoſor rex conſiliũ meũ placeat tibi, peccata tua eleemoſynis redime. Vnde ad hoc pro poſitũ loqués Amb.li.de eleemoſyna, & ieiunio.c.20.dicit ſic. Habemus plura ſubſidia, quibus peccata nr̃a redimamus. Pecuniã habes redime peccatũ tuũ. Nó venalis eſt do minus, ſed tui ipſe venalis es, peccatis tuis venundatus es. redime te operibus tuis, redime te pecunia tua, vilis pecunia, ſed precioſa mi ſericordia, eleemoſyna, inquit, Thob. a peccato liberat eiuſdem 12.c. & ſapiens prouer.13 Redem ptio viri diuitiæ eius, & dominus, Luc. 16. facite, inquit, vobis amicos de mãmona iniquitatis. Hæc ille.

SECVNDÒ vtilitas proueniens ex eleemoſynarum largitione, dicitur temporalium largitio. Qui enim miſeri cordes ſunt ad pauperes ſuſtentantur etiam a Deo tempo raliter in hoc mundo, & communiter plus ab eo recipiunt, quàm pauperibus largiantur. Propterea, prou.19.dicitur, quòd feneratur domino, qui miſeretur pauperis, & vicißi tudinem ſuam reddet ei, ideſt remunerabitur ab eo, & etiã temporaliter in præſenti. O quam bonum igitur eſt, & vtile miſericordiã impendere pauperi propter Deum, & non propter amoré carnalem ſicut pleriq; diuites faciunt, qui ſolent dare munuſcula pauperibus puellis, vt eas decipiãt, ſicut faciebat, quidam vir nobilis, & diues, qué aliquãdo no ui, qui prope domum ſuam faciebat educari, quandã iuué culam ætatis fermè. 10. annorum pulchram valde, vt ea abuteretur in futurum, ut ferebatur. O damnabilis, & execrabilis miſericordia, qui non propter Deum, ſed contra eum. Non ſic egit beatus Nicolaus circa tres

puellas, &c. Sed ad propoſitum redeuntes dico, quòd qui pius eſt ad pauperes interdum ditatur eo neſciente, vnde Auguſt. homil. 39. cuilibet tale loquitur, dicens: ecce ueniet tibi pluuia antequam roges, deſcendet vbertas nocte dum ſtertis. Dum adhuc in lecto es ex præcepto uigilat dies excubant elementa, & fructus te neſciente effunduntur. Hæc ibi. Hoc etiam propoſitum probant penè infinite hiſtoriæ, & exempla, ſicut patet de muliere vidua cuius lechitus olei non eſt immunitus, neque hydria farinę, poſtquam pauit Heliam prophetam. Donec dominus dedit pluuiam ſuper terram 3. Reg. 17. Refert etiam Petrus Damianus in quodam ſermone de quodam ſancto epiſcopo, qui cum valde ſitiret, præcepit pincernæ ſuæ, vt uinum afferret. Quod cum feciſſe mox affuit, pauper, qui cum omni inſtantia petijt poculum ſibi dari. Cum ergo epiſcopus totum ſibi dediſſet, præcepit pincernæ, ut iterum rediret, & uinum ſibi ut prius afferret. Rndit aũt ſeruus nihil omnino in uaſe reliquiſſe, neq; in illo loco aliud uinum reperiri poſſe. Tandem aũt victus Imperio epiſcopi ad uaſculum redijt, & mox ipſum plenum mero delicato reperit, refert étiam de quodam Abbate, qui valde cupiebat edere de præda. Cumq; famulus eius unam comparaſſet multo precio, videlicet 10. ſolidorum Pariſienſium, eam ſibi parari iuſſit. Qua ad eſum parata & ſuper menſam iam poſita, ecce pauper ad ianuam ſtetit petens illam eſcam delicatam ſibi dari, iubet Abbas, ut ſibi detur. Qua gratioſe accepta pauper cum eſca in ſublime ſe extulit, & cœlum cunctis videntibus, qui aderant intrauit. Ex quo patet, quia quod indigentibus datur non perditur, ſed Deo trãſmittitur, & qđ in ſinum pauperũ collocamus in cęlo reponimus. Hęc pę.

TERTIA vtilitas prouenienſ ex eleemoſynarum collatione, & operum pietatis adimpletione dicitur adeptio gloriæ. Qui enim pij ſunt ad pauperes communiter bene moriuntur, & catholicæ decedunt. Vnde Aug. ad fratres in eremo. ſer. 44. qui intitulatur de pietate. Nunquam, inquit, recordor me legiſſe mala morte perijſſe illum qui libenter in hac uita opera charitatis, uel pietatis uoluerit exercere. Habet enim multos interceſſores pius homo. Impoſſibile eſt aũt ut preces multorum non exaudiant. Hæc

ille.

ille. Sed qui ſunt hi interceſſores multi. Profectò ſunt ſancti in quorum reuerentiam pius homo largitus eſt munera pauperibus. Solent enim pauperes petere eleemoſynam ob reuerentiam aliquorum ſanctorum, unus ob reue. etiã beatæ Virginis, alius beati Iacobi, alius beati Nicolai, & huiuſmodi. Cum ergo quis mouetur ad dandum pauperi cũ audit eum ob reuerentiam alicuius ſancti petere quem ipſe in reuerentia habet, talis ſanctus ſpecialiter orabit pro eo in mortis articulo.

Tertium folium roſæ pietatis, ſeu eleemoſynæ dicitur qualitas. Nõ enim quælibet eleemoſyna eſt grata Deo, & facienti meritoria, ſed tantum illa, quæ cum debitis fit circunſtantijs. Vnde extra de colluſione detegenda. c. ſcripta in gl. dicitur, quòd quidam vir ſapiens dixit Ioanni Andreæ, quòd Deus non eſt remunerator nominum, ſed aduerbiorum. q. d. quòd Deus non remunerat bonum, quod fit niſi benè fiat. Eſt ergo circa hoc folium notandũ, quod eleemoſyna debet habere tres pulchras qualitates ſeu cõditiones.

Prima igitur qualitas, ſeu conditio eleemoſynæ eſt, quòd fiat ex magna affectione. Non enim Deus conſiderat quid fiat, ſed quo animo fiat, ut hr. 15. q. 6. c. 1. quod incipit. Si quandoque verſus finem. Scriptum eſt enim Geneſ. 4 ꝙ reſpexit dominus ad Abel, & ad munera eius. Per quod datur intelligi, ꝙ Deus plus ponderat affectum, quàm effectum, & plus reſpicit ad intentionem, quàm ad dationem. Vnde Augu. in lib. de vera, & falſa pnĩa. c. 15. In iudicio, inquit, cordis conſideranda eſt eleemoſyna tribuentis. Nec iam conſiderandum eſt quantum, ſed qua mente, qua affectione dat quod põt. Vidua. n. duobus quæ habuit larga minutis, plus omnibus miſit. Hæc ille. Item ad idem propoſitum loquens. Amb. lib. 1. de officijs, c. 30. dicit ſic. Affectus tuus operi tuo nomen imponit. Et paucis interiectis. Affectus diuitem collationem, aut pauperem facit, & precium rebus imponit. Hæc ibi. Patet ergo ꝙ uetula paupercula offerens candelam in eccleſia, aut dans potum aquæ frigidæ pauperi, ex magno affectu, dolens, quòd non habet, unde plus det, plus meretur, quàm diues, qui multa, & magna dat, ſed cum remiſſo affectu.

SECVNDA qualitas,ſeu conditio eleemoſynæ eſt,ꝙ fiat propter debitum finem,ideſt, propter Deum placandũ qui iratus erat propter commiſſa peccata. In cuius figura legitur 1. Reg. 25. ꝙ Abigail vxor Nabal videns, ꝙ Rex Dauid eſſet commotus in ira aduerſus ipſum Nabal propter ingratitudinem,& auaritiam ſuam,eo ſcilicet, ꝙ ſeruis Dauid noluiſſet dare alimenta, ſed cum rubore eos remiſiſſet, clam ipſa currit obuiam ipſi Dauid cum copia alimentorũ, & ſic placuit iram eius, cum tamen prius propoſuiſſet delere ipſum Nabal,& vniuerſam domum eius. Ad propoſitum Rex Dauid,qui in figura præceſſit Chriſtum, ipſum dominum ſignificat. Qui videns ingratitudinem multorum hominum auarorum, & vſurariorum refutantium eleemoſynam ſeruis ſuis, & quod deterius eſt iniuriantium eis multipliciter,vtpotè vocãdo eos coquinos,& biliſtros,ſæpe iraſcitur contra tales,& contra vniuerſam familiam ſuam. Vñ Ambr.lib.3.de offic c.7. Canes ante menſam impaſtos eſſe nõ patimur,& homines extrudimus. In illo ergo caſu vxor ſecundum Theologos poteſt inuito, & inſcito marito facere moderatas eleemoſynas,ſcilicet ad Deum placandũ, aut ſibi,aut viro ſuo. Non eſt ergo eleemoſyna facienda ꝑpter laudem hominum,quia tales recipiunt mercedem ſuam in præſenti, Mat.6. Licèt propter Deum, qui hoc iubet, & ut propitius ſit peccatis eleemoſynas facientium, item poteſt licitè palam fieri,vt ſcilicet,videntes prouocentur ad ſimiliter agendum. Vnicuique enim mandauit Deus de proximo ſuo. Eccl.17.

TERTIA qualitas eleemoſynæ eſt, ꝙ fiat cum dolore de peccatis,& cum propoſito emendandi vitam ſuam in futurum. Et propterea nonnulli oſculantur eleemoſynam, quam daturi ſunt alij pectus percutiunt alij dicunt, orare pro me,& ſimilia. Et hoc rationabiliter faciunt, quia vt habetur. 14.q.5.c.ſcriptum. Deo non placet eleemoſyna cum ſcelere permixta,& Aug.in Enchiridion.c.74. Qui ſceleratiſſime,inquit,viuunt nec curant talem vitam moresq; corrigere,& inter ipſa facinora,& flagitia ſua eleemoſynas frequentare non ceſſant,fruſtra ſibi ideo blandiuntur,quoniã dñs ait. Date eleemoſynam, & ecce oĩa munda ſunt vobis. Tales nempe ſe falliunt,cum per eleemoſynas exiſtimãt impunita-

punitatem ſe emere facinorum ſuorum in ipſis permanendo. Hæc ille. Item idem Aug. hom. 13. Vocat tales corruptores diuinę iuſtitię, quantum ipſius eſt· dicit.n.ſic. Eleemoſynæ illis proſunt, qui vitam mutauerunt. Da.n. Chriſto egenti, ut peccata tua præterita redimas. Nam ſi ideo illi das, ut liceat ſemper tibi impune peccare, non Chriſtũ paſcis, ſed iudicem corrumpe ſatagis. Hæc ille Studeamus ergo chariſſimi Deũ placare muneribus, ſicut aiebat Iacob de Saul fratre ſuo, & illi offeramus corde cõpuncto de bonis illis, quæ de manu eius accepimus ipſa inter manus pauperũ reponẽtes. Sic.n.ad Dei laudẽ coronabimus aĩas nr̃as roſa pietatis, & eleemoſynæ quas ipſe tandẽ coronabit ſpero cũ angelis. Quorũ participationem nobis concedat, &c.

DE ROSA LIBERALITATIS.
Sermo Decimusnonus.

CORONEMVS nos roſis. Sapien. 2.

DECIMAOCTAVA roſa coronę ſpiritualis, dicitur roſa liberalitatis, quæ rectè ſequitur ad roſam pietatis, ſeu eleemoſynæ, quia vtraque cõſiſtit circa diſpenſationem bonorum temporalium in vſus bonos. Sed quia eleemoſyna eſt communior, & viſitatior in noĩe, ideo rationabiliter præcedit hãc roſam. Hac autem roſa inſignita, & coronata fuit virgo Maria, cuius liberalitas multis rebus comparatur, & ſignanter tribus.

PRIMÒ igitur comparatᷓ ſoli: nã ſicut Sol oritur ſup bonos, & malos, ut hr̃. Mat. 5 Ita & liberalitas Maria oritur & lucet ſuper bonos eos in gr̃a, & ſtatu bono protegendo, & cuſtodiendo. Itẽ lucet ſup malos, eos ad bonũ attrahendo, & alliciendo. Vñ Ber. ſer. 98. virgo, inquit, Maria uelut alterum ſolẽ induit, quia ſicut ille ſuper bonos, & malos oritᷓ, ita & ipſa oĩbus exorabilẽ, & clementiſſimã ſe exponit omniumq; neceſſitates ampliſſimo quodã miſeratᷓ affectu. Itẽ idẽ ibidẽ. Copioſiſſima charitate Virgo Maria ſapientibus & inſipientibus debitricẽ ſe fecit oĩbus miſeræ ſinum aperit, ut de plenitudine eius accipiant uniuerſi, captiuus redemptionem, ęger curationẽ, triſtis cõſolationem, pc̃tõr ueniã,

iuſtus gratiam, an ̣e.us lætitiã tota deniq; Trinitas gloriã, filij perſona carnis ſubſtantiam, vt non ſit, qui ſe abſcondat a calore eius. Putas ne p'a am citia eſt ſole?

SECVNDÒ liberalitas Mariæ comparat̃ mulieri forti,& liberali de qua Prou.vlt. Manum ſuã aperuit inopi, & palmas ſuas extendit ad pauperem,in ijs igitur verbis libe ralitas diuæ Mariæ tripliciter declarat̃. Primo quidẽ, quia habet manum apertam. Scđò,quia habet brachia extenſa ad pauperes.Tertiò,quia habet manũ eleemoſynis,& bonis plenã ad dãdũ:nulla n.eſſet laus mulieri liberali,ſi manum teneret apertã,& brachiũ extenſum, & ipſa manum uacuã oñderet.Beata igit̃ Maria adeo liberalis eſt, ꝙ dat faciliter, & ideo tenet manũ apertã. Item,ꝙ dat perſeuerantes,& iõ habet brachia extenſa.Item,ꝙ dat abundanter,quia habet manum eleemoſynis,& theſauris gratiæ plenam.

TERTIÒ liberalitas Mariæ comparatur optimè matri. Solent.n.matres eſſe liberales ad filios ſuos, ſic & Maria ad ſuos famulos,quibus impetrat quatuor bona.Primò quidẽ ſi prius fuerint lubrici,& carnales,atque rerum nociuarum amatores tanquam pia mater impetrat eis ſinceram charitatem.Ideo in ſignum huius Eccl.24.vocat ſe matrem dilectionis.Pulchra aũt dilectio,eſt dilectio Dei,& proximi,omnis aũt alia turpis eſt,& nociua.Secundò ſi prius fuerint ſuperbi,& arrogantes eis impetrat donum timoris.ſ.diuini iudicij,mortis,& ſupplicij infernalis,vt ſic humilientur. Ideo vocat ſe matrem timoris.ſ.caſti. Tertiò ſi fuerint prius imbeciles & ignari,impetrat eis lumen verè cognitionis, ut.ſ. uideant,quæ agenda ſunt. & q̃ cauenda Ideo uocat ſe matrem agnitionis. Quarto ſi tales fuerint prius in procinctu ad deſperandum,ſiue pp multitudinẽ,aut enormitate ſcelerum,ſiue ex alia cã. Impetrat eis ſpẽ de Dei mĩa,& peccatorum indulgentia,ut ſic releuent̃,& fiduciã ſumant. Ideo vocat ſe matrẽ ſanctæ ſpei.Bñ ergo de ſeipſa loquit̃ dicẽs, vbi ſup.Ego mater pulchræ dilectionis,&timoris,& agnitionis,& ſanctæ ſpei. Sed quia quæ dicta ſunt de liberalitate virginis glorioſę pauca vñr,& breuia reſpũ eorum,q̃ de ea dicta ſunt in pcedentibus ſermonibus. Ideo dilatando materiã poſſumus uerũ notare,ꝙ roſa liberalitatis qua coronata fuit virgo Maria habuit multa,&pulcherrima folia ip-

ſam

ſam ornantia, ſecundum quod ſunt multæ pulchræ circunſtantiæ quas habuit, & habet liberalitas eiuſdem uirginis.

PRIMVM igitur folium roſæ liberalitatis Dei genitricis Mariæ, dicitur quando. Si ergo quæratur. Quando oſtendit Maria ſuam liberalitatem, & magnificentiam. Reſpondetur, quod in præſenti tempore, & non in eo quod ſequitur mortem, & hoc quantum ad eos, qui decedunt in peccato mortali, quibus nullo modo ſuffragatur hęc virgo piiſſima. Quinimo ſi ad dãnatos diffinitiuè extendere vellet ſuam liberalitatem pro eis intercedendo. Iudex ei diceret, illud Hiere. 7. Tu ſupple mater noli orare pro populo hoc, nec aſſumas pro eis laudem, & orationem, & non obſiſtas mihi, quia non exaudiam te. Reprobanda ergo eſt falſa crudelitas nonnullorum dicentium, quòd in die iudicij orabit Virgo Maria pro paruulis, qui deceſſerunt abſq; baptiſmo, ſimiliter & Io. Bapt. pro illis de terra presbyteri Iohannis. Quem errorem confirmare uidentur pictores, qui depingentes Chriſtum in forma iudicis depingunt pariter virginem glorioſam a dextris eius genua flectentem, & Ioannẽ a ſiniſtris, ſed hoc erroneum eſt, & a ueritate alienum maxime, cum ſcribatur Hiere. 15. Si ſteterint Moyſes, & Samuel coram me, non eſt anima mea ad populum iſtum. Et ſimilis ratio eſt de cæteris ſanctis. Hoc enim pro conſtanti tenendum eſt, quod in inferno nulla eſt redemptio. Item ſi pro furibus in furando occiſis non eſt orandum, ut habetur extra de furtis. cap. fures cuius ratio aſſignatur in glo. ubi ſupra eo quòd quantum poteſt humanitus coniecturari conſtat tales deceſſiſſe in mortali culpa. A ſimili ſancti nullo modo orabunt in die iudicij pro quibuſcunque reprobis, aut damnatis. Non ergo vſque tunc expectandum eſt, ut mater pietatis ſuper nos extendat ſuam liberalitatem, ſed quamdiu viuimus in hac mortali uita eam implorare debemus.

SECVNDVM folium roſæ liberalitatis virginis Mariæ, dicitur ubi. Si ergo quæratur. Vbi nam extendat Maria ſuã liberalitatem. Reſpondetur, quòd quantum in ſe eſt ubique terrarum, & non ſolùm ſuper terram, verumetiam in mari. Teſtes ſunt, qui ſuis precibus, & meritis euaſerunt multiplicia pericula tam in mari, quàm ſuper terrã. Vnde

de Ber.ſer.4.de aſſumptione eiuſdē virginis. Sileat,inquit, miſericordiam tuam virgo beata,ſi quis inuocat eam in neceſſitatibus ſuis ſibi meminerit defuiſſe.Item ibidem in fine loquens diſtinctione liberalitatis,& miſericordię eiuſdē virginis dicit ſic.O virgo benedicta,quis miſericordiæ tuæ longitudinem, & latitudinem ſublimitatem,& profundum queat inueſtigare? Nam longitudo tuæ miſericordiæ, vſq; in diem nouiſſimum inuocantibus eam ſubuenit vniuerſis.Latitudo eius replet orbem terrarum,vt tua quoq; miſericordia plena ſit omnis terra.Sic, & ſublimitas eius inuenit ſupernæ ciuitatis reſtaurationem. Et profundum eius ſedētibus in tenebris,& vmbra mortis obtinuit redemptionem. Hæc ille. Patet ergo quàm diffuſa ſit liberalitas diuæ Mariæ.

TERTIVM folium Roſæ liberalitatis huius Virginis. dicitur quibus.Si ergo quæratur. Quibus impartitur Maria ſuam liberalitatem.Reſpondetur,ꝙ quantum eſt ex ſe omnibus. Nam ſicut dicit deuotus Bern.ſer.2.in feſto Pentheco. ad beatam Virginem, ſicut ad medium, ſicut ad archanum Dei,ſicut ad rerum cauſam, ſicut ad negotium ſeculorum reſpiciunt, & qui in cęlo ſunt, vt reſarciantur,& qui in inferno eripiantur,& qui nos præceſſerunt, vt Prophetæ fideles inueniantur, & qui nos ſumus, vt ſaluemur, & qui nos ſequuntur,& nati natorum,& qui naſcentur ab illis,vt glorificentur.Hæc ille.Ecce quam ampla eſt Mariæ liberalitas,ita,vt non ſit qui ſe abſcondat a calore eius.Specialiter autem oſtendit Maria ſuam liberalitatem ſuper famulos ſuos pro eis filium ſuum iugiter deprecādo, & ideo deſperare nullo pacto debent de Dei miſericordia. Vndè idem Bern.ſuper Miſſus eſt. O peccator ad filium Dei,nō audes accedere.Vade ad matrem peccatorum,& oſtende ei tua facinora,& ipſa oſtendet pro te filio pectus,& vbera,& filius oſtendet patri latus,& vulnera.Pater non negauit filio poſtulanti, & filius non negabit matri interpellanti,& pia mater non negabit peccatori ploranti. Hæc ille. Accedamus ergo chariſſimi ab omni fiducia ad dominam tam liberam,ad magiſtram tam ſapientem,ad Reginam tam potentem,ad aduocatam tam diligentem,ad mediatricem tā congruentem,ad matrem tam piam,nec ſpero nobis deerit

in

in omni tribulatione noſtra De cuius liberalitate figura legitur. 3. Reg. 10. de Regina Saba, quæ audita ſapientia Salomonis uenit ad eum cũ apparatu multo, & diuitijs, camelis portantibus aromata multa, & aurum infinitum nimis, & gemmas præcioſas. Non ſunt allata ultra aromata tam multa quã ea, quæ dedit Regina Saba Regi Salomoni. Hæc ibi. Ad propoſitum Regina Saba præfigurauit beatam Virginem. Tum, quia utraq; mulier, ſed illa corrupta. Hæc autem Virgo intacta. Tum, quia utraq; Regina, ſed illa hominum de Saba tãtum. Hæc autem Angelorum, & hominum uniuerſorũ, tum quia utraque potens, & diues, ſed illa in diuitijs temporalibus, hæc autem in theſauris ſpiritalibus gratiarum. ſ. & virtutũ. Tum, quia utraque honorauit regem, ſed illa regem terrenum, Hæc autẽ regem cęleſtium, unde canit eccleſia. Ipſam quem genuit adorauit. Tum, quia utraq; cupida erat audire ſapientiam regis, ſed illa regis Salomonis. Hæc autẽ illius regis, qui dixit de ſeipſo. Ecce pluſquam Salomon, hic. Mat. 12. Nec tantum audiuit ſapientiam eius, quòd commune eſt bonis, & malis, uerum etiam in corde ſuo retinuit Luc. 2. Maria conſeruabat omnia uerba hæc, conferens in corde ſuo. Tum, quia utraq; regem laudauit, & magnificauit, ſed illa regem peccatorẽ dicendo, Beati uiri tui, & beati ſerui tui, qui ſtant coram te. &c Hæc autem regem peccatores iuſtificantẽ, quando dicit. Magnificat anima mea dominum, &c. Tum, quia utraq; regi munera obtulit, ſed illa aurum aromata, & gẽmas præcioſas, hæc autem ubera de cęlo plena. Audiſtis chariſſimi utriuſque Reginę deſcriptionem, & utriuſque liberalitatẽ quamuis diſparere. Sed præter ea, quæ dicta ſunt adhuc unum reſtat dicendum. Regina enim Saba oſtendit ſuam liberalitatẽ, & magnificentiã tantum ad regem Salomonẽ. Sed hæc Regina cęlorũ, & domina Angelorũ, non ſolũ oſtẽdit ſuã liberalitatẽ ad ſummũ omnium regẽ modo prius expoſito uerum ẽt ad ſeruos illius. Non. n. legitur Regina Saba munera dediſſe ſeruis Regis Salomonis, hæc autem Regina Virginũ multipliciter impartitur munera gratiarũ, & donorũ cęleſtiũ ſeruis Regis ęterni. Ita, ut quodãmodo poſſimus de matre dicere, qđ de filio legitur Io. 1. de plenitudine eius nos oẽs accepimus gratiam pro gratia, differente

Nam

tamẽ legit de matre,& filio. Nã meritò cõdigni nos oẽs de plenitudine Chriſti accepimus. Sed merito cógrui de plenitudine Virginis matris accepimus, ut.n.dicit d.ſ.12. ultima.ar.6.nullus alius a Chriſto põt alteri mereri primã gratiã de condigno,ſed bene de congruo Sed quidẽ,qđ ſequitur in prædicta auctoritate gratiã pro gratia,niſi quòd Maria ex abũdanti ſua gratia nobis meruit de cõgruo, & primam gratiã,& illius augmentũ,& perfectioné. Ecce gratiã pro grat a. O populè Chriſtianæ nunc luce clarius intelligere potes, quam libera is, & magnifica ſit Chriſtifera Maria ad ſeruos ſuos. Quis ſi ad omnes generaliter,multo amplius,& abundantius,ac con fratres ſui roſarij, quia ſicut illi ſupererogant in famulatu,& ſeruitio.Ita,& ipſa vices cẽtuplices refundendo ſupererogabit liberalitatem ſuam ad eos,ita vix poſſint tales perrre, ſicut per amplius tractaui in alio tractatu de eodem roſario intitulato. Salutate Mariam. Quis ergo a modo non amplectetur toto corde deuotum huius Virginis famulatum Quis in eius confraternitate,quæ de Roſario dicitur aſcribi ſe non faciat. Quis tam deuotum, & breue atque facile ſeruitiũ, huiuc tantæ Reginæ,& Dominę a modo denegabit. Accedant igitur reges,& populi princ pes,& iudices terræ. Iuuenes,& Virgines,ſenes cum iunioribus ad hanc,tam ſanctam, tam ſalutiferam,tantiſque prærogatiuis dotatam confraternitaté, laudaturi nomen Domini, per decantationé orationis Dominicę,laudaturi deniq; nomen matris eius,p decãtationé ſalutationis angelicæ. Si.n.fabricabũt ſibi ſertũ ſeu coronã de roſis angelicis ſibi ſuauiter redolentibus, & ipſa uice uerſa abſque dubio impetrabit eis coronam de roſis ſuper cęleſtibus.

POSTQVAM oſtenſum eſt diffusè quomodo uirgo Maria coronata fuit,& eſt nunc in euum roſa liberalitatis, conſequenter oſtendere reſtat, quo nam pacto ad inſtar illius coronare debemus noſmetipſos prædicta roſa liberalitatis. Pro quo eſt aduertendum, quòd in dicta roſa ſunt tria pulchra folia,quæ ſunt.

Rationabilitatis.
Laudabilitas.
Remunerabilitas.

PRI-

PRIMVM igitur folium roſæ liberalitatis, dicitur rationabilitas. Non enim quælibet diſtributio bonorum ſuorũ ad liberalitatem pertinet, alias prodigus liberalis eſſet, ſimiliter, qui ſua dat meretricibus, & hiſtrionibus, ſimiliter, & qui iactãtiæ, & humanæ laudis gratia diſtribuit ſua. Sed ſolum ille liberalis, ueraciter inducandus eſt, qui propter debitum finem largitur ſua. Vnde de uirtuoſo, & uero liberali, poteſt intelligi illud pſalmiſtæ. Diſperſit dedit pauperibus, iuſtitia eius, &c. Dicit autem. Diſperſit, ideſt in diuerſas partes ſperſit ſiue diuiſit. Tunc enim bona rationabiliter diuiduntur, cum non omnia uni, ſed plura diuerſis conceduntur. Item dicit dedit, non autem dicit vendidit, aut ad vſuram commodauit, ſed dedit, quia actus verè liberalitatis eſt dare. Beatius, inquit Paulus Act. 20. Magis eſt dare quam accipere. Sed quibus dedit liberalis, certè pauperibus, non ergo perſonis, quæ nulla re indigent. Vt enim dicit Ariſto. li. 10. Ethi. Liberalis dabit propter honeſtatem, & rectè, quibus oportet, & quando oportet. Qui autem reportet liberalis de actu ſuo bono oſtenditur cum ſubditur in pſal. Iuſtitia eius manet in ſeculum ſeculi. Iuſtitia, ideſt opus iuſtum, quod fecit in dando pauperibus, manet in ſęculũ ſęculi, ideſt in alio ſęculo, quod ſuccedit huic ſęculo. Manet in quam, ideſt durat, non quidem quantum ad actum, ſed quantum ad meritum, & mercedem. Sed forſam queris, quæ rationabiliter ſint conſideranda in actu liberalitatis. Ad hoc non ego, ſed Ambro. li. 1. de offi. c. 30. & pariter recitatur in decretis. di. 87. non ſatis, dicens, ꝙ perfecta liberalitas fidei, cauſa, loco, tempore commendatur. Fide quædam, vt primum cęperis circa domeſticos fidei. Grãdis enim culpa tibi eſt, ſi fidelis egeat, ſi ſcias eum ſine ſumptu eſſe, famen tollerare, erumnam perpeti, qui præſertim egere erubeſcit. Taliter ad domeſtos fidei liberalis fuit Thobias, qui dicit filio ſuo, vade, & adhuc aliquos de tribu noſtra timentes Deum, vt epulentur nobiſcum, ſecundò liberalitas commẽdatur cauſa, vt ſi in eam ceciderit captiuitatis ſuæ, aut filiorum ſuorum, aut calumniæ, & non adiuues. Tertiò loco, utpotè ſi ſit in carcere, aut in ſupplicijs propter debitum. Quartò tempore vtpote ſi tempore affl ctionis, & aduerſitatis nihil a te reportet.

tet. Et infra. Eſt, inquit, Ambro. alia probanda liberalitas, vt proximos ſeminis tui nõ deſpicias, ſi illos egere cognoſcas. Item infra. Conſideranda eſt, etiam in largiendo etas atq; debilitas. Nõnunquam, et ã uerecundia, quę ingenuos prodit natales, ut ſenibus plus largiaris, qui ſibi iam uictum nequeũt querere. Similiter, & debilitas corporis prõptius eſt adiuuanda. Pręcipue, tamen ſi quis ex diuitiis ceciderit inegeſtatem, & maximè, ſiue ſuo uitio, ſed aut latrocinijs, aut proſcriptione, aut calumnia omnia, quæ habebat, amiſit, pulchra etiã liberalitas in ipſo pauperis dato tenere mẽſuram, ut abundes pluribus quantũ oporteat impartiri peregrinis non ſuperfluas impenſas, ſed cõpetentes, hæc omnia præter id, quod dictũ eſt de Thobia. prout Ambro. ubi ſupra. Ex his ergo omnibus habes luculentur, quando liberalitas ſiue datio magis, fit rationabilis, & quando non.

SECVNDVM folium Roſæ liberalitatis, dicitur laudabilitas, homines enim liberales eo modo, quo dicet, ſunt digni laude apud cæteros. Vnde Boetius in li. de conſo. Philoſophiæ, dicit, quòd largitas, quæ idem eſt, quòd liberalitas facit homines claros. i, gratioſos, & famoſos, auaritia uerò odioſos. Vñ pauperes quæſtuarij, interdũ inter ſe conferentes, certè talis eſt bonus homo, libenter enim dat propter Deum, talis autẽ peſſimus auarus eſt. Nam citius extraheretur ſanguis de imagine crucifixi, quam poſſet ab eo eleemoſyna extorqueri. Item in laudẽ liberalitatis facit, ꝙ aſſimilat hominem liberalem Deo, qui eſt maximè liberalis. Nam ut habetur. Iaco. 1. Dat omnibus affluenter, & non improperat. Sic & homo liberalis dat alijs ſecundum facultatem ſuam, aliàs imputant negligentiam ad peccatũ. Vnde refert dominus Anto. 4. parte ſummæ ſuæ, tit. 5. c. 97. §. 4. de Tyto Imperatore filio Veſpaſiani Imperatoris, ꝙ dicebatur delitiæ generis humani, quia fuit valde liberalis, & humanus. Et una die, cum nil dediſſet alicui, dixit baronibꝰ ſuis. Chariſſimi hanc diem perdidimus, quia nil boni alicui dedimus Hæc ibi. Et nota, ꝙ non legitur, ꝙ iſte Tytus fuerit baptizatus. Si ergo Imperator paganus tam liberalis fuerit ad pauperes quantum confundi debẽnt Principes catholici, qui nõ ſolùm deficiunt in hoc, quòd non dant propria, verum à ſubditis auferunt ſua nos ſpoliãtes, & excoriãtes.

TERTIVM folium roſæ liberalitatis,dicitur remunerabilitas. Qui enim liberales ſunt,& pij ad pauperes multipliciter remunerantur.Specialiter autem tribus modis ſiue in triplici ſtatu,uidelicet viæ, mors, & poſt mortem.

PRIMÒ quidẽ in ſtatu viæ. Ecce enim vidua,quia fuit liberalis ad Heliam prophetam, dando ſibi bucellam panis & puſillum aquæ meruit ſibi multiplicationem farinę, & olei,vt non deficerent ſibi iſta tempore famis.3.Reg.17.Itẽ reſuſcitationem filij mortui eiuſdem 17. Item Thobias, qa dabat de bonis ſuis egentibus meruit illuminationem ſuæ cecitatis,pariter, & abũdantiam temporalium.Item Nabuchodonoſor dando eleemoſynas dilatata fuit ſententia data contra eum ſuæ punitionis. Dan 4. Item,quia Rebecca fuit liberalis dãdo potum aquæ Eliezer procuratori Abrahæ ⁂ſimiliter, & ſuis camelis meruit deſponſari magno Patriarchæ,videlicet Iſaac. Gen.24.Item Greg. magnus,quia fuit liberalis ad pauperes, & ſpecialiter ad eum,qui apparuit ſibi in forma naufragi, fuit ſibi enunciatum, quòd futurus eſſet Papa.Item Ioannes eleemoſynarius,quia dabat abundanter pauperibus, ſemper plus abundabat. Et cum ſemel in domo non haberet niſi 20.groſſos aduenienti pauperi pro eleemoſynas iuſſit procuratori illos dari. Sed cũ ille ex 20.retinuiſſet quinque non multò poſt miſſa fuerũt dicto Iohanni. 15. milia florenorum diſpenſanda pauperibus.Quo viſo vocauit procuratorẽ ſuum,& dixit ei. Quare non dediſti,vt tibi mandaueram illos 20. groſſos pauperi.Ecce enim miſit nobis dominus 15.milia florenorum,eo ꝙ tantum dediſti 15.groſſos.Si dediſſes 20.dominus nobis miſiſſet 20 milia florenorum. Et ita nocuiſti pauperi,& nobis.Similem fermè hiſtoriam refert dominus Anto. Florentinus in ſecunda parte Cronicę ſuæ,ti.10.cap.9.§.8. de Epiphanio liberaliſſimo ad pauperes. Qui cum quadam die totam pecuniam ſuam pauperibus erogaſſent, quidam ſubito adueniens ſaculum plenum pecunijs obtulit,& ſtatim diſceſſit. Nec vnde venerit aut qui adierit, nũquam poſteà ſciri potuit. Præter autem remunerationem temporalem, & corporalem,meretur etiam interdum ipſa liberalitas remunerationem ſpirituale in præſenti, videlicet peccatorũ remiſſionem, ſicut dictum fuit Nabuchodonoſor per Danielem.

nielem. Peccata tua,& 2.Dan.4. Ita fide. illuminationem, ſicut patet. Act. 10. de Cornelio Centurione. Hic enim cum gentilis eſſet, quia tamen eleemoſynas magnas faciebat meruit illuminationem fidei apparentem ſibi angelo, & admonente, ut pro Petro Apoſtolo mitteret, qui eum doceret viam ſalutis, & quid eum facere oporteret. Ecce quomodo liberales ad pauperes remunerantur in uita tripliciter, videlicet temporaliter, ſicut patet de multis, corporaliter, ſicut patet de Thobia, & ſpiritualiter, ſicut patet de Cornelio Centurione.

SECVNDO liberalitas remunerantur in morte. Ita ut dicat Aug. ad fratres in eremo. ſer. 6. in fine, quòd nunquam uidit pium hominem mala morte finiri, propterea Chriſo. ſuper Mat. homi. 65. Comparat liberalitatẽ, & eleemoſynam oleo, dicens q; ſicut oleum, quo inungitur aliqd ipſum lubricum reddit, & molle, ita ut facile pertranſeat. Ita, inquit, oleum miſericordiæ, & liberalitatis lubricum conſtituit hominem, ita ut manus diaboli facile propter lubricitatẽ effugiat. Hoc igitur oleo crebro nos perunganius. Hæc ille. Quis aũt liberales, ſiue ad pauperes, ſiue ad loca ſacra, aut hmõi remunerent̃ à Deo in morte, de hoc multę extant hiſtorię. Et primò de quidam rege Francorum, qui dicebatur Dagobertus. Hic enim Rex fecerat conſtrui magnifice, & cultu regio tres inſignes eccleſias, videlicet eccleſiam beati Mauritij Andegauis, ſancti Martini Turonis, & beati Dionyſij propè Pariſius, ubi corpus dicti Regis recõditur. Cum ergo ad extrema deueniſſet affuerunt dęmones animam eius rapere volentes propter nonnulla peccata per eum prius commiſſa, ſed mox affuit Mauritius cum lancea, Martinus cum Baculo paſtoralis, & Dionyſius cum enſe, quo fuerat percuſſus, qui fugauerunt dęmones cum illis inſtrumentis, qui tenebant. Sic enim oſtenſum fuit cuidam ſancto viro in viſione immaginaria. Item fermè huic ſimile legit̃ de Duce Normaniæ cui nomen Guillermus, q conquiſiuit regnum Anglie, hic enim Guillermus fecerat conſtrui ingentem eccleſiam Monaſticalẽ extra muros opidi Cadonien. vbi nunc requieſcit eius corpus. Cum ergo ad extrema deductus eſſet, & dęmones vim inferrent, vt animam eius raperent, mox affuit beatus Stephanus, qui

cum

cum lapidibus fugauit totã illam multitudinem dęmonũ. Similiter legitur de Carolo magno, qui fecit edificare inſignem eccleſiam in Compoſtella in honorem Diui Iacobi, quòd cum ueniſſet ad extrema: & bona eius ponerentur in ſtatera pariter, & mala ex parte altera, & mala præponderarent bonis, ſtatim affuit beatus Iacobus quo in parte in qua bona repoſita erant: appoſuit omnes lapides, & cętera, boná quæ pro conſtructione dictæ eccleſiæ cõtulerat ipſe Carolus. Et ex tũc bona præpõderauerunt malis. Sic enim oſtẽſum fuit in ſpũ turpio arch. epiſcopo Remẽſi.

Tertiò liberales homines remunerantur poſt mortẽ. Vnde pſalm Iocundus homo qui miſeretur, & commodat, ideſt, quo hilariter ſubuenit pauperibus, quaſi uſuram con trahens cum Deo quo multo plura ei dabit: quã ipſe dederit pauperibus propter eum: talis inquã homo diſponit ſermones ſuos in iudicio Hoc autẽ erit cũ Chriſto dicent: vnicuique tali. Eſuriui, & ded ſti &c. qui libet reſpõdebit, & dicet. Dñe quando te uidi eſurientem, & dedi tibi mãducare, &c. Et Chriſtus reſpõdebit, & dicet. Quod vni ex minimis &c. Ecce quomodo homo liberalis diſponit ſermones ſuos in iudicio. i. facit opera liberalitatis quæ dabunt ſibi materiam confidenter loqui tunc cum iudice.

Deinde ſequitur remuneratio cum ſubinſertur quia in æternum non commouebitur, i. ultra non erit homo liberalis in periculo cadendi per peccatum: ſiue per deſcenſum in infernum. Sed in memoria æterna erit iuſtus: & ab auditione mala non timebit Auditio autem mala erit illa terribilis ſententia iudicis ad illiberales, & immiſericordes homines. Ite maledicti in ignem, & cætera. Sed ab auditione iſta mala non timebit homo liberalis, quia ſecurus erit de ſua perpetua gloria. Quinimmo gaudebit, & conſolabitur cum audierit iudicem ſibi & cæteris viris minime dicentem, Venite bęnedicti patris &c O quam igitur prouocari, & animari debemus ad liberaliter largiendum pauperibus vt innatę benedictionis participes eſſe mereamur, ſed forſan dices. Pater bene dicitis: ſed non totum bene loquimini pro diuitibus quæ habent vnde dare. Sed nobis pauperibus vix panem ad eſum habent bus quæ et qualis liberalitas ad pauperes ineſſe poteſt aut quæ minima

Sed audi Chriſtum Matt.10.te conſolantem, & dicentem. Qui dederit potum aquæ frigidę non perdet mercedē ſuā. Ne ergo quis ab operibus miſericordiæ, & liberalitatis ſe excuſaret addit Chriſtus, quod facillimum, & quod facilli mè haberi poteſt. Ab aqua enim habenda nullus arcetur, dicit enim Philoſophus, ꝙ communis eſt vſus aquarum. Item addidit frigidæ, ne fortè ſi dixiſſet callidę aliquis ſe excuſaret ob defectu ignis, & liquorum. Audi denique Senecam.li.1.de beneficijs, dicentem, quòd nonnunquam ma gis nos obligat, qui dedit parua magnificę, qui regum opes ęquauit animo, qui exiguum tribuit, ſed libenter. Et poſt pauca. Multò, inquit, gratius venit, quod facili, quam quod ex plena manu venit ſeu datur. Exiguum eſt, quod in me contulit, ſed amplius non poterit. Hæc ille. Patet ergo, quòd nullus poteſt rationabiliter ſe excuſare quin liberalis eſſe poſſit. Quis ſi ad tantam, quis deuenerit penuriam rerum temporalium, vt neque minuta habeat largiri queat, tali ſufficit promptam voluntatem, & deſiderium pium habere. Nam vt dicit Hiero.li.de uiduis. Liberalitas non cumulatione patrimonij, ſed largitatis diffinitur affectu. Et Gre.li.19.Moral. Nunquā, inquit, eſt uacua manus a munere, ſi archa cordis eſt repleta bona uoluntate. Item Leo Papa in ſer.de apparitione domini. Nulli paruus eſt cenſus cui magnus eſt animus, nec de rei familiaris mēſura pendet modus pietatis. Maior quidem ſunt impendia diuitum, & maiora mediocrum. Sed nec diſcrepat fructus operū, ubi non deeſt affectus operantium. Et poſt pauca. Semper illi, quod largiatur occurrit cui bene uelle non de ficit. Sed unde digreſſi ſumus redeuntes, reſtat exemplo probare, quod liberales remunerantur poſt mortē. Refert enim Dominus Anto.florētinus ſecūda parte chronicę ſuę ti.13.c 6.§.14 de quodam rege, qui dicebatur. O Sualdus, qui cum in uita plurimū liberalis, & largus extitiſſet, prius eius mortē, & uſq; in hodiernū diē, ipſius brachiū dextrū cū cute, & neruis integrū, atq; incorruptū oſtditur in urbe Lābruch Hęc ibi. Studeam⁹ ergo inſtar regis huius liberali tate exercere ad pauperes dn̄i, & coronare nos roſa libera litatis, ut cū defecerimus recipiāt nos in æterna tabernacula vbi coronabimur roſa gloriæ, & honoris. Quā nobis &c.

DE

DE ROSA MEDIATIONIS.
Sermo Vigeſimus.

CORONEMVS nos roſis. Sap.2.

DECIMANONA Roſa coronę ſpiritualis dicitur roſa mediationis. Quæ quidē roſa conuenienter ſequitur poſt roſam liberalitatis: quia ex magna liberalitate: & magnificentia procedit, quòd aliquis velit ſe facere mediatorem pro amico ſuo apud alium. Hac autem roſa inſignita, atque coronata fuit Virgo Virginum Maria, quæ adeo nobis liberalis extitit, vt ſe fecerit mediatricem Dei, & hominum, ſecundum quod canit eccleſia in proſa de aſſumptione eiuſdem Virginis. Salue decus Virginum, mediatrix hominum, ſalutis puerpera. Item Ber. ſuper miſſus eſt, dicit eam mediatricē inter ſolem, & lunam.i.inter Chriſtum, & eccleſiam Pro quo notandum eſt, quòd ipſa Virgo ſanctiſſima eſt mediatrix noſtra, quo ad multa.

PRIMO quidem eſt mediatrix noſtræ ſalutis, & redemptionis. Et rationę huius vocatur medium terræ. Vnde Pſal. Deus rex noſter ante ſecula, ſupple, exiſtens: & hoc quantum ad diuinitatem: operatus eſt, ſcilicet ex tempore ſalutem: uidelicet humani generis in medio terrę.i.in utero matris ſuę Mariæ, quę eſt terra benedicta, de qua pſal. Benedixiſti Domine terram tuam. Prima enim terra fuit ore domini maledicta quando dictum eſt primo parenti. Gen 3 Maledicta terra in operę tuo. De fructu enim huius terræ ſubditur ibi. Spinas, & tribulos germinabit tibi. Sed terrę iſta virginalis fuit per os Dauid in ſpiritu prophetico prænuntiata benedicta, cum dixit. Benedixiſti domine ter. tu. Et demum per Gabrielem ſic ſalutata, & appellata: cum dixit ei. Benedicta tu in mulieribus. De fructu enim huius terræ loquens Heliſabeth mater Iohannis, ad Mariam cognatam ſuam: Dixit ei. Benedictus fructus ventris tui. Ecce quam diſpares fuerunt iſtę duæ terræ, tàm in ſe, quàm in ſuo fructu. Hæc eſt ergo terra illa benedicta, in cuius medio, ideſt vtero operatus eſt rex noſter, noſtram ſalutem: & hoc intellige initiatiuè, terminatiuè autem ſeu completiue ope

ratus eſt noſtram ſalutem in medio terræ ad litteram, ideſt in monte Caluariȩ, qui dicitur vmbilicus terræ habitabilis. Sicut ergo ad medium reſpiciunt, quȩ in circũferentia eius ſunt. Item ſicut ad Solem reſpiciunt tres planetȩ ſuperioris, videlicet Mars, Iupiter, Saturnus, & tres inferiores, ſ. Venus Mercurius, Luna, tanquam ad medium aquæ illluminantur perficiuntur & decorantur. Ita ad Mariã reſpiciunt omnes creaturæ tã ſuperiores, quàm inferiores, q̃ meridiæ tanquam ad medium a quo poſt Deum illuminantur decorantur proficiuntur. Et hoc eſt, quod ait deuotus Ber. ſer. 2. in feſto Pentecoſtes. Ad beatam virginem, ſicut ad medium, &c. Vide in præcedenti ſermone in tertio folio roſæ liberalitatis beatæ Virginis.

SECVNDO, Virgo Maria eſt mediatrix noſtræ cõiunctionis, & vnionis. Nam ipſa ſuis meritis precibus diſiũctos & diuiſos à Deo per peccatum, coniungit & vnit per grãm cum eo. Propterea de ea dicere poſſumus, ꝙ de filio loquitur Paulus Ephe. 2. dicens, quòd facit vtrumq; vnum. Vnũ quidem per amorem, & charitatem, ſecundum ꝙ ipſe Chriſtus Io. 17. orat patrem pro credituris dicens. Rogo, vt ipſi in nobis unum ſint, unum inquam, ſ. per fidem, & charitatem, vt exponit gl. ord. Medio itaque huius mediatricis fȩlicitedem copulantur humana diuinis, terrenȩ cȩleſtibus ima ſummis. Et quantum ad hoc ipſa mediatrix Dei, & hominum comparatur Soli. Can. 6. Pulchra, vt Sol eſt, ſupple Maria. Immo infinities eſt Sole pulchrior. Sed quia in hoc mũdo nihil apparet nobis pulchrius Sole ideo deſcribitur pulchra, vt Sol. Congruȩ aũt comparatur Soli non ſolùm ratione pulchritudinis, verumetiam ratione mediationis. Nam ſicut Sol, vt in parte dictum eſt, ſituatur in medio planetarum habens ſupra ſe tres ſuperiores, & infra ſe inferiores. Ita & ipſa Dei mater alma, habet ſupra ſe tres perſonas in Trinitate, & infra ſe tres ſtatus ſaluandorum, qui ſunt Virgines continentes & coniugati. Ipſa aũt in medio conſtituta coniungit, & unit illos tres ſtatus beatiſſimæ Trinitati. Ecce quantum nobis prodeſt mediatio huius virginis inter Deum, & nos. O quot millia millium hoĩum in abyſſum inferni deſcenderent, præter eos, qui in effectu illic deſcendunt, ſi non inter eos, & filium ſuum iudicẽ mediatricem ſe

conſti-

conſtitueret pia mater Maria quaſi nos ab eius ira protegere uolens more piæ matris, quæ uidens patrem commotum aduerſus filium delinquentem, aut eum inter brachia protegit, aut vt fugiat, & ſe abſcondat, conſulit donec eum patri reconciliauerit, ꝓpea debemus huic mediatrici dicere cũ deuoto Ber. in.ſer.52. Per te acceſſum habemus ad filiũ ò benedicta inuentrix gratiæ, genitrix uitæ, mater ſalutis, ut per te ſuſcipiat nos, qui per te datus eſt nobis. Excuſet apud ipſum integritas tua culpam noſtræ corruptionis, & humilitas tua Deo grata, noſtræ ueniam impetret uanitati. Copioſa charitas tua noſtrorum cooperiat multitudinẽ peccatorum, & fęcunditas tua glorioſa fęcunditatẽ nobis conferat meritorum. Hæc ille.

TERTIÒ Virgo hęc ſanctiſſima eſt mediatrix noſtrę iuſtificationis. Dęmones nempe toto ſtudio noſtrã ſalutem & iuſtificationẽ impedire ſatagunt, uel ſuis tentationibus nos pulſando, & ſæpe infeſtando, uel a bonis operibus nos multipliciter impediendo, uel a finali perſeuerantia nos retrahendo. Sed quid operat͞, circa nos Virgo hæc electa. Profecto quantũ eſt ex parte ſui oĩa iſta impedimenta expellit, & [illegible] iuſtificationẽ impetrat à benedicto filio ſuo, q ſolus põt facere mundum de immundo conceptũ ſemine. Quid. n. operetur in hoĩe peccatum per pulchrè declarat Regius propheta Dauid dicẽs. Poſuiſti tenebras, & facta eſt nox. i. pon͞, permiſiſti peccata in conſcĩa humana. Quæ quidem pc̃tã p̃ſertim ſi mortalia fuerint dñr, & ſunt tenebræ horribiles, ideo ſequit͞, & facta eſt nox. ſ. culpæ per carentiã luminis gr̃æ, & tunc in ipſa, videlicet nocte culpæ ptranſibunt oẽs beſtię ſiluę. i. magni dęmones de magnis, & groſſis pc̃tis tẽtantes accurrẽt ad miſeriã aĩam tanq̃ ad p̃dam, ſiue tanq̃ ad cadauer putridũ, quia aĩa peccatrix tot in ſe hẽt cadauera intus latentia quot pc̃tã. Et nõ ſolum magni dęmones, qui ſunt crudeles beſtiæ, & leones in ſilua huius mundi latitantes illic accurrunt, verumetiã minores dæmones de minoribus pc̃tĩs tentantes. Et hoc eſt, qđ ſubdit͞, Catuli leonum ad miſerã, ſupple peccatricẽ aĩam accurrẽt rugientes. i. tentantes, & q̃rentes eſcã ſibi. i. deſiderantes ibi inuenire aliqđ peccatũ, qđ eſt eſca dęmonũ in qua ſummè delectant͞. Ecce audiſtis quid operet͞ in hoĩe peccatũ quod

etiam cum hoc operentur dęmones,& magni,& qui audi-tę,nunc quid operetur gratia Dei.Ortus,inquit,pſa.Eſt Sol ideſt,Chriſtus,qui eſt Sol iuſtitiæ, ortus inquã eſt per gratiam in anima, quæ prius erat totaliter tenebroſa per culpam.Sed quid facit iſte Sol cum primũ incipit,oriri in anima prius peccatricę per gratiam. Certè operantur ibi tres egregios effectus.Primus eſt,ꝙ expellit omnem dęmonum tentationem.Et hoc,quod ſubdit pſal.ubi ſup. Et congregati ſunt,videlicet leones infernales ad fugiendum, & ſe retrahendum intra ſua latibula inferni,& hoc eſt,quod dicitur, & in cubilibus ſuis collocabuntur.i.in inferno abſcondent, inuitæ tamen ibi collocantur.Ideo non dicit pſal.Et in cubilibus ſuis collocabunt ſe, ſed collocabuntur velint,nolint. Semper.n.illæ beſtiæ,& leones infernales,cum etiam catulis ſuis,appetunt ſuper terrã manere, vt poſſint nos ad peccatum trahere, & inducere. Sed non ſemper exaudiuntur, nec eorum deſiderium impletur, ecce primus effectus quã in recipiente gratiam operatur dñs. Secundus effectus huius iuſtificationis, & noui ortus eſt,ꝙ reddit hominem expeditum, & promptum ad bonam operationem ideo ſubdit pſal.Exibit homo,iam ſupple iuſtificatus, & à dęmonib. liberatus ad opus ſuum.i.liberè, expeditè, promptè, faciliter, & delectabiliter,faciet amodo opera meritoria ex quo ſcilicet habet præſentiam veri Solis per gratiam. Tertius effectus huius iuſtificationis eſt, ꝙ quantum in ſe eſt, conſeruat hominem benè operantem vſq; ad finalem conſummationem. Ideo ſubdit pſal.Et ad operationem ſuã exibit, ſupple homo iuſtificatus vſq; ad veſperam. Pro quo eſt notandum, ꝙ ſunt nonnulli, qui exeunt ad opus ſuum, & ad operationem ſuam bonam & ſanctã mane. Et hi ſunt,qui in iuuentute aſſueſcunt portare iugum dñi,quorum aliqui non perſeuerant,ſed retrocedunt, & cum efficiũt viri per maturam ętatem,euacuãt,qui erant paruuli.i.a ſe abijciũt laudabiles conſuetudines, & bonos mores ſuæ iuuentutis. Alij vero perſeuerant euntes de virtute in virtutem, & de bono in melius vſq; ad veſperam.i. vſq; ad mortem, & ſoli iſti virtuoſi ſunt, & digni ęterna retributione, quia ſcriptũ eſt Mat. 10. Qui perſeuerauerit vſq; in finẽ hic ſaluus erit. Vt.n.ait Aug. ad fratres in eremo.ſer.8. quę intitulatur de

perſe-

perſeuerantia non eſt magnum inchoare quod bonum eſt, ſed conſummare hoc ſolum perfectum eſt: multi.n.magna aggrediuntur,ſed deficiunt in uia.Multi exeunt in deſertũ, ſed pauci perueniunt ad terram promiſſionis.Hęc ille.Sed quõ hæc, quæ dicta ſunt ad propoſitum de mediatione beatæ virginis faciunt. Certè optimè. De ea nempe dicit Ber. ſer.3.in vigilia natiuitatis Dñi,ꝙ nihil nos Deus habere uoluit,quod per Maria manus non tranſiret. Quis ſi nihil,ergo neque gr̃am iuſtificationis poſſumus habere niſi ea mediante. Rectè ergo concludit,ꝙ ipſa ſit mediatrix noſtrę iuſtificationis,& de hac mediatione figura legitur.1.Reg.25. vbi dr̃, ꝙ cum Dauid admodũ eſſet iratus aduerſus Nabal, eo ꝙ denegaſſet panes ſeruis ſuis cũ eſſet habitans in montibus, & deſertis decreuiſſetq; ipſum Nabal delere ꝓp ſuã ingratitudinem,pariter, & totã domum ſuã Abigail vxor eius ꝑuenit ipſum Dauid cũ muneribus multis, ſicq; taliter mediauit inter regem,& virũ ſuũ,ꝙ Rex indulſit ei reatũ ſuũ. Dixitq; ipſi Abigail, bñdictus dñs Dauid Iſrael,qui miſit te hodie in occurſum meum,& bñdictus eloquiũ tuũ. Et bñdicta tu,q̃ prohibuiſti hodie ne irẽ ad ſanguinẽ,& vlciſcerer me de Nabal,niſi.n.citò veniſſes in occurſum meũ mihi nõ remanſiſſet in domo Nabal,vſq; ad lucẽ matutinã mingens ad parietem. Vade ergo in pace in domum tuam. Ecce.n.audiui vocem tuam, & honoraui faciẽ tuã. Hæc ibi licèt trũcate. Ad propoſitum Nabal,qui interpretatur ſtultus ſignificat Adam, qui fuit valde ſtultus in hoc, ꝙ potius voluit cõplacere vxori ſuę in illicito,videlicet in edẽdo de ligno vetito, q̃ ſeruare Dei mandatum. Dauid aũt Rex ſignificat illum regem cui oĩa viuunt. Hic ergo Dauid fuit valde iratus aduerſus ipſum Adam propter ingratitudinẽ ſuam.Non.n.bene recognouit Dei beneficia ſibi collata, ut potè, ꝙ eum fecerat Deus digniſſimam creaturam diuinũ habẽtem ſuper cęteras creaturas inferiores. Item,ꝙ veſtierat eum iuſtitia originali. Item, ꝙ poſuerunt eum in loco voluptatis ubi nullam paſſus fuiſſet neceſſitatem, & ſic de alijs,ꝑp ergo hmõi multiplicem ingratitudinẽ ipſius Adę, & ꝑp tranſgreſſionem eius circa vſum vetitum decreuerat Deus ipſum totaliter delere cum tota poſteritate ſua. Ita vt diceret.Pęnitet me feciſſe hominem, delebo ergo eum à

facie terræ. Gen. 6. Sed de bonitate Dei affuit Maria, quę ſe mediatricem fecit inter Deum, & genus humanũ. Sed quid eſt, ꝙ Abigail munera obtulit Regi Dauid niſi quòd Maria obtulit filium ſuum munus præcioſiſſimum, Deo patri in templum, videlicet quadrageſimo die à natiuitate eius. Et ſic placata eſt ira Dei patris aduerſus genus humanum medio huius virginis, cui benedixit dñs multipl̃r. Ad quam ẽt ait. Audiui uocem tuam cum te, ſupple ancillam meam vocaſti, & honoraui faciem tuam, in effectum nihil ſimpl̃r tibi denegando. Ecce quõ Maria ſacta eſt mediatrix Dei, & hoĩum, patet ergo quõ coronauit ſe roſa mediationis. Vt igitur iugiter mediet inter nos, & iudicẽ noſtrum Chr̃um filium ſuum non pigeat quemquam illi offerre ſemel angelicum Eulogium ob reuerentiam tam utilis, & fidelis mediationis, ut ſic pro uiribus faciamus ſibi coronam de roſis angelicis, & quantum in ſe erit impetrabit nobis coronam de roſis mirificis in cœlis.

P o s t q v a m diffuſè tractatum eſt quõ Dei genitrix Maria coronata fuit roſa mediationis, conſequenter oſtendere reſtat quonam pacto, & nos inſtar illius coronare poterimus pauperculas aĩas noſtras dicta roſa mediationis, pro quo aduertendum, quod in prædicta roſa ſunt tria pulchra folia, ſecundum quòd triplex eſt meditatio, videlicet

Angelicalis. Eccleſiaſticalis. Fraternalis.

P r i m v m igitur folium huius roſæ mediationis vocatur mediatio angelicalis. Mediant enim ſancti Dei angeli inter nos & Deum, & hoc tripliciter, videlicet cuſtodiendo, deferendo, deducendo.

P r i m v m igitur ipſi angelici ſpiritus mediant inter Deum & nos fideliter nos cuſtodiẽdo, pſal. angelis ſuis De⁹ mandauit de te, vt cuſtodiant te in oĩbus vijs tuis. Nã ſicut Reges, & principes huius ſęculi hñt aliquos nobiles iugiter manentes in curijs ſuis, & ſibi ad menſam ſeruientes, ſiue quocunq; mõ famulantes Habent & alios qui præſunt prouincijs, & cõitatibus Habent deniq; alios ad cuſtodiã regni & ad præliandum contra aduerſarios quotiens id opus fuerit, ita & Deus Rex omnipotens habet aliquos angelos iugiter ſibi aſſiſtentes, qui non ceſſant die, ac nocte clamare, & dicere Sanctus, Sanctus, Sanctus dñs Deus oṗs, qui erat,

& qui eſt,& qui uenturus eſt. Apoc 4. Dan.7. milia mil um miniſtrabant ei,& dec es centena mil a aſſiſtebant ei. Alios habet quos deputat ad cuſtodiendũ regna prou ncias, cõitates,& priuatas perſonas ſicut patet Dan.20.de Gabriele, qui ibi deſcribĩt princeps Regni Perſarũ,& ſilr Michael ibi nominatur vnus de primis princip bus. De angelis aũt cuſtodientibus hoĩes in particulari loquiĩ Paulus Hebr.1.dicens, ꝙ oẽs ſunt adminiſtratorij ſpũs in miniſterium miſſi ꝑꝑ eos,qui hæreditatem capiunt ſalutis, habet denique Deus alios angelos prẹliantes contra aereas ptãte quas arcẽt a multis malis,& ne tm̃ noceant hoĩbus ſuper terram, quantum nocere optant. Apoc.12. Factum eſt prẹlium magnum in cẹlo Michael, & angelis eius præliabanĩ cum Dracone, &c. Non debemus ergo deſperare de adiutorio contra aſtutias,& malitiã diaboli,quia boni angeli ſp nobis aſſiſtunt ad præliandũ parati contra hmõi aereas ptãtes, ſi tñ uoluerimus eorũ aux liũ implorare,& nos ſuæ ꝓtectioni cõmendare.In cuius figura legiĩ 4 Reg.6.ꝙ cum Rex Sirię miſiſſet exercitũ magnum ad capiendum Heliſęum ſeruum dñi.Giezi puer eius hoc uidens ualde timuit. Orauit autem Heliſęus dñm,ut aperirentur oculi ſerui ſui, & uideret magnalia Dei. Quod cum factum fuiſſet ait ei Heliſęus,reſpice & uide quanto plures ſunt pro nobis, q̃ cum contra nos. Reſpexit ergo Giezi, & ecce uidit angelorum milia. Nam mons in quo erat tũc Heliſęus uidebaĩ plenus equorum,& curruum igneorum in circuitu Heliſęi. Applicatio eſt facilis. O quantum igitur uereri debemus ſanctos Dei angelos tot, & tanta pro nobis operantes prælia, qui tam ſolliciti ſunt de ſalute noſtra. Audite quæſo dñm ad vnumquemq; noſtrum loquentem, & dicentem. Exod. 23. Ecce ego, inquit, mittam angelum meum, qui præcedat te,& cuſtodiat in uia,& introducat in locum quem pręparaui. Obſerua eum,& audi uocem eius, nec contennendum putes,quia non dimittet te cum peccaueris. Quis ſi audieris uocẽ eius & feceris oĩa quæ loquor. Inimicus ero inimicis tuis,& affligentes te affligam, præcedetq; te angelus meus,& introducet te ad Amorreũ,& Æthęum,& Phereſęum, Chananeumq;,& Æneum,& Ieuſęum,quos ego cõteram.hæc ibi.Et nota,ꝙ per prædictas gentes intelligũtur

tur dęmones aduerſantes homini,tam in uita,quã in morte, & impedire eum volentes ne intret in terram, promiſſionis,ideſt in cęlum. Sed ad hos confutendos dat nobis pijiſimus Deus nobiles milites regni ſui, ideſt ſanctos Angelos. Ecce quomodo ſancti Angeli inter Deum,& nos mediant,nos vbiq;,& ſemper cuſtodiẽdo. Si ergo fuerimus ſemel damnati,quod abſit, certè non habebimus materiã plangendi nos de Deo,neque de ſanctis eius Angelis.

SECVNDÒ ſancti Angeli mediant inter Deũ,& nos, deferendo,ſupple,orationes noſtras,& quæcunque bona facimus in hac mortali vita, ante thronum diuinæ maieſtatis,ſecundum quòd ait Gabriel ad Thobiam ſeniorẽ. Quãdo orabas cum lachrymis,& ſepeliebas mortuos, & derelinquebas prandium tuum, & mortuos abſcõdebas per diem in domo tua,& nocte ſepeliebas eos,ego obtuli orationem tuam domino.Hoc ẽt orat ſacerdos faciendum cũ poſt conſecrationem inclinans ſe deprecatur dominum humiliter dicens. Supplices te rogamus omnipotens Deus,iube hæc ſupple,vota vel ſacrificia, quæ tibi offero,præferri per manus Angeli tui in ſubl.alt.t.in.&c. Nam vt dicit Aug. li.ſoliloquiorum.c.27.Sancti Angeli nos diligunt per quos ſuæ ruinæ ſciſſuras reſtaurari expectant. Ideoque magna cura aſſunt nobis omnibus horis,& locis ſuccurrentes neceſſitatis noſtris, & ſolliciti diſcurrentes inter nos,& Deum gemitus noſtros,atque ſuſpiria referentes ad eum,vt impetrant nobis propitiationẽ,& miſericordiam. Ambulant nobiſcũ in omnibus uijs noſtris,intrant, & exeunt nobiſcum,attentè conſiderantes,quam pie, quam honeſtè in medio prauę nationis conuerſemur,quantoque ſtudio,& deſiderio quæramus regnum Dei,& iuſtitiam eius, hæc ille. Item idem Aug.ad fratres in eremo.ſer.46.qui intitulatur de Angelis, & hoſpitalitate,dicit ſic.Ipſi ſancti Angeli ſunt per quos ad fletum contritionis, pęnitentiæ, & orationis inducimur. Ipſi ſunt per quos noſtra facta vel cogitata ad cęlum hilariter portantur. Ipſi ſunt fratres noſtri, qui valde nos diligunt, nos utique inſtruunt, in cunctis nos protegunt, noſtrum aduentum expectantes ad cęlum, & ſedes paradiſi ꝑ nos repleri affectant.Iſti ſunt ſanctiſſimi ſpiritus, qui nobis dormientibus cuſtodes aſſunt nobis orantibus trepudiantes

diantes aſſiſtunt, quis ergo fratres chariſſimi eos non diliget? quis non veneretur eos, qui in conſpectu Dei ſemper aſſiſtunt, hæc ille. Ecce quam multiplicia bona recipimus ab ipſis ſanctis Angelis.

Tertiò ſancti Angeli mediant inter Deum, & nos deducendo, ſupple animas noſtras in cęlum ſi modo dignè ſint illic aſcendere. Vnde cum pſal. præmiſiſſet de cuſtodia Angelorum, quoniam Angelis ſuis mandauit, &c. Conſequenter ſubdit. In manibus portabunt te, ſcilicet in cęlum. Propterea in officio pro mortuis orantes dicimus ad Dominum. Domine Ieſu Chriſte Rex gloriæ, libera animas omnium fidelium defunctorum. &c. Sequitur. Sed ſignifer ſanctus Michael repręſentet eas in lucem ſanctam, &c. Et de hoc hiſtoriam habemus Lu. 16. de paupere mèdico, quo mortuo anima eius portata eſt ab Angelis in ſinum Abrahæ. Per ſinum autem Abrahæ deſignatur requies ſanctorũ, ad quam myſterio bonorum Angelorum deferũtur animæ electorũ, & quia in aere caliginoſo remanſerunt multi mali Angeli cum eos eiecit Dominus de cęlo, quia etiam nitũtur impedire pias animas de corporibus exeuntes, ne illic aſcendant, ideo boni Angeli eas illic deducentes præliantur contra huiuſmodi malignos ſpiritus, quos mirabiliter in fugam conuertunt. Et ad hoc propoſitum, poteſt intelligi illud pſal. Exurgat Deus, ideſt Michael, qui interpretatũ, quis vt Deus. Exurgat, inquam, in adiutorium animæ fidelis in cęlum aſcẽdere volentis. Et diſſipentur inimici eius. i. dęmones, qui inimicantur, & inuident fęlicitati, atque victoriæ ipſius Michaelis ſimul, & officio, quod eſt deducere animas ſanctorum in paradiſum exultationis, & fugiant, qui oderunt eũ a facie eius. Sicut deficit fumus deficiãt, &c. Et ad hoc propoſitum poteſt dari in exemplũ de ciconijs, de quibus meminit Ambr. in Exameron li. 5. c. 16. dicens, ꝙ cum mutant locum, aut regionem ſimul pergunt, ita ut videatur quidam exercitus. Ante eas tamẽ vadunt cornices: adeo, vt quædam adiumenta conferre videantur, & credantur ipſis ciconijs bellantibus aduerſus inimicas aues, atq; proprijs periculis aliena bella ſuſcipere. Cuius rei iudiciũ eſt, quia tempore quo ciconiæ repatriãt nullæ corniculæ pro tempore videntur in locis, de quibus egreſſę ſunt, huiuſmodi

huiſmodi ciconiæ, poſtmodum autem iterum apparent corniculæ, ut prius, ſed inter eas apparent multæ vulneratæ, atque ſanguinolentę tanquam deferentes certum ſignum victoriæ habitę. Hęc Ambro. applicatio eſt, facilis præter hoc, quod cornicule vulnerantur in bello contra alias aues cum ciconias præcedunt in terram ſuam. Non enim vulnerari poſſunt Angeli boni, a malis in bello, quod gerunt contra eos cum precedunt, & viam oſtendunt animabus ſanctis cęlum petentibus. Ex quo ergo ipſi ſancti Angeli tam multipliciter mediant inter nos, & iuſtum Deum valde eſt, ut a nobis multipliciter, & frequenter honorentur. Et hoc eſt, quod ait Ber. ſuper pſal. Q. habitat. ſer. 12 exponens illum verſum. Angelis ſuis mandauit de te, vt cuſtodi. &c. O quam debet tibi, o homo hoc verbum inferre reuerentiam, afferre deuotionem, conferre fiduciam. Reuerentiam quidem pro præſentia, deuotionem pro beniuolentia, fiduciam pro cuſtodia. Caute ergo ambula, vtpotè cui aſſunt Angeli, ſicut eis, mandatum eſt in omnibus vijs tuis. In quouis diuerſorio. In quouis angulo, Angelo tuo reuerentiam habe. Tunc audeas illo præſente, quod me vidente non auderes. Hæc ille. Et ſic patet de primo folio.

SECVNDVM folium Roſæ mediationis vocatur mediatio eccleſiaſticalis. Mediant enim eccleſiaſtici viri inter Deum, & populum non quidem natura ſicut Angeli, ſed his tribus modis videlicet.

Ordine. Auctoritate. Interceſſione.

PRIMÒ quidem mediant ordine ſeu dignitate. Chriſtus enim ſimul eſt rex, & ſacerdos. Populus autem nullam harū habet dignitatum. Eccleſiaſtici ergo quia ſacerdotes, congruo ordine mediant inter Chriſtum, & populum. Vnde 12. q. 1. duo ſunt, dicitur quòd clerici, ideo ſic dicti ſunt, eo quòd in ſorté Domini appellati ſunt. Sed audite quęſo, quid dicat Ber. ad Eugenium. li. 3. Quid, inquit, ſibi vult, ꝙ clericis aliud eſſe, & aliud uideri uolunt. Nempe habitu milites, queſtu clericos, actu neutrum exhibent. Nam neque pugnant, vt milites, neque euangelizant, vt clerici. Cuius ergo ordinis ſunt? Certè cum vtriuſque eſſe cupiunt, vtrunq; deſerunt, vtrunque confundunt. Vnuſquiſq;

inquit

inquit Paulus in ordine ſuo reſurget. Iſti in quo? An qui ſine ordine peccauerunt ſine ordine peribunt. At ſi ſummè ſapiens Deus veraciter creditur a ſummo uſque deorſum nihil inordinatum relinquere, vereor non alibi ordinandos, quam ubi nullus ordo, ſed ſempiternus horror inhabitat. Hæc ille.

SECVNDO ò eccleſiaſtici mediant inter Deum, & populum auctoritate. Ipſi enim ſunt ianitores cœli. Vnde, & Petro ait Dominus Matt. 16. Tibi dabo clauesregni cœlorum. Et quodcunque ſolueris ſuper terram erit ſolutum, & in cœlis. Qui ergo vult intrare cœlum neceſſario habet loqui iſtis ianitoribus per ſacramentalem confeſſionem.

TERTIO ò ipſi eccleſiaſtici mediant interceſſione, Ipſi enim ſunt, qui habent ſuis orationibus, placare iram Dei aduerſus populum. Vnde Ioel. 2. dicitur ſic. Inter veſtibulum, & altare plorabunt ſacerdotes, & miniſtri Domini, & dicent Parce Domine parce populo tuo, & ne. &c. Propterea Aug. pſal. 36. dicit, quòd talem oportet eſſe Domini ſacerdotem, vt quod populus, pro ſe apud Dominum nõ ualuerit, ipſe pro populo mereatur, quod popoſcerit impetrare, qu a ſcriptum eſt. 1. Re. 2. Si peccauerit populus orabit pro eo ſacerdos. Si autem ſacerdos peccauerit, quis orabit pro eo? Hæc ille. Item. 1. q. 1 ipſi ſacerdotes, dicitur, quòd ſacerdotes pro populo interpellant, & quanto digniores fuerint, tanto facilius in neceſſitatibus pro quibus clamant, exaudiuntur. Sed prohdolor multi ex ipſis ſunt deteriores ſubditis, & per conſequens indebiti interceſſores, quia ut dicit Greg. & recitatur. 3. q. 8. in grauibus. In grauibus peccatis quis poſitus, dum ſuis præmitur aliena non diluit. Cunctis enim liquet, quia cum is, qui diſplicet ad intercedendum, &c.

TERTIVM ſolium roſæ mediationis uocatur mediatio fraternalis ſeu charitatiua. Cum enim, quis uidet aliquos altercantes, diſcordantes, litigantes ſibijnuicem mortaliter inimicantes, & odio magno alterutrum perſequentes, & ex charitate laborat, ut eos ad inuicem reconciliet tanquam medium conſtituitur inter eos. Et talis mediatio poteſt uocari fraternalis, eo quod fraterno ſit amore. De

qua breuiter notanda ſunt quatuor. Primum eſt, quòd valde placet Deo. Secundum, quòd valde diſplicet Diabolo. Tertium, quòd eſt valde meritoria actori ſuo. Quartum ꝙ eſt valde vtilis proximo. De primò ſcribit Io. 1. Medius veſtrum ſtetit quem uos neſcitis, ideſt non cognoſcitis. Ex quo ergo Chriſtus, qui eſt verus Deus eligit medium, & ſignum eſt, quòd quicunque mediat inter diſcordantes, talis valde placet Deo. In cuius rei ſignũ ipſe Chriſtus poſt reſurrectionem appaiẽs Diſcipulis ſuis ſtetit in medio eorũ, & dixit eis, Pax vobis. Luc. 24. De eo etiam loquens Paulus 1. Thi. 2. dicit, ꝙ vnus eſt mediator Dei, & hominum Chriſtus Ieſus. De ſecundò loquitur Gre. ſuper Eze. Homil. 8. dicens, quòd antiquis hoſtis, valde timet verã charitatem in nobis, quã viciſſim nobis impendimus, & concordiæ noſtrę nimis inuidet, quia hanc nos tenemus in terra, quam ipſæ tenere nolens amiſit in cęlo. Hæc ille. De tertiò poteſt intelligi illud verbum. Iſidori li. 3. de ſummo bono. c. 31. ubi ait, quòd ſummè optare debemus, vt boni pacem inter ſe habeant. Quis ſi hoc ſummè optare debemus, ergo iſtud eſt meritorium nobis. Propterea Iac. 5. dicit ſic. Si quis ex vobis errauerit a veritate, & conuerterit, quis eum ſcire debet, quoniam, qui conuerti fecerit peccatorem ab errore viæ ſuæ, ſaluabit animam eius a morte. Si ergo tam virtuoſum, ſit vnum reuocare a morte ſpirituali, & ęterna, multò amplius virtuoſum eſt, reuocare ab hoc periculo, duos aut tres, aut multo plures. Hoc autem facit, qui per mediationem ſuam diſcordantes adinuicem vnit, & reconciliat, quia ut dicit Apoſt. Gal. 3. Mediator vnius non eſt. De quartò loquitur pſal. dicens. Ecce quam bonum, & quam iucundum habitare fratres in vnum, ſupple per charitatem, & mutuam dilectionem. Patet ergo quàm bonum, & laudabile ſit facere ſe mediatorem inter diſcordes, & eos ad pacem, & concordiæ amorem allicere. Studeat itaque quilibet pro modulo, & capacitate ſua hoc opere implere, & animam ſuam Roſa Mediationis coronare quatenus coronam in cęlis tandem mereatur recipere de manu domini. Quam nobis, &c.

DE ROSA ADVOCATIONIS. *Sermo Vigeſimusprimus.*

CORONEMVS nos roſis. Sapien. 2.

VIGESIMA Roſa coronæ ſpiritualis, dicitur Roſa aduocationis, quæ merito ſequitur poſt Roſam mediationis, quia, qui pro aliquo aduocat, medium ſe conſtituit inter iudicem, & reum. Hac autem Roſa inſignita, & coronata fuit virgo Maria. Vnde in Antiphona, quam dicitur compoſuiſſe Iohannes Damaſcenus illi cãtamus, dicentes. Eya ergo aduocata noſtra illos tuos miſericordes oculos ad nos conuerte. Vt enim dicit Anſel. de laudibus Mariæ, ſicut impoſſibile eſt, ꝙ illi a quibus virgo Maria oculos miſericordiæ ſuæ auertit, ſaluentur. Ita neceſſarium eſt, quòd hi ad quos cõuertit oculos ſuos pro eis aduocans iuſtificentur, & ſaluentur. De hac itaq; aduocata tria videbimus, videlicet de ipſius.

Benignitate. Fidelitate. Sapientialitate.

PRIMO igitur hæc aduocata valde benigna eſt, non dura, non amara, non aſpera, his pro quibus aduocat, ſed tota ſuauis, pia, & benigna, vnde Ber. in quodam ſermone de eadem Virgine, qui incipit. Signum apparuit in cęlo. Quid ad Mariam trepidet humana fragilitas? Nihil auſterum, nihil terribile in ea inuenitur, ſed tota ſuauis eſt, omnibus offerens lac, & lanam. Reuolue diligentius euangelicę hiſtoriæ ſeriam uniuerſam, & ſi quid durum, ſi quod denique ſignum, vel tenuis indignationis occurrerit in Maria, eam de cætero ſuſpectam habeas, & ad eam accedere verearis. Hæc ille. Vnum autem de requiſitis in bono aduocato, & propter quod multi ad eũ currunt, & ſuas cauſas commendatas faciunt eſt benignitas. Cum ergo Maria, ſit benignitate, & ſuauitate plena cõſequens eſt, ut ſit Idonea aduocata, ꝙ illi noſmetipſos, & cauſas noſtras plena fiducia committere debemus. Verum, quòd aduocatum habemus apud patrem, uidelicet Ieſum Chriſtum, vt habetur. 1. Io. 2. Qui etiam interpellat pro nobis, vt habetur Rom. 8, Sed quia non ſolum eſt, aduocatus, ſed & Iudex conſti-

tutus viuorum & mortuorum,cuncta vſque ad minimum iota,etiam vſque ad verba ocioſa diſcuſſurus. Ita quòd nil ſimpliciter inultum remanebit,poterat fortè humana fragilitas & præcipue peccator cum etiam uix iuxtus ante eum ſit ſecurus, formidare ad eum accedere, tanquam ad aduocatum.Et ideo piiſſimus Deus pater prouidit nobis de aduocata , quæ tota mitis ſuauis, & benigna eſt,in qua nihil aſperum inuenitur , ex qua etiam nullum durum uerbum proceſſit, ut dictum eſt, ad quam omnium cum fiducia accedere poſſumus . Et de hoc loquens deuotus Bern.in lib. meditationum, dicit ſic . Securum acceſſum habes ad Deũ ô homo,ubi mater ſtat ante filium,filius ante patrem, mater oſtendit filio pectus & vbera, filius oſtendit patri latus, & vulnera,ibi ergo nulla poterit eſſe repulſa, ubi ſunt tot amoris inſignia.hæc ille Item idem Ber. in ſermone de natiuitate eiuſdem uirginis aduocatam,inquit,uis habere ad Chriſtum,ad Mariam recurre . Exaudiet itaque matrem filius,cæterum quicquid illud eſt , quod offerre paras Mariæ commendare memento , ſi non vis ſuſtinere repulſam. hæc ille. Quis autem a benedicto filio ſuo ſemper exaudiatur patet per id quod in figura legitur. 3. Reg. 2. de Berſabeæ matre Salomonis,quæ dixit ei .Petitionem unã paruulam ego depꝛecor a te ne confundas faciem meam.Ad quã Rex,pete mater mea. Neque enim fas eſt ut auertam faciẽ tuam, applicatio eſt facilis.

SECVNDÒ hæc cęleſtes aduocata eſt ualde fidelis,& fideliter aduocans pro ſuis famulis iugiter die,ac nocte ante thronum iudicis Chriſti filij ſui. Si igitur ut dicit deuotus Ber.ſer de natiuitate eiuſdem pię pulſata a nobis fuerit,& inuocata,compatietur nobis,nec deerit neceſſitati noſtræ. Si quidem nec facultas deeſſe poterit, nec uoluntas, quoniam Regina cęlorum miſericors eſt , & mater miſericordiæ. Hæc ille Fidelitas autem huius aduocatæ declaratur per ſequentem hiſtoriam : legitur enim quòd erat quidam grauis peccator qui in uiſione ductus eſt ad iudicium Dei. Tunc autem diabolus per quatuor allegationes uoluit probare illum eſſe ſuum.Primo quidam iure inſtrumenti, qđ ipſe de proprio ore dictauit,quando dixit Adæ. Quacũq; hora comederitis ex fructu ligni ſciẽtiæ boni,& mali,mor-

te moriemini. Cum ergo iſte peccator ſit de eius progenie, iure inſtrumẽti publici: debet mori morte ęterna. Ad quod aduocata humani generis reſpondet. O malitioſe ſerpens, illud inſtrumentum falſificaſti quando ibi (nequaquam) de tuo proprio appoſuiſti. Tu enim appoſuiſti gloſã, quæ textum deſtruxit, & corrupit. Et ideo tanquam falſarius ab accuſatione es repellendus. Secundo diabolus dixit peccatorem eſſe ſuum iure præſcriptionis: quia multis annis eum in ſeruum poſſederat: Ad quod reſpondit aduocata peccatorum Maria. Iſta, inquit, præſcriptio ſæpe fuit incorrupta, quia ratio ſeu ſynderesis in homine peccatore ſuper re mur murabat, & contradicebat, quòd tam crudeli Domino ſeruiebat. Modo vt habetur extra de præſcriptionibus. c. de quarta, præſcriptio ſi fuerit interrupta eſt inualida. Nam vt habetur in decretis. 16. q. 4. vel nius interruptio præſcriptionis dat ius agendi, & procedẽdi contra illum quo dicit ſe præſcripſiſſe. Ex quo patet, quòd tua accuſatio eſt friuola. Tertiò diabolus dixit peccatorẽ eſſe ſuum: & ſecum demergendum in infernum ratione proprietatis ipſius peccati. Nam proprietas peccati eſt, quod ſit ponderoſum, & adeo graue vt trahat actorẽ ſuum vſque ad profundum inferni. Pſal. Sicut onus graue grauatę ſũt ſuper me. ſupple iniquitates meę, ſed ad hoc reſpõdit aduocata miſerorum peccatorum, quod paſſio, & pęna filij ſui omnibus peccatis totius mundi: etiam ſi infinities plura fuiſſent multo plus ponderauit, vnde Aug. in ſuo Manuali c. 23. Non poſſum inquit terreri multitudine, aut grauitate peccatorum: ſi mors Domini in mentem meam venerit: quoniam peccata mea illam videre nõ poſſunt, patet ergo accuſationẽ tuam nullã eſſe. Quartò diabol⁹ allegauit peccatorẽ ſuũ eſſe, quia plura ſunt eius mala quam bona. Nã pro vno bono opere ꝙ fecit ſiue ieiunãdo, ſiue peregrinãdo, aut orando, & huiuſmodi, decem peccata, aut decies centum commiſit. Ita vt merito dicere poſſit illud ꝙ dicebat Manaſſes cum eſſet in captiuitate Babilonica, peccaui ſuper numerũ arenæ maris &c. 3. Paral. 36. Itẽ illud Pſal. Circundederũt me mala quorum non eſt numerus cõprehenderunt me iniquitates meę non potui vt vi. Multiplicatæ ſunt ſup capillos capitis mei. Ecce quã multa ſunt peccata, & mala hominis peccatoris bo

na verò ad modum pauca ſunt, & parua. Ita vt dicat pſalm. Quòd non eſt, qui faciat bonũ vſque ad vnum, ſcilicet Chriſtum, ad hoc reſpondit iudex, quòd ad hoc probandũ opus erat afferre ſtateram iuſtam cumque allata fuiſſet, & pars ſtateræ in qua erant mala, multo plus ponderaret, & alia parum velut ſi ex vna parte ſtateræ appoſueris plumam vnam tenuiſſimam, & parte ex altera maximam ferri machinam, tunc ſubito mater miſericordiæ, & aduocata peccatorum, ſuper illam partem ſtateræ in qua erant bona manum appoſuit, & eam ad terram velociſſimo impetu traxit. Quod cernens diabolus totus confuſus aufugit, homo autem ille euigilans, & ſe totum madefactum aqua, & ſudore ex nimio terrore vitam ſuam correxit, atque in melius commutauit. Ex hac ergo hiſtoria patet luculenter, quàm fideliter ſolet aduocare pia Dei genitrix Maria pro miſeris peccatoribus.

TERTIÒ hæc aduocata miſerorum peccatorum eſt valde ſagax & ſapiens in aduocando: quamuis.n.mulier repellatur ab aduocando, ſicut & ab omnibus actibus, & officijs ciuilibus, vt cauetur.ff.de reg.iur. fœminæ, ubi dicit regula, quòd fęminæ ab omnibus officijs ciuilibus, vel publicis remotę ſunt, & ideo nec iudices eſſe poſſunt, nec magiſtratum gerere, nec poſtulare, nec pro alio interuenire, nec procuratrices exiſtere. Et eadem ſententia habetur.3.q.7. infamis.§.tria, vbi expreſsè interdicitur eis officium iudicaturæ, & quodcunque officium publicum. Item.15.q.3. Mulieri interdicitur pro alio intercedere in iudicio, niſi forte ſuas, vel ſuorum iniurias proſequi voluerit. Item 33.q.5. mulierem, prohibetur ne mulier vllam habeat publicã auctoritatem. His tamen non obſtantibus mulier poteſt eſſe aduocata in ſpiritualibus, & in his, quę concernunt animarum ſalutem. Aliàs fruſtra præcipet ſcriptura hominibus vtriuſque ſexus pro alijs orare, & ad dominum præces pro peccatis aliorum remittẽdis fundere. Quis ſi quælibet mulier iuſta, & ſancta poſſit officio aduocatricis fungi apud dominũ, multò fortius Virgo Maria. Præterea una de cauſis cur mulier aduocatrix eſſe nequeat, eſt, quia mulieres communiter non ſunt multum ſapientes, præſertim circa res exteriores arduas, & magnas. Modo Virgo Maria eſt omni

ni ſapientia plena, & dotata, ipſa nempe tanquam ſapiens aduocatrix cauſas noſtras coram Deo aſſumens, ipſas ſapiẽter incipit, inceptas multis allegationibus defendit, & defenſas ad finem proſperum, & optatum producit. Primò ergo dico, quòd hæc aduocatrix ſapienter incipit cauſas noſtras coram iudice ſupremo Chriſtò. Nam primò captat beniuolentiam iudicis, & iamiam per Dei gratiam captiuarit, cum adhuc in mundo iſto eſſet. Secundò inſinuat noſtram miſeriam. Recordatur enim & allegat quoniam pulius ſumus, homo ſicut fœnum, & per conſequens, ꝙ fragiles ſumus ad bonum, & prout ad malũ ab adoleſcentia noſtra, ideſt, ex quo Adam peccauit. Tertiò petit Dei miſericordiam pro nobis, dicens ad iudicem illud pſal. Non intres in iudicium cum ſeruo tuo, quia non iuſtificabitur in conſpectu tuo omnis viuens. Secundò hæc aduocatrix cauſas noſtras multis allegationibus defendit. Non quidem ſic, quòd velit defendere corã iudice Xp̃o culpas noſtras, & portare nos in malatia noſtra. Abſit. Sed ſic cauſas noſtras defendit, quod dicit iudicem Chriſtum nobis debere facere miſericordiam, ubi ſumus parati emendare vitam, allegans publicum, & autenticum inſtrumentum vtriuſque legis. Et primò inſtrumentum legis veteris, quod regiſtratum eſt Eze. 17. Nolo mortem morientis dicit dominus Deus. Reuertimini, & viuite. Item & ſecundo inſtrumentum nouæ legis regiſtratum. Mat. 9. Non veni, inquit, Chriſtus vocare iuſtos, ſed peccatores ad pœnitentiam. Item Mat. 4. dicitur, ꝙ cœpit Ieſus prædicare, & dicere, pœnitentiam agitæ appropinquabit enim Regnum cœlorum, ſi ſupple pœnitentiam agere volueritis. Tertio hæc aduocatrix cauſas noſtras, ſic benè, & diligenter defenſas ad finem optatum, & proſperũ perducit, quia ſuis meritis, & precibus perueniemus Deo propitio ad Regnum cœlorum. Et de hac aduocatrice figuram habemus 2. Regum 20. vbi legitur, quòd cum Ioab obſideret ciuitatem Ahele in qua ſe diuerterat Siba filius Bochri mulier quædam ſapiens de ciuitate acceſſit ad muros ciuitatis, & petiuit loqui cum Ioab Principe exercitus obſidentis ciuitatem. Quo accerſito ait illi. Audi ſermones ancillæ tuæ Ioab. At ille. Audio. Rurſum illa. Quare præcipitas hæreditatem domini, & quæris ſubuertere ciuitatem

hanc. Ad quam Ioab, date nobis Sibam, qui leuauit manum ſuam contra Dauid, & recedemus a ciuitate. Abijt ergo mulier illa ſapiens ad maiores ciuitatis eis renuncians verba Ioab. Qui amputantes caput Sibæ, ipſum proiecerunt ad Ioab. Qui mox cecinit tuba, & receſſit cum ſuis a ciuitate. Ad propoſitum, & breuiter Ioab, qui interpretatur pater, recte ſignificat Deum patrem, qui olim obſidebat ciuitatem huius mūdi, adeo diſtrictè, quòd primum aliquis hinc egrediebatur capiebat eum, & captiuum mittebat in inferiores partes terræ, tandem venit mulier ſapiens, ideſt, Virgo Maria, quæ ita prudenter aduocauit apud dictū Ioab, ideſt, Deum patrem, quòd receſſit ab obſidione, & pepercit ciuitati huius mūdi propter eam. Siba autem qui mortuus eiectus eſt extra vrbem, ſignificat diabolum. Nam Siba interpretatur venit egreſſus. Diabolus autem venit in Paradiſum terreſtrem, egreſſus de cœlo. Et de Paradiſo terreſtri venit in hunc mundum, & terram quam incolimus. Nihilominus extra hanc ciuitatem turpiter eiectus eſt in aduentu filij Dei. Et hoc eſt, quod ait Chriſtus. Io. 11 Nunc Princeps mundi huius eijcietur foras. Quis autem exercitus Ioab cecinit tubis, cum ſcilicet Sibæ caput amputatum proiectum eſt foras, ſignificat illam iubilationem angelorum canentium, & dicētium, Gloria in altiſſimis Deo, & in terra pax, &c. Luc. 2. Iubilabant ergo tum propter natiuitatem Saluatoris, tum propter eiectionem & ſuperationem dęmonis, tum propter ſolutionem obſidionis Dei patris contra hunc mundum. Quæ omnia facta ſunt, quodammodo medio mulieris ſapientis, ideſt, Virginis Mariæ ſapienter aduocantis apud Ioab, ideſt, Deum patrem. Ecce audiſtis chariſſimi prolixa narratione quam ſapientem aduocatricem habemus in Chriſti matre. Studeamus ergo ob reuerentiam huius aduocationis illi porrigere roſam vnam, hoc eſt ſemel angelicam orationem, ut ſic pro modulo noſtro conficiamus ei coronam de roſis ſpiritualibus, & ipſa impetrabit nobis coronam de roſis ſuper cęleſtialibus.

POSTQVAM viſum eſt, quomodo beata Virgo fuit coronata roſa aduocationis, conſequenter oſtendere reſtat quomodo & nos prædicta roſa debemus coronare pauperculas animas noſtras. Pro quo eſt aduertendum, quòd in

prędicta roſa ſunt tria pulchra folia, ſecundum quòd ſunt tria genera aduocationum. Eſt enim aduocatio.

Diuinalis.

Spiritualis.

Temporalis.

PRIMVM igitur folium huius roſæ vocatur aduocatio diuinalis, & illa eſt, quę competit Chriſto, de quo 1 Ioan. 2. Si quis peccauerit, non ſupple deſperet, ſed Dei auxilium inuocet, clamet, & exaudietur, quia aduocatum habemus apud patrem Ieſum Chriſtum iuſtum. Si ergo iuſtus eſt iſte aduocatus, ergo nec pręce, nec precio corrumpitur, quo nó minus iuſte procedat. Vnde glo. ord. ſuper illo verbo Pſalmiſtæ. Sanctum, & terribile nomen eius, dicit quòd Chriſtus in humanitate eſt ſanctus, potentia autem deitatis terribilis. Ametur ergo Chriſtus, quia aduocatus timeatur, quia iudex ne ſis negligens, ne deſperes. Quis autem iſte aduocatus ſimilis ſit aduocatus, & iudex, patet per illud Io. 5. Pater non iudicat quemquam, ſed omne iudicium dedit filio. Ecce quomodo eſt iudex. Notandum eſt autem quòd Chriſtus tripliciter aduocauit pro nobis. Primo quidem ante paſſionem dicit ad patrem, illud Io. 17. Ego pro eis rogo non pro mundo rogo, ſed pro his quos dediſti mihi, quia tui ſunt. Secundo aduocauit in paſſione, dicens illud Luc. 23. Pater dimitte illis, quia neſciunt, quid faciunt. Tertiò poſt paſſionem, ſicut allegatum eſt ex textu Ioannis in ſua prima canonica. Prima aduocatio fuit verbalis & operalis, quia cum ſanguinis effuſione. Tertia verò fit ſigno, quia cũ cicatricum oſtenſione. Et iſtam aduocationem facit Chriſtus quotidiè. Nam vt dicit Bern. filius in cęlo oſtendit patri, latus & vulnera, &c. Et illud ſufficiat de primo folio roſæ aduocationis.

SECVNDVM folium prædictæ roſæ uocatur ſpiritualis aduocatio, quæ proprie cõpetit uiris eccleſiaſticis, & religioſis. Hi enim debent aduocare pro populo apud dominũ, & iram eius placare. Ad hoc enim inſtituti ſunt, & decimæ eis aſſignatę, ut non ſint ſolliciti de temporalibus, ſed tñ de ſpiritualibus. Sed aduertendum, ꝙ ſicut aduocatus temporalis debet eſſe perſonæ congruæ, & ſine defectu notabili tam naturæ, quam morum, ut notatur in dec. eus. 3. q. 7.

infamis,& c.infames.Ita ut non ſit cecus, ſurdus,puer,perpetuo furioſus,ſeruus,infamis ſodomita ſeu peſſimę vitæ. Sic ſuo modo dicendum eſt de aduocato ſpirituali,qui habet loqui pro populo ad ſummum iudicem uiuorum, & mortuorum Ieſum Chriſtum . Nam ſi habuerit aliqué de prædictis defectibus in anima ſua . Iam Deus reputat ipſum indignum ad aduocandum pro populo, ſiue ad poſtulandum aliquid ab ipſo,ſiue pro ſe ſiue pro alijs,ſecundum illud Leuitici.21 .Omnis,qui habuerit maculam non offeret Deo nec accedat ad miniſterium eius. Si cecus fuerit,ſi claudus,ſi uel paruus,vel grandi,uel toruo naſo.Si fracto pede , &c. Quæ ibi habentur,primò igitur aduocatus ſpiritualis,& animarum non debet habere ſpiritualem cecitatem,quam ille habet , quo non uidet magna peccati in conſcientia ſua. Qui enim non uidet magnam maculam ſuper pulchram veſtem exiſtente de tali dicit in cómuni prouerbio,ꝙ ſit cęcus,ita in ſpiritualibus iudicandum eſt . Vel dic,quòd ille eſt cęcus ſpiritualiter,qui ignorat, quæ agenda ſunt,& quæ fugienda.Item,quæ credenda,& quæ diſcredenda,& qui non poteſt diſcernere inter lepram, & leprã. Talis inquam cecus repellẽdus eſt ab aduocatione ſpirituali,quæ fit ad Deum. Secundò aduocatus ſpiritualis non debet eſſe ſurdus in audientia mandatorum Dei , aut prædicationis.Item nec ad clamorem pauperum, aut ad fraternam correctionem, quando ei datur . Sed profectò multi ſunt ſurdi.Cum enim dominus aliquis , aut magiſter dicit ſeruo ſuo frequenter fac hoc , & non facit ſolet ei dicere. Es tu ſurdus. Quare nõ facis hoc.In propoſito Deus nobis frequenter reiterat præcepta ſua,vtpote non aſſumes nomen Dei tui in uanum.Non mechaberis. Non furtũ facies, & hmõi.Itẽ hmõi præcepta ſępe reiterãtur in eccleſia,& in prædicatione.Item ipſe præcipit,& vidit, quòd diuites iuuent pauperes. Cum ergo videt, quòd dicit omnibus nihil facit miſer peccator,poteſt illi Deus congruè dicere , cum ad eum clamat in oratione,vel in tribulatione . Tu feciſti mihi , & meis aurem ſurdam , & ego tantundem faciam tibi.Et hoc eſt,quod dicitur Prouer.28.Qui declinat aures ſuas ne audiat legem,oratio eius erit execrabilis. Item eiuſdem.21.Qui obturat aures ſuas ad clamorẽ pauperum, & ipſe

ipſe clamabit,& nõ exaudietur. Tertiò aduocatus ſpiritualis non debet eſſe mutus,& præſertim,quando incumbit loqui de diuinis, vtpote, quando habet dicere horas canonicas,ſed totum diuinum officium diurnũ pariter, & nocturnum debet dicere cum debita reuerentia ne incurrat illam pęnam,& culpam,quæ ponitur extra de celebra.miſ.dolentes.Vbi taxatur pęna ſuſpenſionis contra tales. Item non debet eſſe mutus in prædicatione, & reprehenſione delinquétium ne ſit de numero illorum, de quibus dicitur Eſa. 56.Canes multi non ualentes latrare.Item in pſal. Os habent,& non loquentur. Quartò non debet eſſe ſicut puer inconſtans,qui ſi nunc extrahatur a luto medio matris, & lauentur eius veſtimenta, ſtatim iterum ſe inquinat. Et de tali puero loquitur ſcriptura.Eſa.65.Puer centum annorũ morietur, & peccator centum annorum maledictus erit. Quintò non debet eſſe ſicut furioſus frangens vincula mãdatorum Dei, & non curans pęnitentias ei iniunctas, ridens,& ludens in infirmitate ſua,ideſt in peccato mortali, non timẽs illam Dei excommunicationem.Lu.6.Vę vobis, qui nunc ridetis,quia flebitis. Secundò non debet eſſe ſeruus diaboli, nec debet ei obedire, quando vult eum ponere in diuerſis operibus peccatorum,ſed timere debet illud Domini verbum.Io.8. Sextò non manet in domo in æternum.Septimò non debet eſſe homo malę famæ multos ſcãdalizando, ſed timere debet illud Domini uerbum Matth. 18.Vę homini illi per quem ſcandalum venit. Octauò non debet eſſe malę uitę, quia tales excludit Deus a curia ſua ne ſint aduocati coram eo, dicens illud Eſa. 1. Cum multiplicaueritis orationẽ exaudiã vos,manus enim veſtræ ſanguine plenę sũt.Itẽ.9.Deus peccatores nõ audit.Et in pſal. Iniquitatem ſi aſpexi in corde meo, non exaudiet Dominus ſupple orationem quã facio ad eum. Ecce ergo multa impedimenta legitima impedientia ne quis ſit congruus, & bonus aduocatus ſiuę pro ſe ſiue pro alijs apud eũ. Quale ergo remedium.Certè aliud non uideo niſi,ꝙ deponantur huiuſmodi impedimenta.

Tertivm folium Roſæ aduocationis dicitur aduocatio temporalis, & illa competit certis perſonis tantum. De qua uidenda ſunt tria.

PRIMVM eſt,quod aduocatus temporalis non debet falſam cauſam,aut deſperatam aſſumere,ſed debet eam deſerere. C.de iudicijs.l.rem non nouam.Item: C. de iureiurando.l.cum & iudices,dicitur quòd patronus.i.aduocatus debet iurare de calumnia . Iurare autẽ de calumnia, eſt iurare, ꝙ non intendit defendere iniuſtam cauſam.Similiter C.de poſtulando.l. quiſquis,dicitur,ꝙ aduocatus non debet litem ſtudioſè,ſeu malitioſe protelare. Nam vt habetur in eodem C. de iudicijs.l.properandum, lites nõ debẽt fieri pęnæ immortales,ita ut vitę hominũ modũ excedant. Vnde in cauſa ſeu lite pecuniaria ibi præfigitur tempus triennij poſt litem conteſtatam . Cauſæ autem criminales minori tempore debent terminari.ſ.infra biennium, vt in eadem lege properandum. Huius autem contrarium fermè omnes aduocati, vtriuſque curiæ, tam eccleſiaſticæ;quam laicalis faciunt ſaltem quantum ad prolungationem cauſarum,quas per ſuas cauillationes,& fallacias prolungant abſque temporis menſura , & ratione oculum habentes ad lucrum, pluſquam ad iuris æquitatem , cuius contrarium præcipitur in decretis.3.q.7.infames.vbi dicitur,quòd non licet aduocato ex induſtria iurgium protrahere, alias iudex debet eum punire in duabus libris auri, vt dicit prædicta lex,properandum.Nam,vt dicit Bernar. ad Eugenium Papam de aduocatis ſcribens. Nihil ita abſq; labore manifeſtam facit veritatem, ut breuis, & pura narratio.Ergo illas,quas ad te neceſſe erit intrare cauſas, breuiter,& diligenter decidere aſſueſcas, fruſtratoriaſque, & venatorias præcidere dilationes. Hæc ille. Eſt ergo notandum iuxta hanc materiam,ꝙ aduocatus iniuſtam cauſam, & quam ſcit iniuſtam ſuſcipiens , & defendens cum hoc,ꝙ peccat mortaliter,& periurus efficitur,vt patet ex dictis tenetur ad reſtituendum,quicquid intuitu huiuſmodi cauſæ aut laboris a clientulo ſuo recipit,aut ipſi clientulo ſi modo erat poſſeſſor bonę fidei, vtpotè , quia aduocatus dicebat eum habere iuſtam cauſam , ubi tamen ſciebat oppoſitum.Aut in uius pios diſtribuendũ ſi clientulus erat poſſeſſor malę fidei. Præter hoc etiam tenetur in hoc caſu inducere dictũ clientulum.i. illum cuius cauſam defendit ad ſatisfaciendum parti grauatę de omni intereſſe . Quis ſi

non

non velit,aut non habeat vnde tenetur ipſe aduocatus de proprio erario,eidem lęſa ſatisfacere,aut ita gratiosè cum eo conuenire,vt meritò debeat contentari. Alias nunquam intrabit regnum cęlorum maxime cum dicat regula iuris. li. 6. quòd peccatum non dimittitur,niſi reſtituatur ablatum. Pro ablato autem habetur quicquid pars aduerſa iniuſtæ expoſuit. Item extra de pęnis.c.ſi culpa,dicitur,quòd qui occaſionem damni dat,damnum dediſſe videtur: Modo patronus ſeu aduocatus dedit occaſionem in prædicto caſu,ideo,&c. Item ad idem eſt,illud verbum Apoſt. Rom. 1. Digni, inquit, ſunt morte non ſolum qui faciunt,ſed qui conſentiunt facientibus. Et huius ſententiæ eſt beatus Tho. 2.2.q.71.art. 3.dicés, quòd illicitum eſt cooperari ad malefaciendum ſiue conſulendo, ſiue adiuuando,ſeu qualitercunque conſentiẽdo. Addit autem magiſter Ray. vnum magnum verbum,ſcilicet quòd ſi aduocatus per cauillationem ſuam obſtulit aduerſario iuſtam cauſam, vel ſi ipſum grauauit in petendo dilationem ſuperfluam, vel faciendo compoſitionem cauilloſam, vel inſtruendo falſum teſtem, vel inſtruendo clientulum de negando veritatem, & ſic de ſimilibus tenentur ad omne intereſſe. Si autem,quis ignoranter iniuſtam cauſam defendit, quam tamen putat iuſtam tunc excuſatur, ſecundum modum, quo ignorantia excuſare poteſt, ut dicit beatus Tho. vbi ſupra. Si vero in principio credebat cauſam eſſe iuſtam, & in proceſſu apparet iniuſta,non debet eam alteri parti prodere, vt ſic eſt ſuuet,ſed debet dictam cauſam deſerere, vel illũ cuius cauſam defendit ad cędendum inducere,ſeu ad componendũ ſine tamen damno aduerſarij habentis iuſtam cauſam. Dicit tamen dominus Anto.florentinus.3.parte ſummæ ſuę. ti.6.c.1.§.1.quòd quandiu cauſa manet dubia,benè,& licite poteſt aduocatus patrocinari. Dicit inſuper,quòd ſi aduocatus amittit iuſtam cauſam, ſiue propter ignorantiam ſuam,ſiue propter negligentiam,tenetur ad reſtitutionem omni eorum quæ intuitu dictæ cauſæ receperit. Et præter hoc etiam ad ſatisfactionem de damno, quod incurrit cliẽtulus. Item hoc ſunt iura ciuilia, ſicut patet inſtitutis de obligationibus, quæ quaſi ex delicto naſcuntur per totum. Et quia multi aduocati peccant prædictis mo-

dis

dis ne ſatisfaciunt lęſis ideo poſſumus concludere, ꝙ multi ex talibus uadunt ad mille Diabolos. Summariè ergo tales peccant tripliciter, videlicet iuſtas cauſas ſcienter ſuſcipiendo ſeu proſequendo iuſtas cauſas nimium prolongando, iniuſtas cauſas componendo. Ita ut de talibus poſſit dici illud Iob. 12. Vos eſtis fabricatores mendacij, & quia tã multipliciter peccanr per linguam, ideo multipliciter puniuntur in lingua in fine dierum ſuorum. Ita ut aliqui ex ipſis moriantur abſque confeſſione non ualentes loqui. Alij efficiuntur quaſi amentes. Vnde legitur de quodam huius uocationis, qui cum moueretur in extremis confiteri noluit, ſed ait. Ego appello, & ſic expirauit uadens ad iudicem ſupremum a quo appellari non poteſt. Item legitur de quodam alio aduocato, quòd cum infirmaretur ad mortem clamabat inducias inducias. Et quia in cauſis ſuperfluas petierat inducias, ideo ſibi obtinere non potuis, ſed moriens ad inferna deſcendit. Et ſic patet de primò.

SECVNDVM quod videndum eſt de aduocatione temporali, eſt quòd aduocatus temporalis debet diſcretè, & debitè ſe habere ad tria hominum genera. Primò quidem ad clientulũ ſuum. i. ad illum cuius cauſam ſuſcipiet defendendam. Cui debet dicere. Chariſſimæ tres ſunt perſonę quibus commoda veritas eſt aperienda, & nil eis celãdum (videlicet confeſſor, quo ad peccata commiſſa medicus, quo ad infirmitates, & aduocatus, quo ad cauſam, quæ ei commendatur. Dicas ergo mihi omnimodam ueritatem negocij tui, & quas probationes, ſeu defenſiones habes. Quod ubi uiderit factum inefficax, uel propter ſe, vel propter probationis defectum, tunc dicat ei. Amice noli inanibus ſumptibus deuexare, quia defendi non debet, quod ratione inuiti nõ poteſt. diſt. 68. cor eſpiſcopi. Nec debet quis malam cauſam ſeu diſperatam ſuſcipere, vel ſuis allegationibus colorare, vt habetur. C. de iudicijs. l. rem nõ nouam. Sed profecto pauci aduocati ita faciunt, ſed dicunt. Amicè, quia litis euentus dubius eſt, aliquando litigantes obtinent ex induſtria, vel aſtutia, uel ignorantia partis aduerſæ. Nõ oportet enim niſi unum paruum incidens ad lucrandam unam magnã malam cauſam. Iſtud tamen conſilium dam-

nabile

nabile eſt. Secundò aduocatus diſcretę, & debitè debet ſe habere ad aduocatum contrariæ partis. Non enim debèt opprobrijs,ſed ratione allegare,vt habetur.3.q.7.infames. §.item ſi quis adeo procax. Sed debet aduocatus mitti narratione, & non contentioſa, aut tumultuoſa uoce factum proponere,vt habetur.6.q.4,duodecim.Item cum habet rationibus,& dictis alterius aduocati reſpondere debet,eum commendare ſuperficialiter Caueat ergo tamen a nimio. Iuxta illud Seneca,Laudato parce uituperato parcius. Tertiò aduocatus diſcrete, & prudenter atque reuerenter debet ſe habere ad iudicem,vtpote cũ loqui vult eum reuerẽter ſalutando. Item maturè, & cum grauitate loquendo. Item geſtus honeſtos gerendo. Huius autem contrarium faciunt nonnulli aduocati, qui quoſdam geſtus ſuperbos prætendentes. Abſtergunt faciem crimines poſt aures reformant nares crebro purgãt manus ſpeculantur. Alij oculos trans cęlum eleuant deinde caput remittunt, frontem rugant,lab.a comprimunt,manus maxillis affligunt,& alia miranda ſe meditari ac grandia concipere ingenio multiplici ſimulant.Modus igitur ubique, & in omnibus ſeruandus eſt.Iuxta illud Oratij lib. 1.ſermonum. Eſt modus in rebus ſunt certi denique fines. Quos ultra citraque nequit conſiſtere rectum. Patet ergo qualiter debeat ſe habere aduocatus ad tria prædicta hominum genera.

TERTIVM videndum de temporali aduocatione eſt,quod aduocatus malus multipliciter punitur a Deo,videlicet temporaliter,corporaliter, æternaliter. Primò,quidem temporaliter,nam quandoque talibus eueniunt multa mala,vtpotè mors animalium diſſipatio ſegetum,& vinearum. Item depredatio bonoram ſuorum, ſiue a tirannis,ſiue a furibus,ſiue qualitercunque.Et hoc eſt, quod dicitur Eſa.33.vę qui prædaris nonne,& ipſe prædaberis. Et cum aliquis prædictorum ſic punitur temporaliter in bonis ſuis, tunc meritò dicere poteſt, illud Iudic.1. Sicut feci alijs,ita reddidit mihi Deus. Secundò aduocatus malus quandoque punitur a Deo corporaliter. Nam aliqui eorũ aliquando incurrunt leprã. Alij efficiuntur paralitici,alij guloſi,alij podagrę,alij cęci,alij muti,& huiuſmodi. Vnde legitur de quodã aduocato,quæ propter excelentiã aduocationis

cationis dicebatur habere linguam auream Factum eſt ergo ut quidam fatuus poſt eius mortem propter huiuſmodi verbum iret ad eius ſepulchrum, q; aperuit, ut furaretur eius linguam auream. Sed loco auri inuenit vnum groſſum buffonem in ore eius. Et hoc quidem iuſtè, eo ſcilicet, q; ſpecialiter per organum oris peccauerat modo per quæ quis peccat, &c. Tertiò aduocatus malus niſi pęnituerit, aut citò aut tardè indefectibiliter punietur æternaliter, ſicut & quilibet peccator in peccato decedens, ſicut ſequens declarat exemplum. Legitur enim quod quidam in ſomnis ductus eſt in infernum (vt ſibi videbatur) & ibi vidit Neronem in auro, & argento liquefactis ſe balneantem, atque quibuſdam dæmonibus portantibus aduocatos ad pęnas clamantem, & dicentem. Sinite hoc venale genus hominum ad me venire, vt & ipſi etiam cum mecum bibant aurum, & argẽtum quod tantum dilexerunt. Hæc igitur eſt pars, & fęlicitas, atque finis malorum aduocatorum. Studeant ergo homines, qui huius vacationis ſunt tam iuſtè incidere, ut omnem vitent culpam quatenus non incurrant pœnam quæ fine caret. Nam rectè ſe habentes in officio ſuo rem Deo acceptiſſimam faciunt, qui iubet, ut ſubueniatur oppreſſo. Sicque coronant animas ſuas in præſenti roſa aduocationis ſalutaris, & tandem recipient ooronam de roſis immarceſſibilibus in cęlis. Quam nobis concedat, &c.

DE DOLORE CHRISTI IN HORTO.

Sermo Vigeſimusſecundus.

CORONEMVS nos roſis. Sapien. 2.

POSTQVAM vtrumque tranſegimus, ſecundum denarium roſarum coronæ virginalis, atq; poſt primum denarium ob reuerentiam dñicæ orationis, quę tũc ſolet legi in memoriam dñicæ paſſionis tractauimus de dolore Chriſti in Circuncisione, in qua quodammõ inchoata eſt eiuſdem paſſio. Nunc reſtat poſt ſm denarium pauſando ſuper ſm ſignaculum groſſum ob reuerentiam prædictæ orationis dñicæ tractare de dolore ipſius Chriſti in orto. Ideo in præſenti ſermone omiſſo ſtylo cõi cæterorum ſermonum, ſicut & in vndecimo factũ eſt circa duo

principa-

principaliter verſabitur noſtra intentio Nam in prima parte tractabimus de prædicto dolore Christi in orto. In ſecunda autem quomodo, & nos debemus coronari roſa doloris, & anguſtiæ. Quantũ ad primũ mouentur aliqua dubia.

PRIMVM igitur dubium eſt cur Chriſtus voluit inchoare ſuam paſſionem in orto, vtpote ſe ibi a Iuda tradi in manus peccatorum iudæorum permittendo. Ad hoc dubium reſpondetur, quod hoc permiſit ex magna eius ordinatione, & ſapientia. Specialiter aotem propter tria.

PRIMO quidé pp figuræ impletionem. Hæc ſi quidẽ Xpi captio in orto pſigurata fuerat in captione Adæ in orto Paradiſi terreſtris. De qua leg.t Gen. 3. Vterq; .n. captus eſt in orto, ſed differenter. Nã primus Adã captus eſt in orto delitiatũ, ſecundus in orto miſer arũ. Primus Adam captus eſt in orto ex cuius medio fons aſcendebat irrigãs vniuerſam ſuperficiẽ terræ, ſcđs captus eſt in Orto Torrente Cedron circũdato cuius aquæ, nec fluebant, nec refluebãt. Primus Adã captus eſt in orto, q erat lignum pulchrũ viſu & ad ueſcendũ ſuaue, ſcđs aũt in orto Solis arboribus oliuarũ conſito. Primus Adã captus eſt per dæmoné in ſpecie Serpentis, ſcđus aũt per Iudam in ſpecie amici oſculãtis in cuius ẽt cor poſuerat Sathan hãc malitiã, ut traderet eum iudæis. Primus Adã captus eſt in aĩa, ſcđs aũt in corpore. Primus Adã captus eſt inuitæ, ſcđs aũt uoluntariè Primus Adã captus eſt plena luce, ſcđs aũt adueſperaſcente iã die. Primus Adã captus eſt cũ ſua uxore, ſcđs aũt abſq; nemine. Primus Adã exul factus eſt Paradiſi, ſecundus aũt poſſeſſor & hæres eſt Paradiſi. Primus Adam captus in orto deliciarũ a dæmonibus ligatus eſt uinculis pctõrum, ſecundus aũt captus in orto obliuarũ a militibus ligatus eſt uinculis iudæorum. Primus Adam captus trahitur a dæmonibus ad mortem corporis, & aĩę, ſecundus aũt tm̃ ad mortem naturæ. Primus Adam captus trahitur ad ſupplicium gehennæ niſi ſuccurratur, ſecundus aũt ad ſupplicium Caluariæ, & nullus miſeretur. Primus Adã in orto delitiarũ abundabat omni uoluptate, ſecũdus in orto oliuarũ abundabat omni triſtitia, & dolore. Primus Adã in orto Paſadiſi habebat ſocietatem, & coſtodiã ſanctorum angelorũ, ſecundus aũt in orto oliuarũ habebat ſocietatem pauperculorum piſcatorum.

rum.Primus Adam ne contriſtaret ſuas delit as in orto Paradiſi contrauenit diuinæ voluntati,& præcepto. Secundus Adam, vt deleret noſtras culpas obediuit Deo patri, & ſe ſubmiſit ſuo beneplacito, cum in orto oliuarum orando dixit ei.Non mea voluntas,ſed tua fiat.Primus Adam in orto Paradiſi vacat delitijs, ſecundus in orto oliuarum vacat orationi,& ſuſpirijs. Primus Adam in orto Paradiſi impaſſibilis aliquanto tempore ſtat,ſecundus autem in orto oliuarum ſanguinem ſudat. Primus Adam à Paradiſo per dominum inuitè eijcitur, atque ne illic redeat Angelus habens gladium verſatilem & flameum ad præcludendũ viã ſtatuitur,ſecundus Adam ultro obuiam inde venit, & à iudæis capitur,& crudeliter ligatur.Ecce quàm differens fuit captio vtriuſque Adæ in orto. Et quomodo captio primi in orto delitiarum præfigurabat captionem, ſecundi in orto oliuarum.

SECVNDO Chriſtus voluit in orto capi,& ibi inchoare ſuam paſſionem propter voluntariè mortis inſinuationem hoc eſt dictu,vt oſtenderet in effectu,quòd voluntariè capi,& mori volebat.Sic enim in cœna prædixerat diſcipulis,dicens.Filius hominis vadit,ſupple ad mortem voluntariè,quod inſinuatur in illo verbo vado, ſicut ſcriptum eſt.i. prophetatum de illo,videlicet Eſa.53.Oblatus eſt,quia ipſe voluit.Poterat ergo tunc dicere illud pſal. Voluntariè ſacrificabo tibi. Item de hoc loquens Apoſtolus ſuis longè ante paſſionem dixerat eis. Poteſtatem habeo ponendi animam meam Io.10.Niſi ergo voluntariè capi,& pati voluiſſet nequaquam talem locum omnibus communem,& cunctis patentem ad orandum;, & paſſionem inchoandum elegiſſet. Sed cum ipſe ſciret omnia, quæ ventura erant ſuper eum aliàs ad locum tutiorem, & ſecretiorem declinaſſet. Vnde in figura huius legitur 1. Reg. 31. q; Saul certus de morte ſua occurrit Philiſteis a quibus interemptus eſt.Legitur ẽt de Decio Imperatore, prout refert Aug.lib.4. de ciu..c.20. Et ſimiliter Valerius lib.5.c.4. q; cum haberet Bellum contra Latinos,apparuit,& nocte vnà quidam in habitu Imperiali dicens,q; in Bello ex vna parte caderet ſolus Dux Belli,& ſuus exercitus vinceret. Ex altera autem parte ediuerſo. Dux autem ille,ſiue Imperator,qui ſe deuoueret dijs infernalibus

fernalibus mori deberet, ſed ſuus exercitus prçualeret. Qđ audiens Decius Imperator, in ipſo conflictu aggreſſus, deuouit ſe, & exercitum hoſtium morti, & dijs infernalibus. Armatus ergo in equum inſiliens in medios hoſtes ſe immiſit. Quo interfecto, exercitus etiam partis aduerſæ ſuccubuit, de Decio etiam filio huius Decij, ſimile refert Titus Liuius lib. 4. de Vrbis origine. Ad propoſitum Maximus Imperator fuit Chriſtus. Cuius Imperium, ideſt, ſedis Imperialis ſuper humerum eius, ideſt, ſancta Crux quam ſibi tradidit Pilatus baiulandam, vſque ad Caluariæ locum. Hic ergo Imperator ſciens Dei patris voluntatem eſſe talem, q̄ ſi ſe ultro traderet in manus inimicorum, ideſt, iudęorum de uouendo ſe Deo patri, & dicendo. Pater in manus tuas, &c. Suus exercitus, ideſt, cętus Apoſtolorum à morte liberaretur. Vel ſuus exercitus, ideſt, multitudo electorum ſaluaretur. Et pars aduerſa, ideſt, iudæi, vel dæmones ſuccumberet per æternam damnationem, ſpontaneæ ſurgens ab oratione venit obuiam Iudæ, & iudæis, dicens. Quem quæritis, ecce quomodo voluntariè, &c.

Tertiò Chriſtus voluit in orto inchoando ſuam paſſionem capi propter moralem inſtructionem. Ortus. n. ille in quo Chriſtus captus eſt ſignificat mundum cum ſuis delitijs. Qui ergo vagantur per mundum, & habitant cum mundanis de facili capiuntur a miniſtris tartareis. In cuius figura legitur Gen. 34. de diuina filia Iacob, quòd cum ex quadam curioſitate egreſſa fuiſſet domum parentum, vt videret mulieres regionis illius in qua erat, capta eſt a Sychē, & turpiter oppreſſa. Moraliter diuina, quæ interpretatur cauſa hæc, rectè ſignificat animam peccatricem, quæ ęgrediendo de ſecreto mentis ſuæ, & vagando hincinde per uanas cogitationes eſt ſibijpſi cauſa quòd capiatur à dęmone & opprimatur ab eo, quod fit cum trahit eam ad peccatū. Quæ ſi manſiſſet intra ſemetipſum, ſic oppreſſa nō fuiſſet. Sic enim eſt de anima, ſicut de auicula, quæ ſentiens accipitrem laborantem, vt eam rapiat, ſolet intra rubum, vel ſæpem ſe occultare, & tunc eſt in tuto. Sed ſi inde exierit, & hincinde volitanter, non mirum ſi ab accipitre deſuper volitante rapiatur, & deuoretur. Applicatio eſt facilis. Vel die, quòd Dina ſignificat quemlibet peccatorem, & peccatricē,

qui

qui ad litteram vagando per modum de facili capitur per peccatũ,quia Diabolus vbiq; nobis parat inſidias. O quot puellę defloratę fuerũt propter ſuos diſcurſus, ſiue ad choreas,ſiue qualitercunque. O quot religioſi in grauia ſcandala lapſi ſunt propter vagos diſcurſus. O quot clerici declinantes ad ſpectacula,& mundana ſolatia capti ſunt amore mulierum. Et hi omnes per dinam,quæ interpretatur cauſa,hęc merito ſignificatur, quia ſibijpſis cauſa ſunt, per vagum diſcurſum ſuum, & incautum aſpectum, omnium malorum,quæ inde reportant. Sichem autem,qui interpretatur laborans recte ſignificat Diabolum, qui die noctuque laborat rapere,& opprimere tales ſic vagantes per ortum huius mundi. Quale igitur remedium. Certe optimum,ſcilicet recludere ſe clauſtro,vel domo.

SECVNDVM dubium eſt. Quomodo potuit Chriſtus in orto ſanguinem ſudare. Dicitur enim de eo,Luc.22. ꝙ factus eſt ſudor eius,ſicut guttę ſanguis decurrẽtis in terrã. Reſpõdetur,ꝙ hoc non eſt factũ naturaliter. Innaturale enim eſt,& inuſitatũ,vt quis ẽt quantuncunq; humoribus plenus ſanguinem ſudet, hoc ergo factum eſt miraculosè, & ex diuina diſpenſatione,& vt perpenderemus, quantum Chriſtus noſtrã ſalutem dilexerit, quantuncunq; cruciatũ in cruce pro nobis ſuſtinuerit, cum ex ſola apprehenſione dicti cruciatus ſanguinẽ ſudauerit. O ꝗ igitur amara mors, cuius ſola cogitatio ſanguinem cogit ſudare. De hmõi ergo ſudore Euãgeliſta Lucas,in verbis prædictis notat,& exprimit quatuor. Primũ eſt veritas,ſeu realitas, quia guttæ nõ enim erat ille ſudor inſtar aliorum, qui per paruos porros corporis humani prodeunt ad extra in modũ minutiſſimarũ guttularũ,quę vix percipi poſſunt. Sed erat realis,& multũ ſenſibilius,qđ importat,hæc dictio gutta. Secundum eſt precioſitas huius ſudoris, quia ſanguinis, & non ſanguinis qualiſcunq; hominis,ſed illius,qui eſt verus Deus,& homo perfectus. Tertiũ eſt, abundantia huius ſudoris,quæ valde magna fuit,qđ notatur cũ ſubditur decurrẽtis. Quartũ vtilitas,qa in terrã. Non.n.effudit Chriſtus ſuũ ſanguinẽ neq; mortuus eſt pro his,qui tũc erãt in cęlo, videlicet pro Angelis,neq; pro illis,qui erat ſubtus terrã,videlicet pro dãnatis,ſed tantũ pro illis,qui erãt ſuper terrã,aut qui aliquando

do ibi fuerant,& qui iam cũ gratia deceſſeranr,quales erãt ſancti pr̃es,nota ſi vis,ꝙ Chriſtus ex ardẽti deſiderio, ꝙ ad nr̃am ſalutẽ habebat,pluries ſanguinem fudit,videlicet in circũciſione.i.or̃one,vt hic,in flagellatione, ĩ coronatione, in crucifixione,in lateris apertione, q̃d aũt factũ fuerit de hmõi ſanguine fuſo ꝑ ſudorẽ incertũ habemus. Põt tñ de eo dici ſicut dixi de ſãguine fuſo in circũciſione. Vide ſi vis in ſermone de circũſione,in aduẽtu de ſecretis ſecretorum.

Tertium dubiũ eſt, quid ſignificat illa agonia,q̃ paſſus eſt Chriſtus cũ tertio orantẽ in Orto,reſpõdet̃,ꝙ ſignificat vehementẽ, & indicibilẽ dolorẽ,quẽ tunc Chriſtus habuit ex apprehẽſione imminẽtis mortis ,vel vt dicunt alij iſta agonia fuit reluctatio ſenſualitatis,& rõnis. Sẽſualitas n. in Chriſto naturaliter mortẽ horrebat, ecõtrario uerò rõ ipſam pro ſalute humana zelabat Ex qua quidã reluctatione factus eſt Chriſtus tanquã agonizãs ad mortẽ,& de hmõi reluctatione figura legit̃ Gen. 32.ubi dr̃,ꝙ Iacob luctabat̃ cũ Angelo orans.i.humanitas cũ diuinitate in Chriſto.O ſi pijſſimus Chriſtus ex ſola apprehẽſione mortis naturalę imminẽtis,quæ cito trãſitura erat in gloriã reſurrectionis,tm̃ perteritus eſt, & tm̃ eã exhorruit,ut quaſi agonizare ad mortẽ uideretur,& ſanguinẽ ſudaret,quantũ putatis terret̃ miſer peccator moriẽs cũ uidet iuſtũ Dei iudiciũ ſuꝑ ſe, & pęnas ſine fine duraturas iã inſtare? Sed quid eſt,ꝙ Chriſtus in agonia factus prolixius orat? niſi, ꝙ tũc maximè debet homo ſe commẽdare Deo , cũ ſentit mortẽ de prope inſtare.Vñ legitur de Aug.ꝙ per ſeptẽ dies ante obitũ ſuũ prohibuit ne quis præter medicos,& ſeruos cibaria ei miniſtrantes ad eũ ingrederetur, ne a quo quã impediretur eius intentio,& deuotio.Nã toto illo tempore orationi uacabat ſpiritũ ſuum dño cõmendãs,per hoc deniq; ſignificatur,ꝙ quãto grauior inſurgit tribulatio, tunc prolixius,& feruentius eſt orandum. Quid eſt etiam,ꝙ Chriſto ſic agonizanti,& in corde afflicto pariter,& corpore apparuit Angelus confortans eũ,ut ait Lucas. Niſi,ꝙ ſancti Dei Angeli aſſunt licèt inuiſibiliter iuſtis tribulatis , & afflictus ſicut dicit Gabriel Thobiæ ſeniori. Quando,inquit,orabat cum lachrimis , &c. Tho.12.Et non ſolum Angelus bonus aſſiſtit tribulato , uerumetiam ipſe

dominus Deus per ſpeciale auxiliũ, vnde ipſe eſt,qui dicit. Cũ ipſo ſum in tribulatione.De ipſo ét Angelo,qui tũc apparuit Chriſto cõfortans eũ,quæri poteſt in qua ſpé illi apparuit,reſpõdetur,ꝙ in ſpé viſibili,& humana.Neq; .n.credendũ eſt,ꝙ illi apparuerit mentaliter,quia illo modo ſemper erãt Angeli præſétes Chriſto,qui cũ eo,ꝙ erat viatori, ſimile,& cõprehẽſor erat, quis aũt fuerit iſte Angelus Euãgeliſta non declarat, debét tñ quidã,ꝙ hic fuerit Michael, qui Chriſto retulit ſe patri orationis ſuæ tenore retuliſſe; atque omnis procidentes Angelos pro hoc ipſo oraſſe , & patré reſpondiſſe. Nouit filius meus, ꝙ redéptio humani generis,q̃ ſic optamus ſine ſui ſanguinis effuſione fieri decéter non põt,quæri ét pót qũo hic Angelus cõfortabat Chriſtũ,rñſio,confortabat eũ ei aſſiſtédo,vel forte aliqua verba cõſolatoria eidé dicendo,vtpotè,ꝙ ꝑ mortem ſuã Luciferũ vinceret,ſanctos pr̃es de limbo educeret,paradisũ aperiret, peccatũ deleret,& hmõi.Ité ꝙ Angeli in cęlo iã gaudebant de hmõi paternitate,ſciétes ꝙ per eã eſſent ruinæ eorũ reparãdę.Ité ꝙ iã incipiebãt exultare ſancti patres in limbo cognoſcétes,ꝙ per eã in breui eſſent indeliberãdi. Item ꝙ paſſio eius cito tranſiret, ſed eius effectus perpetuò maneret,& ſimilia, & quamuis Chriſtus hæc oĩa plenè cognoſcęret,nõ propterea ſequitur quin Angelus eidé talia dixerit. Sæpe.n.ad conſolationé triſtiũ multa dicimus , quæ plenè nouerũt,ecce audiſtis chariſſimi qũo pijſſimus Ieſus noſtrã redéptioné incoando ſanguiné fuderit in orto.Studeamus & nos in cõtemplatione tanti doloris lachrimas fundere,& orationé dominicã tanquã alterã roſam rubeã ſemel méte deuota legere, quatenus pro nr̃a mediocritate coronemus ſaluatoré noſtrũ de roſis ſpiritalibus. Quis ibi deuotè fecerimus,procul dubio ipſe præparabit nobis coronãin cœlis de roſis miro , & ſuaui odore redolentibus , qui nunquam marceſcunt,ſed ſemper in eodem ſtatu permanent.

POSTQVAM viſum eſt,qũo ſaluator noſter coronatus eſt roſa doloris ſanguineũ ſudoré pro noſtra redéptione incoanda fundendo in orto, conſequẽter reſtat oſtendere qũo,& nos debemus in præſenti coronare pauperculas animas noſtras corona doloris,& anguſtię,ſcriptũ eſt enim 28.ſi compatimur.ſtollerando equanimiter paſſionis vitæ præſentis

præſentis ſicut,& Chriſtus tulit, conglorificabimur ſupple cũ illo.Ité.2.Cor.1.Sicut ſocij paſſionũ eſtis,ſic eritis,& cõſolationis, ſupple recipiendæ in futuro. Eſt ergo circa hoc notandum,ꝙ libenter debemus coronare nos roſa doloris, & anguſtiæ in præſenti,equanimiter ferendo quecq; aduerſa.In qua quidẽ roſa inuenio tria folia ſecundum, ꝙ ſunt tria propter, quæ debemus in præſenti libẽter tollerare aduerſa,& velle puniri.

PRIMVM igitur folium vocatur purgatio, vt.n.ſcribitur Eccl.7.Non eſt homo iuſtus in terra,qui faciat bonũ, & nõ peccet. Quinimmo oẽs peccauerunt,& ęgent gratia Dei.Ro.23.Itẽ.1.Io.1. Si dixerimus, quia peccatũ non,&c. Quia ergo in multis offendimus oẽs, & de die in diẽ labimur in uaria peccata,idcirco debemus libẽter pati in præſenti,& patiẽter ſuſtinere dñi flagella,vt ſic purgemur, nã ſicut fabri ſolent ponere aurũ, & argentũ in fornacẽ poſtq̃ cõtraxit rubiginẽ,vt ſic purgetur,& mũdũ fiat,ita, & Deus ponit hominẽ poſtquã peccauit in fornace tribulationis,& anguſtiæ, ẽt in præſenti ut mũdus fiat, & præſenteẽ ab Angelis in hora mortis ſuæ corã diuina maieſtate,tanquã vas puriſſimũ,& hoc eſt,quod dicitur,prouer.25.Aufer rubiginem de argento,& ęgredietur vas puriſſimũ,& de hoc hiſtoriã habemus Lu.16.de Lazaro de quo prius mortẽ dixit pater Abrahã, ꝙ receperat mala in uita ſua.Sup quo dicit gl.or.ꝙ Lazarus habuit aliquid mali in præſenti vita,& illud ignis inopia purgauit Et poſtquã oblata eſt rubigo peccati ſaltem venialis de argento.i. de conſcientia Lazari tandẽ egreſſa eſt aĩa eius de corpore tanquã vas puriſſimũ, & hoc eſt,qđ dicitur in Euangelio.Factũ eſt,ut moreretur mẽdicus,& portaretur ab Angelis in ſinum Abrahæ,ad idẽ ẽt propoſitũ refert Dominus Ant.in ſua cro.parte. 2.tit.12.c. 6.§.10.de Mauricio Imperatore cui in ſomnis uiſum eſt, ꝙ traheretur ad Dei iudiciũ.Dixitq; ei iudex.Vbi vis reddam tibi mala,quæ in hoc ſeculo perpetraſti. At ille tanquã bene cõſultus ait.Amator hominũ dñe,& iudex iuſtẽ, hic potius ea mihi,& non in futuro ſeculo redde, ſtatimq; iudex iuſſit tradi Mauritiũ, & Cõſtantiã vxorẽ eius,cũ oĩbus filijs,& filiabus ſuis omnique cognatione ſua foce militi.Sic autem euenit Mauritio, ut enim ſomnis oſtenſum fuerat.

Nam Foca uſurpauit imperium, & Mauricius diſſimulato habitu cum uxore,& liberis nocte aufugit,& in Macedoniã declinauit. Cunque Foca audiſſet eum ibi latere miſſo exercitum eum apprehendit,& decollari iuſſit,hæc ex dicta cronica. O quam felices ſunt hi qui in preſenti adeo puniũtur de facinoribus ſuis,vt ſic purgati in hora mortis ſurſum aſcendere mereantur, unde de talibus ſcribitur Sap.3. & ſi coram hominibus torméta paſſi ſunt:ſpes illorum immortalitate plena eſt in paucis uexati in multis bene diſponentur.Sequitur.Tanquam aurũ in fornace probauit. &c.

Secundum folium prædictæ roſę vocatur pręſeruatio. Nã debemus nos in præſenti coronare roſa doloris,& penitentiæ,vt a doloribus,& cruciatibus inferni præſeruemur & ne nos illic puniat Deus,vnde Au.pſal.44.exponés illud verbũ.Dilexiſti iuſtitiam,& odiſti iniquitatem,dicit ſic.Puniendum eſt peccatum,ſi nõ vis vt ipſum puniat Dominus prçueni ergo eum,& punas ipſum delictum,ideo enim adhuc ipſe Dominus parcit,differt,tam manum,arcum inté-dit hoc eſt minus,differt ergo manum a peccatis tuis,tu noli differre ergo manum a peccatis tuis:tu noli differre. hæc ille,item idem Aug.ad fratres in ere.ſermo.44.qui intitulaĩ de exortatione ad ſacerdotes dicit ſic,nulla peccata permittet Deus inulta, hoc eſt ſine vindicta qa certè aut nos hic vindicabimus peccata noſtra per pęnitentiam aut illa vindicabit Deus per iudicij ſeueritaté,hæc ibi. Quis ergo debeamus noſmetipſos in præſenti coronare roſa ipſius doloris, & pœnitentiæ vt ſic præſeruemur a dolore inferni perſuaderi poſſunt exemplo apum,de quibus refert Ambr. in exameron. lib.5.c.21. quod inter eas talis iuſtitia eſt q ubi aliqua non obtemperauerit legibus regis ſui:pęnitendi ſe mulctant condennatione vt moriantur aculei ſui vulneratione.Quod Perſarum populi hodie ſeruare dicunĩ vt pro cõmiſſo pctõ Ipſi in ſe proprie mortis exequantur ſententiam,hæc Ambr.Si ergo apes propter tranſgreſſioné legum regis ſui ſe ipſas perimant, quãto magis debet homo tranſgreſſor legũ regis ęterni ſeipſum in præſenti punire, nõ tamé perimendo: ſed grauẽ pęnitentiã aſſumendo:ne contingãt eũ in alio ſęculoſi ne fine dolere. Audiat Paulũ Apoſtolum Hebr.10.terribiliter intonantem,& dicentem

Horrendum

Horrendum eſt incidere in manus Dei uiuentis. Et ad hoc propoſitū facit hiſtoria, de qua legitur in 2. parte cronicę Domini Anto. tit. 16. c. 1. §. 18. Vt enim ibi narratur anno Domini milleſimo tertio, fuit quidam Monachus in Monaſterio Floriacēſi Aurelianenſis dioceſis dictus Guilbertus qui apoſtauit, & in Hiſpaniam pergens ciuitatem Hiſpalēſem incoluit, in qua tunc temporis morā gerebant ſaraceni vacantes magicis artibus. Cum illis ergo dictus Guilbertus ſe immiſcuit, & artem illam reprobatiſſimam didicit. Quo facto rapuit librum magiſtri ſui plenum incantationibus, & admirationibus. Succeſſu quoque temporis factus eſt, Archiepiſcopus Remenſis per ſuas incantationes. Deinde Rauennenſis: poſtremo ad ſumum pontificium eſt ſublimatus. Quo facto petiuit à ſuo familiari ſpiritu quanto tempore eſſet victurus, & negaturus in ſede Petri. At ille. Tādiu, inquit, viues quouſque miſſam celebres apud capellam de Hieruſalem, quo audito, grauius eſt valde, firmiterque propoſuit nunquam ire Hieruſalem ſed à dęmone deceptus quia mendax eſt, & pater mendacij: quadam die quadrageſimæ ex officio habuit celebrare miſſam in capella ſanctæ crucis de Hieruſalem infra muros, vbi nunc ſunt Carthuſieñ. Quo ibi celebrante adeſt infinita dęmonum multitudo, procurātium maximum terremotum: ita vt capella videretur cadere in terrā ſeu verius in abiſſum. Cunque ex tali terremotu Guilbertus pronus cecidiſſet ſemiuiuus in terrā a ſuis releuat⁹, & reſumpto vtcūque ſpiritu interrogat vbi nam eſſet At illi. In capella ſanctæ crucis de Hieruſalem beatiſſimę pater. Quo audito infremuit, & ingemuit quod ſe dediſſet diabolo ordinans quod corpus ſuum membratim ſcinderetur, & ſolus truncus relinqueretur qui tandem poneretur in curru: ibique ſepelirentur: vbi equi currum trahentes per ſe ipſos differrent. Facta igitur per eum generali confeſſione, & præcepta peccatorum ſuorum abſolutione, omnia ſunt completa ſicut præceperat. Cum igitur equi currum cum corpore hinc inde quaſi rabidi per totum diem traxiſſent abſque conductore tandem ſero facto dictum currum ad Lateranenſem Eccleſiam traxerunt. Ibique ſepulturæ commendatum eſt corpus dicti Guilberti. Ex quo facto veriſimiliter credi poteſt

quòd Dominus fecerit illi miſericordiam in fine dierum ſuorum. Exemplo ergo huius peccatoris coronemus nos roſa pęnitentiæ, & doloris de peccatis, vt ſic præſeruemur a cruciatibus inferni.

Tertium folium Roſæ doloris, & anguſtiæ vocat glorificatio, ſi enim coronauerimus nos in præſenti Roſa prædicta indefectibiliter glorificabimur tandem a Deo. Si inquit, Paulus Ro. 8. Compatimur, & conglorificabimur. Nam ut, inquit, idem Apoſtolus Act. 14. Per multas tribulationes oportet nos introire in re. ce. Et de capite noſtro ſcriptũ eſt, Luc. 24. Oportuit Chriſtũ pati, & ita intrare in gloriam ſuam. Propterea enim, vt glorificaretur Petrus in cruce ſuſpenditur? Paulus capite truncatur. Bartholomeus viuus excoriatur, Stephanus lapidibus obruitur, Laurentius in craticula aſſatur. Agatha mammilis priuatur, & ſic de alijs ſanctis Dei martyribus, qui in ſuis corporibus pro Chriſto immania pertulerunt tormenta, vt tandem perciperent immarceſſibilem æternæ gloriæ coronam. Et breuite, rut, inquit, Hiero. 3. parte Epiſtolarum ſuarum. Epiſtola. 16. ad Euſtochium Virginem ſcribens, quis ſanctorum, ſine certamine coronatus eſt. Abel iuſtus occiditur. Abrahã vxorem amittere periclitatur. Et ne immenſum volumen extendam quære, & inuenies ſingulos aduerſa perpeſſos. Solus Salomon in delitijs fuit, & forſitan ideo corruit. Quem enim diligit Dominus corripit, & caſtigat omnem filium quem recipit. Hebr. 12. Hæc ille. Patienter itaque feramus chariſſimi dolores corporeos, quos neceſſario habemus pati in præſenti uita, pariter, & queque aduerſa ſi velimus ſequi Saluatorem noſtrum iam in cęlis regnãtem, attendentes iuxta Apoſtoli ſentẽtiam Rom. 8. ꝙ non ſunt condignę paſſiones huius temporis ad. f. g. quæ re. in nobis. Coronemus ergo nos, in hac mortali vita roſa doloris, inſtar Saluatoris, vt tandem coronari mereamur roſa gloriæ, & honoris in cęlis. Quam nobis, &c.

DE

DE ROSA PRVDENTIAE
Sermo Vigeſimustertius.

CORONEMVS nos roſis. Sap.2.

VIGESIMA prima roſa coronæ ſpiritualis, dicitur Roſa prudentiæ. Quæ quidẽ Roſa meritò ſequitur poſt Roſam aduocationis, de qua dictũ eſt in penultimo ſermone, quia, quis vult bene aduocare, debet prudentiã ſecum habere, quę dirigit hominẽ in oĩbus actibus ſuis. Vt enim, dicit beatus Thom.2.2.q.47.art.13. Prudentia vera, & perfecta eſt, qua conſiliamur, iudicamus, & præcipimus, quæ ad bonum finem, totius vitæ humanę pertinent, & hęc prudentia ſolis bonis cõuenit. Hac autem Roſa prudentiæ inſignita, & coronata fuit Dei genitrix virgo. Vnde illi canit eccleſia. Virgo prudentiſſima quo progrederis, quaſi aurora conſurgens, &c. Pro quo eſt notandum, quod virgo Maria oſtendit prudentiam ſuam tribus videlicet.

Filio. Angelo. Diabolo.

PRIMÒ igitur ipſa oſtendit prudentiam ſuam filio, & hoc tripliciter, ſicut patet ex illo textu Luc.2. Fili, quid feciſti, &c. q. d. O amantiſſimæ fili indica mihi, quare hoc feciſti, ut nobis neſcientibus remaneres in templo. Indica ergo hoc mihi, ut dolor meus ex hac re conceptus ualeat mitigari in ijs, itaque verbis, ipſa mater benigniſſima oſtendit ſuam prudentiam ad filium tripliciter.

PRIMÒ quidem in pietate, & benignitate, quia dulciter corripuit, & allocuta eſt filium ſuum dicens ei. Fili dans nobis in hoc exemplum, ꝙ dulci locutione, & non in furore debemus loqui vnus alteri, quia ut habetur. 6. Verbum dulce multiplicat amicos, & mitigat inimicos. Etiam in corrigendo debet homo exhibere pietatem verborum. Vnde pſal. Corripiet me iuſtus in miſericordia. Et talis correctio gratioſa multum prodeſt, ideo ſequitur, & increpabit me, ideſt increpatio ſua proderit mihi. Nam ſicut in archa teſtamenti ſimul fuerunt virga Aaron, & manna, vt habetur Hebr.9. Ita in corripiente alterum debet eſſe talis

prudentia, ut ſimul habeat virgam correptionis, & manna dulcedinis. Generoſus eſt enim hominis animus, &c. Nam ſecundum Greg. in ſuo paſtorali in corrigēdis ſubditorum delictis plus agit benignitas, quàm ſeueritas, & plus charitas, quam poteſtas.

SECVNDÒ virgo Maria oſtendit prudentiam ſuam, ad filium vbi ſupra in paucitate. Tantum enim dixit ei tantum pauciſſima verba, ſcilicet quid feciſti nobis, & nil aliud addit. Nec verba illa more aliarum matrum reiterauit. Ideo de ea legitur Can. 4. Fauus diſtillans labia tua ſponſa. Nam labia Virginis Mariæ comparantur fauo mellis propter dulcedinem. Sed fauo diſtillanti propter paucitatem. Sciebat enim Maria ſcripturas, & quoniam ſcriptum eſt Prouer. 10. In multiloquio non deerit peccatum, qui autem moderatur labia ſua prudentiſſimus eſt. Facile enim eſt proferre verbum, ſed graue reuocare. Ideo Prou. 13. Qui cuſtodit os ſuum, cuſtodit animam ſuam, qui autem inconſideratus eſt ad loquendum ſentiet mala. Quia, ut habetu Eccl. 20. Qui multis vtitur verbis lędit animam ſuam.

TERTIÒ Virgo Maria oſtendit prudentiam ſuam ad filium in uerborum humilitate, quando dixit. Pater, & ego dolentes querebamus te præponens ſibi Ioſeph. Et in hoc dedit exemplum cæteris mulieribus habendi hanc prudentiam, ut ſciant honorare viros ſuos, ſicut ſcriptum eſt Heſt. 1. Cunctę vxores, tam maiorum, quam minorum deferant maritis ſuis honorem. Cuius rationem aſſignat Apoſtolus Ephe. 5. dicens, quòd vir eſt caput mulieris. Sed profectò nonnullę mulieres præſumētes, quandoq; de nobilitate generis ſui, vel de diuitijs quas attulerūt viris ſuis ipſos paruipendunt, plus honorantes canem, quam maritum. Nam ſi maritus redierit de foris cum cane, vtroque domum intrante, quandoque vxor facit feſtum cani, & applaudit illi, & faciem a viro ſuo auertit, en luy rechinant gallice, & dicendo intra ſemetipſam. O vtinam adhuc eſſet vir iſte in loco, vnde venit. Certè ego non irem ad querendum eum. Non ſic autem egit virgo Maria, quæ non immemor ſcripturæ dicentis. Quanto maiores, humilia te in omnibus, & coram Deo, inuenies gratiam, honorem

detulit

detulit viro ſuo, & verbo eum prænominando ſibi, vt dictũ eſt, & facto ſibi obediendo cum eundem iuit in Egyptum,& Iudeæ redeundum. Ecce quam bene ipſa oſtēdit tripliciter prudentiam ſuam ad filium.

SECVNDÒ virgo Maria oſtendit prudentiam ſuam in ordine ad Angelum Gabrielem, & hoc tripliciter ſecundum, ꝙ inſinuatur in illo Euangelio. Miſſus eſt,&c.

PRIMÒ quidem in hoc, ꝙ turbata eſt in ſermone ipſius Angeli. Prudentis enim,& honeſtæ Virginis eſt turbari cum audit aliquid inſolitum,& prius inauditum. Vnde Ber. ſuper miſſus eſt. Homil.3. ſuper illo verbo. Turbata eſt in ſer.&c. dicit ſic. Solent Virgines,quæ veræ Virgines ſunt ſemper eſſe pauidę,& nunquam ſecuræ. Solent etiam totę pertimeſcere,ac quicquic nouum,aut ſubitum ortum fuerit. Suſpectas nempe habent inſidias,& totum contra ſe æſtimant machinatum. Idcirco Maria turbata eſt. Hæc ille. Iſta ergo turbatio, vt dicit magiſter Nicolaus de Gorrã ſuper Lucam,fuit turbatio pudoris pauoris, admirationis. Pudoris quidem,quia ſola videbatur cum Angelo, quaſi cum viro. Pauoris vero,quia videbat Angelum in humana ſpecie repēte clauſo oſtio intraſſe, Admirationis autē,quia tantum miſterium nunciabatur ei affuturum, quo maius nunquam audiuit mundus. Dicit autem magiſter Nicolaus de Lyra, quòd Maria non eſt turbata neque admirata de uiſione,& apparitione Angeli, quia ſolita erat videre Angelos,ſed turbata eſt de ſalutatione inſolito,quia nihil mirabilius eſt veri Angeli, quam ſua exaltatio, & ideo non dicit Euangeliſta, quòd turbata fuerit Maria ex aſpectu angeli,ſed in ſermone eius.

SECVNDÒ Maria oſtendit prudentiam ſuam in ordine ad Angelum in hoc, ꝙ cogitabat qualis eſſet iſta ſalutatio,quam illi porrigebat. Vnde Ambr. & recitatur in glo. ord. ſuper illo verbo. Cogitabat qualis,&c. dicit,quòd Maria ex verecundia pauet, & ex prudentia nouam benedictionis formulã miratur. Audierat enim Angelos frequenter apparuiſſe,& locutos fuiſſe,tam viris,quam mulieribus ſed talē ſalutationem,tam inſignem,& ſublimem,tam ſingularē,& inſolitã non legerat neq; audierat. Et ideo cogitabat qualis eſſet iſta ſalutatio. In quo patet eius prudentia.

tia. Prudentis enim eſt eſſe cogitatiuum, & diſſimulare in re inſolita reſponſum, ſecundum illud Prou. 11. Vir prudẽs tacebit. Turbata eſt ergo Maria in ſermone angeli, ſed non eſt locuta, vt in hoc imitaretur patrem ſuum, qui dicit in pſal. Turbatus ſum, & non ſum locutus. Quis ergo tacuit prudentiæ fuit, quia etiam ſtultus ſi tacuerit ſapiens reputabitur Prou. 17. Cogitabat ergo qualis eſſet iſta ſalutatio, ideſt, cogitabat apud ſe, quæ & qualia verba illi diceret angelus, & quid illi reſpondere deberet. Item cogitabat, quòd aliquando angelus Sathanæ transfigurat ſe in angelum lucis, vt habetur. 2. Cor. 11. Sed parte ex altera, non credebat ſe illudi, non tamen talia eſtimabat de ſe, vt in matrem Dei eligi deberet, & hoc ex humilitate ſua. Et ideo cogitabat qualis eſſet iſta ſalutatio. Sed vndecunque, & quomodocunque cogitaret, ſemper in cogitando, & reſponſum non præcipitando prudentiam ſuam oſtendebat.

Tertiò Maria oſtendit ſuam prudentiam quo ad angelum in hoc, quòd Gabrieli, & dicenti. Ecce concipies in vtero, & paries filium, prudenter reſpondit dicens. Quomodo fiet iſtud quoniam virum nõ cognoſco. Quaſi dicat. Quomodo poteſt fieri, vt concipiam, & pariam, quæ in virginitate permanere diſpoſui. Nam, vt dicit glo. interli. Ipſa iam vouerat caſtitatem. Et ideo prudenter requirebat de modo huius incarnationis quamuis de facto in ſe non dubitaret. Vt enim dicit glo. ord. ſuper illo verbo. Quomodo fiet, &c. allegando Bedam. Legerat Mariã Virginem parituram, nec de hoc dubitabat, Sed quia quomodo fieret nõ legerat, nec ab angelo audierat, ideo quo ordine impleri debeat, requirit. In quo patet eius prudentia.

Tertiò principaliter Virgo Maria oſtendit ſuam prudentiam in ordine ad diabolum. Ipſe enim prout cõſueuerat alijs mulieribus facere, voluit eam ſeducere per ſuperbiam, proponens coram oculis ſuis quanta gloria digna eſſet, quæ Regem cœlorum genuerat, & pepererat. Sed ipſa tanquam prudentiſſima reſpondit ei, quod in ſuo Cantico legitur, & ſunt verba eiuſdem. Depoſuit, ſupple Deus potẽtes, ideſt, ſuperbos de ſede, & exaltanit humiles. Item alia ſcriptura dicit Eccleſ. 3. Quanto magnus es, humilia te in omnibus. Item voluit eum ſeducere per auaritiam, præſer-

tim

tim cum vidit reges offerentes filio ſuo tot, & tanta munera, videlicet aurum, thus, & mirram. Sed ipſa tanquam prudentiſſima reſpondit ei dicens, qđ Deus eſurientes impleuit bonis, & diuites dimiſit inanes. Item alia ſcriptura, dicit Eccleſ. 10. quòd auaro nihil eſt ſceleſtius. Item voluit eam ſeducere per luxuriam, proponens ei carnis delitias. Sed ipſa tanquam prudentiſſima reſpondit ei dicens. Virum non cognoſco, id eſt, propoſui nunquam carnaliter cognoſcere. Item alia ſcriptura dicit. Vouete, & reddite. Sic eſt, quòd voui perpetuam virginitatē domino, ergo debeo eam illi reddere. Ecce quomodo virgo hæc ſacratiſſima oſtendit ſuam prudentiam ad diabolum, & ad allegationes eius. Vnde de ea poteſt dici illud Iob. 26. Prudentia eius percuſſit ſuperbum, videlicet diabolum, qui anthonomaticæ ſuperbus dr̄. In cuius figura legitur Iudic. 4. quòd cum Syſara declinaſſet ad domum Iahel vxoris Aber. Ipſa noctis ſilentio infixit clauum intra caput eius, & ſic occidit eum. Ad propoſitū, & breuiter, ſi Syſara qui interpretatur excluſio gaudij recte deſignat diabolum, qui propter ſuam ſuperbiam excluſus eſt de loco gaudij, quia de cęlo. Iahel verò, quę interpretatur aſcendens, ſignificat Virginem Mariam, quæ in p̄ſenti aſcendens ſemper de virtute in virtutem, tandé aſcendit tracta tamen à filio ad ſuperos. Hęc igitur Iahel per ſuā aſtutiam, & prudētiam ſuperauit diabolum, & de illo triūphauit, qui eam ſuperare moliebatur modis prædictis. Sed quid ſignificat clauus quem ipſa infixit capiti Syſare. Profectò deſignat prudentes reſpōſiones ipſius virginis ad ſingula tentamēta ipſius maligni ſpiritus, de quibus prius dictum eſt. Poſſumus ergo de ea dicere illud quod canit eccleſia de communi virginum. Hæc eſt virgo ſapiens, & vna de numero prudentum. Huic itaque tam prudenti virgini ob reuerentiam ſuæ prudentiæ præſentemus, & decantemus ſemel angelicum oraculum tanquam roſam ſibi acceptiſſimam, & miro odore fragrantem, ut ſic pro noſtra mediocritate conficiamus eidem coronam de roſis angelicis, quatenus ipſa vices in centuplo refundendo nobis ſuis pręcibus, & meritis coronam præpararet in cœlis.

POSTQVAM oſtenſum eſt, quomodo Virgo Maria coronata fuit roſa prudentiæ, conſequenter videre reſtat

quo,

quomodo, & nos eadem roſa coronare poterimus animas noſtras. Pro quo eſt aduertendum, quòd in hac roſa prudẽtiæ inueniantur tria pulchra folia, quæ ſunt

Cognitio. Operatio. Inſtructio.

QVANTVM ad primum eſt notandum, quòd in tribus cognoſcitur prudentia uiri iuſti, uidelicet

In præteritorum recordatione.

In præſentium ordinatione.

In futurorum meditatione.

PRIMÒ igitur dico, quod vir prudens præterita recordatur. Sicut enim cignus habet collum adeo longum, & flexibilem, quòd retro ſe poteſt reſpicere ſiue ad componendum plumas ſuas, ſiue ad ſe protegendum, ſiue ob aliam cauſam. Similiter etiam & Serpens habet collum lungum in modum prædictum. Sic, & nos ad illa quæ retro abierũt, debemus oculos cõſiderationis noſtræ vertere, & tunc erimus, ſicut illi de quibus Matth. 10. Eſtote prudentes, ſicut Serpentes, & ſimplices ſicut columbæ. Si autem quęris quę ſunt illa præterita, quæ debemus recordari dico, ꝙ multę ſunt, vtpotè beneficia, quæ à Deo recepimus tam gratuita, ut gratia baptiſmalis, remiſſio peccatorum, collatio uirtutum, & huiuſmodi, quàm naturalia, vt quòd fecit nos Deus ad imaginem, & ſimilitudinem ſuam, quàm corporalia, ut quòd dedit nobis egregiam figuram præ cęteris animalibus, quàm temporalia, ut ſunt diuitiæ temporales. Item, ꝙ nos nutriuit, & eſcam neceſſariam dedit. Item inter illa prę terita, quæ recordari debemus, debemus annumerare mala multa, quæ commiſimus, & quæ nobis per gratiam Dei remiſſa ſunt, & de hoc gratias agere Deo, aut ſi in illis adhuc ſumus, illa quàm totius deflere debemus. Similiter inter præterita recordanda connumerare debemus vtilitatẽ, & miſeriam in qua nati ſunt, de qua loquitur Salomon Sapien. 7. In ventre matris figuratus ſum caro decem menſiũ tempore coagulatus ſum in ſanguine ex ſemine hominis, & delectamento ſomnij conuenientis. Et ego natus accepi communem aerem, &c. Sequitur. Nemo ex regibus habuit aliud natiuitatis initium.

SECVNDÒ dico, quòd vir prudens præſentia moderatur. Videtur enim nihil eſſe ſtabile in mundo iſto, ſed cun-

cta uanitati ſubiecta, atque mutationi. Vnde Eccleſ.1. Vanitas uanitatum, eſt ſupple mundus iſte, & uita humana præſens, & omnia uanitas. q.d. quòd iſta uita non eſt aliud quàm uanitas ex uanitatibus collecta, ſicut propoſitio uniuerſalis ex ſingularibus reſultat. Item in eodem capitulo loquitur idem Salomon dicens. Vidi, quæ fiunt cuncta ſub Sole, & ecce uniuerſa uanitas, & afflictio ſpiritus. Sed quare dicit afflictio ſpiritus, quia reuera iſta uita non tranſitur abſque multis amaritudinibus, & anguſtiis plurimis. Propterea inſtabilitatem, & miſeriam uitæ huius deſcribens Hierony.3. parte epiſtolarum ſuarum, epiſtola 85. dicit ſic. O uita mundi, non uita, ſed mors, uita fallax, uita onuſta triſtitijs, imbecillis, & umbratica, uita mendax nunc flores, & ſtatim areſcis, uita priuans, uita fragilis, uita momentanea, & caducaque quanto magis creſcis, tanto magis decreſcis, cum plus procedis plus ad mortem propinquas. O uita plenè laqueis, quos in mundo homines illaqueas. Quot per te iam ſuſtinent infernalia tormenta. Quam beatus, qui tuas agnoſcit fallacias. Quam beatus, qui tuis non curat blanditijs. Quam beatiſſimus, qui te benè priuatus eſt, & de te bene expeditus. Hæc ille. Cum ergo uir prudens animaduertit hæc omnia tunc ſtudet moderare, & debitè regularè uitam ſuam in præſenti, ita ut non ponat affectum ſuum in hãc caduca, & tranſitoria bona, ſed ſurſum eleuet ad æterna, & cœleſtia.

Tertiò dico, quod uir prudens futura meditatur, & præuidet propterea prudens dicitur ſecundum Iſido.51. Ethi. dicitur quaſi procul, ſeu a longe uidens. Nam ſicut uidemus, ꝙ formica quodam inſtinctu naturæ tempus futuræ hyemis præuidet, & ideo in eſtate præparat, atque congregat uictualia. Sic, & uir prudens præuidens futura, utpote mortem. Iudicij horam, & inferni horrorem, prouidet ſibi bona hora de uictualibus gratiarum, & uirtutũ. Et de unoquoque tali poteſt dici illud Prou.2. Prudentia ſeruabit te, ut eruaris a uia mala. Ecce ergo tria, quæ agere debet uir prudens, & per quæ de unoquoque cognoſci poteſt ſi uerè ſit prudens necne. Et hoc eſt, quod dicit Sene. 51. de quatuor uirtutibus. Si, inquit, prudens fuit animus tuus tribus temporibus diſpenſetur, præterita cogita,

ta,præſentia ordina,futura præuide. Vnde Ariſtoteles Alexandrum ammonet, vt prædeceſſorum acta ad memoriam reducat.Inquit enim. Annuales patrum diſutę.Inde poteris exempla bona extrahere, quia acta præterita dant certum documentum in futuris. Hæc ille. Item Iudas ille fortiſſimus bellatorum aiebat ſuis militibus.Mementote quo modo olim ſalui facti ſunt patres noſtri, &c. 1. Macha. 10. Sed prohdolor pauci ſunt,qui hæc agant,& ideo poſſumus concludere,ꝙ valde pauci ſunt verè prudentes. Vnde clamat ſcriptura Deut.32.dicens.Gens abſque conſilio,& ſine prudentia.Vtinam ſaperent præterita,& intelligerent præſenta,ac prouideret nouiſſima.

QVANTVM ad ſecundum principale notandum, ꝙ prudentia habet triplicem operationem, ſecundum ꝙ triplex eſt genus bonorum. Sunt enim bona fortunæ naturæ gratiæ.Prudentia autem bona fortunæ fideliter diſtribuit, bona naturæ tutę cuſtodit, bona gratiæ diligenter acquirit. Sicut ergo homines mundani dicuntur, & reputantur prudentes apud alios mundanos, quando ſcilicet ſua benè diſtribuunt,benè cuſtodiunt,& benè acquirunt. Ita & homines ſpirituales,atque virtuoſi reputantur illis tribus modis prudentes,ſecundum Deum.

PRIMA igitur operatio veræ prudentiæ eſt, ꝙ facit hominem benè diſtribuere bona fortunæ. Balliui enim & Sindici debent fideliter diſpenſare ad voluntatem dominorum ſuorum bona ſibi commiſſa. Sic eſt autem,quòd diuites huius ſæculi non ſunt propriè domini bonorum temporalium,ſed tantũ Balliui,& Sindici, quia domini eſt terra,& plenitudo eius.Nam vt dicit Chryſ.homil.2. Circa diuitias tantum vſum habemus,dominum autem nemo.Et ſi enim nobis per omnem permaneant vitam, volentes tamẽ aut nolentes in fine alijs cedemus.Ipſa ergo bona debemus diſtribuere,& diſpenſare ad voluntatem illius,qui eſt illarum verus dominus. Vult autem illarum verus dominus, ſcilicet Deus, vt diuites illas diſtribuant pauperibus iuxta eorum facultatem,& pauperum exigentiam.Nam ſicut ſtomachus in homine cibum recipit, & receptum ad alia mẽbra, ſecundum eorum neceſſitatem tranſmittit ſibi ſolum retinens,quod ei neceſſe eſt, ſic debent facere diuites pau-

peribus,

peribus, quia ut dicit Aug. de verbis domini.ſer.25. Diues propter pauperem factus eſt,& pauper propter diuitem diuitis eſt erogare,& pauperis orare. Sed profecto hodie poteſt proponi Chriſti verbum.Matt.24. Quis putas, ſupple eſt,fidelis ſeruus, & prudens quem conſtituit dominus ſuper familiam ſuam,vt det illis cibum in tempore,ſupple neceſſitatis,& indigentiæ.q.d.ꝙ rari ſunt tales, multi tamen qui parati ſunt dare ad vſuram.Et ideo poſſumus veraciter concludere,ꝙ pauci ſunt habentes veram prudentiam circa diſpenſationem temporalium.

SECVNDA operatio veræ prudentiæ eſt,quòd facit hominem benè, & tute cuſtodire bona naturæ, ut ſcilicet anima tanta diligentius cuſtodiatur quanto eſt pręſtantior corpore,& omnia propter ipſius ſalutem expendantur.Cũ enim quis habet duo cuſtodire, tunc melius, & diligentius cuſtodit quod carius eſt. Sic eſt autẽ ꝙ anima adeo eſt chara, & præcioſa,:quòd non poteſt homo dare commutationem pro illa. Quia vt dicit deuotus Bern.epiſt.54. Item in lib. meditationum.c.3.totus iſte mundus ad vnius animæ precium extimari non poteſt. Non enim pro toto mundo Deus animam ſuam dare voluit, quàm tamen pro anima humana dedit, quòd autem ad prudentiam pertineat omnia dare, & exponere pro ſalute animæ, videlicet corpus, & omnia temporalia docet Saluator.Mat.10.dicens. Eſtote prudentes, ſicut Serpentes, qui ſcilicet corpus exponunt, ut caput ſeruent. Sic, & nos corpus pęnitentię,& temporalia in eleemoſynas pauperum exponere debemus pro ſalute animarum noſtrarum. Videmus enim,experimur,quòd quodam naturali inſtinctu brachium exponimus ictui, & periculo, pro conſeruando capite, eo ꝙ caput ſine brachio benè viuit, & non ediuerſo. Sic debemus facere de anima, & corpore,atque temporalibus bonis. Quid,inquit,Saluator Luc.9. Proficit homini ſi lucretur, uniuerſum mundũ, ſeipſum autem perdat,& detrimentum ſui faciat.Pręterea poſitus in periculo maris ſi prudẽs fuerit,merces ſuas proijcit intra mare,ut ſaluetur. Stultus autem eſſet ſi econuerſo ſeipſum proijceret in mare ad ſaluandum ſua.Ita in propoſito debemus omnia a nobis abijcere,ubi expedit,potius quàm detrimentum patietur in bonis animæ. Nam tunc

tempe-

tempeſtas oritur cum quis tentatur. Scipſum autem proijcit in mare, ut ſua ſaluentur, qui peccato conſentit, ut corpus delectetur, & talis ueraciter eſt fatuus. In figura ergo huius legitur Ionæ. 1. ꝙ nautę tulerunt uniuerſa uaſa cum orta eſſet tempeſtas, & miſerunt in mare. Ita & nos debemus exponere corpus, & temporalia, ut ſeruetur anima. Item alia legitur. 4. Reg. 7. ubi dicitur, quòd Syri omnia reliquerunt, animas ſuas tantummodo ſaluare cupientes.

TERTIA operatio ueræ prudentiæ eſt, ꝙ facit hominem diligenter acquirere bona gratiæ quamdiu negotiari poteſt in nundinis vitæ huius. Homines enim illi reputantur quo ad mundum prudentes, qui in anguſto replent granaria ſua frumento, & cellaria ſua poſt vindemias vino, vt in futuro habeant, vnde lautè viuant. Sic, & ad prudentiam quæ eſt ſecundum Deum pertinet facere prouiſionem de bonis operibus, & meritis, vt in futuro habeat homo, vnde gaudeat, & fruatur in cœlo. In cuius figura dicitur Mat. 25. quòd prudentes virgines ſumpſerunt oleum ſecum. i. bona gratiæ. Nam ſicut oleum ſuperat omnes liquores, ſic bona gratiarum, & virtutum ſuperant bona temporalia. Si igitur prudentes fuerimus ſtudebimus nobis comparare huiuſmodi bona ſpiritualia. Et hoc propter triplicem rationem. Primò quidem propter huiuſmodi bonorum durationem, & inaufferibilitatem. Quilibet enim mercator libentius comparat merces quas ad hoſpitium ſuum ſcit ſe poſſe deferre, quàm illas quas in exitu nundinarum ſcit ſibi indubiè offerendos. Modo ſic eſt, quòd tẽporalia in exitu ab hoc mundo ab hominibus auferuntur. Iuxta illud 1. Thim. 6. Nihil intulimus in hunc mundum, haud dubium, quia nec aliquid auferre poterimus. Da etiam exemplum de illis, qui tranſeuntes per pontes Lugdunenſes, ut exeant Regnũ Frãciæ reuiſitantur, ſi nam habeant de moneta Franciæ, & cõperto, ꝙ ſic aufertur ab eis id idẽ fatiunt Angli quo ad eos, qui nauigant de Anglia in Normanniam, vel Franciam. Bona autem gratiæ, vt ſunt ieiunia, eleemoſynæ, orationes, & huiuſmodi auferri non poſſunt in paſſagio mortis. Quinimo ſcriptum eſt Apoc. 14. quòd opera illorum ſequuntur illos. Secundò debemus nobis comparare in præſenti bona ſpiritualia, propter illorum precioſitatem. Vadens enim ad

nundinas

nundinas cōparat ſibi illas merces,quas ſcit ſibi plus valituras,ita, & nos quādiu poſſumus in hoc mundo cū Deo mercari debemus cōparare nobis bona gratiarū,& virtutū,quę multū proderunt nobis in cęlo.Nā ibi plus valebit modica eleemoſyna,aut ieiuniū vnius diei,quā totum aurū Cypri. Quinimmò diuitiæ huius mūdi nihil tibi valebunt nec ibi recipientur.Scriptū eſt.n.Ezech.7.Argentū eorū foris projcientur,& aurū in ſterquilinium erit.Tertiò debemus nobis cōparare in pręſenti prædicta bona ſpiritualia propter eorū vtilitatem. Portanti.n. extremū cito porta aperitur, ſed qui vacuus accedit,repellitur cū rubore, vnde ſolet vulgariter dici.Bene veneritis,qui apportatis,& qui nō apportatis,reculorū.Ita in propoſito cū venerimus in hora mortis ad portā paradiſi,& clamauerimus dicentes illud Matt. 25. Domine dñe aperi nobis,certè reſpicietur ſi lampades noſtræ.i.conſcientię plenę ſint oleo miſericordiarū ad pauperes atq; bonorū operū, q; ſi comperiatur ita eſſe dicetur nobis.Bene veneritis,intrate, vbi aūt oppoſitū inuentū fuerit dicetur nobis a rege illius ciuitatis ſupernæ.Neſcio vos. Propterea in figura ſcriptū eſt. Exo. 34. Non apparebis in conſpectu meo vacuus. Si igitur viri prudentes uerimus, faciemus,quæ dicta ſunt.i. diligenter acquiremus theſauros gratiarū,& bonorum operū in præſenti propter triplicem rationem iam dictam.

QVANTVM ad tertiū principale eſt aduertendū,q; prudēs inſtruitur in Apogriphis Eſdrę facere tria ſecundū qd̄ legit̄.4.Eſdrę 4.c. Primò nēpe viro prudenti dr̄,vbi ſupra. Diē præteritū reuoca. Diem ante præteritū reuocare eſt, ad memoriā reducere dies præteritos, & tēpora in quibus quis peccauit,& cōſequentur currere feſtināter ad lauacrū confeſſionis,& pęnitentię.Sic aūt diē pręteritū reuocabat rex Ezechias cū dicebat ad dominū.Recogitabo tibi oēs annos meos in amaritudine aīæ meę.Eſa.38.Sil̄, & pſ.cū aiebat.Delicta iuuētutis meę,& ignorātias meas ne memineris Domine.Secundò dr̄ viro prudēti, ubi ſup.Menſura flatum venti.i.diligenter conſidera,q; vita præſens nō eſt niſi ventus cito currens. Vnde, & ſanctus ille. Iob dicebat 7. c. Memento,quia ventus eſt uita mea.Nam ſicut ventus tranſiens nullum veſtigium poſt ſe relinquit. Ita neque vita

hominis poſt eius morté.pſ. Trãſiui,& ecce non erat,quęſi ui eũ.&c. Tertiò,dr̃,viro prudéti igné põdera. Ille aũt igné ponderat,qui in corde ſuo quam grauia ſint inferni ſupplicia conſiderat.Item,qui quã durius,ſit ad portandum ignis quo cruciatur miſeri damnati penſat. Et bene dictũ eſt prudenti.Igné pondera,quia ignis inferni datur ad pondus, videlicet ſecundũ qualitatem delictorũ.Iuxta illud Deut.25. Pro méſura peccati erit,& plagarũ modus. Item Apoc.18. Quantũ glorificauit ſe, & in delitijs fuit tantũ, &c. Patent ergo tria,quæ facere debet homo, ſi prudens eſſe velit. Et breuiter tãta eſt laus roſæ prudétiæ, ꝙ vix ſermone põt explicari.Vnde Aug.ad fratres in eremo.Ser.4.qui intitulatur de prudentia,enumerans nonnulla præconia ipſius prudétiæ pariter,& oñdens,quã neceſſaria,ſit vnicuiq; noſtrũ dicit ſic.Prudétia nobis neceſſaria eſt,quia docet, quid fugiédum,& quid tenendũ ſit.Prudentia docet te, vt non ſuperbias ne mireris de rebus tranſitorijs cum ſint caducæ, & ea quæ poſſides tanquã aliena poſſidere aduertas. Prudentia docet te,vt quæ non potes perpetuo tenere fructuosè permittas abire.Prudentia docet te,vt in cunctis ſemper idem ſis tam in proſperis quã in aduerſis. Prudentia teſtimoniũ veritati nó amicitiæ reddit. Prudentia cũ diſcretione promittit,& promiſſum accelerat,& amplius quã promiſit pręſtat.Prudentia docet te,quomodo præſentia ordines, q̃uo præteritorũ recorderis,& q̃uo futura prouideas. Hæc ille. Hi ſunt igitur glorioſi tituli laudũ,& præconiorũ ipſius roſæ prudentiæ quaſi iuſtè egerimus coronabimus noſmetipſos in præſenti, vt tandem percipere mereamur coronam gloriæ in futuro. Quã nobis,&c.

DE ROSA IVSTITIAE.
Sermo Vigeſimusquartus.

CORONEMVS nos roſis. Sap.2.

VIGESIMASECVNDA Roſa coronæ ſpiritualis,dicitur roſa iuſtitiæ. Quæ merito ſequitur ad roſam prudétiæ, quia inter quatuor virtutes Cardinales iuſtitia ſecundum obtinet locum. Eſt & alia ratio huius ordinis.

ordinis. Prudentia enim dirigit hominem in agendis per eum, iuſtitia autem dirigit hominē in ordine ad alterum. Modo quod eſt, ad ſe præcedit, id quod eſt ad alterum. Hac autem roſa iuſtitiæ coronata, & inſignita fuit, Dei genitrix Maria. Pro quo eſt notandum, ꝙ iuſtitia ſecūdum Ciceronem. lib. 3. Rethoric. Eſt ęquitas ius vnicuique rei tribuens pro dignitate cuiuſq;. Cui ſententiæ cōcordat Aug. lib. 83. quæſt. 31. dicens, ꝙ iuſtitia eſt habitus animi communi vtilitate conſeruata ſuam cuique tribuens dignitatem. Item idem Aug. lib. 19 de ci. cap. 21. dicit, quòd iuſtitia eſt virtus, quæ ſua cuique tribuit. His ergo ſuppoſitis dico, quòd in beata Virgine fuit prędicta roſa iuſtitię. Ipſa enim reddidit vnicuique ad ſuuam erat, videlicet.

Deo. Proximo. Sibi ipſi.

Qvantvm ad primum ſciendum eſt, quòd quilibet tenetur Deo reddere tria, ſcilicet.

Honorem. Amorem. Timorem.

Primò igitur dico, ꝙ quilibet tenetur reddere Deo honorem, quia creator, & ſummus eſt Dominus. Ipſe enim eſt, qui dicit. 1. Reg. 2. Quicunque honorificauerit me, glorificabo eum. Qui autem contemnunt me, erūt ignobiles. Scribitur enim Deut. 27. Maledictus, qui non honorificat patrem ſuum, & matrem ſuam. Et dicet omnis populus amen. Si ergo maledicitur, qui non debite honorificat patrem carnalē, & terrenum, quantomagis, qui non honorificat patrem cęleſtem, & æternum. Huic itaque patri reddidit Maria debitum honorem cum eum vocauit dominum, ſe autem eius Ancillam dicens ad Angelum. Ecce Ancilla Domini, &c. Luc. 1. Item multum eum honorauit in ſuo cantico, videlicet: Magnificat, ſicut patet intuenti tenorem illius. Item multum honorauit Deum cum quadrageſimo die a natiuitate filij ſui aſcendit in templum, vt faceret ſecundū conſuetudinē legis, quāuis ad hoc ſubiecta nō eſſet.

Secvndò quilibet tenetur reddere Deo amorem, quia redēptor eſt. Si enim tenemur ex debito iuſtitiæ amare, & velle bonum benefactori noſtro, quantomagis illi, qui dedit animam ſuam pro nobis, dicente ſcriptura. Eccl. 29. Gratiam fideiuſſoris ne obliuiſcaris: dedit enim pro te animā ſuam. Vnde Aug. lib. de bono virginali loquēs de amo-

re,quem debemus Deo, quia redéptor noſter eſt, dicit ſic. Totus nobis figatur in corde, qui pro nobis totus fixus eſt in cruce. Hæc ille. Iſtud autem debitum amoris ſoluit virgo Maria filio ſuo uero Deo non ſolum corde eum ſumme diligendo, verũ etiam opere eidẽ miniſtrando. Nam quamdiu pendebat ad ubera miniſtrauit ſibi lac virgineum,& celeſte. Poſtquam autem factus eſt vir,& cępit prædicare per Iudæam, & Galileã. Ipſa ex immenſo amore ſequebatur eum quocunque ibat, atque illi de facultatibus ſuis prout poterat cũ quibuſdam alijs deuotis mulieribus miniſtrabat,ſicut patet Marci.15.Item Luc.8.Vnde ex ardenti amore,quem ad filium habuit,eum duodenem factum, triduo die noctuq; quæſiuit cum cordis dolore,& anguſtia. Ita vt in eo inuento in medio doctorum in templo diceret ei. Fili, quid feciſti nobis ſic,ecce enim pater tuus ſupple putatiuus,aut nutritiuus,& ego dolentes quærebamus te.Luc.2.Cum enim multum aliquem diligimus tunc multum de eius infortunio uero, uel præſumpto dolemus. Propterea piè poſſumus contemplari, quòd cum ipſa mater pietatis per illud triduum quæreret filium ſuum inter cognatos,& notos,quotquot obuios habebat eis dicebat illud. Cant. 5. Adiuro vos ſi inueneritis dilectum meum, & nuncietis ei, quia ego amore langueo. Cunque pertranſeuntes paululum ſtarent, & eam interrogarent dicentes. Qualis eſt dilectus tuus,o pulcherrima mulierum,illa cum lachrymis, & ſuſpiris aiebat. Dilectus candidus, & rubicundus, electus ex milibus, &c. Ecce qualem amorem ad pijſſimum filium mater pietatis habebat.

TERTIÒ quilibet tenetur reddere Deo ex debito iuſtitiæ timorem,quia iudex eſt.Iudices enim terreni ſolent timeri, quòd ſi timẽtur illi iudices, qui occidunt corpus, & poſt hoc non habent amplius, quid faciant, quantomagis ille timendus eſt,qui poſtquam occiderit corpus,habet poteſtatem mittendi animam in gehennam ignis,ut dicit Saluator.Mat.10.Hunc itaque iudicem uiuorum,& mortuorum Chriſtum dico. Valde ſe timere oſtendit virgo Maria quancunque mater eius eſſet,& ille filius eius. Vnde legitur Io.2.quòd cum in nuptijs defeciſſet uinum, ait mater

pietatis

pietatis ad filium. Vinum non habent. Ad quam filius ſatis extraneę reſpondit dicens. Quid mihi, & tibi mulier. Quo audito reſpõſo nõ legitur ꝙ illa replicauerit. Nã ex timore quodã reuerẽtiali, quẽ ad ipſum filiũ gerebat, timuit forte replicare ne durius audiret ab eo reſponſum. Auguſt. autem ſecundum, quod recitatur in gloſa ordin. ſuper Iohan. exponens prædictum uerbum, dicit ſic. Quid mihi, & tibi mulier ſupple commune eſt, vnde poſſum hoc miraculum facere. q.d. Ex te habeo, vnde pati, & mori poſſim. Sed ex te non habeo, vnde miracula poſſim facere, & ideo huiuſmodi re, & opere te non recognoſco. Habes ergo lector, qualiter virgo Maria ſeruauit iuſtitiam in ordine ad Deum reddendo illi tria, quæ ſunt, honor, amor, timor.

QVANTVM ad ſecundum principale eſt ſimiliter notandum, ꝙ quilibet tenetur, ex debito iuſtitiæ reddere proximo tria videlicet.

Obedientiam ſuperiori.
Concordiam pari.
Beneficientiam inferiori.

PRIMÒ igitur dico, ꝙ quilibet tenetur ex debito iuſtitiæ reddere obedientiam ſuperiori. Vnde Paulus Hebr. 13. Obedite prępoſitis veſtris, & ſubiacete illis. Sub nomine autem præpoſiti poteſt comprehendi maritus, qui præponitur uxori. Huic itaque præpoſito obediuit virgo Maria, quando quidem obediuit Ioſeph, & præpoſuit eum ſibi quamuis ipſa eſſet multo præſtantior. Vnde Lucæ. 2. dixit filio ſuo, poſtquam inuenit eum in templo. Ecce pater tuus, & ego dolentes quærebamus te. Vbi ipſa præponit uirum ſuum Ioſeph ſibiipſi, Erubeſcant ergo vxores, quæ uolunt dominari uiris ſuis, & illis imperare. Verecundum enim nimis eſt, atque monſtruoſum, ut coſta uiri aſcendat ſuper caput eius, Maximè cum ſcriptum ſit de muliere, Geneſ. 3. Sub uiri poteſtate eris.

SECVNDÒ quilibet tenetur reddere ex debito iuſtitiæ concordiam pari. Nam vt dicit Auguſt. de verbis domini. ſer. 57. Non poteſt habere concordiam cum Chriſto, qui diſcors voluerit eſſe cum chriſtiano. Sed forſan

ſan dicis.Volo cum omnibus pacem habere, ſed non poſsũ, quia illi contradicunt,& pacem impediunt Quomodo ergo teneor ex debito iuſtitiæ cum pari concordiam, & pacẽ habere. Sed audi Paulum Rom.12.tibi ſatisfacientem. Si inquit, fieri poteſt, quod ex vobis eſt pacem cum omnibus hominibus habentes,ſatis ergo eſt tibi,vt facias,quod in te eſt ad procurandam pacem cum omnibus, quòd ſi illi propter malitiam ſuam noluit tecum in bono concordare ſupra dorſum eorum eſt, tu autem animam tuam liberaſti. Maria autem quantum in ſe fuit, cum omnibus pacem, & concordiam habuit.Vnde Ambr de virginibus.lib.2.Quando,inquit,diſſenſit Maria propinquis.Solita nempe erat benè velle omnibus aſſurgere maioribus natu, & ęqualibus non inuidere. Hæc ille.

TERTIÒ quilibet tenetur ex debito iuſtitiæ reddere beneficientiam inferiori, & ſuis neceſſitatibus propoſſe ſuccurrere.Nam vt habetur Eccl. 17. Vnicuique mandauit Deus de proximo ſuo,non ſolùm quantum ad ſalutem animæ procurandum,verum quantum ad neceſſitatem corporis ſubleuandam. Propterea ne iſtam iuſtitiam omittamus nos admonet Apoſtolus Hebr.13. dicens. Beneficientiæ, & communionis nolite obliuiſci. Talibus enim hoſtijs, ideſt, eleemoſynis,& operibus pietatis promeretur Deus,i.obtinetur,videlicet in præſenti per gratiam,& in futuro per glo riam, vel promeretur Deus, ideſt, placatur qui prius erat iratus propter peccata.Et nota,quòd beneficientia idẽ eſt, ꝙ largitas eleemoſynarum,quæ fit pauperibus.Vnde beneficijs idem eſt,quòd largus. Communio autem ſignificat affectum charitatis,quæ facit omnia communia,vt dicit glo. interli.vbi ſupra. Sic autem benefica Virgo Maria ad pauperes.Vnde Ambr.lib.2 de virgi. Nunquam, inquit, Maria faſtiduit humilem,nunquam deriſit debilem,nunquam vitauit inopem Ecce quomodo Maria ſeruauit iuſtitiam tripliciter in ordine ad proximum.

QVANTVM ad tertium principale eſt etiam aduertendum, quòd quilibet tenetur ex debito iuſtitiæ reddere ſibijpſi tria,videlicet

Munditiam cordi.
Cuſtodiam ori.

Diſcipli-

Diſciplinam carni.

PRIMÒ igitur dico, quòd quilibet tenetur ex debito iuſtitiæ largo modo tamen ſumptè reddere ſibijpſi munditiā cordi, quæ eſt neceſſaria diſpoſitio ad videndum Deum, ſecundum illud Chriſti verbum Matth. 5. Beati mundo corde, quoniam ipſi Deum videbunt. Et quamuis talis munditia cordis ſit principaliter, & effectiue à Deo propter quod ad eum clamabat Regius propheta, dicens. Cor mundum crea in me Deus. Diſpoſitiue tamen, & quodammodo miniſteria iter poteſt eſſe à nobis ſecundum illud Aug. de verbis domini ſer. 15. Qui fecit te ſine te, non iuſtificabit te ſine te. Hanc autem iuſtitiam ad ſe pſum reddendo animæ ſuę munditiam perfectam habuit, Virgo Maria, vtpote, quę nunquam peccauit. Can. 4 Tota pulchra, &c.

SECVNDO quilibet tenetur, reddere ori ſuo cuſtodiam, ſecūdum quod faciebat, qui dicebat. Dixi cuſtodiam vias meas, vt non de in. &c. Poſui ori meo, &c. Hanc autem cuſtodiam ori ſuo adhibuit Maria. Ita vt nunquam protulerit verbum uanum, aut ociolum, ſeu etiam iniurioſum, aut huiuſmodi. Vnde de ea dicit Amb. vbi ſupra, q̄ nihil procax fuit in verbis eius, ſed erat verbis grauis, animo prudens, loquendi parcior, verecunda ſermone, & huiuſmodi.

TERTIO quilibet tenetur reddere carni ſuæ diſciplinam, vt eam ſubdat Imperio rationis, ſicut percutimus calcaribus, & baculo equum, aut aſinum, vt obediat Vnde Auguſt. in regula ad fratres. Carnem veſtram domatę ieiunijs & abſtinencia eſcę, & potus quantum valitudo permittit. Item idem Aug. ad fratres *in* eremo. ſer. 50. qui intitulatur de Salute animę, dicit ſic. Caro in nobis debet ſeruire, & anima imperare. Iſta debet exercere Imperium, & illa ſubiecta ſeruitium. In oībus bonis Chriſtianis aīa dn̄atur, & caro ſeruire cōpellit. Hæc ille. Hanc aūt iuſtitiam exercuit Virgo Maria circa carnem ſuā, non quidē p̄p̄ domandam concupiſcētiam carnis, q̄ in ea extincta erat, ſed magis, vt nobis peccatoribus exemplum domandi carnē præberet. De ea nempe dicit Amb. vbi ſupra, videlicet ſer. 2. de virginibus, quòd ſiquando reficiendi ſucceſſiſſet voluntas in Maria cibū capiebat, qui mortem arceret, non qui delitias miniſtraret. Dormire non prius cupiditas, quàm neceſſitas fuit, & tamē

cum quieſceret corpus, uigilabat animus. Hæc ille. Patet ergo quomodo virgo hæc Sanctiſſima exercuit iuſtitiam ad ſe ipſam tripliciter, ſed reddendo munditiam cordi ſuo, cuſtodiam ori, & diſciplinam carni. Vnde in figura huius legitur Iudic. 4. quòd erat quędam mulier nomine Delbora quæ iudicabat populum Domini, & ad eam accedebant quicunque habebant iudicia, faciebatque vnicuique iudicium, & iuſtitiam. Ad propoſitum ſi breuiter Delbora quę interpretatur apis, rectè deſignatur Virgo Maria quæ tanquam optima apis protulit nobis fauum mellis, ideſt, filium qui ſimul fuit Deus, & homo. Hæc igitur Delbora tale egit iudicium, & iuſtitiam quòd reddidit unicuique quod ſuum erat, tam Deo, quam proximo, quã denique ſibijpſi, vbi ſupra immediatè oſtenſum eſt. Huic itaque Delbora ob reuerentiã ſuæ iuſtitiæ, & ęquitatis offeramus ſemel Angelicũ Eulogium ad componendum ſibi coronam vnam de Roſis Angelicis, quatenus ipſa vice verſa nobis procuret coronã in cœlis de Roſis in ęternum permanentibus

Postquam oſtenſum eſt quomodo Chriſti Mater coronata fuit Roſa iuſtitiæ. Nunc conſequenter oſtendere reſtat quomodo poterimus nos ipſos cum Dei adiutorio hac Roſa inſignire atque coronare. Pro quo eſt aduertendum quod in hac Roſa iuſtitiæ inueniuntur tria pulchra folia quæ ſunt.

Iuſtitia generalis.
Iuſtitia ſpecialis.
Iuſtitia ſpecialiſſima.

Primvm igitur folium roſæ iuſtitiæ uocatur iuſtitia generalis. Eſt autem iuſtitia generalis perfectio, & congeries vniuerſalis morum, & uirtutum. Et hoc modo qui temperate viuit iuſtus dici poteſt. Item qui caſtè, Item qui pius eſt ad pauperes, & huiuſmodi. Et ad hoc propoſitum, de iuſtitia loquitur Hiero. in epiſtola ad Demetriadem. dicens quòd omnes uirtutũ ſpecies vno iuſtitiæ nomine continentur. Item hoc modo generaliter de iuſtitia loquitur idem Hier. in epiſtola ad filiã Mauricij dicens quod iuſtitia non eſt aliud quam non peccare. Non peccare autem eſt præcepta legis ſeruare. Hanc autem iuſtitiam ſic generaliter dictam ſecundum, quòd eſt omnis uirtus debemus om-

nes

nes habere ſi velimus iuſti eſſe, & iuſti appellari eo, quòd qui iuſti a tali iuſtitia nominantur.

A domino diliguntur.

A domino proteguntur.

Cum domino gloriantur.

Primo igitur dico, quòd iuſti a domino diliguntur. Omnis enim res naturaliter diligit ſibi ſimile. De Domino autem dicit pſal. Iuſtus Dominus, & iuſtitias dilexit æquitatem vidit vultus eius. Ex quo ergo Dominus iuſtus eſt conſequens, vt & etiam diligat iuſtos, & bonos quodam peculari amore, & non ſolum illo quo diligit omnia, quę ſunt, vt habetur Sapien. 11. Et per oppoſitum odio habeat peccatores in eo, quod peccatores ſecundum illud Sapien. 14. Odio ſunt Deo impius, & impietas eius. Et de vtroque ſimul loquitur pſal. dicens. Dominus diligit iuſtos, & uias peccatorum diſperdet.

Secundò iuſti a Domino proteguntur. Naturaliter enim omnia animalia ex amore, quem habent ad ſibi ſimilia in ſpecie, mutuose protegunt, & pugnant pro inuicem atque ſe inuicem liberant, & protegunt, ſicut patet in bobus cum inuaduntur a lupis, & ſimiliter in porcis. Cum ergo Dominus iuſtus ſit in omnibus vijs ſuis, & ſanctus in omnibus operibus ſuis, conſequens eſt, ut protegat iuſtos, & defendat contra lupum infernalem, ne eos rapiat in uita per peccatum, & ſimiliter in morte deducendo eos in foueam infernalem. Et hoc eſt, quòd dicitur Prouer. 11. Iuſtus de anguſtia, id eſt de tentatione ſuccumberet liberatus eſt, & tradetur impios pro eo. Iſte impius eſt Diabolus, qui traditur inter manus aliorum Dęmonum cruciandus poſtquam non præualuit contra iuſtum. Conuertunt enim in eum vindictam ſuam & iram magnam, in odium iuſti, qui euaſit anguſtiam tentationis. De ſecundo ſcribitur Prouerb. decimo. Iuſtitia, id eſt bona vita liberabit a morte æterna.

Tertiò tandem cum Domino gloriantur, ſiue præmiantur. Videmus enim, quod ſi aliquis peregrè profectus fuerit, & inuenerit terram deſiderabilem pinguem, & fertilem non ſufficit ſibi, ut eam inhabitet. Verum etiam illic

illic aduocat,& attrahit amicos,& conſanguineos ſuos. Modo in propoſito Chriſtus peregrè profectus eſt in patriam longinquam,ſcilicet in cœlum, & inuenit ibi terram lacte, & melle manantem,nec ſufficit ſibi, quòd ſolus huiuſmodi terram inhabitet,verum etiam illic aduocet amicos ſuos, uidelicet iuſtos,& uiros ſanctos,ut cum illic exultant, & epulentur.Et hoc eſt,quod dicitur in pſal.Iuſti epulentur,& exultent in conſpectu Dei,& delectentur in lætitia.Ecce ergo tria ſingularia bona,quæ conſequuntur iuſti á domino, & quicunque uirtuoſi eſſe uolunt,& deſiderant. Simus ergo de numero iuſtorum,ut a domino diligamur a domino protegamur,& cum domino tandem gloriemur.

SECVNDVM folium roſæ iuſtitiæ uocatur iuſtitia ſpecialis, quæ eſt uirtus Cardinalis faciens hominem rectè ſe habere ad alterum.De qua Greg.9.ad Conſtantiam Reginam Galliæ, & recitatur in decretis.12.q.2.Cum deuotiſſimam. Summum,inquit,in rebus bonum eſt iuſtitiã colere, ac ſua cuique iura ſeruare, & in ſubiectos non ſinere, quod poteſtatis eſt fieri. Idem habetur in iure ciuili,vt patet inſtit.de iuſtitia,& iure.l.Iuſtitia,ubi dicitur, quòd iuſtitia eſt conſtans, & perpetua uoluntas ius ſuum unicuiq; tribuens. Et infra,iuris præcepta ſunt hæc. Honeſtè uiuere alterum non lædere,ius ſuum cuique tribuere.Et quamuis iuſtitia hoc modo ſumpta poſſit ad omnes pertinere,ex eo, quòd quilibet tenetur reddere unicuique quod ſuum eſt, utpote Deo reuerentiam ſibi mentis puritatem, & poſt lapſum pęnitentiam proximo beneficentiam, principaliter tamen pertinet ad iudices tam eccleſiaſticos, quam ſeculares,qui habent iudicare inter uirum, & proximum ſuum, quibus uoce ſapientis dicitur. Diligite iuſtitiam,qui iudicatis terram Sap.1.Et nota,quòd non dicit.Vendite iuſtitiã qui iudicatis terram,quia multi talium ſunt benè, ita agere abſque hoc, quòd dicatur eis. Sed dicit.Diligite iuſtitiã qui iudicatis terram,ideſt,terrenos homines. Vel qui iudicatis de rebus terrenis. Vel qui iudicatis homines in terra. Et ad propoſitum de iſta iuſtitia morali,& quæ maximè cõcernit dominos iudices,poſſumus exponere illum uerbum, pſal. Miſericordia,&,ueritas obuiauerunt ſibi iuſtitia,& pax oſculatę ſunt. Quia cuilibet iudici debent miſericordia, &

ueritas obuiare, & ipſum debent iuſtitia,& pax oſculari.
Pro quo eſt aduertendum,quòd iuſtus iudex debet.

Per miſericordiam temperari,quia miſericordia.
Per ueritatem informari, quia ueritas.
Per equitatem regulari, quia iuſtitia.
Per quietudinem tranquillari,quia pax.

PRIMO igitur dico, quòd bonus iudex debet per miſericordiam temperari,quia ut dicit Greg. ſuper Ezec.ho.3. Iuſtitia ſi modum non habet in crudelitatem cadit.Ipſa ergo iuſtitia uerè iuſtitia eſt, quæ temperantiæ freno moderatur. Decet enim ut in zelo quo quiſque feruet,ſic etiam temperans,ne ſi plus ferueat iuſtitiam perdat,cuius ſeruare moderatiua ignorat dicit etiam Chryſo.ſuper Matth.in opere incompleto.homil.48.quòd in iuſtitia ſine miſericordia non eſt iuſtitia, ſed crudelitas, & miſericordia ſine iuſtitia non eſt miſericordia,ſed fatuitas. Debet ergo bonus iudex miſcere miſericordiam cum iuſtitia, ne utendo nimia ſeueritate totum deſtruat,& plus obſit,quàm proſit. Vnde in figura huius legitur.Heb.9. ꝙ in arca Moyſi ſimul erant uirga Moyſi,& manna. Applicatio eſt facilis. Sed profectò in multis iudicibus regnat nimia miſericordia.Si tamen miſericordia dici debeat,& non potius puſillanimitas, ſeu remiſſio iuſtitiæ, ſicut patet in illis, qui relinquunt delicta impunita,aut ſi ea puniunt,tamen multò minus iuſto. Sicut patet de quodam prælato quem aliquando noui:hic.n. cum comperiſſet unum de ſuis ſubditis in graui ſcelere,minas graues illi intulit,ita ut uideretur uelle eum excoriare. Sed mane facto cum délinquens ueniſſet ad eum fortè pœnitentiam ſimulans. Dixit ei. Tu es unus malus truſator, ꝑ Deum tu ſolues unam pintam uini albi. Illam pœnitentiã impoſuit ad utilitatem ſuam,eo quòd ualde diligeret uinũ album. O utinam tales remiſſi prælati,& iudices diligenter attenderent quid pro ſimili remiſſione acciderit Hely ſacerdoti. 1 Reg. 2. Tales nempe cum nimia ſua miſericordia uadunt cum illis quibus exceſſiuam miſericordiam impendũt ad locum,qui eſt ſine miſericordia, ſcilicet ad mille diabolos. Ita enim dicit Greg.ſuper Ezec.hom.19. Sæpe, inqt, pietas per inordinatam miſericordiam errare ſolent,ſi fortaſſe pepercerit,quæ parcenda non ſunt inordinata namq;

pietas

pietas cum temporaliter parcit, ad æternum ſuppliciū pertrahit. Hæc ibi.

SECVNDO dico, quòd iuſtus iudex debet per veritatem informari, ideo ſubditur in prædicta auctoritate, & veritas. Vnde de bono iudice poteſt dici illud pſalmiſtæ. Miſericordia, & veritas præcedent faciem tuam. Debet nempe iuſtus iudex habere veritatem præ oculis, & ſummopere cauere ne corrumpatur timore autem munere odio, vel amore. Non ergo debet eſſe iudex præceps in proferendo ſententiam, ſed diligenter, & maturæ audire partes. Item in materia dubia conſulere iura, aut viros peritos cōformiter ad Iob dicentem. Cauſam quam neſciebam diligentiſſimè inueſtigabam. Super quo dicit gloſa interli. quòd nemo debet eſſe præceps in ſententia. Sed veritas eſt diſcutienda, qua plene diſcuſſa proferenda eſt ſententia. Sed prohdolor in paucis iudicibus hodie inuenitur veritas. Cum enim primum ad officium iudicaturæ aſſumuntur ſolemniter iurant fideliter exequi officium ſuum. Sicut patet. C. libro tertio, titulo de iudicijs. l. Rem non nouam. Vbi dicitur, quod iudices ſiue ordinarij, ſiue delegati debent præſtare iuramentum, quòd omnia decident ſecundum veritatem, & legum obſeruationem tenentes coram ſe ſancta Euangelia, vt conſiderent, quod illis contemptis non magis iudicabunt, quàm iudicabuntur. Dicit tamen gloſa ibidem, quod hac conſuetudine non habetur. Item eodem titulo. l. iudices, dicitur ſic. Iudices oportet imprimis rei qualitatem plena inquiſitione diſcutere, & tunc vtranque partem interrogare ſæpius. Ecce ad quid ſe obligant domini iudices, & quid agere debent. Sed commune prouerbium eſt, quòd argumentum per debet, ſoluitur per non facit.

VNDE contra eos inuehit Aug. ad fratres in eremo. ſerm. trigeſimoquinto. Ita exclamans, & dicens. Væ vobis. O iudices. Væ vobis in æternum, & vltra, quia non eſt in vobis veritas, non miſericordia, non pietas, non iuſtitia, non Dei ſcientia. Sed in vobis regnat auaritia, mendacium, clamor, apparentia, peruerſo ſacrę legis. Dicentes malum bonum, & bonum malum. Non eſt in vobis veritas dicente Pſalmiſta. Diminutæ ſunt veritates à fi-

lijs hominum. Hæc ille. Et reuera hodie videmus impletum uerbum Eſaiæ prophetæ, quinquageſimonono capitulo, dicentes. Conuerſum eſt retrorſum iudicium, & iuſtitia longè ſtetit, quia corruit in plateis ęquitas, & veritas non potuit ingredi. Vbi quæro in iudicibus, & maioribus noſtris eſt iuſtitia, ubi æquitas, ubi veritas. Nam hac tempeſtate iuſtitia longè abijt, æquitas defecit, & corruit, & in curijs iudicium veritas ingredi non potuit. Ita ut de modernis curijs tam eccleſiaſticis, quàm ſecularibus ſaltem pro maiori parte poſſit, dicit illud 1. Matth. 7. Non eſt in eis veritas, & iudicium: ſed potius fraus, deceptio, & fallacitas.

Tertiò dico, quòd iuſtus iudex debet per æquitatem regulari. Et hoc notatur in prædicta auctoritate cum ſubditur, iuſtitia, iſta autem regulatio per æquitatem debet attendi tripliciter, videlicet quantum ad Deum, quantum ad ſe, & quantum ad proximum. Reddendo, videlicet vnicuique quod ſuum eſt, prout dictum eſt in prima parte huius ſermonis. Sic enim decet nos implere omnem iuſtitiam, ut habetur Mat. 3. Specialiter autem nunc oſtendendum eſt, quomodo iudex debet per æquitatem regulari in ordine ad proximum, & reſpectu eorum quibus præfertur, ita vt ſit inter litigantes, ſicut Sol inter planetas. Nam ſicut Sol quantum eſt ex ſe æqualiter reſpicit omnes planetas tam ſuperiores, quàm inferiores, vtpotè in medio conſiſtens, ita & iudex cum ſit perſona publica debet æqualiter reſpicere pauperes, & diuites quantum ad adminiſtrationem iuſtitiæ, aliàs efficitur acceptor perſonarum ſi plus faueat diuiti, quàm pauperi, plus nobili, quàm ruſtico. Vnde iudicibus præcipit dominus Deut. 1. Quod iuſtum eſt iudicate, ſiue ciuis ſit ille, ſiue peregrinus, nulla erit diſtantia perſonarum. Ita paruum audietis, ut magnum, nec accipietis cuius quàm perſonam, quia Dei iudicium eſt. Item eiuſdem 16. præcipitur dominis iudicibus, vt iudicent populũ iuſto iudicio, & vt non declinent in alteram partem. Qui autem aliter faciunt male dicuntur à domino, ſicut patet Deut. 27. Maledictus, qui peruertit iudiciũ aduenæ, pupilli, & viduæ, & dicet oĩs populus, Amen. Itẽ, maledictus, qui accipit munera, vt percutiat aĩam ſanguinis innocentis, & dicet

omnis

omnis populus, Amen. Item 2. Paral. 19. Non hominis exercetis iudicium, ſed domini, & quodcunque iudicaueritis in uos redundabit. Debent ergo domini iudices iſta figere in cordibus ſuis, ut timeant deuiare a recto iudicio, & ſi non amore iuſtitiæ ſaltem timore pœnæ æternæ, quam nõ euadent iniuſtè iudicando. Vnde ſatis ad propoſitum refert Valerius Maximus. li. 6. tit. de ſeueritate, de Cambiſe filio Cyri, quòd fecerit quendam iniuſtum iudicem excoriari, & ſuper ſedem pelle eius coopertam filium eius ſedere fecit, ut ſic ſemper timeret iniuſtè iudicare, ne ſimile iudicium pateretur, ſicut pater paſſus fuerat. Sed quantumcunque clametur contra iniuſtitias iudicium pauci tamen emendant, ſed omnes fermè poſtpoſita ęquitate iuſtitiæ, auaritiæ ſtudent. Qui enim hodie diuites niſi officiarij, & iudices. Ita ut compareant ſibi multis nummis palatia magna terras, & poſſeſſiones etiam nobilium. Et pręter hæc cum interdũ ſuſcitati ſint de puluere, & de infima plebe, ambulant tamẽ in magnis, & in mirabilibus ſupra ſe, filias nobilium filijs ſuis procurantes, & filias proprias nobilibus matrimonio copulantes multo auro nobilitatem recompenſantes, & redimentes. Heu modernis temporibus deteriores ſunt tales, quàm olim iudices Pagani. Refert enim Aug. de ci. lib. 5. c. 18. Poſt Eutropium lib. 1. c. 5. de Lucio Valerio Conſule Romano, quòd cum defunctus fuiſſet in ſuo conſulatu, adeo pauper inuentus eſt, ut nummis a populo collatis eius ſepultura curaretur. hæc ibi. Et nota, quòd conſules Romani erant illi, qui regebant rempublicam. Et dicebantur Conſules, eo quòd omnia cum conſilio agebant. Refert etiam idẽ Aug. ubi ſupra, de quodam qui ex plebe inope bis aſſumptus fuerat ad Conſulatus officium, ſed poſtmodum turpiter repulſus fuit, eo quòd emerat uaſa argentea decẽ ponderum argenti quaſi in hoc malum exemplum poſteris ꝓbuiſſet, ut dicit ibidem commentator Propterea leges Imperiales auaritiam a iudicibus extirpare uolentes eis interdixerunt ne nouas domos conſtruant, aut res mobiles, ſeu immobiles emant, ut patet. C. de contractibus iudicium. l. Quicunque Sed dicunt domini iudices. Hoc iure non utimur, & abrogatum eſt per non uſum. Certè quo ad primũ credo eis abſq; iuramento, & de ſecundo me refero eis, &c.

QVAR-

QVARTÒ dico, quòd iuſtus iudex debet per quietudinem tranquillari, ꝙ notatur cum ſubditur (& pax.) Vna enim de potioribus conditionibus boni iudicis eſt, quòd ſit tranquillus, & pacificus, non præceps, non paſſionibus uitioſis ſubditus, ut habetur 11.q.3. illa, & tribus capitulis ſequentibus. Et quia Salomon fuit talis, unde & pacificus interpretatur, ideo conſtitutus eſt à Deo rex, & iudex populi Iſraelitici. Nec ſolum debet iudex ſe eſſe pacificus, uerumetiam debet pacem ponere inter ſubditos diſcordes. Nam tota eius intentio debet eſſe ad pacem inter homines faciẽdam, & componendam. Vnde Exod. 24. quòd cum Moyſes uellet aſcendere in montem Sinai, dixit ad populum. Habetis Hur, & Aaron uobiſcum, ſi quid natum fuerit quæſtionis referetis ad eos. Nam ut habetur Iac. 3. Fructus iuſtitiæ in pace ſeminatur. q. d. quòd tunc fructum facit iudex in populo cum intendit nutrire pacem inter ciues ſiue ſubditos. Sed profecto moderni iudices, & officiarij pro maiori parte nutriunt homines in proceſſionibus quouſque exhauſta ſit ſubſtantia eorum, & tunc conſulunt, quòd faciant apunctuamentum adinuicem. Vnde tales ſunt ſimiles lupo de quo fabulatur, quòd cum ſemel uidiſſet ſe diffamatum de nimio eſu carnium. Iurauit de cætero non comedere carnes. Sed tandem artatus famæ inuenit unum pinguem mutonem in prato. Ipſæ uerò propter remorſum conſcientiæ, & ptopter iuramentum eum comedere timebat. Propter quod impoſuit ei nomen, ꝙ erat Salmo. Muto autẽ econtrario dicebat. Muto uocor, & non Salmo. Sed non obſtantibus multis allegationibus, & defenſionibus factis ex parte mutonis, lupus deuorauit eum loco Salmonis. Ad propoſitum domini iudices, & officiarij ex iniuncto ſibi officio ac ſub iuramento tenentur non comedere carnes, ideſt, tenentur non extorquere aliquid crudeliter a litigantibus coram eis, ut prius allegatum eſt ex Codice. Ad idem etiam eſt ius canonicum, ut patet 11.q.3. Qui rectè, ubi dicitur, ꝙ acceptio nummorum præuaricatio ueritatis eſt. Item ibidem. c. Non licèt, dicitur quòd non licèt iudici uendere iuſtum iudicium. Et idem habetur 14.q 5. non ſanè. Sed pro certo, quando domini iudices, & miniſtri iuſtitiæ uident pinguem mutonem. i. aliquem ruſticum diuitẽ imponunt

ponunt ei, quòd ſit Salmo.i.ꝙ ſit latro, vel homicida. Et de hoc habemus hiſtoriam 3. Reg 21. de Iezabel, quæ fecit im pon: Naboth, ꝙ maledixerat Deo, & regi, & ſic fecit eũ occidi, vt haberet vineam ſuam. Ita in propoſito diuites habentes proceſſum contra pauperes etiam quantuncunque iniuſtè, eos multipliciter vexant, & multa falſa componunt contra eos, & domini iudices fauent eis, & portant eos in malitia ſua, contra omne ius tam naturale, quàm ſcriptum tam diuinũ, q̃ humanũ, ſicut latius poſſe deduc. niſi timerẽ nota pro lixitatis. Iſta ergo ſufficiant de iuſt tia ſpeciali.

TERTIVM ſolium roſæ iuſtitiæ vocatur, iuſtitia ſpecialiſſima, quæ non eſt alius, quàm iuſtitia diuina. is, de qua in Pſal. Iuſtitia tua iuſtitia in æternum, & lex tua veritas, & breuiter de hac iuſtitia infinitę auctoritates poſſent adduci ex ſacra ſcriptura. De qua dicemus tria, quàm breuiſſimè. Primum eſt, ꝙ Dei iuſtitia ſemper eſt permixta, & cõiuncta miſericordiæ, ſecundum illud Pſal. Vniuerſæ vię domini miſericordia, & veritas. Et non ſolum in præſenti, uerumetiam in futuro, tam in cœlo, quàm in inferno declara. Secundum eſt, ꝙ pro præſenti plus manifeſtat Deus ſuã miſericordiam, quam iuſtitiam, dicente ſcriptura Iacobi. 2. Miſericordia ſuperexaltat iudicium. Tertium eſt, quod in futuro, videlicet in die iudicij faciet Deus iudicium, & iuſtitiam in terra, ideſt, in valle Ioſaphat. Tunc enim reddet vnicuique iuxta opera ſua, ut dicit Pſal. Studeamus ergo chariſſimi coronare noſipſos roſa iuſtitiæ in pręſenti per condignam pœnitentiam, ut tandem a domino reportemus coronam gloriæ. Quam nobis concedat, &c.

DE ROSA FORTITVDINIS.
Sermo Vigeſimusquintus.

CORONEMVS nos roſis. Sapien. 2.

VIGESIMATERTIA roſa coronæ ſpiritualis dicitur roſa fortitudinis, quæ rectè ſequitur ad roſam iuſtitiæ, qua coronantur iudices, quia qui vult benè, & laudabiliter exercere actum iuſtitiæ, debet habere uirtutẽ fortitudinis dicente ſcriptura Eccle 7. Noli quærere

fieri

tute fortitudinis dicente ſcriptura Eccleſ. 7. Noli quærere fieri iudex niſi valeas uirtute irrumpere iniquitates, ideſt, niſi audeas uiriliter, & conſtanter reſiſtere iniquis, & opponere te murum pro domo Domini. Hac autem roſa decorata, & coronata fuit Virgo Maria, cuius fortitudinem ponit Salamon Prouer. 31. dicens. Mulierem fortem quis inueniet. Super quo verbo dicit Beda, Ne Salomon hoc quæſiſſe putetur deſperando ſubdit prophetando. Procul, & de vltimis finibus præcium eius non eſt vile, non mediocre, non denique de terra, nec de cœlo, ſaltem terris proximo uenit præcium huius mulieris fortis ſed a ſummo cœlo egreſſio eius. Hæc ille. Et nota quòd per præcium huius mulieris intelligit Salomon, Chriſtum qui de vltimis finibus uenit, ideſt de dextera Dei patris, & de æqualitate eiuſdem pariter, & ſpiritus ſancti, Et illi ſunt vltimi fines creaturæ beatificabilis. Si tamen fines, & non potius finis in ſingulari dici debeant. Chriſtus itaque qui hoc modo de vltimis finibus uenit capiendo fines perſonaliter dicitur præcium eius, ſcilicet Mariæ, quia per eum redempta eſt, & pro ea ſanguinem ſuum fudit. Nec de hoc debet quiſquam dubitare. Non ſolum autem Dei filius qui de vltimis finibus venit, dicitur prætium huius mulieris fortis, verumetiam dicitur prætium omnium hominum qui fuerunt, ſunt, & erunt, & hoc quo ad ſufficientiam, ſecus quo ad efficatiam. Vnde Matth. 20. dicit ipſemet Chriſtus. Venit filius hominis dare animam ſuam in redemptionem pro multis. Hoc idem repetijt in cæna cum ait. Hic eſt Sanguis meus noui teſtamenti, qui pro multis effundetur. &c. Matth. 26. Circa ergo fortitudinem huius virgini eſt notandum, quòd ipſa fuit fortior tribus fortiſſimus qui ſunt.

Deus. Diabolus. Mors.

Primo igitur ipſa fuit quodãmodo fortior Deo de quo dicitur Exod. 15. Omnipotens nomen eius. Sed quãuis ipſe ſit fortiſſimus nihilominus virgo Maria fuit quodammodo eo fortior. Nã ipſum quodammodo ſuperauit, quia eius humilitas Deum traxit de cœlis, ad terras, & eum ſubiecit homini. i. matri ſuæ. De fortitudine nempe Dei dicitur. Nu-

meri.23.quòd fortitudo eius ſimilis eſt fortitudini Renocerotis, cuius ſcilicet robur nullum animal ſuperare poteſt. Nihilominus virgini occurrenti Renoceroti ad eam declinat,& in gremio eius manſueſcit,& captiuatur. Sic Deus, qui à Deo fortis eſt,quòd illi ne non reſiſtere poteſt, mitis effectus eſt requieſcens in vtero virginis Mariæ. Præterea hæc virgo dictum Renocerotem quodammodo ligauit, & captiuauit,cum ſcilicet penderet ad vbera matris. Vnde canit eccleſia.Vagit infans inter arta conditus pręſepia, mébra pannis inuoluta virgo mater alligat manus,pedes, atq; crura ſtricta cingit faſcia.

SECVNDÒ ipſa fuit fortior diabolo de cuius fortitudine ſcribitur Iob 41. Non eſt ſuper terram poteſtas, quæ comparetur ei,qui factus eſt,vt nullum timeret. Iſte etiam eſt fortis armatus,qui tenebat in pace atrium ſuum, ideſt, mundum. Luc. 11. Cui nullus reſiſtere audebat, ſed hunc fortiſſimum ſuperauit Virgo Maria,in cuius figura dictum eſt, & probatum coram rege Dario ab vno de cubicularijs ſuis,quòd mulier eſſet fortior rege.2. Eſdre.4.Ad propoſitum Rex potentiſſimus eſt diabolus, qui eſt rex ſuper omnes filios ſuperbię. Iob.41. Sed mulier fortior eo eſt Virgo Maria, quæ calcauit caput ipſius regis, ita vt præualuerit omnino cõtra eum.Propter quod meritò figuratur Iudith, Per illam ſanctam,& honeſtam mulierem Iudith, quæ triũphauit de Holoſerne rege impio caput ab eo auferens. Applicatio eſt facilis.

TERTIÒ Maria fuit fortior morte. Mors enim valde fortis eſt, adeo vt homines fortiſſimos etiam gigantes proſternat,& ſuperet. Quis eſt,inquit, pſal. Qui viuet,& non uidebit mortem. Certe nullus,quia nec proprio filio Dei humanato pepercit. Mors dominũ ſeruo, mors ſceptra ligonibus æquat. Diſſimilem ſimili conditio trahit,inquit, poeta. Item alius poeta. O mors fera, mors nequam,quæ nulli parcis,ſed ęquam das cunctis legem,rapiens cum paupere regem. Sed quamuis mors ſit ita fortis,& potens, nihilominus Virgo Maria fuit ea fortior.Nam & de ea triumphauit in ſua reſurrectione, & in cœlum aſſumptione cum proprio corpore,vt piè creditur. Item ſicut per fœminam, ſcilicet Euam mors intrauit in mundum. Ita & per fœmi

nam Mariam deſtructa eſt mors, ſcilicet per fructum ventris ſui. Vnde dicere poterat illud Oſeæ decimotertio. O mors ero morſus tuus,&c.Patet ergo quàm fortis,& quàm potens ſit virgo hæc ſanctiſſima, quæ fortior fuit tribus fortiſſimis prædictis,vt oſtenſum eſt.

SED præter hæc, quæ dicta ſunt de fortitudine ſacratiſſimæ Mariæ, ad huc reſtat oſtendere, quòd eius fortitudo apparet in tribus,videlicet in

Ardua aggrediendo.
Aduerſa ſuſtinendo.
Fortia perſeueranter aggendo.

PRIMÒ igitur dico, quòd fortitudo Mariæ apparet, conſiſtit in aggrediendo ardua,quæ plura fuerunt. Primũ fuit,quia virginitatem vouit, & virgo in euum permanſit. Tunc enim naturam ſuam ſuperauit,& quodammodo naturæ angelicæ ſe ſimilem fecit. Quia ut dicit Hiero.2.parte epiſtolarum ſuarum,epiſt.55.ſemper angelis cognata eſt virginitas. Profecto in carne præter carnem viuere,non terrena vita eſt,ſed cœleſtis. Vnde de hac ſanctiſſima virgine poſſumus dicere illud Prouer.31.Accinxit fortitudine lumbos ſuos.Tunc enim ipſa fortitudine lumbos ſuos accinxit, quando perpetuam virginitatem vouit,& ſeruauit. Secundum arduum fuit, quia per ſuam virginitatem, & humilitatem Deum in cœlo ad terram traxit. Cant.1. Cum eſſet Rex in acubitu ſuo nardus mea dedit odorem ſuum. Nardus enim quæ eſt herba humilis,& odorifera ſignificat virginitatem,& humilitatem dictę virginis, quæ ambæ virtutes tam magnum odorem Deo fecerunt,& reddiderunt, q́ cum eſſet in acubitu ſuo,ideſt,in ſinu Dei patris,delectatus & recreatus magnitudine tanti odoris deſcendit in thalamum vteri virginalis.Ideo poteſt ſibi competere illud Geneſ. 32. Si contra Deum fortis fuiſti, quanto magis contra homines præualebis. Si enim intantum fuit fortis Maria, quòd Deum trahere potuit in vterum ſuum manifeſtum eſt,quòd ipſa poterit nos trahere ſuis meritis, & præcibus in cœlum.Ideo canimus illi dicentes. Sub tuum præſidium confugimus,&c.Tertium arduum fuit,quòd ipſa Maria ſola inuenit precium totius mundi. Prouerb. 31. de vltimis finibus precium eius. Vltimi fines inter agentia per intel-

lectum,& voluntatem,ſunt Deus, & homo, medij ſunt omnes angeli. Precium ergo quod inuenit Maria dicitur de vltimis finibus proceſſiſſe, idelt,de diuinitate,& humanitate in eodem ſuppoſito coniunctis.Propter quod poſſumus de ea dicere illud Sap. 8. Attingit ergo a fine vſque ad finē fortiter. Iſtud autem precium fuit a iudæis per ignem paſſionis examinatum,pſal. Igne me examinari permiſiſti, tu ſupple Deus pater.Sed tamen ibi nulla mala materia inuēta eſt.Ideo ſequitur. Et non eſt inuenta in me iniquitas.Deinde iſtud precium ſic examinatum fuit computatum,pſa. Dinumerauerunt omnia oſſa mea.Poſtremo iſtud precium fuit in ſtatera crucis per iudæos ponderatum. Vnde cantatur de cruce.Statera facta corporis. Sed inuenerunt,quòd erat boni ponderis.Vnde Cēturio dicebat. Veræ filius Dei erat iſte.Mat.27.Ecce bonum pondus.Et quamuis iſtud precium tam inęſtimabile fuerit ſic examinatum, ſic numeratum, ſic ponderatum, nihilominus fuit a iudæis reprobatum.Et de hoc ipſemet conquęritur,dicens illud pſal. Precium meum cogitauerunt repellere.

SECVNDÒ principaliter dico, quòd fortitudo virginis Mariæ apparuit in ſuſtinendo fortiter aduerſa.Hoc autem maximè patuit tempore paſſionis filij ſui,quando ſcilicet Apoſtoli relicto Chriſto fugerunt non tam corpore, quàm mente. Sed non ſic Maria, quinimo dicitur Ioan. 19. quòd ſtabat iuxta crucem,non tam corpore, quàm mente, per oppoſitum ad diſcipulos fugientes. Et profecto fuit maxima fortitudo in Virgine Maria, aſſociare filium ſuum vſque ad ſupplicium mortis non obſtante multitudine militum armatorum, pariter, & multitudine inimicorum iudæorum. Nec illi curę erat de illis,qui improperabant ſibi turpe genus mortis filij ſui eum digito cruci affixum oſtendentes. Sed vnde hæc omnia. Profecto, quia fortitudo eius hæc omnia aduerſa vincebat, & paruifaciebat. Vnde de ea poſſumus dicere illud Prouerb. vlti. Manum ſuam miſit ad fortia,ideſt,ad ardua. Tunc enim Maria miſit manum ad fortia,qñ fortiter ſe accinxit ad ęquanimiter ſufferendum prædicta aduerſa. Mater enim fortis reputatur, quando æquanimiter tollerat mortem filij ſui morientis pro proprio delicto. Sed tunc fortior æſtimatur,

quando

quando patienter fert mortem filij innocentis. Fortiſſima autem meritò cenſetur, quando patientiſſimè tollerat mortem vnici filij innocentis, & quem videt coram ſe mori. Sic autem fuit de Virgine Maria in hora mortis filij ſui. Ideo meritò fortiſſima cenſenda eſt.

TERTIÒ dico, quòd fortitudo Mariæ apparuit in hoc, quòd fortia perſeueranter ęgit. Non enim tantum fortia egit ſemel, aut bis, ſed in illis diu perſeuerauerit. Tunc autem cœpit agere fortia, quando ad vocem angeli non multò poſt puerperium fugit in Ægyptum cum viro ſuo Ioſeph, & paruulo ſuo Ieſu. Matt ſecundo. Item quando completo ſeptennio iterum redijt in terram Iuda, vt habetur, ubi ſupra. Hæc enim viagia tam diſtantia non poterant fieri abſque grauamine, & labore corporali. Item tunc egit fortia, quando ſequebatur filium ſuum euangelizantem regnum Dei per caſtella Iudeæ, & Galileæ. Et ſic de multis alijs laboribus quos aſſumpſit vita comitę filij ſui, ſimiliter poſt eius paſſionem. Et breuiter tota fermè uita Mariæ fuit in labore, & anguſtia. Et hoc teſtatur Salomon Prouerb. ultimo. Vbi prophetiſſæ loquens de ea ſub nomine mulieris fortis, poſtquàm dixit. Manum ſuam miſit ad fortia, illico ſubiunxit dicens. Et digiti eius apprehenderunt fuſum. Item Pauloante præmiſerat, dicens. Quæſiuit lanam, & linum, & operata eſt conſilio manuum ſuarum. Sed cur hoc. Certè vt haberet vnde tribueret neceſſitatem patienti. Ideo ſubditur ibi. Manum ſuam aperuit inopi, & palmas ſuas extendit ad pauperem. Ecce quomodo apparuit fortitudo huius virginis in hoc, quòd fortia perſeueranter egit.

VNDE in figura huius legitur Gene. 3. Quis Deus dixit ad ſerpentem, ideſt, ad diabolum in ſpecie ſerpentis. Inimicitias ponam inter te, & mulierem, ideſt, Virginem Mariam. Iſtæ inimicitiæ ſunt, quòd diabolus odio magno perſecutus eſt, Mariam tanquàm ſibi in omnibus contrariam. Ipſe enim eſt ſuperbiſſimus. Ipſa autem humilima. Ipſe eſt totus immundus. Ipſa autem puriſſima. Ille totus maliuolus, & inuidia plenus. Ipſa autem tota charitate repleta. Item ipſe quærit omnes homines per-

dere. Ipſa autem omnes cupit ſa uare. Ipſe autor peccati. Illa autem autrix gratiæ,& ſic de alijs. Iſtę ſunt occaſiones quare Diabolus inimicatur Mariæ.Et non ſolum inimicatus eſt illi in perſona.Verum etiam non deſinit per ſuos ſatellites inimicari ſeruis illius. Et hoc eſt,quòd ſubditur ini micitias ſupple ponam inter ſemen tuum, & ſemen illius. Nam mali odio habent bonos gratis atq; eos perſequuntur corde, ore opere. Sed ſicut Diabolus non præualuit contra hanc mulierem. Ita neque ſemen illius contra ſemen huius mulieris, ideſt contra ſibi deuotos famulos,cuius cauſa ſubditur,cum dicitur. Ipſa conteret caput tuum. Ecce fortitudo Mariæ, qua tanta eſt,vt poſſit contererere caput ſerpentis. Caput ſerpentis infernalis eſt mortale peccatum. Vnde tot habet capita quot ſunt mortalis peccata. Et hoc oſtenſum eſt Iohanni Apoc.12.Per beſtiam habentem capita ſeptem, &c.Cum itaque Maria ſentit hunc ſerpentem infernalem velle ſubmittere caput, ideſt peccatũ intra animam aliquorum ſeruorum eius,ipſa præuenit tãtum malum,& conteret ſuis meritis,& præcibus huiuſmodi caput ſeu tentationem,quæ eſt de mortali delicto. Ecce quàm fortis eſt Maria. Quis ergo ad eius refugium non recurrat. Quis ſub eius præſidium non confugiat. Quis in omni neceſſitate eius auxilium non imploret. Sed fruſtra forte eius implorabit auxilium in neceſſitate,qui ſibi denegauit deuotum famulatum in proſperitate. Vt igitur, hæc fortis mulier nobis ſit auxilio,& præſidio atque turris fortitudinis a facie inimici,ob reuerentiam tantæ fortitudinis ſuæ efferamus ei ſemel Angelicum eulogium, vt ſic cõponamus ſibi coronam de roſis angelicis, & ipſa non dubium impetrabit nobis coronam de roſis mirificis in cęlis.

POSTQVAM oſtenſum eſt quomodo Dei mater alma coronata fuit roſa fortitudinis, conſequenter ſupereſt oſtendere quomodo, & nos debemus coronari dicta roſa in præſenti ſi velimus tãdem cum ea coronari in cęlis. Pro quo eſt aduertendum,quòd in dicta roſa fortitudinis repe riuntur tria folia ſecundum, quòd triplex eſt fortitudo,

Temporalis. Corporalis. Virtualis.

PRIMVM igitur folium, dicitur fortitudo temporalis. Dicitur enim communiter de aliquo magno diuite, q̄ ſi

ho mo

homo valde potens. Item ſolet dici de paupere habẽte pro ceſſum contra aliquem diuitem, quod habet fortem partem. Sed hæc fortitudo non eſt diligenda, quia communiter multa eam ſequuntur. In cuius figura legitur 4. Reg. 5. ꝙ Naamam erat vir fortis, & diues, ſed leproſus. Ita, & diuites, & potentes huius ſeculi plerunque ſunt leproſi per culpam, vtpotè vſurarij, auari, pauperum oppreſſores, ſuperbi elati, indeuoti, irreuerẽtes, quo ad eccleſiam, & eccleſiaſticos viros, pauperes contemnẽtes, & huiuſmodi, de hac igitur fortitudine loquens Greg. in Moral. exponens illud Iob. 6. Quæ eſt fortitudo mea, dicit ſic. Reproborũ fortitudo eſt tranſitoria ſine ceſſatione diligere contra flagella conditoris inſenſibiliter perdurare, ab amore temporalium nec aduerſitate quieſcere ad inanem gloriam cum detrimento vitæ peruenire, malitiæ augmenta quærere bonorum vitam non lingua, & moribus, ſed etiam gladij impugnare, in ſemetipſis ſpem ponere, iniquitatem quotidie, ſine vllo defectu perpetrare. Hæc Greg. de iſta et ã fortitudine temporali, quæ conſiſtit in bonis temporalibus, & in lato dominio, ſiue exercitu magno. Legit̃ Gen. 10. ꝙ Nẽbroth cępit eſſe potens in terra robuſtus venator coram domino, ideſt extinctor, & oppreſſor hominum per tyrannidem, qui primo per fortitudinem ſuam voluit dominari, de quo dicit Ioſephus, ꝙ fecit homines elatos in iniuriam Dei contemptum. Dicit enim de eo ſic Nembroth filius Cham cum eſſet cæteris audacior cæteriſq; fortiſſimus manu, ſuadebat non eſſe attribuendum Deo, ſed proprijs viribus, ꝙ hominibus fęlicitas eueniret. Suadere hominibus a timore Dei recedere, & in ꝓprijs viribus ſpẽ ponere, Propter, quod præbuit eis cauſam, & occaſionem vt turrim vſq; ad cęlũ ędificarẽt. Sed cõfuſi linguis deſtiterũt. Et illi tandem male ſucceſſit, nã ſecundum aliquos fulmine interijt. Alij aũt dicunt, ꝙ fuerit in bello occiſus. De Atila etiam rege Hunorum refert Dominus Antho. florentinus. 4. parte ſummæ ſuæ tit. 13. c. 2. §. 1. ꝙ cũ viciſſet, & ſubiugaſſet fermè totũ orbem, & occidiſſet Theodericũ regem Vandalorũ, & Nethiũ Patritium Romanorũ, qui habebat in exercitu ſuo, quinquies centũmilia pugnatorũ, qui confœderati erant contra eum, & ſubiugaſſet atque depopulaſ

ſet Romam, & Aquileiam, & Italiam, & multas alias regiones. Cum poſt hæc omnia victor ad terram ſuam redijſſet, & nuptias celebraſſet in ipſa nocte vino ingurgitatus incaleſcens ſanguinem per nares emittens, a vino victus & occiſus, cum eo pariter vita euomuit. Item de Alexandro Magno legitur in Cronica Domini Antho. prima parte titulo quarto, capitulo ſecundo §. 15. quòd nunquam cum hoſte congreſſus eſt quem non ſuperauerit. Nullam vrbem obſedit quam non expugnauerit, nullam gentem adijt quã non calcauerit. Nihilominus in fine victus eſt. Nam prius tot victorias anno ætatis ſuæ xxx. vel ſecũdum alios xxxij. veneno interijt. Item de Aſſuero legitur Heſter. 1. quòd regnauerit ſuper 227. prouincias, qui tandem mortuus eſt. Item de Ciro Rege Perſarum refert idem dominus Anto. prima parte Cronicæ ſuæ, titulo quarto, capitulo primo. §. 4. quòd prius præclaras habitas victorias, tandem victus à Thamari Regina Maſſagetarum, ab ea occiſus eſt. Cumque caput eius præciſum teneret, ipſum in vtrem plenum humano ſanguine proiiciens dixit. Satiate ſanguine quem ſitiſti. Hæc ibi, & penè infinitę aliæ hiſtoriæ ad idem propoſitum adduci poſſent, ſi non timeretur prolixitas. Ecce ergo quomodo fortitudo temporalis quantuncunque magna longa, & lata ſit, miſerum vt in pluribus, & infęliciſſimum habet exitum, & breui clauditur termino, quia ut habetur Eccleſ. 10. Omnis potentatus breuis vita. Et ideo huiuſmodi fortitudo non eſt affectanda, ſed contemnenda. Quis vt dicit Greg. & recitatur in decretis. diſt. 13. nerui. omne, quod hic eminet plus meroribus afficitur, quàm honoribus gaudet.

SECVNDVM folium roſæ fortitudinis dicitur fortitudo corporalis, quæ multis eſt occaſio ſuperbiendi, & inaniter gloriandi. Cum tamen ſcribatur Hiere. 9. Non glorietur fortis in fortitudine ſua. Cuius ratio aſſignatur. Eſa. 11. Omnis caro fœnum, & omnis gloria eius quaſi flos fœni. Item Iob 13. homo quaſi flos egreditur, & cõteritur, & fugit velut vmbra, & nunquam in eodẽ ſtatu permanet. Q̃d autem de iſta fortitudine corporali non ſit gloriandum, ratio eſt, quia citò ſuperatur. Ecce enim Iudas Machabęus adeo fortiſſimus fuit, quòd de eo dicitur 1. Machabęorũ. 3.

quòd

quòd ſimilis factus eſt leoni in operibus ſuis,& tamen tandem poſt multa bella glorioſæ inita, & plurimas hoſtium ſtrages, & victorias,in bello occiſus eſt,vt patet.1. Machabeorum.9.Sampſon fortiſſimus fuit,& tamen a Dalida victus fuit. Iudic. 16. Item Hercules fuit corpore fortiſſimus,qui tamen a quartana febre correptus propter impatientiam in ignem ſeipſum proiecit. Prout narrat Dominus Anto. 4. parte ſummæ ſuæ.titu.13.c. 2.§. 1. Item refert idem Anto. prima parte Cronicæ ſuæ. titu. 4. c. 5. §. 15. de Annibale Duce Cartaginenſium contra Romanos,quòd tot de Romanis occidit,vt vna die miſerit Carthaginem tres modios plenos anulis aureis acceptis ab eis quos in bello occiderat, vt per hoc melius cognoſcerent quantus eſſet numerus aliorum interfectorum, cum non omnes,ſed maiores,& nobiles anulis aureis vterentur, vnde poſt tantam ſtragem deliberabant Romani relinquere Italiam, & petere ſibi aliam patriam. Sed reſtitit Cornelius Scipio,& tamen idem Annibal tandem miſerabiliter occubuit. Nam ſecundum Paulum Oroſium.li.4.cum ipſe Annibal confugiſſet ad regem Bithumiæ cui nomen Pruſia tandem ſentiens,quòd a Romanis repoſceretur veneno ſe necauit. Ex his ergo hiſtorijs, & ſimilibus patet, quòd fortitudo corporalis eſt parui momenti in qua non eſt confidendum,ſicut neque de ea gladium. Neque enim eſt rebus bellicis, aut exterioribus negocijs tantum dedicanda,quàm potius diuinis obſequijs emancipanda,vtpotè ieiunijs, abſtinentijs, peregrinationibus, & ſimilibus ſanctis exercitijs corporalibus inſtar regij Prophetæ dicentis. Fortitudinem meam ad te cuſtodiam, quia vt dicit Seneca ad Lucillium Epiſtola. 12. Non eſt vir fortis, & ſtrenuus,qui laborem fugit. Sed profecto,vt dicit Hugo de clauſtro animæ. lib. 3. Sunt quidam, qui corpore fortes ſunt, debiles autem animo. Parcunt ſibi ſeipſos amantes, ſequuntur ocium, vacant fabulis, & tales accuſantur de furto, rapina, & mendacio. Sunt enim fures, qui communi neceſſitati ſubtrahunt, quod commune fecerunt cum renunciarent mundo ſeipſos abnegantes. Sunt raptores coram Deo, quia eo vidente, qui nouit occulta cordium communi

vitę,quod ſciunt,aut quod poſſunt violenter auferunt. Sũt deniq; mendaces coram Deo, & hominibus,quia quod venerunt reddere poſſunt,ſed nolũt. Sic igitur corã fratribus ſuis fures,corã Deo,raptores corã Deo,& hoĩbus mẽdaces ſunt,hæc illæ.Et nota,ꝙ ibi loquĩt Hugo de viris clauſtralibus,qui delicatè viuere volunt,& onera religionis ferre nolunt.Qui tamen ſi in ſeculo remanſiſſent multam penuriã pati habuiſſent,& forte vix panem ad edendum.

TERTIVM folium roſæ fortitudinis vocatur fortitudo virtualis.De qua dicit Ariſtoteles.3. Ethi. ꝙ fortitudo eſt aggreſſio terribilium vbi mors imminet propter bonum commune ſaluãdum.Vel ſecundum beatum Thomã. ſecunda ſecundę.q.123.art.2.Fortitudo eſt firmitas animi in ſuſtinendis,& repellendis his in quibus eſt maximè difficile firmitatem habere propter bonum virtutis.Et de hac fortitudine,quæ virtus moralis eſt loquens Boetius de conſo.li.3.Metro.5.dicit ſic.Qui ſe volet eſſe potẽtem,animos domet ille feroces.Nec victa libidine colla fędis ſubmittat habenis.Hæc ille,& dicitur fortitudo a fero fers,eo , quòd facit omnia æquanimiter ferrè,vel dicitur a ferro,quia facit hominem ferreum , & durum ne frangatur ſub aduerſis. Eſt tamẽ duplex fortitudo virtuoſa, videlicet acquiſita, & infuſa , quæ ſic differunt penes fines, quia fortitudo acquiſita inclinat hominem ad aggrediendum ardua non obſtantibus periculis mortis propter bonum reipublicę . Et tales,mũdus valde extollit,ſicut patet in hiſtorijs Romanorum regum , & principum . Sed fortitudo infuſa inclinat hominem ad aggrediendum ardua propter Deum, ſiue propter defenſionem fidei catholicæ non obſtantibus periculis mortis . Et hanc fortitudinem rectè habuerunt ſancti Dei Martyres , qui non oſtantibus periculis mortis,& minis,atque terroribus principum conſtanter prædicauerunt, & verbo atque facto defenſauerunt fidem catholicam. De quibus loquitur apoſtolus Heb. 11.dicens ꝙ fortes facti ſunt in bello . Nam obturauerunt ora leonum,extinxerunt impetum ignis,effugerunt aciem gladij, & huiuſmodi . Nec uoluerunt ſuſcipere redemptionem , quam ſupple tyranni eis offerebant dum modo abrenunciarent fidei catholicę,& hoc ideo noluerunt,vt meliorem

inue-

inuenirent reſurrectionem. Et ad hanc fortitudinem habẽdam hortabatur Dominus ipſos Martyres. Simililer, & nos qui viuimus, & qui poſt nos futuri ſunt pro loco tamen, & tempore. Ita dicens. Deuteronomij. 31. Viriliter agite, cõfortamini, & nolite timere neque paueatis ad conſpectum inimicorum. Item in nouo teſtamento renouauit huiuſmodi exhortationem. Matt. 10. dicens. Nolite timere eos, qui occidunt corpus, & poſt hoc non habent amplius quid faciant. Præter autem hanc fortitudinem, quæ reſpicit ardua non obſtantibus periculis mortis. Et alia fortitudo bona, & laudabilis, quæ non eſt aliud, quam vigor mentis ad reſiſtendum Diabolo, & impugnationi cuiuslibet vitij. Item ad aggrediendum laborem, ſiue opus arduũ virtuoſum tamen. Et ad hanc fortitudinem nos hortatur eccleſia dicens. Eſtote fortes in bello, ſupple ſpirituali. Ideo ſubditur, & pugnante cum antiquo ſerpente. Et hoc non erit fruſtra, quia accipietis regnum æternum, dicit Dominus. Quod ſi ſupple fortes non fueritis in hoc ſpirituali bello profecto ipſum regnum non percipietis, quia ſcriptum eſt. 2. Thim. 2. Non coronabitur, niſi qui legitimè certauerit ſupple contra Diabolum, & vniuerſam militiam eius. De fortitudine autem ad reſiſtendam cuilibet peccato, & paſſionibus inſurgentibus contra rationis imperium. Loquens Amb. l. 1. de officijs c. 36. dicit ſic. Reuera iure ea fortitudo vocatur, quando vnuſquiſque ſeipſum vincit, iram continet, nullis illecebris emollitur, atque inflectitur, non aduerſis perturbatur, non rebus ſecundis extollitur, & quaſi vento, quodam variarum rerum mutatione non circunfertur. Hæc ille. Sed forſan dicis. Laboro plurimum ad reſiſtendum peccato, & ad domandũ paſſiones meas malas, ſed præualere nequeo, certè hoc tibi accidit, quia non uiriliter decertas. Nam ut, inquit, Seneca tragedia. 6. Iuuenile eſt, vitium regem non poſſe impetum. Quis ſi quæras per quid poteris præualere tam contra Dęmonem, quam contra paſſiones, & vitia. Reſponſio multa tibi præſtantur remedia, utpotè libertas arbitrij tui, gratia Spiritus ſancti, auxilium eiuſdem, & huiuſmodi. Sed vnum eſt remedium cum præcedentibus multum ad hoc oportunum, videlicet donum caſtitatis.

In

In cuius rei figura legitur de Iudith eiuſdem. 15. quòd Ioachim ſummus pontifex cernens victoriam mirabilem, quam habuerat de Holoferne, venit ad eam de Hieruſalem in Bethuliam, & dixit ei. Feciſti viriliter, & confortatum eſt cor tuum, eo quòd amaueris caſtitatem. Vnde legitur in libro de ſeptem donis, quòd cum Godfridus de Bullione, qui primus de Francis regnauit in Hieruſalem cæpiſſet vi armorum Anthiochiam Hieruſalem, & Syriam occiſis, & expulſis Sarracenis cum mirarentur omnes eius fortitudinem, eo quòd nullus Sarracenus poterat illi reſiſtere, nec ictum manus eius ſuſtinere, tempore treugetur hi ammirati miſerunt ei munera quærentes ab eo, vnde tanta ineſſet manibus eius fortitudo, qui coram eis enſe ſuo ſcindebat caput equi, quidam dixerunt, quòd erat virtute enſis ſui. Sed dictus Godfridus accepto alio enſe a Sarracenis ei tradito, idem fecit de alio equo. Et cum tunc quærerent vnde, idest vnde illi tanta virtus, cum non eſſet maior alijs hominibus ait, quòd manus ſuæ nunquam contrectauerant carnes meretricis nec luxuria fuerant inquinati. Ex hac hiſtoria luculenter patet, quòd caſtitas nullum cooperatur ad fortitudinem corporalem, & virtualem. Studeamus ergo chariſſimi nos coronare in præſenti hac roſa fortitudinis prædicto modo, vt reſiſtentes Diabolo, & cunctis vitijs tanquam glorioſi, & egregij victores coronemur a domino poſt hanc militiam corona gloriæ, & honoris. Quam nobis concedat, qui, &c.

DE ROSA TEMPERANTIAE.
Sermo Vigeſimusſextus.

CORONEMVS nos roſis. Sapien. 2.

VIGESIMAQVARTA Roſa coronæ ſpiritualis, dicitur roſa temperantiæ, quæ meritò ſequitur prius roſam fortitudinis, quia fortitudo niſi temperata fuerit in uitium vertitur, & malum habet exitum. Hac autem roſa temperantiæ fuit coronata Dei,

mater

mater alma. Pro quo notandum eſt ſecundum beatum Thomam ſecunda ſecundæ.q.154. articu. 1. quòd temperantia eſt moderatiua delectationum maximarum, quę ſunt circa cibos, potus, & venerea. Has autem delectationes maximas moderatur ipſa temperantia per ſuas partes ſubiectiuas, quæ alio nomine vocantur eius filiæ. Nam delectationes conſiſtentes circa cibos moderatur per primam filiam, quæ vocatur abſtinentia Delectationes conſiſtentes circa potus moderatur per ſecundam eius filiam, quæ vocatur ſobrietas. Delectationes vero conſiſtentes circa venera moderatur per caſtitatem. Hanc autem matrem cum filiabus ſimul habuit virgo Maria id eſt temperantiam cum abſtinentia, ſobrietate, caſtitate.

PRIMÒ habuit virgo Maria primam filiam temperantiæ, quæ vocatur abſtinentia. Pro quo eſt aduertendum abſtinentia multa bona facit in homine. Primò quidem carnem ſpiritui ſubijcit, ſecundo intellectum acuit, tertiò corpus templum Dei efficit. De primò habetur hiſtoria in principio Geneſi de primò parente, qui quamdiu abſtinens fuit, caro in eo ſubiecta fuit rationi, neque in eo rebellauit niſi poſtquam gulæ operam dedit. Et enim ſimile de carne ſicut de aſino, vel equo, a quo ſi pabulum ſubtraxeris promptius obediet. Aliud ſimile eſt de igne a quo ſi ligna ſubtraxeris tandem extinguetur. Non vult tamen Deus, vt denegemus aſino id eſt corpori noſtro vitæ neceſſaria ſimpliciter. Sed tamen omnis ſuperfluitas reſecanda eſt, & temperatè fouendum eſt, ne inſurgat contra rationem, ſicut proteruus ſeruus contra dominam ſuam. Secundo abſtinentia intellectum acuit, & mentem eleuat ad contemplandum diuina. De hoc habetur hiſtoria Danie. 9. de eodem Daniele, qui virtute, & meritò abſtinentiæ peruenit ad reuelationes Dei. Item capitulo. decimo. eiuſdem legitur, quòd poſtquam ipſe Daniel abſtinuiſſet a carnibus, & vino, atque pane deſiderabili, tandem apparuit ſibi Gabriel Archangelus, & vidit viſionem grandem. Et per oppoſitum homines Gulæ dediti, parum ſunt eleuati ingenio. Vnde de talibus hominibus loquens

Hiero-

Hieronymus prima parte epiſtolarum ſuarum, epiſt.6.cap. 58. dicit, ꝙ animæ eorum, ita nimio ſanguine, & adipe quaſi luto inuolutę ſunt, vt nihil tenue, nihil cęleſte, ſed ſemper de carnibus, & victu, atque uentris ingluuiæ cogitant. Item, quòd abſtinentia intellectum acuet, & eleuet liquidè patet de ſacris eccleſiæ Doctoribus, qui quotquot ſunt abſtinenter vixerunt. Quis enim acutior Auguſtino. Et tamē de ſeipſo loquens ad fratres in eremo. ſer.21. qui intitulatur de triplici genere Monachorum, dicit ſic. In Monaſterio clericorum viuere cępi carnes non manducans niſi dū hoſpites ueniunt, ſed tantum olera, & legumina, abſque oleo, vel butiro. Hæc ille. Item quis ſtudioſior Hieronymo. Et tamen de eo ſcribens ipſę Auguſtinus ad Cyrillum Hieroſolymitanum Epiſcopum, epiſt.205. dicit, ꝙ quinquaginta annis vinum, & ciceram nō guſtauit. Item ab omni carnium, & piſcium eſu ita ſe abſtinuit, ꝙ uix ea nominare uolebat. Coctum qđ non niſi in ultima ęgritudine comedit, & hoc tantum bis. Item non niſi ſemel fructibus, aut herbarū folijs, ſiue radicibus paſcebatur in die. Et tamen ita ſtudio ſacræ ſcripturæ ita deditus erat, quòd totam illuſtrauit eccleſiam. De cæteris taceo breuitatis cauſa. Patet ergo qualiter abſtinentia intellectum acuit. Secundò abſtinētia corpus templum Dei efficit. Vnde de uerè abſtinentibus poteſt dici illud 1.Cor.6. Templum Dei ſanctum eſt quod eſtis uos. Quamuis enim Deus non rectè dici poſſit habitare per gratiam in corpore humano maximè cum non ſit ſubiectum capax gratiæ, ſed ſola anima. Nihilominus ipſum corpus benè regulatum, ſecundum Imperium recte rationis, & parce multum efficitur congruum ad exequendū ſancta deſideria, & recta opera animæ, ſaltem aliqua, quæ exequi non ualet abſque corpore. Ecce quare, & quomodo ipſum corpus templum Dei nominetur, & eſſe poſſit inq̄tum, ſcilicet eſt congruum inſtrumentum animæ, & per cōſequens cauſa ſaltem remota, & de per accidēs quare Deus inhabitet animam per gratiam. Quemadmodū ergo ignis libenter, & faciliter recipitur in ligno ſicco potius, quàm in uiridi, ita & Deus qui eſt ignis conſumens peccata, libenter infundit ſe in homine abſtinente. Ecce quomodo abſtinentia corpus templum Dei efficit. Ad propoſitum deſcendentes

dentes dico, quòd Virgo Maria fuit temperatiſſima, & ſecum ſemper habuit primam filiam temperantię, videlicet caſtitatem, quæ operata eſt in ea tria prædicta, & hoc ampliſſimè. Primò quidem abſtinentia carnem in ea ſpiritui ſubiecit, & hoc quantum patitur humana fragilitas, & conditio utę. Non enim caro repugnabat per inſultus libidinoſos rectè rationi in ea, ſicut in Paulo: quia fomes carnis fuit in ea totaliter extrictus, & pęnitus ablatus, potiſſimę in ſecunda ſatisfactione, quando ſcilicet concepit Dei filium & Spiritus ſanctus in eam deſcendit. Ita eñ dicit beatus Th. 3.par.q.27.artic.3. Secundò abſtinentia intellectum ipſius acuit, adeò quòd nullus prophetarum, aut ſanctorum noui teſtamenti tanta perſpicacitate, & uiuacitate intellectus dotatus eſt, ſicut Maria. Ita ut de ea Salomon in ſpiritu prophetico ſcrip ſiſſe uideatur Sap.8. dicens. Doctrix eſt diſciplinę Dei, & electrix operum illius. Et hoc confirmare uidetur Euangeliſta, dicens. Maria conſeruabat omnia uerba hæc conferens in c.ſ. Luc.2. Tertiò abſtinentia corpus beatæ uirginis templum Dei effecit non ſolum modo prædicto, ſed quodam peculiari, & inuſitato modo, uidelicet per corpoream inhabitationem, pſal. Homo natus eſt in ea. Sic enim ei prædixerat Gabriel Luc.1. Ecce, inquit, concipies in utero, & paries filium, & uocabis nomẽ eius Ieſum. Et poſt pauca. Virtus altiſſimi obumbrabit tibi, ideſt, Deus filius, qui uocatur uirtus altiſſimi hoc eſt Dei patris, obumbrabit tibi, uidelicet corpus opacum, & tenebroſum inſtar aliorum de te, & in te aſſumendo. Et ſic patet de prima filia temperantiæ.

SECVNDÒ Virgo Maria habuit ſecundam filiam tẽperantiæ, quæ uocatur ſobrietas. Pro quo eſt notandum, quòd ipſa ſobrietas eſt uirtus moderans delectationes circa potus, & quæ ponit medium in eis, ſicut abſtinentia circa cibos. Apud autem antiquos etiam gentiles hæc uirtus ſobrietatis à Deo in precio erat, ꝙ multi a uino abſtinebãt, & præſertim mulieres adeo, ꝙ ſi aliqua mulier fuiſſet comprehenſa bibiſſe uinum, taliter habebatur pœnæ obnoxia, tanquam ſi uiri ſui thorum uiolaſſet, unde narrat Valerius de Metello, qui uxorem ſuam, eo ꝙ uinum bibiſſet fuſtę pcuſſit, & occidit quod factum non tantum accuſatore, ſed

& reprehenſione caruit Deinde ſubdit Valerius quòd quæcunque fœmina vini vſum immoderatè aperit, ianuam vitijs aperit, & virtutibus viam claudit. De hac autem virtute loquens Auguſt. ad ſacras Virgines dicit ſic. Sobrietas eſt mentis, & ſenſus, membrorum omnium corporiſque tutela, caſtitatis pudicitiæ quam munimentum, pudor proxima amicitiæ paciſque ſerua, honeſtati ſemper coniuncta criminũ atque vitiorum omnium profuga. Hæc ille Hanc autem ſobrietatem filiam temperantiæ habuit Virgo Maria, quæ non minus ſobria fuit quam abſtinens Nam & de ea loquens Ambr. de virginibus lib. 2. dicit. Quod ſi aliquando Mariæ reficiendi ſucceſſiſſet voluntas cibum capiebat quo mortem arceret non qui delitias miniſtraret. Hæc ille. Itidem etiam pie dicere poſſumus de eius potu, videlicet quòd quando, ſitiebat potum ſumebat qui mortem arceret, non qui delitias miniſtraret. Nec certè precioſis, & delicatis potibus utebatur cum bibendi neceſſitas imminebat ſed pura, & ſimplici aquæ contenta erat. Si enim filius eius benedictus Chriſtus adeò ſobrius fuit quòd a muliere Samaritana potum aquæ petierit, quanto magis credendum eſt de matre quòd aquæ potu vtebatur, at vero miſeri peccatores non ſolum contenti ſunt ſumere vinum moderatum, & temperatum, niſi etiam ſtudeant euacuare calices vſque ad ebrietatem, & vomitum frequenter.

TERTIÒ virgo Maria habuit tertiam filiam temperantiæ inſeparabiliter eam concomitantem quæ dicitur caſtitas. Pro quo eſt aduertendum quòd ſicut temperantia eſt virtus generalis, quæ communiter ordinatur ad reprimendas concupiſcentias dilectationum quæ ſunt circa tactum in generali. Ita caſtitas quæ alio nomine continentia dicitur, eſt virtus ſpiritualis, & ſpecies ſiue filia temperantiæ, quæ ordinatur ad reprimendas concupiſcentias delectationum, quæ ſunt circa uenerea. De qua loquens Iſidorus libro ſecundo de ſummo bono. cap. 40. dicit quòd amanda eſt pulchritudo caſtitatis, cuius deguſtata delectatio dulcior inuenitur quàm carnis. Hanc itaque caſtitatem temperantiæ filiam habuit excellentiſſimo modo virgo Maria, vtpote quæ virgo in euum permanſit. Et quòd maius eſt atque ſingulare Dei donum, nunquã

ſt mulum

ſtimulum carnis ſenſit. Nec quidem mirum, quoniam per eius vterum tranſierat ignis diuinus, qui tunc conſumpſit fomitem habitualem quem in ea ligatum inuenit, prout vt pulchrè deducit beatus Tho. 3. part. q. 27. artic. 3. in corpore. Vnde ei loquitur eccleſia dicens. O caſtitatis lilium tuũ præcare filium qui ſalus eſt humilium. Ne vos pro noſtro vitio in flebili iudicio ſubijciat ſupplicio. Sed nos tua ſancta præce, &c. In figura autem temperantiæ huius virginis, & ſignanter illius temperantiæ, quæ conſiſtit circa cibos, & potus legitur. 1. Reg. 1. de Anna vxore Helcanæ, quòd adeo temperata, & ſobria fuit, vt de ſeipſa dixerit Heli ſacerdoti. Vinum, inquit, & omne quod inebriare poteſt non bibi. Ita & ſimilia potuit dicere Virgo Maria, ut patet ex dictis. Ecce ergo chariſſimi, quam temperata fuit Chriſtifera Maria triplici modo prædicto. Studeamus ergo pro reuerentia tantæ temperantiæ illi offerre ſemel ſalutationem angelicam, vt ſic illi conſtruamus coronam de roſis angelicis, & ipſa pro certo impetrabit nobis coronam de roſis mirificis in cœlis.

P O S T Q V A M oſtendimus quomodo Virgo Maria fuit coronata roſa temperantiæ, ſupereſt oſtendere quomodo, & nos poterimus eadem roſa coronari. Pro quo eſt notandum, ꝙ in prædicta roſa inueniuntur tria pulchra folia, ſecundum ꝙ triplex eſt temperantia, videlicet

Generalis. Specialis. Specialiſſima.

P R I M V M igitur folium huius roſæ uocatur temperantia generalis. Eſt autem temperantia generalis, uirtus moralis ad quàm omnes obligantur tam Græci, quàm Latini, tam Iudæi, quàm Chriſtiani, tam viri, quàm mulieres, tam diuites, quàm pauperes, tam ſani, quàm ęgroti. Et breuiter in hac temperãtia ſic gñalr itercapta non eſt diſtinctio Iudæi, & Græci, ſed omnes ambit, & complectit̃. Quã diffiniens Cicero lib. Rethoricorum dicit, quòd temperãtia eſt ſumma, & moderata dominatio rationis in libidinem, atque ad alios non rectos animi impetus. Aliter autem eam diffinit Aug. lib. de libero arbitrio dicens, ꝙ temperãtia eſt affectio coercens, & cohibens appetitum ab his, quæ turpiter appetuntur. Et q̃uis ipſa temperantia moderetur generaliter paſſiones, quæ ſunt circa delectationes tã venereo-

rum,quàm ciborum,& potuum, tamen in præſenti tãtum dicemus in illa temperantia, quæ eſt circa cibos, & potus. Pro quo eſt notandum, ꝙ principaliter tria ſunt, quæ nos inducunt ad temperate,& moderate vtendum cibis,& potibus.

PRIMVM eſt natura. Quid enim ſibi vult,quòd natura dedit corpori noſtro tam magno tam paruum, & ſtrictum os,cum tamen videamus multa animalia longè minora habere os multo maius quàm homo, ſicut patet de cane,porco, oue, & huiuſmodi niſi ꝙ natura inſtruit per hoc hominem ad temperate, & parce viuendum. Et ideo qui modo canino immoderatè ſumunt cibum,& potum, communiter cadunt in varias egritudines, quia grauant naturam, quæ non poteſt diregere exceſſiuum cibum,aut potũ. Nam inteſtina, & ilia commenſurantur, & proportionantur ori in omni animali. Cum ergo homo paruum,& exiguum os habeat conſequens eſt,vt etiam ſtricta habeat inteſtina. Hinc eſt, ꝙ videmus omnes homines frequentius egrotare quàm cætera animalia,& vnà de cauſis eſt, quia immoderatus,& exceſſiuus cibus,& potus non poteſt de facili digeri,neque per inceſſum de facili euacuari. Hinc requiruntur cliſteria,pillulæ,potiones amarę,& ſimilia. Propterea Sacra ſcriptura ſubſanat tales. Ioelis. 1. dicens. Vlulate omnes qui bibitis vinum in dulcedine, quoniam perijt ab ore veſtro q.d. Delectatio quàm habuiſtis in ore veſtro, & gutture exceſſiuè ſumendo potũ,citò abijt,& graue͂ dolorem,atque diuturnum in ſtomacho generauit. Nam ibi corrumpitur cibus,& potus, quantuncunque delicatus, ex qua quidem corruptione etiam inficitur Anhelitus hominis. Ita vt videatur quaſi caminus cloacę. Huiuſmodi aute͂ corruptionibus,& egritudinibus non ita ſubijciuntur parco vtentes cibo. Ecce quomodo natura nos inducit ad temperate viuendum.

SECVNDVM, quòd nos inducit ad temperate vtendum cibis,& potibus,eſt ſcriptura. Hæc enim freque͂ter nos admonet ad parſimoniam, & ſobrietatem. Ecce enim doctor Eccleſiæ Paulus 1. Theſ. 5. clamat dicens. Vigilemus, & ſobrij ſimus. Et in eodem nos, qui Dei ſumus ſobrij ſimus. Item ad idem hortatur diſcipulum ſuum Thimothęũ,

& in

& in eo cæteros prælatos dicens. Miniſterium tuum imple ſobrius eſto, 2. Thi 4. Similiter cauicularius cœli Petrus ad idem nos hortatur. 1. Pet. 5 dicens. Fratres ſobrij eſtote, & vigilate. Et huius exhortationis ad ſobrietatem cauſa aſſignatur Eccleſ. 31. vbi dicitur, quod vinum multum potatũ irritationem, & iram, & ruinas multas facit. Prȩter hæc adhuc ipſa Scriptura ſacra ſanctorum exemplis nos admonet ad temperate viuendum. Legitur enim Dan. 1. quòd pueri bone indolis, videlicet Daniel, Ananias, Azarias, & Miſahel dixerunt præpoſito regis Nabuchodonoſor. Dentur nobis legumina ad veſcendum, & aqua ad bibendum cibo regio contempto. Item Dan. 10. ipſe Daniel de ſeipſo teſtatur dicens. Trium hebdomadarum diebus panem deſiderabilem non edi, & caro, & vinum non introierunt in os meum. Item Matth. 3. & Marc. 1. dicitur de Ioanne Baptiſta, quòd eſca eius erat locuſtȩ, & mel ſylueſtrȩ. De potu autem eius credendum eſt, quòd fuerit ſimplex aqua. Nam de eo prædixerat Gabriel. Luc. 1. Vinum, & ſiceram non bibet. Item de beato Nicolao legitur, ꝙ cum lacte aleretur, quarta, & ſexta feria, ſemel tantum in die mammam nutricis ſuggebat.

TERTIVM nos inducens ad ſobrie, & temperate utendum cibis, & potibus eſt vniuerſa creatura. Deus enim poſuit, & indidit naturalem inſtinctum in omni creatura etiam brutali ad ſobrie viuendum, & ad vtendum cibis, & potibus cum debita menſura, ſecundum illud Sapien. 11. Omnia in mẽſura, & numero, & pondere diſpoſuiſti. Equus enim aut aſinus quantuncunque ſitibundus poſtquã ſumpſit de aqua, quantum ſibi neceſſe eſt, potius occiditur, quã ad vltra ſumendum etiam quantuncũque parum cogatur. Et miſeri homines in quibus ratio dominari deberet ſuper appetitu ſenſitiuo, non ſunt contenti neceſſarijs niſi etiam vltra menſuram ſumant. Et in hoc oſtendunt ſe deterioris conditionis, quàm ſint ipſa bruta. Olim enim dicebatur intemperatis hominibus. Nolite fieri ſicut equus, & mulus, &c. Sed hodie poteſt illis dici. Nolite fieri deteriores equo, & mulo, qui & ſi omni hora qua cibum, aut potum naturaliter appetunt, comedant, & bibant data eis copia, non tamen vltra menſuram. Homines autem intemperati omni

fermè hora parati ſunt ad crapulam, nec illis ſufficit ſatiare naturam, niſi etiam eam aggrauent vſque ad vomitum. Audiant igitur tales Iſidor.lib.2. de ſummo bo.c 42. ita inquientem. Non ad luxuriam vel ad ſocietatem,ſed tātummodo,vt corpus ſuſtentetur epulis vtendum eſt. Nam vt philoſophi dixerunt cibandus eſt venter,vt animam contineat,& non ut eam corrumpat.Hæc ille,& ſic patet de temperantia generali.

SECVNDVM folium roſæ temperantiæ vocatur tēperantia ſpecialis. Eſt autem temperantia ſpecialis,abſtinentia a certis cibis,& potibus pro loco,& tempore voluntariè aſſumpta ad carnis macerationem,& ad Dei honorē. Et talis abſtinentia propriè Chriſtianorum eſt.Prima autē communis eſt Chriſtianis,& non Chriſtianis, & ideo generalis appellata eſt. Iuſtum enim eſt,vt qui Chriſtiani ſunt, temperatius, & cum maiori ſobrietate viuunt, quàm non Chriſtiani. Quid enim deſignat nomen,& titulus religionis Chriſtianæ, niſi quòd Chriſtiani ſunt ſpecialiter ligati, & obligati ad opera virtutum? hoc enim importat hoc nomen religio. Si ergo crapula,aut ebrietas uituperatur in iudæo, quanto magis in Chriſtiano? Vnde ad carnis macerationem procurandam, nonnulli Chriſtiani abſtinent voluntarie a certis cibis,& potibus,determinatis temporibus, & diebus,ſicut patet de illis,qui ex deuotione abſtinent a carnibus omnibus feriis quartis,eo quòd tali die venditus fuerit ſaluator.Et de hoc habes de conſ.diſt.3.ieiunia. Item de illis,qui habent aliqua ieiunia votiua.Item de illis,qui habent facere aliqua ieiunia, aut a certis cibis, & potibus abſtinere ex iniunctione confeſſoris ſui.Sunt etiam aliqua ieiunia,& aliquæ abſtinentiæ,quæ conſuetudinariè dici poſſunt eo quòd alicubi obſeruantur,& non alibi,& hoc ſecūdum conſuetudines patriarum.Præter hæc autem ſunt certa ieiunia ab omnibus Chriſtianis debitam ætatem habentibus, & cum cæteris circunſtantijs debitis concurrentibus obſeruanda quale eſt ieiunium quadrageſimale,vt patet in decretis de conſ.di.5.c.40. Quod quidem ieiunium nullatenus eſt ſoluendum niſi ꝑ infirmitatem, ut habetur ibidem,quia ipſi dies decimę ſunt anni. Præterea ſunt ieiunia 4.temporum de quibus habes di.76. conſtituimus,& pluribus

ribus alijs capitulis ſequentibus. Sunt denique ieiunia vigiliarum certorum ſanctorum de quibus habes extra de obſeruatione ieiuniorum.c.conſilium Sed profectò ab hac tẽperantia ſpeciali, q̃ cõis debet eſſe,& ſpecialis oĩb. Xp̃ianis obſeruatis tñ obſeruandis multi ſe elongãt,& retrocedunt.

PRIMI ſunt illi, qui ſtatuta ieiunia abſq; cauſa rõnabili infringunt,& violant dicentes,ꝙ ieiunium eſt minimũ bonum,quod põt ab hoĩe fieri.Sed dato,& non conceſſo,ꝙ ita eſſet,adhuc talis excuſatio non liberat eos à pc̃tõ mortali,præſertim quo ad ieiunium, ꝙ eſt de præcepto:non.n.in arbitrio aũt electione eorum poſitũ eſt ieiunium commutare in opus pietatis,niſi forte,vbi eſſent impotentes ad illud . Nullus.n.per opus conſilij liberat ab opere præcepti. Et ideo ſi quis haberet aulam latiſſimam plenam a ſummo vſque deorſum optimis ducatis, & omnes illos diſtribueret in vſus pauperum non liberaret ſe per huiuſmodi dationem a ieiunio unius diei,quod eſt de pręcepto,quo non minus peccaret mortaliter,ſuppoſito,ꝙ commodè poſſet illud facere. Pręterea illi,qui dicunt,ꝙ melius eſt eleemoſynam facere, quàm ieiunare communiter neutrum faciunt, & ideo nullo modo ſe liberant.

SECVNDI qui ſe elongant a debita regula temperantię ſunt illi qui non ieiunant, & quod deterius eſt alios corrũpunt ſuo malo exemplo,tanquam nõ ſufficeret eis propria damnatio , niſi ẽt ſecum traherent alios ad mille diabolos, vtpotè inducendo eos ad cęnandum in die ieiunij. Qui vtinam benè notarent verba Aug.ſer.1. in Sabbato poſt Cineres. Qui,inquit,ieiunare nõ præualet ſecretius ſibi ſoli,aut ſi eſt alius infirmus cum ipſo in domo ſua præpararet , qđ accipiat,& illos qui ieiunare pręualent ad prandiũ non inuitet,quia ſi hoc fecerit nõ ſolum Deus,ſed ẽt hoĩes poſsũt intelligere illum nõ pro infirmitate non poſſe,ſed pro gula ieiunare non velle.Sufficiat ergo illi,ꝙ ieiunare non pręualet,& magis cum gemitu,& ſuſpirio, & animi dolore mãducet pro eo ꝙ alijs ieiunantibus ille abſtinere non poteſt .

TERTII ſe elongantes a regula debitę tẽperantię ſunt illi qui vnicam ſumunt refectionem,ſed longeuam & lautam . Sedent enim ad menſam per plures horas , quibus uaria fercula acuratè præparata miniſtrantur , Con-

tra quos loquitur Hiero.prima parte epiſtolarum ſuarum, epiſt.9.cap.39. Quale, inquit, illud ieiunium eſt, aut qualis illa refectio, dum tantum voramus, quantum vix alterius diei nox digerat. Itaque hoc non tam ieiunium eſt, quàm crapula, & fętens ac moleſta digeſtio. Item Auguſt. ſermo. 2. in die Cinerum. Nihil, inquit, prodeſt tota die longum duxiſſe ieiunium, ſi poſt ea ciborum ſuauitate, vel nimieta te anima obruatur. Hæc ille. Item Iſid. lib.2. de ſummo bono, cap.44. Spernitur, inquit, ieiunium, quod in veſperum delitioſa repletione ciborum reficitur. Neque enim reputanda eſt abſtinentia vbi fuerit ventris ſaturitas ſubſecuta. Hæc ille. Circa hæc errãt per ingluuiem homines multipli citer. Primò quidem, quia in cœna, quæ diem ieiunij præcedit abundè refici volunt dicentes. Cras ieiunandum eſt, ideo, vt facilius tolleremus ieiunium benè epulandum eſt etiam vſque ad mediam noctem. Secundò, quia in ipſo die ieiunij plus ſolito prandere volunt, dicentes, non cenabimus hodie, ideo habeamus duplicem pitantiam. Tertiò, quia mane facto poſt diem ieiunij volunt ientaculum face re, ita vt vix audire poſſint miſſam matutinalem. Et ita pro vna abſtinentia tali quaſi tria committunt interdum peccata. Non attendentes, ꝙ ieiunium inſtitutum ſit ad domandum corpora, & carnales concupiſcentias.

TERTIVM folium roſæ temperantiæ, vocatur temperantia ſpecialiſſima. Eſt autem temperantia ſpecialiſſima abſtinentia à certis cibis, ad quàm quis voluntariè ſe obligauit per religionis ingreſſum, qualis eſt abſtinentia re ligioſorum, qui præ cæteris Chriſticolis temperate viuere debẽt. Et propter hoc omnes fermè religiones ex primaria ſui inſtitutione habent abſtinentiam a carnibus, ſicut patet de conſ. diſt.5. Carnem, vbi interdicitur Monachis eſus carnium ſeruato tamẽ moderamine pietatis erga egrotos, vt habetur ibidem. Inſuper ibi taxatur pęna contra dictum ſtatutum facientes, videlicet, ꝙ tales debent retrudi in carcerem ſpacio ſex mẽſium. Ad hanc etiam abſtinentiã aſtrinxit Monachos beatus Pater Benedictus, ſicut patet in regu la ſua. Similiter, & beatus Greg. Papa, ſicut patet de ſtatutis Monachorum per eum factis. c.5. idem prohibuit tã intus, ꝗ̃ extra niſi ẽm caſus in regula expreſſos, videlicet ꝑꝑ infirmi-

firmitatem, aut debilitatem notabilem. Vnde in c. 6. ſtatuit pœnam contra tranſgreſſores, ita dicens. Si quis Monachorum aliter, quàm in regula cõtinetur, carnes comedere præſumpſerit, ſemel vel ſecundo regulari ſubiaceat diſciplinæ. Si vero tertio tunc quarta, & ſexta feria proximę occurrẽtibus ieiunet in pane, & aqua. Quod ſi in conſuetudinem duxerit ſubiaceat graui culpæ. De Abbate autem dicit, ꝙ ſi talis fuerit, nec correctus a Diocœſano ſe emendauerit, adminiſtratione domus priuetur, Quãtum autem Deo placeat abſtinentia à carnibus in Monacho, manifeſto iudicio monſtratum eſt. Refert enim Greg. in dialogo ſuo. li. 1. c. 1. de quodam Monacho cui nomen Honoratus, qui cum ad menſam carnibus refertam ſederet cum amicis, & parentibus, nec tamen carnes tangere vellet, quidam dixit ei deriſorie. Comede carnes nobiſcum, nunquam piſcem in iſtis montibus tibi dare poterimus. Nec enim antea in illo monte piſcis viſus fuerat. Nihilominus cum famulus perexiſſet ad fontem ad hauriẽdam aquam, ſubito piſcis ſitulam eius intrauit, qui ſufficere poterat fratri Honorato ad victum vnius diei. Quo viſo cœperunt aſtantes venerari in Honorato abſtinentiam quam prius irriſerant. Hæc ibi. Memini me etiam legiſſe in Croni. domini Anto. ſed nõ recolo paſſum, qualiter Hugo dominus Epiſcopus Gratiopolitanus adijt Carthuſiam de propè ſitam gratia viſitandi quendã fratrem illic grauiter ęgrotantem. A quo cum audiſſet, ꝙ carnes libenter comederet ſi rigor regulæ hoc pateret, miſit dictus epiſcopus famulum ſuum ad prouidendum ſibi de uno bono capone, cum ergo ſic feciſſet, & cum calato intra habente Caponem Carthuſiam remeaſſet, vbi adhuc erat dictus epiſcopus, aperto calato, nõ capo, ſed piſcis apparuit, cum tamen ille iurauerit non piſcem, ſed caponem intra poſuiſſe. Ecce quantum placet Deo abſtinentia carnium in viro religioſo, ſed profecto hodie pauci ſunt religioſi, ſiue Monachi, ſiue alij, qui dictam abſtinentiam velint facere, quinimo uolunt lautè, & delicatę epulari, qui ſi in ſęculo remanſiſſent vix habuiſſent panem ad comedendum, contra quos inuehit Hiero. 3. parte epiſtolarum ſuarum, epiſt. 14. ita dicens. Mirum de infelici plurium hominum conditione. Sunt enim nonnulli viles, & abiecti in ſæ-

culo qui quotidianis laboribus ſe ultra uires affligentes pro uictu captãdo uiliſſimo, & vix raris fabis, & rapis cum rudi,& hordeaceo pane ſaturãt. Cum uero ad Chriſti menſam accedunt, & militiam Chriſti ſuſcipiunt, ſuæ egeſtatis obliti, lautiora quærunt, quàm milites, qui ſunt aſſueti magnificis. Hæc igitur omnia in Chriſti,& apoſtolica vita locum non habeant. Hæc ille. Studeamus ergo chariſſimi unuſquiſque ſecũdum conditionem ſui ſtatus coronare nos in præſenti hac roſa ſanctæ temperantiæ, ſobriè, iuſtè, & piè viuentes in hoc ſæculo expectantes beatam ſpẽ in qua coronabimur roſa honoris,& gloriæ. Quam nobis concedat,&c.

DE ROSA PATIENTIAE.
Sermo Vigeſimusſeptimus.

CORONEMVS nos roſis. Sap.2.

VIGESIMAQVINTA roſa coronæ ſpiritualis dicitur roſa patientiæ, quæ meritò ſequitur poſt roſam temperantiæ. Nam ipſa temperantia moderatur delectationes maximas, vtpotè, quę ſunt circa cibos,& potus atque venerea, vt dictum eſt in præcedenti ſermone. Hæc autem moderatio, & refrenatio delectationum, diſponit hominem ad patienter ferendum ſi non ſemper ſatiſfiat appetitui ſenſitiuo, ſicut patet de ieiunante appetente cibum,& potum ante horam debitam. Hac autem roſa patientiæ perpulchrè fuit inſignita, & decorata, atque coronata Dei mater alma præ cæteris creaturis. Pro quo eſt notandum ſecundum Gratianum in decreto ſuo. 13. qõ. 1. cap. quòd militare, quòd patientia eſt ſuas,& ſuorum iniurias ac cætera mala æquanimiter ferre. Beata autem virgo ęquanimiter ſemper tulit iniurias, & mala tam propria, quàm filij ſui benedicti. Et hoc ſecundũ triplicem ſtatum ipſius Chriſti, qui eſt ingreſſus, progreſſus, egreſſus.

PRIMÒ igitur in ingreſſu ipſius Chriſti in uterũ uirginis, paſſa eſt quodammodo ipſa uirgo iniuriã a uiro ſuo Ioſeph in hoc, ſcilicet, q̀ non conuerſabatur cum ea, ita familiariter, ſicut prius, neque eam reſpiciebat, ita benignè, & gra-

& gratioſè ſicut prius, quinimo voluit occultè dimittere illam, ut habetur Matt. 1. Vnde Aug. de verbis Domini, ſer. 16. uidetur dicere, quòd Ioſeph ſuſpicatus fuerit malũ de ipſa Maria prægnante. Dicit enim ſic. Vir iuſtus Ioſeph tanto flagitio, quod de uxore fuerat ſuſpicatus tanta benignitate pepercit antequam ſciret, vnde illa conceperat, quia grauidam ſenſerat, & ſe ad illam non acceſſiſſe nouerat. Reſtabat itaque certa adulterij ſuſpicatio, & tamen quia ipſe ſolus ſenſerat. Ipſe ſolus ſciebat, quid de illo ait Euangeliſta. Ioſeph, autem cum eſſet vir iuſtus, & nollet eã diuulgare. Mariti dolor vindictam non quæſiuit. Voluit prodeſſe peccanti, non punire peccantẽ. Cum inquit nollet eã traducere, i. diuulgare voluit occultè dimittere eã. Hæc eo cogitante, ecce Angelus Domini apparuit ei in ſomnis, & iudicauit quod eſſet, quia non violauit Maria viri thorũ, quia de ſpiritu ſancto conceperat Dominum amborum. Hæc Auguſtinus in forma. Item idem Auguſtinus ad idem propoſitum in Enchiridion. c. 45. dicit ſic. Ioſeph voluit dimittere Virginem Mariam ſuſpicans eam adulteram, quam ſciebat non de ſe grauidam, & ideo talem reſponſum accepit ab Angelo. Noli timere accipere Mariam coniugem tuam, quod enim in ea natum eſt de ſpiritu ſancto eſt. q. d. Quòd tu eſſe de viro alio ſuſpicaris, de ſpiritu ſancto eſt. Hæc ille. Ecce quomodo paſſa eſt virgo intacta, quodammodo iniuriam a viro ſuo. Ioſeph, ſaltem quantum ad ſuſpitionem ſiniſtram, quam de ea habuit, cum tamen talis ac tanta eſſet, vt de ea dixerit Angelus ipſi Ioſeph. Quod in ea natum eſt de ſpiritu ſancto eſt. Mat. 1. & quamuis veriſimiliter credi poſſit, quòd illa dubitatione manente in ipſo Ioſeph ſponſam ſuam Mariã non tractaret eo amore, & familiaritate maritalis qua prius, vt dictum eſt. In nullo tñ cõmota eſt ipſa Maria, ſed patientiſſimè in oĩbus ſe habuit. Nec vſquã legitur cõtra virũ ſuũ more aliarũ mulierũ murmuraſſe, aut durũ verbũ ad eum habuiſſe, quinimo in omnibus eum honorabat, & ſe illi ſubdebat, ecce primũ argumentum inuictiſſimę patientiæ ipſius virginis.

Secvndò in ingreſſu eiudem Chriſti in hunc mundum naſcendo paſſa eſt, eadẽ mater pietatis quodammodo iniuriã ab ipſis Iudæis, & ciuibus Bethleem, in hoc, ſcilicet

quòd

quòd cum prægnans eſſet, & peregre proficiſcens cũ viro ſuo Ioſeph propter edictũ publicum Cęſaris, de quo Luc. 2. Nullus tamen voluit eos hoſpicio recipere, ſed omnes ad quos declinabant eos rejciebant, etiam interdum cum iniurijs. Nam cum ad primum hoſpitiũ adiacens portæ ciuitatis ſe diuertiſſent, & magiſter domus vidiſſet eos pauperes in veſtitu, & ſolum Aſinum cum boue in comitatu habentes. Dixit eis. Non poſſum vos recipere hoſpitio, quia expecto aliquos nobiles hoc ſero, qui iam præmiſerunt famulos ſuos. Ideo ite, & quærite aliud hoſpitium ſi vultis. Venerunt ergo ad aliud hoſpitium, & ſimiliter dictum eſt eis, quòd non poterant ibi recipi, eo, quòd eſſet hoſpitium hominum æquitantium, & groſſorum Merchatorum. Sed eſt inquit hoſpes bonum hoſpitale in hac ciuitate pro pauperibus, ite ibi ſi vultis. Cum ergo Maria, & Ioſeph verecundia, & rubore pleni vagarentur per vicos, & plateas dictæ ciuitatis quærentes hoſpitium, nonnulli eos deridebant dicentes alter ad alterum. Non videtis illum ſenem papelardum trahentem Aſinum cum fune ſuper quem ſedet tam elegans iuuencula prægnans. Cum talibus ergo cachinis venerunt vſque ad domum hoſpitalem, & ſimiliter eam plenam pauperibus inuenerunt. Quod cernens vir pius Ioſeph cępit meſtus eſſe, plus compatiens vxori, quam iam nouerat per vocem Angeli de ſpiritu ſancto plenam, quam ſibijpſi. Nouerat enim teneram Virginis verecundiam, propter, quod flebat. Sed confortabat eum pia virgo dicens. Non eſt abbreuiata manus Domini. Eamus igitur ad aliquem locum remotum a tumultu populi, vt poſſimus quiete Deo vacare, & ſpero, quòd ipſe cui eſt cura de omnibus prouidebit nobis de hoſpitio, Circuieuntes ergo hincinde ciuitatem Bethleem tandem i nuenerunt, quodam diuerſorium magis animalibus, quàm hominibus aptum, ad quod declinantes ibi pernoctauerunt, & circa mediam noctem ibidem Maria peperit filium ſuum primogenitum, quem mox pannis inuoluit, & reclinauit eum in præſepio, quia non erat ei locus in diuerſorio. Non ergo in domo a frigore, & ventis protecta peperit filium ſuum Maria, cum tamen eſſet hyems intemperatiſſima, ſed in pandochio vndique tenebroſo. Non

in

in lecto molli, & ornato, quieuit, ſed ſuper pauculum fęnum, aut certè ſuper nudam humum. Non fuit pannis calidis, aut ſericis cooperta, nec ſimiliter eius infantulus, ſed modicis, & vilibus pannis eum inuoluit, ac fęno modico, quod appoſitum fuerat boui, & Aſino cooperuit. Nec cibi exquiſiti, & delicatè parati quibus indigent mulieres in puerperio illi propinati ſunt. Non confectiones. Non denique vina præcioſa. Attende igitur quiſquis amator es aduocatricis peccatorum, quàm optimè hæc, quæ dicta ſunt, & his ſimilia redolent roſam patientiæ matris Chriſti. Ita ut meritò dicere poſſit. Roſa patientiæ meæ dedit odorem ſuum.

TERTIÒ in progreſſu ipſius Chriſti pia eius mater paſſa eſt plerunque iniuriam ab ipſis Iudæis. Si enim non pepercerunt filio, quo non minus ſæpe vocarent eum dęmoniacum, ſeductorem, vini potatorem, grauem peccatorem, Samaritanum, fautorem, & receptorem peccatorum, legis euerſorem, ſabbati trangreſſorem, & huiuſmodi, cuius tamen diuinitas in operibus euidenter relucebat. Ita vt dicerent ei. Scimus, quia a Deo veniſti magiſter. Nemo enim poteſt hæc ſigna facere, quæ tu facis, niſi fuerit Deus cum eo. Et alibi. Magiſter ſcimus, quia verax es, & viam Dei in ueritate doces. Multo fortius iniuriati ſunt dicti Iudæi piæ matri eius, & ſignanter in odium filij ſui. Ita ut eidem filio dicere poſſet illud pſal. O fili chariſſimè certè opprobria exprobrantium tibi ceciderunt ſuper me. In omnibus tamen patientiam exhibebat. Ita ut de matre dicere poſſimus, quod de filio legitur, cum malediceretur non maledicebat. 1. Pet. 2.

QVARTÒ in egreſſu eiuſdem Chriſti ab hoc ſęculo nequam, uidelicet moriendo, dicta pia mater paſſa eſt grauiſſimã iniuriam ab eiſdem Iudeis, & a crucifixoribus filii ſui. Veriſimile enim eſt, quòd nonnulli eorum illudebant ei dicentes. Ecce coram oculis tuis pendet ille ſeductor filius tuus, de quo gloriabaris dicens, quòd de ſpiritu ſancto eum conceperas, & virgo permanſeras. Item dicebas eum Dei filium eſſe. Sed ſi filius Dei eſt deſcendat de cruce, & credimus ei. Item dicebas, quòd infirmos curauerat, mortuos ſuſcitauerat, & multa alia miracula fecerat. Sed

ſi al.os

ſi alios ſaluos fecit,ſaluet ſeipſum ſi vult,cum ergo non poſſit ſaluum facere ſemetipſum conſequens eſt, quòd alios ſaluos non fecerit.Item tu dicis ꝙ deſcẽdit de cęlo in uterũ tuum. Quis ſi ita eſt, deſcendat nunc de cruce, quod minus eſt,& credimus ei . Cum ergo non poſſit,ſecundum reſtat,quòd primum omnino falſum eſt. Pie ergo contemplari poſſumus,ꝙ hæc vel ſimilia dicere poterant impij Iudæi aduerſus matrem pietatis. Nec tamen in aliquo immutata eſt,aut ad impatientiam deducta . Sed iuxta verbum Euangeliſtæ.Stabat iuxta crucem. Sed quomodo inter tot & tanta opprobria , atque dolores ſtare potuiſſet niſi roſam patientię ſecum habuiſſet ſuper quam tanquam ſuper Baculum terrens,& inflexibilem appodiabat atque ſuſtentabat. Certè non video. Bene ergo præfigurata fuit in illa ſancta Noemi. De qua Ruth.1.legitur, quòd mortuo viro ſuo Elimelech,atque duobus filijs ſuis in Regione Moabitidæ,multum triſtis effecta ſemper tamen patientiã ſeruans. redijt in Bethlęm Iuda,de qua oriunda fuerat,cum altera nuru ſua cui nomen erat Ruth , quam tamen promonuerat,ut rediret in domum patris ſui ſicut fecerat altera nurus.Sed noluit,quinimo dixit ei,non aduerſeris mihi, vt relinquam te,& abeam. Quocunque enim perrexeris,pergã, & vbi morata fueris, & ego pariter morabor. Ad propoſitum Noemi,quę interpretatur pulchra,vel conſolata,rectè ſignificat Beatã Virginem Mariam , quæ adeo pulchra fuit quòd macula in ea non fuit.Similiter in omni aduerſitate, & anguſtia diuinitus conſolata fuit . Huius autem Noemi vir Ioſeph mortuus eſt ante paſſionem Domini . Quod patet teſtimonio Hiero.1.parte Epiſtolarum ſuarum Epiſtola.9.dicentis,ꝙ ſpecialiter Chriſtus moriens matrem ſuam ob uiduitatem,& ſolitudinem eam commendauerit Ioanni, inſuꝑ hęc noſtra Noemi orbata eſt unico filio ſuo Chriſto cum redijt ad patrem poſt mortem. Quo mortuo cum multæ ſanctę mulieres uellent eidem Noemi redeunti domum,comitatum præbere.Illa eis, ualde dicẽs rogauit, ut ſingulæ domos ſuas repeterent. Quòd, & factum eſt præter Magdalenam,quæ aliquanto tempore illi adhęſit,quouſque,videlicet nauigauit Marſiliam . Patet igitur , quam patiens in omnibus fuerit virgo hæc ſanctiſſima. Ideo meritò

ritò ob reuerentiam ſuæ tantæ ac talis patientiæ debemus ei offerre ſemel Angel. cum eulogium ad componendum ſibi coronam de roſis Angelicis, quatenus ipſa ſuis præcibus nobis poſt hoc exilium præparet coronam gloriæ in cęleſtibus.

POSTQVAM oſtenſum eſt, quo modo virgo Maria coronata fuit roſa patientiæ. Hic conſequenter oſtendendum eſt quo nam pacto, & nos eadem roſa coronari ualeamus, pro quo eſt notandum, quod in prædicta roſa inueniuntur tria pulchra folia, quæ ſunt.

Laudabilitas. Veritas. Vtilitas.

PRIMVM igitur folium roſæ patientiæ uocatur laudabilitas. Omnis enim ſcriptura laudat, & magnifacit roſam patientiæ, & propter eam poſſeſſorem eius.

PRIMÒ nempe ſcriptura diuina eam extollit, cum dicit Prouerb. 16. Melior eſt patiens uiro forti, & qui dominatur animo ſuo expugnatore urbium. Nam multi reges, & principes expugnauerunt ciuitates inuictiſſimas caſtra, & fortalitia ſecundum humanam æſtimationem inexpugnabilia, qui tamen ſeipſos non uicerunt, ſed impatientes ualde effecti ſunt. Quia, ut dicit Senec. libr. 1. de beneficijs. Facilius eſt Barbaras gentes, & impatientes alieni arbitrij regere, quam animum ſuum continere, & ſibi tradere, ideſt dominium ſui habere. Hæc ille. Vnde fertur, quòd poſtquam Alexander Magnus ſuperaſſet multas egregias ciuitates, tandem Diogenes Philoſophus uocauit eum ſeruum ſeruorum ſuorum. Cuius dicti cum ab eo quæreretur ratio. Reſpondit dicens, quòd ipſe dominabatur uitijs, quibus ſubditus erat ipſe Alexander. Propterea gloſ. interl. ſuper prædicto verbo. Melior eſt patiens, &c. dicit, quòd maius eſt ſuperare ſeipſum, & animum ſuum atque appetitum ſenſitiuum, quam quecunque fortalitia exteriora. unde, & Ambro. lib. de Cayn, & Abel. c. 6. dicit, quòd animum uincere, iracundiam cohibere, compugnanteſque leges carnis, & mentis in unum cogere, immortalis eſt, cuiuſdam uiri, quem inferni porta nõ ſuſceperit. Hæc ille.

SECVNDÒ uirtutem patiétiæ laudat, & magnifacit ſcriptura ſacrorum doctorum ab eccleſiæ approbatorum. Ecce enim Hieronymus. 3. parte Epiſtolarum ſuarum, epi-

ſtola. 86. in laudem ipſius patientiæ dicit, quòd probantur virtutes per patientiam in homine tanquam aurum per ignem. Nam qui cæteras virtutes ſinè patientia habet, aurum in vaſis fictilibus portat. In ſola inquiebat ſaluator patientia poſſidebitis animas veſtras. Hæc ille. Item Greg. homil. 35. dicit quòd cuſtos, & radix omnium virtutum eſt patientia. Item Iſidorus Soliloquiorum. li. 2. In laudem ipſius patientiæ loquitur, dicens. Magna eſt virtus, ſi non lędas a quo leſus es. Magna eſt gloria, ſi cui potuiſti nocere parcas. Hæc ille. Nam adeò magni faciunt ſacri Doctores roſam patientiæ quòd ęquiparant martyrio. Ecce enim Grego. homil. 35. ad hoc propoſitum loquitur dicens. Nos ſine ferro, & flamine martyres eſſe poſſumus, ſi patientiam in animo cuſtodiamus. Item idem homil. de martyribus. Mori inquit a perſequente martyrium eſt in aperto opere ſed ferre contumelias martyrium eſt in occulta cogitatione. Hęc ibi.

Tertiò eandem virtutem ſeu Roſam patientiæ laudat, & extollit ſcriptura paganorum, & Gentilium. Ecce enim Senec. li. de quatuor virtutibus ad propoſitum loquitur dicens. Si magnanimus fueris, nunquam iudicabis tibi contumeliam fieri. De inimico dices, Non nocuit mihi, ſed animum nocendi habuit. Et cum illum in poteſtate tua videris, uindictam putabis, vindicare docuiſſe. Scito enim magnum, & honeſtum eſſe vindictæ genus, ignoſcere. Hæc ille. Item Valerius Maximus. li. 8. Nec inquit ſecũdarum rerum prouentu inſolenter abuti, neque aduerſis proſperè debilitari oportet. Hæc ille. Ecce quomodo prædicti actores quãuis gentiles, nihilominus patientiam extulerunt, pariter, & docuerunt habendam. Sed profecto multi ſunt ſatis patientes in ſuſtinẽdo aduerſa, ſiue pro augendis diuitijs, ſiue pro gloria ſęculi, ſiue pro valetudine obtinenda corporis, qui quantuncunque parum pati renuunt pro animę ſalute, De quibus loquitur Ouidius lib. 1. de remedio Amoris ita dicens. Vt corpus redimas, ferrum patieris. & ignes. Arida nec ſitiens ora lauabis aqua, vt valeas animo, quicquam tolerare negabis. At præcium pars hæc corpore maius habet. Hęc ille. Studeamus ergo chariſſimi amplecti hanc redolentiſſimam Roſam Patientiæ, quam tot, & tantæ ſcripturæ extollunt, & laudant.

SECVMDVM folium Roſæ Patientię, vocatur veritas. Debet enim patientia noſtra eſſe vera, & realis, non mendoſa, aut ſolum nominalis, exiſtens, & firma, non fragilis, aut ficta. Illa autem patientia eſt vera, & realis, firma, & exiſtens, quã non frangunt quæque aduerſa, quæ reduci poſſunt ad tria genera, quæ ſunt.

Oris opprobria.

Corporis flagella.

Damna temporalia.

PRIMÒ igitur illa patientia, eſt vera, & virtuoſa quam non frangunt iniuriæ opprobria. Solent. n. plerunque mali inęſtare bonos, & afficere contumelijs, iniurijs, opprobrijs, irriſionibus chachinnis, maledictionib. vituperijs. & hmõi. Illi ergo verã patientiã habent, qui in talib. æquanimiter ſe habẽt, nõ reddẽtes malũ pro malo Et hoc eſt, quod cõſulit ſeu verius præcipit. Paul. Ro. 12. dicens. Nolite eſſe prudentes apud voſmetipſos, nulli malum pro malo reddentes. Quamuis autem illa patientia ſit perfecta qua non redditur malum, pro malo, eſt tamen alia perfectior qua redditur bonum pro malo. De qua dicitur 23. q. 3. ſex ſunt differentiæ, quòd reddere bona pro malis, ſignum eſt perfectiſſimę patientiæ. Sed quid eſt, quòd præmittit Apoſtolus dicens. Nolite eſſe prudentes apud &c. Certè illi ſunt prudentes apud ſemetipſos, qui cogitant, & componunt intra ſe modos, & uias, per quas poterunt vindicare ſe de ſibi iniuriantibus. Et hæc eſt prudentia huius mundi, quæ vindictã, & vltionem quærit de iniurijs, & maledictis. Non ſic autem facit prudentia quæ eſt ſecundum Deum, quinimo illa parcit iniurianti: & quod plus eſt pro eo orat ad dominum, dicente Chriſ. Mat. 5. Diligite inimicos veſtros, benefacite his qui od. 5. & orate pro perſequentibus, & calumniantibus vos. Item idem Apoſtolus ad eandem patientiam habendã contra iniurias quæ inferuntur, & opprobria quæ proferuntur nos admonet 1. Theſ. 5. dicens. Patientes eſtote ad omnes. Ergo non tantum ad ſuperiores, uerum etiam ad minores, & inferiores, cuius contrarium faciunt non nulli, qui non audent oſtendere inpatientiam ſuam ad maiores, ſed benè ad ęquales, & multo plus ad inferiores quos non timent nec reuerentur. Sequitur in verbis Apoſtoli. Videte

ne quis

ne quis malum pro malo, reddat. i. quod pro quo. buf. pro baf vt uulgariter dici ſolet. Sed quod bonum eſt. ſ. charitatem, & pacem, ſectamini in inuicem, & in omnes. Idem etiam cõſuluit Petrus. 1. Petr. 3. dicens. Non reddentes malumpro malo, nec maledictum pro maledicto, ſed econtrario benedicentes, quia in hoc uocati eſtis, ut ſupple patientem in omnibus habentes benedictionem, ſ. æternam hæreditatẽ poſſideatis. Taliter patiens fuit Saluator noſter Chriſtus: de quo dicit Petrus, quòd cum malediceretur non maledicebat, & cum pateretur non comminabatur. 1. Pet. 2. Talis fuit regius propheta Dauid. De quo legitur 2. Re. 16. quod cum Semei ex aduerſo montis grauiſſime iniuriaretur ei, vocans eum filium Belial, id eſt, virum diabolicũ, & à Deo reprobatum. Item vocans eum virum ſanguinum, id eſt, homicidam. Ille tanquam pius Rex, non ſolum talia opprobria patienter tulit, verum etiam ſeruum ſuum Abiſai volentem dictum Semei percutere prohibuit. Heu quantum exemplum tanti Regis nos vermiculos confundere debet; qui etiam de minimis iniurijs vlciſci volumus. Talis etiam fuit propheta Ezechias ad quem, & de quo dixit Dominus. Ezech. 3. Vt adamantem, & ſilicem dedi faciem tuam, q. d. Sicut adamans, & ſilex, lapides duri ſunt, quo de facili frangi nequeunt. Ita neque ad opprobria quæ in faciem tuam tibi dicentur frangeris, ſed durus, & immobilis permanebis. hoc denique præcipit lex Leuiti. 19. dicens non quæras vltionem, nec memor eris iniurię ciuium tuorum. Sed non nulli ſunt patientes fictè, & aparentur, & non vere neque realiter, & hoc tam in clauſtro, quam in ſæculo, de quibus meminit. Ber. ſuper Canti. ſer. 86. Sunt inquit quidam mites, & patientes, ſed quamdiu nihil debetur vel agitur niſi pro eorum arbitrio. Patebit autem quam longe ſint à vera manſuetudine, ſi leuis oriatur occaſio. Hæc ille, Vt enim dicit. Aug. in epiſtola ad Probam. Perfacile eſt veſtem contemptam habere, inclinato capite incedere velum ſuper capillos dimittere, ſed verum humilem patientia oſtendit iniurie. Hæc ille. Patet ergo quòd illa ſola patientia vera eſt, quam non frangunt opprobria.

SECVNDÒ illa patientia vera eſt quam frangunt corporis flagella. Sicut de Sanctis martiribus canit eccleſia, dicẽs.

Ceduntur

Ceduntur gladijs more bidentium. i. ouium non murmur reſonant, non quærimonia, ſed corde tacito mens bene conſcia conſeruat patientiã, debemus ergo patientiam habere cum a Domino flagellamur ſeu percutimur in corpore, nec de hoc quoui modo debemus, cõqueri aut murmurare. In cuius figura legitũ 3. Reg. 6. quòd maleus, & ſecuris, & omne ferramentũ non ſunt audita in domo Domini cũ edificaretũ. Ad propoſitum domus Domini edificãda eſt quilibet creatura rationalis, quã vult Dominus ſibi edificari, vt in ea habitet in præſenti p gratiam, & in futuro per gloriã. Edificatũ aũt iſtud ędificium ſpũale cũ homo flagellatur a domino in corpore, nec tamẽ remurmurat, ſed patienter portat irã Dñi in corpore ſuo ſciens qm̃ peccauit, & malũ corã eo fecit. Ecce quõ mallei, & ſecuris, &c. huiuſmodi corporalia flagella non audiunt, hoc operante virtute patiẽtię. Vnde canit eccleſia in hymno de dedicatione eccleſiæ. Tunſionibus præſſuris vt politi lapides ſuis cooptantur locis per manus artificis. Iuſti ergo, & ſancti Dei amici attendentes ꝙ pro flagella corripiuntur a domino, & dolantur ſeu diſponuntur ad hoc ꝙ ſit propicij in ædificio in euum permanſuro quod in cœlo conſtruitur viuis ex lapidibus, patienter ferunt infirmitates, & debilitates corporales in præſenti Quia teſte Paulo Act. 14. Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnũ Dei. Eſt etiam alia ratio, quia ipſi conſiderant quòd huiuſmodi flagella a Deo miſſa eos purgant a delictis commiſſis, vt ſic puri appareat in conſpectu Domini in hora ſui exitus. Exemplum de vaſe argenteo quòd rubiginem contraxit. Sed priuſquam ad menſam regis cum eo ſeruatur in fornace purificatur, & mundatur. Ita in propoſito vt enim dicitur 6. q. 1. ſunt plurimi. Deus permittit bonos pro ſequi vt eorum exceſſus ſuffocentur. Vnde de talibus ſic purgatis in fornace corporalis flagellationis cum exeunt ab hoc ſæculo nequam poteſt verificari. Illud Apocalip. 1. Sine macula ſunt añ thronum Dei, ſed profecto multi ſunt impatientes ad flagella Domini, ſimiles ſilici qui cum ferro percutitur ſcintillas igneas ex ſe emmittit. Sic, & multi cum a domino flagellantur emittunt ex ore ſuo ſcintillas impatientiæ, vtpotè contra Dominum murmurando mortem optando, & huiuſmodi.

Qui nihil lucrantur cum ſua patientia niſi perpetuam damnationem, & Dei iram. Coerceant ergo linguã ſuam a tanto malo ſi diligunt in futuro uidere dies bonos.

TERTIÒ illa patientia vera eſt, quam non frangunt damna temporalia. Qualis fuit patientia Iob, qui cum amiſiſſet omnem ſubſtantiam ſuam quæ valde magna erat non tamen leuiſſimo etiam motu impatientiæ tactus eſt, ſed patienter ait. Dominus dedit, dominus abſtulit, ſicut placuit domino ita factum eſt, Sit nomen Domini benedictum Iob. 1. Quicunque ergo aduerſitatem præmuntur ſiue in corpore, ſiue in rebus ſecundis exemplo Sancti Iob. patientiam amplecti debent. Et hoc eſt quod ſcribitur Iaco. 5. Sufferentiam ideſt patientiam Iob audiſtis quo ſupple exemplar patientiæ datus eſt vobis. Sed profecto vt dicit Ambr. ſuper Beati immaculati ſermo. 8. exponendo illum verſum. Paratus ſum, & non ſum perturbatus vt & cætera, rarus eſt Iob inuenitur hodie in terris, qui, & diuitias amiſit, & filios, & cum vermes ex toto eius corpore fluerent, a Dei tamen charitate non potuit per impatientiam ſeparari. Quicunque ergo damnum patitur in rebus temporalibus caueat ne murmuret, ſed dicat cum Iob. Dominus dedit. &c. Item cum Hęly ſacerdote. 1. Regum 2. Dominus eſt quod bonum eſt in oculis ſuis faciat.

TERTIVM folium roſæ patientiæ dicitur vtilitas. Eſt enim patientia roſa ad multa vtilis, & proficua, & ſignantur ad tria.

PRIMÒ enim tanquam ſcutum hominem contra quæque aduerſa defenſat. Nam ſicut milites deferunt ſcutum ad latus quo ſe protegunt contra tela, & ſagittas ab aduerſarijs emiſſas, ita, & roſa patientiæ hominem protegit contra iniuriantem ſe, & aduerſantem quocunque modo fiat. Dicit enim Greg. homil. 15. quòd tribus modis virtus patientiæ exerceri ſolet. Alia enim, & alia ſuſtinemus aduerſa a Deo, a Diabolo, a proximo. Nam a Deo flagella tolleramus, a diabolo temptamenta, a proximo contumelias perſecutiones, & damna. Sed contra hæc tria valet ſcutum patientiæ. Nam facit hominem equanimiter ferre flagella Domini ne murmuret. Item armat hominem contra tentationes inimici ne deſperet de victoria, item armat homi-

nem

nem contra contumelias, perſecutiones, & damna quique ſibi inferuntur a proximo, ne ex hoc ad impatientiam trahatur. Et ideo bene dicit ſaluator Luc. 21. In patientia ueſtra poſſidebitis animas veſtras. i. per virtutem, & ſcutum patientiæ cuſtodietis animas veſtras contra tria prædicta aduerſa ne labantur in peccatum per impatientiam. Ideo Paulus Collo. 3. hortatur nos ad aſſumendum dictum ſcutum patientiæ dicens. Induite vos ſicut Dei electi ſancti, & dilecti patientiam. Vnde Iſidorus lib. 2. ſoliloquiorum. Sagittas contumeliæ clipeo frange patientiæ, præpara contra aſperum verbum tolerantiæ clipeum. Quamuis quiſquis irritet exaſperet, inſultet incitet quamuis conuicietur aut criminetur quamuis ad litem, & iurgium prouocet, tu ſile, tu tace, tu diſſimula, tu contemne, tu non loquaris, tu ſilentium exerce, iniuriam non reſpondeas, conuicium non retorqueas, tacendo citius vinces. Diſce a Chriſto modeſtiam qui palmis percuſſus, flagellis cæſus, ſputis deriſus, clauis confixus, ſpinis coronatus, cruce damnatus ſemper continuit. Hæc ille.

SECVNDO patientia merita, & bona ſpiritualia abundanter cumulat. Vt enim dicitur Ia. 1. patientia opus perfectum habet, & eſt ſenſus. Tunc opus bonum perfectum eſt cum ſit cum patientia. Sunt enim multa opera de genere bonorum quæ niſi fiant cum patientia perfecta non ſunt, cuiuſmodi eſt ieiunare, peregrinari, etiam pauperi largiri diſciplinam pati, opus obedientiæ portare, & huiuſmodi. Quis vbi ſimul concurrit patientia, tunc talia opera, & ſimilia perfecta dicuntur. Ecce quomodo patientia opus perfectum habet. Ita vt de talibus operibus poſſit dici illud Luc. 8. Fructum afferunt in patientia. i. in virtute patientiæ ſimul concomitantis. Debemus ergo in omnibus aduerſis patientiam habere, vt ſic poſſimus meritum, merito acumulare. Sic enim egerunt ſancti Dei amici, qui propterea nunc glorioſè regnant in cœlis.. Vnde legitur de beata Catherina Senenſi ordinis noſtri, quòd libenter ſeruiebat ſororibus infirmis, vt ſic per patientiam in ſeruiendo habitam augeret ſuam ſalutem. Accidit autem, vt vna de dictis ſororibus grauiter ęgrotaret cui nulla ſoror ſeruire volebat, tum propter morbi horrorem, habebat enim mammil-

Iam cancro infectam, tum etiam propter eiuſdem egroto maximam impatientiam. Hoc igitur cernens Chriſti ſponſa Catherina curam illius egit ſollicite. Cunque egrota ex impatientia multa opprobria eidem diceret, vtpote uocando eam Biguotam cum de eccleſia redibat. Item hypocritam, & ſimilia. Illa tamen in nullo mouebatur, ſed omnia improperia illius ſcuto patientiæ redundebat. Ecce quomodo ipſa fructum bonorum operum attulit in patientia. Sed profectò nonnulli ſunt, qui cum eis opprobria inferuntur tunc patientes ſunt, ſed poſtmodum recolentes uerborum eis dictorum, tunc primò impatientes ſunt, & perdunt quicquid prius per patientiæ meritum lucrati fuerant cuius permutationis cauſam aſſignat Greg. in ſuo paſtorali. c. 33. dicens, quòd tempore conflictus calidus aduerſarius bellum, contra utrunque mouebat unum inflammans, ut contumelias prior inferret alterum prouocans, ut lęſus contumelias pro contumelijs redderet. Sed poſtquam ſuperauit eum, qui contumelias dedit, eo relictò, & uicto toto conatu aggreditur illum, qui patiens fuerat ad memoriam reducens iniuriarum iacula, uel rerum damna atque cuncta, quæ ſibi illata ſunt uehementer exagerans intollerabilia oſtendit. Tantoque merore mentem conturbat, ut plerunque uir patiens poſt uictoriam ſe non reddidiſſet contumelias doleat, & deteriora rependere ſi occaſio præbeatur, querat. Et tales comparat illis hominibus, qui poſtquam ſurrexerunt de graui infirmitate, interdum a modica fębre ſuperueniente occiduntur, hęc ibi.

TERTIÒ patientia tandem hominem ad ſuperna eleuat. Nam ut dicit Greg. ſuper Ezech. Homi. Nemo ſanctorum ad cęleſtem gloriam niſi patientiam ſeruando peruenit, unde refert idem Greg. Homil. 35. de quodam monacho, qui dicebatur Stephanus, quòd adeo patiens erat, ut illum ſibi amicum crederet, qui ſibi moleſtiæ aliquid irrogaſſet. Reddebat enim unicuique conuicianti gratias pro contumelijs, & conuitijs. Omnes ſibi iniuriantes, & aduerſantes, nihil aliud, quam adiutores ſuos æſtimabat. Cum ergo appropinquaſſet morti, & multi fratres conueniſſent illic, nonnulli eorum uiderunt Angelos illic ingredientes,

qui

qui ſuſcipientes animam pij patris eam ad cęlum deduxerunt,hæc Greg. Ecce quomodo Deus eſt iuſtus retributor patientiæ aduerſa queque æquanimiter tollerantium. Vnde idem Greg.ubi ſupra exponens illud uerbum pſal. Non in finem obliuio erit pauperis,patientia pauperum non peribit in finem,dicit ſic. Quam ſi perijſſe patientia pauperum cernitur in præſenti, cum uidelicet in hac uita pro illa nihil humilibus,ideſt pauperibus retribuitur. Sed profecto patientia pauperum in finem non peribit, quia tunc eius gloria percipitur cum ſimul omnia laborioſa terminãtur. Hæc illæ. Patientiæ igitur roſa chariſſimi nobis neceſſaria eſt,ſcilicet ad coronandum nos præſenti,ut uoluntatem Dei facientes qui, ſcilicet vult nos eſſe patientes in omni tribulatione reportemus repromiſſionem,ideſt coronam gloriæ in cęlis. Quam nobis,&c.

DE ROSA MARTYRII
Sermo Vigeſimusoctauus.

CORONEMVS nos roſis. Sapien.2.

VIGESIMASEXTA Roſa coronæ ſpiritualis, dicitur roſa martyrij, quæ congrue ſequitur ad roſam patientiæ,quia ad martyrium requiritur, quòd aliquis ſit patiens, & paratus ęquanimiter ferre cruciatus inferentes mortem pro defenſanda fide. Vnde de martyribus canit eccleſia prout in precedenti ſermone allegabatur,ceduntur gladijs more bidentium non murmur reſonat vſq; ibi conſeruat patientiam, hac autem roſa, quæ rubea eſt inſignita,& coronata fuit virgo Maria,non tamen more aliorum martyrium,quia vt dicit Aug.in quodam ſermone, qui incipit adeſt dilectiſſimi, nec hiſtoriæ nec litterę docet beatam Mariam gladio vitam finiſſe. De eiuſdem itaque Virginis martyrio tria videnda ſunt,quæ ſunt.

Multiplicitas. Conditionalitas. Grauitas.

PRIMÒ itaque uidendum eſt, de multiplici martyrio ipſius Virginus, videlicet doloris Domini ſermonis macerationis.

PRIMÒ igitur pia Chriſti mater paſſa eſt martyriũ dolo

ris. De quo prædixerat ſanctus ille Symeon. Luc. 2. ad eandem loquens. Tuam, inquit ipſius animam pertranſibit gladius. Iſtud autem martyrium ſic veraciter prænunciatum fuit opere conſummatum, quando quidem Chriſto in cruce pendente, & dolores maximos in corpore ſuo patiente. Ipſa mater pietatis toto lacerabatur intus gladio anguſtię, & doloris. Nam dolores, quos parturiens effugit, hos dupli catos in filij paſſione grauiter gemens pertulit. Vnde Beda exponens prædictum verbum. Tuam ipſius animam, &c. & recitatur in glo. ord. dicit, O dictus gladius pertrãſiens animam Virginis, eſt dolor dominicæ paſſionis, quem tunc habuit. Non enim poterat videre filium ſuum crucifigi, ſine affectu materni doloris, quãuis ipſum ſperaret reſurrecturum, & mortem deuicturum.

Secvndò virgo Maria paſſa eſt martyrium diuini ſermonis, hoc autem fuit, quando benedictus eius filius in cruce pendens, & vale ſibi dicens, ait ad eam. Mulier ecce filius tuus. De hoc autem gladio, & martyrio loquens Ber. in ſer. de annunciatione dominica dicit ſic. An nõ plusquã gladius fuit, ſermo ille diuinus. Mulier ecce filius tuus. Re uera fuit pertranſiens animam, & pertigens, uſque ad diui ſionem animæ, & ſpiritus, & poſtea ſubdit. O qualis commutatio. Iohannes pro Ieſu traditur ſeruus pro Domino, Diſcipulus pro magiſtro, filius Zebedei pro filio Dei, purus homo pro vero Deo. Hæc ille. Dicebat ergo. Mulier, ecce filius tuus, demonſtrato Iohanne, ſed non talis, qualis ego, quia non conceptus de ſpiritu ſancto, non miraculosè natus ex tuo vtero, non verus Deus, nec æternus, & conſubſtantialis Dei patris filius, non naturalis filius tuus ſicut, & ego, ſed ecce filius tuus adoptiuus, quem tibi loco mei relinquo, quia ad patrem vado. Et de hoc prophetauerat regius Propheta dicens, hæc mutatio dextere excelſi. Excelſus enim eſt Deus pater cuius dextera dicitur eius filius, quia ſibi coequalis, & cõſubſtãtialis. Hæc ergo mutatio dex tere excelſi, quia Chriſtus, qui eſt dextera Dei patris ad ſẽſum datum fecit hanc mutationem, ſcilicet ſui in Iohannẽ dicens ad piam matrem. Mulier ecce filius tuus. Vel ſic, Mulier ecce filius tuus, ſcilicet pro humana ſalute in cruce dure ſuſpenſus. Ecce hoc habeo a te, ꝙ nunc ita grauiter patior.

tior. O verbum pietatis. O verbum mœroris. O verbum lã guoris, & doloris, quo rectè loquitur Apo. Hebr. 4. dicens. Viuus eſt ſermo Dei, & efficax, & penetrabilior omni gladio ancipiti, & pertingens vſq; ad diuiſionẽ animæ, & ſpiritus. In quibus verbis ipſe Paulus de prædicto ſermone Christi ad matrem. Mulier, &c. Notat quatuor, primum eſt proferentis cõditio, quia viuus. Adhuc enim viuebat Christus vita humana cum protulit dictum ſermonem. Secundum eſt dicti ſermonis impletio, quia efficax. Nam ex tunc Diſcipulus accepit eam in ſuam. Io. 19. id eſt Iohannes Mariam in matrem, ecce quod dicit efficax. Tertium eſt dicti ſermonis præſpicuitas, quia penetrabilior omni gladio ancipiti. Gladius enim materialis non penetrat niſi corpus. Iuxta illud Matth. 10. Nolite timere eos, qui occidunt corpus, & poſt hoc non habent amplius, quid faciant. Sed ſermo ille Chriſti penetrauit cor virginis de parte in partem. Quartum eſt atrocitas percuſſionis, & vulnerationis dicti ſermonis, quia pertingens, vſque ad diuiſionem animæ, & ſpitus. q. d. q; ille ſermo Chriſti. Mulier, &c. adeo penetrauit cor piȩ matris, quòd emiſiſſet, tunc ſpiritum niſi fuiſſet diuinitus præſeruata, & adiuta, & hoc videtur dicere Ber. in ſermone de annunciatione dominica. Ecce ergo quomodo mater pietatis paſſa eſt martyrium diuini ſermonis.

TERTIÒ virgo Maria paſſa eſt martyrium macerãtionis. Nam in paſſione filij ſui adeo macerauit, & debilitauit corpus ſuum, & ſingula membra ſua, quòd ſibi intulit quodammodo martyrium. Vnde Aug. ſuper Io. Illa quippe pia mater immani dolore eiulans, pectora delicata contundens, ipſa viſcera, cæteraque fatigauerat membra ſua, vt iam deficiens ad Chriſti funus vix potuerit peruenire. Hæc ille. Propterea dicunt doctores contemplatiui, quòd poſtquam ipſa mater pietatis multo tẽpore fleuiſſet ſuper mortuo corpore filij ſui de cruce depoſito, & tandem in ſepulchro recondito, tandem adueſperaſcente iam die, auxilio Iohannis, & ſanctarum mulierum adiuta vix potuit peruenire vſque in domum ſororis ſuæ Mariæ Salomæ.

SECVNDÒ principaliter videndum eſt de conditionalitate dicti martyrij beatȩ Virginis. Pro quo eſt notandum, q; habuit multas conditiones ipſam aggrauantes.

PRIMA eſt,quia non fuit in carne,ſed in mente. Paſſiones autem mentis ſuut vehementiores paſſionibus carnis.Et de hoc Hier. in ſer.de aſſumptione loquens dicit ſic. Alij ſancti paſſi ſunt pro Chriſto in carne,ſed beata Maria in ea parte ſui paſſa eſt,quæ impaſſibilis,& immortalis habetur,hoc eſt in anima,vel in mente. Idcirco,vt verum fatear pluſquam Martyr fuit,quia atrocius paſſa eſt,dum paſſionis Chriſti gladium in anima ſua ſuſtinuit,hæc ille.

SECVNDA conditio eſt,quia dolor eius non fuit particularis,ſed vniuerſalis,vtpotè totam eius animã replens, & circundãs adeo, ꝙ in corde eius nulla remanſit particula,quæ dolore non fuerit plena, Vnde meritò dicere poterat cum Propheta Dauid . Circundederunt me dolores mortis.Item illud.Tribulationem,& dolorem inueni. Item illud eiuſdem Prophetæ. Tribulationes cordis mei multiplicatę ſunt. Hic Hiero. in ſerm. de aſſumptione eiuſdem Virginis dicit ſic.Conſtat nempe , quòd Maria in tantum doluit,vt totam eius animam pertrãſiret, ac poſſideret vis doloris ad teſtimonium eximiæ dilectionis.

TERTIA conditio martyrij beatæ Virginis eſt , longa continuatio.Non enim fuit momentaneus, & ſubditus, ſed diuturnus. Nec ſolum durauit tempore tridui, verum etiam poſt filij ſui reſurrectionem,& aſcenſionem.Nam filio ſuo glorioſè regnante in cęlis ipſa ſpatio annorum.22. per ſingulos dies ad memoriam reducebat,& colaphis flagella opprobria,& crudelem crucifixionem filij ſui.Et hęc recordatio quotidiana, quotidianum immo, vt verius loquar,quaſi continuum in ea cauſabat martyrium,vnde merito dicere poterat illud. Can.1.Faſciculus myrræ dilectus meus mihi.Inter vbera mea commorabitur.In quibus verbis ipſa mater pietatis vocat faſciculum myrtę collectionẽ amaritudinum , & paſſionum quas benedictus eius filius ſuſtinuit in cruce,quas etiam ipſa inter vbera animæ,ideſt in memoria deferebat ex quibus vulnerabatur præ dolore cruciabatur præ amore,æſtuabat præ compaſſione , ita ut meritò poſſet dicere illud Tren.3.repleuit me amaritudinibus,ſcilicet frequens recordatio duræ paſſionis filij mei, inebriauit me abſinthio,quod,ſcilicet valde amarũ eſt.Heu miſeri peccatores, vbi ſingultus,vbi ſuſpiria,vbi compaſſio,

& re-

& recordatio dolorum illius, qui pro uobis tot, & tanta ſuſtinuit tormenta. Non auditis eum vnumquemque noſtrũ ſigillatim alloquentem, & inuitantem ad dictam recordationem dicens illud Tren. 3. Recordare paupertatis, & tranſgreſionis meæ, abſinthij, & fellis, quibus, ſupple potatus ſum pro te in cruce, in qua feci tranſgreſſionem tuam meam ex abundanti charitate mea. Reſpondeamus ergo ei dicentes, id quod ſequitur. Memoria memor ero, & tabe. in me. a.

Tertiò principaliter videndum eſt, de cauſalitate Martyrij Beatę Virginis pro quo eſt notantum, ꝙ dictum martyrium, & dolor cordis pijſſimè matris cauſabatur principaliter ex tribus.

Primò igitur cauſabatur ex parte ipſiuſmet pijſſimę Virginis. Et hoc adhuc multipliciter. Prius quidem quia erat præſens cum penderet filius ſuus in cruce, & proprijs oculis vidit pias eius manus, & pedes groſſis clauis, eum malleis cruci affigi, corpus eius ſanguine reparſum ignominioſè denudari, latus eius lanceari. Multum enim dolet mater bona, quando audit filium ſuum morte horribili interfectum, ſed multo grauius, quando eſt præſens. Nam obiectum præſens magis mouet, quàm abſens. Penſate ergo chariſſimi, quanto dolore cruciabatur tenerum cor Virginis in hora paſſionis filij ſui, cum eſſet præſens, & videret coram ſe eum, tam horribili morte necari. Secundò, quia erat impotens ad ipſum adiuuandum. Aliqualis conſolatio eſt matri bonæ, quando filio morienti, poteſt aliquod obſequium, & humanitatis beneficium impendere filio morienti. Sed mater pietatis Maria nullum obſequium nullum beneficium poterat impendere filio morienti coram ſe. Audiebat ſiquidem ipſum ſitire, & potum quærere, ſed non ualebat illi potum porrigere. Videbat corpus eius, vulneribus plenum, & non poterat vulnera eius alligare. Videbat corpus eius ex omni parte cruentatum, & non poterat lintheo abſtergere. Videbat ipſum caput ſuum præ debilitate inclinare, & non poterat ſuſtentare. Videbat ipſum in cruce flentem, & non poterat lachrymas ſuas extergere. Videbat eius prætiotum ſanguinem in terram effluere,

fluere,& non poterat recollere. Videbat ipſum expiraſſe,& non poterat ipſum oſculari,nec amplexari. Ideo clamabat ad crucem ſuſpirans. Flecte ramos arbor,&c.vt ſcilicet poſſim oſculari benedictum corpus filij mei, & meis lachrymis plagas eius lauare. Tertiò erat deſtituta omnium auxilio. Omnes enim diſcipuli aufugerant, & ita nullus erat a quo poſſet auxilium,vel conſolationem habere, & quãuis adeſſet præſens Ioannes,adeò tñ meſtus erat, ꝙ potius egebat auxilio,& conſolatione,quàm meſtiſſimè matri conſolationem dare. Et ideo ipſa rectè tunc dicere poterat illud pſal. Suſtinui,qui conſolaretur,& non inueni. Meritò ergo tunc dicere poterat illud 1. Reg.1. mulier infęlix ego ſum.

Secvndò cauſabatur dolor, ſeu verius martyrium eiuſdem pijſſimę matris ex parte filij. Cũ enim aliqua mater filium habet, & vnicum atque ſapientem, obedientem iuſtum, & bonum tunc multum triſtatur ſi contingat illũ mori. Chriſtus autem fuit filius,& vnicus matris ſuæ. Item ſapiens,obediens,iuſtus,& bonus. Non mirũ ergo ſi triſtabatur mater ſuper eius morte. Vnde cũ poſt ipſius filij mortem,& corporis eiuſdem de cruce depoſitionem teneret,& gremio ſuo dictum corpus digniſſimum vtique dicere poterat illud 2. Reg.1. Sicut mater vnicum diligit filium ſuũ, ita te diligebam fili mi,&c.

Tertiò cauſabatur dictum martyrium ipſius pijſſimę matris ex parte ipſius ſupplicij, quòd videbat filiũ ſuũ pati. Quod quidem ſupplicium erat ignominioſum, quia pęna latronum,de ſua longè ante prophetatum fuerat. Sapien.2. Morte turpiſſima condemnemus eum. Item doloroſum Tren.1. O vos omnes,qui tranſitis per viam attendite & videte ſi eſt do.&c. Item diuturnum,quia morientes in cruce non citò expediuntur, neque finiuntur, ſicut qui capite truncantur,aut qui ſuſpenduntur, patet ergo ex quibus cauſis dictum martyrium diuæ Mariæ reddebatur grauè, videlicet ex parte ipſius. Item ex parte filij. Item,& tertiò ex parte ipſius generis mortis. Quod quidem martyriũ ſeu dolor virginis fuit præfiguratus in dolore mulieris Sunamitis,de qua legitur 4. Reg.4. ꝙ cum mortuus eſſet filius eius quem quaſi miraculoſe conceperat, quia ad præces Heliſęi prophetæ,mox cucurrit ad ipſum Heliſęũ in mon-

tem Carmeli habitantem. Quem cum vidiſſet vir Dei ad pedes ſuos proſtratam, & Giezi eam inde amouere volentem, dixit ei. Dimitte eam, anima enim eius in amaritudine eſt. Ad propoſitum mulier Sunamitis eſt Virgo Maria, quæ miraculosè concepit, & peperit filium Chriſtum. Qui quidem filius mortuus eſt in cruce. Et ex hoc valde doluit hęc Sunamitis. Nam Sunamitis interpretatur mortificata. Ipſa autem mater pietatis valde mortificata fuit in corde tempore paſſionis, & mortis filij ſui, vt dictum eſt. Ita vt meritò tunc de ea dici poſſet prædictum verbum, videlicet anima eius in amaritudine eſt. Ecce ex dictis nunc clare intelligere poteſtis chariſſimi, quanto dolore fuit vulnerata pia Chriſti mater in hora paſſionis filij ſui, & tempore tridui, vt ergo eam pro modulo noſtro conſolemur, iuſtum eſt, & ſanctum, vt eidem ob recordationem tanti męroris ſemel præſentemus angelicam ſalutationem ad componendum ſibi coronam de roſis angelicis, quatenus tandem ipſa nobis impetret coronam de roſis mirificis in cœlis.

POSTQVAM diffuſè oſtenſum eſt, quomodo alma Chriſti mater coronata fuit in præſenti roſa martyrij, & doloris cordialis, conſequenter ſupereſt oſtendere quo nā pacto, & nos inſtar illius poterimus noſipſos coronare dicta roſa martyrij. Pro quo eſt notandum, quòd in dicta roſa martyrij inueniuntur tria folia, ſecundum ꝙ triplex eſt martyrium, videlicet

Spirituale. Corporale. Integrale.

PRIMVM igitur folium roſæ martyrij vocatur martyrium ſpirituale, & adhuc iſtud martyrium eſt multiplex ſecundum diuerſitatem materiarum, circa quas laudabiliter, & virtuosè ſe habet homo.

PRIMVM igitur martyrium ſpirituale con ſiſtit in reſiſtendo vniuerſaliter omni peccato, & tentationi, ſiue a carne, ſiue a mundo, ſiue a dæmone ſit. Et ad propoſitum loquitur Aug. in bello de honeſtate mulierum, ita dicens. Nemo dicat fratres, quòd temporibus noſtris martyrum certamina eſſe non poſſint. Habet enim pax martyres ſuos. Nā iracundiam mitigare, libidinem fugere, iuſtitiam cuſtodire, cupiditatem contemnere, pars magna eſt martyrij. Hæc illè. Item idem Aug. ad fratres in eremo. ſer. 55. qui intitulatur

de perſecutione Chriſtianorum, ad idem propoſitum loq̃tur, dicens. Non putemus tantum in effuſione ſanguinis eſſe martyrium: ſemper.n.eſt martyrium veris Chriſtianis, & religioſis, quocunq; enim ſe vertunt, perſecutio illis adeſt. Si enim viderint mulierem ſtatim oculus eorum perſequit̃ eos, cupiens interficere animas eorum. Si viderint diuitias, ſi aurum, ſi argentum, ſi poſſeſſionem, ſi pulchra veſtimenta, quodcunque viderint, illud perſequitur animas eorum. Libido adoleſcentulum perſequitur, & vult ipſa libido effundere ſanguinem, & ſic de alijs. Hæc ibi in forma. Quicũque ergo contra vitia, aut quæque tentamenta viriliter decertat, quodammodo martyr apud Deum cenſendus eſt, & illi dabitur in cœlo palma pro tali victoria.

SECVNDVM martyrium ſpirituale conſiſtit in tollerando patienter, & æquanimiter aduerſa, & potiſſimum iniurias, & opprobria, ab inimicis illata, & quod præſtantius eſt eos diligendo, atque pro eis orando, ſiue etiam temporaliter benefaciendo. Et de hoc martyrio loquitur Greg. ho. 35. ita dicens. Martyres eſſe poſſumus, etiam ſi nullo ferro percutientium trucidentur. Ferre.n.contumelias, & odientem diligere martyrium eſt in occulta cogitatione. Et poſt pauca. Nos ſine ferro martyres eſſe poſſumus, ſi patiẽtiam in animo veraciter cuſtodimus. hęc ibi. O quàm glorioſum ergo eſt patienter contumelias, iniurias, irriſiones, detractiones, & ſimilia perpeti? O quàm laudabilem reddit hominem apud Deum dilectio inimicorum? Maximè cum taliter agentes computentur in numero beatorum martyrũ. Studeamus ergo tales eſſe, vt participes ſimus coronarum ipſorum ſanctorum martyrum.

TERTIVM martyrium ſpirituale conſiſtit in bona animi præparatione. Vtpotè cum quis vehemẽter affectat, & deſiderat ſuſtinere mortem violentem ꝓ Dei honorẽ, & proximi ſalutem. Item cum quis eſt ſic diſpoſitus, ꝙ potius vellet ſuſtinere mortem, quàm abnegare fidem. Et iſtud martyrium ſiue volitio bona circa mortem modo prędicto eſt de neceſſitate ſalutis, quam quilibet tenetur habere de neceſſitate ſalutis. Hoc aũt deſiderium ſignum eſt perfectę charitatis intus exiſtentis, & q̃uis hmõi deſiderium mereat̃ magnam auream.i.magnũ pręmiũ eſſentiale. Illi tñ nõ cor-

respon-

reſpondet, neq; debetur aureola, quæ eſt primũ accidentale correſpondens actui exteriori,& hoc mõ intelligitur dictum Cypriani quod recitatur de pę.diſ.1. Nunquid in ſeruis,inquit, Dei apud quos martyrium mente concipit aĩus ad bonũ deditus Deo iudice coronat. Aliud eſt.n.martyriũ defuiſſe aĩo,& aliud aĩum defuiſſe martyrio. hæc ibi. Sup quo verbo.gl.dat exēplũ de beato Martino, de quo ẽt canit eccľa. O beata aĩa q̃ & ſi perſecutoris gladius non abſtulit, martyrij,tñ palmã non amiſit,& hoc pp bonũ deſideriũ, q habuit de ſubeũda morte pro defendanda vitæ ſi affuiſſet,q intuliſſet.Simile ẽt legitur de beato Patre noſtro Dominico,q.ſ.ſummopere affectabat ſubire mortem crudeliſſimã pp fidem adeò,vt diceret tyrannis, vt ſibi auferrent membratim corpus.i.iuncturã poſt iuncturã,& demũ relinquerent truncũ corporis in ſuo ſanguine volutari. Propterea de eo canit eccleſia Sitiebat ſeruus Xp̃i martyriũ, ſicut ſitit ceruus ad aquæ fluuium.Non ſolũ ergo in malis, verumẽt qñq; in bonis voluntas pro facto reputat maximè quo ad Deum.Et hoc intellige de voluntate efficaci,cui oĩno deeſt facultas ponendi actũ exteriorẽ. Sicut patet de volente efficaciter dare eleemoſynã, ſi haberet vnde.Nã vt dicit Aug. in ſuo manuali.c.25.Nihil ditius,nihil acceptius bona volũtate Deo offert.Nam habẽs voluntatẽ bonã ſiue ſubeundi mortẽ pp Xpm,ſiue quodcunque aliud bonũ faciendi,cui tamen deeſt facultas exeundi in actum exteriorem poteſt meritò dicere ad dominum illud pſal.In me ſunt Deus vota tua,quæ reddam laudationes tibi.Tanquam ſi aperte dicat,ſecundum quòd exponit Grego. homil.5. & ſi exterius munera offerenda non habeo, tamen intra metipſum inuenio, quod in ara tuæ laudis impono. hæc ibi.

SECVNDVM folium roſæ rubeæ martyrij vocatur martyrium corporale tantum. Quale fiat martyrium ſanctorum innocentium de quibus dicit Eccleſia in collecta, quòd non loquendo,ſed moriendo confeſſi ſunt. Quamuis aliqui dicant, quòd in eis fuerit acceleratus vſus rationis, ſicut & beato Ioanni Baptiſtæ in vtero matris cum Virgo Maria ſalutauit Eliſabeth. Tunc enim vt dicitur Luc.primo. Exultauit infans in utero eius. Sed hanc opinionem reprobat beatus Thom. ſecunda ſecundæ.quæſt.124.art.1.

in Sol.ad primum, eo quod nulla auctoritate Sacræ ſcriptu ræ fulcitur, & ideo melius, inquit, dicendum eſt, ꝙ martyrij gloriam quam in alijs martyribus propria voluntas meretur. Illi paruuli pro Chriſto occiſi per Dei gratiam ſunt aſſecuti. Huius etiam ſententiæ eſt beatus Ber. in ſer. de feſti uitatibus natalibus, vbi ita dicit. Habemus in beato Stephano martyrij opus, & voluntatem ſimul. In beato Ioanne vo luntatem tantum. Innocentibus verò opus tantum. Deinde prius pauca ſubdit, dicens. De innocentium autem coro nis quis dubitat? hæc ille. Ecce quomodo dicti innocentes dicendi ſunt martyres, de quibus loquitur Io. Apoc. 14. dicens. Hi empti ſunt de terra ex omnibus primitiæ Deo, & agno. Sunt enim primitiæ, ideſt, primi fructus martyrum noui teſtamenti. Propterea in cathalogo, ſeu Letanijs ſanctorum ponuntur dicti innocentes in capite omnium mar tyrum, & immediatè poſt Apoſtolos, & Euangeliſtas. Quis autem meritò debeant poni in numero martyrũ, patet ſic. Secundum enim Theologos ſi mulier prægnans occidatur in odium Chriſti nõ ſolum ipſa reportabit aureolam martyrum, verumetiam & filius ſuus, quàmuis adhuc in vtero exiſtens. Ibi enim baptizatur in ſanguine ſuo. Ergo etiam in propoſito, &c.

Tertium folium roſæ rubeę martyrij, dicitur marty rium integrale. Voco autem martyrium integrale, quod conſiſtit ſimul in opere, & voluntate, & ita integratur ex actu interiori ſimul cum exteriori, quale fuit martyrium Stephani, Laurentij, Vincentij, Agathę, Barbarę, Catherinæ, & huiuſmodi. & huiuſmodi martyrium prodeſt principaliter ad tria.

Primò quidem prodeſt, & valet ad vniuerſalem pec catorum remiſſionem, & totius pœnę ſolutionem: vt enim dicit beatus Tho. 2.2. q. 124. art. 1. in Sol. ad primum, effuſio ſanguinis, propter Chriſtum, vicem gerit baptiſmi. Hoc idẽ etiam dicit Gratianus in decreto ſuo, vt patet de conſ. di. 4. Cathecuminum. Similiter, & Aug. in lib. de vnico baptiſmo. Modo ſic eſt, ꝙ baptiſmus operatur duo prædicta, videlicet totius culpæ remiſſionem, & totalis pœnæ ſolutionem, vt patet de conſe. diſt. 4. per baptiſmum, &c. Paruulo. Concluditur ergo ꝙ ipſum martyrium pro Chriſto tolleratũ habet

bet duplicem prædictam operationem. Propterea Aug. de ciui. lib. 13. c. 7. hoc idem confirmans ait. Quicunque non percepto regenerationis lauacro pro Chriſti confeſſione moriuntur tantum eis valet mors ipſa ad dimittendũ peccata quantum ſi abluerentur ſacro fonte baptiſmatis: qui enim dixit Niſi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sãcto non poteſt introire in regnum Dei. Io. 3. Iſtos alia ſententia fecit exceptos, vbi non minus generaliter dixit. Qui me confeſſus fuerit coram hominibus, cõfitebor, & ego eũ coram patre meo, qui in cœlis eſt Mat. 10. Et alio loco, videlicet Mat. 16. Qui, inquit, Chriſtus perdiderit animam ſuã propter me, inueniet eam hinc eſt, ꝙ ſcriptum eſt in pſalm. Pręcioſa in conſpectu domini mors ſanctorum eius. Quid autem pręcioſius, quàm illa mors per quàm fit, ut etiã omnia delicta dimittantur, & merita cumulatius augeantur. Hæc ille. Item de hoc idem Aug. epiſt. 48. dat exemplum de beato Cypriano martyre, qui priuſquam cõuerteretur ad fidem fuerat magnus Nigromanticus: habebat enim ſpiritus familiares, vt refert dominus Antoninus in ſua Cronica, parte 1. tit. 8. c. 1. §. 21. Similiter, & Vincentius Beluacen. in ſpeculo hiſtoriali. lib. 13. c. 120. Eo igitur tandem ad fidẽ conuerſo, pro ipſamet fide mortem obijt, de cuius morte loquens ipſe Aug. vbi ſupra dicit, ꝙ ſi quid fuerat in eo emẽdandum totum purgatum fuit falce paſſionis. Hoc idem ẽt videntur ſentire iura ciuilia, ſicut patet in autenticis, de nuptijs. §. deinceps, vbi dicitur ꝙ mors omnia ſoluit. Mors in quam propter fidem tollerata omnia ſoluit, ſcilicet culpã, & pęnam. Ecce quantum prodeſt martyrium.

SECVNDÒ ipſum martyrium ualet ad cęleſtis ianuę apertionem. Qui enim propter Chriſtum ſuſtinẽt mortẽ, rectè uolant ad cœlos. Et iſtud ſecundum dependet ex præcedenti. Benè enim ſequitur martyrium, delet culpam, & pęnam: ergo immediatè introducit animam in cœleſtem gloriã. Quia non impeditur ab ingreſſu illius niſi propter culpam, aut pœnam. Vnde de ſanctis martyribus canit eccleſia, dicens. Sancti tui domine mirabile cõſecuti ſunt iter ſeruientes præceptis tuis. Et poſt pauca in mari rubro via apparuit ſine impedimento. Et eſt ſenſus in mari rubro, i. in effuſione ſanguinis, quæ fit in martyrio, uia ſine impedimento

dimento tam culpæ, quam penæ prçſtatur animæ,ſic de corpore exeunti aſcendendi in cęlum. Vnde de Martyribus dicitur Apoc.7. Hi ſunt qui venerunt de magua tribulatione, & lauerunt ſtolas ſuas.i. animas, & candidas eas fecerunt. i.purificatas in ſanguine agni. i. in paſſione Chriſti quem moriendo ſunt imitati hinc Cyprianus in ſer. O dedicata paſſio,& glorifieata confeſſio,abſoluitur per martyrium anima a vinculo carnis,& in cœlo cum triumpho eleuatur ab Angelis. Et propterea dicitur extra de celebr. miſſa.c.cum Marthę,quod iniuriam facit Martyri,qui orat pro Martyre, qua ſcilicet indubitanter credi debet ad cælum euolaſſe. Hoc autem non ſolum fide tenemus. Verum multis exemplis comprobatum habemus. Ecce enim Stephanus cum lapidatur oculus conuertit in cælos, & mox ipſos videt apertos, vt illic introeat. Similiter, Tiburtius,& Valerianus iuſſu Almachij præfecti Romani decolantur,& Maximianus vidit Angelos fulgentes,& animas eorum de corpore quaſi Virgines de thalamo exeuntes ab Angelis in cęlum deferri. Similiter Beata Emerentiana Collactanea, Beatæ Agnetis,ad ſepulchrum eiuſdem Agnetis, orans quamuis adhuc cathecumina,ab infidelibus lapidatur quę in ſuo ſanguine baptizata,per martyrium mox volauit ad cęlum. Et penè infinita talia exempla legimus iu paſſionarijs ſanctorum. Bene ergo dictum eſt, quòd martyrium valet ad cæleſtis ianuæ apertionem, ſicut etiam habetur in decret. 15. q.1.Merito.§. Firmiſſimè hoc idem etiam videtur innuiſſe Chriſtus in illis verbis Matth.9. A diebus Ioannis Baptiſtæ vſque nũc.regnum cælorum vim patitur, & violenti rapiũt illud. Regnum autem cælorum vim pati, eſt ipſum aſſequi per violentiam martirij,& cruciatus,&c.

Tertiò ipſum martyrium valet ad ſanctitatis probationem. Miracula enim non ſufficienter probant aliquem ſanctum eſſe apud Deum. Nam,& mali miracula facere poſſunt, ſecundum quòd innuit ſaluator noſter Mat.7.dicens. Multi dicent mihi in illa die. Domine, domine in nomine tuo dęmonia eiecimus,& in nomine tuo,virtutes multas fecimus. Et tunc confitebor illis,quia non noui vos. Diſcedite a me qui me operamini iniquitatem. Item Greg.li.20.mor. c.8.dicit quòd probatio ſanctitatis non eſt miracula facere,

quia

quia etiam nonnumquã hæretici ſigna,& miracula faciũt. Per quod ergo argumentum eſt eccleſia certa de aliquo q́ ſit ſanctus. Certè per hoc quod ex abundanti charitate, quàm habet ad Deum: & ad ſalutem proximi procurandã ſe exponit periculo mortis:& mauult ſubijre mortẽ,quàm deſiſtere ab actu virtutis. Non ergo quæruntur miracula. ad hoc quod aliquis martyr aſcribatur cathalogo ſanctorum. Nam ibi aliqui aſcripti ſunt, quæ fortè nunquam miracula fecerunt, ſicut probabile eſt de aliquibus ſanctis innocentibus, ſed inquiritur de vita, & ſi ex charitate Dei,& proximi ſe expoſuerit periculo mortis. Quod vbi ita compertum fuerit.tunc abſque periculo talis pro ſancto poteſt venerari. Nam vt dicit Auguſt. in feſto plurium martyrum.ſer.6.Pæna non facit aliquem martyrem,ſed cauſa,ſecundum illud Pſal. Propter te mortificamur tota. Item idem Auguſt.ſuper pſalmo.34.dicit quod ſceleratus poteſt habere martyris ſimilem pœnam, ſed tamen diſſimilem cauſam. Tres erant in Cruce. Vnus ſaluator, alius ſaluandus,alius damnandus omnium par pœna,ſed impar cauſa. Deinde concludit dicens. Itaque martyres non facit pœna,ſed cauſa. Hæc ille. Veneremur itaque chariſſimi ſanctos Dei martyres,nos ſuis meritis, & precibus commendantes,atq; eorũ ſancto exemplo diſcamus pati pro Chriſto ſignanter coronemus,nos in præſenti roſa martyrij ſpirituali,vt tãdem coronemur a domino corona gloriæ in cęlis. Quàm nobis,&c.

DE ROSA COMPASSIONIS.
Sermo Vigeſimusnonus.

CORONEMVS nos roſis. Sapien.2.

VIGESIMAEPTIMA roſa coronæ ſpiritualis,ſiue miſticalis, dicitur roſa compaſſionis. Quæ quidem roſa merito ſequiť poſt roſam martyrij, eo quod compaſſio ſuper neceſſitate, aut qualicunque aſflictione, proximi quoddam martyrium eſt, quod in mente, ſeu corde conſummatur. Quia vt dicit Gregorius Homil.trigeſimaſeptima,qui dolorem exhibet in alie-

na neceſſitate crucem portat in mente. Hac autem roſa in ſignita, & coronata fuit virgo Maria, quæ propter ea appellatur piarum pijſſima. Pro quo eſt notandum, quòd compaſſio idem eſt, quòd ſimul paſſio. Beata autem Maria ſimul patitur, ſeu paſſa eſt cum tribus generibus perſonarum.

PRIMÒ quidem ſimul paſſa eſt cum filio dum penderet in cruce. Pſalmi. Ibi dolores, ut parturientis. q.d. quòd dolores partus a quibus præſeruata fuit Maria in partu filij ſui fuerunt ibi, videlicet in cruce occaſionaliter, ſed in corde eiuſdem piæ matris fuerunt penetraliter. Nam ictus malleorum percutientium clauos pedum, & manum Chriſti, penetrabant de parte in partem tenerum cor Virginis iuxta prophetiam ſancti Symeonis. Lu. 2. Tuã ipſius animã pertranſibit gladius. Super quo verbo dicit ſic Ambr. Quamuis multæ tribulationes transfuderint aĩam Mariæ, tamẽ hic ſpecialiter deſignatur tribulatio, quæ materna viſcera transfixit Domino in cruce moriente, tanquam ſi Symeon diceret. Maternis tuis viſceribus gladio tribulationis tranſuerberaueris. Videbis enim in cruce pendentem, quem Angelo nunciante concepiſti, & quem manente virginitate filium ædidiſti. Deinde ſubdit idẽ Ambr. Denique Chriſto pendente in cruce Iudæi preſentes, vt deſcenderet inſultabant Apoſtoli fugientes illum de cruce deſcendere poſſe non credebant, quem, vt uidit Maria materna piaque viſcera ex eiuſdem paſsione gladio tribulationis transfiguntur, hęc Ambr. Ex quibus verbis liquet aperte, quantum compaſſa fuerit mater pietatis ſuper dolore filij ſui in cruce pendentis. Ita ut de ipſa matre, & filio poſſit dici, quòd erant duo in carne una, ideſt duo dolores in carne Chriſti unus, ſcilicet per realem inhęſionem alius per mentalem compaſsionem. Et quamuis multipliciter compaſſa fuerit filio ſuo ipſa mater pietatis, ſingularius tamen, quando vnus militum lãceam ſuam in latus iam mortui infixit. Compatiebatur ergo grauiter, uidens, ꝙ impij Iudæi filio ſuo iam mortuo parcere noluerunt ſicut nec uiuo pepercerunt. Conſtat aũt, ꝙ illa lanceatio nullũ dolorẽ Chriſto intulit, eo, ꝙ ipſius anima iã de corpore receſſerat, ſed anima matris in corpore filij ꝑ amorẽ, & cõpaſsionem.

erat,

erat etiam magis, quam in corpore proprio. Et ideo illa lanceatio ipſius animam ibi exiſtentem pertranſiuit, dum filio compaſſa fuit, ex eo, ſcilicet, q̃ nec mortuo parcere volebant, vt dictum eſt. Et ad hoc propoſitum loquens deuotus Ber. in ſerm. de annunciatione dicit ſic. Vere tuam, o beata mater animam gladius pertranſiuit, quando crudelis lancea filio, iam mortuo latus aperuit. Ipſius nimirum anima iam ibi non erat, ſed tua plane auelli nequibat, vt pluſquam martyrem meritò te prædicemus. In qua nimirum ſenſum corporeę paſſionis, exceſſit affectus compaſſionis, hęc ille. Eſt autem notandum circa dolorem compaſſionis ipſius Virginis, quam habuit de morte filij ſui, quòd in corde ſuo erat pugna, & concertatio magna, quæ plurimũ augebat dolores eius. Nam in ea pugnabant duo amores, & duo dolores. Duo amores erant amor filij, & amor generis humani. Amor filij nolebat ipſum pati, econtrario, autem amor generis humani, volebat ipſum pati. Et ita inter iſtos duos amores erat magna pugna in ipſa matre pietatis. Similiter in corde ſuo erant duo magni dolores, ſcilicet dolor, quem habebat de morte filij ſui dilectiſſimi, quem propter intimam dilectionem ad ipſum nolebat eũ pati, econtrario autem dolor, quem habebat de perditione generis humani propter quam perditionem uolebat, & deſiderabat eum mori. Et ita inter iſtos duos amores, & duos dolores, magna erat pugna in ipſa Virgine glorioſa a Deo, ut meritò dicere poſſet illud Dan. 13. Anguſtiæ mihi ſunt undique, & quid eligam ignoro.

SECVNDÒ mater pietatis Maria compatitur, ideſt ſimul patitur nobiſcum in zelando omnium noſtrum ſalutem. Ita ut rectè poſſit dicere illud verbum Apoſtoli. Gal. 3. Filioli mei quos iterum parturio donec formetur in uobis Chriſtus, ideſt ſimilitudo Chriſti per gratiã. Ipſa enim concepit nos per affectum dilectionis, & peperit per effectum doloris, & paſſionis in morte filij ſui. Propterea figurata fuit per illam mulierem, de qua loquitur Iohannes Apoc. 12. dicens, quòd habebat fetum in utero, & clamabat, vt pareret, & cruciabatur, Dracho autem ſtabat ante mulierẽ, vt deuoraret partum eius, & non potuit. Nam cum pareret maſculum, ſubito raptus eſt puer ante Thro-

num Dei, Ad propoſitum mulier iſta eſt Virgo Maria, quæ habet fætum in vtero, quia omnes nos amplectitur in viſceribus charitatis, & concipit affectum internæ, & intimæ dilectionis. Clamat autem hæc mulier ſanctiſſima, videlicet orationibus, & precibus, meritis, & ſanctis deſiderijs, vt pariat nos.i. vt in effectu noſtram procuret ſalutem, & cruciatur per compaſſionem, & hoc dupliciter, aut quia videt quòd fruſtra pro noſtra ſalute laborat, eo ꝙ illi operari non volumus, imo opere, & facto illi contradicimus, & contrauenimus, aut forte ecõtrario, q̃a videt quòd multum laboramus cooperando generi Dei, & ideo compatitur nobis ſic laborantibus, & gementibus. Et propterea dicitur cruciari, Draco autem ſtans ante hanc mulierem diabolum deſignat de quo in Pſa. Draco iſte quem formaſti ad illudendum ei, ſ. per reſiſtentiam contra ſuas aſtutias, & tentationes. Iſte ergo Draco infernalis ſtat ante mulierem.i. contra Mariam, Aduerſatur enim ſibi quantum poteſt, & quia non poteſt ſibi in propria nocere, eo ꝙ altiſſimum poſuit refugium ſuum Maria. ſ. in cœlo. Ideo cupit illi nocere in filijs, & ſibi deuotis famulis qui in præſenti vocantur partus ipſius virginis. Sed neque poteſt contra eos præualere, eo quòd illos protegit mater pietatis ab inſidijs diaboli ſicut gallina pullos ſuos ſub alis ne a miluo rapiãtur. Inſuper quia quos parit, ſubito rapiuntur ante thronum Dei. Nam electi, & deuoti famuli virginis Mariæ cum moriũtur, vt naſcũtur in cęlis, & ſtatuũtur in medio ipſius virginis ante thronum diuinæ maieſtatis in gloria. Et ſic Draco remanet vacuus, & confuſus.

Tertiò virgo Maria cõpatitur omnibus neceſſitatem patientibus, & eã inuocãtibus. Nam vt dicit Ber. ſer. 48. Maria omnibus ſinum miſericordiæ aperit, vt de plenitudine eius accipiant vniuerſi, captiuus redemptionem, ęger curationem, triſtis conſolationem, peccator veniam, iuſtus gratiam. Hæc ille. Tria autem inducuntur eam ad nobis compatiendum. Primum eſt conditio ſexus. Mulieres enim ſunt magis compaſſiuę quam viri, eo quòd molles ſunt, & humidę pluſquam viri, ſecundum eſt maternus affectus. Mater enim ſolet intimus diligere filium, quàm pater, eo quod eſt certior, quòd ſit ſuus, quàm pater, etiã quia plus eſt de ſub-

ſtantia

ſtantia eius in filio, quam de ſubſtantia patris, & per conſequens magis compati ſolet infortunijs eius quam pater. Modo Maria diligit nos materno affectu, ita vt de vno quoque noſtrum poſſit dicere illud 2. Reg. 1. Sicut mater vnicum diligit filium, ita te diligebam. Tertium eſt electionis effectus. Nos enim ſumus quodammodo, cauſa ſeu verius occaſio propter peccata noſtra quòd fuerit electa in matrē Dei. Iuxta illud quod canit Eccleſia in proſa de eadem. Nec abhorre peccatores, ſine quibus nunquam fores, tanto digna filio, Si nō eſſet redimendi, nulla tibi pariendi redemptorem ratio. Pro his facta ſingularis, ſuper cūcta principalis ſub ſupremo Principe. Ergo virgo ſic promota, cauſa noſtri, noſtra vota promouēda ſuſcipe. Ecce ergo triplex cauſa quæ inducit Mariam ad nobis ſubueniendum, non ſolū ſpiritualiter, verum etiam corporaliter, ſicut ſequens declarat exemplum. Refert enim Dominus Antho. in 2. parte cronicæ ſuæ. tit. 10. c. 10. §. 4. de Ioanne Damaſceno Græco viro ſanctiſſimo, quòd cū ab eo præciſa fuiſſet manus, eò, quod falſo accuſatus fuiſſet litteras ſcripſiſſe Perſis in præiudiciū Theodoſij Senioris Imperatoris, mox ad Eccleſiam confugit, & coram imagine beatæ virginis ſe proſternens vulnere diſcoperto brachio manco extenſo, cum ea præ rixabatur inquiens. O domina mea, hæc ſunt præmia noſtrorum laborum. Vt quid enim inſtrumentum officij tui permiſiſti abſcidi. Nam manus ablata, cantica hymnorū tuæ laudis ſæpius ſcribendo parabat, & Deo patri ſacratiſſimū corpus, & ſanguinem filij tui multotiés in honore tuo ad omniū ſalutem offerebat, Cum itaque talia ſæpius lamentando portaret, tandem ſibi apparuit beata virgo afferens manum eius quam brachio miraculū benignitate in momēto reſtituit. Facta igitur die Ioannes miſſam celebrat, rumor ad imperatores volat, qui ad eum pedes veniens oſculatur, diuinitus reſtitutam, veniam petens. Tandem autem cōpertum eſt, quod dictam epiſtolam cōfecerat nomine ſuo vnus diſcipulorū ſuorū qui gētilis erat, eique inuidebat. Ecce quō ipſa Maria ſuccurit ſuis famulis, & quomodo cōpatitur miſerijs eorū. Vnde bene figurata eſt per illam mulierē viduā. De qua legitur Luc. 7. quod multū lamentabatur mortē filij ſui cuius corpus efferebatur ſepeliendū. Quā dn̄s noſter cōſolatus eſt ipſum filium mortuum

tuum amor tuis reuocando,& cũ matri piè reſtituendo. Ad propoſitum dicta mater ſignificat virginē glorioſam, cuius filius effertur mortuus ſepeliendus, cũ aliquis peccator, qui tamē prius fuerat eidem virgini deuotus, a dæmonibus trahitur in infernum ſepeliendus propter peccata ſua. Super quo malo compatitur mater pietatis. Cuius compaſſioni ſuper compatiens benedictus eius filius Ieſus Chriſtus, ad præces, & inſtantiam eiuſdem matris tangit feretrum, ideſt corpus peccatoris flagellat, eum a peccato reuocat, & tandem per gratiam viuificat. Quæ ſic ſpiritualiter reſuſcitatum reſtituit matri ſuæ, i. virgini glorioſæ, vt illi pamplius, & deuotius famuletur propter tantum beneficium ad præces ipſius ſibi a domino collatum. O chariſſimi iam intelligitis quanto affectu compatitur noſtris miſerijs, & neceſſitatibus vniuerſis Maria mater pietatis. Commendemus ergo noſipſos ſuis ſanctis meritis, & prçcibus, dicentes O Maria quæ polles pietate erue nos ab hoſtium viſibilium, & inuiſibiliũ poteſtate. Placa nos Chriſto tuis ſanctis ac pijs ſuffragijs, quos offendiſſe cernis oculos conditoris, & impetra nobis veniam peccatorum, requiem animarum, & gaudia cœlorum. O dulciſſima mater ſit tibi compaſſio ſuper afflictos, ſit tibi pius affectus ſuper pauperes, cœlorum peregrinos, & exules, & ne diſpicias præces noſtræ humilitatis, ſed libera nos a periculis cunctis, & tuis ſanctis prçcib⁹ transfer ad regnum ſecuritatis, & pacis. Vt ergo ab ea hæc cuncta obtinere poſſimus, mente deuota eidem ſemel offeramus angelicum iubilum ad ſibi conficiendum coronam de roſis ſpiritualibus, quatenus ipſa tandem nobis impetret coronam in cœlis de roſis indeficientibus.

POSTQVAM diffuſè viſum eſt, quomodo mater pietatis Maria coronata fuit roſa compaſſionis, conſequenter oñdere reſtat, quomodo & nos poterimus dicta roſa coronari. Pro quo notandum eſt ꝙ in dicta roſa compaſſionis inueniuntur tria pulchra folia, ſecundum ꝙ triplex eſt compaſſio, videlicet

Diuinalis. Angelicalis. Humanalis.

PRIMVM igitur folium roſæ compaſſionis uocaī compaſſio diuinalis. Aduertat tamen diligens lector, ꝙ in Deo non eſt compaſſio propriè dicta, ſicut neq; vlla paſſio. Nihilomi-

hilominus, ſicut dicimus Deum pęnitere, ſecundum illud Gen.6. Pęnitet me feciſſe hominem eo ꝗ ad modum pœnitẽtis ſe habet, cum ſcilicet oſtendit ſe velle deſtruere, quod iam fecerat. Ita compati dicitur quaſi ad modum cõpatientis ſe habens pro quanto ſcilicet vult a nobis repellere miſeriam, ſeu pęnam aliquam. Et hoc eſt, quod dicit beatus Tho.4.ſen.diſt.46.q.2.art.1.quæſtiuncula.1.videlicet, quòd in Deo non eſt compaſſio, ſecundum affectum. Ita ſcilicet, ꝗ afficiatur aliqua paſſione, ſeu aliquo dolore, ſed pro quãto repellit miſeriam a nobis dicitur ſecundum hoc compati. Sicut in ſuo ſimili dicitur in decretis 22.q.4. incommutabilis, ꝗ pœnitentia Dei eſt a ſeipſo ordinata cum uoluerit immutare, in ſe tamen ſemper immutabilis exiſtens. Patet ergo quomodo compati dicitur Deus, & quomodo non. Nam quotiens uidet nos velle efficaciter peccata deſerere, & vitam emendare, totiens nobis compatitur, & benigniſſimè ad gratiam ſuam recipit. Ipſe enim eſt, qui ait Hiere. 18. Si pœnitentiam egerit gens peccatrix a malo ſuo, agam & ego pœnitentiam ſuper malo, quod cogitaui, ut facerẽ ei. Malum autem quod cogitat facere dominus genti peccatrici eſt, ꝗ proponit ei ſic permanenti inferre malum pęnę æternæ. Vbi verò uult pęnitere, iã ultra nõ proponit Deus illi inferre prædictum malum, ſecundum illud Ezech. 18. Si impius ęgerit pœnitentiã omnium iniquitatum eius, quas operatus eſt non recordabor amplius. Adeo ergo compatitur Deus miſeris peccatoribus, ꝗ non niſi inuite infert eis ultimum ſupplicium. Et hoc eſt, quod ipſe di. Eſaiæ. 1. Heu conſolabor ſuper hoſtibus meis, & uindicabor de inimicis meis. q.d. dolens faciam, quod me facere oportet. Dicit aũt glo. ordin. ſuper prædicto uerbo, ꝗ Deus affectu pij patris peccatores licèt inimicos plangit, uel percutit, quia ſcilicet pereunt, & pęnitere nolunt. Patet ergo quàm compatiens ſit nobis dominus, ſed adhuc multo magis ex quo carnẽ aſſumpſit. Nam in carne humana expertus eſt miſerias noſtras, & ex hoc redditur magis compaſſiuus. Sicut patet de medico, qui poſtquàm expertus eſt in ſuo corpore aliquẽ grauem infirmitatem, deinceps magis compatitur alijs ſimilem infirmitatem patientibus, dicens. Scio quid ſit de infirmitate hac. Ego enim expertus ſum eam per menſem,

vel ſimile. Et hoc eſt, quod loquitur pſal. dicens. Quomodo miſeretur pater filiorum, miſertus eſt Dominus timentibus ſe. Et nota timentibus ſe, quia non miſeretur obſtinatis peccatoribus. Et ratio huius miſerationis aſſignatur, cum ſubditur, quoniam ipſe cognouit figmentum noſtrum. Cognouit, inquam, non tantum ſpeculatiuè, verum etiã practicè figmentum noſtrũ, ideſt fragilitatem, & infirmitatem noſtram. Et de hoc loquitur Paulus. Heb. 4. dicẽs. Non habemus põtificem, qui non poſſit compati infirmitatibus noſtris tentatum per omnia.

SECVNDVM folium roſæ compaſſionis vocatur cõpaſſio angelicalis. Quãuis. n. Angeli ſint ſubſtantię ſpirituales, quæ nõ poſſunt affici paſſionibus corporalibus, nihilominus largè ſumendo nomine compaſſionis poſſumus dicere, ꝙ ẽt ipſi Angeli interdum compatiũtur aliquibus hominibus, & ſignanter tribus generibus hominum.

PRIMÒ quidem ad peccata, & vomitum redeuntibus. Nam ſicut gaudium eſt Angelis Dei ſuper vno peccatore pęnitentiã agẽte, vt habetur Lucę. 15. Ita per oppoſitum, quodammodo compaſſio eſt eiſdem Angelis ſuper vno iuſto ad peccata redeunte. Nam ut dicit Aug. li. ſoliloquiorũ. c. 27. Quotiens bene agimus gaudẽt Angeli, & triſtãtur dęmones. Sed quandocunq; a bono deuiamus, Diabolum lętificamus, & Angelos sãctos, ſuo gaudio defraudamus. Gaudium eſt Angelis Dei, ſuper vno peccatore pęnitentiã agẽte. Sed Diabolo ſuper vno iuſto pęnitentiã deſerente. Hæc ibi. Itẽ Ber. in vigilia natiuitatis Dñi. ſer. 2. dicit ſic. Exaltare fecimus ſanctos Dei Angelos, qñ conuerſi ſumus ad pœnitentiã, proficiamus igitur, & feſtinemus cõplere de nobis eorũ lętitiam. Ve tibi quicũq; es, qui deliberas redire ad lutum, reuerti ad vomitum. Putas ne placatos habebis in iudicio, quos tãto vis priuare gaudio. Exultauerunt quidã cũ nos ad pęnitentiã venimus. tanquã ſuper his quos ab ipſa inferi porta cernerent euocari. Quid ergo tunc erit ſi ab ipſa paradiſi ianua viderint euerti, & abire retrorſum eos qui iã pedem alterum poſuerant in paradiſo. Hæc ille.

SECVNDÒ ſancti Dei Angeli compatiuntur miſeris peccatoribus pereuntibus. Cum enim homines ſint agentia per intellectum, & rationem, ſicut, & Angeli ſint inſuper

per ſpirituales ex parte animæ ſicut,& ipſi atq; demũ capaces æternæ felicitatis, quemadmodum,& illi. Non mirũ ſi cõpatientur eorum perditioni in die iudicij tanquã ſibi ſimilibus.Nam tunc Angeli pacis amarè flebunt,ut habetur Eſa.33.glo.interli.de perditione ſuæ gentis. Et eſt ſenſus, ꝙ tũc tanta erit calamitas miſerorum peccatorum,quòd ſi fieri poſſet Angeli fierent illis compatiẽtes, vt exponit Dominus Hugo Cardinalis.

TERTIÒ dicti ſancti Dei Angeli compatiuntur more ſuo miſerijs, & tribulationibus multis quas vident nos patienter pati in hac miſera uita. Et propterea nobis deputati ſunt a Deo, vt nos conſolentur ſpiritualiter in omni tribulatione noſtra.Item ut cohęrceant aereas poteſtatès,ne nobis tantum noceant quantum affectant. Nam ut dicit Aug.ad fratres in eremo.ſer.46.qui intitulatur de Angelis,& hoſpitalitate. Ipſi sãcti Angeli dignitates noſtras tã ſpirituales, quam temporales omni diligentia cuſtodiunt. Ipſi ſunt, qui pro nobis contra dęmones pugnant, & victoriam obtinent. Ipſi ſunt per quos ad fletum cõtritionis pœnitentiæ,& orationis inducimur. Ipſi ſunt fratres noſtri,qui valde nos diligunt,nos vbique inſtruunt,in cunctis nos protegunt noſtrum aduentum expectantes ad cœlum, & ſedes paradiſi per nos repleri affectant.Ipſi ſunt,qui nobis dormientibus cuſtodes fideliſſimi aſſunt nobis orantibus tripudiãtes aſſiſtunt. Quis ergo fratres chariſſimi eos non diliget. Quis non veneretur eos,qui in conſpectu Dei ſemper aſſiſtunt.Ipſi etiam ſunt,per quos ſuſtentamur,per quos in mari,& in terra iuuamur,per quos in tribulationibus, & anguſtijs conſolamur, per quos ab infirmitatibus frequenter liberamur,per quos,& a quibus in extremis cõtemplamur, per quos in fide ſolidamur, per quos a maligno ſpiritu defenſamur, & obtenta victoria ad paradiſum, vel purgatorium per eoſdem deportamur,& dum ibi purgamur,ab eis ſæpe viſitari,& conſolari nõ dubitamus permittẽtes nos cœleſtẽ ciuitatem Hieruſalẽ ingreſſuros.Hęc ille.Patet,ꝙ ipſi ſancti Angeli non ſolum compatiuntur nobis in præſenti verum etiam in futuro, videlicet in purgatorio Et ſic patet de compaſſione angelicali.

TERTIVM genus huius cõpaſſionis uocatur cõpaſſio

huma-

humanalis. Et iſta iterũ eſt triplex ſecundũ quod ſunt tria genera hominum quibus compati debemus, hi ſunt.

Penuriam patientes.
Culpam committentes.
Pęnam ſoluentes.

PRIMÒ igitur compati debemus penuriam patientibus per eleemoſynarũ largitionem, & operum miſericordiæ exhibitionem. Ratio huius compaſſionis eſt, quia, qui iuuat pauperem propter Dei amorem, Deum iuuat in pauperem ipſa dicente Matth. 25. Quod vni ex minimis meis feciſtis mihi feciſtis. Quemadmodum ergo quilibet ſapiẽs filius libenter, & honorifice paſcit patrem ſuum corporalẽ a quo ſperat habere hęreditatem, & qua carebit ſi ita non fecerit, & præter hoc non alendo patrem ſuum morte debet puniri ſicut patricida, quia qui non præſtat alimenta necare videtur ſicut patet. 12. q. 2. Qui abſtulerit. Item di. 87. Non ſatis. Item. §. de liberis agnoſcendis. l. necare Item. C. de alendis liberis ac parentibus. l. parẽtum, dicitur, quòd filij debent ſucurrere neceſſitatibus parentum, quantũ poſſunt. Ita a fortiori quilibet tenetur ſub pęna peccati mortalis alere Chriſtum patrem ſuum in paupere, & hoc in extrema neceſſitate. Quod vbi fecerimus, tunc ipſe pater cęleſtis dabit nobis optimam hæreditatem ſuam in cęlo. Et hoc teſtatur pſal. dicens. Beatus, qui intelligit ſuper ęgenũ, & pauperem in die mala, ideſt in hora mortis liberabit eũ Dominus, ne, ſcilicet capiatur ab hoſte maligno. Sequitur. Beatum faciat eum in terra, ſ. regnãtium in cęlo. Ad talem ergo compaſſionem tria ſpecialiter nos inducere debent, videlicet ſcriptura, natura, bruta animalis. Primò igitur ſcriptura, quę hoc frequenter præcipit ſub nomine miſericordiæ, & eleemoſynæ pauperi largiendæ. Vnde, & Iob de ſeipſo loquitur dicens. Flebam quondam ſuper eo, qui afflictus erat, & compatiebatur anima mea pauperi. Iob. 30. Item de hac compaſſione loquens Paulus. 2. Cor. 11. dicit. Quis infirmatur, & ego non infirmor. Secundo ad compatiendum neceſſitatibus aliorum nos inducit natura. Videmus enim, quòd naturaliter vnum membrum compatitur alteri. Nam ſi aliquod corporis membrum lędatur, aut mutiletur, ſtatim ad quærendum remedium os aperitur,

auris

auris ad audiendum oculus ad videndum, manus ad ligandum, & huiuſmodi. Et hoc eſt, quod dicit Apoſtolus. 1. Cor. 12. Si compatitur unum membrũ, compatiuntur oĩa mẽbra. Cum ergo vnum corpus ſimus in Chriſto, alter autem alterius membra, vt dicitur Ro. 12. Conſequens eſt, ꝙ debemus inuicem cõpati. Alias non pertinemus ad corpus Chriſti myſticum, ꝙ ſumus quaſi mẽbrum abſciſſum a corpore, quod non ſentit dolorẽ corporis. Tertio ad prædictã compaſſionem habendã nos inducũt bruta animalia. Sicut patet de Elephante, qui ſi ceciderit, & clamauerit, tunc accurrunt alij Elephantes auxiliũ pręſtaturi ad ipſum releuãdũ. Item idẽ patet de Cyconia, quæ ſi deplumetur propter ſenium, tũc in hyemæ ab alijs Cyconijs in nido reponitur, & de plumis earum confouetur. Item idem, patet de porco, quem ſi lupus inuadere voluerit, & clamauerit, tunc alij porci, vndiq; accurrunt defenſuri. Sed profecto multi diuites, & potentes ſunt in hoc deterioris cõditionis brutis animalibus, atq; cęli auibus, ideo eos remittit. Iob ad beſtias, & aues dicens. 12. c. Interroga iumẽta, & docebunt te, & volatilia cęli, & indicabunt tibi qualiter ſupple compati debeas neceſſitatẽ patienti. Nã ſi pauper ceciderit per infirmitatẽ non habes ſubleuantẽ ſe niſi vadat ad hoſpitalẽ. Itẽ ſi deplumetur. i. diſpolietur bonis ſuis, ſiue per infortuniũ, ſiue per vim, & rapinam, ſiue per indigentiã non habet, qui eum cooperiat. Item ſi percutiatur, aut a lupis. i. detractoribus mordeatur, & dilaceretur, non habet, qui eũ defendat. Ecce qũo homines ſunt brutis, & auibus cęli deteriores, & minus compatibiles, ſed ſunt plerique ſimiles canibus inter quos nulla eſt cõpasſio. Quinimmo ſi vnus percutiatur, & clamauerit eiulando, ſeu vlulando, tũc alij accurrunt, & eũ mordent cui tamen compati deberent ex debito naturæ, ſecundum, quam vnum quodq; animal diligit ſibi ſimile.

SECVNDO compati debemus culpam cõmittentibus, non quidã ſic, quaſi eos portantes, aut fouentes in malitia ſua, quia hæc cõpasſio diabolica eſt, & dãnatisſima, ſed debemus eis ſic compati, vt defleamus eorũ peccata, & finalẽ perditionem niſi reſilierint a peccato. Diſplicere enim nobis debent aliorum peccata, ſed non perſonæ, quia natura proximi quantumcunque mali ex charitate eſt diligenda

da vitia autem odienda, & corrigenda, quia non eſt charitas ſed languor, vbi mali mores non corriguntur, vt habetur. 23. q. 5 non putes. Quod ſi quis dicat, quod non licèt aduerſari proximo? Reſpondet Gratianus in ſuo decreto, vbi ſupra. c. Circumcelliones, quòd ille pie aduerſatur, qui corripit vitioſum. Nam medicus pie facit letargicum excitando, & freneticum ligando, vt habetur. 23. q. 4. Quid faciet. Item iudex iuſtè, & pie debilitat latronem ne vltra furetur, vt habetur. 23. q. 3. Si quis fortitudinem. Specialiter autem tria hominum genera debent compati culpam committentibus. Primi ſunt iudices tam laici, q̃ eccleſiaſtici. Hi enim debent miſcere miſericordiã cum iuſtitia, & non ſemper vti rigore iuſtitiæ, quia vt habetur in decretis diſt. 45. vera. Vera iuſtitia compaſſionem habet, falſa verò dedignationem. Compati ergo debent domini iudices pręcantibus ex infirmitate aut paſſione. In cuius figura legitur Hebr. 9. quòd in arca Moyſi erant manna, & virga. Applicatio eſt facilis. Vbi autem quis ex certa malitia peccat, tunc contra eum magis vtendum eſt ſeueritate iuſtitiæ, quàm manſuetudine, aut compatione, tum vt arceantur a malitia ſua, tũ vt cæteri timeant. Secundi, qui debent compati culpã committentibus, ſunt clerici, & eccleſiaſtici viri, qui debent ſua, & aliorum ex quorum eleemoſynis, & decimis ſuſtentãtur lugere peccata. Iohel. 2. Inter veſtibulum, & altare plorabant ſacerdotes miniſtri domini dicẽtes, parce domine parce populo tuo, & ne des. h. t. in par. hæreditas domini eſt populus Chriſtianus, pro quo orare debent cum lachrymis, & gemitibus viri eccleſiaſtici ne perdatur temporaliter per tyrannos Item ne perdatur ſpiritualiter per vitia, aut ęternaliter per dęmones. Et de hoc compatientibus pauperib. peccatoribus loquitur dominus. Mat. 5. dicens. Beati qui lugent, ſupple tam ſua, quàm aliorum peccata, quoniam ipſi conſolabuntur. Hic cadit exemplum, quod ponit dominus Anto. prima parte Cronicæ ſuæ. ti. 6. c. 6. §. 1. Et accepit originaliter ex hiſtoria ſcolaſtica, quomodo ſcilicet beatus Ioannes Euangeliſta commendauerat quendam iuuenem nouiter conuerſum Epiſcopo ciuitatis Epheſinæ, ſub depoſito, quem poſt aliquot dies requirens idem Ioannes didicit ab ipſo Epiſcopo, quod aufugiſſet, & princeps latronum

in quo·

in quodam nemore prope aſtante factus eſſet. Quod audiens beatus Ioannes veſtem ſcidit præ dolore, atque pugnis ſe cędebat. Tandem aſcendens equum poſt ipſum cucurrit. Quod vbi ille ſenſit fugit a facie eius. Ad quem pius pater Ioannes. O fili chariſſime quare fugis patrem tuum ſenem, & inermem. Expecta me ego pro te reddam rationem domino, & ſic lucratus eſt eum, &c. Præcipuè autem ad hanc compaſſionem obligantur Monachi, & religioſi. Quia vt dicitur 16. quæſt. 1. Monachus. Monachus non docentis, ſed plangentis habet officium, qui ſua, vel aliorum lugere debet peccata. Tertij, qui debent compati peccatoribus, ſunt boni, & feruidi peccatores, qui cum accedunt ad aliquam ciuitatem, uel oppidum de quo rumor eſt, ꝙ ibi regnant certa peccata, & quòd ibi peccatores in copia habitant, debent illis compati, & orare dominũ meſſis, vt det illis gratiam metendi hmői peccatores, & recondendi eos per pęnitẽtiam in horreum eccleſię non tam numero, q̃ meritò. Sic enim agere conſueuerat beatus Pater noſter Dominicus. Sic & beatus Vincentius Ferrarienſis ordinis noſtri, de quo memini me legiſſe, quòd ſolitus erat celebrare diuina priuſquam ambonē conſcenderet, ut ſcilicet meritò, & virtute ipſius ſacramenti ſumpti, daretur ſibi gratiā proficiendi in populo. Sic denique primo legitur feciſſe Chriſtus, de quo legitur Luc. 19. quòd cum appropinquaret Hieruſalem fortè prædicationis gratia, uidens ciuitatem fleuit ſuper illam. Non tantum propter murorum eius deſtructionem quam præuideat futuram, ſed ẽt pp peccata ibi regnantia, ut dicit de Lyra. Sed prohdolor pauci ſunt hodie tales prędicatores, qui non patiantur peccatoribus, & qui defleant eorum peccata. Et ſimiliter, qui quærant animarum ſalutem, ſed fermè omnes quęrũt, quę ſua ſunt, & non quæ Ieſu Chriſti. Nam aliqui eorum quęrunt populi fauorẽ, & laudem, alij tpalem ſubſtãtiã, alij curã, uel præbendã, aut quod altius eſt Epiſcopatũ, uel Abbatiã. Et ne fraudẽter a deſiderio ſuo palpant uitia principũ, & magnatum non audientes latrare contra peccata eorũ.

Tertiò principaliter debemus compati pęnã ſoluentibus. i. pauperibus animabus in purgatorio exiſtẽtibus, & ſignanter animabus parentum, & amicorum ſuorũ. Quia

vt habetur.1.Thi.5.Si quis ſuorum,& maximè domeſticorum curam non habet fidem illi negauit,& eſt iu.de. Sunt autem tria propter quæ principaliter debemus talibus animabus compati.Primum eſt pęna quàm patiuntur,quę eſt continua.Matt.5.Non exibis inde donec reddas nouiſſimũ quadrantem.Item eſt longa Ezech.4.Diem pro anno dedi tibi.Item Num.4. Annus pro die computabitur. Item eſt valde acerba De pę.diſt.7.nemo hic ignis,& ſi non ſit ęternus,miro tamen non cruciat:excedit enim,&c. Idem habetur diſt.25.qui in aliud. Secundum eſt confidentiam qua recompenſare creduntur. Pium enim eſt credere,ꝙ poſtquã fuerint cum Deo in cęlo, non erunt immemores eorũ,qui eas iuuerunt cum eſſent in pœnis.Et ideo communiter dicitur,quòd qui pro alio orat, videlicet pro ſpiritu exiſtente in purgatorio,pro ſeipſo laborat.Tertium eſt pia ſupplicatio quam facere leguntur,& ſignanter ad conſanguineos amicos,& hæredes vnaquęque pro ſeipſa,dicente illud Iob 19.Miſeremini mei,miſeremini mei ſaltem vos amici mei, quia manus domini tetigit me.Sed crudele eſt,quod ſequitur. Quare perſequimini me,ſicut Deus,ideſt,me perſequi permittis ab igne purgatorij, & carnibus meis,ideſt, bonis meis temporalibus,quæ vobis reliqui ſaturamini.q. d. Certè hæc magna crudelitas eſt,& ingratitudo non parua.Hoc etiam tangit executores teſtamentorum defunctorum,qui interdum faciunt bonum vultum de bonis defunctorum, & permittunt pauperes animas clamare, & eiulare in tormentis.Sed nouerunt tales,ꝙ non euadent iudicium domini. Refert enim ad hoc propoſitum dominus Ant.in 2.parte Cronicæ ſuæ, tit.14.c.4.§.4 ꝙ Carolus Magnus habuit quendam militem,qui moriens per teſtamentum impoſuit cuidam conſanguineo ſuo, vt equum ſuum venderet,precium autem daret in pios uſus, pro remedio animæ ſuæ. Eo igitur mortuo,mox alter equum vendidit, ſed precium in cibis,& potibus, & ludis conſumpſit. Cui poſt triginta dies,qui mortuus fuerat apparens dixit ei. Quia tu retinuiſti precium equi mei,ſcias me fuiſſe per triginta dies in purgatorio.Sed in pœnam cras morieris,& in infernum deſcẽdes,& ego in cœlum aſcendam. Quo dicto diſparuit,& ita euenit, ut prædixerat. Nam facta die altera; ecce tumultus

in aere velut leonum, luporum, & vrſorum, & videntibus ſocijs ſuis, eleuatus eſt ille ſocius a dæmonibus in infernũ, cum diuitę Epulonæ ſepeliendus. Non ſic chariſſimi ſic nõ infideles ſimus in teſtamento defuncti amici. Sed coronemus nos in præſenti roſa compaſſionis tam in ordine ad eũ quàm ad cæteros de quibus ſupra habitum eſt, vt tandem poſt hoc exilium mereamur coronari a domino roſa gloriæ, & honoris. Quam nobis concedat, &c.

DE ROSA ADIVTORII.
Sermo Trigeſimus.

CORONEMVS nos roſis. Sap. 2.

VIGESIMAOCTAVA roſa coronæ ſpiritualis, ſeu iuſtitialis dicitur roſa adiutorij. Hec autem roſa rectè ſequitur ad roſam cõpaſſionis, quia qui alteri veraciter, & realiter compatitur, eidem adiutorij in neceſſitate præſtat quãtum poteſt, & quantum neceſſitas exigit. Nam in neceſſitate probatur amicus. Hac aũt roſa inſignita, & coronata fuit, eſt, & erit Dei genitrix virgo. Nam ipſa.

Fuit adiutrix noſtræ redemptionis.
Eſt adiutrix noſtrę iuſtificationis.
Erit adiutrix noſtræ glorificationis.

PRIMÒ igitur dico, ꝙ præterito Virgo Maria fuit adiutrix noſtræ redemptionis. Et hoc quantum ad quatuor genera cauſarum. Primò quidem quantum ad cauſam efficientem, quia ſcilicet illum genuit, qui operatus eſt ſalutẽ noſtram in medio terræ. i. in monte Caluariæ. Quinimmo ipſa fuit quodammodo noſtra redemptrix. Vnde Ber. in ſermone, qui incipit. Signum apparuit in cęlo. Et quidem ſufficere poterat Chriſtus ad noſtram redemptionem, maximè cum omnis ſufficientia noſtra ex Deo ſit, ſed nobis bonum non erat eſſe hominem ſolum. Congruebat autem vt adeſſet noſtræ reparationi ſexus vterque quorum corruptioni mentes deſinit. hæc ille. Secundò quantum ad cauſam materialem, quia de ſuis viſceribus miniſtrauit materiam noſtræ redemptionis, & de qua formatum eſt Chriſti pręcioſiſſimum corpus. Tertiò quantum ad cauſam formalẽ, qa

per

per ſuam ſanctam conuerſationem nobis præbuit bene viuendi,& modum exemplum. Vnde Ambro.lib.2.de virginibus,in Maria velut in ſpeculo refulget ſpecies caſtitatis, & forma virtutis. Hinc ſumatis exempla virtutis, vbi tanquam in exemplari magiſteria expreſſa probitatis, quid corrigere, quid fugere, quid tenere debeatis oſtendunt. Item idem Amb.lib.de virginitate. Talis inquit fuit Maria, vt eius vnius vita, omnium ſit diſciplina. Quartò quantum ad cauſam finalem,quia ad beatitudinem conſequendam nobis a Deo data fuit. Vnde Ber. in ſer. 2. de aduentu Domini. Virgo regia via eſt,per quàm Saluator ad nos venit,procedens ex eius vtero, tanquam ſponſus de thalamo ſuo. Tenentes itaque hanc viam ſtudeamus per ipſam ad nos deſcẽdere,& poſt pauca ſubdit,dicens. Per te acceſſum habeamus ad filium tuum, ò benedicta inuentrix gratiæ genitrix vitæ, mater ſalutis, vt per te nos ſuſcipiat qui per te datus eſt nobis. Hæc ille.Ecce quomodo virgo Maria quadrupliciter fuit adiutrix noſtræ redemptionis.

Secvndò principaliter dico quòd ipſa Maria eſt de de præſenti adiutrix noſtræ iuſtificationis.Circa cuius adiutorium tria ſunt videnda videlicet.

Quomodo adiuuat.

Qualiter adiuuat.

Propter quid adiuuat.

Qvantvm ad primum eſt notandum quòd Maria adiuuat ſuos efficaciter. Multi enim ſunt qui adiuuant ſed non efficaciter. Et hoc procedit ex altero iſtorum trium, videlicet aut quia non poſſunt, aut quia neſciunt, aut quia nolunt.Econtrario autem Maria habet poteſtatẽ ſuos iuuãdi,cum ipſa ſit mater omnipotẽtiæ.Vnde de ipſa dicit Eccleſ.24. In Hieruſalem poteſtas mea. Sed quid eſt quod dicit in Hieruſalem, poteſtas mea. Certè Hieruſalem in quo interpretatur viſio pacis deſignat cætum Chriſtianorum, qui ſoli in hoc mundo vident Deum per fidem,& pacem cum Deo habent,ſi rem conformant nomini. In hanc ergo Hieruſalem extendit Maria potentiam ſuam,quia ſolos Chriſtianos protegit,& iuuat ſuis meritis.Non enim facit taliter omni nationi. vtpotè Iudæis,Mahumetis,hereticis,& huiuſmodi. Secundò Maria habet ſcientiam,& notitiam

tiam iuuādi ſibi deuotos. Vnde Ec.24.vocat ſe matrē agnitionis.Ipſa enim bene nouit modos & vias,quibus commodè poteſt iuuare ſuos. Tertiò habet velle hoc facere,& hoc ex abundanti charitate, quàm gerit ad ſibi deuotos. Ideò vbi ſupra vocat ſe matrem pulchrę dilectionis. Eſt autem pulchra dilectio, illa quia eſt ſecundum Deum, & quæ eſt caſta,pura,& munda. Oremus ergo nos miſeri peccatores dominum dicentes. In omni tribulatione & anguſtia ſubueniat nobis pia virgo Maria,quia non deeſt ei poteſtas,cū ſit mater omnipotentię. Nec ſcientia,quia eſt mater ſapientiæ,nec voluntas,quia eſt mater miſericordiæ charitatis & gratiæ.patet ergo quomodo Maria adiuuat ſuos efficaciter.Vnde Caſſiadorus in quadam Epiſtola.Tu patrona humani generis, tu conſolatio afflictis, tu infirmis medicina ſingularis.Iterum quantum ad poſſeſſiue quantum ad poteſtatem quod ipſa Maria habet tantum, atque tale poſſe apud Deū iuuando ſuos ex triplici ratione. Primo quidem ratione parentele, & quia eſt mater regis eterni à quo deſcendit omne bonū. Matres autem omnia poſſunt apud filios ſuos obtinere. Vnde ipſe Chriſtus videtur dicere eidē matri illud Salomonis verbum ad matrem ſuam.Mater pete à me quid vis. Neque enim fas eſt vt auertam faciem tuam.3.Re.2.Secundò ratione gratiæ inuentę,quā Eua primò perdiderat.Luc.1.Inuenisti gratiā apud Deū.Tertiò ratione meriti,quia ipſa ſuper oēs creaturas mūdi,& cumulauit theſauros meritorū,& virtutū oīum, prou.31.Multę filię cōgregauerūt diuitias,tu verò ſupergreſſa es vniuerſas.

QVANTVM ad ſecundū notandū ꝙ Maria iuuat ſuos famulos in omni tribulatione & anguſtia,præſertim autē in triplici ſtatu,videlicet in vita,in morte,poſt mortem.Vnde canit illi Eccleſia dicēs Maria mater gratiæ mater miſericordiæ,tu nos ab hoſte protege,& hora mortis ſuſcipe. Primo igitur iuuat in vita homines,tā bonos,ꝙ̃ malos. Bonos quidē eos in gratia ſuis meritis conſeruando.Ideò vocatur mater gratiæ. Malos autem ad miſericordiam reducendo. Ideò vocatur mater miſericordiæ.Secūdò adiuuat in morte ab inſidijs inimicorū omniū protegēdo. Ideò dicitur ei. Tu nos ab hoſte ꝓtege.Et de tali auxilio ꝙ præſtat ſuis famulis in mortis articulo, penè infinita leguntur exempla

quæ miſſa facio breuitatis gratia. Tertiò adiuuat poſt mortem, animas ſibi deuotorum, in ſuis manibus ſuſcipiendo, & eas in cœlum deducendo. Ideo ſubducitur, & hora mortis ſuſcipe.

QVANTVM ad tertium notandum, quòd plura sũt propter quæ mater pietatis tenetur, & quodammodo obligatur iuuare nos Primò quidem propter debitum. Ipſa.n. occaſionaliter multum tenetur pauperibus peccatoribus, quia occaſione eorum habet quicquid habet. Nam ſi nulli fuiſſent peccatoribus, Dei filius carnem non aſſumpſiſſet, neque per conſequens de ea natus fuiſſet. Nos quidem ſibi tenemur, quia per ipſam ſumus Deo reconciliati. Sed ipſa nobis tenetur, quia propter nos electa, & effecta eſt ei mater. Secundò Virgo Maria obligatur iuuare nos propter beneficium. Si enim Deus ſibi fuit intantum liberalis, vt eam dignificauerit ſuper omnẽ puram creaturam. Ipſa non debet nobis eſſe amara, ſed nobis effundere, atque impartiri aliquid de plenitudine gratiarum, & bonorum, quæ in ea fuerũt. De qua quidem plenitudine ipſamet loquitur Eccleſ. 23. dicens. In plenitudine ſanctorum detentio mea. Nã vt dicit Hiero. ſecunda parte epiſtolarum ſuarum, epiſt. 55. exponens illud verbum angelicum. Aue gratia plena dominus tecum. Cęteris per partes pręſtatur gratia Mariæ verò ſimul ſe tota infudit plenitudo gratiæ dicente pſal. Deſcendet, ſicut pluuiam vellus. Tertiò propter officium cõmiſſum. Nam Deus fecit eam theſaurariam ſuam, ſibi committens omnes gratias ſuas, ita vt dicit. Ber. ſer. 3. in vigilia natiuitatis Domini. Nihil nos Deus habere voluit, quod per Mariæ manus non tranſiret. Nec poteſt negare talem commiſſionem ſibi factam, quia habemus teſtimonium angelicum pro nobis Luc. 1. Inueniſti, inquit, Gabriel ad eam gratiam apud Deum. Quaſi diceret. Inueniſti gratiam non tibi ſoli retinendam, ſed potius alij reſtituendam. Currant ergo ad Mariam gratiæ inuentricem, pauperes peccatores, qui peccando eam amiſerunt.

TERTIÒ principaliter dico, quòd ipſa virgo ſanctiſſima erit in futuro, videlicet in mortis articulo, ſeu in extremo iudicio adiutrix noſtræ glorificationis: hæc enim ipſa promittit omnibus eam laudantibus, & magnificantibus

Eccleſ.24.dicens. Qui elucidant me vitam æternam habebunt In cuius figura legitur.3.Reg 1. quòd Berſabeę impetrauit apud regem Dauid ſuis pręcibus regnum filio ſuo Salomoni. Ad propoſitum Berſabeæ,quę interpretatur puteus ſatietatis,rectè ſignificat Mariam, cuius puteus, ideſt, animus fuit plenus, & ſuperplenus aquis gratiarum,ut dictum eſt. Et hoc etiam dicit Salomon Can.4. Fons ortorum eſt ſupple Maria, puteus aquarum viuentium,quæ fluunt impetu de libano,ideſt,de cęlo in animam eius. Deprecemur ergo hanc ſanctiſſimam Berſabeæ,ut impertiatur nobis aliquid de plenitudine aquarum putei ſui. Item,vt tandem nobis ſuo adiutorio impetret regnum cęleſte, atq; dicamus ei cum deuoto Bernardo in quodã ſermone de Aduentu Domini. Domina noſtra mediatrix noſtra,aduocata noſtra,filio tuo nos reconcilia,& repræſenta patri, ò benedicta per gratiam quam inueniſti, vt qui mediante te fieri dignatus eſt particeps infirmitatis noſtræ, & miſeriæ noſtræ, te quoque intercedente nos participes faciat gloriæ ſuæ.hæc ille. Ecce audiſtis chariſſimi multa de adiutorio diuæ Mariæ. Ob reuerentiam ergo tanti auxilij porrigamus illi ſemel angelicum oraculum pro compoſitione coronæ ſibi offerendę de roſis angelicis, quatenus ipſa nobis ſuis ſanctis meritis, & præcibus impetret in futuro coronã de roſis nunquam marceſcentibus, quæ reſeruantur in cœleſtibus.

Postquam prius oſtenſum eſt quomodo alma mater Chriſti fuit,eſt,& erit coronata roſa adiutorij,tanquam adiuuans ſuos famulos in omni neceſſitate, & tribulatione. Hic conſequenter oſtendere reſtat quo nam pacto, & nos in multiplici neceſſitate conſtituti, poterimus huiuſmodi roſa adiutorij coronari. Pro quo eſt notandum, ꝙ in dicta roſa adiutorij eſt triplex folium, ſecundum quòd triplex eſt adiutorium,videlicet

Superceleſtiale. Cœleſtiale. Humanale.

Primum igitur folium roſæ adiutorij vocatur adiutorium ſupercęleſtiale,ſeu aliàs diuinum. De quo,& ſi multa ſcripſerim in ſpeculo ſuper pſalmos Pœnitentiales lect. a.b.exponendo illum verſum. Intende in adiutorium meũ domine Deus ſalutis meę. Adhuc tñ reſtat, & reſtabit in

finities plus dicendum, quàm ſit dictum. Eſt ergo notandum quod Deus adiuuat.

Exiſtentes in peccato.

Exeuntes de peccato.

Proficientes in bono.

PRIMÒ igitur adiuuat Deus exiſtentes in peccato, non quidem quaſi eos nutriendos in malitia ſua, quia Deo auctore, nemo fit deterior. Item vt dicit Chriſto. homil. 36. Neſcit iuſtitia Dei patrocinium dare criminibus. Sed vt à peccato extrahantur ne magis, ac magis inquinentur, & finaliter grauius damnẽtur. Sicut enim homo aſinum ſuum in luto iacentem iuuat, vt inde exeat. Item equum vel currum oneri ſuccumbentem auriga iuuat vt releuetur, & mater paruulum in terra proſtratum per brachium apprehendit & ſuper pedes ſtare facit. Ita & in propoſito facit Deus erga peccatorem, iacet enim in luto peccati, ideo debet clamare ad dominum, & implorare eius adiutorium dicens illud pſalmiſtæ. Saluum me fac Deus, quia infixus ſum in limo profundi, id eſt, in profundo limi. Item oneri peccatorum ſuccumbit. Ideò debet clamare ad dominum implorando eius adiutorium, & dicere illud Eſa. 58. Solue faſciculos deprimentes, ideſt, peccata deprimentia animam meam verſus infernum. Pſalm. iniquitates meæ ſupergreſſæ ſunt caput meum, & ſicut onus graue grauatę ſunt ſuper me. Item frequenter in terram cadit. Quia peccatum per quod pœnitentiam non diluitur mox. &c. Ideò debet clamare ad dominum pro auxilio, & dicere, cũ pſalmiſta. Intende in adiutorium meum domine Deus ſalutis meæ. Sed certè fruſtra petit peccator à domino, vt intendat in adiutorium ſuum, niſi etiam ipſe velit efficaciter cooperari. Nam vt dicit Auguſt. de verbis domini, ſermo. decimoquinto. Qui fecit te, ſine te, non iuſtificabit te, ſine te. Debemus itaque cooperari Deo in iuſtificatione noſtra & non totum ſuę miſericordię committere, quia ſic poſſemus de facili decipi. Principalis tamen agit Deus in iuſtificatione peccatoris, quia ipſemet peccator, maxime cum dicat Apoſtolus. 2. Corinth. 3. quod ſufficientia noſtra ex Deo eſt. Proptera Pſalm. Dicebat, quia conſurget mihi aduerſus malignantes, ideſt, aduerſus dæmones, qui malignantur

gnantur animæ meæ, aut quis ſtabit mecum aduerſus operantes iniquitatem, qui idem ſunt, qui prius. Quaſi diceret. Quis dabit mihi auxilium aduerſus dæmones, qui quærunt damnationem animæ meæ. Profecto nullus, niſi ſolus Deus. Et ideò ſubdit dicens. Niſi quia dominus adiuuit me paulominus habitaſſet in inferno anima mea. Ne dum quantum ad reatum. Verum etiam quantum ad locum & tormentum. Sunt enim audeo dicere centum mille homines peccatores ſuper terram, quia iam eſſent apud centum mille diabolos in inferno, niſi eos adiuuiſſet miſericordia domini & adiutorium eius. Propterea meritò dicere poſſunt illud Tren. tertiò. Miſericordiæ domini, quia non ſumus conſumpti, quia non defecerunt miſerationes eius.

SECVNDO ò adiuuat Deus exeuntes de peccato, ne iterum cadant in ipſum. Da exemplum de illo qui nouiter ſurgit à graui ægritudine, quæ defert baculum ad ſui fulcimentum & ſuſtentamentum. Vnde Pſalm. Si dicebam ſupple orando ad dominum, & contra tentationem petendo adiutorium ſuum. Motus eſt pes meus, ideſt, affectus meus titubare incipit ſub tentatione. Ipſe ſupple dominus mox adiuuit me auxilium petentem. Et hoc eſt quod ſequitur miſericordia tua domine adiuuabat me. Et de hoc auxilio figuram habemus. 1. reg. 16. in Dauid qui prçliaturus contra gigantes Philiſtæum, dixit ad eum. Tu venis ad me, cum gladio & haſta & clipeo, ego autem venio ad te in nomine domini exercituum, & dabit te dominus in manu mea, & percutiam te, & auferam caput tuum à te. Et factum eſt ita vt ſubdditur ibidem.

AD propoſitum, Dauid qui interpretatur fortis manu, recte ſignificat pœnitentem de peccato exeuntem. Philiſtæus eſt diabolus, qui quærit interficere eum in anima, & iterum trahere ad peccatum. Facit enim ſicut cuſtos carceris, qui ſi viderit, quod aliquis de incarceratis clam exierit, tunc poſt eum currit clamans, & dicens aſtantibus in vico, capite, capite eum. Ita & diabolus clamat ad alios diabolos, vt eum iuuent ad apprehendendum peccatorem per ianuam pœnitentiæ de carceribus eius exiſtentem. Sed in hoc caſu debet pœnitens eſſe alter Dauid

id eſt manu fortis per virtuoſam reſiſtentiam. Quod ſi dicat eum eſſe longe imparem fortitudini gigantei dęmonis Fateor plane. Nihilominus omnia poteſt in eum, qui ipſum conformi, ſcilicet diuinum adiutorium præbendo. Dicat ergo pęnitens Diabolo cum ab eo tentatur, vt iterum ruat. Tu venis ad me cũ ſuperbia, & præſumptione magna. Ego autem venio ad te in nomine Domini. i. confidens de Dei adiutorio, & non in proprio merito. Quod vbi ita fecerit, indubiè de hoſte gloriosè triumphabit. Quia de penitentibus ad adiutorium diuinum in tentatione refugientibus ſcriptum eſt in Pſal. Adiuuabit eos Dominus, & liberabit eos, & eruet eos a peccatoribus. i. dęmonibus, q. Anthonomaticæ dicuntur peccatores in ſacra ſcriptura. Cuius quidé liberationis ratio aſſignatur cũ ſubditur, quia ſperauerunt in eo. Quotiens itaq; tétamur a dęmone, recurramus ad diuinũ, & ſuper cęleſte adiutoriũ dicétes cũ Pſal. Aduua nos Deus ſalutaris noſter, & propter gloriã noĩs tui Dñe libera nos, & propitius eſto peccatis nr̃is, propter nomé tuũ. Quis ſi facere renueris, certè pręualebit contra nos hoſtis, eo, q non eſt alius, q pugnet pro nobis niſi tu Deus noſter.

TERTIÒ adiuuat Deus proficientes, & perſeuerãtes in bono. Non enim abſque eius adiutorio ſpeciali, poteſt quis proficere in via morum, neque bono incepto perſeuerare, vt dicit Iſidorus de ſummo bono. libr. 2. c. 5. Elephas enim ſecundum Solinum eſt naturalis amicus hominis, & iuuat eum, quantum poteſt. Nam ſi inuenerit hominem in deſerto errantem, eum reducit ad rectum tramitem. Inſuper pro eo præliatur aduerſus Draconem. Ad propoſitum elephas animal manſuetum, & humanum ſignificat Deum, qui totius plenus eſt pietate, potiſſimè erga hominem, quem errantem iuuat, vt redeat ad uiam rectam, quæ ducit ad cęlum Pſal. Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam. In ſuper pro eo præliatur aduerſus Draconem infernalem, qui quærit hominé mutilare, mactare, perdere, & deuorare. Potiſſimè, autem iuuat Deus ipſum hominem in mortis articulo, vt ſi erret contra fidem, ſeductus forte ab ipſo Dracone, reducat eum ad uiam veritatis. Item iuuat ne contra eum præualeat dictus inimicus. Et breuiter tam neceſſarium eſt nobis Dei adiutorium, ut

dicat

dicat Chriſtus Io.15. Sine me nihil poteſtis facere. Vnde Aug.li.ſoliloquiorum.c.15. Si quid vnquam boni habui, a te recepio bonæ Deus ſi quando ſteti, per te ſteti. Sed quã do cecidi,& ſemper in luto iacuiſſem, niſi tu me erexiſſes, ſenper cęcus fuiſſem,niſi tu me illuminaſſes. Quando ceci di nunquam ſurrexiſſem, niſi tu mihi manum porrexiſſes. Poſtquam etiam me erexiſti, ſemper cecidiſſem,niſi tu me ſuſtinuiſſes.Sepius perijſſem,niſi tu me gubernaſſes.Sic ergo Domine ſemper gratia tua præuenit me,& ſequitur liberans me ab omnibus malis cõmiſſis, & muniens a futuris,præcidens etiam ante me laqueos peccatorũ, tollens occaſiones,& cauſas, quia niſi hoc tu mihi feciſſes ego omnia peccata mundi feciſſem, quoniam ſcio Domine, quòd nullum peccatum eſt, quod vnquam fecerit homo quod non poſſit facere alter homo,ſi creator deſit a quo factus eſt homo.Hæc ille.O quam igitur ſolliciti eſſe debemus in procurando huiuſmodi Dei adiutorium animabus noſtris. Sed quomodo in procurando,Certè inefficaciter ipſum petendo.Inſtar Petri in naui dicentis ad Chriſtum Domine ſalua nos perimus Mat.14.Dicat ergo quilibet noſtrum ad Dominum cum pſal. Deus in adiutorium meum intende Domine ad adiuuandum me feſtina.Item,& illud eiuſdem Pſal. Intende animæ meæ, & libera eam propter inimicos meos eripe me.Sed proh dolor multi plus cõfidunt in adiutorio humano,quam diuino.In principum gratia,quam in Dęi amicitia. Cum tamen dicat Pſal. Nolite confidere in principibus in fi. ho.in quib.non eſt ſalus. Alij plus confidunt in adiutorio bonorum temporalium, quàm in adiutorio diuino.Pſal.Ecce homo,qui non poſuit Deum adiutorem ſuum, ſed ſperauit in multitudine diuitiarum.ſ. & pri.in v.ſ.Alij plus cõfidunt in amicis, & parentibus,quàm in Deo patre omnip.Contra quos loquitur ſcriptura. Hiere.17.dicens.Maledictus homo, qui confidit in homine, & qui ponit carnem,ideſt carnales amicos,brachium ſuum,& econuerſo.Benedictus homo,qui confidit in Domino, &c.

SECVNDVM folium roſæ adiutorij,dicitur adiutoriũ cęleſtiale, & illud comprehendit adiutorium,tam ſanctorum Angelorum,quàm cæterorum beatorum. Hi enim omnes nobis conferunt adiutorium multiplex,videlicet.

Temporale. Corporale. Spirituale.

PRIMÒ igitur Angeli,& omnes ſancti Dei electi conferunt nobis adiutorium temporale .Nobis enim auxiliantur,& ſubueniunt apud Deum impetrãtes nobis,aereis ſerenitatem,congruentem pluuiam,vini,frumenti, & olei,cæterorũq; bonorũ tẽporaliũ ad humanos vſus neceſſariorũ ſufficientẽ copiam.Vnde expreſſe legitur.3.Reg.ꝙ poſtquã clauſum fuiſſet cęlũ annis tribus, & menſibus ſex , orauit Helias,& facta eſt pluuia grandis ſuper terram.Itẽ in exodo in pleriſq; capitulis legitur , ꝙ ad orationem Moyſi receſſerunt plagę Domini in domo Pharaonis,& de vniuerſa terra Ægypti,Item legitur.20.ꝙ poſtquam Moyſes oraſſet Dominum pro aqua danda filijs Iſrael in deſerto dicẽs. Aperi eis Domine fontem aquę viuę vt,&c.& conſequenter de mandato Domini bis percuſſiſſet ſilicem tandẽ abierunt in ſicco flumina.Multa deniq; talia adiutoria temporalia miſit Dominus populo ſuo ad inſtãtiam ſeruorũ eius, adhuc in hac mortali vita degentium.Cum ergo ſancti Dei amici adhuc mortales tot, & tanta poſſint impetrare a Domino adiutoria , ſiue pro priuatis pſonis ſicut patuit de vidua,cui impetrauit Hęlias, vt tempore famis non diminueretur oleum eius neque farina.3.Re.17.ſiue etiam pro cõmunitate ſicut patet in exemplis,& hiſtorijs datis, quanto magis credẽdi ſunt talia,& maiora poſſe poſtquã ſunt Deo inſeparabiliter uniti per beatificam viſionem.Neque enim fas eſt Deum aliquid ipſis beatis denegare,dicente Pſal. De vno quoque ſigillatim . Deſiderium animæ eius tribuiſti ei,& voluntate labiorum eius,id eſt orationum,non fraudaſti eum.Propterea cum ingruunt mala ſuper terram vtpotè nimia terræ ſiccitas, aut aquarũm exceſſiua inundatio , ſiue etiam aeris corruptio,bella, fames, & huiuſmodi ſolẽt fieri proceſſiones, peregrinationes, priuatæ, & communes orationes,vota,& oblationes ad ſanctos Dei,& viſitari loca in quibus peculiter coluntur pro impetrando meritis, & præcibus eorum adiutorio ab omnipotenti Deo contra huiuſmodi ingruentia mala,ſecundum illud Iob. 5.Ad aliquem ſanctorum conuertere.Nam vt,inquit Aug.li.3.quęſtionum noui,& veteris teſtamenti.q.18.Moderatio mundi eſt,vt Imperiũ ſęculare. Quomodo enim,quidam preſ-

ſi a rectoribus prouinciarum,ad auxilium recurrunt Imperatorum,& regum,vt erigantur,& ita,& homines ſi aduerſa ſibi viderint tempora,ſupplices ſe præbeāt Deo in cuius poteſtate ſunt oīa. Hæc ille. Adde,ꝙ poſt Deū ſupplices ſe præbere debent homines ſanctis Dei, & maximè cū aduerſa ſibi viderint tempora, vt ſcilicet intercedant pro nobis ad Dominum.

SECVNDÒ ſancti conferunt ſibi deuotis famulis adiutorium corporale. Vnus enim habet gratiam a Deo iuuandi ſibi deuotos ab vna ęgritudine corporali, alius ab alia, vtpotè beatus Hubertus a rabię, Beatus Maturinus ab inimici poſſeſſione,beatus Maurus a guttis. Beatus Laurentius a dentium dolore.Beatus Petrus martyr ordinis prædicatorum a dolore,& periculo,quod imminet mulieribus in partu,& ſic de alijs.Neque enim contulit Deus cuicunque ſancto poſſe iuuare ſibi deuotos in omni corporali ægritudine, aut neceſſitate, ſed ut omnes honorentur uni contulit gratiam iuuandi, ſibi deuotos ab vna ægritudine, alteri gratiam iuuandi ab alia,ſiue contra aliā ægritudiné. Nec tñ ille ſanctus ſemper eſt apud Deum maioris meriti, aut in cœlo ſublimior, qui maioribus corruſcat miraculis. Vnde Greg.in dialogo.li.1. Vera, inquit,vitæ æſtimatio in virtute eſt operum,non in oſtenſione ſignorum.Nam ſunt plurimi,qui miracula non faciunt,qui tamen ſigna facientibus diſpares non ſunt. Paulus enim Petro in principatu Apoſtolico frater eſt,& tamen Petrus ſuper mare pedibus ambulauit. Paulus vero in mari periculum pertulit. Hæc ille.Item ad confirmationem huius,facit quod refert idem Greg.in dicto dialogo li.4.de Paſchaſio Romanæ eccleſiæ diacono cuius prius mortem cum dalmatica dęmoniacum tetigiſſet, ſtatim ſanatus eſt,cuius tamen animam Germanus Epiſcopus capuen. inuenit in quodam balneo ibi purgatorium ſuum facientem.Hæc ille. Poſſumus ergo catholicè dicere de verbis ſanctis, quæ olim dicebant erroneæ gentiles de dijs ſuis. Varro.n.quo multa ſcripſit de cultu deorū,ponit,vt narrat Au.de ci.li.4.c.22.ꝙ nō ſolū neceſſitate eſt ſcire noīa deorū,verūetiā oportet ſcire officia eorū. Non.n.expedit optare a Libero,q Bachus dr̄ aquā,cū & ipſe ſit Deus vini, neq; a Nymphis vinū, quę ſunt Deæ

aquarum.

aquarum. hæc ibi. Ita in propoſito poſſumus dicere de ſanctis quibus Deus ex immenſa ſua prouidentia certa contulit priuilegia. Vnde memini me legiſſe in Cronica Domini Antonini, ꝙ cum quidam Bachalarius ordinis fratrũ Minorum eſſet reſponſurus Pariſius de certamine ſorbonico quod rigoroſum eſt, & ſe commendaret meritis beati Franciſci, vt eum iuuare dignaretur, viſum eſt ſibi poſtmodum in ſomnis, ꝙ ſibi appareret beatus Pater Franciſcus tenens ad dextram beatum Thomam de Aquino, dicens ei. Hic eſt cuius doctrina non deficiet in ęternum, & cuius adiutoriũ implorare debes pro cauſa pro qua me imploras. Patet ergo intentum, &c.

Tertiò ſancti conferunt ſuis famulis adiutorium ſpirituale. Impetrant enim eis adeo, quandoque iuſtificationem a peccato præterito, præſeruationem a futuro tutamẽ contra aſtutias diaboli, perſeuerantiam in bono, & huiuſmodi. Signanter autem aſſiſtunt, & accurrũt morientibus, qui ſibi in vita, & proſperitate deuoti extiterunt, ſicut penè infinitis poſſet perſuaderi exemplis, tam de beata Virgine, quàm de alijs ſanctis, & ideo valde ſalubre eſt dum ſanitas adhuc arridet ſibi aſſumere aliquem ſanctum, aut plures in patronos, & aduocatos, atq; procuratores apud Deũ, & eiſdem per dies ſingulos aliquod ſpeciale ſuffragium offerre, ſiue eleemoſynam, aut ieiunium ob eorum honorem facere. Vnde Greg. ſatis ad propoſitum loquens homil. 32. dicit ſic. Fratres chariſſimi in cauſa veſtri examinis quã cũ diſtricto iudice habetis ſanctos Dei patronos facite. Certè ſi apud quendam magnum iudicem, cauſa quælibet veſtra eſſet die craſtino ventilanda, totus hodiernus dies in cogitatione duceretur. Patronum veſtra fraternitas quæreret, magniſque præcibus ageret, vt apud tantum iudicem ſibi defenſor veniret. Et ecce diſtrictus iudex Ieſus venturus eſt cum multitudine angelorum, & hominum. In illo conuentu cauſa noſtra diſcutietur, & tamen non patronos nõ quærimus quis tunc defenſores habeamus. Hæc ille. Aſſumamus ergo chariſſimi aliquem ſanctum in patronũ, qui nos adiuuet in hora exitus noſtri ab hoc ſęculo nequam, ſicut feciſſe legitur beatus Euſebius quondam diui Hieronymi diſcipulus, & illi poſt tranſitum deuotiſſimus. De eo enim

refert

refert Aug.in fine epiſtolarum ſuarum, videlicet epiſt.206. quòd cum morti appropinquaret per duas horas ante animæ ſuæ exitum,tam terribiles actus cœpit peragere,quòd circunſtantes Monachi pauore perterriti, velut amentes in terra iacebant.Nam quandoque tranſuerſis oculis, manibus iunctis,facie terribili voceque dura, quaſi ſedens clamabat.Non faciam.Non faciã.Mentiris.Mentiris. Poſt hæc faciem in terram conuertebat clamans,& dicens.Adiuuate me fratres,ne peream. Hæc igitur tam ſtupenda videntes Monachi,lachrymantes atque trementes dixerũt ei. Quid habes pater.Ad quis ille. Non videtis dæmonum agmina, quæ me debellare cupiunt.Et illi. Quid te facturum uolebant,cum dicebas.Non faciam.Et ille.Certè conabantur.vt nomen domini blaſphemarem,& abrenunciarem. Ego aũt hoc me non facturum clamabam.Et illi. Quare faciem pater in terram conuertebas. Et ille. Ne aſpectum dæmonis cernerem,qui tam turpis,& terribilis eſt,ꝙ omnis pęnę formidines,quæ in mundo ſunt reſpectu eius nihil ſunt.Inter hæc autem verba actus priores reiterans ad extremam horam deuenit.Et ecce ſubito glorioſus Hieronymus ei affuit confortans eum. Ad cuius aduentum, omnis illa dæmonũ turba quaſi infinita ꝑterrita,uelut fumus euanuit. Et tunc cępit pius pater Euſebius dicere beato Hieronymo. Vnde venis pater.Quare tantum moratus es. Cui ſubito cunctis audientibus reſpondit.Expecta fili ne formides,quia te nõ deſeram quem tantum dilexi, qua voce audita ab aſſiſtentibus non multo poſt venerabilis Euſebius expirauit. Hæc ibi. Patet ergo ex hac hiſtoria qualiter ſancti adiuuant ſuos famulos in omni neceſſitate ſpirituali, & præſertim in mortis articulo. Debemus ergo nos commendare eorũ auxilio,& dicere. Adiuuant nos eorum merita quos propria impediũt ſcelera,excuſet ĩterceſſio,accuſat quos actio, &c.

Tertivm folium roſæ adiutorij dicitur adiutoriũ humanale. Pro quo ſimiliter eſt notandum, ꝙ tria ſunt,quæ nos inducunt ad adiutorium præſtandum miſeris, & indigentibus. Hæc ſunt

Natura. Scriptura. Figura.

Primò igitur nos inducit natura ad auxiliandũ proximis noſtris. Cerui enim tranſeuntes fluuium magnũ ap-

podiant ſe vnus ſuper alterum, nam ſecunda ponit caput ſuper dorſum primi,& tertius ſimiliter ponit caput ſuum ſuper dorſum ſecundi, & ſic conſequenter vſq; ad vltimũ. Cumq; prior fatigatus fuerit, tũc relicto ordine ſuo venit ad locum vltimi,& vltimus ſibi cedens aſcendit ſuperius & efficitur primus;ecce quomodo naturã docet eos iuuare ſe mutuo.Item elephantes iuuãt ſe mutuo. Cũ enim elephas ſeneſcit ſolet pro quiete ſe appodiare ad arborem. Quis ſi cõtingat eam frãgi,& elephantẽ pariter corruere in terrã, tunc cũ garritu & clamore valido aduocat cęteros elephã-tes pro adiutorio. Qui veniẽtes pietate naturali commoti, ipſum qui ceciderat ſubleuant. Itẽ apes ſe iuuant mutuo. Nã cum vna onuſta floribus venit de cãpis ad alueare, tũc tres vel quatuor exeuntes de alueari. veniunt ei obuiã, & eius ſarcinam deponunt quaſi ſibi cõpatientes & illi adiu-toriũ pręſtantes.Propterea Iob. 12.dicitur interroga iumẽ ta & docebunt te,quod ſcilicet debes adiuuare proximum tuum.Interroga volatilia cœli,& indicabũt tibi ſupple mo dum quo alteri indigenti ſubuenias.

SECVNDÒ ſcriptura inducit nos adiuuandum neceſſita tem patientes.Vt eſt illud Eccl. 17. Vnicuiq; mãdauit Deus de proximo ſuo. Itẽ illud prouer. 18. frater qui adiuuatur à fratre quaſi ciuitas firma.Item Pau. Gal.6. Alter alterius onera portate.&c.

TERTIÒ ad idẽ nos inducit figura, ſicutq; Deuteron. 22.Vbi dicit lex ꝙ ſi quis inuenerit aſinum proximi ſui ce cidiſſe in via ſub onere non debet præterire, ſed auxilium ferre ad ſubleuandũ eum.Ad propoſitum aſinus cadẽs ſub ſarcina,eſt pauper quem pręmunt calamitates, & miſeriæ pręſentis vitæ.Vel ſunt ęgroti, qui quandoq; iacent in via publica,uel ante fores eccleſiarũ, quos non debent diuites pręterire abſq; auxilio ꝙ eſt eleemoſyna. Sic fécerunt tres amici.Iob qui audientes aduerſitatẽ & multiplex infortu-niũ eius,venerunt ad ipſum vt conſolaretur eũ condolẽtes & flentes cũ eo,vt legitur Iob. 2. Tandem pro eius reuela-tione prębuerũt ei oues & in aures aureas, vt dicitur eiuſ-dem vlt. cap. Sed profecto multi aſini, i.multi pauperes ia-cent in hoſpitali domo. Interdum ſub diuo. Interdum in pleno vico,& pauci ſtudent eos operibus pietatis reuelare.

Pſal.

Pſalm.Infirmati ſunt nec fuit qui adiuuaret. Non ſic chariſſimi non ſic negligamus pauperes, ſed ſtudeamus eis adiutorium impendere,vt ſic coronantes nos roſa adiutorij modo prædicto in præſenti cum defecerimus recipiant nos in æterna tabernacula,vbi coronabimur à domino roſa gloriæ,cuius flos nunquã excidit. Quã nobis. conc. &c.

DE ROSA SANCTAE CONVERSATIONIS.
Sermo Trigeſimusprimus.

CORONEMVS nos roſis.Sap.2.

VIGESIMANONA roſa coronæ myſticè dicitur roſa ſanctæ conuerſationis, quæ merito ſequitur poſt roſam adiutorij, quia qđ aliquis poſſit inter homines ſanctę & irreprehenſibiliter conuerſari ex ſpeciali Dei adiutorio procedit, quæ inter ſpinas peccatorũ mundaliũ, conſeruat in aliquo roſam ſanctæ cõuerſationis illibatã & immaculatam,& hoc valde paucis cõceditur. Hac aũt roſa inſignita & coronata fuit Virgo Maria,cuius vita inclita cũctas illuſtrat eccleſias.Ecce q̃ mirabilis & q̃ veneranda fuit eius cõuerſatio.Eſt ergo notandũ ꝙ conuerſatio Dei genitricis Marię habuit tres pulchras conditiones. Fuit enim.

Sancta. Famoſa. Honeſta.

PRIMÒ igitur fuit ſancta. Cõuerſatio nempe eorum qui habitant in terra,non tam corpore,quã mente, eſt immũda,maculata,& polluta. Qualis eſt cõuerſatio hominũ mundanorum,vtpotè auarorum, luxurioſorum, ſuperborum,guloſorum & ſimilium.Nã quia talis conuerſatio cõiungitur rebus immundis & fędis,ideò immunda & fęda cẽſetur,Ecõtrario aũt conuerſatio B.Marię fuit mũda, ſancta & immaculata, quia quãuis corpore habitaret in terris quãdiu vixit in mũdo,mẽte tñ habitabat in cęlis.Ita vt dicere poſſet illud Eccl.24.Ego in altiſſimis habito, itẽ illud ꝙ ibi ſequitur girũ cœli circuiui ſola.Sed quidem circuire girũ cœli,pro facto eſt mẽte contẽplari Dei ęternitatẽ infinitatẽ,oĩpotentiã,omni ſcientiã,ſummã bonitatẽ, iuſtitiã, miſericordiã perſonarũ trinitatẽ.Itẽ cõtẽplari cęleſtiũ ſpiritũ,hierarchias,ordines officia,& ſimilia. Itẽ totius curię

cęl-

cęleſtis politiam,ornatũ gloriam,& huiuſmodi. Hæc autẽ & his ſimilia, mente contemplabatur Virgo Maria, adhuc in terris degens.Ecce quàm rectè,& quàm dicit Girum cęli circuiui ſola. Notanter etiam dicit ſola,quia nulla pura creatura humana fuit aliquando in hoc mundo tantũ contemplationi,& conuerſationi cœleſti dedita,ſicut ipſa. Rariſſimi enim ſunt, aut fere nulli quorum contemplatio, & conuerſatio totaliter cœleſtis ſit præter eam. Vnde meritò dicere poterat cum filio ſuo illud Io.22.Ego in mundo non ſum, & hi in mundo ſunt, ſcilicet cæteri homines aliquid de mundo habentes, & cum mundo commune habentes. Ipſa enim fuit purum granum ſine palea.Cæteri autem homines ſemper aliquid habent de palea,& interdum plus de palea,quàm de grano. Benè ergo dicit Maria. Girum cœli circuiui ſola, ideſt, totaliter contemplationi cœleſtium, & diuinorum quamdiu in carne mortali vix fui dedita. Propterea de ea poteſt intelligi illud Sap.8. Non habet amaritudinem conuerſatio illius. Qui enim affectu,& effectu cõuerſantur circa terrena ſæpe amaritudinem ſentiunt, ideſt dolores anguſtias,triſtitias,& huiuſmodi. Sed conuerſatio Mariæ amaritudinem non habuit,quia mundana,& temporalia non dilexit, neque circa talia cor ſuum appoſuit, ſed tantum circa ſpiritualia,& diuina. Benè ergo dictum eſt de ea, ꝙ cõuerſatio eius ſancta fuit.Studeamus,& nos chariſſimi hanc ſanctam conuerſationem cęleſtem huius virginis imitari,vt meritò dicere poſſimus cum Apoſt.Phil.3. Noſtra conuerſatio in cęlis eſt.

SECVNDÒ conuerſatio beatæ Mariæ fuit famoſa, & hoc tribus,videlicet

Deo per humilitatem.

Angelo per virginitatem.

Hominibus per fęcunditatem.

PRO quo eſt notandum, ꝙ iſte terminus famoſus aliquàndo capitur in bonam ſignificationem, ſicut hic, & vt frequentius. Aliquando autem,& vt in paucioribus capit in malam partem, ſicut ſolet dici de Magdalena, ꝙ erat famoſa peccatrix.Item de gigantibus dicitur Gen.6. ꝙ erant viri famoſi,ideſt,nominati in malitia. Sunt enim nonnulli, vt inquit Hieronymus 1. par. epiſtolarum ſuarum,epiſt.9. qui

qui ex certa malitia dant operam rei illicite, vt ſibi famam & nomen acquirant. Et ibi exemplificat de quodã, qui vulgo erat in notus, qui vt famoſus, & notus fieret Dianę templum incendit. Cumque ſuper hoc reprehenſus interrogaretur cur hoc feciſſet. Reſpondit. Quia enim, inquit, nõ poteram omnibus benè innoteſcere nolui male agẽdo notus haberi. hęc ibi. Sunt ergo aliqui famoſi in malitia per ſuperbiam, ſicut quandoque ſolet dici de aliqua, ꝙ eſt vnus magnus, & groſſus ſuperbus. Aliqui per impudicitiam, ſicut ſolet, quandoque dici de aliquo, ꝙ eſt vnus concubinarius ordinarius. Alij autem per boni operis ſterilitatem, & carentiam. Econtrario autem beata virgo fuit famoſa in bono, & hoc tripliciter. Primò quidam Deo per humilitatem. Vnde & ancillam eius ſe appellauit, dicens ad angelum. Ecce ancilla domini, &c. Luc. 1. Secundò fuit famoſa angelo per virginitatẽ. Propterea reſpõdit Angelo. Quomodo fiet iſtud, quoniam virum non cognoſco, vbi ſupra. Tertiò fuit famoſa hominibus per fęcunditatem, quia fructum vitæ nobis attulit, vnde poſſumus illi dicere illud Iudith. 15. Tu gloria Hieruſalem, ideſt, Dei in quo eſt viſio pacis, & hoc propter tuam humilitatem. Tu lætitia Iſrael, ideſt, angelorum, qui vident Deum facie ad faciem, & hoc propter tuam virginitatem. Tu honorificentia populi noſtri, & hoc propter tuã fęcunditatem. Et de eis tribus loquens Ber. ſupermiſſus eſt, dicit ſic. Singularis Marię virginitas quàm non temerauit, ſed honorauit fęcunditas. Sed nihilominus ſpiritualis humilitas, qua non abſtulit, ſed extulit incomparabilis fęcũditas, quàm virginitas ſimul concomitatur, & humilitas. hæc ille. Ecce quàm famoſa, & quibus fuit ipſius intemeratę Chriſtiferę Mariæ conuerſatio.

Tertiò conuerſatio Virg. Mariæ fuit inhoneſtate. Solent enim nonnulli habere conuerſationem inhoneſtã, tam actiuè, quàm paſſiuè. Solent enim cum eis conuerſantes ſuo malo exemplo corrumpere. Item cum illis conuerſari, qui eos deteriores faciunt. Cum tamen Sene. ad Lucillium ſcribens, epiſt. 5. dicat. Cum illis conuerſare qui te meliorem facturi ſunt. Illos admitte quos tu potes facere meliores. Mutuò enim iſta duo fiunt, & homines dum docent diſcunt. At verò Maria ſanctiſſima ſemper conuerſationẽ

duxit

duxit honeſtam, quia ſemper cum honeſtis, & ſanctiſſimis perſonis conuerſata eſt, videlicet.

Cum filio.

Cum Angelo.

Cum cætu Apoſtolico.

Cum Ioſeph ſponſo.

Cum Iohanne puro.

PRIMÒ igitur conuerſata eſt cum filio ſuo benedicto quamdiu vixit. Nuſquam enim eum deſeruit, ſed ſemper cum aſſociata fuit. Nam ſecuta eſt eum naſcentem, vnde dicit paſtoribus, legitur Luc. 2. quòd inuenerunt Mariam, & Ioſeph, & infantem poſitum in præſepio. Item ſecuta eſt eum in Ægyptum fugiẽtem, vnde Mat. 2. legitur quod Angelus dixit ad Ioſeph. Surge, & accipe puerum, & matrẽ eius, & fuge in Ægyptum. Item ſecuta eſt eum de Ægypto redeuntem, propterea vbi ſupra dixit Angelus iterum ad Ioſeph. Surge, & accipe puerum, & matrem eius, & vade in terram Iudam. Itẽ ſecuta eſt eum in templo cum doctoribus diſputantem. Luc. 2. Inuenerunt eum in templo ſedentem in medio doctorum. Item in nuptijs conuiuantem. Io. 2. Nuptiæ factæ ſunt in Chana Galileæ, & erat mater Ieſu ibi. Item in populo prædicantem Mat. 12. adhuc eo loquente ad turbas, ecce mater eius, & fratres, &c. Item in Cruce morientem. Ioan. 19. Stabat iuxta crucem Ieſu mater eius, &c. Item in cælum aſcendentem. Nam vt dicit Odillo Cluniacen. Credimus maximam inter fuiſſe gaudijs aſcenſionis dominicę, & in die Penthecoſtes cum Apoſtolis ſpiritus ſancti gratiam recepiſſe.

SECVNDÒ conuerſata eſt cum Angelo. Nam vt dicit dominus Albertus Magnus ſuper miſſus eſt, ex quo virgo Maria concepit Dei filium plerunque frequẽtabatur ab Angelis. Vnde vt dicit magiſter Nicolaus de lyra ſuper illo verbo Lu. 1. Turbata eſt in ſermone eius B. Maria ſolita erat videre Angelos, & ideo non eſt turbata in aſpectu Angeli, ſed in ſermone eius quia nuſquã ſic fuerat ab Angelo ſalutata.

TERTIÒ conuerſata eſt cum cętu Apoſtolico, & hoc potiſſimum prius dominicã aſcẽſionem, hoc enim aſſerit beatus Hieronimus in ſermo. de aſſumptione eiuſdẽ virginis. Poſt, inquit, aſcenſionẽ Chriſti conuerſatio Mariæ generaliter

ter Apoſtolis vſque ad eorum diſperſionem fuit quos inſtruebat, & conſolabatur.

Qvartò conuerſata fuit cum ſponſo ſuo Ioſeph. Veruntamen ipſe Ioſeph propter virginis dignitatem, & ſanctitatem recuſabat ex humilitate cum ea conuerſari, ſed volebat ipſum occultè dimittere, vt habetur Mat. 1. Sicut, & de Petro legitur, quod ex humilitate dixerit ad Dominum. Recede a me domine, quia homo peccator ſum Luc. 5.

Qvintò conuerſata fuit cum Iohanne puro diſcipulo. Vnde Hieronymus in ſerm. de Aſſumptione dicit ſic. Quamuis omnes Apoſtoli beatiſſimam Mariam venerati ſint. Iohannes tamen eidem amplius vſque ad finem vitæ deſeruiuit, quam ſibi a benigno magiſtro commiſſam in ſuam quaſi filius in matrem accepit, quando Chriſtus dixit ſibi. Fili ecce mater tua, Ioa. 19. Ecce quomodo virgo hęc digniſſima inter omnes mulieres nobis præbens exem. ſemper cum ſanctis perſonis conuerſata eſt, vade, & tu fac ſimiliter, de huiuſmodi autem virginis conuerſatione figuram habemus Gen. 7. Vbi legitur quod in arcam Noe de mandato Domini intrauit vxor ipſius Noe. Et erat ibi conuerſans cum perſonis honeſtis ſanctis, & famoſis, quia quotquot ibi intrauerunt, videlicet octo perſonę immunnes erant ab illis nephandis peccatis quibus cæteri inuoluti erant, qui per diluuium perierunt. Ad propoſitum archa Noe cum habitatoribus eius congregationem deſignat iuſtorum cum quibus aſſiduè conuerſata eſt Dei mater alma, cuius etiam meritis præſeruantur a diluuio infernali, quotquot ſalui fiunt. Audiſtis ergo chariſſimi ſanctam famoſam, & honeſtam conuerſationem Chriſtiferę Mariæ. Non pigeat ergo eam quamuis a longe imitari atque ob reuerentiam tam excellentis conuerſationis ſtudeat vnuſquiſque noſtrum ſibi præſentare loco roſæ materialis ſemel Angeli cum eulogium ad componendum coronam de roſis ſpiritualibus, & myſticis quatenus ipſa vice verſa nobis procuret coronam de roſis cœleſtialibus, & mirifici.

Postqvam viſum eſt quõo virgo Maria coronata fuit roſa ſanctæ cõuerſationis, conſequenter reſtat oſtẽdere quõo, & nos eadẽ roſa poterim⁹ coronari. Eſt ergo notandũ ꝙ in dicta roſa ſctẽ cõuerſationis ſũt tria pulchra folia que ſũt,

Difficultas. Vtilitas. Varietas.

PRIMVM itaque folium roſæ ſanctæ conuerſationis vocatur difficultas. Difficile enim valde eſt hac tempeſtate religioſæ, & ſanctę conuerſari inter mundanos, & peccatores quibus plenus vſque ad guttur eſt mundus, & non coinquinari ſiue contaminari ab eis. Et iſtud quamuis ſit adeò manifeſtum, vt probatione non indigeat, nihilominus tripliciter probari poteſt, ſcilicet

Auctoritatiuè.

Hiſtoricè.

Similitudinariè.

PRIMÒ igitur auctoritatiuè, vt eſt illud verbum pſal. Cum ſancto, ſanctus eris. Sequitur cum peruerſo peruerteris. Item Prou. 13. Qui cum ſapientibus graditur ſapiens erit, amicus ſtultorum ſimilis efficietur. Item Eccl. 13. Qui tetigerit picem inquinabitur ab ea, & qui communicauerit ſuperbo induet ſuperbiam. Nam ſicut eiecta remanet macula, vel malus odor in manu. Ita etiam ex conuerſatione cum malis frequenter reportant etiam qui prius iuſti, & boni erant maculam in anima eo quod ex contactu ſæpe mors formantur. Item Paulus 1. Cor. 5. Neſcitis, inquit, modicum fermentum totam maſſam corrumpit. Ad hoc idem eſt ius canonicum vt patet 23. q. 4 quiſquis. Vbi dicitur, quod difficile eſt incorruptum permanere, qui corrupto ſociatur. Propterea iura prohibent ne fideles conuerſentur cum infidelibus, potiſſimè in cibo, & potu, aut in balneo, vt patet 28. q. 1. nullus. Et huius ratio aſſignatur. ibidem. cap. ſæpe, vbi dicitur, quod ſæpe malorum conuerſatio corrumpit bonos mores. Et tamen circa hoc diligenter notandum, quòd hominum iuſtorum duo ſunt genera. Quidam enim ſunt iuſti, ſed quaſi incipientes bonam vitam, & per conſequens adhuc imperfecti. Et talibus valde periculoſa eſt conuerſatio malorum ne ab eis iterum alliciatur ad malum, da exẽplum de nouiter reſurgente ab infirmitate, ſiue februm, ſiue peſtis, aut huiuſmodi cui imminet periculũ recidiui non accedat ad alium infirmum. Ita in propoſito dicendum eſt de nouiter conuerſo ad pęnitentiam. Et hoc eſt, quod ſcribitur Apoc. 18. Audiui, inquit. Ioannes vocem de cœlo dicẽtem. Exite de Babylone populus meus, ideſt, de medio, &

con-

congregatione malorum, & ne ſitis participes delictorum eius. Alij autem ſunt iuſti,ſed perfecti, & qui de malorum conuerſatione ſcandalizari de facili non poſſunt,& tales audaciter cum Dei tamen timore poſſunt cum malis conuerſari,vt eos domino lucrifaciant ſuo ſancto exemplo, & ſalubri documento. Quia dicit Greg.lib.1.moral.c.1.exponens illud.Iob 1.Vir erat in terra Hus. Non valde laudabile eſt bonum eſſe cum bonis,ſed bonum eſſe cum malis. Sicut.n. grauioris culpę eſt inter bonos bonum non eſſe,ita immēſi eſt præconij bonum etiam inter malos extitiſſe. hæc ille. Sic.n.egit ille ſanctus pater Natalius diſcipulus beati Ioannis Eleemoſynarij De quo refert dominus Anto.in ſecunda parte Cronicæ ſuæ,titu.12.c.8 §.12. quòd clara luce,& palam intrabat proſtibula,ut miſeras animas Chriſto lucri faceret.Nam mulierculis tantum precium dabat quantum accepturæ erant a ſuis leonibus per vnam noctem, vt cum eis non dormirent illa nocte. Ipſe autem pernoctabat in oratione feruenter orans pro earum conuerſione,& emendatione, atque per hunc modum multas retraxit a peccato.hæc ibi.Patet ergo quòd perfecti poſſunt conuerſari cū malis pro eorum ſalute quamuis imperfectis, & adhuc infirmis hoc non expediat.

SECVNDO difficultas conuerſationis bonorum cum malis probetur hiſtoricè. De hoc.n.multæ hiſtoriæ extant in Sacra ſcriptura. Ecce enim Adam Eua peccante adhuc bonus erat, quia malitia, & præuaricatio ortum habuit a muliere, & tñ cōicando cum ea ſtatim ad peccatū allectus eſt.Gen. 3. Item Dyna filia Iacob incautę conuerſata cum mulieribus alienigenis, oppreſſa eſt, & corrupta à Sychen. Gen.34.Item Thamar quamuis virgo caſtiſſima ex conuerſatione tamen cum fratre ſuo Amon,vi oppreſſa eſt.2.Reg. 13.Item Petrus intrans atrium pontificis, & calefaciens ſe cum malis miniſtris turpiter negauit Chriſtum.Matth.26. Item de filijs Iſrael legitur pſal.105. Commixti ſunt inter gentes,& didicerunt opera eorum,& ſeruierunt ſculptilib. eorum.i.idolis,& multa alia mala inde ſecuta ſunt,ſicut ibi ſubditur. Item ex quo iudæi inierunt fędus cum Romanis gentilibus ſemper male ſucceſſit eis, vt patet in libris Machabęorum. Audiamus ergo dominum nos admonentem.

Num.16.& dicētem.Recedite à tabernaculis impiorum ne inuoluamini in peccatis eorum.Sic etiam admonebat Thobias filium ſuum Thobiam iuniorē,vt patet Thobie.1. Sic & patres atq; matres debent monere filios ſuos & filias,vt vitent tabernas,proſtibula,ludos, choreas,& omnem occaſionem mali,& ſignanter puellę, quia fragiliores ſunt debent vitare ſpectacula, & omnem leuitatem exemplum ſumentes in illa caſtiſſima Sara quæ dicebat.Nunquam cum ludentibus miſcui me neque cum his, qui in lenitate ambulant participem me præbui.Thobie.3.Similiter clerici & religioſi debēt vitare familiaritatem & conuerſationem mulierum,& hoc propter periculum,exemplum ſumētes à patre Aug.qui ſororem ſuam quāuis Deo ſeruientē ſecum tamē habitare noluit. Sicut patet diſt.32 ſic legitur.Itē extra de cohabitatione cleri.& mu.c.1.prohibetur ne monachi,& monachę in vno monaſterio promittantur cohabitare. Et idem prohibetur.18.q.2. diffinimus. Lex etiam imperialis prohibet viros & mulieres in eodem carcere recludi,vt patet.C.de cuſtodia reorum.l.quoniam vnum.Et hæc omnia prohibetur propter periculum, quia vt habetur Eccl.25. Commorari leoni & draconi placebit quàm habitare cum muliere nequam. q.d. quod primū eſt minus periculoſum, quàm ſecundum pro quanto anima eſt pluſquam corpus. Et propterea iura prouidere volētes honeſtati clericorum, ſtatuerunt vt clericus excōmunicetur, qui poſt ternā ammonitionem non dimittit talem cohabitationem vel familiaritatem ſeu confabulationem cum mulieribus & ſignanter extraneis,vt patet extra de coha.cleri.& mu.c. ſi qſquā. Sed hodie tales clerici,neque emendantur,neque corrigun tur.Iura enim dicunt quod deberet ita fieri,ſed argumentum per debet,ſoluitur per nō facit.Fuſtra enim ſtatuūtur leges niſi ſint qui eas obſeruent,& alijs obſeruare faciat, vt notatur.C.de legibus & conſtitutionibus.l.leges ſacratiſſimè.Sed quomodo audiebunt prælati ſubditos pro delicto punire in quo ſunt præuij.Nam hodie poteſt de multis dici illud Dan.14. quod à ſenioribus iudicibus, & ab his qui videbantur populum regere egreſſa eſt iniquitas. Sed de hoc hactenus.

Tertiò prędicta difficultas conuerſationis bonorum cum

cum malis abſque tamen contagione probatur ſimilitudinariè,ſiue per ſimilitudinem. Et primo per ſimilitudinẽ de oue ſana quæ ſi diu conuerſata fuerit inter ſcabioſas tandẽ inficietur.Et quod plus eſt ad inficiendum mille ſanas ſufficit vnica ouis morbida.Iuxta illud metricum vel ũ. Vna ſola pecus inficit omne pecus. Item per ſimilitudinem de ferro quod non poteſt diu in aqua conſeruari abſque rubigine.Item de pomo corrupto:item de dente infecto, item de homine leproſo vel peſtilente.Conuerſatio ergo & familiaritas talium ſummopere eſt vitanda tanquam periculoſa quia non eſt ouis ſecura iuxta lupum, nec ſtupa iuxta ignem,nec caſeus iuxta catum, nec virgo iuxta lecatorem. Item Griſo.ſuper Matth.homil.32. dat ſimilitudinem de arbore iuxta viam poſita quæ vix poteſt fructificare,eo quod tranſeuntes interdum decerpunt flores eius, item ſi quos fructus affert,nihilominus à tranſeuntibus capiuntur & in terram deijciuntur antequam matureſcũt. Sic & iuſti cum malis in publicum prodeuntes,cito perdunt flores bonarũ cogitationum & volitionum. Item fructus bonorum operum à ſuis prȩlatis ammonentur neque etiam antequam matureſcant,ideſt,antequam totaliter perficiantur & conſumantur.Nam à Deo ſunt homines debiles ad bonum & faciles ad malum, quod potius vnus malus homo alliceret mille iuſtos ad peccatum, quam mille boni vnum malum ad pœnitentiam & morum emendationem. Quia ſenſus & cogitatio humani cordis prona ſunt ad malum ab adoleſcentia ſua.

Secvndvm folium roſȩ ſanctæ conuerſationis dicitur vtilitas.Eſt.n.valde ſalubre homini iuſto & perfecto poſſe conuerſari honeſtè inter malos.Nam ex tali ſancta conuerſatione ſequitur triplex vtilitas, videlicet.

Edificatio proximi.
Confutatio inimici.
Commendatio ſui.

Prima igitur vtilitas prouenienſ ex conuerſatione bonorum cum alijs eſt ædificatio proximi. Nam iuſti debent cõmunicare & cohabitare cum peccatoribus vt ipſos conuertant ad Deũ ſuo ſancto exemplo & ſalubri documẽto vt prius dicebatur. Ad quos facit illud decretum, quod

ponitur.24 q.1.didicimus circa medium.Item eadem cauſa.q.2.ſane.Nam ſicut ignis frigus expellit, & lux tenebras & carbo ignitus appoſitus mortuo ipſum inflammat & re accẽdit. Ita cõuerſatio bonorum á malis frigus peccati expellit pariter & tenebras ignorantiæ, atque eos iterum in amorem de re accendit.Sic enim agit Saluator noſter Chriſtus cum publicanis & peccatoribus manducans & bibens ſicut expreſſe feciſſe legitur in domo Symonis leproſi. Luc.7.Item in domo cuiuſdam principis Phariſeorũ apud quem declinauit Sabbatho manducare panem, vt legitur Luc.14. Nam vt dicit Seneca Epiſtola. 6. Nulla res magis animos honeſtate induit, & in prauum inclinabiles reuocat an rectum quaſi bonorum virorum conuerſatio. Ecce prima vtilitas.

SECVNDA vtilitas proueniens ex bonorum frequẽtatione eſt cõfutatio inimici. Hoc enim expreſſe dicit Iſid. lib.2.ſoliloquiorũ. Vbicunq; enim boni ſunt ibi eſt Deus. Et vbicunque eſt Deus inde recedit diabolus,quia non eſt conuentio Chriſti ad belial neque lucis ad tenebris, ideſt, gratiæ ad peccatum,vt habetur.2.Corin. 6. Quemadmodum ergo ex mala cõuerſatione cum malis fugatur Deus, & accedit diabolus, ita vt per oppoſitum ex bona frequentatione bonorum,fugatur diabolus, & accedit Chriſtus eo teſte & dicente. Mat. 18. Vbi duo,vel tres congregati fuerit in nomine meo,&c.

TERTIA vtilitas proueniens ex frequentatione bonorum & conuerſatione eorum eſt commendatio ſui. Valde enim commendandus eſt,qui ſcit inter morbidos cõuerſari & morbis eorum non infici Ipſi enim boni ſunt inter malos ſicut roſa inter ſpinas ſicut granum inter paleas, ſicut mineria auri inter terram ſulphureã. Nunquid laudandus eſt Loth in Sodomis impollutus habitans.Itẽ nunquid commendandus eſt Tobias inter idolatras Aſſirios Deum colens.Item nunquid laudibus efferenda eſt Iudith in medio exercitus Holofernis, & in lecto eius intacta habitans. Item nunquid extollenda vendit ſanctiſſima illa Chriſti ſponſa agnes quæ lupanar ingredi compulſa mundior inde eſt egreſſa,quã fuiſſet ingreſſa.Et ſic de multis alijs ſanctis etiam vtriuſq; ſexus poſſent exempla addici. In figura

autem

autem huius ſiue horum legitur Dan. 14. quod Daniel ſtetit in lacu Leonum diebus ſeptem intactus, tamen & incontaminatus ab eis. Quis quæſo Daniel in lacu Leonum intactus niſi bonis inter malos conuerſans, & à culpa illæſus vt in laudem eius poteſt dici illud Eccleſ. 31. Potuit transgredi & non transgreſſus, & facere mala & non fecit, ideò ſtabilita ſunt bona illius in domino, i. conſeruata ad remunerationem ęternam, vt exponit glo. interli.

Tertium folium roſę ſanctę conuerſationis dicitur varietas. Pro quo eſt notandum quod circa conuerſationem ſe habent homines in triplici differentia. Quidam enim habent conuerſationem exteriorem honeſtam exemplarem & multum religioſam ſeu compoſitã, & intus conſcietiam mundam. Et tales ſunt virtuoſi, & laude digni, eo quod rem conformant nomini. Nam propter honeſtã conuerſationem exteriorem reputantur ab alijs virtuoſis, vbi ergo ita eſt in re, ſicut per vocem aliorum ſignificatur, tunc rem dicuntur conformare nomini. Et conuerſatio talium eſt iuſta, ſancta, vera & bona. Sicut dicimus aliquem librũ verum & bonum, quando textus & gloſa concordant. Secundi ſunt qui habent conuerſationem exteriorem apparenter bonam, ſed intus conſcientiam malam quales ſunt hypocritę. De quibus ait Saluator. Mat. 7. quod exteris habent veſtimenta ouium, ideſt, affabilem ſermonem, vultus compoſitionem, riſus moderantiam, ſed intrinſecus ſunt lupi rapaces, ideſt, graues peccatores in conſcientia. Et tales ſunt ſimiles pomo putrido intus, cuius tamen cortex ſeu pellis apparet pulchra exterius. Tertij ſunt qui per oppoſitum exterius habent conuerſationem ſatis leuem, tãm in geſtu, quàm in habitu, tactu, verbo, aſpectu, riſu, ac familiaritate ſuſpecta. Et pro ſua defenſione dicunt quod non induũt malum, & quod habent conſcientiam bonam & mundam. Sed talibus difficilè eſt credere, maxime cum dicit philoſephus. 1. Periher. quod voces ſunt notę earum quæ ſunt in anima paſſionum. Item ſicut videntes fructum in arbore iudicamus de arbore qualis ſit. Ita etiam prædictã ſigna faciunt magnum argumentum & apparentiam, quod tales ſic inordinati exterius ſint etiam immundi interius per culpam. Et hoc eſt quod ait Saluator. Matth. 7. A fru-

ctibus eorum cognoſcetis eos. Sicut ergo fumus extés per caminum, facit argumétum, ꝙ intus ſit ignis ita in propoſito. Ité Auguſtinus in regula ad fratres demétitur eos, ita dicés. Nec dicatis vos habere animos pudicos ſi habeatis oculos impudicos, quia impudicus oculus impudici cordis eſt nuncius. Quis ſi dicant dubia in melioré parté debere interpretari, vt habetur extra de regulis iuris. Cui dicto allu dit decretum diſti. 33. habuiſſe, vbi dicitur, ꝙ in rebus dubijs abſolute non debet feri ſententia. Talibus reſpõdetur ꝙ dubia quãdiu manẽt dubia in initioré partem interpretari debẽt. Sed vbi apparent plura ſigna mali quã boni tũc res nõ manet amplius dubia, ſed opinata. Habere aũt opinioné de aliquo, ꝙ ſit malus maxime, quando apparent iudicia, & ſigna mali, nullo iure prohibetur. Sed tantum ne ex talibus ſignis probabilibus concludamus firmiter apud nos de aliquo, ꝙ ſit malus. Tale. n. iudiciũ prohibet Domínus Io. 7. dicens. Nolite iudicare ſecundũ faciem, ſed ſecundũ re. in iu. Quia vt habẽt. 11. q. 3. graue. q. graue ſatis eſt, vt in re dubia certa detur ſententia. Studeamus ergo chariſſimi eſſe de genere eorũ, qui vtrũq; habẽt, ſ. intus conſciẽtiã mundam, & exterius conuerſationé ſanctam, & exéplaré ſecundũ, ꝙ nos admonet Petrus in ſua prima canonica. c. 2. Conuerſationé, inquit, veſtrã inter gentes habentes bonam. Sic enim agentes coronabimus noſmetipſos in præſenti roſa ſanctę conuerſationis, & tandem coronabimur a Domino roſa glorię, & immenſi honoris. Quam nobis concedat, &c.

DE ROSA SANCTAE CONTEMPLATIOnis. Sermo Trigeſimusſecundus.

CORONEMVS nos roſis. Sap. 2.

TRIGESIMA roſa coronæ myſticalis, dicitur roſa contemplationis. Hæc aũt roſa cõgrue ſequitur poſt roſam ſanctæ conuerſationis, quia hoc eſt ſanctæ conuerſari, & habere uitã immaculatã diſponit mentem ad diuinorum, & cęleſtium contemplationé quinimo, quædã conuerſatio eſt, quæ videtur coincidere cum ipſa contemplatio-

platione,dicéte Apoſtolo. Phil.3. Noſtra conuerſatio in cę lis eſt,hac aũt roſa contẽplationis cęleſtialis inſignita,& coronata fuit virgo Maria de qua ad litteram poteſt intelligi illud Chriſti verbum,quod de altera Maria dictum eſt.Maria optimam partẽ elegit,quę non auferetur ab ea Luc.10. Quinimmo verbum prædictũ de vi terminorum tantũ conuenit Virgini Mariæ. Conſtat enim, quòd non conuenit Deo,eo,quod Deus partẽ non habet,ſed eſt quoddam totum perfectum. Similiter non conuenit alicui ſancto nec alicui angelo.Cum enim optimum dicatur,cui non poteſt fieri additio, & nullus eſt ſanctus, neque Angelus beatus cui non poſſit fieri additio tam in bonis gratiæ, quam gloriæ reſtat,quòd nulli ſancto, nulli Angelo poteſt verbum pręd ictum competere.Ex quo concluditur,quòd tãtum intelligitur de beata Virgine, quæ optimam partem habet, quia ad eius gratiam,& gloriam addi non poteſt.Et hoc de potentia Dei ordinata, & ideo ipſa eſt media inter creatorem,qui totum tenet, & omnem creaturam, quia partem meliorem poſſidet tam in bonis gratiæ,quam gloriæ, vt dictum eſt. Vel iſta optima pars,quam elegit Maria,vitam contemplatiuam deſignat.Nam,& ſi vita actiua bene deducta bona ſit non tamen optima eſt, ſicut contemplatiua,& ideo pro aliquali ordine, & forma obſeruanda notanda ſunt tria de contemplatione ipſius Virginis digniſſimæ, quæ ſunt.

Mixtio. Comparatio. Perfectio.

QVANTVM ad primum eſt, ſciendum quòd ipſa Maria in præſenti exercui opera utriuſque uitæ, ſcilicet actiuè,& contemplatiuè. Ita,quòd meritò poſſimus de ea dicere verbum prædictũ. Maria optimam partẽ elegit, vita enim actiua bona pars eſt, ſed melior contemplatiua optima autem illa vita,quæ vtranque complectitur. Et iſtã tertiam vitam ſeu partem elegit Maria ſibi. Et ideo congrue ſignata fui per Martham,quæ vacabat actioni, & per Mariam ſororem ſuam,quæ vacabat contemplationi. Qualiter autem utrique vitæ vacauerit, perpulchre oſtendit Hieron. in Epiſtola ad Cromacium,& Heliodorum dicens quod ipſa virgo ſanctiſſima a mane, uſque ad tertiam orationi vacabat, a tertia uſque ad nonam, circa aliqua

opera honeſta dedita erat. Poſt nonam vero Angelo ſibi deferente breuem refectionem ſumebat. Reliquum vero tempus, quod reſtabat, circa. 4 expēdebat, quia aut legabat, aut orabat, aut loca ſancta uiſitabat ſ. paſſionis, & cætera loca, in quibus benedictus eius filius fuerat aliqua miracula operatus. Deuotus autem Ber. ſuper illud Apoc. 12. habebat in capite coronam ſtellarum. 12. dicit, ꝙ ipſa Maria triennis in tēplo præſentatata, & contubernio Virginum poſita, & quāuis non dū plena verba formare poſſet. Iam tñ greſſu maturo incedebat. Ita ut nō infantula putaretur, ſed grandeua. cæterū horas ſic diſcernebat, ꝙ a mane uſq; ad tertiā oṙoni uacabat, a tertia vſq; ad nonā texebat, vel veniebat ad cultum tēpli. Nō aut orationi inſtabat, donec Angelus veniebat, de cuius manu cibū ſumebat cibū vero, quē cum alijs virginibus ſumebat. Hęc ille. Ecce qūo partē temporis expendebat in operibus actiuè vitæ virgo Maria, & partem in operibus contemplatiuè, & hoc eſt contra multas moniales, quæ pro magna infamia haberent ſi cogerentur ad opera vitæ actiuę, vtpote ad laborandū manibus, ad ſeruiendū ſororibus ægrotantibus, ad præparandū cibū, potū, & veſtimentū reliquis ſororibus, dicētes, ꝙ non ſunt ingreſſę religionem ad hæc vilia opera exercenda, ſed ad vacandū orationi, & cōtemplationi, ſed utinā hoc ſm bene, & diligenter exequeretur, & non quærerent ſibi excuſationes in peccatis. Sed ad propoſitū redeuntes dicimus, ꝙ contemplatio Virginis Mariæ ſi grata eſt per contemplationē Mariæ Magdalenæ, de qua dr Lu. 10. ꝙ ſedens ſecus pedes Dñi audiebat verbū illius. Et de Maria dicit Lu. 2. ꝙ cōſeruabat oïa verba hæc cōferens in corde ſuo, actio verò eius figurata fuit per actionem Marthæ, de qua dicitur vbi. pſal. ꝙ Martha ſatagebat circa frequens miniſterium. Ita, & Maria miniſtrauit benedicto filio ſuo. Ita, vt merito dicere poſſit illud Eccl. 24. In habitatione ſancta corā ip. mi. Vñ Aug. in ſer. de aſſumptione eiuſdē Virginis Maria, inqt, ſiquidē, & operis exhibitione, & fide veritate miniſtrā Chriſti fuiſſe, intelligit oïs, q ſine ſapit. Opere certè miniſtrabat, quia hunc in vtero geſſit, partuq; perfuſum aluit, & fouit, in præſepio reclinauit in Ægyptum fugiens abſcōdit, & oēm eius infantiā proſecuta eſt pio matris affectu. Ita ut uſq; ad cru

cem

cem ſibi comitatũ præbuerit, & ab eius conſectatu non receſſerit. Fuit ẽt Chriſti bona miniſtra, quia circa eum bona opera mĩæ exercuit. Nã cũ Dei filius eſſet nudus eſt ſua carne cooperuit, & induit. Cũ eſuriret, & ſitiret, lactè de cœlo miſſo eum cibauit, & potauit. Cũ eſſet hoſpes eũ noué mẽſibus in ſuo vtero virgineo collegit, & hoſpitata fuit. Cũ eſſet per infantiã infirmus non ſolũ ipſum viſitauit verumẽt oĩa humanitatis obſequia eidẽ exhibuit. Cũ eſſet in carcere crucis duræ ligatus, & clauatus, ab ipſo non receſſit, quid plura? Poſtremo certè eius ſepulturæ intereſſe voluit. Ecce qũo ipſa circa filium ſuũ opera miſericordiæ plenæ perſoluit, & per conſequens ipſa Maria, vtranq; vitam, tam contemplatiuã, q̃ actiuã pleniſſimè atq; perfectiſſimè habuit.

QVANTVM ad ƺm eſt notandũ, ꝙ altiſſima contẽplatio virginis Mariæ multis reb⁹ alijs cõparatᷣ, & ſignãter tribus,

PRIMÒ igitur Mariæ contẽplatio cõparatur cedro. Ipſa dicente, & teſtimoniũ ferente. Eccl. 14. Quaſi, inquit, cedrus exaltata ſum in libano. De qua ẽt cedro canit eccleſia in proſa. Cedrus alta libani. Propter aũt quatuor proprietates, quæ ſunt in cedro, ipſa Maria comparatur ei. Eſt.n. cedrus arbor alta, imputribilis, odorifera, ſemper uirens. Sic, & virgo Maria fuit alta per cęleſtiũ contemplationẽ circa quæ mẽte verſabatnr corpore adhuc in terris degente. Vnde merito dicere poterat illud Eccl. 24. Ego in altiſſimis habito. ſ. per deſideriũ, & amorẽ, per contemplationẽ, & mentis eleuationem. Secundo fuit imputribilis per omnimodã corruptionẽ. ſ. corporis, & animæ. Nã corpus eius non fuit corruptum per incinerationem dicente pſal. non dabis ſanctum tuum videre corruptionem. Itẽ aĩa eius non fuit corrupta per culpã, quia nullã habuit. Can. 4. Tota pulchra, &c. Tertiò fuit odorifera per omnium virtutum, & cariſmatũ repletionem. Can. 4. Odor unguentorum tuorũ ſuper omnia aromata. Quarto fuit ſemper virens per gratiã, & charitatẽ, quia fuit plantata ſuper aquas oĩum gratiarũ. Iuxta id qđ prophetatũ fuerat de ea. Hie. 14. Erit quaſi lignũ qđ tranſplantatur iuxta aquas, quod ad humorẽ mittit radices ſuas, & erit folium eius viridæ. Patet ergo quomodo virgo Maria propter inſignem contemplationem comparatur cedro, quæ eſt arbor cæteris altior.

SECVNDÒ Mariæ contemplatio comparatur monti iuxta illud Eſa.2. Erit in nouiſſimis diebus ꝑparatus mons domus domini in vertice montium, & eleuabitur ſuper colles, & fluent ad eum omnes gentes. Nouiſſimi dies ſignificãt tp̃s gratiæ. In iſtis autem diebus a Deo præparatus eſt mons domus domini in vertice montium.i. Virgo Maria, quę eſt mons in quo dñs conſtituit ſibi domũ ad inhabitãdũ corporaliter. Benè aũt dr̃ iſte mons præparatus in vertice montium, quia Virgo Maria in dono contemplationis præcellebat quamdiu hic viuebat omnem aliam creaturã humanam ét Patriarchas, & Prophetas. A fortiori præcellebat minus contemplatiuos, qui per colles deſignantur. Ad hunc ergo montem tam altum, tam ſublimen, tam firmum, tam ſtabilem, debent fluere, & currere omnes gentes, tanq̃ ad præſidium, & refugium tutum. Dicamus ergo ei. Sub tuum præſidium confugimus ſancta Dei genitrix.

TERTIÒ Mariæ contemplatio comparatur cœlo empireo ꝑp illius ſublimitatem. Nam ſicut dictum cęlum præcellit cęteros cęlos in ſublimitate. Ita & Maria alias creaturas in contemplatione. Non ſolum autem comparatur dicto cęlo, verumetiam ſupra ipſum, & aliquid maius ipſo quodammodo fuit ſecundum illud Eccl. 24. Girum cęli circuiui ſola. Dicitur autem Maria circuiſſe girum cęli, nunc contemplando myſterium ſanctiſſimæ Trinitatis, nunc cõtemplando Hierarchias, & ordines angelorum, nunc contẽplando, quàm magna multitudo dulcedinis Dei, quàm abſcondit timentibus ſe, quia oculus non vidit, &c. Sic, & nos exemplo huius ſanctiſſimæ virginis debemus omni die, & omni nocte circuire girum cęli modo prædicto, vel meliori. Item penetrare profundum abyſſi, per conſiderationem pęnarum inferni. Item debemus in fluctibus maris ambulare, vt ibi ſubditur, videlicet amare flendo peccata cõmiſſa, & hoc facere debemus ambulando, ſcilicet de bono in melius.

QVANTVM ad tertium eſt breuiter notandum, ꝙ contemplatio glorioſæ virginis non fuit omnimodò perfecta in hac via ꝑp multa diſtrahentia, & retardantia. Opus eñ habebat q̃nque dormire, bibere, comedere, cum alijs cõuerſari rebus exterioribus vtrumq; intẽdere, & hmõi. Hęc

autem

autem & ſimilia retardant hominem a cõtemplatione ſua. Illius tñ contemplatio fuit multo perfectior cõtemplatione cuiuſcunq; alterius puri hoĩs quantuncunq; magni, tũ quia ſublimior, nã cęlos pęnetrabat, tum quia diuturnior: non enim eam impediuit hoſtis antiquus a ſua contemplatione per immiſſionem illuſionum, tentationum, & fantaſiarum, ſicut de nobis contingit, tum quia feruentior. Piè enim credi põt, ꝙ adeo feruenter qñque contẽplabat̃ diuina, vt raperetur extra ſe: ſi.n. hoc cõceſſum eſt Moyſi, Eſaię, Ezechieli, Paulo, & ſimilibus a fortiori virgini Mariæ. Nũc verò contemplatio eius oĩbus montis perfecta eſt iuxta illud Luc. 10. Maria optimam partem elegit, quæ nõ aufere͂t ab ea. Super quo dicit gl. ord. ꝙ vita contẽplatiua hic incipit, & in futuro perficitur. Nam ignis amoris diuini, qui hic ardere inchoat, cum ipſum quẽ amat viderit in amore amplius igneſcit. hæc ibi. De contemplatione, itaq; huius virginis figuram habemus. Gen. 29. in Rachel decora facie, & venuſto aſpectu. Rachel autẽ quę interpretatur ouis ſignificat virginem Mariam, quæ meritò comparatur oui propter ſimplicitatem innocentiam, & humilitatem. Hæc autem Rachel habuit faciem conſcientiæ decoram per vitæ munditiam, & aſpectum venuſtum, per æternorum amorem, & contemplationem. Et ideo valde eam dilexit Iacob i. Dei filius, qui ſupplantauit diabolum in cruce. Ita vt de ea, & in ea carnẽ aſſumere voluerit. Audiſtis igitur chariſſimi, quę qualis, & quanta fuerit diuæ Marię contemplatio. Vos igitur, & vnumquemque ueſtrũ in particulari exoratum facio per viſcera miſericordiæ Dei noſtri, vt ob reuerentiã tam ingentis eiuſdẽ virginis cõtemplationis illi ſtudeat offerre ſemel angelicam ſalutationẽ, ad conficiendum ſibi ſertum, ſiue coronam de roſis ſpiritualibus, quatenus ipſa vices rependendo nobis procuret coronam de roſis cęleſtialibus, & quæ creſcunt in orto dñico, videlicet in cęlo.

POSTQVAM ſuperius oñſum eſt, qũo. ſ. virgo Maria coronata fuit in præſenti roſa ſanctæ cõtemplationis, quàm quidẽ coronã non amiſit per mortẽ quin potius aucta eſt, atq; in melius cõmutata. Hic cõſequẽter oñdere reſta quo nã pacto, & nos fragiles hoĩes poterimus cũ Dei adiutorio aĩas nr̃as in præſenti dicta roſa coronare. In quo eſt notandum,

tandum, quod in hac roſa ſanctæ contemplationis inueniũtur tria folia, quæ ſunt

Præfiguratio. Commendatio. Remiſſio.

PRIMVM igitur folium roſæ contemplationis dicitur præfiguratio, præfigurata nempe fuit multipliciter ipſa cõtemplatio cum ſorore ſua, quæ dicitur, & appellatur ſancta actio.

PRIMÒ hę duæ ſorores, ſeu vitæ fuerunt præfiguratę Gen. 29. in duabus filiabus Laban quarum vna vocatur Lya, altera Rachel, quàm quidẽ figuram pertractans Grego. ſuper Ezech. homil. 14. dicit ſic. Has duas vitas, ſcilicet, actiuam, & contemplatiuam duæ Iacob filiæ figurauerunt. Lya, videlicet, & Rachel. Lya enim quæ interpretatur labo rioſa vitam ſignificat actiuam laboribus, & erumnis plenã. Rachel verò quæ ouis, vel viſum principium interpretatur vitam ſignificat contemplatiuam, quæ tota ſimplex eſt, & ad ſolum videndum principium anhelat. Principium, inq̃, ipſum, qui ait Io. 8. Ego principium, qui loquor vobis. Sed quærit ipſe Greg. vbi ſupra. quid eſt, ꝙ Iacob Rachel prius concupierat, ſed in nocte accepit Lyam. Et reſpõdet, ꝙ per hoc ſignificatur, ꝙ omnes qui ad Deum conuertitur contẽplatiuam vitam deſiderat, & quietem æternæ patriæ appetit, ſed tamen prius neceſſe eſt, vt in nocte vitæ præſentis prius operetur bona, quæ poteſt, & deſidet in labore. hæc ille. Iſtud ergo notare debent multi mũdani homines, qui volunt poſt hoc exilium dies videre bonos in terra viuentium, & tamen nolunt in præſenti operari, neque dare operam operibus vitæ actiuæ. Nolunt enim dare eleemoſynã pauperi, neque ieiunare, neque infirmos viſitare, & huiuſmodi, longè ergo ſunt ab intento ſuo.

SECVNDÒ prædictæ duæ ſorores fuerunt præfiguratę in Magdalena, & Martha de quibus legitur Luc. 10. ꝙ ſcilicet vna miniſtrabat menſe, ecce actiua, altera autem ſedebat ſecus pedes domini, audiens verbum illius, ecce cõtemplatiua. Vnde Greg. ſuper Ezech. hom. 3. & per amplius homil. 14. De iſtis duabus ſororibus loquens, dicit ſic. Duæ ſunt vitæ in quibus omnipotens Deus nos per ſacrum eloquium erudit, actiua, videlicet, & contemplatiua. Actiua autem vita eſt panem eſurienti tribuere, verbo ſapientię neſcientem

ſcientem docere, errantem corrigere, ad humilitatis viam ſuperbientem proximum reuocare, infirmorum curam gerere, quæ ſingulis quibuſque expediunt diſpenſare, & commiſſis nobis qualiter ſubſiſtere ualeant prouidere. Contéplatiua verò vita eſt charitatem quidã Dei, & proximi tota mente retinere, & ab exteriori actione quieſcere. Soli deſiderio conditoris inhęrere, ut nil iam agere libeat, ſed calcatis curis omnibus ad videndam facie ſui creatoris animus inardeſcat. Ita vt iam nouerit carnis corruptibilis pondus cum męrore portare, totiſque deſiderijs appetere illis hymnidicis angelorum choris intereſſe, admiſceri cęleſtibus ciuibus, & de æterna in conſpectu Dei incorruptione gaudere. Has autem vtraſque vitas benè duæ illę ſorores ſignauerunt Martha, videlicet, & Maria, quarum vna ſatagebat circa frequens miniſterium, alia verò ſedebat ad pedes domini, & audiebat verba melliflua de ore eius, de qua dictum eſt a domino. Maria optimam partem, &c. Pars enĩ Marthæ non reprehenditur, ſed pars Mariæ præſertur, & tanquam optima laudatur. Quare autem ſit optima, declaratur cum ſubinfertur, quæ non auferetur ab ea. hæc ille. Patent ergo tria ex dictis Greg. Primum eſt, quid ſit vita actiua, & quid cõtemplatiua. Secundum quomodo fuerũt pręfiguratę per Martham, & Mariam. Tertium quomodo una præfertur alteri, videlicet contemplatiua actiuè.

Tertiò iſte duæ ſorores fuerunt præfiguratę in duobus Apoſtolis Chriſti, videlicet Ioanne, & Petro: Ioannes enim totus virgineus, & purus, atque recumbens in cœna ſuper pectus domini, de quo etiam dicit dominus Ioan. 21. Sic eum volo manere donec veniam, rectè vitam contemplatiuam deſignat, quæ ſemper manet. Nam hic incipit, & in futuro perficitur, vt dicit Greg. vbi ſupra. Secus de actiua, quæ ſignificatur per Petrum piſcatorem, cui etiam dominus eccleſiam regendam commiſit, quando dixit ei. Paſce oues meas, & paſce agnos meos. Io. 21. Cui denique dixit idem magiſter Chriſtus. Sequere me, ſcilicet per tollerãtiam paſſionis, quod ſimiliter pertinet ad actiuam. Et per hoc ſoluitur communis quæſtio. Quis ſcilicet fuerit a Xpo magis dilectus. Ioannes, videlicet uel Petrus. Nam quantũ ad uitam actiuam ipſe Chriſtus magis dilexit Petrum. In

hoc

hoc, ſcilicet, quòd enim eccleſia ſua regendam commiſit, vt dictum eſt. Sed quantum ad contemplatiuam magis dilexit Iohannem, cui non ſolum matrem contemplationis ſpeculum, & exemplar commiſit verum, & ipſam ſummam ſpeculationem deitatis ſuæ tradidit mundo inſinuandã in ſuo Euangelio ꝑ maximè ibi. In principio erat verbum, &c.

Secundum folium roſæ ſanctæ contemplationis dicitur commendatio. Valde enim extollitur, & commẽdatur, & ipſa vita contemplatiua, etiam ſupra actiuam tanquam nobilior, dignior, melior, & perfectior, ſecundum, ꝙ multis rationibus oſtendit, & probat Beatus Thom. 2.2.q. 182.arti.1.poſt Ariſtotelem.10.Ethi. Et de multis rationibus ſuis paucas adducemus.

Prima igitur ratio attenditur ex parte temporis. Nam vita contemplatiua hic incipit, & in cęlo perficitur, vt dictum eſt. Actiua autem tantum durat pro ſtatu iſto. Nam, vt dicit Greg. ſuper Ezech. Homil. 14. In æterna patria nullus panem eſurienti porriget, vbi nullus eſuriet, nullus tribuet potum ſitienti, vbi nemo ſitiet, quinimo inebriabuntur electi ab ubertate domus Dei, & torrente voluptatis potabit eos, ut dicit Pſal. Nemo ibi mortuum ſepeliet, vbi nemo morietur. Mors enim ultra non erit, neque corporis, neque animæ, ſed immortalitatis munere vita iocunda. Nemo etiam ibi infirmum viſitabit, quia nullus ægrotabit, & ſic de alijs operibus miſericordiæ corporalis, & ideo dicit idem Greg. ꝙ uita actiua cum corpore deficit. Non ſic autem de contemplatiua.

Secunda ratio attenditur ex parte ſubiecti. Nam vita contemplatiua conuenit homini ſecundum id, quod eſt optimum in eo, ſcilicet, ſecundum intellectum, & reſpectu propriorum obiectorum, ſcilicet intelligibilium. Vita autem actiua conuenit homini, ſecundum id, quod eſt infimum in eo, ſcilicet, ſecundum ſenſum, & occupatur circa exteriora. Vnde Rachel per quam ſignificatur vita contemplatiua, interpretatur viſum principium, vt dictum eſt. Lya autem per quam ſignificatur uita actiua, lippis erat oculis.

Tertia ratio attenditur ex parte actus. Nã actus vitæ cõtemplatiuæ, eſt magis in poteſtate noſtra, & facilius poteſt haberi, & habitus conſeruari, quã actus vitę actiuæ.

Non

Non enim poteſt homo ita continuè exerceri,nec ita faciliter,in operibus miſericordiæ corporalibus, vel ſpiritualibus,ſicut in prioribus.Non enim ſemper habet viam paratam ad dandum elemoſinam,vel ad uiſitandum infirmum, vel ad docendum ignorantem, & huiuſmodi ſicut habet viam paratam ad meditandum, orandum, legendum, &c. quæ pertinent ad contemplatiuam vitam. Ex quo patet in tētum.Pro hac etiam ratione facit,quòd eſt magis ſibi ſufficiens ad exeundum factum vitæ contemplatiuæ,quam ad exeundum in actum vitæ actiuæ, quia paucioribus adiutorijs ad huiuſmodi actum habendum indiget,quam ad habendum actum vitæ actiuę,in qua eget adiutorio aliorum. In cuius ſignum dixit Chriſtus, Marthæ. Luc.10. Martha, Martha ſollicita es, & turbaris erga plurima,ſcilicet, circa quæ verſatur vita actiua,& quibus indiget. Et ideo bis dixit. Martha,ſcilicet, ad ipſius conſolationem,ne videlicet frangentur propter nimiam turbationem circa huiuſmodi plurima quæ reſpicit vita actiua. Non ſic autem geminauit nomen Mariæ quia vita contemplatiua eſt,ſequeſtrata ab huiuſmodi perturbationibus nec patitur anxietatem, ſicut vita actiua,immo habet quandam delectationem ſibi annexam ſecundum beatum Tho. vbi ſupra art. 7.potiſſime experte obiecti quod eſt Deus ſicut qualem naturaliter delectatur videndo am cum dilectum.Præterea actus vitæ cōtemplatiuę in quadam quiete,& tranquilitate animi conſiſtit. In cuius rei ſignum Maria ad pedes Domini ſedebat audiēs verbum illius, actus autem vitę actiuę in quodam motu etiam corporis conſiſtit ſicut patuit in Martha ſatagebat, id eſt, hincinde diſcurrebat circa frequens miniſterium.Vnde & cuilibet prælato qui obligatur ad opera vitæ actiuæ exercenda circa ſubditos tempore, & loco præcipitur, & dicitur Prouer. 6. Diſcurre feſtina, ſuſcita am cum tuum, ne des ſomnum oculis tuis,ecce motus, & labor vitæ actiuæ. Ex his omnibus patet diffuſę quod vita contemplatiua eſt magis commendanda quam actiua ex parte actus.

Tertium folium roſæ ſanctæ contemplationis dicitur remiſſio. Quamuis enim vt iam probatum eſt,uita contemplatiua ſit a toto genere nobilior, & perfectior vita actiua, nihilominus licet, & aliquando opus eſt remittere

ſeu prætermittere ad tempus contemplationem propter actionem. Iſtud autem probat tripliciter, videlicet.

Auctoritate. Similitudine. Exemplo.

PRIMÔ igitur atente iuris Canonici ſeu Eccleſiaſtici, vt patet. 7. q. 1. ſuggeſtum, vbi Liberius Papa dure reprehendit aliquos qui voluerunt deſerere laborem curæ ouium Christi, & quieti cōtemplationis ſe tradere. Tunc enim tēporis vt dicit glo. ibidem, multi epiſcopi propter tribulationes extrinſecas, tam hæreticorum quam tyrannorum appetebāt intrare religionem vt quietius contemplationi vacarēt. Et de facto multi ſic fecerunt gregem ſuum inter lupos relinquētes. Quod cū audiſſet dictus Papa Liberius hęc omnino prohibuit. Ad idem etiā cap. Omnium. 8. q 1. &c. In ſcripturis. Vbi narrantur verba Greg. in regiſtro dicentis. Quies uobis ex corde appetenda eſt, & tamen pro multorum lucro aliquando poſtponenda. Nam ſicut toto deſiderio debemus occupationem fugere, ita ſi deſit qui prædicet, occupationis onus libenti neceſſe eſt humero ſubire. Et adducitur ibi exemplum de Eſaia. Nam vt legitur Eſa. 6. cum Dominus ad prædicandum ſibi perſonam quæreret dicens. Quem mittam, & quis ibit ex vobis, ultro ſe obtulit Eſaias dicens. Ecce ego mitte me. Ad idem propoſitum confirmandum facit, c. Niſi cum prædē extra de renuntiatione, vbi Papa Innocentius. III. reſcribit quidam epiſcopo quo epiſcopatum ſuum voluit dimittere, & contemplationi vacare dicens. Nec putes, inquit, quod Martha ideo in illam partem elegerit, quæ circa plurima ſatagebat, quia Maria optimā partē elegit, quæ non auferetā ab ea quia licet illa ſit magis ſecura. Iſta tamen eſt magis fructifera. Item licet illa ſit, magis ſuauis. Hæc tamē magis vtilis, cum in ſexu diminutę ſobolis lippitudo Lyæ. Rachelis pulchritudini ſit prælata, quatenus contemplatiuus eſſe valeas, actiuus, legiſlatoris exemplo, ideſt Moyſi ſecundum glo. qui nunc aſcendit in montem vt gloriam Domini cerneret cum maiori libertate nunc autem deſcendebat in caſtra, vt cum utilitate neceſſitatibus populi prouideret, quapropter facilius indulgetur vt aſcendat Monachus ad præſulatum, quam præſul ad Monachatum deſcendat. Hæc ibi. Ex his ergo omnibus patet quòd quamuis vita actiua quæ occupatur in operibus cha-

ritatis, & pietatis, & in nexa cura rei familiaris, non ſit ita ſecura, & ſuauis, ſicut contemplatiua, eſt tamen plus fructuoſa, & vtilior, vt patet de regul. & tran eun. ad religio. c. licet, vbi dicitur, quòd Chriſtus eſt natus de Lya, & non de Rachel. Nec Maria legitur eum in domum ſuam recepiſſe, ſed Martha, vt oſtendatur quòd quantum ad vtilitatem ſolicitudo præfertur contemplationi, & labor quieti.

SECVNDO probatur idem ſimilitudine tali. Dicit enim Philoſophus quòd melius eſt philoſophari a toto genere, & ſimpliciter quam ditari, tamen neceſſitatem patienti melius eſt ditari.i.ſibi ſubueniri, quam Philoſophari. Ita in propoſito poſſumus dicere quòd vita contemplatiua ſimpliciter eſt præferenda vitæ actiuæ, propter ſui nobilitatem, & dignitatem, nihilominus quandoque intermittitur ad tempus non ratione vtilitatis. Sicut patet de illis qui de religione, & contemplatione transferuntur ad ſtatum prælationis qui hoc modo vocantur ad prælaturam non vt contemplatione ad opera vitæ actiuæ interdum deſcendāt vt proximorum ſaluti, & neceſſitati prouideant.

TERTIO probantur idem propoſitum exemplo. Legitur enim in vitis patrum, quod quidam frater peregrinus venit ad Abbatem Siluanum in mōte Synai, & uidit quod fratres operabantur. Et dixit eis. Quare operamini eſcam quæ perit, Maria autem optimam partem elegit. Tum pater Siluanus dixit diſcipulo ſuo Zachariæ. Da illi codicem vt legat, & mitte illum in cellulam quæ nihil victualium habet. Hora autem nona circunſpiciebat frater ille uiam ſi forte vocaret eum ſenex ad comedendum. Poſtquam ergo tranſiſſet hora nona, nec aliquid illi allatum fuiſſet, venit ad ſenem, & dixit ei. Nunquid hodie non comederunt fratres Abba? Ad quem Siluanus. Sic. Et ille Quare me nō vocaſti? tunc dixit ei pater Siluanus. Tu homo ſpiritualis es & non habes neceſſario comedere eſcam nobiſcum qui homines carnales ſumus, & qui opus comedere habemus, & ideo operamur. Tu autē bonam partem elegiſti. Legis enim omni die, & non vis carnalē eſcam accipere. Hæc ergo audiēs, cœpit pænitere ac dicere, Indulge mihi pater. Tunc reſpōdit ei Siluanus. Vides ergo q̃ neceſſaria eſt Martha, Mariæ propter Martham, enim, & Maria laudant. Item narratur

ibidem alia hiſtoria de Abbate Ioanne qui ſolitus erat nar rare, quòd in principio ſuæ conuerſionis voluerat eſſe ſicut Angeli, videlicet nihil manibus operando, ſed ſoli Deo ſeruiendo. Cumque in eremo per ebdomadam ſic vixiſſet, tandem reuerſus eſt ad fratrem ſuum propè habitantem ad oſtium fortiter pulſans. Ad quem frater. Quis es tu? At ille. Ego ſum Iohannes frater tuus. Et reſpondens alter. Dixit ei. Iohannes frater meus Angelus factus eſt, & ultra inter homines non eſt. Cumque Iohannes continuè pulſaret, tum quia eſuriebat, tum quia hyems erat, alter tamen, & non aperuit, licet permiſit eum affligi vſque ad mane. Mane igitur facto aperuit ei dicens. Si homo es opus habes iterum operari, vt paſcaris. Et ille pęnitentiam agens dixit ei Ignoſce mihi pater, quia peccaui. Similiter legitur in prædicto libro de beato Antonio, quòd cum ſemel ſolitarius deambularet per eremum, & Domino piæ conqueretur dicens. Domine volo ſaluus fieri, ſed non permittunt me cogitationes meæ. Quid facio in hac eremo, aut quomodo ſaluus ero. Hoc eo dicente, ſtatim vidit quendam iuxta ſe operantem, Deinde ab operibus ſurgentem, & orantem, & iterum ſurgentem, & operantem. Inde rurſus ad orationem ſurgentem. Erat autem Angelus Domini miſſus ad correptionem, & cautelam dandam Antonio, & dixit ei. Sic fac, & ſaluus eris. Quo audito magnū ſumpſit gaudium, atque fiduciam, & deinceps ita faciens ſalutem, quem quærebat inuenit. Patet ergo, quòd licet interdum intermittere contemplationem propter neceſſitatem, tum propter vitæ neceſſitatem, tum propter aliorum ſalutem, tum propter virium refocillationem, quæ aliquantulum debilitantur in actu contemplationis pro ſtatu præſenti. Laboremus ergo fratres coronare nos roſa ſanctæ contemplationis, quantum patitur conditio, & fragilitas ſtatus præſentis, quatenus a dalore contemplationis mereamur tandem coronari roſa gloriæ cœleſtis. Quam nobis concedat, &c.

DE DOLORE CHRISTI IN FLAGELLAtione. *Sermo Trigeſimustertius.*

CORONEMVS nos roſis. Sap. 2.

POSTQVAM dictum eſt, de tertio denario roſarum coronæ virginalis, primo quoque denario addimus ſermonem vnum de dolore Chriſti in circunciſione. Item & ſecundo denario addidimus ſermonem alium de dolore eiuſdem Chriſti ſaluatoris noſtri in horto, & hoc quidem fecimus ob reuerentiam illorum duorum groſſorum ſignaculorum, ſeu grauorum, quæ poſt dictos denarios occurrunt, & quæ ibi apponit ſolen, vt tunc deuotè ipſa latur oratio Dominica, cum recordatione paſſionis illius, qui mirabilem aduerſus ſemetipſum ſuſtinuit contradictionem Conſequenter ſupereſt poſt tertium denarium prædictũ ſubiungere alium ſermonem de dolore eiuſdem Chriſti in flagellatione, & hoc ob reuerentiã tertij groſſi ſignaculi, vt amodo ſub illo ſignaculo legatur dicta oratio Dominica cum recordatione dicti doloris, qué pro omnibus nobis ſuſtinuit ipſæ pijſſimus Chriſtus Ieſus cũ flagellaretur, conſpueretur, colaphis cederetur, derideretur, & huiuſmodi. Ideo in præſenti ſermone omiſſo cõmuni ſtilo aliorum ſermonum huius opuſculi, ſicut, & in alijs duobus qui loquuntur de prædictis duobus doloribus Chriſti factum eſt, circa duo principaliter verſabitur noſtra intẽtio. Nam primò tractabitur de prædicto dolore Chriſti in flagellatione. Secundò quomodo debemus patientiam habere in noſtra flagellatione.

QVANTVM ad primum mouentur aliqua dubia, quorum primum eſt, quaſi præambulum ad cætera, & ad materiam de paſſione Chriſti, quòd eſt tale.

VTERVM Deus debuerit facere hominẽ impeccabilẽ, vt non oporteret eũ ad nos deſcendere, & tot atq; tanta ſuſtinere. Ad hoc dubium reſpondeo per tres veritates.

PRIMA igitur veritas eſt, ꝙ Deus non potuit facere hominem impeccabilẽ per naturã. Hæc aũt impotentia magis ſe tenet ex parte rei cui hoc repugnat, q̃ ex parte Dei, ſicut dicimus, ꝙ Deus non poteſt facere montẽ abſq; valle

aut præteritum non fuiſſe,& huiuſmodi,hu us autem opinionis eſt beatus Tho. 3.Sen.diſt. 23. q. 1.art 1. in corpore articuli,vbi dicit, quòd uoluntas creata ex natura potẽtiæ eſt,tam libera, q nõ poteſt determinari ad bonum niſi per gratiam ſolum. Eandem etiam poſitionẽ proſequitur ſuus defenſor Capriolus dicens eadem.Nulla enim natura creata eſt ſibijpſi lex , & regula, ſed neceſſario habet regulari a ſuperiori lege, & regula,videlicet diuina, quæ ſola eſt ſibijpſi lex,metrum,& menſura,indefectibilis, inobligabilis, inuariabilis,& inenarrabilis. Dicere ergo hominẽ adeo potuiſſe produci impeccabilem per naturam eſt dicere ipſum ne potuiſſe obligari a Deo ad aliquid faciendum, & ipſum quodammodo æquare Deo.

SECVNDVM veritas eſt,q in laudem gloriã, & honorem hominis cædit,q poſſit peccare.& tamen non peccet.Nam de unoquoque tali poteſt dici illud Eccl. 31. Potuit traſgredi,& non eſt trangreſſus, & facere mala, & non fecit.Ideo ſtabilita ſunt bona illus in Domino,ideſt merces magna ſibi reſeruatur cum Deo in cœlo, ex hoc,ſcilicet, q benè uſus eſt ſuo libero arbitrio. Sicut hiſtoriam habemus de Dauid.1.Re. 24. Qui potuit percutere,& occidere perſecutorem ſuum Saul , & noluit . Propterea dictum verbũ Eccl.legitur frequenter in Epiſtola de vno confeſſore.Item vt dicit Ambro.ſuper Luc.lib.8.Non eſt uirtutis, non poſſe peccare,ſed nolle.

TERTIA veritatis eſt, q ſatis expediebat Deum facere hominem, qui peccare poſſet,vt ſic recognoſcens imperfectum ſuum,cogeretur ad Deum recurrere,& eius auxilium implorare,vt dignetur eum a peccato,& ruina præſeruare. Ita ut omnes merito dicere poſſimus illud. 2. Paral. 20. Non eſt in nobis tanta fortitudo,ut poſſimus huic multitudini reſiſtere, quæ irruit ſuper nos , hoc referendo ad Demones,& eorum tentationes . Sed cum ignoremus , quid agere debeamus, hoc ſolum habemus reſiduitatis, vt oculos noſtros dirigamus ad te, ſiuple Deus,vnde per contrarium ſæpe contingit,q præſumẽtes de propria iuſtitia, ſeu de proprijs uiribus in grauiſſima labuntur ſcelera. Patet ergo,q Deus non potuit facere hominem impeccabilẽ per naturam.Inſuper vbi hoc potuiſſet, non tamen ita decuit

euit fieri,ſed magis oppoſitum, potuit tamen eum facere impeccabilem per gratiam,& gloria,ſicut de facto patet de beata Virgine,& de cæteris confirmatis in gratia pro ſtatu præſenti.Item de illis,qui ſunt in gloria,qui omnino peccare non poſſunt. Præter hæc omnia Deus rationabiliter fecit hominem peccabilem, atque permiſit eum peccare,vt ex peccato ſuo occaſionabiliter ſequeretur maius bonum, quam ipſum peccatum eſſet malum, & illud eſt filij Dei incarnatio,& eiuſdem paſſio,quæ fuit maius bonum in ratione meriti, quã fuerit ma ũ peccatum A dę in ratione demeriti.Nã vt dicit Aug.in Enchiridion.c.10.Neque Deus omnipotens cum ſummè ſit bonus, vllo modo ſineret aliquid mali eſſe in operibus ſuis, niſi vſq; adeo eſſet omnipotens, & bonus,vt benefaceret etiam de malo. Hæc ille.Et ſic patet ad primum dubium.

Secvndvm dubium eſt. Quare Chriſtus nõ liberauit nos ſolo nutu ſicut vtiq; facere poterat abſq; hoc, ꝙ tantũ laboraret pro noſtra ſalu. & tandem mortis ſupplicium pateretĩ.Pro rñſione huius dubij notandę ſunt tres veritates.

Prima igitur veritas eſt. Si Chriſtus ſolo nutu, & abſque omni ſatisfactione hominẽ a peccato liberare voluiſſet contra iuſtitiã nõ feciſſet,hanc veritatem ponit beatus Tho.3.par.q.46.art.2.in ſol.ad tertium ille, inquit, iudex non poteſt ſalua iuſtitia, culpam ſine pœna dimittere, qui habet punire culpam in alium commiſſam, vtpote in alium hominem,vel in totam publicam,ſiue in ſuperiorem principem. Modo ſic eſt, quòd Deus non habet ſuperiorem, quinimo ipſe eſt ſupremũ,& omne bonum totius vniuerſi.Et ideo ſi gratis, & abſque quæcunque ſatisfactione remittat peccatum,quod habet rationem culpæ, ex eo, ꝙ cõtra ipſum committitur,nulli facit iniuriam. Sicut neque homo,qui gratis,& miſericorditer remittit offenſam in ſe commiſſam.Et ideo Dauid miſericordiam, petens dicebat. Tibi ſoli peccaui. q.d.potes mihi, ſine iniuſtitia dimittere, ex qui offenſa eſt contra te ſolum.

Secvnda veritas eſt hæc. Magis decuit genus humanũ redimi per viã ſatisfactionis,ꝙ̃ gratis, & liberaliter condonando culpa primò parenti offendenti. Hæc veritas patet ſic. Nã per uiã ſatisfactionis,obſeruata eſt iuſtitia,& ſimi-

 liter

liter miſericordia in opere humanę redemptionis, quæ quidem duo obſeruata non fuiſſent, ſi culpa primi parentis gratis fuiſſet condonata, vt de ſe patet. Quis ergo ibi fueritis obſeruata iuſtitia patet ſic, ibi obſeruatur ratio iuſtitiæ qñ ſoluitur præciũ, & debitum Modo Chriſtus pro nobis ſoluit præciũ Deo patri, ſecundũ illud pſalmiſtæ. Quæ non rapui tunc exſoluebam, igitur. Quia igitur hanc ſatisfactionem per nos ſoluere non poteramus, ideo Chriſtus ex immenſa ſua charitate fecit eam ſuam. Oportet tamen, ꝙ ſibi cooperemur partem ſoluendo. Et in hoc decipiuntur multi Chriſtiani, qui poſtquam fuerunt confeſſi, & impleuerũt ſatisfactionem a confeſſore iniunctam, credunt eſſe quinti coram Deo. Similiter, ꝙ in opere humanæ redẽptionis fuerit obſeruata miſericordia, patet ſic ibi enim obſeruatur ratio miſericordiæ, quando is, qui deliquit non punitur ſecũdum exigentiam demeriti ſui, eo ꝙ proximus ſuus aſſumit obligationẽ ſupra ſe. Sed ſic fuit in propoſito, igĩ. Poterãt ergo dicere Chriſtus Deo patri, illud pſalmiſtæ. Miam, & iudiciũ cãtabo tibi Dñe ſupple in morte, & paſſione mea.

TERTIA veritas. Conſideratio, & contemplatio, immenſę charitatis Chriſti, qui tanta pro nobis pati dignatus eſt, cũ tñ ſolo nutu nos redimere potuiſſet, debet nos ardenter inflammare ad ampliorẽ ipſius Chriſti dilectionẽ. Cum enim, quis habet amicũ detentum in carcere, quãto maiorẽ laborẽ pro eo ſuſtinet, vel quanto maius præcium dat pro eo liberando, tãto debet eſſe gratius captiuo, illud quod pro eo agit amicus. Sic aũt eſt in propoſito. Nã Paulus dicit. 1. Co. 6. Empti eſtis præcio, &c. Ergo debemus ardentius Deum diligere incarnatum, & paſſum, quã incarnãdum, & paſſurũ. Vnde Amb. ſuper Luc. li. 2. Populus, inquit Dñe Ieſu iniurijs tuis debeo, ꝙ redemptus ſum, quam operibus ꝙ creatus ſum. Non prodeſt naſci niſi redimi profuiſſet Item Aug. in li. de bono virginali loquens de eiuſdem Chriſti dilectione dicit ſic. Totus nobis figatĩ in corde, qui pro nobis totus fixus eſt in cruce. Ex his patet deceptio illorũ, qui fatuè ſperant ſaluari ſine proprio labore, ſed refugiũt quãtuncunq; opus penale pro ſua ſalute tollerare. Tales igĩ nõ proprie ſperãt, ſed præſumũt. Si. n. oportuit Chriſtũ pati, qui innocentiſſimus erat, & hęres paradiſi, quia filius,

lius,& per paſſioné intrare in gloriã ſuam ſibi optimo iure debitam,qũo ergo præſumunt ſaluari delicatè viuentes.

TERTIVM dubium eſt.Cur Chriſtus voluit tam dure,tam diu,& tã diffusè flagellari maximè cum eius mors, & crucifixio ſufficiſſet ad humani generis redemptionem. Ad hoc quæſitum triplex eſt reſponſio,ſiue ratio.

PRIMA igi͂t ratio eſt,vt figuras,& prophetias impleret. Sic.n.præfiguratũ fuerat Iob.2.vbi dr͂,ꝙ Sathã per qué intelligitur Pilatus,percuſſit Iob, ideſt Christum vlcere peſſimo,videlicet a planta pedis, vſque ad verticem capitis. Ité de hoc alia figura legitur,videlicet.2.Machabeorũ.3.vbi dicitur,ꝙ Heliodorus ingreſſus tép'um dñi, qđ erat in Hieruſalé ibi grauiſſimæ cęſus eſt,adeo vt vix ſemiuiuus euaſerit.Ita,& Chriſtus priuſquã præſentaretur Pilato,de mãdato Caiphę,& per miniſtros eius ductus fuerat in templũ in quo multa miracula fecerat,& doctrinam ſalubré prædicauerat,& ibi ad columnã tépli ligatus grauiſſimæ flagellatus extitit. Ité ſic fuerat prophetatũ per pſalmiſtam in perſona Dñi loquenté,& dicenté. Fui flagellatus tota die.ſ.in prætorio Pilati,& caſtigatio mea in matutinis,hoc referendo ad primam illam flagellationé in templo hora noctis factã, quando.ſ.decantari matutinæ apud viros clauſtrales. Item Eſa.50.Corpus meũ dedi percutientibus. Item eiuſdem.53.Verè languores noſtros ipſæ tulit,& dolores, &c. Sequitur.Et nos reputauimus,quaſi leproſum.ſ.pp multitudinem plagarum,& percuſſum a Deo,& humiliatum.

SECVNDA ratio eſt.vt ruinas Angelorũ de hominibus reparãdas virtute ſui ſanguinis oſtenderet. Sunt.n.ſecundũ doctores in vna legione Angelorũ ſex milia ſexcentum ſexaginta ſex Angeli. Et quia de quolibet ordine dictorũ Angelorũ aliqui ceciderunt,ideo Chriſtus voluit in corpore ſuo tot flagella ſeu plagas pati, quot Angeli ſunt in vna legione,vnde Bern. Volue,& reuolue huc,& illuc dominicum corpus,& vbiq; dolorem inuenies, & vbiq; cruoré. Et eſt notandũ ꝙ quicunq; dixerit ſingulis diebus,vnius anni quindecim Pater noſter tunc dicere poterit in fine anni,ꝙ dedit vnũ Pater noſter cuilibet plagę Chriſti.Cõſulo ergo, ꝙ quilibet ita faciat. Qui aũt per ſingulos dies dicunt roſariũ B.Virginis,ita faciũt.Nã inter centũ quinquaginta par-

uam

nam grana ſunt quindecim groſſa, ſuper quibus pauſando legitur oratio Dominica.

TERTIA ratio durę flagellationis Chriſti eſt, vt omne peccatum per ſuum ſanguinem deleret. Pro quo eſt notandum, ꝙ Chriſtus fudit ſanguinem ſuum multotiés. Primò quidem in Circuncisione, & hoc ad delendum peccatum luxuriæ. Secundò in horto ad delendum peccatum gulæ. Ex gula enim ſolent naſci in corpore multæ ſuperfluitates, & abhominationes vitioſę pro quibus curandis Chriſtus effudit ſudorem ſanguineum. Tertiò fuit ſanguineum ſuum in flagellatione ad delendum peccatum Inuidiæ. Nā ſicut inuidus nocet proximo ſuo omnibus modis quibus poteſt, & lętatur de eius infortunio, ſeu etiam infirmitate corporali. Ita per oppoſitum Chriſtus ex abundanti charitate totũ corpus ſuũ expoſuit vulneribus pro nobis. Quartò in coronatione, ad delendum peccatum Superbiæ. Quintò in manuum apertione, ad delendum peccatum Auaritiæ. Sextò in pedum conclauatione, ad delendum peccatũ Accidiæ. Septimò poſt mortem in lateris, & cordis lanceatione, ad delendum peccatum Iræ: quæ eſt ebulitio ſanguinis iuxta cor. Patet ergo cur voluerit Chriſtus pro nobis miſeris peccatoribus flagellari. Non ſimus ergo chariſſimi ingrati, neque immemores tantæ charitatis, & pęnalitatis, ſed vtcunque gratias refundentes, per ſingulos dies benedicamus matrem, cum filio: de nocte pſallentes roſarium virgineum. Cumque venerimus ad tertium groſſum ſignaculum ſub quo ſolet leg oratio Dominica. pauliſper immemoremur, & ſurſum cor eleuantes Chriſti flagellationem deuotè meditemur. Sic enim agentes proculdubio merebimur percipere a domino coronam gloriæ, & honoris in cœlis.

POSTQVAM viſum eſt ſuperius de dolore Chriſti quem ſuſtinuit pro nobis in ſua flagellatione. Nunc tractādum eſt, quomodo, & nos coronare debemus pauperculas animas noſtras dicta roſa rubea flagellationis. Pro quo eſt notandum, quòd in dicta roſa flagellationis ſunt tria pulchra folia, quæ ſunt

Vtilitas. Signabilitas. Remediabilitas.

PRIMVM igitur folium vocatur vtilitas. Nam ex flagellis

gellis domini patienter tolleratis ſequitur communiter triplex vtilitas, præter illa tria bona, quæ aſſignata ſunt ſer. 22. Propter, quæ debemus in præſenti libēter tollerare aduerſa, quæ ſunt

Purgatio. Præſeruatio. Glorificatio.

PRIMA igitur vtilitas prouenienς ex flagellis domini æquanimiter tolleratis eſt humilitatis inductio. Flagella enim domini, & quęque aduerſa inducunt hominem ad humilitatem, & ſuijpſius recognitionem. Videmus enim quòd ventus fulgur, & tempeſtas proſternūt, & ad terram humiliant arbores, & alta ędificia. Sic, & flagella domini ſuperbos, & latos humiliant. Vnde legitur in Exodo in pluribus capitulis, ꝗ cum Pharao rex ille ſuperbiſſimus ſentiret flagella, & plagas domini, ſtatim videbatur humiliari. Ita vt rogaret Moyſen ad depręcandum dominum pro eo, atq; diceret populo Iſraelit co. Ite ſacrificate Deo veſtro. Item 2. Mach. 9. Legitur de illo ſuperbiſſimo, & ſceleratiſſimo viro Antiocho, ꝗ cum flagellaſſet eum dominus ita vehementer, vt nec ipſe, nec ſui famuli fętorem de corpore ſuo exeuntem ferre poſſent, tandem diuina admonitus plaga ad agnitionem ſui venire cępit. Ita vt diceret iuſtum eſt ſubditum eſſe Deo, & mortalem non paria Deo ſentire. Flagella ergo quæ in prædictis reprobis hominibus induxerunt humilitatem coactam, & fictam in electis inducūt humilitatem veram, & voluntariam. Hoc patuit in rege Ezechia de quo legitur. 4. Reg. 10. quòd poſtquam ſuperbiſſet de victoria, & vltione quam fecerat Deus de Sennacherib, ęgrotare cępit ad mortem. Sed quia ſub tali flagello veraciter humiliatus eſt, & flere cępit. Ideo Deus contulit ſibi ſanitatem, & prolongauit vitam.

SECVNDA vtilitas ex flagellis domini proueniens dicitur a peccatiș ereptio Solet enim aſinus in luto ſub ſarcina iacens flagello percuti, vt inde eripiat. Similiter equus deuians ſolet calcaribus vrgeri, vt ad rectam redeat viam, ſicut feciſſe legitur Balaan aſinæ ſuæ. Num. 22. Item ſolet veſtis virginis percuti, vt pulueres inde exeant. Ita in propoſito ſolet dominus plerunque electos quos perdere nō vult, ſed ſaluator corporaliter flagellare, & tēporaliter percutere, vt a peccatis in quibus lapſi fuerant reſiliant, & in

poſte-

poſterum cautiores fiunt. Propterea in decretis. 23. q. 4. nimium, &c. diſplicet. dicitur, ꝙ ſicut paſtor errantia peccora flagello reducit, ſic homines errãtes per varia peccata ſunt per flagella reducendi, ſicut feciſſe legitur beatus Benedictus de quo dicitur in decretis diſt. 45 cum beatus. § Salomon, ꝙ percutiendo quendam Monachum corporaliter ſanauit eum ſpiritualiter. Sed perfecto nonnulli ſunt qui ſub flagellis domini non ſolum non emoriuntur, ſeu a peccatis eripiuntur. Qui nimmo deteriores, & obſtinatiores efficiuntur in hoc ſimiles incudi fabri, quæ quanto plus percutitur, tanto durior efficitur. Item ſunt ſimiles gliri, ſeu terræ tenaci, quæ cum flagellatur baculis, aut territur pedibus, tunc induratur Sunt denique tales ſimiles vrſo, qui vt vulgo dicitur cum flagellis impinguatur. Ita & multi impinguantur in malitia dum, flagellantur ſiue per impatientiam blaſphemantes nomen domini, ſiue odientes eos, qui ipſos admonent de ſua ſalute, & huiuſmodi.

TERTIA vtilitas proueniens ex dictis flagellis domini patienter tamen tolleratis dicitur fęlix conſummatio. Nam tales per virtutem patientiæ facientes de neceſſitate virtutem, & in tali ſtatu decedentes perueniunt ad gloriã æternam euitantes pœnam infernalem ſimul, & purgatoriam, ſicut patet per pulchrum exemplum quod ponit Grego. homil. 15. Hoc autem exemplum habetur ſupra ad longum, videlicet ſer. 11. qui intitulatur de dolore Chriſti in Circunciſione. Nam vt dicit Auguſt. de verbis domini ſer. 37. Mane miſericordiæ eſt nequitię impunitatem non relinquere. Nec enim cogatur Deus in extrema gehennæ dãnare, modo flagello dignatur caſtigare. hæc ille. Item Amb. ſuper Beati immaculati. ſerm. 11. dicit, quòd flagella iuſto remedio ſunt ſalutis. Et Paulus Hebr. 12. dicit, quòd dominus caſtigat omnem filium quem recipit. Et Thobiæ. 13. Tu flagellas, & ſaluas. q. d. Poſtquam in præſenti flagellaſti iuſtum, in futuro ſaluas eum. O fęlix contumatia dextere excelſi dum ſcilicet flagella conuertuntur in ſalutem. Secundum folium roſe flagellationis dicitur ſignabilitas. Nã flagella huius mundi interdum ſunt ſignum in bonum. Interdum etiam ſignum in malum, ſecundum merita hominum. Sunt ergo ſigna

Dile-

Dilectionis. Electionis. Reprobationis.

PRIMÒ igitur ſunt quandoque ſignum dilectionis, & familiaritatis. & hoc quo ad bonos. Cum enim Rex vel Imperator inuitat ad potum aliquem militem, & vult, ꝙ bibat poſt eum in vaſe ſuo, & de eodem uino, tunc oſtendit illi ſignum maximè familiaritatis, & dilectionis. Sic autem facit Chriſtus electis ſuis cum vult eos pati aduerſa in præſenti, quibus ipſe primò potatus, & inebriatus eſt a iudæis, & crucifixoribus ſuis, de quibus loquitur piè conquerendo dicens. Dederunt in eſcam meam fel, & in ſiti mea potauerunt me aceto, ideſt, dura, & amara flagellatione. Propterea ipſe in figura huius interrogauit Iacobum, & Iohannem dicens. Poteſtis bibere calicem quem ego bibiturus ſum Matth. 20. quaſi dicat. Eſtis æquanimiter ferre pro nomine meo contumelias opprobria, & flagella ſicut, & ego primus pro ſalute veſtra porto. Debemus ergo cum dictis Apoſtolis reſpondere, & dicere. Poſſumus ſcilicet cum tuo adiutorio, alias non. Cum ergo flagella patimur in præſenti nõ murmuremus, ſed patientiam habeamus, attendentes, quòd pater noſter eſt, qui nos flagellat, & qui nobis hæreditatem cœleſtem reſeruat, attendentes etiam in quantis offendimus omnes quotidiè, & quòd facit nobis pater cœleſtis magnam gratiam cum nos flagellat in præſenti ne nos flagellet in futuro. Ipſe enim eſt, quo ait Apoc. 3. Ego quos amo, arguo, & caſtigo. Audiamus denique Spiritum Sanctum nos admonentem. Prou. tertio, & dicentem. Diſciplinam domini fili mi ne abijcias ne deficias cum ab eo corriperis: quem enim diligit dominus corripit, & quaſi pater in filio complacet ſibi. Super quo dicit glo.ord. quòd tanto minus de flagello quo caſtigamur murmurare debemus, quanto certius in eo paternę dilectionis pignus tenemus.

SECVNDÒ huiuſmodi flagella ſunt quandoq; ſignũ electionis, & ęternę prędeſtinationis, ſecũdum ꝙ pulchrè declarat Aug. ſuper pſal. 93 exponens illud verbum dicti, pſalm. Quia non repellet dominus plebem ſuam. Quando dominus flagellat hominem eum exercet nõ autem repellit dicentem Apoſt. Hebr. 12. Flagellat Deus omnem filium quem recipit. Deinde ponit talem ſimilitudinem, dicens.

Vide-

Videmus homines aliquando iam deſperatos filios ſuos dimittere viuere quomodo volunt. Eos autem de quibus ſpē habent, vt corrigantur, flagellant. Illos autem quibus permittunt facere quæcunque volunt, non volunt admittere ad hæreditatem ſuam. Illos verò flagellant quibus hæreditatem ſeruant. Non dicat ergo filius cui pater hæreditatē ſeruat. Plus amat pater meus fratrē meū cui pmittit facere quicquid vult ego autem ſi me mouerē contra miſſionē patris mei flagella ſtatim inuenio Tu gaude ſub flagellis, quia tibi ſeruatur hæreditas, quia non repellet dominus plebē ſuam. Quos ergo ad tempus emendat non in æternum dānat. Quibus autem ad tempus parcit, æterna ſupplicia p̄parauit Elige ergo tibi temporalem pœnam, aut ſempiternam gehennam, temporalem fęlicitatem, aut ſempiternā vitam. hæc ille. Nota de Imperatore Mauritio cui fuit à domino data optio eligendi in præſenti, uel in futuro puniri. Sed tanquam vir prudens, & benè conſultus elegit primū.

TERTIÒ flagella huius uitę quandoque ſunt ſignum æternæ reprobationis. Nam ut habetur in decretis. 7. q. 1. cum percuſſio, flagella quandoque ſunt ad uindictam. Sūt etiam quandoque ad initium futuræ, & perpetuę damnationis. Nam ut dicit Aug. ſuper Pſalterium, pſalm. 9 huiuſmodi flagella iuſtè damnationi ultimæ præparant obduratos. Item Iſid. lib. 3. de ſummo bono. cap. 2. Flagella quibuſdam in hac uita inchoant, & in æterna percuſſione perdurant. Vnde & per Moyſen dominus dicit. Ignis ſuccenſus eſt in furore meo, & ardebit, uſque ad inferni nouiſſima. Nec eſt contra illud Naum 1. Non iudicabit Deus bis in idipſum, quia una percuſſio intelligitur, quæ hic cepta illic perficitur. Non eſt enim aliud præſens flagellatio, quā initium ſequentium tormētorum. Hinc in pſal. ſcribitur. Operiantur, ſicut diſploide confuſione ſua. Diſplois enim duplex veſtimentum eſt, quo figuraliter induuntur, qui & tēporali pęna, & æterna damnantur. Hinc Hiere. ait. Duplici contritione contere eos. i. gemina pęna, ſcilicet præſenti, & futura. Nam quibuſdam ſecreto Dei iudicio hic male eſt, & illic benè, ut pauperi Lazaro. Quibuſdam econuerſo hic bene, & illic male, ſicut diuiti epuloni. Quibuſdam, autem hic male, & illic pęnis, quia hic corrigi nolentes, & flagel-

ri in hac uita incipiunt, & in æterna percuſſione damnantur. hæc ille. Referunt enim Titus Liuius, ſimiliter, & Valerius Maximus, quod olim apud Romanos talis conſuetudo obſeruabatur, quod omnes qui ſecuri percutiebantur prius flagellabantur. Vnde & de Chriſto legitur Matth. 15. quod Pilatus tradidit eum Iudæis primo flagellis cæſum, ut crucifigeretur. Sic, & Deus uidetur facere aliquibus peccatoribus quos deputat æternis ſupplicijs cruciandos. Nam tales quandoq; temporaliter in hoc mundo, & corporaliter flagellat, ſicut ſunt forte illi, qui & ſi ſentiant manum domini ſuper ſe inualeſcere in dies, non tamen emendantur. Non enim male ablata reſtituunt, rancorem de corde non deponunt uitam emendare non proponunt. Quinimmo ſub flagellis domini deteriorantur, & impatientes ſunt. Et tales habent ſuper ſe magnum ſignum, & argumentum, quod in præſenti inchoant ſuum infernum, ſicut patet de Pharaone. Item de Antiocho. 2. Mach. 9. Item de Herode Act. 12. Item de Iorã de quo legitur 2. Paral. 21. qui fuerit peſſimus idololatra. Item, qui occiderit omnes fratres ſuos gladio, ſed nõ euaſit flagella domini. Nam ut habetur ibidem egrotauit peſſimo languore uteri donec egredientur uitalia ſuæ Paulatinę per dies ſingulos. Sicque flagellatus eſt pœnæ illa horribili non quidem ad diem, ſed per annos duos, ut habetur ibidem, & tandem per infęlicem mortem tranſiuit de flagello temporali ad flagellum, quod finem neſcit. Patet ergo quomodo quandoque flagella prę ſentis uitæ ſunt ſignũ damnationis æternæ, bonis itaque proſunt, ſed malis obſunt propter ſuam obſtinationem, uideat itaque quilibet quo animo flagella domini in corpore ſuo portat, & tunc perpendere poterit ſi illi ad ſalutem, uel ad damnationem infligantur a domino.

Tertium folium roſæ flagellationis corporalis dicitur remediabilitas. Si ergo quæritur quomodo poterimus remediare ne in huiuſmodi flagellis ſuccumbamus per impatientiam, & animi deiectionem. Reſpondeo breuiter, quòd tribus modis.

Primò modo per paſſionis Chriſti feruentem recordationem, ſtatuentes coram oculis mentis quæ & quanta pijſſimus agnus Chriſtus pro nobis pati dignatus eſt. Eſt

ad quod nos admonet Apoſtolus. Hebr. 12. Recogitate, inquit, cũ qui talem a pctõribus aduerſus ſemetipſum ſuſtinuit contradictioné, vt, &c. In huius figura legit. Nu. 21. ꝙ filij Iſrael morſibus flagellati a Serpẽtibus in deſerto, q̃ primũ reſpiciebant Serpentẽ Æneum curabant. Ita & cũ quis flagellat, & aduerſa patit̃ undecunq;, ſi ad mẽtem reuocet Xp̃i flagella, vituperia, opprobria, iniurias, & ſimilia, mox ſanabitur in aĩa. Vnde Aug. pſal. 36. exponẽs illud uerbum confirmat iuſtos dominus, dicit ſic. Si inter moleſtias incipias labi, proponitur tibi exemplum paſſionis Chriſti. Vide quid propter te pertulit, qui quare perferret non habebas. Quantacunque patiaris, non peruenies ad illas inſultationes ad illa flagella, ad illam ignominioſam veſtem, ad illam ſpineam coronam, ad illam poſtremò crucem, & mortem quam pro te ſuſtinuit Chriſtus. hæc ille.

SECVNDÒ modo poſſumus remediare contra flagella, non quidem ut non ſint, ſed ut nõ præualeant, & ne nos ad impatientiam inducant per peccatorum noſtrorum cõſiderationem, attendentes, ꝙ Deus flagellat nos eo, quod peccauimus in eum, & tranſgreſſi ſumus legem eius. Propterea Michęas propheta dicebat. Iram domini portabo, idest, pęnam adeò mihi inflictam patienter fęram quoniã peccaui ei eiuſdem 7 cap Nam ideo continuat Deus flagella ſua ſuper nos, quia perſeueramus in culpa. Vnde Aug. ſer. 3. Dominicæ 7 poſt Trinitatem. Cur, inquit, famem ò miſerrime pateris. Cur inopiam teterrimã ſentis. Cur tanta penuria laceraris. Creſcit famis quotidiè pęna, quia creſcit, & quotidiè culpa. Perſeuerant Dei flagella, quia in populo perſeuerant, & delicta. hæc ille. Item Grego. in collecta. Nulla, inquit, nocebit aduerſitas ſi nulla dominetur iniquitas.

TERTIÒ modo poſſumus remediare contra huiuſmodi flagella, & aduerſa pręmij cęleſtis contemplationem. Vnde Aug. pſal. 35. exponens illud uerbum. Apud dominũ greſſus hominis dirigetur, dicit ſic. Si tu vis ſuſtinere laborem attende mercedem. Nam & operarius in vinea deficeret niſi attenderet, quid accepturus eſſet. Cum autem attenderis, quid accepturus omnia erunt tibi vilia, quæ pateris, nec digna eſtimabis pro quibus illud accipias. Certe mi raberis

raberis tantum dari pro tanto labore. Hæc ille. Ecce quomodo ſpes præmij diminuit uim flagelli ſeu laboris. In cuius figura legitur Geneſ. 29. quòd cum Iacob ſeruiſſet Labam auunculo ſuo ſeptem annis in cuſtodiendo peccora ſua habiturus pro mercede ſui laboris Rachelem filiam ſuam in ſponſam, uidebantur illi dies pauci præ amoris magnitudine. Ita, & nos ſi attente contemplati fuerimus, quàm multitudo dulcedinis Dei, quàm abſcondit diligentibus ſe, profectò omnes dies uitæ noſtræ in laboribus, & anguſtijs in flagellationibus, & erumnis expoſiti, uidebuntur nobis pauci, Debemus ergo operare chariſſimi, ut diuinis flagellationibus caſtigati coronemus animas noſtras mediante gratia Dei, & uirtutem patientiæ roſa rubea corporali flagellationis, in æquanimiter ferendo flagella Domini. Nam ſic agentes indubiè coronabit nos Dominus ſuauiſſimis roſis in cœleſti gloria. Quam nobis concedat, &c.

DE ROSA SAPIENTIAE.
Sermo Trigeſimusquartus.

CORONEMVS nos Roſis Sap.2.
TRIGESIMAPRIMA Roſa coronæ myſticalis, quàm inſignita, & decorata fuit Dei, genitrix virgo, dicitur roſa Sap. Quęquidem Roſa congruè, ſequitur poſt Roſam ſanctæ contemplationis, de qua dictum eſt ſermone penultimo, quia per cõtemplationem diuinorũ efficitur homo habilior, & promptior ad conſiderandum altiſſimas cauſas, quæ per ſapientiam attinguntur, & circa quas verſatur hac autem roſa coronata fuit ipſa Maria ſuper omnes mulieres mundi. Ita ut de ea per quandã ſingularẽ prę rogatiuã poſſumus dicere illud, quod canit eccleſia de qua libet virgine. Hæc eſt virgo ſapiens, & vna de numero prudentium. Quid, inquit, deuotus Ber. ſuper miſſus eſt, non ſapiebat Maria in qua Dei ſapientia latebat. Chriſtus nempe, vt ait Apoſtolus eſt Dei virtus, & Dei in quo etiam ſunt

omnes theſauri ſapientiæ, & ſcientiæ Dei abſconditi. Cum ergo ipſe idem Chriſtus fuerit in ipſa Maria conſequens eſt, vt omnes theſauri ſapientiæ, & ſcientiæ Dei, atque ipſamet Dei, & virtus, & Dei, ſapientia fuerint pleniſſime in ipſa Maria. Pro quo eſt notandum, quod adeo ſapiens fuit, quod cognouit profunda, & occulta myſteria Dei ſuper omnem intellectum creatum, videlicet ſuper intellectum.

Apoſtolicum.
Propheticum.
Angelicum.

PRIMO igitur ipſa Maria per ſuam ſapientiam cognouit Dei myſteria profunda, & occulta ſuper intellectum Apoſtolicum, id eſt ſuper omnes Apoſtolos, & de talibus eos docuit, inſtruxit, illuminauit. Ita vt doctrix diſciplinæ Dei nuncupetur a ſapiente Salomone prou 31. Neq; enim Chriſtus in propria Apoſtolos de omnibus inſtruxit, qui didicerũt ſeu cognouerunt. Quinimmo. Paulo ante paſſionem, videlicet in die cęnę. Dixit illis, multa habeo vobis dicere, ſed non poteſtis portare modo. Cum autem venerit ſpiritus, quẽ ego mittam vobis a patre, ille docebit vos omnem veritatem. Io. 16. Præter autem hanc duplicem inſtructionem, quam habuerunt dicti Apoſtoli a duplici doctore, ſcilicet extrinſeco Chriſto, & intrinſeco ſpirituſancto multa didicerunt poſt Domini aſcenſionem, ab ipſa Virgine ſapientiſſima, ſecundum, ꝙ teſtatur Hieron. in ſer. de aſſumptione eiuſdem virginis. Ita dicens. Aſcendente Domino Ieſu in cęlum, virgo vacat cum Apoſtolis in ſchola virtutum, ac meditatur in lege mandatorum Dei. Conuerſatur cum Senatoribus cœli intra curiam paradiſi ſub diſciplina ſpirituſſancti, totiuſq; maieſtatis diuinæ, inuenitur prima inter primos cohortes ſummi regiæ, quorum vita iam non erat æternis, ſed de cœlis. Hæc ille. Ecce quomodo fuit diuinitus inſtructa pręter ea, quę didicerat a filio, quando cũ eo familiariter conuerſabatur in terra. Nam de ea ſcriptũ eſt Luc. 2. ꝙ conſeruabat omnia verba hæc, cõferens in corde ſuo. Item idem Hiero. vbi ſupra ad idem propoſitum loquitur dicens inter Apoſtolos nimirum, virgo beata poſt Chriſti reſurrectionem intrans, & exiens, familiarius de

Chri-

Chriſti incarnatione ac reſurrectione contulit. Hæc ille. Veriſimile igitur eſt, quod ipſi Apoſtoli in dubijs recurrebant ad ipſam Mariam tanquam ad fontem ſapientiæ, & ſcientiæ Dei. O quam iocundum erat Apoſtolis audire melliflua verba oris illius. Ita vt quilibet inuitaret eam ad loquendum, & diceret illud Can. 2. Sonet vox tua in auribus meis, quia vox tua dulcis. Ipſa autem benignè alloquebatur eos dicens cum pſal. Venite filij audite me, timorem Domini docebo vos. Et nota, quod in verbis ſuis nihil erat ſuperfluum, aut inane, ſed omnia erant ad Dei laudem gloriam, & honorem, & aſſiſtentium ædificationem. Vtinam ſic loqueremur, &c.

SECVNDÒ ipſa virgo Maria per ſuam ingentem, & ineſtimabilem ſapientiam cognouit profunda myſteriorũ Dei ſui intellectum propheticum. Nullus enim propheta æquari illi potuit in dono ſapientiæ, eo quòd multo maiora, & meliora fuerũt ſibi reuelata, quàm quibuſcunq; alijs prophetis. Nam illa, quæ ſpiritu prophetico cognouit non tantum cognouit audiẽdo per inſpirationem, ſicut alij prophetæ, verumetiam videndo ad ſenſum, & per experientiã ſaltem aliqua, qui quidem modus cognoſcendi valde rarus eſt apud prophetas. Pro quo eſt notandum, quod prophetarũ triplex eſt differentia. Quidam enim prophetant de præterito, ſicut Moyſes cum ſcripſit Gen. 1. In principio creauit Deus cęlum, & terram, &c. Quidem de futuro ſicut Eſayas. Ecce virgo concipiet, & pariet fi. eiuſdem. 7. Quidam de præſenti occulto ſicut Iohannes Baptiſta, qui digito oſtendit Chriſti præſentiam corporalem, & ſimul prophetauit de ipſius diuinitate intus latente dicens. Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi. Io. 1. Hæc autem tria genera prophetandi partialiter cæteris prophetis comunicata, ſimul fuerunt in beata Virgine. Ipſa nempe prophetauit de præterito cum in ſuo cantico ait. Suſcepit Iſrael puerum ſuum, ideſt Chriſtum filium Dei patris, ſicut ſupple ipſæ pater olim locutus eſt ad patres noſtros Abraham, &c. Secundò prophetauit de futuro in eodem cantico dicens. Ecce ex hoc, quòd, ſcilicet, concepi Dei filium beatam me dicent omnes generationes. Item cum miniſtris nuptiarum deficiente vino dixit. Quodcunq; vobis dixe-

rit.ſ.filius meus facite. Nā ideo ſic locuta eſt, quia præſcia futuri miraculi, ſciebat aquam in vinum conuertendam. Tertiò prophetauit de præſenti occulto, quando, ſcilicet iam Dei filio in eius vtero incarnato, & præſenti ait. Fecit mihi magna,qui potens eſt. In eodem cantico. Præterea ſi Iohannes Baptiſta, dicitur propheta, quia Chriſtum alijs occultum digito demonſtrauit, quanto magis Maria debet dici propheiſſa, quæ ipſum Chriſtum genuit, & toti occultum Deum viſibilem oſtendit. Cæterum ſi Iohannes,dicitur propheta, & pluſquam propheta, eo quòd de eo,prius prophetatum fuerat, & etiam parentes ſuos in ſua natiuitate prophetas quodammodo fecerat, patrem quidem cum ait. Benedictus Dominus Deus Iſrael, quia viſitauit, & fecit, &c. Matrem verò cum ad Chriſti matrem inquit. Vnde hoc mihi, vt ueniat mater Dn̄i mei ad me. Luc. 1. Multò magis debet dici Maria pluſquam propheta, quæ apertè, & copioſiſſimè a prophetis eſt prænunciata,a Patriarchis eſt deſignata, & in multis rerum generibus figurata,utpotè in Archa Noe, in uirga Moyſi, in uellere Gedeonis,& huiuſmodi. Ecce quō uirgo Maria abundauit in dono prophetię. Vnde glo.ord. ſuper illo verbo Eſa. 8. Acceſſi ad prophetiſſam dicit,quòd per illam prophetiſſam intelligitur uirgo Maria,quæ abſq; dubio prophetiſſa fuit. Et conceptum ex ea filium iuſſit uocari. Accelera,ſpolia,detrahe,feſtina,prædare quod nomen per effectum conuenit Chriſto concepto opere ſpiritusſancti ex prophetiſſa Maria. Patet ergo quomodo virgo Maria in dono ſapientiæ, & in cognitione occultorum myſteriorum Dei, exceſſit omnem intellectum propheticum.

Tertiò virgo Maria per donum ſapientiæ, quam habuit cognouit occulta Dei myſteria ſuper intellectum Angelicum potiſſimè myſterium incarnationis Dominicæ. Nam illud myſterium cognouerunt ſuperiores Angeli immediate a Deo per infuſam inſpirationem. Medij vero illud cognouerunt per traditam a ſuperioribus illuminationem inferiores, autem ſaltem aliqui illud cognouerunt ab Apoſtolis per publicam prædicationem,unde ſuper illud Ephe. 3. vt innoteſcat poteſtatibus multiformis

formis ſapientia Dei dicit gloſ. quòd Angelicis ſpiritibus aliquid acceuit per Apoſtolorum prædicationem. Item Hiero. dicit, quòd Angelicę dignitates myſterium incarnationis ad plenum non cognouerunt donec paſſio Chriſti fuit plene conſummata, & per Apoſtolos nondum prædicata. At verò virgo Maria ipſum myſterium cęleſte tripliciter cognouit Primò quidem per angelicam nunciationem. Angelus enim Gabriel ipſum quidem myſterium ſibi nunciauit, ſed modum incarnationis ſibi reuelare neſciuit. Vnde dicit Ber. ſuper Miſſus eſt. Spiritusſanctus ſuperueniet in te, ideſt ſuper omnes Angelos, & creaturas in te veniet, & ideo non me interroges, quia ſuper me eſt, & non potero ad illud, aſcende ergo, & ne ſtes inter Angelos, quia paululum cum pertranſieris inuenies, quem diligit anima tua. Secundo illud myſterium cognouit per diuinam inſpirationem. Vnde dicens Ber. vbi ſupra. Modum quo concipes, ei virtus, & Dei ſapientia eſt, quem Chriſtus in ſuo ſecretiſſimo conſilio ſic obumbrando conteget, & occultabit, vt ſibi enim notus habeatur, & ibi. Sciens vtiq; ſed illo doctore, qui, & actore. Nam ipſum myſterium tale ac tantum eſt, ut doceri nequeat niſi a donante nec poſcit adiſci niſi a ſuſcipiente. Tertiò dictum myſterium cognouit Maria per beatam experientiam. Vnde idem vbi ſupra. Quis enim niſi fortaſſe illa excepta, quæ hæc ſola experiri meruit, intellectui capere poſſit, qualiter ille ſplendor inacceſſibilis virgini ſe infuderit? Et forte dictum eſt, obumbrabit tibi, quia ſola Trinitas per ſe, & cum ſola Virgine voluit operari. Illi ſoli datũ eſt, noſſe cui datum eſt experiri. Ac ſi dicat Angelus. Quid a me requiris, quod in te mox experieris. Hæc ille. Ex his omnibus patet, quòd ſapientior fuit Angelis virgo virginum Maria in cognitione ſummi, & occulti myſterij incarnationis filij Dei, & ſui. Quis ſi ſapientior Angelis fuerit non mirum ſi ſapientior Salomone prędicetur. In figura autem ſapientiæ huius virginis legitur Ioſue. 2. quòd cum Ioſue miſiſſet duos viros in abſcondito ad explorandum vrbem Hierico. Illi peruenientes ingreſſi ſunt Domum cuiuſdam mulieris hoſpitalariæ, quæ dicebatur Raab. Quæ cum intellexiſſet, quòd Rex Hierico miſiſſet milites, qui caperent eos intra domum

ſuam,mox duxit eos in ſolarium domus ſuæ, & abſcondit eos ibi atque cooperuit ſtipulam lini,quæ erant ibi.Cunq; dicti ſerui regis illic peruenissent atq; totam domum perluſtraſſent. Vnde receſſerunt Raab autem noctis ſilentio dimiſit eos cum fune,per feneſtram domus ſuæ,quæ hęrebat muro ciuitatis, & ſic euanſerunt furorem regis hierico. In quo facto ipſa Raab dupliciter oſtendit ſapientiam ſuam,tum in abſcondendo dictos viros,tum clam ex ciuitate eos emittendo. Ad propoſitum per Raab mulierem hoſpitalariam, quæ interpretatur dilatata recte ſignificatur virgo Maria, quæ valde dilatata eſt, per miſericordiæ exhibitionem. Eſt etiam hoſpitalaria gloriæ,& domus celeſtis. Nam quicunq; ille intrant medio eius intrant,& ſalui fiũt. Rex autem Hierico eſt Diabolus, cuius ſerui, & milites ſunt vitia,vel inferiores dęmones, quos mittitur Rex eorũ Lucifer ad capiendas pauperculas animas.Nec eſt aliud remedium euadendi manus eorum niſi recurrendo ad domũ mulieris hoſpitalariæ,ideſt ad protectionem, auxilium, & refugium virginis Mariæ. Quod vbi fecerimus indubiè ipſa abſcondet nos ſub mantello miſericordiæ ſuæ donec trãſeat iniquitas,vnde legitur de beato Patriarcha noſtro Dominico,ꝙ cum ſemel in ſomnis videretur ſibi,ꝙ raptus eſſet in cęlum,& illic videtur maximam multitudinẽ religioſorum diuerſorum ordinum, de ſuo autem ordine nullum pęnitus ibi videret, cœpit vehementer gemere,& mox mater pietatis aperta,& dilatata clamidæ,quæ tegi videbatur vidit pater Dominicus innumerã multitudinẽ fratrum, & ſororum ſui ordinis. Et ait ei virgo Maria. Noueris frater Dominicè, ꝙ ſum, & ero protetrix ordinis tui,& filiorum tuorum,atque de tuo ordine pauci damnabuntur. Ex qua viſione ſanctus pater non parum conſolatus eſt. Hinc eſt, quod voluit fratres ordinis pecularius, cæteris religioſis cultum exhibere fundatrici,& protectrici ſui ordinis virginis,ſcilicet Mariæ. Ipſæ nempe ex tunc tam per ſe,quàm per ſuos promulgauit,dilatauit,& fundauit per vniuerſum ferè orbem confraternitatem, quæ de roſario beatæ virginis intitulatur ſicut plenus in alio opuſculo noſtro,qđ intitulatur.Salutate Mariã,expreſſimus.Cõmonitos igitur facio per viſcera miæ Dei noſtri,tam cũ fratres meos prædicatores,

catores,q̃ cæteros quoq; Chriſti fideles cuiuſcunq; conditionis ſexus,aut ſtatus exiſtant, quatenus ob reuerentiã tã tę ſapiẽtię,qua reſplenduit ipſa Maria,eidẽ porrigãt ſemel Angelicã ſalutationẽ ad componendũ ſibi coronã de roſis Angelicis, vt tandẽ nobis impetret coronam cęleſtẽ de roſis ſuauiſſimis,& gratiarum folia nunquam defluent.

POSTQVAM oſtenſum eſt, quomodo virgo Maria coronata fuit roſa ſapientiæ ſuper omnes mulieres mundi, etiam ſuper Apoſtolos,prophetas,& Angelos cęleſtes,conſequenter oſtendere reſtat quonam pacto ad exemplum illius poterimus coronare pauperculas animas noſtras dicta roſa ſapientiæ. Ad cuius euidentiam eſt notandum, q̃ in dicta roſa ſapientiæ ſunt tria folia ſecundum, quod triplex eſt ſapientia,videlicet.

Diuina. Humana. Mundana.

PRIMVM igitur foliũ dictæ roſæ vocatur ſapientia diuina,quæ attribuitũr filio. Hæc autẽ ſapientia,& ſi ſit increata,quia diuina,non tamẽ ingenita. Quinimmo de ſua generatione æterna ipſamet loquitur dicens. Eccl.24 Ego ſupple ſapientia diuina ex ore altiſſimi prodij , ideſt ex ſubſtantia patris primogenita ante omnem creaturam tum dignitate,tum duratione,quia æternitate quamuis non tempore,quia ante omnem creaturam non fuit tempus. Item olim,hæc ſapientia in altiſſimis habitauit,ideſt in cœlis,vbi abſcondebatur ab hominibus,& thronus eius erat in colũna nubis,vt habetur ubi ſupra. Sed tandem ædificauit ſibi domum , vt habetur prouer. 9. Quæ quidem domus fuit vterus virginalis.pſal.Homo natus eſt in ea,& ipſæ fundauit eã altiſſimus.Prius hæc fortis prædicauit,videlicet per Iudeã Samaritanam,& Galileam,nec ſolum in templo,aut in Sinagogis prædicauit, verumetiam in plateis dedit vocẽ ſuã prout propheta ſũ fuerat Prou.1.ſed quid prædicabat, certe illud,quod ſcribitur Mat.4.Pęnitentiam agite,appropinquabit enim regnum cœlorum. Itẽ illud Luc. 13. Niſi pęnitentiam habueritis,omnes peribitis . Item illud Io. 7. Si quis ſitit veniat ad me,& bibat.Itẽ illud Mat.11. Venite ad me omnes,qui laboratis,& onerati eſtis,& ego reficiam vos. Ecce quomodo ſapientia increata in plateis dedit vocem prædicationis,cũctos ad ſalutẽ,& pęnitentiã inuitans.

Tandem,vt melius, & a longè audiretur aſcendit in arborem crucis,& ibi dedit vocem multiplicem, nec ad patrem nec ad matrem,nec ad latronem nec ad iudæos, & crucifixores ſuos piè loquendo,vt patet ex textu Euangeliſtarũ. Præterea hæc diuina ſapientia adhuc non ceſſat cunctos inuitare ad conuiuiuium cęleſte, tum per internas inſpirationes,tum per flagella,& caſtigationes, tum ſcripturas, & exhortationes, tum per exteriores prædicationes, ita vt non ſit,qui ſe abſcondat a calore eius.

SECVNDVM folium roſæ ſapientiæ, dicitur ſapientia humana,cuius diffinitionem notat Auguſt. libr. 14.de trinitate.c.1.dicens,quòd diſputantes de ſapientia,diffinierunt eam dicentes.Sapientia eſt rerum humanarum, diuinarumq; ſcientia,rerum tamen diuinarum ſcientia propè ſapientia nuncupatur.Humanarum auté propriæ ſcientiæ nomen obtinet. Hæc ille. Eſt ergo ſapientia cognitio rerũ diuinarum,& altiſſimarum cauſarum, ſcientia vero importat cognitioné rerum humanarũ,& temporalium. De hac ergo ſapientia humana, videnda ſunt tria,quæ ſunt.

Honoratio. Diſtinctio. Operatio.

QVANTVM ad primum ſciendũ eſt, ꝙ ipſa ſapiétia olim in magno honore habita eſt. Vnde refert Augu.de ci. Dei,in pluribus locis, quòd Romani antiquitus adeo venerabantur ſapientiam,vt vnam Deam colerent, quàm dicebant Deam ſapientiæ, eo quòd inueniſſet ſcientiam,& artes,& eam Mineruam vocabant. Propterea in Prouerbio dicitur.Noli docere mineruam,ideſt ſapientioré te.Item legitur,ꝙ olim Sarraceni vnum tantũ Deum colebãt, qué ſapientiam vocabant,& eũ dicebant Deum deorũ atq; principem aliorũ deorum,quia omnibus præerat. Vnde,& veteres philoſophi imaginé ſapientię præforibus omniũ téplorum ſuorũ depingebant,cũ tali titulo,& ſcriptura.Vſus me genuit peperit memoria. Odi homines ſcultos, ignaua opera,& phyſicas ſententias, in quibus nulla eſt vtilitas, ecce in quãto honore habebatur antiquitus apud idolatras dña ſapiétia. Non ſolum aũt apud infideles,& verumetiã apud Deum recte colentes,in maximo honore habita eſt ſapientia,ſicut patet de Salomone, qui librum vnum ædidit,qué nomine ſapientiæ intitulauit,quãuis Iudæi dicant ab alio

fuiſſe

fuiſſe ęditũ, videlicet Philone, prout meminit Hieronymus in prologo in eundẽ librum. Alij autẽ a Ieſu Sirach ipſum librum dicunt fuiſſe compoſitum, cuius opinionis aliquando fuit Aug. Sed poſtea ſe retractauit, ſicut patet li. 2. rectationum. Sed a quocunq; fuerit æditus, conſtat actorem illius, honorabilia, & laude digna dicere de ipſa ſapientia. Ait enim. 7. ca. Prepoſuit illam regnis, & ſedibus, & diuitias nihil eſſe dixi in comparatione illius. Nec comparaui illi lapidem præcioſum, quoniam omne aurum in comparatione illius arena eſt exigua, & tanquam lutum æſtimabitur argentum in conſpectu illius. Et cætera vſque ibi, infinitus eſt enim theſaurus hominibus quo, &c.

QVANTVM ad ſecuudum notandum, quòd multiplex eſt ſapientia. Neque enim quelibet eſt honorabilis, neque quelibet vituperabilis. Sed aliqua ſic, & aliqua non. Eſt ergo, quædam ſapientia apparens, & non exiſtens, & ideo ſophiſtica, ſicut auricalcum videtur aurum, & ſimiliter cuprum, & hoc propter aliquam apparentiam extremiorem, & tum neutrum eſt realiter aurum. Da etiam exemplum de cuculo, & hupupa, quæ videntur aues nobiles pulchrę, & mundæ, cum tamen conſtet de oppoſito. Hanc autem ſapientiam ſophiſticam habent multi mundani homines. Ita vt frequenter appareant prudentiores iuſtis virtuoſis hominibus. Et hoc eſt, quòd ait ſaluator Luc. 16. Filij huius ſęculi prudentiores ſunt filij lucis in generatione ſua, ideſt in terrenis diuitijs, aſtutijs, fallatijs, ſubtilitatibus, cautelis, honoribus procurandis, & huiuſmodi. Sed circa ſpiritualia, & cęleſtia imprudentes ſunt, & cęci Ro. 1. dicentes ſe eſſe ſapientes, ſupple circa terrena ſtulti facti ſunt, videlicet circa ſpiritualia, diuina, & æterna. Sed quantancunque glorientur de ſapientia ſua, tandem tamen apparebit magna eorum ſtultitia, videlicet in morte, aut iudicij dies Deus enim dicit. Perdam ſapientiam ſapiẽtium, & prudentiam prudentium reprobabo. 1. Cor. 1. Iſta verba notare debent aſtuti aduocati, mercatores ſubdoli, & homines mundani, qui gloriantur de ſapientia ſua. Eſt alia ſapientia huic oppoſita, quæ eſt realiter exiſtens, ſed non apparens, & hæc eſt realis ſapientia, predicta autem nominalis. Hæc enim ſapientia pro tanto dicitur

1. ca.

non apparẽs, quia abſcondit ſub clamide veræ humilitatis, & abiectionis ſui ipſius. Hanc ergo ſapientiam habent homines iuſti, & virtuoſi prouidi in rebus diuinis, & in operibus ſpiritualibus, quales ſunt illi qui omnia propter Deum dimittunt, paupertatem voluntariã eligunt, iniurias ex corde remittunt, inimicos diligunt, cunctis bene faciunt, nihil terrenum quærunt, ſed tantum cæleſtia appetunt Hæc aũt ſapientia abſconditur a ſapientibus, & mundi prudentibus & reuelatur paruulis, ideſt, humilibus, vt habetur Luc. 10. & Mat. 11. Et in ipſa. Sapientiam præſtans paruulis, In hoc ergo differunt iſtæ duæ ſapientiæ, quia prima ſapientia ſtultitia eſt apud Deum, vt habetur. 1. Cor. 3. Ecõtrario autem ſapientia ſecunda ſtultitia eſt apud mundũ, vt habetur ibidem. Nam mundani homines deridẽt, & reputant viros ſpirituales, Deum, & non quę mundi ſunt quærẽtes. Eſt alia & tertia ſapientia, quæ vera eſt ſapientia quo ad Deum, & quæ apparet talis quo ad homines per bonã ędificationem ſanctam exemplaritatem, & fructuoſam inſtructionẽ. Hanc autem ſapientiam habet omnis homo quando bene agit, & quando bene docet, qui eſt dilectus Deo, & hominibus vt habetur Eccleſ. 45. Sed quia valde pauci tales ſunt ideo de tali ſingulariter dicitur Prouerb. 3. Beatus homo qui inuenit ſapientiam ſed veram, realem, & exiſtentem.

QVANTVM ad tertium aduertendum eſt quod ipſa ſapiẽtia quę vera eſt, & realis triplicem habet operationem

PRIMA conſiſtit in congregatione bonorum ſpiritualium, & meritorum in præſenti quandiu eſt meſſis, & opportunitas colligendi bona opera. Quia vt habeẽ Prou. 10. qui congregat in meſſe filius ſapiens eſt, qui autem ſtetit æſtate filius confuſionis eſt. i. qui in hac vita torpeſcit a bono, confundetur in alio ſæculo, & ad hoc faciendum nos admonet formica, quæ congregat grana in ęſtate, ex quibus paſcitur in Hieme. Et ideo homo qui non ita facit in præſenti quo ad grana meritorum, inſipientior eſt formica. Et hoc eſt quod dicitur Prouer. 6. Vade ad formicam o piger, & conſidera vias eius, & diſce ab ea ſapientiã, quæ cum non habeat Ducem, nec Præceptorem, nec Principem, parat æſtate cibũ ſibi, & congregat in meſſe quòd comedat. Sed profecto pauci ſunt qui velint imitari ipſam formicã in congregando bona

do bona ſpiritualia, propter quod dicit Saluator. Luc. 10. Meſſis quidem multa, ideſt multa ſunt opera de genere bonorum, operarij autem pauci, ideſt pauci ſunt, qui ſapienter agentes velint intendere congregationi bonorum ſpiritualium.

SECVNDA operatio veræ ſapientiæ conſiſtit in bonę ſocietatis frequentatione. Qui enim verè prudens eſt, & ſapiens non libenter ſe ſociat malis, ſed tantum bonis. Mercator enim qui habet ſupra ſe multam pecuniam, non libenter vadit ſolus, nec ſociat ſe ſcienter latrunculis, & homicidis, ſic neque homo habens theſaurum gratiæ in anima ſua, dēt ſe ſociare peccatoribus, ſed iuſtis, & bonis, ſm quòd admonebat ille paganus Cato filium ſuũ, dicens. Cum bonis ambula. Cuius rationem aſſignat pſal. dicens. Cum ſancto ſanctus eris, & cum peruerſo peruerteris. Item Prou. 13. Qui cum ſapientibus graditur ſapiens erit, amicus ſtultorum ſimilis efficietur. Quia ut dicitur Eccle. 13. Qui tetigerit picem, inquinabitur ab ea.

TERTIA operatio verę ſapientiæ conſiſtit in iugi mortis, & iudicij finalis meditatione, vt ſic retrahatur animus ab affectu mundano, & ab omni peccato, quia ſcriptũ eſt Eccl. 7 Memorare nouiſſima tua, &c. Propter ea Hiero. 3. parte epiſtolarum ſuarum, epiſto. 64. ad Helidorum Epiſcopum ſcribens, dicit, quòd Platonis ſententia fuit omnẽ ſapientium vitam meditationem eſſe mortis. Cui concordat Tullius lib. 1. Tuſculanorum quæſtionum, vbi loquens de Socrate ait. Tota vita philoſophorum eſt commendatio mortis, vt ait Socrates, ſed pauci ſunt, qui ita agant, & ideo concluditur, quòd rari ſunt hodie veri ſapientes ſuper terram, contra quos loquitur ſcriptura Deut. 32. dicens. Gens abſque conſilio, & ſine prudentia vtinam ſaperent, & intelligerent ac nouiſſima prouiderent. Bernardus autem aſſignat aliam triplicem ſapientiam fructuoſam, dicens ſic. Inueniſti ſapiẽtiam ſi prioris vitę peccata defleas, ſi huius ſęculi deſideria paruipendas, ſi æternam beatitudinem toto deſiderio concupiſcas. Inueniſti ergo ſapientiam ſi horum tibi ſingula ſapiunt prout ſunt. Nam ſapientia a ſapore dicitur vel a ſapio ſapis. Vnde ſapientia idem eſt quod ſapida ſcientia. Qui ergo in meditatione prædictorum inuenit

ſaporem

ſaporem,& guſtum ſpiritualem,ſiue dulcedinem. Hic verè ſapiens eſt. Cæterum eſt notandum, quòd bruta animalia quodam inſtinctu naturali, dant nobis exemplum intendendi ſapientiæ.Nam aliqua ex ipſis ſciunt nociua fugere, ſicut patet de apibus qua loca fętida fugiunt, & ſimiliter paſſeres loca peſtilentioſa dimittunt, alia ſciunt remedia ſibi quærere ſicut patet de cane, qui gramen comedit, & ſic humores corruptos euomit, & periculum euadit. Alia denique ſciunt contra futura pericula vtilia procurare, ſicut patet de formica congregante grana in eſtate,vt habeat vnde uiuat in hyeme,vt dictum eſt.Exemplo ergo iſtorum animalium,debemus nociua fugere,ideſt,peccata,& ſi peccare nos contigerit, mox debemus remedium quærere ſcilicet pœnitentiam,& confeſſionem. Item contra futura infortunia,virtutum, & bonorum ſpiritualium copiam congregare. Quis vbi ita fecerimus proculdubio verè ſapientes apud Deum erimus.

TERTIVM folium roſæ ſapientiæ dicitur ſapientia mundana,quæ potius dicenda eſt ſtultitia, quàm ſapiētia, quia vt inquit Apo.1.Cor.3. Sapientia huius mundi ſtultitia eſt apud Deum. De reprobatione autem huius ſapientiæ loquens Iacobus in ſua canonica.c.3.dicit ſic. Non eſt iſta ſapientia deſurſum deſcendens a patre luminum, ſed terrena,animalis,& diabolica.

PRIMÒ vocat eam terrenam própter ſapientiam auarorum,qui bene ſciunt per fas,& nefas acquirere temporalia,ſicut patet de viurarijs, de falſis mercatoribus, de ſubdolis,aduocatis procuratoribus,& iudicibus,& huiuſmodi. De quibus omnibus ſcribitur Hiere. 4. Sapientes ſunt, vt faciant mala,bene autem facere neſcierunt.Et veraciter tales non ſapientes,ſed magni fatui dicendi ſunt. Quis enim diceret hominem ſapientem,qui daret rem valentem centum ſcuta, pro uno denario. Auarus autem vendit animā ſuam ineſtimabilis valoris, ut precij pro denario, aut pro minori precio.Cum tamen dicat Chriſtus Matt.16. Quam commutationem dabit homo pro anima ſua?

SECVNDO vocat eam animalem propter ſapientiam luxurioſorum, & carnalium hominum, qui viuunt vita animali,& non rationali,& qui benè ſciunt inuenire media ad

deci-

decipiendum,& defloranuum aliquam v ginem. Item potius,&citius dicunt cantilenas plena ſpurcitijs, quam orationem Dominicam, aut Symbolum fidei. Sed audiant tales Paulum Rom.8. dicentem quod prudentia carnis mors eſt, ſupple animæ, ne. mors eſt, ideſt ad mortem æternam perducit.

TERTIO vocat eam diabolicam, propter ſapientiam ſuperborũ. quæ ſe reputãt magnos, & egregios, aut doctos viros cum tamen nihil ſint, etiam talibus maledicit ſcriptura. Eſa.5. dicens. Vę qui ſapientes eſtis in oculis veſtris. Sapientes in oculis ſuis ſunt multi aduocati, qui non dignantur a peritioribus conſilium quærere in re dubia. Item ſapientes in oculis ſuis ſunt multi medici, quo iactant ſe de multa peritia,& quod multos curauerunt. Inſuper & alijs medicis detrahunt. Item ſapientes in oculis ſuis ſunt multi Logici,& Phyſic multi Theologi, multi Iuriſte, & Legiſte,& ſic de qualibet ſcientia,& arte, in qua maior pars eſt ſapiens in oculis ſuis, per falſam ſuijpſius eſtimationem, arrogantiam, prǫſumptionem,& ſuperbiam. Pauci autẽ ſunt ueri humiles, & qui ſufficientiam ſuam ex Deo eſſe cognoſcant. Sed profecto prædicti, & ſimiles iuxta Apoſtoli ſententiam. Ro.1. dicentes, ideſt, eſtimantes ſe eſſe ſapientes,& inde ſupple gloriantes in ſemetipſis, ſtulti facti ſunt. Talibus autem neceſſarium foret ad effugandam ſuam fatuitatem interdum flagellari adeò, ſiue corporaliter, ſiue temporaliter, quia ut habetur diſt.38. qui ea. Stultus in culpa ſapiens erit in pœna. Dimiſſa ergo iſta ſapientia mundana, quæ plena eſt fallacijs, & inuoluens hominem multis peccatis, dimiſſa etiam ſapientia diuina, quæ ſupranos eſt, & cui nos committere oportet operam demus quantum poſſumus coronare animas noſtras roſa ſapientiæ humanæ, faciendo ea, quæ in laudem eius iam diximus, vt tandem a ſapientia diuina coronari mereamur roſa gloriæ in cœleſtibus. Quam nobis concedat, qui ſine fine viuit, & regnat Deus in ſæcula ſæculorum. Amen.

DE ROSA SCIENTIAE.
Sermo Trigeſimusquintus.

CORONEMVS nos roſis. Sap.2.

TRIGESIMASECVNDA roſa coronę myſticalis dicitur roſa ſcientiæ. Quæ quidem roſa meritò ſequitur poſt roſam ſapientiæ tanquam inferior ea. Nam ſicut patet ex diffinitione ſapientiæ, & ſcientiæ poſita in præcedenti ſermone, ſapientia cōſiderat altiſſimas cauſas: ſcientia verò reſpicit res humanas, & temporales. Modo cognitio altiſſimarum cauſarum præcedit ordine perfectionis cognitionem cauſarum inferiorum, & rerum temporalium. Et ſic patet ordo inter iſtas duas roſas. Hac autem roſa ſcientiæ decorata, & coronata fuit Virgo Maria in præſenti vita ſuper omnem puram creaturam humanam. Pro quo eſt notandum, ꝙ de ſcientia poſſumus loqui dupliciter, aut ſecundum ꝙ eſt donum Spiritus Sancti, aut ſecundum ꝙ eſt habitus intellectualis. Et ſecundum hoc adhuc dupliciter, ſecundum ꝙ dupliex eſt habitus intellectualis, ſcilicet ſpeculatiuus, & practicus. His ergo ſuppoſitis reſtat oſtendere quomodo ipſa digniſſima Chriſti mater Maria fuit coronata in præſenti roſa ꝑdictæ triplicis ſcientiæ, videlicet ſcientia dono, ſcientia ſpeculatiua, & ſcīa practica.

PRIMÒ igitur ipſa Maria fuit coronata roſa ſcientię, ſecundum ꝙ eſt donum Spiritus Sancti, ſecundum ꝙ pulchre deducit dominus Albertus Magnus ſupermiſſus eſt. cuius dicta recitat dominus Anto.4.parte ſummæ ſuæ, tit 15.cap.18.§.5. Dicit ergo Albertus, ꝙ ſcientia, ſecundum ꝙ eſt donum Spiritus Sancti habet tres actus. Primus eſt defendere fidem. Secundus eſt ſcire, quomodo & qualiter vitandum ſit peccatum, & quomodo ab eo ſit abſtinendum. Tertius actus ipſius ſcientiæ doni, eſt ſcire irreprehenſibiliter conuerſari inter homines. De primò actu loquit̄ Aug. lib.14.de ciu.Dei.dicens, ꝙ huic ſcientiæ, quæ ſcilicet eſt donum Spiritus Sancti tantum illud tribuendum eſt in quo fides ſaluberrima, quæ ad veram ducit beatitudinem, generatur, nutritur, roboratur, defenditur. Scire etiam quemad

modum

modum hoc ipſum,& pijs opituletur, & ab impijs defenda tur. Hunc autem actum habuit virgo Maria ſuper omnes, ſcilicet ſcire fidẽ defendere. Propterea eccleſia dat illi laudem,dicẽs. Gaude Maria Virgo cunctas hæreſes ſola interemiſti in vniuerſo mundo. De ſecundò actu ipſius ſcientię quæ donum eſt,qui quidem actus eſt cognoſcere ipſum malum,& dolere de eo, ſcribitur Eccl.1. Qui addit ſcientiam, addit,& dolorem. Vel eſt ſcita turpitudine peccati abſtinere ab eo.Iuxta illud Iob.Abſtinere a malo ſcientia.Hunc autem actum nulla pura creatura plenius habuit,quàm Maria. Ipſa enim perfectiſſimè ſciuit vitare peccatum omne. Iuxta illud Can.4. Macula non eſt in te. Item ipſa optimè ſciebat,quàm turpe,& quàm indecens ſit peccare. De tertiò actu ipſius ſcientiæ doni,qui eſt conuerſari inter homines irreprehenſibiliter ſcribitur.1. Pe. 2. Conuerſationem veſtram inter gentes habentes bonam,vt in eo,ꝙ detractãt de vobis tanquam de malefactoribus, per bona opera vos conſiderantes,glorificent Deum in die viſitationis. Hunc etiam actum perfectiſſimè habuit virgo Maria, quæ in medio nationis prauè:dono ſcientiæ,ita ſciuit religioſè,& exẽplariter conuerſari,atque innocenter,& edificatoriè,quòd eius vita inclita cunctas illuſtrat eccleſias. Nihil enim quod faciendum eſſet omiſit. Nihil quod cauendum eſſet cõmiſit.Nulli in ſuo malo aliquãdo communicauit.Nemini malum exemplũ in aliquo dedit.Nullius in opere iniquo ſcandalizata fuit. Vnde Ambr.de virginibus lib.2.dicit ſic. Habetis in Maria exempla probitatis expreſſa, vt ſciatis quid vitare,quid eligere debeatis.hæc ille. Patet ergo quomodo virgo Maria coronata fuit roſa ſcientiæ, ſecundum ꝙ eſt domini Spiritus Sancti.

SECVNDÒ ipſa Maria fuit coronata eadẽ roſa ſcientiæ, ſecundum ꝙ ſcientia importat habitum intellectualẽ ſpeculatiuum intantum,quòd nullus hominum potuit ſibi equari in ſcientia ſpeculatiua, non quidem humanitus, & per exercitum acquiſita,ſed diuinitus,& ſine labore infuſa. Si enim Sybille Erithreę,de qua meminit Aug.li.18.de ciu. Dei.c 22. Infuſum, & diuinitus conceſſum eſt donum prophetandi de Chriſti incarnatione,paſſione, reſurrectione, & ad iudicij diem aduentatione,quanto magis ipſi Chriſti

matri data eſt per infuſionem ſcientia cui nulla alia fuit ſecunda. Item ſi Chriſtus dedit Apoſtolis ſcientiam, atque ſapientiam per infuſionem in Aduentu Spiritusſancti, ſecundum q illis promiſerat. Luc. 21. dabo vobis os, & ſapientiã cui non poterunt reſiſtere omnes aduerſarij veſtri. Et de beato Stephano, ſcribitur Act. 6. q illi magni Rabi, qui erãt congregati ad diſputandum cum eo, & ad concludendum eum ſi potuiſſent, non poterant reſiſtere ſapientiæ, & ſpiritui qui loquebatur, quanto magis concedendum eſt Spiritum Sanctum dediſſe eidem Mariæ ſapientiam, & ſcientiã infuſam cui nullus iudæus, nullus hæreticus, nullus paganus, nullus philoſophus, ſeu quacunque humana arte prædictus reſiſtere valebat. Item de beato Thoma Aquinate legitur, q ſcientiam ſuam plus per orationis ſuffragium, q̃ per humanum exercitium acquiſierit. Ita vt dicat eius legenda, quòd cũ dictare, diſputare, aut legere volebat prius ad Deum per orationé ſe conuertebat, & tunc ita in promptu inueniebat, quid dictare, diſputare, ſiue legere habebat tanquam ſi in libro legiſſet. Similiter de beato Ambro. legitur, quòd quidam hæreticus diſputator acerrimus durum, & inconuertibilis prius ad fidem venit ad eius prædicationem, & mox vidit ad aures eius verba, quæ populo p̃dicabat. Quo viſo cępit defendere fidem catholicam quàm impugnabat prius. Item de beato Gregorio Papa, legitur, cum poſt eius obitum nonnulli inuidi libros eius combuſſiſſent, & ad alios comburendos feſtinarent. Petrus eius diaconus obſtitit, dicens. Immane ſacrilegium eſſe tanti patris libros comburere ſuper cuius caput dictantis, ipſe Spiritũ ſanctum in ſpecie columbę ſępiſſimè conſpexiſſet. Si itaq; hi & multi ſimiles ſcientiam a domino per infuſionem percipere meruerunt. cur non magis diua Maria, quæ in ſuo vtero baiulauit illum qui eſt fons, & dator ſcientiæ, & in quo ſunt omnes theſauri ſapientiæ, & ſcientiæ abſconditi, vt habetur Col. 2. Et ſic patet de ſcientia ſpeculatiua virginis Mariæ.

Tertiò Virgo Maria fuit coronata ſcientiæ, prout. ſcientia importat habitum intellectualem practicum. De ſcientia practica Salomonis legitur 3. Reg. 4. quòd eam habuit per infuſionem à Deo, non ſolum ad iudicandum populum,

pulum, verumẽt ad diſſerendum de naturis rerum, de volucribus piſcibus, & aialibus terræ. Item de plantis a cedro libani vſq; ad hyſopum, quæ herba minima. Item talẽ ſciam practicam per infuſionem habuit Adã à Deo. Nam de eo legitur Gen. 2. ꝙ Deus adduxit ad eum cuncta aĩalia terrę, & vniuerſas volucres cęli, qui eis impoſuit nomina. Hoc autem factũ eſt per ſciam infuſam practicã, quæ conſiſtit in hoc, ꝙ ſciat quis eloqui de moribus, & rebus naturalibus. Item de artibus liberalibus, atq; mechanicis, prout expedit ad procurandam ſalutem aiæ proximi ſui. Hanc ẽt ſcientiã practicam infuſam habuerũt Apoſtoli, maximè poſt ſuſceptionem Spiritus ſancti docentes moralia, & ſimiliter ponentes naturalia exempla, confundentes ſapientes mundi, & hoc per rõnes diuerſarum ſciarum practicarum cũ expediebat ad infidelium conuerſionem, fidelium confirmationem, & fidei dilatationẽ. Si igitur prædicti, & fortè nonnulli alij viri habuerant p̃dictam ſciam practicam per infuſionem, multo fortius hoc idẽ credendũ de virgine glorioſa, quæ ſicut in gr̃a gratum faciente incõparabiliter exceſſit cęteras creaturas humanas. Ita & in gratijs gratis datis. Nihil.n. perfectionis attribuendũ eſt alicui creaturę humanę, qđ non fuerit excellentius in Xp̃i matre. Fuit ergo per infuſionem inſtructa in ſeptem artibus liberalibus. Vñ dñs Albertus Magnus ſuper miſſus eſt, exponens illud verbũ Salomonis. Prou. 9. Sapientia ædificauit ſibi domum, excidit columnas ſeptẽ, dicit ꝙ hæc domus ſignificat Mariã. Septẽ columnę, ſunt ſeptẽ artes liberales quas pleniſſimè habuit. Hę ſunt grammatica, rethorica, logica, muſica, ariſmetica, geometria, aſtronomia. Laudantur quippe nonnulli ſancti de adeptione hmõi ſcientiarum liberalium. Sicut de beato Patriarcha noſtro Dnico canit eccleſia, ꝙ documẽtis artium eruditus ſatis tranſijt ad ſtudium ſummę veritatis, ſcilicet ſacræ ſcripturæ. Ad plenius planum intellectum plurimum valent prædictæ liberales ſcientiæ, vt patet in decretis diſt. 37. de quibus ſtã. Similiter beata Catherina virgo, & martyr laudatur de hmõi peritia ſeptẽ artiũ liberaliũ. Item beatus Greg. laudat̃ de peritia artis muſicę. Vnde de eo refert dominus Anto. in 2. part. Cronicæ ſuæ, ti. 12. c. 4. §. 5. ꝙ Romæ inſtituit ſcholã iuuenũ, qui inſtrue

ſunt in muſica, quibus aſſignauit perpetuos redditus. Cum enim podagræ morbo continuè laboraret, in lecto iacens dictos iuuenes ad ſe venire faciebat, & cum eis decantabant Vnde flagellum eius quo pueris minabatur congrua veneratione cum autentico Antiphonario Romæ reſeruantur. Hæc ille. Non autem debuit hæc materia laudis de eſſe virgini Sanctiſſimę. Oſtendere autem inductiuè de qualibet ſcient a libe al. quomodo eam habuerit, longum nimis, & faſtidioſum eſſe enarrare. De ſcientijs autem mechanicis, ſi eas habuerit diſtinguédum eſt, ſecundum quòd duplices ſunt ſcientiæ mechanicæ. Quædam enim quæ proprié ſunt virorum, vt ars militaris, ars fabrifactiua, & tales non eſt neceſſe dicere habuiſſe virginem Mariam. Aliæ autem ſunt quæ propriè ſunt mulieres. Et iſtę adhuc ſunt duplices. Quædam enim pertinent ad curioſitatem, & ſæcuri vanitatem quarum etiam vſus multum diſtrahit, & retrahit a contemplatione, & tales non eſt neceſſe ponere in ipſa virgine. Aliæ verò ſunt quæ ordinantur ad domeſticam politiam, & neceſſitatem, & quarum vſus non retardat mulieres a contemplatione, ſaltem nobiliter, ſicut nere, texere, & huiuſmodi, & tales artes potuit habere, virgo Maria, Et hoc confirmatur ex illo verbo. Prouer. 31. quod in ſpiritu prophetico videtur dixiſſe Salomon de ipſa virgine ita dicens. Quæſiuit lanam, & linum, & operata eſt conſilio manuum ſuarum. Et in eodem. Manuum ſuam miſit ad fortia, & digiti eius apprehenderunt fuſum. Vnde Ambro. lib. 2. de virginibus, de eadem loquens dicit quod non erat vagabunda, ſed domeſtico ſecreto operoſa. Propterea legitur feciſſe Chriſto tunicam inconſutilem cum adhuc paruulus eſſet, quæ eo creſcente creſcebat quæ nunc reſeruatur in pago argentolij prope Pariſ. & quam proprijs oculis vidi ibi, ut dicet in Eccleſia prioralis. Ecce quomodo, & quales artes mechanicas habuit Maria De ſcientia autem Theologiæ, nullus ſanè mentis heſitare debent quin eam ſupra omnem purum hominem habuerit ipſa virgo digniſſima. Ipſa enim pleniſſimè ſciuit, & intellexit ſacram ſcripturam, propter quod fatendum eſt, ꝙ habuerit Aureolam doctorum, ſecundum illud Sap. 8. Doctrix eſt diſciplinæ Dei. i. ſacræ Theologiæ, & electrix

operum

operum illius. Quia non ſufficit ſcire bonum, niſi ſequatur opus. Item Prou. 31. Os ſuum operuit ſapientiæ, & lex clementiæ in lingua eius. Lex clementiæ eſt, lex gratiæ, quæ eſt tota clemens, & benigna. Ecce quomodo fuit doctrix diſciplinæ Dei, ideſt ſacræ Theologiæ, quæ eſt diſciplinæ Dei ideſt ſcientia de Deo, vel ſcientia procedens a Deo. ſ. per reuelationem De figura, autem ſcientiæ beatæ virginis legitur. Apoc 12. g, Iohannes vidit mulierem amictam ſole, habentem lunã ſub pedibus ſuis, & in capite ſuo coronã ſtellarum duodecim. Ad propoſitum hæc mulier eſt virgo Maria, quæ fuit amicta ſole, ideſt doctrina ſacræ ſcripturæ. Habuit aũt lunam ſub pedibus, quia ſpreuit, & conculcauit omnem hereſim, & falſam doctrinam, ſeu ſcientiã mundanã. Corona aũt ſtellarum 12. in capite ſuo, ſignificat ꝙ fuit coronata, & ornata duodecim generibus ſcientiarum humanarum, quæ ſe habent ad ſcientiam Theologicam, ſicut claritas ſtellarum ad claritatẽ ſolis, hę ergo ſtellæ ſunt Grãmatica, Rethorica, Dyalectica, Mathematica, Philoſophia, Methaphyſica, Geometria, Ariſmetica, Muſica, Medicina, iuris ciuilis, & Canonici peritia, Aſtrologia. Diſcutere autem de ſingulis iſtis ſcientijs inferioribus, & oſtendere, quomodo fuerunt in beata Virgine longum nimis foret. Ideo remitto lectorem ad quartam partem ſummæ Domini Antho. titu. 15. c 3. § 5. vbi multa reperiret ad propoſitum, Ecce ergo audiſtis chariſſimi, quomodo beata Dei genitrix Maria fuit coronata roſa ſcientiæ, tã Theologicę, quã humanæ. Sudeamuſq; ergo ob reuerentiam tam copioſæ ipſius ſcientiæ, illi offerre ſemel Angelicam ſalutationem, ad fabricãdum ſibi coronam de roſis Angelicis, quatenus ipſa apud benedictum filium ſuum nobis impetret coronam de roſis mirificis in cœlis.

Postqvam diffuſe tractatum eſt, quomodo virgo Maria fuit coronata roſa ſcientiæ Nunc ſupereſt oſtẽdere quonã pacto ad exẽplar ipſius Mariæ poterimus pauperculas animas noſtras dicta roſa ſcientiæ coronare. Pro quo eſt notandum, ꝙ in dicta roſa ſcientiæ ſunt tria folia, ſecundum, quod triplex eſt ſcientia, ſcilicet.

Mundana. Humana. Superhumana.

Primvm igitur folium roſæ ſcientiæ vocatur ſcientiæ mundana.

mundana. Voco aũt ill.m ſcientiam mundanã, quæ tractat de rebus vanis, & vitioſis, vtpotè de falſis amoribus de turpitudinibus, & lubricitatibus de ſenili honoribus, qualis eſt ſcientia fermè omnium poetarum, quæ allcit lectores, & auditores ſuos ad venerea, & turpia. Etiam ſub ſcientia mundana comprehenditur ſcientia Dyalecticorũ, qui non tantum ad tempus, verumetiam partem maximam ætatis ſuæ conſumunt in vanitate ſophiſmatum, & fallaciarum. Omnis ergo talis ſcientia reprobatur propter.

Inutililatem. Vanitatem. Damnabilitatem.

PRIMÒ quidem propter inutilitatem. Omnis enim talis ſcientia mundana, & ſecularis eſt inutilis ex ſe ad ſalutem. Quinimmo abducit a ſalûte, & vix recta maximè cũ quis ſtudio circa eam verſatur. Non dico, quòd malum ſit paruulos, & iuuenes inſtruere in Grammatica, Poeſia, Rethorica, Dyaletica, Philoſophia, & huiuſmodi maximè cum tales ſcientiæ amminiculentur, & ſubſeruiant ſacræ ſcripturæ ad hoc ſcilicet, vt facilius intelligatur, exponatur, defendatur. Sed reprobandus eſt abuſus illorum, qui non ſolum tranſeunt per tales ſcientias ſeculares, ſed amore earũ illecti ibi morantur, & finem ſtudij ſui ibidem conſtituunt. Audiant ergo tales Hieronymum ſecunda parte Epiſtolarum ſuarum Epiſtola. 15. exponentem parabolam de filio prodigo, & ſignanter illud verbum. Cupiebat implere ventrem ſuum, &c. vbi dicit, quod cibus dęmonum eſt carmina poetarum ſęcularis ſapientia, Rethoricorum pompa verborum. Hæc ſua omnes ſuauitate delectant, & dum aures verſibus dulcis modulatione currentibus capiunt animam quoque penetrant, & pectoris interna deuincunt. Verum cum fuerint ſummo cum ſtudio, & laborem implet, & nihil aliud niſi inanem ſomnum, & ſermonum ſtrepitum ſuis auditoribus tribuunt. Nulla ibi ſaturitas veritatis, nulla ibi refectio iuſtitiæ reperitur. Sed ſtudioſi earum infamè veri, & virtutum penuria perſeuerant. Hæc ille. Non eſt ergo in prædictis ſcientijs immorandum, ſed tamen licet eas vtcunque guſtare, vt poſt ea ſtudium ſacræ ſcripturæ auidius nobis ſapiat. Da exemplum de bonis potatoribus, qui prægustant ſalſa, vt maiorem ſaporem, & delectationem inueniant in potu.

SECVNDO ſcientia mundana reprobatur, propter vanitatem. Omnis enim talis ſcientia ex ſe vana eſt, & vanos atq; inanes reddit ſuos profeſſores. Vnde Hierony. 3 parte epiſtolarum ſuarum. Epiſtola. 13. c. 11. Vocat Ariſtotelem fatuorum ſapientum principem. Sunt enim comuniter tales ſuperbi, præſumptuoſi, elati, arrogantes, gloriæ mundanæ amatores. Quia vt dicit Paulus. 1. Cor. 8. Scientia inflat, quæ ſcilicet ſine charitate eſt, vt dicit gl. ord. qualis eſt ſcientia mundana. Vnde Aug. de verbis Domini. ſer. 53. Amate, inquit, ſcientiam, ſed anteponite charitatem. Scientiam ſi ſola ſit, inflat. Charitas verò, quia ædificat non permittit ſcientiam inflari. Scientiam ergo, quę inflat fugere debetis, & electuri eſtis nihil ſcire potius, quàm inflari. Hæc ille. Nam vt idem Aug. dicit de verbis Apoſtoli. ſer. 20. Melior eſt fidelis ignorantia, quàm temeraria ſcientia. Et Hieron. 3. parte Epiſtolarum ſuarum, Epiſtola. 7. dicit, quòd multò melius eſt e duobus imperfectis ruſticitate ſciētiam habere quàm eloquentiam peccatricem: Benè ergo ſcriptum eſt. Sapien. 13. quòd vani ſunt homines in quibus non eſt ſciétientia Dei, ſed ſupple ſcientia mundana. Sequitur, & vtilibus beſtijs ſimiles. Vnde in decretis diſtin. 37. legimus. §. hinc eſt Origenes comparat tales cyniphibus, & ranis quibus Ægyptij ſunt percuſſi, & hoc propter garrulitatem ſuam. Vide totam illam diſtinctionem in qua multa pulchra reperies ad propoſitum. Tales etiam Amb. ſuper pſal. Beati immaculati. ſer. 11, ſuper illo verbo. Narrauerunt mihi iniqui fabulationes, ſed non vt lex tua comparat hyrundinibus propter minimā loquacitaté ſuam. Tales nēpe volunt ſemper apparere, ſemper loqui, reprehédi nunquā. Habent ét linguā magniloquam, quia benè nouerūt ſe, & ſua dicta extollere, & aliorū ſententiā reprobare. Et breuiter ſcientia talium non eſt niſi uentus, & iactantia. Merito ergo debet reprobari propter vanitatem, quam continet.

TERTIA ſcientia mundana reprobatur propter damnabilitaté ad quam. ſ. perducit amatores ſuos. Sicut expreſſe legitur de beato Hier. diſt. 37. legimus ipſi enim aliquando uiſum eſt in ſomnis, quòd traheretur ad iudicium Dei, & illi imperaretur, quòd non Chriſtianus, ſed Ciceronianus eſſet eo, ꝙ ipſius libros libéter legeret. Et propter hanc

cauſam iuſſus eſt a iudice grauiter flagellari ita, vt poſtea eius ſcapulæ ſanguinolenteç apparerent Sicut enim dictum eſt ſcientiæ mundanæ profeſſores, & amatores communiter ſunt humanæ laudis cupidi volentes apparere. Sunt etiam communiter inuidi. Nam ſi vnus poeta, aut dyaleticus maiorem habeat gratiam in legendo, ſeu dictando, quàm alius, aut etiam plures diſcipulos, mox alius illi inuidet de eo detrahit, & de doctrina ſua, nunc in occulto nũc in aperto, & inde ſequuntur irę, diſcordiæ, brigę inter diſcipulos, & interdũ homicidia, ſicut patet in ciuitatibus in quibus ſunt ſtudia generalia. Aliquando etiam vnus ...ficit libellum diffamatorium aduerſus doctrinam, vel fama alterius. Et breuiter mille mala inde ſequuntur, quis autem ſanæ mentis non diceret hæc, & his ſimilia meritò perducere tales vanos, & mundanos atq; ſciolos homines ad damnationem æternam. Bene ergo loquebatur Augu Alipio. li. 8. confeſſio. Qui cum audiſſet loqui de ſanctiſſima ui a beati Anthoni viri ſimplicis, ſed optimi. Ait. Quid patimur. Quid eſt hoc, quid audiſti. Surgunt indocti, & cęlum rapiunt, & nos cum ſcientijs noſtris ſine corde ſumus. Hæc ibi. Aliquibus autem additum eſt Et nos cum ſcientijs noſtris demergimur in infernum. Ecce quomodo mundana ſcientia perducit ad ſupplicium æternum. Et ideo ſalubre eſt inte..um eam ignorare, ſcilicet propter pericuũ æternæ damnationis. Propterea dicebat pſal. Quoniam non cognoui ſitte. aturam ſupple mundanam; & fatuam intro ibo in potentias Domini.

Secundum folium roſæ ſcientiæ dicitur ſciẽtia humana. Voco aũt ſcientiã humanã, quæ poteſt licite cõpetere, & cõuenire homini ſecundũ, quod homo, & quæ per humanũ exercitium acquiri põt Item, quæ ad debitum, & rectũ finem ordinatur. Et per iſtud vltimum differt a ſciẽtia mundana. Hanc itaq; ſcientiam habuerunt ſacri eccleſiæ doctores, quales fuerunt Auguſtinus Hieronymus, Ambroſius Gregorius, beatus Thomas de aquino, cuius doctrinã approbauit Innocentius. 4. ad hunc ſenſum, ꝗ omnia dicta eius poſſunt abſque periculo erroris defendi, & teneri. De hac itaque ſcientia humana tria ſunt breuiter notanda.

Pri-

PRIMVM eſt nobilitas. Vera enim ſcientia, & doctrina nobilitat hominem ex parte animæ. Ita enim dicitur in glo.ſuper.l.prouidēdum.C.de poſthumis. Vnde in ſignum huius nobilitatis datur corona clericis, & ſcientificis viris in ſignum, quòd ſunt reges ſe, & alios in virtutibus regentes, & ita Deo regnum habent, & hoc deſignat corona in capite, quam habent ex inſtitutione Romanæ eccleſiæ, etiā in ſignum regni, quod in Chriſto expectant. Hæc Hiero. & recitatur.12.q.1. Duo ſunt genera. In ſignum etiam huius nobilitatis, quàm confert ſcientia datur birrum rotundum Doctoribus theologiæ. Similiter Doctoribus in decretis confertur Zona deaurata, & ſic de alijs inſignis magiſtratibus quę conferuntur pro metis in aliqua facultate in ſignum, ꝙ eos nobilitat ſua ſcientia.

SECVNDVM eſt honorabilitas. Propter enim ſcientiā honorantur homines quāuis de infimo genere interdū procreati. Vnde Hiero. ad Paulinum ſcribens de oībus diuinæ hiſtoriæ libris refert de Appollonio magno Philoſopho ꝙ peragratis multis regnis, & prouincijs tandem deuenit Brachmanis, vbi inuenit Hiarchā maximum Philoſophū in Throno aureo ſedentem, de natura, de ſyderibus, & moribus docentē. Ecce quomodo, & in quāto honore olim habebantur viri ſcientifici. Nā ipſa ſcientia videtur dicere hominibus illud.1.Re.2. Quicunq; honorificauerit me, glorificabo eum. Qui aūt contēnunt me erunt ignobiles. Honoremus ergo ſcientiā ipſam amantes conſilia eius facientes eam toto corde amplexantes, & ducem ſequentes.

TERTIVM eſt obligabilitatis. Quamuis enim cuilibet expediat literas ſcire per maximè, tamen ad hoc obligantur clerici, & potiſſimum eccleſię Dei prælati. Maximè cum ſcriptum ſit. Malach. 2. Labia ſacerdotis cuſtodiunt ſcientia ſupple de iure, & ſi non ſemper de facto. Sequitur. Et legem requirent, ſcilicet ſubiti, & ſimplices ex ore eius. Debent itaque oēs eccleſiaſtici literas ſcire ſecundum tamen magis, & minus. Plura enim tenentur ſcire curati, q̃ capellani, tenentur enim ſcire, quæ ad ſuum officium ſpectant. Item debent ſcire ſcripturas ſacras, taliter, ꝙ poſſint eas declarare ſubditis ſuis, vtpotè ſacra euangelica. Item legendas ſanctorum. Item inſtruere eos de modo purè confitenda.

ſitenda, & huiuſmodi. Nam ut habetur diſtin. 38. ignorantia. Ignorantia inter cunctorum errorum maximè in ſacerdotibus Dei euitanda eſt, qui docendi officium in populo Dei ſuſceperunt. Et poſt pauca. Sciunt ergo ſacerdotes ſanctas ſcripturas, & canones, & omne opus eorum in prædicatione, quòd doctrina conſiſtat, atque edificent cunctos, tam fidei ſcientia, quàm operum diſciplina. Item di. eadem. c. quæ ipſis ponuntur octo, quæ ſunt neceſſaria ſacerdotibus ad hoc, q̄ ignorantiam culpabilem vitent. Vide ibi, de ſcientia autem Epiſcoporum dico, quòd debet eſſe eminens. Vt enim habetur diſtin. eadem. c. omnes. Cum quis conſecrandus eſt in Epiſcopum, metropolitanus debet ab eo requirere ſi ſciat omnem diuinam ſcripturam. Item ſi ſciat ſacros canones. Item ſi ſciat docere populum ſibi ſubditum. Quòd ſi non tunc nullatenus debet conſecrari dicente ſcriptura videlicet Oſeę. 4. Tu ſcientiam repuliſti, & ego repellam te ne ſacerdotio fungaris mihi. Hæc ibi. Sunt etiam ad hoc multa decreta, quæ breuitatis gratia pertranſeo. Patet ergo quomodo clerici obligantur ad habendum ſufficientem ſcientiam ſecundum conditionem ſui ſtatus. Sed profectò argumentum per debet ſoluitur per non facit, ut in prouerbio dicitur. Nam hodie promouentur ad ſacros ordines ad curam animarum, & ad ſuperiores eccleſiaſticas dignitates homines ignari etiam in primis rudimentis grammaticè inexercitati, qui vix ſciunt legere officium ſuum, quantominus poterunt docere populum ſuum. Sunt ergo cæci, & duces cæcorum, & ideo tam ipſi, quàm ſubditi in foueam inferni pariter cadent. Nam ut habetur diſtin. 38. ſi in laicis. In his, qui præſunt iuſtitia nec excuſatione nec venia eſt digna. Patent ergo tria, quæ notare volui de ſcientia humana.

TERTIVM folium roſæ ſcientiæ, dicitur ſcientia ſuper humana, per quàm intelligo ſcientiam ſacræ ſcripturæ, quę deſurſum eſt deſcendens a patre luminum. Debent ergo clerici huic ſcientiæ toto poſſe intendere, & vacare, & hoc propter multa bona, quæ ex ſtudio ipſius ſacræ procedunt quorum:

PRIMVM eſt, q̄ homo per hm̄oi ſtudium ſanctum, & diuinū a peccatis penè infinitis retrahitur. Nam ibi inuenit

quam

quàm grauia, & enormia, ſint peccata quanto ſupplicio di gna, & quantũ bonum amittatur per illa. Ex tali aũt conſi deratione retrahitur comuniter homo a peccato. Et hoc eſt quod ait pſal. Declaratio ſermonũ tuorũ illuminat, ſupple legentem, & intellectũ das paruulis, id eſt humilibus. Et alibi. In corde meo abſcondi eloquia tua, vt non peccem tibi. Nam vt dicit Iſidorus lib. 2. ſoliloquiorum. Lectio vitæ dimitit errorem, lectio mundi ſubtrahit vanitatibus, lectio docet, quid caueas lectio oſtẽdit, quo tendas, multũ proficis cum legis, ſi tamen facias, quod legis. Hæc ille. Præcipue, autem per huiuſmodi ſtudium ſcripturarum ſanctarum vitatur libido, quia vt dicit idem Iſidorus vbi ſupra. Si vis præcauere libidinis vitium, vacare habes interdum cum opere lectioni, & meditationi ſcripturarum ſanctarum. Et Hierony. ad Ruſticum monachum, & recitatur de conſecra. diſtin. 5. nunquam. Ama, inquit, ſcientiam ſcripturarum, & carnis uitia non amabis. Eſt & alia ratio, quare ſtudium prædictum retrahit hominem a peccato, quia, ſcilicet per ſtudium ſacræ ſcripturæ vitatur ocioſitas, quæ eſt fomes, & nutrix omnium peccatorum. Si enim non facile capitur a tentatore, qui alicui bono vacat exercitio. vt habetur vbi ſupra, multò minus capietur ab ipſo tentatore demone, qui vacat exercitio ſacrarum literarum, quo nil melius in vita hominibus. Et hæc eſt, vna de cauſis cur Deus voluerit ſacram ſcripturam in multis paſſibus eſſe obſcuram, vt, ſcilicet viri literati ad ipſius elucidationem laborantes ocium vitare, & multa alia peccata, vnde Aug. ad Voluſianum. Epiſtola. 3. Tanta eſt profunditas Chriſtianarum litterarum, vt in eis quotidie proficerem, ſi eas ſolas ab ineunte pueritia vſque ad decrepitam ſenectutem, maximo ocio, ſummo ſtudio, meliore ingenio conarer addiſcere. Hæc ille.

SECVNDVM bonum procedens ex ſtudio ſacræ ſcripturæ eſt, ꝙ homo ex tali ſtudio recreatur, & ſpiritualiter reficitur. Non. n. inquit, Chriſtus ad Sathan, in ſolo pane viuit homo, ſed in oĩ verbo, quod procedit de ore Dei. Mat. 4. Et Deut. 8. Debemus ergo eſſe valde intenti tali ſtudio, ita vt vix prætereat nos vna hora diei abſq; ſacræ ſcripturæ lectione, aut meditatione, propterea Auguſtin. ad fratres

in eremo.ſer. 56. qui intitulatur de commendatione diuinarum ſcripturarum facit talem admirationem. Quale,inquit, eſt, ꝙ nonnulli Chriſtiani, & quod peius eſt aliquotiens etiam clerici quando iter acturi ſunt panem, & vinũ, & diuerſas impenſas ſibi ordinant præparari. Cum ergo tanta vnuſquiſque in terreno itinere præparat vnde viuat caro ſua, quare tantum libellum legere nõ curat vnde hic & in æternum reficiatur anima ſua.hæc ille. Item idẽ Aug. vbi ſupra ad idem propoſitum loquitur, dicens. Si vultis, vt ſcripturæ ſanctæ vobis dulceſcant, ſubtrahite vos aliquibus horis ab occupationibus mundi in quibus diuina eloquia relegatis,vt in vobis fęliciter impleatur,quod de beato Viro ſcriptum eſt. Quia in lege domini meditabitur die ac nocte. Et illud. Beati,quæ ſcrutantur teſtimonia eius, in toto corde exquirunt eum. Sed profecto pauci ſunt tales, ita incumbentes ſacris lectionibus, quin potius vacant euacuandis calicibus, & poſtmodum ludis, & diſſolutionibus, cartas, & talos, ſeu taxillos frequentius habent inter manus,quàm ſacros codices. Verum interdum reuiſitãt libros Reg.1. illas cartas in quibus ſunt reges, & Reginę depicti. Alij gaudent in precioſitate, atq; curioſitate librorũ quos vix ſemel in vita aperiunt ſtudij gratia, ſed illos comparãt multo precio,& faciunt hincinde deaurari, vt diuitias ſuas & ambitionem oſtentent. Quas valde diffusè reprehendit Chryſ.homil.1. vbi pertractat hiſtoriam mulieris Samaritanæ cum Chriſto loquentis. Sunt autem, & alij eccleſiæ prælati qui ſpernunt litteras,& litteratos viros,plus apprę ciantes falconem,aut canem,quàm ſacrum Canonem,plus Mangonem, aut Pincernam quàm ſacræ Theologię profeſſorem. Sicut patet de illo epiſcopo quem ex nomine noui, & qui adhuc in humanis eſt. Cum enim ad eum acceſſiſſet quidam vir grauis, & litteratus, oſtendit ei magnitudinem domus ſuæ,& magnificentiam.Tandem duxit eũ ad quandam aulam magnam in qua in particis erant multa genera auium prædalium, quæ certè ſufficere debuiſſent vni Maximo Principi,& dixit ei.hæc eſt libraria mea. O turpis iactantia.O grandis culpa. O crudelitas ſacrilega. O abuſio maxima.O prodigalitas deteſtanda. Ecce in quantis abuſibus conſumitur hac tempeſtate patrimonium Chriſti. De

prædi-

cto ergo prælato,& ſibi ſimilibus loquitur dominus Oſee. 4.dicens.Quia tu ſcientiam repuliſti,repellam te ne ſacerdotio fungaris mihi. Item Malach.2.vos receſſiſtis de via, & ſcandalizatis plurimos in lege, & irritum feciſtis pactũ leui,ideſt promiſſionem factam in conſecratione veſtra, q. ſcilicet parati eratis ponere animas veſtras pro ouibus veſtris,& ſimilia. Propter quod ego dedi vos cõtemptibiles, & humiles omnibus populis,&c.

TERTIVM bonum ex prædicto ſtudio ſacræ ſcripturæ procedens eſt, quòd per hoc homo æternam ſalutem conſequitur.Nam ſicut clerici præbendati,qui de licentia epiſcopi ſui ſunt in ſtudijs generalibus percipiunt fructus beneficiorum ſuorum,vt habetur extra de cleri. non reſiden. c.tuæ.Ita qui debito fine,& modo ſtudent in ſacra ſcriptura,& in alijs ſcientijs,propter illam,habebunt fructus prębendæ cęleſtis.Sapientiæ 6. Ponam in lucem,ſupple æternam ſcientiam,ideſt, amatorem veræ ſcientiæ. Nam hæc ſcientia eſt qua Chriſtus inuenitur,vt dicitur diſt. 37. legimus in fine. Qui enim debito fine ſtudet in ſacra ſcriptura, inuenit Chriſtum in ea contentum, & tandem ipſum inueniet in cęlo per apertam viſionem.Item ipſa ſacra ſcriptura, hoc promittit Eccl.24.dicens. Qui elucidant me vitam æternam habebunt. Debemus ergo libenter legere prædictam ſcripturam ſacram potiuſquam mundanas,& ſeculares ſcientias,quæ fortè ſunt de pane lucrando.Vt enim dicit Aug.ad fratres in eremo.ſer.56 Scripturæ diuinæ quaſi litterę de patria noſtra nobis tranſmiſſę ſunt. Patria enim noſtra Paradiſus eſt,parentes noſtri ſunt Patriarchę, Prophetæ,Apoſtoli, & Martyres ciues autem ſunt angeli. Rex verò Chriſtus. Qui quidem rex tanquam de nobis ſollicitus,ſcripturas diuinas inuitatorias ad eum viſitandum, & ſecum manendum ad nos per Patriarchas, & Prophetas mittere dignatus eſt. Et cum ſcriptura eius rebelli ſpiritu humana fragilitas contemnerent, dignatus eſt per ſeipſum deſcendere, & ad veram humilitatem exemplo ſuæ mãſuetudinis nos prouocare.hæc ille.Item idem ibidem inuehẽs contra eos, qui ſpernunt ſacram ſcripturam,& qui libẽtius legunt tragedias,& baladas,dicit ſic. Quid de ſe cogitant Chriſtiani, qui ita contemnunt pręcepta, & litteras inuitatorias

tatorias domini ſui quibus ad regni beatitudinem inuitatur,vt non dignetur eas relegere. Quomodo enim ſi aliqs noſtrum ad procuratorem ſuũ litteras dirigeret, & ille non ſolum impleret quod præcipitur, ſed etiam ipſa iuſſoria relegere dedignaretur non indulgentiam, ſed pęnam non libertatem accipere, ſed carcerem mererentur ſuſtinere.Ita & ille qui diuinas ſcripturas de patria cœleſti tranſmiſſas diſſimulat legere timere debet ne forte pręmia ęterna nõ accipiat,verumetiam pęnam perpetuam non euadat. hæc ille. Exercitemur itaque chariſſimi nos qui clerici ſumus in ſtudio,& ſcientia ſacrę ſcripturę,& vos laici, atq; ſimplices toto cordis affectu dictam ſcripturam audite cũ nobis prædicatur,& declaratur, vt ſic coronantes animas noſtras in præſenti roſa ſanctæ ſcientiæ tandem coronemur in cœlis roſa gloriæ ſine fine. Quam nobis concedat,&c.

DE ROSA TIMORIS.
Sermo Trigeſimusſextus.

CORONEMVS nos roſis Sap.2.

TRIGESIMATERTIA roſa coronę ſpiritualis,ſeu myſticalis dicitur roſa timoris. Quæ quidem roſa congruè ſequitur ad roſam ſcientiæ, maximè cum ipſa ſcientia ſacræ ſcripturæ doceat quid timendum ſit, quomodo,qualiter,quando,quare,& ſic de alijs circunſtantijs ipſius timoris.Vnde Eccle.1. Iſta duo coniunguntur ſimul ſcilicet ſcientia,& timor: ſic enim ibi dicitur. Timor domini ſanctæ religioſitas. q. d. ꝙ timor eſt cauſa ſcientiæ religioſè, quæ religat animum ne effluat in peccatum, & facit hominem circumſpectum. Quia vt habetur Eccleſ.7. Qui timet dominum nihil negligit.Hac itaque roſa diuini timoris fuit coronata mater Chriſti Maria. Ita vt ſe vocet matrem illius Ezech.24.Ego mater pulchrè dilectionis, & timoris,&c.Pro quo eſt notandum,ꝙ triplex eſt timor bonus, & quilibet talis fuit quodammodo in ipſa Maria. Eſt ergo timor.

Seruilis, Filialis. Reuerentialis.

PRIMVS igitur timor vocatur ſeruilis, qui quamuis in

& ſit bonus, nõ tñ manet cum charitate, vt habetur. 1. Io. 4. præparat tñ locum charitati, & hoſpitium qua aduentata recedit ille timor ſeruilis, & aduenit timor caſtus. Et datur exemplum a doctoribus de ſeta, vel acu, quæ introducit filum, quo introducto immo introducẽdo ſeta tranſit, & ſimiliter acus. Ita eſt in propoſito de timore ſeruili in ordine ad timorem caſtum, ſeu filialem prout habetur de pœ. di. 2. § hæc quæ in fine, benè ergo dicit Io. vbi ſupra, ꝙ timor non eſt in charitate, i. cum charitate, quia perfecta charitas foras mittit timorem ſupple ſeruilem. Quia ergo iſte ſeruilis timor principaliter reſpicit pœnam propter quam cauet a malo, & facit bonum, vnde non rectè nec purè amat bonum. Ideo talis timor ſecundum propriam ſignificationem non fuit in beata virgine, quia eſt ſine gratia Dei, quantum .ſ. ad ſeruitutem. Nihilominus quantum ad timiditatẽ fuit in ipſa ſecundum dñm Anto. 4. par. ſuæ ſum. ti. 15. c. 18. §. 7.

Secvndvs timor vocatur filialis, ſeu caſtus, & iſte timor non reſpicit pœnam, ſed bonum quod principaliter amat, ſicut filius timet patrem, quia pater eſt. Et de iſto timore ſcribitur in pſal. Timor domini ſanctus permanet in ſęculum ſęculi. ſ. in præſenti, & in futuro, non tñ quantum ad eundem actum. Nã iſte timor caſtus, & ſanctus, qui eſt in amicis Dei habet duos actus. Vnus eſt quo quis timet ſeparari a dilecto, ſicut honeſta, & caſta mulier timet virum ſuũ. i. timet facere aliquid ꝑꝑ quod ſeparetur ab amore viri. Alius actus ipſius timoris caſti, & filialis, eſt reuereri illũ quẽ diligit. Quantũ igitur ad primum actum. Ipſa Maria non habuit hmõi timorem filialem, quia cũ ſciret per reuelationem ſe non poſſe peccare, nõ poterat timere ſeparari à Deo maximè cũ talis ſeparatio nõ ſit niſi per pctm̃. Iuxta illud Eſa. lib. 10. Iniquitates veſtrę diuiſerunt inter vos, & Deũ veſtrũ. Sed benè fuit in ea prædictus timor filialis, ſeu caſtus quantum ad actum, ſm qui eſt reuerens mixta cũ dilectione ſubiecti. de quo dicendum eſt conſequenter.

Tertivs ergo timor vocatur reuerentialis quem habent beati in ordine ad Deum, ſecundum ꝙ canit eccleſiaſtica in hymno de Aſcenſione Domini Tremunt uidentes Angeli verſa vice mortalium. Item Iob. 26. dicitur ꝙ columnę cęli contremiſcunt, & paueat ad nutũ eius, vbi dicit

glo.ord.ꝙ columnas cæli angelos appellat. Fuit ergo in virgine glorioſa timor reuerentialis ad Deum, ſicut & in angelis ac cæteris beatis ſed differenter, quia dictus timor reuerentialis fuit meritorius in virgine Maria, non autem in beatis. Poſſumus autem piè contemplari, ꝙ nato Chriſto mox pia mater cum timore reuerentiali quem genuit adorauit. Nam poſtquam pannis eum inuoluit, & in Præſepio ſuper modicū fœnum reclinauit, ſtatim genibus flexis, & manibus iunctis, profluentibus etiam ex oculis abundantiſſimis lachrymis eum adorauit, dicens. O creator cœli, & terræ, quæ te vicit clementia, vt naſci volueris de ancilla tua. O quæ aut qualis ego paupercula iuuencula, quæ genui, ac peperi regem angelorum? factorem vniuerſorum? redēptionem omnium peccatorum? iudicem viuorum, & mortuorum? Si enim Ioannes Baptiſta veniente Chriſto ad baptiſmum contremuit, & non audet tangere ſanctum Dei verticem, ſed clamat cum tremore, ſanctifica me ſaluator, quanto tremore concuſſa eſt pia Chriſti mater, cum vagit infans inter arcta conditus præſepia, aut quando ipſius manus, pedes, atque crura ſtricta cingit faſcia? piè enim credendum eſt, quòd ſanctiſſima illa mater deuotione, reuerētia, & fide plena, quotiens voluit dare lac paruulo Chriſto, aut more nutricio humanitatis officia circa eum exercere, prius humiliter, & deuotè eum adorauit, atque cum timore reuerentiali in faciem eius oſcula impreſſit. Patet ergo de triplici timore, qui fuit in benedicta Maria ſi forte tamē, & cum modificatione accipe, quod dictum eſt de primò timore.

PRÆTER hæc autem, & ad dilatationem timoris virginalis, notandum ꝙ in ipſa Maria fuerunt tria, ſecundum quòd poteſt elici ex illo Euangelio. Miſſus eſt angelus, &c. Hæc ergo fuerunt

Turbatio. Timor. Admiratio.

PRIMÒ igitur fuit in ea turbatio, quòd patet ex illo verbo prædicti Euangelij. Turbata eſt in ſermone eius, videlicet Gabrielis. Non eſt tamen turbata turbatione peruertente iudicium rationis, ſicut in nobis frequenter accidit. Fuit ergo turbata, ſicut & Chriſtus de ſeipſo loquitur Io.12.dicens. Anima mea turbata eſt. Fuit ergo Maria turbata

bata de tribus in apparitione,& ſalutatione Angeli. Primò quidem de præſentia ipſius angeli in forma elegantis iuuenis. Non enim ſibi apparuit in forma, aut ętate ſenili, quia illa ętas dicit effectum in ætate,& ſenſu. Nec ſimiliter in ętate iuuenili, quia illa importat imperfectionem. Sed in ętate mediocri, quia illa ętas dicit perfectionem. Quia ergo veniebat nunciare aduentum illius, qui eſt perfectiſſimus omni perfectione, ideo debuit apparere in illa ętate. Beata igitur virgo cernens illum elegantiſſimum iuuenem propè ſe,& non cognoſcens prima fronte ipſum eſſe angelum Dei parte ex altera videns ſe ſolam cum ſolo in thalamo ſuo, fuit valde turbata, id eſt, verecundata. Vnde Hiero. ad Euſtochium. Cum inquit ad Mariam angelus Gabriel in viri ſpecie deſcendiſſet, conſternata & perterrita ei r͂ndere non potuit. Hoc autem rationabiliter factus eſt. Nam vt dicit Beda in glo. ord. ſuper illo verbo Luc. 1. Quæ cum audiſſet turbata eſt trepidare virginum eſt,& ad omnes virorum ingreſſus pauere, atque omnes eorum affatus vereri. Diſcant ergo mulieres propoſitum pudoris imitari. Item Bernar. ſuper miſſus eſt. Solent virgines, quæ verę virgines ſunt eſſe pauidę, & vt timenda caueant, etiam tuta pertumeſcere. hæc ille. Secundò virgo Maria in ſalutatione angelica fuit turbata de forma in qua apparuit dictus angelus Venit enim ad eam cum ingenti luce, & cum candida, atque luminoſa veſte. Item cum facie rutilante. Hæc autē omnia ſolent ſtuporem incutere videntibus, & oculis mortalibus, ideo canit eccleſia. Et expaueſcit de lumine. Tertiò virgo Maria in dicta ſalutatione fuit turbata ex modo ingreſſus angeli ad eam. Vt enim inquit Ber. ſuper miſſus eſt. non eſt ſuſpicandum, quòd angelus apertum inueniret virginis oſtiolum cui nimirum erat in propoſito frequentius hominum fugere, & colloquia vitare. Nec fuit ei difficile per oſtiolum clauſum virginis abdita penetrare cui utique ex naturæ ſuæ ſubtilitate quodlibet corpus quantuncunq; ſolidum uel ſpiſſum per uium eſt ac penetrabile. Ecce quare turbata fuit virgo Maria.

SECVNDÒ in virgine glorioſa fuit timor. Et hoc patet teſtimonio angeli qui conſolans eam dixit. Ne timeas Maria,&c. Sed quid timebat. certe homo aperit Ber. ſuper

miſſus

miſſus eſt, ita dicens]. Sciebat nempe virgo prudens, quòd ſæpe angelus Sathanę in angelum lucis ſe transformabat. Sed quia ſimplex, & humilis erat, nil tale de ſancto angelo penitus eſtimabat, & ideo qualis eſſet illa ſalutatio cogitabat. hæc ille. Cum autem eſſet in illa cogitatione ſic ſuſpenſa ſtatim ex Dei reuelatione cognouit, quòd erat bonus angelus, & ſpecialis Dei nuncius qui ei apparebat. Hoc idem etiam per aliam viam cognouit. Nam ſecundum ſacros doctores in hoc cognoſcitur, & diſcernitur bonus angelus a malo, quia bonus angelus in principio terret in medio cōfortat, in fine lętificat. Ideo iſte angelus in principio virginem terruit, quando ipſa turbata. In medio eam confortauit, quando illi dixit. Ne timeas Maria. In fine lętificauit, quando ipſam gaudiam de Dei filio dereliquit. Angelus autem malus quando in angelum ſe transformat in principio multum terret, in medio diuerſis tentationibus multum conturbat, in fine verò valde contriſtat, quia ergo virgo Maria circa principium ipſius apparitionis, & ſalutationibus, hęſitabat de ipſo angelo apparente, ſi eſſet bonus, necne ideo dixit ſibi eam conſolando. Ne timeas Maria. Nihil hic doli, vel fallacię, nullas hic inſidias ſuſpiceris. Non ſum enim homo, ſed ſpiritus, non Sathanę, ſed Dei angelus, nec qualiſcunque, ſed Gabriel Archangelus. Nō ſum ergo ille angelus qui tenet gladium flammeum ad claudendum viam Paradiſi, de quo legitur Gen. 3. Non ſum etiam de numero illorum angelorū qui miſſi ſunt ad puniendū, Sodomā, & Gomorram. De quibus legitur Ge. 19. Nō ſum denique ille angelus qui attulit legem oneris, & timoris, ſed ſum paranimphus amoris, qui venio nunciare tibi aduentum illius, qui reſeraturus eſt portas cęli. Item qui venturus eſt per te in mundum non vt perdat, ſed vt ſaluet. Item qui allaturus eſt legem gratiæ, & amoris. Ecce ne timeas Maria, immo gaudeas, quia inueniſti gratiam apud Deum.

Tertiò in virgine Maria fuit admiratio. Poſtquam enim turbata eſt ad vocem angeli, cogitauit qualis eſſet illa ſalutatio. Admirabatur enim quid ſibi vellet prædicta ſalutatio, maxime cum in ea angelus nullum appoſuiſſet verbum, vtpotè dicendo. Dominus fuit, eſt, aut erit tecum.

Cum

Cum denique non expreſſiſſet modum quo dominus cum ea. Item admirabatur, quod ipſe angelus prædicaſſet eam gratia plena. Nunquam enim a ſeculo auditum fuerat, quòd aliqua fœmina ab aliquo angelo fuiſſet vocata gratia plena, & ideo talis nouitas verborum eam quodammodo turbauit, & eam in admiratione adduxit. Nam vt dicit Petrus Rauennas. Angelus venerat in ſpecie blandus in ſermone terribilis, humana proferens, diuina repromittens. Item, & tertiò admirabatur, quid ſibi vellet verbum illud, Benedicta tu in mulieribus. Cum enim eſſet ſumme humilis, nulli virgini, nulli mulieri, nulli creaturæ ſexus fœminei ſe præferebat. Multipliciter ergo admirabatur cogitando qualis eſſet iſta ſalutatio, & quantum ad perſonam ſalutantem, & quantum ad ipſam ſalutationem, & quantum ad cauſam propinquam talis paranimphus veniebat, quia nondum expreſſerat. In figura ergo huius ſalutationis, & timoris virginalis, legitur Geneſ. 18. quod cum angelus domini nunciaſſet Abrahæ, quòd vxor ſua Sarra prius ſterilis, paritura eſſet filium. Illa hoc audito riſit prius hoſtium tabernaculi. Sed talem riſum ſecutus eſt timor. Nam vt habetur ibidem cum angelus interrogaſſet Abraham cum riſiſſet Sarra vxor ſua. Item timore perterrita negauit ſe riſiſſe. Ad propoſitum Sarra, quæ interpretatur princeps, carbo, velamen, anguſtia, rectè præfigurat beatam Mariam, quæ eſt princeps angelorum, & hominum. Item carbo ardens per charitatem Dei, & proximi. Item velamen filij Dei eum occultè concipiendo in ſuo vtero. Item anguſtia, & hoc in paſſione filij ſui Chriſti. Sicut ergo tria dicuntur de Sarra, videlicet, q̀ riſit, quòd timuit, quòd filium præter legem naturæ concepit, & genuit, quia ſterilis erat. Ita & virgo Maria gauiſa eſt in aſpectu angelico, ſed turbata eſt, & timuit ex verbis illius, tandem ſupra legem, & conditionem naturæ concepit Dei filium. Huic itaque tali, ac tantæ virgini ob reuerentiã ſui timoris reuerentialis quem ad benedictum filium tuũ Chriſtum geſſit, prout declaratum eſt, offeramus ſemel ſalutationem angelicam, vt ſic pro modulo noſtro componamus ſibi coronam, ſeu ſertum de roſis ſpũalibus. Quis vbi fecerimus indubiè ipſa ĩpetrabit nobis coronã ſempiternã

de roſis, quæ nunquam marceſcunt in cœleſtibus.

POSTQVAM diffusè oſtenſum eſt, quomodo Dei genitrix virgo coronata fuit roſa timoris, conſequenter oſtẽdere reſtat quo nam pctõ nos miſeri peccatores prædicta roſa inſtar dictæ virginis coronari poterimus. Pro quo eſt notandum, ꝙ in hac roſa timoris ſunt tria folia, ſecundum quòd triplex eſt timor, videlicet

Mundialis. Seruilis. Rationalis.

PRIMVM itaque folium roſæ timoris uocatur timor mundialis, ſeu mundanus qui non eſt aliud quàm timere non timenda, de quo pſal. Trepidauerunt timore vbi non erat timor. Da exemplum de auibus, quæ videntes monſtrum, ſeu effigiem hominis cum arcu, & ſagitta in medio campi, non audent illic appropinquare. Aliud exemplum eſt de equis vmbraticis, qui ad vmbram fortè auis deſuper volantis, aut huiuſmodi terrentur, & retrocedunt intantũ quòd quandoque præcipitantur, tum ſeſſoribus ſuis in foueam vel fluuium, ita & homines in quibus eſt timor mundialis, & vanus quandoque pereunt, & præcipitantur in foueam inferni. Quod ſi quæras circa quæ conſiſtit talis timor mundialis, & vanus. Reſpondeo ꝙ circa tria principaliter, quæ ſunt

Vita corporalis,
Diuitiæ temporales,
Dignitates, & honores.

PRIMÒ itaque conſiſtit prædictus timor circa vitam corporalem, quod fit cum quis tantum timet ſeparari ab hoc ſeculo, & amittere uitam corporalem, quod prȩelegit peccare mortaliter, quàm incurrere periculũ mortis. Exẽplum in promptu eſt de illo qui negat fidem timore mortis. Item de puella, quæ conſentit in actum carnis ne verberetur, aut occidatur a ſtupratore. Item de illo qui mentitur pro ſaluanda vita, ſeu morte vitanda. Qui enim prædicta, & ſimilia operatur timore mortis, inaniter, & vanȩ timet, nec immunis eſt a culpa. Nec per conſequẽs immunis erit pœna æterna, quia ut habetur Iob 6. qui timet pruinam irruet ſuper eum nix. Et de hoc timore mundano, & vano loquens Senec. ad Lucillium. epiſto. 11. dicit ſic. Plura nos terrent, quàm quæ præmunt, & ſæpius opinione quare laboramus.

boramus

poramus. Quædam enim nos torquent,cum omnino non debeant. Quædam per conttarium nos non torquent cum debeant.Alia autem nos torquent pluſquam debeant. hæc ille. Ad expellandum itaque hunc vanum timorem a cordibus noſtris nos admonet ſaluator noſter Matth. 10. dicens. Nolite timere eos,qui occidunt corpus,animam autem non poſſunt occidere,ſed potius timet eum qui poteſt & animam,& corpus perdere in gehennam.Strenuus enim miles non timet mortem equi,vt faciat ingens factum, vel pulchrum ictum maximè cum eſt de familia, & domo regis, & ſcit meliorem equum ſibi retribuendum pro equo amiſſo in bello domini ſui regis. Applicatio eſt facilis. Quãuis enim homo naturaliter horreat mortem,nam & ſaluator noſter eam timuit, non tamen per eius timorem aliq̃d contra iuſtitiam agere debemus,vt habetur in glo.ſuper illo.c.Nolite.11.q.3. Hiſtoriam de hoc habemus in Suſanna quæ potius elegit incidere in manus hominum vſque ad mortem,quàm derelinquere legem Dei ſui. Dan. 13. Sed profecto multi plus timent mortem corporalem, vbi timẽda non eſt,quàm mortem æternam,quę veraciter timenda eſt.Et tales comparat Chryſoſtomus homil. 5.pueris,ita dicens.Puerilem timemus pauorem mortem timentes. Pueri enim parui laruas quidem timent. Ignem verò non timent.Sed ſi ad lucernam lumen habentem eos portari contingat inconſideratè manum immittunt lucernę, & flammę.Sic,& nos timemus quidem mortem,quæ eſt tanquam larua contemptu digna, peccatum verò non timemus, q̃d eſt verè timendum, & quod more ignis conſcientiam comedit, nec etiam timemus ipſum ignem æternum cum tamen veraciter timendus ſit. hæc ille.

SECVNDÒ timor mundialis conſiſtit circa diuitias temporales,quas interdum quis tantum diligit,quòd magis timet eas amittere, quàm gratiam Dei, & cœlum, & omnes diuitias veteras, tam ſpirituales, quàm æternales. Vnde Auguſtinus ſuper pſalterium exponens illud uerbum. Trepidauerunt timore, vbi non erat timor,dicit, ꝙ hoc intelligitur de iudæis, qui timuerunt perdere regnum terrenum,ubi non erat timor, & non timuerunt amittere regnum cœlorum, quod timere debuerant, & ideo iuſte

Dei iudico vtrunque perdiderunt. Vt enim dicit idem Auguſtinus ſuper illud Ioan. 11. Venient Romani, & tollent locum,&c.ipſi iudæi nihil timebant perdere niſi temporalia, de vita æterna non cogitantes. Sed vt babetur Prouerbiorum decimo, quod timet impius, veniet ſuper eum. Nã poſt paſſionem Domini, & glorificationem Romani tulerunt a iudæis locum expugnando, & gentem transferendo. Et quod deterius eſt tandem perdiderunt corpus, & animam. Hunc etiam timorem perdendi temporalia habuit Pharao rex Ægypti, qui videns populum Iſraeliticum mirabiliter multiplicari, timens ne tandem contra eum inſurgeret, & regno priuaret mandauit obſtetricibus, vt paruulos iudæorum necarent. Sed quod timebat ille nequam euenit illi, licet per aliam viam. Timebat enim priuari regno, & iuſto Dei iudicio priuatus eſt regno, & vita in mari rubro, ut patet Exod. 14 Et verè iſte timor mundanus hodie multos homines inuoluit, & in infernum trahit, ſicut patet in multis diuitibus, qui timentes perdere pecuniam ſuam, ponunt, & locant eam ad bancam ad vſuram. Alij committunt eam mercatoribus tali pacto, quòd participabunt in lucro, & non in damno, & quòd capitale ſemper ſaluum erit. Hoc idem etiam patet de multis mercatoribus, qui timentes perdere, vt dicunt plus faciunt mercantiam, quàm valeat, atque hincinde multa mendacia, & periuria fiunt, & dicuntur, quia ut habetur de pęniten. diſtinct. 5. qualitas. Difficile eſt inter ementis, vendentiſque commertium, non interuenire peccatum, eo quòd ut dicit gloſa ibidem, naturale eſt contrahentibus ſe ſe inuicem decipere. Hi ergo omnes, & ſimiles trepidant timore, vbi non eſt timor, ideſt, vbi eſſe non debet.

SECVNDÒ timor mundanus conſiſtit circa dignitates, & honores. Multi enim aſpirantes ad officia, & beneficia, ad præſidentiam, & prælaturam, timent ne cadant a propoſito, & fruſtrentur intentione ſua, propter quod faciunt maioribus multa donaria, illis adulantur, & ſimilia. Cunque adepti fuerint intentum adhuc timent cadere ab officijs, & beneficijs ſuis, aut ſaltem amittere gratiam principis, propter quæ multa mala committere ſolent. De hoc iſtoriam habemus de Pilato, qui timens perdere gra-

tiam Cæſaris, & officium iudicaturę, iniuſtam tulit aduerſus Chriſtum ſententiam etiam contra conſcientiam. Ipſe enim ſciebat, quod per inuidiam Iudæi tradidiſſent Chriſtum, vt habetur Matth. 27 Hinc eſt, quòd timor aſſignatur à Greg. vna de cauſis propter quas ſolet humanum peruerti iudicium, vt notatur 11. q. 3. Item quòd illi qui ſunt in honore, aut dignitate cõſtituti ſæpe agitentur timore mundiali, patet in effectu de rege Herode, de quo legitur Matt. ſecundo, ꝙ cũ audiſſet reges Orientales inquirere, & dicere. Vbi eſt, qui natus eſt rex Iudæorum, turbatus eſt, & omnis Hieroſolyma cum illo. Vnde ex tali timore quo ſcilicet timebat Chriſtum regnaturum ſuper Iudæam, iuſſit paruulos abſque numero occidi, vt ſic inter eos occideretur Chriſtus. Sed vanus, & fatuus erat timor eius. Vnde canit eccleſia. Hoſtis Herodes impię Chriſtum venire quid times, nõ eripit mortalia, qui regna dat cœleſtia.

Secundum folium roſæ timor is vocatur, timor ſeruilis. Et iſte timor reperitur ſolum in peccatoribus, non autem in iuſtis, qui ſeruiunt Deo amore iuſtitiæ, peccatores autem timore pœnæ. Quamuis ergo ſolum in peccatoribus reperiatur non tamen propterea malus eſt, nec reprobandus quinimmò laudandus, tanquam diſpoſitio ad exeundum de peccato, & ipſum deteſtandum, alias male facerent prædicatores loquentes de pœnis inferni, de horrore mortis, de ſeueritate iudicij, & huiuſmodi intendentes per talia incutere malis timorem, & tremorem. Vnde & pſalm. dicebat ad dominum. Confige timore tuo carnes meas, id eſt, carnales motus, & concupiſcẽtias, a iudicijs enim tuis timui. Sequi. Feci iudicium, & iuſtitiam ſupple de meipſo in præſenti nec expectaui, quòd in me punires in alio ſeculo, & ideo non tradas me calumniantibus me, ſupple dęmonibus, vt ſcilicet tanquam executores, & tortores tuæ iuſtitiæ crucient me in inferno. Sed ſuſcipe ſeruum tuum in bonum, dando ei gratiam tuam. Ecce quomodo timor ſeruilis introducit timorem filialem, ſicut ſeta introducit filum in corſum, ex quo cõcluditur, quod bonus eſt, quamuis non perfectus, & eſt ſpeciale Dei donum, & ideo non abijciendus. Eſt ergo notandum, ꝙ iſte timor ſeruilis reperitur in tribus generibus hominum.

 Primò

PRIMÒ quidem reperitur in illis peccatoribus, qui timore gehennę cauent ſibi a multis malis, vel faciūt aliqua opera de genere bonorū, vtpotè interdum ieiunando, eleemoſynam largiendo, orando eccleſiam, & diuina frequentando, & huiuſmodi. Et benè dr̃ talis timor ſeruilis, quia ſicut ſeruus cōiter facit, quod ſibi præcipit dn̄s ſuus, & cauet ab offenſa illius timens ne ab eo reprehendatur, aut verberetur non aūt ex amore quo ſibi placeat opus ipſum, aut pro reuerentia, & amore quem gerat ad ipſum dn̄m. Ita & in propoſito, da exemplum de febricitante, qui vrit in corpore, & per conſequens appetit bibere aquam frigidā. Sed cum audit medicum hoc prohibētē, alias ſibi deterius erit, quia ex tali potu exereſcet febris, & mors fortè ſequetur, cauet ſibi a tali potu, nec inſequitur appetitum ſuum corruptum. Sic eſt omnis homo qui ſeruit Deo, vel qui vitat peccatum ne incurrat damnum ſiue in corpore, ſiue in fama, ſiue in rebus, aut ne perpetuo dānetur. Quis ergo iſte timor ſeruilis ſit vtcunque bonus, & vtilis tanquam diſponens ad charitatem, & ad filialem timorē, patet primò per illud Eſa. 26. a timore tuo dn̄e cōcepimus, & peperimus ſpiritum ſalutis, item & ſecundò per illud quod dicit Aug. & recitatur. 23. q. 6. c. vlt. Cum inquit per timorem continet ſe homo a peccato, fit conſuetudo iuſtitiæ, & incipit, quod durum erat amari, tunc ēt incipit excludi a charitate quā prius foras mittebat, & ſuccedit timor ſanctus, & caſtus: hæc ille. Sed ꝙ non ſit perfectè bonus, nec ad ſalutem ſufficiens, patet ex dictis eiuſdem Aug. qui de verbis Apoſt. ſer. 18. dicit ſic. Cum adulter non eſſe ceperis, quia times ardere in igne ſempiterno, nondum laudandus es. Quid enim magnum eſt timere pęnam. Magnum aūt eſt amare iuſtitiam. Interrogo te quare non committis adulterium. Reſpondebis, quia timeo gehennam, timeo ſupplicium ignis æterni, timeo iudicium Chriſti, timeo ſocietatem diaboli, ne. ſ. puniar cum illo, & ab illo. Quid dicturus ſum. Male times. Vane times. Interrogo te. Si te non videret Deus, qn̄ malum facis, ne quiſquam te in Dei iudicio conuinceret, an illud faceres. Tu te vide. Si faceres, ergo tm̄ pęnam times, & per conſequens charitatem nondum habes ſeruiliter times, formido eſt mali, nondū delectatio, boni. hæc ille. Item

idem

idem Aug. ad idem propoſitum, & in eodem lib. ſer. 19. dicit ſic. Latro timet malum, & vbi non poteſt, non facit, & tñ latro eſt. Lupus venit ad ouile ouium, quærit inuadere, & iugulare. Vigilant paſtores, latrant canes, non aufert, nõ occidit, ſed tñ lupus venit, & lupus recedit ip. n. lupus eſt, qui deuorare voluit, ſed nõ potuit. Interroga ergo teipsũ quiſquis es, & vide ſi tunc non facis male qñ potes. Nam etiam ſi timore gehennæ non facis malum nondum perfectus es. Ecce quomodo timor ſeruilis reperitur in illis, qui abſtinent a peccato timore ſupplicij æterni.

SECVNDO prædictus timor ſeruilis reperitur in illis qui abſtinent ſe a peccato timore pęnę tẽporalis, & iudici alia. Quis dubitat, quòd eſſent multi fures, & latrones, multi homicidę, & viarũ inſidiatores, multi adulterij, & virginum defloratores, multi rebelles, & contumaces aduerſus prælatos, & maiores, multi periuri, & falſi teſtes ſi non eſſent pęnę temporales tales cohercentes. Nunquid poeta Horatius de talibus bene loquitur, dicens. Oderunt peccare mali formidine pœnæ. Secus de bonis de quibus idem præmittit, dicens. Oderunt peccare boni virtutis amore. Nam vt dicit Iſid. in lib. ethym. & recitatur in decretis diſt. 4. factæ. Factæ ſunt, inquit, leges vt earum metu humana coherceatur audacia, & tuta ſit inter improbos innocentia, & in ipſis impijs formidato ſupplicio refrenetur audacia, & nocendi cupiditas. Super quo dicit glo. ꝙ quamuis per humanas leges nemo cogatur, benefacere prohibentur, tamen mali malefacere. Et idem habetur 23. q. 5. ad fidem. Et pręſertim ne bonis noceant, ſed poſſint ipſi boni inter eos quietè, & pacificè viuere, ut habetur, ubi ſupra. c. Non fruſtra. Sed profectò in pluribus inuenitur iſte ſecundus modus timoris ſeruilis, quàm primus. Plures nempe ſunt, qui ſe cohibent a malis timore pœnarum temporalium, quæ æternalium, Vt enim dicit Augu. de verbis Apoſtoli. ſer. 18. Timet homo carcerem, & non timet gehennam. Timet quæſtionarios tortores, & non timet angelos infernales. Timet cruciatum temporalem, & non timet pœnam æternam. Timet ad modum uri, & non timet in æternum cruciari. Attende. ꝙ quæcunque in inferno mitiora tormenta ſunt peiora ſunt quàm quæ formidas in hoc ſęculo. hæc ille.

Tertio prædictus timor ſeruilis reperitur in illis, qui cauent ſibi a malo ne puniantur à Deo per ſubtractionem beneficiorum temporalium, ſed faciunt opera de genere bonorum, ut abundent in ſubſtantia, & proſperitate temporali pſal. Cõfitebitur tibi cum beneſeceris ei, ſupple ſeruus. Nam ſicut ſeruus ſeruit ſpe mercedis principaliter, non autem ſpe hæreditatis, quæ debetur filio. Ita multi exterius videntur cuſtodire Dei mandata ſpe mercedis temporalis, quaſi in hoc condemnantes ſe, ꝙ illis non debetur hæreditas cęleſtis, quæ debet̃ ſolis filijs, ideſt, illis qui Deo ſeruiunt ex charitate, & amore. Tales autem videntur potius filij ſinagogę, quàm ſponſę Chriſti eccleſiæ. Vt n. ſcribitur. 23 q. 4 Hoc autem in lege populus illus ſeruili timore pęnarum cogebatur. Vnde & legem in pedagogum accepit. In Euangelio autem populus gratiæ liber, & adultus filiali amore hæreditatis certitudine, ad cultum diuinæ ſeruitutis inuitatur. hæc ibi. Et nota, quòd dicit in pedagogũ, ideſt in magiſtrum. Sicut enim diſcipulus per magiſtrum cohercetur. Ita & olim iudæi per legem, Quid enim ſibi volunt verba illa domini. Leuitici. 26. Si in pręceptis meis ambulaueritis, & mandata mea cuſtodieritis, & ea feceritis. Dabo vobis pluuias temporibus ſuis, & terra gignet germen ſuum, & quæ ſequuntur, niſi quòd dominus promittebat iudæis ſeruantibus præcepta ſua mercedem temporalem. In lege autem gratiæ dicit. Si vis ad uitam ingredi, ſerua mandata, ubi promittit mercedem æternam. Et hæc eſt antiqua riota Romanorum dicentium, quòd non fuerant proſperati ex quo ſuſceperant fidem Chriſti. Contra quos diſputat multipliciter Auguſt. in de ciui. Dei in pluribus locis dicens inter cætera, quòd boni Chriſtiani non debent expectare in præſenti mercedem, & ſalarium ſui laboris, ſicut olim iudæi, ſed tñ in futuro. Sed de hoc hactenus.

Tertium folium roſæ timoris, dicitur timor rationalis. Voco autem timorem rationalem cum quis rationabiliter timet, vtpotè, quãdo, vbi, qũo, & ſic de alijs bonis circunſtantijs timet. Et iſte timor alio nomine vocatur timor caſtus, ſeu filialis, de quo in pſal. Timor domini ſanctus permanet in ſeculum ſeculi. Pro quo notandum, quòd ad hũc ſanctum timorem tripliciter inuitamur, & inducimur.

PRIMO quidem ex ſcriptura ſacra. Scribitur enim Deuteronomij.10. Quid petit dominus a te, niſi quòd timeas eum, & ambules in vijs eius, & diligas eum, ac ſeruias ei in toto corde tuo, & in tota anima tua, & ſerues mandata eius. Item pſal. ad hunc timorem vnumquenque inuitat, dicens. Venite filij audite me, timorem domini docebo uos. Quis eſt homo qui vult uitã, ſcilicet gratiæ, & gloriæ. Diligit dies uidere bonos, ſcilicet in cœlo q.d. ꝙ timor domini eſt initium huius. Et figura huius ſunt. Declina a malo, quia timor domini expellit peccatum, ut habetur Eccle. 1. Et fac bonum, quia qui timet Deum faciet bona Eccl. 15. Item ſaluator. Matt. 10. dicit. Timete eum qui poteſt corpus, & animam perdere in gehennam. Item princeps Apoſtolorum dicit. Deum time. 1. Pet. 2. Item Bern. ſuper Can. In ueritate comperi nihil eſſe, ita efficax ad gratiam promerendam recuperandam retinendam, quàm ſi corã Deo omni tempore inueniaris non alta ſapere, ſed timere Item Chryſoſtomus homil. 15. dicit, quòd nihil tantum peccata conſumit, atque uirtutẽ germinare, & creſcere facit, quantum natura continui timoris. Propterea qui non uiuit in timore, rectè illũ agere nõ eſt facile, ſicut viciſſim cũ timore viuẽtẽ impoſſibile eſt pctãre. hęc ille. Sed ꝑfecto multis pt dici illud Hiere. 2. Scito, & uide, quia malũ eſt tibi, & amarũ te dereliquiſſe Deũ tuũ, & timorẽ eius nõ eſſe apud te.

SECVNDO inuitamur ad prædictũ timorem ex rõne naturali. Dictat. n. ratio naturalis, ꝙ ille timendus eſt, qui eſt ſuperiori, qui nocere, ſeu flagellare põt, nec ualet ei reſiſti. Dus aũt eſt ſummus dominus dñorum, nec poteſt quis reſiſtere eius uoluntati, aut poteſtati, nec põt ei dici, cur ita facis. Cõcluditur ergo ex rõne bona, ꝙ Deus ab vnoquoq; timeatur. Et hæc rõ tangitur in illis verbis dñi. Malach. 1. Si, inquit, ſunt dñs ueſter, ubi eſt timor meus. Et Hiere. 15. Qui nõ timebit te ò rex gẽtium. Si dęmone cõtremiſcũt, ut habetur Iac. 2. quanto magis homo fragilis. Item ratio naturalis dictat, ꝙ filius debeat timere patrem ſuum. Nos autem ſumus filij Dei ſaltem per creationem, boni autem per adoptionem. Ipſe autem eſt Pater noſter Deuteronomij. 32. Nunquid non ipſe eſt pater tuus, qui poſſedit te, & fecit te, & creauit te, ideo, &c. Item ratio naturalis di-

ctat,

ſtat, ꝙ ille timendus eſt coram quo tanquam ſupremo red denda eſt ratio de omnibus factis, dictis cogitatis, & qui nihil relinquet multum, & huiuſmodi. Deus autem eſt huiuſmodi, igitur.

Tertio inducimur, & inuitamur ad Deũ timendũ ex ſignorum euidentia. Propterea enim ipſe Dominus pręmittet mirabilia, & terribilia ſigna ante diem iudicij, vt incurrat timorem, & terrorem malis, dicente pſal. Timebunt qui habitant terminos à ſignis tuis exitus matutini, ideſt reſurrectionis generalis, quæ fiet mane, ſecundum aliquos, videlicet eadem hora, qua ſurrexit Chriſtus a mortuis. Itẽ olim Deus dedit legem in monte Syna cum mirabilibus ſignis, vt timorem incuteret tranſgreſſoribus dictè legis. Nã dictus mons videbatur totus fumigans, & ardens corruſcationibus. Item videbantur lampades deſuper ardentes, & audiebatur terribilis, & ſtupendus ſonitus buccinę. Propter, quod populus, hæc videns, & audiẽs cucurrit ad Moyſen totus perterritus, & pauore cõcuſſus. Ad quos Moyſes. Vt probaret vos Dominus ita venit, vt terror eius eſſet in vobis, & non peccaretis. Exo. 20. Item legitur. 4. Reg. 7. ꝙ cũ Benadab Rex Syriæ obſideret Samariam, Dominus fecit audiri in caſtris Syriæ ſon tum curruum, & æquorum, atque exercitus plurimi. Propter quod timentes ſubito fugerunt noctis ſilentio relictis tentatorijs ſuis, victualibus ac cæteris bonis, tantum animas ſuas ſaluantes. Item legitur Daniel. 6. ꝙ cum rex Darius vidiſſet Danielem Prophetam in Lacum Leonum miſſum, eo ꝙ verum Deum adoraret illęſum permanſiſſe, timuit ipſum Deum, ac per ædictũ publicum mandauit vniuerſo populo ſuo dicens. Paueant omnes Deum Danielis ac contremiſcant, quia ipſe eſt verus Deus, qui liberauit Danielem, &c. Item Centurio, & Gentiles, qui cum eo erant, videntes hora paſſionis Chriſti terremotum, & cætera, quæ fiebant, timuerunt valde dicentes. Verè filius Dei erat iſte. Matthei. 27. Item quis, non timeat Dominum conſiderando, quam terribiliter olim flagellauit peccatores. Nam Angelos ſuperbientes præcipitauit de altitudine cœli in profundum abyſſi, & in dęmones teterrimos commutauit prius Angelos pulcherrimos. Itẽ primos parentes propter ſuam inobedientiam de paradiſo

terreſtri

terreſtri expulit. Item genus humanum fermè totaliter luxuriam exterminauit per aquas diluuij. Sodomitas combuſtos igne, & ſulphuræ ſubuertit Iſraelitas murmurantes in eremo proſtrauit. Egregiam propter ſuam ingratitudinem uſque ad mortem infirmum reddidit,& ſic de alijs. Et ideo meritò ſancti clamant Apocalip. 15. dicentes. Mirabilia ſunt opera tua Domine, quis te nō timebit. Diſcamus itaque chariſſimi timere Deū, & coronare animas noſtras rationali,& ſancto timore in præſenti, vt tādem coronam gloriæ percipere mereamur a domino, quia vt habet Thobiæ.4. habebimus multa bona ſi timuerimus dominum, tā ſcilicet in præſenti q̃ futuro. Quam quidem coronā gloriæ nobis cōcedat, qui eſt benedictus in ſecula. Amen.

DE ROSA CONSILII.
Sermo Trigeſimusſeptimus.

COronemvs nos roſis. Sap. 2.

Trigesima qvarta roſa coronæ, miſticalis dicitur roſa conſilij. Quæquidem roſa meritò ſequitur ad roſam timoris. Nam, qui timet in aliquo errare ſeu deficere ſolet a prudētiori conſilium quærere. Iuxta illud Thobiæ.3. Conſilium a ſapiente require. Hac autem roſa inſignita, & coronata fuit Dei genitrix virgo. Pro quo eſt notandum, ſecundum beatum Tho.2.2.q.52.art.1.ꝙ conſilium eſt, domum ꝙ ſpiritusſanctus nos dirigit in omnibus quæ ordinantur in finem vitæ æternæ, ſiue ſint de neceſſitate ſalutis ſiue non, hoc autem dono, vel gratia gratis data fuit virgo Maria plena ſuper omnes viatores. Et hoc probat Albertus ſuper Miſſus eſt, ita dicens. Chriſtus enim promiſit Apoſtolis, quòd poſtquam ad eos veniret ſpiritusſanctus, deberet eos docere omnem veritatem, ſcilicet de agendis ad ſalutem. Sed ſpiritusſanctus venit improportionabiliter in ipſam Mariam magis, quam in quemlibet purum viatorem, & in conceptione filij ſui, iuxta promiſſum Gabrielis ad eam dicentis. Spiritusſanctus ſuperueniet in te. Lucæ.1. Item, & in die Penthecoſtes cum eſſet cum Apoſtolis, quando venit in ſpecie ignis, ergo in agendis fuit ma

ximè

 me edocta ꝑ ipſum donũ cõſilij. Itẽ ſecundũ Philoſophũ. Cuius eſt operarij, eius eſt, & operãda cognoſcere. Et inſuper cuius eſt in oĩbus, & præ oĩbus benè operari, eius eſt, & ſuper oẽs operãda cognoſcere, & benè diſcernere, qđ eſt officiũ boni conſilij. Sed ipſa beata Maria fuit perfectiſſima obſeruatrix mandatorũ, & conſiliorũ Dei ſuper oẽs creaturas mundi. Reſtat ergo, ꝙ habuerit plenã cognitionẽ cõſiliorũ circa agẽda per donũ conſilij. Pręterea fuit amiciſſima, & familiariſſima filio ſuo Ieſu Chriſto in quo ſunt oẽs theſauri ſapiẽtiæ, & ſcientiæ abſcõditi, vt habetur Col. 2. Præſumitur, ergo ꝙ fuerit ab eo edocta de rebus ſecretiſſimis.

Notandvm ergo, ꝙ inter cõſilia Dñi tria ſunt præcipua, quæ etiam pleniſſimè obſeruauit ipſa virgo ſanctiſſima. Illa ergo ſunt.

Paupertas. Virginitas. Obedientia.

Primvm igitur conſilium Domini ſci euangeliũ dicitur conſilium paupertatis, de quo ait ipſe Chriſtus. Mat. 19. Si vis perfectus eſſe vade, & vende omnia quæ habes, & da pauperibus, & habebis theſauros in cœlo, & veni, & ſequere me Item ibidem. Omnis, qui reliquerit domum, vel fratres, aut ſorores, aut patrem, aut matrem, aut vxorẽ, aut filios, aut agros propter nomẽ meũ centuplum accipiet, & vitam æternã poſſidebit. Hoc aũt conſilium obſeruauit virgo glorioſa quæ, & ſi deſcẽderit de ſtirpe regia, quia de domo Dauid, ſicut & Ioſeph eius ſponſus, nihilominus in effectu pauper fuit hoc autem patet multiplici teſtimonio ſancti euangelij. Primo quidem ex illo textu Lucæ. 1. Miſſus eſt Angelus Gabriel ad virginem deſponſatam Ioſeph. Conſtat autem de Ioſeph, quod non fuerit multum diues, ita, vt monibus, & arte lucraretur vitam ſuam, & ſponſæ, & filij ſponſæ, quando paruulus fuit. Nam, & Iudæi vocabant ipſum Chriſtum filium fabri. Et Chryſ. ſuper Matth. dicit, quòd ideo fabro lignario deſponſata fuit Maria, quia Chriſtus eccleſiæ ſponſus omnem ſalutem hominũ per lignũ crucis operaturus. De Maria aũt dicit Amb. li. 2. de virginibus, ꝙ operabatur manibus ſuis, ſecundũ qđ propheta tũ fuerat per Salomonẽ Prou. 31. Quæſiuit lanã, & linũ, & operata eſt conſilio manũ ſuarũ Et poſt pauca. Manũ ſuam miſit ad fortia, & digiti eius apprehenderunt fuſum. Ecce

pau-

paupertas,quæ procurabatur ſibi vitæ neceſſaria ex opere manum ſuarũ.Secundo idem patet ex illo textu. Lu.1.Maria peperit filium ſuum primogenitũ,& pannis eum inuoluit,& clinauit eũ in præſepio,quia non erat ei locus in diuerſorio In quo manifeſte exprimitur ipſius paupertas cũ ex parte eorum,quæ requirebatur circa miniſteriũ paruuli nati.Cum enim non haberet pannũ ſuffic entem ad inuoluendum paruulũ pluribus pannis eũ inuoluit, tum etiã ex parte loci partus,quia in præſepio, eo ꝙ non haberet locũ proprium nec communem magis propitiũ.Ecce palatium, & thalamus reginæ cęli matris Dei Dominę mundi. Ecce vniuerſa ſupplex vnici filij imperatoris,& conditoris mundi. Erubeſcant ergo viri, & mulieres domos ſuas vltra decentiam ſui ſtatus componentes, ornantes, & decorantes. Tertiò hoc idem propoſitum patet ex illo textu. Lu. 2.vbi dicitur,quòd parentes Chriſti tulerunt eum in templum, & obtulerunt pro eo oblationem pauperum, videlicet par turturum,aut duos pullos columbarum. Super quo dicit ſic Ber. Nam,& ſi aurum non parum fuerit a Magis Mariæ oblatũ cum eius filiũ in gremio ſuo ſupplices adorauerũt, ad paucos tñ inde dies non habuit tantũ, vt poſſet auferre agnũ pro filio oblato in templũ, ſed obtulit ſacrificiũ pauperũ,videlicet turtures,vel colũbas. Quéadmodũ ergo chriſti paupertas,quę tãta fuit,ut dicat Chryſ.ſuper Io.Homi. 82.exponens illud verbũ. Egreſſus Ieſus introiuit in hortũ cum Diſcipulis ſuis, ꝙ ipſe Chriſtus frequẽter extra pernoctabat noſtram condemnat auaritiã faſtum,& pompã.Ita, & de paupertate pijſſimè matris eius dicere poſſumus. Ecce ergo primũ conſiliũ,quod tenuit virgo Maria.

SECVNDVM conſiliũ euangelicũ, dr̃ conſiliũ caſtitatis, ſeu virginitatis,de quo loquitur Paulus,1.Cor.7.de virginib⁹ prępceptũ dñi nô habeo,cõſiliũ aũt.Et ſaluator noſter Mat. 19 Sũt Eunuchi, qui ſeipſos caſtrauerunt pp regnũ cęlorũ. Qui pôt capere capiat,vt.ſ.ſit caſtus.Super quo dicit gl.or. ꝙ vox eſt,hortãtis nõ iubẽtis Et vt dicit inter.prędictũ verbũ intelligit̃ de caſtratione ſpũali,quæ fit per uolũtariã caſtitatẽ,& nõ de caſtratione corporali,quę prohibet̃,qa nullus debet ſeipsũ mutilare.Iſtud aũt conſiliũ integre ſeruauit virgo Maria,ita,vt fuerit prima,q̃ ad hoc voto ſe aſtrin

gens

ſerit. Vndo gl. interli. ſuper illo verbo. Quomodo fiet iſtud? vt ſcilicet concipiam, & pariam, quæ in virginitate permanere diſpoſui. Tangit ergo Euangeliſta, ꝙ Maria caſtitatem vouerat. Hæc in dicta glo. Modum autem huius voti declarat beatus Thomas. 4. Sen. diſt. 39. q. 2. arti. 1. queſtiũcula. 1. dicens, ꝙ ipſa Maria antequam deſponſaretur Ioſeph vouit virginitatem non abſolutè, vſque ſub honeſtiſſima conditione hac, ſcilicet niſi Deus aliter ordinaret. Poſtquam autem fuit deſpõſata Ioſeph cognito, ꝙ ipſe eſſet eiuſdem deſiderij, & propoſiti, vnanimi conſenſu euaſerũt votum perpetuæ caſtitatis. Sed poſſet inſtari per textum, qui habetur Deut. 6. Vbi maledicebatur mulier, quæ non relinquebat ſemen ſuper terram. Ad hoc reſpondet beatus Thomas vbi ſupra in ſo. ad primum dicens, ꝙ beata virgo fuit confinium veteris, & nouę legis ſicut aurora Diei, & noctis, & ideo votum eius ſapiebat nouam legem inquantum vouit virgitatem, & veterem inquantum appoſuit conditionem. Benè ergo chriſtifera Maria vocatur virgo virginum, vtpotè, quæ cæteris virginibus data eſt in exemplum pudicitię, & caſtitatis, & quæ alijs parauit, & aperuit viam obſeruandæ, & vouendę virginitatis. Ipſa ergo fuit prima abbatiſſa huius religionis.

Tertium conſilium euangelicum dicitur conſiliũ obedientiæ regularis. Quis enim aliquis renunciet propriæ voluntati, & ſe ſubdat totaliter diſpoſitioni alterius eſt opus conſilij, ſicut patet in profitentibus religionem, qui propter Deum ſubdunt ſe totaliter homini loco Dei, nihil de ſuo reſeruantes. Quia, vt dicit Augu. ad fratres in eremo ſer. 5. obedientia nihil de ſuo habere debet. Hoc autem conſilium perfectiſſimè adimpleuit virgo Maria. Pro quo eſt notandum ſecundum deuotum Ber. in quodam ſermone, qui intitulatur de virtute obedientiæ, ꝙ obedientia habet plures gradus. Primus gradus eſt obedire libenter, ſecundus hilariter, tertius ſimpliciter, quartus verò velociter, quintus viriliter, ſextus perſeueranter. Hos autem omnes gradus obedientiæ habuit ipſa Maria. Primò quidẽ ipſa obediuit libẽter, ſcilicet parentibus ſuis cũ eã dedicauerunt Domino cum cæteris virginibus, quæ templo Domino deſeruiebant. Ioachim enim, & Anna ſecundũ Hiero.

votum vouerant Domino, q̃ ſi prolem habere poſſent, illam ei dedicarent. Et quamuis in tali caſu proles non obligetur adimplere votum, niſi propria ſponte conſentiat, nihilominus ipſa virgo adhuc paruula, vtpotè trium annorũ, ſponſione parentum de ea factam libentiſſimè acceptauit, & opere adimpleuit. Secundò ipſa obediuit hilariter, ſcilicet illi bonæ matronę, quæ præerat multitudini illarum puellarum tanquam Abbatiſſa. Sciebat enim, q̃ hilarẽ datorem deligit Deus, vt habetur. 1. Cor. 9. Nulla enim puellarum in obediendo hilarior, nulla promptior, nulla paratior. Tertiò ipſa obediuit ſimpliciter, quando ſcilicet ſigno diuinitus dato in virga Amigdali conſenſit in matrimoniũ cum Ioſeph non obſtante deſiderio de obſeruanda perpetua virginitate, vt dictum eſt. Non enim recalcitrauit, non murmurauit, non contradixit diuinæ voluntati, neq; dixit. Nequaquam contraham cum iſto vetulo fabro. Quartò obediuit velociter, quando ſcilicet audito ædicto Cæſaris Auguſti, ut omnes proficiſcerentur in regionem ſuam. Ipſa quamuis pregnans vna cum Ioſeph viro ſuo, migrauit de Nazareth ciuitate Galileæ, in Bethleem ciuitatem Iuda, vt habetur Lucæ. 2. Ecce quomodo non ſolum obediuit Deo, verumetiam hominibus propter Deum, ſecundum, q̃ præcipit eſſe faciendum Apoc. Colo. 3. dicens. Serui obedite per omnia Dominus carnalibus. Quintò obediuit viriliter ſeu infatigabiliter. Hoc patuit in effectu cum ipſa cũ viro ſuo Ioſeph ad vocem Angeli fugit in Ægyptum, vt ſic abſconderetur a rabie Herodis paruulus Ieſus. Hoc idem etiam patuit cum iterum ad vocem Angeli mortuo Herode redijt de Ægypto Matth. 2. Sexto obediuit perſeueranter. Nam ſicut benedictus filius eius factus eſt obediens patri vſque ad mortem. Philip. 2. Ita, & ipſa toto vitę ſuæ curſu Deo obedire in omnibus ſtuduit. Et hoc patet multipliciter. Tum quia ex reuerentia, & obedientia ad legem. De qua Exod. 23. ter in anno aſcendebat in templum ad diem feſtum, videlicet Paſchę, Pentecoſtes, & Dedicationis. Vnde ad feſtum Paſchę aſcendens puerum Ieſum qui erat duodecim annorum ſecum duxit. Luc. 2. Tum quia ex obedientia, & humilitate voluit legem purificationis obſeruare, De qua Leuitici. 12. Et ſic de alijs traditionibus legis. Patet er-

go quam benè obediuit virgo Maria,& per cõſequens quo modo opera conſiliorum perfectiſſimè adimpleuit. Vnde merito figurata fuit per Lyam, quæ ſecunda erat in prole. Lya ergo,quæ interpretatur laborãs rectè deſignat ipſam Chriſti matrem,quę non ceſſat laborare pro ſalute noſtra, de qua poteſt, quilibet prædicator dicere ad populum illud verbum Apoſtol.Rom:16.Salutate Mariam, quæ multum laborauit in uobis. Hæc igitur, Lya fuit plena prole, ideſt operibus ſanctis,& potiſſimæ operibus conſiliorum, prout declaratũ extitit.Eam igitur toto corde diligamus, ore veneremur,& opere ſectemur,ſibi ob reuerentiam tãtorum operum conſiliorum ſanctorum, ſemel angelicum eulogium porrigentes ad artificioſè ſibi componendã coronam de roſis ſpiritalibus quatenus vicè verſa ipſa nobis impetret cotonam de roſis cęleſtialibus ſine fine permanentibus.

POSTQVAM oſtenſum eſt, quomodo Dei genitrix virgo coronata fuit roſa ſacri conſilij conſequenter oſten dere reſtat,quo nã pacto,& nos ad inſtar illius poterimus coronare animas noſtras dicta roſa conſilij.Pro quo eſt ad uertendum, quòd in dicta roſa conſilij ſunt tria folia, quæ ſunt.

Datio. Auditio. Executio.

PRIMVM igitur folium roſæ conſilij dicitur datio. Quilibet enim tempore, & loco tenetur dare ſalubre, & bonum conſilium petenti,& requirenti, quia nullus debet ſilere bonum conſilium vbi de neceſſitate dandum eſt,nec ab hoc retrahi timore,odio,aut cupiditate, ne contrarium faciens vi tormentorum infernalium cogatur dicere illud. Eſa.6.Vę mihi,quia tacui.Ne ſimiliter debet,quis dare malum conſilium ſub eadea pęna. Nam in vtroque caſu tene tur,quis de damno,quod ex hoc ſequitur. Pro quo eſt aduertendum,ꝙ bonum conſilium debet dari ſpecialiter tribus generibus hominum,videlicet.

Præſidentibus Litigantibus. Peccantibus.

PRIMÒ igitur debet dari conſilium bonum pręſiden tibus,vtpotè regibus,& principibus,pontificibus,& iudicibus,& huiuſmodi,vt ſcilicet humanitus pertractent ſubditos,pietatem ad bonos, & ſeueritatem ad malos exercen-

tes. Hoc autem conſi ium bonũ tenentur eis dare confeſſores prædicatores, conſiliatores, domeſtici, & familiares, præſertim, qui habent litterarum peritia. Alias non ſunt immunes a peccato, potiſſimè, vbi vident eos grauiter delinquere quos poſſunt ſuo bono conſilio a peccato præſeruare, aut renouare nec ita faciunt ne ipſis diſpliceat, & gratiam eorũ amittant magis in hos homines, quã Deum timẽtes. Propterea ſcr ptu a de principe habente, & audiente ta es conſiliatores loquitur dicen . T en. 2 Prophetæ tui viderunt tibi falſa, & ſtulta nec aperiebant iniquitatem tuã, vt te ad pęnitentiam prouocarent. Tales autẽ conſiliatores, confeſſores, & præd catores, quærunt ferme omnes moderni principes. Quia ut d citur Mat 11. Qui mollibus veſtiũtur in domibus regum ſunt. Vbi per veſtitos molibus adulatores, & applaudatores intelliguntur. Et hoc eſt, quod de talibus principibus loquitur Eſayas. 30. c. dicens. Dicunt videntibus, id eſt præd catoribus, & iuriſconſultoribus nolite videre, deſt ad modum non videntium per taciturnitatem eſtote, & aſpic entibus nolite aſpicere nobis ea, quæ recta ſunt. Loquim ni nobis placentia, id eſt mundialia, & ſecularia, videre nobis errores, vtpotè, ꝙ ſimplex forn cat o non eſt grande peccatũ. Item, ꝙ licet inuadere terras aliorum. Item, ꝙ licet ſpoliare ſubditos per talias, & indebitas exactiones, & ſimilia. Et illud vltimum tangit principaliter officiarios regios, qui preferũtur gabellis vect galibus talijs, & huiuſmodi. Tales nempe interdum conſulunt principibus, vt imponant ſubditis, & immoderatas exactiones, & tributa grauiſſima, quæ nequieuerunt portare Item, ꝙ faciant præſtantias ſuper eccleſiaſticos, & religioſos redditua os. Et hoc eſt, de quo conqueritur pſal. dicens. Super populum tuum Domine malignauerunt conſilium, ecce primum. Et recogitauerunt aduerſus ſanctos tuos, ecce ſecundum. Tales ergo meritò vocandi ſunt filij Achitofel, qui dedit malum conſilium Abſalon filio Dauid. 2. regum. 15. Vnde de talibus conſiliarijs poteſt dici illud 2. Parali. 22. Ipſi fuerunt conſiliarij ſui in interitum ſuum. Quia reuera male conſulendo vadunt ad mille Dyabolos cum principibus ſuis. Caueant ergo principes ne ſcienter ad curias, & conſi

lia ſua admittant tales adulatores qui non quærunt Deū, ſed numum non communem vtilitatem, ſed priuatam commoditatem, non veritatem, ſed doloſitatem, Sed diligenter attendant quod ſcriptum eſt. 1. quæſtione. 1. eſtote. Vbi dicitur, ꝙ experti graueſq; moribus, pro conſilio ſunt requirendi. Et per oppoſitum conſilium iuuenum Roboam fecit egenum, vt patet. 3. Regum duodecimo.

SECVNDÒ bonum conſilium dandū eſt litigantibus, videlicet corā iudice tam eccleſiaſtico, quā ſęculari. Quia enim in pleriſq; deficit rationis iudiciū. In alijs deficit notitia ſacrorū canonum, & legum. In alijs verò deficit practica. Ideo ad prędictorum vtilitatē ſtatuuntur iuriſperiti ad præſtandum eis conſilium, auxilium, & fauorem, ſalua ſemper veritate, iuſtitia, & æquitate. Et vbi bene conſulunt, ſtādum eſt conſilio eorum, ſiue in deſiſtendo ab actione, ſiue in componendo, & conueniendo cum litigatore, quia, vt habetꝰ in decretis di. 84 peruenit, meritò arguitur, qui cōſilia ſapientum, & recta ſuadentium non vult ſuſcipere. Et hoc eſt contra nonnullos capitoſos homines, qui uolentes ſapere plusquam oportet ſapere, indignantur aduerſus conſiliarios ſuos ſi Deum præ oculis habentes conſulant, quæ bona ſunt, ſed non ſecundum deſiderium cordis eorum. Vtrū autem iuriſconſultus poſſit rationabiliter vendere patrocinium ſuum. Ad hoc reſpōdent Doctores Theologi, ꝙ officiales curiarum ſunt in duplici differentia. Quidam enim ſunt, qui habent certa ſtipendia ſibi aſſignata, vt ſunt iudices præſides, & huiuſmodi, & tales nihil poſſunt recipere, præſertim ubi ſtipendia ſua ſunt ſufficientia attento labore ſuo, & cōditione ſtatus. Ita enim dicit Aug. in uerbis Domini, ſuper illo uerbo. Luc. 3. Neminē concutiatis, &c. Item Epiſtola. 54. ad Macedonium ſcribens. Hoc idem dicit ipſe Aug. Ad hoc etiā ſunt iura, ut patet. 11. q 3. non licet. Si autem dicti officiales non habent ſtipendia tunc poſſunt recipere mercedem ſui laboris ab his quorum cauſas defendunt, & proſequuntur, dummodo talis mercis ſuæ ſalariū ſit moderatum. Moderatio, autem iſta debet attendi pœnes conditionem perſonæ aduocantis perſonæ litigantis, laboris aſſumpti, & patriæ conſuetudinē. Secundum ergo conſiderationem iſtorum quattuor ſalarium maius uel minus

nus taxandum eſt,& acc piendum etiam licitè,quod probo tripliciter,uidelicet auctoritate,ratione,ſimilitudine. Primo quidem auctoritate Aug.ad Macedonium Epiſtola.54. & recitatur.14.q.5.non ſane,ubi dicitur, quod, & ſi iudex nihil poſſit recipere neque iuſtũ iudicium uendere, poteſt tamen iuriſconſultus iuſtum patrocinium uendere. Secundo ratione ſic. Ea enim, quæ quis non tenetur alteri exhibere: iuſte,poteſt eorum exhibitione recompenſationem accipere.Manifeſtum eſt autem,ꝙ aduocatus nõ ſemper tenetur patrocinium præſtare,aut conſilium dare omni poſcenti, & ideo ſi conſilium, uel patrocinium iuſtum uendit,non peccat,ſi aliud non ponatur. Nam ut habetur. 10.q.2.præcariæ,nemo cogitur de ſuo facere beneficium. Tertio hoc idem probatur tali ſimilitudine. Medico enim opem ferenti ægroto licet ſalarium moderatum accipere, ergo etiam aduocato, maximè cum nullus teneatur proprijs ſtipendijs militare,ut habetur.1.Corin.9.& dignus ſit operarius mercede ſua. Luc. 10. Vbi autem quis eſt adeo pauper, quod non poteſt ſalarium dare patrocinanti,tunc iudex debet ei prouidere de aduocato ſi querat. Quod ſi non detur ei,tunc quilibet aduocatus debet gratis patrocinium illi dare. Sed uno patrocinante cæteri abſoluuntur. Hæc pro maiori parte ponit beatus Tho.2.2.q.7.art.4.Ecce quomodo bonum conſilium dandum eſt litigãtibus aliquando ſpe mercedis aliquando gratis.

TERTIÒ bonum conſilium dandum eſt peccantibus,ut a peccatis ſuis reſipiſcant. Hoc enim ad correctionem fraternam pertinet, ad quam nos obligatos Chriſtus eſſe uoluit tempore,& loco,dicens. Si peccauerit in te frater tuus uade,& corripe eum inter te,& ipſum Matth. 18. Vnicuique enim mandauit Deus de proximo ſuo, ut Eccl. 17.Mandauit inquam ut, ſcilicet omni uia poſſibili procuret eius ſalutẽ,nunc conſulendo, nunc admonendo, & exhortando,nunc terrendo. Quam bonum autem,& ſalubre ſit peccanti dare conſilium bonum patet per illud Iacobi. 5. Si quis, inquit, ex vobis errauerit a veritate, & conuerterit quis eum,ſcire debet quoniam, qui conuerti fecerit peccatorem ab errore viæ ſuæ, ſaluabit animam eius a morte.Hęc ille.O quàm pium conſiliũ per quod reuocatur

miſer peccator a laqueis diaboli,a uia perditionis,& a porta inferi.Si enim magnum pietatis opus ſit reuocare hominem a ſuſpendio per quod priuatur vita naturæ, quanto magis laudabile eſt reuocare hominẽ a peccato, per quod priuatur vita gratiæ,& gloriæ.Nec ſolum per noſtrum cōſilium debemus reuocare iam lapſos in peccato, verum etiam iuſtos debemus hortari interdum ne peccent. Eze 3.Si annunciaueris iuſto,vt non peccet,& ille non peccauerit viuens,quia annunciaſti ei, & tu animam tuã liberaſti Prædictum itaq; conſilium iuſtum, & ſanctum debent dare prælati ſubditis ex officio,prædicatores,& cōfeſſores ex commiſſione, & cuncti Chriſti fideles ex abundanti charitate,& Chriſti ordinatione,ut patet Matt.18.Si peccauerit in te frater,&c.

SECVNDVM folium roſæ conſilij dicitur auditio.Quilbet enim debet diligenter, & aure non ſurda audire bonũ conſilium,quod datur ei,ſiue a ſuperiori,ſiue ab æquali, ſiue ab inferiori,quia in tali conſilio eſt,ille ſpiritus conſilii de quo eſſet.11.ſiue quo nullum cōſilium valet.Quia ſicut nullum conſiliũ generale,pōt cōgregari,ſine Papa,vt patet diſt.17.c.primò,quod incipit.Synodum,& c.ſequenti.Item 2.q.6.ideo ſic nullum conſilium valet aſq; inſpiratione ſpiritusſanctl.Et propter hoc in pſal.dicitur. Dominus diſſipat conſilia gentium,& reprobat conſilia principum.Communia ergo principum,quæ ſunt contra dominum,& Chriſtum eius,id eſt ſummum pontificem non ſunt audienda, neq; acceptanda,quia tendunt ad ſciſma, & partitionẽ tunicè inconſutilis Chriſti,ſed tantum illa,quæ pertinent ad bonos mores,& ad fidei defenſionem in quibus præſidet ille,qui eſt ſpiritus conſilij. Eſt ergo circa hoc notandum, ꝙ ad audiendum, & benignè recipiendum ſanctum conſiliũ, qđ ab alijs nobis datur tria debent nos inducere,quę ſunt.

Natura. Scriptura. Figura.

PRIMÒ igitur natura ad hoc nos inducit. Videmus enim ad ſenſum, quòd quando apes, & muſcæ mutuo ſe inueniunt, videntur facere inter ſe, quaſdam collocutiones.Nam intantum inter ſe, moram trahunt,ꝙ quaſi colloqui,& de re ſua publica tractare, atq; inuicé conſiliũ habere videntur. Similiter itidem inter ſe,videntur grues, &

anſeres

anſeres facere. In quo facto natura nos inſtruit, ꝙ non debemus inuiti proprio ſenſui, ſed conſiliũ ab alijs requirere. videlicet a ſapientioribus, & peritioribus potiſſimũ, vbi eſt, queſtio de regraui, & magnæ importantiæ, & quæ aliquantulũ obſcura eſt, & ambigua, ſiue tãgat nos particulariter, ſiue officia nobis credita, ſiue rẽpublicã. Vt.n. inquit Caſſiodorus lib. 6. Epiſtola. 9. Omnis prouidẽs conſiliũ quærit, & Ariſtoteles 6. Ethicorum. Prudentis eſt bene cõſiliari. Propterea conſilium dr̃ a con. & ſalio ſalis, eo ꝙ in vnã ſententiã pluresrationes conſiliant. i. ſimul ſaliãt, & conueniant.

Secvndò ad hoc idem nos inducit ſcriptura tam diuina, quàm humana. De diuina, quidem patet per illud Prouerbiorum. 13. Aſtutus omnia agit cũ conſilio. Per aſtutum intelligitur, vir prudens, qui in re graui nihil facit ex proprio ſenſu, ſed perquirit conſiliũ a peritioribus, & præſertim in re dubia, quia de manifeſtis, & certis non eſt conſiliandum. Propterea dicit Ariſtototeles. 6. Ethicorum, ꝙ cõſilium debet eſſe in his, quæ poſſunt aliter ſe habere. Item diuina ſcriptura alibi nos ad idem inducit, videlicet Eccl. 6. dicens. Audi fili, & accipe conſilium. Et ratio huius aſſignatur Prouerbiorum. 11. vbi dicitur, ꝙ ſalus, vbi multa conſilia. Et hoc eſt contra nonnullos ſuperbos, & elatos homines, qui dedignantur perquirere a peritioribus conſilium, aut qui oblatum repudiant, propter quod frequẽter incidunt in multa inconuenientia ſicut patet de imperitis aduocatis, medicis, chirurgicis, & huiuſmodi. Item ad idem nos inducit ſcriptura humana. Ecce enim Saluſtius in Chatilinario dicit, Priuſquam incipias conſulto, & vbi conſulueris maturè facto opus eſt. Nam vt dicit Cicero libro de ſenectute, non viribus, aut velocitatibus, aut celeritate corporis res magnæ geruntur, ſed conſilio auctoritate, atque ſententia.

Tertiò ad idipſum nos inducit figura. Nam Apoc. 4. legitur, quòd ſedens in throno habebat circa ſe in diuerſis ſedibus. 24. ſeniores ad denotandũ, ꝙ illi, qui ſedẽt ſuper Thronum iudiciariæ poteſtatis debent iuxta ſe in ſedibus, & officijs publicis conſtituere prudentiores ſeniores ſenſu, & meliores, vt eorũ cõſilio, & auxilio poſſint ſalubriter Rẽpublicã regere. Et qđ per ſe facere nequeũt, ſaltẽ per

tales electos conſiliarios facere videantur ſicut patet in curia parlamenti. Pariſien. & alijs ſuppremis curijs. Sed prohdolor hac tempeſtate venduntur publica officia,& ſedes iudicum etiam immoderato præcio,quo fit,vt tales officiales efficiantur plerunq; prædones latrunculi atq; raptores per fas, & nefas nitentes reintegrare marſupia ſua prius forte euacuata ex tali emptione indebita.Vtrum autem princeps in caſu poſſit moderato præcio vendere officiũ iudicaturę,vel prępoſituræ cui ſunt a principe aſſignata certa ſtipendia,remitto lectorem ad opuſcula beati Thomæ,& videat ibi Epiſtolam,quem idem doctor ſanctus ſcribit ad duciſſam. Brabantiæ,ſuper prædicto dubio.Sed quãtumcunq; perſuaſum ſit, vt quiſque promptus ſit aliorum audire conſilia,admodum tamen pauci ſunt, qui ita agere ſint parari.Nam teſte.Senec.ad Lucillium Epiſtola.23.Pauci ſunt, qui conſilio ſe ſuaq; diſponant. Et ideo benè clamat ſcriptura Deuterono.32.dicens.Gens abſque conſilio, & ſine prudentia,vtinam ſaperent,&c.

TERTIVM folium roſæ conſilij dicitur executio. Quidam enim nolunt audire conſilium peritorum, vt ſuperbi,& præſumptuoſi. Quidam conſilium, quidem audiunt, ſed non exequuntur,vt pigri,& remiſſi. Quidam verò,& audiunt,& exequuntur,vt virtuoſi,& iuſti.Ad hoc faciendum requiritur quædam particularis virtus, quæ vocatur Gnomyn. Pro quo eſt diligenter notandum ſecundum Ariſtotelẽ.6.Ethicorũ.Et B.Thomã.2.2.q.li.per totũ, q; tres ſunt partes ſubiectiuè prudẽtiæ moralis,quæ ſunt.

Eubulia. Syneſis. Gnomyn.

PRIMA igitur pars ſubiectiua prudentiæ vocatur Eubulia.Eſt autem Eubulia virtus benè conſiliatiua, & inquiſitiua de varijs modis,& medijs quibus poteſt perueniri ad debitum finem.Vnde ab Ariſtotele. 6. Ethicorum vocatur rectitudo, ſiue bonitas conſilij. Propterea dicitur ab eu, quod eſt donum,& bulyſis, quod eſt conſiliario, quaſi bona conſiliatio,vel benè conſiliatiua. Verbi gratia. Eſt aliquis,qui cupit ſaluare animã ſuã. Ecce debitus finis.Poſtmodum confert apud ſe de decenti medio, vtrum peregrinando,vel eleemoſynas largiendo ſeu religionem ingrediẽdo,debeat ſaluus fieri. Ecce Eubulia, quæ inquirit de debi-

tis

tis medijs ad prædictum finem conſequendum. Homo autem malus deficit dupliciter in conſiliando. Primò quidem præſtituendo ſibi malum finem per ſuam conſiliationem. Secundo malas vias ad bonum finem adinueniendo. Exemplum de primò, de illo, qui conſiliat de fornicando, vel furando. Exemplum de ſecundò, de illo, qui conſiliatur de furando a diuite, vt det pauperi. Ecce quomodo in peccatoribus non eſt Eubulya, quæ eſt virtus bene conſiliatiua, quamuis ſint valde aſtuti ad inueniendum media mala ad ſuos peruerſos fines, ſicut etiam patet de illo, qui conſiliatur qualiter poterit ſeducere iuuenculam virginem. Eubulya ergo tantum inuenitur in virtuoſis hominibus, qui, & ſi in cæteris negocijs exterioribus, & ſecularibus ſint interdum minus expertes, in his tamen, quæ ordinantur ad finem virtutis, ſunt ſemper bene conſiliatiui, etiam melius quàm ſapientes huius ſeculi.

SECVNDA pars prudentiæ vocatur Syneſis. Eſt autem Syneſis virtus quædam bene iudicatiua importans iudicium rectum, non quidem circa ſpeculabilia, ſed circa particularia operabilia, vnde a Syneſi apud Græcos dicuntur aliqui Syneti, id eſt ſenſati, vel Eutyneti, id eſt, homines boni ſenſus. Sicut econtrario, qui carent iſta uirtute dicuntur apud eoſdem græcos aſyneti, id eſt inſenſati, ſicut ſunt multi peccatores, qui dicunt bonum malum, & malum bonum, ponentes tenebras lucem, & lucem tenebras. Nam, & ſi habeant iudiciũ rectum in vniuerſali, corrumpitur tamẽ in particulari. Fornicator enim bene iudicat fornicationẽ eſſe malam, vt ſic, qui tñ iudicat ſic, & nunc eſſe bonam, & proſequendam. Ecce quomodo deficit a ſyneſi, id eſt a recto iudicio practico. Et nota circa hoc, ꝙ in plus ſe habet Eubulya, quàm ſyneſis, eo ꝙ multi ſunt bene conſiliatiui, qui tamen ſunt male iudicatiui. Sicut patet de illo, qui conſiliatur de debitis medijs ad debitum finem, & iudicat illud eſſe melius, quod forte eſt minus aptum ad talem finem, vel forte iudicat contrarium eſſe proſequendũ eorum, quę conſiliatus fuerat, ſicut faciliter poteſt dari exemplum

TERTIA pars prudentiæ vocatur Gnomyn Eſt autẽ Gnomyn virtus altior, quàm Syneſis, vtraq; tamen iudicatiua eſt, ſed differenter. Nam Syneſis iudicat de operabili-

bus,quæ ſecundum communes regulas,& cauſas fuerit,ſed Gnomyn importat quandam perſpicacitatem iudicij. Verbi gratia. Syneſis iudicat gladium vi ablatum reſtituendũ Gnomen,autem iudicat ipſum non reſtituendũ,vbi reſtitutio vergeret in periculum Reipublicę.Ita enim loquitur de Gnomyn beatus. Thomas vbi ſupra videlicet 22. q. 51. articu. 3.per totum. Quamuis nonnulli dicant Gnomyn eſſe virtutem benè directiuam illius operabilis, quod benè iudicatum eſt per Syneſim. Quia enim aliqui ſunt benè conſiliatiui,& ſimiliter benè iudicatiui, qui tamẽ non ſunt benè executiui, ideo ſecundum eos oportet ponere aliquã virtutẽ,quæ dirigat executionẽ operis prout oportet quãdo vbi,& ſecundum,ꝙ oportet.Hæc aũt incidentaliter dicta ſunt iuxta materiam de conſilio,quod pertinet ad Eubuliã. Quod quidẽ cõſiliũ parũ prodeſt abſq; alijs duabus partibus prudentiæ,quæ ſunt Syneſis,& Gnomyn. Oportet enim poſt bonum conſilium,ſiue inquiſitionẽ rectè iudicare,& debite exequi,quod iudicatũ eſt. Et ſic patet diffuſe de roſa conſilij,qua coronare debemus animas noſtras in præſenti ſi poſt hanc miſeram vitã velimus coronari à Domino corona gloriæ,& honoris. Quam nobis,&c.

DE ROSA INTELLECTVS.

Sermo Trigeſimusoctauus.

CORONEMVS nos roſis Sap.2.

TRIGESIMAQVINTA roſa coronæ ſpiritualis dicitur roſa intellectus, quę quidem roſa rectè ſequitur ad roſam conſilij, eo ꝙ conſilium,vt dictum eſt, inquiſitionem importat debitorũ mediorũ ad debitũ finem, quẽquidẽ inquiſitio fit per intellectũ,& rationẽ.Vnde Cic. li.1.ſuæ Rethoricę, dicit ꝙ conſiliũ eſt appetitus faciẽdi ex cogitata ratione.Hac aũt roſa intellectus inſignita fuit Dei genitrix virgo. Pro quo eſt notandum,ꝙ ipſa virgo ſanctiſſima præ cæteris mortalibus habuit intellectum ſingulariter præuilegiatum,vtpotè.

Summè eleuatum.
Totaliter depuratum.
Perfectè illuminatum.

PRIMÒ igitur dico, quod virgo Maria habuit intellectum ſummè eleuatum, quantum ſcilicet patitur ſtatus vitæ præſentis. Hoc autem declarat, & probat per multas pulchras concluſiones dominus Albertus ſuper miſſus eſt, prout allegat dominus Anto. Florentinus. 4. par. ſummæ ſuæ, titu. 15. c. 16. §. 2. Prima igitur concluſio eſt talis virgo Maria habuit in via perfectam cognitionem de Trinitate, & vnitate diuinæ eſſentiæ ſine medio, & hoc per ſpecialiſſimam gratiam. Pro intellectu autem huius concluſionis, atque ſequentium eſt aduertendum, vt præmittitur, vbi ſupra, quòd ad donum intellectus pertinet quædam acuta, & ſubtilis, atque penetratiua cognitio diuinorum. Vnde intelligere dicitur quaſi intus legere, & penetrare mentem ad intima rerum diuinarum, vt myſteria diuinarum ſcripturarum audita, vel lecta. Item creaturas ſpirituales, vt angelos, & animas. Item ipſum Deum ex ipſis rebus creatis per veſtigium, vel imaginem, ſecundum illud Ro. 1. inuiſibilia Dei per ea, quæ facta ſunt a creatura mundi intellecta cōſpiciuntur. Non quidem per rationem naturalem, vt philoſophi, ſed per donum intellectus. Et in hoc genere cognoſcendi Deum, ipſa virgo Maria ſuperauit omnem puram creaturam humanam. Nam per huiuſmodi donum intellectus ipſa cognouit lumen increatum, non quidem per ſpeciem, ſicut beati, nec per imaginem, vt viatores, ſed per lumen creatum, quod quidem lumen non erat medium, ſicut per ſpeculum, vel imaginem, vel veſtigium, ſed ſicut lumen ſolis eſt medium coniungens viſibile, & viſum. Hæc eſt igitur imaginatio Alberti, quæ vbi ſupra ꝓlixius deducitur. ex qua infert prædictam concluſionem, & ſequentes. Quæ ſi non placet lectori dicat audacter, ꝙ ipſa virgo ſanctiſſima adhuc in via degens habuit per ſpecialiſſimā gratiam de Trinitate, & vnitate diuinæ eſſentiæ perfectam, & intuitiuam cognitionē. Quis enim audebit negare de Dei matre, ꝙ ex ſpeciali priuilegio alijs ſanctis in terra adhuc degentibus communicatum eſt? Modo ſic eſt, quòd multi talium viderunt Dei eſſentiam pro ſtatu iſto, ſicut patet de Paulo rapto, vſque ad tertium cęlum, qui de ſeipſo loquēs 1. Cor. 12. dicit ſic. Scio hominem raptum fuiſſe vſque ad tertium cęlum, ideſt, in Paradiſum, & audiſſe archana verba

ba,quæ non licet homini loqui. Item Stephanus cum lapidaretur ſuſpiciens in cęlũ vidit cęlos apertos,& Ieſum,&c. Act.7 Item Apoc.4.dicit Ioannes,ꝙ vidit oſtium apertum in cęlo,& ſedem poſitam, & in medio ſedis ſedentem, &c. Secunda concluſio. Virgo Maria habuit perfectam noticiã de myſterio incarnationis filij Dei,plus cæteris hominibus. Ipſa.n. cognouit per experiẽtiam, ꝙ manens virgo concepit,& peperit.Item cognouit prophetias in ſe,& in ſuo filio eſſe impletas. Item cognouit de filio ſuo, ꝙ eſſet filius Dei non ſolum per fidem, verumetiam per miraculorum operationem,ſcripturarum atteſtationem,interiorem,& exteriorem reuelationem,& huiuſmodi. Tertia concluſio. Virgo Maria cognouit ex gratia ſpecialiſſima ſe eſſe prędeſtinatam,tum per reuelationem interiorem, tum per ſcripturarum ſacrarum lectionem, & deductionem in quibus continebatur, tum per angelicam ſalutationem, cum dictum eſt ei ab angelo. Aue gratia plena,tum per Eliſabeth allocutionem cum dixit ei Beata quæ credidiſti,quoniam perficientur,&c.Luc.1 Vnde ipſamet in ſuo cantico de hoc dat teſtimonium,dicens. Ecce ex hoc,ꝙ ſcilicet concepi Dei filium.Beatam me dicent omnes generationes. Quarta concluſio. Virgo Maria ex ſpeciali Dei dono cognouit intuitiuè eſſentiam animæ ſuæ. Item cæteras animas,angelos,& dæmones per ꝓprias ſpecies ſibi a domino infuſas habuit quoq; ſpirituũ diſcretionem, ita vt in apparitionibus,quæ ſibi fiebant decipi non poſſet. Quinta concluſio. Virgo Maria per inſpirationem habuit perfectam omnium ad ſtatũ viæ pertinentium cognitionem,quæ quidem cognitio ſub ſe comprehendit perfectã ſcripturarum & contemplandorum,& operandorum cognitionem. Sexta concluſio. Virgo Maria habuit perfectam cognitionem omnium ad ſtatum patriæ pertinentium,& hoc tam per reuelationes,quę crebro illi fiebant quàm per mentis ſuæ raptum ad ſuperos. Alias concluſiones tres omitto breuitatis gratia.Habes ergo lector optimè, quàm ſummè eleuatus fuerit virginis intellectus etiam pro ſtatu viæ.

SECVNDO dico,quòd ipſa virgo electa habuit intellectum totaliter depuratum Sunt enim nonnulli intellectus permixti neſciẽtiæ,ſicut patet in paruulis qui neſciũt,

quid

quid ſit bonum, aut malum. Alij ſunt intellectus permixti ignorantiæ, ſicut patet in multis adultis qui ignorant, quæ ſcire tenent, & poſſunt, vt ſunt pręcepta Deo, ecce quomodo ſacra ſcriptura conuenienter dicitur vinum merum pleno mixto. Sed plerunque euenit, ꝙ intellectus verſans circa eam, non efficitur bene guſtatiuus, nec inuenit in ea ſaporem, quia non attendit ſubſtantiam verborum, & ſententiarum illius, ſed feſtinanter, & ſuperficialiter tranſit. In quo caſu reficitur vtcunque intellectus, ſed remanet aridus, & impatus affectus. Quod contra de intellectu guſtatiuo dicitur Prou. 31. Guſtauit, & vidit, quia bona eſt negociatio illius, ideſt, comparatio ſtudij ſacræ ſcripturæ, ſeu occupatio circa illam.

Tertiò efficitur intellectus benè guſtatiuus per deuotam orationem. Sicut patet de Dauid qui de ſeipſo in pſalmo loquens dixit. Os meum aperui: ecce oratio, & attraxi ſpiritum: ecce veri cognitio, quia mandata tua deſiderabam, ſupple ſcire, & facere: ecce affectus guſtatio. Itē Salom. Sap 7. de ſeipſo dicebat. Inuocaui, ſupple per deuotum orationis ſuffragium, & venit in me ſpiritus ſapientiæ, ideſt, ſapidę ſcientiæ, ecce intellectus guſtatiuus. Item de beato Thoma Aquinenſi legitur, quòd ſcientiam ſuā plus per orationem quàm per humanum laborem acquiſiuit. Vnde quotiens dictare legere, aut diſputare volebat, prius ad orationis ſecretum accedebat locum. Ex quo ſurgens, ita in promptu inueniebat, qđ ſcriberet, vel dictaret quaſi in libro didiciſſet. Sic autem orabat, dicens. Creator ineffabilis, qui de theſauris ſapientiæ tuæ nouem angelorū Hierarchias annotaſti, & eas ſupra cęlum Empyreum miro ordine collocaſti, atque elegantiſſimè partes vniuerſi diſpoſuiſti. Tu inquam qui fons verus luminis, & ſapientiæ diceris, atque ſupereminens principium infundere digneris ſuper intellectus mei tenebras tuæ radium claritatis, duplicem in qua natus ſum remoueas priuationem, & tenebrā, peccatum, ſcilicet, & ignorantiam. Qui linguas infantium facis diſertas linguam meam erudias, atque in labijs meis gratiam tuæ benedictionis infundas. Da mihi intelligendi acumen retinēdi capacitatem, interpretandi ſubtilitatem, loquēdi gratiam copioſam, in ingreſſum inſtruas, progreſ-

ſum

ſum dirigas, egreſſum compleas. Qui cum patre, & ſpiritu Sancto viuis, & regnas Deus. Laudabilis, & glorioſus, & benedictus per infinita ſęculorum ſęcula. Amen. Bonum eſt ergo, & laudabile, vt quilibet volens ſtudere, legere, diſputare, aut prædicare, præmittat deuotè prædictam orationē. Quod vbi corde deuoto fecerit indubie ſentiet interlegendum quendam ſaporem, & dulcedinem ſpiritualem.

SECVNDVM folium roſæ intellectus dicitur intellectus operatiuus. Pro quo eſt diligenter notandum, quòd ſicut ad benè videndum corporaliter tria requiruntur. Ita ad videndum ſpiritualiter, ideſt, ſecundum intellectum. hæc ſunt

Subiectum. Medium. Obiectum.

PRIMÒ igitur requiritur ad benè videndum corporaliter ſubiectum benè conditionatum, quod eſt oculus, ſeu pupilla oculi in qua recipitur ſpecies, ſeu ſimilitudo rei, quæ videtur. Ad hoc autem quòd ipſe oculus corporalis ſit benè conditionatus ad videndum multa requiruntur, vtpotè, ꝙ ſit concauus: non elatus cum timore exteriori. Nam communiter experimur, ꝙ habentes oculos groſſos, & eminentes notabiliter extra male vident, econtrario autem habentes oculos concauos benè vident, quia in talibus ſpecies viſibilis melius recipitur, & conſeruatur. Item requiritur, ꝙ ipſa pupilla ſit nigra, & non alba. Nam nigredo congregat viſum, albedo vero diſgregat ipſum, & per conſequens debilitat. Item, & ſecundò ad benè videndum requiritur, ꝙ oculus ſit ab humore ſuperfluo ſeparatus. Nam experientia docet, ꝙ lachrymæ impediunt viſum. Vñ Magdalena dum fleret ad monumentum vidit Chriſtum, & extimauit ipſum Hortolanū eſſe. Spiritualiter iſta tria requiruntur ex parte oculi mentis, qui eſt intellectus ad hoc, ꝙ ſit benè diſpoſitus ad videndum. In primis requiritur, ꝙ talis oculus ſit concauus per humilitatem, & ſui cognitionem, & non groſſus, ſeu inflatus per ſuperbiam. Propterea Chriſtus Mat. 11. dicebat. Confiteor tibi domine pater cęli, & terræ, quia abſcondiſti hæc a ſapientibus, & prudentibus, ſcilicet huius ſęculi, qui communiter ſunt ſuperbi, & reuelaſti ea paruulis, ideſt, humilibus. Et quia beatus Stephanus fuit plenus humilitate, ideo intuens in cęlum vidit

dit gloriam Dei. Act. 7. Secundò requiritur, quòd prędictus oculus intellectus ſit n ger, vel mortificatus. Vnde & de ſapientia vera dicit Iob. 28. q; non inuenitur in terra ſuauiter viuentium. Tertiò requiritur, q; talis oculus ſit purus. & mundus ab errore, & peccato. Matt. 5. Beati mundo corde, quoniam ipſi Deum videbunt. Et ſic patet de ſubiecto viſionis ſpiritualis.

SECVNDÒ ad benè videndum corporaliter requiritur medium benè illuſtratum. Patet enim experimento, q; de nocte aere exiſtente multum nubiloſo quantuncunq; quis haberet oculum benè diſpoſitum, & ante ſe obiectū benè coloratum, non tamen propterea ipſum uideret, eo q; medium quod eſt aer non eſt benè illuſtratum. Ad hoc autem quòd huiuſmodi medium ſit benè illuminatum requiritur, quòd ſit ſubtile. Nam vbi medium eſt groſſum, & ſpiſſum, tunc viſio eſt imperfectior. Experimento enim cognoſcimus, q; ea, quæ videntur per medium aqueum, non ita clare videntur ſicut ea, quæ videntur per medium aereum. Sic ad videndum ſpiritualiter requiritur ſubtilitas in medio. Media autem ſpiritualia quibus ſpiritualiter uidere poſſumus ſunt doctores eccleſiæ, & prædicatores quorum doctrinis illuminamur, qui in vtroque teſtamento claruerunt, præcipuè Prophetæ in veteri, & Apoſtoli in nouo, vnà cum Euangeliſtis: hi enim docuerunt nos, quæ credere, & quæ agere debeamus, atque quæ vitare: ecce quomodo illuminauerunt mundum vniuerſum, propter qđ Chriſtus de Apoſtolis, & Euangeliſtis loquitur. Matth. 5. dicens. Vos eſtis lux mundi, & nota, quòd huiuſmodi media, vt melius per ea uideretur Deus, ideſt, cognoſceretur, fuerūt valde ſubtilia, & rara per paupertatem, & bonorum temporalium, quæ groſiciei aeris comparantur abiectionem. Ita ut Petrus uoce omnium Apoſtolorum diceret Chriſto, ecce nos relinquimus omnia, & ſecuti ſumus te. Matt. 19. Iſtis autem medijs quibus cognoſcimus Deum ſucceſſerunt alia media qualia fuerunt doctores eccleſiæ, utpotè Aug. Hier. Ambr. Greg. Chryſoſt. Beda, Bernardus, Thomas de Aquino, & ſimiles quorum doctrina fulget eccleſia, vt Sole, Luna. Nec tamen fuerunt huiuſmodi media, ita illuſtrata, ſicut prima propter nimiam diſtantiam a uero Sole Chriſto.

Et

Et quanto plus ſeneſcit mundus tanto media quibus illuſtratur mundus minus lucida ſunt, & erunt in parte propter cauſam prædictam. Illi ergo errant, & inaniter gloriātur qui dicunt, quòd modernis temporibus ſunt docti uiri quales unquam fuerunt, & qui tanto pollent ingenio, & doctrina, quòd inuenire poſſent ſcientias, ſi prius inuentę non fuiſſent. Alij autem uolētes extollere in altum aliquē cui plus iuſto fortè afficiũtur dicere ſolent. Certè ſi doctrina Scoti, vel talis doctoris eſſet perdita, talis poſſet eam reparare. Alij verò volentes apparere, & nomen ſuum in terris celebrare more perdicis dicta aliorum doctorum furantur, & ſub alio ſtylo, quamuis parum uariata ſententia in codicellis recondunt, ut ſcioli uideantur.

Postquam oſtenſum eſt, quomodo Dei mater alma coronata fuit roſa intellectus, nunc uidendum eſt quonam pacto, & nos dicta roſa coronari poterimus. Pro quo eſt notandum, quòd in dicta roſa tria ſunt pulcherrima folia, ſecundum quòd triplex eſt intellectus, uidelicet

Guſtatiuus. Operatiuus. Exercitatiuus.

Primum igitur folium roſæ intellectus dicitur intellectus guſtatiuus. Multi enim multa in cortice, & exterius legunt, ſed non intrant vſque ad medulam per guſtationē & deuotionem eorum quæ legunt. Illuminatur quidem in eis intellectus, ſed non inflammatur affectus, quinimo manet in eis totaliter aridus, quales ſunt qui ſtudent, ut ſcientiam ſuam poſtmodum uendant, ut Legiſte, Canoniſte, Medici, & ſimiles. Quales etiam ſunt, qui ſtudent, ut appareāt magni, & docti, ut uani glorioſi, Poete, Geometre, & Dialetici. Quales denique ſunt qui ſtudent, ut decipiāt, ut ſunt nigromantici, diuinatores, incantatores, & quique ſuperſtitioſi homines. Et omnium horum ſcientia uana eſt, quia non inflammat affectum in amorem æternorum, & cęleſtium, ſed potius auertit, & per conſequens tales non habent intellectum guſtatiuum. Eſt ergo circa hoc breuiter notandum, quòd intellectus efficitur benè guſtatiuus tripliciter, uidelicet

Per culpæ expulſionem.
Per diligentem attentionem.
Per deuotam orationem.

Primò

PRIMÒ igitur efficitur intellectus benè guſtatiuus per culpæ expulſionem. Quia enim intellectus,& volũtas ſunt potentiæ multum inter ſe vicinę,quamuis ab inuicem realiter diſtinctè,ideo intellectus de facili imprimit in voluntatem bene diſpoſitam,& a peccato mundatam.Secus autē vbi voluntas ſubeſt peccato,quia tunc ſcientia non ſapit in affectu quantuncunque ſit in ſe ſapida. Da exemplum de febricitante cui non ſapiunt dulcia propter humorem amarum,& infectum,qui adiacet linguæ palato,& gutturi. Intus enim exiſtens prohibet extraneum. Et vt ait Apoſtolus 1.Cor.2. Animalis homo,ideſt,peccator,& potiſſimè luxuriæ deditus,non percipit,quæ Dei ſunt,& Ro.8. Qui ſecũdum carnem ſunt,quæ carnis ſunt ſapiunt,qui verò ſecundum ſpiritum ſunt,quæ ſunt ſpiritus ſentiunt.Ecce quomodo peccatum in voluntate impedit verum guſtum ſapientiæ,& ſcientiæ.Et ad hunc ſenſum poteſt intelligi illud Sapien 1 In animam maliuolam non introibit ſapientia,ideſt ſapida ſcientia. Nam & ſi intret intellectum per cognitionem,non tamen voluntatem per amorem, & ſaporem. Et ob hoc videmus multos multa ſcientes, bene docentes, artificioſe prædicantes,profunde legentes,& diſputantes, & tamen male viuentes.De quibus ait ſaluator.Matt.23. Dicunt,& non faciunt,& ratio omnium horum eſt, quia tales non habẽt intellectum guſtatiuum. Tales fuerunt antiqui philoſophi,hæretici,ſciſmatici,& multi moderni doctores ſuperbi dialectici vani, & ꝑdicatores quæſtuoſi,& verboſi. Nam ſicut cibus,qui non maſticatur in ore,nec ſapit in gutture,nec digeritur in ſtomacho,nõ prodeſt,ſed magis obeſt. Sic,& omnis ſcientia, quæ non ruminatur, nec maſticatur per diligentem conſiderationem eorum quæ leguntur,nec ſimiliter ſapit per deuotionẽ, nec digeritur per operis executionem,plus obeſt ad ſalutem,quàm prodeſt. Vbi autem benè maſticatur,tunc benè ſapit.Vnde & pſa.dicebat. Quã dulcia faucibus meis eloquia tua, ideſt, ſtudium ſacræ ſcripturæ, ſuper mel ori meo. Expellamus igitur peccatum à voluntate noſtra,vt guſtemus,& videamus,quàm ſuauis eſt dominus, qui ſupple quæritur, & inuenitur prædicto ſtudio ſcripturæ ſanctæ.

SECVNDO efficitur intellectus benè guſtatiuus per diligen-

diligentem attentionem,& eorum quæ leguntur conſidera tionem. Legere enim,inquit,Aug.in regula,& non intelligere,ideſt,intus legere per deguſtationũ negligere eſt. Sed ſicut ſæpe doctis viris accidit, ꝙ vocati ad conuiuium diuitum hauſto optimo liquore ſi poſtmodum interrogatur, quid ſentiunt de dicto liquore. Reſpondere ſolent ſe neſcire,quia non auerterunt. Sic in propoſito de illis qui non attendunt, neque guſtant,quæ legunt. Nam ſacra ſcriptura eſt velut vinum optimum,de quo pſal. Calix in manu Domini vini meri plenus mixto.In quibus verbis quatuor tanguntur de ſtudio ſacræ ſcripturæ.Primum eſt diſcretio,ſeu moderatio in ſtudendo,quia calix.Sunt enim nonnulli,qui volunt plus ſapere,quàm oportet ſapere, & penetrare abſcondita tenebrarum,ut videantur aliquid noui dicere, & prius inauditum, & vt lectores in admirationem inducant dicentes illud Mar 1.Quæ nã doctrina hæc noua.Sed hanc curioſitatem,& vanitatem reprobat ſcriptura.Eccl.3.dicẽs. Altiora te ne quæſieris, & fortiora te ne ſcrutatus fueris, ſed quæ præcepit tibi Deus illa cogita ſemper, & in pluribus operibus eius ne fueris curioſus. Nõ eſt tibi neceſſariũ ea,quæ abſcondita ſunt videre oculis tuis. Itẽ Paulus Ro. 12. Nolite plus ſapere,quàm oportet ſapere, ſed ſapere ad ſobrietatem. Ecce moderatio, & diſcretio adhibenda circa ſtudium ſacræ ſcripturæ. Et iſtud notãtur cum dicitur,vbi ſupra. Calix enim importat certam,& determinatã menſuram.Secundum quod tangitur,vbi ſupra de dicto ſtudio ſacræ ſcripturæ eſt auctoris,& datoris ipſius largitio, quia in manu domini.Notitia enim ſacræ ſcripturæ à Deo procedit per reuelationem.Nam ut habetur Iaco.1.Omne datum, & omne donum perfectum deſurſum eſt deſcendens à patre luminum.Tertium eſt ipſius ſtudij ſincera ueritas, & omnimoda puritas,quia vini meri. Merum enim eſt ille liquor optimus clarus, & purus qui primò extrahitur de dolio magno in quo recondi ſolent vuę collectę. In propoſito ergo vinum merum deſignat ſacrum Canonem,ſeu ſacram Scripturam, quæ ex omni parte relucet puritate, & veritate,quia vt dicit Aug.lib.7.confeſ.ſi ſacra ſcriptura alicubi falſa eſſet omnia periclitarentur mendacio, neque in illis litteris vlla fidei ſalus generi humano remaneret. Item

idem

idem Aug. ad Hieronymum, cr bēs epiſto.9.dicit ſic. Si ad ſcripturas ſanctas admiſſa fuerint velut officioſa mendacia quid in eis remanebit auctoritatis. Hæc ille. Ecce ergo merum purum, quod pro parte c arum eſt,& pro parte nigrū ſeu obſcurum, u us cauſam aſſignat idē Aug.de verbis domini.ſer.11.ita dicens. In omni copia ſcripturarum ſanctarū paſcimur apertis,& exercemur obſcuris Illic fames pellitur, hic faſtidium. hæc ille. Quartum eſt eiuſdem ſtud j fidelis expoſitio, quia pleni mixto. Tunc enim calix ſtudij p̄dicti dicitur plenus mixto quando ad expoſitionem,& declarationem illius adduntur gloſę ſolennes,& dicta ſacrorum doctorum, vtpote Augu. Hierony.&c. necnon poſtille aliorum doctorum. Nam per mixturam talium gloſarum quibus ex omni parte plenus eſt calix ſacræ ſcripturæ obſcuritas illius luce fit clarior. vnde de Aug. legitur in hymno eodem. Quæ obſcura prius erant nobis plana faciens, tu de verbis,&c. Patet deca ogi, articuli fidei, p̄cepta eccleſiæ. Ai j vero ſunt intel ectus permixti error ,ſicut patet in hæret c s A j autem ſunt intellectus totalite depurati à prædictis de ect bus, ſicut patet in angelis bonis. Ad propoſitum autem deſcendentes dicimu , quod intellectus beatę virginis non fuit ſimp iciter perm xtus ne c entiæ. Quamuis en m ipſa adhuc paruula puellarem more aliarum decurrerit ętatem, non tamen tūc temporis fuit totalite neſciens: Nam & ſi un non ex e it in actum ſciendi, quia forte non expediebat nec hoc fu ſſet attributum diuinæ gratiæ, ſed ſuperſtition & van tati, probabi e tamen eſt, quod habuerit ſcientiam in habitu,& ho per infuſionem, videlicet in creatione an mæ ſuæ, quā tunc decorau t diuina bonitas, non ſolum ex parte voluntatis eam per charitatem perficiendo, verumetiam ex parte intellectus ſciam nfundendo, ſcientiam inquā qualem prius deſcripſimus ſub roſa ſciēt ę parte prima, ubi multa ad propoſitum dicta ſunt. Simi iter non fuit in ea igno antia. Hoc enim nomen gnorantia aliquando importat culpam maxime loquendo de ignorantia, quæ importat defectum,& carentiam ſc entiæ, quam quis natus eſt,& tenetur habe e . Aliquando etiam importat tantum pęnam, vtpote illa, quæ importat priuationem ſcien æ quam quis natus eſt habere , quamuis ad

hoc non teneatur. Neutra autem ignorantia fuit in virgine Maria. Non quidem prima, conſtat, eo ꝙ totaliter immunis fuit à culpa. Nec ſimiliter ſecunda, quia pęna præſuppονit culpam. Similiter non fuit in ea error, quia hoc nomen error malam habet connotationem, & maxime quãdo eſt circa credenda. De Maria autem canit eccleſia, dicés. Gaude Maria virgo cunctas hæreſes ſola interemiſti. Nota quomodo diſcipulis Chriſti errantibus tempore paſſionis circa fidem, ipſa ſola ſtetit. Nota etiam quomodo actor illius reſponſorij. Gaude Maria fuiſſet excecatus a iudæis Romæ, & poſtmodum edito ipſo reſponſorio illud præſentaſſet coram altari ipſius virginis, miraculosè illuminatus eſt, ut legitur plenius in legenda aurea. Reſtat ergo, quòd intellectus ipſius virginis fuerit totaliter depuratus, & omnino impermixtus prædictis defectibus, ſed fuit quodammodo omniſciens. Non enim debuit eſſe minus perfecta ex parte intellectus, quàm angeli, aut primi parentes, & tamẽ vtriſque contulit Deus omnem perfectionem ex parte intellectus, igitur, &c.

Tertiò virgo Maria habuit intellectum perfecte illuminatum. Sunt enim nonnulli tenebroſi, & obſcuri intellectus, & adeo groſſi, ꝙ nihil poteſt in illis imprimi, & hoc procedit ex impedimento organorum corporalium ſubſeruientium ipſi intellectui. Alij ſunt capaces diſciplinæ, ſeu ſcientiæ, ſed ſemel receptam non poſſunt alijs communicare, ut patet de multis doctis viris in quibus deficit traditiua. Alij verò ſunt qui habent vtrunque. Sunt enim in ſe docti, & illuminati, & cum hoc ſunt idonei ad alios inſtruendum, & illuminandum, quales fuerunt Apoſtoli poſt miſſionem Spiritusſancti, ſimiliter & doctores eccleſiæ, quamuis de Ambroſio legatur, ꝙ eſſet impeditioris linguæ, propter quod faciebat Auguſtinum coram ſe prædicare. Ad propoſitum virgo Maria fuit diuinitus illuminata per internam inſpirationem, per ſcientiæ infuſionem, per exteriorem reuelationem, quia veriſimile eſt, ꝙ benedictus filius ſuus cum ea domeſticè conuerſans uſque ad trigeſimũ fermè annum eam de multis illuminauerit. Si enim Apoſtolos illuminauit, ſecundum illud Io. 15. Omnia quæ audiui a patre meo nota feci vobis, quanto magis digniſſimam matrẽ

quam?

ſuam? Nec ſolum in ſe fuit illuminata, verumetiam alios illuminauit, vtpote Apoſtolos, & totam Chriſti eccleſiã. In cuius rei ſignum Maria interpretatur illuminatrix. Vnde & Hiero. in ſerm. de aſſumptione eiuſdem virginis dicit ſic. Inter Apoſtolos nimirum virgo beata poſt Chriſti reſurrectionem intrans, & exiens, familiarius de Chriſti incarnatione ac reſurrectione contulit. hæc ille. Poſſumus itaque de ea dicere illud Prou. 8. Doctrix eſt diſciplinæ Dei, & electrix operum illius. Non enim ſufficit ad ſalutem dicere niſi etiam adſit benefacere. Nam qui aliter faciunt reprehenduntur a Chriſto, dicente Mat. 23. Dicunt & non faciunt. Et ideo Salom. vbi ſupra, de beata virgine loquens benè vtrunque ſimul coniungit, ſcilicet, ꝙ ſic doctrix, & electrix operum bonorum. Patet ergo quomodo ipſa virgo digniſſima habuit intellectum illuminatiuum. In cuius figura legitur Luc. 1. ꝙ cum audiſſet ſalutationem Mariæ Eliſabeth, repleta eſt Spiritu ſancto, & exclamauit voce magna, & dixit. Benedicta tu inter mulieres, & benedictus fructus ventris tui, & unde hoc mihi, &c. Eſt ergo notandum, ꝙ Eliſabeth, quæ interpretatur, Deus meus cognouit, rectè deſignat uirginem Mariam, quæ meritò dicere potuit, Deus meus cognouit, ideſt, approbauit humilitatem meam. Lu. 1. Reſpexit humilitatem ancillæ ſuæ. Sicut ergo Eliſabeth mater Ioannis habuit intellectum illuminatum per fidem in hoc, ꝙ cognouit virginẽ Mariam geſtare Dei filium in vtero. Item habuit intellm̃ illuminatiuum in hoc, ꝙ ſubdidit. Beata quæ credidiſti qm̃ perficiẽtur ea, quæ dicta ſunt tibi a dño, ideſt ab angelo ex parte dñi. Quæ autẽ ſunt illa aperte inſinuatur illis uerbis. Ecce concipies in utero, &c. Item ibi. Spirituſſanctus ſuperue. &c. Itẽ ibi, & dabit ei dñs Deus ſedem Dauid patris eius, & regnabit in. &c. Ecce quo modo Eliſabeth habuit intellectum illuminatiuum. Sic, & Maria habuit intellm̃ illuminatũ per fidem quo ad ſe, ut ſatis conſtat. Itẽ illuminatiuũ quo ad alios quos illuminauit & inſtruxit de his, quæ viderat, & audierat a benedicto filio ſuo, ut prius dictũ eſt. Vñ de ea canit eccleſia, ꝙ eius uita inclita cunctas illuſtrat eccleſias. Poſſumus itaque de ea dicere illud Heſter. 8. iudæis. i. Chriſtianis cõfitentibus nomẽ Xp̃i corde credendo, ore laudando, opere mandata, & legẽ

eius cuſtodiendo, talibus inquam iudæis noua lux oriri viſa eſt. Eſt autẽ circa illud verbum. Benedicta tu inter mulieres incidentaliter notandum, ꝙ in ſalutatione angelica quatuor partes continenť. Primam ędidit Gabriel dicens. Aue gratia ple.&c. Secundã addidit eccleſiæ vſus, & deuotio fideliũ, videlicet Maria. Tertiã addidit Eliſabeth.ſ. Benedictus fructus ventris tui, repetendo prius aliqua de verbis angeli, videlicet Benedicta tu inter mulieres. Quartã addidit Papa Vrbanus Quartus, videlicet Ieſus. conferens. 30. dies indulgentiarũ oĩbus addentibus Ieſus. Dictã aũt indulgentiam poſt modum approbauit Papa Io.22. dans ſĩr. 30. dies oĩbus addentibus Chriſtus. Et ſic in toto ſunt 40. dies indulgentiarũ quos conſequunť in gr̃a exiſtentes quotiens ſoluentes angelicã ſalutationem addunt in fine Ieſus Xp̃s. Deſiderium ergo aſſequendi dictas indulgentias, & multò plures prout notaui in alio Roſario quod annotať. Salutate Mariam. Debet Chriſti fideles inducere ad perſoluendum omni die Roſariũ, ſeu pſalteriũ virgineũ Studeat ergo vnuſquiſq; tantæ virgini pſallere dictũ pſalterium, & ſibi fabricare ſertum, ſeu coronam de roſis angelicis, quatenus ipſa uices refundendo in centuplo illi impetret coronam de roſis mirificis in cœlis. De quibus põt dici illud Xp̃i verbum. Io.4. Alij laborauerunt, & uos in labores eorũ introiſtis. Quid deniq; dicam de modernis p̃dicatoribus, niſi ꝙ maior eorũ pars quærit q̃ ſua ſunt, & non q̃ Ieſu Xp̃i. Quidam.n. eorũ prædicabant lucri cauſa, ut quæſtuoſi, & auari. Alij beneficij percipiendi gr̃a, ut ambitioſi, alij honoris, & gloriæ conſequendæ cã, ut vaniglorioſi, & ſuperbi, pauciſſimi aũt pp Deum, & animarum ſalutem. Alij deniq; ſunt qui cum in ſe non ſint illuminati per litterarũ peritiã, pręſumunt tñ alios illuminare, ut ſunt indocti prædicatores, qui multos errores inconſideratiue ſeminant: quorum prælati tales admittendo grauius peccant, quàm ipſi ſubditi. Nam per talem abuſum uenit uerbum Dei in contemptũ, & deriſum omni populo. Sed de hoc hactenus.

Tertiò ad benè videndum corporaliter requiritur obiectum congrue coloratum. Nam dato, ꝙ aliquis habeat oculum purificatum, & medium illuſtratum, ſi non adſit obiectum coloratũ terminatiuum viſus, non videt corporaliter,

raliter. Et pp hanc cauſam non uidemus animas egredien tes de corporibus,nec virtutes,& bona animæ.Item nec an gelos in ſua eſſentia,& hmõi.Et ratio huius eſt, qa talia nõ ſunt corporalia,nec per conſequens colorata.Ita ad videndum ſpiritualiter requiritur obiectum optimè coloratum ſpiritualiter.Talis autem color eſt veritas. Nam obiectum intellectus eſt verum. obiectum inquam, quo.quia quicqd apprehendit intellectus ſub ratione veri apprehendit. Sed multi ordinem naturæ ipſius intellectus peruertere volentes excogitant dolos,& fraudes contra animas ſuas,machinantes multa mendacia,vt decipiant pauperẽ,& inopem,& vt trucident rectos corde.i.ſimplices, & qui via regia ambulant. Cuiuſmodi ſunt multi aduocati procuratores, & vtriuſque curiæ,tam eccleſiaſticę, quàm laicalis officiales plurimi.Item ferme omnes mercatores. Item mult prædicatores,& ſignanter declamatores indulgentiarum,qui dicunt,ꝙ ſubtili ingenio extorquendæ ſunt pecuniæ a Barbaris de quorum abuſibus legitur.6.decretalium de pœ. & re. c.abuſionibus,vide ibi ad longum.

Tertium folium roſæ intellectus dicitur intellectus exercitatiuus.Debet enim ſemper exercitari in aliqua vtili cõſideratione, & apprehenſione, vt diabolus ipſum ſemper inueniat occupatum,& minus ipſum poſſit ſeducere.Pro quo eſt notandum,ꝙ ſicut oculus Lincis fertur eſſe, ita clarus,ꝙ etiam dicitur videre infra parietem. Ita & oculus intellectus noſtri debet eſſe, ita lucidus, & diſcretus, ꝙ etiam abſcondita,& occulta videre poſſit,vt ſic quilibet noſtrum ſit ſicut Argus de quo ferunt poete, quòd ex omni parte capitis oculos habebat. Et ideo quicquid circa ſe fiebat videbat. Notandum eſt ergo, quod homo debet circa multa intellectum ſuum exercitare, præſertim autem circa tria, videlicet

Circa ſeipſum.
Circa proximum.
Circa Deum.

Primò quidem debet homo intellectum ſuum exercitare circa ſeipſum,& hoc conſiderando tria. Primò quid credendum,quia articuli fidei quos omnes adulti tenentur de neceſſitate ſalutis credere explicate, ſecundum beatum

Tho.2.2.q.51.ar.5. in corpore ait, & ob hoc traduntur nobis in triplici ſymbolo, videlicet Apoſtolorum, eccleſiæ, & Athanaſij. In cuius fine dicitur. hæc eſt fides catholica, quã niſi quiſque fideliter firmiterque crediderit, ſaluus eſſe nõ poterit, debent ergo patres & matres filios ſuos, & domini ſeruos, & ancillas circa talia exercitare. Bonum quoque eſſet, vt quilibet huiuſmodi articulos lingua vulgari addiſceret, ſicut mos eſt apud Alemanos. Sed ꝓfecto apud noſtros Gallos, multi etiam iam ſenio confecti illos ignorant, quod valde damnabile eſt, nec excuſationem recipit in adulto. Secundò oportet exercitare ſuum intellectum circa ſeipsũ conſiderando quid agendum, quia bonum. pſal. Declina a malo, & fac bonum. Solet enim viator inquirere, quæ via ſit melior, & tutior, vt per eam incedat. Proue. 14 Calidi i. ſapientis eſt intelligere viam ſuam. Sed heu, quia dominus proſpexit ſuper filios hominum, vt videat ſi eſt intelligens, aut requirens Deum. Sed profecto quaſi nullus, quia omnes declinauerunt ſimul inutiles facti ſunt, non eſt, qui faciat bonum. Bonum autem quod agendum eſt, eſt obſeruãtia mandatorum Dei. Mat. 19. Si vis ad vitam ingredi ſerua mandata. Tertiò oportet exercitare ſuum intellectum conſiderando quid ſit fugiendum, & cauendum, quia malum. Ideo prius dictũ eſt, declina a malo. Duæ enim ſunt partes iuſtitiæ, ſcilicet declinare a malo, & facere bonum. Quemadmodum ergo infirmus intelligẽs aliqua nociua vitat ea, & ſimiliter mercator intelligens aliquod paſſagium periculoſum vitat illud. Ita homo ſanus intelligens aliquem locum peſtiferum uitat ipſum, & hoc propter periculum imminens. Item homo conſiderans quantum detrimentum natum eſt ſequi ex peccato, vitat ipſum.

SECVNDÒ homo debet intellectum ſuum exercitare circa proximum, & hoc conſiderando in eo tria. Primò quidem ipſius indigentiam, vt illi ſubueniat, quia ſcriptum eſt in pſal. Beatus qui intelligit ſuper egenum, & pauperem in die mala, ſ. in die mortis, vel iudicij generalis liberabit eum dñs. Secundò conſiderando ipſius culpam, ut eum caſtiget. Sicut medicus, vult intelligere infirmitatem patientis, vt eum ſanet. Eccl. 17. Vnicuiq; mandauit Deus, &c. Tertiò conſiderando ipſius ignorantiam, vt eum doceat, & inſtruat.

ſtruat. Sicut oculus clarus,& apertus videt ſibi, & alijs mẽbris,& ea dirigit.pſaim. Intelligite inſipientes in populo,& ſtulti aliquando ſapite.

TERTIO homo debet intellectum ſuum exercitare circa Deum,& hoc conſiderando in eo tria.Primò quidem eius iuſtitiam in punitione malorum,vt eum timeat. Sicut homo intelligens leonem iratum ipſum timet.pſal. Intelligite hæc qui obliuiſc mini Deum nequando,&c. Secundò eius miſericordiam in præmiatione bonorum,vt eum diligat,atq; illi diligenter ſeruiat. Sicut ſeruus intelligens aliquem diuitem virum probum, & remuneratorem bonum, libenter illi ſeruit.pſal.Miſericordiam,& iudicium cantabo tibi dñe,pſallam,& intelligam,&c. Tertiò eius præſentiam in cognitione occultorum,vt peccare erubeſcat. Omnia.n. nuda ſunt,& aperta oculis eius Hebr.4.Sed profectò,ut habetur Eccl. 24 Non intellexit ſupple miſer peccator,quoniam omnia videt oculus illius,ſ.domini.Ecce in quibus,& circa quæ exercendus eſt humanus intellectus , vt ſit benè guſtatiuus.Patent ergo ex præcedentibus quinq; roſæ quinque donorum ſpiritus ſancti, videlicet ſapientiæ, ſcientiæ, timoris,conſilij, & intellectus De dono autem iuſtitiæ dictum eſt ſupra ſub roſa iuſtitiæ.ſerm.14. Similiter de dono fortitudinis dictum eſt ſub roſa fortitudinis. Studeamus ergo chariſſimi coronare animas noſtras in præſenti,roſa intellectus modo predicto quatenus tandem coronemur in cęlis roſa exultationis. Quam,&c.

DE ROSA VOLVNTATIS.
Sermo Trigeſimusnonus.

CORONEMVS nos roſis.Sap.2.

TRIGESIMASEXTA roſa coronæ myſticalis dicitur roſa voluntatis,quæquidem roſa cõgrue ſequitur ad roſam intellectus, eo ꝙ intellectus in regno animæ ſe habet tanquam rex, uolũtas autem tanquam regina. Cum ergo regina debeat immediate ſequi, & non præcedere regem,ideo patet ordo. Hac autem roſa bonę voluntatis fuit decorata pariter, & coronata virgo Maria. Pro

quo eſt diligenter notandum, ꝙ voluntas ipſius virginis ſanctiſſimæ fuit.

Flexibilis Deo.
Immobilis peccato.
Conformis filio.

QVANTVM ad primum notandũ, ꝙ humana voluntas ſic ſubeſt Deo, quòd eam flecti, & inclinat quocunque, vult dicente ſcriptura Prouer. 21. Cor regis, ideſt regale in manu Dei eſt, & quocunque voluerit inclinabit illud. Pro quo eſt notandũ, ꝙ differt dicere voluntatem humanã cogi, immutari, & inclinari ſeu induci. Primò igitũ dico, ꝙ nõ poteſt cogi a quocunq; agente, etiã infinitæ virtutis ſicut eſt Deus, quia repugnat formaliter, & implicat cõdictionẽ quod ipſa aliquid velit, & coacta velit illud. Tunc.n. non eſſet formaliter, & intrinſece libera, pluſquam agentia pure naturalia, quæ in actionibus ſuis cogi poſſunt a ſuperiori cauſa. Secũdo dico, ꝙ humana voluntas poteſt immutari, quãuis a ſolo Deo efficaciter Tunc.n. ipſa voluntas immutari dicitur, qñ ipſa volente vnũ, affectio immittitur ei in contrariũ, & hoc a potenti virtute, & de nolente fit ſubito volens, ſic ꝙ qñ una affectio expellitur alia introducitur, quæ ſibi contrariatur. Exemplum habemus de Paulo quẽ cũ circũfulſiſſet lux de cęlo ſubito ex perſecutore effectus eſt uas electionis, & de lupo ouis. Et de hac mutatione, quã miraculoſam appellat B. Tho. 1. 2. q. 113. art. 10. in corpore articuli. loquitur pſal. dicens Hæc mutatio dexterę excelſi. q. d. ꝙ talis ſubita mutatio peccatoris in iuſtũ hominem, magnũ Dei, beneficiũ eſt, & donum ſingulariſſimũ. Tertiò dico ꝙ humana voluntas põt induci ad aliquid faciendum qñ fit ei aliqua perſuaſio, qua diſponitũ, ut ad aliquid appetendum inclinetur. Et talis inductio, quãdoq; in ſacra ſcriptura uocatur tractio, ſm, quod loquitur Chriſtus. Io 6. dicẽs. Nemo põt uenire ad me niſi pater, qui miſit me traxerit eũ. Super, quo dicit Aug. ꝙ in tali tractatione uolẽtia nõ adhibetur, ſed uoluntas excitatur Inuitus.n. non trahitur animus ſed amore. Deinde ponit exemplũ dicens. Ramũ uiridẽ oſtẽdis oui, & trahis eã. Ecce quõ inducitur humana uoluntas ad bonũ appetendũ, & deſiderandũ his igitur ſuppoſitis, & ad propoſitũ deſcendendo, dico, ꝙ uoluntas beatiſ-

ſimæ

ſimæ Virginis ſic fuit Deo flexibilis, ꝙ potuit ab eo efficaciter inclinari,& induci,quocunq; uoluit,ſine quacunq; re calcitratione,aut difficultate. Quod patet inductiuè,nam quãdo fuit quęſtio,ꝙ Dei filius ex ea carnem aſſumere uoluit.Ipſa benignũ prębuit aſſenſum dicẽs Ecce Ancilla Dñi, fiat mihi,&c. Item,qñ Angelus de mandato Dñi dixit Ioſeph. Surge,& accipe puerũ,& matrem eius, & fuge in Egyptum,& eſto ibi uſq; dum dicã tibi. Mat.2. Ipſa uoluntarie obediuit. Et ſimiliter,qñ poſt obitum Herodis inde redire oportuit,item ut legem ſeruaret cui tñ ſubiecta in hoc nõ erat poſt quadrageſimum diem ſui partus templum aſcendit,& oblationẽ obtulit, ecce qũo ipſa fuit flexibilis Deo, per bonã uoluntatẽ. Ideo Eſa.11.conuenienter prædicitur ſub nomine uirgę,quę flexibilis eſt cum de ea dicit propheta. Egredietur uirga de radice ieſſe.

QVANTVM ad ſecundum eſt notandum, ꝙ triplex eſt genus uoluntatum. Primo quidẽ eſt quædam uoluntas totaliter immobilis bono,ideſt immobiliter adherẽs bono, quod Deus eſt, qualis eſt uoluntas bonorũ Angelorũ,qui poſt primam electionem completam immobiliter adhęſerunt ſummo bono nec ab eo reſilire poſſunt. Et hoc eſt qđ dicit Iſidorus de ſummo bono lib.1. Natura,inquit Angelorum mutabilis eſt, quia ineſt illis mutabilitas in natura, ſed fecit eos incorruptos charitas ſempiterna. Item idem ibidem. Angeli ſunt natura mutabiles conditi, ſed ſancti contemplatione immutabiles, animo impaſſibiles, mente rationales ſtirpe æterni,& beatitudini perpetue. Hæc ille. Et Aug.11.ſuper Gen. ad litteram dicit,ꝙ illa natura, quæ peccare non poteſt in ſanctis Angelis eſt. Et ſimile iudicium eſt de animabus beatis. Secundo eſt,quædam uoluntas totaliter immobilis malo, ideſt immobiliter adherens malo per oppoſitum ad primam: qualis eſt uoluntas dæmonum,qui immobiliter adhęrent peccato ſuo,& peruerſo fini, ſicut plenè probat beatus Thomas. 1. parte. q.64. articu.2.allegans auctoritatem pſalmiſtæ dicentis. Superbia eorum,qui te oderunt aſcendit ſemper. Quod ad litteram intelligitur de dęmonibus. Item Damaſcenus dicit, quòd hoc eſt hominibus mos,quod Angelis caſus. Cum ergo poſt mortem hominis peccatum eius ſit ſimpliciter irre

miſſi-

miſſibile, ſequitur etiam idem de malis Angelis poſt eorũ caſum. Et ſimile iudicium eſt de hominibus damnatis. Tertiò eſt, quædam voluntas mobilis atque flexibilis peccato, & oppoſitum eius, videlicet gratiæ, qualis eſt voluntas humana pro ſtatu in præſenti. Nam vt dicit beatus Tho. vbi ſupra. In hoc differt liberum arbitriũ hominis a libero arbitrio Angeli, eo ꝙ liberum arbitrium Angeli eſt quidem flexibile ad vtramq; partẽ ante plenam electionem, ad nõ poſt. Liberũ autem arbitrium hominis eſt flexibile, & mobile ad bonũ, & malũ poſt plenã electionẽ ſicut ante, & hoc pro ſtatu iſto. Ad propoſitum aũt deſcendendo, dico, ꝙ beata virgo adhuc in via degens habuit hoc commune cũ beatis, ꝙ eius voluntas fuit ſimpliciter immobilis, & inflexibilis ad peccatum, non quidem propter conditionem ſtatus ſicut voluntas beatorũ, ſed ꝑꝑ ſpecialem aſſiſtentiam ſpiritusſancti, & confirmationẽ in gratia. Et hoc eſt, qđ ait pſal. Deus, inquit, in medio eius nõ commouebitur, ſcilicet per peccati inclinationẽ. Item Eccl. 24. Et ſic in Syõ firmata ſũ, & in ciuitate ſanctificata ſimiliter requieui. Vbi per Syon quæ interpretatur ſpeculatio ſignificatur eccleſia militãs, quæ a lõge ſpeculatˇ Eccleſiã triũphantẽ In hac ergo Syon firmata immo potius cõfirmata fuit virgo Maria, ita vt ad peccatum ẽt veniale trahi non poſſet. Quod aũt ſubditur, & in ciuitate ſanctifi. &c. Intelligˇ de Eccleſia triũphante, quæ ſanctificata fuit, qñ facto ꝓlio magno inter Michaelẽ & Draconẽ, ipſe Draco cũ cõplicibus ſuis eiectus eſt foras, nec locus eorũ inuẽtus eſt amplius in cęlo. Apoc. 12. In hac ẽt ciuitate ſanctificata modo prius expoſito, ſimiliter requieuit ipſa virgo Maria. Requieuit in quã non agitata peccato, ſed immobilis perſiſtens in gratiæ, atq; gloriæ bono.

QVANTVM ad tertiũ notandũ eſt, ꝙ pia mater Maria per uoluntatẽ rationalem ſemper fuit conformis filio ſuo Ieſu Chriſto. Et hoc in triplici ſtatu, uidelicet in principio, medio, & in fine. Primò quidem in principio. Nam quãdo Dei filius uoluit ex ea carnẽ ſumere, benignè annuit dicens. Ecce Ancilla Domini, &c. Secundo in medio. Nam cũ Chriſtus baptizatus a Iohanne in Iordane circuiret per caſtella Iudeæ, & Galileę euangelizans regnum Dei, ſequebatur eum inſeparabiliter pia mater eius. Vnde Mat. 27. legitur

gitur, ꝙ Chriſto patienti aſtiterunt quædã mulieres a lon ge, quæ ſecute fuerãt eum a Galilea miniſtrantes ei. Quod ſi aliæ mulieres ſequebantur Chriſtum diſcurrentem per Iudeam, & Galileam miniſtrantes ei de facultatibus ſuis, a fortiori hoc tenẽdum eſt de pia matre eius. Quod ſi ſeque batur eum ergo conformabat uoluntatem ſuam uoluntati illius in diſcurrendo, & incedendo hinc inde. Tertio in fine videlicet imminente paſſionis tempore. Pro quo notãdum, ꝙ ſicut in Chriſto uoluntas, poteſt dupliciter conſiderari ſecundum, ꝙ pulchrè declarat Beatus Tho. 3. par. q. 18. art. 3. uidelicet prout eſt natura, & prout eſt rationalis. Nam prout cõſideratur, vt natura fertur in obiectum, ſecundum ſe, & tunc uocatur Theliſis ſecundum autem, ꝙ rationalis fertur in obiectum in ordine ad aliud, & tunc uocatur buli ſis, ideſt cõſiliatiua. Deinde art. 5. ubi ſupra dicit, ꝙ uolun tas, ut natura in Chriſto non ſemper fuit conformis uolun tati diuinæ, quòd patet in hoc, ꝙ uoluit refugere mortem, uoluntas autem, ut ratio ſemper ſuit conformis diuinæ uo luntati, quod patet in hoc, quod dicit ipſe Chriſtus patri. Non mea uoluntas, ſed tua fiat. Luc. 24. Ita ſuo modo poſ ſumus in Chriſti matre cõſiderare uoluntatem dupliciter, uidelicet ꝓut natura eſt, & prout rationalis. Nã primo mo do abſolutè noluit mortem filij ſui. Quinimo inde ualde contriſtata eſt, & pluſquam martyr effecta. Sed conſiderã do uoluntatem ſecundò modo, uidelicet conſiderando ma ximum bonum, quod inde ſecuturum erat, uoluit filium ſuum pati. Et in hoc fuit uoluntas ſua conformis uolunta ti filij ſui. Ipſa enim ſciebat, ꝙ uoluntas patris erat filium ſuum pati, quiquidem filius propter hoc in mundum vene rat. Itẽ nouerat ſcripturas, quæ hoc prænunciabant, & quę falli non poterant, & ſimilia. Et ideo non murmurabat, ꝙ filius ſuus innocentiſſimus pateretur, neq; uindictã expete bat de Iudæis, & cæteris eum crucifigentibus, neque ſimili ter capillos ſuos extrahebat uelut inſana, eo ꝙ uidua, & ſi ne filio conſolatore remanebat, ſed ſtabat iuxta crucem, to ta modeſta, uerecunda, lachrymis plena, & doloribus im merſa. Vnde ad hoc propoſitum loquens Anſel. dicit ſic. O Domina ita diuinæ uoluntati conformis fuiſti, ut dicere audeam, ꝙ ſi nullus fuiſſet repertus, qui filium tuum cru cifigeret,

cifigeret, ad hoc, vt ſequeretur ſalus hominum, & adimple retur uoluntas Dei, ſecundum rationem ſi oportuiſſet tu ipſa poſuiſſes eum in cruce. Hæc ille. Hoc tamen intellige, ubi fuiſſet ſibi ita præceptum a Deo. Non enim fuit minus obediens Deo, quàm Abraham, qui tamen ad mandatum Domini præparauit ſe ac occidendum, & immolandum filium ſuum, vnigenitum Domino, ſicque feciſſet niſi reuocatus fuiſſet. A fortiori ergo in caſu ſimili egiſſet mater pietatis. Ecce igitur, quàm conformis fuit uoluntas Virginis digniſſimæ uoluntati benedicti filij ſui. In cuius figura legitur. 2. Mach. 7. ꝙ cũ rex ſceleratiſſimus Anthiochus crudeli morte interire faceret ſeptem filios in conſpectu matris eo quòd carnes ſuiles lege prohibitas comedere noluiſſent dicta mater patria uoce hortabatur eos ad fortiter ſuſtinẽdum mortem, atq; bono animo ferebat propter ſpem, quã in Deo habebat, dicebatque eis. Neſcio qualiter in utero meo apparuiſtis. Neque enim ego ſpiritum, & animam donaui uobis, & uitam, & ſingulorum membra non ego ipſa compegi, Sed mundi creator, qui formauit hominis natiuitatem, & ſpiritum uobis iterum cum miſericordia reddet, & uitam ſicut nunc uoſmetipſos deſpicitis propter leges eius. Hæc ibi. Ad propoſitum. Anthiochus ſignificat Pilatum, qui crudeli morte iuſſit Chriſtum occidi. Mulier, &c: Illa Machabea Virginẽ Mariam deſignat, cuius benedictus filius Ieſus Chriſtus crudeli morte interemptus eſt in conſpectu pijſſimæ matris, & hoc propter legem, quàm defenſabat, quam tranſgredi nolebat dicendo ſe non eſſe Dei filium, quia hoc fuiſſet falſum. Item propter ueritatem, quã prædicabat, & quia Iudęos de ſuis peccatis reprehendebat. Cunq; ſic pateretur pia mater ſecundum uoluntatẽ rationalem, & deliberatã, non ſolum non reuocabat eum a morte, uerum in corde ſuo hortabatur eum, ſecundum humanitatem modo, quo poterat, ad fortiter ſuſtinendum mortem, quam ipſa bono animo ferebat in filio propter ſpem, ꝙ habebat in Deo ſupple patre, quod ſcilicet deberet reſuſcitare filium ſuum die tertia. Quod autem mulier Machabea dixerit de filijs ſuis. Neſcio qualiter in utero meo apparuiſtis, deſignat illum modum mirificum quo filius Dei incarnatus eſt in utero uirgineo, qui adeo fuit mirabilis, ꝙ

ipſum

ipſum comprehendere nequiuerit bona mater eius. Neq; inquit, ipſa ad filium, ſpiritum, & animã donaui tibi, quin potius habes hæc a Deo patre per creationem, & ſingula membra tua non ego ipſa compegi, ſed potius ſpiritusſanctus, qui ſuperuenit in me. Sed firmiter ſpero, quòd mundi creator, id eſt Deus pater tibi iterum cum miſericordia reddet uitam, ſcilicet tertia die poſt paſſionem tuam. Ecce quomodo mater pietatis uoluit filium ſuum pati, ut eſſet illi cõformis, qui hoc ipſum uoluit. Eſa. 53. Oblatus eſt, quia ipſe uoluit. Habes ergo lector diffusè quomodo uirgo Maria per uoluntatem rationalem, & deliberatam ſemper fuit conformis uoluntati filij ſui. Ob reuerentiã itaq; tam ſanctæ, & ſincerę eius uoluntatis ſtudeamus illi offerre ſemel Angelicũ eulogium ad cõponendum ſibi coronã de roſis ſpiritualibus quatenus ipſa vices ſupra cẽties refundẽdo nobis impetret in cęleſtibus coronã de roſis cęleſtialibus.

Postqvam oſtenſum eſt, qũo virgo Maria fuit coronata roſa bonæ voluntatis, conſequenter oſtẽdere reſtat qũo, & nos coronari debeamus prædicta roſa. Pro quo notandũ, ꝙ in hac roſa voluntatis inueniotria folia, quæ ſnnt.

Vtilitas. Libertas Fructuoſitas.

Primvm igitur folium roſæ voluntatis dicitur vtilitas. Valde.n.utile eſt homini, ꝙ Deus fecerit eũ liberum, & Dominum ſuorum actuũ per intellectum, & voluntatem. Huiuſmodi autem vtilitas eſt triplex.

Prima vocatur laus. Ex his enim, quæ inſunt nobis a natura non meremur laudem, ſicut nec vituperium, ſed tamen ex his, quæ ſubſuntdominio voluntatis, & quæ ſunt in poteſtate noſtra facere, & non facere. Vnde Hieron. ad Demetriadem. Non eſt, inquit, quo magis rationalis creatura cæteris præferatur, niſi quod cum omnia animalia conditionis tm̃, ac neceſſitatis bonum habeant. hæc ſola habet etiam voluntatis. Propterea Eccl. 31. in laudem diuitis, qui poſt aurum non abijt.ſ.per cupiditatem, & auaritiam dr̃, ꝙ potuit tranſgredi, & non eſt tranſgreſſus, & facere mala, & non fecit. Et quanto qui plus conſtituitur in libertate, tãto cæteris paribus maiorem laudem apud Deũ & hominem reportat bene vtendo ſua libertate, & voluntate. Ex quo patet, quòd princeps qui nõ ducitur paſſione,

ſed cuncta prudenter agit,& cum magna deliberatione,nec ſe vindicat de inimico vbi poſſet, valde laudandus eſt,quia potuit facere mala, & non fecit. Nec ſolum laudem meretur, qui benè vtitur libertate voluntatis ſuę, verumetiam præmium percipiet a domino. Ideo ſequitur, vbi ſupra. Ideo ſtabilita ſunt bona illius in domino,ideſt,apud dominum poſt hanc vitam. Sicut ergo videmus, quòd princeps aliquis magis gratum habet obſequium illius militis, qui ultro ſe offert,quàm vaſſalli, qui ad hoc tenetur. Ita in propoſito de creatura rationali, & irrationali in ordine ad Deum. Creatura enim irrationalis pro modulo ſuo dat laudem Deo, ſicut patet in auibus dulciter canentibus, & ſignanter in Alauda quæ a laude dicitur,ſed quia hoc facit neceſſitate naturæ ducta,ideo laudem non meretur. Secus de homine qui hoc ſpontaneè,& voluntariè facit.Et ſimile iudicium eſt de alijs operibus deliberatis. Propterea dicit Auguſt.lib.83.quæſt.2.quòd melior eſt homo, qui voluntate,quàm neceſſitate bonus eſt: voluntas igitur libera danda fuit homini.hæc ille.

SECVNDA vtilitas prouenient homini ex bono vſu ſuæ voluntatis dicitur meritum. Sola enim creatura libera,& voluntaria eſt capax meriti. Propterea beatus Thom. prima ſecundæ quęſtio.94.artic. 4. in corpore dicit, quòd actus humanus habet rationem meriti ex duobus, primò quidem & principaliter ex ordinatione diuina. Secundò autem & minus principaliter ex libero arbitrio. Et hoc eſt, quod dicit Auguſt.lib.de libero arbitrio.Deus,inquit,actor eſt meriti,qui & voluntatem applicat operi, & opus applicat voluntati. Item idem beatus Thom.3.ſenten.diſtinct. decimaoctaua,artic.2.in corpore dicit,ꝙ ad meritũ tria requiruntur,ſcilidet,ſtatus vię diuinum auxiliũ,& opus charitatis. Ex quibus omnibus elicitur, quòd magna vtilitas nobis accreſcit ex bono uſu voluntatis quandiu ſumus in hac valle miſeriæ, & in peregrinatione huius mundi, ſcilicet meritum, ſuppoſita ſemper gratia, & charitate, ſine quibus nullum eſt meritum dicente Chriſto.Ioan.decimoquinto. Sine me nihil poteſtis facere. Eſt ergo de humana voluntate, ſicut de enſe quem rex dat alicui militi,ut ſibi fideliter ſeruiat,& eum defendat ab hoſtibus. Quod ſi il

le velut ingratus dicto Enſe percutiat ipſum regem, & fœdus iniat cum inimicis eius grauiſſimè delinquit. Ita, & in propoſito. Nã volũtatẽ accepimus a dño ad ſibi deuotè ſeruiendũ,& ad eũ ſuper oĩa amandũ. Vbi ergo quis ꝑ abuſũ ſuæ uoluntatis Deũ offendit,& ſe cũ diabolo peccãdo coniungit conuincitur grauiſſimè Deum offendere, & ideo tã quam ingratus, & proditor eſt ſuſpendendus in patibulo inferni. Et vnde debuit per bonum vſum ſuæ voluntatis reportare laudem,meritum,& præmium,meritò reportat vituperium,culpam,& æternum ſupplicium.

TERTIA vtilitas proueniens ex bono vſu voluntatis dicitur præmium non qualecunq; ſed æternum. Nam vt dicit Chryſ.in opere imperfecto.Homi.8.Voluntas eſt,quę aut remuneratur pro bono,aut condẽnatur per malo Opera autem ſunt teſtimonia voluntatis. Hæc ille. Sicut ergo miles bene utens æquo ſibi dato a rege meretur prẹmium, & honorem.Ita & qui benè vtitur voluntate ſibi a Deo data mereẽ ab eo pręmiari in cęlo. Quod ſi male vtatur ſupplicium ſuſtinebit æternnm. Videat ergo homo,quid agere velit,& diligenter attendat finem, & ſalarium ſui operis. Nam vtrumq; in arbitrio ſuo poſitum eſt, ſcilicet meritũ, & demeritum, præmium,& ſupplicium. Eccl. 15. Deus ab initio conſtituit hominem,& reliquit illum in manu conſilij ſui,ideſt in libertate ſua,vt poſſet peccare, & non peccare ſi vellet. Adiecit mandata,& præcepta ſua. Si volueris mandata conſeruare,conſeruabunt te. Appoſui tibi aquã, & ignem,ideſt refrigerium vitæ æternæ, & tribulationem gehennę. Ante hominem vita,& mors, ſupple poſitę ſunt, vita ſcilicet gloriæ,& mors gehennę,bonum, & malum,bonum inquam gratiæ,& malum culpæ. Quod placuerit illi dabitur ei.q,d. Si placuerit homini bonum dabitur ei vita æterna. Quòd ſi placuerit illi malum,dabitur ei mors ęterna. Ecce quale præmium repromittitur homini bene vtenti ſua voluntate . Et ſimiliter quale ſupplicium abutenti. Et hoc eſt,qđ ait Dominus cuilibet homini Deuteronom, 30. Conſidera,inquit, ꝙ hodie propoſuerim in conſpectu tuo vitam,& bon,& econtrario mortem,& malum,vt diligas Dominum Deum tuum,& ambules in vijs eius. Item ibidem. Teſtes inuoco cęlum, & terram, ꝙ propoſuerim

vobis

vobis vitam,& bonum,benedictionem, & maledictionem. Item Here 21. Ecce ego do coram vobis viam vitæ & viã mortis.O miſeri peccatores.O excecati homines.O maledicti præuaricatores,qui abutimini voluntate veſtra,quaſi in deſpectu creatoris,& redemptoris veſtri,non attenditis bonũ,quod amittitis,& malum,quod incurritis? Præmiũ, quod refutatis,& ſupplicium ad quod tam feſtinanter curritis? Societatem ſanctorum Angelorum cui abrenunciatis,& conſortium malignorum ſpirituum,ꝙ tantum optatis,& ſi nõ corde,tñ facto,& opere. Nõ ſic impij nõ ſic, ſed reuertimini p̄uaricatores ad cor, & nolite obdurare corda veſtra ſed vtamini veſtra volũtate ad Dei honoré,& animarũ veſtrarum ſaluté, vt ſic reportetis,præmium æternum.

SECVNDVM folium roſæ voluntatis dicitur libertas. Eſt enim voluntas potentia naturaliter,& eſſentialiter,atque intrinſecè,& formaliter libera.Pro quo notandum,ꝙ triplex eſt libertas arbitrij prout dicit magiſter Sen.diſt. 25.ſecundi,videlicet.

A coactione.

A culpa.

A miſeria.

PRIMA igitur libertas arbitrij eſt libertas a coactione, & hæc eſt naturæ. Nam voluntas ſic eſt naturaliter libera,ꝙ non poteſt cogi etiam poſt peccatum,ſicut neque ante.Et hæc libertas communis eſt,tam bonis,quàm malis, ſecundum magiſtrum ubi ſupra Coactio enim, & violentia repugnant formaliter voluntati.Inſuper auferũt rationem meriti,& demeriti quorum vtrunque libere fit,& uoluntarie. Reſtat ergo,ꝙ cogi ſimpliciter nõ poteſt. Et illud confirmatur auctoritate Augu lib.3.de libero arbitrio dicentis. Satis compertum eſt nulla re fieri mẽtem ſeruam libidinis niſi propria uolũtate. Nam neque a ſuperiore neq; ab æquali,eã poſſe ad hoc dedecus cogi,qa iniuſtum, neq; ab inferiori,quia non põt.Reſtat igitur vt eius ſit proprius iſte motus,quo fruẽdi,cũ voluntas a creatura ad creatorem ſe conuertit.Hæc ille.Sed põt inſtari contra p̄dicta probando,ꝙ ipſa voluntas poſſit cogi,& hoc tripliciter ſiue ex parte triũ. Primò quidẽ ex parte cauſæ ſuperioris, quæ Deus eſt. Omne enim,quod immutatur ab aliquo agete co[...]at

ab illo. Sed Deus poteſt immutare voluntatem hominis in quodcunque voluerit, ſecundum illud Prou. 21. Cor regis in manu domini, quocunque voluerit inclinabit illud. igit, Secundò ex parte dæmonis. Virtus enim ſuperior poteſt cogere inferiorem, ſed diabolus eſt ſuperior ad hominem, & humanam voluntatem. Nam de eo ſcribitur Iob. 41. ꝙ non eſt poteſtas ſuper terram quæ comparetur ei, qui factus eſt, vt nullum timeret. Vnde Petrus in ſua prima canonica. c. 5. comparat eum leoni, dicens. Aduerſarius veſter diabolus tanquam leo rugiẽs circuit, &c Præterea aſtutus eſt valde. Nam habet mille nocendi modos, vt dicit Auguſt. in lib. de natura dæmonum. Et ſimiliter recitatur. 26. q. 4. ſciendum igitur, &c. Tertiò ex parte paſſionis ſic arguẽdo. Omne quod vincitur ab aliquo cogitur ab illo, ſed incontinentes, qui ducuntur paſſionibus vincuntur ab eis, vt patet 7. Ethic. igitur, In oppoſitum arguitur. Quicquid enim cogitur non habet dominiũ ſui actus, ſed homo habet dominium ſui actus per liberum arbitrium igitur, cogi nõ poteſt a quocunque agente. Vnde in decretis. 15. q. 1. c. 1. quod incipit. Quod autem, dicitur, ꝙ peccata ex voluntate procedunt, quæ ex libero mentis arbitrio, & delinquendi propoſito committuntur. Liberum enim arbitrium propter ſui libertatem cogi nequit. Item, vbi ſupra. c. non eſt, dicitur, ꝙ nemo tenetur ad culpam niſi voluntate prompta deflexerit. Item 23. q. 4. Nabuchodonoſor. §. vaſis iræ, dicitur quòd nunquam Deus præpararet interitum niſi homo ſpontaneum inueniretur habere peccatum. Reſtat igitur nunc reſpondere ad argumenta. Ad primum igitur, quod procedit ex parte Dei, ſatis reſponſum eſt in principio huius ſermonis. Ad ſecundum quod procedit ex parte dæmonis. Reſpõdetur, quod mala virtus eſt ſuperior libero arbitrio hominis niſi Deus, quamuis forte aliqua alia virtus creata ſimpliciter ſit potentior. Et ideo dæmon cogere non poteſt hominis voluntatem. Sed ut dicit Ambr. lib. 1. de Iacob, & vita beata, & ſimiliter recitatur. 15. q. 1 non eſt. Non eſt cuiquã noſtram aſcribamus erumnam niſi noſtræ volũtati. Nemo enim tenetur ad culpam niſi voluntate propria deflexerit, volũtarium ſibi militem elegit Chriſtus, volũtarium ſeruũ ſibi diabolus auctionatur. hæc ille. Præterea diabolus non

tentat hominem niſi quantum ſibi permittit Deus,dicente Apoſtolo.1.Cor.10.Fidelis,inquit,Deus qui non permittit vos tentari ſupra id quod poteſtis,ſed &c. Non autem permittit hominem tentari pluſquam reſiſtere poſſit, ſed multo minus,ideo,&c. Ad tertium argumentum quod procedit ex parte paſſionis. Reſpondet beatus Tho.2.ſen.di.25. q.1.art.2. in ſolutione ad 6. quòd incontinens dicitur vinci à paſſionibus non quaſi cogentibus,ſed vehementer inclinantibus ad aliquid agendum. hæc ille. Nulla ergo paſſio, nulla tentatio,nulla complexio,nulla denique conſtellatio cogit hominis liberum arbitrium,ſed ſemper manet inuiolata Dei ordinatio Gen. 4. ſubter te erit appetitus tuus, & tu dominaberis illius. Vnde etiam Ptolomeus dicit,prout allegat beatus Tho.vbi ſupra, in Sol.ad 5. q; homo ſapiens dominatur aſtris, quia per ſapientiam ſuam vnà cum gratia Dei poteſt vitare ea ad quæ aſtra diſponunt,& inclinãt. Poteſt etiam vitare diſpoſitionem ſui corporis derelictam ex impreſſione corporis cœleſtis, ſecundum quam anima efficitur prona ad hãc actionem, vel illam,ſicut ex naturali complexione quidam ſunt magis proni ad vnum vitiũ, quàm alij, quam etiam complexionem vitare poteſt homo per bonum vſum liberi arbitrij.Propterea Senec.in epiſtolis moral.Epiſt.6. reprehendit illos,qui dicunt ſe non poſſe reſiſtere complexioni,& inclinationi naturę,ita dicens.Erras ſi exiſtimas nobiſcum vitia naſci ſuperuenerunt ingeſta ſunt,nulli nos vitio natura conſiliat,nos illa integros ac liberos genuit. hęc ille. Ex his ergo omnibus liquidè patet liberum hominis arbitrium à nullo ſimpliciter cogi poſſe.

SECVNDA libertas arbitrij vocatur libertas a culpa.Et hæc eſt libertas gratiæ,quę tantum bonis,& iuſtis eſt propria de qua loquitur Apo.2. Cor.3. Vbi ſpiritus domini,ideſt,gratia domini ſiue præſentia ſpiritus ſancti per gratiam, ibi libertas. Et Io.8. Si filius vos liberauit verè liberi eritis. Aduertendum tamen,quòd prædicta libertas nõ reddit hominem ſimplicem impeccabilem, nec eum ab omni tentatione liberat,aut in gratia confirmat,ſed facit, ut homo omni, & cuilibet mortali culpæ reſiſtere valeat,& ſimiliter cuilibet veniali quamuis non omni, quia ſępe exiſtẽs in gratia,volens vitare vnum veniale incidit in aliud,vt di-

cit beatus Tho.1.2.q.109.ar.8.& ita talis volens vitare Caribdim incidit in Scillam. Et de hac libertate loquens Magiſter ſen.di.25.ſecundi dicit, ꝙ iſtam libertatem, quæ eſt à peccato illi ſoli nunc habēt, quos filius per gratiam liberat, & reperat, non ita, ꝙ penitus ſint ſine peccato in hac mortali carne, ſed vt peccatum in eis nō dominetur, neq; regnet. Et hęc eſt vera, & bona libertas. hæc ibi, Hanc autem libertatem a culpa perdit homo mortaliter peccando, & efficit̄ ſeruus, qui prius liber erat. Iuxta illud Saluatoris dictū Io. 8. Qui facit peccatum ſeruus eſt peccati. Et 2. Pe.2. a quo quis ſuperatus eſt. Huius ſeruus eſt. Itē ſecundum iura ciuilia, vt patet. ff. de ſtatu hominum. l. & ſeruorum, iure gentium ſerui ſunt, qui ab hoſtibus capiuntur. Item inſtitutis de iure perſonarum. §. ſerui, dicitur, ꝙ ſerui fiunt ex iure gentium, ideſt, ex captiuitate, aut iure ciuili, videlicet cum homo liber maior. 22. annis ſe venundari paſſus eſt pro precio participando. Ad propoſitū hoſtes noſtri mortales ſunt dęmones qui nos capere deſiderant laqueis peccatorum quos vbique nobis parant. pſal. Laqueum parauerunt pedibus, ideſt affectibus meis. Sed hoc bonum eſt in hoc prælio, quòd nullum capere poſſunt niſi eo conſentiente. Quos ergo per peccatum capiunt, faciunt ſeruos ſuos, atq; poſtmodum volunt, vt illis in omnibus obediant, quia ut dicitur. C. de bonis quæ liberis. l. cum oporter, ſeruus debet domino ſuo tanquam potentiori obedientiam. Hæc eſt ergo miſerabilis, execrabilis, & damnabilis ſeruitus quam incurrit omnis qui per malum vſum ſuæ voluntatis per culpā mortalem cadit a libertate gratiæ. Et ab hac miſera ſeruitute nunquam poterit ſeipſum homo de obligare, ſed ſi aliquando liberetur, hoc erit ex ſpeciali Dei gratia, & ad propoſitū Chryſoſtomus ſuper Matth. homil. 36. ſuper illo verbo. Inuenietis aſinam, &c. dat ſimilitudinem de populo qui libere facit ſibi regem, ſed ſemel factum, & confirmatū amplius deponere non poteſt, & ſic voluntas populi poſtea in neceſſitatem vertitur. Sic homo priuſquam peccet, liberum habet arbitrium utrum uelit eſſe ſub regno diaboli, an non, ſed cum peccando ſe tradiderit regno eius, iam non poteſt de poteſtate eius exire. Et ſic patet de libertate a culpa.

TERTIA libertas arbitrij uocatur libertas a miſeria.

Et hac libertas nō poteſt haberi in præſenti quia uelimus, nolimus, habemus multas miſerias, & erumnas pati, dicente Iob. 13. Homo natus de muliere breui uiuens tempore repletur multis miſerijs. Habebitur autem plenè in cœlo, & potiſſimè poſt generalem reſurrectionem. Nam tunc ipſa creatura, ſ. humana liberabitur a ſeruitute corruptionis in libertatem gloriæ filiorum Dei, ut habetur Rom. 8. De hac autem libertate loquens Magiſter ſent. diſt. 25. ſecūdi, dicit, ꝙ eam primus parens ante peccatum habuit, qui omni carebat miſeria, & nulla tāgebatur moleſtia. Sed plenius ea habebit in futura beatitudine, ubi miſer eſſe non poterit. In hac autem vita poſt lapſum, nemo a miſeria liber eſt, quia pœna peccati non caret. hæc ille. In patria ergo habebitur libertas a culpa, & a pęna, quia ibi nihil erit inclinās ad malum ex parte animæ, nec opprimens ex parte corporis. Et ideo Apo. Gal. 4. bene loquitur dicens. Illa quæ ſurſum eſt Hieruſalem quo eſt mater noſtra libera eſt. De qua etiam poteſt dici illud Io. 8. Si filius uos liberauerit, ſcilicet in generali reſurrectione ad partem electorum, uerè liberi eritis, uidelicet a coactione, culpa, & pœna. Vnde alicuius, uel ſecundum alios Albinus in quodam ſer. Quid hac uita beatius? ubi non eſt paupertatis metus nec ęgritudinis imbecillitas. Nemo ibi ęditur. Nemo iraſcitur. Nemo inuidet. Cupiditas nulla ibi exardeſcit. Nullum cibi deſideriū. Nulla laboris, aut poteſtatis pulſat ambitio. Nullus ibi diaboli metus. Inuidiæ nullę. Terror gehennæ procul mors, neque corporis, neque animæ, ſed immortalitatis munere uita iocunda. Nulla erit tunc diſcordia, ſed cuncta conſona. Iocunda ſunt omnia. Iugis ſplendor. hæc ille. O quàm debemus optare tantam ac talem libertatem. O quàm rationabiliter debemus uti libertate noſtra in præſenti, ut ad illā tandem poſſimus peruenire. O quàm infelices ſunt, qui in præſenti abutuntur ſua libertate, & prius hunc finem priuandi ſunt cœleſti libertatis, & ligatis manibus ac pedibus miſſuri in tenebras exteriores.

TERTIVM folium roſæ voluntatis dicitur fructuoſitas. Eſt enim de humana uoluntate, ſicut de radice arboris quæ & ſi non uideatur ex ea tamen dependet totus fructus arboris, & uiriditatis illius, Ita & quamuis humana

uoluntas ſit alijs incognita,& ſoli Deo cognita,ex ea tamē dependet fructus boni operis ſi fuerit bona, & fructus mali operis ſi fuerit mala, quia teſte ſaluatore.Matt.7. Omnis arbor bona,bonos fructus facit,mala autē arbor malos fructus facit. Non poteſt autem arbor mala fructus bonos facere,neque arbor bona fructus malos facere. Quis ſi quis quærat,quomodo cognoſcemus de uoluntate aliqua, ꝙ ſit bona uel mala.Reſponſio ex operibus exterioribus potiſſimè, quæ non poſſunt niſi malo animo fieri quo ad malam uoluntatem, ut ſunt homicidia,furta,adulteria,& huiuſmodi, aut quæ non poſſunt niſi bono animo fieri, quo ad bonam uoluntatem, ſicut pati mortem propter Chriſtum, & ſi qua ſunt ſimilia.De operibus tamen exterioribus,quę ſunt bona ex genere,difficilius eſt cognoſcere, quòd procedant ex bona radice,quàm de operibus malis,& hoc eſt,qđ dicit ſaluator.Matth.12. Ex fructu,inquit,arbor cognoſcitur.Item idem ibidē. Bonus homo de bono theſauro profert bona, & malus homo de malo theſauro profert mala. Vnde Aug.lib.14.de ciui. Dei.c.6. Intereſt,inquit,qualis ſit uoluntas hominis, quia ſi peruerſa eſt peruerſos habebit motus. Si autem recta eſt nō ſolum inculpabiles, uerumēt laudabiles erunt.hæc ille.Item Ambr.de offi.li.1.c.30. Affectus tuus operi tuo nomen imponit.Et quia eſt quæſtio de fructu uoluntatis tàm bonæ, quàm malę, ideo pro maiori declaratione huius notandę ſunt tres ueritates.

PRIMA igitur ueritas iam fructuoſa cæteribus paribus eſt bona uoluntas efficax quo ad Deum, & quo ad primum eſſentiale dato,quòd non ſequatur actus exterior eo quòd non eſt in facultate uolentis,quàm fructuoſa eſſet ſi ſequeretur dictus actus licèt non quo ad præmium accidētale.Verbi gratia.Eſt aliquis pauper qui æqualiter compatitur alteri pauperi indigenti,ſicut diues, & ei diſplicet, ꝙ non habet unde poſſit illi facere eleemoſynam.In illo caſu uoluntas utriuſq; ſuppoſita æquali gratia, & charitate eſt æqualiter fructuoſa quo ad primum eſſentiale. Nam tunc uoluntas pro opere reputatur quo ad Deum. Similiter ſi aliquis uelit ire ad eccleſiam,& non poteſt,eo quòd detinetur graui infirmitate, aut propter aliud legitimum impedimentum,tunc cæteris paribus æquale præmium eſſentiale

meretur ſicut alius, qui uadit. in talibus enim caſibus habet uerum illa glo. interli. quæ ponitur Matt. 12. ſuper illo uerbo. Bonus homo de bono theſauro profert bona, quæ dicit, quòd tantum bonum quis facit quantum intendit. Aliud exemplũ. Vult quis ſummo deſiderio ſuſtinere martyrium, ſicut legitur de beato Dominico, qui tantum deſiderabat martyrium, ſicut ceruus ad aquæ fluuium. Talis ex illa bona uoluntas efficaci tantum præmium meretur quantum ſi actu ſuſtineret martyrium, dummodo feruor ſemper maneat æqualis in non ſuſtinente, ſicut in ſuſtinente. Non tamen meretur aureolam, quæ debetur actui exteriori coniuncto interiori. Difficile tamen eſt, quòd feruor maneat æqualis in utroque. Sunt etiam aliqua opera, quæ habent in ipſo actu delectationem prouocantem, & tunc operatio addit ad bonam uoluntatem quãtum ad ꝑmium eſſentiale, & aliquando ad accidentale pro quanto intẽdit ipſam uoluntatem, ſecundum beatum Tho. 4. ſent. diſt. 17. Prædicta tamen ueritas fallit in operibus operatis, quę ex ſe nata ſunt conferre gratiam in ſuſcipiente, uel iam habitum augere, ſicut ſunt ſacramenta nouę legis. Verbi gratia. Sunt duo homines qui ex æqualibus uoluntatibus uolunt ſuſcipere baptiſmum Euchariſtiam, Extremam Vnctionẽ, ſacros ordines, uel confiteri, unus tamen recipit ipſum Sacramentum, alius autem non quia non poteſt eo fortè, ꝙ non adeſt miniſter, tũc quamuis uterque mereatur ex parte operis operantis, non tamen ex parte operis operati.

SECVNDA ueritas. Voluntas bona remiſſa tamen, & inefficax, non eſt tam fructuoſa quo ad Deum, ſicut cum actu exteriori nec habetur pro opere. Verbi gratia. Habeo uoluntatem faciendi eleemoſynam, & benè poſſum, ſed cupiditas, uel negligentia me retrahit. Vel habeo uoluntatem orandi, uel peregrinandi, ſed me piget: talis uoluntas non habetur pro opere, nec eſt efficax uoluntas, alias ſequeretur actus exterior ſi ſequi poſſet, & ad hoc propoſitum facit dictum Ambr. de officijs lib. 1. c. 30. non ſatis, inquit, eſt benè uelle niſi ſequatur benefacere. q. d. non ſufficit bona uoluntas ſine opere cum adeſt facultas. Et ſic etiam intelligitur illud uerbum Salomonis. Prou. 13. Vult, & non uult piger. Vult. n. quodammodo, ſ. ſegni uoluntate, & ineffi caci.

TER-

TERTIA veritas. Volũtas mala deliberata, & efficax eſt, tam demeritoria, quo ad Deum cæteris paribus, & quo ad pœnam eſſentialem, quamuis non exeat in actum exteriorem propter impoſſibilitatem, quàm demeritoria eſt illa, quæ exit, licet non quo ad pœnam accidentalem. Secus, autem de mala voluntate ſemiplena, & iuefficaci, ſicut ſuperius ſuo modo dictũ eſt, de bona voluntate reſpectu prȩmij eſſentialis. Notanter auté dicitur cæteris paribus, quia vbi voluntąs cõiuncta actui exteriori intéderetur ſicut fit communiter, vt in volente fornicari, & qui de facto fornicatur tunc cætera non eſſent pia. Sed vbi maneręt idem conatus in volente fornicari, & eo, qui fornicatur, aut in volente inebriari ſicut in eo, qui inebriatur, aut in volentę furari, ſicut in eo, qui de facto furatur, aut in volente occidere ſicut in eo, qui de facto occidit, & ſic de alijs, tunc prædicta veritas habet locũ. Ex quo patet, ꝙ ſi quis attentauit, & fecit, ꝙ potuit, vt veniret ad cõſummationem operis, & nõ valuit, quia non patuit ei via, aut oportunitas, tunc voluntas habetur pro facto, quo ad Deũ, & tãtum punitur ab eo, quo ad pęnã eſſentialem, quãtum ſi ſecutum fuiſſet opus, & non fuiſſet tunc intenſa volũtas mala. Hoc probatur per illud decretum, de peni. di. 1. §. ſi fortè mulier, vbi dicitur, ꝙ ſi mulier probet paraſſe inſidias mortis viro ſuo, vel quo licet alio genere voluntatem eum occidendi habuiſſe inueniatur, tunc puniri debet tanquã ſi occidiſſet. Multa ẽt ad hoc adducuntur teſtimonia in eadem d. quæ extrata ſunt ex legibus imperialibus. Tum ergo verũ eſt, ꝙ volũtas pro opere reputat̃, vt dicitur eadẽ diſt. §. magna pietas. Quãuis gl. ibidẽ dicat illud debere intelligi in bonis tantũ. Sed ego dico, ꝙ ẽt in malis, & hoc manẽte conatu volũtatis ſemper æqualiter intẽſo. Pro quo facit decretũ di. eadẽ. §. ſi cui. Itẽ ad hoc vident̃ iura ciuilia tẽdere, ſicut patet. C. de furtis, & ſeruo corrupto. l. ſi quis ſeruo. Itẽ gl. inter. ſuper illo verbo. Mat. 12. Malus homo de malo theſauro profert mala, dicit ꝙ tantũ mali, quis facit quantũ intendit. Itẽ B. Tho. 1. 2. q. 20. arti. 4. dicit ꝙ actus exterior nihil addit ad bonitatẽ vel malitiã, quæ eſt ex parte finis ſupra actũ interiorẽ, niſi contingat ipſam voluntatẽ, ſecundum ſe fieri meliorem in bonis, vel peiorem in malis. Fit autem quandoque intenſior

voluntas per actus exteriores, nam ſunt quidã actus exteriores qui inquantũ ſunt delectabiles, vel penoſi nati ſunt intendere, vel remittere voluntaté. Hæc ille. Hæc autem prolixo ſermone texere volui, vt oſtenderem, quòd fructus boni, aut mali operis ab ipſa voluntate principaliter, & radicaliter, & originaliter procedit. Et ideo ſummopere cauere debemus ne ipſa voluntas, quæ eſt fons, & origo omnis boni aut mali in ſe mala ſit, quia ſecundum, ꝙ in ſe diſpoſita, & affectata eſt, talem producit fructum exteriorẽ. Da exemplum de fonte, & riuulo inde procedente, nam ſi fons in ſe fuerit purus, & mundus, etiam & riuulus niſi aliud ſuper addatur. Si autem impurus, etiam & riuulus immũdus erit. Studeamus ergo chariſſimi mundum habere cor, & coronare animas noſtras roſa bonę, & ſanctæ voluntatis, vt tandem coronari mereamur gloria, & honore in cœlis. Quod nobis concedat, qui in trinitate viuit, & regnat, &c.

DE ROSA MEMORIAE.
Sermo Quadrageſimus.

CORONEMVS nos roſis. Sap. 2.

TRIGESIMASEPTIMA roſa coronæ myſticalis dicitur roſa memoriæ, quę congruè ſequitur poſt roſam volũtatis, eo ꝙ ipſa memoria eſt tertia pars imaginis Dei in homine. Et quia in duobus præcedentibus ſermonibus habitum eſt de roſa itellectus, & voluntatis, ideo nunc reſtat loqui de roſa memoriæ, vt habeamus tres partes imaginis Dei in homine. Hac igitur roſa decorata, & coronata fuit virgo Maria. Pro quo notandum ſecundum Ciceronem in ſua Rhetorica, ꝙ memoria eſt per quàm animus repetit ea, quæ fuerunt. Vel ſecundum Ariſtotellem. lib de memoria, & reminiſcentia. Memoria eſt iterata reſumptio alicuius apprehenſi ſenſu, vel intellectu. Hoc autẽ competit ipſi virgini glorioſæ, quæ ad memoriam continuè reducit tria, videlicet.

Beneficia. Obſequia. Iudicia.

PRIMÒ igitur aſſiduè reducit ad memoria beneficia ſibi a Domino collata pro quibus immenſas gratias agit repetens

petens,id quod ſemel in ſuo cantico cęcinit,videlicet.Fecit mihi magna , qui potens eſt, ecce beneficium , & ſanctum nomen eius,ecce gratiarum actio.Et nota,ꝙ Deus contulit ſibi plura beneficia præcipuè,autem tria,videlicet.

Magnum. Maius. Maximum.

PRIMVM itaque beneficium, quòd fuit magnum,& Deus contulit virgini Mariæ,fuit nobilis productio,vtpotè quòd Deus fecerit eam ad imaginem,& ſimilitudinem ſuã ex parte animæ. Item, quòd dederit ei ægregiam figuram , & formam ex parte corporis.Et vtrunque horum commune eſt omni homini. Vnde Bern. ſuper.pſal. Qui habitat. ſer. 14. Parum, inquit, ne tibi videtur iſtud, quia te fecit Deus. Cogita qualem te fecit. Nempe,ſecundum corpus ægregiam creaturam, ſed ſecundum animam magis, vtpotè imagine creatoris inſinere,rationis participẽ, ſempiternæ beatitudinis capacem.Hæc ille.Itẽ Boetius,de conſo.li. 5.Loquens de nobili productione hominis ex parte corporis ſic,inquit. Vnica gens hominis celſum leuat altius cacumen,ideſt caput, atque leuis recto ſtat corpore, deſpicitq; terras. Et quamuis vtrumque iſtorum beneficiorum commune ſit omni homini,vt dictum eſt,peculiari, tamen modo conuenit ipſi virgini gloriosè. Ipſa ſiquidem ex parte animæ habuit omnem decorem poſſibilem , & ex parte corporis omnimodam formoſitatem.Can.4.Tota pulchra es amica mea , ecce primum , & macula non eſt inte , ecce ſecundum.

SECVNDVM beneficium collatum eidem virgini,& quod fuit maius præcedenti,fuit omnium virtutum,& gratiarum aggregatio. Ipſa enim fuit Gazophilacium in quo Deus recondidit omnes theſauros gratiarum,& virtutum. Item fuit puteus aquarum viuentium, quæ fluunt impetu de libano,ideſt de cęlo.Item fuit fons ingiter emanans cuius nunquam deficient aquæ.Vnde Hieronymus. 2. parte Epiſtolarum ſuarum Epiſtola. 55. exponens illud verbum Angelicum Aue gratia plena dicit ſic. Cæteris per partes præſtatur gratia, Mariæ vero ſimul ſe tota infundit plenitudo gratiæ.Iuxta illud Eccl.23. In plenitudine ſanctorum detentio mea. Item idem vbi ſupra dat mirabile teſtimonium de perfectione eiuſdem virginis,ita dicens. Sicut in

compa-

comparatione Dei nemo bonus. Ita, & in comparatione matris Domini nulla inuenitur virgo perfecta, quamuis virtutibus eximijs comprobetur. Sicut enim vnus eſt pater noſter, & magiſter, qui in cœlis eſt. Ita vna eſt forma virginitatis in Maria, cui omnes Virginem reforment integritatis faciem imprimere debent in ſculpturã ſpiritusſancti, quoniam hæc eſt ortus concluſus, fons ſignatus, puteus aquarum viuentium. Hæc ibi. Et breuiter tanta eſt copia, & abũdantia gratiarum, & virtutum in Chriſtifera Maria, ꝙ vt dicit Chryſoſtomus. ſer. de Dominica annunciatione, ſi linguis hominum loqueremur, & Angelorum nihil dignè nihil propriè de ſanctæ ac perpetuæ virginis matris gratia, & gloria eloqui poterimus, quia verè in laudibus eius modulandum non inuenitur conueniens organum, & hebes eſt cuiuſcunq; ſubtilitatis ingenium. Hæc ille.

TERTIVM beneficium eidem virgini Mariæ collatum, & quod fuit cæteris maximum, fuit impoſſibilium ad poſſibilitatem reductio. Olim enim quatuor erant impoſſibilia. Primum, quòd virgo conciperet. Secundum, quòd fęmina Deum reciperet. Tertium, quòd mater ſine peccato generaret. Quartum, quòd puerpera ſine dolore pareret. Sed Deus huic virgini dedit uirtutem generatiuam, vt virgo de ſpiritu ſancto conciperet. Hiere. 31. Nouum faciet Dominus ſuper terram, fęmina circundabit uirum. Secundum, quod factum eſt in Maria nouũ, & inauditũ eſt, vt Deũ intra vterũ ſuum recipere poſſet. Apoc. 12. Mulier amicta ſole. Tunc enim amicta fuit ſole, quando illuſtrata fuit diuinitate. Tertiò dedit matri gratiam, ut ſine peccato generaret. Ideo dr̃ Luc. 1. Quod ex te naſcetur ſanctũ vocabitur filius Dei. Quartò dedit puerpere prærogatiuã, vt ſine dolore pareret. Io. 5. De humo nõ egredieẽ dolor. Iſta humus eſt illa terra de qua Eſa. 19. Aperiaẽ terra, & germinet ſaluatorẽ. Ecce qũo quatuor impoſſibilia per naturã facta ſunt poſſibilia in Maria per diuinã virtutem, & Dei gratiam. Et hoc eſt, quod ait Angelus Mariæ interroganti, & dicenti. Qũo fiet iſtud. Non erit inquit impoſſibile apud Deum oẽ uerbum. Gen. 18. Nũquid Deo quicquã eſt difficile. Patet ergo triplex genus beneficiorũ collatorũ reginæ cœli Mariæ, quæ nunc, & in euum ad memoriã reuocat.

cat.Inde gratias agens Deo.Nã vt dicit Greg. Homi. 19.cũ augentur dona,rationes ẽt creſcunt donorũ.Ipſa ergo vtiq; dicere põt illud pſalmiſtę.Memoriam fecit mihi ſupple miſerabilium ſuorum miſericors,& miſerator Dominus.

SECVNDÒ principaliter Dei genitrix virgo memoriter retinet obſequia a famulis, & famulabus ſuis ſibi exhibita,pro quibus recompenſandis aſſiduè exorat benedictũ filium ſuũ,vt placare poſſit irã ſuam aduerſus dictos famulos.Hoc eſt,quod dicit deuotus Bern.in quodam ſer. de eadem virgine.Ecce,inquit,coram tremendo iudice peccatores aſſiſtimus, cuius magnus terribilis gladium iræ ſuæ vibrat ſuper nos.Et quis auertet eam. Nemo domina tã idoneus,vt gladio Domini obijciat manum,vt tu Dei amantiſſima per quã primum in terris ſuſcepimus miſericordiam de manu Domini.Hæc ille.Item idem Bern.in ſer.de natiuitate.Aduocatã uis habere ad Chriſtũ,ad Mariam recurre.Exaudi et itaq; matrem filius. Cæterũ quicquid illud eſt quod offerre paras,Mariæ commendare memento, ſi non vis ſuſtinere repulſam. Item poſt pauca. Si inquit piè a nobis pulſata fuerit, & inuocata Maria cõpatietur nobis, nec deerit neceſſitati noſtrę.Siquidem nec facultas deeſſe poterit,nec voluntas quoniam regina cęlorum miſericors eſt,& miſericordiæ mater. Hæc ille. Valde bonum igitur eſt ſeruire tantæ reginæ , quæ ſui memorũ immemor nequaquã exiſtit, nã iuuat memores nominis ſui in uita, in morte, & poſt mortẽ,vt multa docent exẽpla.Vnde narrat Dñs Hugo Cardi. in poſtilla ſua ſuper illud Eccl. 24.Memoria mea in generatione ſeculorum , de Theophilo conuerſo ad fidem , quàm eo ſepulto ſuper eius ſepulchrum inuenta eſt arbor folia pulcherrima habens in quibus ſcriptum erat litteris aureis.Aue Maria,&c.

TERTIÒ principaliter virgo Maria iugiter memoratur iuſtorum iudiciorum Dei,quæ olim exercuit tam in cœlo,quam ſuper terram,& inde ſtupet dicens cum Apoſtolo.Rom.11.O altitudo ſapientiæ,& ſcientiæ Dei,quam incomprehenſibilia ſunt iudicia eius , & ineſtigabiles uiæ eius. Præcipuè, autem memoriter retinet tria Dei iudicia , quæ ipſamet inſeruit in ſuo cantico , quod incipit Magnificat.

PRIMVM eſt, ꝙ ipſe Dominus diſperſit ſuperbos mẽte cordis ſui, ideſt interius in uoluntate. Sæpe enim apparet ſuperbia in longis, & præcioſis ueſtibus, ubi tamen cor eſt humile. Et ædiuerſo ſæpe ſub ueſte humili latet cor altum, & ſuperbum. Tales ergo ſperbos interius, olim diperſit, ideſt deſtruxit Dominus. Sicut patet de Roboam filio Salomonis, qui dicebat minimum digitum ſuum groſſiorem dorſo patris ſui. 3. Regum. 12. Item de Pharaone Exo. 14 Item de Nabuchodonoſor. Dan. 4. Item de Antiocho. 2. Macha. 9. Item de Senacherib. 4. Reg. 19. Item de Holofernæ Iudith. 13. Item de Herode Act. 12. Et ſic de multis, & pene infinitis alijs.

TERTIVM Dei iudicium, quod memoriter retinet uerò Maria, & quod inſeruit in ſuo cãtico, eſt illud iudiciũ quod fecit Deus in cœlo. Nam inde depoſuit potentes de ſede, & exaltauit humiles. Potentes autẽ in propoſito ſunt dęmones, qui habent potentiam naturalem Io. 41. Si fortitudo quæritur robuſtiſſimus eſt. Propterea Chriſtus Luc. 11. Comparat dęmonem forti armato Deus ergo propter ſuperbiam depoſuit potentes a ſede, ideſt de cœlo, & illic exaltauit humiles, homines ſupple. Et in hoc fuit uerificatum Chriſti uerbũ. Luc. 14. Omnis, qui ſe exaltat, humiliabitur, & qui ſe humiliat exaltabitur. Eccleſ. 10. Sedes ducum ſuperborum deſtruxit Dominus, & ſedere fecit mites pro eis.

TERTIVM Dei iudicium inſertum in cantico virgineo, eſt illud quod fecit in ſuo primo aduentu. Nam tunc eſurientes impleuit bonis, & diuites, &c. ubi per eſurientes intelliguntur gentiles, qui eſuriebant uerbum Dei, ſicut paruit in muliere Samaritana, & in populo Samariæ, qui exiuit de ciuitate, & uenit ad Chriſtum, ut audiret uerbum illius. Iohan. 4. Per diuites aũt intelliguntur Iudæi, qui olim abundabant diuitijs gratiarum, & doctrinarum, ſed Chriſtus in ſuo aduentu eſurientes impleuit bonis, quandoquidem gentilibus credentibus in eum contulit bona gratiæ, & doctrinæ, & tandem gloriæ. Diuites autem dimiſit inanes, quando Iudæi ꝑꝑ ſuã malitiam perdiderunt rectam fidem, & uerã ſcripturæ ſacræ notitiam. Et hoc eſt, quod comminabatur

batur eis ipſe Chriſtus Matt. 11. dicens. Auferetur a uobis regnum Dei, & dabitur genti facienti fructus eius. Sed unde hoc. Certe hęc mutatio dexterę excelſi, ideſt procedens ex Dei diſpenſatione, & prouidentia quæ præfigurata fuit in cancellatione manuũ Iacob ſuper Effraym, & Manaſſem filios Ioſeph, cum eos benedixit. Gen. 48. Ecce tria Dei iudicia commendauit memoriæ. Alma redemptoris mater, & quæ etiam uoluit nos memoriter retinere, & propterea illa inſerere uoluit in ſuo cantico. Summariè ergo patet, quod ipſa uirgo digniſſima iugiter, memoratur Dei beneficiorum ſeruulorum, obſequiorum, & iuſtorum iudiciorum inde gratias agens Deo. In quorum omnium figuram legitur. 1. Reg. 2. ꝙ poſtquam Anna uxor Helcane ex ſpirituali Dei munere peperit Samuelem, uelut non immemor de tanto beneficio gratias egit, & cauere cępit dicens. Exultauit cor meum in Domino, &c. Ad propoſitum Anna, quæ interpretatur gratia, recte deſignat Virginem Mariam utique gratia plenam. Samuel autem, qui interpretatur nominatus. Deo, merito ſignificat Chriſtum, qui fuit nominatiſſimus Deo, ideſt approbatiſſimus. Poſtquam ergo hæc noſtra Anna ex ſpeciali Dei gratia concepit hunc Samuelem Chriſtum mox prorupit in Dei laudem dicens. Magnificat anima, &c. Item ad memoriam reduxit Dei beneficia dicens. Fecit mihi magna qui, &c. Item ibi. Suſcepit Iſrael puerum, &c. Nota ergo diligens lector quomodo ueritas correſpõdet figurę. Tum quo ad nominis interpretationem, ut patuit. Tum, quia utraque exultate eſt de Dei beneficio. Illa dicendo. Exultauit cor meum in domino. Item lętata ſum in ſalutari tuo. Iſta dicendo. Exultauit ſpiritus meus in Deo ſalutari meo. Tum, quia utraque memorata eſt iuſtorum iudiciorum Dei, quo ad ſuperbos. Illa dicendo. Nolite multiplicare loqui ſublimia gloriantes, ne ſcilicet diſpergamini cum multis Angelis in infernum. Iſta dicendo, diſperſit ſuperos mente cordis ſui. Illa dicendo Arcus fortium ſuperatus eſt, & infirmi accinti ſunt robore. Iſta dicendo. Depoſuit potentes de ſe. &c. Illa dicendo. Repleti prius pro panibus ſe locauerunt, & famelici ſaturati ſunt, Iſta dicendo. Eſurientes impleuit

bonis,

bonis,& diuites dimiſit inanes. Ecce quomodo veritas correſpondet figuræ. Ex quibus omnibus patet,quàm pulchrè & quàm bene fuit Dei genitrix virgo coronata roſa memoriæ. Illius ergo memores eſſe debemus, eidem per ſingulos dies offerentes Roſarium virgineum, & dicentes. Memor eſto congregationis tuæ,ideſt,deuotorum Chriſticolarum congregatorum in confraternitatem Roſarij tui. Quam quidem congregationem poſſediſti ab initio. Quia vt ſcripſimus in alio tractatu de eodem Roſario,qui intitulatur. Salutate Mariam. Hæc congregatio,ſeu confraternitas cæteras præcellit antiquitate. Ob reuerentiam,itaque iugis memoriæ, quàm gerit dicta virgo de ſeruulis ſuis, illi offeramus ſemel angelicam ſalutationem, vt ſic pro modulo noſtro eidem conficiamus coronam de roſis ſpiritualibus, & ipſa abſque dubio nobis impetrabit coronam de roſis cęleſtialibus.

POSTQVAM diffuse oſtenſum eſt, quomodo virgo Maria fuit coronata roſa ſanctæ memoriæ, nunc reſtat oſtendere quo nam pacto, & nos eadem roſa poterimus in præſenti coronari pauperculas animas noſtras. Pro quo eſt aduertendum, ꝙ in dicta roſa memoriæ ſunt tria pulchra folia, ſecundum ꝙ vir perfectus debet memorari præcipuè de tribus,videlicet

De Deo. De ſeipſo. De alio.

PRIMVM igitur folium roſæ memoriæ vocatur memoria,ſeu reminiſcentia de Deo. Et quamuis de eo multa, & penè infinita a nobis ſint memoranda de multis tamē tria ſunt præcipua, quæ ſunt

Potentia creatoris.
Clementia redemptoris.
Iuſtitia correctoris.

PRIMÒ igitur debemus memorari potentiam creatoris. Nam mirabilia, & ſtupenda,quæ fecit Deus in mundi creatione.Item,quæ facit in continua illius gubernatione. Item,quæ tandē faciet in eiuſdem finali renouatione nunquam excidere debent a memoria cordis noſtri.Talem memoriam Dei potentia habebat Dauid cum dicebat in pſal. Memor ero ab initio mirabilium tuorum, & meditabor in omnibus operibus tuis,& in adinuentionibus t. c. Pro quo

notan-

notandum, ꝙ mirabilia, quæ ab initio fecit Deus ſunt cę-li, & terrę creatio auium, piſcium, & cunctorum animantiũ productio corporis Adę de limo terræ, plaſmatio corporis Euæ de coſta Adæ formatio ſpiraculi vitæ in vtroque inſpiratio imaginis ſuæ, atque ſimilitudinis impreſſio, donorum naturalium, atque gratuitorum vtrique mirabilis facta dotatio. Benè ergo vnumquenque noſtrum admonet ſcriptura, dicens. Eccl. 12. Memento creatoris tui, qui te ſuper fecit tam inſignem creaturam ex parte animæ, & ideo debes peccàtum erubeſcere per quod perdis decorem imaginis diuinę. Item qui te fecit ex parte corporis ſimilem pecoribus, & beſtijs, & ideo debes teipſum ad humilitatem reducere. Vide ergo ne aliquando de te dici poſſit illud Deutero. 32. Deum qui te genuit dereliquiſti, & oblitus es domini creatoris tui. Quis ſi ita feceris profectò videbit ingratitudinem tuam Deus, & ad iracundiam concitabitur contra te, & abſcondet faciem ſuam a te, & conſiderabit nouiſſima tua, ad æterna ſupplicia te deputando. Ergo memor eſto creatoris tui, & mirabilium eius quæ ab initio fecit. Item præter hæc multa alia mirabilia fecit dominus, ſicut patuit inſignis, & portentis, quę te fecit per manum Moyſi in Ægypto. Item in diuiſione maris Rubri. Itẽ in deſcenſu mane de cœlo. Item in columna nubis per diẽ, & ignis per noctem. Et ſic de alijs mirabilibus quorum plena eſt ſacra ſcriptura. Dicat ergo anima deuota ad dominum. Memor ero ab initio mirabilium tuorum, & meditabor in omnibus operibus tuis, videlicet in operibus tam iuſtitiæ, quàm miſericordiæ. Sunt enim nonnulli qui tantum meditantur in operibus iuſtitiæ diuinæ nullo habito reſpectu ad opera miſericordiæ eius, & tales de facili ſeducuntur, & in deſperationem ducuntur. Et ideo incautè prædicant nonnulli, qui volentes terrere malos ex aſperitate diuinæ iuſtitiæ, quando bonos in deſperationem protrahũt. Alij ediuerſo tantum meditantur in operibus diuinæ miſericordiæ, tanquam non eſſet Deus iuſtus iudex, & tales de facili præſumptuoſi efficiuntur nimis confidẽtes de Dei miſericordia, non animaduertentes eius iuſtitiam. Vtrunq; ergo meditandum eſt ſecundum, ꝙ aiebat pſal. Miſericordiam, & iudicium cantabo tibi domine. Et quia non ſufficit

ad

ad ſalutem, ad memoriam reducere mirabilia Dei, ac ſimiliter in operibus iuſtitiæ, & miſericordiæ eius meditari, niſi ſimul adſit obſeruantia mandatorũ eius iuxta illud Mat. 19. *Si* vis ad vitam ingredi ſerua mandata, ideo bene ſubdit pſal. dicens, & in adinuentionibus tuis, ideſt, in mandatis tuis, quæ adinueniſti domine pro ſalute noſtra exercebor, tum per frequentem operationem, tum per operis adimpletionem.

SECVNDO debemus memorari clementiam redemptoris, dicentes Ieſu noſtra redemptio amor, &c. Quæ te vicit clementia, vt ferres noſtra crimina, crudelem mortem patiens, vt nos a morte tolleres. Ad talem autem memoriã habendam nos hortatur ſcriptura vtriuſque teſtamenti. Pro quidem ſcriptura veteris teſtamenti. vt patet Eccl. 29. Gratiam fideiuſſoris ne obliuiſcaris: dedit enim pro te animam ſuam. Iſte autem fideiuſſor eſt Chriſtus, qui ſe conſtituit fideiuſſorem Gallicè Pleyge, pro omnibus nobis apud Deum patrem. Et quia non poteramus ſatisfacere Deo patri, ideo obligatio conuerſa eſt ſuper fideiuſſorem Chriſtũ qui ſatisfecit pro nobis Deo patri cum penderet in cruce. Ita vt tunc meritò dicere poſſet illud pſal. Quæ non rapui, præuaricando tũc ſcilicet in morte mea exſoluebam, videlicet ſatisfaciendo, quia vt habetur in vulgari Gallico. Qui pleyge il paye. pſal. Mutuabitur peccator, & non ſoluet, iuſtus autem, ideſt, Chriſtus miſeretur, & retribuet. Hunc autem fideiuſſorem interpellabat Rex Ezechias, cum dicebat Eſa. 38. Domine vim patior, ideſt, ex debito iuſtitiæ cogor de patri ſatisfacere, ſed quia per me hoc non poſſum, ideo reſponde pro me, te ſuppie fideiuſſorem meum conſtituẽdo. Item pſal. poſt commiſſum adulterium, cõfidens de gratia huius fideiuſſoris dicebat. Dominus retribuet pro me. Et nota, ꝙ iſte fideiuſſor ad plus ſe obligauit, quàm cõmuniter faciãt fideiuſſores. Vt ei ſcribitur. §. in nouellis ad municipales. l. libertus fideiuſſor in pęnis non tenetur. Sed iſte vltro mortem ſuſtinuit ex abundanti charitate pro debitoribus mortis perpetuę. Bene ergo dictum eſt prius in ſpiritu prophetico. Gratiam fideiuſſoris ne obliuiſcaris: dedit enim ideſt, dabit quantum ad tempus illud, pro te animam ſuam. Secundò ad prædictam memoriam habendam de

clementia-

clementia redemptoris nos hortatur ſcriptura noui teſtamenti,vt eſt illud Apoſtoli Heb.12. Recogitate eum qui talem aduerſus ſemetipſum a peccatoribus ſuſtinuit contradictionem,vt non,&c.Propterea ipſe fideiuſſor Chriſtus in cruce extenſus, & totus ſanguinolentus clamat ad debitorem,dicens illud Tren 3 Recordare paupertatis meę, quia pro te aquitando omnia dedi,etiam corpus illud exponendo morti.Recordare inquam tranſgreſſionis meę,ideſt,tuę quam feci meam quo ad pœnam ſubeundam Quod ſi, o miſer peccator non recordaris, neque compatiris fideiuſſori tuo, tunc profecto crudeliores volatilibus cęli. Nam pulli Pellicani uidentes patrem, aut matrem propter ſui uiuificationem vulnerari, & ſanguere,ſolent illis compati. Vade, & tu fac ſimiliter patri tuo Chriſto alias conueniet te in iudicio de ingratitudine.Nam vt habetur extra de fideiuſſoribus, cum pro quo fideiuſſor poteſt in cæteris caſibus agere contra debitorem. Ita & Chriſtus contra ingratum peccatorem,&c.

Tertio debemus habere in memoria iuſtitiam correctionis,& punitoris cōſiderando, quàm ſeuere,& quàm diſtricte olim Deus iuſtitiam, & iudicium fecerit de angelis ſuperbientibus. Nam quàm primum angelus peccauit de cęlo ſine mora turpiter, & irremediabiliter eiectus eſt, & diabolus factus. Si ergo vt habetur.2.Pet.2.angelis peccantibus non pepercit Deus non obſtante eorum nobilitate,& perfectio naturali,quanto minus parcet his, qui habitant domos luteas,& qui terrenum habent fundamentum ut habetur Io.4.ideſt, hominibus malis qui ſunt multo inferiores angelis malis in bonis naturæ. Item debemus ad memoriam reducere, quàm mirabilem iuſtitiam olim fecerit Deus de malis hominibus,quia ut habetur 7.q.1.deniq; memoria ultionis diuinæ præteritę in peccatores,incutere debet timorem futurum ne conſimilia attentent. Videamus ergo & ad memoriam reuocemus qualem iuſtitiam olim fecerit Deus de primis parentibus quos propter vnũ pomum eiecit irreuocabiliter de Paradiſo tereſtri.Itẽ qualem iuſtitiam fecerit tempore diluuij de toto fere mundo propter luxuriam Gen.7.Item de Sodoma,& Gomorra propter eandem cauſam Gen.19. Item de exercitu Senna-

cherib, propter eius ſuperbiam.4.Reg.19. Item de Antiocho propter eius blaſphemiam. 2. Machabęorum.9. Item de Acham propter eius auaritiam Ioſuæ.7. Et ſimiliter de Anania,& Saphira propter eandem cauſam Act.5.Item de Giez propter eandem culpam.4.Reg.4.Hæc igitur,& ſimilia ad memoriam reuocare debemus,vt diſcamus Deum timere, & a culpa recedere ne damnemur cum impijs in aduentu iudicis.Nam vt dicit Chryſ.ſuper Matt. in opere imperfecto homil.30. ruina præcedentium ammonitio debet eſſe ſequentium.Item.C.ad legem Iuliam repetundarum. l.1.quæ incipit vnius dicitur,ꝙ pœna vnius debet eſſe metus multorum. Et idem habetur iuſtitia de exceptionibus. §.appellantur in fine. Et hæc eſt cauſa quare famoſi latrones ſuſpenduntur cum furcis in locis patentibus,in quibus, ſcilicet perpetrauerunt mala, vt ſcilicet hoc viſo deterreantur alij a talibus facinoribus, vt habetur. §. in nouellis de pęnis.l.capitalium.§.famoſos. Si ergo pęna vnius debet eſſe metus multorum, multofortius pęna, & iudicium factũ a Deo de multis peccatoribus prout patuit, debet eſſe metus alijs ſuperuiuentibus ne ſi cõtingant eos imitari in culpa tandem velint,nolint, ſequantur eos in pęna perpetua. Propterea Dauid poſt commiſſum adulterium, & homicidium dicebat ad dominum.A iudicijs tuis timui,& ideo feci iudicium,& iuſtitiam ſupple de meipſo, ne tu illam faceres in tuo diſtricto iudicio. Et ſic patet de primo folio roſæ memoriæ.

Secundum folium roſæ memoriæ, dicitur memoria, quàm quilibet debet habere de ſeipſo, & ſignanter poſtq̃ præcepta baptiſmi gratia peccauit mortaliter. Pro quo eſt notandum,ꝙ quilibet talis debet ſpecialiter habere memoriam de tribus, videlicet

De corporis miſeria.
De culpa commiſſa.
De gratia amiſſa.

Primo igitur debet homo frequenter ad memoriam reducere,& coram proprijs oculis ſtatuere corporis ſui miſeriam,ut ſic humilietur,& in decore corporis ſui,aut fortitudine non glorietur. Debet ergo reminiſci,quàm viriliter conceptus,& formatus in matris vtero fuerit, & quibus ci-

bus

bus ibi nutritus, quia de ſanguine menſtruo. Item debet re muniſci, quàm miſerabiliter, & immundè natus ſit. Vñ Ber. lib. meditationum. c. 3. Attende o homo, quid fuiſti ante ortum, & quid es ab ortu uſque ad occaſum, atque quid eris poſt hanc vitam. Profectò de vili materia factus es, & in viliſſimo panno inuolutus. Quod ſi conſideres, quid per os nares cæteroſque corporis tui meatus egreditur viliius ſter quilinium nunquam vidiſti. hæc ille. Item Aug. ad fratres in eremo. ſer. 48. qui inti ulatur de cura animæ. O homo, inquit, memorare nouiſſima tua, quia conceptus es in culpa, natus in pęna, viuens in miſeria, & neceſſario morieris in anguſtia. Hæc ille. Item idem in tractatu de vanitate ſęculi. Attendite, inquit, calamitates conſiderate diuitum ſepulchra, quid ſunt, vel quid fuerunt, vel quid eis diuitiæ, & cupiditas ſæculi profuerunt. Ecce ex eis nihil niſi ſoli cineres remanſerunt, qui ſi modo loqui poſſent hæc vobis dicerent. Vt quid inſelices enim pro ſæculi vanitate diſcurritis, vt quid vos criminibus, & vitijs repletis. Conſiderate oſſa noſtra, vt vel ſic vobis horreat cupiditas, & miſeria veſtra. Quod vos eſtis, nos fuimus, & quod nos ſumus vos eritis. Itaque fratres chariſſimi ſollicita conſideratione penſatę iſta, & expaueſcite, diem mortis ante oculos veſtros ſemper ponite, & ad emendationem morum quantum poteſtis feſtinare. hæc ibi. Hæ igitur ſunt corporis noſtri miſeriæ quas nulla obliuio de libro memoriæ noſtræ debet delere ſi vellimus peccatum ex omni parte vitare, quia ſcriptũ eſt Eccl. 7. Memorare nouiſſima tua, & in æternum non peccabis. Vnde ad hanc memoriam verbo, & facto nos admonet eccleſia, cum in die Cinerum ſacerdos imponit frontibus noſtris cineres, dicens. Memento, quia cinis es, & in cinerem reuerteris. Et iſtud trahitur ex illo domini verbo ad Adam, cum ait. Puluis es, & in puluerem reuerteris Gen. 3.

SECVNDO debet homo habere memoriam de culpa commiſſa, non quidem vt ex tali recordatione iterum delectetur in fęcibus peccatorum ſuorum, ſicut porci in fęcibus vini: ſed ut inde triſtetur, & dolebat ſe offendiſſe Deũ. Nam vt dicit Chryſo. in epiſt. ad Hebręos, & recitatur de pę. di. 3. iudas pęnituit. Magnum eſt, vt quis peccata ſua agnoſcat, & memoriam eorum perſeueranter retineat. Nul-

lum enim inuenitur delictorum tale remedium, ſicut eorũ continua memoria. glo. ad compunctionem, & non ad delectationem. Memoremur ergo qualiter per peccata, quę cõmiſimus Deum offendimus, & inde doleamus. Deut. 9. Memento, & non obliuiſcaris quomodo ad iracundiam prouocaueris dominum Deum tuum. Item qualiter paradiſum amiſimus, & in inde lugeamus. Apoc. 2. Memor eſto, vnde excideris. Item qualiter infernum acquiſiuimus, & inde timeamus. pſal. Annos æternos in mente habui, anni æterni in propoſito deſignant æternitatem, & perpetuitatem ſuppliciorum infernalium, qui quidem anni memoria habendi ſunt, ut timeat homo peccare ne talia ſupplicio patiatur. Talem autem memoriam de culpa commiſſa habebat Rex Ezechias, cum dicebat ad dominum. Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animæ meæ. Eſa. 38. Et nota ſingula uerba. Talem etiam memoriam debet habere q-libet peccator cum ad pęnitentiæ ſacramentum accedit. Ita ut meritò dicere poſſit, illud pſal. Meditatus ſum nocte cum corde meo, & notãter dicit nocte, quia tunc homo minores diſtractans habet, & ideo illud tẽpus eſt magis aptũ ad meditandum de peccatis ſuis, cum accedendum eſt ad confeſſionem. Sequitur, & exercitabar, quia nõ ſufficit peccatori ſemel meditari, cum corde ſuo, ſed in hoc debet ſeipſum exercitare per reiterationem. Sequitur, & ſcopam, ideſt, mundabam ſpiritum meum, videlicet per veram contritionẽ. Sicut enim videmus ad oculum ſunt aliqua animalia, quæ habent valde tenacem memoriam, ſicut eſt canis, & equus, qui optimè recordantur uiarum per quas aliq̃n transierunt, & hoſpitiorum ad quæ aliquando declinauerunt. Item hominum qui eis benefecerũt, ita & homo poſtquam peccauit debet memoriter retinere vias malas per quas tranſiuit toto tempore vitæ ſuæ. Item loco in quibus peccauit, & maximè quæ aggrauant peccatum notabiliter, aut quæ mutant ſpeciem peccati. Item debet recognoſcere benefactorem ſuum Deum quem dimiſerat per ingratitudinis vitium, & inde dolere, ſecundum illud Hiere. 2. Scito, & vide quia malum, & amarum eſt dereliquiſſe te dominum Deum tuum. Quemadmodum ergo canis amiſſo ſuo magiſtro, & benefactore, nõ ceſſat hincinde circuire donec

eum inuenerit,quo inuento illi plurimum applaudit.Item & peccator per vias pœnitentiæ debet circuire donec inueniat Chriſtum maximum benefactorem ſuum,quo inuento per gratiam debet plurimum gaudere,ſicut qui inuenit ſpolia multa,& deinceps ab eo peccando non recedere,ſed dicere debet illud Can.3. Inueni quem diligit anima mea. Tenui eum nec dimittam.

Tertiò homo debet habere memoriam de gratia amiſſa,& in ſe dolere, atque efficaciter laborare,vt eam recuperare poſſit.Si enim filij huius ſæculi laborant ad recuperandum gratiam alicuius principis, aut magni viri quã ſemel amiſerunt, quanto magis laborare debet peccator, vt recuperare poſſit gratiam Dei, quàm peccando amiſit? Et de hac memoria habenda loquitur Io. Apoc. 2. dicens. Memor eſto,vnde excideris,tu ſupple peccator, & age pœnitentiam,& prima opera fac,quæ ſcilicet facere conſueueras priuſquam in peccatum lapſus eſſes. Si enim hominis terreni vix obliuioni poſſunt tradere amiſſionem alicuius magni theſauri,ſed talem perditioně ſępe mente reuoluũt die noctuque atque omnem ſollicitudinem,& diligentiam apponunt ad illius inuentionem quanto minus debet miſer peccator obliuiſci gratiæ Dei quàm peccando turpiter amiſit.Frequenter ergo de ea debet cogitare, & totum conatu adhibere donec inueniat eam.Et hoc uoluit imminere Chriſtus in illa parabola. Luc. 15. de drachma perdita quàm mulier accenſa lucerna, & euertendo domum diligenter quærit donec inueniat eam.Ad propoſitum drachma perdita, eſt gratia ſpiritus ſancti per peccatum amiſſa. Mulier eſt quelibet peccatrix anima, domus eſt conſciẽtia, lucerna eſt memoria.Hæc igitur mulier debet domum cõſcientiæ euertere per contritionem,& diligentem peccatorum examinationem,& lucernam memoriæ accendere,cõſiderando quantum bonum perdidit peccando, & quantũ malum incurrit, & in tali meditatione perſiſtere cum peccatorum dolore donec inueniat drachmam perditam, id eſt,ſpiritus ſancti gratiam amiſſam.

Tertium folium roſę memorię dĩ illa memoria, q̃ quilibet debet habere de alio. Pro quo eſt notãdum,quòd quantũ ad alia tria ſunt diligenter memoranda quæ ſunt

Perfectio prædeceſſorum.
Perditio malefactorem.
Purgandorum affl ctio.

PRIMO igitur ad memoriam reducenda eſt perfectio prædeceſſorum, ideſt ſanctorum patrum, & virorum electorum, qui nos prædeceſſerunt, vt inde ſumamus exẽplũ bonæ vitæ. 1. Machabęorum. 4 Mementote qualiter ſalui facti ſunt patres noſtri. Et nota, ꝙ iſta verba poſſunt dirigi ad omnem ſtatum hominum. Ita vt regibus, & principibus dici poſſit. Memẽtote qualiter ſalui facti ſunt patres veſtri, ideſt, boni reges, & principes, vt Ludouicus, Charolus, Eduardus, &c. quia non per tyrannidem. Item prælatis, & eccleſiaſticis dici poteſt. Mementote quomodo olim ſalui facti ſunt patres veſtri, ideſt, boni prælati, ut Greg. Auguſt. Hiero. Ambro. Nicolaus, Martinus, quia non per ſimoniam neque per beneficiorum pluralitatem, aut per non reſidentiam ſiue crapulam, & ebrietatem. Item religioſis dici põt. Memẽtote quomodo ſalui facti ſunt patres veſtri, vt Benedictus, Bernardus, Dominicus, Franciſcus, quia non per vitam communem, ſeu irrregularem non per proprietatẽ, non per habitus Monachalis aſſumptionem, quia habitus non facit Monachum, ſed religionis profeſſio. Extra de regularibus c. porrectum Item iudicibus, & cauſidicis dici poteſt. Mementote qualiter ſalui ſunt patres veſtri, ſaltem unus, videlicet beatus Iuo, quia non per cauſarum iniquarũ aſſumptionem, ſeu defenſionem. Et vos domini medici. Mementote quomodo olim ſalui facti ſunt patres veſtri, videlicet Coſmas, & Damianus, quia non per auaritiam, & immoderatam mercedem. Idem poteſt dici de mercatoribus, agricolis, militibus, coniugatis, viduis, diuitibus, pauperibꝰ, & huiuſmodi 1 Mach. 2 Mementote operum patrum veſtrorum, quæ fecerũt in generationibus ſuis. Nam de vnoquoque uiro ſancto, qui poſteris reliquit exemplum bonæ vitæ poteſt dici illud pſal In memoria æterna erit iuſtus. Et Prou. 10 Memoria iuſti cum laudibus. Item Sap. 4. immortales memoria illius, quia apud Deum nota eſt, & apud homines.

SECVNDÒ ad memoriã reducenda eſt perditio maleſactorum, ut inde mali terreantur, & a ſimilibus compe-

ſcantur

ſcantur. Vnde Luc. 17. Memores eſtote vxoris Loth, quæ ſcilicet propter inobedientiam in ſtatuam ſalis conuerſa eſt. Sicut legitur Gen. 19. Nam ſecundum Chryſoſt. in opere imperfecto ſuper Matt. homil. 30. Ruina præcedentium ammonitio debet eſſe ſequentiũ. Hinc poeta ait. Fęlix quẽ faciunt aliena pericula cautum. Propterea enim legitur in eccleſia bis in anno Euangelium de malo diuitę, videlicet Dominica j. poſt Trinitatem, & Fer. 5. poſt 2. Dominicam quadrageſimæ. Vt vehementius noſtris infigatur mentibus, & vt timeamus aſſimilari illi in culpa in præſenti, ne contingat nos eidem in futuro aſſimilari in pœna.

TERTIO ad memoriam reducenda eſt afflictio in Purgatorio detentorum. Ad quod faciendũ nos hortatur Apoſtolus. Hebr. 13. dicens Mementote vinctorum, ſed qui vincti niſi in Purgatorio detenti qui ſeipſos liberare non poſſunt, ſolui tamen poſſunt a ſuis vinculis a ſuperueniẽtibus per modum ſuffragij. Horum itaque vinctorum memores eſſe debemus in orationibus noſtris. Quia ut habetur. 2. Mach. 12. Sancta, & ſalubris eſt cogitatio pro defunctis exorare, vt à peccatis ſoluantur. Sed profecto poteſt de talibus dici illud Pſal. Perijt memoria eorum cum ſonitu. Nã & ſi filij, hæredes, & amici defunctorum uideantur multũ lugere, & dolere in die ſepulturæ, citò tamen obliuiſcuntur eorum, & mox conuertunt ſe ad prædam diuidentes inter ſe ſpolia ſi qua ſint. Eccl. 9. Obliuioni data eſt memoria eorum. Non ſic agamus chariſſimi, ſed ad memoriam frequẽter reducamus, quę dicta ſunt, ut ſic coronare poſſimus animas noſtras in præſenti roſa memoriæ. Quis vbi fecerimus proculdubio coronabimus a domino roſa gloriæ in cœlis. Quam nobis concedat, &c.

DE ROSA PVLCHRITVDINIS

Sermo Quadrageſimusprimus.

CORONEMVS nos roſis. Sap. 2.

TRIGESIMAOCTAVA roſa coronæ myſticalis dicitur roſa pulchritudinis formoſitatis corporalis, quæ merito ſequitur prius tres ultimas roſas pertinentes ad animam, quæ ſunt intellectus, uoluntas, & memoria,

ſicut corpus ordine perfectionis ſequitur animam, & materia formam. Hac autem roſa fuit inſignita Dei mater alma ſuper omnes mulieres, quæ fuerunt, ſunt, & erunt. Ita vt de ea dicatur, ꝙ ſit pulchra, vt Luna, electa, vt Sol. Can. 7. Pro quo notandum, ꝙ in ipſa virgine ſanctiſſima fuerunt tria ſuſceptiua pulchritudinis, videlicet

Corpus. Anima. Diuinitas.

PRIMO igitur fuit in ea corpus ratione cuius fuit pulchra. Can. 1. Nigra ſum, ſed formoſa. Fuit quidem ſecundũ corpus aliquantulum nigra, ſicut patet per effigiem ſuã depictam a beato Luca, vt fertur, & quæ in eccleſia Catedrali Cameracenſi reuerenter cuſtoditur, prout proprijs oculis vidi. Item de corporali ipſius pulchritudine poteſt intelligi illud Can. 1. Pulchrę ſunt genę tuæ, ſicut turturis, collum tuum, ſicut monilia. Item ibidem. Ecce tu pulchra es amica mea. Ecce tu pulchra, oculi tui columbarum. Et multa ſimilia habentur in prædicto libro canticorum, quæ ad litterã poſſunt intelligi de pulchritudine corporali eiuſdem virginis. Eſt ergo notãdum, quòd prædicta corporalis pulchritudo diuę Mariæ habuit tres pulchras conditiones.

PRIMA, quòd fuit integra. Sunt enim quædam mulieres pulchrę facie, ſed patiuntur alibi aliquam indecentiam, ſeu deformitatem, vt quia fortè claudicant, aut quia nimis paruę, vel quia nimis magnæ ſtaturæ exiſtunt. At verò virgo Maria ſpecioſa forma fuit præ filiabus mulierum, ſicut filius eius ſpecioſus forma extitit, præ filijs hominum. Vtrunque enim corpus vas admirabile, & opus excelſi fuit. Eccl. 43. Videmus enim vt in mulieribus, ꝙ mulieres concipiunt, & pariunt filios illis proportionatos in quantitate, & qualitate, niſi fortè prædominetur virtus generatiua in patre, aut niſi aliquod extrinſecum impedimentum interueniat. Modo ſic eſt ꝙ Chriſtus habuit integram, & debitã quantitatem ſimiliter, & qualitatem, ergo ſuo modo iudicandum eſt de matre ſua, maximè cum ipſa fuerit tota mater, & nullus fuerit ex parte corporis pater. Nec ſimiliter in Chriſti conceptione fuerit aliquid ſuperfluum, aut diminutum. Reſtat ergo, ꝙ corporis eiuſdem virginis pulchritudo fuerit integra ſimul & perfecta.

SECVNDA conditio pulchritudinis corporis Mariæ eſt,

eſt, quòd fuit perfecta: ſunt enim aliquæ mulieres nimium pingues, & carnoſæ aliæ nimium macilentę. Item ſunt aliquæ nimium nigrę, aliæ autem nimium albæ Virgo autem Maria tenuit medium, & ideo beata, quia medium tenuere beati. Non enim fuit nimium pinguis, aut carnoſa, quia abſtinenter viuebat, & ab omni ſuperfluo, & exceſſu in cibo, & potu abſtinebat. Item non fuit nimium macilenta per indiſcretam abſtinentiam, ſed moderatè, & temperatè vſa eſt cibis, & potibus tempore, & loco. Item non fuit nimium nigra, nec nimium alba, ſed medio colore colorata, vtpotè aliquantulum nigra, vt dictũ eſt. Aut ſm dñm Alber. ſuper miſſus eſt, fuit ex albo, & rubeo colorata, q̃a talis color, ſm eundẽ ex æqualitate, & debita proportione humorũ procedit, alij aũt colores ex inęqualitate, & in ꝓportione. Cũ ergo id quod melius eſt, & quod põt reperiri in natura humana ſit ipſi virgini digniſſimę merito attribuẽdũ, reſtat, ꝙ fuerit optimo, & decentiſſimo colore colorata, vtpotè rubicũda tanq̃ ſanguinea. In hoc imitans filiũ ſuũ. De quo ipſamet teſtat̃. Can. 3 dicẽs. Dilect⁹ meus cãdid⁹, & rubicũd⁹.

Tertia conditio pulchritudinis corporis virginalis eſt, ꝙ ſeruit tripliciter circumuolata, & clauſa ne deperiret. Fuit enim dicta eius pulchritudo munita cuſtodia propria, angelica, diuina. Et propter hanc triplicem cuſtodiam de ea dicit Spiritus Sanctus. Can. 4. Ortus concluſus es ſoror mea ſponſa. Ortus concluſus, fons ſignatus Vocat ergo eam bis ortum concluſum, quia primò fuit ortus concluſus quãtum ad cuſtodiam propriam. Corpus nempe ſuum cor, & ſenſus ſemper diligenter cuſtodiuit, & in thalamo ſe incluſit, vt quietius Deum exoraret, & ſenſus ſuos cuſtodiret. Ber ſuper miſſus eſt. Puto, quòd angelus ingreſſus eſt in ſecretarium pudici cubiculi, vbi fortaſſis illa ſuper ſe clauſo hoſtio patrem ſuum orabat in abſcondito. Clauſit quidem illa oſtium non angelis, ſed hominibus. Non eſt ergo ſuſpicandum, quòd angelus apertum inuenerit virginis oſtiolũ, cui nimirum erat in propoſito frequentias fugere hominum, & colloquia vitare, ne vel orantis ſilentium turbaretur, uel continentis caſtitas tentaretur. Secundò fuit ortus concluſus propter cuſtodiam angelicam, quia angelus eam cuſtodiuit. Ideo poterat dicere cum Iudith. 13. Viuit dominus,

mus, quia cuſtodiuit me angelus eius. Tertiò fuit fons ſignatus quantum ad cuſtodiam diuinam. Nam Deus eam ſignauit, quando ipſam ſibi in ſponſam elegit. Et ideo ipſe ſolus clauam portabat, cuius theſaurus intus latebat. Sed quoniam pulchritudo corporis ex ſe uana eſt, ideſt, inutilis caduca, & tranſitoria, ideo virgo Maria non eſt gloriata de hmõi pulchritudine, ſed magis laborauit pro pulchritudine aĩæ, quæ vera eſt, de qua ſecundo loco dicendum eſt.

SECVNDÒ in virgine glorioſa fuit anima, ratione cuius fuit pulchrior. Nam quanto anima præcellit corpus tanto pulchritudo, & decor eius præcellit pulchritudinem corporis. De huiuſmodi igitur pulchritudine ſpirituali virginis Mariæ notanda ſunt tria. Primum eſt ſublimitas, nam adeo ſublimis eſt, vt de ea dicat Anſel. lib. de conceptu virginali. c. 12. Decebat, vt illius hominis conceptio de matre puriſſima fieret. Nempe decens erat, vt ea puritate niteret qua maior ſub Deo nequit intelligi. Item cap. decimotertio, dicit ſic. Nihil tibi o domina æquale, nihil comparabile. Omne enim quod eſt, aut ſupra te eſt, aut infra te eſt. Quod ſupra te eſt ſolus Deus eſt, quod infra te eſt, eſt omne quod Deus non eſt. Secundum eſt impermixtibilitas. Sunt enim multi qui habent animam pulchram per gratiam, ſed non abſque permixtione culpę venialis, a qua nullus regulariter eſt immunis iuxta illud 1. Ioan. 1. Si dixerimus quoniam peccatum non habemus, ipſi nos ſeducimus, & veritas in nobis eſt. At verò virgo glorioſa talem ac tantam gratiam habuit, quod nulli peccato aliquando ſubiacuit. Sic enim de ea ſcriptum eſt Sapien. 7. Nihil inquinatum in illam incurrit, & Eccleſ. 24. Quaſi balſamum non mixtum odor meus. Item Auguſt. lib. de natura, & gratia. Excepta, inquit, virgine Maria, de qua propter honorem domini nullam prorſus volo habere quæſtionem. Inde enim ſcimus quod ei plus collatum fuit gratiæ ad vincendum omnium ex parte peccatum, quia concipere, ac parere meruit eum quem conſtat nullum habuiſſe peccatum. Hac ergo virgine excepta ſi omnes ſanctos, & ſanctas cum hic viuerent congregare poſſem, & interrogare, utrũ eſſent ſine peccato, quid fuiſſe reſponſum putamus? niſi quod ait Ioannes. Si dixerimus, quia peccatum non habemus,

mus,&c.Item deuotus Ber.epiſt.173.ad Canonicos Lugdunenſes ſcribens,dicit ſic. Et puto,quod & copioſior ſanctificationis benedictio in eam deſcenderit, quæ ipſius non ſolum ſanctificaret ortum,ſed & uitã ab omni deinceps peccato cuſtodiret immunem, quod nemini alteri in natis quidem mulierum creditur eſſe donatum.hæc illæ. Ecce quanta teſtimonia atteſtantur pulchritudinem ſpiritualem virginis Mariæ fuiſſe impermixtam culpæ. Tertium notandũ de prædicta ſpirituali pulchritudine eiuſdem virginis dicitur communicabilitas. Non ſolum enim intra ſepulchra erat, verumetiam ſuam pulchritudinem alijs communicabat,& in eos quodammodo transfundebat. Nam & ſi corpore eſſet pulcherrima, vt dictum eſt,a nullo tamen quantuncunque flagitioſo aliquãdo concupiſci potuit. Et huius ratio eſt, quia eius pulchritudo ſpiritualis aliorum corda meduliter penetrabat,& in eis omnes motus illicitos extinguebat. Hanc autem transfuſionem pulchritudinis nõ habuerunt cæteræ virgines quantuncunque ſanctæ, & caſtę. Non enim eam habuit beata Agnes, nec beata Catherina, nec ſimiliter beata Margarita, nec aliæ virgines quantuncunque ſanctæ. Nam & ſi illæ non concupierunt, fuerunt tamen ab alijs concupitę,quia ipſarum ſpiritualis pulchritudo non erat tanta, ꝙ aliorum corda penetraret,& in eis motus illicitos extingueret, ſicut extinguebat ſpiritualis pulchritudo beatæ virginis. Et ideo odor ſuæ pulchritudinis ſpiritualis aſſimilatur odori mirrę, & cedri, ut habetur Eccl.24.Nam ſicut odor mirre expellit vermes,& odor cedri fugat ſerpentes.Ita & odor puritatis beatæ virginis expellebat in alijs motus brutales. Ecce quomodo fuit Dei genitrix virgo pulchrior cæteris ex parte animæ.

TERTIÒ fuit in prædicta virgine diuinitas per incarnationis myſterium in ipſius ſanctiſſimo vtero celebratũ, ratione cuius fuit pulcherrima.Vnde in Can.c.1.& 5.vocat pulcherrima mulierum.Et hoc propter tria.Primò propter ſpecialem diuinitatis in eius vtero præſentiam, vt dictum eſt,in cuius rei ſignum Io.Apoca.12. Vocat eam mulierem amictam Sole,ideſt,diuinitate. Vnde Origenes ſuper illud Mat.1.Non cognoſcebat eam Ioſeph,donec,&c.dicit,quòd quamdiu virgo beata habuit in ſuo vtero Solem iuſtitiæ,

tantus

tantus fulgor exibat de eius facie, ꝙ Ioſeph eam cognoſcere, & diſcernere non valebat, nec in eius faciem intendere poterat, donec eius uterus fuit euacuatus. Secundò vocatȗ pulcherrima propter animæ beatificationem. Nunc enim anima eius nudè, clarè, & apertè intuetur lucem inacceſſibilem, atque illabit eius animæ diuinitas propter quod pulcherrima efficitur. Quomodo enim non pulcherrima, cum ſine macula nunc ſit ante thronum Dei. Quomodo non pulcherrima, cum de parte in partem penetretur lumine gloriæ. Quomodo denique non pulcherrima, cum in eam poſt Chriſtum deſiderant angeli, atque omnes electi proſpicere. Tertiò vocatur pulcherrima propter corporis glorificatione. Iam enim ſacrum eius corpus quod fuit balſamatum in filij Dei incarnatione, ne videret corruptionem ipſius morte, nunc refulget maxima gloria, & claritate. Ita vt de ea dicat regis propheta ad dominum in pſalm. Aſtitit Regina a dextris tuis, ideſt, in potioribus bonis, & hoc in ordine ad omnem puram creaturam, quod dictũ eſt, propter Chriſtũ. In quibus verbis Dauid tangit ipſius virginis pulchritudinem, & gloriam ex parte animæ. In hoc autem ꝙ ſubdit in veſtitu deaurato tangit pulchritudinem, & gloriã eiuſdem ex parte corporis. Nam veſtitus animæ eſt corpus, qui quidem veſtitus eſt tãquam ſaccus cilicinus quamdiu peregrinatur in hoc mortali corpore, ſed efficietur deauratus in generali reſurrectione. Et quia eam iam præuenit virgo Maria cum ſit in corpore, & anima in cęlum aſſumpta, ideo benè dicitur nunc regi aſſiſtere in veſtitu deaurato. Quod autem ſubditur. Circum amicta varietate refertur ad diuerſitatem ſtatuum beatorum, vtpote Patriarcharũ, Prophetarum, Apoſtolorum, Martyrum, Confeſſorum, Virginum, atq; electorum omnium, qui omnes circum amittũt dictam Reginam. Et hoc eſt, quod canit de ea eccleſia. Et ſicut dies verni circundabant eam flores Roſarum, & Lilia conualiium, ubi flores Roſarum ſpecialiter intelliguntur martyres, per Lilia autem conuallium intelliguntur cęteri beati qui fuerunt puri, & mundi, quia lilia. Item humiles, quia conuallium. Hi ergo omnes circundant Dei matrem in cęlis, quę fuit flos roſarum, ſupple rubearum per meritis martyrium. Item lilium per virginitatis, & totius puritatis

tatis donum. Item valis per humilitatis exemplum. Habes ergo lector quàm pulchra fuerit in terris virgo hæc ſanctiſſima, quàm pulcherrima nunc reſideat in cęlis gloriose coronata. Hic cadit exemplum de illo iuuene ſcholari deuoto huic virgini, qui cum legiſſet illud Can. 4. Tota pulchra es, &c. mirabiliter affectabat eam videre. Cunque fuiſſet ſibi reuelatum, ꝙ non poſſet eam videre abſque amiſſione viſus corporalis propter gloriæ, & pulchritudinis ſuæ excellentiam. Rñdit. ꝙ de hoc non erat ſibi curę dummodo poſſet eam uidere. Promiſit ergo ſibi angelus, ꝙ ipſam videret tali hora, & abijt. Clericus autem cogitauit apud ſe, ꝙ ea apparente unum oculum teneret apertum, & alium clauſum ne utroque orbaretur. Cum ergo eidem apparuiſſet tantam pulchritudinem admirans, oculũ clauſum aperuit, ut melius, & delectabilius poſſet eam contemplari. Et ſic utroq; oculo excecatus eſt. Sed non multò poſt miraculoſè viſum recepit. De pulchritudine autem huius virginis figuram habemus Iudic. 5. ubi legitur, ꝙ poſtquam Iahel uxor Aber occidiſſet Syſaram, & mater ipſius diu eum expectaſſet tandem ululare cępit, timens ne ei aliquid ſiniſtrum accidiſſet. Quam conſolans una ſapientior cęteris vxoribus ipſi, & Syſare, dixit ei. Forſitan nunc diuidit ſpolia, & pulcherrima fęminarum eligitur ei. Ad propoſitum per Syſaram, qui interpretatur excludẽs gaudentẽ intelligitur Dei filius, qui in die iudicij excludet a regno eos, qui in hoc mũdo gaudent. Mulier autem, quæ reſpondit ſocrui ſuæ de Syſara, ꝙ diuidebat ſpolia, & quòd pulcherrima fęminarum eligebatur ei, ſignificat voces Sybillarum, quę prædixerunt aduentum filij Dei, & qũo ablaturus eſſet ſpolia illius fortis armati, de quo Luc. 11. Et qualiter etiã naſciturus erat de pulcherrima fęminarum, videlicet de virgine Maria. De hoc vide Aug. de ciui. lib. 18. c. 23. Patet ergo quomodo fuit præfigurata pulchritudo virginis Mariæ cui ob reuerentiã dictæ pulchritudinis ſatagere debemus illi offerre ſemel angelicum aue, vt ſic pro uiribus noſtris eidem componamus coronam de roſis ſpiritualibus, ut & ipſa nobis impetret coronam de roſis cęleſtialibus.

POSTQVAM longo ſermone oſtenſum eſt, quomodo virgo Maria fuit coronata roſa pulchritudinis, tũc reſtat

oſtendere

oſtendere qualiter, & nos eadem roſa debeamus coronare pauperculas animas noſtras. Pro quo eſt notandum, ꝙ in dicta roſa pulchritudinis ſunt tria folia, ſecundum ꝙ triplex eſt pulchritudo, videlicet.

Corporalis. Spiritualis. Eternalis.

PRIMVM igitur folium vocatur pulchritudo corporalis, & hęc eſt contemnenda, eo quòd eſt deceptoria, & trãſitoria vana, & plena fallacia. Iuxta illud Prouer. 31. Fallax gratia, & vana eſt pulchritudo. Et verè fallax eſt, & vana prædicta pulchritudo, quia.

Cito deficit.
Animam inficit.
Videntes allicit.

PRIMÒ igitur huiuſmodi pulchritudo corporalis cito deficit, propter quod in ſacra ſcriptura comparatur flori Eſa. 40. Item Iacobi. 1. Exortum eſt fęnum, & cecidit flos, & decor vultus eius deperijt. Sicut ergo flos habet pulcherrimam apparentiam, & debiliſſimam exiſtentiam, ſiccatur enim ad modicũ calorem poſtquam ſeparatus fuerit ab arbore, vel fęno, & perit tota eius pulchritudo. Ita etiam eſt de pulchritudine humani corporis, habet enim quandoq; in iuuentute magnam apparentiam, ſed debiliſſimam exiſtentiam, tum quia modica ægritudine deperditur, tũ quia in ſenectute deſiccatur. Hoc videmus ad oculum in vultibus rugoſis nonnullarum mulierum ſenio confectarũ, quæ in flore iuuentutis deferebant facies rutilantes, ita vt merito poſſint dicere illud. 1. Machab. 2. Pulchritudo noſtra, & claritas noſtra deſolata eſt, videlicet cito. Et ideo talem pulchritudinem poſſumus comparare picturæ pulchræ, quæ apponitur ſuper lignum putridum, quia ſicut talis pictura habet magnam apparentiam, ſed paruã exiſtentiam, eo ꝙ debili innititur fundamento. Ita in propoſito. Item poſſumus eam comparare fimario fętenti, & niue cooperto. Nã cum ardor ſolis deſuper irradiat, ipſam niuem mox reſoluit, & non remanet niſi fimarium fętens, & exalans. Ita in propoſito aduenıente ardore modicę febris aut huiuſmodi mox reſoluitur pulchritudo corporis, quantumcunque prius elegantis, & tunc non remanet niſi fimitrium, ideſt caro macilentia fętida, & interdum putrida etiam ſecluſa morte.

morte. Item, & tertio poſſumus comparare pulchritudinē humani corporis quibuſdam lignis putridis, & piſcium ſquamis, & quibuſdam vermibus de nocte lucentibus, & aurei coloris apparentibus. Sed adueniēte clara lucè apparet manifeſtè, ꝙ ſunt vermi turpiſſimi. Ita in propoſito. Nam vt habetur Iob. 25. Homo putredo, & filius hominis vermis. Vnde Boe. de conſo. lib. 3. diſputans contra fortunam pulchritudinis adducit Ariſtotelem loquentem, & dicentē. Si linceis oculis vterentur homines, vt eorum viſus obſtacula penetraret, nonne inſpectis viſceribus pulchritudinū corpus turpiſſimum videretur. Te igitur pulchrum videri non tua natura, ſed ſpectantium oculorum facit infirmitas, ſicut patet de funere fętido veſtibus deauratis velato, vel de recentis defuncti tumba depicta. Ecce quomodo pulchritudo humani corporis cito deficit, & ideo nō eſt de ea gloriandū. Sicut enim homo ille iudicaretur fatuus, qui gloriaretur de præcioſa, & pompoſa veſte, quam accommodauit, & quam oportet in craſtinum reſtituere, ſicut communiter ſolet fieri in ſpectaculis, & ludis. Ita in propoſito.

SECVNDÒ pulchritudo corporis de facili animam inficit. Homines enim ac mulieres elegantis formæ, & figurę de facili prorumpunt in ſuperbiam, & inanem gloriam, etiam dato, ꝙ iuſti, & boni prius eſſent. Et de hoc habemus exemplum, & hiſtoriam de Lucifero, qui quāuis in gratia creatus fuiſſet, nihilominus contemplatio ſuæ pulchritudinis ſibi fuit occaſio ſuperbiendi. Propterea Ezechielis. 28. Improperat ei ſcriptura ſuperbiæ ſuæ occaſionem dicens. Eleuatum eſt cor tuum in decore tuo, & perdidiſti ſapientiam tuam in decore tuo, ideſt pro elatione, quàm habuiſti intundo decorem tuum. In terram proieci te, ideſt in inferiora terræ, ante faciem regum dedi te, vt cernerent te, ideſt, vt tuo terreantur exemplo. De malis, autem liquet aperte, ꝙ pulchritudo, corporis animas eorū magis ac magis inficit. Vnde frequēter videmus, quòd mulier pulchra, & mala in tantum in pulchritudine ſua euaneſcit, quod vix tantum gloriatur, de delitijs, vel diuitijs, ſicut de commendatione ſuæ pulchritudinis, atque demum trahitur de facili in actum carnis. Eze 16. Fiduciam habens in pulchritudine tua, fornicata es. Prouer. 11. Circulus aureus in naribus

ſuis,

ſuis, mulier pulchra, & fatua. Sic autem loquitur ſcriptura, eo quod talis abutitur pulchritudine ſua ſicut ſus circulo aureo. O quot mulieres perierunt, & turpitudini ſe expoſuerunt occaſione ſuæ pulchritudinis. Vnde in prouerbio dici ſolet, ꝙ pulchræ mulieres ſunt in proſtibulo, & elegantes homines in patibulo. Propterea ſecundum doctores, iſta ſunt vna de occaſionibus præuaricationis Mariæ magdalenæ, de qua fertur, quod erat pulcherrima corpore. O vtinam omnes mulieres eam imitantes in culpa, ſtuderent pariter imitari, & in pęnitentia. Patet ergo ex dictis, quòd pulchritudo corporalis de facili animam inficit, tum per ſuperbiam, & inanem gloriam, tum per ſequētem luxuriam, quæ de facili ad eam ſequitur, quia mulier pulchra a multis adamatur. Quod autem a pluribus concupiſcitur, difficulter cuſtoditur. Patet ergo ſecundum.

Tertiò pulchritudo corporalis de facili videntes allicit, ſcilicet ad aſpectum incautum, & curioſum, & ex cō ſequenti ad cogitationes turpes, & deſideria carnalia, quæ militant aduerſus animam, ideſt animæ ſalutem Matt. 5. Qui viderit mulierem ad concupiſcendum eam, iam mechatus eſt in corde ſuo. Quis autem pulchritudo corporalis de facili mentes, & corda intuētium alliciat ad malum, clamant ſacræ hiſtoriæ. De Iudith enim legitur eiuſdem. 16. ꝙ pulchritudo eius captiuam fecit animam Holofernis. Similiter de Heſter legitur eiuſdem. 2. ꝙ erat formoſa valde, & incredibili pulchritudine, omnique oculis gratioſa, & amabilis videbatur. Quæ cum ducta fuiſſet ad cubiculum regis Aſſueri, adamauit eam rex ſuper omnes mulieres. Item. 2 Reg. 11. legitur quòd cum Dauid deambulans in ſolario domus ſuæ vidiſſet ex aduerſo Berſabeæ ſe lauā tem ſuper ſolarium ſuum, contemplatus eſt illius pulchritudinem, & mox adeo exarſit in concupiſcentiam eius, ꝙ dormiuit cum ea. Et multa ſimilia reperire eſt in ſacra ſcriptura ſicut de Suſanna, & huiuſmodi. Et quamuis mulier pulchra, quæ non ſe ornat, neq; quouiſmodo procurat, vt ab alijs concupiſcatur non peccet, quantumcunque videntes alliciantur in amorem illius, dum modo non det occaſionem mali, & ruinæ in alijs, ſed illi ex malitia, & concupiſcentia ſua ſibi mali, & tentationis occaſionem aſſumunt,

ſecus

ſecus tamen eſt, vbi facit oppoſitum. Vt enim dicitur extra de iniurijs, & damno dato. c. ſi culpa, qui occaſionem damndi dat, damnum videtur dediſſe. Item. 12. q. 1. nolo. dicitur, quòd nullus debet dare alteri occaſionem male agendi. Similiter. §. ad legem aquiliam. l. qui occ d t dicitur, q; ſi quis in ſtipulam ſuam, vel ſpineam comburẽdæ eius cauſa ignẽ immiſerit, & vlterius euagatus, & progreſſus ignis alienũ ſegetem, vel vineã læſerit, ſi die ventoſo id fecit culpæ reus erit. Si ergo in temporalibus, qui dat occaſionẽ damni culpæ reus eſt, & ad inter eſſe tenetur, quanto magis in ſpiritualibus iudicandum eſt. Hoc ergo attendant illæ mulieres vanæ, & curioſæ, qui in die feſto ſe ornant, & decorant, demũ per vicos, & plateas curſitant, vt uideãt, & videantur. In hoc imitãtes naturã pauonis, qui in pulchritudine plumarum ſuarum gloriatur, gaudetq; quando ſecrete ab hominibus inſpicitur, & videtur, & exinde ſuperbiens ad rotam faciendum, & caudam dilatandum, & ad ipſam plumarum pulchritudinem oſtendendum excitatur. Aplicatio eſt facilis. Tales ergo teſte pſal. Poſuerunt pulchritudinem ſuam in manus inimici, ideſt Diaboli, qui per pulchritudinem vnius mulieris, quandoq; lucratur vltra mille animas. Præcipuè, autem circa hoc peccant illæ mulieres vanæ, quæ varijs vnguentis, & huiuſmodi facies ſuas decorare ſatagunt, tanquam non ſint contentæ pulchritudine naturali, quam contulit illis Deus. Vnde Ambro. in Hexameron lib. 6. c. 8. exponens illud Gen. 1. Faciamus hominem ad imaginem, & ſimilitudinem noſtram Pictus, inquit, es o homo a Domino Deo tuo, bonum habes artificem, atq; pictorem, noli bonam eius delere picturam: Deles picturam Dei mulier ſi vultum tuum materiali candore oblineas, ſi acquiſito rubore perſondas. Illa pictura fallit, & decipit, vt neq; illi placeas cui placare deſideras, & tuo deſpic as actori, qui in te videt opus ſuum eſſe delectum. Dic mihi ſi ſupra artificem aliquem adducas alterum, qui opus illius nouis operibus obducat, nonne indignatur ille, qui opus ſuum adulteratũ eſſe cognouerit. Noli ergo tollere picturam Dei, & picturã aſſumere meretricis, quia qui adulterat picturã Dei, graue crimen admittit. Graue enim crimen eſt, vt putes, quod melius te pinguas, quàm Deus. Graue eſt, vt de te dicat Deus.

Non agnoſco imaginem meam. Non agnoſco vultum, quē ipſe formaui. Reijcio ego quod meum non eſt. Hæc Ambroſius vbi ſupra. Item Aug. ſer. 1. Dominicę. 24. poſt trinitaté, ad idem propoſitum loquens dicit ſic. Qui quantitatem, vel formam, quam omnipotens, & prudentiſſimus plaſmator finxit in aliam transfigurare contendit, nonne euidenter uidetur ei dicere, qui ſe finxit. Cur me feciſti ſic. O improba temeritas conditoris plaſmata uilificare, ut quantitatem ſuam, & formam quantum in ſe eſt in aliud transfiguret. Dicit enim Deus. Faciamus hominem ad imaginem, & ſimilitudinem noſtram, & audet quiſquam mutare, & conuertere quod fecit Deus. Manus Deum offendunt, quando id quod ille formauit reformare, & transfigurare contendunt. Hæc ibi. Item idem Aug. vbi ſupra allegat verba beati Cypriani de hoc ita loquentis. Non metuis ne cum reſurrectionis dies venerit, artifex tuus non te recognoſcat, & ad ſua præmia uenienté excludat dicens. Hoc opus meū non eſt, nec imago hæc mea eſt, cum te flauo medicamine polluiſti cum formam, quam tibi dederam mendacio deformaſti. Facies corrupta eſt, membra aliena ſunt, Deum uidere nō poteris, quoniam oculi tui non ſunt, quos Deus fecit, ſed Diabolus infecit. Hæc ibi in forma. Patet ergo, ꝙ illæ mulieres grauiter peccant, quæ uarijs modis transformant facies ſuas, ut uideantur pulchræ, & concupiſcantur ab hominibus. Vnde Chryſoſt. ſuper. Mat. Homil. 17. Si qua mulier ideo ornatur, ut in ſe oculos hominem irritet, etiā ſi nullum pulchritudine ſua potuerit uulnerare, dabit tamen extrema ſupplicia. Parauit quippe illa uirus, temperauit uenenum perrexit poculum, etiam ſi nullus inuentus eſt, qui mortem biberet. Hæc ibi.

SECVNDVM folium roſæ pulchritudinis uocatur pulchritudo ſpiritualis, quæ ſe tenet ex parte animæ, de qua uidenda ſunt tria uidelicet.

Quomodo ſit acquirenda.
Quomodo conſeruanda.
Quomodo amanda.

QVANTVM ad primum ſciendum, ꝙ prædicta ſpiritualis animæ pulchritudo acquiritur tripliciter. Primò quidem per aquam baptiſmi. Nam ſicut aqua naturalis purgat

gat pannos albos,& pulchros eos reddit,ita,& aqua baptiſmalis. Pſal. Aſperges me Domine Iſopo, & mundabor lauabis, &c. Et ad hoc propoſitum refert Dominus Antoninus Florentinus prima parte Cronicę ſuæ.tit.7.c.9.§. 1.de beato Sauino,quē in territorio Tricaſſino decollari fecit imperator Aurelianus,q cū adhuc gentilis eſſet,& prædictū verſū ab aliquo legi audiſſet orauit,vt ſciret expoſitionē eius. Cui mox Angelus apparens ait. Cū mundatus fueris aqua viua in nomine Domini Ieſu Chriſti, tunc candidior eris, quàm nix. Quo audito baptizatus eſt,& candidus factus,vt nix in anima,qui prius turpis,& deformis erat per culpam. Ecce quomodo per aquā baptiſmalem acquiritur pulchritudo ſpiritualis,& interioris hominis. Secundò acquiritur per ſacramētalē confeſſionē. Quia.n.adulti pro maiori parte male viuēdo perdūt gratiā baptiſmalem, ideo ordinauit Deus aliud lauacrū ad illius reparationē, & illud eſt confeſſio ſacramentalis. Pſal. Confeſſio, & pulchritudo in conſpectu eius. Notanter ergo primò dicit. Confeſſio ſecundò ſubiungit pulchritudo ad inſinuandum,q ad ſecundū peruenitur per primum. Eſt ergo ſenſus. Si homo confitetur peccatum ſuum, lauabitur intus in conſcientia, & pulcher fiet in conſpectu Domini. Vnde glo.interli.ſuper prædicto verbo dicit ſic. Si amas pulchritudinem animæ, confitere, vt ſis pulcher. Et Ber. Si amas confeſſionem, amas animæ tuæ decorē. Benè ergo præmittitur cōfeſſio pulchritudini. Et quia talis pulchritudo eſt in corde hominis, vbi ſolus Deus videt, ideo benè ſubditur,in conſpectu eius, ſcilicet Dei. Tertiò prædicta pulchritudo acquiritur per deuotam Euchariſtiæ ſumptionem. Nam ſicut cibus corporalis temperatæ ſumptus pulchras reddit genas hominis, & totam eius faciem. Ita,vt cibus ſacramētalis deuotè ſuſceptus pulchram reddit faciem conſcientiæ, nec mirum cum hominē interiorem quodammodo transformet in Deum ſecundū, q dictum fuit ab Au. Nec tu me mutabis in te ſicut cibum carnis tuæ,ſed tu mutaberis in me. Et ſic patet de primo.

QVANTVM ad ſecundum ſciendum eſt,q pulchritudo animę conſeruatur per corporis indecentiā potius,quā per illius nitorem. Nam ſicut viuus ignis conſeruatur ſub cineribus vilibus. Ita,& pulchritudo interioris hominis ſub

mortificatione carnis, quia vt iam dictum eſt nitor corporis, plerumq; cauſat turpitudinē mentis. Quod animaduertens, quidam corpore decorus voluit perdere decorem corporis ne perderet decorē animæ. De eo enim refert. Augu. lib. 3. Quæſtionum veteris, & noui teſtamēti. q. 16. 2 ꝙ fuit valde formoſus qualis etiam nemo vnquam fuit. Hic ergo, quia bonus erat, ne alicui mulieri in tentationem veniret, quia etiam honeſtarum mulierum oculos alliciebat, faciē ſeptem plagis ſibi vulnerauit, vt ſic pulchritudinem, quæ a mulieribus tantum deſiderabatur, dānaret. Hæc Aug. Credo, ꝙ idem ſit de quo meminit Amb. li. 3. de virginitate dicens, ꝙ fabulæ ferunt iuuenem, qui propter oris pulchritudinem, in amorem ſui mulieres incendebat. Quod ille cernēs ſtigmatibus repleuit vultum ſuum ne deinceps aliqua mulier eum amare poſſet. Hæc ille. Item narratur in libro apud de quadam muliere pulcherrima, ad quam multi cōfluebant non propter Ieſum tantum, ſed vt eius pulchritudinem cōtemplarent. Quod illa cernens rogauit Dominū, vt fieret leproſa, ſciens, quoniam melius eſt ad cęlum volare turpem, & leproſam cū Lazaro vlceroſo, quàm cum Abſalonis pulchritudine mitti in gehennam. Hac etiam tēpeſtate degit ſanctimonialis, quędam in Monaſterio ſororum Diui Dominici apud oppidum Piciacenſæ prope Pariſius ſoror quædam cæca, & annoſa valde, vtpotè octogenaria, aut plus. Cuius cecitatis hęc cauſa fuit, vt relatu fide dignorum didici Nam cum in Domo paterna, quæ dicitur de conty. adhuc degeret, & a multis nobilibus peteretur in ſponſam, quia valde formoſa erat, illa orauit Dominum, vt talem ei immiteret deformitatem, ꝙ nullus a cætero deſideraret eam habere ſponſam. Exaudiuit ergo eam Dominus Nam non multo poſt, vtroque oculo orbata eſt. Quo viſo a patre licentiata dictum Monaſteriū intrauit, in quo in hāc vſque diem in omni ſanctitate ſeruit ſponſo ſuo Chriſto pulchritudinem animæ conſeruans ſub modica corporis indecentia ſciens, quoniam melius eſt theſaurum animæ ſub turpi, & deformi corpore conſeruare, quā ſub pulchro amittere. Exemplo cuiuſdam de quo fertur, ꝙ cū videret latrones, & armigeros irruere, vt Monaſterium ſpoliarent theſaurum domus in antiquam ciſtam, & ſine coopertura de-

relictam,

relictam,& paleis plenam proiecit, & in vili thecho ſeruauit,quod in pulchra non ſeruaſſet. Applicatio eſt facilis. Vñ ad propoſitũ põt ad litterã intelligi illud Mat.18. Bonũ eſt tibi cũ uno oculo,adde ẽt abſq; oculo,in vitam intrare,quã duos oculos habentem mitti in gehennam ignis.

Qvantvm ad tertium notandum eſt,ꝙ animæ pulchritudo multũ eſt amanda, & omni dilectione proſequenda. Si enim mundani homines tantum ſollicitantur de pulchritudine carnis morituræ, quanto magis viri ſpirituales ſollicitari debent de pulchritudine animæ in æternum victuræ. Et ſi illi illam tantum amant,nonne plus iſti iſtam. Audiant,qui diligunt illam,audiant,& qui diligunt iſtam, quid de vtraq; ſentiat Chryſ. Homil. 1.ſuper Pſal. l. Nolo, inquit, pulchritudinem corporis,honeſtatem requiro mentis. Quid enim eſt,ſpecioſa mulier. Certè ſepulchrum dealbatũ,niſi fuerit,ſobria,caſta,pudica. Pulchritudo enim corporis ſine his virtutibus eſt præcipitium patens,& venenũ inſipientibus compoſitum. Decus enim,& pulchritudo corporis leui infirmitate marceſcit,animæ autem pulchritudo immortalis eſt. Si ergo videris virum,aut mulierem ſpecioſam ne mireris. Nam arbores robuſtę cum denſæ ſint folijs, & altitudino excelſę,carent tamen cõmuniter fructu homini apto,ſed interdum afferunt fructum porcis aptum,ſicut patet de quercu,uinea autẽ repens per terrã affert maturũ fructum vuarum. Nunquid ergo magis laudas vineam baſſam,quàm arborẽ altam, & ſterilem. Item quid ape vilius, aut pauone pulchrius. Quid formica ſapientius. Et Apis quidem dulcedinem in ſe habet,& aculeum. Pauo verè in pœnnis ſolum decorus eſt non in fructu vtilis. Hæc ille. Ecce quomodo pulchritudo carnis non reddit hominem bonum iuſtum,& ſanctum, aut laude dignũ, quod tamẽ facit pulchritudo animę,& ideo iſta amanda,& omni laude proſequenda. Illa autẽ vituperanda ſi ſola aſſit,non quia in ſe mala ſit,quia vt dicit Aug.in de.ci.Dei lib.15. Pulchritudo corporis bonum Dei donũ eſt,ſed quia ea homines cõmuniter abutuntur,& de ea magis ſollicitantur,quam de pulchritudine animæ,cum tamen oppoſito modo facere deberent. Nã vt dicit Chryſ.tractatu de reparatione lapſi. Studemus modis omnibus extollere,& ornare ſpeciem corpo-

ſi dum colorum fucis,vel cōpoſitione crinium,vel varieta te veſtium,cupimus aliquid conferre decori corporis Per-amplius tamen debemus dare operam ad decorem animę, quæ eſt capax verè pulchritudinis. Verum nos econtrario omne tempus vitæ noſtræ conſumimus adornantes ancillā diuerſis ornatibus eius vero dominam animam tanquam vile mancipium incultam, fędam, ſordibus obſitā, in omni dedecore relinquimus. De qua tn̄ dicit propheta ſi modo pulchra fuerit.Concupiſcet rex decorem tuū. Hæc ibi.Hęc dicta ſuffic ant de pulchritudine ſpirituali.

TERTIVM folium roſæ pulchritudinis vocatur pulchritudo æternalis,quæ habetur, & obtinetur a bonis poſt mortē,& hoc quo ad animā. In generali,aūt reſurrectione cū reformauerit Chriſtus corpus humilitatis nr̄æ conſignatum corpori claritatis ſuæ, vt habetur Phil. 3. obtinebitur vtroq; modo.ſ.tam in anima quàm in corpore. Et quamuis ſit a nobis pro iſto ſtatu incomprehenſibilis,tria tamen ſunt,quę eam vtrunq; nobis manifeſtant,videlicet.

Scriptura. Figura. Natura.

PRIMÒ igitur ſcriptura ſacra nobis manifeſtat, quæ qualis,quanta ſit illa cęleſtis,& æterna pulchritudo, ſicut patet illud verbū pſal.Pulchritudo agri mecū eſt Quodqui dem verbū pōt dicere omnipotens Deus. Nam paradiſus eſt ager ille de quo parabolæ loquitur Chriſtus. Matt. 13. dicens. Simile eſt regnū cęlorū homini patrifamilias,qui ſeminauit bonū ſemen in agro ſuo,ſed inimicus homo.i. Lucifer ſuper ſeminauit Zizaniam in medio tritici,qn̄ eo peccante ſuo exēplo cæteri mali Angeli peccauerūt. Sed quid inde factū eſt, certè paterfamilias Deus iuſſit Zizania colligi de medio tritici,& alligari in faſciculos ad cōburendū,qn̄ Michaele prælian e cū Drachone,& Angelis vtriuſq; partis contra ſe inuicem proiectus eſt Dracho cū ſibi adherētibus in ignem inferni. Michael autem, & cæteri boni Angeli pulchri,quo ad naturalia,pulchriores, quo ad gratuita pulchertimi,qui ad viſionē beatificam remāſer[illegible] cū patrefamilias.Et ſicut erat in principio,& nūc,& ſemper,& in ſecula ſeculorū. De quibus rectè pōt dicere ipſe paterfamilias. Pulchritudo agri mecū eſt. Itē eadē ſcriptura ſacra de prædicta pulchritudine cęleſti loquitur. Nume. 24. dicens.

Quam

Quàm pulchra tabernacula tua Iacob,& tẽtoria tua Iſrael. Vbi per Iacob,qui ſubplantator interpretat̃,& qui luctã habuit cum Angelo deſignatur actiui,qui luctantur cũ carne, mundo,& Diabolo,per Iſrael autem, qui videns interpretatur deſignanter contemplatiui,qui vident Deum per ſanctam contemplationẽ,per tabernacula autem,& tentoria ſignificantur mãſiones illę cęleſtes in quibus collocantur, tã actiui,quàm contemplatiui,quæ adeo pulchræ ſunt, vt dicit Paulus poſt Eſaiã , ꝙ oculus nõ vidit,nec auris audiuit, nec in cor hominis,&c. Benè ergo dr̃. Quã pulchra taberna.&c.Item ad idem propoſitũ loquitur ſcriptura Tren.4. dicẽs. Candidiores Nazarei eius niue,& Saphiro pulchriores. Item Eccl. 43. Pulchritudinem candoris eius admirabitur oculus.Et ſic de alijs.

SECVNDÒ figura nobis inſinuat decorem,magnitudinem,& pulchritudinem gloriæ cęleſtis.Sicut expreſsè patet.3.re.6.& 2.para.3.de domo Domini,ſeu tẽplo,quod ędificauit Salomon in Hieruſalẽ,de cuius pulchritudine, & ornatu inter cætera ibi dr̃,ꝙ nihil erat in templo quod auro, non tegeretur.Ad propoſitũ domus Domini eſt domus cęleſtis,quæ auro.i.charitate ex oĩ parte tegitur.Nã ibi relucet aurũ dilectionis Dei ſuper oĩa ſine omni impedimẽto, & hoc ex toto corde,ex tota mẽte, ex tota anima,& ex omnibus viribus .Similiter ibi lucet aurũ dilectionis proximi ſicut ſui ipſius propter,quod dicũt doctores Theologi pręceptũ de dilectione Dei, ſuper oĩa non poſſe plenè impleri in hoc mundo,ſed tantum in patria. Itẽ ipſi beati habẽt dilectionem,& charitatem ad nos,noſtrã optãtes ſalutem,vt pro ea Dominũ iugiter deprecãtes.Similiter,& ad illos,qui ſunt in purgatorio Dominũ orantes, vt eruat eos a pœnis quas patiuntur.Patet ergo qũo in illo templo nihil eſt, qđ auro nõ tegatur.In quo patet ingens eius pulchritudo propter,quod dicebat pſal.ad Dñm.Dñe dilexi decorẽ domus tuæ,& locũ habitationis gloriæ tuæ. Plura poſsẽ circa hãc figurã, & ad propoſitum adduci ſi nõ obſiſteret prolixitas .

TERTIÒ natura nobis vtcunq; inſinuat quanta ſit pulchritudo domus cęleſtis. Dicit enim Paulus. Ro.1.ꝙ inuiſibilia Dei a creatura mundi per ea, quæ facta ſunt intellecta conſpiciuntur . Videmus autem ſupra nos pulchram

figuram,& ſpeciem cęli,& mirabilem eius decorem, & ornatum,quem recipit a ſole luna,& ſtellis,quę quidem corpora luminoſa adeo pulchra ſunt, vt olim a gentibus colerentur pro dijs,quorum errorem reprehendens auctor libri Sap.c.13.dicit,ꝙ ipſi talium corporum ſpecie, deſt pulchritudine delectati deos putauerunt ſcire,debent quanto dominator eorum his ſpecioſior eſt, qui ſcilicet talia fecit, & tanta,atque tam ſpecioſa cuius eius pulchritudinem ſol, & luna mirantur: Deinde ſubdit dicens. A magnitudine ſpeciei,& creaturæ,cuius modi ſupple eſt ipſum cęlum cognoſcibiliter poterit creator horum videri. Verbi gratia,ſi quis videret domum aliquam coopertam auro,vel argẽto, atq; deſuper intextam lapidibus præcioſis, rationabiliter poſſet extimare,ꝙ intus laterent mirabiles,& pulcherrimę diuitiæ, ſicut cum videmus ante domũ alicuius mercatoris pannos de veluto,uel ſcarleto ſtatim iudicamus intra pulcra,& ditiora latere. Applicatio eſt facilis,ſi ergo nos delectat uidere cœlum,& ea,quæ exeo exterius patent,quanto magis nos delectabit uidere intus latentia,ſcilicet ſanctiſſimam trinitatem,Angelorum hierarchias,& ſanctorum gloriam,& præſertim Dei genitricis Mariæ. Laboret ergo, & ſine labore unuſquiſque illi decantare per ſingulos dies centies quinquageſies angelicum aue illi fabricans coronam de roſis ſpiritualibus, quatenus ipſa illi impetret coronam de roſis cęleſtialibus. Qua a nobis concedat ſub præcibus ille, qui eſt benedictus in ſęcula ſęculorum.

DE ROSA ELECTIONIS.
Sermo Quadrageſimusſecundus.

CORONEMVS nos roſis.Sap.2.

TRIGESIMANONA roſa coronæ miſticalis, dicitur roſa electionis, quæ congiuè ſequitur ad roſam pulchritudinis. Eligitur enim frequenter mulier in ſponſam propter ſuam pulchritudinem ſicut docent ſacrę hiſtoriæ. Ecce enim Iacob Patriarcha

ſanctiſſi-

ſanctiſſimus prælegit habere Rachel in ſponſam, quæ decora erat facie, & venuſto aſpectu, quàm Lyam, quæ lipia erat oculis quamuis plures annos haberet, quàm Rachel. Gen.29. Item Heſter propter ſuam pulchritudinem, electa eſt a rege Aſuero in ſponſam. Heſter.2. Similiter ab Iſaac Sunamitis propter ſuam pulchritudinem electa eſt, vt dormiret cum rege Dauid.3 Reg.1. Hac igitur roſa electionis fuit coronata virgo Maria, & hoc propter pulchritudinem non quidem corporis, ſed mentis. Vnde de ea canit eccleſia. Elegit eam Deus, & præelegit eam, & habitare eam facit in tabernaculo ſuo, ſ. in cęlo empyreo, quod eſt tabernaculũ, & ſedes Dei. Pro quo notandum, ꝙ ipſa virgo digniſſima, ſecundum quod innuitur in verbis prædictis. Fuit electa, vt eſſet mater De. Fuit præelecta, vt eſſet ſponſa Chriſti habitat in Tabernaculo Dei, vt ſit Regina cęli, & dña mundi.

PRIMÒ igitur virgo Maria fuit electa, vt eſſet mater Dei. Sunt autem quatuor propter, quæ ipſa Maria meruit fieri mater Dei. Primum eſt ex parte noſtra, ſcilicet magna congruitas. Vnde Ber. in ſer. de aſſumptione eiuſdem virginis, qui incipit ſignum magnũ. Prudẽtiſſimus artifex Deus in humanum genus quaſſatum non confregit, ſed vtilius omnino refecit, vt nobis, & nouum Adam ex veteri reformaret, & Euam in Mariam trãsfunderet. Et quidem cũ omni ſufficientia noſtra ex Deo ſit, poterat Chriſtus per ſe ſibi ſufficere, ſed non erat nobis bonum eſſe hominem ſolum. Congruum fuit magis, vt adeſſet noſtræ reparationi ſexus vterque quorum corruptioni neuter defuiſſet. Hæc ille. Secundum eſt ex parte Dei, ſ magna eius bonitas. Videbat enim Deus, ꝙ homo non audebat ad eum accedere propter nimiam eius excellentiam. Et ideo voluit matrem eſſe mediam ad quàm homo ſecurus accedat. Vnde ſubdit idem Ber. vbi ſupra. Fidelis planè, & potens mediator Dei, & hominum, homo Chriſtus Ieſus: ſed diuinam in eo reuerenter homines maieſtatẽ. Quid ni vereatur peccator accedere ne quemadmodum fluit cera à facie ignis ſic pereat ipſe a facie Dei. Opus ergo eſt mediatore ad mediatorem iſtum nec alter nobis vtilior, quàm Maria. Quid igitur ad Mariam trepidet humana fragilitas. Nihil auſterum in ea nihil terribile tota ſua vis eſt omnibus offerens lac, & lanã.

Reuolue

Reuolue diligentius Euangelicę hiſtoriæ Seriem vniuerſã, & ſi quid fortè increpatorium, ſi quid durum, ſi quod denique ſignum, vel tenuis indignationis occurrerit in Maria de cętero ſuſpectam habeas, & accedere ad eam verearis. Quod ſi in ea omnia plena gratiæ manſuetudinis, & miſericordiæ, prout verè ſunt, inueneris, age ei gratias qui talē tibi mediatricē benigniſſima miſeratione prouidit in qua nihil poſſit eſſe ſuſpectum. hæc ille. Tertium propter quod ipſa Maria meruit eligi in matrem Dei, eſt eiuſdem virginitas pariter, & humilitas. Et de iſtis duobus ſimul loquēs idem Ber. ſuper miſſus eſt, dicit ſic. Proinde factor hominũ, vt homo fieret naſciturus de homine ſibi talem debuit matrem eligere quin potius condere, qualem & ſe decere ſciebat, & ſibi placituram nouerat. Voluit igitur eſſe virginem de qua immaculata immaculatus procederet omnium maculas purgaturus. Voluit, & humilem de qua mitis, & humilis corde prodiret harum in ſe virtutum hominibus exemplum ſaluberrimum oſtenſurus. hæc ille. Rectius tamē fuit Maria electa in Dei matrem ratione humilitatis, quàm virginitatis, quia vt dicit Hiero. 3. parte epiſtolarum ſuarum, epiſt. 85. Maluit Deus de beata Maria incarnari ꝓpter eius humilitatem, quàm propter quancunq; aliam virtutem. Quartum poſſumus addere, ſcilicet eiuſdem virginis fidei ſinceritas. Vnde Aug. lib. de bono virginali exponens illud verbum Luc. 11. Beatus venter, qui te portauit, &c. dicit ſic. Beatior fuit virgo Maria percipiendo fidem Chriſti, quàm concipiendo carnem Chriſti Quid profuit fratribus Chriſti, ideſt, ſecundum carnem cognatis, qui non crediderunt in eum huiuſmodi cognatio carnalis. Sic materna propinquitas nihil Mariæ profuiſſet niſi fęlicius Chriſtum corde quàm carne geſtaſſet. Hæc Aug.

SECVNDÒ principaliter beata Maria fuit præelecta vt eſſet ſponſa Chriſti. Deus enim pater in ſponſam filio ſuo accepit, & Gabrieli deſponſandam commiſit. Et hoc eſt quod dicit Aug. in ſer. de annunciatione. Dum Maria tacitam fidem propoſitę caſtitatis virgineo cultu celat. Dum purpureos vultus candore mentis exuperat placuit ipſa Deo forma mentis, & corporis decore veſtita, petitur ergo Maria cęleſtibus regis. Rex ipſe ſtellato micans ſolio mandatum

datum di ig t. Concionante,itaq; Deo mirantur ſedes,ſtupēt throni,ac diu nus ſilet exercitus Vade,inquit,Gabriel, & æthereas ſedes rumpe, & conſilium noſtrum virgini deſermarię. Huic unicum meum,& alteri donare nolo,ut illa ſit mater,cuius ego ſum pater.hæc ille.Circa autem huiuſmodi deſponſationem notandum eſt, ꝙ ſponſi ſolent circa ſponſas ſuas requirere quinque quæ ſunt,ſingularitas amoris,pulchritudo corporis,nobilitas generis,honeſta veritatis,fęcunditas prolis. Omnia autem iſta fuerunt in virg ne Maria.Et ideo meritò electa eſt,vt eſſet ſponſa Chriſti. Qđ autem in ea fuerint,quæ prædiximus,teſtatur pſal. dicens. Audi fil a,& vide,&c. Super quo d cit Ber. Audiuit Maria, & credidit, vidit, & intellexit auremque ſuam ad obediendum inclinauit, nec populum ſuum augere prolis ſucceſſionis, nec domui patris ſui curauit hęredem relinquere, ſed quicquid honoris in populo, quicquid de paterna domo rerum terrenarum habere potuit,quaſi ſtercora reputauit,vt Chriſtum lucrifaceret. hæc il e. In qu bus verbis benè exprimi~t ſingularitas amoris virginis Mariæ ad Chriſtum ſponſum ſuum ſimul,& filium. Secundò fuit in ea pulchritudo corporis, vel potius mentis, & ideo de ea ſubdit pſal.Et concupiſcet rex decorem tuũ. De quo quidem decore ſcribitur. Can.4. Tota pulchra es amica mea, &c. Super quo dicit Hugo de ſancto Victore. Quàm pulchra es, & ſuauis Maria,quàm ſcrutator rex ꝓbat, quàm inſpector cordium laudat, quàm actor pulchritudinis diligit, & cui actor veritatis teſtimonium perhibet. hæc ille. Tertiò fuit in virgine Maria generis nobilitas, vel potius mentis uirtuoſitas.Nam parum valet nobilitas carnis ſi non adſit nobilitas virtutis, de ipſius ergo nobilitate ſubdit, idem pſal. vbi ſupra,dicens. Omnis gloria eius filiæ regis abintus,&c. Ex quo ergo eſt filia regis reſtat,vt ſit nobilis.Sed ſicut mulieres nobiles,& præſertim filiæ carnales regum huius mũdi ſolent oſtendere gloriam ſuam, & nobilitatem in exteriori apparatu,& veſtitu. Ita & virgo Maria, quæ fuit filia regis æterni per gratiam, & quæ habuit nobilitatem mentis oſtendit gloriam ſuam, & nobilitatem ſpiritualem ab intus coram Deo,& angelis ſanctis,ideo bene dicitur de ea quòd omnis gloria eius filiæ regis ab intus in fimbrijs aureis, &c.

reis,&c. Quartò fuit in prędicta virgine morum honeſtas, ideo de ea ſubditur, vbi ſupra. Circundata varietate, ſupple gratiarum, & virtutum omnium. Fuit nempe circundata, humilitate virginitate, pietate, prudentia, iuſtitia, temperantia, fortitudine, fide, ſpe, charitate, & huiuſmodi. Ecce quomodo fuit circundata varietate gratiarum, & virtutũ vniuerſarum. Vnde Ambr. lib. 2 de virginibus. In Maria ſumatis exempla virtutis, vbi tanquam in exemplari magiſtera expreſſa probitatis quid corrigere, quid fugere, quid tenere debeatis oſtendunt. hęc ille. Homo fuit in ipſa virgine Maria fęcunditas prolis. Vnde de ea ſubditur, vbi ſupra. Pro patribus tuis nati ſunt tibi filij. Nam ſicut Eua fuit mater omnium morientium. Ita & Maria eſt mater omnium viuentium Aug. in ſer. de annunci. Erat Maria ſine marito mater illius cui ego ſum ſine coniugio pater. Sic enim mundo ſuccurrere volo, vt non iam dicatur Eua mater viuentium, ſed Maria. Patent ergo quinque propter quæ virgo Maria fuit præelecta in ſponſam Chriſti.

Tertiò virgo Maria habitat nunc in Tabernaculo Dei, vt ſit Regina cœli, & domina mundi. Quęlibet autem Regina præ cæteris conſueuit habere tria in Palatio Regali, videlicet habet nobiliorem locum ornatum famulatum. Iſta tria habet Regina. Primò quidem locum nobiliorem. Ideo dicit pſal. vbi ſupra. Aſtitit Regina à dextris tuis. In cuius figuram legitur. 3. Regum 2. quod poſitus eſt thronus Berſabeę matri regis Salomonis, quę ſedit ad dextram eius. Applicatio eſt facilis. Propterea canit eccleſia. Exaltata es ſancta Dei genitrix ſuper choros angelorum ad c. re. Item aſcendit Chriſtus ſuper cœlos, & præparauit ſuæ caſtiſſimæ matri immortalitatis locum. Secundò habet nobiliorem ornatum. Ideo ſubditur in veſtitu deaurato, ideſt in corpore glorificato. De ornatu autem huius Reginę dicitur Apoc. 12. Mulier amicta Sole, & Luna ſubpedibꝰ eius, & in capite corona ſtellarum duodecim. Tertiò habet nobiliorem famulatum, quia omnes angeli, & omnes ſancti famulentur ei. Ideo ſubditur, vbi ſupra, circundata uarietate. Nam vna varietas eſt ordo angelorum, & omnium cęleſtium ſpirituum. Secũda eſt Patriarcharum. Tertia ordo Prophetarum. Quarta ordo Apoſtolorum. Quinta ordo

Martyrum.

Martyrum. Sexta ordo Confeſſorum. Septima ordo Virginum. Octaua c tus cęterorum electorũ. Hę igitur ſunt varietates dictam Reginam circundantes, quia oẽs tanquam domicelli, & domicellę ſibi aſſiſtunt, & ipſi circundant eã venerantes, & laudãtes. Quis aũt ipſa virgo digniſſima fuerit electa in matrẽ, & nutricem Xpi, patet per figurã. Legit enim Exo. 2. ꝙ filia Pharaonis uidẽs fiſcellam in papirione, miſit unam de ancillis ſuis, ut ſciret, quid ibi latitaret. Cõperto aũt, ꝙ eſſet paruulus, uidelicet Moyſes fecit eũ inde extrahi, & tradidit eum nutriendum matri ſuæ, quàm tñ ignorabat eſſe illius matrem. Ad propoſitum Moyſes, qui interpretatur aſſumptus de aqua rectè deſignat Chriſtum, qui fuit aſſumptus de aqua in baptiſmo ſuo. Itẽ ſicut Moyſes fuit abſconditus in fiſcella, ita & Xpi diuinitas in corpore humano, Abacuch. 3. ibi abſcõdita eſt fortitudo eius. Filia Pharaonis ſignificat diuinã electionẽ, q̃ elegit immo uerius p̃elegit uirginẽ Mariam ante mundi cõſtitutionem, ut ablactaret, & nutriret dctũ Moyſem. i. Dei filiũ pollicens ſibi mercedẽ ęternã. Qđ & factum eſt. Nõ. n. ob aliud dicit uirgo Maria ab initio, & ante ſęcula ſe creatam eſſe, ut hr̃ Eccl. 24. niſi, qa in mẽte diuina fuit electa, & p̃electa, tũ ad cęleſtẽ gl̃iã, tũ in pctõrũ aduocatricẽ, tũ in filij Dei mr̃em. Cõmoneo igit̃ cunctos huius, ac tã electę uirginis ſeruulos & cultores ſinceros quatenus ob reuerẽtiã p̃dictę electionis eidẽ exhibere ſtudeant ſemel angelicũ aue, ut ſic illi cõponere ualeãt coronã de roſis angelicis, & ſp̃ũalibus, & ipſa uices ultra ſeptuagies ſepties refundẽdo impetrabit illis ꝓculdubio coronã de roſis, q̃ nunq̃ marceſcũt ĩ cęleſtibus.

Postquam oſtenſum eſt, qũo uirgo Maria fuit coronata roſa electionis, conſequenter pro informatione noſtra reſtat oſtendere, qũo & nos inſtar illius poterimus coronari prædicta roſa. Pro quo eſt notandum, ꝙ in hac roſa electionis sũt tria folia, ſm ꝙ triplex eſt electio, videlicet

Virtualis. Humanalis. Diuinalis.

Primum igitur folium dicitur electio virtualis. Eſt aũt electio uirtualis pręacceptio boni cum relectione, & reprobatione mali. Vel eſt pręacceptio melioris boni, relicto minori bono. De primò ſcribit Eſa. 7. Sciat reprobare malum, & eligere bonum. Item in pſal. Declina a malo, & fac

bonum.

bonum. Deu'.2. verò Luc. 10. Ma ia optimam partem elegit, quæ non auferetur ab ea. Eſt ergo notandum c rca hãc elect onem virtua.em, quod debemus tria eligere, vide.icet

Aduerſitatem.

Contemptibi.itatem.

Paupertatem.

PRIMÒ, itaque debemus eligere aduerſitatem magis, quàm proſperitatem, animaduertentes, ꝙ aduerſitas facilius ducit ad portum ſa ut s, quàm proſperitas. Nam proſperitas, & ſelicitas huius ſęculi multum retrahit hominẽ a contemplatione diuinorum ab exercitio bonorum, & ab appetitu cę eſtium, aduerſitas autem ſiue temporalis, ſiue corpora is, aut mund alis fuerit, ad prædicta quodam modo hom nem impellit. Ergo hæc eligenda eſt, illa autẽ ſpernenda. Exemplum habemus de Suſanna, quæ mag s elegit crudeliter occidi, quàm adulterari. Nam cum dixiſſet, anguſtiæ mihi ſunt vndique, & quid eligam .gnoro. Si enim hoc ęgero, mors mih eſt. Si autem non ęgero non effugiã manus veſtras, mox ſubiunxit, dicens. Me.ius eſt mihi incidere in manus hominum, quàm delinquere. l. d. m. Dan 13. Ecce ſalubr s electio, quæ profectò nunc rariſſima eſt. Neſcio ſi hod e de mille mulie ibus vnà poſſet inueniri Suſanna, aut Lucretia. Item exemplum habemus de Moyſe de quo dic t Apo. Heb. 11. ꝙ magis elegit affligi cum populo De, quàm temporalis peccati habe e iocunditatem, i. proſperitatem, ſupple dicendo ſe eſſe filium filiæ Pharaonis, maiores eſtimans diuitias theſauro Ægyptiorum improperium Chriſti, quod ſcilicet ſuſtinuit a ſuis, ſicut Chriſtus a ſuis. Aſpiciebat enim in remunerationem, glo. interl. pat enter ſuſt nentium. Similiter exemplũ habemus. 2. Machab. 13. de Razia, qui eligens nobiliter mori pot us, quàm ſubditus fieri peccatoribus gladio ſe pet jt interimi. Ecce quomodo aduerſitas potius eſt eligenda, quàm proſperitas, & præſertim propter ſpem vitæ æternæ. Da exemplum de ęgroto, qui eligit bibere potionem amaram propter ſpẽ recuperandæ ſanitatis.

SECVNDÒ debemus eligere contemptibilitatem potiuſquam mundanam gloriam, & ſęlicitatem, exemplo Dauid, qui dicebat. Elegi abiectus eſſe in domo Dei mei, magis,

gis, quàm habitare in t.p. Sic etiam debet dicere diſcipulus Chriſti, & ſignanter ſincerus religioſus mendicans in hac forma. Elegi abiectus eſſe in domo, &c. ideſt, humiliari, & vilificari in domo Dei, ideſt, in eccleſia militante, magis, q̃ habitari in tabernaculis peccatorum, ideſt in gloria, & faſtu huius ſæculi. Vel in tabernaculis peccatorũ, ideſt, in cathedris iudicũ, & Pontificum, quæ vocantur tabernacula peccatorum, eo ꝙ ibi frequenter ſedent homines peccatores. Et hæc tabernacula idem pſal. in capite libri Pſalmorũ vocat cathedram peſtilentiæ, propter iniqua iudicia, qui ibi fiunt, aut propter malam, & corruptam vitam eorum, qui ibi ſedent. Hæc igitur animaduertentes ſancti Dei amici ſpreuerunt, & renuerunt ſibi oblatas dignitates, & cathedras honoris exemplum ſumentes à Chriſto, qui fugit in montem, quando iudęi facto ab eo miraculo de panibus, voluerunt ipſum rapere, & regem facere. Nã vt dicit Chryſoſt. Chriſtus fugit, vt erudiret nos mundanas contemnere dignitates. Propterea refert dominus Anto. Florentinus ſecunda parte Cronicæ ſuæ, tit.10.c.7. de Ambroſio, qui ne fungeretur præſulatus officio in eccleſia Mediolan. multipliciter reſtitit, adeo vt publicas meretrices publicè ad ſe ingredi fecerit, non quidem vt cum eis coinquinaretur, ſed vt ex hoc opere populum ab eius electione reuocaret. Fugã etiam noctis ſilentio petijt, ſed diuino nutu raptus in ciuitatem eſt reductus. Similiter idem Anto. vbi ſupra, c.8.§.2. refert de Hiero. quæ cardinalatui ceſſit. Item de Aug. qui cum a ſancto Valerio ordinaretur inuitus in presbyterum flere cœpit de tãto ordine, dicens ſe ideo lugere, quia preſbyterium epiſcopatui approquinquabat quod valde refugiebat. Vnde & renuebat accedere ad aliquam ciuitaté carentem epiſcopo ne in epũm eligeretur. Poſtmodum tamé compulſus epiſcopari in eccleſia Hyponenſis dixiſſe fertur. In nulla re ſentio dominum ſic mihi iratum, ſicut in hoc, ꝙ cum vix eſſem dignus ad remum poni, ad ampluſtra in apice regis eccleſiæ poſitus ſum. Hæc vbi ſupra. Deniq; de beato Greg. refert idem Anto. in dicta ſecunda parte Cronicæ ſuæ, tit.12 c.3. quòd defuncto Pellagio Papa ipſe Gregor. omni clero cogente, & populo Romano acclamante, Mauricio etiam Imperatore patruo ſuo conſentiente poſt

fugam

fugam captus inuitus ad regimen eccleſiæ eſt ſublimatus, & hoc ne videretur Dei reſiſtere voluntati,& ordinationi. Multa his ſimilia leguntur ſancti Dei homines feciſſe, vt nos docerent ſuo ſalubri exemplo mundanam fugere gloriam,atque contemptibilem eligere abiectionem,animaduertentes etiã quantis diſcriminibus ſubiunt, qui ad aliorum regimen,& curam eliguntur. Vnde refert Hiero.3.parte epiſtolarum ſuarum, epiſt.14.c.15. de quodam electo in epiſcopum cuiuſdam ciuitatis. Qui quàm primum hoc intellexit adijt patruum ſuum virum totius ſanctitatis in deſertis commorantem, qui diſſuaſit ei omnino ne electioni de ſe factæ conſentiret. Quod & fecit. Non multo igitur poſt, mortuus eſt, & apparens eidem patruo totus hilarus,gratias illi egit de ſalubri conſilio, dicens ei. Scito,quòd nunc eſſem de numero damnatorum,ſi fuiſſem de numero epiſcoporum.Hęc Hiero. Simile huic habes in libro apum, & ſimiliter recitatur in ſpeculo exemplorum di. 5. exẽplo. 22.de quodam Canonico Regulari Monaſterij Sanct. Victoris extra muros ciuitatis Pariſien. qui quamuis polleret vita,litteris,ac genere renuit tamen etiã pertinaci animo acceptare electionem de ſe factam in epiſcopum cuiuſdam ciuitatis Regni Franciæ. Qui poſt obitum apparẽs vni de fratribus Monaſterij, dicit ei. Nunc ſcio ſi epiſcopatus cathedram aſcendiſſem perpetuę damnationis periculum ſubijſſet benè ergo mecum ęgit clementiſſima bonitas Saluatoris,quia reſtiti: nunc enim in pace permaneo,ubi alias inferni tormenta ſine fine ſuſtinuiſſem. Ecce quàm huic profuit eligere abiectionem in domo Dei ſui,ideſt, in ſancta religione.

Tertiò debemus eligere paupertatem exemplo Chriſti, qui cum diues eſſet propter nos factus eſt ęgenus, vt habetur.2.Cor.8.Talis autẽ electio paupertatis ad multa valet. Primò quidem dat ſignum taliter eligens ſic electus a Deo,& præſertim, quando profecto,& ſincero eligit ipſam paupertatẽ.Nam vt habetur Iac.2.Deus elegit pauperes in hoc mundo,diuites tamen in fide. Vnde Matt.19. legitur, quòd cum Petrus in perſona omnium Apoſtolorũ dixiſſet Chriſto. Ecce nos reliquimus omnia, & ſecuti ſumus te,quid ergo erit nobis.Reſpondit Chriſtus.Amen di-

to vobis, quia ſedebitis ſuper ſedes duodecim. Ecce electio Dei, quæ correſpondet paupertati. Secundo electio paupertatis valet ad expedite luctandum cum Diabolo. Facilius enim, qui pauper eſt luctatur cũ Diabolo, quam diues. Vnde Greg. Homi 32. Nil maligni ſpiritus poſſident in hoc mundo proprium. Nudi ergo cum nudo luctari debemus. Nam ſi veſtitus quiſque luctatur cum nudo citius ad terrã deijcitur, quia habet vnde teneatur. Quid enim ſunt terrena omnia niſi, quædam corporis indumenta. Qui ergo contra Diabolum ad certamen properat veſtimenta abijciat ne ſuccumbat. Hæc Greg. De hoc hiſtoriam habemus in beato Iob contra quem non præualuit Sathan, eo ꝗ nudus eſſet per bonorum ſuorum totalem amiſſionem. Vade ergo tu clauſtralis homo, & fac ſimiliter. Tertio electio paupertatis valet ad expedite volandum in cœlum. Videmus enim, ꝗ aues macri ſunt faciloris motus, & volatus verſus cœlum quàm pingues, & craſſi. Ita, & pauperes facilius volant in cœlum, quàm diuites, & impinguati ſubſtantia huius mundi. Nam vt dicit deuo. Ber. ſer. 4. de aduẽtu Domini. Magna pena eſt paupertas, qua cito volatur in regnum cęlorum. Et per oppoſitum de diuitibus dicit Chriſtus Luc. 18. Quã difficile, qui pecunias habẽt in regnum Dei intrabunt. Sed forſan dicet aliquis. Diues ſum, multam ſubſtantiam poſſideo, & nullius egeo, nunquid etiam ſaluari potero. Certè vtique dummodo ſurſum cor habeat, & non in terram defixum. Nam vt dicit Chryſ. ſuper Matt. Homi 71 Non poteſt diues eſſe, qui animo pauper eſt ſicut nec eſſe pauper, qui animo diues eſt. Hæc ille Non ergo omnibus pauperibus repromiſit Chriſtus regnum cęlorum, ſed tamen pauperibus ſpiritu, ideſt voluntate dicit Mat. 5 Beati pauperes ſpiritu quoniam, &c. Multi enim ſunt pauperes effectu, qui valde locupletes ſunt affectu. Multi etiam gratum habent nomẽ paupertatis, & mẽdicitatis dummodo nihil eis deſit. De quibus Ber. ſer. 4. de aduentu Domini. Sunt qui pauperes eſſe volunt eo tamen pacto, vt nihil eis deſit, & ſic diligunt paupertatem, vt nullam inopiam pati velint. Hęc ille. Eligamus ergo chariſſimi paupertatem, & ſi non in re, ſaltem in affectione. Nos autem religioſi, qui vtrunque profitendo eligemus pauperes ſpiritu, & opere ſimus.

Patet ergo quid eligere debemus.

SECVNDVM folium roſæ electionis, dicitur electio humanalis. Voco autem electionem humanalem, quæ fit ab homine,& de homine. vtpotè cum quis eligitur ad aliquod officium publicum ſiue ad aliquam dignitatem eccleſiaſticam,& de hoc pauliſper loquendum eſt. Pro quo notandum, quòd eccleſiaſticalis debet habere tres pulchras conditiones, videlicet.

Libertatem. Puritatem. Idoneitatem.

PRIMÒ igitur debet habere libertatem,& hoc ex parte eligentium,qui relinquẽdi ſunt ſuæ libertati,& arbitrio vt ſecundum Deum,& ęquitatem in electione procedant. Ita enim volunt iura,vt patet in decretis di.Sed nullus,vbi prohibetur principibus,& quibuſcunque laicis perſonis ne ſe ingerant electionibus prælatorum.Item di.89.ſi quis pecunias prohibetur ne quis eligatur in Papam per militarem tumultum alias nõ apoſtolicus,ſed apoſtolicus habeatur.Ergo a ſimili dicendum eſt de electionibus quorũ cunque aliorum inferiorum prælatorum. Ad quod facit id, quod habetur.8 q.2.Illud vbi loquitur Greg. dicens, quòd in electione non debent conualeſcere patrocinia perſonarum,niſi forte, vt dicit glo. ille pro quo petitur ſit dignus. Similiter extra de elec. poteſta.c.cum terra.Dicit Papa Celeſtinus, ꝙ electio debet eſſe in libertate eligentium qua celebrata non prohibemus,inquit, Papa quin regis requiratur aſſenſus, ſed propter hoc ipſam electionem nolumus impediri.Item de elec.& elec. poteſta.li 6.c.in electionibus, dicit,ꝙ electio ex puris conſenſibus celebrari debet. Vnde vbi ſupra.c Sciãt dicitur,ꝙ ſi aliquis Dominus temporalis rogauerit electores,vt talem,vel talem eligãt, & poſtea eos moleſtauerit,eo ꝙ non exaudierunt præces eius,vtpotè inuadendo bona eorum, aut ſuorum conſanguineorum ipſo facto eſt excommunicatus,a qua excommunicatione abſoluendus non eſt,niſi præmiſſa debita ſatisfactione. Sed his iuribus non obſtantibus multi abuſus fiunt circa huiuſmodi electiones,& ſignanter a principibus ſecularibus, quorũ maxima pars nedum præces armatas, verũ metum,& vim infert electoribus,ita vt ab eis auferatur eligendi libertas. Nam vbi ſe offert electio futuri paſtoris alicuius abbatię

ſeu

ſeu cathedralis eccleſiæ, nonnullis de electoribus multæ promiſſiones fiunt, vt talē eligant pro quo rogant eius amici ſeu nuncij, & oratores principis, quod non caret labe ſymoniaca, alijs minę, & terrores incutiūtur, alijs verò quod grauius, & damnanabilius eſt damna rerum, & quandoque corporum inferuntur, & ſic infringitur multipliciter elegētium libertas. Quod attendentes patres conſilij Baſilien. multa decreta pulchra honeſta, & rationabilia ſup hoc ædiderunt. Quos imitantes noſtri galli in conſilio prouinciali Byturis celebrato, vbi tunc temporis fuit ædita pragmatica ſanctio ſub rege Carolo ſeptimo tale decretum ſuſceperunt. Ad tollendum omnem ambitionis radicem, obſecrat per viſcera miſericordiæ Dei Ieſu Chriſti hæc ſancta Synodus, ſcilicet Baſilien. ac inſtantiſſimè exhortatur reges, & principes comitantes, & alios cuiuſcunq; gradus, vel dignitatis exiſtant eccleſiaſticę, vel mundanæ, ne electoribus literas ſcribant, aut præces porrigant pro eo, qui per ſe, vel per alium præces tales, vel litteras procurabit. Multoq; minus comminationes impreſſiones, ideſt reales violentias, aut aliud faciant quo minus liberè ad electionem procedatur. Similiter in virtutè ſanctæ obedientiæ ipſis electoribus præcipitur ne ad huiuſmodi literas præces comminationes vel impreſſiones, aut alias, vt præmittitur, quenquam eligere pręſumant. Hæc ex conſilio Baſilienſi. Hoc autem decretum modificans conſilium prouinciale Byturicenſæ, dicit ſic. Item nec credit ipſa congregatio Byturicen. fore reprehenſibile ſi Rex, & Principes regni ſui, ceſſantibus tamen omnibus comminationibus, & quibuſcunq; violentijs aliquando vtentur præcibus benignis, atque beniuolis pro perſonis benemeritis, & zelantibus bonum reipublicę Regni, & Delphinatus. Hæc ibi. Hęc autē omnia conſona ſunt æquitate nec auferunt libertatem electorum, ſed proh dolor frequenter contrarium practicatur. Fruſtra enim leges conduntur niſi ſint, qui ſeruent eas, & a legislatoribus ſeruari a ſubditis cum effectu præcipiantur atque tranſgreſſores puniantur. Nam, vt dicit imperator C. cōmu. de lega. & fidei cōmiſ. omne. Lex nō debet imponi verbis, ſed rebus. q.d. ꝙ lex, ex quo ſtatuta eſt debet prædicari, alias eſſet inanis, & vacua. Sed quia non videat, quàm male practicetur

circa electiones pragmatica ſanctio,quàm tantum efferunt noſtri Galli. Nonne ſæpe interueniunt preces armatæ? Non ne [illegible]. Interdum pro perſonis erubeſco dicere infamibus magis arma,quã leges ſcientibus? Non ne plus fauetur ab electoribus latris commendatitijs principum, & magnatum, quam iuſtitiæ æquitati vtilitati eccleſiarum, & ſaluti animarum? Nonne curię parlamentorũ plenè ſunt, quæ reum contendentiũ ad idem beneficium electiuum, ſiue regulare, ſiue epiſcopale? Vno ſe protegente iure electionis, alio ſe muniente iure poſſeſſionis, quia forte intruſus & multitudine armatorum ſtipatus? Ita, vt ſacræ ædes quandoque ſanguine polluantur, bona eccleſiaſtica deprędentur, res ſacræ prophanentur, electoribus proſcriptiones,& pęnæ infinitæ violentiæ atque iniuriæ inferantur. Nonne hæc omnia, & ſimilia iram Dei prouocant cum videt ſponſam ſuam eccleſiam ſic conculcari, ſic deprimi, ſic opprimi ab iniuſtis hominibus. Quis ſi pragmatica ſanctio ſancta eſt,ſi conſiliũ Baſilienſæ ſanctum cur nõ conceditur,cur non permittitur electorius libera facultas eligendi idoneũ paſtoré eccleſiæ ſuæ,cur non õis violentia reſcindit, cur tacetur malis bonis oppreſſis? Cur pręſides,& iudices cãs,& lites inde ortas nõ cito abſoluunt claudũt, & extinguunt? certè cõſtanter fateri audeo de multis cauſis hãc vnã eſſe quã oẽs auaritiæ ſtudent,ecce qũo illuditur,flagellatur,& conſpuitur eccleſia Chriſti Qđ videns ipſe glorioſus ſponſus vindictã ſumit de iniuriantibus nec non de cõmunitate fideliũ pp peccata aliquorũ, nunc famé,nunc bella, nunc peſtilentẽ aerem immittendo. Sed cauendũ eſt a grauiori plaga in alio ſęculo. Qui ergo habet aures audiẽdi audiat,& ſuæ ſaluti, quiſq; conſulat nequando iraſcatur Dominus,& pereat de uia iuſta.

SECVNDO electio eccleſiaſticalis debet habere puritatem. Ita,vt fiat ſine quacunq; pactione,promiſſione,præce,aut etiam ſpe alicuius commoditatis temporalis conſequendæ,ſeu beneficij,vel officijs, aut obſequij conſequendi alias incurritur ſimonia ex vtraq; parte. Sed argumentũ per debet ſoluitur per non facit,vt vulgo dicitur,vnde Ber. de cõſideratione ad Eugenium li 4.quem,inquit,dabis mihi de tota maxima vrbe, qui te in Papam receperit præcio

ſeu ſpe præcij non interueniente. Hæc ille. Quis ſi talia pacta fiebant tempore Diui Bernardi, certè hac tempeſtate multo grauiora fiunt. Vnde audiui narrari de quodam magno prælato eccleſiæ gallicane, qui interfuerat electioni cuiuſdam ſummi pōtificis, & qui aliquas voces haubuerat in dicta electione, q̶ ſi voluiſſet dare octoginta mille librarum Turon. indubiè fuiſſet in ſummum pontificem electus. Et quamuis multum abundaret noluit tamen per talem uiam ingredi intra ſancta ſanctorum ſeu in ſummum pontificium prouehi, cuius prohdolor multi contrarium faciunt Sunt enim nonnulli, qui intrant ad eccleſiaſticas dignitates per portam auream, vt ſimoniaci. Alij per portam Cæſaris, vt intruſi. Alij per portam ſanguinis, vt filij nobilium, & nepotes prælatorum. Alij per portam honoris, vt ſuperbi, & ambitioſi, qui ſuſcipiunt curam animarum, ut honorentur. Alij per portam pinguedinis, vt guloſi, qui epiſcopantur, ut habeant unde abundantius epulētur Ali autem, ſeu pauci per portam Chriſti, quales ſunt, qui canonice eliguntur, & ſarcinam ſubeunt propter Chriſtum. Iohan. 10 Ego ſum, inquit, Chriſtus oſtium per me ſi quis introierit ſaluabitur. Videat ergo quiſq; per quam portam ſit ingreſſus in domum domini. Audeo dicere, quòd de multis vix inuenitur vnus, qui per portam Chriſti ſit ingreſſus.

Tertiò electio eccleſiaſticalis debet habere idoneitatem. Non enim debet eligi imperitus ſacrarum litterarum ignarus, moribus deprauatus, ſcandaloſus, ebrietati deſeruiens, ludis inſiſtens, venationi deditus, & huiuſmodi. Sed debet eſſe ſeruus, fidelis, & prudens, vt dignus ſit conſtitui a Domino ſuper familiã ſuam. Nec ſufficit eligere idoneum niſi etiam eligatur magis idoneus, quantum ad hoc, prout expreſſe tenet beatus Tho. 2. 2. q. 63. articu. 2. ad tertium, vbi dicit, quòd, & ſi in foro exteriori quantum ad hoc, q̶ electio non impugnetur ſufficiat eligere bonum, tamen in foro conſcientiæ debet eligi melior, aut ſimpliciter, aut quantum ad communem utilitatẽ aliorum, & eccleſiæ. Ad hoc autem faciendũ nos inducit natura, figura, ſcriptura. Primò quidem natura, vt patet in apibus de quibus dicit Ambroſius in Exameron. lib. 5. c. 21. q̶

rex earum magnitudine præſtat, & ſpem. Item ſerui volentes tranſire flumen, vel ſe contra venatores, aut canes defendere, fortiores ante ponunt, & ſuper ſe cuſtodes naturali inſtinctu conſtituunt. Similiter in bello fortiores, & peritiores capitanei conſtituuntur, qui in hoſtium impugnationi cæteros antecedunt. Sicut de Alexandro magno legitur, quod nunquam dixit militibus ſuis. Ite, ſed venite. Ita in propoſito prælati eccleſiæ, qui eliguntur tanquam capitanei, & duces populi Chriſtiani debent cæteros præcellere magnitudine virtutis, fortitudine animi, & peritia litterarum. Secundo ad eligendum meliorem, idest eccleſiæ, & populo fideli vtiliorem nos inducit figura, ſicut patet. 1. Regum. 9. de Saul. de quo ibi legitur, quòd electus erat, & bonus, & non erat vir de Iſrael melior eo. Ab Humero enim, & ſurſum eminebat ſuper omnem populum. Ad propoſitum, vt dicit Apoſtolus. 1. Corin. 10. Omnia in figuris contingebant illis. Saul ergo, qui interpretatur expeditus rectè deſignat illum, qui aſſumendus eſt ad regimen eccleſiæ, qui debet eſſe expeditus opere, & ſermone, debet etiam in ſe bonus eſſe, & cæteros præcellere virtute. Quis ſi prius eſſent in aliquo defectuoſi debent mutari in viros alteros, ſecundum, quòd dictum fuit Saul per Samuelem. 1. Reg 10. Tertiò ad prædictam electionẽ inducit nos ſcriptura, ſicut patet de Moyſe, numeri. 27. Qui adeo ſuper morte ſua certificatus cum multos haberet filios cõſanguineos, & amicos, nullum tamen de capite ſuo populo præficere voluit, ſed totum Deo commiſit dicens. Prouideat Dominus Deus hominẽm, qui ſit ſuper multitudinem hanc, & qui poſſit exire, & intrare ante eos, & inducere eos, vel introducere ne ſit populus Dei ſicut oues abſq; paſtore. Super quo dicit Origenes, diſcant electorum principes ſucceſſores ſuos non eorum, qui ſanguine iuncti ſunt eligere, neq; hæreditariũ, tradere eccleſiæ principatũ, ſed referre ad iudiciũ Dei, & non eligere illũ, quẽ humanus commendat affectus, ſed totũ committere Deo. Hęc ille, Item. i. Orig. ſuper Leuiticum. Ille, inquit, ad ſacerdotiũ eligatᷣ, qui ex omni populo præſtantior eſt, qui doctior, & in omni virtute eminentior. Item refert Iuſtinus. libr. 2. de quodam. Alexandro a quo cum quererent amici, quem imperij fa-

ceret

ceret hæredem. Reſpondit, q; digniſſimum. Non enim nominauit fil. um. Herculem, non fratrem Arridienſe, quia nephas eſſet viro forti al um, quam virum ſuccedere fortem. Item. 8. q. 1. Moyſes, dicit Hieronymus, quòd Moyſes amicus Dei, cui facie ad faciem locutus eſt Deus, potuit vtique ſucceſſores principatus fitios ſuos facere, & poſteris propriam relinquere dignitatem, ſed extraneus de alia tribu eligitur Ieſus, ideſt Ioſue, vt ſciremus principatum in populo non ſanguini deferendum eſſe, ſed vitæ. At nunc cernimus plurimos hanc rem beneficio facere, vt non querant eos in eccleſia columnas erigere, quos plus cognoſcant eccleſiæ prodeſſe, ſed quos, vel ipſi amant, vel quorũ ſunt obſequijs deliniti, vel pro quibus maiorum, quiſpiam rogauerit, & vt deteriora taceam, qui vt clerici fierent muneribus impetrarunt. Hæc ibi. Item Chryſoſtomus libr. 3. Dyalogorum. de dignitate ſacerdotali dicit ſic. Cuncti qui ad electiones conueniunt in plures diuiduntur ſententias, atque impugnatur a ſingulis, qui vel illum illum malunt. Nec in illud vnum intendunt omnes, quod ſolum optet aſpici, ideſt in virtutem animi, & ſanctitatem, ſed alia ſunt, quæ conciliant hunc honorem. Verbi gratia. Hic genere clarus eſt, inquit, vnius, ergo eligatur. Alter verò, inquit. Talis diues eſt, nec indiget facultatibus eccleſiæ ſuſtentari, ergo eligatur. Alter verò alium eligit cui familiaris eſt. Alius alium cui affinitate iungitur. Alter alterum, quia blandus eſt, & gratioſus. In eum uerò qui dignus ſit, atque oportunus nemo reſpicit nec cuius ſit animi, aut conuerſationis, inquirit. Hæc Chryſoſtomus. Sed vnde procedit talis error in electionibus. Reſponſio, ut in pluribus procedit ex nimia ſecundum carnalem affectum approximatione. Nam ſicut approximatio, & elongatio localis faciunt uiſum corporalem, quandoque errare, ſicut patet de planetis inter quos viſus iudicat lunam maiorem, quia ei plus appropinquat, & Saturnum minoré, quia plus ab eo elongatur, qui verò in cœlo ſunt, & omnia uidét, ut ſunt, contrariũ iudicant. Ita, & maliquorũ conuerſatio in terris eſt, & affectio terrena, plus eis appropinquantes conſanguinitate, ac affinitate, uel affinitate, maiores iudicant, & meliores, & bonos quorum conuerſatio

in cęlis eſt, & ideo plus ab eis diſtantes iudicant minores, atque minus idoneos ad eccleſiaſtica beneficia, & hæc eſt ratio quare citius mali exaltantur ad prælaturas, & dignitates eccleſiaſticas, quàm boni, ſicut ait ſcriptura. Eccleſ. 10. Eſt, inquit, malum, quod uidi ſub ſole, quaſi per errorẽ egrediens a facie principis, poſitum ſtultum in dignitate ſublimi, & diuites ſedere deorſum. Vidi ſeruos, ideſt malos in æquis, & principes, ideſt bonos, & uirtuoſos, ambulantes quaſi ſeruos ſuper terram. Vnde. 1. Machabeorum. 9. Elegit bachides impios, &c. Patet ergo de electione humanali.

Tertium folium roſæ electionis, dicitur electio diuinalis, de qua loquitur Apoca. Epheſis. 1. dicens Elegit nos Deus pater. gloſ. interli. prædeſtinando, in ipſo Chriſto, ideſt per ipſum Chriſtum ante mundi conſtitutionem. Hæc autem electio diuinalis, quæ non eſt aliud, quàm deputatio, & ordinatio hominis ad æternam gloriam, aſſimilatur electioni, qua quis eligitur ad ſtatum prælationis, & hoc propter tria, uidelicet propter.

Electi ſanctitatem.
Electionis claritatem.
Effectus utilitatem.

Primo igitur dicta electio aſſimilatur alteri propter electi ſanctitatem. Nam ſicut debet eligi in prælatum magis idoneus non conſanguineus, vel amicus, vt habetur. 8. q. 1. Moyſes, & tribus capitulis ſequentibus. Ita, & qui eligitur ad dignitatem eccleſiæ triumphantis debet eſſe Idoneus per vitæ ſanctitatem. Non enim reſpicit Deus ad generis nobilitatem, aut humanam ſapientiam, ſiue corporis elegantiam ac fortitudinem, ſed ad morum probitatem, & honeſtatem. Non enim, inquit, Apo. 1. Corin. 1. Multi ſapientes ſecundum carnem, non multi potentes, non multi nobiles, ſupple electi ſunt a Deo repoſituri in cœlum, ſed qui ſtulta ſunt mundi elegit Deus, vt confundant ſapientes, ſicut patet de beato Dominico, quem ſtultum reputabant Hæretici, vnde, & paleas ligabant ad partem poſteriorem caputij ſui in ſignum deriſionis, ſicut etiam patet de beato Franciſco Poſtquam ſemicincijs veſtitum currebant paruuli

lutum

lutum in eum proijcientes. Sed per iſtos duos ſtultos, ſecundum æſtimationem mundanorum confudit Deus mundanā & vanam ſapientiam. Hoc ſpecialiter patuit in beato Dominico, qui penè infinitam multitudinem hæreticorum ad fidem conuertit. Sequitur infirma mundi elegit Deus, ſicut patet de electis, & delicatis, atque teneris virginibus per quas confudit fortia, ideſt fortes tyrannos. Vnde, & in collecta de virginibus orat eccleſia dicens. Deus, qui inter cætera potentiæ tuæ miracula etiam in ſexu fragili victoriam martyrij contuliſti. Et alibi. Omnipotens ſempiterne Deus, qui infirma mundi eligis, vt fortia quandoque confundas, &c. Propterea legitur de beata Margareta, quòd cum vi tormentorum ſuperari non poſſet, præſes Olibrius dixit. Vna ne nos puella ſuperabit? Sequitur, & ignobilia mundi, & contemptibilia elegit Deus, & ea, quæ non ſunt, ideſt homines, quæ nullius ſunt æſtimationis apud mundum, quales fuerunt Apoſtoli pro maiori parte, vt ea, quæ ſunt deſtrueret, ideſt, vt homines magnos, & excellentes, ſecundum humanam æſtimationem, & vulgi opinionem humiliaret, & confunderet, ſiue ad fidem attraheret deſtructa in eis peccatorum maceria, & hoc eſt, quòd ait Auguſt. ſuper Iohan. tractatu. 7. vbi propoſita quæſtione cur Chriſtus non elegit Nathanaelem in Apoſtolum, quem tantum commendauit dicens. Ecce vere Iſraelita in quo dolus non eſt Iohan. 1. Reſpondet dicens, q ideo noluit Nathanaelem eruditum, & peritum in lege inter diſcipulos ponere, quia idiotas elegit, vt confunderet mundum. Nam ſi doctus eligeretur forſaſſe ideo ſe diceret electum, quia doctrina meruit eligi. Vt ergo ipſe Chriſtus ſuperborum frangeret ceruices non quæſiuit per oratorem piſcatorem, ſed de piſcatore lucratus eſt Imperatorẽ, nullus nobilis primo electus eſt, nullus doctus, quia infirma mundi elegit Deus, vt confunderet fortia. Erat autẽ iſte Nathanael magus, & ſine dolo Hic ſolo non electus ne cuiquā videret dñs doctos elegiſſe. Hæc ille. Propterea idẽ Auſ. li. 22. de ci. c. 5. inter multa mirabilia facta diuinitus a cõſtitutione mundi, dicit merito cõputandā hominũ conuerſationẽ ad fidem p Apoſtolorũ ineruditorũ liberalibus diſci-

diſciplinis prædicationé. Adde ꝙ tunc dabat dñs voci Apoſtolorum vocem virtutis. Patet ergo quales eligũtur adeò ad ſidereas manſiones, quia purgamenta mundi, ſed quo ad Deum ſanctitate pleni. Num. 16. Quemcunque elegerit dominus ipſe ſanctus erit, ſupple antequam aſſumatur ad gloriam beatorum 4. Reg. 10 eligite meliorem.

SECVNDÒ electio diuinalis aſſimilatur electioni humanali qua quis eligitur ad eccleſiaſticam dignitatem propter electionis claritatem. Nam ſicut electio eccleſiaſticalis non debet fieri clandeſtinę, ſed electoribus ſimul cõgregatis, eo ꝙ clandeſtina electio reprobatur, ſecundum iura, vt patet diſt. 72. Si quis propter: item extra de electione. cap. 1. lib. 6. Ita etiam erit de illa electione diuinali, quę fiet in die iudicij, quando. ſ. homines eligentur, & aſſumentur ad vitam æternam, & hoc in præſentia omnium angelorũ, & hominum tàm bonorum, quàm malorum. Tamen enim publicabitur ſcrutiniũ electionis Dei, quod nunc clauſum eſt, & implebitur illud Chriſti verbum Matt. 13. Elegerunt bonos in vaſa ſua, malos autem foras miſerunt. Et præterea, ſicut electio poſt publicationem non poteſt vlterius ab eligentibus mutari, vt habetur in decre. diſt. 61. Epiſcopus dum, item extra de electione publicato, ita nec illa electio diuinalis, & finalis ſemel publicata poterit vlterius immutari, ſed ex tunc, & pro ſemper confirmabitur, vt ſemper ſit pax in electis Dei Sap. 3. & ſemper pęna in malis, qui vt habetur Hiere. 7. eligent magis mortem, quàm vitam. Item ſicut in electione prælatorum non debent inuitare munera, vel laicorum patrocinia, vt habetur. 6. q. 2. illud. Ita & ibi aurum, & argentum non valebit liberare damnatos, vt habetur Ezec. 7. item ſicut nullus debet ſeipſum in prælatum eligere, vt hř. 8. q. 1. in ſcripturis. Item 24. q. 1. dicimus põt tamen electioni ab alijs de ſe factæ conſentire, vt habetur. 7. q. 1. ſicut alterius, ita in propoſito. Et hoc eſt, quod ait Saluator Io. 15. Non vos me elegiſtis, ſed ego elegi vos.

TERTIÒ dicta electio diuinalis aſſimilatᷓ electioni eccleſiaſticæ propter effectus vtilitatem. Nam ſicut nullum debet eligi ad eccleſiaſticam dignitatem niſi dignus, & vtilis eccleſiæ cui præferendus eſt. Alias autem ſcienter eligẽtes non idoneum, & non dignum, aut vtilem priuantur illa vice iurę

ce iure eligendi, vt notatur extra de clerico excommunicato miniſtrante, cap. ſcriptum eſt. §. Nec ita in propoſito nullus eligitur ad eccleſiam triumphantem niſi dignus per vitæ meritum. Si ergo vis eligi ad gloriam, prius elige in pręſenti bonam vitam, quia non niſi ſic potes illic peruenire. Nam eligendo malam vitam, deſcenſurus es ad æternam mortem, vbi nullus ordo, ſed ſempiternus horror inhabitat, in optione autem tua poſitum eſt, quod illorum volueris, da exemplum de illo cui moriens per teſtamentum relinquit equum, aut bouem: talis enim poteſt alterum eligere, quod voluerit, vt notatur inſtitut. de legatis. §. generaliter. Et ff. in antiquis, de legatis. l. j. Sic, & quilibet homo poteſt eligere cęlum, vel infernum vitam, vel mortem, vt habetur Eccl. 15. Item Hiere. 40. Quo volueris, & quæ placuerit tibi, vt vadas illuc perge. Mox ergo elige vitam, quia in electione mora eſt damnoſa, vt notatur extra de electione cap. inter vniuerſas. Et de reg. iur. lib. 6. Mora ſua cuilibet eſt nociua. Nam ſtatim eligendo bonam vitam coronas animam tuam roſa pręcioſa ſuper aurum, & topazium, & tandem coronaberis roſa gloriæ in cęlis. Quam nobis concedat, &c.

DE ROSA QVAESITIONIS DIVINALIS. Sermo Quadrageſimustertius.

CORONEMVS nos roſis. Sap. 2.

QVADRAGESIMA roſa coronæ myſticalis dicitur roſa quæſitionis diuinalis, quæ meritò ſequitur ad roſam electionis. Nam poſtquam quis elegit ſibi aliquem finē tunc diligenter quærit, inquirit de medijs congruentibus quibus facilius poterit talem finem adipiſci: volitio enim finis prior eſt volitione eorum quæ ſunt ad finē, ſicut cauſa prior eſt ſuo effectu. Tali autem roſa quæſitionis diuinalis fuit coronata Dei mater alma, quæ ſentiens diuinitus ſe a Deo electam, & præelectam ante mundi conſtitutionem, diligenter quæſiuit ipſum dominum quē inuenire meruit, quia ipſum quæſiuit rationabiliter, & diſcretę, videlicet.

Tem-

Tempore congruo.

Modo debito.

Loco apto.

PRIMO igitur Deum quæſiuit virgo Maria tempore congruo, ſcilicet tempore legis gratiæ, & ideo eum inuenire meruit, non ſolum modo illo ſpeciali quo inuenitur a iuſtis, & electis per gratiam, verum ſingulariſſimo, & inuſitato modo, videlicet per corporalem præſentiam. Ita vt merito dicere poſſet illud Can. 3. Inueni quem diligit, anima mea. Tenui eum nec dimittam, donec introducam illum in domum matris meæ, ideſt, ſinagoge, quæ me genuit, & nutriuit. Inuenit ergo virgo hæc ſanctiſſima illum qué dilexit anima ſua, quando concepit in ſuo vtero Dei filium. Quo inuento tenuit eum intra ſuum vterum nouem menſium tempore, tandem introduxit illum in domum matris ſuæ, quando impletis diebus purgationis tulit illum in templum, vt ſiſteret eum domino Luc. 2. Quia ergo virgo Maria, quæſiuit dominum dum inueniri poterat, atque inuocauit eum dum propè erat, ſcilicet tempore gratiæ, ideo eũ inuenire meruit, in cuius rei ſignum dicitur Lu. 2. ꝙ Maria, & Ioſeph inuenerunt poſt triduum puerum Ieſum in templo. Nam prima dies fuit tempus ante legem, & tunc non poterat inueniri ab hominibus, ita vt diceret vnus ex eis. Exod. 4. Obſecro domine mitte quem miſſurus es. Secunda dies fuit tempus ſub lege, & tunc etiam non poterat inueniri, vnde dicebat vnus ex eis Eſa. 64. Vtinam diſrumperes celos, & deſcéderes. Tertia dies eſt tempus gratiæ, & in iſta die quęritur ſi Deus de facili inuenitur Eſa. 55. Quærite dominum dum inueniri poteſt, inuocate eum dum propè eſt. Sed contra argui poteſt. Nam Chriſtus ad iudæos loquens Io. 7. dixit. Quæretis me, & non inuenietis, & tamen tunc currebat tempus gratiæ, igitur. Reſponſio multi quęrunt dominum etiam tempore gratiæ, qui tamen non inueniunt ipſum, eo ꝙ non quęrunt ipſum propter amorem quem gerant ad ipſum, ſed propter priuatum amoré qué gerunt ad ſemetipſos, vt ſcilicet benefaciat eis, aut liberet eos a malis, quæ patiuntur, ſicut latro qui ducitur ad ſuſpédium, quærit principem ſibi propitium de illi obuiam venit. Ita & iudæi tempore obſeſſionis ciuitatis ſuæ per Titũ,

& Ve-

& Veſpaſianum quærebant, ſecundum Chryſo. pœnitentiã corporalem Chriſti, vt eos liberaret, ſed quia non erant cõpuncti corde, deo minimè ipſum inuenerunt. At vero beata Maria ipſum quæſiuit propter ipſum, ideo eum inuenire meruit.

SECVNDÒ ipſa virgo electa Deum quæſiuit modo debito. Pro quo notandum, q; modus debitus Deum quærendi, ſecundum Dionyſium eſt triplex. Primus eſt per ſenſibilium manuductionem, & iſte eſt paruulorum incipientium, de quo dicitur Ro. 1. Inuiſibilia Dei a creatura mundi per ea, quæ facta ſunt intellecta conſpiciuntur. Et Sap. 13. A magnitudine ſpeciei, & creaturæ cognoſcibiliter poterit horum creator videri. Secundus modus eſt per intellectualium operationem, & iſte modus eſt magis prouectorum, & proficientium, qui reliquerunt ſenſibilia, & viſibilia & conuerterunt ſe ad intellectualia, & tales Deum inueniunt Prouer. Qui vigiliauerunt ad me inuenient me. Tertius modus eſt per immediatam unionem, & iſte modus eſt perfectorum, qui relinquunt ſenſibilia, & intellectualia, & immediate aſcendunt ad diuina, & Dei fores effecti immediatè Deo ſe uniunt, & iſtum modum quærendi Deum habuit beata virgo. Deus enim eſt ſol ignis, & amor. Beata autem virgo in tantum fuit Sole diuino perluſtrata, q; Sole fuit amicta Apo 12. Mulier amicta Sole: item in tantũ fuit igne diuino inflammata, q; quodammodo fuit in ignem cõuerſa: dicit enim Chryſoſt. de Paulo ſic: vt enim ferrum in ignem miſſum totus eſt ignis, ſic palus igne charitatis ſuccẽſus totus effectus eſt charitas. Si ergo hoc dicitur de Paulo multo fortius hoc dici poteſt de Maria. Item in tantum fuit amore diuino repleta, q; tota fuit amore liquefacta. Can. 5. Anima mea liquefacta eſt, ut dilectus locutus eſt. Quis ſi quæras quomodo Dei genitrix Maria potuit adhuc in terris degens Deum quærere, & inuenire per immediatam unionem, quæ tantum beatorum, & comprehenſorum eſt. Ad hoc breuis, & facilis eſt reſponſio. Si enim Paulo pro ſtatu mortalitatis ad tempus conceſſum eſt, vt raperetur uſque ad tertium cęlum, ut habetur 2. Cor. 12 Et fortè nonnullis alijs, quis dubitare poterit non dico ęqualem verum multo ampliorem gratiam eidem uirgini conceſsã

fuiſſe.

fuiſſe. Frequenter ergo rapiebatur ſupra ſe, & ſine medio per aptam claram, & nudam viſionem contemplabatur cœleſtia, nec tunc utebatur ſenſibus corporeis, ſicut neq; Paulus in raptu, de quo dicitur, ubi ſupra, ꝙ apertis oculis nihil uidebat. Et de beato Thoma de Aquino doctore inſigni legitur, ꝙ in extaſi poſitus cautheriſatus in tibia nihil tunc percepit. Patet ergo ex dictis quomodo virgo Maria quæſiuit dominum modo debito, quia per immediatam, & beatificam unionem.

TERTIO ipſa uirgo ſanctiſſima, & omni laude digniſſima quæſiuit dominum in loco aperto, ad cuius euidentiã eſt notandum, ꝙ benedictus Chriſtus quæſitus fuit diuerſis perſonis, & in diuerſis locis, videlicet in præſepio a paſtoribus, in templo a parentibus, in ſepulchro a ſanctis mulieribus. Primò igitur fuit quæſitus a paſtoribus quibus voce angelica dictum fuit Luc. 2. Inuenietis infantem pannis inuolutum, & poſitum in præſepio. In quibus verbis notatur, ꝙ Chriſtus inuenitur in corde humili. Ideo dicitur. Inuenietis in fantem. Inuenitur in ſtatu paupertatis voluntariè, ideo ſubditur, pannis inuolutum. Inuenitur in carnis aſperitate, ideo ſubditur poſitum in præſepio. In his tribus locis virgo Maria quæſiuit Deum, & illic eum inuenit. Primo quidem quæſiuit eum in loco humilitatis, quando ſe nominauit Dei ancillam. Secundò in loco paupertatis, qñ omnia terrena contempſit. Tertiò in loco aſperitatis, quando uirginitatem Deo uouit. Si igitur cupimus cum Maria Deum quærere, & interuenire profecto debemus eũ quærere in tribus prædictis locis. Primò quidem in loco humilitatis. Nã humilitas parat ſibi locum, & habitaculum. Cũ enim in ſe ſit magnus, & immenſus non poteſt recipi in corde humano niſi ipſum profundauerint per humilitatem. Ipſe enim humilia reſpicit, & alta a longe conſpicit. Secundò debemus quærere dominum in loco paupertatis. Non enim inuenitur in terra ſuauiter viuentium, vt habetͭ Iob. 28. Tertiò debemus eum quærere in loco auſteritatis. Sicut enim lilium inter ſpinas naſcitur. Ita, & dominus inter diuerſa reperitur potiuſquam inter proſpera. Sed profecto homines mundani, & peccatores volunt quærere Deũ nõ inuenitur, videlicet inter honores mũdanos, inter diuitias,

inter delitias. Ibi ergo non inuenient eum hoſpitatum, ſed potius aduerſarium ſuum diabolum. Secundò Chriſtus fuit quæſitus a parentibus in templo, vbi cũ inuentus fuiſſet dixit ei mater ſua: ecce pater tuus, & ego dolentes quęrebamus te. Luc. 2. Primo nempe eum quæſierunt apud ſeipſos, & non inuenerunt. Secundò quæſierunt eum inter cognatos, & notos, nec ſimiliter ibi eum inuenerunt. Tertio quæſierunt eum in comitatu virorum, nec etiam eum ibi inuenerunt. Quartò, & vltimò quæſierunt eum in templo, & ibi eum inuenerunt. Et per hæc ſignificatur quadruplex amor, ſcilicet, priuatus, mũdanus, domeſticus, diuinus: quid eſt ergo, ꝙ parentes Chriſti non inuenerunt ipſum apud ſeipſos, niſi quia non inuenitur in amore proprio, ſeu priuato, eo ꝙ ille amor periculoſus eſt, de quo ſcribitur 2. Thim. 3. Erunt homines ſeipſos amantes. Quid etiam ſignat, ꝙ dicti parentes eum nõ inuenerunt inter cognatos, & notos, niſi quia non inuenitur in amore domeſtico, ideſt in amore parentum. Bern. Quomodo o bonę Ieſu inter cognatos meos te inueniam, qui inter tuos cognatos minimè es inuentus. Quid denique eſt, quòd Maria, & Ioſeph non inuenerunt puerum Ieſum in comitatu hominũ mundanorum, niſi quia non inuenitur in amore mundano. Ipſe enim eſt ſpiritus veritatis quem mundus non poteſt recipere. Ioan. 14. Inuenerunt autem eum in templo Dei per quod ſignificatur, ꝙ inuenitur in amore ſpirituali, & diuino. Ioan. 14. Si quis diligit me ſermonem meum ſeruabit, & pater meus diliget eum, & ad eum veniemus, &c. De his autem quatuor amoribus dicitur Luc. 14. Si quis uenit ad me, & non odit patrem ſuum, aut matrem, hoc refertur ad amorem domeſticum. Et qui non odit animam ſuam, hoc refertur ad amorem priuatum. Et qui non baiulat crucem ſuam, hoc refertur ad amorem mundanum. Ille enim crucem baiulat, qui crucifixus eſt mundo, & mundus ſibi. Et venit poſt me, hoc refertur ad amorem ſpiritualem, & diuinum. Patet ergo quàm multipliciter quæſitus eſt Chriſtus a parentibus, & vbi non eſt inuentus, & ubi ſic. Tertiò Chriſtus fuit quæſitus in monumento a ſanctis mulieribus, ſed ibi eum minimè reperierunt. Iam enim ſurrexerat a mortuis. Ibi autem inuenerunt angelum coopertum ſtola candida,

dida,

dida, qui dixit eis. Ie um quæritis Nazarenum crucifixũ, ſurrexit non eſt hic Mar.16. Ipſum ergo ibi non inuenerũt, quia eum quærebant ſine lumine fidei: non enim credebãt corpus mortuum poſſe a mortuis reſurgere. Et in ſignum huius dicitur. Io.20. ꝙ Maria Magdalenæ uenit mane cum adhuc tenebrę eſſent ad monumentum. Tenebræ autem in propoſito deſignant carentiam luminis recte fidei, quæ adhuc erant ſuper faciem terræ, cordis, ſcilicet ipſius Magdalenæ, & ideo non mirum ſi corpus dominicum non inuenit. Virgo autem Maria ibi eum non quæſiuit, uidelicet in monumento qui firmiter credebat eum iam reſurrexiſſe, & iam forte ſibi uiuens glorioſe apparuerat cũ ad monumentum peruenit Magdalena. De iſto autem modo quærendi Deum per Mariam virginem figuram habemus. Matt.28. ubi legitur, ꝙ cũ Maria Magdalenæ, & altera Maria forte Maria Iacob quæ appellatur Maria Cleophę reuerterentur de ſepulchro quærentes corpus dominicũ occurrit illis Ieſus dicens. Auete. Illę autem acceſſerunt, & tenuerunt pedes eius. Ecce quomodo poſt inquiſitionem inuenerunt eum. Ita & virgo Maria quæſiuit dominum in præſenti per bonam uitam, & ideo tandem inuenit eum tũ carnem de ea aſſumendo tum gratiam eius ſuſcipiendo, tũ ad gloriam eius fęliciter perueniendo. Vt ergo meritis huius benedictæ uirginis poſſimus Ieſum benedictum fructũ uentris eius poſt hoc exilium uidere ſtudeamus illi roſam angelicæ ſalutationis deuote offerre ad connectendum ſibi coronam de roſis ſpiritualibus, & ipſa haud dubium nos impetrabit coronam de roſis cęleſtialibus.

Postquam oſtenſum eſt qualiter uirgo Maria coronata fuit roſa quæſitionis diuinalis, ſeu quærendi dominũ ſupereſt oſtendere, quomodo, & nos eadem roſa coronare debemus pauperes animas noſtras. Pro quo eſt notandum, ꝙ in hac roſa quærendi dominum ſunt tria pulcherrima folia, ſecundum ꝙ ſunt tria aduerbia quæſitiua, quæ ſunt.

Vbi. Quando. Quomodo.

Primvm igitur folium eſt ubi quærendus eſt Deus. Ad hoc reſpondetur, quòd in tribus locis.

Primò quidem in Bibliotheca ſacræ ſcripturæ, & ſacrorum Doctorum, in cuius rei ſignum Maria, & Ioſeph

inuenerunt

inuenerunt Chriſtum in templo in medio doctorum ſedẽtem illos audientem, & interrogantem. Luc. 2. Hoc idem et voluit innuere Chriſtus. Ioan. 5. dicens. Scrutamini ſcripturas. Illę ſunt quæ teſtimonium perhibent de me. Nam ſcriptura veteris teſtamenti ſi benè ſcrutetur illa teſtimoniũ perhibet de Chriſto, tum ſub enigmatibus figurarum, tum auctoritate prophetarum. Scriptura autem noui teſtamenti luce clarius teſtimonium præbet de eodem, ita vt nõ ſit qui ſe abſcondat à calore eius. Et benè dictum eſt à calore eius, quia ſcriptura noui teſtamenti cum hoc, ꝙ clare prohibet teſtimonium de Chriſto etiam calefacit animos legentium in amorem ipſius Chriſti. Eſt ergo quærendus dominus in dicta Bibliotheca ſcripturæ ſacræ. Ibi enim eum quæſiuit Aug. & inuenit, quando ſcilicet aperuit Codicem Apoſtolicum, & coniectis oculis ad primum capitulum legit. Induimini Ieſum Chriſtum, & mox ab eo omnes dubietatis tenebræ diffugerunt. Propterea idem 3. lib. confeſſionum teſtatur de ſeipſo dicens, ꝙ & ſi libros Ciceronis multum amaret. Hoc tamen odebat in illis, quòd hoc nomen Ieſus non erat in eis ſcriptum. Item idem ibidem. Hoc nomen Ieſus, inquit, quod eſt nomen ſaluatoris mei filij tui ò Deus pater, in ipſo adhuc lacte matris tenerum cor meum pie imbiberat, & altè retinebat, & quicquid ſine hoc nomine fuiſſet quamuis literatum, & expolitum, & veridicum non me tamen totũ reprobabat. hæc ille. Sed prohdolor pauci ad modum quærunt dominum in dicta Bibliotheca ſacræ ſcripturæ, ſed potius quærunt ſibi diuitias, & honores mundanos in Bibliotheca legum, & amphoriſmorum, quæ ſunt de pane lucrando. Vnde poeta. Dat Galenus opes, dat ſanctio Iuſtiniana Ex alijs paleas, ex iſtis collige grana, hæc in glo. ſuper proemium digeſtorum. §. nos vero. ſuper illo verbo doctiſſimi. propterea in decretis diſt. 27 quaſi per totum reprehenduntur grauiter illi, qui neglecto, aut ſpreto ſtudio ſacræ ſcripturæ dant ſe ſcientijs ſecularibus in quibus non reperitur Deus: ſed potius ibi reperiuntur vana ludrica, ideſt, ludorum carmina prophana, turpia ridiculoſa, & inhoneſta, quæ etiam mentes ferreas domant, & effeminant. Propterea in prædicta d. c. legimus Dicitur, quòd beatus Hiero. ab angelo eſt grauiter correptus eo quod vir

Chriſtianus Paganorum figmentis intenderet: tunc.n.auide legebat Ciceronis libros. Hinc etiam filius ille prodigus in Euangelio repræhenditur qui de ſiliquis quas porci mãducabãt, vẽtrem ſuum replere cupiebat. Hinc ẽt Origenes Ciniphes, & ranas quibus Ægyptij ſunt percuſſi, vanã dialecticorum garrulitatem, & ſophiſtica argumenta intelligit. hæc ibi. Sed forſan argues, & dices Paulum vſum fuiſſe ſententijs poeticis. Ecce.n. in epiſtola ad Titum.j.c. adducit illud Parmenidis poete eloquium. Cretenſes ſemper mendaces, malę beſtię, ventris pigri. Item 1. Cor. 15. interſeruit illud Terrentij verbum. Sæpe bonos mores corrumpunt colloquia praua. Silr ipſe Hiero. aliqñ vſus eſt verſibus Virgilij in Georgicis, vt allegatur de conſe. di. 5. nunquam. Itẽ Aug. in ciui. Dei in pleriſq; paſſibus adducit multa dicta poetarum, & ſybillarum. Item iuriſperitus vtitur auctoritate Virgilij, vt patet. ff. in antiquis de rerũ diuiſione. l. in tm̃. §. cęnathophium. Item auctoritate Hypocratis, vt patet. ff. in antiquis de ſtatu hominum. l. ſeptima. Item auctoritate Homeri, vt patet inſtit. de emptione, & venditione. §. Item precium. Et ſic de multis alijs, quæ narrare longum eſſet, ex quibus omnibus videtur licitum eſſe dare operam prædictis ſcientijs, & vti earum allegationibus. Sed ad hoc breuiter reſpondet. c. turbat. di. 37. dicens, ꝙ quidam ſeculares litteras legunt ad voluptatem delectati poetarum figmentis propter ornatum verborum. Et hoc vitioſum eſt, & exprectabile. Alij verò ad eruditionem eas addiſcunt, vt errores gentilium legendo deteſtentur, & vtilia, quæ in eis inueniunt ad vſum ſacræ eruditionis deuoti uertant. Et tales laudabiliter ſeculares litteras addiſcunt. hæc ibi. Patet ergo quòd Deus non inuenitur in Bibliotheca poetarum, & gentilium, ſed tantum in Bibliotheca ſacræ ſcripturæ, & doctorum ſanctorum de diuinis, & ſalutaribus loquentiũ.

SECVNDÒ quærendus eſt Deus in ſpeculo creaturarum. Hinc dicit anima deuota. Cant. 3. Surgam, & circuibo ciuitatem, ideſt, conſiderabo, & contemplabor multitudinem, atque pulchritudinem, & magnitudinem creaturarum, & quęram quem diligit anima mea. Et ne alienum tibi ſit, quod in ſpeculo, & multitudine creaturarum, creator earum quærendus ſit, & ibi inueniendus per cognitione

nem

nem audi Apoſtolum Rom.1. docentem. Inuiſibilia, ideſt, Deus inuiſibilis, vel inuiſibilia Dei, ideſt, attributa Dei, vtpotè potentia, ſapientia bonitas, a creatura mundi, ideſt, ab homine, qui eſt quodammodo omnis creatura per ea, quæ facta ſunt, ideſt, per creaturas intellecta cõſpiciuntur, ſupple ab homine. Audi etiam Salomonẽ. Sap.13. qui poſtquam reprobauit idololatriam illorum, qui creaturas pro Deo colebant tandem ſubdit, dicens. Quorum, & ſi ſpecie delectati Deos putauerunt, ſciant quanto his dominator eorum ſpecioſior eſt. Speciei enim generator hæc omnia conſtituit. Aut ſi virtutem, & opera eorum mirati ſunt, intelligant ab ipſis, quoniam qui hæc fecit fortior eſt illis. A magnitudine enim ſpeciei, & creaturæ cognoſcibiliter poterit creator horum videri. hæc ibi. Quærendus, itaque eſt Deus a nobis pro præſenti per conſiderationem creaturarum quas tam pulchras, & elegantes fecit, & per ornatum, atq; ordinem earum. Quod ubi fecerimus indubię ipſum inueniemus quamuis a poſteriori Nõ ergo fecit Deus creaturas, vt homo abutatur eis, aut ibi ſiſtat, ſed vt eis benè vtendo illum, qui eas fecit per ipſas diligenter quærat, quémadmodum veri philoſophi fecerunt. Propterea ad propoſitum loquens Aug. li. ſoliloquiorum. c.31. dicit ſic. Circuibã omnia quærens te domine Et primò interrogaui terram ſi eſſet Deus meus, & reſpondit mihi, ꝙ non & omnia, quæ in ea ſunt. Hoc idem confeſſa ſunt, vtpotè fontes, flores arbores, & ſimilia. Interrogaui mare, & abyſſos, & reptilia, quæ in eis ſunt, & reſponderunt non ſumus Deus tuus. Ipſum quære ſuper nos, interrogaui flabilem aerem, & inquit vniuerſus aer cum omnibus incolis ſuis. Fallitur Anaximenes philoſophus, nõ ſum ego Deus tuus. Interrogaui ergo Cęlum, Solem, Lunam, & Stellas. Neque inquiunt ſumus Deus tuus quem quæris, ſed ſupra nos eſt, & ibi quęrẽdus a te, ſi ipſum inuenire deſideras. Et dixi omnibus his, quæ circunſtant fores carnis meę dicite mihi de Deo meo, qđ vos noſtis. Et continuò exclamauerunt omnes voce grandi ipſe fecit nos: interrogaui mundi molem. Dic mihi ſi tu es Deus meus quem quæro. Et reſpondit voce forti. Non ſum, inquit, ego, ſed per ipſum ſum ego quẽ quæris in me. Ipſe enim fecit me. Ipſum ſuper me quære, qui regit me,

qui fecit te. Interrogatio creaturarum eſt profunda conſideratio ipſarum. Reſponſio, atteſtatio ipſarũ de Deo, quoniam omnia clamant, ipſe fecit nos, & nõ ipſi nos. Ecce quo modo inuiſibilia Dei per ea quæ facta ſunt a creatura mũdi intellecta conſpiciuntur. hæc ibi Aug. Idem repetit ipſe Aug. lib. 10. confeſſionum. Patet ergo quomodo per hęc viſibilia, & corporalia quodammodo manducimur ad quęrendum illum qui nos cum ipſis fecit, & ex conſequenti ad ipſum ſummè diligendum, & venerandum, quia parum eſt Deum quærere, & inuenire per intellectum, niſi voluntas ipſum teneat per amorem, & charitatem.

Tertiò quærendus eſt Deus intra cubiculum cordis deuoti. Vnde ſecundũ nõnullos cor ęthimologizatur quaſi camera omnipotentis regis. Ipſe enim Deus, qui ait. Prou. 23. Delitiæ meæ eſſe cum filijs hominum, videlicet per inhabitantem gratiã. Et propterea dicitur ad oſtium cordis humani. Apoc. 3. Ecce ſto ad oſtium, & pulſo. Si quis audierit vocem meam, & aperuerit mihi ianuam intrabo ad illum, & cenabo cum illo, & ipſe mecum. Non eſt ergo opus extrauagari ad quęrendum dominum, quia non longe eſt ab vnoquoque noſtrum. Quinimo intra nos eſt ſi modò boni ſumus. Vnde Aug. libro ſoliloquiorum. c. 31. Circuiui, inquit, vicos, & plateas ciuitatis huius mundi quærens te domine Deus meus, & non inueni, quia male quærebam foris quod erat intus. Miſi nuncios meos, videlicet omnes ſenſus exteriores, vt quærerem te, & non inueni, quia male quærebam te. Tu enim intus es, & tamen ipſi ubi intraueris neſciuerunt. Nam oculi dicunt. Si coloratus non fuit per nos non intrauit. Aures dicunt. Si ſonitum non fecit per nos non tranſiuit. Naſus dicit. Si non oluit per me non uenit. Guſtus dicit. Si non ſapuit per me non introiuit. Tactus dicit. Si corpulentus non eſt, nihil me de hac re interroges. Non iſta igitur ſunt Deus meus. Non enim habet ſpeciem corporis, neque candorem lucis, non colorem nõ reſonantiam cantus, non odoramentum florum, & huiuſmodi. Abſit ut iſta crediderim Deum meum, quæ etiam à brutalium ſenſibus comprehenduntur. Et tamen cum Deum meum quærro, quæro nihilominus quandam lucem ſuper omnem lucem quàm non capit oculus, quãdam vo-

cem

cem ſuper omnem uocem, quam non capit auris, quendam odorem ſuper omnem odorem, quem non capit naris, quendam dulcorem ſuper omnem dulcorem, quem non capit guſtus, quendam amplexum ſuper omnem amplexum quem nõ capit tactus. Hoc ergo quæro cum Deum meum quæro. hæc ille. Patet ergo, quòd non extra nos quærendus eſt Deus quẽ intra nos habere, & inuenire poſſumus. vnde idem Auguſt. ad fratres in eremo. ſerm. 43. qui intitulatur de modo quærendi Chriſtum dicit ſic. Quærendus eſt Chriſtus, ſed nõ in platea, ubi eſt magna uanitas. Quærendus eſt Chriſtus, ſed non in foro, ubi eſt grandis aduerſitas. Quærendus eſt Chriſtus, ſed non in taberna ubi eſt ſumma ebrietas. Quærendus eſt Chriſtus, ſed non in ſeculari curia, ubi eſt maxima falſitas. Quærendus eſt Chriſtus, ſed non in ſcholis mundanorum philoſophorum, ubi eſt infinita peruerſitas. O uos mundi amatores, qui terrena ſapitis, & pro terrenis honoribus, & pompis diſcurrere non deſiſtitis tranſuolantes montes, & alpes, inueſtigare uolentes alta cęli, profunda maris, in calore & frigore, in fama, & nuditate, cur Chriſtum non quæritis, in quo hæc omnia, & maiora perfectè reperiuntur. Sapientes igitur, & inſipientes Chriſtum quærite, ſed non cum luxuria in qua eſt lata deformitas. Non cum ſuperbia in qua iacet æterna calamitas. Non cum auaritia in qua eſt idolorum ſeruitus, & æterna infęlicitas. Quæramus ergo Chriſtum fratres mei, & nũquam quieſcamus donec ipſum inueniamus. hæc ibi. Ex his ergo omnibus patet, quòd non eſt quærendus a nobis Chriſtus in prædictis omnibus, neque cũ modis quos munerauimus, ſed quærendus eſt intra noſmetipſos declinantes a malo, & facientes bonum, quieſcentes agere peruerſę, & diſcentes benefacere.

Secundum folium roſæ quærendi Deum dicitur quando. Si ergo quæratur quando quærendus ſit Deus ad hoc reſpondetur, quòd tribus temporibus quærendus eſt, videlicet.

Mane. Meridie. Veſpere.

Primò igitur quærendus eſt mane. Ipſe enim eſt, qui ait. Prouer. 8. Qui mane uigilauerint ad me inuenient me. Et eiuſdem 11. Benè conſurgit diluculo, qui quærit bona.

Per mane igitur intelligitur iuuentus in qua mane quicunque quæſierit dominũ de facili, & in promptu inuenit eũ. In cuius rei ſignum tres Mariæ, quæ valde mane venerunt ad monumentum quærentes dñm, tandem ipſum inuenerunt, & pedes eius tenuerunt Matt.28. Debent ergo paruuli in mane iuuentutis exercitari ad quærendum dñm per ſancta opera, & ad hoc induci a parentibus ſuis. Hoc enim valde ſalubre eſt. Videmus.n.ꝙ canes dum adhuc ſunt paruuli aſſueſiunt ad venandum, & ſimiliter iuuenis falco ad volandum, & ad prædam quærendum. Ita in propoſito. Teſta enim quod a iuuentute capit inueterata ſapit. Tren 3. Bonũ eſt viro cum portauerit iugum domini ab adoleſcentia ſua. Quemadmodum ergo difficile eſt hominem habituatum in malis a iuuentute ſua in ſenectute illis carere, ſicut patet de Alexandro Magno de quo dicit Hiero.ad Alletam, & ſimiliter hoc idem refert dñs Anton. Florentinus in 1 par. Cronicę ſuę, tit.4.c 2.ꝙ poſtquam effectus eſt vir, & rex potentiſſimus, non tñ potuit carere illis vitijs qbus adhuc paruulus infectus fuerat per præceptorem ſuũ Leonidem pp quod ipſum Leonidem tãdem Leonibus tradidit deuorandum. Ita per oppoſitum, valde difficile eſt iuuenẽ benè habituatum, & diligenter quęrẽtem dñm tandẽ poſt perire, & dñm miſericordem non inuenire. Studeamus ergo mane aſtare dño, & ipſum quærere diluculo.i. quàm primum lumen rationis oriri incipit in nobis, quia iuxta cõe dictum principium eſt pluſquam medium.i. facilius eſt cõuerti ad dñm in principio vitę, quàm in medio. Et vt habetur. ff. in antiquis, de origin. iuris. l. facturus, principium eſt potiſſima pars cuiuſlibet rei, vbi glo. dicit, ꝙ dimidium facti, quæ benè cępit habet, hoc itaque modo quęſiuit dñm beatus Io. Bapt. qui antra deſerti teneris ſub annis ciuium turmans fugiens petiuit, ne lęui ſaltem maculare uitam famine poſſet. Similiter beatus Nicolaus, qui adhuc ad vbera pendens bis in hebdomada ieiunabat, item & beatus Pater noſter Dominicus, qui cum adhuc eſſet puerulus depręhenſus eſt frequenter relicto lecto ſuper terram accumbere quaſi iam delitias carnis abhorreſcens. Hoc idem etiam fecerunt multi alij quorum non eſt numerus tam noui, q̃ veteris teſtamenti, ſicut expreſsè patet de Ioſia de quo legitur.

gitur. 2. Paral. 34. quòd cœpit quærere dominum Deum patris ſui, cum adhuc eſſet puer.

SECVNDÒ quærendus eſt dominus meridie, & pręſertim ab his, qui eum non quæſierunt mane, aut ſi mane eum quæſierunt,& inuenerunt: fortè poſt ea peccando ipſum perdiderunt. Per meridiem,itaque adoleſcentia ſignificatur in qua ętate feruet humana ſenſualitas. Quia ergo tunc plus incaleſcit ardor libidinis,ideo diligentius quęrédus eſt dominus,qui per ſui præſentiam mitigabit,aut forte ex totò refrigerabit ſaltem ad tempus hmôi ardorem. In cuius rei figura Dan.3.legitur, q̃ cũ Nabuchodonoſor iuſſiſſet mitti tres pueros in fornacem ardétiſſimam, ignis illud non nocuit. Venit n. angelus dñi qui excuſſit flammam ignis de fornace,& fecit medium fornacis quaſi ventũ roris flantem,& non tetigit eos ignis,nec quicquam moleſtię intulit. Applicatio eſt facilis. Quis autem plus ferueat ardor libidinis, & tentatio dęmonis in meridie adoleſcentulę ętatis,patet per id quod legitur Nu.13.ubi dicitur,quòd Amalech aduerſarius filiorum Iſrael habitabat in meridie. Vbi per Amalech qui interpretatur lingens ſanguinem ſignificatur diabolus, qui dicitur lingere humanum ſanguinem per deſiderium quod habet de damnatione hominũ. Hic ergo Amalech rectè dicitur habitare in meridie, quia in plena, & virili ætate plus aduerſatur hominibus eos incendens igne concupiſcentiæ. In hoc ſimilis ſcorpioni, qui acrius pungit in meridie,ſecundum Plinium. Et hanc tentationem vocat Dauid pſal.90 Incurſum dęmonij meridiani,a qua præſeruat ſolus Deus. De quo ibi præmittit pſal. dicens, q̃ ſcuto,i. protectione circundabit te veritas eius. Veritas autem dñi protegẽtis hominem a tali incurſu dęmonij meridiani,eſt illa ꝓmiſſio ipſius de qua in fine eiuſdem pſal. cum ipſo ſum in tribulatione.i.in tentatione, ſed confidat homo tentatus de ſcuto,& protectione, quia eripiam eum faciendo cum tentatione prouentũ, & tandem glorificabo eum in cęlis ꝓp obtentam victoriam de incurſu dęmonij meridiani: in meridie,itaq; quærendus eſt dñs ideſt in adoleſcentula ętate ab his,qui prius eum non habuerunt, aut a quibus per peccatum receſſit Deus. Taliter aũt ipſum quæſiuit beatus Paulus qui Act.7.vocatur ado-

leſcen. Hoc autem fuit quando in terram proſtratus dixit Domine quid me vis facere? Act. 9. Hoc modo etiam quęſiuit dominum Maria Magdalena, quæ prius tanquam in meridie feruebat ardore libidinis, & hoc in adoleſcentula ętate, vt credi poteſt, ſed tandem corde compuncta, & in lamentis reſoluta ingreſſa eſt domum Simonis leproſis, ibi quærens medicum ſalutis, quem inuenit in menſa diſcumbentem, & eam ad miſericordiam benigne ſuſcipientem, cum ait illi, mulier remittuntur tibi peccata. Luc. 7. In meridie etiam quæſiuit dominum Matthęus. Similiter & Aug. qui. 39. ætatis ſuæ anno fonte ſacri baptiſmatis in Chriſto per Ambroſium regeneratus eſt. In tali ēt hora quæſiuit dñm Maria Ægyptiaca, Thais ſolemnis meretrix, & Pelagia, quæ ideo ſic nuncupata eſt, eo ꝙ eſſet pellagus iniquitatis, abyſſus perditionis, & vorago, atq; laqueus aĩarum ꝑ eam pereuntium. De qua dñs Anto. Fioren. 1. par. Cronicæ ſuæ, tit. 7 c. 9 §. 6. ꝙ pęnæ omnes ardore libidinis incendebat, qui eam contemplabantur. Totum. n. aerem muſci, & diuerſorum aromatum odore vbicũq; eſſet, replebat, quàm maxima pompa iuuenum, atq; puellarum pręcedebat. Quam videns quidam ſanctus epũs in tali faſtu, amare fleuit, eo ꝙ non tantum laboraret ornare animam ſuam virtutibus ad placendum Deo, ſicut illa corpus ſuũ ad placendum mundo. Sed poſtmodum abuſum tandem prædicationem viri Dei cõuerſa eſt ad Deum, atq; incredibilẽ ęgit pniam in flore ſuæ iuuentutis. Exemplo igitur huius peccatricis quęrẽdus eſt Deus in meridie florentis iuuẽtutis.

Tertiò quęrendus eſt Deus veſpere, & præſertim ab his, qui ipſum neglexerunt quærere mane, aut meridie. Veſpere autem quęrunt dñm qui ad ipſum conuertuntur. In fine dierum ſuorum, aut circa finem vitæ, ſeu in decrepita ætate. De quibus pſal. Cum occideret eos quærebant eũ & reuertebant̃, ſupple ad eum per cordis cõtritionem quo prius receſſerant per vitę immunditiam. Et tales ſignificãt per illos duos diſcipulos Chriſti Lucam, & Cleophã quibus eũtibus in Emaus ipſa die reſurrectionis aduesperaſcẽte iã die apparuit Xp̃s, quẽ in cordibus ſuis quęrebant videre. Luc. 24. Significantur etiam per illos decem Chriſti Apoſtolos quibus cũ ſero factum eſſet apparuit Chriſtus, Io. 20.

Io.20. & Lu. 24. Sed ſicut illi dubitauerunt de Chriſti pre ſentia putantes fantaſma eſſe.Ita,& merito dubitari poteſt illis,qui deberent Dominum quęrere cũ adueſperaſcit iam in eis dies vitæ naturalis. Et hoc eſt,quòd ait Aug.prout recitatur de pę.diſt 7.nullus. Timendum eſt de pęnitente ſero,quem morbus vrget,& pęna terret,ad veram vix veniet ſatisfactionem maximè , cum filijs , quos ille dilexit ante ſint præſentes,vxor,& mundus,multos ſolet ſerotina pæni tentia decipere.Item magiſter Sen. di.20.quarti poſt eundem Aug.dicit ſic. Difficile eſt, vt tunc vera ſit pęnitentia, quando ſera venit,quando cruciatus membra ligat, & dolor ſenſum opprimit,vt tunc homo vix valeat cogitare.Melior tamen eſt pęnitentia ſera,quàm nulla.Pęnitẽtia enim ſi in extremo vitæ hyatu venit,ſanat,& liberat.Hæc ibi. Patet ergo,quàm dubia eſt pœnitentia ſerotina , ſeu veſpertina,immò quam difficilis præſertim propter longuam aſſueſactionem in oppoſitum,& habituationem in peccatis. Propterea dicit Dominus Hiere. 13. Si mutare poteſt ethiops pellem ſuam, & pardus uarietates ſuas ſic vos poteritis beneſacere cum didiceritis malum. Benè ergo dictũ eſt.Eſa.55. Quærite Dominum dum inueniri poteſt,inuocate eum dum prope eſt . Derelinquat impius viam ſuam, videlicet tempore oportuno , & non expectando tempus vltimum,quia tunc multa impedimenta occurrunt.Propterea benè dicitur de regulis iuris.li. 6. ꝙ mora ſua cuilibet eſt nociua. Et ff.in antiquis de iuriſdictione omniũ iudicũ. l.ſi idem.§ ꝙ ſi mutuæ. Dicitur, ꝙ a certo propter incertũ non eſt recedendum.Modo certum eſt,ꝙ qui quærit Dominum in ſanitate , & bono tempore, atq; contrito corde ipſum inuenit . Incertum eſt autem ſi inueniatur ab eo , qui ipſum quærit in fine,quia non quærit ipſum forte propter ſe,aut cum dolore de peccatis, ſed timore gehennę. Nullus ergo recedat a certò propter incertum . Huic legi alludit verbum Aug.Homil.41. Et recitatur de pę.diſt. 7. Si quis ubi loquens de ſero pęnitente tandem concludit, dicens. Duæ res ſunt,aut ignoſcitur tibi,aut non ignoſcitur.Quid horum tibi futurum ſit neſcio . Ergo tene certum , ſcilicet pęnitentiam agendo dum ſanus es,quia ſic agendo ſecurus hinc exibis,& dimitte incertum, videlicet pęnitentia diffe-

rendo

rendo ad ultimum, quando, ſcilicet peccare non potes. Nã tunc peccata te dimiſerunt non tu illa. Quis ſi allegetur in contrarium de latrone moriente cum Chriſto cuius nulla priora merita leguntur, & tamen ad ſimplicem requeſtam ſuam, reſpondit Chriſtus. Hodie mecum, &c. Reſpondetur ꝙ illud fuit priuilegium perſonale. Modo priuilegium perſonale perſonam ſequitur, & cum ea extinguitur de regulis iuris. li. 6. Item. C. de legibus. l. quæ ex relationibus. Priuilegia non faciunt ius generale. Nullus ergo præſumat de tali priuilegio, quia mille contra vnum deciperetur nec expectet quærere Dominum veſpere, ſed potius mane, aut meridie, melius eſt, tamen ipſum quærere veſpere, quàm nunquam, ſed non eſt ſecurius.

Tertium folium roſæ quęrendi Dominum dicitur quomodo. Eſt ergo quæſtio, quomodo quærendus ſit Dominus. Ad hoc reſpondetur, quòd tribus modis, videlicet,

Perſeueranter.
Feſtinanter.
Frequenter.

Primò itaq; quærendus eſt Dominus perſeuerãter. Nam multi eum quæſierunt, qui tamen minimè eum inuenerunt, eo quod in quærendo non perſeuerauerunt. Sola ergo perſeuerantia in bono incepto facit eum inueniri, ſicut ille ſolus canis uenaticus prædam inuenit, & capit, qui eam vſque ad antrum ſuum inſequitur. Sic currite, inquit, Apoſtolus. 1. Corinth. 9. ut comprehendatis, ſupple brauium uitæ æternæ. Vbi gl. interl. Sic currite bene operando, ut comprehendatis, quia non omnis currens accipit, ideo ſic perfectè currite, ut compræhendatis. Pro quo notandum, ꝙ 4. ſunt genera canum uenatorum, quidam enim ſunt, qui optimè quærunt, ſed nõ accipiunt. Alij ſunt, qui per oppoſitũ non ſciunt q̃rere, ſed bñ capere. Alij ſunt. qui utrunque faciunt, benè enim quærunt, & melius accipiunt. Alij autem neutrum faciunt. Neq; enim ſciũt quærere, neque accipere ſicut ſunt groſſi maſtini, qui magis latrant poſt homines, quam poſt beſtias. Sic in mundo iſto ſunt. 4. genera hominum. Primi ſunt, qui Deum querunt in præſenti, ſed nõ accipiunt in futuro, ut ſunt illi, qui ſunt optimi in principio, ſed in fine efficiuntur mali retroceden

tes

tes de mirabilia ad defecit. Tales ergo quantumcunq; quærant Dominum in præſenti, & quantocunq; tempore, etiã uſque ad ultimum diem uitæ ſuæ, ſi nõ ſic perſeuerauerint in bono ipſum quærendo, minime eum capient in futuro quia ut dicit Greg. lib. 1. Moral. c. 11 exponens illud Iob. 1. Sic faciebat Iob cunctis diebus uitæ ſuę, & recitatur de pę. di. 3. in caſſum In caſſum, inquit, bonum agitur, ſi ante uitę terminum deſeratur, quia fruſtra ueloc ter currit, qui priuſ quam ad metas ueniat deficit. Item deuotus Bern. Epiſtola. 78. dicit, ꝙ cępiſſe bene agere non proderit, ſed quod abſit non perſeuerare contigerit. Secundi ſunt, qui benè capiunt Dominum quàmuis ipſum non ſciant prius quęrere cuiuſmodi ſunt paruuli prius baptiſmum decedentes. Tales nempe non quæſierunt Dominum in præſenti deficiente in eis rationis uſu, & tamen ſic decedentes benè capiunt ipſum. De quibus poteſt intelligi illud Eſa. 4. Inuenerunt me, qui non quæſierũt me. Hi ſunt ergo de quibus Chriſtus Matt. 19. Sinite paruulos uenire ad me, & nolite prohibere, talium enim eſt regnum cęlorum. Apoc. 1. Sine macula ſunt ante t. d. Tertij ſunt qui nouerunt benè quærere Deũ, & melius ipſum inuenire per gloriã, quales ſunt q benè incipiunt, & melius proficiunt euntes de uirtute in uirtutem quouſq; uideant Deum deorum in Syon, id eſt in eccleſia triumphantes, quæ ſpeculatur de alto cęli eccleſiam militantem. Et de talibus poteſt intelligi illud Matth. 7. Quærite, ſupple perſeueranter, & inuenietis, Quarti autem ſunt qui nec Deum querunt per fidem, ſpem, & charitatem, nec ſimiliter ipſum inueniũt per apertam uiſionem, ſicut ſunt omnes infideles, & generaliter omnes peccatores in malis ſuis perſeuerantes. Et de unoquoq; tali poteſt intelligi illud. 2. Parali. 15. Si quis non quæſierit Dominum moriatur. Studeamus ergo chariſſimi quærere Dominum perſeueranter,. ut ipſum tandem poſſimus inuenire in cœlo. Nec nos defatiget labor in quærendo, aut torpeat ſeu etiã pigeat uitæ longitudo, non denique nos decipiat bonorum factorum multitudo. Sed ſic iungamus manum ad aratrum, ut non reſpiciamus retro, quinimmo ſic bona agamus tanquam prius nihil boni egerimus, ſic enim conſulit Greg. 22. lib. Moral. c. 4. exponens illud pſal.

Dixi

Dixi nunc cępi. Si inquit laceſſere ab inchoatis bonis nolumus, valde neceſſe eſt, vt inchoare nos quotidie credamus. Hæc ille.

SECVNDÒ quærendus eſt Deus feſtinante. Eſa. 55. Quærite Dominum dum inueniri poteſt. Illi aũt feſtinanter quærunt Dominum, qui quęrunt ipſum in mane iuuentutis, de quibus prius dictum eſt. Item illi quærũt Dominũ feſtinanter, qui poſtquam peccauerunt, non addunt peccata peccatis, ſed abſque vlla procraſtinatione mox ipſum per cordis dolorem quærunt. Ita enim conſulit ſcriptura. Eccl. 5. Non tardes conuerti ad Dominum, & ne differas de die in diem, ſubito enim, &c. Iſta feſtinatio querendi Dominum ſignificata eſt per mago, qui viſa ſtella in Oriente ſignificante Chriſti natiuitatem, mox venerunt Hieroſolymam quærentes, & dicentes. Vbi eſt, qui natus eſt Rex Iudeorum. Math. Item ſignificata eſt per paſtores, qui ad vocem Angeli venerunt Bethleem quærere, & adorare infantem pannis inuolutum, & poſitum in præſepio. Luc. 2. Vnde Ambro. ſuper Lucam exponens illud verbum Luc. 2. Venerunt feſtinantes, &c. dicit ſic. Vides feſtinare paſtores, nemo enim cum deſidia Chriſtum requirit. Item, & tertio ſignificata eſt per illas mulieres deuotas, quæ valde mane vna ſabbatorum venerunt ad monumentum quærentes Dominicum corpus. Cito ergo quærendus eſt Dominus, & hoc propter periculum. Vnde Aug. ad fratres in Heremo ſermo. 71. qui intitulatur de non tardando conuerti ad Dominum dicit ſic. Quid tu peccator conuerti diſſimulas? Nonne homines ſubito moriuntur? Deus promittit tibi remiſſionem conuertendo a peccatis, ſecuritatem tibi non promiſit diu viuendi. Hæc ille. Debemus ergo facere in quærendo Dominum, quod facit canis venaticus in quærendo prædam ſemel amiſſam, qui cum omni feſtinatione hincinde circuire non ceſſat donec inueniat eã. Sic feſtinare debemus quærere Dominum per peccatum ſemel amiſſum.

TERTIO quærendus eſt Deus frequenter. pſal. Quærite Dominũ, & confirmamini, ideſt in quærendo eũ eſtote firmi, & feruentes per amorem. Sequitur, quærite faciem eius ſemper. Non ergo ad horam, aut ſemel, ſed omni

die,

die,& tempore. Vel ſemper,id eſt in proſperis, & aduerſis. Quidam enim obliuiſcuntur quærere Deum in proſperis ponentes omnem fiduciam ſuam in ipſis proſperis, & non in Deo. Sicut de filijs Iſrael legitur pſal. c. 5. quòd poſtquam miſit Deus ſaturitatem in animas eorum, obliti ſunt Deum, qui ſaluauit eos, qui fecit magnalia in Ægypto,mirabilia in terra Cham,terribilia in Mari Rubro.Frequenter tamen illi,qui non quærunt Dominum in proſperis ipſum, quærunt in aduerſis. pſal. Imple facies eorum ignominia,& quærent nomen tuum Domine.Vnde frequẽter legitur de filijs Iſrael tam in Exodo,quàm in libris Ioſue,& Iudicum atque pſalmorum,quòd clamabant ad Dominum cum tribularentur,qui eis miſertus de neceſſitatibus liberauit eos. Alij verò ſunt, qui quærunt Dominum in proſperis non propter ſe,ſed propter ſua.Io.6. Quæritis me, non quia vidiſtis ſigna quæ feci, ſed quia de panibus meis manducaſtis, & ſaturati eſtis. Et tales ſunt ſimiles canibus maſtinis,qui ſequuntur eos,qui illis applaudunt,& panem porrigunt,ſed cũ deficit panis, & vltra nihil eis porrigitur redeunt ad primum magiſtrum, propterea Aug.ſuper Ioan. tractatu 25.exponens prædictum verbum. Ioan. 6. Quæritis me,&c.dicit, quòd multi non quærunt Ieſum, niſi, vt illis benefaciat,ſecundum tempus. Alius negocium habet,quærit interceſſionem clericorum. Alius præmitur a potentiore,fugit ad eccleſiam, & talibus impletur quotidie eccleſia. Vix quæritur Ieſus propter Ieſum,cum tamẽ dicat. Quærite me,propter me. Hæc ille. Alij ſunt, qui non quærunt Dominum in proſperis nec ſimiliter in aduerſis, ſicut obſtinati peccatores, qui ſolent contra Deum murmurare in aduerſis, vtpotè in infirmitate, aut huiuſmodi. Vnde de Aza,legitur.2.Parali.16.ꝙ ęgrotauit dolore pedum vehementiſſimo,nec in infirmitate ſua quæſiuit Dominum,ſed magis in medicorum arte confiſus eſt. Quo non obſtante mortuus eſt. Huic Iudæo multi Chriſtiani ſunt ſimiles,qui in infirmitate potius recurrunt ad medicos corporum,quàm animarum. Cum tamen extra de pęni.& re.c.omnis vtriuſque ſexus.§.cum infirmitas. Medicis corporũ præcipiatur diſtrictè,vt cum eos ad infirmos vocari contigerit,ipſos ante oĩa moneãt,vt medicos aduocent

animarum, vt poſtquam fuerit infirmo de ſpirituali ſalute prouiſum, ad corporalis medicinæ remediū ſalubrius procedatur. Sed profecto argumentum per debet, ſoluitur, per non facit. Nam fermè omnes infirmi tunc primum quærunt medicos animarum cum deſperatur de valitudine bona corporis. Vnde dicebat quidam. Per Deum ego fui valde infirmus, ſed Deo gratias ego non fui confeſſus. Sunt tādem, & alij, qui quærunt Dominum in proſperis, & aduerſis ſcientes facere profectum ſuum de omnibus. Neq; enim in proſperis extolluntur ſupra ſe, neque in aduerſis deiciūtur animi virtute, ſed tenent in omnibus medium. Et hi valde rari ſunt Studeamus ergo in eorum numero aggregari. quod fiet ſi modo in præſenti laborauerimus quærere Dominum perſeueranter, feſtinanter, frequenter. Coronemus itaq; noſmetipſos dicta roſa quærendi Dominum in præſent, vt in die viſitationis coronemur a Domino roſa gloriæ, & honoris. Quam nobis concedat, qui, &c.

DE DOLORE CHRISTI IN CORONAtione. Sermo Quadrageſimusquartus

CORONEMVS nos roſis. Sap. 2.

POSTQVAM iuxta promiſſa in prologo operis huius, in ſuperioribus poſt quēlibet denarium ſermonum roſarū virginalium, addidimus ſermonem vnum quaſi imperti nentem materiæ, ſed nō myſterio de Dominica paſſione tractantem, & hæc ob reuerentiam groſſorū ſignaculorum in roſario virgineo apponi ſolitorū, ſupereſt eundem ordinem obſeruando, poſt vltimum denarium, ſubiungere ſermonem quartum de eadem Dominica paſſione. Et quoniam in primo ſermone prædictæ materiæ tractauimus de dolore Chriſti in circuncisione. In ſecundo de dolore eiuſdem in horto. In tertio de dolore eiuſdem in flagellatione, conſequenter in præſenti ſermone intendo loqui de dolore eiuſdem ſaluatoris noſtri Ieſu Chriſti in coronatione. Ideo autem talis ordo ſeruatur, vt quicquid in prædictis denarijs ſalutationum angelicarū oratur per efficaciam preciosiſſimæ paſſionis Chriſti meritorum reddatur,

datur, & ad vitam proſit æternã, & quamuis nonnulli roſarium ſuum ſeu pſalterium incipiant, orationem Dominicam tangentes primum groſſum ſignaculum in capite roſarij appoſitum, pleriſque tamen magis placet inchoandũ eſſe a paruo ſignaculo, quod eſt caput primi denarij, tum quia ſalutatio angelica in cœlis primum edita ab Angelo virgini Mariæ primo eſt annunciata, quàm oratio Dominica a Chriſto formata, & pronunciata. Tum quia mater Maria prioritate temporis, & naturæ præceſſit aduentum benedicti filij ſui. Tum quia finis eſt vltimus in executione quamuis ſit prior in intentione Modo quicquid ſalutando virginẽ matrem in quolibet denario pſallimus totũ ad honorem filij impendimus, & ordinamus, quia, inquit, diuus Hieronymus. 2. parte Epiſtolarũ ſuarũ. Epiſtola. 55. Si Deũ ore prophetico in ſanctis ſuis laudare iubemur, multò magis in celebritate beatæ Mariæ virginis matris eius oportet cũ hymnis, & canticis diligentius extollere, quia nulli dubiũ, quin totum ad gloriam laudis eius pertineat quicquid digne genitrici ſuę impenſum fuerit atq; ſolenniter attributum. Hæc ille. Et quoniã ſermones ſunt faciendi, ſecundũ materiam ſubiectã. 2. rethoricæ. Materia, autẽ Dominicæ paſſionis, & angelicæ ſalutationis alia eſt, & alia. Ideo omiſſo ſtilo ſermonũ roſarũ virginalium, in præſenti ſermone circa duo principaliter verſabitur noſtra intentio ſecundum materiæ exigentiam. Primò nempe deſcribemus Chriſti piam, & cruẽtam coronationem. Secundò ſubiungemus fructuoſam, & moralem inſtructionem.

QVANTVM ad primum eſt diligenter notandum, ꝙ Chriſtus voluit coronari ſpinis propter tres rationes, quarum. Prima eſt litteralis, quia ſcilicet ſic prophetatum fuerat, & pręfiguratũ. De prophetia quidem ſcriptũ eſt Can. 3. Egredimini filiæ Syon i. o vos Iudæi egredimini de ergaſtulo infidelitatis, vt ſitis filię Syon, & videte per fidem regem Salomonem, i. deſt Chriſtum omnia regentem, & homines Dei patri pacificantẽ in diademate, ideſt in corona ſpinea, quo coronauit eum mater ſua, ideſt ſinagoga, de qua natus eſt ſecundum carnẽ, in die deſponſationis illius, ideſt in die paſſionis, qñ ipſe factus eccleſiæ ſponſus ſanguinum, ſicut dicitur Exod. 4. Nunc etiã admonet ſpiritusſanctus quaslibet

bet animas deuotas, vt egrediantur de peccatis, & videant per deuotam mentis contemplationem regem Chriſtum in diademate ſpinarum quo coronatus eſt a Iudæis ſiue per miniſtris Pilati ad inſtantiam Iudeorum. Talis aut contemplatio ſeu meditatio doloroſę coronationis Chriſti, prodeſt ad ſuperbiam deprimendam. Cum enim conſideramus regem regum tam crudeliter ſpinis propter nos coronatum, inducimur ad humilitatis exemplum. Non enim decet ſub ſpinoſo capite membrum fieri ſuperbum. Item prodeſt ad æquanimiter ferendum aduerſa. Auguſt. enim ſuo manuali. c. 22. de ſeipſo loquitur dicens. Non inueni in omnibus aduerſitatibus meis tam efficax remedium vulnera Chriſti. De figura autem huius coronationis legitur. 1 Re. 23. q eo tēpore quo Saul perſequebatur Dauid, & quæreбat eum occidere, ipſe Dauid fugit in deſertum locum. Quo audito Saul cum ſuo exercitu cinxit Dauid in modum coronæ, vt caperet eum. Ad propoſitum? Saul qui interpretatur abutens, rectè deſignat Pilatum, qui abuſus eſt ſua poteſtate, quando intromiſit ſe de condemnatione Chriſti, tum quia Chriſtus erat eo ſuperior. Modo, vt dicitur. ff. in antiquis, de receptis arbitris. l. nam magiſtratus. Item. C. de legibus. l. digna vox. Minor in maiorem non habet imperium, tum quia Chriſtus erat perſona priuilegiata, & exempta, eo quod filius Dei patris, & ſacerdos in æternum, ſecundum ordinem Melchiſedech. Modo clericus in nullo caſu poteſt trahi ad forum iudicis ſecularis, ſiue pro cauſa criminali, ſiue pro cauſa ciuili, quòd ſi ſecus attentatum fuerit, iudex ſecularis poteſtate iudicandi priuatur. C. de Epiſco. & cleri. l. ſtatuimus. Ad idem eſt ius canonicum, vt patet. 11. q. 1. nullus, & in multis alijs capitulis, vbi dicitur, quod iudex ſecularis non debet cognoſcere de cauſa clericorum, niſi forte de conſenſu Epiſcopi. Idem etiam habere extra de fo. compe. ca. nullus. Item extra de iudicijs. c. qualiter. Hæc autem incidentaliter dicta ſunt ad probandum Pilatum abuſum fuiſſe ſua poteſtate in flagellando, coronando, examinando, & ad mortem condemnando Chriſtum. Et ita merito deſignatur per Saul, qui abutens intepretatur. Hic ergo Saul in modum coronæ cinxit Chriſtum per Dauid deſignatum,

gnatum, quandoquidem coronam de ſpinis impoſuit capiti eius. Dicit auté Nicolaus de Lyra, ꝙ iſta corona ſpinea fuit de Iuncis marinis acutis ad modum ſpinarum. Vnde refert ſe audiuiſſe a quodam viro, qui fuerat vltra mare, cum beato Ludouico, ꝙ ambulando iuxta littus maris ſenſerat a caſu puncturas dictorum iuncorum per ſotulares inter medios. Fecit ergo Pilatus colligi de huiuſmodi iuncis marinis acutiſſimis, & cum talibus parari coronam contumeliæ regi gloriæ, quàm milites Pilati impoſuerunt capiti Ieſu percutientes cum baculis ad penetrandum cerebellum eius, ex qua quidem percuſſione, & impreſſione caput pijſſimi Saluatoris mirabiliter vulneratum per totam faciem ſanguinem diſtillabat. Nec quidem mirum, quia vt dicit Chryſ. Ipſa corona ſpinea Saluatoris mille puncturis caput eius impleuit perforando os, & vſque ad cerebrum perueniens ex omni parte capitis. Bern. O homo vide quo amore dilexit te Deus: pro te enim coronatus eſt, vt te in cœlis coronaret. Ecce igitur, vt dicit idem Bern. Caput angelicis ſpiritualibus tremebũdum, ſpinarum denſitate pungitur. Patet ergo qualiter Chriſti coronatio fuit prophetata, & ſimiliter præfigurata.

SECVNDA ratio coronationis Chriſti eſt moralis. Ideo enim voluit Chriſtum coronari de ſpinis acutiſſimis, vt per hoc deſignaret, ꝙ gloria, & pompa mundana non eſt ſine anguſtijs, & ſpinis Item quòd reges qui coronantur corona aurea gemmis intexta in capite non ſunt abſque ſpinis, & aculeis dolorum, & amaritudinum in corde, vnde legitur de quodam coronando in regem, qui accipiens proprijs manibus coronam qua inſigniri debebat, ipſam diligenter voluebat, atque dicebat. O ſi quis ſciret quantis amaritudinibus anguſtijs, & ſolicitudinibus refertum eſt hoc diadema, nunquam ipſum capiti ſuo imponeret, ſed neque in terra iacens ipſum inde leuare vellet. Quia ergo corona regum habet ſecum annexas pene infinitas ſolicitudines ſpiritum ſuffocantes, hinc eſt ꝙ parum viuunt reges, & principes iuxta illud Eccl. 10. Omnis potentatus vita breuis. Vnde in libris Regum, & Paralipomenon aſſignantur breues dies quibus communiter regnauerunt reges Iuda, & Iſrael, vtpote de vno, ꝙ regnauerit annis duobus, & po-

ſtea mortuus eſt, de alio quòd annis quinque vel ſeptem, octo, vel huiuſmodi. De valde paucis autem legitur, quò d multo tempore regnauerint. Et adhuc breues dies illi quibus regnauerunt maximis ſollicitudinibus plenæ fuerunt. Propter quod quidam rex noſtri Eui ſolitus erat dicere ſe non habuiſſe meliora tempora, quàm cum ſine cura, & adminiſtratione regni eſſet. Sed quamuis ita ſit, nihilominus appetuntur mundani honores, gloria, & diuitiæ principatus, & poteſtates, pro quibus adipiſcendis, aut conſeruãdis mouentur prælia, ſequuntur mortes, infringúntur iura, inuaduntur alienæ poſſeſſionis, ſuſcitantur iurgia, multiplicantur proditiones. Cunque hæc omnia quis aſſecutus fuerit, tunc magis ſibi timet, vtpotè ſuſpicans multiplicatos ſibi inimicos. Vnde de Dionyſio tyranno refert dominus Antonius prima parte Cronicæ ſuæ, tit. 4. c. 1. §. 25. ꝙ poſtquam tyrannicè factus eſt princeps Siracuſanorum in tantum ſibi timuit, ꝙ ſemotis amicis in eorum locum ferociſſimos Barbaros quibus latera ſua committeret, ſubſtituit. Deinde Barbitonſorum metu filias ſuas arté illam docuit, quibus adultis non eſt auſus illis barbam ſuam radenda cõmittere, ſed cum ferro ignito ſibi barbam adurebat. Hoc autem ideo fecit, quia odio erat omnibus hominibus. Hæc ibi. Patet ergo quòd regia corona nõ eſt abſque aculeis pũgentibus. Quod deſignatum eſt per myſterium coronationis regis Chriſti ex ſpinis acutiſſimis.

Tertia ratio coronationis Ieſu Chriſti eſt myſticalis. Ideo enim voluit ex vepribus coronari Chriſtus, vt doceret nos ad coronam gloriæ cęleſtialis non niſi per ſpinas tribulationum, & aduerſitatũ poſſe peruenire. Act. 13. per multas tribulationes oportet nos intrare in regnũ Dei, in cuius rei ſignum poſuit dominus angelum ante Paradiſum voluptatis tenentem flammeum gladium atque verſatilem ad cuſtodiendam viam ligni vitæ. Gen. 3. Refert ét Hiero. 3. parte epiſtolarum ſuarum, epiſt. 39. ubi ſcribit ad Ruſticum monachum dicens eſſe quoſdam montes aureos quos adire propter gryphes, & dracones, & immenſorum corporum hominum monſtra eſt impoſſibile aut per difficile. Legitur etiam Num. 13. ꝙ illi homines quos miſerat Moyſes in terram promiſſionis ad explorandum eam cum

inde

inde rediſſent, dixerunt ei. Terra ad quam miſiſti nos, cultores fortiſſimos habet, & vrbes grandes, atque muratas. Stirpem Enac vidimus ibi de genere giganteo cui comparati quaſi locuſtę videbatur. Multa etiam alia difficilia impedientia greſſum dictæ terræ ibi narrantur. Per quæ omnia deſignatur, ꝙ non niſi per aduerſa, & ardua obtinere poſſumus coronam gloriæ, dicente Apo. 2. Thim. 2. Qui certat in agone non coronabitur niſi qui legitimè certauerit. Si itaque fratres mei chariſſimi optamus coronari in cęleſtibus aduerſa huius mundi timere nõ debemus, ſed ęquanimiter ferre, & interdum aggredi. Audite quæſo magnũ illum doctorem Eccleſiæ Auguſtinũ in ſuo manuali. c. 15. ſic inquientem. Si quotidie oporteret nos tormenta perferre, ſi ipſam gehennam longo tempore tollerare, vt ipſum in gloria ſua videre poſſemus, & ſanctis eius ſociari, nonne dignum eſſet pati omne quod triſte eſt, ut tanti boni tantæque gloriæ participes haberemur? hæc ille. Item Chryſo. ſuper Matt. homil. 55. Si inquit in ignem eſſet ſaliendum, ſi in enſes atque mucrones incumbendum, magno animo cuncta perferamus, vt ineffabilem illam gloriam aſſequamur. hæc ibi. Studeamus ergo chariſſimi Chriſtum imitantes aduerſa pati, ſi velimus ab ipſo tandem gloria, & honore in cœlis coronari, & præ oculis ſemper habeamus eiuſdẽ Saluatoris noſtri duram coronationem, præcipue autem pſallendo Roſarium virgineum, ſuper quartum groſſum ſignaculum, ſeu granum aliquantiſper immoremur, corde & ore legentes orationem dominicam ob reuerentiam ſæpedictę pijſſimæ coronationis, vt ſic mereamur tandem ab ipſo Chriſto gloria, & honore coronari in cęlis. Et ſic patet deductio primæ partis huius ſermonis.

POSTQVAM diffuse viſum eſt de dolore Chriſti in coronatione, & de triplici ratione quare voluerit ſic doloroſè coronari ſpinis, conſequenter videndum eſt, quomodo ad exemplar illiusdebemus ornare pauperculas animas noſtras roſa coronationis, non tamen qualiſcunque ut infra dicetur. Pro quo eſt notandum, quòd eſt triplex corona, videlicet

Plumbea. Argentea. Aurea.

PRIMA igitur corona vocatur corona plumbea qua

coronantur miſeri peccatores. Et benè dicitur corona plũbea, quia ſicut plumbum interdum relucet, & politũ apparet, ſi tñ tangatur ſtatim polluit digitum, vel manum tangentis ita, & peccata videntur, quãdoq; hominibus, qui tẽtantur lucere, & hoc propter ſui delectationẽ ſicut ſpũali ter patet in venereis operib⁹, in cibis, & potib⁹, in mũdanis honoribus, in diuitijs tẽporalibus, in letitijs ſecularibus, & huiuſmodi. Sed profectò ſi quis ea tangere voluerit per cõſenſum mox ſcientiam eius polluent turpiter. Sunt autem ſpiritualiter tria genera hominum peccatorum, qui coronare ſe uolunt corona plumblea peccati.

PRIMI ſunt ſuperbi, & elati, qui volunt ſe coronare honore, quo digni non ſunt, ſiue in appetendo dignitates eccleſiaſticas, quo ad clericos, ſiue in procurando officia publica per phas, & nephas, quo ad laicos. Sed attendãt tales, ꝙ tã ipſi quàm eorũ corona reprobatur, & maledicitur in ſacra ſcriptura. Eſa. 28. Væ coronæ ſuperbiæ. Nonne maledixit Deus coronæ ſuperbiæ primi Angeli, qñ quidẽ interdixit ſibi domũ ſuam cęleſtem, & deiecit eũ in profundũ abyſſi dicens. Ad infernũ detraheris in profundũ laci, dicebat enim ille primus Angelus in corde ſuo. i. ex abundanti ſuperbia in cęlũ conſcendã ſuper aſtra Dei exaltabo ſoliũ meum. i. ero in cęlo cæteris creaturis ſublimior, hoc forte pro tãto dixit, quia tunc cognouit humanitatem Chriſti eleuandam ſuper oẽs Angelos, vel quia forte cognouit Dei genitricẽ ſuper choros Angelorum exaltandã ad cęleſtia regna, & ideo talibus inuidit, & ex maxima ſuperbia dixit, Ero ſimilis altiſſimo. i. primus prius ipſum, & ſibi quodammodo ęqualis. Sed factus eſt totũ oppoſitũ illius, quod cogitabat. Nã quanto plus voluit ſuperbiẽdo ſe exaltare tanto plus humiliatus eſt, & hoc volunt prædicta verba. Ad infernũ detraheris cũ ſuperbia tua. Et qui in procinctu recepturus erat coronã gloriæ ſi perſeueraſſet in gr̃a Dei, irreparabiliter ipſam amiſit, & æternũ ſuppliciũ incurrit, ita, vt merito dicere poſſit illud Iob. 19. Abſtulit ſupple Deus coronã de capite meo. Nonne ẽt corona ſuperbiæ, voluerunt ſe coronare filij Alexandri Magni, qui poſt mortẽ patris impoſuerunt oẽs ſibi dyademata, & filij eorum prius eos, & multiplicat ſunt mala in terra. 1. Mach. 1. Nõne ſimiliter corona

rona ſuperbiæ uoluit ſe coronare Roboam filium Salomonis cũ dixit, minimũ digitum ſuũ groſſiorem dorſo patris ſui? 3. Reg. 12. Nonne ẽt benè coronatus ſuperbia magna erat Pharao, cum Moyſi, & Aarõ dicentibus, hæc dicit Dominus Deus Iſrael. Dimitte populũ meũ, vt ſacrificet mihi in deſerto. Reſpondit cum arrongantia magna dicẽs. Quis eſt Dñs, vt audiã vocem eius, & dimittã Iſrael. Neſcio Dominũ, & Iſrael non dimittã Exo. 5. Nonne deniq; ſuperbia magna coronatus erat rex ille ſceleratiſſimus Anthiochus, qui decreuerat Hieroſolymã totaliter delere. Sed benè humiliauit eũ Deus, qñ quidẽ percuſſit eũ inſanabili, & inuiſibili plaga. 2. Mac. 9. De ſuperbia ẽt Nichanoris legitur in eodẽ li. c. 15. ꝙ cũ ſui monerent eũ ne cõmitteret bellũ contra Iudęos in die ſabbati, ſed honorẽ tribueret diei ſabbati, & illi, qui vniuerſa cõſpicit: Interrogauit eos ſi eſſet aliquis potens in cęlo, qui imperaſſet cuſtodiri diẽ ſabbati. Et reſpondẽtibus illis, ꝙ ſic, ſubiunxit cũ ſuperbia magna. Et ego inquit, potẽs ſum ſup terrã, qui impero ſumi arma. Sed nõ euaſit iudiciũ Dei. Nam diuintus in bello contra Iudã Machabeum inito interijt. Et breuiter deficiet mihi tẽpus omne ſi oẽs ſuperbos dinumerare voluero quos percuſſit, & humiliauit Dominus. Benè ergo dictum eſt prius, videlicet Eſa. 28. Vę coronæ ſuperbiæ. Et poſt pauca pedibus conculcabitur corona ſuperbiæ, quia omnis, qui ſe exaltat, humiliabitur. Lu. 14.

Secundi homines volentes ſe coronare corona plũbea peccati, ſunt homines dediti ludis choreis laſciuij, & inſolentijs atq; vanitatibus ſeculi, qui mutuosè inuitant dicẽtes illud Sap. 2. Venite coronemus nos roſis antequam marceſcant. Ibi etiam multa alia laſciuijs ſpurcitijs, & immunditijs plena continentur ad quæ mutuo ſe alliciunt peccatores, & mundani homines. Textus planus eſt. Et certè valde fatui ſunt hoĩes volẽtes in præſenti coronare ſeipſos roſis. i. mundanis ſolatijs, quia ſicut flos roſæ cito deperit, ita, & mundana ſolatia cito deficiunt; tormẽta aũt inferni, quæ per talia acquirunt ſine fine permanent tales ergo mũdani hẽs quærẽtes delitias ſuas in iſtis inferioribus, & caducis rebus ſimiles ſunt paruulis ſcolaribus, q ſemel in anno faciũt ſibi regẽ, q eſt in magna gł̃ia pro vna die, ſed in craſtino co-

rona ab ipſo tollitur,& proprijs veſtibus iterum induitur, & ſic regno ſuo deficiente remanet in miſericordia ſicut ante quinimo erubeſcit prius modum vilibus indui ſicut prius.da etiam exemplum de ill s,qui in ſpectaculis,aut ſimilibus actibus effigientes perſonas regum, aut imperatorum deauratis interdum induuntur veſtibus,& tunc reputant ſe multum glorioſos. Sed cum oportet talia relinquere, triſtes efficiuntur, reminiſcentes prioris gloriæ, ita in propoſito dicendum eſt de illis, qui in præſenti ſtudent ſe coronare roſis vanitatum huius ſeculi.Nam cùm tales per mortem velint,nolint, relinquerint ornatum veſtium, formoſitatem corporum,laſciuias prauorum operum,& videbunt ſe viles,& deformes per culpam, tunc maximè triſtabuntur,& erubeſcent.Nouerint ergo tales,quòd niſi ſe correxerint de corona mundanæ gloriæ, quæ eſt exterius,deſcendent ad coronam miſericordiæ,& triſtitiæ, quæ eſt inferius.Eſa.22.coronans coronabit te: ſupple Deus tribulatione,de hoc hiſtoriam habemus act.12.vbi legitur,ꝙ Hærodes veſtitus veſte regali ſedit pro tribunali, & concionabatur ad populum,videlicet loquendo valde egregie.Populus autem acclamabat Dei voces,& non hominis. Dicebãt enim illi adulando, ꝙ talis eloquentia non erat hominis puri,ſed deitatem habentis. Confeſtim,autem percuſſit eũ Angelus Domini, videlicet vehementi dolore ventris, vt dicit Ioſephus.2.li.antiquitatum, eo ꝙ nõ dediſſet honorẽ Deo,& conſumptus a vermibus expirauit. Computreſcentibus enim eius inteſtinis generabantur ibi vermes eum interius corrodentes. Ecce ad quem finem perducit vanitas huius ſeculi,vtpotè nihil prius ſe relinquens niſi fęda veſtigia,culpam horribilem,& pęnam interminabilem. Quod animaduertẽs quidam regens Pariſien. ſęculum relinquit. & religionem intrauit. Hic enim cum finem impoſuiſſet lecturę artium, toto vno die dedit ſe ſolatijs mundialibus cum ſcolaribus ſuis,vtpotè egregiè potando,choreas ducẽdo,& multis alijs vanitatibus vacando. Cunq; ſero facto rediſſet domum,dixit diſcipulis ſuis. O chariſſimi iuuenes nõne hodie benè duximus vitam ſolatioſam. Et nunc quid nobis melius,& quæ vtilitas in talibus niſi perditio temporis,conſumptio denariorum, fatigatio corporum, & quod dete-

deterius eſt Dei grauis offenſa remanſit nobis?Et tali ergo conſideratione in tantum exhorruit vanitates priores, quod ſeculo relicto cum nonnullis de diſcipulis ſuis religionem intrauit,vbi vſq; ad vitæ terminum feliciter perſeuerauerunt. Eiecit ergo a ſe coronam plumbeam mundanæ vanitatis, vt acciperet coronam auream expreſſam ſigno ſanctitatis.

TERTII homines,qui coronantur in præſenti corona plumbea ſunt reges,& principes huius ſeculi. Nam, & ſi capitibus Imperatorum imponatur dyadema auream, & regibus corona aurea, principibus quoq; maioribus ſertũ aureum,omnem tamen talem coronationem reputo,& voco plumbeã,quia ſicut plumbum eſt materia molis, & paruę reſiſtentiæ reſpectu ferri,& multorum aliorum metallorum, Ita, & omnis dignitas temporalis huius ſeculi eſt valde mollis,& fragilis,paruæq; reſiſtentiæ contra ęgritudines,& infirmitates, potiſſimè autem contra mortem. pſal. Quis eſt homo,qui non viuet,& non videbit mortem?q.d. nullus.Vnde quidam poeta. O mors fera mors nequã,quæ nulli parcis,ſed equam das cunctis legem,rapiens cum paupere regem. Quinimo reges,& principes frequenter citius moriuntur, quam pauperes,& ruſtici, vt prius dictum eſt, Eccleſiaſt.10.Omnis potentatus vita breuis.Cunq; mortui fuerint,perit cum eis omnis faſtus ,pompa, & gloria quam in præſenti habuerunt, Pſal. Ne timueris cum diues factus fuerit homo , & cum multiplicata fuerit gloria domus èius. Quoniam cum interierit,non ſumet omnia, neq; deſcendet cum eo gloria eius. Quinimmo tales quacunq; fulgeant in preſenti dignitate, ſi abutantur ſua poteſtate deſcendẽt in locum tormentorũ cum Pharaone,& cæteris tyrannis principibus. Et tunc dicent illud Tren. 5. Defecit gaudium cordis noſtri, verſus eſt in luctum chorus noſter. Cecidit corona capitis noſtri. Et benè dicitur. Cecidit corona capitis noſtri, quia vt dictum eſt per mortem cadit omnis honor, & gloria munda ab homine quantumcunq; ſublimi,& potente. Nec remanet aliud de omni gloria huius ſęculi in malis principibus niſi pęna æterna,quam patientes, dicent id quod ſequitur, vbi ſupra, væ nobis, quia peccauimus. Quis autem per mortem cadat omnis gloria,

& decor ab homine quantumcunque nobili, neque aliud ſuperſit ex parte corporis niſi fetor, per pulchre oſtendit beatus Auguſtinus in tractatu de vanitate huius ſeculi ita dicens. Conſiderate diuitum ſepulchra, vel eorum, qui ante pauca tempora vobiscũ erant, & videte quid ſunt vel quid eis diuitiæ ſeculi profuerunt. Ecce ex eis nihil niſi cineres remãſerunt. Qui ſi modo loqui poſſent, hæc vobis dicerent. Vt quid infelices tantum pro ſeculi vanitatibus diſcurritis, vt quid vos criminibus, & vitijs replețis? Conſiderate oſſa noſtra, vt vel ſic vobis horreat cupiditas, & miſericordia veſtra. Quod vos eſtis, nos fuimus, & qđ nos ſumus vos eritis. Itaq; fratres chariſſimi hac ſolicita conſideratione penſate, & expaueſcite, atq; diẽ mortis ante oculos vr̃os ſemper ponite, & ad emendationem morum quantũ poteſtis feſtinate. Hæc ille. Ex quibus verbis patet quõ ab homine per mortẽ cadit quicquid pulchrũ eſt viſu, etiã ab imperatoribus ſicut a pauperibus. Vñ refert, idẽ Aug. ad fratres in eremo. ſer. 48. qui intitulatur de cura animæ, ꝙ cum ipſe ſemel eſſet Romæ ductus fuit a Pontiano præfecto ad vidẽdum cadauer Cæſaris in ſepulchro. Et vidi, inquit, ꝙ eſſet omnino putredine circundatũ, ventrẽ eius diruptũ pro ſpexi & vermiũ cateruas ꝑ ipſum tranſeuntes, duo quoq; famelici buffones in foueis oculorum ſuorũ paſcebantur. Crines eius non vltra adhęrebant capiti, dentes eius apparebant labijs conſumptis, & reuelatũ erat narium ſuarũ fundamentum. Et intuens matrem dixit ei, Heu vbi nã eſt præclarum Cæſaris corpus? Vbi magnitudo diuitiarum, vbi caterua baronũ, & nobiliũ, vbi acies militum, vbi apparatus delitiarum, vbi canes venatici. Vbi veloces equi, vbi cantãtes aues, vbi Thalamus depictus, vbi lectus eburneus, vbi regalis thorus, vbi imperialis thronus, vbi mutatoria veſtimentorum, Vbi capilli ſolares, vbi præclara acies, vbi omnia, quæ ſub cęlo ſunt. Tenamque verebantur homines, te timebant principes, te colebant vrbes, te formidabant omnes; vbi nam quæſo ſunt hæc omnia. Quo iuit tua magnificentia? E reſpondit mater pietate plena. Fili omnia pariter ſibi defecerunt quando defecit ſpiritus eius, & cum in ſepulchro triũ brachiorum captiuatum reliquerunt, cum fetore, & putredine. Eya ergo fideles Chriſti conſiderate

quid

quid ſumus, & agite pęnitentiam, antequam mors naturę inimica vos aggrediatur. Hæc ille. Patet ergo, quàm facilis eſt corona imperatorum, quæ cadit de capite eorum per mortẽ, propter quod meritò eam plumbeam prius appellauimus. Et ſic patet de primo folio roſæ coronationis.

SECVNDA corona dicitur corona argentea virtutis, & gratiæ qua coronantur animæ deuotæ in præſenti a Deo In cuius figura legitur Apoc. 12. q̃ Io. vidit mulierem amictam ſole habentem lunam ſub pedibus, & gerentem in capite ſuo coronam ſtellarum duodecim. Ad propoſitũ iſta mulier eſt anima deuota amicta ſole, ideſt preſentia Dei per gratiam, habens lunam, ideſt peccatũ ſub pedibus, quia ipſum calcat eius actore Diabolo. Gen. 3. Ipſa conteret caput tuum. Corona in capite huius mulieris eſt ornatus animæ, vel gratia diuina, ſtellę. 12. ſunt. 12. virtutes decorantes huiuſmodi mulierẽ tanquam. 12. lapides præcioſi. Et hæ ſunt mentis puritas, & innocentia feruens charitatis, & amicitia dulcis pietas, atq; clementia morum dignitas, & excellentia, ſenſus, maturitas, atque prudentia cordis humilitas, & ſubiacentia, pia benignitas, & complacentia mentis ſublimitas, & eminentia, pungens aſperitas, & pęnitentia, fortis ſtabilitas, & patientia longa ſoliditas, & permanentia Dei timoroſitas, & reuerentia. Iſti ſunt ergo. 12. lapides pręcioſi, vel duodecim ſtellę in corona perfectionis cuiuslibet deuotæ animæ, vel iſte. 12. ſtellę, quæ opponuntur in corona perfectionis animæ deuotæ, ſunt ſequentes. 12. virtutes, videlicet tres Theologicè, fides, ſpes charitas, quatuor morales, prudentia, temperantia, fortitudo, iuſtitia, ſic tamen, q̃ prudentia ponatur in parte anteriori cum ſit auriga virtutum, & doceat, quæ agenda, & quæ vitanda, temperantia ad partem dexteram, quę moderatur proſpera, & facit eis benè, & laudabiliter vti. Fortitudo debet poni ad partem ſiniſtram, eo q̃ facit virtuosè aggredi, & ſuſtinere aduerſa huius mundi. Iuſtitia, autem poni debet ad partem poſteriorem dictæ coronæ eò, q̃ facit emendare errata, & ipſa punit. Sunt denique quinque alie ſtellæ in dicta corona virtutis qua decoratur anima deuota, & illę ſunt quinque virtutes intellectuales, quæ ſunt ſapientia, ſcientia, intellectus, prudentia, ars. Et dicuntur

tur

tur hæ virtutes intellectuales, eo ꝙ perficiunt intellectum in ordine ad uerum, ſicut iuſtitia, fortitudo, & temperantia voluntatem in ordine ad bonum, ecce ergo quomodo anima deuota gerit coronam ſtellarum 2. in capite ſuo. Sed præter talem coronationem generalem cuilibet animæ fideli, ſunt tres ſtatus hominum, qui coronantur exterius in capite in ſignum, ꝙ interius debet correſpondere aliqua corona virtutis ſpecialis.

PRIMÒ igitur coronantur exterius in capite imperatores, & reges in ſignum potentiæ quorum corona ex auro conflatur, & gemmis ornatur. In ſignum, ꝙ in ſe debēt eſſe boni, & virtuoſi. Item, quòd debent eſſe potentes reſiſtere malis punire delinquentes fouere atque tueri bonos. Quia vt habet. ff. in antiquis de officio preſidis. l. cōgruit: princeps prouinciæ debet purgare prouinciam malis hominibus. Propterea dicitur eis. Sap. 1. diligite iuſtitiam, qui iudicatis terram. Eſt autem iuſtitia reddere vnicuiq; quod ſuum eſt. Debent ergo reges, & principes terreni diligere iuſtitiā reddendo malis pęnam, bonis uerò, & oppreſſis defenſionem. Vel dic, ꝙ ſpiritusſanctus præcipit regibus, & principibus, qui iudicant terram, ideſt terrenos, & uitioſos homines uel terram, ideſt corpora terrena, non autem iudicant animas, vt diligant triplicem iuſtitiam, unam quo ad ſe ſobriè uiuendi, aliam quo ad proximum iuſtè ſe habendo, aliam ad Deum piè conuerſando, & nota, quòd tales debent primo facere de ſe ipſis ſi qua viderint in ſe corrigenda. Quod cum fecerunt aptiores erunt ad faciendum iuſtitiam de alijs. In cuius rei ſignum ſaluator. Io. 8. dixit Scribis, & Phariſeis de muliere adultera. Qui ſine peccato eſt, ueſtrum primus in illam lapidem mittat. q. d. puniatur peccatrix, ſed non a peccatoribus. Impleatur lex quam allegatis, ſed non a tranſgreſſoribus legis, quia turpe eſt doctori cum culpa redarguit ipſum. In quo enim, inquit, Paulus. Rom. 2. alium iudicas, teipſum condemnas. Propterea. 3. q. 7. iudicet dicit Ambro. Iudicet ille de alterius errore, qui non habet in ſeipſo, quod condemnet. Iudicet, qui non agit eadem, quæ in alio putauerit punienda, ne cū de alio iudicat in ſe ſententiam ferat. Hæc ibi. Huic ſententiæ alludit uerbum Senecæ de uerborum copia, dicentis, ꝙ æquus iu

dex

dex non aliam de ſua aliam de aliena cauſa ſententiã fert, iſtud autem eſt contra multos principes,& iudices,qui uitioſè uiuunt, & execrabilia uerba ore proferunt, quæ etiã pudet dicere , ſubditos ſuo malo exemplo ad ſimilia inducentes pauperes excoriant,& lanam de dorſo tollunt, publica officia plus offerenti uẽdunt,quos gratos habent nullo habito reſpectu ad merita in Epiſcopos, & Abbates extollunt. Multa,& his ſimilia agunt non abſq; graui periculo animarum ſuarum.Sed de hoc hactenus.

SECVNDÒ coronantur exterius in capite præſules, & pontifices in ſignum ſanctitatis eximiæ. Tales nempe deferunt mitram loco coronæ. Et eſt hic ualde notandum, ꝙ mitra cum qua conſecrantur, & ſimiliter cum qua ſepeliũtur eſt de tela alba,& munda per quã ſignificatur uitæ ſanctitas quam obſeruare debent toto tempore cõſecrationis ſuæ uſque ad terminum uitæ.Propter quod dicit Apoſt.1. Thi.3. ꝙ oportet Epiſcopum irreprehenſibilem eſſe, ideſt ſine peccato notabili.Item Tit.1. Oportet Epiſcopum ſine crimine eſſe. In cuius figura dicit Dominus ad Moyſen.Leui.21.Homo de ſemine tuo,qui habuerit maculam non offert panem Deo ſuo. Valde ergo expediens eſt Epiſcopum ſine crimine eſſe,ut poſſit alios liberius arguere, ut habetur in decre.diſt.25.c.primum. Nec certè ſufficit ei æqualem cum ſubditis gerere uitam , ſed ſicut eſt honore ſuper illos ſic, & uita debet eſſe præſtantior, ut habetur. 8. q.1. nec ſufficere.Item Greg.in ſuo paſtorali.c. 12. Tantum inquit debet actionem populi tranſcendere actio præſulis quantum diſtare ſolet a grege uita paſtoris. Ratio autem cur tanta ſanctitas requiritur in Epiſcopo,eſt,quia rector eſt aliorum,& ſecundum eum regunt ſe ſubditi. Quia ut habetur Eccl. 10. ſecundum iudicem populi ſic, & miniſtri eius.Et qualis eſt rector ciuitatis,tales,& habitantes in ea. Hinc Aug.fratres in eremo ſer.42. qui intitulatur de uita, & moribus clericorum.Sicut,inquit,impoſſibile eſt dęmonem in malo obſtinatum intrare paradiſum, ſic impoſſibile eſt paſtoribus luxurioſis auaris, & ſuperbis,ſubditos,caſtos,humiles,& bonos facere,qui neceſſe eſt,vt talis ſit grex qualis ſit,& rex.Hæc ille. Caueatur ergo Domini Epiſcopi, & paſtores eccleſiæ ne malè uiuendo, & ſubditos per-

uerſo exemplo corrumpendo, tandem in infernum miſerabiliter deſcendant, & illos ſecum trahant in ſuæ damnationis augmentum.

Tertiò coronantur exterius in capite magiſtri, & doctores in ſignum veritatis cognitæ. Datur enim graduatis clericis, & præcipuè doctoribus biretum ad caput loco coronæ, & hoc in teſtimonium ſciẽtiæ, & doctrinæ, qua dotantur, & coronantur interius. Poetæ etiam coronãtur Romæ corona de lauro. Item Iſido. dicit, ꝙ antiquitus poetæ coronabantur edera in ſignum viuacis ingenij, pro eo, ꝙ edera gallice verè ſemper viret. De corona igitur ſcientiæ, qua interius inſigniuntur doctores, poteſt intelligi illud pſal. Poſuiſti (tu ſupple Deus,) in capite eius, (videlicet doctoris Theologi) coronã de lapide precioſo. Corona itaq; de lapide præcioſo notitiam ſacræ ſcripturæ deſignat, quã ponit Dominus in capite. i. in intellectu hominis, & hoc per reuelationem. Eſt enim Theologia ſcientia diuinitus inſpirata, ſecundũ Apoca. 2. Thi. 3. Benè autem, dicitur iſta corona de lapide præcioſo propter ſui dignitatẽ, & obiecti nobilitatem, quod eſt Deus. Cæteræ enim ſcientię humanæ pro maiori ſui parte ſunt vanę, ſed iſta ſolida, ideo cõparatur lapidi. Itẽ ſunt aliquæ ſcientiæ humanæ ſolide quidem vt ille, quæ tractãt de moribus cuius modi ſunt ethice Ariſtotelis, ſed nõ ſunt lapides præcioſi, eo ꝙ nõ faciũt cognoſcere Deũ, & diuina, quemadmodũ facit Theologia, corona aũt ſacræ ſcripturæ tot habet lapides præcioſos, quot veritates in ſe cõtinet. Vñ legit̃ de B. Thoma de Aquino inſigni doctore eccleſiæ, ꝙ poſt obitũ ſuũ apparuit cuidã fratri habens capã ex oĩparte lapidibus præcioſis, & mirũ in modũ ſplẽdentibus intextã, & hoc ꝑꝑ eminentẽ ſcientiã, qua claruerat in terris. Et de hoc canit eccleſia dicẽs. Sertũ geſtans cũ torquæ duplici capa gẽmis ornata cernit̃, &c. Sed proh dolor hac tempeſtate multi ſpernunt hanc coronam ſacræ ſcripturæ, quamuis de lapide præcioſo, & quærunt ſibi neſcio quas coronellas, ideſt vanas ſcientias, quæ forte ſunt de pane lucrando, ita, vt hodie videamus impletum, quod prædixerat Paulus. 2. Thi. 4. Erit, inquit, tempus cum ſanam doctrinam non ſuſtinebunt, ſed ad ſua deſideria coaceruabunt ſibi magiſtros prurientes auribus. A veritate

quidem,

quidem, ideſt a ſcientia ſacræ ſcripturæ, quæ ex omni partē referta eſt veritate auditum auertent ad fabulas autē conuertentur, ideſt ad ſcientias vanas. Tu verò magiſter bone vigila, ſcilicet in ſtudio ſacræ ſcripturæ in omnibus labora, ideſt labora in prædicto ſtudio ad profectum, & ſalutē omnium. Opus fac Euangeliſtæ anunnciando, & prædicando bonum, ideſt verbum ſalutis; miniſterium tuum imple, vt ſcilicet non ſis doctor verboſus, ſed operoſus, quia, qui fecerit, & docuerit hic magnus vocabitur in regno cęlorū Mat. 5. Nā miniſterium tuū implendo opere, præter auream, acquires ſpeciale præmiū, videlicet aureolā doctorū in cęlo.

Tertia corona, dicitur corona aurea præmij, & gloriæ cęleſtialis, qua coronantur animæ beatæ in cęlis, & de hac corona rectè poteſt intelligi illud Eccl. 45. Corona aurea ſuper caput eius. ſ. beati, expreſſa ſigno ſanctitatis, quia talis corona non datur niſi ſanctis, & iuſtis, gloria honoris eſt ſupple talis corona cuilibet beato, & opus virtutis eſt ſupple cauſa meritoria, ꝙ detur alicui talis corona aurea, quæ importat præmium eſſentiale, datur etiam aliquibus propter excellentiam operis aliud præmium ſpeciale accidentale tamē, quod vocatur aureola. Quod quidem premiū datur doctoribus martyribus, & virginibus. Loquēdo ergo de corona aurea, quæ importat, premium eſſentiale notandum, ꝙ talis corona datur ſpecialiter tribus generibus hominum, videlicet.

Deuotè pſallentibus.
Strenue certantibus.
Bene perſeuerantibus.

Primò igitur datur corona aurea gloriæ deuote pſallentibus, & maxime viris eccleſiaſticis nō tam ore quā corde Domino pſallentes, in cuius rei ſignum communiter in choro eccleſiarum cathedralium, & magnarum abbatiarum ponitur vna corona cuprea, vel ferrea in medio chori ſurſum ſuſpenſa, vt ibi reſpicientes clerici ſeu religioſi non afficiantur tedio, ſed meditentur de corona gloriæ cęleſtis, quæ eis præparatur, & reſeruatur a Domino. Quibus etiam dici poteſt illud. 1. Pet. 5. Cum apparuerit princeps paſtorum percipietis immarceſſibilem æternæ gloriæ coronā. Iſta aūt corona gloriæ, quę reſeruatur deuotè pſallen

tibus quodammodo præfiguratur per coronam, quam in capite deferunt ipſi viri eccleſiaſtici, prout exprimitur in decretis. 12. q. 1. duo vbi dicitur, ꝙ clerici ſunt reges ſe,& alios virtutibus regentes,& ita in Deo regnum habent, & hæc deſignat corona in capite,quam habent ab inſtitutione Romanæ eccleſiæ in ſignum regni,ꝙ in Chriſto expectatur. Hæc ibi. Studeant ergo viri eccleſiaſtici ſe regere per ſanctam conuerſationem ſimiliter, & alios tum per vitæ exemplaritatem tum per poteſtatis traditæ debitam executionem,vt tandem percipiant æternam gloriam.

SECVNDÒ datur corona glorię ſtrenue certantibus, ideſt hominibus contra vitia viriliter pugnantibus. Quia, vt dicit Apo.2.Thi.2. qui certat in agnone non coronabitur,niſi,qui legitimè certauerit, ſupple contra carnem,mūdum,& Diabolum. Antiquitus enim milites habita victoria de hoſtibus cum redibant ad propria coronabātur lauro,vt dictum eſt.Vnde,& laurus a laude dicitur,ſecundum Iſidorum,eo ꝙ victores cum laude,& gloria ad propria reducebantur.Sic,& illi, qui vincunt triplicem hoſtem pędictum, cum redeunt ad Deum, & ad domum celeſtem per mortem,tunc coronantur cum triumpho,gloria, & honore a Deo.Propterea Paulus.2.Thi.4. de ſeipſo loquitur dicens bonū certamen certaui,videlicet contra carnem, mundum,& Diabolum,carnem ſuperando per caſtitatem,mundum per paupertatem,& temporalium abiectionem, Diabolum autem per humilitatem. Nec quidem ad horam ſic certaui,ſed curſum conſumaui, ideſt ſic certando perſeueraui vſque ad mortem, fidem ſeruaui, ideſt fidelitatem, & ideo loco mercedis repoſita eſt mihi corona iuſtitiæ, ideſt corona glorię,quæ redditur a Deo per operibus iuſtis,ideo ſubditur,quā reddet mihi Dominus in illa die,ſcilicet mortis iuſtus iudex.Et quia ſancti Dei martyres viriliter decertauerunt vſque ad mortem contra hoſtes fidei,ideo laureis benè fulgentibus coronātur in cęlis.Et hoc eſt, quod canit eccleſia in hymno de eiſdem martyribus. Quæ vox,quæ poterit lingua retexere,quæ tu martyribus munera præparas, rubri nam fluido ſanguine laureis ditantur benè fulgidis. Ecce quomodo datur corona gloriæ ſtrenue certantibus.

Tertiò prædicta corona gloriæ datur bene perſeuerantibus iuxta illud Apoc. 2. Eſto fidelis vſque ad mortem,& dabo tibi coronam vitæ,ſupple æternæ,& interminabilis. Eſſe autem fidelem, vſque ad mortem eſt perſeuerare vſque ad mortem in illa fidelitate,quã quilibet Chriſtianus fecit,& promiſit Deo in baptiſmo cum dixit. Abrenũcio Sathane. Non ergo promittit Deus coronam gloriæ celeſtialis benè incipientibus,aut bene proficientibus, ſed tantum bene perſeuerantibus Matth. 10. Qui per eueraue rit vſq; in finem hic ſaluus erit. Quamuis enim principiũ ſit potiſſima pars cuiuslibet rei, vt habetur.ff. in antiquis, de origine iuris. l.facturus ſuper quo dicit glo. ꝙ dimidiũ facti, qui benè cępit habet. Nihilominus niſi aſſit finalis perſeuerantia in bono,nec principium bonum nec mediũ melius ſaluabunt hominem. Quia,vt habetur de pę.di.3.in caſſum,in caſſum bonum opus agitur ſi ante vitæ terminũ deſeratur.Fruſtra currit,&c. Item Aug.ad fratres in Eremo.ſer.8.qui intitulatur de perſeuerantia.Non eſt,inquit, magnum bonum inchoare, quod bonum eſt, ſed conſummare hoc ſolum perfectum eſt: Multi enim magna aggrediuntur,ſed deficiunt in via.Multi exeunt in deſertum,ſed pauci perueniunt ad terrã promiſſionis.Et poſt pauca.Multorum incipere fuit,ſed perſeuerantium paruus eſt numerus.Iudas enim benè agere cępit,Saul,& Salomon,& multi alij,qui tamen malè perſeuerauerunt.Hæc ibi.Patet ergo,ꝙ ſola perſeuerantia introducit hominem in cęlum ſolaq; meretur coronam gloriæ. Quam nobis concedat,qui eſt benedictus in ſęcula ſęculorum.

DE ROSA SANCTAE OPERATIONIS.
Sermo Quadrageſimusquintus.

Coronemvs nos roſis.Sap.2.

Qvadragesimaprima Roſa coronę miſticalis, dicitur roſa ſanctæ operationis, quæ meritò ſequitur ad roſam quærendi Deum,de quo dictum eſt in penultimo ſermone, eo ꝙ qui quærit Deum, occupat ſe ſanctis exercitijs,& operationibus virtuoſis, Sic enim inue

nitur

nitur ab his, qui querunt eum. In cuius figuram legimus Mar. 16. q; illę ſanctæ mulieres, quæ quæſierunt Dominū, primò emerunt aromata, vt venientes vngerent Dominicū corpus. Et quia ſic diligenter, & deuotè ipſum quæſierunt per bonam operationem, ideo inuenerunt non quidem in monumento, ſed illis redeuntibus de ſepulchro, quando. ſ. ſalutauit eas dicens Auete. Et tunc acceſſerunt, & tenuerunt pedes eius Matth. 28. Hac autem roſa ſanctæ operationis coronata fuit Dei genitrix Maria, vtpotè, quæ ſemper alicui laudabili, & virtuoſo exercitio ſe occupauit. Pro quo eſt notandum, q; ipſa habuit triplicem occupationem ſeu operationem, videlicet.

Ad ſeipſam. Ad alium. Ad nos.

PRIMÒ igitur virgo hæc ſanctiſſima habuit ſanctam operationem, & occupationem, qui ad ſe, quamdiu in hac mortali vita vixit per laudabilem temporis diſpenſationē. Vnam enim temporis partem, & quidem maiorem in Dei laudibus occupabat, faciens illud, quod poſtmodum filius ſuus verbo docuit vnumquenq; dicens, quęrite primum regnum Dei, & iuſtitiam eius. Matt. 6. reliquę operi manuali impendebat. Tertiam autem, & minimam quieti corporali deputabat, nam vt dicit deuotus Ber exponens illud Apo. 12. mulier amicta ſo. &c. poſtquam Maria triennis in templo fuit præſentata, horas ſic diſtinguebat, q; mane vſq; ad tertiam orationi vacabat, a tertia vſq; ad nonam texebat, vel ad cultum templi nębat, nona autem iterum orationi inſtabat donec Angelus veniebat de cuius manu cibum sumebat. Hæc ille. De ſancto etiam exercitio huius virginis loquens Ambr. de virginibus li. 2. dicit, q; Maria parca erat ad loquendum, ſtudioſa ad legendum. Intenta ad operandū. Et poſt pauca. Si aliquando, inquit reficiendi ſucceſſiſſet voluntas in Maria, cibum capiebat, qui mortem arceret, non qui delitias miniſtraret. Dormire non prius cupiditas, quam neceſſitas fuit. Et tamen cum quieſceret corpus, vigilabat animus. Item idem ibidem de eodem, Maria domum exire, & in publicum prodire non nouerat, niſi cum ad tēplum properabat, & hoc cum parentibus, aut propinquis faciebat. Domeſtico operoſa ſecreto, forenſi ſtipata comitatu, nullo tamen meliore ſui cuſtode, quam ſeipſa. Hæc bi.

Ecce quale exercitium deducebat in præſenti Regina Angelorum, & hominum. Et ideo rectè præfigurata fuit in muliere forti, Prouerb. 31. de cuius operoſitate multa ibi dicuntur vtpotè, quòd quæſiuit lanã, & linum, & operata eſt conſilio manuum ſuarum. Mulier igitur fortis eſt virgo Maria, quæ fuit fortis fortitudine virtutis, & animi, quæ vt piè creditur operabatur in lana, & lino. Vnde communiter dicitur, quamuis nuſquam legerim in famoſo doctore, quòd ipſa fecit Chriſto adhuc paruulo illam tunicam inconſutilẽ id eſt ſine ſutura admodum birretorum, quã non diuiſerũt milites in hora paſſionis, ſed ſortem miſerunt cuius eſſet, quæ creſcebat ad modum corporis ipſius Chriſti. In tali autem materia operata eſt virgo Maria conſilio manuum ſuarum, id eſt conſultè, & diſcretè ne nimis deficeret, aut ſuperabundaret bonis. Ita, vt dicere videretur ad Dominum illud prouer. 30. Mendicitatem, & diuitias ne dederis mihi, tribue tantum victui meo neceſſaria, de muliere etiam forti dicitur. vbi ſupra, quòd manum ſuam miſit ad fortia. Sic, & Maria miſit manum ſuam ad debellandas aereas poteſtates. Vel dic, quòd ideo dicitur manum ſuam miſiſſe ad fortia, pro quanto multa ardua habuit pati in præſenti. Sequitur. Digiti eius apprehenderunt fuſum, id eſt rectitudinem ſanctæ intentionis, quàm ſemper habuit in omnibus operibus ſuis. Item de muliere forti, dicitur, vbi ſupra, quòd manũ ſuam aperuit inopi. Sic, & virgo Maria valde pia fuit ad pauperes. Nam piè creditur, quòd diſperſit, & dedit pauperibus illos theſauros quos filio ſuo attulerant reges Orientales, quos ita diſperſerat, vt in die purificationis cogeretur offerre in templo pro filio ſuo, ſecundum conſuetudinem legis par turturum, aut duos pullos columbarum. Matth. 2. quæ erat oblatio pauperum. Ecce quid operata eſt hæc mulier fortis, quo ad ſeipſam.

SECVNDÒ virgo hæc digniſſima habuit aliam ſanctam operationẽ, quo ad filium ſuum. Nam de eo nato curam habuit diligentem. Requiſiuit inter doctores diſputãtem, ſecuta eſt prædicantem, atque miracula facientem. Primò namq; obſecuta eſt paruulo nato. Tum eum in præſepio deuote in medio duũ animalium reclinãdo. Tum lacte virgineo eũ paſcẽdo, ſecundũ quòd canit eccleſia. Neſciens

mater virgo virum, peperit ſine dolore ſaluatorem ſeculorum, ipſum regem Angelorum ſola virgo lactabat vbere de cęlo pleno, tum tenera membra eius ligando, ſecundum, ꝙ canit eccleſia dicens. Vagit infans inter arcta conditus præſepia, membra pannis inuoluta uirgo mater alligat, manus pedes atq; crura ſtricta cingit faſcia. Secūdò cum Chriſtus factus annorum. 12. remanſiſſet in Hieruſalem, nec ſciret mater eius, quo abijſſet, requiſiuit eum, cū viro ſuo Ioſeph cum omni diligentia inter cognatos, quo ibi non inuento, tandem requiſiuit eum templo, & ibi inuenit ipſum. Ad quem ait. Fili quid feciſti nobis ſic? Ecce pater tuus, & ego dolentes quærebamus te. Luc. 2. Sed quid eſt ꝙ non fuit inuentus Chriſtus inter cognatos, & notos? niſi, ꝙ non inuenitur inter eos, qui ſe carnaliter diligunt, & amant, quid etiam eſt, ꝙ Chriſtus inuenitur inter doctores in templo? niſi ꝙ inuenitur in exercitio ſacræ ſcripturę, vt dictum fuit ſer. penulti. Operam ergo illi demus ſi ipſum Chriſtum inuenire velimus. Tertiò cum Chriſtus prius baptiſmum ſuum cepiſſet circuire per caſtella Iudeæ, & Galileæ euangelizans regnum Dei, & curans infirmos ubiq;, ipſa mater pia pedetenti, eum ſequebatur, tum ut audiret melliflua eius uerba. Luc. 2. Maria conſeruabat oīa uerba hæc conf. in c. ſ. Tum, ut miniſtraret ei de facultatibus ſuis iuxta ſuā poſſibilitatem. Si enim alię mulieres leguntur hoc feciſſe, ut legitur Luc. 8. ubi dicitur Magdalena, & Iohanna uxor Chuze procuratoris Herodis, & Suſanna, ꝙ alie mulræ miniſtrabant Chriſto de facultatibus ſuis; a fortiori hoc idē credendum eſt de pia eius matre. Vera enim amicitia non parcit ſumptibus, non parcit laboribus, non denique parcit proprijs in communis, dum modo obſequium preſtare valeat amato. In hoc ergo, ꝙ uirgo Maria ſequebatur benedictum filium ſuū notatur eius operatio ſancta. Vnde ſi quātulumcunque ab ea ſeparatus fuiſſet loco, ipſum hincinde requirebat, nec circuire vicos, & plateas ceſſabat, donec eum inueniſſet. Dicebat nēpe in tali ſolicitudine his quos ob uios habebat illud Can. 1. iudicare mihi, quàm diligit anima mea. Item eiuſdem. 3. Num quem diligit anima mea uidiſtis? Signanter autem mulieribus loquebatur dicens illud Can. 5. adiuro uos filię Hieruſalem ſi inueneritis dilectum

ctum meum, ut nuncietis ei, quia amore langeo. Patet ergo operatio ſancta Virginis glorioſæ in requirendo benedictum filium ſuum cui tedioſum nimis erat, ab eo loco, ſeparari, etiam ad horam.

Tertiò uirgo hæc ſanctiſſima habet aliam operationem in ordine ad nos, & hæc iterum eſt triplex. Prima quidem uocatur aduocationis. Ipſa enim non ceſſat pro nobis aduocare apud benedictum filiũ ſuum, Pectus, & ubera quibus eum lactauit oſtendendo. Propterea canunt ad eam ſibi deuoti dicentes. Eya ergo aduocata noſtra, &c. Vñ Ber. in ſer. de natiuitate eiuſdem. Aduocatã uis habere ad Chriſtum. Ad Mariam recurre. Exaudiet itaque matrem filius, ceterum quicquid illud eſt, quod offerre paras, Mariæ commendare memento, ſi non uis ſuſtinere repulſam. Item idẽ in ſer. de aduentu Domini. Domina noſtra, mediatrix noſtra, aduocatrix noſtra, filio tuo nos reconcilia, vt qui mediante te fieri dignatus eſt particeps infirmitatis noſtræ, & miſericordię noſtræ te quoque intercedente particeps nos faciat ſuæ gloriæ. Hæc eſt igitur ſancta illa Heſter, quæ peroptime aduocauit apud regem Aſſuerum pro liberatione populi Iſrael, dicens. Si inueni gratiam in oculis tuis o rex, & ſi placet, dona mihi populum meum pro quo obſecro. Heſter. 7. Hæc eſt illa Abigail uxor Nabal, quæ ita prudenter aduocauit apud regem Dauid contra uirum ſuum Nabal ualde natum, ꝙ illi pepercit. 3. Reg. 25. Hæc eſt mulier illa ſapiens, quæ apud eundem Dauid ita elegan.er aduocauit pro Abſalon, ꝙ reuocauit eum pater ſuus Dauid ad ſe. 2. Reg. 14 Hæc eſt Berſabeę, quæ aduocauit apud Salomonem filium ſuum pro adonia. 3. Reg. 4. Applicatio iſtarũ figurarũ eſt facilis ecce ergo, quid operatur Dei genitrix uirgo apud filium ſuum pro nobis aduocando. Secundò operatio, quam exercet erga nos uirgo Maria dicitur impetrationis; Ipſa enim eſt, quæ impetrat nobis a benedicto filio ſuo peccatorum noſtrorum remiſſionem, pariter, & ſpiritus ſancti gratiam. Nam teſte deuoto Ber. ſer. 3. in uigilia natiuitatis Domini. Nihil Deus nos habere uoluit, quod per Mariæ manus non tranſiret. Meritò ergo de ſeipſa dicere poteſt illud Eccl. 24. Ego quaſi aquę ductus exiui de paradiſo, id eſt de delitijs miſericordiam Dei, per illum er-

go aquæ ductum fiunt aquæ gratiarum de cęlo in mundum. Vnde ſequitur ibidem? Rigabo hortum plantationũ. Fuit autem figuratus iſte aquæductus per illum de quo legitur Iudith 7. Vbi dicitur, prope ciuitatem Bethuliæ erat aquęductus per quem influebat fons in dictã ciuitatem. Fõs autem iſte Chriſtus eſt, qui per iſtum aquæductum deſcendit in huius mundi ciuitatem. Vel fons iſte gratiam ſpiritusſancti deſignat, quiquidem fons per hunc aquæductũ deſcendit, & influit in animas noſtras. Ita, vt de ea dicere poſſit quilibet a Deo per gratiam iuſtificatus, illud Sap. 7. Venerunt mihi omnia bona pariter cum illa, ideſt cũ adiutorio virginis Mariæ, & innumerabilis honeſtas per manus illius. Ecce aquæductus. Nos enim aquas gratiarum de cœlo habere non poteramus propter nimiam cęli altitudinẽ, & nimiam noſtri depreſſionem, & ideo oportuit, vt in medio eſſet aquæductus, virgo, ſcilicet Maria per quam ad nos deſcenderent aquæ gratiarum, & virtutum omnium. Ecce ſecunda huius virginis ad nos operatio ſancta, & virtuoſa. Tertia eiuſdem virginis operatio in ordine ad nos dicitur protectionis. Ipſa enim eſt, quæ protegit nos ſub clamide ſuæ miſericordiæ contra gladium diuinæ iræ. Et ideo recte figuram fuit per Raab, de qua legitur Ioſuæ. 2. ꝙ abſcõdit in domo ſua duos viros quos miſerat in ciuitatem Hierico Ioſuæ, vt explorarent eam propter quod rex ciuitatis quęrebat eos occidere. Ad propoſitum rex Hierico ſignificat illum, qui eſt rex regum Exploratores ſunt peccatores, quos quærit diuina iuſtitia perdere, ſed interdum abſcondit eos virgo Maria ſub clamide ſuæ protectionis, quo fit, vt non perdantur. O felix operatio. O ingens protectio. O ſecura defenſio. Non videtis ergo, o deuoti diuæ Mariæ famuli, quam bonum, & quam vtile, ſit huic ac tantę Reginæ cœli famulari? Si.n.tam operoſa eſt erga vos, nunquid, & vos non operari debetis ad eius gloriam, & veſtram ſalutem ſertum de roſis, alias, ſalutationibus angelicis, illi mente deuota quotidie perſoluentes? Vt quemadmodum opera eius omni die eſt vobis neceſſaria, ita non prætereat dies in qua nõ perſoluatis ei roſarium angelicum. Sic enim agẽtes, confidite, & nolite timere, quoniam ipſa impetrabit vobis ſertum de roſis ſuper cęleſtialibus.

Poſt-

POSTQVAM oſtenſum eſt,ꝙ virgo Maria coronata fuit roſa ſanctæ operationis. Nunc reſtat declarare,quo nam pacto,& nos poterimus dicta roſa coronari.Pro quo notandum,ꝙ in hac roſa ſanctæ operationis ſunt tria pulchra folia ſecundum tria aduerbia quæſitiua, ſiue interrogatiua quæ ſunt.

Quare. Quomodo. Quando.

PRIMVM igitur folium roſæ ſanctæ operationis vocatur quare. Quæritur ergo,quare debemus bona opera facere,& quæ vtilitas,quis fructus ex talibus. Reſpondetur ꝙ propter tria debemus ex animo ipſa bona opera facere, videlicet propter.

Dei honorem.
Hominis valorem.
Dęmonis ruborem.

PRIMÒ igitur debemus facere opera propter Dei honorem.Deus enim in illis honoratur. Sicut enim homo diues,aut nobilis honoratur cū ab agricola, vel viticola ſuo offeruntur præcioſi,& exquiſiti fructus terræ ſuæ,atque ex tali oblatione multum gaudet, & delectatur dicés agricolę ſuo.Scio uobis bonas grates de oblatis muneribus. Ita etiā in propoſito, ſumus enim quodammodo agricolę Dei nec aliquid habemus,quod ab eo nō acceperimus.1. Cor.4.Debemus ergo uacare bonis operibus, ut ſic Deum honoremus,etiam dato,ꝙ nullam utilitatem inde ſperaremus.Ipſe tamen dicit. 1. Regum. 2. Quicunq; honorificauerit me glorificabo eum.Si enim omnia principis eſſe intelligātur, ut habetur. C. de quadrienij præſcriptione. l. fi. in princi. Multo magis,quicquid habem⁹, quicquid ſumus,quicquid poſſumus,hoc totum a Deo quaſi in feudum tenemus.Nec aliud ex omnibus his a nobis requirit niſi,ꝙ omnia ad eius honorem agamus,& in ipſum finaliter referamus, propterea benè loquitur Apo.1.Cor.10.dicens.Siue manducatis, ſiue bibitis,uel aliud quid facitis,omnia in gloriam Dei facite.Contrarium autem huius faciunt hypocritę,ꝙ appetitores laudis humanæ, qui omnia opera ſua etiam quæ ſunt de genere bonorum,faciunt,ut uideantur,& laudentur ab hominibus. Et tales ſunt mali mercatores. Quia,ut dicit Greg.in ſuo paſtorali.c.59.Cum perfecto opere laus tranſi

toria, quæritur, æterna retributione res digna uili præcio ueritas ait. Amen dico uobis receperunt mercedem ſuam. Hæc illæ. Non ſic ergo chariſſimi agamus, ſed ſic uiuamus, ut in omnibus operibus noſtris honorificetur Deus, & honorem eius quæramus.

SECVNDO debemus facere opera noſtra propter propriam vtilitatem, quæ eſt multiplex. Prima eſt, quia bona, & bene operando acquirimus Dei, & ſanctorum filiationem. Io. 8. Si filiæ Abrahæ eſtis, opera Abrahæ facite. Nã, vt habetur in decretis. di. 40. non eſt. Non ſunt filij ſanctorum, qui eorum loca tenent, ſed qui opera eorum exercẽt. Item Chryſo. Cuius quiſq; opera facit, eius filius eſſe comprobatur. Secunda vtilitas nobis proueniens ex bonis operibus eſt pœnæ mitigatio. Qui enim in gratia eſt, & charitate ieiunat, orat, aut eleemoſynam porrigit pauperi, talis ſatisfacit de offenſis prius commiſſis, & quantoplus talia bona multiplicat, tanto minus reſtat de pęna debita, qui ergo prius multipliciter, & grauiter peccauerunt poſtquam per gratiam a peccato reſurrexerunt, debent diligenter ſanctis operibus intendere, & illa multiplicare, vt ſic valeant totã pœnam expiare. Et hoc eſt, quod conſulit Apo. 1. Cor. 15. dicens. Abundantes eſtote in omni opere Domini, ſcientes, ꝙ labor veſter non eſt inanis in Domino. Quia cum hoc, ꝙ labor exiſtentis in gratia valet ad augmentum gratiæ, & gloriæ, valet etiam ad diminutionem temporalis pęnæ in eo, qui eſt ad eam obligatus. Et hoc eſt in cauſa quòd æqualiter merentes, inequaliter præmiantur a Deo, potiſſimè in præſenti. Da exemplum de duobus ęqualiter bonis, & æqualiter merentibus, quorum vnus eſt debitor pęnæ temporalis, alter nõ. Primus enim meretur de præmio eſſentiali quantum ſecundus, & cum hoc meretur remiſſionem pęnæ temporalis, igitur, &c. Vnde gloſ. ordi. ſuper illo verbo. Mat. 3. Facite fructum dignum pęnitentiæ dicit, ꝙ non eſt par fructus boni operis eius, qui nihil, vel minus peccauit, & eius, qui grauius cecidit. Et hoc eſt, quod Apo. Ro. 5. loquitur dicens. Vbi abundauit delictum ſuperabundauit, & gratia Patet ergo, ꝙ quandoq; æqualiter merentes, inæqualiter præmiantur. & præſertim in propoſito, cuius ratio eſt, quia cætera non ſunt paria. Ex quo ergo operatio

tio meritoria eſt mitigatiua, ſiue expiatiua, pęnæ dereli ctę ex peccatis, conſequens eſt, vt quilibet ſanæ mentis in gratia exiſtens laboret multiplicare bona opera, vt conſequatur talem pęnæ expiationem ſeu mitigationem. Tertia vtilitas procedēs ex bonis operibus eſt præmij augmentatio. Quia ſicut dicit Apo. 1. Cor. 3. vnuſquiſq; propriam mercedem accipiet, ſecundum ſuum laborem. Ita, ꝙ qui plus laborauerit, ampliorem mercedem recipiet. Hoc autē voluit Chriſtus innuere. Matt. 25. In illa parabola de talentis, quæ tradidit Dominus ſeruis ſuis, uni dans quinque, alij duo, alij verò vnum, vnicuique ſecundum propriam virtutem. Quis autem ibi ſubditur, ꝙ ille, qui quinq; talenta acceperat lucratus ſic quinq; alia talenta, & qui duo, duo, deſignat, ꝙ qui benè vtitur gratia Dei, donis ipſius meretur augmentum gratiæ, & tandem glorię. Propterea in fine illius parabolæ ſubditur, ꝙ omni habenti dabitur, & abundabit. Et eſt ſenſus, ꝙ illi, qui reperietur in gratia in articulo mortis, dabitur ſupple ei augmentum ipſius cum introducetur in gloriā cęleſtem, vt volunt aliqui doctores Theologi. Ideo ſequitur, & abundabit, ſupple talis in gratia ex tali augmento nouo. Vel dic, ꝙ habenti charitatem, per bonum vſum ipſius dabitur augmentum illius, & abundabit, ideſt poſt tale augmentum talis habebit perfectionem charitatis. In prędictis ergo verbis notantur tria de charitate, videlicet habitus charitatis, augmentum ipſius, & perfectio. Habitus ſiquidē charitatis ſine merito hr̄, deinde ꝑ bonū viſum augeri mereī. Poſtremo aūt poſt tale augmentū perficiī. Patet ergo ꝙ per bona opera in habente gratiā, & charitatē ſequiī meriti, & pręmij augmētatio. Ecce ergo, & qualis vtilitas nobis ꝓuenit ex exercitio bonorū operum.

TERTIÒ debemus facere bona opera, propter dęmonis ruborem, & confuſionem. Nam quemadmodum Angeli Dei gaudent de bonis operibus noſtris. Iuxta illud Luc. 15. Gaudium eſt Angelis Dei ſuper vno peccatore penitentiam agente. Ita per oppoſitum dęmones triſtantur, & erubeſcunt ex bonis operibus noſtris, qui letātur in rebus peſſimis. pſal. Peccator, ſcilicet Diabolus videbit hominem bona facientem, & iraſcetur, ſcilicet ex magna eius inuidia, dentibus ſuis fremet, & tabeſcet, ſcilicet intra ſeipſum, deſi-

derium peccatorũ, id eſt dęmonum peribit. Ipſi enim libenter viderent, ꝙ omnes homines cum eis pariter damnarentur, ſed non ſic fiet, & ſic deſiderium eorum peribit. Poteſt ergo vir iuſtus, & iuſta operans dicere cũ pſalmiſta. Erubeſcant, & conturbentur vehemẽter oẽs inimici mei, i. dęmones, q̃a velint, nolint bonis operibus vacabo quãdiu Dominus dederit, & ideo libenter in hac parte infero eis confuſionem, & ruborem. Patet ergo triplex ratio cur debemus bonis operibus libenter intendere, & vacare.

SECVNDVM folium roſæ ſanctæ operationis vocatur quomodo, quod eſt quærere, quomodo operari debemus ad hoc, ꝙ Deũ honoremus, nobis proficiamus, & Diabolo ruborem inferamus? Reſpondetur, quòd operari debemus.

Celeriter. Fideliter. Rationaliter.

PRIMÒ quidem celeriter ſeu feſtinanter. Et ad hoc inducit nos ſcriptura, figura, natura. Primò quidẽ ſcriptura, vt eſt illud Eccl. 21. In omnibus operibus tuis eſto velox. Item eiuſdem. 33. In omnibus operibus tuis pręcellẽs eſto. Item prouer. 22. Vidiſti hominem velocem in opere ſuo, coram regibus ſtabit. q. d. ꝙ illi, qui ſunt veloces, & diligentes in bonis operibus, pro certo digni ſunt ſtare coram regibus, ideſt coram Deo, & Angelis eius in cęlo. Item Eccl. 9. Quodcunque poteſt manus tua facere inſtanter operare. Ratio autem propter quam debemus celeriter operari in præſenti, eſt temporis breuitas. Ille enim agricola, qui habet magnum opus facere, & parum habet de tempore, ſolet celerius laborare, & ſe expedire. Sic eſt autem, ꝙ valde breue tempus habemus ad bona opera facienda, quia de omni tempore non habemus niſi nunc, quod propriè ſecũdum Philoſophos non eſt tẽpus nec pars temporis, niſi forte fiat ſermo de nunc fluente. Celeriter ergo operari debemus. Hoc autem non faciunt multi homines pigri, & tardi atq; ſomnolenti ad bonum, qui ſi quandoq; aliquod bonum faciunt, ita tarde, & ita difficuiter illud faciunt, ꝙ quaſi penitus illud vendunt. Sicut patet de auaris cum difficultate eleemoſynam erogantibus. Item de religioſis cum difficultate prælatis ſuis obedientibus. Item de obſtinatis cũ difficultate, & tarditate pęnitentiam facientibus. Item de

vſura-

vſurarijs,& furibus cum difficultate aliena reſtituentibus. Item de rancoſis cum difficultate rancorem dimittẽtibus, & huiuſmodi. Tales ergo, & ſi aliquando facient bonum, non tamen feſtinanter, neq; plenè voluntarie, ſed quaſi ducti quadam neceſſitate. Audiant ergo tales illud Hiere. 28. Maledictus, qui facit opus Domini fraudulenter. Alia littera habet negligenter. Secundò ad feſtinanter operandum inducit nos figura, vt patet Mar. 45. Vbi dicitur, quòd tres Mariæ, valde mane venerunt ad monumentum, vt vngerẽt Ieſum. Tertio ad idem nos inducit natura, vt patet in ſole, qui ſubito ſolet actum illuminationis per medium undequaq; diffundere. Item idem patet in oculo, qui actum uidendi ſolet celeriter exercere. Item idem patet in auibus, quæ facto mane non expectant ortum ſolis ad volandum, & ad eſcam ſibi quęrendum, ſed quamprimum medium in ſufficienter illuminatum fuerit exeunt de habitaculis ſuis hincinde uolitantes, & ſuo amore operantes. Quantomagis debet homo celeriter laborare pro ſalute animæ ſuæ. Gal. 6 Dum tempus habemus operemur bonum. Videmus enim, quòd illi, qui habent æquum locatitium ſeu accommodatitium ad diem, ipſum faciunt diligenter currere, aut laborare, ſcientes, ꝙ cito oportebit illũ reſtituere magiſtro ſuo. Ita in propoſito corpus noſtrum eſt tanquam ęquus locatitius ſeu accommodatitius quem a Deo habemus. Et quia hunc æquum oportebit cito reddere magiſtro ſuo, uidelicet Deo per mortem: hinc debemus eo celeriter uti ad bonum, utpotè ad ieiunandum, peregrinandũ, vigilandum, macerandum, & huiuſmodi.

SECVNDÒ debemus loborare, & operari fideliter. i. recta, & bona intentione. Galat. 6. Opus ſuum unuſquiſq; probet, ideſt diligenter inſpiciant, qua intentione ipſum faciat. Quia ſi propter humanam laudem opus ſuum faciat, iam recepit mercedem ſuam. Si autem propter Deum tũc mercedem æternam tandem ab eo percipiet. Sed profecto multi ſunt, qui ex operibus ſuis bonis quærunt in præſenti remunerari per gloriam mundanã nimis in hoc ſe feſtinantes, ſimiles illi agricolę, qui non ſinit fructus ſuos maturari, ſed ante maturationẽ ipſos colligit, & uẽdit. Similes ſunt etiam lecatori ſeu guloſo, qui nõ ſinit cibos ſuos benè pręparari.

parari. Similes deniq; ſunt illi, qui ſegetes ſuas in herba colligit ſeu comedit, & poſtea in autũno nihil habet quod reponant in horeo ſuo. Sic, & ille, qui vult hic remunerari per uanam laudem pro operibus ſuis, non remunerabitur a Deo de iudicio futuro, quia ſcriptum eſt de omnibus talibus Matth. 6. Amen dico uobis receperũt mercedem ſuam. Si ergo cupimus facere ſanctas operationes, debemus primum habere rectas, & ſanctas intentiones, quia quemadmodũ quicquid uiriditatis, aut fructuoſitatis eſt in ramis arboris totum procedit originaliter a bonitate radicis, & ubi radix ex mala, & uitiata nõ poteſt arbor eſſe bona. Ita, & in moralibus dicendum eſt de intentione, & opere inde ſequente. Nam teſte Ambr. lib. 1. de officijs. c. 30. Affectus tuus operi tuo nomen imponit. Alij dicunt. Intentio operi tuo, &c. Ambr. tamen dicit affectus, & non intentio, quãuis vnum pro alio ſumi poſſit. Sequitur. Affectus diuitem collatorem, aut pauperem facit, & præcium rebus imponit. Hæc Ambro. Studeamus ergo chariſſimi operari fideliter, ideſt cum recta, & bona intentione, ſi mercedem cupimus habere celeſtem.

TERTIÒ debemus operari rationabiliter. Hoc autẽ fit tribus modis. Primò quidem cum facimus opera noſtra cum omnibus debitis circunſtantijs. Certum eſt enim ſecũdum Theologos, & morales Philoſophos nullam operationem eſſe virtuoſam, quæ non veſtitur omnibus circunſtantijs debitis ineſſe. In cuius rei ſignum dixit Dominus ad Cayn, Gen. 4. Et hoc ſecundum tranſlationem. 70. Interpretum. Si rectè offeras, & non rectè diuidas, peccaſti, ideſt ſi facias opus de ſe bonum, vt elemoſyna, ſacrificium, & huiuſmodi, & non debita circunſpectione, peccatum eſt, vt exponit Gre. in Moral. Propterea dicit Paul. Col. 1. In omni opere bono fructificantes. Fructificat enim, quis in omni opere bono quando illud cum debitis circunſtantijs operatur. Secundò operamur rationabiliter, quando operamur cum gratia, & charitate. Prius enim reſpexit Deus ad Abel deinde ad munera eius. Gen. 3. Quia magis penſat Deus affectum, quam cenſum. Illa autem, qui faciunt opera de genere bonorum cum peccato non proficiũt, ſed ſunt ſimiles illis, qui deſtruunt vna manu, quod faciunt altera. Eccl. 34.

Vnus

Vnus ædificans, & alter deſtruens quid prodeſt illis niſi labor. Tertio operamur rationabiliter, quando ex operibus noſtris bonis non quærimus remunerari in preſenti, ſed in futuro, debet enim nobis ſufficere remuneratio cęleſtialis. Mat. 6. Quærite primum regnum Dei. Item in pſal. Vnam petij a Domino hanc requiram, vt inhabitem in domo Domini, &c. Et nota, ꝙ non dicit Dauid. Duo petij a Domino, ſed vnam, ſcilicet vitam æternam. Huius, aũt contrariũ faciũt multi, qui faciũt interdũ multa vota multas peregrinationes eleemoſynas, ſed ieiunia, orationes, & ſimilia, vt aſſequantur aliquid in præſenti, ſiue corporis ſanitatem, ſiue ab anguſtijs liberationem, ſiue bonorum perditorum recuperationem, in hoc quodammodo ſimiles iudæis, qui obſeruabant verba legis, vt bona terræ comederent, & de inimicis victoriam haberent, & vt generaliter omnem aduerſitatem a ſe propellerent. Nec erat apud eos, quæſtio de præmio cęleſti. Nõ ſic chariſſimi non ſic operemur, ſed ſurſum cor leuemus, quæ ſurſum ſunt quærentes, & non quæ ſuper terram.

Tertium folium roſæ ſanctæ operationis, dicitur, quando. Quod eſt quærere, quando operari debemus, ad hoc reſpondetur, quod ſpecialiter debemus operari tribus temporis, videlicet.

Manè. Veſperè. Die.

Primò igitur debemus operari mane iuxta illud Eccleſ. 11. Manè ſemina ſemen tuum. gloſ. interli, ideſt opera bona. Sed, quia nonnulli ſunt, qui in manè iuuentutis incipiunt ſeminare ſemen ſanctarum operationum, & poſtmodum uolunt quieſcere a ieiunio, oratione, peregrinatione, eleemoſyna, & huiuſmodi. Ideo ſequitur, ꝙ ueſpere ne ceſſet manus tua. Debemus ergo perſeuerare in ſancta operatione, a manè in veſperum: Quia iuxta Saluatoris ſententiam, qui perſeuerauerit uſque in finẽ hic ſaluus erit. Matt. 10. Et hoc eſt ad quod nos admonet ſcriptura. Can. 7. dicens. Mane ſurgamus ad uineas. Manè itaq; ſurgit ad vineã qui quamprimum incipit eſſe doli capax, incipit operari circa ſalutem animæ ſuæ. Non eſt ergo expectanda ſenectus ad benè operandum. Tum, quia incertum eſt ſi ad eã perueniemus. Tum quia minus apta eſt ad benè operandum

dum propter corporis,& uirium naturalium debilitatem. Tum,quia ille,qui dat iuuentutem ſuam mundo, aut diabolo,ſenectam autem Deo , ſimilis eſt illi uiticolę, qui daret optimum uinum ribaldis , & nephandis hominibus , fęces autem Domino uineę. Propterea de talibus conqueritur Dominus in Pſal. dicens. Dederunt in eſcam meam fel.& in ſiti mea potauerunt me aceto . Quemadmodum ergo ille uix bonam dietam facit,qui in ſero incipit operari.Ita uix bonus efficitur,qui uſque in ſenectam,& ſenium differt circa ſalutem animæ ſuæ operari,& merita cumulare. hinc Eccleſia.25.dicitur.Quæ in iuuente tua non congregaſti,quomodo inuenies in ſenectute ? Debemus ergo operari mane.

Secundò debemus operari ueſpere,ideſt in fine uitæ noſtræ cum tendimus ad occaſum . Hoc autem poteſt dupliciter intelligi.Primò quidem in bono opere perſeuerando,ut ſtatim dictum eſt . Secundò uerò bonam uitam inchoando,ſi prius inchoata non fuerit.Et hoc uoluit Chriſtus innuere in illa parabola de uinea Matt.20.ubi dicitur, ꝙ magiſter uineæ ueniens ad forum circa horam undecima inuenit operarios ſtantes . Quibus ait . Ite in uineam meam,& quod iuſtum fuerit dabo uobis,hora undecima finis eſt uitæ uniuſcuiuſque . Qui ergo illucuſque diſtulit operari in uinea conſcientiæ ſuæ,ſaltem tunc uadat, & diligenter operetur ſupplendo , quod prius omiſſum fuerat . Da exemplum de peregrino, qui ſi lente inceſſerit,aut omnino pauſauerit die uno,tunc recompenſat die altero,feſtinantius ſolito incedendo . Da etiam exemplum de operarij lignorum , aut lapidum,qui poſtquam plus ſolito ſederunt ad menſam, tunc ſurgentes diligentius operantur recompenſantes priorem negligentiam,& tarditatem, uade, & tu fac ſimiliter. Sic enim operatus eſt uas ille electionis Paulus , qui , & ſi fuerit uocatione ultimus inter omnes Apoſtolos,fuit tamen prædicatione primus . Hic etiam de ſeipſo loquitur.1. Corin. 15 dicens. Illis omnibus, ſcilicet Apoſtolis abundantius laboraui . Nullus enim aliorum Apoſtolorum legitur in tot terris prędicaſſe nec pro ſuo uictu ſic proprijs manibus laboraſſe,nec tot tribulationes in terra,& in mari ſuſtinuiſſe. Multa exempla ad hoc propoſi

tum

tum adduc poſſent,quæ b eu tatis g atia omitto.Perſeueremus ergo charisſimi in operatione ſancta,uſque ad uitæ terminum. Sic enim nos hortatur Saluator noſter.Luc.19. dicens. Negociamini dum uenio, ad uos ſupple iudicandũ in mortis articulo.Et nota,ꝙ dicit. Negociamini, quod eſt uerbum præſentis temporis, quia non ſufficit homini feciſſe bona opera in iuuentute, niſi etiam in illis eum reperit Dominus actu operantem, ſtatem in deſiderio,cum venerit in hora mortis ipſius. Quia,vt habetur.C.de iudicijs.l.rem non nouam. Exitus acta probat. Item in decretis. diſt. 25. qualis. Qualis hinc quiſque ęgreditur,talis in iudicio Dei apparebit,vel repreſentabitur.Item de pę.diſt.1.Nunquid Cayn. Qualem te inuenit Dominus cum vocat, talem pariter,& iudicat. Mane igitur ſeminemus ſemen ſanctæ operationis, & veſpere non ceſſet manus noſtra, ſed per amplius ſeminet,quia finis coronat.

Tertiò debemus operari in die, & non in nocte. In die autem operatur,qui facit opera ſua de genere bonorum in ſtatu gratiæ. In nocte autem,qui eadem facit in ſtatu culpæ.Et hoc eſt,quod ait Saluator Io.11.Si quis ambulauerit in die non offendit,quia lucem huius mundi videt. ideſt intuetur Chriſtum tanquam exemplar ſuum.Si autẽ ambulauerit in nocte offendit,quia lux non eſt in eo. Poteſt ergo iuſtus dicere illud Io. 9.Me oportet operari opera eius,qui miſit me.i.legis præcepta donec dies eſt,dies in quam gratię.Venit nox,ſcilicet culpę,quando nemo poteſt operari,ideſt mereri,de hac etiam die poteſt intelligi illud Pſalmiſtæ.Hortus eſt ſol,ſupple gratiæ in conſcientia hominis, quo horto exibit homo ad opus ſuum, & ad operationem ſuam vſque ad veſperam, ideſt, vſque ad occaſum mortis.Vel vſque ad occaſum culpæ. Nam vſq; ad vtrumque caſum durat dies in qua poteſt homo operari opera bona, & meritoria. Studeamus ergo chariſſimi coronare pauperculas animas noſtras roſa ſanctæ operationis in pręſenti, quatenus in futuro mereamur coronari a Domino roſa gloriæ cęleſtialis. Quam nobis concedat,&c.

DE

DE ROSA GAVDII.
Sermo Quadrageſimusſextus.

CORONEMVS nos roſis. Sap 2.

QVADRAGESIMASECVNDA roſa coronæ miſticalis dicitur roſa gaudij, quæ rectè ſequitur ad roſa ſanctæ operationis, eo ꝙ ex ſancta operatione naſcitur quoddam ſpirituale gaudium in anima. Nam, vt refert Senec. ad Lucilum. Epiſtol. 7 Attalus Philoſophus dicere ſolebat, ꝙ occupata ſolicitudo ingens habet oblectamentũ, & gaudium ipſa occupatione. Non enim inquiebat æque delectatur, aut gaudet, qui ab opere perfecto remouit manum. Et dat exemplum de pictore cui iocundius eſt pingere, quàm pinxiſſe. Hæc ille. Hac autem roſa ſpiritualis gaudij, & delectationis coronata fuit virgo ſemper Maria, quæ & ſi multam triſtitiam habuerit in terris, tum ex illis verbis Symeonis. Tuam ipſius animam per tranſibit gladius Luc. 2. Tum ex amiſſione filij ſui per triduum, tum ex paſſione filij ſui, quem coram ſe mori videbat, non tamen fuit omnino expers gaudij. Habuit ſiquidem triplex gaudium in præſenti, videlicet.

De filio. De ſe ipſa. De nobis.

PRIMÒ igitur gauiſa eſt de filio ſuo benedicto, & hoc multipliciter ſecundum varia eius miſterium.

PRIMÒ nempe gauiſa eſt de filij Dei, & ſui conceptione. Et hoc iterum propter multa. Primo quidem, quia ſic efficiebatur mater Dei, quod erat valde honorificum, & ꝑ conſequens materia magni gaudij. Vnde Aug in ſer. de aſſumptione ipſius virginis Vade, inquit Deus Gabriel, & conſilium defer virgini Mariæ. Huic enim vnicum meum filium quo charior fuit alter nemo, vt plenius dicam alterũ me donare illi volo, vt illa ſit mater cuius ego ſum pater. Secundo, quia fuit ſalutata a tam nobili Paranympho, & celeſti nuncio, videlicet Gabriele Archangelo. Vnde Augu. vbi ſupra. Secreta coniugia celebrata ſunt in Mariæ Thalamo, quibus Gabriel Paranymphus interfuit, vade, inquit, Deus Gabrieli, & Ethereas ſedes rumpe, atque antiquum

conſilium

cõſilium defert Mariæ,quę incolit pro pręſenti parua mœnia Nazaret,ſed ſibi patent cęli palatia.Tertiò,quia concipiebat ex operatione ſpiritusſancti,& non ex ſemine virili. Augu.vbi ſupra.Exiet de ſancto ſanctum per illibatum vterum, eritque ſine marito mater,cuius ego ſine cõiuge ſum pater. Ecce triplex ratio gaudij virginis Mariæ, quod habuit in filij ſui,& Dei conceptione.

Secvndò gauiſa eſt,uirgo hæc ſanctiſſima in filij ſui natiuitate ſecundum, quòd illi canit eccleſia dicens. Dum paris,& gaudes cãtant,&c.Gaudebat autem propter multa in dicta natiuitate.Primò quidem ex tã nobili prole de qua prædixerat Angelus. Hic erit magnus,& filius altiſſimi vocabitur.Luc.2. Super quem locum dicit Ber. Altiſſimus nanq; pater quamuis omnipotens ſit, non tamen uel æquale ſibi condere creaturam,uel inequalem ſibi filiũ gignere potut.Fecit igitur Angelum magnum,ſed non altiſſimum,ſolum autem unigenitum,quia fecit,ſed genuit, ipſum ſibi per omnia comparari,nec iniuriam extimet nec rapinam.Secundo gaudebat virgo Maria in natiuitate filij ſui ex angelica iubilatione.Nam tunc cantabant cęli agmina,ideſt multitudo Angelorum laudes.Lu.2.Facta eſt cum Angelo,qui ſupple nunciabat paſtoribus Chriſti natiuitatem,multitudo celeſtis militiæ laudantium,& dicentium. Gloria in altiſſimis Deo,&c. Tettiò gaudebat, quia periebat ſine dolore,& cum virginitatis pudore.Vnde canit eccleſia:Sicut ſydus radium profert uirgo filium pari forma. Neque ſydus radio neq; mater filio fit corrupta. Quod ſi corrupta non fuit,videlicet per ſigillorum clauſtralium fractionem,ergo non ſenſit dolorem.Hinc canit eccleſia. Neſciens mater virgo virum peperit ſine dolore regem ſeculorum.Fuit ergo exempta ab illa generali maledictione ſexus feminei,in dolore paries filios.Gen.3.Nam quẽadmodum imperator legibus ſolutos eſt,vt habetur.C.de teſta.l. ex imperfecto.Item.§.in antiquis de legibus.l.princeps,ita & impetratrix, maximè cum debeat eodem iure gaudere quo,& imperator,non quidem beneficio legis, ſed ex gratia imperatoris.Sic enim,dicit textus illius legis, princeps Auguſta licet legibus ſoluta non ſit princeps,tamen eadem priuilegia illi tribuit quæ,& ipſe habet.Modo ſic eſt,quòd

Chriſtus

Chriſtus,qui eſt imperator cuius imperium non habet finem,habuit multa priuilegia,quorum vnum fuit, q; ſingulari modo naſci uoluit,videlicet ſine apertione clauſtrorũ uirginalium,ergo tunc debuit conſerre matri ſuæ hoc priuilegium,vt ſine dolore ipſum pereret.Vnde Ber.O beata ſummè inter mulieres benedicta,ſola a maledictione generali libera,& a dolore parturientium aliena. Patet ergo,q; gaudebat virgo Maria in filij ſui natiuitate.Sed tamen poſſumus tam piè alloqui,& dicere.O virgo digniſſima dignare nobis ediſcere vnde gaudum tibi in partu iſto cum ſola inueniaris cum vetulo ſponſo tuo Ioſeph , non in domo a frigore,& ventis protecta,ſed in pandochio vndiq; tenebroſo,& magis animalibus,quàm hominibus apto . Non confortata a ſocietate mulierum te viſitantium,vt fieri conſueuit,ſed ab omnibus fęminis ſegregata . Non in lecto molli quieſcens,ſed in terra aut lapide duro. Non tibi ignis deſeruiens,ſed frigus intenſum mediæ noctis affigens . Non pannis calidis te,vel puerum,aut ſericis cooperiens, ſed modicis,& vilibus panniculis eum inuoluit, ac fęno cooperuit . Nec cibi ſolemnes, & delicate parati quibus indigent mulieres in partu.Non confectiones.Non vina præcioſa. Vnde ergo tibi tantum gaudium , & tanta delectatio in tam mirabili paupertate,& auſteritate ? Certè credo reſponderet ſi præſens adeſſet . Gaudium, & ſuauitatem experior, quæ exprimi non poſſet . Illud enim eſt verum gaudium, quod non de creatura,ſed de creatore concipitur . Cuius comparatione omne pulchrum fędum , omne dulce amarum,& omne,quod delectari poteſt moleſtum , vt ait Ber. Quomodo namq; non gaudebo ſummè in domino,& exaltabo in Deo Ieſu meo ex meo vtero nato?Ecce enim Abraham a longè vidit hoc myſterium in figura cum tres vidit, & vnum adorauit.Vidit,& gauiſus eſt.Iohannis octauo. Et ego in qua iſta tria ſunt vnita Deus , anima, & corpus , in una perſona,in utero meo ſine lętitia, & gaudio permanebo?Certè cor meum,& caro mea exultauerunt in Deum viuum ex me genitum . Qui cum ſit fons,& origo omnis bonitatis,omnis dulcedinis,& ſuauitatis, cuius odore reuiuiſcunt mortui,cuius aſpectu lętificantur Angeli cuius iuſſu mouentur cęli ſuperabundo gaudio ipſum natum coram

me aſpiciendo: Non egeo ergo conſolatione humana, quæ diuina ſuperfruor, non ſocietate mulierum cum aſſit exercitus Angelorum canentium gloria in excelſis Deo. Non cibum, & potum affecto, cum ante me panem, qui de cęlo deſcendit verum habeam, & omne delectamentum in ſe cō tinentem, & omnem ſaporem ſuauitatis. Ecce vnde mihi gaudij materia multiplex miniſtratur. Cum ergo hora par tus aduenisset circa mediam noctem ſolaque Maria cum Ioſeph in diuerſorio eſſet in contemplatione ſuſpenſa, gau dio ſupernæ patriæ repleta ſubito vidit ante ſe paruulum vagientem ex ſuo vtero proceſiſſe in terram iacere. Et ſubi to, vt piè credi poteſt genua flectit ante eum dicens. Salue mi dilecte fili. Adoro te Deum meum, qui dignatus es pro ſalute mea, & omnium hominum hanc vallem lachrymarū intrare. Deinde oſculatur faciem eiuſdem. O facies plena omnium gratiarum in quam deſiderāt Angeli proſpicere. Item oſculatur manus dicens. O manus beatiſſimę quot in firmos eſtis curaturę, quo miracula operaturę. Tandē oſcu latur pedes dicens: O ſanctiſſimi pedes quantum diſcurre tis per varias ciuitates, & caſtra, ad docendum, & laborandum pro cōuerſione peccatorum. Hæc igitur ſunt materia gaudij ſimul, & pietatis in virgine Maria cum ex ea natus eſt ille, qui eſt gaudium Angelorun in cęlo.

TERTIO gauiſa eſt virgo Maria in filij ſui reſurrectione. Et huiuſmodi gaudium cauſabatur ex multis. Primò quidem ex eo, ꝙ filius ſuus immortalitate induerat. Ro. 6. Chriſtus reſurgens ex mortuis iam non moritur, mors illi vltra non dominabitur. Secundò ex eo, ꝙ ſanctos patres ex limbo eduxerat, ſecundum illud Zachariæ. 9. Tu quoq; in ſanguine teſtamenti tui eduxiſti vinctos tuos de lacu in quo non erat aqua. Tertiò ex eo, ꝙ ſpem illi ac cæteris dabat futuræ reſurrectionis. 2. Cor. 4. Qui ſuſcitauit Ieſum, & nos cum Ieſu ſuſcitabit. Nam conſiderata gloria reſurrectionis capitis noſtri ſpem habere debemus futuræ reſurrectionis noſtræ. Non ſolum autem gauiſa eſt virgo Maria de filij ſui reſurrectione, verum etiam de eiuſdem in cœlū aſcenſione. Et hoc propter tria. Primò quidem, quia filius ſuus animas ſanctorum patrum ſecum in cœlum deducebat, pſal. Aſcendens Chriſtus in altum captiuam duxit ca-

ptiuitaté.Item Micheę.2. Aſcendit iter pandens ante eos. Secundò,quia idem filius celeſtem ianuam aperiebat. He. 4.Habêtes pontificé,qui penetrauit cęlos Ieſum. Et in hymno.Te Deum laudamus,dicitur ſic.Tu deuicto mortis aculeo aperuiſti credentibus regna cęlorum. Tertiò,quia ipſe filius virginis ad dexteram patris ſedere debebat. Mar.45. Dominus quidem Ieſus poſtquam locutus eis,ſcilicet Apoſtolis,aſſumptus eſt in cęlum,& ſedet a dextris Dei. Patet ergo triplex gaudium,quod habuit virgo Maria de benedictio filio ſuo,videlicet de eius conceptione,natiuitate,reſurrectione pariter,& aſcenſione.

SECVNDÒ virgo hæc digniſſima habuit gaudium de ſeipſa.Et hoc quo ad tria. Primò quidem gauiſa eſt de ſua prædeſtinatione de qua monebat Chriſtus Apoſtolos gaudere cum dicebat.Luc.10.Gaudete,quia nomina veſtra ſcripta ſunt in cęlis Sicut ergo homines non ſolum gaudēt de bono,quod iam adepti ſunt,ſed etiam de eo, ꝙ firmiter tenent ſe habituros , ita , & prædeſtinati quaſi aſſecurati de ſua futura beatitudine inde gaudent. Quod autem beata virgo cognouerit ſe prædeſtinatam ad vitam æternam, patet per illud Eccl.24.Ego in altiſſimis habitaui,ideſt habitabo,& thronus meus in columna nubis,ideſt in cęlo, ꝙ pro præſenti tegitur a nobis nubibus.Item in eodem.In hęreditate Domini morabor. Ex qui ergo cognouit ſe eſſe prędeſtinatam ad gloriam cęleſtem,relinquitur,& inde gauiſa eſt.Hoc etiam ex uerbis ſuis confirmatur.Luc.1.Exultauit ſpiritus meus in Deo ſalutari meo. Secundò gauiſa eſt de mentis ſuæ puritate.Vnde,& dicebat Eccl.23.In habitatione ſancta coram ipſo miniſtraui,ecce mêtis puritas, quæ ſimiliter eſt materia magni gaudij. Iuxta illud Prou. 15.Secura mens quaſi iuge conuiuium.Sed prohdolor hęc materia gaudij longe eſt a nobis.Prou.20.Quis poteſt dicere mundum eſt cor meum,purus ſum a peccato. Tertiò gauiſa eſt de ſua aſſumptione. Tum, quia aſſumebatur in corpore,& anima,vt communiter tenetur.Tum,quia tunc fuit a filio ſuo aſſociata,& præſentata.Vnde Hier.in ſer.de aſſumptione. Creditur, quòd ipſe ſaluator totus feſtinus occurririt, & matrem ſuam cum gaudio ſecum in throno collocauerit. Alioquin quomodo impleſſet quod pręcipit.

Hono-

Honora patrem tuum,& matré tuam.Exo.20. Tum, quia fuit a tota cęleſti curia aſſociata, vnde Hier. ubi ſupra, ad Mariæ exequias Angeli famulabant,& vniuerſæ cęlorum curię congratulabantur nec mirum,quia maternus honor eſt illius,qui ex ea natus eſt.Hęc ille.

TERTIÒ virgo Maria habuit gaudium de nobis. Cognouit enim per diuinam inſpirationem, ꝙ per eam debebat fieri ſalus humani generis.Item, ꝙ multi ſuis præcibus ad regnum cęlorum eſſent venturi,& a laqueis Diaboli liberandi. Item, ꝙ multi eſſent laudaturi, ſecundum illud. Luc.1.Ecce ex hoc,ꝙ ſcilicet concepi Dei filium. Beatam me dicent omnes generationes.Ex his ergo omnibus gauiſa eſt ſuper nos, nec adhuc gaudere ceſſat. Si enim gaudium eſt Angelis Dei ſuper vno peccatore pęnitentiam agente. Luc.15.Multo magis gaudet Maria quanto maior eſt charitate de peccatorum emendationem. Iuſtorum præſeueratione, & ſibi ſpecialiter famulantiam in pſalterij ſui ſeu roſarij deuota decantatione,& modulatione. De figura autem huius gaudij legitur.Luc.15. de muliere habente decem dragmas,quæ cum perdidiſſet vnam ex illis cum omni diligentia accenſa lucerna illam,quæſiuit. Quam tandē inueniens conuocatis amicis,& vicinis dixit eis. Congratulamini mihi,quia inueni dragmam quam perdideram. Ad propoſitum mulier hæc eſt virgo Maria, dragma quæ eſt nummus habens imaginem regis eſt anima rationalis ad Dei imaginem,& ſimilitudinem facta.Perditur autem hęc dragma per peccatum. Sed requirit eam virgo Maria cum aſſiduè orat pro peccatoribus animaduertens,quòd ſi nulli fuiſſent redimendum nunquam concepiſſet filium Dei. Inuenit autem dragmam perditam cum Deus ad eius præces iuſtificat peccatorem.Luc.15.Mortuus erat,& reuixit, perierat,& inuentus eſt. Et de hoc beneficio ſuis famulis exhibito gaudet hæc mulier,ſimiliter,& amicos,& vicinos, ideſt totam curiam cęleſtem ad gaudendum inuitat, quia, vt habetur,vbi ſupra Gaudium eſt Angelis Dei ſuper vno peccatore pęnitentiam agente. Heu miſeri peccatores, & qui negligitis,aut forte,vt verius loquar contēnitis legere roſarium virginale atq; in derſum habetis eos,qui ſic pſallunt,& huic ac tantę reginæ famulari contendunt,quid fa-

citis. Quo ibitis. Quis docebit vos fugere a ventura ira. Quis tunc pro vobis orabit. Quis vobis miſerebitur. Quẽ ſanctorum propitium habebitis, qui reginam cęlorum, & aduocatam peccatorum ſpernitis. Qui eius confraternitatem, quæ de roſario ſeu certo intitulatur non ſolum ingredi non vultis verum alios ingredi non ſinitis, ſed quantum in vobis eſt eos a tam ſancto, & pio opere reuocatis, dicentes ſtultum, & inane eſſe ſub certo numero Angelicarum ſalutationum huic virgini deſeruire atq; dictũ roſariũ ſeu, vt vulgariter loquar patrinolas ſecum deferre. Nonne in hoc derogatis honori matris Chriſti. Nonne prohibetis benefacere eos, qui poſſunt. Nonne ſcandalizatis puſillos, non attenditis quid veritas dicat. Matt. 18. Qui ſcandalizauerit vnum ex puſillis iſtis, qui in me credunt, expedit ei, vt ſuſpendatur mola aſinaria in collum eius, & demergatur in profundum maris. Væ mundo a ſcandalis, quæ ſupple oriuntur ex uerbis, & factis talium impugnatorum confraternitatis roſarij virginei. Non ſic impij non ſic agatis, ſed aut ſilentium ori ueſtro imponatis, aut (ut melius loquar) tanquam ueri zelatores honoris diuæ Mariæ necnõ & ſalutis animarum prædicate hanc confraternitatem omni creaturæ atq; in propria uoſipſi intrate gaudium gaudio eidem Virgini accumulantes. Nam dicentes Chriſti fideles qualiter coronam prædictæ virgini fabricare habeãt ex ſalutationibus angelicis tanquam ex roſis mirificis, merebimini, ut ipſa uobis impetret coronam æternam roſis cęleſtium gaudium.

POSTQVAM diffuſè ſatis dictum eſt, quomodo Dei genitrix uirgo coronata fuit roſa gaudij. Nunc reſtat pro inſtructione noſtra oſtendere quomodo, & nos poterimus coronare pauperculas, animas noſtras dicta roſa gaudij. Pro quo notandum, ꝙ in dicta roſa ſunt tria folia, ſecundum, ꝙ triplex eſt gaudium, uidelicet.

Exterius. Interius. Superius.

PRIMVM igitur folium roſæ dicitur gaudium exterius, quod eſt peccatorum, qui ponunt totam ſuam felicitatem in rebus mundanis caducis, & uitioſis. Et gaudium talium uocat Aug. gaudium freneticorum, uel amentium. Frenetici enim, uel amentes gaudent, & rident cum tamen

meri

merito deberent lugere,eo ꝙ periculosè infirmãtur. Ratio autem cur gaudent,eſt, quia non apprehendunt neq; cognoſcunt periculum ſuũ.Ideo dicitur Eccl.2.Reputaui errorẽ,& gaudio dixi. Quid fruſtra deciperis,ubi glo.inter. Decipiuntur,qui carnis gaudia ſequuntur,& perpetuum putant,quod fugit uelut umbra.Talibus autem comminatur Dominus pęnã æternam.Luc.6.dicens.Væ,qui ridetis nũc, quia lugebitis ſupple in futuro. Eſt ergo notandũ,ꝙ huiuſmodi gaudium exterius,& temporale eſt uituperabile triplici ratione,uidelicet ratione.

Loci. Rei. Finis.

PRIMÒ quidem ratione loci, non enim poſuit nos Deus in hoc mũdo,ut lętemur,ſed magis,ut peccata noſtra lugeamus. Eſa. 22. Vocabit Dominus Deus exercitum in die illa, ſcilicet uitæ præſentis ad fletũ ad planctum, & ad cingulũ ſacci.Sed profectò ſit totum contrariũ illius,quod vult Deus. Ipſe enim vult,ut lugeamus in præſenti, & homines mundani uolunt gaudere, & in bonis ducere dies ſuos. Ideo ſequitur ubi ſupra. Et ecce gaudium, & lætitia, occidere uitulos,& iugulare arietes,comedere carnes,& bibere uinum. Comedamus, & bibamus,cras enim moriemur. Hæc ibi. Quis ergo in preſenti magis expediat flere quam temporaliter gaudere, patet in quolibet paruulo, qui mox natus uocem ſuam a ploratu incipit. Hoc etiam innuit Chriſtus.Lu.19.qui uidens ciuitatẽ fleuit ſuper illã dicens.Si cognouiſſes ſupple ſtatum tuum,tu fleres.Et nota, ꝙ ibi capitur continens pro contento, ideſt ciuitas pro habitatoribus in ea. Sunt enim tria hominum genera quibus magis incumbit flere,quã gaudere, hi ſunt de propria hæreditate forbanniti,in vinculis detenti, in tenebris conſtituti. Sic eſt autem, ꝙ ſumus in hanc vallem miſerię eiecti cum feris,& tanquam de propria hæreditate,ſcilicet de paradiſo terreſtri irremediabiliter forbanniti. Ideo dicere poſſumus cum pſal. Quomodo cantabimus cantabimus cãticũ Domini, ideſt canticum lætitiæ in terra aliena. Item ſumus,quo ad animam in mirabilibus carceribus fetentibus, & immundis detenti, ideſt in corporibus humanis a quibus carceribus liberari petebat, qui dicebat. Educ de carcere animam meam, vt confiteatur nomi-

ſi tuo Domine ſupple cum Angelis in cęlo. Et Paulus Philip 1. Deſiderium habeo diſſolui, & eſſe cum Chriſto. Item Iob. 10. Tędet animam meam vitæ meæ. Item, & tertio ſumus in tenebris conſtituti in tantum, q; non poſſumus videre fratres noſtros Angelos quamuis prope ſint, quia cuſtodes animarum noſtrarum. Ideo vnuſquiſque quandiu incolit hanc vallem miſerię merito poteſt dicere illud Thobiæ. 5. Quale gaudium mihi erit, qui in tenebris ſedeo, & lumen cęli non video Propter hæc ergo tria magis incumbit nobis in præſenti flere, quàm ridere, & gaudere. Et ad hæc hortantur quodammodo fideles exemplo infidelium. Refert enim Ambroſius libro de fide reſurrectionis. cap ſecundo, quòd feruntur fuiſſe populi, qui ortus hominum lugerent, obitus autem cum ingenti gaudio celebrarent. Nec quidem imprudenter. Eos enim, qui in hoc vitæ ſolũ veniebant, męrendos putabant, eos verò, qui ex iſtius mundi procellis, & fluctibus emerſiſſent nõ iniuſto gaudio proſequendos arbitrabantur. Hæc ille.

SECVNDÒ gaudium temporale, & huius mundi eſt vituperabile ratione rei ſiue materiæ. Eſt enim de rebus vitioſi, & inhoneſtis, vt in pluribus, vtpotè de lubricitatibus, & ſpurcitijs de potibus, & crapulis de honoribus, & vanitatibus huius ſeculi. De ludis, & ſpectaculis. Et huiuſmodi. Auguſtinus de verbis Domini. ſer. 37. Qui eſt, inquit, ſęculi gaudium ſeu lętitia. Breuiter dico. Seculi lætitia eſt impunita nequitia, luxurientur homines, fornicẽtur, in ſpectaculis ungetur, ebrioſitate ingurgitentur, turpitudine fędẽtur nihil mali patiantur, & videte ſeculi gaudiũ. Iſta mala, quæ cõmoraui non caſtigat fames, non pellit timor, non aliquis morbus, nõ aliqua aduerſitas, ſed ſunt oĩa in reiũ abundantia, in pace carnis in ſecuritate malæ mentis: ecce vide ſeculi gaudiũ. Hæc ibi. Item idem Aug. ad idẽ propoſitum Epiſtola. 111. ad Iulianum comitem, ita ſcribit dicens. Gaudent multi, ſed malè. Gaudet miles terrenus propter honores huius ſeculi perituros, propter veſtes præcioſas, & ſpecioſam cathenam collo circundatam, & huiuſmodi. Sed huiuſmodi gaudium non eſt æternum, ſed periturum. Gudet raptor cum deſiderata rapuerit. Gaudet ebrioſus cum occaſionem potationis inuenerit. Gaudet adulter cum ad dele

ctatio-

ctationem corporis fruendæ meretricis peruenerit. Gaudet periurus ſi facultates huius ſeculi iurando acquiſierit. Gaudet iracundus ſi furiam ſuam perfecerit, & ſimilia, de his itaque, & ſimilibus gaudere, grande malum eſt, & peccatum ad mortem perducés. Hęc ibi. Tale ergo gaudium valde dãnabile eſt, quod eſt de peccato, cum ſit de eo de quo potius delendum eſt. Prou. 15. Stultitia eſt gaudium ſtulto, ideſt ſtultus gaudet de ſtultitia ſua. Et eiuſdem. 10. Stultus quaſi per riſum operatur ſcelus. Super quo dicit glo. ordin. ꝙ ſtultus eſt, qui gaudet in ſcelere. De talibus etiam ſcribitur eiuſdem Pro. 2. Lętantur cum male fecerint, & exultãt in rebus peſſimis. Qui ergo, ſic gaudent de malis ſuis. Similes ſunt illis, qui gaudent eo, ꝙ ceciderunt in lutum, aut cloacam, vbi plurimum, & turpiſſimè ſordidantur. Item ſunt ſimiles illis malefactoribus condemnatis ad mortem, qui cum ducuntur gaudent de corda, quam gerunt ad collum, item ſunt ſimiles aui ſi gauderet de laqueo, quo capitur, vel lupus de prædica, vel piſcis de hamo. Et eſt hic notãdum, quòd tales ſic gaudentes de peccato commiſſo per reflexionem grauius peccant, & magis iram Dei prouocãt, quam prius fecerant ipſum peccatum committendo. Ita enim dicit Augu. Epiſtola. 11. ad Iulianum comitem ita ſcribens. Nec quodlibet ſcelus coram Deo tam abhominabile eſt, quam præterita peccata vnumquenq; noſtram gaudere reminiſcendo. Hæc ille.

Tertio gaudium huius mundi eſt vituperabile ratione finis, ducit enim gaudentem ad æternam triſtitiam omni conſolatione carentem. Io. 21. Tenent tympanum, & citharam, & gaudent ad ſonitum organi. Ducunt in bonis dies ſuos, & in puncto ad inferna deſcendunt. Quia, vt dicit Sene. de verborum copia. Cito improborum lęta ad perniciem cadunt. Item Greg. Homil. 11. Præſentia gaudia ſequuntur perpetua lamenta. Da exemplum de homine ſcabioſo, qui delectatur fricando ſcabiem ſuam, & carnem, ſed ſtatim ſentit graué dolorem, da ét exemplũ de paupere, qui gaudet cum accipit multam pecuniam ab vſurario ſed multum triſtatur cum ab eo uſurę exigũtur. Da deniq; exemplum de illi, qui in taberna delectantur in cibis delicatis, & potibus præcioſis, ſed tandem triſtantur cum

ab eis ſcutum exigitur. Nam Diabolus eſt ſicut uetula, quę volens capere muſcas, liuit ollam intrinſecus lacte, & tunc muſce intrant, & cum multitudo intrauerit, includit eas, & in ignem ſuccendit. Sic Diabolus offert delectationem peccati, vt inde delectetur, & gaudeat homo. Ibique hominem capit per conſenſum ad peccatum, quo capto ligat eum conſuetudine peccandi. Demum ipſum in ignem inferni detrudit. Ideo in principio tentationis clamandum eſſet illud, quod in figura dicitur. 4. Reg. 3. Mors in illa, mors in olla, ſcilicet cordis, & animæ in delectatioue venenoſa. Ecce quomodo gaudium huius vitæ perducit ad fletum gehennæ perpetuæ. Quia, vt dicit Aug. lib. ſoliloquiorum. c. 22. Qui in præſenti conſolantur indigni, Dei conſolatione habentur. Et ideo Propheta hoc animaduertēs dicebat renuit cōſolari anima mea, videlicet in preſenti non perpetuo triſteř in futuro, propterea Hier. irridens illos, qui volunt in præſenti habere ſolatia ſua. Tertia parte Epiſtolarū ſuarū. Epiſtola. 95. dicit ſic. Gaudete vos mūdani, & lętamini in hoc tā breuiſſimo temporis ſpacio, qđ habetis, vt poſt modū cū mille Diabolis ſine fine lugeatis, frequētiſſimè veſtimenta veſtra permutetis, ne forte veſtra diſpliceat nobilitas. Nec ſit, qui uos excedat, vt in inferno verecundiam recipiatis. Epulamini, & inebriamini, quia poſt mortem talia amplius non facietis, ſed cum diuite, qui quotidie epulabatur ſplendide in tormentis gehennalibus guttam aquæ peroptabitis, nec habere poteritis Agitē ſolatia veſtra in luxurijs, explete voluptates, ſeminate in corruptione, vt de corruptione colligatis diuinam ſententiam, quam iuſtus ille. Iudex dabit in magno iudicij die dicens. Ite maledicti in ignem, &c. Heu cor lapideum ſi talem cogitas, & credis ſententiam, cur non formidas illam? Ecce mors properat, ut te conterat, ecce Diabolus iam properat vt te recipiat. Ecce vermes corpus, quod tanta nutris diligentia, expectant, vt illud rodant. Quid ergo in præſenti petis gaudia, & ſolatia. Item poſt pauca. Væ vobis miſeris, qui optatis gaudia temporalia, quia uobis inuitis ſuſtinebitis tormenta infernalia. Ecce modicum uobis reſtat temporis. Implete menſuras malitiarum ueſtrarum, ut ueniat ſuper uos omnis diuina indignatio. Fruamini hoc paruo

tempo-

tempore in locis,ebrietatibus prælij,contentionibus, choreis, & procationibus,nec uacuum præterire tempus permittatis. Quid moramini dum viuitis.Congregate filijs veſtris honores diuitias,& potentias, veſtram immenſam augete nobilitatem,& famam,vt & filij veſtri,quæ feciſtis,& ipſi explere quæant, quatenus cum illis pariter in inferno ampliora patiamini cruciamenta.Hæc ille.Ecce quo ducit gaudium laboris. Ecce retributio vanitatis ſeu potius fatuitatis huius ſeculi.Ecce quo abierunt, qui in præſenti gauiſi ſunt. Ecce quo ibunt, qui eos imitari ſatagunt. O grandis,& ferme generalis in ſania in filis Adæ,qui pro momẽtanea huius exilij lætitia,& gaudio perdere volunt gaudium,quòd permanet in ſecula ſeculorum.

Secvndvm folium roſæ gaudij dicitur gaudium interius, de quo Apo. Phil. 4. Gaudete in Domino ſemper, iterum dico gaudete. Item Hugo. lib. 3. de anima. Vis, inquit, nunquam eſſe triſtis bene viuè. Nam bona vita ſemper gaudium habet. Iſtud autem gaudium interius non eſt aliud quam quædam ſpiritualis iocunditas atque lætitia,quam quis habet de rebus diuinis, & ſpiritualibus.Pro quo notandum,quòd ſicut homines gaudent temporaliter de tribus.Ita ſuo modo ſpiritualiter,gaudẽt, ergo temporaliter.

De periculi euaſione.
De magni hoſpitis receptione.
De ingentis lucri acquiſitione.

Primo igitur gaudent homines temporaliter de periculi euaſione ſicut patet de illis, qui tranſierunt pontem aut paſſagium periculoſum.Item de illis,qui euaſerũt manus latronum, & homicidarum,Item de illis, qui releuati ſunt de graui, & periculoſa infirmitate. Ita etiam ſpiritualiter gaudent homines iuſti animaduertentes de quantis periculis liberauit eos Dominus, & quanta pericula auxiliante Domino euaſerunt, vtpotè peccatorum, mundi, Diaboli,carnis, inferni. pſal. conuertiſti planctum meum in gaudium mihi. Quia enim poſt planctum de peccatis ſequitur quædam lætitia ſpiritualis in corde veri pęnitentis. Ideo dicit. Conuertiſti planctum meum in gaudium mihi. Item idem pſal. Secundum multitu-

dinem

dinem dolorum meorum in corde meo cõſolationes t.l.a. meam. Gaudeat ergo a peccato priori iuſtificatus, & dicat cum pſal. Niſi, quia, Dominus adiuuit me, paulominus habitaſſet in inferno anima mea. Item Tren. 3. Miſericordiæ Domini, quia non ſumus conſumpti, ideſt ſubito cum primum peccauimus in inferno detruſi.

Secundò gaudent homines temporaliter de magni hoſpitis receptione. Sicut patet de illis apud quos hoſpitatur Imperator aut Rex. Ita, & iuſti habentes Deum in hoſpitio cordis ſui inde debent gaudere, quia cum illo ueniunt omnia bona, in huius autem gaudij ſignum legitur Luc. 19. ꝙ Zacheus excepit Chriſtum gaudens in domum ſuam. Si enim gauiſi ſunt diſcipuli uiſo Domino. Io. 20. multo plus gaudendum eſt recepto Domino intra thalamum conſcientiæ ſuæ. Quis enim non gauderet de receptione hoſpitis, nobilis, & pacifici? Chriſtus autem eſt valdè nobilis cum ſit rex regum, & Dominus dominantium. Item eſt ualde liberalis. Ita, ut pro nihilo det terram deſiderabilem. Item eſt ſummè pacificus. Ipſe enim eſt, qui dicit. Ego cogito cogitationes pacis, & non afflictionis, ergo gaudere debemus de tanti hoſpitis receptione.

Tertiò gaudent homines temporaliter de ingẽtis lucri acquiſitione, ſicut patet de illis, qui inueniũt magnos theſauros ſub terra. Homo autem cum per pęnitentiã recuperat gratiam, prius perditam, ſimiliter uirtutes, & merita magnum lucrum acquirit, quia præcium ineſtimabilem, ergo merito gaudere debet Item talis acquirit per uitæ meritum æternæ gloriæ lucrum. Et ideo gaudere debet in ſpe. Ro. 11. Spem gaudentes, & tribulatione. Da exemplum de illo clerico, qui redit de Roma cum prouiſione Apoſtolica de primo beneficio uacante in collatione talis, uel talis Epiſcopi. Hic enim, & ſi nihil adhuc habeat in re, tamẽ gaudet in ſpe. Ita in propoſito. Et hoc eſt quod ſub parabola loquitur Dominus. Matth. 13. dicens. Simile eſt regnum cęlorũ theſauro abſcondito in agro, quem qui inuenit homo abſcondit, & præ gaudio illius uadit, & uendit uniuerſa, quæ habet, & emit agrum illum. Benè ergo dictum eſt. Simile eſt regnum cęlo. The. abſc. quia nondum apperuit, quid erimus, & Eſa. 64. Item. 1. Corin. 2. Oculus non uidit, & auris

non audiuit,& in cor hominis non aſcendit, quæ.p.d.d.ſe. Item Eſa.45.Verè tu es Deus abſcõditus.Hunc autem theſaurum cęleſtem ſic abſcõditum inuenit homo,tum per fidem ipſum credendo,tum per ſpem in ipſum tendendo,tũ per charitatem ipſum diligendo,& ob amorem , & deſiderium ipſius bona operando,ipſum tamen ſic inuentum dicitur abſcondere pro quanto non debet opera ſua bona facere in publico,tanquam quęſiturus laudẽ hominum,quia vt dicit glo.interli.ſuper hoc paſſu,depredari deſiderat,qui theſaurum publicè portat in via.In cuius figura legitur. 4. Reg.20.ꝙ Ezechias theſauros templi amiſit, quia nũcijs regis Babylonis reuelauit.Sic ergo ſit opus in publico,vt intentio maneat occulta,vt dicit glo.ord. Sequitur . Et præ gaudio illius vadit glo.interl.Homo incipit i.e,cum incipit diligere,& vendit vniuerſa,quæ habet,eadem gl. omnibus terrenis renunciando, ſicut fecerunt Apoſtoli,ſicut etiam faciunt veri religioſi,& emit agrum illum,quia per contẽptum terrenorum peruenitur ad ſtudium æternorum.Patet ergo,ꝙ debent iuſti gaudere de ingentis lucri acquiſitione,idest de acquiſitione bonorum ſpiritualium,& repromiſſione,atq; expectatione bonorum cęleſtium. Sed profecto pauci ſunt tales,qui ſic gaudeant, ſed fermè omnes gaudent,& lętantur in rebus peſſimis , vt prius declaratũ extitit,cum tamen deberent merito triſtari ſi diligenter attenderent mala eis ſuperuentura.Sunt ergo homines mundani ſimiles cigno,qui dicitur cantare, & gaudere cum debet mori.Similes etiam ſunt delphinis,& ſyrenis,& multis generibus piſcium,qui tunc dicuntur in mari gaudere,& ſaltare,quando tempeſtas debet inſurgere.Et de talibus ſcriptum eſt Iob.21. Gaudent ad ſonitum organi . Ducunt in bonis dies ſuos,& in puncto ad inferna deſcendunt.Sed de hoc prius ſatis dictum eſt,ideo ſuperſedendum eſt.

TERTIVM folium roſæ gaudij dicitur gaudium ſuperius ſiue cęleſte,quod habent in quo permanent cuncti beati.Nam cuilibet cęlum primo intranti dicitur.Tu bene veneris intra in gaudium Domini tui. Matth. 25. Ceruus enim multum gaudet,quando prius multam ſitim inuenit pulchrum,& vberrimum fontem.Similiter canis tunc plurimum gaudet , & ſaltem , quando prius multum curſum

inuenit prædam aut magiſtrum ſuum. Item pauper agricola ſummè gaudet, quando prius magnum laborem inuenit delectabilē quietem. Ita, & illi, qui intrant gaudiū cęleſte ſummè gaudent, eo ꝙ poſt mundi labores, & dolores, poſt ſitim, famem, pęnuriam, & miſeriam, inueniunt fontem, prædam, & quietem gloriæ paradiſi. Tunc enim ſummè recreantur, & ſatiantur, tunc quietantur, & conſolantur, tunc delectantur, & lętantur. In cuius figura legitur Heſter 8 ꝙ Iudæis noua lux oriri viſa eſt, ex qua quidē viſione tria ſecuta ſunt, prout ibi ſubditur, videlicet gaudium, honor, & tripudium. Iudæi interprætantur confitentes, & ideo rectè ſignant illos, qui integrè cōfitentur ſua peccata, quibus ſatisfactione præmiſſa cęlū intrantibus noua lux oriri videbitur, & conſequenter ibi manebunt cū ingenti gaudio honore, & tripudio. De hoc etiam figuratiuè dicitur Matth. 2. Videntes ſtellam, ideſt diuinam eſſentiam Magi, ideſt beati, qui ſapientia ſunt magni gauiſi ſunt gaudio magno. Et quamuis de hoc gaudio multa dicta ſunt, in ſpeculo noſtro ſuper. 7. pſalmos pęnitentiales, pręſertim lectione. 56. Nihilominus adhuc de eodē aliquid in præſenti diſſerendum eſt. Notandum eſt ergo, quòd gaudium illud cęleſte eſt a nobis ſummè appetendum, & deſiderandum, & ſignanter propter tria. Eſt enim huiuſmodi gaudium.

Purum. Plenum. Perpetuum.

PRIMÒ igitur gaudium cęleſte eſt purum, nullam admixtionem pęnæ, miſeriæ, aut culpæ habens, aut ſecum patiens. Eſa. 35. Gaudium, & lætitiam obtinebunt, & fugiet dolor, & gemitus ab eis. Quis ſi fugiet dolor, & gemitus ab electis, ergo gaudium purum erit. Apoca. 7. Non eſurient, ſupple Beati, neque ſitient amplius, & non cadet ſuper illos ſol, neque vllus æſtus. Item eiuſdem. 21. Mors vltra non erit, neque luctus, neque clamor, neque dolor. Item dicitur. Eſa. 25. Auferet Dominus Deus omnem lachrymam ab omni facie, ſupple ſanctorum. Et nota, quòd dicit. Omnem lachrymam, ideſt omnem cauſam, & occaſionem triſtitiæ. Item de hoc loques Auguſt. in feſto omnium ſanctorum. ſer. 1. dicit ſic. Quid beata vita beatius. Vbi non eſt paupertatis metus, nō ægritudinis imbecili-

becilitas. Nemo ibi lęditur, nemo iraſcitur, nemo inuidet, cupiditas nulla exardeſcit, nullum ibi deſiderium, nulla honoris pulſatio, aut poteſtatis ambitio. Nullus ibi Diaboli metus, inſidię demonum nullę, terror gehennæ procul. Mors ibi neque corporis, neque animæ erit, ſed immortalitatis munere vita iocunda. Nulla erit tunc uſque diſcordia, ſed cuncta conſona, cuncta conuenientia, quia omnium ſanctorum vna concordia, tranquilla ibi ſunt omnia, iugis ſplendor. Hæc ibi. Idem dicit Chryſoſtomus, tractatus de reparatione, & lapſi, & forte ſumpſit ex libris Auguſtini. Patet ergo, quam purum ſit cęleſte gaudium, in tantum etiam, vt euacuaret omnem triſtitiam, & omnem dolorem in aliquo damnato ſi illi daretur Deum videre in cęlo. Hoc enim dicit Auguſt. in libello de triplici habitaculo, ita ſcribens. Tanta eſt huius gloriæ lætitia, quòd ſi illam viderent illi, qui in carcere inferni incluſi ſunt, nullam pęnam, nullum dolorem, nullamq; iuſtitiam ſentirent. Cuius præſentia ſi in inferno cum ſanctis habitatoribus appareret, continuo infernus in amenum conuerteretur paradiſum. Hæc ille. Non ſic autem eſt de gaudio huius vitæ. Nunquam enim purum eſt, ſed ſemper alicui triſtitiæ annexum. Prouer. 14. Riſus dolore miſcebitur. Item Eſaię. 1. Vinum tuum mixtum eſt, aqua, ideſt humanum gaudium mixtum eſt triſtitiæ, & dolori, quod etiam Saluator noſter figuratiuè in ſe oſtendit, in hoc, ꝙ veniens Hieruſalem laudari, & honorari voluit, & poſt paucos dies pati. Vnde in die palmarum in eccleſia fit feſtiua proceſſio, & poſtea legitur paſſio. in proceſſione quidem legitur Euangelium breue de laude, & honore ſibi exhibito, & poſtea paſſio prolixior in ſignum, ꝙ quãtuncunque ſtudeat homo mundanus gaudere in præſenti, minus ſemper habet de gaudio, quam de triſtitia. Hoc patet in auaris, qui, & ſi gaudeant in computando nummos ſuos, habent, tamen multas anxietates, tum in acquirendo, tum in conſeruando, tũ in perdendo. Idem patet de ſuperbis, qui, & ſi ad horã gaudeant de honoribus, & pompis huius ſęculi, multam tñ habent triſtitiã, & dolorẽ, qñ non pñt peruenire ad optatũ, aut qñ turpiter deijciuntur. Item patet de luxurioſis quorum nouiſſima amara ſunt, quaſi abſinthium.

abſinthium.

ſinthium. Idem patet de guloſis de homicidis, & huiuſmodi. Deus enim pro præſenti ſtatu inclinauit ex hoc in hoc, ideſt voluit gaudia huius mundi commiſceri, triſtitijs languoribus, & doloribus, vt ſic a talibus caſtiget, & retrahat homines. Da exemplum de nutrice apponente aliquid amarum ſuper mamillam ſuam, ne illam vlterius ſuggere appetat puer. Ita in propoſito. Sed hoc nõ obſtante adhuc non ceſſant pleriq; homines gaudia huius ſeculi toto corde appetere, & adepta poſſidere tanquam amentes eſſe &c., & infatuati ab ipſis honoribus.

SECVNDO gaudium beatificum, & cœleſte eſt plenum. Plenè enim ſatiat habentem. pſal. Satiabor cum apparuerit gloria tua. Et idem alibi. Adimplebis me lætitia cum vultu tuo, ideſt cum aperta, & nuda viſione tuæ eſſentiæ. Item Io. 16. Petite, inquit, Chriſtus, & accipietis, ſupple vitam æternam taliter, vt gaudium veſtrum ſit plenũ. Vt enim dicit Bernar. Non eſt plenum gaudium, quod fletu miſcetur ſicut præſens gaudium, ſed in futuro erit verum, & plenum gaudium. pſal. Replet (ſupple Deus,) in bonis deſiderium tuum, & hoc in cęlo. Gaudium autem huius mundi nunquam poteſt eſſe plenum neque quietatiuũ humani appetitus, quia, vt dicit Ber. li. de perfecta conuerſione regularium. ca. 26. Anima rationalis ad imaginẽ Dei facta cæteris omnibus occupari poteſt, repleri non poteſt. Capacem Dei quicquid minus Deo eſt non implebit. Hæc ille. Item Aug. primo libro confeſſionum. Feciſti nos Domine ad te, & inquietum eſt cor noſtrum donec requieſcat in te. Volunt ergo hi doctores dicere, ꝙ Deus, qui eſt gaudiũ beatorum plenè ſatiat appetitum, & deſiderium eorum. Et ideo cum omni diligentia laborare debemus in præſenti operari bona, vt poſt hanc miſeram vitam ad illud gaudiũ plenum, & perfectum peruenire poſſimus, eo maxime, ꝙ huiuſmodi gaudiũ ſuper eminentiſſimè cõtinet quicquid põt eſſe aut imaginari materia gaudij pro præſenti, prout pulchrè declarat Auguſt. lib. de ſpiritu, & anima. ca. 64. ita dicens. O homo ama vnum bonum in quo ſunt omnia bona, & ſufficit. Si delectat pulchritudo, fulgebunt iuſti ſicut ſol. Si uelocitas, uel fortitudo, aut libertas corporis cui nihil obſiſtere poſſit, erunt ſimiles Angelis Dei. Si delectat

ſain-

ſalubris,& longa uita,ibi eſt ſana æternitas,& æterna ſanitas,quia in perpetuum uiuent. S. ſatietas,ſatiabuntur cum apparuerit gloria Domini. Si æbrietas, inebriabuntur ab ubertate domus Dei.Si melodia,ibi Angelorum chori concinunt ſine fine Deo dicentes, ſanctus,ſanctus,ſanctus. Si quelibet mundana uoluptas,torrente uoluptatis ſuæ potabit eos Dominus.Si ſapientia,omnes erunt docibilem Dei. Si amicitia,omnes diligent Deũ priuſquã ſeipſos,& inuicẽ tanquam ſeipſos,& Deus illos pluſquam illi ſeipſos.Si concordia,omnibus illis erit una uoluntas. Si poteſtas,introibunt in potentias Domini. Si honor,& diuitiæ,Deus ſeruos ſuos fideles,& bonos ſupra multa conſtituet, immò erunt hęredes Dei,& cohæredes Ieſu Chriſti. Si uera ſecuritas, certe certi erunt, ꝙ nunquam amittent bonum,quod habebunt. Hæc ibi. Patet ergo, ꝙ gaudium beatorum plenum eſt, ex quo habent in eo de quo gaudent ſuper excellentiſſime quicqud gaudij in his interioribus materia eſſe poteſt.

TERTIO, gaudium beatorum eſt perpetuum Io.16. Gaudium ueſtrum nemo tollet a uobis,& Eſa.65.Gaudebitis,& exultabitis uſque in ſempiternum.Eſt ergo perpetuitas ſeu æternitas de eſſentia beatitudinis cęleſtis. Quãuis nonnulli philoſophi aliter dogmatizare præſumpſerint,de quibus meminit.Auguſt.de ciui. Dei. lib.12.ca.13. Hi enim dicebant animam rationalem immortalem,ſed tamen poſt adeptam felicitatem iterum miſerijs ſubiectam, utpote, ꝙ idem Plato, qui in urbe Athenienſi diſcipulos docuit, poſt certa tempora redibit,& in eadem urbe atque in eadem ſchola ſedens docebit eoſdem diſcipulos.Et hanc temporum reuolutionem uocabant reuolutionem magni anni.Sed abſit,inquit ibi Aug.ut ita credamus. Sicut enim Chriſtus ſemel tantum reſurrexit,& amplius nõ moritur. Ita,& homines poſt generalem reſurrectionem , ulterius non morientur nec ad miſerias huius uitæ reuertentur.Vnde dicunt Domino fideles illud pſalmiſtæ.Tu Domine ſeruabis nos,& cuſtodies nos a generatione hac in æternum. Item idem Aug.de ciui.lib.21.c.17.Reprobat eandem opinionem recitans Origenem illius fuiſſe opinionis quem, inquit,non immerito reprobauit eccleſia propter multa,&

maxime

maximè propter alternantes ſine ceſſatione beatitudines, & miſerias. Hæc ex Auguſtino. Cui ſententiæ alludit verbum Senec. Epiſtola 63. dicens, quòd gaudio iunctum eſt non deſinere eſſe, nec in contrarium verti. Eandem etiam opinionem reprobat. B. Tho. 12. q. 5. art. 4. dicens, quòd ſecuritas æterni gaudij eſt ratione beatitudinis. Item, vt colligitur ex dictis eius vbi ſupra. Si gaudium cęleſte poſſet amitti, aut hoc eſſet ex parte Dei ſuam viſionem ſubtrahẽtis, & hoc non, quia cum talis ſubtractio ſi quædam pęna, non poteſt a Deo infligi abſque aliqua culpa. Culpa autem non poteſt cadere in illo, qui vidit Deum intuitiuè. Aut hoc eſſet ex parte ipſius beati volentis carere diuina viſione, & hoc non, quia impoſſibile eſt, ꝙ videns diuinam eſſentiam velit eam non videre, cum ſit ſummum bonum. Aut hoc eſſet ex parte alterius agentis talem beatitudinẽ impedientis, & hoc non, quia anima Deo beatificè coniuncta ſuper omnia alia eleuatur. Ex quo relinquitur, ꝙ non poteſt dictum gaudium ſemel adeptum amitti, ſed in perpetuum manet, & perſeuerat. Igitur laborare debemus in præſenti, vt illic perueniamus. Si enim, inquit, Auguſt. in ſuo manuali. c. 15. Quotidie oportet nos tormenta perferre, ſi ipſam gehennam longo tempore tollerare, vt Chriſtum in gloria ſua videre poſſemus, & ſanctis eius ſociari, nonne dignum eſſet pati omne, quod triſte eſt, vt tanti boni tantęq; gloriæ participes haberemur? Item idem Augu. in libello de triplici habitaculo dicit ſic. Tanta eſt iocunditas lucis æternæ, vt eam ſi non liceret amplius manere in ea quam vnius diei mora, propter hoc ſolum innumerabiles anni huius vitæ pleni delitijs in circunfluentia temporalium bonorum meritò contemnerent, ſecundum illud pſalmiſtæ. Melior eſt dies vna in atrijs. t. ſ. m. Hæc ille. Studeamus ergo chariſſimi coronare animas noſtras roſa gaudij ſpiritualis, vt tandem coronari mereantur a Domino roſa gaudij æternalis. Quod nobis concedat, qui, &c.

DE ROSA HONORIS.
Sermo Quadrageſimusſeptimus.

CORONEMVS nos roſis. Sap. 2.

QVADRAGESIMATERTIA roſa coronæ miſticalis dicitur roſa honoris, quæ rectè ſequitur ad roſam ſanctæ operationis, de qua dictum eſt ſermone penultimo, ſicut, & roſa gaudij de qua ſupra immediate, eo maxime, ꝙ ſicut honor eſt præmium virtutis. 3. Ethi. ita etiam, & ſanctę operationis. Honoramus enim illos quos videmus rectè operari. Rectè etiam ſequitur ad roſam gaudij, quod habēt beati in cęlo, qui ſimul Dei præſentia gaudent, & ipſum honorent. Hac autem roſa honoris coronata eſt virgo Maria. Pro quo notandum, & triplex honor a tribus ſibi exhibitus eſt, & exhibetur, videlicet.

A proprio filio.
A ſanctis Angelis.
A viris iuſtis.

PRIMÒ igitur honorata fuit a filio ſuo Ieſu Chriſto, & hoc in triplici ſtatu, videlicet in vita, in morte, poſt mortem.

PRIMÒ itaque Chriſtus honorauit matrem ſuam in vita, & hoc iterum multipliciter. Primò quidem in hoc, ꝙ magis zelauit famam matris ſuæ, quam propriam, & hoc quando ipſum ſponſum habere voluit. Maluit enim, ꝙ ad tēpus crederetur, ꝙ ipſe natus fuiſſet de matrimonio quã ꝙ mater infamaretur de adulterio. Vnde Ambr. ſuper Lucam. li. 2. exponens illud verbum. Deſponſatã viro cui, & c. Dicit ꝙ Chriſtus voluit matrem ſuam deſponſatam eſſe, ne infamaretur, ꝙ de corruptione concepiſſet. Maluit autem Dominus aliquos de ſui ortu, quàm de matris pudore dubitare. Sciebat enim teneram eſſe Virginis verecundiã, & lubricam famam pudoris, nec putauit hortus ſui fidem matris iniurijs aſtruendam. Secundo Chriſtus honorauit matrem ſuam in hoc, quòd præ cæteris mulieribus, quæ fuerunt ante eam, cum ea, & poſt eam, ipſam in matrem elegit. Et ideo dicit Sedulius. Nec primam ſimilem viſa eſt, nec

habere ſequentem. Elegit autem ipſam meritò virginitatis,& humilitatis. Vnde Hugo de ſancto Victore. O virginitas humilis,& humilitas virginalis, quo in vnum conueniſtis, ſic,& ſublimaſtis humilem, ſicut fecundaſtis virginē, vt virgo pariat Dei filium,& humilis habeat ſpōſum Deū, nec aliqua talia certè inueniri poterat. Tertio Chriſtus honorauit matrem ſuam, quando dignatus eſt filius eius eſſe,& nominari, atque illis ſubijci. Bernar. ſuper Miſſus eſt. Maria Deum,& Dominum Angelorum ſuum audacter appellauit filium dicens. Fili quid feciſti nobis ſic. Ecce Marię priuilegium Quis enim Angelorum hoc audeat? Denique deſcendit cum illis,& venit in Nazareth, & erat ſubditus illis. Quis. Quibus. Deus hominibus. Deinde ſubdit Bern. Mirare ergo vtrunque, vel elige, quid amplius mireris, ſiue filij benigniſſimam dilectionem, ſiue matris excellentiſſimam dignitatem. Vtrunque miraculum, & ꝙ Deus obtēperat fęmine,& humilitas abſq; exemplo,& ꝙ fęmina Deo principetur: ſublimitas ſine ſocio. Quarto eam honorauit, quando in cruce exiſtens, ipſam Diſcipulo commendauit. Petrus Damianus. Commiſit Deus Petro claues eccleſiæ voluit,& beato Ioanni Mariæ cuſtodiam delegare. Mater Maria, mater eccleſia, ſed Maria mater Chriſti, eccleſia verò mater Chriſtianorum. De Maria Chriſtus carnem ſuſcepit, eccleſiam verò de lateris ſui produxit. Ex iſta prodit ſecundum carnem natus. Illam protulit iam carne mortuus. Ex iſta voluit naſci, pro illa dignatus eſt mori. Ex vna natus eſt ſemel in perſona ſua, ex altera quotidie naſcuntur membra ſua. Deinde ſubdit Dixit Dominus Petro. Tibi dabo claues Regni Cœlorum. Nunquid, & beata Maria cęlū non fuit, in cuius vtero virginali nouem menſibus diuinitatis plenitudo permanſit? Hæc ille.

SECVNDÒ Chriſtus honorauit matrē ſuam in morte eiuſdem, quia ad eius obitum cum tota curia cęleſti aduenit,& eam de mundo vocauit dicens ſicut deducit Hier. in ſer. de aſſumptione eiuſdem virginis. Veni, inquit, columba mea, immaculata mea, veni de libano veni. Non immerito, inquit, de libano venire iubetur, quia libanus candidatio interpretatur. Erat autem virgo Maria candida omnium meritorum ac virtutum dealbata niue candidior ſpi

ritusſan-

ritusſancti mumeribus,& in omnibus columbæ ſimplicitatem repre entauit,quia quicquid in ea geſtum eſt, totum puritas, & ſimplicitas, totum gratia,& veritas fuit, totum miſericordia,& iuſtitia, quæ de cęlo proſpexit. Sequitur. Iam enim hyems tranſijt imber abijt,& receſſit. Vbi dicit Hugo de ſancto Victore,ꝙ hyems, & imber eſt mortalis vita,quæ tanquam hyems eſt pigra ad aggrediendum bonũ, & ad perſeuerandum nubila. Hyems erga tanſiuit,& imber abijt atque receſſit,quò ad Chriſti matrem,quando in morte ſua erepta eſt de hoc ſęculo nequam. Et hoc eſt,qđ dicit idem.Hier.vbi ſupra. Regina mund de præſenti ſęculo nequam eripitur, ſecuraque de ſua immarceſſibili gloria cęli palatium ingreditur: vbi vna eſt ciuitas ſupernorum ciuium,vbi dulcis ſolemnitas Angelorum,vbi poſt labores, & erumnas felix, & ſuauis eſt refectio animarum. Hæc Hier.

Tertiò Chriſtus honorauit matrẽ ſuam poſt mortem Nam eam reſuſcitauit,& cum tota curia cęleſti illi obuiam venit,atque in corpore, & anima ipſam glorificauit in throno gloriæ ad dexteram ſuam eam collocando.In cuius figura legitur.3.Reg.2. ꝙ Salomon fecit parari thronũ mirificum ad dexteram ſuam,in quo fecit ſedere Berſabeę matrem ſuam.Applicatio eſt facilis. Vnde Hiero.ſer.de aſſumptione.Creditur,ꝙ Saluator omnium per ſe totus feſtinus occurrerit matri ſuæ, & eam cum gaudio ſecum in throno collocauit.Alioquin quomodo crederetur impleuiſſe,quod ipſe pręcepit.Honora patrem tuum,& matrem. Ecce quomodo tripliciter honorauit Chriſtus benedictam matrem ſuam.

Secundò virgo Maria fuit honorata ab Angelis,& hoc frequenter. Primò quidem in ſua conceptione. Fuit enim ſecundum Hiero.ab eodem Angelo nunciata eius cõceptio quo, & Chriſtus videlicet a Gabriele apparente beatę Annæ,ſimiliter,& Ioachim.Secundò in filij Dei conceptione, quando ab eodem Angelo Gabriele humiliter fuit ſalutata.Aue,inquit gratia plena. Dicit etiam Dominus Albertus ſuper miſſus eſt, ꝙ ex quo ipſa virgo concepit Dei filium frequentiſſime viſitabatur ab Angelis etiã viſibiliter.Tertiò in ſua aſſumptione.Vnde Hiero.in ſer.de

aſſumptione. Credendum eſt, inquit, cęlorum militiam Mariæ cælum aſcendenti feſtiuæ, ſibi obuiam aduenisſe, eamque ingēti lumine circunfulſiſſe, & vſque ad thronum cum canticis,& laudibus ſpiritualibus produxiſſe. Deinde ſubdit. Nulli dubium eſt totam illam cæleſtem curiam,tūc ineffabili lętitia exaltaſſe, tunc iucundam fuiſſe, tunc cum gratulatione iubilaſſe.Hæc ille.In figura autem huius gaudium legitur 1. Reg 3. quòd cum deferretur archa domini de Sylo in caſtra filiorum Iſrael omnis populus vociferatus eſt clamore grandi præ exultatione, & perſonuit terra intantum vt terrerentur Philiſtinim. Ad propoſitum iſta archa eſt virgo Maria, quæ delata eſt de mundo in cælum in ſua aſſumptione. Ad cuius aduentum iubilauerunt ſancti Dei, Angeli. dicentes illud Pſal. Surge Domine in requiem tuam, tu, & archa ſanctificationis tuæ Philiſtinim, autem qui expergefacti ſunt, dęmones ſignificant, qui iuſſu Domini,& myſterio ſanctorum Angelorum profugati ſunt ne apparerent eidem virgini morienti,aut occurrent illi cælum aſcendentem. Ecce quomodo honorata fuit virgo Maria ab Angelis in ſuo obitu. Nec quidem mirum. Si enim in tranſitu quorumlibet ſanctorum adueniunt ſancti Angeli delaturi animas eorum in cęlum, ſicut factum legitur de mendico Lazaro. Luc.16. A fortiori hoc credendum eſt,de Chriſti, pia Matre Fuerunt autem nonnulli Angeli de infimis tamen, qui non plenæ intelligentes tantum miſterium, ſtupuerunt de tanto honore, atque admiratiuè dixerunt illud Cantic. 3. Quæ eſt iſta,quæ aſcendit per deſertum, ſicut virgula fumi ex aromatibus, mirræ, & turris. Alij autem dicebant illud Can.6. Quæ eſt iſta,quæ progreditur quaſi aurora conſurgens pulchra, vt in luna electa, vt ſol? Alij verò dicebant illud Can.8. Quæ eſt iſta quæ aſcendit de deſerto delitijs affluens? Quibus reſpondentes ſuperiores Angeli dixerunt. Nolite mirari hoc. Hæc eſt enim regina virginum quæ genuit regem velut roſam decora. Et ſic cum tali honore, glorioſa, & felix Maria mirantibus, cæleſtis curiæ ordinibus, ad ętthereum prouenit thalamum, quo dia ſui memorum immemor nequaquam exiſtit.

Tertiò virgo Maria fuit olim a viris ſanctis in maximo

ximo honore habita,nec minus eſt a nobis honoranda. Et hoc ſignanter propter tria. Primò quidem propter ipſius dignitatem,& excellentiam Eccleſ.43. Exaltate eam quantum poteſtis quia maior eſt omni laude. Propter ea canit Eccleſia. Felix nanque es ſacra virgo Maria, & omni laude digniſſima. Secundò propter filij ſui reuerentiam. Vnde Hiero. in ſer. de Aſſumptione eiuſdem virginis. Si ore prophetico dominum in ſanctis eius laudare iubemur, multo magis veneratione beatæ Mariæ virginis matris eius. Nulli dubium enim quin totum ad gloriam laudis pertinet Chriſti, quicquid honoris, & impenſum fuerit Tertiò propter noſtram neceſſitatem, & ſalutem. Hyllarius. Impoſſibile eſt aliquem ſaluari peccatorem, O virgo digniſſima, niſi per tuum auxilium,& fauorem. Quia vt dicit Anſel. Non eſt ſalus in mundo niſi quam peperit virgo.Item Ber.in vigilia natiuitatis Domini. ſer. 3. Nihil nos Deus voluit habere, quod non tranſiret per manus Mariæ. Item idem in die Natiuitatis Domini ſer. 7. Sicut ſine filio virginis Mariæ factum eſt nihil,Ita ſine illa refectũ eſt nihil Ecce cur eam honorare debemus.In cuius figura legitur Iudith.16.Hebræi habuerũt Iudith poſt obtentam victoriam de Holoferne in tãto honore,& reuerentia, quod in memoriam illius victoriæ conſtituerunt diem ſolennem celebrari per annos ſingulos. Quiquidem dies colitur a Iudæis ex illo tempore vſque in pręſentem diem. Ad propoſitum Iudith, quæ interpratatur vno modo glorificans recte deſignat Chriſti matrẽ quæ ſuis præcibus glorificat.i. gloriam ęternam impetrat ſuis famulis.Hæc igitur Iudith obtinuit inſignem victoriam de Holoferne,ideſt,de diabolo. Gen.3. Ipſa conteret caput tuum. Et ideò non immeritò habetur in maximo honore,tam in Eccleſia militante, quàm triumphante. Propter quod de ea plura,& ſolenniora fiunt feſta in Eccleſia quam de quocunque alio ſancto,vtpote de eius Conceptione,Natiuitate, Purificatione, Annuntiatione, Aſſumptione. Præter feſta particularia,& peculiaria,quemadmodum eſt feſtum Viſitationis,Præſentationis, de Niuibus, & huiuſmodi. In quibus vnaquæque prouincia in ſuo ſenſu abundat, ſicut patet de feſto, de pietate eiuſdem glorioſę Virginis apud fratres prædicatores. Quod valde

ſolenniter apud eos colitur feria.decimaſeſta.ante Dominicam de ramis, eo quòd ecleſia impeditur in die paraſceues circa Dominicam paſſionem, quam ſalubre autem ſit honorare hanc virginem præſertim pſalterium mariale deuotè decantando, ſequens declarat exẽplum. Legitur enim de quadam ſanctimoniali, quæ omni die deuotè pſallebat pſalterium mariale, quæ ſub perſona alterius ſemel allocuta eſt, quendam virum religioſum confratriæ de roſario beatæ Virginis ſimiliter, valde deuotum, dicens ei. Scitote pater reuerendæ, ꝙ cuidam religioſè deuotè dictæ confraternitatis, de roſario tale, quod nuper accidit. Nam cũ quadam nocte in lecto ſuo quieſceret, vidit beatam Virginem ante ſe ſtare, & dicere. Ne timeas filia piam matrem cui deuota reddis per ſingulos dies ſeruitia: ſed moneo te: vt magis perſeueres. Et ſcias, ꝙ maximum gaudium ex eadem ſalutatione habeo, quale nullus hominũ verbo explicare poteſt. Nam cũ dicis. Dominus tecum, videtur mihi, ꝙ in me ſimiliter ſit filius meus ſicut in me fuit cum pro peccatoribus naſci voluit. Et ſicut tunc mihi ineffabile gaudium fuit Ita, & nunc cum eadem verba replicas. Audiãt ergo, & corde intelligant cuncti Mariæ ſeruuli quantum honorem illi exhibent dictũ roſarium ſeu pſalterium decantantes Propter quod commonitos facio reges terræ, & omnes populos, principes, & omnes iudices terræ, iuuenes, & virgines, ſenes, cũ iunioribus, laudare nomen virginis. Quod fiet ſi ob reuerentiam ſui honoris gloriæ, & nominis, ſemel legerunt dictum pſalterium quaſi eã coronantes roſa honoris. Quibus vices centuplicite rependens impetrabit coronam cęleſtem de roſis glorioſis intextam.

POSTQVAM oſtenſum eſt, quomodo virgo Maria fuit coronata roſa honoris in præſenti, & per amplius nunc coronatur in cęlis Reſtat oſtendere, quo nam pacto nos homunciunculi eadẽ roſa coronare poterimus cum Dei adiutorio pauperculas animas noſtras. Pro quo notandum, ꝙ in roſa ſunt tria folia pulcherrima ſecũdum tria, quæ ſunt a nobis honoranda, ſecundum tamen magis, & minus. Hæc ſunt.

Deus. Proximus. Proprius ſpiritus.

PRIMVM igitur folium roſæ honoris vocatur honor

ſoli

ſoli Deo debitus, qui proprie vocatur latria, quę exhibetur ſibi in recognitionem ſummi dominij. Eſt ergo circa hoc notandum, ꝙ debemus Deum honorare multis modis, & præſertim tribus videlicet.

Temporaliter.
Corporaliter.
Spiritualiter.

PRIMÒ quidem debemus Deum honorare temporaliter. Illi Deus temporaliter honorant, qui de bonis ab eo acceptis partem pauperibus largiuntur, & dant ob illius reuerentiã Prouer. 52. Honora Dominum de tua ſubſtantia, & de primitijs omnium frugum tuarum da pauperibus, & implebuntur horrea tua ſaturitate, & vino torcularia tua redundabunt. Dicit ergo Salomon tria in prædicta auctoritate. Primò quidem, quòd Deus eſt honorãdus de propria ſubſtantia. Non ergo de aliena, vt dicit gl. interli. Thobię. 4. Ex ſubſtantia tua fac eleemoſynam. Quia, vt habetur. Eccl. 34. Qui offert ſacrificium de ſubſtãtia pauperis, quaſi qui victimat filium in conſpectu patris. q.d. quòd huiuſmodi ſacrificium abominabile eſt. Eſt ergo Deus honorandus temporaliter dando pauperibus ob eius amorem de rebus benè acquiſitis, quæ hic uocantur propria ſubſtãtia. Huiuſmodi autem ſubſtantia eſt triplex. Prima eſt redditus eccleſiaſticus. Secunda proprium patrimonium. Tertia res acquiſita proprio labore. De prima ſubſtantia bene honoratur Deus. De ſecunda melius. De tertia optimè. Sed prohdolor multi volunt hodie honorare Dominum de ſubſtantia pauperum, cuiuſmodi ſunt multi vſurarij, iudices, & officiarij, qui excoriant pauperes, & demum volunt facere iuxta vulgare prouerbiũ, de extraneo corio largas corrigias, credentes placare Deum ſi partem illicitè acquiſitorum dederint pauperibus, aut eccleſijs, aut pro anniuerſarijs fundandis, & partem ſibi retinuerint. Cum tamen ſcribatur. 1. q. 1. Non eſt, ꝙ non eſt putanda eleemoſyna ſi pauperibus diſpenſetur, quod ex illicitis rebus acquiritur, quia qui ac intentione mala accipit, vt bene diſpenſet, grauatur potius, quàm inuenitur. Et poſt pauca. Quicquid enim in Dei ſacrificio ex ſceſere offertur, omnipotentis Dei non placat iracundiã? ſed irritat. Sequitur in prædicta auctori

tate. Et de primitijs omnium frugum tuarum da pauperibus i. de potioribus bonis tuis non peioribus. vt Cayn. Gen. 4. quem tamen multi imitantur pauci aut Abel qui de melioribus dedit. Sequitur vbi ſupra. Et implebuntur horrea tua ſaturitate, &c. ſi ſupple ita feceris, vt dictum eſt. Vnde de illis qui benè ſoluentes decimas Eccleſiæ honorant Dominum de ſua ſubſtantia ſcribitur. 16. q. 1. Decimæ tributa, quòd ſi quis decimas dederit, non ſolum abundantiam fructuum recipiet, ſed etiam ſanitatem corporis, & animæ conſequetur.

SECVNDÒ debemus Deum honorare corporaliter. Et hoc fit deputando corpora noſtra, diuinis obſequijs, & rebus ſanctis vtpotè ieiunando, deuotè peregrinãdo, a certis cibis, & potibus abſtinendo. Et de tali modo honorandi Deum, loquitur Apo. Ro. 12. dicens. Obſecro uos fratres, per Miſericordiam Dei, vt exhibeatis corpora veſtra hoſtiam viuentem ſanctam, Deo placentem, rationabile obſequium veſtrum. Hoc autem vltimum dicit propter eos qui indiſcretè macerant carnem ſuam. In omni enim ſacrificio quo honoratur Deus, debet ſal diſcretionis apponi. Specialiter autem debent corporaliter Deum honorare modo prædicto qui corporaliter peccauerunt, ſiue per luxuriam, ſiue per crapulam, & ebrietatem. Ita enim conſulit Apoſt. Rom. 6. dicens. Sicut exhibuiſtis membra veſtra ſeruire immunditiæ, & iniquitati, ad iniquitatem. Ita nunc exhibete membra ueſtra ſeruire iuſtitiæ in ſanctificationem. Taliter enim honorauerunt Deum Sancti illi Patres olim in deſertis commorãtes, panem artum, & aquam breuem etiam non niſi ad pondus, & menſuram ſumentes. Inter quos nonnulli ſolis radicibus herbarum paſcebantur. Alij ſolo cibo ſpirituali refecti ex ſpeciali Dei munere, omnino a cibo corporali, & viſibili abſtinebant, quaſi iam in alterum ſtatum tranſlati, vbi corpora cibo, & potu non egebunt. Et de his multa exempla habes in libro, qui intitulatur Vitas Patrum, quo Beato Hierony. aſcribitur. Sed profectò modernis temporibus admodum pauci ſunt qui velint Deum modo prædicto honorare ſuis corporibus, ſed potius volunt ventrem ſuum cibis, & potibus abundanter paſcere. Et quando dies feſtus celebrior tanto inſolentius

ſe ingurgitant. Contra quos loquitur Chriſoſto. in præfatione in vituperatores vitæ monaſticæ. Solennitates, inquit etiam feſta ideò inſtituta ſunt, non vt turpitudini ſeruiamus, non vt delicta congregemus, ſed vt illa prorſus abijciamus. Item vt inquit, Hierony. tertia parte epiſtolarum ſuarum epiſtola. 46. ad Marcellam ſcribens. Valdè abſurdum eſt nimia ſaturitate velle honorare Martyrem quem ſcias Deo, placuiſſe Ieiunijs. Hæc ille Huic etiam ſententiæ concordat dictum Ambr. lib. de Helia, & Ieiunio, c. 17. O, inquit, ſtultitia hominum, quæ ebrietatem ſacrificium putant, & qui eſtimant illos ebrietate placere qui Ieiunio paſſiones ſuſtinere didicerunt. Item Aug. ſcribens ad Aurelium Epiſcopum, & recitatur in decretis, diſtin. 44. commeſſationes ad idem propoſitum loquitur dicens. Commeſſationes & ebrietates ita conceſſę, & licitè putantur, vt in honore beatiſſimorum Martyrum, non ſolum per ſolennes dies, ſed etiam quotidie cęlebretur. Quod valde lugendum eſt. Hęc ille. Quale igitur remedium? Certè optimum eſt, videlicet, in die feſto honorare Deum, & ſanctos per ſobrietatem, & ciborum parcitatem. Nam teſte Aug. de ciuitate Dei. lib. 8. c. 17. ſumma religionis, eſt imitare quem colis.

Tertiò debemus Deum honorare ſpiritualiter videlicet patientiam habendo in aduerſis. Sunt enim aduerſa velut Dei nuncij qui nos ad ipſum vocāt, inuitant, & quodāmodo irę compellunt, & ideò ſunt honorifice ſuſcipiendi, ſaltem propter reuerentiam mittentis. Propterea Dn̄s loquens ad illum qui aduerſa patitur, admonet eum dicens illud pſal. Inuoca me in die tribulationis, ꝙ ſi ſupple feceris eruam te. Quo facto non eris apud me ingratus ſed honorificabis me, tum patientiam in tribulatione habendo, tum gratias de liberatione ab ea agendo. Si enim honorauit Deum in aduerſis ſanctus ille Iob cum ait. Dominus dedit, Dominus abſtulit. Sicut Domino placuit ita, &c. eiuſdem. i. ſimiliter Thobias, qui ex cæcitate ſua non eſt contriſtatus contra Deum, ſed immobilis in Dei timore permanſiſti, agens gratias Deo omnibus diebus vitæ ſuæ. Similiter hoc modo Deum honorauit in aduerſis, ipſe Paulus dicens. 2. Corint. 12. Libenter gloriabor in infirmitatibus meis, vt inhabitet in me virtus Chriſti. Cum igitur

ad nos mittit Deus hos nuncios aduerſitatum,flagellorũ, & tribulationum,debemus eos patienter,& benignè ſuſcipere dicentes. Bene veneritis chariſſimi nuncij Dei, quia ſpero,quòd pro ſalute mea. Sic enim eos ſuſcepit honorificè beatus Lupus Trecacinus Epiſcopus. De eo .n. refert Dominus Anto.ſecunda parte Cronicæ ſuæ ti. 11.c.8.§.4. quòd cum Attila Rex Hunnorum,qui pagani erant gallias intraſſet cuncta deuaſtando, tandem venit Trecas,vbi tũc pontificis officio fungebatur beatus Lupus Hic ergo pontificalibus indutus cum clero ſuo venit obuiam dicto tyrãno,& dixit ei. Tu quis es,qui terras diſſipas? At ille. Ego ſum Attila flagellum Dei. Quo audito,iuſſit vir Dei portas ciuitatis aperiri. Quo illic ingrediente dixit illi. Benè veneris flagellum Dei. Et poſt hoc introduxit eum cum ſuo exercitu intra ciuitatẽ.Sed ſtatim omnes percuſſi ſunt cecitate, & pertranſeuntes per mediam ciuitatem nulli nocuerunt. Et nota, quòd tunc temporis grauia, & enormia peccata pululabant in Gallia, & præſertim vitium contra naturam, prout refert idem Dominus Anto. Florentinus, vbi ſupra. Ecce quomodo patienter, & honorifice debent recipi prædicti Dei nuncij.Sic enim eos recepit Petrus pro Chriſto in cruce ſuſpẽſus.Sic Bartholomeus viuus excoriatus.Sic Paulus capite truncatus. Sic Stephanus lapidatus. Sic Laurentius in craticula aſſatus. Sic,& illa ſanctiſſima Chriſti ſponſa Agatha in pectore retorta, quæ glorianter ſic amputata,ſic vulnerata ſic afflicta ducebatur ad carcerem,& quaſi ad epulas inuitata præcibus Domino Agonẽ ſuum commendabat. Sic, & nos agamus ſi cum prædictis ſanctis in cęlis regnare volumus. Sed reuera multi ſunt, qui prædictos Dei nuncios remittunt vacuos,& abſque honore. Vacuos quidem,quia nihil in eis proficiunt. Quinimmo deteriores,vt in pluribus per impatientia fiunt.Itẽ abſque honore,immo cum contumelia blaſphemia,& murmure. Quales ſunt illi, qui in aduerſis impatientes fiunt. Et tales figurantur per regem Anon De quo dicitur.2.regum.10.quòd cum Dauid miſiſſet ſeruos ſuos ad eum conſolandum ſuper morte ſui patris Anon. Ille remiſit eos abſque honore immo cum opprobrio fecit enim eis præſcindi veſtes vſque ad nates. Inſuper, & radere dimidiam

barbam.

barbam. Propter quod Dauid indignatus eſt vehementer, & ſecuta ſunt bella grauiſſima, & cędes multę ex parte exercitus regis Anon. Ita in propoſito cum aduerſa adeo nobis miſſa repelluntur cum impatientia, & murmure, tũc iraſcitur Deus, & multo grauiora ſolet deſtinare contra obſtinatos peccatores. Patet ergo qualiter Deum honorare debemus.

SECVNDVM folium roſæ honoris dicitur honor proximo debitus. Nomine, autem proximi omnis homo deſignatur ſiue ſuperior ſiue inferior, aut æqualis fuerit. Hoc igitur ſuppoſito dico, q̄ ſpecialiter honorare debemus tria hominum genera, videlicet.

Prælatos rectores.
Patres genitores.
Terræ dominatores.

PRIMO igitur honorare debemus prælatos, & rectores animarum. Et hoc tripliciter. Primò quidem temporalia miniſtrando ad eorum ſuſtentationem, & hoc quo ad laicos. Propter quod decimę eis debentur. 16.q.7. decimas Deo. Qui enim, inquit, Apoſto. 1. Thi. 5. benè præſunt presbyteri duplici honores digni habeantur maximè, qui laborant in verbo, & doctrina, vbi glo. interli. ſuper illo verbo: Duplici honore dicit ſpiritualiter obediendo, & exteriora ſubminiſtando. Nam, vt dicit ibi gloſa ord. boni diſpẽſatores non ſolum honore ſublimi perueniri debent, ſed & terreno, vt non cõtriſtentur indigentia ſumptum, & gaudeant obedientia ſpiritualium. Et poſt pauca Accipiunt ergo ſuſtentationem neceſſitatis a populo mercedem verò diſpenſationis a Domino. Et nota, quòd notantur dicit Paulus. Qui benè præſunt, illi enim præſunt, qui alios præcedunt verbo, & exemplo doctrina, & vita. Nam illi, qui malè præſunt, merentur quo ad Deum priuari vitæ ſubſidio. Propter quod fures ſunt, & latrones, qui de altario viuere volunt, & altari ſeruire nolunt. Nam, vt dicitur de regulis iuris. li. 6. rationi congruit, vt ſuccedat in onere, qui ſubſtituitur in honore, eo q̄ honor non eſt abſque onere, vt patet inſti. de iure naturali. §. quod principi. In glo. ſuper illo verbo. Populus vtinam ergo tales bene notaſſent, & practicaſſent illud. ca. quia nonnulli, extra de clericis non reſidentibus.

dentibus.Item:c.relatum,vbi dicitur,ꝙ talis perſona ad curam animarum quæri debet,quæ reſidere in loco, & curã per ſeipſam exercere valeat.Et idem habetur extra de præbendis,& dignitatibus.c.extirpandæ. Item de electione,& electi poteſtate.c.licet canon. libro. 7. Sed profectò iuxta vulgatum prouerbium.Argumentum per debet, hodie ſol uitur per non facit.Relinquitur ergo,quòd ſubditi tenentur prelatos ſuos honorare temporalia miniſtrando,& iſte honor eſt beneficialis,& realis.Secundò prælatos, & ſuperiores debemus honorare mandatis eorum,& monitionibus ſimplicibus obtemperando.Eccl.38. Honora medicum propter neceſſitatem. Et eſt ſenſus in propoſito. Honora ſubdite ſuperiorem tuum,qui eſt medicus animæ tuæ propter neceſſitatem ſupple tuam ſpiritualem,vel propter neceſſitatem,ideſt propter præceptum. Hoc enim Dominus præcepit.Lu.10.Qui vos audit,me audit,& q vos ſpernit, me ſpernit.Tertio debemus eos honorare,defectus eorum quantum charitas patitur celãdo,& operiendo.Sunt enim patres noſtri ſpirituales, & ideo debemus cooperire turpitudinem eorum ſi quam in eis nouimus ne ſimiles efficiamur Cham, qui maledictus fuit a Domino, eo ꝙ turpitudinem patris ſui Noe non cooperuit. Gen.9. Vnde in figura huius præcepit Dominus. Leui.18.dicens. Turpitudinem patris tui non diſcooperies. Et huius cauſa aſſignatur. Eccl.3. vbi dicitur. Gloria hominis ex honore patris ſui,& dedecus filij pater ſine honore. Videmus enim,quòd quilibet caput ſuum tiginoſum communiter cooperit birreto, vel caputio. Caput autem hominis ſubditi eſt prælatus ſuus,ideo, &c. Propterea legitur in decretis di.96.in ſcripturis de Conſtantino Imperatore, ꝙ ſolitus erat dicere. Verè ſi proprijs oculis vidiſſem ſacerdotem Dei peccantem, camidem meam expoliarem, & cooperirem eum ne ab aliquo videretur. Illius ergo Imperatoris exemplo ſtudeamus, & nos ſubditi honorare maiores noſtros eorum defectus ſupportando,excuſando, cooperiendo ſeu occultando quantum ordo charitatis,& ſalus propria patitur,& hoc propter vitandum ſcandalum.

Secundò principaliter debemus honorare patres noſtros carnales,& qui nos genuerunt ſimiliter, & matres.

Deus enim ita præcepit. Exod. 20. honora patrem tuum, & matrem tuam. Et ad hoc faciendum allicit nos ſpe præmij cum ſubdit, vt ſis longęus ſuper terram. Quod non fecit in alijs præceptis. Et per oppoſitum his, qui inhonorant parentes comminatur, & ſtatuit pęnam. Leui. 20. dicens. Qui maledixerit patri, vel matri morte moriatur. Item Deut. 17. aut Dominus. Maledictus, qui non honorat patrem ſuum, & matrem ſuam, & dicet omnis populus amen. Et nota, ꝙ in illo capitulo maledicuntur a Domino pauca genera peccãtium. 92. q. 13. Inter quos computantur, & connumerantur, ſecundo loco, hi qui inhonorant patres, & matres, ꝙ ſi quæras modum quo debeat filius honorare patrem ſuum, & matrem. Reſpondeo tibi, ꝙ tripliciter debet eos honorare. Primò quidem debitam reuerẽtiam illis exhibendo, aſſurgendo, ſalutando dulciter, & benignè alloquendo illos in aduerſis conſolando, correctiones verbales, ſiue verberales eorum patiẽter ferendo. Sic enim eos honorando ſibi ipſi honorem ab alijs acquiret, cum illum nouerint talia operantem. Et hoc eſt, ꝙ dicitur Eccl. 3. vbi ſupra allegatum eſt. Gloria hominis eſt ex honore patris ſui, & dedecus filij pater ſine honore. Item ſic agendo benediceris a Domino, Eccl. 3. Honora patrem tuum, vt ſuperueniat tibi benedictio a Deo glo. interli. ideſt vita æterna. Econtrario autem multi inueniunt filij, qui non verentur dure loqui parentibus, qui eos genuerũt, & quodammodo volentes eos corrigere, cum tamen ſcribatur. In autenticis de nuptijs collatione. 4. §. Sed quod ſancitũ: ꝙ filij non debent eſſe caſtigatores parentum. Secundò debet filius honorare parentes temporalia illis tribuendo penſata eorum neceſſitate, & ſua facultate. Et enim dicit Ber. ſuper Salue regina. ſer. 3. cum Deus dixit. Honora patrem tuum, & matrem tuam, honoris nomine non ſolũ ſubiectionis reuerẽtia, ſed ẽt ſubſidij obſequiũ accipit. Proinde filij debent honorare parẽtes, in bonis, & licitis obediẽdo, & tẽporalia ſubſidia, ſi opus habuerint miniſtrando. Et hoc eſt, quod dicit Apo. 1. Thi. 5. Si quis ſuorũ, & maximè domeſticorũ curam non habet fidẽ negauit, & eſt infideli deterior immò eorũ brutis animalibus, & auibus. Dicitur enim, ꝙ grues parẽtes ſenes fouẽt, ſimiliter corui, & cyconie, a fortiori ergo hoc a

gere

gere debent filij in ordine ad patres,& matres. Propterea lex imperialis dicit, ꝙ filij facti diuites tenentur alere parẽtes, vt patet. C. de alendis filijs a parentibus. l. parentum. Item. l. ſequenti, quæ incipit competens. Sed profectò multi malè tractant parentes ſuos maxime ſenio cõfectos, qui & ſi quandoque abundent, vix tamen dant eis panem ad ſaturitatem. Nota de illo in cuius frontem proſilijt buffo de ; aſtillo egrediens, cò quòd delicatè viuebat, & patrem ſuum vilibus, & groſſis paſcebat. Hæc hiſtoria ſolemniter depicta habetur Pariſius in cymiterio Innocentium cum expreſſione diœceſis, & loci, vbi hoc actum eſt. Nullus ergo amodo deneget vitæ neceſſaria patri, aut matri ne ſimilia ſibi iuſto Dei iudico denegentur a ſuis filijs cũ ad ſenectutem venerit. Tertiò debet filius parentes obediendo. Eccl. 3. Qui timet Dominum honorat parentes, & quaſi Dominis ſeruiet his, qui ſe genuerunt in opere, & ſermone, & in omni patientia. In hoc autem, quòd dicit ſeruiet his, &c. notatur obedientia. Sed qualiter debet illis ſeruire? Certe tripliciter. Primò in opere, ideſt in neceſſariorum exhibitione. Secundò in ſermone, ideſt in dulci, & modeſta reſpõſione. Tertiò in omni patientia, ideſt æquanimi correctionis eorum ſuſtentatione. Item de iſto honore obedientiali quem debent filij parentibus loquitur Apo. Ephe. 6. Filij obedite parentibus veſtris in Domino, ideſt ſecundum iuſtitiam, & legem Domini, non ergo contra Dominũ. Quia, vt dicit Aug. de verbis Domini ſer. 7 Honorandus eſt pater, ſed primo obediendum eſt Deo. Amandus eſt generator, ſed proponendus eſt creator. Sequitur Hoc enim iuſtũ eſt, quia præcipitur a Domino. Exo. 20. vt dictum eſt. Item col. 3. Filij obidite parentibus veſtris per omnia, ſcilicet licita, & honeſta Hoc enim placitũ eſt Deo. Econtrario inobedientia filiorum ad parentes, valde diſplicet Deo. Ita, vt iubeat huiuſmodi filios lapidari. Deut. 21. Item leges ciuiles exheredant filios parentibus ingratos, & inobedientes. Quamuis enim lex dicat, quòd filium gratum teneatur ale re pater, vt patet. C. de alendis filios a parentibus, ſcilicet ſi patrem. Tunc dicit ibi gloſa, ꝙ ſecus eſt de ingrato cui propter ingratitudinem poſſunt alimenta denegari. Patet ergo, quomodo parentes ſunt honorandi tripliciter

in præſenti vitæ a filijs ſuis, nec tamen poſt mortem eorũ ſunt omnino huiuſmodi filij a tali honore abſoluti maxime cum dicatur in auct.de nuptijs.§. benè ſancimus, ꝙ honorat defunctum, qui eius voluntatem adimplet.

TERTIO principaliter debemus honorare terræ dominatores, ideſt principes, & reipublicæ rectores. 1. Thi.6. Serui Dominos ſuos omni honore dignos arbitrentur. Nõ ſolum autem Dominos fideles, & catholicos, verum etiam infideles, & paganos honorare debent ſerui, & ſubditi, Ita enim dicit Petrus. Serui ſubditi eſtote omni tempore Dominis non ſolum bonis, & modeſtis, ſed etiam diſcolis. 1 Petri.2. Propterea de aliquibus ſanctis legitur, ꝙ ſub principibus infidelibus militauerunt, atque illis in his, quæ militiæ ſunt obedierunt: Sed in his, quæ ad Dei cultum, & animarum ſalutem pertinent manifeſtè illis reſtiterunt dicentes Magis eſſe Deo, quam hominibus obediendum, vt notatur in decretis diſt. 8. quæ contra. Item. 15.q.6. Iuratos. Vnde Aug. ſuper pſalmum. 24. exponens illud verbum. Quoniam nõ relinquet Dominus virgam peccatorum ſuper ſortem iuſtorũ refert de Iuliano apoſtata de quo etiã legitur. 11.q.3. Iulianus extitit, quòd quàmuis eſſet infidelis imperator, & apoſtata iniquus extitit, & atque idolatra nephandus milites tamen Chriſtiani ſibi ſeruiebant. Nam quando dicebat. Producite aciem contra illam gentem, ſtatim obtemperabant. Sed vbi ueniebatur ad cauſam Chriſti, non agnoſcebant niſi illum, qui in cęlo erat. Et quando uolebat, vt idola colerent præponebant illi Deum diſtinguebãt ergo Dominum æternum a Domino temporali, & tamen ſubditi erant propter Dominum æternum etiã Domino temporali. Hæc ibi. Patet ergo, in quibus ſunt prædicti Domini honorandi, & in quibus non. Cauere tamen ſummopere habent principes huius ſeculi, & ttemporales Domini, addam, & eccleſiæ, prælati ne ex honore eis exhibito a ſubditis inaniter glorientur, & in ſuperbiam erigantur, quia quanto ſtatus altior, tanto caſus periculoſior. Cõſiderare itaque habent, ꝙ ſimile eſt de illis, qui gloriantur in pręſenti de honore mundano, & de pauperibus, qui viles reputantur, & ſemper humiliter conuerſantur ſicut de falcone, & galina, Practica bene. Attendant etiam, ꝙ hono-

res mutat mores, ſed non ſemper in meliores, ſicut patet de Saul facto rege, quæ factus eſt peſſimus, cũ tamen prius eſſet optimus. Item excecant oculos mentis, quod patet tali exemplo. Narratur enim de quodam nobili ſcolari, q ſolitus erat dicere omnes prælatos, & Dominos mundi eſſe cęcos, eo q magiſtro ſuo, qui erat ſolemnis doctor non dabant beneficium. Tandem factus Epiſcopus oblitus eſt magiſtri ſui. Propter, quod cum quadam die ciuitatem intraret, magiſter ſuus illi iuit obuiam vſque ad portam ciuitatis cum magnis luminaribus accenſis. Cumque Epiſcopus quæreret quid homo deſignaret. Reſpondit magiſter. Domine illumino vobis, quia cęcus æſtis, ſicut alij. Item legitur de quodam Papa, qui cum ſuum ſocium eum ſalutantem non recognoſceret, dixit ei. Pater ſanctæ non recognoſcitis me. Reſpondit, & dixit. Vade miſer, & quomodo te recognoſcerem, qui me ipſum nõ agnoſco. Benè ergo ad propoſitum loquitur pſal dicens. Homo cum in honore eſſet non intellexit, comparatus eſt, &c. Patet ergo quam difficile ſic inter honores benè cõuerſari. Qua propter Chryſ. Homil. 41. dicit, quòd, qui dignitate ac poteſtate floret, ſimilis eſt ei, qui cum puella formoſa cohabitans legem ac præceptum ſuſcepit, ne inique laſciuientibus oculis ipſam videat. Talis nẽpe res dignitas atque poteſtas eſt. Hæc ille. Sed ſiue benè, ſiue malè, vtantur terræ dominatores honoribus huius ſęculi, ſunt tamen modo debito a ſubditis honorandi.

TERTIVM folium roſæ honoris, vocatur honore, qui propriæ animæ debetur. Debet enim quiſque honorem animę ſuæ deferre, ſecundum, q admonet ſpiritusſanctus vnumquenq; noſtrum Eccl. 10. dicens. Fili in manſuetudine ſerua animam tuam, & da illi honorem ſecundum meritum ſuum, ſcilicet ſub jciendo ei, ſicut decet carnem, & appetitum ſenſitiuum. Vel ſic. Da illi honorem, ideſt honorabilem veſtitum, & victum, & habitaculum, ſecundum meritum ſuum, id eſt ſecundum conuenientiam ordinis dignitatis, & nobilitatis ſuæ. Eſt ergo anima honoranda propter tria.

PRIMÒ quidem ratione nobilitatis. Solent enim filiæ regum honorari ab omni populo. Sic eſt autem, q anima

-ma rationalis eſt filia regis æterni, vtpotè ab eo ſolo per creationem producta,& ad eius imaginem formata. Ideo honori habenda. De nobilitate itaq; ipſius loquens Ber. li. meditationum.c.3.dicit ſic. O anima inſignita Dei imagine decorata ſimilitudine, deſponſata fide, dotata ſpiritu, redempta ſanguine,deputata cum Angelis,capax beatitudinis, heres bonitatis,rationis particeps,quid tibi cum carne. Hæc ille. Vult ergo dicere Ber. q̀ conſideratio nobilitatis animæ debet eam ab omni culpa, & immunditia retrahere. Et ad hoc propoſitum Aug. Dominica.22.poſt trinitatem.ſer.3.dat talem ſimilitudinem. Si,inquit,in tabula lapidea,vel lignea faceres depingi imaginem tuam,& aliquis impudens homo vellet illam imaginem aut lapidibus frangere,aut aliquibus ſordibus maculare, velim ſcire ſi contra eum non moueretur animus tuus. Rogo te ſi imaginẽ pictam in tabula mortua ſic zelaueris,putas quam iniuriam patitur Deus, quando in nobis imago ſua per luxuriã ſordidatur. Et ideo ſi nobis non parcimus propter noſmetipſos, parcamus nobis,vel propter imaginem Dei ad quam facti ſumus. Hæc ibi.

SECVNDÒ anima rationalis eſt honoranda ratione redemptionis. Empti,inquit,Apoſtolus.1.Corin.5.eſtis prę cio magno. Sed quod præcium magnum niſi ſanguis Chriſti. Quo ſolo redimi potuerunt animæ per peccatum Adę perditę. Vnde Ber. Epiſtola. 54. Magna,inquit,profectò eſt anima,quæ Chriſti ſanguine redempta eſt. Grauis animæ caſus,quæ non niſi Chriſti ſanguine potuit reparari. Mundani enim homines ſolent multum appreciari vineam,hortum,vel domum multo precio emptum. Hac ergo de cauſa debemus, valde honorare animas noſtras, vtpotè precio ineſtimabili emptas. Propterea Hiero. Epiſtola.3.ad Damaſum Papam ſcribens dicit ſic. Noli deſpicere animam pro qua Chriſtus mortuus eſt. Item idem ſecunda parte Epiſtolarum ſuarum Epiſtola.54. Perſpice homo quantum valeas,vt per hoc erubeſcas,& dedigneris te ſubiacere vitijs, dum generoſitatem tuam de creatoris ac redemptoris dignitate metiris. Hæc ibi.

TERTIÒ anima rationalis eſt honoranda ratione dignitatis, & valoris. Vnde Aug. lib. de ſpiritu,& anima. Sicut

Deus omnem creaturam, ſi anima omnem creaturam naturæ dignitate præcellit. Omnis autem anima, aut Chriſti ſponſa, aut Diaboli adultera eſt. Item Ambr. lib. de bono mortis. c. 5. dicit ſic. Exiguus tibi eſt totus mūdus pro vnius animæ diſpendio. Quid enim, inquit, Saluator Matth. 16 prodeſt homini ſi vniuerſum mundū lucretur, animæ verò ſuæ detrimentum patiatur. Aut quam dabit homo commutationem pro anima ſua. Non auro redimitur non argento, immò auro amittitur. Item Chryſo Homi. 22. ad idem propoſitū dicit, ꝙ anima omnium rerū preciosiſſima equiualētē totum orbē non habet. Et Ber. lib. meditationū. c. 3. dicit ꝙ totus mundus iſte ad vnius animæ preciū extimari non poteſt. Non. n. pro toto mundo Chriſtus animā ſuam dare voluit, quam tamen pro humana anima dedit. Aſpice ergo mortalia, quia pro te datur hoſtia talis. Hæc ille. Benè ergo dicit lex ciuilis, ꝙ anima eſt preferenda cæteris rebus. C de ſacroſan. Eccleſijs. l. ſacimus. § penul. O quantum igitur honorare debemus animas noſtras, & mūdas a peccato ſeruare. Quod tn̄ pauci faciunt. Filias virgines, inquit, Chryſ. ſuper Matt Hom l 43. diligenter obſeruamus ne corrumpantur, animas verò noſtras fornicari atq; deturpari mille ſpurciſſimis cogitationibus ſinimus. Studeamus ergo chariſſimi coronare animas noſtras in præſenti roſa debiti honoris quatenus tandem coronari mereantur a Domino roſa diuini luminis. Quod nobis concedat, qui, &c.

DE ROSA PACIS.

Sermo Quadrageſimusoctauus.

CORONEMVS nos roſis. Sap. 2.

QVADRAGESIMAQVARTA roſa coronæ myſticalis dicitur. Roſa pacis, quæ merito ſequitur ad roſam honoris, eo ꝙ honorandi ſunt pacifici maximè cum honorētur a Deo. Iuxta illud Chriſti verbum Matth. 5 Beati pacifici, quoniam filij Dei vocabuntur. Magnus enim honor eſt homini, ꝙ vocetur filius Dei. Hac ergo roſa coronata fuit virgo Maria. Nam quemadmodū filius ſuus fuit princeps pacis. Eſa. 9. Ita, & ipſa poſt eum. Ita, vt ipſe ſit princeps pacis

in genere virorum,& ipſa in genere mulierum.Pro quo notandum eſt,ꝙ ipſa virgo digniſſima

Pacem quæſiuit.
Pacem ſeruauit.
Pacem procurauit.

PRIMO igitur pacem quæſiuit.Eccl. 24. In omnibus, inquit,requiem quæſiui.Sed quidem quærere niſi pacē velle habere?Maximè cum dicat Aug. de verbis Domini. ſer. 57.ꝙ pax eſt ſerenitas mentis,tranquillitas animi,& ſimplicitas cordis.Aut quid eſt pacem in omnibus quærere, niſi cum omnibus pacē velle habere.Maria ergo requiem.i.pacem in oībus hoc eſt cum omnibus benè quęſiuiſſe dr̄,quia ipſam quæſiuit cum Deo,cum Angelo,cū ſemetipſa.

PRIMO igitur quæſiuit pacem cum Deo:Olim enim erat grande bellū inter Deum,& hominem propter peccatum Adę,adeo,vt Deus nullum hominē permitteret ingredi portas palatijs ſui cęleſtis.In cuius figurā legitur.Gen.3. ꝙ eiectis Adā,& Eua de paradiſo terreſtri,collocauit Deus ante paradiſum voluptatis Cherubin,& flammeū gladium atq; verſatilem ad cuſtodiendā viam ligni vitæ. Sed medio beatæ virginis ſedata eſt ira Dei,& pax inter Deum,& hominem procurata.In cuius figuram legitur Heſter.3.ꝙ cū Aſſuerus Rex ad inſtantiā nequiſſimi,& ſuperbiſſimi Amā dediſſet ſententiam contra filios Iſrael, vt omnes occiderētur,& delerentur: Heſter pulcherrima mulier intrans ad regem pacem procurauit,& obtinuit.Ad idem etiā propoſitum aliam figuram habemus.1 Reg. 25.de Dauid valde cōmoto aduerſus. Nabal,eo ꝙ cū rubore remiſiſſet ſeruos ſuos cum quærerent ab eo panes pro ſuſtentatione Domini ſui in deſertis habitantis, ſed tamen ſedauit eius iram Abigail vxor ipſius Nabal. Applicatio vtriuſque figuræ eſt facilis.Poſſumus ergo de matre dicere, id quod dicit de filio Apo.Ephe.2.Ipſa eſt pax noſtra,quæ fecit vtranq; vnū, ideſt,quæ reconciliauit Deū homini Ecce quomodo quæſiuit,requiem,ideſt pacem inter Deum,& hominem.

SECVNDO ipſa quæſiuit pacem inter Angelum,& hominē.Olim.n.erat mirabilis pugna inter Angelū,& hominē. Volebant.n.ſancti Angeli quodāmodo vltionē facere de hoībus tāquā de inimicis Dn̄i ſui,& regis.Vnde,& le-

gitur Gen.32. quòd Angelus Domini luctatus eſt cum Iacob. Tandem autem tetigit neruum fęmoris eius, & ſtatim emercuit, ideſt aruit. Durauit autem dictum bellum vltra quinque mille annos. Sed tandem medio huius virginis ſedatum dictum bellum, & reformata pax inter Angelos, & homines. In cuius rei ſignum Chriſto nato Angeli nunciauerunt pacem paſtoribus Luc 2. Item nunc eſt talis ac tanta pax, & concordia inter Angelos, & homines, quòd cuſtodiunt eos in præſenti vita, & dęmones arcent ne eis tantũ noceant, quantum volunt. Et tandem honorificè, & cum incredibili iubilo animas eorum deferunt in cęlum. Propterea Hieron. 2. parte Epiſtolarum ſuarum Epiſtola. 55. dicit, quòd Maria dedit cœlis gloriam, & terris pacem. Tunc autem arbitror Maria dedit cœli gloriam quando Chriſto nato Angeli cecinerũt gloria in altiſſimis Deo. Terris autem pacem quando adiunxerunt, & in terra pax hominibus bovo. Ecce quomodo ipſa virgo ſanctiſſima, quæſiuit facere pacem inter Angelos, & homines.

TERTIO ipſa quæſiuit requiem id eſt pacem inter ſpiritum ſuum, & carnem. In nobis enim eſt magna lucta inter iſta duo Ita, vt dicat Apoſt. Rom. 7. Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ. Et Gal. 5. Caro concupiſcit aduerſus ſpiritum, ſpiritus autem aduerſus carnem. Hæc enim ſibi inuicem aduerſantur. Eſt ergo in nobis inter carnem, & ſpiritum bellum mutuum, & quaſi continuum, & quod nunquam totaliter ſedabitur ante mortem. Secus autem de virgine Maria in qua caro non inſurgebat cõtra ſpiritum per carnalem concupiſcentiam, maxime cum fomes fuerit ab ea totaliter ablatus in conceptione Saluatoris. Ipſa ergo quæſiuit a Domino hanc requiem ſeu pacem, & inuenit quantum, ſcilicet ſtatus, & conditio viæ patitur. Vnde benè præfigurata fuit per Archam Noe in qua animalia manſuetè cohabitabant. Fuit etiam præfigurata per templum pacis, quod conſtruxerunt Romani ſub Octauiano Imperatore, eo quòd pacem ex omni parte habebãt. Poſſumus ergo meritò de ea dicere illud pſ. Poſuit ſupple Deus fines tuos pacẽ. Fines iſti ſunt caro, & ſpiritus inter quos poſuit Deus ex ſingulariſſima gratia, & priuilegio, pacẽ bonam, & continuã in virgine Maria. Pa

tet itaq; qũo virgo Maria in oibus.i.cum oibus requiẽ,i.pacẽ quæſiuit,& qũo eam obtinuit pluſquã cæteræ creaturæ.

Secundo principaliter dico, ꝙ virgo hæc ſanctiſſima pacem ſeruauit,& hoc multipliciter.Primò quidẽ quo ad Deum.Sicut enim dicit Leo Papa. Vera, & perfecta pax eſt a voluntate Dei non diuidi.Maria autẽ nunquam diuiſa fuit a Dei uoluntate per aliquod peccatum,ſed iugiter illi adheſit per fidem,& charitatem. Secundò quo ad proximum, quia nullum ad iracundiam, aut impatientiam verbo aut facto induxit Vnde Ambr.li.2.de virginibus. Quando,inquit,Maria vultu lęſit parẽtes? Quando diſſenſit pro pinquis? Quando faſtidiuit humilem? Quando deriſit debilem? Quando vitauit inopem Nihil toruum in oculis,nihil procax in uerbis,nihil in actu inuerecundum. Hæc ille. Fecit ergo quod docet Apo.Ro. 12. Pacem ſequimini cum omnibus.Et Rom.12.Si fieri poteſt,quod ex uobis eſt,cum omnibus hominibus pacem habentes. Tertiò quo ad ſeipſam. Sunt enim tria genera bellantium,quæ pacem noſtrã communiter,& ſæpe conturbant,uidelicet, caro, mundus, dęmonia,quæ diuerſa mouentur prælia. Mundus quidem tentando nos de auaritia.Diabolus tentando nos de ſuperbia,& inani gloria.Caro uero tentãdo nos de illecebra.Sed iſte primus bellator,ſcilicet mundus non potuit perturbare pacem uirginis,quia fuit paupercula ſpiritu. Item,quia diuitias temporales contempſit.Vnde ueriſimile eſt,ꝙ theſauros a regibus oblatos diſperſit, & dedit pauperibus. In tantum ergo pauper fuit,ut quæreret ſibi uictum,& ueſtitum labore manuum ſuarum, ſecundum ꝙ prophetatũ fuerat.Prou.31.Quæſiuit lanam,& linum,& operata eſt conſilio manuum ſuarum. Similiter ſecundus bellator hoc eſt Diabolus non potuit infringere pacem cordis beatæ Virginis,quia ſemper humillima fuit.Ita,ut appellaret ſe ancillã Domini.Lucæ.1.Propterea dicit Hieronymus.2.parte Epiſtolarum ſuarum. Epiſtola. 55. ꝙ ipſa magis placuit Deo per humilitatem,quam per quamcunque aliam uirtutem, Item tertius bellator, uidelicet caro nõ potuit perturbare pacem ipſius Virginis,eo ꝙ caro in ipſa non concupiſcebat aduerſus ſpiritũ,ut dictũ eſt. Cuius ratio eſt,quia fomes in ea extinctus fuit. Et quia omne ſimile appetit ſibi ſi-

mile ei vniri. Ipſe, qui eſt pax noſtra, requieuit in tabernaculo virginis, quæ pacem habuit ad tria prædicta, & quæ fuit quodammodo domus, & locus pacis, ſecundum quòd olim prophetauerat Pſalmiſta, dicens. In pace factus eſt locus eius. Patet ergo quomodo virgo Maria pacem ſeruauit.

Tertiò principaliter virgo hæc preclariſſima inter virgines, pacem procurauit pro toto humano genere, vt dictum eſt. Et quia hæc pax frequenter interrumpitur in terris, quia totiens quotiens homines mortaliter peccant. Eſa. 48. Non eſt pax impijs dixit Dominus. Ideo adhuc non ceſſat ipſa mater pietatis ex imméſa bonitate, & miſericordia ſua, pacem procurare apud benedictum filiũ ſuum pro miſeris peccatoribus. Bern. O peccator ad filiũ Dei non audes accedere. Vade ad matrem peccatorum, & oſtende ei tua facinora, & ipſa oſtendet pro te filio pectus, & vbera, & filius oſtendet patri latus, & vulnera. Pater non negabit filio poſtulanti, & filius non negabit matri interpellanti, & mater non negabit peccatori ploranti. Hæc ille. Ecce ergo quomodo procurat nobis pacem apud filium ſuum, & filius medio eius apud patrem. De hoc hiſtoriam habemus in legenda beati Dominici patris noſtri. Cum enim ſemel vellet Chriſtus facere iudicium, & iuſtitiam de peccatoribus, videreturque tenere in manu ſua tres ſagittas ad percutiendum mundum in vltionem trium generum peccatorum, videlicet ſuperbiæ, auaritiæ, & luxuriæ, quibus plenus erat mundus. Iuxta illud, quod ſcriptum eſt 1. Io. 2. Omne quod eſt in mundo concupiſcentia carnis eſt, & concupiſcentia oculorum, & ſuperbia vitæ, mox cecidit ad pedes dilecti filij pia mater, miſericordiam petens pro miſeris peccatoribus, allegans ſe habere duos famulos ſibi deuotiſſimos, & dilectiſſimos Dominicum, ſcilicet, & Franciſcum, qui circuirét terram cum adiungendis ſibi fratribus ad reuocandum miſeros peccatores de via iniquitatis, & perditionis ad rectã ſemitam iuſtitiæ, & ſalutis. Ad quam benedictus filius. Nõ decet filium aliquid denegare matri ſupplicanti. Et ideo exaudita eſt oratio tua, o bona mater. Ecce quomodo virgo Maria pacé procurauit pro toto humano genere apud filium ſuum. Et ad hoc propoſitum facit, quod narrat Aug.

de ciui.Dei.lib.2.d.17.Item lib.3.c.13.[1]de Romulo conditor vrbis Romanæ. Hic enim cum vidiſſet,& conſideraſſet ipſam vrbem non poſſe diu ſtare abſque mulieribus, præcepit ſuis, vt in dolo ſe trãsferrent ad Sabinos,& capta opportunitate mulieres inde tollerent. Quod cum factum fuiſſet, infeſtant patres Romanos pro repetendis filiabus quibus viriliter reſtitit Romulus. Sed tandem per mediationem filiarum, quæ ſe duobus exercitibus interpoſuerunt, pax procurata eſt inter Romanos, & Sabinos. Hæc ibi. Quemadmodum ergo medio illarum filiarum pax temporalis procurata fuit inter prædictos. Ita, & medio virginis Mariæ pax ſpiritualis, pax vniuerſalis,& pax æternalis inter Deum, & genus humanum eſt procurata. Rectè ergo præfigurata fuit per Mariam Salomæ. De qua legitur Marci.16.ꝙ emit aromata,vt veniens cum alijs ſanctis mulieribus de quibus ibidem,vngeret corpus Ieſu, quod credebat adhuc in ſepulchro iacere. Ad propoſitum Salomæ, quæ interpretatur pacificans eum, rectè deſignat Virginem Mariam, quæ pacificauit Chriſtum modo prædicto. Hæc etiam Salomone habuit vnguenta virginitatis, puritatis, deuotionis,pietatis, & huiuſmodi, quæ ualde redoluerunt coram Domino, & Angelis eius. Vt ergo ipſa dignetur pacem inter Deum,& nos facere procurare,& fouere,ſtudeamus,& nos eam honorare, & roſis Angelicis pro modulo noſtro coronare,vt ipſa uices in centuplum reddendo nobis impetret coronam de roſis mirificis, quibus plenus eſt ortus cęleſtis.

POSTQVAM ſuperius oſtenſum eſt.quomodo uirgo Maria coronata fuit roſa pacis conſequenter reſtat oſtendere quonam pacto,& nos prædicta roſa ualebimus coronare pauperculas animas noſtras. Pro quo notandum, quòd in prædicta roſa pacis ſunt tria pulchra folia, quæ ſunt.

Diſtinctio.
Commendatio.
Fructificatio.

PRIMVM igitur folium roſæ pacis dicitur diſtinctio. Circa quod eſt notandum, quòd triplex ſolet diſtingui pax, & ſub hac diſtinctione non ambigo omne ge-

nus pacis comprehendi,& concludi.Eſt ergo pax.

Theartica.

Politca.

Monaſtica.

PRIMÒ igitur pax vocatur Theartica,quæ eſt hominis ad Deum. Nam Theos grecè,Deus,latinè dicit,& Archos Græcè Princeps latinè dicit. Pax ergo hominis ad Deum rectè Theartica appellatur, tum quia Deus, tum quia Princeps omnium.Et de hac pace loquebatur Chriſtus diſcipulis ſuis cum aiebat.In mundo præſuram habebitis, in me autem pacem.Iob.16. Ille autem pacem in Deo habet, qui eſt ei confœderatus,& coniunctus per gratiam,& charitatem,& qui mandata eius obſeruat,dicente pſal.Pax multa diligentibus legem tuam. Item Auguſt.de ci.lib.12.c.13. Pax,inquit,hominis mortalis eſt,Dei immortalis, ordinata in fide ſub æterna lege obedientia. Plerique homines iuſti, & ſancti,mirantur frequenter, vnde eſt, quòd non poſſunt pacem habere cum malis,dicentes neſcio quid fecit tali,vel tali,ſi enim oſcularer pedes ſuos non poſſem habere gratiã eius,nec ille,de me poteſt benè dicere. Sic enim plerunque loquuntur,ſimplices,& deuotæ perſonæ,Sed audiant quæſoſo Aug. lib.2. quæſtionem noui, & veteris teſtamenti, q. 45. Qui inquit pacem ſuſcipit Saluatoris,inimicitiam contrahit mundi. Niſi enim quis dicordauerit a diabolo, pacem non habebit cum Chriſto. Nemo enim poteſt duobus dominis ſeruire.Hæc ille. Sed profectò multi inueniuntur infractores huius pacis. Fecimus ſi quidẽ pacem,cum Deo in Baptiſmo, ſed fermè omnes ſaltem doli capaces violauerunt eam mortaliter poſtea peccando. Qui enim mortaliter peccat, contra Deum ſe armat, & bellat,dicente Eſaya, quadrageſimo octauo.Non eſt pax impijs,& eiuſdem.quinquageſimanono. Peccata veſtra diuiſerunt inter vos, & Deum veſtrum. Pro quo notandum, quòd nonnulli faciunt cum Deo pacem perpetuam, ſicut illi qui perſeuerant in operibus ſanctis, vſque in finem. Et tales ſunt valde boni, quamuis pauci. Alij ſunt, videntur facere treugas cum Deo, ſicut illi, qui abſtinent ab operibus malis ad tempus, vtpotè per hebdomadam Paſchæ, ſed ſtatim poſt redeunt ad vomitum. Ecce

quam

quam parum durant eorum treugæ. Treugę enim principum ſolent dari, ad plures menſes, vel annos, nec licet eas infringere. Et hoc ſub pęna excommunicationis, vt notatur in decret. trigeſimoquarto, quæſt. vltima. cap. illi. Item extra de treuga, & pace. cap. treugas. Et ecce miſeri peccatores, vix habent treugas cum Deo per hebdomadam vnam, nec timens nos violare, & ideò tanquam excommunicati, non permittentur in hora mortis, ingredi portas Eccleſiæ triumphantis, ſed confuſibiliter repelluntur, & detruduntur in carcere inferna. Alij verò ſunt, qui neque pacem cum Deo faciunt, neque treugas, ſicut ſunt, qui perſeuerant in peccatis aſſiduè, & vſque ad finem vitæ, & iſti ſunt peſſimi. Si enim vaſſalus faciens amicitias cum inimicis Domini ſui, perdit feudum, vt habetur. C. de inofficio. teſtamento. l. liberi, quantomagis miſer peccator faciens amicitias cum diabolo inimico, & aduerſario Chriſti perdet feudum in corpus, animam, & vitam, quæ omnia tenet a Deo in feudum. Sed quale remedium dabimus miſero peccatori infractori pacis, & treugarum ad Dominum ſuum? Certè non eſt aliud, niſi quòd requirat pacem, per peccatorum ſuorum dolorem, confeſſionem, & ſatisfactionem, quam cum inuenerit perſequātur eam. i. perfectè ſequatur cum bonis perſeuerando, & a recidiuo ſibi cauendo, & hæc de pace Theartica dicta ſunt.

SECVNDA pars, vocatur politica, quæ eſt hominis ad proximum ſuum, & dicitur Politica, a polis Gręcè, quod eſt ciuitas latinè. Pax ergo politica alio nomine poteſt dici pax ciuilis, quam debét habere ciues inter ſe, & non ſolum ciues eiuſdem ciuitatis, verumetiam omnes Chriſtiani. Ita enim dicit Apoſto. Ro. 12. Si fieri poteſt, quod ex vobis, eſt cum omnibus hominibus pacem habentes. Super quo dicit glo. interli. quòd, & ſi ſit difficilè cum omnibus hominibus pacem habere, debet tamen quilibet facere, quod in ipſo eſt, vt merito dicere poſſit illud Pſalmiſtæ. Cum his qui oderunt pacem, eram pacificus. Vnde in ſignum quod debemus habere pacem ad omnes, communiter datur pax in miſſa, ut habetur de conſecratio. diſtinctio. 2. pacem. Et quamuis cum omnibus pacem habere debeamus

mus,omnium tamen vitia adire debemus,vt dicit Aug.ad fratres in eremo.ſer.2. Item idem Augu. dominica.2.poſt. octa. Paſchæ.ſer.1. Ad idem propoſitum loquitur dicens. Pax cum bonis, & Dei præcepta cuſtodientibus ſeruanda eſt,non cum impijs,& ſceleratis qui pacem inter ſe habent in peccatis ſuis.Pax Chriſti,ad ſalutem ſempiternam profi cit, quæ in Diabolo eſt ad perpetuam perditionem ducit. Pax cum vobis, & bellum cum vitijs ſemper habendum eſt. Hæc ille. Eſt autem circa hoc notandum,quòd contingit homines habere pacem ad proximos ſuos tripliciter,ſecundum, quòd triplex eſt, pax ad alterum,ſcilicet,vera,ficta,iniqua.

PRIMÒ nempe poſſunt homines habere pacem ueram,& rectam ad proximos ſuos, & hæc eſt pax iuſtorum & virtuoſorum hominum,qui diligũt proximos ſuos propter Deum, & cauent ſibi a iurgijs,& contumelijs, qui cum maledicuntur,non maledicunt,& cum patiuntur,non comminantur, ſed in omnibus,& per omnia patientiam ſeruãt. Et talibus merces repromittitur.Mat.5.Beati pacifici,quoniam filij Dei vocabuntur.

SECVNDÒ homines poſſunt habere pacem fictam, & ſimulatam ad proximos ſuos.Et hanc pacem habent ſubdoli, & maligni homines,qui, verbo, & ſigno oſtendunt ſe quærere pacem, ſed in corde parant bellum, & machinantur malum,pſal.Loquuntur pacem cum proximo ſuo,mala autem in cordibus eorum.Item Auguſt. ad fratres in eremo ſer.45.Pacem labijs promittimus, & in corde non tenemus.Talem autem pacem habent inter ſe multi Principes, & Reges etiam Catholici, qui poſt grauiſſima, & ſolennia iuramenta etiã ſuper Sanctiſſimum Altaris Sacramentum præſtita de pace inter ſe ſeruanda, non formidant modica capta paliatione,aut excuſatione ab initis pactis recedere, cum tamen pacta licita ſint ſeruanda,vt habetur ff.in antiquis,de actionibus,l. ex empto. Idem habetur in decretis. 10.q.vlt.relatum. Item extra de pactis.c. Antigonus, legitur, quòd vniuerſi patres in conſilio Affricano dixerunt. Pax ſeruetur,pacta cuſtodiantur.Hic prætor ait,pacta ſeruabo.ff.in antiquis.l.iuriſgentium.§.prætor ait.Ex tali ergo ſimulata pace inter Principes huius ſæculi inſurgunt

proditiones

proditiones piuria, bella, & penè infinita mala. Et reuera periculoſior eſt hmõi pax ficta, quam apertum bellũ, quia minus, præcauerit poteſt: Sunt ergo tales ſimulãtes pacem ſimiles vulpi, quæ ſimulat ſe mortuam, vt capiet aues. Item ſunt ſimiles proditori Iudæ, quo ſub obſculi, & pacis ſigno prodidit magiſtrum ſuum. Item ſunt ſimiles Apollonio pręposito exercitus Regis Antiochi, de quo legitur. 2. Machabeorum. 5. quod. Hieroſolymam veniens pacem ſimulauit, vſque ad diem ſanctum ſabbati. Et tunc feriatis Iudæis arma capere ſuis præcepit, ex quæ proditione factum eſt, vt multi ex iudæis necarentur.

TERTIÒ homines poſſunt habere pacem iniquam, & peruerſam ad proximos ſuos. Et hanc pacem habent illi filij iniquitatis qui faciunt inter ſe amicitias vt alteri noceant. Talis fuit pax Pilati, & Herodis, qui facti ſunt amici in malum, ſ. in perſequendo Chriſti, qui tamen prius erant inimici. Talis etiam fuit pax Bachidis, & Achim, de quibus legitur. 1. Machab. 7. Quòd iuncti ſunt amicitia aduerſus Iudam Machabeum. Hæc eſt ergo pax iniqua, & diabolica, & per conſequens omni via poſſibili diſſoluenda. Vnde dicebat Chriſtus, Mat. 10 Non veni pacem mittere in terram ſed gladium. Et pſal. zelaui ſuper iniquos pacem peccatorum videns. Cum ergo videmus aliquos taliter conglobatos, & talem pacem habentes poſſumus inde triſtari, & iuſtè optare, vt pax talium diſſoluatur. Ita enim dicit Augu. ad fratres in eremo, ſer. 2. qui intitulatur de Pace. Dicet, inquit, forſan aliquis ſeruorum Dei. Ecce video, ſuperbos, diuites, impios, & omni perfecta bonitate carentes, pacem inter ſe habere. Nunquid gaudere debeo de eorum, ne quam concordia, vel triſtari? O Monache ſcias, quòd ſicut multum nocet diſcordia inter bonos, ita valde dolendum eſt, dum vel quando pax, & concordia eſt inter malos, tunc enim augentur omnia peſſima quæ fieri, vel cogitari poſſunt inter homines, quando mali pacificè viuunt. Quando verò diſcordant, tunc mundus aliqualiter tranquillatur, & Iſidorus lib. 3. de ſummo bono cap. 31. Sicut, inquit, optandum eſt, vt boni pacem habeant ad inuicem, ita optandum eſt, vt mali inuicem ſint diſcordes. Patet ergo qualem pacem ad proximum habere debemus, & quale non.

TER-

TERTIA pax appellatur monaſtica. Et dicitur a monos, quod eſt vnum quaſi pax vnius .i. hominis ad ſeipſum ſecundum aliud tamen, & aliud. Et hanc habuit primus parens in ſtatu innocentiæ. Tunc enim caro in eo non inſultabat contra ſpiritum. neque econuerſo, ita, vt de eo poſſumus dicere illud Pſal. Poſuit ſupple Deus fines tuos pacem, ideſt, corpus, & ſpiritum. Nihilominus huiuſmodi pax poſt lapſum conuerſa eſt in bellum. Vnde Augu. l. 21. de ciuitate Dei ad propoſitum loquens dicit ſic. Bellum in quo caro concupiſcit aduerſus ſpiritum, & ſpiritus aduerſus carnem non fuiſſet ſi natura humana in rectitudine perſtitiſſet. Nunc autem, quia pacem cum Deo habere noluit felix ſecum pugnat infelix. Hæc ille. Eſt autem huiuſmodi bellum tam mirabile, & tam commune, vt etiam non ſinat viros ſanctos, & a Deo electos viuere in pace, ita, ut ille uas electionis Paulus Rom. 7. Clamet, & dicat. Infelix ego quis me liberabit de corpore mortis huius. Et huius pij clamoris cauſam ibidem præmittit cum ait. Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ. Sed quamuis non poſſumus in præſenti perfecte obtinere dictam pacem monaſticam. Debemus tamen facere, quod in nobis eſt, & cum Dei adiutorio ſubiugare carnem ſpiritui, vel ancillam Dominæ ſuæ, quantum patitur conditio vitæ huius mortalis, & miſerabilis. Cum autem Deo propitio ad ſtatum immortalitatis, & æternæ gloriæ poſt generalem corporum reſurrectionem peruenerimus, tunc dictam pacem plenè obtinebimus, quia ubi volet eſſe ſpiritus ibi aderit, & corpus. Tunc enim erit Chriſtus pax noſtra, ideſt cauſa prædictæ pacis, qui faciet vtraque unum, per omnimodam obedientia, & ſubiectionem carnis ad ſpiritum.

SECVNDVM folum roſæ pacis dicitur commendatio. Valde enim commendatur laudatur, & magnificatur pax, & præſertim a tribus generibus perſonarum, videlicet

A Deo.

Ab Angelis.

Ab hominibus ſanctis.

PRIMÒ igitur commendatur a Deo, id eſt a tota trinitate.

PRIMÒ

PRIMÒ quidem a pace ipſe enim eſt, qui dicit Hier. 29. Ego cogito cogitationes pacis, & non afflictionis, ſcilicet ęternalis? nec non etiã temporalis, Non enim delectatur in pęnis. Item. 1. Cor. 14. dicit Apoſtolus, ꝙ non diſſenſionis eſt Deus, ſupple Actor. ſed pacis, id eſt non diligit diſſenſiones neque diſſentientes, ſed magis pacificos, & concordes. Eccl. 25. In tribus placitũ eſt ſpiritui meo, amor proximorum, concordia fratrum, vir, & mulier benè ſibi conſentientes. Deo etiam loquitur Pſal. dicens, quòd loquetur pacem in plebem ſuam, & ſuper, &c. Ecce quomodo commendatur pax a Deo patre.

SECVNDÒ commendatur pax a Deo, filio, & Domino noſtro Ieſu Chriſto, de quo dicit Apoc Ephe. 2. quòd ipſe eſt pax noſtra, qui fecit utraq; unum, quando quidem reconciliauit nos Deo patri per mortem ſuam. Vnde. 1. Thi. 2. Mediator Dei, & hominum homo Chriſtus Ieſus. Commendatur ergo ab eo pax multipliciter. Primò quidem tempore pacis incarnari, & naſci uoluit, prout longè ante prophetatum fuerat per pſalmiſtam dicentem. Orietur in diebus eius iuſtitia, & abundantia pacis. Tunc enim temporis imperium regebat Octauianus, qui duodecimo ſui imperij anno, videns quòd pace frueretur ex omni parte templum conſtrui fecit in honorem deorum ſuorum, quod appellatum eſt templum pacis. Naſcitur autem Chriſtus. 42. anno imperij dicti Octauiani, qui poſtea vixit annis. 12. Et ſic in toto rexit Romanum Imperium annis. 54. Et cum ſemper pacem habuerit quandiu imperauit, patet quòd Chriſtus tempore pacis incarnatus ſit, & natus. Secundo pacem imperauit cum ait Apoſtolis ſuis, & cæteris futuris Chriſtianis. Pacem habete inter vos, Mar. 9. Tertiò pacem docuit cum ait. In quamcunque domum intraueritis, primum dicite, pax huic domui. Mar. 10. & Luc. 10. Quartò pacem in teſtamentum ſuis amicis relinquit, dicens, Pacem relinquo vobis. Iohan. decimo. Quintò pacem dedit cum ibidem ſubdit. Pacem meam do vobis. Sextò pacem nunciauit, maximè, quando poſt reſurrectionem Apoſtolis ſuis apparens, ſalutauit eos verbis pacificis, dicens, ter. Pax vobis. Ioh. 20. Et breuiter in tantum pacem dilexit, quòd prin-

ceps pacis appellatur. Eſa. 9. cuius pacis non erit finis, vt ibidem ſub dicitur. Ex quo ergo pijſſimus Ieſus in tantum pacem commendauit pariter dilexit, & tenuit, valde mirum eſt, quomodo perfidi Iudęi tantum odium contra eum conceperunt, & tantum bellum parauerunt, atque malum procurauerunt. Propterea merito dicere poterat illud Pſalmiſtæ. Cum his qui oderunt pacem, eram pacificus, cum loquebar illis, ſupple verbis pacificis, impugnabant me gratis.

Tertiò commendatur pax a Deo ſpiritu ſancto, eo quòd libenter habitat cum his, qui pacem amant, & proſequuntur, dicente Apoſtolo. 3. Corin. 13. Pacem habete, & Deus pacis, & dilectionis erit vobiſcum. Vbi per Deum dilectionis non incongruę intelligitur ſpiritus ſanctus, cui attribuitur charitas, ſeu dilectio. in pace enim factus eſt locus eius. Vnde in ſignum, quod libenter habitat, & quieſcit cum pacificis, cecidit in ſpecie ignis ſupra domum vbi erāt Apoſtoli ſedentes. Act. 2. Patet ergo quomodo pax commendatur a patre, & filio, & ſpiritu ſancto.

Secundò principaliter commendatur pax ab Angelis ſanctis, vnde. Luc. 2. legitur, quòd cum Angelo nunciāte paſtoribus Chriſti natiuitatem facta eſt multitudo cęleſtis militiæ Angelorum Deum laudantiū, & dicentium: gloria in altiſſimis Deo, & in terra pax hominibus bonę volūtatis. Nunciauerunt ergo pacem hominibus, non quidem omnibus, ſed tantum his, qui ſunt bonæ voluntatis, id eſt, qui ſuſcipiunt Chriſtum natum, vt dicit glo. ord. vbi ſupra. Vel dic, quòd homines bonæ voluntatis ſunt, qui volunt piè, iuſtè, & ſanctè viuere, piè quò ad Deum, iuſtè quò ad proximm, ſanctè quo ad ſemetipſos. Tu ergo eſto talis, vt pacis Angelicæ particeps effici merearis. Valde ergo placet ipſa pax vera, & ſancta ſanctis Dei Angelis, in tantum, vt Angeli pacis in ſacra ſcriptura vocentur. Iuxta illud Eſa. 33. Angeli pacis amare flebunt. Ipſi enim in loco pacis habitant, in pace inter ſe perſeuerant, pacem inter Deum, & mundum procurant, pacem annunciant, pacificos amant, pacis perturbatores cōturbant, ſicut patuit in pręlio inito cum dracone, & Angelis eius. Apoc. 12.

Tertiò pax commendatur ab omnibus ſanctis, &

Dei amicis.

PRIMÒ quidem a Patriarchis, ſicut patet Gen. 13. de Abraham, qui dixit fratri ſuo Loth. Non ſit quæſo iurgium inter me, & te fratres enim ſumus. Ecce terra in conſpectu tuo eſt, elige partem, quam volueris. Si tu dexteram elegeris, ego ad ſiniſtram ibo. Ecce quomodo media pacis obtulit. Sed profecto non ſic agunt hac tempeſtate fratres vterini, quinimmo mortuo patre ſtatim diuidunt inter ſe ſpolia, & hæreditatem, ſed non ſine iurgijs, non ſine proceſſibus non ſine odijs mortalibus, ita, vt inde aliquando ſequãtur mortes, ſicut patet in effectu de duobus fratribus, qui non longe ab oppido de Metunda, quod diſtat a Pariſijs ferme per duodecim leucas mutuo ſe necauerunt in quodam agro, ratione cuius in controuerſia erant. Vnde ex tunc ager ille appellatus eſt campus dolens. Ibiq; iuxta viam affixe ſunt duę cruces lapideę vicinę ſupra eorum ſepulchra, ad perpetuam rei memoriam.

SECVNDO commendatur pax a Prophetis, ſicut patet inuenti ſcripturas eorum. Vnde pſal. Ecce quam bonũ, & quam iocundum habitare fratres in vnum. Et alibi. Suſcipiant montes pacem populo. Vbi per montes deſignantur maiores, & populum minores. Vult ergo dicere regius Propheta, quòd maiores debent inter ſe pacem habere, & illam ſubditis dare, ſiue exemplariter viuendo, ſiue verbo docendo. Sed a quo ſuſcipiunt dicti montes pacem? Profecto a Deo per exercitium ſacræ ſcripturæ, in qua docentur pacem ſequi, & amare, hoc enim clamat, tam vetus, quã nouum teſtamentum. Item de hoc idem Propheta. Dominus benedicet populo ſuo in pace. q. d. Qui pacem amat, & obſeruat, benedicetur a Domino, & hoc multipliciter, videlicet temporaliter, ſpiritualiter, & æternaliter, ſicut declarabitur in ſequenti folio huius roſæ.

TERTIÒ commendatur pax a ſanctis noui teſtamenti. Primò enim eam commendat Apoſtolus Paulus Phil. 4. dicens. Pax Dei, quæ exuperat omnem ſenſum, id eſt omnẽ intellectum, vt exponit glo. interli. cuſtodiat corda veſtra, & intelligentias veſtras, ideſt voluntates, & intellectus veſtros. Sed in quo cuſtodiat? Profectò in Chriſto Ieſu Domino noſtro, ideſt in amore Chriſti, vt non ſeparemini ab eo

per

per mortale peccatum per quod violatur prędicta pax Dei ad hominem. Secundo eam commendat Petrus Apoſtolus dicens. Satagit immaculati, & inuiolati ei inueniri in pace. 2.Pet. 3. Immaculati dicit propter peccata carnalia, & inuiolati propter peccata ſpiritualia, uel immaculati propter peccata venialia, & inuiolati propter peccata mortalia. Vtraq; enim perturbant pacem, quæ eſt ad Deum quãuis non æqualiter. Tertiò eam commendat Iohannes Apo. 1. dicens. Gratia vobis, & pax ab eo, qui eſt, & qui erat, & qui venturus eſt. Nec ſolum commendatur pax a fidelibus, verũ etiam ab infidelibus, & idololatris. Vnde narrat Aug. lib.4. de ci Dei c. 16. ꝙ olim Romani Deam quietis, & pacis, quę Dea quieta dicebantur, venerabantur, & colebant. Ibi tamen dicit vnum ſingulare, videlicet, ꝙ cum ipſi Romani multitudinem deorum intra urbem reciperent, quorum officium erat ad inquietudinem, & bellum homines inducere, Deam tamen pacis intra urbem recipere noluerũt, ſed eam extra portam, ubi ędem ſuam habebat ſtare fecerunt. Sic, & hodie multi perſequuntur pacem, & impediũt illi præferentes bellum, quales ſunt multi milites, & duces bellorum, qui querunt, quæ ſua ſunt, & non quæ Ieſu Chriſti. Sunt enim nonnulli tales, qui in damnationem animarum ſuarum recipiunt ſtipendia, & grandia munera ab aduerſarijs dominorum ſuorum, ſiue, ut eos prodant, ſiue, ut quando bellandum eſt a bello quieſcant ſub palliata excuſatione, unde audiui de quodam rege adhuc ſuperſtite, ꝙ cum grande bellum duceret contra alium regem, habuit dicere, quòd plus ſibi, coſtabant proditores regni aduerſarij ſui, quam proprius exercitus. Ecce quomodo pax ſorbannizatur de curijs principum. Et nõ ſolum inde, verum etiam de curijs togatorum. Si enim lis aliqua promota fuerit in curia ſeculari, aut eccleſiaſticali, nutriuntur litigantes a ſuis procuratoribus, aut aduocatis in diſcordijs, & proceſſibus, nec vix eſt quæſtio de pace inter eos cõponenda niſi poſtquam eorum marſupia fuerint exhauſta, ideo cauſam in dictis curiis habentes merito dicere poſſunt. Quæſiuimus pacem, ideſt cauſæ expeditionem, & non uenit.

Tertium folium roſæ pacis dicitur fructificatio. Pax enim uera, & bona ad multa ualet, & plures glorioſos

fructus

fructus habet. Ex ea enim ſequitur triplex fructus videlicet

Temporalis.
Spiritualis.
Æternalis.

PRIMÒ igitur ex pace bona procedit fructus temporalis. Tempore ſiquidem pacis mercatores ſecurè hincinde diſcurrunt ſiue per mare ſiue per terram. Agricolę terras cultiuat,& colunt. Artifices domos conſtruuunt, & erigunt, homines quietè in domibus ſuis bibunt, comedunt, dormiunt,& ſimilia. Non ſic autem tempore belli, vt conſtat. Tunc enim nihil ſecurum eſt, ſed omnia exponunt diſcrimini. Nam templa,& res ſacræ violantur, virgines ſtuprantur, cætèræ mulieres adhuc ætate florentes opprimũtur, cuncta ædificia igne concremantur, homines ad gehennam torquentur, vt ad tentionem immoderatam taxẽtur, diuina non ſoluuntur, dies feſti tranſgrediuntur, præcepta Dei,& eccleſiæ paſſim trãſgrediuntur, penè infiniti paruuli orphani relinquuntur, pleręque mulieres viduantur, locis ſacris aut religioſis non parcitur, nulli ætati, nulli ſui indulgetur. Qui fugere poſſunt in ſpeluncis,& in cauernis terræ abſconduntur. Vita in anguſtia, & amaritudine ducitur. Mora expectatur,& optatur. Tertia inculta relinquitur. Ciuitates populoſę deſertè efficiuntur. Hæc,& penè infinita mala quorum non eſt numerus adducit bellum infeſtum rebus ſecundis ſicut, & omnibus. Benè ergo locutus eſt Saluſtius in Iugurta, dicens quòd concordia paruę res creſcunt: diſcordia maximè dilabuntur, vnde,& antiqui Philoſophi de principijs rerum naturalium differentes. aſſerebant, quòd adueniente vniuerſali lite omnia congregabantur in vnum magnum chaos ad vitandum diſcrimina, & redeunte vniuerſali amicitia, ideſt pace iterum inde exibant, & hincinde diſpergebantur. Ita,& nunc ingruente bello cuncti ſe, & ſua conferunt intra vrbes, & fortalitia. Adueniente autem pacis tempore inde exeunt, & ad propria redeunt: ecce quantus eſt fructus temporalis pacis, qui non benè extimari poteſt quantus ſit, niſi etiam diligenter ponderentur mala, quæ operantur bella.

Secundò ex pace procedit, & oritur alius fructus videlicet ſpiritualis. Nam tempore pacis homines ſecurè peregrinantur ad loca ſancta, viſitant Eccleſias, frequentāt ſermones, intendunt diuinis, & ſaluti animarum ſuarum, vtpotè confitendo, orando, ieiunando, eleemoſynas largiendo. Propterea dicitur q́ non niſi pacis tempore benè colitur Deus. Et hoc intellige de bonis. Mali enim peiores fiūt tempore pacis, quam belli. Nam multi ſunt, qui tempore pacis laxant habenas ad omnia fermè peccatorum genera, Sectantur enim ebrietates, & crapulas, luxurias, & ſpurcitias, rixas, & diſcordias, vanitates, & pompas, ludos, & laſciuias, & huiuſmodi. Et tales inſequuntur mores iudæorum, de quibus frequenter legitur in libro Iudicum, q́ tempore belli quærebant dominum. Sed pace data, & impetrata a Domino, dabant ſe penè infinitis malis etiam vſque idolatriam. Poteſt ergo quilibet malus cui data eſt pax exterior ex qua ſumit occaſionem ruinæ dicere illud. Eſa. 38. Ecce in pace amaritudo mea amariſſima. Et poteſt eſſe ſenſus, Dominus dedit mihi pacem temporalem, & ego duco vitam amaram, ideſt peccatis plenam. Dicunt ergo homines mūdani, & peccatores illud. Ezech. 13. Pax pax. q. d. Faciamus bonum vultum, & ducamus in bonis dies noſtros, quia habemus pacem vndiquaque. Sed audiant quod ſequitur. Et non eſt pax ſupple interior, & quo ad Deum, quia non eſt pax impijs dicit Dominus. Eſa. 48.

Tertiò ex pace bona, procedit, & pullulat alius fructus, ſcilicet æternalis, Iob. 22. Habete pacem, & per hanc habebis fructum optimum. Fructus autem optimus eſt gloria cęleſtis quem quidem fructum tandem percipiunt obſeruatores pacis. Si ergo illic peruenire deſideramus, pacē ad inuicem quantum fieri poteſt habeamus. Aug. Dominica ſecunda poſt octa. Paſchę. ſerm. 1. Si hæredes Chriſti eſſe voluerimus, in eius pace eſſe, & manere debemus. Item idem Aug. ad fratres in eremo ſer. 28. Cupimus fratres eſſe ciues cœleſtis hæreditatis, ſciamus ergo, quòd illa ciuitas habet pacem, præcipit pacem, & diligentes pacem. In pace Deus habitat, quieſcit, & pauſat, quia in pace factus eſt locus eius. Hæc ille. O chariſſimi ſi optatis illuc tandem peruenire, primum reconciliamini fratribus veſtris offenſis, &

pacem

pacem componere cum eis. Sic enim præcipit vobis Chriſtus. Matth.5.dicens Eſto conſentiens aduerſario tuo cito dum es cũ illo in via,ne forte tradat te iudici,& iudex tradat te miniſtro, & in carcerem mittaris. Super quo dicit Chryſoſt.ſuper Matt.in opere imperfectò.Feſtinat Dominus,vt ad amicitiã feſtinemus inimicorum noſtrorũ quamdiu viuimus in hac vita.Nec dicas,ille mihi prius iniuriam fecit,& ideo prius debet me rogare.Glorioſior es tu ſi nocitus pacem quæſieris,quàm ſi nocens. Quære ergo pacem, vt inuenias præmium pacis,quia ſcriptum eſt.Beati pacifici,quoniam filij Dei vocabuntur. Hæc ille. Refert etiam Greg.in Moral.libr.21.ca.14.quòd mos fuit apud veteres, vt ad portus ciuitatum ſederent ſeniores, qui certantium iurgia iudiciaria examinatione diſcernerent quatenus,vrbem minime intrarent diſcordes in qua concorditer viuere oportebat.Hæc ille. Per hanc autem hiſtoriam inſinuatur,ꝙ nullus intrabit ciuitatẽ cęleſtẽ,qui non habuerit in præſenti,cũ proximo ſuo pacẽ. Studeamus ergo chariſſimi intendere paci ex qua tot, & tãta bona procedunt,& dicta roſa coronemus animas noſtras in præſenti, quatenus ad illam pacem cęleſtem,quæ inuiolabilis perſeuerat,peruenire mereamur. Quam nobis concedat,&c.

DE ROSA VICTORIAE
Sermo Quadrageſimusnonus.

CORONEMVS nos roſis.Sap.2.

QVADRAGESIMAQVINTA roſa coronæ miſticalis dicitur roſa victoriæ,quæ merito ſequitur ad roſam pacis eo maxime, ꝙ pax,& victoria frequenter ſe cõſequuntur. Nam habita victoria de hoſtibus aut totaliter victori ſubduntur,aut pax procuratur,& reformatur. Bellum enim geritur,vt pax acquiratur.23.q.1.noli.Hac autem roſa inſignita fuit Dei genetrix virgo, vtpote,quæ victoriam omni parte habuit. Pro quo eſt notandũ,ꝙ ipſa virgo Maria tanquam Regina potentiſſima habuit victoriam de multis videlicet

De carnis corruptibilitate.
De mundi vanitate.,
De Diaboli caliditate.
De hæretica prauitate.
De mortis crudelitate.
De peccatorum vniuerſitate.

PRIMÒ igitur habuit victoriam de carne, & hoc per donũ virginitatis. In cuius figura dictũ eſt Gen. 4. Sub ter te erit appetitus tuus, & tu dominaberis illius. Iſte appetitus eſt ſenſualitas ſeu caro cuius Dominum habuit virgo Maria, vt non inſurgeret in ea caro contra rationem ſicut in cæteris hominibus inſurgit. Et hoc fuit ſpeciale priuilegium illi conceſſum. Non ergo habuit victoriã de carne cõtra eã reluctando, ſed per ſpecialẽ Dei gratiã ipſam carnẽ ſpiritui ſubiugando. In hoc quodammodo iam participans adhuc in mortali corpore degens, illã gratiam, quã adepturi ſunt beati poſt generalẽ corporum reſurrectionem. Refert Aug. li. 10. de ciuitate Dei. c. 16. de quadam puella, quæ in teſtimoniũ ſuæ pudicitię nauẽ grandem Zona ad ea ligata ad ſe traxit, quam tamen antea nec hominũ nec bouum multitudo dimouere potuerat. Prius autem, quam id attẽtaret Deos orauerat genibus flexis, vt ſi eam caſtam iudicaret, nauis ſua Zona moueretur, & traheretur. Ad propoſitum nauis grandis eſt corpus virginis Mariæ Zona huic naui alligata eſt ſpiritusſancti gratia, quæ dictam nauem ad rationis obediẽtiam in ipſa Virgine traxit. Per hoc autem, quòd multitudo hominum atque bouum dictam nauem trahere nequiuerat, quàm tamen ſola virgo traxit, deſignatur, ꝙ virgo Maria habuit victoriam de carne modo prius poſito non virtute naturæ, ſed ſpeciali ſpiritusſancti gratia, & munere.

SECVNDÒ virgo Maria habuit victoriam de mundo. Solet enim mundus præliari contra homines per auaritiam, & inordinatum terrenorum amorem. Et hoc prælium uocat Iohannes concupiſcentiam oculorum. 1. Ioh. 2. Sed de hoc aduerſario habuit victoriam virgo Maria per contemptum terrenorum. Nam, & ſi fuerit de regali proſapia horta, pauperem tamẽ elegit, & duxit vitam, ita vt operaretur manibus ſuis, tum, vt propriam ſuſtentaret vitam

tum,ut haberet vnde neceſſitatem tribueret patiēti. Quis autem pauper fuerit,patet ex hoc, ꝙ in propria ciuitate, ideſt in Bethteem,quæ ex patre ſuo Dauid quaſi iure hæreditario debebatur,Dei filium paritura hoſpitium non inuenit,quia unde illud conduceret,fortaſſe non habuit. Et ideo in diuerſorium ſeceſſit,& ibi Saluatorem peperit.Itē eius paupertas in hoc declaratur, ꝙ filio nato non habuit pelles quibus eum in media hyeme cooperiret,ſed eū panniculis inuoluit,& fęno ſuperpoſuit. Item eius paupertas ex alio declaratur,quia ſcilicet deſponſata erat fabro lignario.Item ex alio patet. Nā in die purificationis obtulit pro filio ſuo in templo par turturum aut duos pullos columbarum,quæ erant oblationos pauperum. ideo relinquitur,ꝙ fuerit valde pauper.non tamen legitur mendicaſſe,uel pro temporalibus habendis filium rogaſſe ſicut ſolent communiter facere pauperes. Hæc eſt igitur mulier illa fortis de qua loquitur Salomon. Prouer.21.dicens ꝙ digiti eius apprehenderunt fuſum. Item ibi premittitur, ꝙ quæſiuit lanam,& linum,& operata conſilio manuum ſuarum Propterea de ea dicit Ambr.de virginibus lib. 2.ꝙ non in incerto diuiarum, ſed in precæ pauperis ſpem reponens intenta erat operi ſupple manuali. Ecce quomodo Maria victoriā habuit de mundo per paupertatis amorem, & terrenorum abiectionem. Quod ſi quæras,quid egerit de muneribus illis ingentibus,quæ obtulerunt magi filio ſuo. Profectò piè credendum eſt,quòd aurum dederit pauperibus,thus templo ad offerendum Domino,myrrham pauperibus ęgrotātibus ad eorum medicamentum.Ita,vt de ea rectè poſſit dicit illud pſal. Diſperſit dedit pauperius,hoc ergo attendāt diuites,& auari huius mundi.

Tertiò virgo hæc digniſſima habuit victoriam de Diabolo,& eius aſtutijs. Solet enim dęmon bellare contra homines multipliciter, & principaliter eos inducēdo ad ſuperbiam. Vnunquodque enim agens nititur ſibi aſſimilare paſſum ſicut patet de igne.Et quia Diabolus ſuperbiſſimus eſt. ideo nititur facere homines ſuperbos. Sed in hoc bello virgo Maria de ipſo habuit victoriam, & triumphum per humilitatem. Dato enim,quòd habuerit multiplicem mażeriā elationis ſemper tamen humillima fuit, intantum

quòd plus Deo placuit per humilitatem, quam per cęteras virtutes quibus dotata fuit. Ita enim dicit Hieronymus tertia parte Epiſtolarum ſuarum Epiſtola. 85. Et ideo in ſuo cantico de hoc ſpecialem facit mentionem dicens. Reſpexit Dominus humilitatem ancillæ ſuæ. Luc. 1. De hac autem victoria longe ante prædixerat Dominus. Gen. 3. dicens ad Diabolum in ſpecie ſerpentis. Inimicitias ponam inter te, & mulierem, ideſt virginem Mariam. Ipſa conteret caput tuum. Ecce victoria illius de Diabolo, quę talis ac tāta eſt, vt non ſolum expulerit eum a ſe glorioſè de eo triumphādo: uerum etiam a ſuis famulis, & ſibi deuotis Chriſtianis, ſicut penè infinita declarant exēpla. Ipſa enim eſt, quę Teophilum prius peccatorem, ſed demum pęnitentem ſeq; ſupliciter inuocantem ab ipſis Diaboli faucibus potenter eripuit, ſibiq; male traditum de ſua mancipatione Chyrographum in pignus libertatis reſtituit, vt in præcedētibus plenius recitatum extitit. Habuit etiam victoriam de ſatellitibus Diaboli ſicut patet de Iuliano apoſtata de quo refert Hieronymus in cronicis, quòd cum grauiter infeſtus eſſet Chriſtianis apud partes Cæſariæ commorantibus. Beatus Baſilius Cæſariēſis Epiſcopus orationi ſe dedit, vt non prę ualeret Lupus ille ſeuerus contra ouiculas Chriſti. Et ecce in ſomnis vidit multitudinē cęleſtis militiæ in monte hinc, & inde, & in eorum medio ſuper thronum gloriorum quēdam in habitu muliebri ſedentem ad proximè ſibi ſtantes viros magnificos dicentem. Vocate mihi militem meum Mercuriū, qui vadat interficere Iulianum multa blaſphemantem in Deum, & filium meum. Quo dicto ſanctus Mercurius cum armatura ſua venit, & iuſſus ab ea velociter iuit occidere Iulianum apoſtatam. Nam prout poſtea narrauit Libanius vnus de mi mi itibus, ſed poſtea conuerſus ad fidem. Cum eſſet dictus Iulianus ſecus Eufratrem fluuium, & ſeptem excubię militum cuſtodirent eum, miles quidam ignotus cum armis ſuis venit cumq; lācea valido ac terribili impetu perfodit, qui ſubito aſcēdens nuſquam comparuit. Ille verò miſerrimus diram, & horribilem uociferationem emiſit dicens, viciſti Galileæ, viciſti, & in his vocibus, & cum blaſphemo clamore miſer miſerum ſpiritum efflauit. Et ne uideretur huiuſmodi uiſio fantaſma. Venit

beatus

beatus Baſilius ad ſepulchrum beati Mercurij Martyris, & lanceam illius ſanguine madidam inuenit. Nam arma eius in loco ſepulturæ cuſtodiebantur. Hanc etiam hiſtoriam narrat Caſſiodorus in hiſtoria tripartita. li 6.c.47.

Qvartò virgo Maria habuit victoriam de hęretica prauitate. In primitiua enim eccleſia dęmon per uarias hęreſes impugnabat mundum, ſed de omnibus illis victoriã habuit Maria, ſecundum quod illi deuotè cantat eccleſia, dicens. Gaude uirgo Maria, cunctas hæreſes ſola interemiſti. Cuncti enim Apoſtoli tempore paſſionis, per errorem ceciderunt, ſecundũ quod illi pręnũciauerat Chriſtus in cęna dicens. Omnes uos ſcandalum patiemini in me, &c. Luc. 22. Fides autem manſit in ſola virgine Maria. Ecce quomodo uictoriam habuit de hęretica prauitate. Et ideo rectè figuratur per illam mulierem, quam uidit Iohãnes in Apocalipſi, quæ erat amicta ſole, & luna, habens ſub pedibus atq; in capite coronam ſtellarum duodecim. Apoc. 12. Mulier ergo iſta uirgo Maria, quæ pro tanto, dicitur fuiſſe amicta ſole, quia diuinitus fuit illuminata de credendis. Corona autem ſtellarum duodecim in capite ſuo, deſignat rectã fidem, quam habuit de duodecim fidei articulis, Luna uerò ſub pedibus illius ſignificat hæreticam prauitatem, quã ex toto conculcauit Maria. Nec mirum, quia de ea ſcriptũ eſt. Sapientiæ octauo. quòd doctrix eſt diſciplinæ Dei. Et electrix operum illius.

Qvintò uirgo Maria habuit uictoriam de mortis crudelitate. Mors enim corrumpere, & incinerare uolebat benedictum corpus ipſius, atque per hunc modum ipſum ab aſcenſu cœli perpetuo impedire, allegans pro ſe illud. 1. Corin. 15. Caro, & ſanguis regnum Dei non poſſidebunt. Sed profectò de morte glorioſè triumphauit, per hoc, ſcilicet, quòd corpore, & anima in cęlum aſſumpta fuit. Nam, & ſi mortem ſubierit temporalem, non tamen mortis nexibus deprimi potuit, prout legitur in collecta de aſſumptione illius. Sic enim prophetauerat pſal. dicens. Surge Domine in requiem tuam, tu & arca ſanctificationis tuæ. Ac ſi diceret. Sicut debuiſti ſurgere cum corpore, & anima. Ita hoc decuit de matre tua, quę fuit arca ſanctificationis tuę, id eſt quam tu ſanctificaſti. Vel qua te continuit in utero ſuo, qui

es fons totius ſanctificationis. Hæc eſt enim arca fęderis in qua fuit recondita vrna aurea habens manna, virgam, & tabulas teſtamenti, vrna aurea, fuit Chriſtus homo, habens manna miſericordiæ, tabulas ſapientiæ, & ſcientiæ. Hæc ergo arca requieuit in requiem Dei, quando Maria in cęlum cum corpore, & anima aſſumpta fuit. Et tunc impletũ eſt, ꝙ dicitur Gen. 8. Requieuit arca ſuper montes Armeniæ, i. Maria ſuper oẽs cęlos materiales, & peruenit vſque ad cęlum Empireũ. Item ſuper cęlos ſpirituales. i. ſuper omnes Angelos, vnde illi canit Eccleſia. Exaltata es ſancta Dei genitrix ſuper choros Angelorũ ad. c. re. Sed quia in ſequẽtibus locuturi ſumus, de hac materia ſua titulo de Roſa Aſſumptionis, ideo pertranſeundũ eſt ad præſens. Patet ergo qualiter virgo Maria habuit victoriã de morte. Vnde, & dicere poterat illud Oſeę. 13. Ero mors tua, ò mors, i. extinguam, & impediã ne noceas mihi corpus meum more aliorum vi detinendo, ſed cum Dei adiutorio habebo de te victricẽ, victoriã te ſuperando. Sic enim de ea longe ante prophetatũ fuerat. Eſa. 25. Præcipitabit mortẽ in ſempiternũ.

Sextò virgo hæc digniſſima habuit victoriã de peccatorum vniuerſitate. Peccatorũ enim vniuerſitas comprehẽditur ſub illis verbis 1. Io. 2 Omne quod eſt in mũdo, concupiſcentia carnis eſt, & concupiſcentia oculorum, & ſuperbia vitæ. Virgo aũt Maria habuit uictoriã de cõcupiſcentia carnis, per inuiolatam uirginitatẽ. De cõcupiſcentia oculorũ, per omnimodã liberalitatem. De ſuperbia aũt uitę, per ꝓfundam humilitatẽ. Vel dic ꝙ peccatorum uniuerſitas comprehendiť ſub illis uerbis Apo. 8. Vę, uę, uę, habitantibus in terra. Primũ, uę, referť ad peccatũ originale, de quo habuit uictoriam virgo Maria, per ſpũalem præſeruationẽ a Deo. Et quantũ ad hoc dicitur, contriuiſſe caput ſerpẽtis. Nã caput ſerpẽtis, eſt peccatũ originale, per ꝙ primum intrat diabolꝰ in animas noſtras, Sed nõ ſic de virgine Maria. In quo patuit eius uictoria ꝗ non habuerunt Hierem. & Ioh. quãuis in utero ſanctificati. Secundũ uę refertur ad peccatum mortale, de quo ſimiliter habuit uictoriã virgo Maria. Sic enim clamat ſacra ſcriptura, ſimiliter, & ſacri Eccleſiæ Doctores, ſicut luce clarius patet. Tertiũ vę referť ad peccatũ ueniale, de quo eriã uictoriã habuit virgo hæc ſanctiſſima.

Can.4.Tota pulchra es amica mea,& macula non eſt in te. Itē Anſel.de cōceptu virginali.c.12.& 13.Decebat ut illius conceptio hominis de matre puriſſima fieret.Nēpe decens erat ut ea puritate q̄ maior ſub Deo nequit intelligi,uirgo illa niteret cui Deus Pater unicū filium dare diſponebat. Hæc ille.Ecce qūo habuit uictoriā de peccatorum uniuerſitate,& generalitate.Vnde in figura uictoriæ ſuæ legit̄.Iudicum.9.ꝙ cum Abimelech obſideret turrim quæ erat in medio ciuitatis Thebes,quædā mulier fragmen molę deſuper iaciēs illiſit capiti Abimelech,& confregit cerebrū eius. Ad propoſitum Abimelech qui interpretat̄ pater meus rex, rectè deſignat diabolū de quo quilibet ſuperans pōt merito dicere.Pater meus rex,ſupple eſt eo,ꝙ ipē eſt rex ſuper oēs filios ſuperbiæ,vt hr̄ Iob.41.Iſte ergo Abimelech, opugnat mundū iſtum multipliciter,& cum diuerſis telis, videlicet cū telo ſuperbię,auaritię,luxurię,irę,inuidię.& hmōi.Nec eſt aliquis tā ſanctus,q poſſet euadere huius tela niſi auxilio,& ſuffragio virginis Mariæ. Propterea ad orat Eccleſia dicēs.Cōtra tala inimici,clipeū pone ſalutis tuæ titulū virtutis. Ecce qūo huius virginis medio obtinere poſſumus in bello huius mūdi victoriā de inimico diabolo, atq; de cęteris de quibus dictū eſt.Iuſtū eſt ergo vt pro modulo nr̄o cōficiamus,huic ac tantę victrici coronam de Roſis Angelicarum ſalutationum quatenus nobis impetret.

Postqvam oſtenſum eſt qūo virgo Maria fuit coronata roſa victoriæ multiplicis, nunc reſtat oſtendere quo nā pacto,& nos poterimus in pn̄ti coronare pauperculas animas nr̄as dicta roſa.Pro quo eſt notandū, ꝙ in dicta roſa victorię inueniunt̄ tria folia ſecundū ꝙ triplex reperit̄ victoria.

Spiritualis. Corporalis. Virginalis.

Primvm igitur folium roſę victorię appellatur ſpūalis victoria quæ eſt iuſtorum, & virtuoſorum quā tn̄ non aſſequuntur propria uirtute, ſed ex ſpeciali Dei dono Iudith. 5.Deus pugnauit pro eis,& uicit. Hæc autem uictoria eſt multum laudabilis. Circa quod ſciendum eſt quòd iuſtus habet bellare contra triplicem hoſtem, uidelicet.

Contra Diabolum.
Contra ſeipſum
Contra peccatum.

Primo

PRIMÒ igitur habet bellare iuſtus contra diabolum qui non ceſſat omni tempore,& omni ætate, & in omni loco cōtra eum inſurgere,& tale variarum temptationum in eum iacere, vt ipſum ad mortem vulneret,& ad peccatum inducat. Vt enim dicit Chriſo. ſuper Mat. in opere imperfecto. Homi.6. Diabolus quātum ad ſe nunquā ceſſat temptare. Nec enim alium habet. Non enim manducat,aut bibit. Non denique dormit,nec opus aliud operatur,niſi vt temptet,vt fallat,vt ſubuertat. Hoc enim eſt cibus illius,hoc honor,& gaudiū eius,propterea infatigabilis eſt in malo. Hęc ille. Cum itaque ita aſſidue temptet hominē,valde glorioſum,& laudabile eſt, huiuſmodi ſi de illo victoriā habuerit. Ita vt inde lętentur Angeli ſimul etiam loca cęleſtis curia. In cuius figurā legitur.1.Reg.18. Quod cum reuerteretur Dauid percuſſo Philiſteo,tenens caput eius in manu ſua egreſſę mulieres de cunctis vrbibus Iſrael, cantabant atque choros ducebant lętantes de tanta victoria. De hoc etiam alia figura legitur Iudith.13. vbi dicitur, quod cum Iudith rediſſet in ciuitatem Bethuliæ coram multitudine ciuitatis oſtendit caput Holofernis Principis militię Aſſiriorum quod ab eo abſtulerat,q videntes qui aderant in magnam proſilierūt lętitiam Deo agentes de tanta victoria data in manu fęminę. Sed forſan quæres. Quis præualebit,& victoriam obtinere poterit de inimico diabolo,maxime cum mille nocendi habeat modos,vt habetur.16.q.2.viſis. Item de eo dicitur Iob.19.quod ſi fortitudo quæritur robuſtiſſimus eſt. Et eiuſdem.15. Non eſt poteſtas ſuper terram,quæ comparetur ei,qui factus eſt vt nullū timeret. Similiter Petrus in ſua prima canonica.c 5.de eo dicit,quod tāquam Leo rugiens circuit quærens quem deuoret, Et multa ſimilia de eius fortitudine legunt in ſacra ſcriptura. Ad hæc breuis eſt reſponſio. Vulgo enim dicitur,quod nobili animo nihil eſt impoſſibile. Nobilis autē animus eſt,qui ornat, & iuuatur charitate. De cuius fortitudine dicitur. Can.8.q fortis,vt mors dilectio,& Pau. Phil.4. Oīa poſſum in eo qui me confortat,gl.int.i.per eius auxiliū. Modus ergo qui poterimus hr̄e de antiquo hoſte noſtro victoriam præfiguratus fuit in modo illo quē obſeruauit Dauid cū eſſet præliaturus contra Golia,vt patet.1.Re.17. Primo eñ humilitatem debemus.

mus habere qué notatur in hoc, quod legitur de Dauid, q̀ erat minimus fratrũ ſuorum, qui octo erãt. Sic, & illi q̀ per humilitaté reputant ſe cæteris inferiores, & in perfecti omes apti ſunt ab obtinendum victoriá de ipſo diabolo. Nã cum ſit ſuperbiſſimus humilitaté ſummè deteſtat̃, & odit. Nota de B. Anthon. qui cum in ſpiritu vidiſſet mundum, laqueis plenum, & quæreret. O quis poterit euadere laqueos iſtos Audiuit vocem dicẽtem ſibi. Humilitas. pſ. Cuſtodiens paruulos. i. humiles dominus humiliatus ſum, & liberauit me ſupple a malitia, & tẽptatione dęmonis. Secundò debemus cõfidere de diuino adiutorio, & non in proprijs viribus, aut meritis, quia maledictus homo, qui ponit carné brachiũ ſuum. Hier. 17. Hoc autem notatur illis verbis Dauid. Dominus qui eripuit me de manu Philiſtei huius. Item in hoc quòd dicit Philiſteo. Tu venis ad me cum gladio, & haſta, & clypeo, ego autem venio ad te, in nomine Domini exercituum. Hierem. 17. Benedictus homo, qui confidit in Domino. Tertiò debemus recurrere ad Dominicam paſſionem, & eam iugiter habere in corde, & hoc notatur, cum dicitur, de Dauid, quòd tulit baculum ſuum quem ſemper habebat in manibus, & elegit ſibi quandoque limpidiſſimos lapides de torrente, & miſit eos in peram paſtoralem quam habebat ſecum. Propterea Aug. in ſuo Manuali. c. 22. dicit ſic. Cum diabolus parat mihi inſidias, fugio ad viſcera miſericordiæ Domini me, & recedit a me. Et poſt pauca. In omnibus aduerſitatibus non inueni, tam efficax remedium, quam vulnera Chriſti. Hæc ille. Quartò debemus habere fundam. Funda enim quæ communiter fit de corio, ſeu de pellibus animalium, ſignificat memoriam mortis, debemus ergo habere fundam in manu, i. inſurgente temptatione, memoriam mortis, & quod ſemel moriemur, & ad Dei iudicium ducemur, vbi adiudicabimur morti perpetuę, ſi temptationibus dęmonis, quæ ſunt, de mortali ſuccubuerimus, & non viriliter reſtiterimus. Eccleſ. 7. Memorare nouiſſima tua, & ineternum non peccabis, ſed ſupple victo, de peccato, & de temptatore eris. Patet ergo quomodo victoria Dauid de Philiſteo bene præfigurauit victoriam, & modum victoriæ, q̃ debemus habere de hoſte dęmone.

SECVNDO iuſtus debet bellare contra ſeipſum animum.

mum ſuum retrahendo, & cohibendo ab omnibus illicitis deſiderijs, motibus, & cõcupiſcentijs. Vbi autem victoriam obtinuerit tunc illi magna laus, & gloria erit. Vnde Pilato libro de legibus. Quoniam libera eſt anima, & domina ſuarum paſſionum vincere ſeipſum omnium victoriarum prima, & optima eſt. Vinci autem a ſeipſo, & turpiſſimum eſt, & peſſimum. Item Seneca in prouerbijs. Bis vincit, qui ſe vincit. Et idem in Epiſtolis impetyare ſibi magnum imperium eſt. Et reuera magnum imperium eſt vincere ſeipſum quoniam homo ſibijpſi inimicus eſt, & vbicunque locorum vadat inimicum ſuum ſecum defert, & ducit. Huiuſmodi autem inimicus eſt paſſionibus ſubditus. Si enim aliquis tibi verbo, vel facto nocuit, ſtatim in corde tuo, machinaris contra eum malum, cogitans qualiter de eo vindicari poſſis, & reddere in duplo malum quod tibi intulit. Sic enim impellit appetitus ſenſualis. At verò quandoque ſuperuenit iudicium rationis impediens executionem talis deſiderijs, quinimo, & ipſum deſiderium, & vindictæ appetitum prohibens, & caſtigans, dicens, hoc non licere, eum ſit contra Dominum, dicentem. Mihi vindictam, & ego retribuam. Ro. 12. Vel vt alia littera dicit. Mea eſt vltio, & ego retribuam eis in tempore. Deuterono. 32. Et Apo. Rom. 12. Noli vinci à malo, ideſt. ab appetitu ſenſitiuo, vel a paſſione inſurgente contra rationis imperium. Sed vincè in bono malum, quaſi dicat. Tunc virtuoſæ agis, ſi dominatur in te bonum rationis per quod vinces malum ſenſualitatis, vnde Seneca epiſtola trigeſimaſexta. Si vis omnia tibi ſubijcere, te ſubijce rationi, multos Reges ſi te ratio rexerit. Sed profectò pauci admodum reperiuntur in quibus ratio victoriam obtineat ſupra ſenſualitatem, quia vt in pluribus homines inſequuntur appetitum ſenſitiuum. Ecce enim Hannibal armis vicit qui tamen vitijs victus eſt, vt dicit idem Seneca epiſtola quinquageſimaprima. Item dicit de Alexandro Magno, quod cum fuiſſet tot populorum, & tot regnorum victor, nrhilominus iræ triſtitiæque ſuccubuit. Tanta ergo virtus eſt, & poteſtas victoriam de ſeipſo habere, vt dicat idem Seneca, libro quinto. de beneficijs, quod facilius eſt barbaras gentes, impatienteſque arbitrij alieni regere quam animum ſuum continere

tinere,& ſibi tradere Multi enim fuerunt qui gentes,& populos habuerunt in ſua poteſtate pauciſſimi autem qui ſeipſos. Et ideo benè dicitur Prouerbiorum.decimoſexto. Melior eſt patiens viro forti,& qui dominatur animo ſuo expugnatore vrbium. Super quo dicit gloſſa. interlin. quod maius eſt,ſe a ſe ſuperari,quam ea quæ extra ſe ſunt, propter quod Diogenes Philoſophus dixit de Alaxandro Magno, qui multas vrbes expugnauerat, quod erat ſeruus ſerui ſui. Nam Diogenes per rationem dominabatur ſuo appetitui ſenſitiuo. Alexander autem magis ſeruiebat ſuo ſenſitiuo appetitui. Sed profectò maxima pars hominum inſequitur mores Alexandri, minima autem Diogenem. Mam multi efficiuntur ſicut equus, & mulus quibus non eſt intellectus. Sicut patet de incontinentibus. Item de crapuloſis,& ebrioſis. Item de iracundis. Practica ſingula,&c.

TERTIÒ iuſtus debet bellare contra peccatum, & de illo victoriam obtinere ſi velit tandem cum Chriſto regnare. Ipſum enim peccatum frequenter inſurgit contra hominem, nunc in aperto, nunc in occulto, & inſidioſè, cum ſcilicet homini applaudit, ſicut patet de ſuperbia, & appetitu humanæ laudis. Item de luxuria, & motibus ſenſualitatis. Irem de auaritia, & appetitu, & terrenorum. Item de ira, & appetitu vindictæ, & huiuſmodi. Adeo enim eſt frequens, & commune, huiuſmodi bellum aduerſus filios Adæ, vt non ſit, qui ſe abſcondat a calore eius, & quamuis quolibet peccatum grande periculoſum ducat contra hominem prælium, ſpecialius tamen hoc operatur luxuria. Nam, vt dicit Auguſt. in libello de honeſtate mulierum. Inter omnia Chriſtianorum certamina ſola dura ſunt prælia caſtitatis, vbi quotidiana pugna, & rara victoria. Hæc ille. Item Hieronymus. 3. parte Epiſtolarum ſuarum. Epiſtola. 85. Enſis Diaboli eſt luxuria. Heu quot milia hominum illa interficit romphea? Non eſt aliquod peccatum quo totiens Diabolus victor exiſtat. Et nota, quòd in hoc bello aliter ſe habere debet homo quam in alijs. In bello enim, quod eſt contra Diabolum aut mundum, ſecurè poteſt expectari hoſtis cum confiden-

tia

tia diuini adiutorij, ut cum eo viriliter decertetur. Vnde etiam legitur de beato Antonio, quòd inuitabat, & prouocabat dæmones ad certamen. Et propterea dicit Apoſtolus. 2. Thimo. 2. Non coronabitur, niſi qui legitimè certauerit. Similiter etiam in bello corporali ille reputatur ſtrenuus, qui aggreditur hoſtes. Sed in bello contra carnem non melius vincitur nec victoria conuenientius obtinetur, quam per fugam. Ita enim dicit Hierony. 3. parte Epiſtolarum ſuarum Epiſtola. 14. c. 20. Victoria, inquit, non ſperatur in certamine caſtitatis niſi ex fuga: Nemo ex fortitudine audeat reſiſtere viribus, quoniam niſi fugiat, citò ſuccumbet. Hæc ille, taliter autem agere docuit nos ſuo facto ſanctiſſimus ille Ioſeph, de quo legitur. Gen. 39. quòd cum uxor Phutifaris requiſiuiſſet eum de inhoneſtáte, & ille cõtradixiſſet, tandem illa apprehendit pallium eius, vt ſic per amplius alliceret eum. Quod ille cernens relicto in manu eius pallio, fugit, & egreſſus eſt foras. Hac etiam de cauſa multi ſancti patres olim deſerta intrarunt, mundum fugientes, ut melius caſtitatem illibatam cuſtodirent. Similiter Maria Magdalena, quæ prius fuerat in ciuitate peccatrix, poſt Dominicam aſcenſionem, relicto proprio ſolo nauigio, Deo duce apud Tarraſconem ſe contulit, vbi electa eremo aſperrima multis annis hominibus incognita permanſit. Hoc idem egerunt Maria Ægyptiaca, & Thais ſolemnis meretrix. Eſt ergo luxuria uelut morbus contagioſus, aut aer corruptus, quorum vtrumque non melius quã per fugam vitatur. Patet ergo qualiter uictoriam poſſumus habere de carne, fugiendo, ſcilicet omnem occaſionem concupiſcentiæ carnalis.

SECVNDVM folium roſæ victoriæ dicitur victoria corporalis, qualis ſcilicet habetur in bello corporali. Et de hac uictoria ſunt tria dubia proponenda, & ſoluenda, videlicet

Quomodo impetratur.
A quo confertur.
Qualiter ſolennizatur.

PRIMÒ igitur videndum eſt, quomodo victoria corporalis quã interdum obtinet vnus princeps cõtra aliũ impetrari poſſit, & hoc ſuppoſita iuſta quæreia, aut bello iu-

ſto. Circa, quòd ſciendum, ꝙ non melius impetrari poteſt, quam per orationis ſuffragium. Valiter enim egit illa caſtiſſima. Iudith cum præliari vellet contra Holofernen. Nam de ea legitur eiuſdem. 8. c. ꝙ antequam aggrederetur dictũ tyranum, hortata eſt populum, vt pro ea oraret Dominũ. Item eiuſdem 9 c. legitur, ꝙ ipſamet feruentem orattionẽ fudit ad Dominum pro futura victoria obtinenda. Nec fuerunt huiuſmodi præces inanes, ſicut rei probauit euentus. Hanc autem pudicam Iudith imitans puella quædam Iohanna nomine incognita viro, virtute orationis in pleriſq; locis Regni Franciæ Anglos mirabiliter proſtrauit, & de regno expulit. De qua refert frater Iohãnes Brehalli, eximius ſacræ theologiæ, profeſſor hæreticęq; prauitatis in regno Franciæ gñalis inquiſitor, atq; conuentus Ebroycen. ordinis fratrum Prædicatorum alumnus, & ſincerus cultor, ꝙ nunquam bello aggreſſa eſt hoſtes niſi primum deuotè audita miſſa, & fuſis ad Dominum lachrymoſis orationibus. Vnde in eius, & Frãcorum laudem edidit egregium tractatum profecto omni legenti ſtupendum dictus magiſter, & hoc propter profundas in eo contentas allegationes, & ſententias. Ecce quomodo deuota oratio multum confert ad obtinendum victoriam in bello corporali, & De hoc etiam hiſtoriam aliam habemus. Exo. 17. Quod Moyſes contra Amalech non gladio, ſed oratione pugnauit. Nam cum leuaret manus ad Dominum uincebat Iſrael. Cum autẽ præ laſſitudine eas deprimeret, vincebat Amalech, ut habetur ibidem. Item legitur. 1. Reg. 7. ꝙ cum Philiſtijm diſponerẽt ſe ad bellum cõtra filios Iſrael, dixerunt iſraelite Samueli. Ne ceſſes pro nobis clamare ad Dominũ Deum noſtrum, vt ſaluet nos de manu Philiſtinorum. Quod cum feciſſet Samuel, mox intonuit Dominus fragore magno in die illa ſuper philiſtijm, & exterruit eos, & cęſi ſunt a filijs Iſrael, de Dauid etiam legitur quòd cum præliaturus eſſet contra Philiſteum Gigantem maximum, dixit ei. Tu uenis ad me cum gladio, & haſta, & clipeo ego autem uenio ad te in nomine Domini, ideſt in uirtute orationis per quam inuocatur nomen Domini. Et cum tali armatura, uidelicet orationis ſuperauit Dauid Gigantem prædictum. 1. Reg. 17. Propterea hoc animaduertens quidam comes catholicus Bonifacius

niſacius nomine cum præliaturus eſſet contra aduerſarios nominis Chriſti, qui multi erant, ſcripſit ad Auguſtinum Epiſtolam unam, depræcando eius ſanctitatem, ut pro eo, & ſuo exercitu præces ad Dominum funderet, ut legitur in quadam Epiſtola, quæ inſeritur inter Epiſtolas eiuſdem Aug. & eſt Epiſtola. 193. Deinde Epiſtola ſequenti, quæ eſt 194. Idem Aug. hortatur eundem comitem ad feruentem orationem in hãc formam. Vtile, inquit, tibi tuiſq; dabo cõſilium. Arripe manibus arma. Oratio aures pulſet auctoris, quia quando pugnatur, Deus apertis oculis ſpectat, & partem, quam inſpicit iuſtam, ſibi dat palmam. Hæc ibi. Patet ergo, quòd uictoria plus impetratur a Domino uirtute orationis, quam cõferatur vi armorum, unde de filijs Iſrael legitur, ꝙ clamauerunt ad Dominum cum tribularentur, ſupple ab aduerſarijs, & de neceſſitatibus eorum liberauit eos etiam modis inſolitis, ut ſtatim patebit. Propterea in decretis. diſt. 26. quis vult. Dicitur, quòd oratio eſt efficax iuuamentum contra hoſtes uiſibiles, & inuiſibiles. Et ꝙ ita ſit ſequens, probat exemplum. Refert enim Petrus Damianus in quadã Epiſtola quę incipit Dominõ Firmiano Epiſcopo, ꝙ fuit in Gallia quidam Dominus temporalis grauiter infeſtans quẽdam Abbatem ſuper poſſeſſionibus Monaſte rij ſui, propter quod indicit ſibi bellum. Congregata autem multitudine mirabili armatorum uenit ad campũ certaminis. Affuit autem, & Abbas cum ſuis fratribus, qui non in armis materialibus confidens, ſed in Domino ſolo, qui facit uictorias ſolos Monachos ſuos æquis impoſuit, & capita cucullis operiri præcepit. Cumq; uir ille non ferrea arma, ut ſperabat, conſpiceret, ſed tanquam cęleſtem, atque angelicam aciem aduertiſſet, tantus horror eum cum ſuis inuaſit, ut deſilientes de equis protinus arma proijcerent, terręq; ſe humiliter proſternerent indulgentiam flagitantes. Sicq; Abbas cũ ſuis uictoriam obtinuit, non quidem vi armorum, ſed Dei munere.

SECVNDÒ uidendum eſt a quo uictoria confertur. Et breuiter reſpondetur, quòd confertur a Domino principaliter, & effectiuè. Aliquando a ſe ſolo. Aliquando autem miniſterio Angelorum. Interdum uero miniſterio hominum.

De primò legitur Ioſuę.10. ꝙ filijs Iſrael pugnantibus contra quinq; reges Amorreorum, conturbauit Dominus ipſos Amorreos, miſitque ſuper eos lapides magnos de cęlo. Et mortui ſunt multo plures lapidibus grandinis, quam quos gladio percuſſerãt filij Iſrael. Similiter legitur. 4. Reg. 7. ꝙ cum Benadab Rex Syriæ cum multo exercitu obſideret ciuitatem Samariæ. Domina audiri fecit ſonitum currruum, & æquorum, atq; exercitus plurimi in caſtris Syriæ. Quo audito Syri fugerunt, & dereliquerunt tentoria ſua, & æquis, & aſinos, tantum animas ſuas ſaluare cupientes, & ſic ſaluata eſt Samaria cũ habitatoribus eius, quæ prius famę laborabat, ita ut matres paruulos ſuos occiderent, & comederent, ut dicitur in dicto capitulo, ecce quomodo pugnat Dominus pro amicis ſuis. Item. 2. Parali. 13. legitur ꝙ cum Ieroboam cum. 80. milibus uirorum pugnaret contra Abiam regem Iuda habentem in ſuo exercitu tantum. 40. mille uiros, & Abias inuocaſſet Dominum in auxilium, exterruit Dominus Ieroboam, & omnem exercitum eius, forte ſecundum de Lyra per fragorem tonitrui, aut per lapides gradinis, vel immittendo timorem, & pauorem in cordibus eorum. Mortui ſunt autem de exercitu Ieroboam, quinquaginta milia perſequentes eos Abia, &c. Similiter legitur in ſequenti capitulo, ꝙ cum Zara Rex Ægypti habẽs in ſuo exercitu decies centena milia uirorum, & currus trecentos ueniſſet contra Azam regem Iuda, habentem tantum quinquagintamilia virorum in ſuo exercitu, dictus Aza inuocauit Dominum dicens. Domine non eſt apud te ulla diſtantia, utrum in paucis auxilieris, aut in multis. Adiuua nos Domine, &c. quo dicto exterruit Dominus Æthiopes coram Aza, & Iuda. Fugeruntque Æthiopes perſequentes eos Aza cum ſuo populo. Et generale eſt, ꝙ ubicunque, & quandocunque pugnat ſemper uincit, & uictor euadit. Et hoc eſt, quod longe ante promiſerat. Exod. 23 dicens. Terrorem meum mittam in præcurſum tuum, & occidam omnem populum ad quem ingredieris, cunctorumq; inimicorũ tuorũ terga uertã coram te, emittens crabrones prius, qui fugabunt Heuſum Chananeum, &c.

Secundò uictoria interdum confertur a Domino medio Angelorum. Et de hoc expreſſe habetur hiſtoria. 4.

Reg. decimonono. Vbi legit quòd Angelus Domini nocte una deſcendit ſuper exercitum Aſſiriorum, & occidit ex illis. 185. milia, hanc autem victoriam contulit dominus Ezechię Regi Iudæ medio Angelorum. Item legimus. quartum Reg. ſexto. quòd cum rex Syrię deſtinaſſet magnam multitudinem militum ad capiẽdum Helyſeum quem quęrebat interficere. orante Helyſeo uidit ſeruus eius montem plenum ęquorum, & curuum igneorum in circuitu Helyſei quaſi in adiutorium eius miſſi. Quo orante omnes miniſtri Regis Aſſiriorum miſſi ad ipſum capiendum percuſſi ſunt cęcitate ſiue acriſia. Poſtmodum tamen eo orante iterum aperti ſunt occuli eorum. Quantum autem ad propoſitũ facit, illa multitudo ęquorum, & curuum igneorum in circuitu. Helyſei deſignat multitudinũ Angelorum, quorum medio obtinuit triumphum de miniſtris regis Aſſiriorum. Similiter legitur. 2. Mach. 3. quòd cum Heliodorus crudeliſſimus tyrãnus intraſſet Hieruſalem, & theſauros templi depredari vellet, tunc Onia ſummus ſacerdos ſe contulit ad orationẽ auxilium petens a Domino. Similiter, & omnis populus ciuitatis. Quo facto apparuit illis quidã ęquus terribile habens ſeſſorem, qui cum impetu eliſit priores calces Heliodoro, i. priorem partẽ pędum. Similiter apparuerunt alij duo iuuenes virtute decori, qui circunſteterunt eum, & ex vtraque parte flagellabant, ſine intermiſſione multis plagis ipſum verberantes, ita vt in terram turpiter proſternatus iaceret. In quo apparet victoria quam dedit dominus Oniæ, dicit Heliodoro. Super quo dicit de Lyra, quòd primus apparens in ęquo, erat Angelus cuſtos, & defenſor ciuitatis Hieruſalem, vel templi Domini. Alij autem duo iuuenes fuerunt ſecundum eundem duo Angeli qui apparuerunt in ſpecie duorum iuuenum, qui etiam venerunt in auxilium ipſius Oniæ ſummi ſacerdotis. Item eiuſdem. 2. Mach. 10. legitur, quòd cum Timotheus aduerſarius Iudęorum maximum contra eos duceret bellum. Iudas Machabeus cũ ſuo exercitu, præmiſſa oratione ad Dominum, bello ipſum aggreditur. Sed cum vehemens pugna eſſet, apparuerunt aduerſarijs de cęlo quandoque viri in ęquis. i. quandoque Angeli in ſpecie hominum, vt dicit de Lyra, ex illis autem duo Machabeum medium habentes armis ſuis

circun-

circunſeptum incolumen conſeruabanr. In aduerſarios aūt te.a, & fulmina faciebant, ex quo, & cęcitate confuſi, & perturbatione repleti cadebāt, interfecti ſunt autem. 25. milia quingent. peditum, & ęquites 600 de exercitu Timothei, Ipſe autem Timotheus confugit in quodam prętidium fortiſſimum. Quem inſecutus Iudas Machabeus cum ſuis prę ſidium cepit, & Thimotheum cū fratre ſuo occidit, quibus geſtis in himnis, & confeſſionibus benedicebant Dominum qui magna fecit in Iſrael, & victoriam dedit illi ops. Patet ergo ex his hiſtorijs, & ſimilibus, quòd Dominus quandoque cōfert victoriam medio Angelorum ſanctorū ſuorum.

Tertiò victoria quandoque confertur a Dño medio ſanctorum hominū, qui hanc impetrant a Dño pro ſibi deuotis famulis, & hoc in bello iuſto. Propter q̃ cauſam ingruente bello ſolēt deuoti chriſtiani implorare auxiliū Dei, & ſanctorum eius denouendo ſe certis locis in quibus ſpecialiter venerantur nonnulli ſancti quandoque etiam proceſſionaliter, & honorificè viſitando certas Eccleſias, & loca ſacra. Nam ſancti Dei amici cum hic viuerent meruerunt, vt nunc regnantes cum Chriſto poſſunt aliquid impetrare a Domino pro ſuis famulis. Quis ergo victoria interdum cōferatur a Domino medio ſanctorum eius, ſequens declarat hyſtoria, Legitur enim. 2. Mach. 15. quòd cum Nicanor ſuperbiſſimus tentaret delere vniuerſum ſemen Iudæorum. Iudas Machabeus hortatis ſuis militibus de fiducia habenda ad Dominū narrauit eis viſionē quam in ſomnis habuerat, ex cuius narratione vniuerſos valde lętificauit. Vidi, inquit, in ſomnis Oniam olim ſummū ſacerdotē manus protendentē orare pto omni populo Iudęorum. Poſt hunc apparuit, & alius vir ętate, & gloria mirabilis, circa illum. De quo dixit mihi Onias. Hic eſt fratrū amator, & populi mei Iſrael. Hic eſt qui multum orat pro populo, & vniuerſa ſancta ciuitate, Hieremias Propheta Domini, qui extenſa dextera, dedit mihi gladium dicendo. Accipe ſanctum gladium munus a Deo, in quo deijcies aduerſarios populi Iſrael. His igitur dictis, & exhortatione præmiſſa, inijt bellum, Iudas contra Nicanorem, manu quidem bellando, ſed Dominum corde orando, qui factum eſt. vt Iudas proſtrauerit de exercitu Nicanoris trigintaquinque milia, cum

quibus etiam interijt, & ipſe Nicanor. Ecce quomodo auxilio, & prçcibus ſanctorum obtinetur victoria. Ob quã cauſam ſolent armati reclamare aliquos ſanctos in bello, vtpote, Galli. B. Dion. Angli B. Georg. Borgundiones B. Andreã. Veneti B. Mar. & huiuſmodi. Nedum autem ſancti, & iuſti regnantes in cçlo obtinent victoriam, his qui militant in præſenti, verumetiam illi iuſti, qui adhuc militant in terris vt videre eſt in multis hiſtorijs. Refert enim Dominus Antho. Floren. in 2. parte cronicæ ſuæ tit. 11. c. 8. §. 4. Quòd cum Atila Rex Hunnorum qui pagani erant, intraſſet Gallias cuncta deuaſtando, tandem venit Trecas. vbi tunc Pontificis fungebãtur officio Beatus Lupus. Hic ergo Pontifex obuiam venit dicto Tyranno, in pontificalibus tamèn, & cum vniuerſo clero ſuo. Dixitque ei. Tu quis es qui terram diſſipas? at ille. Ego ſum Attila flagellum Dei. Quo audito, iuſſit vir Dei portas ciuitatis illi aperiri, dicens ei. Benè veneris flagellum Dei. Illo autem intrãte ciuitatem, cum vniuerſo exercitu ſuo omnes, iuſto Dei iudicio percuſſi ſunt cçcitate. Sicque pertranſeuntes medium ciuitatis nulli nocuerunt. In quo patuit mirabilis victoria impetrata meritis viri Dei nullum dubium. Patet ergo, quòd victoria interdum confertur a Domino præcibus, & meritis ſanctorum eius.

Tertiò videndum eſt qualiter victoria de inimicis habita ſolennizari debeat. Ad quod dubium reſpondetur, quod debet ſolennizari cum moderamine. Ita vt gaudium ſit de vno, & dolor de reliquo, gaudium quidem de infractione, & diminutione virium inimicorum, quia modo nõ tantum nocebunt quantum prius. Item quia veriſimiliter ſeparatur quod populus victor maior libertate frueretur quam prius. Releuabitur quoque a multis Anguſtijs, quibus prius ſuccumbebat. Item quia creditur, quòd deinceps augebitur diuinus cultus, & homines facilius, & abundantius intendent propriç ſaluti. Hæc enim, & ſimilia poſſunt eſſe licita materia gaudij. Dolor autem habẽdus eſt de illis qui mortui ſunt, quorum forte maxima pars perijt çternaliter. Alij autem deſcenderunt in purgatorinm, quia difficile eſt valde, quod morientes in bello etiam iuſto, recto tramite aſcendat in cçlum, niſi forte in bello contra hoſtes fi-

dei.

dei. Et ad hoc propoſitum facit illud Prouer. 14. Riſus dolo re miſcebitur. Et ad hoc contra illos qui habitavictoria inde exceſſiuę gaudēt proprijs viribus, & meritis ipſam victoriam attribuentes, balladias, & libellos famoſos de aduerſarijs componentes, & cantātes, nunc in tabernis, nunc in choreis, nunc in ſpectaculis, & huiuſmodi. In quo facto grauiter Deum offendūt, & iram eius contra ſe prouocant, propter quod victorem a victo ſuperari ſępe videmus. Quis autem liceat gaudere de victoria habita de inimicis, apertè inſinuat. Greg. lib. 22. moral. c. 11. Euenire, inquit, plerunque ſolet, vt non amiſſa charitate, & inimici nos ruina lętificet, & rurſum eius gloria ſine inuidiæ culpa nos contriſtet, cum & ruente eo quoſdam bene erigi credimus, & proficiente illo pleroſque iniuſtè opprimi formidamus. Si enim de inimici aduerſitate, & morte gaudendum non eſſet pſal. non diceret. Lętabitur iuſtus cum viderit vindictam impiorum. Hæc ille. De hoc etiam hiſtoriam habemus. Exod. 15. vbi legitur, quòd ſubmerſo Pharaone cum toto ſuo exercitu in mari rubro. Maria ſoror Moyſi in magnam proſiliens lętitiam accepto tympano cęcinit dicens. Cantemus Domino glorioſe enim magnificatus eſt ęquum, & aſcenſorem deiecit in mare. Item Iudith decimoſexto, legitur quòd gaudium quod habuerunt filij Iſrael de victoria Iudith contra Holofernem, celebratum fuit per tres menſes. Item. 1. Machab. ſeptimo legitur, quòd cum Iudas Machabeus cum paucis militibus occidiſſet Nicanorem, & vigintiquinque milia de exercitu ſuo, valde lętati ſunt Iudæi de tali victoria. Propter quod ſtatuerunt, vt ſingulis annis de hoc ageretur ſolennis memoria. Quam conſuetudinem inſequentes normam per ſingulos annos in ſingulis Eccleſijs cathedralibus celebrant ſolennes proceſſiones gratias Deo agentes de victoria habita contra Anglos, & de reductione ducatus Normandiæ ad obedientiam naturalis ſui Principis, videlicet Regis Franciæ. Patet ergo qualiter victoria de inimicis habita ſolennizari debeat.

TERTIVM folium roſæ victoriæ, dicitur victoriæ virginalis quam olim obtinuerunt ſanctæ Dei virgines, & Chriſti ſponſę, quales fuerunt Chaterina, Cecilia, Barbara, Margherita, Chriſtina, Agnes, & ſimiles. Hæc ergo

virgines obtinuerunt victoriam,& triumphum glorioſum de tribus videlicet

De carne. De mundo. De Diabolo.

Primò quidem de carne.Et hæc victoria valde glorioſa eſt.Valde enim glorioſum eſt triumphare de hoſte, qui iam intra caſtrum eſt,& continue bellat, & quod periculoſius eſt,fingit ſe amicum,cum aperte ſit inimicus, & hoſtis peſſimus.Sic eſt autem,ꝙ caro hoſtis animæ intra nos eſt, continue præliatur contra ſpiritum,& fingit ſe magnã amicam noſtram cum reuera ſit hoſtis animæ.Concluditur ergo,ꝙ valde meritorium, & glorioſum eſt de illa victoriam habere.Reſtat autem ſingula probare.Primò quidem,ꝙ hoſtis iſte nobiſcum ſit,vtpotè ſpiritui noſtro coniunctus, teſtatur ſcriptura.Micheæ ſeptimo dicens. Inimici hominis domeſtici eius.Pro tanto autem loquitur propheta pluraliter,eò ꝙ caro varijs modis inimicatur ſpiritui, videlicet ſecundum quinq; ſenſus corporeos. Secundò ꝙ continue prælietur contra ſpiritum teſtatur Aug in libello de honeſtate mulierum,ita dicens.Inter omnia Chriſtianorum certamina ſola dura ſunt prælia caſtitatis,vbi quotidiana pugna,& rara victoria.Grauem nanque caſtitas ſortita eſt inimicum cui quotidie reſiſtitur,& ſemper timetur.Tertiò ꝙ dictus hoſtis domeſticus fingat ſe amicum cum ſit veraciter inimicus, patet in hoc, ꝙ perſuadet ſpiritui multa ſub ſpecie boni,vt decipiat,vtpotè plus ſolito comedere aut bibere,vt homo ſit fortior ad bona opera peragenda,cum tamen intendat prouocare,& trahere ad crapulam, & ebrietatem,& ideo rectè præfiguratur hoſtis iſte Domeſticus in Dalida vxore Sampſonis de qua legitur Iudic. 16.ꝙ cũ dormiret Sampſon in ſinu ſuo tradidit eum Philiſteis, applicatio eſt facilis. Cum itaque caro hoſtis crudelis animæ intra nos ſit continue bellans contra ſpiritum ſub ſpecie amicæ noſtræ cum veraciter ſit inimica,concluditur,quòd victoria de illa habita valde glorioſa eſt,& omni laude digniſſima.Ita,ut dicat Hier.2.parte Epiſtolarum ſuarum Epiſtola.55.quòd in carne,& præter carnem uidere non terrena uita eſt,ſed cęleſtis. Vnde in carne angelicam gloriam acquirere maius eſt meritum,quàm habere. Item idẽ Hiero. 3.parte Epiſtolarum ſuarum.Epiſtol.17. ad Demetriadem

ſcribens

ſcribens dicit, quòd pudicitia ſeruata martyrium ſuum habet, Ex quibus omnibus concluditur, quòd valde laudabile eſt de carne victoriam habere, & potiſſimè in ſexu fęmineo, & puellari maximè cum tales plus tententur, quam cæteri. Nam teſte eodem Hieronymo. 3. parte Epiſtolarum ſuarum Epiſtola 20. libido maiorem in virginibus patitur famem dum dulcius putat omne, quod neſcit. Hæc ille.

Secundò virgines obtinuerunt victoriam de mundo, blanditias, & fallacias eius ſpernentes dira ſupplitia animi conſtantia ſuperantes, tyrannos interdum efficaciſſimis rationis, & reſponſis confutantes. De primò legitur de beata Agnete cui cum filius præfecti Romani præcioſiſſima ornamenta præſentaſſet, vt ſuæ inpudicę voluntati conſentiret, multoque maiora promitteret, tale fertur ei dediſſe reſponſum. Diſcede a me pabulum mortis, quia ab alio amatore præuenta ſum, quem cum amauero caſta ſum, cum tetigero munda ſum, cum accepero virgo ſum. De ſecundo legitur de beata Cecilia, quòd cum Almachius tyrannus iuſſiſſet eam in bulienti balneo concremari, ibidem die integro cum nocte quaſi in frigido loco remanſit. Similiter legitur de beata Lucia, quòd cum Paſchaſius feciſſet circa ipſam ignem copioſum accendi, & oleo ſuperfundi, ut magis inflãmaretur, ipſa orãte ignis nihil ei nocuit, & ideo in collecta de virginibus frequenter legitur. Deus, qui inter cætera potentiæ tuæ miracula etiam in ſexu fragili martyrij victoriam contuliſti, concede, &c. De tertio legitur de beata Catherina, quòd cum Maxentius in templo idolis immolaret, ipſam ſuper huiuſmodi errore ſic confudit, vt verbis eius reſpondere non poſſet. Inſuper quinquaginta in omni ſapientia eruditos viros ita concluſit, in aliquo contradicere neſcientes dicerent imperatori. Niſi ſectam deorũ probabiliorem eſſe oſtenderis, ecce omnes conuertimur ad Chriſtum: ecce quomodo ſacræ virgines obtinuerunt victoriam de mundo tribus prædictis modis.

Tertiò ſacræ virgines obtinuerunt victoriam de Diabolo, & hoc dupliciter, videlicet viſibiliter, & inuiſibiliter. De victoria viſibili legimus in legenda beatæ Margaretæ, q̀ cũ eam Olymbrius præfectus Anthiochenus in odium fidei in carcerem recluſiſſet, Diabolus in ſpecie Dra-

conis quaſi eam deuoraturus aggreditur. Sed ſigno crucis oppoſito euanuit. Deinde in forma hominis carcerem ingreditur. Illa autem per ſpiritum intelligens eum eſſe dęmonem: ceruicem eius apprehendens deiecit eum ad terram. pede ſancto caput impium calcans. Tunc de modo eiulans dixit ei. Permitte me Margareta diſcedere non vltra tibi appropinquaturum. At illa Fatere inquit prius ad quid veneris. Cui ait. Veneram vt quaſi conſulens ſaluti tuæ perſuaderem tibi parere præſidis voluntati. Iam nunc iube ut abeam quia ſatis luſiſti de me. Tunc virgo pedem leuans. Fuge inquit miſer. At ille velut fumus euanuit. Similiter legitur de beata Catherina Senenſi, quòd diabolus etiam in forma viſibili eam multipliciter tentauit: ſed in omnibus victrix euaſit. Propterea de ea ſic legimus in eius collecta. Deus, qui beatę Catherinæ virginitatis, & patientiæ ſpeciali priuilegio decoratę: malignantium ſpirituum certamina vincere tribuiſti, &c. Vndè in ſignum huiuſmodi victoriæ viſibilis de demone vtraque harum ſanctarum ſolet depingi cum horribili effigie demonis ad pedes, de victoria autem inuiſibili, & ſpirituali quam habuerunt ſacræ virgines de demone, ſciendum, quòd quotiens eius tentationibus reſtiterunt: totiens victrices fuerunt. Quam vt dicit Ber. in libro meditationum cap. 14. quotiens ſuggeſtionibus malignis reſiſtimus: totiens diabolum ſuperamus: angelos letificamus, & Deum honorificamus. Et quoniam ſexus virgineus fragilis eſt, & humilis. Diabolus autem potentiſſimus, & ſuperbiſſimus ideo pro graui iniuria habet quando humiles virgines ſuis tentationibus reſiſtunt, & ſic confuſus abſcedit, in quo patet victoria virginum. Sic, & nos agamus tentationibus carnis mundi, & demonis viriliter reſiſtentes, vt poſtquam ſic de talibus aduerſarijs noſtris glorioſè triumphauerimus tanquam victores roſa gloriæ, & honoris coronemur in celeſtibus. Quam nobis concedat qui &c.

DE ROSA ORATIONIS Sermo Quinquageſimus.

CORONEMVS nos roſis Sap. 2.

QVADRAGESIMASEXTA roſa coronæ miſticalis dicit roſa deuotæ orationis quæ ſatis congrue ſequitur ad roſam victoriæ, eo quòd vt dictum eſt in præcedenti ſermone victoria plurimum impetratur,& obtinetur virtute orationis, & ideo rectè iſtę duæ roſæ inter ſe connectuntur. Hac autem roſa deuotæ orationis inſignita, & decorata fuit Dei genitrix Maria, Pro quo notandum quòd ter legitur oraſſe ſiue tribus de cauſis.

PRIMÒ quidem legitur oraſſe pro incarnationis miniſterio complendo. Hoc autem fuit cum dixit Gabrieli. Fiat mihi ſecundum verbum tuum.Lucæ 1. Quòd verbum pertractans deuotus Ber. ſuper miſſus eſt. Homil. 4. dicit ſic. Vult a ſe requiri Deus etiam quæ promittit, & ideo forte multa pollicetur, qui dare diſpoſuit, ut ex promiſſione deuotio excitetur, ſicque quod gratis daturus erat oratio deuota promereatur. Hæc virgo prudens intellexit quando prouenienti ſe muneri gratuitę promiſſionis,inũxit meritum ſuæ orationis.Fiat inquiens mihi de verbo ſecundum uerbum tuum. Verbum quod erat in principio apud Deum, fiat caro de carne mea ſecundum uerbũ tuũ, fiat obſecro mihi uerbum non prolatum ut tranſeat, ſed conceptum ut maneat carne, ſcilicet indutum non aere. Fiat mihi non tantum audibile auribus,ſed & uiſibile oculis, palpabile manibus, geſtabile humeris. Fiat mihi non multis figuris in pellibus mortuis exaratum, ſed in forma humana meis caſtis viſceribus viuaciter impreſſum, & hoc non mortui calami depinctione, ſed ſpiritusſancti operatione.Fiat inquit mihi verbum eo modo quę nulli ante me factum eſt, nec prius me faciendum eſt. Nolo ut mihi fiat, aut declamatorie prædicatum, aut figuraliter ſignatum, aut imaginariè ſonniatum, ſed ſilenter inſpiratum, perſonaliter incarnatum, corporaliter inuiſceratũ.Verbũ igitur quod nec poterat,nec indigebat fieri,dignetur in me & mihi fieri.

hi fieri. Fiat quidem omni mundo generaliter, ſed mihi fiat ſecundum verbum tuum ſpecialiter. Hæc Ber. Item hæc eadem uirgo orabat dicẽs illud. Sap. 9. Mitte, tu ſupple Deus pater illam, videlicet ſapientiam increatam de cęlis ſanctis tuis, & a ſede magnitudinis tuæ, ideſt de æqualitate tua, ut mecum ſit, videlicet carnaliter, & mecum laboret, videlicet in procuratione humanę ſalutis, ita ut filius tuus, & meus ſit redemptor, & ego redemptrix. Ipſe aduocatus, & ego aduocatrix, ipſe mediator, & ego mediatrix. Ex quibus verbis patet quam feruenter orauit virgo Maria pro incarnationis miſterio complendo, & conſumando. In hoc imitata ſanctos patres, quorum nonnulli orabant dicentes. Vtinã dirumperes cęlos, & deſcenderes. Vt Eſaias eiuſdem. 62. Alij autem dicebant. Veni ad liberandũ nos Domine Deus virtutum. Oſtende nobis faciem tuam, & ſalui erimus. Alij verò orabant dicentes. Oſtende nobis Domine miſericordiã tuam, & ſalutare tuũ da nobis. Itẽ Dauid orabat dicẽs. Inclina cęlos tuos, & deſcẽde. Et alibi. Emitte manũ tuam de alto, ideſt filium tuum de cęlo. Et generaliter omnes clamabant gentes. Excita Domine potentiam tuam, & veni, & magna nobis virtute ſuccurre. &c. Poſt auditas igitur tot præces dixit Dei filius illud pſal. Propter miſeriam inopũ, & gemitum pauperum, nunc exurgã dicit Dominus: Exurgam inquam de lecto quietis æternæ ad laborem redemptionis humanæ. Propterea dicit beatus Thomas tertia parte. q. 2. articulo. 11. in corpore. ar. quòd, & ſi ſancti patres non meruerint de condigno incarnationem filij Dei, ipſam tum meruerũt de congruo, videlicet deſiderando, & petendo. Congruum enim erat, vt Deus exaudiret eos, qui ei obediebant.

SECVNDÒ virgo Maria legitur oraſſe pro pauperũ ſubſidio. Cum enim in nuptijs quibus interfuit vna cum filio, vidiſſet vinum deficere, quadam pietate ducta dixit quaſi orando ad filium. Vinum non habent. Luc. 2. Quia enim uidebat ſponſum turbatum præ verecundia ex carentia vini, & adeo forte pauperem, quòd non poterat de alio vino prouidere, aut, quia fortè in locis vicinis non poterat vinum reperiri, ideo miſericordia mota orat filium, vt ſuccurrere velit tãtę neceſſitati, & conſolari ſponſum inde turbatum

batum dicens. Fili vinum non habent. Sed quare non rogauit expreſsè filium dicens. Fili rogo te prouideas de vino, & nunc oſtende potentiam tuam, hoc enim non fecit, ſed ſolum defectum filio inſinuauit. Huius ratio eſt, quia ſufficit amico inſinuare neceſſitatē ſuam. Sola enim amici inſinuatio eſt magna ſupplicatio. Sicut fecerunt Maria, & Martha mittentes nuncium ad Chriſtum pro ſanatione fratris in hac forma: ecce quem amas infirmatur. Io. 11. Quemadmodum ergo tunc mater pietatis orauit filium paucis exponendo neceſſitatem diſcumbentium. Ita, & hodie regnās in cęlo non ceſſat exponere noſtras neceſſitates coram filio, & orando impetrare vinum compunctionis peccatoribus, iuſtificationis pęnitentibus conſolationis deſolatis, & triſtibus.

Tertiò ipſa virgo Maria nunc regnans in cęlo nō ceſſat orare benedictum filium ſuum pro toto genere humano. Et ideo benè præfiguratur per Berſabeę matrem Salomonis. De qua legitur. 3. Regum. 2. quòd cum ipſe Salomon feciſſet eam ſedere ad dexteram ſuam in throno magnifico dixit filio. Petitionem vnam paruulam ego depræcor a te ne confundas faciem meam. Ad quam rex. Pete mater mea, neque enim fas eſt, ut auertam faciem tuam, applicatio eſt facilis. Propterea Bernar. in ſer. de natiuitate Domini ſic ait. Aduocatam vis habere apud Chriſtum, ad Mariam recurre. Exaudiet itaque matrē filius. Cęterum, quicquid illud eſt, quod offerre paras Mariæ commendare memento, ſi non vis ſuſtinere repulſam. Item idem Ber. O peccator ad filium Dei non audes accedere. Vade ad matrem peccatorum, & oſtende ei tua facinora, & ipſa oſtendet pro te filio pectus, & vbera, & filius oſtendet patri latus, & vulnera. Pater non negabit filio poſtulanti, & filius non negabit matri interpellanti, atque mater non negabit peccatori ploranti. Hæc ille. De oratione autem huius virginis ad benedictum filium ſuum pro nobis miſeris peccatoribus figura legitur. 3. Regum. 3. vbi dicitur, quòd cum Salomon iuſſiſſet ſibi gladium afferri ad diuidendum filium viuum, vt ſic vtraque mulier partem haberet, dixit mulier cuius filius erat viuus ad regem. Obſecro Domine date illi infantem viuum, & nolite interficere eum. Commota ſunt quippe

pe uiſcera eius ſuper filio ſuo. Quo audito dixit rex. Date huic infantem uiuum, & non occidatur, hæc eſt enim mater pueri. Ad propoſitum Salomon qui interpretatur pacificus rectè deſignat Chriſtum qui fuit totus pacificus. Mulier quærens infantem diuidi in duas partes, eſt diuina iuſtitia quæ uult peccatorem diuidi per mortem. Ita ut una pars detur dęmonibus, videlicet anima reliqua autem, ſcilicet corpus detur terrę. At uerò mulier mater infantis viui eſt uirgo Maria quæ nos amat ſicut mater unicum filiũ. Orat ergo hæc mulier apud regem Salomonem, ut filius non occidatur, ideſt ut peccator nõ moriatur, ſed tempus, & locus pęnitendi ſibi detur. Cuius orationem ſuſcipiens diuina miſericordia relaxat peccatori vniuerſa delicta. Ecce quantum prodeſt nobis miſeris peccatoribus aſſidua uirginis Mariæ oratio apud benedictum filium ſuum in cęlo.

CETERVM quemadmodum uirgo hæc digniſſima exorat præcibus altiſſonis ſuum unigenitum pro nobis. Ita dignum eſt vt ad eam poſt benedictum filium ſuum noſtras orationes dirigamus. Pro quo notandum quòd debemus ipſum orare tripliciter uidelicet.

Frequenter. Feruenter. Perſeueranter.

PRIMO igitur debemus orare, & depræcari dictam uirginem frequenter ſecundum quod admonet eccleſia unum quemque noſtrum dicens. Omnis homo omni hora ipſam ora, & implora eius patrocinia. Ideo autẽ aſſidue exoranda eſt a nobis Maria, quia aſſiduè orat pro nobis apud filium ſuum: Hęc eſt enim fratrum amatrix, & populi Iſrael ideſt Chriſtianorum uidentium Deum per fidem, hæc eſt quæ multum orat pro populo, & pro uniuerſa ciuitate ſancta Hieruſalem, ideſt eccleſia militante ſicut legitur de Hieremia 2. Macha. 15. Dęmones enim coacti dederũt fidele teſtimonium de beato Bartholomeo quòd centies in die flexis genibus orabat dominum, & cẽties per noctem. Sed adhuc frequentius orat mater filium pro nobis peccatoribus quia aſſiduè. Et ideſt, ut aliqualem recompenſam, & demus iniuſtum eſt ut frequenter a nobis deprecetur. Propter quod in Letanijs ſanctorum ter reperitur, & rogatur ut oret pro nobis, cum dicitur. Sancta Maria ora pro nobis. Sancta Dei Genitrix ora pro nobis. Sancta Virgo Virginum, ora pro nobis.

nobis.Et hoc centra tria uitia quæ nos principaliter,& mirabiliter infeſtant quæ ſunt Superbia, Auaritia, Luxuria. Quotiens ergo tentamur ad eam per orationis ſuffragium recurrere feſtinemus, & ſic intacti euademus. Quia ſi ipſa pro nobis,quis contra nos? Sed dicunt nonnulli.Nunquid non ſuffic t ſemel in die decantare pſalteriũ mariale?Certè non dico t bi ut illud dicas ſemel bis aut ſepties,ſed uſq; ſeptuagies ſepties ſi tibi uacauerit, & totiens illud deuotè & attētè perſoluere potueris. Sic.n.orando frequenter accumulabis gratiã gratiæ, in dulgentiã indulgentiæ,& meritum merito.Noli ergo attediari quia ipſa nõ attediatur in exorando benedictum filium ſuum pro te die ac nocte.

Secundum debemus exorare dictam Dei Genitricem feruenter.Sunt.n qui multa ſuffragia,& peculiares orationes dicunt ſiue ad beatam Virginem ſiue aliter cum nimia expeditione:ut totum dicere ualeãt,& finē certis horis habeant. Hic autē modus orandi reprobatur ab oĩbus doctoribus eo ꝙ impedit feruorē,& deuotionē.Ad quod ſpecialiter facit c.Non mediocriter de conſe.d.5. Melius eſt ergo ut hãc uirginē paucioribus uerbis deprecemur, ſed ferUenti deuotione ꝙ̃ multitudine uerborum, & cum ſpiritus remiſſione.Sic.n.feruenter eã deprecabatur Anſelmus cũ dicebat Obſecro te o Maria per gratiã qua dñs uoluit eſſe tecum,& te uoluit eſſe ſecũ,ut pp eandē ipſam gratiã miſericordiã tuã,& gratiã facias eſſe mecũ.Fac ut amor tui ſemꝑ ſit mecum, & reſpectus pietatis tuę quàm diu ego ſubſiſto ſemper ſit mecum.Sicut enim o beatiſſima omnis a te auerſus,& a te deſpectus neceſſe eſt, ut intereat. Ita ad te omnis conuerſus,a te reſpectus impoſſibile eſt,vt pereat.Hęc ille.Sic etiã feruenter eam exorabat deuotus Ber.ſm quod legitur in ſecundo ſermone eiuſdē de aduentu domini ita dicens.Per te acceſſum habeamus ad filium tuum o benedicta inuentrix gratiæ, genitrix vitæ, mater ſalutis, ut per te nos ſuſcipiat quę per te datus, eſt nobis. Excuſet apud ipſam integritas tua culpam noſtræ corruptionis, & humilitas tua Deo grata impetret veniam noſtrę vanitati, copioſa charitas tua noſtrorum cooperiat multitudinem peccatorum, & fecunditas tua glorioſa fecunditatem nobis conferat meritorum. Domina noſtra

media-

mediatrix noſtra, aduocata noſtra tuo filio nos reconcilia tuo filio nos commenda, tuo filio nos præſenta. Hæc ille. Ecce quam feruenter, & deuotè nos docuerunt fideles ſerui Mariæ ipſam exorare. Ideo ad hoc nos admonens ſancta mater eccleſia in quadam proſa de eadem virgine cantat dicens. Pſalle, pſalle uiſui toto, cordis, oris, voce voto, aue plena gratia.

TERTIÒ debemus dictam virginem ſanctiſſimā exorare perſeueranter. Sunt enim plerique, qui benè incipiunt orare tam matrem, quam filium, ſed non perſeuerant non attendentes illud Chriſti promiſſum. Matth. 10. Qui perſe uerauerit uſque in finem, &c. hunc itaque perſeuerádi modum in exorando dictam virginem, nos docet ipſe deuotus eius capellanus Bernar. ſuper Miſſus eſt. Homilia ſecunda in fine, ita dicens. Si inſurgunt uenti tentationum, ſi incurras ſcrupulos tribulationum, reſpice ſtellam uoca Mariam. Si iactaris ſuperbiæ vndis, ſi ambitionis, ſi detractationis, ſi emulationis, reſpice ſtellam, uoca Mariam. Si iracundia aut auaritia, aut carnis illecebra nauiculam concuſſerit mentis: Reſpicè ſtellam, uoca Mariam. Si criminum immanitate turbatus, conſcientiæ fęditate confuſus, iudicij horrore perterritus: baratro incipias abſorberi triſtitiæ deſperationis abyſſo, cogita Mariā. In periculis in anguſtijs in rebus dubijs, cogita Mariam, inuoca Mariam. Non recedat ab ore, nō recedat a corde. Hæc ille. Patet ergo, quomodo ſemper inuocanda eſt a nobis virgo Maria per orationis ſuffragium, quia, qui negligunt eam orare, & deuotum famulatum ſibi ehxibere, multa incommoda patiuntur ſicut ſequens docet exemplum. Refert enim Petrus Damianus in quadam Epiſtola quæ incipit. Fratribus in Gamugni in deſerto conſtitutis, quòd cum Monachi Claſſenſis Monaſterij, quod eſt in territorio Rauennarum conſtitutum officiū beatæ virginis reliquiſſent ex toto dicentes illis ſufficere ſi benè ſoluerent officium a patre benedicto eis conſtitutum neque debere introduci tot nouitates, nec modernos Monachos eſſe antiquis ſanctiores aut prudentiores, qui hæc ſuperuacua non introduxerunt, tot poſtmodum aduerſitates perpeſſi ſunt, quòd vix explicari poſſet. Nam frequentes tempeſtates paſſi ſunt, quæ ſegetes, & virgulta eorum

totali-

totaliter deuaſtabant. Bella denique paſſi ſunt grauiſſima bona eorum depredabantur ędificia deſtruebantur, famuli captiuabantur, & crudeliter trucidabantur. Et breuiter tot inſurrexerunt aduerſus eos mala, vt ipſos tęderet viuere. Quod videntes, priſtinum officium beatæ Virginis deuote reſumpſerunt,& ſoluerunt,& ecce poſt tot flagella omnia proſpere illis ſucceſſerũt. Hæc ille. Ecce quomodo,& quantum prodeſt perſeuerare in ſeruitio beatę virginis,& quantum nocet illud negligere. Perſeueremus igitur chariſſimi in decantatione roſarij eiuſdem virginis illi pro facultate noſtra coronam de roſis angelicarum ſalutationum componentes. Quod vbi frequenter feruenter,& perſeueranter fecerimus, proculdubio impetrabit nobis coronam de roſis mirificis in cęleſtibus.

POSTQVAM oſtenſum eſt, quomodo virgo Maria fuit coronata roſa deuotæ orationis,& ſimiliter quomodo debemus eam exorare, conſequenter ſupereſt oſtendere qualiter, & nos poterimus inſtar huius virginis coronare animas noſtras dicta roſa deuotę orationis. Ad cuius euidentiam eſt notãdum,quòd in dicta roſa ſunt tria pulcherrima folia,quæ ſunt.

Aſcenſio. Protectio. Impetratio.

PRIMVM igitur folium deuotæ orationis uocatur aſcenſio. Eſt enim oratio tanquã generoſa Domina,& adeo tam dilecta,& honorata,ꝙ habet generalem licentiam aſcẽdendi uſque ad palatium, & eius, & loqui ad aures ipſius totiens quotiens ſibi placet,dummodo procedat ex corde puro,quia vt dicit Aug.& recitatur in decretis di. 38.ſedulo.Non ſunt voces ad aures Dei niſi animi affectu,Propterea dicit beatus Tho.2.2.q.83.art. 1. quòd oratio eſt aſcenſus mentis in Deum.Item Aug.ſuper Pſal.75.Orationis,inquit puræ magna eſt virtus,& velut fidelis nuncius mandatum peragit,& penetrat,quo caro non peruenit. Hæc ille. Pro quo notandum,quòd ſicut Regina Saba venit ad regẽ. Salomonem cum apparatu multo ſeruorum,& huiuſmodi vt habetur.3.Reg.10.Et 2.parali.9.Ita domina oratio antequam aſcendat ad Dominum de cęlis neceſſe eſt eam habere plures domicellas. Et quamuis de ipſa oratione annotauerimus in ſpeculo noſtro ſuper. 7. pſalmos pęnitentiales

les,prout videre eſt in tabula dicti operis nihilominus præter hæc adhuc deſcribemus in præſenti tres domicellas ipſius orationis quæ ſunt.

Pietas. Humilitas. Charitas.

PRIMA igitur domicella Dominę orationis, faciens eam aſcendere in cęlum dicitur pietas. Tho.12. Bona eſt oratio cum eleemoſyna.Ecce pietas.Item act.10.legitur,ꝙ Angelus Domini dixit Cornelio.Orationes tuę,& eleemoſynæ tuæ aſcenderunt in memoriam in conſpectu Dei. Et nota,ꝙ cõnectit eleemoſynas orationibus.Similiter. Aug. feria.6.poſt cineres.ſer.1.exponens illud verbum.Tum autem cum oraueris,dixit,ꝙ qui vult orationem ſuam volare ad Deum,debet illi facere duas alas,videlicet eleemoſynam,& ieiunium,quo facto aſcendet celeriter,& exaudietur.Item Chryſ.Homil.67 ad idem propoſitum loquitur dicens Propterea, inquit,pauperes ante fores eccleſiarum poſiti ſunt ne quis vacuus, ingrediatur,ut introeat cũ eleemoſyna. Hæc ille. Admonendi ergo ſunt diuites,& potentes huius ſeculi,ut largas faciãt pauperibus,& eccleſijs eleemoſynas,vt ſic orationes eorum facilius intrent cęlum, & exaudiantur a Domino. Cuius modi ſunt diuites prælati. Nam,vt habetur.di.76.fratrem Epiſcopis non ſufficit oratio niſi adſit eleemoſynarum largitio. Cuius modi etiam ſunt nobiles,& diuites mercatores. Tales enim,quia plerunque implicantur negotijs ſecularibus ultra modum,nõ poſſunt multum vacare diuinis laudibus: & ideo debent facere largas eleemoſynas pauperibus, vt orent pro eis, vt enim dicit Auguſt.de verbis.ſer.25. vbi loquitur de diuite Epulone,& Lazaro mendico.Diues, & pauper duo ſunt ſibi contraria,ſed tamen ſibi mutuo neceſſaria. Diues enim propter pauperem factus eſt, & pauper propter diuitem. Pauperis eſt orare,ſed diuitis erogare. Hæc ille.Similiter eſt ergo de diuite, & paupere ſicut de duobus hominibus quorum vnus eſt cęcus, & alter Claudus. Cęcus autem cũ ſit fortis defert Claudum ſuper Humeros ſuos. In quo caſu mutuo ſe iuuant,quia cęcus ambulat pro duobus,Claudus autem videt pro duobus.Applicatio eſt facilis.Sed forte aliquis,pauci ſunt pauperes,qui orent pro benefactoribus ſuis quaruncunque.id promittant,reſponſio, & ſi non

orent

orent verbo,orant tamen opere,& facto. Ipſa enim eorum calamitas patiẽter tollerata obtinet vim orationis, quo ad Deum apud quem clamat miſericordiam petens pro bene factores. Patet ergo qũo pietas ad pauperes facit orationẽ dignã exauditione. Ecõtrario autem impietas impedit ne oratio exaudiatur. Prouer. 19. Qui obturat aurẽ ſuã ad clamorẽ pauperis,& ipſe clamabit,& nõ exaudietur. Hiſtoria eſt de diuite Epulone,& mendico Lazaro. Lucæ. 16.

SECVNDA domicella Dñe orationis cõducens eã in cęlũ dr̃ humilitas. Eccl. 35. Oratio humiliãtis ſe nubes penetrabit,& donec propinquet nõ cõſolabitᷣ,& nõ diſcedet donec altiſſimus aſpiciat,gl. inter. oculis mię. Sẽper.n.oratio exauditur,qñ eſt pia pro ſe,& perſeuerans,nã quemadmodũ lapides machinarũ nõ poſſunt ſurſum eleuari niſi cauda, ſeu poſterior pars dictarũ machinarũ deprimatᷣ verſus terram. Ita neq; oratio valet cęlũ aſcendere niſi fiat cũ humilitate. Generale.n.eſt,ꝙ quicunq; accedit ad maiorem pro aliqua gr̃a obtinẽda primũ ſe humiliat ẽt interdũ genua in terrã flectẽdo,ſicut patet de ſupplicationibus,quæ fiunt ſummo pontifici regi vel imperatori, a fortiori debet pauper peccator orare Dñm cum oĩ humilitate ſi velit ab eo veniam de peccatis obtinere. Sic.n.egit Phariſęus, & iuſtificatus eſt, Phariſęus aũt, quia arroganter,& ſuperbe, vtpotè contemnendo proximũ ſuum peccatorẽ orauit,ideo non fuit exauditus Luc. 18. quia,vt dicit Aug. li. de opere Monachorum. Citius exauditur vna obediẽtis oratio,quam decem milia contemptoris. Qui ergo debitè vult orare,debet humilitatem in corde habere,vt.ſ. ſuã fragilitatẽ,miſeriam, & paruitatem attendat,quãta ſit Dei cui loquitur maieſtas videat, nihil ſibi uirtutis aut boni tribuat ſi qua bona egit eſſe de mĩa cõditoris,& redẽptoris ſui agnoſcat,quocunq; aũt Dominũ ſic orauerit,procul dubio or̃o eius nubes penetrabit. Nec inde diſcedet donec altiſſimus aſpiciat. i. exaudiat, qa humiliũ,& mãſuetorũ ſemp illi placuit deprecatio, vt dicebat ſancta illa Iudith eiuſdẽ. 9. Sed profecto ab hac humilitate longè ſunt nonnulli, qui ad eccleſiã accedẽtes vnũ genu in terrã flectunt,caput,& oculos ad teſtudinem, vel vitreas feneſtras vertũt,manibus crines cõponunt,geſtus potius ſymearum,quàm hominũ obſeruantes. Ideo tales re-

deunt, quales venerunt, vel forte deteriores tum propter irreuerentiam ad diuina, tum propter ſcãdalum, quod præſtant alijs. Taceo de multis mulieribus vanis, & pompoſis, quæ magis veniũt ad eccleſiam, vt uideantur quam, vt Dominum deprecentur. Humiliemus ergo Domino animas ſimul, & corpora; cum ad ipſum exorandum venimus ſi ab eo exaudiri velimus.

TERTIA domicellam Dominæ orationis comitatũ ſibi tenens verſus cęlum dicitur charitas. Videmus enim, ꝙ ignis naturaliter tendit ſurſum. Charitas autem eſt de natura ignis. Deut. 4. Dominus Deus tuus ignis conſumens eſt, iſte ergo ignis ſi ſemel inflammauerit orationem faciet eam volare vſque ad Deum. Propterea, pſal. orabat Dominum dicens. Dirigatur oratio mea ſicut incẽſum in conſpectu tuo, Incẽſum enim ſi ponatur ſuper carbones mortuos non fumigat, nec ſurſum aſcendit, ſed in turribilo manet, ſecus autem vbi carbones ſunt viui, & ardentes. Orationem ergo dirigi in conſpectu Domini ad modum incenſi eſt ipſam ex corde inflammato charitatis procedere. Talis autẽ erat oratio ſanctorum illorum virorum ad mulierum, qui regnauerunt tempore primitiuę Eccleſię. Nam tunc populus cum mirabili feruore, & deuotione orabat Dominum cum merore, & ſingultibus, propter quod tempore Ambr. & Aug. vt teſtatur idem Augu. libr. 9. confeſſi. inſtituti ſunt hymni, & pſalmi, vt canerentur ſecundum morem partium orientalium, ne. ſ. populus meroris medio contabeſceret, quæ inſtitutio vſque in hodiernum diem retenta vbique terrarum a Chriſti fidelibus imitatur. Hæc ille. Quicunq. ergo vult orationem ſuam ſurſum aſcendere ignem charitatatis debet habere in corde, & pro tribus generibus perſonarum ex charitate orare.

PRIMO quidem pro ſeipſo, eò quod charitas incipit a ſeipſo. Debemus ergo orare Dominum, vt dimittat nobis debita nr̃a prout nos docuit orandũ Saluator noſter Chriſtus Ieſus Matth. 6. Item, vt nos præſeruet a futura ruina, Item, vt nos in præſenti puniat, & non in futuro. Nam ut vt dicit Chryſ. ſuper Matth. Homil. 6. Deus ſalutem noſtrã non tam alijs rogantibus pro nobis vult dominare, quàm nobis. Et hoc eſt contra illos, qui confidunt in orationibus

alio-

aliorum,ita,vt pro ſe nõ orent,aut ſaltem parũ.Noui.n.aliquando virũ magnum,& generoſum valde ſecundum ſęculi faſtũ, qui communiter ſurgebat electo hora decima,aut interdum vndecima,adeò q; vix poterat audire miſſam breuiſſimam ante meridiem.Sed pro aquietamento cõſcientię, vt dicebat faciebat omni die legi officium matutinum beatæ virginis per quendam fratrem ordinis fratrum prædicatorũ quẽ,& ipſe benè noui.Sed qui ſic volunt orare Deũ per procuratorẽ,& non per ſe ẽt intrabunt paradiſum per procuratorem,& non in propria.Vt enim dicit Chryſ.Homil.79.bonum eſt oratione ſanctorum frui ſi modo cooperemur. Quis ſi non cooperamur non proderit aliorũ auxilium,verũ,& cũ illo perimus.Quid.n.profuit Iudæis. Hieremias.Nonne ter ad Deum acceſſit,& ter audiuit.Ne ores pro populo iſto, q̃m non exaudiã te,quid Sauli profuit Samuel,ad ultimum vſq; diem orans,& pro eo lugens?Quid aũt,& Iſraelitis profuit? Nonne cuncti perierunt? Quid ergo nihil proſunt iuſtorũ orationes?Vtiq; proſunt,& plurimum,ſed cũ nos,quoq; cooperamur.Hęc ibi in forma.

SECVNDÒ debet homo ex charitaritate orare pro proximo ſiue ſit bonus,ſiue malus.Si enim ſit bonus debet pro eo orare,vt Dominus pręſeruet eum a malo,& det ſibi perſeuerantiam in bono. Quis ſi malus debet pro eo orare,ut emẽdet eum Deus,aut tollat eum de medio ne deterior fiat. Vnde Aug ad fratres in eremo,ſermo.42.qui intitulatur de vita, & moribus clericorum dicit ſic. Orando petere debemus pro benè,& male uiuentibus,vt boni perſeuerent,& mali conuertantur. Propterea ad inſinuandum communiter eſſe orandum pro omnibus. Chriſtus in oratione Dominica non docuit nos dicere. Pater meus,qui es in cęlis. Sed pater noſter, &c. Quod verbum pertractans Chryſ.ſuper Matth.in opere imperfecto.Homil.13.dicit,q; libenter exaudit Deus Chriſtianum, quando non tantum pro ſe,ſed pro altero orat.Pro ſe enim orare naturę eſt,pro altero gratiæ: neceſſitas rei pro ſe cogit,pro altero autem charitas fraternitatis hortatur. Dulcior eſt autẽ apud Deũ oratio,quam non neceſſitas rei transmittit. ſed quam charitatis fraternitatis commendat. Hæc ille. Eſt ergo generaliter orandum pro omnibus cuius rationem aſſignat Am-

bro.lib.1.de Cayn,& Abel.c.9.ita dicens.Orandum eſt pro toto corpore,& pro omnibus membris matris tuæ.Si enim tantummodo pro te rogabis,& ſolum tuum meritum poſſidebis. Si autem pro omnibus roges omnes pro te rogabunt.Hæc ille.Circa tamen orationem quę fit pro malis dicit Augu.li.21 de ci.c.24 vnũ magnum verbum. Si, inquit, eccleſia de aliquibus adhuc in hac vita conſtitutis eſſet certa,quòd prædeſtinati eſſent ire in ignem æternum cum diabolo,tam pro eis non oraret,quàm nec pro ipſo diabolo. Sed quia de nullo certa eſt, orat pro omnibus hominibus inimicis ſuis in hoc corpore conſtitutis,nec tamen pro omnibus exauditur, pro his enim ſolis exauditur, quoniam,& ſi aduerſantur eccleſiæ, ita tamen ſunt prædeſtinati,vt pro eis exaudiatur eccleſia, & filij efficiãtur eccleſiæ. Si, qui autem habebunt cor impęnitens, pro talibus non auditur eccleſia. Cur ita? niſi, quia iam in parte Diaboli computantur. Hæc ibi loquendum eſſet contra illos, qui orant Dominum non pro inimicis,ſed contra inimicos, vt ſcilicet faciat vindictam de ipſis quaſi volentes Deum eſſe tortorem, & executorem ſuæ prauæ voluntatis, in quo grauiſſimæ iniuriantur Deo. Sed iſta pertranſeo breuitatis cauſa.

TERTIÒ debet homo ex charitate orare pro defunctis, non quidem pro omnibus, quia ut dicit Auguſt. ad fratres in eremo.ſermo.42. Non debemus orare pro ſanctis,nec pro damnatis. Nam,qui orat pro martyre iniuriam facit Martyri, & qui orat pro damnatis nullatenus impetrabit. Hæc ille. De primo etiam ſcribitur extra de celebra.miſſa.cap. cum Marthæ, vbi expreſſe dicitur,quòd iniuriam facit martyri,qui orat pro eo. Et ſimile iudicium eſt de quolibet alio ſancto,de quo conſtat teſtimonio eccleſiæ,quòd ſit ſanctus. De ſecundo ſcribitur Hieronym.7. 11. 14. capitulis,vbi prohibet Dominus orationem ſibi fieri pro damnatis. Item. 13. q.2.in præſenti, dicitur quòd in præſenti ſęculo poſſumus nos inuicem orationibus, & conſilijs iuuare,ſed cum ante Chriſti tribunal venerimus, nec Iob, nec Daniel, nec Noe pro quocunque rogabunt, quod de impęnitentibus accipiendum eſt dicit textus. Sed quia non poſſumus diſcernere quibus defunctis proſunt

oratio-

orationes noſtræ, & quibus non : vt habetur, vbi ſupra.ca. non æſtimemus, ideo pro omnibus regeneratis in Chriſto oramus. Relinquitur ergo ex ſuperius dictis, quòd tantum debemus intendere orare pro exiſtentibus in purgatorio, vt habetur, vbi ſupra, videlicet. 13. q. 2. non extimemus, & quatuor capitulis ſequentibus. Sunt autem multę rationes nos monentes ad orandum pro dictis animabus, vtpote pœnæ acerbitas, iuuandi ſe impoſſibilitas, beneficiorum receptorum multiplicitas, futuræ recompenſationis fiducialitas, & multa alia, quæ pertranſeo. Ex omnibus igitur antedictis concludere volo, quòd ſi velimus orationes noſtras cęlum aſcendere per effectum exauditionis, neceſſe eſt, vt aſſocientur tribus prænominatis domicellis, quæ ſunt pietas, humilitas, charitas.

SECVNDVM folium roſæ deuotæ orationis dicitur protectio. Eſt enim oratio deuota quaſi clipeus, vel ſcutum quo ſe protegit homo contra omnes aduerſarios ſuos, tam viſibiles, quàm inuiſibiles, tam etiam corporis, quàm animæ. Propterea in lætanijs ſanctorum oramus Dominum, dicentes. Ab infeſtationibus dęmonum libera nos Domine. A fulgure, & tempeſtate libera nos Domine. A ſubitanea, & improuiſa morte, libera nos Domine. Ab omni ma. &c. Specialiter autem protegit nos deuota oratio contra iſta tria, videliet contra

Diuinam iram.
Iniquam perfidiam.
Diaboli aſtutiam.

PRIMÒ igitur deuota oratio nos protegit contra diuinam iram ne ſęuiat in nos. Poſtquam enim mortaliter peccauimus, diuina ira, & iuſtitia vult ſe de nobis vindicare, idque frequenter fieret ſi non obſiſterent orationes ſanctæ matris Eccleſiæ, & iuſtorum hominum. Audeo enim dicere, quòd multę ingentes ciuitates Galliæ, Italiæ, Angliæ, & cęterarum nationum iamiam deſcendiſſent in abyſſum cum habitatoribus ſuis, velut Sodoma, & Gomorra propter grauia, & execrabilia peccata habitantium in eis, ſi non protegerentur orationibus iuſtorum, & ſanctorum hominum. Ita, vt meritò dicere poſſimus illud Eſa. 1. Niſi Dominus exercituum reliquiſſet nobis ſemen,

quaſi Sodoma fuiſſemus,& quaſi Gomorra ſimiles eſſem⁹. Iſtud autem ſemen ſunt religioſè perſone regulariter uiuentes De quo in pſal.Semen eorum,ſcilicet ſanctorum patrum fundatorum diuerſorum, ordinum, quales fuerunt Benedictus, Auguſtinus, Bernardus, Dominicus, Franciſcus, & huiuſmodi in ſęculum dirigetur. Nam quamdiu mundus durabit,erunt ſemper in qualibet religione aliqui regulariter viuētes.Non enim veriſimile eſt Deum uoluiſſe ordinaſſe aliquam religionem,quæ in omnibus ſuis ſuppoſitis irregulariter viuat,& ſic corrupta. Dicant ergo communitates,& egregie ciuitates Chriſtianorum.Niſi Dominus exercituum reliquiſſet nobis ſemen ſanctarum religionum,& virorum eccleſiaſticorum honeſte conuerſantium, atque deuotorum vtriuſque ſexus Chriſtianorum quaſi Sodoma fuiſſemus, ideſt iam exterminatè eſſent communitates,& ciuitates noſtræ.In cuius figura legitur.Exo.32. quòd cum Dominus diceret Moyſi,dimitte me, vt iraſcatur furor meus contra populum iſtum,vt deleam eos.Moyſes orabat Dominum dicens. Cur Domine iraſcitur furor tuus contra populum,tuum quem eduxiſti de terra Ægypti,&c.Sequitur.Placatus eſt ergo Dominus ne faceret malum quod locutus fuerat aduerſus populum ſuum. Applicatio eſt facilis. Sed dicunt mundani homines, & peccatores.Et ſi interdum Deum offendimus interdum etiam orationi vacamus.& eccleſias frequentamus, & ita opus non habemus orationibus religioſorum, & deuotarum perſonarum protegi a diuina ira.. Sed intelligant,qui talia dicunt,quia Deus peccatores non audit.Io.29.Et pſal.Iniquitatem ſi aſpexi in corde meo, non exaudiet Dominus. Item audiant Dominum terribiliter comminantem eos. Eſa.1.dicens.Cum multiplicaueritis orationem,non exaudiam. Manus enim veſtræ ſanguine plenę ſunt, ideſt rapinis,furtis,vſuris,exactionibus,& huiuſmodi. Propterea.ff. de receptis,& arbitris litigatores dicitur.Quem ſpreuerūt ab eo exaudiri non debet. Quale igitur remedium miſeris, peccatoribus,vt orationes eorum exaudiantur a Domino atque eos protegant a ventura Deira? Certè optimum dat Dominus,ubi ſupra, uidelicet Eſa. 1. dicens. Lauamini, mundi eſtote,auferte malum cogitationum ueſtrarum

ab

ab oculis meis, quieſcite agere peruerſe, diſcite benefa. &c.

SECVNDO deuota oratio nos protegit contra iniquã perfidiam. Multi enim purgati ſunt ab hæretica prauitate uirtute orationis, alij uerò præſeruati. De primo legimus de beato Auguſtino, ꝙ per præces, & orationes pijſſimæ ſuæ matris beatæ Monicæ fuerit ab hereſi manicheorum cui diu inheſerat tandem purgatus, & lumine rectę fidei luminatus. De ea enim meminit idem Auguſt. lib. 3. confeſ. ſatis prolixe, vbi inter cætera de ea refert, quòd ſemel illi apparuit quidam iuuenis ſplendidus, & hilaris, qui ſibi arridens quæſiuit cauſam ſuæ meſtitiæ atque quotidianarum lachrymarum. Cui reſpondit. Perditionem filij mei Auguſt. plango. Ille autem eam aſſecurauit de futura eius conuerſione. Item ibidem verſus finem dicti libri de eadem refert idem Auguſt. quòd cum multum inſtaret apud beatum Ambroſium pro illius conuerſione rogans, ut cum illo diſſereret. Ille ſubſtomachãs tedio affectus. Vade, inquit, a me. Ita uiuas, fieri enim non poteſt, ut filius iſtarum lachrymarum pereat. Quod reſponſum, ita illa recepit, ac ſi de cęlo ſonuiſſet. Hæc ibi. In hoc autem facto inſtruuntur parentes orare Dominum perſeueranter pro emendatione morum filiorum ſuorum ſi quos peruerſos habent. De ſecundo ſimiliter legimus in ſermone facto per beatum Ambroſium poſt baptiſmum Auguſt. qui inſeritur primus inter ſermones eiuſdem Auguſt. quòd Ambro. aliquando ſolitus erat dicere. Auguſtinus tanta interdum pertinacia, ac diſputationis ſuæ acrimonia, & uehementia nos urgebat, ut inter ſupplicationes noſtras rogare coacti ſumus, quòd Deus ab eius captionibus non auerteret. Hæc ille. Item ad idem propoſitum, refert Dominus Anth Florenti. in tertia parte Cronicæ ſuæ. titu. 23. cap. 7. §. 3. de beato Petro Martyre ordinis Fratrum Prædicatorum, quòd ſemel eo exequente officium inquiſitionis contra hæreticos ſe illi præſentauit quidam magnus hęreticus multum in malitia, & cauillationibus acutus, prouocans uirum Dei in loco patenti ad certamen diſputationis. Cunque congreſſi eſſent certamen hæreticus propoſuit argumenta ſatis ſubtilia ad probandum perfi-

diam ſuam. At beatus Petrus cum eſſet improuiſus aliquã moram petijt ſibi dari ad reſpondendum. Qua data expectantibus cunctis, vir Dei eccleſiam quæ prope erat introiuit, & ante altare diuę Mariæ ſe proſternens orauit cum lachrymis, vt illa defenſioni ſuæ veræ fidei prouideret. Quo facto, mox audiuit vocem ab Imagine prolatam, & dicentem. Petre ego rogaui pro te, vt non deficiat fides tua. Ille ergo totus confortatus egreſſus ad hæreticum, petijt ab eo, vt rationes inductas iterum replicaret. Ille autem virtute Dei ita mutus effectus eſt, vt nec vnum verbum proferre valeret, ſicque confuſus abſceſſit. Hæc ibi. Patet ergo qualiter deuota oratio præſeruat ab iniqua perfidia.

Tertiò deuota oratio protegit hominem contra diaboli aſtutiam, & malitiam. Nam ſicut miles protegit ſe clipeo ſeu ſcuto contra aduerſarium hoſtem, ita, & miles Chriſti in bello priculoſiſſimo quod habet contra dæmonem debet ſe protegere ſcuto orationis deuotæ. Vnde Ambro. Epiſtolarum lib. 5. Bonum, inquit, ſcutum eſt oratio quo omnia aduerſarij ignita ſpicula repelluntur. Item ſicut latratus canum fuga Lupum, ita, & deuota oratio diabolum. Vnde Iſidorus lib. 2. de ſinonimis, alias ſoliloquorum dicit ſic. Ora lachrymis indeſinenter, ora iugiter, præcare Deum diebus ac noctibus, ſit ſine ceſſatione oratio tua. Surge in nocte ad præcem pernocta in oratione. Nam frequens oratio diaboli iacula ſubmouet. Hæc prima eſt virtus aduerſus tentationum incurſus. Immundos ſpiritus procul expellit frequens omnibus malis pręualet oratio. Hæc ille. Item Caſſiodorus ſuper Pſal. 101. Plorando ſuperatur diabolus, & cui mille cohortes ad pugnandum non ſufficiunt, oratione vnius pauperis vincitur. Hæc ille. Sed forſan dicet aliquis. Cum oro tunc plus me infeſtant tentationes, & illuſiones dæmonis, facit enim mihi tunc apparere quæ forte nunquam prius cogitaueram ſeu videram. Cum autem ab oratione ceſſo, non ſic infeſtor ab inimico, non video ergo quòd oratio præualeat contra diabolum, immo videtur mihi melius non orare, & alteri negocio me occupare, ut non tentet ſi orare voluero. Sed attendat qui talia inania in corde ſuo meditatur, quòd in hoc apparet magna virtus orationis, quòd diabolus eam

impedire laborat tanquam ſibi aduerſantem, & quæ eſt quaſi ſibi ignis, & tormentum. In exordio ergo orationis nititur eam diabolus omni via ſibi poſſibili extinguere, & impedire, ſed tandem in perſeuerando vincitur, & operatur hoſtis. Et ideo propter infeſtationes dæmonis non eſt ab oratione ceſſandum, ſicut facere conſueuerat quidam Monachus, de quo refert Grego. in ſuo dialogo lib. 2. Dicit enim quod tempore beati Benedicti erat quidam Monachus, qui cum alijs in oratione diu ſtare non valebat, ſed alijs pſallentibus aut orationibus foras protinus exibat. Huius ergo inconſtantiæ cauſam ſcire volens vir Dei benedictus promiſſa oratione ad dominum, vidit eum trahi ab oratorio a quodam nigerrimo puerulo per quem intellexit dæmonem eſſe. Cum igitur beatus Benedictus dictum Monachum virga percuſſiſſet, nil deinceps perſuaſionis a nigro illo puerulo pertulit, ſed ad orationis ſtudium immobilis permanſit. Hæc ibi Ecce quomodo diabolus laborabat quantum poteſt ad impediendum orationis initiam. In cuius etiam figura legitur 1. Reg. 18. quòd cum Dauid incepiſſet pſallere coram Saule cythara ſua, ſpiritus malignus inuaſit ipſum Saul. Qui accipiens lanceam ſuam, niſus eſt configere Dauid cum pariete. Sed declinauit Dauid a facie eius. Ad propoſitum Dauid incipiens cytharizare, eſt vir Catholicus incipiens orare, quem nititur diabolus lancea tentationis in corde tranſfigere. Aliquando etiam materiam diſtractionis, & euagationis, ſeu etiam ceſſationis exterius ei proponendo. Et ideo volens debitè orare debet auertere oculos ſuos ne videant vanitatem, & oculos mentis in Deum quantum poteſt conuertere, & eleuare.

Tertium folium roſæ orationis dicitur impetratio. Si enim oratio deuotę porrigatur Deo cum tribus circunſtantijs ſuis, ita vt ſit pia pro ſe, & perſeuerans, tũc multa impetrabit, quia vt habetur Iacobi. 5. Multum valet deprecatio iuſti aſſidua. Vbi glo. interli. nota. iuſti, & aſſidua. Talis itaque oratio iuſti impetrat tria bona, videlicet,

Bona interiora.
Bona exteriora.
Bona ſuperiora.

PRI-

PRIMÒ igitur deuota oratio impetrat bona interiora, utpote gratiam, & virtutes atque augmentum earum in iam habente. Item remiſſionem peccatorum, tam mortalium, quàm venialium. Et quantum ad hoc poteſt intelligi illud Eccle. 7. Melior eſt finis orationis, q̃ principium. Sępe enim homines accedunt ad orõnem cum peccato, & cum tepida deuotione, ſed perſeuerando in ea tandem inflammatur affectus, & deſcendunt iuſtificati in domos ſuas cũ publicano. Ecce quomodo finis orationis melior eſt principio. Quis etiam oratio impetret remiſſionem peccatorũ, patet per illud Chriſti verbum. Math. 7. Petite ſupple peccatorum veſtrorum remiſſionem, & dabitur vobis. Quęrite, & inuenietis. Pulſate, & aperietur vobis. Omnis.n. quæ petit accipit, & quæ quærit inuenit, & pulſanti aperietur. Precipuè autem oratio dominica valet ad peccatorum remiſſionem, ſecundum q in ea petimus a domino dicentes. Dimitte nobis debita noſtra. Et ſignanter ad remiſſionem venialium. Vndè Aug. Homil. 42. Sunt, inquit, quędam quotidiana peccata ſine quibus hinc homo viuere non poteſt, propter quod neceſſaria eſt quotidiana oratio, uidelicet Pater noſter. Dicit etiam ibidem Auguſt. q orationes Deo acceptiores quas illi porrigere poſſumus ſunt ipſa oratio dominica, & ſymbolum fidei, videlicet Credo. de quo ibidem ſubdit Aug. dicens. Quotidie ſymbolum dicite quando ſurgitis, & ſimiliter quando collocatis vos ad ſomnum. Tunc reddite ſymbolum veſtrum domino, & commemorate voſipſos illi, nec pigeat repetere. Bona enim eſt repetitione ſubrepat obliuio. Nec dicatis. Dixi illud hęri. Dixi hodie. Quotidie dico. Illud bene teneo. Commemora fidem tuam. Hæc ille. Iterum de ipſa oratione dominica loquens ipſe Aug. in Enchiridion cap. 70. dicit ſic, De quotidianis, & breuibus, atq; leuibus peccatis, ſine quibus hæc vita non ducitur quotidiana oratio fideliũ ſatisfacit. Hæc ibi. Patet ergo qũo deuota oratio impetrat bona interiora animę.

SECVNDÒ deuota oratio impetrat bona exteriora, ſub quibus cõprehenduntur tria genera bonorũ, quæ ſunt.

Bona corporalia.
Bona temporalia.
Bona concordalia.

SECVNDVS tamen eſt de huiuſmodi generibus bonorum, & de bonis interioribus. Qui enim debite orat ꝑ adeptione bonorum interiorum mox illa obtinet, nec dicit Deus illa petenti reuertere cras,& dabo tibi compoſſit, & uelit ſtatim dare.Sed non ſic de bonis exterioribus prænominatis. Vbi tamen perſeueranter,& importune petuntur tandem largitur illa Deus, dummodo expediat, alias non. Nam vt habetur C. depetitis bonorum ſublatis lib.1. Multa propter importunitatem petentium concedũt quæ alias non conceduntur Hoc etiam voluit innuere Chriſtus Lucæ 11.Sub ſimilitudine de illo qui venit ad amicum media nocte di.Amice commoda mihi tres panes,quoniam,& cetera. Sequitur, & ille perſeuerauerit pulſans, Amicus eius propter improbitatem ipſius ſurget, & dabit illi panes quotquot habet neceſſarios.

PRIMÒ dico quòd oratio impetrat bona corporalia, vtpote ſanitatem, & bonam valitudinem corporis, ſecundum illud Iac.5.Infirmatur quis in vobis inducat præsbyteros eccleſiæ, & orent ſuper eum vngentes eum oleo in nomine domini Et oratio fidei, ideſt facta in fide,& ſine hęſitatione ſaluabit infirmum, & alleuiabit eum dominus, glo.interli.ab infirmitate corporis, ſupple ſi videat hoc expedire. Item Luc.4. legitur quòd Apoſtoli rogantes Chriſtum pro ſocru Symonis febricitante, impetrauerunt pro ea ſanitatem corporis.Sed quia ſanitas corporalis,non ſemper expedit ad ſalutem animæ ideo non ſemper impetrat eam oratio.Hic nota de ſancta Petronilla febricitante,quę filia erat beati Petri Apoſtoli,cum igitur oramus pro bonis corporalibus, totum Deo committere debemus. Ita enim dicit Aug.ſuper Pſalterium Pſal.53.exponendo illum verſum.Deus exaudi orationem meus,auribus percipe &c.ita dicens. Chariſſimi ſi egri eſtis, nolite medico dictare quæ vobis medicamenta velit apponere. Si enim doctor gentiũ Paulus dicit Rom.8.Quid oremus ſicut oportet neſcimus, quanto magis nos qui tamen cum ſibi videntur prudenter orare,ut ab eo auferretur ſtimulus carnis Angelus ſathanę qui eum colaphizabat, audiuit dominum dicentem ſibi. Sufficit tibi gratia mea.Ego medicamentum ad vulnus appoſui,quando poſuerim noui, quando auferendum ſit nou.,non

ti, non det ęgrotus conſilium medico. Hęc ille.

SECVNDO dico, quòd oratio impetrat bona temporalia. Vt enim dicitur Iac. 5. Orauit Helyas, poſtquàm ſupple cælum clauſum fuerat annis tribus, & menſibus ſex, vt legitur 3. Re. 17. & cęlum dedit pluuiam, & terra dedit fructum ſuum 3. Reg. 18. Quęrit autem beatus Tho. 2. 2. q. 83. art. 6. Vtrum liceat petere in oratione temporalia a domino. Et reſpondet, quòd non principaliter, ſed benè minus principaliter, & inquantum ſunt adminicula virtutum. Poſſumus etiam orare dominum, vt det nobis temporalia ad neceſſitatem, ſed minimè ad ſuperfluitatem. Et taliter orabat Salomon. Prouer. 30. cum dicebat ad dominum. Duo rogaui te ne deneges mihi an equam moriar. Mendicitatem, & diuitias ne dederis mihi. Tribue tantum victui meo neceſſaria. Propterea Aug. ſuper Pſalterium Pſal. 53. dicit ſic. Admonemus nos fratres, & hortamur in domino, vt in his temporalibus non petatis aliquid quaſi fixum, ſed quod Deus ſcit uobis expedire. Quid enim uobis expediat omnino non ſcitis. Aliquando enim quod putatis prodeſſe obeſt, & quod putatis obeſſe prodeſt. Sed profectò multi orando præferunt terrena cæleſtibus, temporalia æternis, tranſitoria permanentibus, ſalutem corporis, ſaluti animæ. Nam vt dicit Amb. de ſacramentis lib. 6. cap. 5. Plerunque negociator uenit ad orationem, aut Auarus de pecunia cogitat, alter de lucro, alter de honore, alter de cupiditate, & putat, quòd Deus poſſit eum audire. Et ideo quando oras, diuina humanis te præferre conuenit. Hæc ibi.

TERTIO dico, quòd oratio deuota impetrat bona concordalia. Voco ante bona cõcordalia pacem per quam homines concordes, & unanimes efficiuntur. propterea Hieremias tẽpore captiuitatis Babilonicæ admonebat populum Iſraelem ad orandum pro pace, dicens, quærite pacem ciuitatis ad quam tranſmigrare vos feci, & orate pro ea ad dominum, quia in pace illius, erit vobis pax Hier. 29. Item præ. Rogate quæ ad pacem ſunt Hieruſalem Ac ſi diceret. Vos Chriſtiani rogate dominum, vt Hieruſalem inferior, quæ eſt eccleſia militans habeat pacem. Similiter Paulus 1. Tim. 2. Hortatur cunctum populum ad orandum

pro pace,ita dicens, Obſecro primum omnium fieri obſecrationes, orationes, poſtulationes,gratiarũ actiones pro omnibus qui in ſublimitate conſtituti ſunt, ut quietam,& tranquillam uitam agamus. Ecce pax. Ad hoc idem etiam monentur cuncti fideles ſingulis diebus dominicis in pręcibus,quæ fiunt in eccleſijs. Quis etiam oratio impetret pacem,patet tam ex libris Regum quàm Paralipomenum,vbi frequenter legitur, quòd quotiés filij Iſrael oppreſſi ab inimicis reuertebãtur,ad dominum,per deuotam orationem, ſtatim dabat eis pacem ex omni parte,dicente pars. Clamauerunt ad dominum cum tribularentur, & de neceſſitatibus eorum liberauit eos.Legitur etiam in legenda Apoſtolorum Symonis,& Iudæ,ꝙ cum dicit Apoſtoli veniſſent in Perſidem, & dęmones in idolis prædixiſſent duci patrię futurum grande bellum,Apoſtoli ridere cęperũt,quibus dux ait.Me timor inuaſit,& uos ridetis?Ad quem Apoſtoli. Ne timeas quia pax nobiſcum huc intrauit, cras enim hac hora venient legati Iudorum poſtulantes pacem,& nunciantes terras inuaſas ueſtro imperio reſtitutas. Cunque Apoſtoli tota nocte orationi vacaſſent, mane facto venerunt legati Indorum ad ducem prædictum,pacem quærentes.Bello igitur ingruente hoc ſolum reſiduum,& ſingulare refugium habemus, ut oculos noſtros dirigamus ad dominum quæ ſolus eſt actor,fautor,& dator pacis.Ideo orat eccleſia in collecta pro pace dicens,Deus a quo ſancta deſideria,recta conſilia &c. Sequitur. Da ſeruis tuis illam quam mundus non põt dare pacem. Item ſacerdos in Miſſa ter replicando,agnus dicit.Agnus Dei qui tollis peccata mundi dona nobis pacem.Et in pars.Fiat pax in uirtute tua,&c.Si igitur uelimus pacem habere,& in pace uiuere,debemus feruenter orando illam a domino poſtulare,patet ergo de triplici bono exteriori,quod impetratur uirtute orationis.

Tertiò principaliter deuota or̃o impetrat bona ſuperiora,& æterna. Finis.n.principalis cuiuſlibet or̃onis eſt adeptio gloriæ cæleſtis pars, unã petij a dño hãc requirã vt inhabité in domo dñi oĩbus diebus vitę meę. Debemus ergo orare dñm ut poſt hãc vitã miſerã, & trãſitoriã det nobis vitã fęlicé,& ęternã. Et hoc nos docuit facere Xp̃s ĩ oratione dñica.Mat.6.dicés.Sic orabitis pr̃em.Pr̃ noſter &c.ſequitur

quitur

quit. Adueniat regnũ tuũ, Sed dicẽs Quotquot ſaluabũtur iũ prædeſtinati ſunt. Prædeſtinatio aũt Dei eſt infallibilis, & immutabilis, ergo non eſt neceſſe oſare pro ademptione fęlicitatis ęterne, ad hoc reſpondet Amb.li.2. de vocatione gentium c.10.ita dicens. Quamuis quod ſtatuit Deus nulla poſſit ratione non fieri, ſtudia tamen non tolluntur orandi, nec per electionis propoſitum liberi arbitrij deuotio relaxatus, maxime cum implendæ voluntatis Dei ita ſit præordinatus effectus, vt per laborem operum, per Inſtantiam ſupplicationum, per exercitia uirtutum fiant incrementa meritorum. Hæc ille Item Greg.in dialogo li. 1.ad propoſitum loquitur dicens. Obtineri nequaquam poſſunt quæ prædeſtinata non fuerunt, ſed ea quæ ſancti uiriorando efficiunt, ita prædeſtinata ſunt, vt præcibus obtineantur. Deinde ponit ibi exemplum de Abraham cui locutus fuerat Dominus dicens. In Iſaac uocabitur tibi ſemen Gen.vigeſimoprimo. Et rurſum patem multarum gentium conſtituit te. Gen.decimoſetimo. Et iterum Multiplicabo ſemen tuum, & numerabitur præ multitudine. Gene. decimoſexto Et quare apertè conſtat, inquit, Grego. quòd omnipotens Deus ſemen Abrahę per Iſaac multiplicari prædeſtinauerat, & tamen ſcriptum eſt, Gen.vigeſimoquinto. Deprecatus eſt Iſaac Dominum, pro Rebecca vxore ſua quòd ſterilis eſſet. Qui exaudiuit eum, & dedit conceptum Rebecca. Conſtat ergo quia prædeſtinatio præcibus impletur, quando is in quo Deus multiplicare ſemen Abrahę prædeſtinauerat, oratione obtinuit, vt filios habere potuiſſet. Hæc Gregor. Patet ergo quod prædeſtinatus habet orare pro ſalute ſua, etiam vbi ſciat ſe eſſe prædeſtinatum. Et per conſequens concluditur, quod oratio deuota impetrat bona ęterna. Audìtis ergo chariſſimi quanta bona operatur in nobis oratio Deo deuotę oblata, quanta denique bona impetrat. Non ſitis ergo deſides, & pigri coronare animas ueſtras in præſenti roſa deuota orationis, ſi tandem velitis coronari roſa gloriæ, & honoris in domo cęleſtis menſionis. Quam nobis concedat, qui &c.

DE ROSA SALVTATIONIS.
Sermo Quinquageſimusprimus.

CORONEMVS nos roſis. Sap. 3.

QVADRAGESIMASEPTIMA roſa coronę mysticę dicitur roſa ſalutationis, quæ merito ſequitur ad roſam orationis deuotę, quia cū Deum oramus ipſum quodammodo ſalutamus, & honoramus corā eo nos humiliantes. Mos enim antiquiſſimus eſt cum quis amico ambaſſiatam mittit in principio ſermonis ſalutare eum. Oratio autem eſt quaſi ambaſſiata quam mittimus ad Deum, & ideo in principio orationis debemus quodammodo Deum ſalutare. id eſt reuerentiam exhibere. Ecce quam congruè connectitur iſta roſa præcedenti. Fuit autem alma Chriſti matercoronata dicta roſa ſalutationis quando Angelus ſalutauit ea dicens. Aue gratia plena, dominus tecum. &c. Pro quo notandum, quod dicta ſalutatio Angelica eſt.

Virgini ualde gratioſa.
Nobis ualde fructuoſa.
Diabolo ualde odioſa.

PRIMÒ igitur &c. Quotiens enim illam audit gratioſa eam ualde recipit, quia in illa renitantur ſex magna priuilegia quæ ipſa habuit.

PRIMVM priuilegium eius eſt, quod ipſa fuit ſpeculum totius munditię, quod notatur cum dicitur, Aue. i. uę alicuius culpæ. Nam de ea poſſimus dicere id quod de ſapientia increata quæ non eſt aliud quam benedictus filius ſuus dicitur, uidelicet Prou. 7. Candor eſt lucis ęternę, & ſpeculum ſine macula. Fuit nempè ſine uę tripliciſculpę, uidelicet originalis, mortalis, & uenialis. Cęteriantem filij, & filię Adę ſubiacent generaliter uę originalis culpę, pauci eximuntur a uę mortalis culpę, de adultis loquor, & ad huc pauciores a uę uenialis culpę. Quia ſi dixerimus, quod peccatum non habemus ueritas in nobis non eſt 1. Iohan. 1. Debemus ergo hanc ſanctiſſimam uirginem deuotę ſalutare, ut ſuis precibus faciat nos ſine uę culpę.

SECVNDVM priuilegium huius uirginis eſt, quod ipſa eſt

ſa eſt lucerna totius ciuitatis ſupernę. Et hoc notatur cum ſubſtituit in dicta ſalutatione Maria, quę interpretatur illuminatrix. Legitur enim Gen. 1. quod fecit Deus in firmamento cœli, duo luminaria magna, ut lucerent in ipſo firmamento. Ad propoſitũ duo luminaria magna, ſunt Chriſtus, & Maria pia mater eius. Lucent autem hæc duo luminaria magna in firmamento cęli, i. in cęlo Empireo, quod ſolum firmum eſt. Cęteri enim cęli tranſibunt, ſaltem quãtum ad influentias quas nunc habent in hęc inferiora, Luc. 21. Cęlum, & terra tranſibunt. Sed cælum Empyreum in ęternum ſtat, & firmum eſt, cum ſit immobile. De ciuitate enim cęleſtis Hieruſalem ſcribitur Apoca. 21. quod non eget ſol, & luna, ſupple materialibus, & naturalibus, quæ illuminant hęc inferiora, cuius ratio ibi ſubditur, cum dicitur. Nam claritas Dei illuminabit eam. i. diuinitas, & lucerna eius eſt agnus, i. Chriſtus homo. Adde, quod ſecunda lucerna illius ciuitatis eſt agna. i. uirgo Maria.

Tertium priuilegium uirginis Mariæ eſt, quod ipſa eſt aquęductus exiens de Paradiſo, quod notatur cum dicitur, gratia plena. Vnde Ber. in quodam ſermone. Propterea humano generi tanto tẽpore fluenta gratiæ defuerunt, quia nondum interuenerat aquęductus. Nam ſicut aquęductus in ſe plenus eſt aqua, & eſt medium quo aqua de loco in locum transfertur, & præſertim a locis altis ad ualles, & loca ima. Ita, & per Mariam transfertur aqua gratiarum, & uirtutum de ſublimitate cęlorum in uallem huius mundi. Iac. 1. Omne datum optimum, & omne donum perfectum deſurſum eſt, deſcendens a patre luminum: ſupple per medium diuæ Mariæ, quia teſte deuoto Ber. ſer. 3. in vigilia natiuitatis Domini. Nihil nos Deus habere uoluit, quod per Mariæ manus non tranſiret.

Quartum priuilegium virginis eſt, quòd ipſa ſola fuit thalamus regis gloriæ qui, ſ. nouem menſibus in eius vtero habitauit, quod notatur cum ſubditur. Dominus tecum. pſ. Tanquã ſponſus Dominus procedẽs de thalamo ſuo. Et nota, quòd dicit: tanquã ſponſus, &c. quia in dicto thalamo virgineo ipſe humanã vniuerſorum deſponſauit naturã humanã, & tã ſibi aſſociauit in vnitatẽ ſuppoſiti. Ipſa ergo Maria merito põt dicere illud Eccl. 24. Qui creauit me, requieuit

in

in tabernaculo meo. Requieuit inq̃ in tabernaculo meo. i. in utero, quod fuit ſingulariſſimũ Dei donũ. Requieſcit. n. Deus ſpecialiter cũ iuſtis p gratiã, ſpecialius cũ beatis per gloriã, ſed ſpecialiſſimè cũ uirgine Maria requieuit per inhabitationẽ corporalẽ. Et ſecũdũ hunc modũ cũ nullo alio a uirgine Maria requieuit diuinitas. Et eſt hic notandũ, ꝙ & ſi ſingulę clauſulę ſalutationis Angelicæ ſint ualde gratioſè Chriſti uirgini maximè cũ ex feruenti deuotione illi decantantur, ſingularius tñ illi eſt grata hęc clauſula, dominus tecum, prout legitur reuelaſſe cuidam ſibi deuoto uiro, ita ut plurimum delectetur cum dicta clauſula geminantur aut triplicatur. Ideo hortandi ſunt famuli, & confratres ſui roſarij hoc idem facere frequenter. Quintum priuilegium uirginis eſt quòd ipſa facta eſt receptaculum ampliſſimæ benedictionis quod notatur per hoc ꝙ ſubdit. Benedicta tu in mulieribus. Eua enim incurrit maledictionem pro ſe, & ſuis, ſed Maria attulit benedictionem pro ſe, & ſuis, unde Hiero. 2. parte Epiſtolarum ſuarum Epiſtola 55. exponens ſalutationem Angelicam, ſuper illo uerbo. Benedicta tu in mulieribus, dicit ſic. Quiquid maledictionis infuſum eſt per Euam, totũ abſtulit benedictio Mariæ. Item Aug. de aſſumptione beatæ uirginis ſer. 2. Mater generis noſtri pęnam intulit mundo, genitrix domini noſtri ſalutem edidit mundo: Maledictio Euæ in benedictionem mutatur Mariæ: auctrix peccati Eua, auctrix meriti Maria Eua occidẽdo obfuit, iſta uiuificãdo profuit. Illa percuſſit, iſta ſanauit hæc ille. Hinc canit eccleſia de eadẽ uirgine. Quod Eua triſtis abſtulit tu reddis almo germine, poſſumus ẽt dicere ꝙ ipſa uirgo digniſſima habuit benedictionẽ triplicem. ſ. uirginem, coniugatarum, & uiduarum. Fuit. n. uirgo cum uirginibus, fecunda cum coniugatis, derelicta cũ uiduis, uidelicet pius mortem Ioſeph uiri ſui. Patet ergo quomodo ipſa fuit receptaculũ ampliſſimæ benedictionis.

Sextvm priuilegiũ eiuſdẽ uirginis eſt, ꝙ ipſa eſt mẽſa supernę refectionis qđ notat̃ p hoc ꝙ ſubdit Bñdictus fructus uẽtris tui, ubi glo. interli. nõ ſicut alij hoĩes bñdictus, ſed ſicut Apoſtolis ait. Ro. 9. q eſt ſup oĩa bñdictus ĩ ſecula Deus, & p quẽ bñdictio uenit alijs. Poſſum⁹ itaq; huic uirgini dicere illud Gẽ. 22. In ſemine tuo bñdicet̃ oẽs gẽtes ter

ræ.Et notandum, q́ iſtum benedictum fructum ventris Mariæ dat nobis ſancta mater eccleſia ad comedendum, & bibendum, dicens illud Can.5.Comedite amici, & inebriamini chariſſimi. Dicit etiam ipſe fructus ventris Mariæ, illud Eccl.24. Qui comedunt me, adhuc eſurient, & qui bibunt me, adhuc ſitient. Nam qui frequenter ex deuotione comedunt, & bibunt Chriſti corpus, & ſanguinem in ſacramento altaris, magis deſiderãt iterũ ſumere, quàm raro, qui patent ergo ſex magna priuilegia, quæ habuit virgo Maria, & quæ tanguntur in ſalutatione Angelica.

SECVNDÒ ſalutatio Angelica eſt nobis hominibus valde fructuoſa. Affert enim omnibus eam deuotè dicentibus triplicem fructum. Primus eſt remiſſio pœnæ, & hoc propter multiplices indulgentias a ſummis Pontificibus cõceſſas, tam in his, qui legunt roſarium virgineum, quàm his q̃ adiungũt in fine dictę ſalutationis, Ieſus Chriſtus, prout latius declaraui in alio opuſculo noſtro, quod intitulatur. Salutate Mariam. Secundus fructus eſt præſeruatio culpæ, vnde Eccl.24. dicit virgo de illis, qui fideliter, & deuotè ſeruiunt ſibi. Qui operantur in me nõ peccabunt. Tertius fructus eſt aſſecutio gloriæ. Ideo ſubdit, vbi ſupra. Qui elucidant me, ſupple, virgo alios inſtruendo, vel exẽplo alios ædificando vitam æternam habebunt.

TERTIÒ dicta ſalutatione eſt Diabolo valde odioſa, nec quidem mirum quoniam per illam fuit valde territus. Can.6. Terribilis, vt caſtrorum acies ordinata. Vnde Bern. Non ſic timent hoſtes viſibiles caſtrorum multitudinem, quantum aereæ poteſtates Mariæ nomẽ, & inuocationem. Propterea dicit quidam doctor contemplatiuus, q́ dęmones audito nomine Chriſtiferę Mariæ fugiunt vſq; ad certam diſtantiam. Ad hoc propoſitum facit hiſtoria de Theophilo prius recitata. Quemadmodum ergo homines audito tonitruo terrentur, ita, & dęmones audita Mariæ ſalutatione. Item per illam fuit confuſum. Iudith.14. Vna mulier hebræa fecit confuſionem in domo Nabucodonoſor. Item per illam fuit contritus. Gen. Ipſa conteret caput tuum. Fuit autem ipſa ſalutatio Angelica præfigurata. Iudic. 13. vbi legitur, q́ Angelus Domini apparuit vxori Manuæ, dicens ei. Concipies, & paries filium, eritque Nazareus Dei

ab infantia ſua,& ex matris vtero, & ipſe incipiet liberare Iſraei de manu Philiſtinorum. Ad propoſitam iſte Angelus apparens vxori Manuæ,& eam ſalutans,ut veriſimiliter credi poteſt,& præfigurabat Gabrielem Archangelum ad beatam virginem miſſum, quam ſalutauit,dicens. Aue gratia plena, &c. Deinde ſubdit. Ecce concipies in vtero, & paries filium.Luc. 1. Vterq; ergo filium naſciturũ annunciat. Ille Sãpſonem.Iſte Dei filium.Sampoſon autẽ, qui vno modo illuminans eos interpretatur,rectè Chriſtum, qui illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum pręfigurauit,tum,quia ſicut ille fuit Nazareus ex utero matris ſuæ.i.Deo conſecratus.Ita,& Chriſtus ab inſtanti ſuæ conceptionis fuit Deo patri conſecratus per ſanctificationem. Luc. 1. Quod ex te naſcetur ſanctum uocabitur filius Dei. Tũ, quia ſicut ille liberauit temporaliter populũ Iſrael de manu Philiſtinorũ. Ita,& iſte totum mũdum quantũ in ſe fuit liberauit ſpiritualiter,& æternaliter a poteſtate dęmonũ.Et propterea dictus eſt Ieſus,qđ interpręṫatur Saluator vñ de eo prænunciauerat Angelus.Mat.1.dicens;Ipſe ſaluũ faciet populum ſuũ a peccatis eorũ. Quemadmodum ergo Angelus Gabriel benignè, & gratioſe ſalutauit futurã Dei matrẽ.Ita,& nos ſupplices eã ſalutare debemus tũ propter illius dignitatẽ,quia Dei mater, tum pro pter eiuſdẽ nobilitatem,quia Regina cęlorum uocari digna eſt,tum propter officioſitatẽ. Ipſa.n.eſt aduocatrix nr̃a,mediatrix noſtra, auxiliatrix noſtra.De qua canit eccleſia.In omni tribulatione,& anguſtia ſubueniat nobis pia virgo Maria. Ob reuerẽtiam itaq; ſalutationis Angelicalis offeramus corde deuotè eidem virgini ipſam ſaluationem ad componendum eidem coronam de roſis Angelicis quatenus ipſa nobis impetret coronam cęleſtem de roſis beatificis.

POSTQVAM ſuperius oſtenſum eſt,quo nã pacto Regina cęlorum coronata fuit roſa ſalutationis Angelicalis conſequenter ſupereſt oſtendere quõ,& nos dicta roſa ſalutationis ualebimus coronare pauperculas animas noſtras. Pro quo eſt aduertendũ,quod in dicta roſa ſunt tria pulcherrima folia,ſecundum qđ triplex reperitur ſalutatio.videlicet.

Virginalis. Humanalis. Cęleſtialis.

PRIMVM igitur foliũ roſæ ſalutationis vocatur ſaluta-

tio virginalis de qua,& ſi multa dicta ſint,propter tñ mate riã ſubiectã,& ipſius diuæ Mariç honorem ſupereſt iterum loqui de qua proponuntur tria dubia,quæ ſunt.

A quibus. Qualiter. Propter quid.

PRIMVM itaq; dubium eſt a quibus debet dici ſalutatio Angelica. Ad quod reſpõdetur,ꝙ maximè debet dici a perſonis cęleſtibus,& deuotis. Et hoc deſignatur ꝑ hoc quod tres dictã ſalutationẽ compoſuerũt, videlicet Angelus,qui dixit. Aue grã plena Dñs tecũ benedicta tu in mulieribus. In quibus verbis inſerũtur nouẽ dictiones ad deſignandũ, ꝙ annunciabatur aduentus illius per quẽ reparandi erant nouem ordines Angelorum. Eccleſia,quæ addidit Maria. Similiter Vrbanus.4.addidit in fine dictę ſalutationis Ieſus conferens triginta dies indulgentiarũ oĩbus verè cõfeſſis,& cõtritis,qui hoc adderent.Itẽ Io. 22. Prædictã indulgentiã confirmans dedit dies alios triginta oĩbus dicentibus Chriſtus. Itẽ Elizabeth,quæ dixit.Benedictus fructus vẽtris tui. Angelus aũt eſt totus cęleſtis,& purus incontaminatus,immaculatus,& ſpeculũ ſine macula.Similiter eccleſia eſt ſine macula,& ruga,vt habeẽ Eph.5.Itẽ Elizabeth erat pura,& iuſta,& ſine quærela,vt habeẽ.Lu.1.Ex his igitur daẽ intelligi,ꝙ quicũq; iſtã virginem ſalutationẽ dignè,& meritoriè vult dicere,debet habere cor purũ, & Angelicũ quantũ ad Deũ,debet eſſe ſine macula peccati quantũ ad ſeipſum,debet ẽt eſſe ſine quærela quantũ ad proximũ,vel põt dici ꝙ per Angelũ ſignificantur virgines Ber.Quid decorius virginitate,quæ de homine Angelũ fecit.Et Hiero.ſecunda parte Epiſtolarũ ſuarũ Epiſtola.55.dicit ꝙ ſemper Angelis cognata eſt virginitas.Per eccleſiã ſignificãtur viduę.Eccleſia .n.quodã modo vidua remanſit,qñ ſponſus ſuus cęlos aſcẽdit.Per Elizabeth verò,quæ erat coniugio copulata intelligũtur cõiugati.Illi igiẽ,qui ſeruant virginitatẽ,& qui dignè cuſtodiunt ſuã viduitatẽ,& qui licitè,& honeſtè vtunẽ copula matrimoniali poſſunt hanc ſalutationẽ dignè dicere. Et tñ peccatores nõ debẽt ceſſare ab eius laude.Vñ Hiero. in ſermone de aſſumptione. Si uirgo es,lauda Mariã,quia meruiſti eſſe,ꝙ laudas,ſi continẽs es,ẽt eandẽ debes laudare,quia non aliũde conſtat,vt poſſis eſſe caſta,quã ex gratia Chriſti,quę pleniſſimè fuit in Maria,quam laudas. Quis ſi coniu-

coniugata aut certè peccatrix nihilominus cõfitere,& lauda,quia miſericordia in oĩbus profluit,& gratia, vt laudes. Et quamuis non ſit ſpecioſa laus in ore peccatoris, noli tñ ceſſare,quia inde tibi promittitur venia, vnde laudes. Hæc ille.Patet ergo, quòd ſalutatio Angelica eſt ab oĩbus dicenda,ſed præcipuè a iuſtis.

SECVNDVM dubium eſt. Qualiter iſta ſalutatio ſit dicẽda. Ad quod reſpondetur, ꝙ dicẽda tribus modis videlicet

Frequenter. Feruenter. Humiliter.

PRIMÒ quidem frequenter,eò quòd ab ipſa,quã ſalutamus frequẽter beneficia recipimus,& multa. Eſaiæ.23. Sume cytharam.i.ſalutationẽ Angelicam.ſ. Aue gratia plena,&c. quæ qñ dicitur facit ipſi virgini quandã melodiam. Et circui ciuitatem.i. virginẽ glorioſam in qua oẽs ciues.i. oẽs cogitationes fuerunt vnitę in vnũ finem.Et benè dr̃ circui,quia virgo Maria tota,& in circuitu eſt laudanda, quia in ea nihil fuit quod non fuerit laude dignũ.Deinde ſubdit propheta.Benè canc,frequenta canticũ,vt memoria tui ſit, Ille benè canit,qui eã corde,ore.& opere laudat,ſecundum quod admonet eccleſia in proſa de eadẽ dicens. Pſalle pſalle niſu toto,oris cordis voce voto.Aue plena gratia. Ille autem bene frequentat,qui ab eius laude non ceſſat. Et taliũ habet memoriã virgo Maria,qui copioſè remunerari procurat dũ uitam æternã eis impetrat. Eccl 24. Qui elucidãt me uitam æternã habebunt.Secundò iſta ſalutatio eſt dicẽda feruenter.Tunc autem feruenter dicitur qñ pronunciatur cum cordis attentione,cum recta intentione,cum fide, & ſpei certitudine,debet ergo dici cum cordis attentione , ne ipſa quam ſalutamus de nobis conqueratur, & dicat,illud Eſa.29.Populus hic labijs me honorat, cor autem eorũ longè eſt a me. Itẽ cum recta intentione. Multi.n.ſalutant perſonas nobiles,vt videantur eis eſſe familiares ſic ẽt multi reuerentur,& ſalutant beatã uirginem, vt ſibi eſſe deuoti credantur.De quibus poteſt dici illud. Mat.6. Receperũt mercedem ſuam.Similiter debet dici cum fide,& ſpei certitudine,ut ſcilicet,quæ petimus ab ipſa nos habère ſperemus.Superba enim eſſet illa Domina, quæ non reſalutaret ſalutantes ſe . Et quia Regina iſta eſt humilima ideo eos, qui eam ſalutant digne ipſos reſalutat ad ſe inuitando di-

cens illud Eccl.24.Tranſite ad me omnes, qui concupiſcitis me,& à generationibus meis implemini. Spiritus enim meus ſuper mel dulcis. Tertiò dicenda eſt huiuimodi ſalutatio humiliter. Quę quidem humilitas non tantum debet eſſe in corde, verum etiã in corpore, vtpotè in genuflexione: Non enim magnum eſt ſi ad iſtam ſalutationem mortalis homo genua ponit in terra ad cuius prolationẽ rex cęlorum deſcendit in terram. Non eſt mirum ſi ad iſtam ſalutationem humiliat ſe vermiculus, ad cuius prolationem Rex gloriæ factus eſt paruus. Non eſt magnum ſi ſeruus ſe humiliat,& flectit genua. Ecce qualiter porrigenda eſt ſalutio Angelica virgini glorioſè. Tertium dubium eſt. Propter quid ſalutatio iſta eſt dicenda. Ad quod reſpondetur, quòd eſt dicenda propter tria, videlicet propter debitum, exemplum,& fructum. Primò quidem propter debitum. Salutatio enim debetur tribus generibus perſonarum, videlicet amicis, beneficis, Dominis. Hæc autem uirgo ſanctiſſima eſt amicta noſtra, quam quilibet ſibi deuotus habet interpellare, vt auxiliũ præſtet in neceſſitate, dicẽdo illud Can. 2 Surge propera amica mea. Item de ipſa loquens Eccl. 24. dicit ſic. Ego mater pulchrę dilectionis, timoris,& agnitionis.ideſt, quæ pulchræ diligo, & quæ pulchræ amari uolo. Item eſt benefica noſtra. Sapien.7. Propoſui pro luce habere illam. Item ibidem. Venerunt mihi omnia bona pariter cum illa,& innumerabilis honeſtas per manus illius. De beneficijs autem quæ ab ipſa recipimus dicit Auguſt. in oratione. Per te virgo beata hęreditamus miſericordiam miſeri, ingrati gratiam, peccatores veniam, ſublima infimi, cęleſtia terreni, mortales vitam, peregrini patriam. Ideo poteſt ſibi conuenire illud Ro. 16. Salutate Mariam, quæ multum laborauit in vobis. Laborauit quidem in Ægyptum cũ paruulo Ieſu fugiendo, diſcipulos edocendo, paupertatem ſuſtinendo,& pro nobis aſſiduè orando. Item eſt domina noſtra, quæ vbique dominatur. Eccl.24. In omni populo, & in omni gente primatum tenui, & omnium excellentum & ſublimium colla propria virtute calcaui. Secundò debemus eam ſalutare propter exemplum. Ad hoc enim faciendum habemus exemplum ab Angelo, qui eam ſalutauit in thalamo. Luc.1. Ingreſſus Angelus ad eam dixit. Aue gratia

plena.

plena. A Iohanne, qui eam ſalutauit in utero. Et hoc eſt, quod ad ipſam locuta eſt Elizabet, dicens. Exultauit in gaudio infans in vtero meo, vbi ſupra. A Chriſto quando eam ſalutauit in cęlo. 3. Reg. 2. Surrexit Rex in occurſum matris, adorauitque eam, ideſt ſalutauit. Poſituſq; eſt thronus matri regis, quæ ſedit ad dexteram eius. Debemus igitur erubeſcere eam non ſalutare, ex quo tantæ perſonæ eã ſalutauerunt. Vnde Bernar inuitat nos ad Mariæ ſalutationem Gabrielis exemplum, Iohannis tripudium, & reſalutationis lucrum. Tertiò debemus eam ſalutare propter fructum. Si enim ſalutamus eam cum deuotione, ipſa reſalutabit nos cum gratiarum exhibitione. Eccl. 24. Obuiabit illi, ſcilicet eam ſalutanti quaſi mater honorificata, ſupple ab ipſo ſalutante. Qui enim ſalutat aliquem, ipſum quantum in ſe eſt honorificat. Patet ergo propter quid ſalutatio Angelica eſt dicenda, qualiter, & a quibus.

SECVNDVM folium roſæ ſalutationis vocatur ſalutatio humanalis, quam unus homo alteri exhibet. Pro quo notandum, quòd multis de cauſis ſolent homines alio ſalutare, ſed tantum de tribus dicemus, Solent ergo homines ſe inuicem ſalutare in ſignum

Deriſionis.
Proditionis.
Dilectionis.

PRIMÒ igitur homo hominem ſalutat in ſignum deriſionis. Sicut Matth. 27. legitur, quòd milites Pilati clamidem coccineam circundederunt Chriſto, & plectentes coronam de ſpinis impoſuerũt ſuper caput eius, & arundinẽ in dextera eius, & genuflexo ante eum, illudebant ei dicentes. Aue, &c. cęperunt ſalutare Chriſtum. Aue Rex Iudęorum. Deridebant itaque perfidi Iudęi Chriſtum verbis dicentes. Aue Rex Iudęorum, item factis, quia ſpuebant in faciem eius, & cum arundine percutiebant caput eius, vt habetur ibidem. Hos Iudæos imitantur, multi mali truphatores, qui ſolent alios quos odiunt, aut quibus inuident ſalutare cum ſubſannatione, & cachino, uocantes eos valentes papelardos, & ſimilia. Ex quibus verbis, & ſalutationibus deriſorijs ſequuntur diſſentiones, rixę, diſcordię, & interdum poſt uerba venitur ad verbera.

SECVNDO interdum homo hominnem ſalutat in ſignum proditionis. Et de hoc legitur. 1. Machabeorum. 7. quòd Nichanor proditor maximus, & dux exercitus regis Anthiochi venit ad Iudam Machabeum, & ſalutauerunt ſe inuicem pacificè. Hoſtes autem parati erant capere Iudam, & innotuit Iudæ, quòd in Dolo veniſſet ad eum dictus Nichanor, & receſſit ab eo, nec ex tunc uoluit deinceps videre faciem eius. Similiter legitur Iudic. 3.q Haiot venit regem Eglon cui tunc temporis erant filij Iſrael tributarij, qui ſalutans eum fingenſque, quòd veniſſet ad deferendum ei tributum ſolitum, traxit eum ad partem ibique percuſſit eum ad mortem. Item. 2. Reg. 20. legitur quòd Ioab ſalutauit in dolo Amaſan germanum ſuum dicens. Salue mi frater tenuitq; manu dextera mentum eius eum deoſculans percuſſit eum in dolo in latere, & effudit in teſtina eius. Item hiſtoria notiſſima eſt de Iuda, quæ oſculando Chriſtum tradit eum in manus inimicorum ſuorum. Sic, & hodie multi imitantes prædictos, proditores verbis pacificis ſalutant illos quibus nocere uolunt, vt ſic minus ſibi caueant ab intento malo. In hoc ſimiles intoxicatoribus, qui ſubeſca aut potu proditioſe conuiuas intoxicant. Nam tales hilarem faciem oſtendunt his quibus nocere volunt verbis, & ſignis illis blandientes, ut minus ſibi caueant. Propterea dicebat quidam poeta. Qui mel in ore gerit, & me retro pungere quærit, eius amicitiam nolo mihi ſociam. Item alienus poeta. Quando bonum faris, & in corde malum meditaris. Oſcula, quæ Iudas Domino dedit hæc mihi tu das. Et breuiter tanta eſt fraus duplicitas, & proditio in ſalutation bus quas interdum homines ſibi mutuo exhibent, quòd non eſt multum in talibus confidendum. Propterea Hierem. nono. dicitur. Vnuſquiſque ſe a primo ſuo cuſtodiat, & in omni fratre ſuo non habeat fiduciam. Vidi enim duos maximos principes inter quos cum lis orta fuiſſet tandem in ſignum reconciliationis mutuo ſe ſalutauerunt atque ſacram communionem die Iouis ſanctæ vna acceperunt. Fuit enim illis partita ſacra Euchariſtia. Sed feria quarta poſt Paſcha minor altero in ſalutato adijt hoſtes maioris ſecutaque ſunt inde grandia bellà. Ex quo

pater,

patet, quòd non ſalutauerat alterum in ſignum bonæ amicitiæ,& charitatis,ſed potius proditionis: male tamen ſibi accidit quoniam in bello tandem captus per plures annos carcerali cuſtodie fuit mancipatus.

TERTIÒ homo hominem ſalutat in ſignum amicitiæ, & charitatis, & de tali ſalutatione habemus multa exempla in ſacra ſcriptura, ſicut patet Exod. vigeſimooctauo, vbi legitur quòd Ietro, & Moyſes cognati occurrentes ſibi mutuo, ſalutauerunt ſe inuicem verbis pacificis, ideſt amicabilibus. Non enim antea fuerat inter eos diſcordia. Item quarto Reg. decimo legitur, quòd poſt mortem Ochoziæ regis Iuda, fratres eius deſcenderunt ad ſalutandum filios eius. Item Luc. primo legitur, quòd exurgens Maria abijt in motana cum feſtinatione, & ſalutauit Elizabeth. De tali etiam charitatiua, & amicabili ſalutatione loquitur Apoſtolus primus. Corint. decimoſeſto dicens. Salutate omnes fratres in oſculo ſancto, ideſt corde verò, in ſignum pacis, vt dicit gloſ. interli. Aliquos etiam ibi nominat, qui alios ad quos ſcribebat Paulus ſalutabant. Ad idem etiam propoſitum ſcribitur primo Petri. quinto, vbi loquitur Petrus dicens. Salutate inuicem in oſculo ſancto, vbi gloſ. interli. pacifico, columbino, non ficto, non ſub dolo, non venenoſo. Quia, ut habetur Prouerb. decimoſeptimo. Meliora ſunt vulnera diligentis, quàm fraudulenta oſcula odientis. Sed fortè obijciet quiſpiam, & dicet neminem debere alium ſalutare. Dicit enim Saluator. Lucæ. decimo. Neminem per viam ſalutaueritis. Ad hoc multiplex datur ſolutio, ſecundum multiplicem ſenſum dictæ propoſitionis. Primus igitur ſenſus eſt, vt non ſalutemus alios in uia, ſed in domo. Et hunc ſenſum ponit gloſ. interli. Ideo ſequitur immediate poſt. In quamcunque domum intraueritis primum dicite. Pax huic domui. Secundus ſenſus eſt, ſecundum glo.ordi. vt illi, qui mittuntur ad prædicationis officium ſint, ita ardentes circa ſalutem proximorum procurandam, & ſui officij executionem, vt non alicuius obuij confabulatione reflectantur, ſeu retardentur ab iniuncto itinere,

nere,& officio. Non ergo vt inquit dicta glo. prohibet dominus ſalutationem cum ſit officium humanitatis, ſed prohibet impedimentum prædicationis, & deuotionis, vt quando diuina mandantur,& imperantur pauliſper ſequeſtrentur humana. Nec enim ſimpliciter ait. Neminem ſalutaueritis, ſed addidit in via, & hoc propter cauſam prædictam. Et tali modo loquendi uſus eſt Heiyſeus mittens feſtinanter famulum ſuum Giezi ad ſuſcitationem pueri defuncti,vt Legitur 4.Reg. 4. dicens ei. Accinge lumbos tuos &c. Sequitur. Si occurrerit tibi homo non ſalutes eum, & & ſi ſalutauerit te quiſpiam non reſpondeas ei: Per hoc enim intendebat excludere verba cum alijs retardantia eũ ab itinere. Tertius ſenſus prædictæ propoſitionis ſecundũ dominum Hugonem Cardi. eſt talis. Neminem per viam ſalutaueritis, ideſt nemini ſalutem viæ optaueritis, id eſt mundanam proſperitatem, quæ multis eſt cauſa mortis, ſpiritualis,& æternalis. Quartus ſenſus eſt. Neminem &c. id eſt nolite ſalutare, quemquam eo modo quo conſueuerunt homines facere ſalutationes in via, ideſt tantum ex conſuetudine, & non ex ſalutis optatione. Quintus ſenſus eſt. Neminem &c. id eſt propter temporalia non prædicetis, ſiue nemini ſalutem prædicabitis, occaſione lucrandi temporalia. Sextus ſenſus eſt. Neminem per viam ſalutaueritis, ideſt ſaluum dixeritis in hac vita, in qua quilibet eſt incertus de ſua ſalute futura, niſi ſuper hoc certificatus fuerit reuelatione diuina. Nam vt habetur Eccle. 9. Neſcit homo vtrum amore an odio dignus ſit. Item ibidem. Neſcit homo finem ſuum. Et hunc ſenſum ponit magiſter Nicolaus de Lyra ſuper Lucam. Dicit tamen quòd iſte ſenſus, eſt magis ſpiritualis, ſeu myſticus, quàm litteralis. Ex his ergo omnibus patet euidenter quomodo licitum eſt, alium ſalutare, & quomodo non. Et ideo dicit poeta. Saluta libenter. Poſſumus ergo omnibus beneficium ſalutationis impendere pręter quam hereticis. Nam talibus dicere nõ debemus. Aue, ne videamur cõicare operibus eorũ malignis, vt habetur 2.Io. 1. Et ſic patet de ſecundo folio roſæ ſalutationis.

SECVNDVM folium roſæ ſalutationis dicitur ſalutatio cæleſtialis,& iſta eſt triplex, videlicet.

Diuinalis. Angelicalis. Sanctoralis.

PRI-

Prima ſalutatio cæleſtialis dicitur diuinalis, quæ propriè competit Chriſto. Ipſe enim ſalutauit poſt ſuam reſurrectionem tria genera perſonarum. Primò quidem matrem ſuam cum ei primum apparuit, a mortuis reſurgendo. Et quamuis de hoc nihil dicat ſcriptura, piè tamen creditur, & tenetur quòd ei primò apparuit atque benignè ſalutauerit, vt pote dicẽdo. Aue mater dulciſſima, gaude, & lętare, quia ego quem meruiſti portare reſurrexi, ſicut tibi prædixeram. Ad quem bona mater. O filij Chariſſime, ſonet vox tua in auribus meis, vox enim tua dulcis, ſuper mel & fauum, ſupple, & facies tua decora, ſcilicet præ magnitudine gloriæ tuæ. Nunc itaque conuertiſti planctũ meum in gaudium mihi. Et ſecundum multitudinem dolorum meorum quos ſupple habui de paſſione, & morte tua in corde meo nũc conſolationes tuæ lętificauerunt animam meam. Secundò Chriſtus reſurgens a mortuis ſalutauit illas mulieres de quibus dicitur Mat. 28. quòd redibant de monumento cum timore propter viſionem Angeli, & gaudio magno, eo quòd nunciaſſet eis Chriſtũ quem quærebant reſurrexiſſe. Cunque ſimul currerent hæc nunciare Apoſtolis occurrit illis Ieſus, dicẽs. Auete glo. interli. vt maledictum Euę in mulieribus ſolueretur. Ille autem acceſſerunt, & tenuerunt pedes eius, & adorauerunt eum. Quæ autem fuerint iſtæ mulieres apertè monſtratur de una in principio dicti capituli vbi dicitur. Veſpere Sabbati quæ luceſcit in prima Sabbati venit Maria Magdalenę, & altera Maria, quæ nõ ibi nominatur, ſed creditur quòd fuerit Maria Cleophę aut Salomæ, maximè cum dicatur Matth. 16. quòd Maria Magdalenę, & Maria Iacobi, & Salomę emerũt aromata, vt venientes vngerent Ieſum, & valde mane vna Sabbatorum veniunt, &c. Matthęus autem qui tantum facit mentionem de duabus nõ aduerſatur Marco, qui de tribus loquitur, quia ille nõ dixit non fuiſſe plures. Quod ergo ille tacuit, Marcus expræſſit, & ſuppleuit. Tertiò Chriſtus poſt ſuam reſurrectionem ſalutauit Apoſtolos ter dicens eis. Pax vobis. Primò quidem, & ſecundò abſente Thoma. Tertiò autem Thoma præſente, ut legitur Io. 20. Quid autem ſignificat, quòd ter dixit. Pax uobis. Ad hoc ſolet dici, quòd deſignat triplicem pacem, ſcilicet interiorem, exteriorem,

teriorem, ſuperiorem, ſiue ſpiritualem temporalem, æternalem. Et hanc triplicem pacem debemus petere a domino, quia ipſe ſolus illam dare poteſt, nec enim nobis illam denegare poterit maximè cum illam nobis offerat. Plus enim paratus eſt illam dare nobis quàm ſimus accipere. Primò quidem de pace interiori ſeu pectoris loquens dicit. Pax vobis, idest vos ſaluto, vobis offerendo pacem cordis, quæ fit per gratiam, & per quam ſedantur vitia, & peccata quæ faciunt bellum in conſcientia humana. Ideo hanc pacem petens Pſal. aiebat. Fiat pax in virtute tua, & hoc ſupple in conſcientia mea. Secundò de pace exteriori loquens idem dominus dicit. Pax uobis. Quaſi dicat. Ego non quæro affligere vos temporaliter, ſed potius opto vos viuere in pace. Hiere. 29. Ego cogito cogitationes pacis, & non afflictionis. Dicamus ergo ad eum. Da pacem domine in diebus noſtris, & merito hæc pax exterior petēda, eſt a domino, quia ipſæ ſolus eam dare poteſt ſecundum, quòd orat Ecclesia in collecta de pace dicens: Da ſeruis tuis illam quam mundus dare non poteſt pacem. Et de hac duplici pace loquebatur Chriſtus Io. 14. cum dicebat. Pacem relinquo vobis, hoc referendo ad pacem exteriorem quam habuerunt Apoſtoli per dies 50. a paſſione, & reſurrectione domini. Sequitur. Pacem meam do vobis, hoc referendo ad pacem pectoris. Tertiò de pace ſuperiori loquens idem Saluator Io. 16. dicit: in mundo præſſuram habebitis in me autem pacem. Hāc autem pacē debemus ſimiliter petere a domino, quia ipſæ ſolus illius collator eſt. Dicamus ergo ei illud Thobię 3. Præcipe in pace recipere ſpiritum meum. Patet ergo triplex pax quem petere habemus a domino, & quæ deſignatur per hoc quòd Chriſtus ter ſalutauit ſuos Apoſtolos his verbis. Pax vobis. Propterea ſcribitur 23. quęſt. 1. niſi bella, quòd dominus pacem docuit, pacem dedit, pacem reliquit. Et ſic patet de ſalutatione diuinali.

SECVNDA ſalutatio cæleſtialis dicitur Angelicalis. Solent enim interdum Angeli homines ſalutare, ſicut patet de Angelo Gabriele ſalutante virginem Mariam Luc. 1. Item de Angelo Raphaele, qui ingreſſus ad Thobiam ſeniorem, & cęcum, ſalutauit eum dicens. Gaudium tibi ſit ſemper. *In proximo eſt, vt a Deo cureris.* Thobiæ 5. ſimiliter

liter

liter Iudic. 6. legitur, quòd Angelus domini apparuit Gedeoni dicens ei. Dominus tecum virorum fortiſſimè.

TERTIA ſalutatio cœleſtialis dicitur ſanctoralis, qa ſcilicet, ſancti, & ſanctę Dei nos ſalutant, ideſt ſalutem ęternam nobis optant. Vnde, & de quolibet ſancto cum Chriſto regnante poteſt dici illud, quod dicit Paulus de Luca Euangeliſta Col. 4. Salutat inquit vos Lucas medicus chariſſimus. Salutant ergo nos omnes ſancti, & ſancte Dei, id eſt ſalutem æternam nobis optant, & hoc propter immenſam charitatem, quam ad nos gerunt. Si enim cum ad adhuc in præſenti vitam agerent, ſalutem aliorum optabant etiam inimicorum, & pro hac re ſuppliciter dominum exorabant, ſicut patet de Stephano. Actuum 7. Quanto magis id efficiunt, poſtquàm ad Deum glorioſè aſſumpti ſunt. Non enim nunc minus ſollicitantur de ſalute noſtra quàm tunc, quinimo multo plus feruentiores etiam, & diuturniores pro nobis ad Deum fundunt præces, quàm cum adhuc nobiſcum viuerent, eo quòd non eſt diminuta eorum charitas ad uos quin potius aucta. Quia ergo adhuc nobiſcum communicant in charitate, ideo ſalutem noſtram optant, & pro ea orant ad dominum, ut dicit beatus Tho. 4. ſen. di. 15. circa finem Propterea 2. Mach. 15. de Hieremia iam longe antea mortuo dicitur ſic. Hic eſt fratrum amator, & populi Iſrael. Hic eſt qui multum orat pro populo, & vniuerſa ſancta ciuitate Hieremias propheta. Eſt, & alia ratio, cur beati ſalutem noſtrã optant, videlicet propter eorum commoditatem. Quanto enim plures cum Chriſto regnabunt in cælo, tanto maior eſt cuiuſlibet gloria ſaltem accidentalis. Inſuper quanto plures ſaluantur tanto citius generale Dei iudicium cęlebrabitur in quo quilibet beato reddetur proprium corpus ſub forma glorioſa. Et quia ſummè optãt iſtud vltimum, ideo etiam optant id ſine quo fieri non poteſt, videlicet completum numerum electorum. Ecce ergo quomodo beati nos ſalutant, ideſt ſalutem optant, non tamen propter nos, verum etiam quodammodo propter ſe. Studeamus igitur chariſſimi quaſi vices rependendo ipſos ſanctos deuotè ſalutare, præſertim Chriſtiferam Mariam. Sic eñ coronando nos roſis ſalutationis virginalis, merebimur tãdẽ coronari roſa glorię cęleſtialis. Quã nobis cõ. &c.

SER-

DE ROSA PRÆROGATIVÆ SINGVLARIS *Mulierum. Sermo Quinquageſimusſecundus.*

COronemus nos roſis. Sap. 3.

QVADRAGESIMAOCTAVA roſa coronę a nuiticalis dicitur roſa prærogatiuę ſingularis, quæ rectè ſequitur ad roſam ſalutationis virginalis, quia quod virgo Maria fuerit ab Angelo ſalutata ad quandam ſingularem prærogatiuam, & gratiam ſpecialem pertinet. Hac autem roſa prærogatiuę ſingularis fuit præ cęteris mulieribus inſignita, & coronata ipſa virgo Maria. Pro quo notãdum quod ipſa habuit perfectiſſimè, & excellẽtiſſimè omnes prærogatiuas cęterarum mulierum. Habuit enim prerogatiuam.

Virginum.
Coniugatarum.
Viduarum.

PRIMO nempè habuit prerogatiuam ſanctarum virginum cęteris virginibus eminentius propter quod virgo, virginum appellatur: & nuncapatur, Pro quo iterum aduertendum, quod prerogatiuę ſanctarum virginum ſunt multę, & pręcipuè tres, videlicet.

In corde humilitas.
In ore taciturnitas.
In opere aſſiduitas.

OMNES autem iſtę prerogatiuę fuerunt ſingulariſſimè in hac virgine ſanctiſſima cum multis alijs ſecundum, quod meminit beatus Amb. li. 2. de virginibus: ita dicens. Maria virgo erat non ſolum corpore, ſed etiam mente, corde humilis, uerbis grauis, animo prudens, loquendi parcior, legendi ſtudioſior, intenta operi, verecunda ſermone, ſolita bene uelle omnibus. Hæc ille.

PRIMÒ igitur virgo Maria habuit in corde humilitatem: In cuius rei teſtimonium ancillam domini ſe vocauit cum ueraciter eſſet electa domina mundi: Regina cæli, mater filij Dei. Ecce, inquit, ancilla domini. Luc. 1. Propterea in ſuo cantico de cæteris uirtutibus ſuis tacens, de ſola ſua humilitate ancillæ ſuæ, ſuppleille, qui ex me carnem ſumere vo-

re voluit. Et ideo Hieronymus 3. parte Epiſtolarum ſuarũ Epiſtola. 85. dicit, quòd maluit Deus, de beata Maria incarnari propter eius humilitatem quàm propter quamcunque aliam virtutem. Item Bern. ſuper Miſſus eſt, Homi. 4. exponens illud verbum. Ecce ancilla domini, dicit ſic, humilitas reſpondet, vt ſedes gratiæ præparetur. Dei mater eligitur, & ancillam ſe nominat. Non magnum eſt eſſe humilem in abiectione, magna verò prorſus, & mira virtus humilitas honorata, hæc ille. Debemus itaque hanc virginis cordialem humilitatem pro poſſe imitari, pariter, & filij ſui ſecundum, quòd ipſe nos admonet Mat. 11. di. Diſcite a me, quia mitis ſum, & humilis corde. Sed profecto vt dicit Auguſt. in ſer. de aſſumptione, exponens illud verbum Lucæ 1. Reſpexit humilitatem ancillæ ſuæ, multi videntur in conſpectu hominum humiles eſſe, ſed eorum humilitas a domino non reſpicitur. Si enim veraciter eſſent humiles, non ab hominibus vellent laudari, nec in hoc mundo, ſed in Deo ſpiritus eorum exultaret. Hæc ibi.

SECVNDÒ virgo Maria habuit in ore taciturnitatẽ. Vnde Bernar. in quodam Sermone de eadem virgine, qui incipit. Signum magnum apparuit in cælo, loquens de taciturnitate eiuſdem virginis, dicit ſic: Pudibunda fuit Maria, ex euangelio id probamus. Vbi enim aliquando loquax vbi præſumptuoſa fuiſſe videtur? Foris ſtabat quęrens loqui filijs, nec materna auctoritate, aut Sermonem interrupit, aut habitationem intrauit in qua filius loquebatur. In omni denique textu quatuor euangeliorum, ſi bene meminimus non niſi quater Maria loquens auditur. Primò quidem ad Angelum, ſed cum iam ſemel atque iterum eam allocutus fuiſſet. Secundò ad Elizabeth, quando vox ſalutationis eius Ioannem ſaltare fecit in vtero. Tertiò ad filium cum iam eſſet annorum 12. quòd ipſa, & pater eius dolentes quæſiſſent eum. Quartò in nuptijs ad filium, & miniſtros. Et is quidem ſermo certiſſimus iudex ingenitę manſuetudinis, & verecundię virginalis fuit. Aliorum quippe verecundiam reputans ſuam ſuſtinere non valuit, defectũ vini diſſimulare non potuit. Vbi ſanè a filio increpata tanquàm mitis, & humilis corde, nec illi reſpondit non tamẽ deſperauit, ſed miniſtros facere qđ eis diceret admonuit.

Hæc

Hæc ibi. Item patet eius taciturnitas in hoc quòd non legitur reſpondiſſe aut locuta fuiſſe paſtoribus paruulũ ſuũ adorantibus. Item neque magis cum muneribus venientibus. Item neque ſancto Symeoni quando ei dixit. Tuam ipſius animam &c. De ea nempe legitur Lucæ 2. quòd ſolum conſeruabat omnia verba hæc conferens in corde ſuo. Fuit ergo velox ad audiendum, ſed tarda ad loquendum. Item vt idem Ber. ubi ſupra. Multotiens Maria filium audiuit non modo turbis in parabolis loquentem, ſed & diſcipulis ſeorſum regni miſteria reuelantem, vidit miracula facientem, vidit denique in cruce pendentem, vidit expirantem, vidit reſurgentem, vidit, & aſcendentem, & tamen in his omnibus vox turturis verecundiſſimæ virginis non memoratur audita. Hæc ille. Per hæc ergo inſtruũtur verę virgines pauca loqui, quia in multiloquio non deeſt peccatũ. Vnde Hieronymus 3. parte Epiſtolarum ſuarum. Epiſtola 22. ad Cellantiam ſcribens dicit ſic. Sermo tibi ſit in omnibus modis moderatus, & parcus, & qui neceſſitatẽ loquẽdi magis indicet quàm voluntatem, diu ante conſidera quid loquendum ſit, ne quid dixiſſe pęniteat. Hæc ille.

Tertio virgo Maria habuit in opere ſancto aſſiduitatem. De ea enim dicit idem in prædicto Sermone, Signũ magnum, &c. quòd tempus, & horas ſic diſcernebat, quòd mane vſque ad tertiam orationi vacabat, a tertia vſque ad nonam texebat, vel nebat ad cultum templi, nona autem iterum orationi inſtabat, donec Angelus veniebat, de cuius manu cibum ſumebat, cibum vero quem cum alijs virginibus ſumebat. Ecce quomodo tempus expendebat. Sic & ſanctimoniales, & Chriſti ſponſę debent poſt diuinas laudes alicui exercitio manuali intendere, ne ocio vacantes facilius tententur a dæmone. Ita enim conſulit Hiero. & recitatur de conſe. diſt. 5. Nunquam ſemper, inquit, aliquid boni facito vt diabolus inueniat te occupatum. Neque quis facile capitur a tentatore qui alicui bono vacat exercitio. Hæc ille. Patet ergo qualiter beata Maria habuit tres prærogatiuas virginum. Vel dic quòd virginitas huius virginis ſanctiſſimæ habuit tres ſpeciales pręrogatiuas. Prima quia fuit virgo integra. ſ. corpore, & mente. Alię autem virgines, & ſi habeant integritatẽ carnis, paucę tñ habẽt integritatẽ

mentis.

mentis. Secunda quia ipſa fuit quę primò virginitatem ſuã Deo dedicauit, ut ſępius dictum eſt in præcedentibus. Tertia quia habuit virginitatem transfuſam. Multæ enim ſunt bonæ, & honeſtę virgines quæ neminem concupiſcunt, nihilominus de facili cõcupiſcuntur. Secus autem de hac virgine ſanctiſſima. Quamuis enim fuerit corpore pulcherrima tamen a nullo potuit vnquam concupiſci, eo quòd eius virginitas in alios ſe transfundebat, & in eis illicitos motus extinguebat. Et ſic patet &c.

SECVNDÒ principaliter dico, quòd virgo Maria habuit ṗrogatiuas cõiugatarũ mulierũ ꝙ ſũt tres, videlicet.

Carnis integritas.
Vteri fęcunditas.
Prolis bonitas.

PRIMA igitur prærogatiua quam poſſunt habere mulieres in matrimonio exiſtentes eſt carnis integritas, ita vt ſint coniugatę & tamen coniugio nõ utantur, ſicut patuit de beato Alexio, & vxore eius. Itẽ de beata Cæcilia, & Valeriano ſponſo ſuo. Itẽ de beata Vrſula. Itẽ de beato Eduardo Anglorũ Rege, & ſpõſa ſua, & ſic de aliquibus alijs. Hãc aũt prærogatiuã pleniſſime habuit virgo Maria quæ copulata fuit coniugio cum Ioſeph, & tamen intacta permanſit.

SECVNDA prærogatiua mulierum coniugatarum eſt uteri fęcunditas. Sunt enim mulieres coniugatę quæ carent prole quia non ſunt fęcundę, ſed ſteriles. Beata aũt Maria ſimul cum virginitate fuit fęcunda, & fętu plena, quod quidem nulla alia mulier habuit. Propter quod Sedulius de ea loquens dicit. Gaudium matris habens cum virginitatis honore, nec primam ſimilem uiſa eſt, nec habere ſequentem.

TERTIA prærogatiua mulierum coniugatarũ eſt prolis bonitas. Sunt.n. multę mulieres coniugatę fæcunde, & abundantes in prole, ſed paucę ſunt quæ habeant prolem bonã, & benè morigeratã. Propter quod dicit ſapiens Eccl. 16. Ne iocunderis in filijs impijs ſi multiplicentũ. Melius eſt enim unus timẽs Deum quàm mille filij impij Et vtile eſt mori ſine filijs, ꝙ relinquere filios impios. Deus ergo facit magnam gratiam exiſtentibus in matrimonio qñ dat eis prolẽ bonã. Hãc aũt gratiã, & prærogatiuã ſingulariſſimè

habuit virgo Maria quæ genuit ſanctum ſanctorum. Proles enim aliarum matrum eſt ſemper pura creatura, & frequenter mala, vt dictum eſt. Sed proles huius magiſtri eſt Deus, & homo ſanctiſſimus. Tantum ergo diſtat inter prolem huius virginis, & prolem aliarum cõiugatarum quàm inter Deum, & hominem.

Tertiò principaliter dico quòd virgo Maria habuit prærogatiuas viduarum quæ ſunt tres, videlicet.

Libertas contemplationis,
Sublimitas conditionis,
Honeſtas operationis.

Prima igitur prærogatiua viduarũ eſt libertas contemplationis. Vnde Apo. 1 Tim. 5. Quæ verè uidua eſt, inſtet obſecrationibus, & orationibus die ac nocte. i. omnibus horis ad hoc oportunis. Viduę ergo habent maiorem libertatem vacandi cõtemplationi q̃ coniugate quæ habent viros quibus parãdum eſt Propterea de Iudith quæ fuit ſpeculum viduarum legitur eiuſdem 8. ꝙ fecit ſibi in ſuperioribus domus ſuæ ſecretum cubiculum. i. ad orandum, in quo cũ puellis ſuis clauſa morabatur. Itẽ de Anna prophetiſſa legitur Luc. 2. ꝙ non diſcedebat de templo ieiunijs, & obſecrationibus ſeruiens die ac nocte. Hanc aũt prærogatiuam libertatis incõtẽpiãdo habuit eccellẽtiſſimè virgo Maria, vtpote qua ſe totaliter orõni, & obſecrationi dedicauerat.

Secunda prærogatiua viduarum eſt ſublimitas conditionis. Sũt. n. cæteris paribus, ſublimioris, cõditionis, q̃ coniugatę. In cuius rei ſignũ debetur eis altius præmiũ in cęlo. Nã ſecundũ Hiero. 1. parte Epiſtolarũ ſuarũ. Epiſtola 5. contra Iouinianũ ſcribens dicit, ꝙ virginitati debetᵉ fructus cẽteſimus, viduitati ſexageſimus, matrimonio trigeſimus. Propterea Apo. 1. Cor. 7. Cõſulit in viduitate tanq̃ in meliori bono permanere, & potiſſimè vbi non ſubeſt periculũ incontinẽtiæ ita di. Dico non nuptis, & viduis bonũ eſt illis ſi ſic permanſerit ſicut, & ego. ſ. in bono continentiæ. Hanc ſimiliter pręrogatiuã ſublimis conditionis habuit excellentiſſimè præ cæteris viduis virgo Maria maximè cum virginitatem illibatam ſeruauerit, cui debetur fructus centeſimus ut prius di. eſt.

Tertia pręrogatiua viduarũ eſt honeſtas operationis. Quæ

Quę enim ve.ę viduę ſunt,ſolent ſe certis horis occupare alicui honeſte operationi. Vnde 3.Reg. 17.legitur de quadam muliere vidua, q colligebat ligna ad decoquendum pané,vnde ſuſtentatus fuit Helias propheta domini.Similiter Apo 1.Tim 5.dicit ſic. Si qua vidua filios aut nepotes habet,diſcat primum domum ſuam regere,& mutuam vicem reddere parentibus, videlicet eos alendo qui ſe aluerunt,ſicut ciconia dicitur parētibus ſuis ſenio confectis miniſtrare.Ex p̄dictis ergo auctoritatibus,patet q viduę debent honeſtis operationibus vacare.Hanc aūt prærogatiuā honeſtæ operationis habuit multo excellentius uirgo Maria q̄ cęterę viduæ.Operabatur.n.manibus ſuis ét,cum vidua facta eſſet,vt haberet, vnde tribueret neceſſitatem patienti,ſecundū illud Prouer.31.manum ſuā extēdit ad pauperé, & digiti eius apprehéderet fuſum,videlicet manibus operando . Patet ergo qūo Dei Genitrix virgo habuit ſingulariſſimo mō prærogatiuas virginū, coniugatarū,atque viduarum. In cuius figura legitur de ea,Prou.31.Sub noie mulieris fortis.Multæ filiæ congregauerunt diuitias.i.multas p̄rogatiuas,tu vero ſupple Maria,ſupergreſſa es vniuerſas. Ex quo igitur tot,& tantis regina virginum dotata eſt prærogatiuis dignum eſt,& iuſtum vt eam præ cæteris ſanctis veneremur,& colamus. Studeamus igitur eidem ob reuerentiam tantarum prærogatiuarū ſemel angelicū eulogium mente deuota offerre ad componendum ſibi coronā de roſis ſpiritualibus,quatenus ipſa nobis impetret coronā de roſis cæleſtialibus

POSTQVAM diffuſę oſtenſum eſt qūo virgo Maria coronata fuit roſa prærogatiuæ ſingularis.Nunc reſtat oſtendere qualiter fæmineū genus dicta roſa coronari valeat. Pro quo diligenter eſt notandum., quòd in hac roſa prærogatiuæ inueniuntur tria folia ſecundum, quod in mulieribus triplex reperit̄ p̄rogatiua ſingularis vltra uiros, videlicet.

Compaſſionis. Deuotionis. Dilectionis.

PRIMVM igitur folium prærogatiuæ mulierum dicitur compaſſionis.Eſt enim mulier naturaliter compaſſiua. Ad hoc.n.ſexus conditio eam inclinat. Propterea ſecundū Iſidorum mulier dicitur a mollitiæ. Vel mulier quaſi mollis aer eo q de facili reſoluitur per compaſſionem, & pieta

tem. Iuxta quod eſt notandum, ꝙ mulier plus compatitur tribus generibus perſonarum quàm uir, uidelicet.

Egenis. Infirmis Deſolatis.

PRIMÒ igitur egenis, & pauperibus plus compatitur mulier q̃ uir. Propterea dicit ſcriptura Eccl. 36. Vbi non eſt mulier ingemiſcit egens eo, ꝙ tunc cõiter negatur ſibi eleemoſyna. Vnde Tren. 4. mulieres uocantur miſericordes. Et de hoc habemus hyſtoriam in ſacra ſcriptura, ſicut patet 3. Reg. 17. de Helya quem tpe famis non miſit dñs ad uiros potentes, & diuites, ſed ad pauperculam mulierem uiduã, dicens ei. Vade in Sareptã Sydonię. Præcepi.n. ibi mulieri uiduæ ut paſcat te. Cum ergo ad eam ueniſſet uir Dei, illa fecit ei ſubcineritium panem de eo quod parum habebat, & de modica farina. Ecce compaſſio pauperculę mulieris ad egenum. Sed forſan dicit aliqua mulier. Certè ego libẽter daré egenis eleemoſynã, ſed nõ do, q a virũ habeo auarũ q hoc prohibet, quale igĩ cõſil ũ. Ad hoc rñdẽt doctores ꝙ cões, & modicas eleemoſynas põt facere uxor irrequiſito marito. Quis ubi ille prohiberet, intelligẽdũ eſt de notabilibus eleemoſynis, & non de paruis. Vbi aũt ſpecialiter prohiberet paruas eleemoſynas ſicut, & magnas cum tñ abundet ei non tenetur obedire uxor, & præſertim ubi ſubeſt neceſſitas ex parte petentis eleemoſynam, quinimmo in tali caſu ipſa tenetur dare. Et ad hoc propoſitum facit hyſtoria quæ habetur 1. Reg. 25. ubi legitur, ꝙ cum Nabal uir diues ualde, ſed auarus ſummè negaſſet alimenta ſeruis. Dauid laboranti famę in deſertis locis cũ fugeret a facie Saul. Abigail uxor dicti Nabal cucurrit poſt ſeruos Dauid eis alimenta multa, ignorante uiro ſuo Nabal. Et de hoc laudatur. Quod ergo illi tunc licuit, etiam licet cuicunque alteri uxori in caſu ſimili, & præſertim ſi domus abundat.

SECVNDÒ mulier naturaliter plus cõpatitur infirmis, & ęgrotis q̃ uir, & maiorem curam de talibus cõiter gerit q̃ uir. Et de hoc hyſtoriam habemus 3 Reg. 17. ꝙ ubi legĩ, ꝙ quædam mulier mater familias unicum filium habuit. Quem uidens grauiter ęgrotantem, ſtatim commendauit eum præcibus Helyæ quia caſu in domo eius tũc uenerat. Sed ut maius, & euidentius eſſet miraculum, permiſit dñs dictum puerum mori, quem poſtea ad preces Helyæ reſuſcitauit.

ſcitauit. Similiter legitur 4. Reg. 4. q̀ cum quidã egreſſus eſſet ad patrem ſuũ ad meſſores,& dixiſſet patri. caput meũ doleo, ait pater ſeruo ſuo. Tolle puerũ, & duc eũ ad matrẽ ſuam. Quod cũ feciſſet, poſuit eũ mater ſuper Genua ſua, vſq; ad meridiem,& mortuus eſt. Quo viſo illa cum oĩ diligentia cucurrit ad Helyſeum prophetam habitantem in monte Carmeli, rogatura pro filij ſuſcitatione. Item Mat. 15. legitur, de muliere Chananea, q̀ ex compaſſione quam habebat ad filiam ſuam dæmoniacam clamabat ad dñm dicens. Miſerere mei dñe fili Dauid filia mea male a dæmonio vexatur. Cæterum Io. 11. legitur, q̀ Maria Magdalena, & Martha videntes fratrem ſuum Lazarum grauiter ęgrotare, nec arte medicorum poſſe medelam recipere ex naturali cõpaſſione,& fraternali charitate motę miſerunt nuncium ad dñm dicentes. Ecce quem amas, infirmatur. Patet ergo ex iſtis hyſtoriis, q̀ mulieres naturaliter cõpatiunt infirmis,& ęgrotis, etiam plusq̃ uiri, quia talia non leguntur de uiris. Et pp hoc plerunq; eſt magnis hoſpitalibus ſtatuũtur mulieres religioſę ad mirandum,& humanitatis obſequia infirmis quibuſcunque præſtandum, ſicut patet in domũ Dei, apud Pariſiẽ. Itẽ in Magdalena apud Rothomagũ.

Tertiò mulier eſt magis propitia,& idonea propter innatam benignitatẽ ad conſolandũ deſolatos,& meſtos q̃ vir qui plerunque durus eſt verbo, & ſermone. Hanc aũt conſolationem per maximè debet vxor exhibere marito cũ viderit eum triſtem aut deſolatũ. Vnde Chriſo. ſuper 10. Hom. 60. ad propoſitum loquitur dicens. Debet vxor virũ perturbatum lęnire, admonereq; ſuperfluas eius,& moleſtiores cogitationes abſcindere,& deponere, admonereque vt dimittat quaſcunque moleſtias e foro domũ tulerit. Itẽ idem poſt pauca. Nihil, inquit, potentius muliere bona ad inſtituendum, & informandũ uirum quodcũque voluerit. Neque. n. tam leuiter amicos, neque magiſtros, neq; principes patietur uir, ut coniugẽ ſuã admonentẽ atq; conſulentem. Habet. n. uoluptatem quandam admonitio, & conſolatio uxoria, cum plurimũ amet cui conſulit. Multos poſſum afferre viros aſperos,& immites, per vxores mites,& manſuetos redditos. Hæc ille. Patet ergo qualiter ſe debeat habere uxor ad maritũ deſolatũ aut triſtitia affectum. Circa

hoc ergo repræhenſibiles valde ſunt illę mulieres quæ deſolatos triſtes maritos, triſtiores faciunt, & reddũt, & quaſi in deſperationem inducunt, multa illis improperãtes, & ſuper dolorem vulnerum ſuorũ addentes, & dicentes. Vos eſtis miſerabilior totius ciuitatis. Si patimini bene factum eſt. Gallie, il eſt bien employe, non plango vos, quinimmo magnum damnum eſt, ꝙ non peius accidit uobis. Vtinam nunq̃ vidiſſem, vos, & ſimilia. Tales aũt vxores imitantur vxorem Iob quæ non cõpaſſa ſancto viro ſuo ſupra modũ a diabolo afflicto, verbis, & ſignis inducebat eum ad impatientiam dicens ei. Adhuc permanes in ſimplicitate tua.i. in ſtoliditate. Benedic. Deo.i. Maledic. & morere. Iob. 2. Itẽ tales imitantur uxorem Thobię ſenioris quæ uidens virũ ſuum Thobiam cæcitate percuſſum ait illi. Manifeſtæ vana eſt ſpes tua, & eleemoſynæ tuæ mõ apparuerũt, atq; his, & alijs huiuſcemodi verbis exprobrabat eũ. De talibus ergo vxoribus bene loquitur ſcriptura. Prou. 19. Tecta iugiter per ſtilantia litigioſa mulier. Et eiuſdem 21. Melius eſt habitare in terra deſerta, q̃ cum muliere rixoſa, & iracunda. Attendant ergo mulieres, ꝙ ſi Paulus Col. 3. prohibeat viris ne ſint amari ad uxores ſuas, multo minus debẽt ipſæ uxores eſſe amarę ad uiros ſuos, utpotè quibus Deus, & natura indiderunt innatum benignitatem, & dulcedinem etiam in uerbo. Caueant ergo ne degenerent &c.

SECVNDVM folium prærogatiuæ mulierum dr̃ deuotionis. Sunt.n. mulieres ut in pluribus uiris deuotiores ſiue orando, ſiue loca ſacra frequentando, ſiue etiam ſacramenta ſuſcipiendo. Multę.n. ſæpe confitentur, & cõicant præſertim in præcipuis ſolennitatibus, & feſtis, vbi pauci admodum uiri id faciunt. Quis ergo de communi lege mulieres ſint uiris deuotiores probatur tripliciter, videlicet.

Auctoritate. Ratione. Exemplaritate.

PRIMÒ quidem auctoritate beati Greg. qui ad beatã virginem loquitur dicens, Ora pro populo, intercede pro deuoto fęmineo ſexu. Aliquæ autem addunt tibi. Nec forſan abſq; rõne, quia ſexus fęmineus, vr̃ deuotior ad beatã virginem, q̃ ſexu maſculinus, & hoc ad ſenſum videmus. Nã frequenter mulieres in eccleſia cum ſoluuntur diuina tenent, & dicunt roſaria ſua deuotè ubi uiri plerunque aut

dormi-

dormitant aut confabulant, aut velut muti tacent. Itē multę mulieres ex laudabili cōſuetudine ieiunant ſingulas vigilias feſtorum beatæ uirginis, ubi multi viri vix ieiunant vigiliam ſuæ ſacratiſſimę Aſſumptionis, cum tñ hoc ſit in præcepto vt patet extra de obſeruatione ieiuniorum cap. ex parte veſtra. Sunt etiam nonnullę quæ ex deuotione, aut uoto ieiunant omni ſabbato ad reuerentiam dictę virginis. In quibus omnibus relucet deuotio earum ad Chriſti matrem. Sunt tamen nonnullę quæ credentes magnum famulatum exhibere filio, & matri, volunt ceſſare ab omni opere manuali in die Sabbati, & præſertim ab hora meridiana, & deinceps, iudicantes illos peccare quos tunc vidēt operari quæ in tantam veſaniam, & propter uiam cadunt, vt dicant prædicatores, dicētes licere operari poſt meridiē diei Sabbati ſicut aliis diebus non feriatis hæreticos, & Xp̄i ferè Mariæ inimicos. Contra igitur hmōi indiſcretam, & pernicioſam deuotionem talium muliercularum conſtanter latrare debent ſinguli prædicatores, pariter, & eccleſiæ paſtores, ne ſub prætextu deuotionis introducatur ſuperſtitio, & hæreſis. Ad quod facit c. peruenit de conſec. diſt. 3. ubi loquitur Greg. dicēs. Peruenit ad me quoſdam peruerſi ſpiritus homines praua inter uos aliqua, & ſanctæ fidei aduerſa ſeminaſſe, ita ut die Sabbati aliquid operari prohiberent quos quid aliud niſi ante Chriſti prædicatores dixerimus, qui ueniens diem Sabbati, atque dominicum, ab omni opere faciet cuſtodiri, hæc ibi.

SECVNDÒ probatur intentum, videlicet, ꝙ mulieres cōiter ſunt deuotiores viris, & hoc tali ratione illę perſonę ſunt cōiter deuotiores, quæ ſunt magis recollectę, & quæ habent minorem materiā vagandi, ſicut patet de viris clauſtralibus. Sed ſic eſt de mulieribus in ordine ad uiros. Mulieres. n. cōiter domi ſedent curā familiæ gerentes periter, & rerum domeſticarum. Et ut dicit Apo. 1. Cor. 14. Siquid volunt mulieres diſcere, domi uiros ſuos interrogēt q. d. ꝙ non decet eas hinc inde uagari. Propterea idē Apo. 1. Tim. 5. ualde reprobat illas mulieres quæ uacantes ocio diſcunt circuire domos, quæ ēt non ſolum ocioſè ſunt, uerum etiā uerboſè, & curioſe, loquētes quę nō oportet. Hæc Paulus.

TERTIÒ probatur, ꝙ mulieres ſint deuotiores uiris, &

hoc exemplaritate.i. exemplo harum ſciẽtiarum mulierũ quæ Chriſto fuerunt deuotiſſimę. Quamq̃ enim Chriſtus quoſdam dum hic uiueret uiros gratos inuenerit nunquã tamen tam conſtantem, & tam perſeuerantem deuotionẽ in Apoſtolis ſuis inuenit, q̃ tam in mulieribus ſibi deuotis. Hæ ſunt enim quæ ipſum per patrias prædicantem ſequebantur miniſtrãtes ei de facultatibus ſuis ut legitur Lucæ 8. & Mar. 15 Item hę ſunt quæ eum pendentem in Cruce fugientibus diſcipulis comitabantur Mat. 28. Similiter hę ſunt quæ mortuo corpori ſepulto unguenta aromatica parauerũt. Cæterum hę ſunt quæ nec tenebroſè noctis caligine, nec militum armatorum furioſa ſeuitia terrebantur. Ita ut Chr̃s de ipſis meritò dicere poſſit illud Boetij uerbũ has autem nullus potuit peruincere terror ne noſtrum comites proſequerentur iter. Et ideo præ uiris omnibus ipſe Chriſtus huic ſerui primum ſuę reſurrectionis nunciauit triũphum, ſciens q̃m ſuper omnem gratiam eſt gratia mulieris, iuxta illud Eccl. 26. Gratia ſuper gratiam in muliere ſancta, & pudorata. Patet ergo q̃ deuotę fuerunt mulieres ad Chriſtum. Olim etiam ualde deuotæ fuerunt rebus diuinis, ſicut patet Exod. 35. ubi legitur, ꝙ cum fabricaretur tabernaculum domini, mulieres ad ipſum ornandum mente promptiſſima atque deuota obtulerũt armillas, & in aures, anulos, dextralia, & ſimilia, quibus ad ornatum corporis prius uti ſolebant Item conſequenter ibi additur, quòd dederũt iacinctum, purpuram, & hm̃oi quæ neuerant.i. fiauerant proprijs manibus, & hoc totum ad decorandum dictum tabernaculum. Hac aũt bonas mulieres hodiè immitantur illę bonę Catholicæ mulieres quę ex deuotione largiuntur eccleſijs de operibus manuum ſuarum, ut pote albas mappas pro altaribus cooperiendis, &c. ad uſum eccleſiæ neceſſaria. Ex his ergo, & ſimilibus patet mulieres in multis uiris deuotiores.

Tertium folium roſæ prærogatiuæ mulierum dr̃ dilectionis. Sunt enim mulieres faciles ad diligendum tam actiuæ, q̃ paſſiuæ. Sicut ergo non eſt ira ſuper iram mulieris, ut habetur Eccle. 25. Ita poteſt dici, quòd non eſt dilectio, ſuper dilectionem mulieris. Pro quo notandum, quòd mulieres debent diligere tribus modis, uidelicet.

Sin-

Sinceraliter. Realiter. Perſeueranter.

PRIMÒ igitur &c. Diligere autem aliquem ſinceraliter eſt ipſum diligere propter debitum finem, ita q; non admiſceatur tali dilectioni carnalis aut uitioſa dilectio. Prout Aug. in regula ad fratres loquitur dicens. Non autem carnalis, ſed ſpiritualis inter uos debet eſſe dilectio. Talem autē ſpiritualem dilectionem mulieres debent habere, & pręſertim ad extraneos uiros ita ut diligant eos in domino tantum. Tunc ergo mulier ſincerè diligit aliquem quando eū diligendo nō vellet ſcienter Deum offendere etiam uenialiter, ſed malet a tali dilectione ceſſare, q̃ ipſum diligendo peccare. Item tunc ſincerè diligit uxor uirum ſuum, quando affectu materiali ipſum diligit nec uellet per actum matrimonialem Deum offendere. Item tunc mater ſincerè diligit filios ſuos, quando plus diligit eorum animam quàm carnem, uel ſpiritualem ſalutem q̃ corporalem. Ad uidendum ergo quando hmōi dilectio ſit ſincera, & quando non eſt notandum ſecundum Aug. Homil. 38. q; multiplex eſt amor licitus, ſed non quælibet ſincerus. Primus eſt amor coniugalis, qui ſi non ponatur aliud uirtuoſus non eſt maximè cum ſit cōmunis pecoribus, & paſſeribus. Secūdus eſt amor filiorum, qui ſimiliter uirtuoſus non eſt, ſi ibi fiat ſtatus. Non enim, inquit, Aug. laudandus eſt qui amat filios ſuos quia ſerpentes, Leones, & Lupi amant filios ſuos, ſed tamen uituperandos, eſt qui eos non amat, quia qui non amat filios ſuos a beſtijs, & ſerpentibus uincitur. Tertius, eſt amor genitus per communicationem, & mutuam frequentationem, qui etiam uirtuoſus non eſt, ſi non aliud addatur. Eſt enim, inquit, ipſe Aug. iſte amor conſuetudinis, & non rationis, qui etiam inter pecora inuenitur. Nam ſi duo ęqui aliquanto tempore ſimul paſcantur inuitè ab inuicem ſeparantur. Si enim dum in uia ſunt conſtituti unus præcedat, ſtatim alter ſequitur, & feſtinat deſiderans coniugi amico ſuo, ita ut uix tegatur a ſeſſore ad quem cum peruenerit conquieſcit. Quartus eſt amor propinquorum qui eſt proprius hominum. Et talis amor debet eſſe gratuitus. Non enim, inquit, Aug. propterea debes amare amicū, ut aliquid tibi præſtet. Quia ſi propterea illum amas ut præſtet tibi pecuniam uel aliquod commodum temporale

non

non illum amas, ſed illud quod tibi præſtat. Amicus ergo gratis amandus eſt propter ſe, & non propter aliud niſi forſan propter Deum. Hæc ex Aug. vbi ſupra licet truncate, quia textus prolixus eſt. Patet ergo quando aliqua dilectio eſt ſincera, & perfecta, & quando non. Hanc ergo ſinceram dilectionem habeant mulieres ſi virtuosè velint repreſentari in conſpectu Domini.

SECVNDÒ mulieres debent diligere realiter, quæ diligenda ſunt, ita ſcilicet, vt tempore, & loco manifeſtent facto, & opere ſuam dilectionem, ſiue temporaliter iuuando iuxta poſſibilitatem ſuam neceſſitatem habentes, ſiue benignè conſolandos, & huiuſmodi, quia, vt dicit Greg. in quadam homi. Probatio dilectionis exhibitio eſt operis. Præcipuè autem debent mulieres diligere caſtè, tamen, & decenter viros ſuos. In cuius rei ſignum ponitur in die Nuptiarũ anulus in quarto digito a police manus ſpõſæ, eo ꝙ ſicut a dicto digito ꝓtẽdit vena vſq; ad cor ita ẽt dẽt eſſe dilectio cordialis, & vera vxoris ad virũ. Itẽ dictũ anulus ꝑ ſuã rotunditatẽ deſignat, ꝙ dicta dilectio dẽt fine carere, ſaltẽ ante mortẽ. Itẽ præcioſitas materię ipſius anuli deſignat excellentiã dictę dilectionis inter cõiuges. Propterea Apo. Ti. 2. admonet mulieres diligere viros ſuos. Sup quo dicit Chryſ. Ho. 4. ꝙ præcipuum pacis domeſticę atq; omnium bonorum fundamentum eſt, ſi vxor per omnia ſit cõſentiens viro ſuo. Nam vbi hoc fiet nihil triſte contigere poterit. Quo enim pacto cum caput corpori connexum ſit atq; coniunctum, vlla ibi diſſenſio poterit exoriri. Neceſſario profecto omnia tunc ſunt in pace. Nihil igitur hac re maius nihilque magis neceſſarium. Verum hoc præſtat pecunijs ingenuitate, atq; potẽtia, & cæteris omnibus longè eſt. Deinde poſt pauca, dicit quòd mulier, quæ virum ſuũ contemnit, etiam rei domeſticę negligens erit. Hæc ibi, ſed forſan dicet aliqua mulier. Certè ego diligo bene maritũ meum, quia habeo pulchrũ tempus cum eo. Ille enim diues eſt, & ſatis habet pro ſe, & me. Sed audiat talis Aug. de verbis Domini. ſer. 29. dicentem. Si vxor amat maritum, quia diues eſt, non eſt caſta. Non enim maritum amat, ſed aurum mariti. Si autem maritum amat, & nudum amat, & pauperem amat. Si enim propterea amat, quia diues eſt,

quid

quid ſi quomodo ſunt caſus humani proſcribatur ſubito egens remaneat. Renunciat illi forte, q a quod amabat, non maritus erat, ſed res eius. Si autem verè maritum amat etiam pauperem plus amat, quia cum miſericordia amat. Hæc ibi. Forte quęret maritus quomodo poterit cognoſcere de vxore ſua, quia verè eum amat. Ad hoc reſpondet Chryſ. in opere imperfectò Homil.43. dicens, ꝙ plena, & perfecta dilectio vxoris ad virum cognoſcitur his modis. Vxor, inquit, neminem debet æſtimari ſapientiorem viro ſuo. Et quamuis alter ſit ſapientior, tamen illum ſapientiorem uiro ſuo intelligere non debet. Item vxor neminẽ debet æſtimare fortiorem viro ſuo. Et quamuis alter ſit eo fortior, non tamen debet vxor eum intelligere fortiorem viro ſuo. Item vxor neminem debet æſtimare formoſiorẽ viro ſuo. Et vbi fuerit aliquis eo formoſior, tamen coram oculis uxoris, ille alter formoſior non debet apparere. Perfectum enim odium perfectus amor rerum iudicium non cognoſcit. Vt puta ſi perfectè odias aliquem, qualiacunque fuerunt apud illum tibi duplicent, ſiue quæ dicit, ſiue quę agit, Et quamuis interdum bona ſint mala, tamen tibi videntur. Similiter ſi perfectè aliquem amas, quæcunq; ſunt apud illum placent tibi, ſiue quæ loquitur, ſiue quæ agit, & ſi mala ſunt bona tamen tibi videntur. Ergo vxor ſi videns aliquem dixerit, utrum vir meus talis eſſet, iam amor eius minus habet aliquid de perfecto amore. Et pro quanta parte amplius laudauerit aliquid in altero viro quam in ſuo tanto dilectio eius minor eſt ad virum ſuum. Hæc ibi in forma. Patet ergo quomodo vxor debet maritum ſuum veraciter diligere. Sed pręfectò multę ſunt vxores, quæ multa ſigna dilectionis oſtendunt ad maritos ſuos, cum tamen veraciter eos non ament. Huiuſmodi enim ſunt mulieres adulteræ, quæ, vt abſcondant malitiam ſuam, & ne eas ſuſpectas habeant viri ſui illis multipliciter applaudunt, arrident, & interdum mala loquuntur de amatoribus ſuis. Item huius generis ſunt illę mulieres curioſè, & vane, quæ volentes impetrare a viris ſuis tunicam, aut aliquid ſimile verbis amatorijs, factis, & ignis ad ſui amorem alliciunt, vt ſatisfaciant voluptatibus ſuis. Sunt autẽ, & aliæ vxores prioribus priores, quæ ſub palliato amore procu-

rant

gant mortem virorum ſuorum, orte odio, aut magis auaritia ad hoc inductè. Nam, vt habetur. ff. de donationibus inter virum, & uxorem. l. ſi ſtipulata, & ſimiliter. C. de donationibus ante nuptias. l. ſi a ſpōſo, genus mulierum eſt amatiſſimū. Hiſtoria ad hoc manifeſta eſt de Dalida vxore Sāpſonis, quæ accepta multa pecunia a Philiſteis prodidit, & tradidit virum ſuum manibus eorum occidendum. Iud. 16. Item refert Valerius Maximus. lib. 2. ꝙ Romæ quędam ancilla accuſauit ſeu potius denunciauit centum, & octoginta matronas, quæ viros ſuos clādeſtinis inſidijs veneno peremerunt, quæ pateſacto ſcelere per Senatum capitali iudicio damnatę extiterunt. Propterea bene dicitur. ff. in infortiato de teſtamentis. l. qui teſt. §. mulier, ꝙ mulieres ſunt falſę fragiles, & corruptibiles. Cautus tñ ſit lector ne occaſione dictorū nimiū exacerbet ſtatum mulierum, non enim inde emendarētur, ſed potius ſcandalizarentur. Cautus ēt ſit ne eas nimiū collaudet ne inde in ſuperbiā erigant, ſed vtrobiq; mediū teneat, & linguā ſuam a nimio coherceat.

Tertiò mulieres debent diligere perſeueranter. Multi enim ſunt vtriuſq; ſexus homines, qui de dilectione facilè conuertunt ad odia. Sed talium dilectio non eſt perfecta maximè cum ſcribatur Cant. 8. Fortis, vt mors eſt dilectio, immò fortior morte, quia morte nō ſuperatur, ſicut patet in illis qui amicos mortuos adhuc diligunt. Prouer. 17. Omni tempore diligit, qui amicus eſt. Et nota omni tempore, ideſt in aduerſis ſicut in proſperis, vel omni tēpore, ideſt poſt mortem ſicut in uita. Vnde Ber. ad Eugenium Papam. Olim, inquit, mihi inuiſceratus es, non mihi e medulis abſtraheris tam facile. Aſcende in cœlos, deſcende in abyſſos non recedes a me, ſequar te quocunque ieris. Amaui pauperem ſpiritu amabo diuitum. & pauperum patrem. Item Ruth. 2. legitur ꝙ Noemi vidēs gratiam, quā fecerat Booz ipſi Ruth nurui ſuæ in collatione ſpicarum dicit ei. Benedictus ſit Booz a Domino, quoniam eandem gratiam, quam ꝑbuerat viuis ſeruauit, & mortuis. q. d. Noemi. Booz multum dilexit virum meum Elymelech dum viueret, quem adhuc ſe probat poſt mortem eius diligere in hoc, quòd ob ipſius amorē alimenta nobis miniſtrat. Ecce quomodo dilectio fortior eſt morte maximè cū duret poſt mortem. Hoc

autem

autem ſingularius, & ad ꝓpoſitũ reſtat oñdere in ſexu mu liebri. Quãtũ.n durauerit dilectio aliquarũ mulierũ nõ ſolũ fideliũ, verũ.n ẽt gentiliũ ad viros ſuos ſequẽtia probant exẽpla. Nã de Penelope ferẽ, ꝙ expectauit abſentiã Vlyxis viri ſui. 20. annis, expers cuiuslibet virilis amoris alterius. Refert ẽt Martialis epigrãmatũ.l.2.de Arria cõiuge Perſei, ꝙ videns virũ ſuum proximũ morti arrepto eius gladio ipſa primũ ſe interfecit nolẽs poſt eũ viuere. Narrat ẽt idem Martialis epigrãmatũ.li.4.de Portia filia Cathonis, quę deſponſata fuerat Bruto. Hęc.n.cũ audiſſet virũ ſuum Brutũ ꝓprio Mucrone interfectũ, viuere nolẽs poſt eũ gladiũ, quo ſe interemerat, poſtulauit. Quẽ cũ famuli tradere noluiſſẽt prunas ardentes trãſglutiuit Similiter refert Hiero. prima parte Epiſtolarũ ſuarũ. Epiſtola.5.c.27. Et ſimiliter Virg.4. lib. Eneidos de quadã muliere, quæ dicebaẽ Dido, quæ poſt mortẽ viri ſui Sichei cõgregato multo põdere auri, & argẽti Affricã nauigauit, ibiq; urbẽ Carthaginẽſem cõdidit. Et cũ ab Hyarba rege Libio in cõiugiũ peteretur pauliſper, & doloſe diſtulit nuptias donec cõdidiſſet ciuitatẽ. Qua conſtructa extruxit Pirã in medio eius, & hoc in memoriã viri ſui Sichei in cuius medio ſemetipſum proiecit, & maluit ardere, quam ſecundo nubere. Hæc Hiero. refert etiam id eſt Hier. vbi ſupra de quadam alia muliere, quę dicebatur Arthemiſia, quę quamuis eſſet Regina Carię, Gallice dugrant cayre, & adhuc in flore iuuentutis ſuæ mortuo tamen viro ſuo, quæ Mauſolea dicebatur eum ſic amauit tanquam uiuere. Propter qđ fecit ſuper eius corpus ſepulchrũ mirę magnitudinis ac pulchritudinis cõſtrui. In tantũ, vt vſq; hodie oia ſepulchra præcioſa ex noie eius Mauſolea par.5.& nõ par.2. nuncupenẽ. Cæterũ ibidẽ narrat, quis ſupra, ꝙ apud Indos, qui habẽt plures vxores talis eſt cõſuetudo, ꝙ vxor chariſſima cũ marito defuncto crematẽ. Contendunt igitur hmõi uxores inter ſe de amore viri defuncti, & ambitio ſũma certantiũ eſt ac teſtimoniũ caſtitatis dignã morte decerni. Itaq; vitrix in habitu ornatuque priſtino iuxta cadauer accubat illud amplexãs, & deoſculãs, & ſuppoſitos ignes pudicitię laude contẽnes, puto quę ſic moriẽ, ſecũdas nuptias nõ requirit. Hie. Et prędictis igiẽ hiſtorijs patet quãtũ mulieres paganę dilexerũt viros ſuos ẽt mortuos. Multa tñ egerunt

runt in teſtimonium prædictæ dilectionis in quibus non ſunt imitandę, ſicut ex prædictis patet. Studeant ergo uxores fideles in amore caſto, & diſcreto uirorum ſuorum ſuperare mulieres infideles. Quod fiet ſi eos quantum decet dilexerunt in uita, in morte, pariter, & poſt mortem. In uita quidem benignè, & amicabiliter ad eos ſe habendo. In morte eos non deſerendo, ſed eis fideliter ſeruiendo, etiam non obſtante periculo mortis. Poſt mortem verò præces ad dominum pro eorum remedio fundendo, quia vt prædictũ eſt. Omni tẽpore diligit qui amicus eſt. Prou. 17. Adde, & quære verè amica eſt. Propterea in autenticis de nuptijs collatione 4. §. ſi autem tutelã, dicitur, ꝙ mulier quæ tranſit ad ſecundas nuptias negligit defuncti mariti memoriam. Vnde aliquę leges ciuiles dicunt mulierem nõ poſſe nubere infra tp̃s luctus, ꝙ eſt unus anni poſt mortem uiri, ut patet C. de ſecundis nuptijs l. 1. q̃ incipit ſi qua mulier. Vnde Apoſtolus Paulus licentiat eam ſecundas nuptias quotienſcũque uoluerit. Dicit. n. 1. Cor. 7. Dico in nuptis, & viduis bonum eſt illis ſi ſic permaneãt ſicut, & ego, ꝙ ſi non contineant nubant, melius eſt. n. nubere q̃ uri. Et Hiero. ad Geruntiam adoleſcentulã, inquit vidua quæ continere non poteſt potius maritum accipiat q̃ diabolum. Ad legem ergo allegatum reſpondetur, ꝙ intelligitur debito honoſtatis, & non neceſſitatis. In ſuper in hoc, ſicut, & in pleriſque alijs materijs leges ſeculares non dedignantur ſacros Canones imitari, vt patet extra de ſecundis nuptijs c. ſuper illa & c. cum ſecundum. Studeant ergo mulieres in pręſenti coronare animas ſuas Roſa prędictę triplicis prę rogatiuæ ſingularis, quatenus tãdem mereantur percipere Coronam Roſæ cæleſtialis. Quam nobis concedat &c.

SERMO QVINQVAGESIMVS TERTIVS *de Roſa Benedictionis.*

Coronemvs nos Roſis. Sapien. 3.

Qvadragesimanona Roſa Coronæ miſticalis dicitur Roſa benedictionis quæ rectę ſequitur ad Roſam prærogatiuæ ſingularis. Eſt. n. benedictio prærogatiua quoddã, & ſpeciale Dei mu-

nus atque donum. Hac aũt Roſa benedictionis fuit coronata De. Mater alma. Pro quo notandum quòd fuit benedicta tribus modis, uidelicet.

Inter mulieres In mulieribus. Super mulieres.

PRIMO igitur uirgo Maria fuit benedicta inter mulieres. Iuxta teſtimonium cognatæ ſuę dicentis e. Benedicta tu inter mulieres, & benedictus fructus uentris tui. Dicitur benedicta inter mulieres propter ſtatum quem habuit. Ipſa enim cõuenit cum ſtatu omnium mulierum. Primò quidem cum virginibus in hoc ꝙ fuit incorrupta, & intacta. Secundò cum coniugatis in hoc fuit coniugio copulata. Tertio cum viduis in hoc ꝙ fuit vidua derelicta. Si.n.tpe paſſionis ut aliqñ diximus Ioſeph ſponſus Mariæ vixiſſet, non eſt ueriſimile, ꝙ eam alteri recõmendaſſet iam facta quinquegenaria quam eidem recõmendauit iuuencula dicens ei per Angelum Ioſeph fili Dauid, noli timere accipere Mariam coniugem tuam Mat.1. Propter hunc ergo triplicem ſtatum eiuſdem virginis põt illi conuenire illud. Eccl.24. In Iacob inhabita .i. in coniugatis qui ſunt in luctu mundanę tribulationis. In Iſrael hæreditare.i.in uiduis quæ debent Deum uidere comtemplando in orationibus, & in electis meis mitte radices.i.in virginibus quas Deus elegit vt ſibi miniſtrent propter ſuam mundiciam. Iuxta illud Pſal. Ambulans in via immaculata hic mihi miniſtrabat. Ecce qũo uirgo Maria fuit benedicta inter mulieres. Secundò ipſa fuit benedicta in mulieribus. Iuxta teſtimonium Gabrielis dicentis eidem. Benedicta tu in mulieribus, & hoc propter excellens meritum ſiue fructum copioſum. Ipſa.n.habuit meritum, & fructum omnium fæminarum. Primò quidem fructum trigeſimum qui debetur coniugatis. Secundò fructum ſexageſimum qui debetur uiduis. Tertiò fructũ centeſimum qui debetur uirginibus. Ipſa ergo fuit in domo Dei ſicut lapis angularis qui eſt in vno quoq; perfectè, nõ tñ totus in uno nec totus in altero, ſed eminet toti ædificio. Sic & hæc uirgo ſanctiſſima fuit in numero matrũ quo ad fecunditaté. In numero uiduarũ quo ad ſponſi ſubtractioné. In numero virginũ quo ad incorruptioné. Et tñ nec in toto fuit in pariete matrũ quia fuit incorrupta nec ex toto in pariete uiduarum quia ſemper fuit cęleſti ſponſo aſ-

ſociata

ſociata nec ex toto in pariete virginum, quia fuit fęcunda. Quamuis autem ſic fuerit in iſtis parietibus, tñ eminet uniuerſis. Ecce quõ recte dicitur benedicta in mulieribus.

Tertiò ipſa virgo Maria fuit benedicta ſuper mulieres oés, ſecundum, ꝙ in figura dictum eſt ad Iudith. Benedicta tu a domino Deo excelſo præ oĩbus mulieribus ſup terram Iudith 13. Et iſta benedictio accipitur penes quoddam ſingulare priuilegium, quod ipſa habet reſpectu oĩm mulierum, ſ. virginum, uiduarũ, & coniugatarũ, quia quicquid boni in eis fuit, in ipſa fuit quicquid verò mali, ipſa uitauit In uirginitate.n. eſt unũ bonum. ſ. integritas carnis, & unũ malum, ſ. ſterilitas prolis. Similiter in viduitate eſt vnũ bonũ. ſ. libertas animi, & unum malum, ſ. ſolitudo conſortij. Similiter in coniugio eſt unũ bonum, ſ. fęcunditas prolis, & unũ malum. ſ. corruptio carnis. Beata auté uirgo Maria fuit virgo ſine ſterilitate, vidua ſolitudine, & coniugata ſine corruptione. Vel dic ꝙ virgo Maria fuit benedicta ſup oés mulieres. i. ſup virgines viduas, & cóiugatas. Primò quidé fuit benedicta ſup uirgines in prioritate qa primò virginitate deuouit, & ſeruauit. Ité in puritate quam poſt Deũ cæteris creaturis maioré habuit. Ité in fęcũditate, qa mater, & virgo fuit. Secundo fuit benedicta ſup uiduas, qa in oronibus fuit feruentiſſima. Ité in operibus pietatis magis aſſidua. Ité in caſtitate magis pura. Tertiò benedicta ſuper cõiugatas, tũ quia in ea fuit proles dignior, tũ quia fuit in ea fides interior, tũ quia fuit in ea cõm.i. habitatio indiuiſibilior. De prima bñdictione huius uirginis, vdelicet ĩter mulieres dicit Petrus Rauen. ſup miſſus eſt. Væ væ benedicta Maria inter mulieres, qa cęlo fuit maior, terra fortior, orbe latior. Deũ nãq; mundus nõ capit, ſola cępit, portauit eũ qui portat orbé, ſuũque genuit genitoré, nutriuit oĩm viuentiũ nutritoré. De ſcđa bñdictione, videlicet in mulieribus dicit. Ber. ſuper miſſus eſt. Benedicta tu in mulieribus quia generalé mulierũ euaſiſt. maledictioné, ut nec ſterilis maneas, nec cum dolore parias. Concipies quippe, ſed ſine culpa grauida eris, ſed non grauata, paries, ſed non cũ triſtitia, neſcies uirũ, & gignes filiũ, illius eris mater, cuius Deus eſt pater, filius paternę charitatis, erit corona tuæ caſtitatis. Sapiétia paterni cordis erit fruct᷒ uteri virginalis. Deũ

denique

deniq; par.es,& de ꝛegio concipies. De tertia benedictione, vcʒ ſuper oẽs mulieres ſic loquitur Hiero. in Sermone de Aſſumptione Benedicta tu in mulieribus.i.plus benedicta q̃ oẽs mulieres quia quicquid maledictionis per Euã diffuſum eſt, totũ benedictio Mariæ abſtulit, & refudit gratiæ. Itẽ idẽ Hieron.in alio ſermone. Eua obfuit, Maria profuit Eua luxit Maria illuxit. Cadat imperium Euæ quia loci ſumus per partum virginis Mariæ. Hæc ille. Patet ergo qũo Dei genitrix Maria trib⁹ modis ſpecialiter fuit benedicta.

CETERUM notandum iuxta prædicta, quod uirgo Maria ſuper oẽs mulieres a tribus benedicetur, uidelicet.

Ab Angelicis ſpiritibus.
A creaturis rationalibus.
Ab uniuerſis Dei operibus.

PRIMÒ quidem ab Angelicis ſpiritibus, ſicut patet. Luc.1.de Angelo Gabriele eã ſalutante his uerbis benedicta tu in mulieribus. Merito autẽ benedicetur ab Angelis, quia genuit ipſorum Angelorum creatorem, reſtauratorẽ, & conciuium ſuorum.i.hoĩm redemptorem, reſtaurauit.n. filius ſuus ruinas Angelorũ reddendo per æquipolentiam deperditũ, multiplicando numerũ, & augmentãdo ſuper addĩtũ.ſ.quartã Hierarchiã, in qua ipſe cũ mr̃e ſua ſup oẽm Hierarchiã reſidet per quã laudãt Angeli atq; Archangeli Dei maieſtatẽ vt dicitur in p̃fatione, quaſi congratulantes tantæ dignitati, & tanto honori ipſius uirginis ſuper oẽm puram creaturam in cęlis ſublimitate, & ſuperexaltate.

SECUNDÒ virgo Maria benedicitur a creaturis rationalibus.i.ab hoĩbus ſicut patet Luc.1.de Elizabeth quę ait ad eã.Bñdicta tu inter mulieres, quia virgines q̃ coniugatas q̃ ẽt viduas,& bñdictus fructus vẽtris tui. Qui.ſ fructus factus eſt hoĩbus ſapientia, iuſtitia, ſanctificatio,& redẽptio. Sapiẽtia quidã in docẽdo iuſtitia in virtuoſe,& perfectiſſimẽ conuerſando, oſtendẽs qũo iuſti efficiamur p ipſius imitationẽ. Sanctificatio ſacra quæ nos ſanctificãt inſtituenda. Redemptio per paſſionem ſuam a diabolo cuius captiui eramus redimendo. Propter hanc ergo tam multiplicem vtilitatem huius tam præcioſi fructus ipſum merito debet benedicere omnis homo.

TERTIÒ virgo hæc digniſſima benedicitur ab vni-

uerſis Dei operibus eo, ꝙ ea immutauit cãliter, ſeu occaſio naliter innouando, videlicet gignendo illum qui dicit. Ecce ego creo cęlos nouos, & terram nouam. Eſay 65. Quemadmodum ergo inuitamus omnes creaturas ad benedicẽdum Domino. dicentes. Benedicte omnia opera Domini Domino. &c. Ita etiam poſſumus dicere. Benedicite omnia opera Domini, Domino omnium, laudate, & ſuperexaltate eam in ſęcula. Benedicite Angeli Domini, Dñe ſupple veſtrę. Benedicite cęli Domine. Benedicite aquæ omnes quæ ſuper cęlos ſunt Domine. Benedicite. & cætera. Vna autem de rationibus inter multas cur ſic Benedicitur tam multipliciter Dei genitrix virgo eſt quia fuit ex pars omnis maledictionis, & præſertim triplicis cui ſubeſt mulierum genus, videlicet, naturæ, culpæ, & penæ. Sunt enim aliquę mulieres ſteriles, quæ olim in lege maledicebantur ſecundum illud cõmuniter ſolet allegari. Maledictus omnis qui non reliquerit ſemen ſuper terram. Nullibi tñ reperi ita ſcriptum ſed forte tractũ eſt ex illo verbo Dñi Deut. 7. Non erit apud te ſterilis vtriuſque ſexus, tam in hominibus, quam in gregibus tuis Erant tamen olim ſteriles in opprobriũ, & ludibriũ apud iudæos, ſecundum quòd legitur Thob. 3. de Sara filia Raguelis, quam poſtea Thobias iunior duxit in vxorem, ꝙ ancilla ſua improperabatur illi ſterilitatẽ ſuam dicens. Amplius nõ videamus ex te filium, aut filiam ſuper terrã. Vnde dicit Ambr. ſuper Lucã, & recitatur. 32. q. 2. pudor, ꝙ pudor eſt fęminis nuptiarum præmia non habere, quibus hęc ſola cauſa. i. præcipua eſt nubendi. Dicit tñ ibi gl. quòd ſi per eas non ſtet quominus habeant nuptiarum præmia, non eſt cur debeant pudere. Dicit etiam lex ciuilis. ff. de edilitio edicto. l. quæritur. §. ſi mulier quòd magnum præmium eſt mulieribus concipere, & conceptum tueri. Sed ab hac maledictione immunis fuit virgo Maria quæ ſaluo virginitatis pudore ſemen ſuper benedictum reliquit ſuper terram. i. gignendo edidit. Secunda maledictio cui ſubeſt omne fęmineũ genus, dicitur maledictio culpę. Omnes enim mulieres pariter, & viri ſubiacent originali cum cõcipiuntur, & naſcuntur teſte Aug. li. de fide ad Petrum, & recitatur de conſec. di. 4. firmiſſime. Vbi ſic ait. Firmiſſimè tene, & nullatenus dubites omnem hominem, qui cõcubitu viri, & mulieris concipitur, cũ

pec-

peccato originali naſci, impietati obnoxiũ mortique ſubiectum. Sed ab hac maledictione fuit pręſeruata ex ſpirituali Dei munere virgo Maria, ſecundum illud Can. 4. Tota pulchra &c. Ideò de ea poteſt intelligi illud pſ. Benedixiſti Domine terram tuam. i. virginẽ Mariam, & hoc in ſua Conceptione. Tertia maledictio ſexus muliebris dicitur pœnæ. Mulieres enim prægnantes habent laborem in portando prolem in vtero Propter quod Thobias dixit filio ſuo. Memor eſſe debes quanta pericula ſuſtinuit propter te, mater tua in vtero ſuo, Thobię. 4. Item habent dolorem in pariendo Gen. 3. In dolore paries filios. Sed ab illa maledictione præſeruata fuit virgo Maria in partu filij ſui, ſecundum q ea canit eccleſia dicens. Neſciens mater virgo virum peperit ſine dolore ſaluatorẽ ſęculorum. Itẽ mulieres pariter, & viri habent agonizationẽ mirabilẽ in morte, pſ. Defecit in dolore vita mea. Sed a tali agonizatione, & anguſtia præſeruata fuit virgo Maria in morte ſua, quia communiter tenetur, q abſque dolore obierit. Patet ergo ex dictis, q nulli maledictioni ſubiacuit virgo Maria quinimmo omni benedictione repleta eſt, etiã pluſquam cęterę mulieres. Et ideo meritò præfigurata fuit in illa ſancta Iudith, de quo dicit Ozias Pontifex, poſtquã ipſa reuerſa fuiſſet habita victoria de Holofernę. Benedicta tu a Domino Deo excelſo præ omnibus mulieribus quæ ſunt ſuper terram Iudith. 13. Et quamuis in ſecũdo ſermone huius allegata ſit figura de ipſa Iudith, nõ tamen ad idem propoſitum, Iudith ergo quæ vno mõ interpretatur confitens, recte deſignat Beatã virginem quæ confeſſa eſt Dei laudẽ in ſuo cãtico dicens. Magnificat &c. Luc. 1. Hæc itaque Iudith habuit victoriam de Holofernę hoſte iudęorũ per quẽ ſignificatẽ diabolus hoſtis populi Chriſtiani. Sic enim prædixerat Dñs Gen. 3. ad ſerpentẽ loquẽs Ipſa conteret caput tuum. Quemadmodũ ergo populus hębreorum poſt prædictam victoriã habitam de Holofernę prorupit in laudem ipſius Iudith illi benedicendo ſic, & populus Chriſtianus prorumpere debet in laudẽ huius virginis nomen eius in ęternum, & ultra benedicendo qm̃ hæc eſt per quam omnis benedictio in totum venit mundũ. Si lectori non placeat prædicta figura de Iudith, eò forte quia iam allegatam eſt in 2. ſermone huius aſſumere poterit figuram

de Sara filia Raguelis cui benedixit pater cũ eam tradidit Thobiæ iuniori in vxorem, vt legitur Thobiæ 10. Sara igitur quę interpretatur princeps ſignificat beatam verginẽ quæ eſt princeps, & Regina Angelorum, & hominum Sara, & Maria vtraque pulchra vtraque caſta, vtraque ſpecialiter ab Angelo cuſtodita. Quemadmodum ergo ſacra fuit a patre ſuo Raguele bñdicta. Ita & virgo Maria fuit a Deo patre ſuper omnes benedicta. Ob reuerentiam ergo tam cęlebris benedictionis, huius uirginis offeramus ei ſemel Angelicam ſalutationem tanquàm roſam vnam ad perficiendum coronam eius ex roſis mirificis cõtextam. Quod ubi deuotę fecerimus proculdubio nobis tandem impetrabit coronam de roſis ſuper cęleſtibus.

Postquam diffusè ſatis dictum eſt, & oſtenſum quomodo beata Maria coronata fuit roſa benedictionis, nunc reſtat oſtendere quo nam pacto nos mortales homines, & infelices peccatores poterimus coronare pauperculas animas noſtras dicta roſa benedictionis. Pro quo notandum, quòd in dicta roſa ſunt tria pulcherrima folia ſecundũ quòd triplex eſt benedictio, videlicet.

Dei ad hoĩem. Hominis ad Deũ. Hominis ad hoĩem.

Primum igitur folium benedictionis vocatur benedictio Dei ad hominem per quam ſcilicet Deus benedicit homini. Tribus autem generibus perſonarum benedicit dominus. Primò in matrimonio honeſtę, & debitę viuentibus. Vnde Gen. 1. legitur, quòd poſtquàm creauit dominus Adam, & Euam, benedixit illis, & ait. Creſcite, & multiplicamini, & replete terram. Specialiter autem dat hanc benedictionem obſeruãtibus eius mãdata. Propterea Deutero. 5. legitur, quòd inter benedictiones quæ dantur a Domino his qui ſeruant ipſius mandata communeratur fructus matrimonialis, dicente ibi ſcriptura. Benedicet dominus fructui ventris tui. Sed dicens forſitan. Multi ſunt præuaricatores mandatorum Dei qui tamen abundant prole. interdum pluſquam obſeruatores eorundem etiam mandatorum. Reſponſio, & ſi mali abundent fętu, hic tñ plerunq; cedit eis in ruinã, & ſcãdalũ, tum ꝑꝑ prauos mores filiorũ, tum propter multa infortunia eorũdem filiorum propter irreuerentiam ipſorum ad parentes. Ita ut quandoque ipſi

parentes

parentes propter huiuſmodi ad impatientiam deducantur atque maledicant ipſis filijs. Secundò dominus benedicit viduis ſecundum illud Pſal. Viduam eius benedicens benedicam benedicens in quam benedictione gratiæ in præſenti uel ſuſtentatione temporali, benedicam benedictione gloriæ in futuro. Vnde 1. Tim. 5. di. Paulus. Quæ verè deſolata eſt, & vidua ſperet in Deum, ſupple pro vtraque benedictione. Tertiò dominus benedicit perſonis timoratis Pſ. Benedicit omnibus qui timent dominum. De hoc hiſtoria habetur de Iob valde timente dñm, & ideo ab eo fuit benedictus nedum ſpiritualiter uerum ẽt tpaliter prout de ipſo dixit Sathã ad dñm. Operibus manuũ eius bñdixiſti, & poſſeſſio eius creuit in terra eiuſdẽ. Sed ꝑter hęc iterũ eſt notandũ, ꝙ dñs benedicit hominibus tripliciter, videlicet.

Gratiam infundendo
Temporalia multiplicando.
Cęleſtia largiendo.

PRIMÒ igitur benedicit dominus hominibus gratiã infundẽdo. Vnde Pſ. Deus miſereatur noſtri ſ. peccata condonando, & benedicat nobis gratiã infundẽdo. Itẽ Eccl. 39. Benedictio Dei quaſi fluuius inundabit. Fluuius autem in ſacra ſcriptura frequenter ſignat gratiam ſpirituſſancti ſecundum, ꝙ Eze. 36. dicit dñs, Effunde ſub uos aquam mundam &c. Tunc ergo benedictio Dei quaſi fluuius inundat, qñ abũdant̃ gratiã ſuã infundit Deus cordibus hoĩm ſcd̃m ꝙ canit Eccleſia de Magdalena. Fluminis impetus ciuitatẽ Dei lętificauit id eſt, ſanctos Angelos qui gaudent ſuper peccatore aut peccatrice pęnitentiam agentę Lucæ. 15. Itẽ de iſta benedictione ſcribitur Eſa. 44. Effundam inquit dñs ſpiritum meũ ſuper ſemen veſtrũ, & benedictionẽ meã ſup ſtirpem tuã, & germinabũt inter herbas quaſi ſalices iuxta præterfluentes aquas. In quibus verbis Propheta cõparat hominẽ habentẽ benedictionẽ gratiæ ſalici plantatę iuxta aquas, quia ſicut talis ſalix viret ꝑꝑ continuum humorem adici adiacentem. Ita & habens gratiam viret interius, & facit fructum bonæ operationis. Remota autem gratia mox areſtit, & ſterilis a bonis operibus efficitur. Quicunque ergo cupit facere bonum opus ſiue ieiunium, ſiue orationem, ſiue eleemoſynam, aut huiuſmodi primò

pêtat a patre cęleſti benedici hac cęleſti benedictione gratiæ,& dicat ei cum Iacob. Benedic mihi pater, vt mereatur ab eo audire illud diuinum reſpõſum in rore cęli,& in pinguedine terræ erit benedictio tua. Gen. 27. Huius autem benedictionis gratiarum non ſunt capaces homines terreni cupidi,auari,ſimiliter nec carnales aut luxurioſi, ſed potius ſunt capaces diuinæ maledictionis æternæ,quæ dabitur cunctis reprobis in die iudicij cum dicetur eis.Ite maledicti in ignem,&c.Matth.25.

SECVNDÒ benedicit Dominus hominibus temporalia multiplicando. Olim enim Dominus promittebat hanc benedictionẽ his,qui obſeruarent diligenter ſua mãdata ſecundum quòd Moyſes loquebatur ad filios Iſrael Deutero.28.dicens. Si audieris vocem Domini Dei tui,ut facias atque cuſtodias omnia mandata eius, quæ ego præcipio tibi hodie,faciet te Dominus Deus tuus excelſiorẽ cunctis gentibus,quæ verſantur in terra.Venientque ſuper te omnes benedictiones iſte benedictus tu in ciuitate, & benedictus in agro.Benedictus fructus ventris tui, & fructus terræ tuæ,& ſic de multis alijs benedictionibus,quæ ibi cõtinentur. Poſt modum autem in eodem capitulo apponuntur ediuerſo multæ maledictiones his, qui præuaricantur mandata Domini. Et hoc quidem rationabiliter, quia,vt habetur in pſal.Maledicti, qui declinant a mandatis tuis. Sunt enim tales maledicti dupliciter, videlicet maledictione culpæ in præſenti,& penè in futuro. Quandoque etiam maledicũtur maledictione in præſenti,cũ ſcilicet,iuſto Dei iudicio patiuntur aduerſa in præſenti quandoq; in corpore,ſicut patuit de Antiocho.2. Machabeorum. 9. Ex cuius corpore vermes ſcaturiebant,& fętor etiã tantus inde procedebat, quòd eius exercitus ferre non poterat. Item de Herode Agrippa.de quo legitur Act. 12. quòd cum vellet ſe deificare, confeſtim percuſſit eum Angelus Domini, eo quod non dediſſet honorem Deo, & conſumptus a vermibus expirauit.Quandoq; etiam tales patiuntur aduerſa in rebus temporalibus ſiue in animalibus ſiue in ſegetibus,& huiuſmodi. Iuxta illud quod dicit Dñs ad Adam præuaricatorem legis ſuæ. Maledicta terra in opere tuo,ſpinas,& tribulos germinabit tibi. Gen. 3. Inſuper de benedictione

tempo-

temporalis ſubſtantiæ obſeruantiũ mãdata Domini,& maledictione egeſtatis temporalis,habes prolixe Leuitici. 26. Item Deuteronomij.11. En propono in conſpectu veſtro benedictionem, & maledictionem,Benedictionem ſi obedieritis mandatis Domini Dei veſtri, quæ ego hodie præcipio uobis,maledictionem ſi non obedieritis mandatis Domini Dei veſtri.Hæc ibi.Et nota,quòd huiuſmodi benedictio poteſt referri ad abundantiam terrenæ ſubſtantiæ, & maledictio ad penuriam eiuſdem ſicut dictum eſt.Si igitur mundani homines non velint obſeruare Dei mandata propter vitam ęternam ſaltem ea obſeruent propter temporalem terrenam remunerationem.

Tertiò benedicit Dominus hominibus iuſtis,& bonis cęleſtia bona largiendo. pſal. Domini eſt ſalus,ideſt ſalus æterna a ſolo Deo datur,& ſuper populum tuum,ideſt ſuper electos,benedictio tua.Hoc fiet potiſſimè,& generaliter, quãdo Dominus in die iudicij dicet his, qui a dextris eius erunt,venite benedicti patris meis percipite,&c.Matt. 25.Tunc enim verificabitur illud Proue.10.Benedictio Domini ſuper caput iuſti, ideſt ſuper animam eius quam Dominus benedicit in præſenti ſanctificando per gratiam, & in futuro benedicet conferendo gloriam,Aſinum autem iuſti,ideſt corpus,non curat Dominus multum phalerare in præſenti,nihilominus ſi bene ſeruierit ei in præſenti tandem decorabit eum in futuro quatuor phaleris, ideſt quatuor dotibus. Econtrario autem corpora malorum multũ phalerantur,decorantur,& delicatè paſcuntur in præſenti, ſicut patet in pompaticis hominibus,& mulieribus, ſed in futuro multum deturpabuntur,& confuſione horribili replebuntur.Tales enim videntur in præſenti benedici a Domino,ſed reuera in futuro maledicentur, & ſic benedictio eorum conuertetur in maledictionem. Iuſti auté,& electi, qui ſecundum æſtimationem mũdanorum videntur a Domino derelicti,& quaſi maledicti propter aduerſa,quæ patiuntur in futuro a Domino glorioſe benedicentur.In quo figrũ urã legit Gen.48.ꝙ Iacob cãcellatis manibus benedixit filios filij ſui.Ioſeph,videlicet Effraym, & Manaſſem ponés manum ſuã dextrã ſuper caput Effraym iunioris,ſiniſtram verò ſuper caput manaſſe qui maior natu erat. Ap-

plicatio eſt facilis. Hoc in effectu patuit in diuite epulone qui in præſenti videbatur eſſe ad dexteram Dei per proſperitaté Lazarus aũc ſiniſtrã per aduerſitaté.Sed poſt morté utriuſq; is qui fuerat in p̃ſentit ad dexterã poſitus eſt ad ſiniſtrã,& ecõtrario q̃ fuerat ad ſiniſtrã poſitus eſt ad dexterã.Hæc ergo mutatio dexteræ excelſi,& opus diuinæ prouidẽtiæ.In cuius rei ſignũ cũ Ioſeph uellet,ꝙ pater ſuus aliter faceret. Ille reſpondit.Scio fili mi, ſcio quia manũ meã dexteram pono ſuper caput Effiaym iunioris,& qui eſt ad ſiniſtram,& econuerſo q.d.hoc in figura facio,& in ſignificatione mirabili etiam tibi pro nunc occulta. Quod ego facio tu neſcis modo,ſcies autem poſtea,videlicet in die iudicij cum videbis illos qui modo proſperãtur ad ſiniſtram iudicis. Illos autem qui modo aduerſa patiuntur ad illius dexteram collocatos. Timeant ergo ſibi mundani,& peccatores in bonis dies ſuos ducentes.Conſolentur deſolati, & pauperes poſt tenebras lucem ſperantes.

Secvndvm folium roſæ benedictionis dicitur benedictio hominis ad Deum, quæ non eſt aliud quàm recognitio, & gratiarũ actio innumerabilium beneficiorum eius, & propter talia dare laudem Deo. Pro quo notandum, quòd ſunt tria genera hominum qui ſpiritualiter debent benedicere dominum, videlicet.

Eccleſiaſtici. Ditati. Satiati.

Primò igitur Eccleſiaſtici, & uiri religioſi debent benedicere dominũ. ſm q̃ ſpecialiter admonentur Dan.3.in illo cãtico.Benedicite ſacerdotes dñi dño.ſ.decantãdo mente deuota diuinum officiũ diurnũ pariter, & nocturnũ Itẽ ad idẽ propoſitũ eſt ſcriptura illa Thobiæ 13. Bñdicite dominum omnes electi eius, i.omnes Eccleſiaſtici, & Clerici qui eſtis electi in ſortem domini.Nã vt Iſidorus li.7 Etim. c.12.& recitatur in decretis diſt. 21. cleros. Cleros Grecæ, ſors latinæ vel hereditas dicitur.Propterea ergo dicti ſunt clerici quia de ſorte domini, vel quia domini partem habent,ſeu quia ipſe dominus ſors, ideſt pars clericorum eſt, ut habetur 12.q 1 clericus. Item c.duo ſunt. Ecce quomodo per electos intelliguntur uiri Eccleſiaſtici,& ſimiliter religioſi clerici.Hi ergo debent præ cæteris benedicere dominum.Sequitur in prædicta auctoritate ex Thobia, agite di-

diem

diem lętitiæ glo. interli. in conſcientia, & confitemini illi ſupple confeſſione laudis. Sic enim benedicebant dominum in primitiua Eccleſia ſacerdotes, & clerici, de quibus poteſt intelligi illud 2. Matth. 10. In hymnis, & confeſſionibus benedicebant dominum. Dicat ergo quilibet talis illud Pſa. Benedicam dominum in oĩ tẽpore, ſemper laus eius in ore meo. Cum enim clerici non occupẽtur in exterioribus, ſed eis prouideatur ſufficienter de victu, & ueſtitu, præſertim de beneficiatis loquor, aut reddituatis Monachis, non debet eis eſſe graue benedicere dominum, in omni tempore, potiſſimè temporę quo pſallere debent horas Canonicas. Nec debet eis ſufficere officium ad quod obligantur ratione ordinis niſi etiam addant, & ſupererogent peculiares præces, & ſuffragia ratione ſuſcepti beneficij, quia ſemper debent habere laudem domini in ore ſuo. Hæc igitur attendant clerici præbendati qui percipiũt groſſum prębendarum ſuarum etiam abſentes, quos uidetur excuſare decretalis, extra de conſtitutionibus c. cum omnes, quæ uidetur approbare illam conſuetudinem multarum Eccleſiarũ, quòd abſentes percipiant groſſum præbendarum ſuarum. Sed eſto ita, non video tamen, quòd iure bono faciant huiuſmodi groſſum veraciter ſuum niſi refundant vices ſiue intuendo cauſas, & priuilegia Eccleſiæ in qua præbendati ſunt ſiue aliter iuſtę obſequendo, ſiue ſpecialiter pro intentione fundatorum, & eorum a quibus percipiunt cuiuſmodi groſſum orando. Temporalia enim intuitu ſpiritualium dantur, & conceduntur. Item ſecundum iura ciuilia clericorum priuilegio gaudere non debet qui non ſeruit Eccleſiæ, ſed alius loco eius ſubrogandus eſt C. de ſacroſan. Eccleſ. l. qui ſub prætextu. Quis enim homo ſanę mentis vellet dare abundantiſſimum pabulum ęquo in nullo ſibi deſeruienti, & qui non vult operari quando operandum eſt. Nonne dicit Apo. 2. Theſ. vltim. quòd qui non vult operari non manducet. Ergo qui non laborat dupliciter, non debet manducare dupliciter ſeu pro duobus. Et qui non laborat tripliciter, ideſt quantum tres, non debet manducare pro tribus &c. Præterea ſi teſtimonio Chriſti dignus ſit operarius mercede ſua, vt habetur Luc. 10. Sequitur per bonam conſequentiam, quòd non debetur

duplex

duplex merces niſi ratione duplicis laboris. Item ſicut regula iuris. lib. 6. dicit quòd, qui ſentit onus, debet ſentire commodum. Ita etiam a contrario ſenſu dicere poſſumus, quod, qui non ſentit onus, non debet ſentire commodum. Vtinam iſta bene notarent multi protho notarij, & filij nobilium, qui in eccleſia abundant panibus, ideſt multitudine beneficiorum ſimplicium, & compoſitorum, qui vix ſufficerent deſeruire minimo illorum. Et ideo, ut omnia faciant æqualia in nullo reſident, ſed ibi conſtituunt firmarios pauperes eccleſiaſticos, quibus ſoluta penſione Dominorum ſuorũ vix remanet panis arctus, & aqua breui. Sed de hoc hactenus.

SECVNDÒ ditati, & locupletes debent ſpecialiter benedicere Dominum, & recognoſcentes magnificentiam illius ad eos, & illi gratias agentes pro uniuerſis beneficijs ſuis. In cuius figuram legitur. Exo. 12. ꝙ Pharao Rex Ægypti conceſſit filijs Iſrael, vt abirent cum omnibus facultatibus ſuis, & ꝙ pro hac gratia benedicerent ei. Ad propoſitũ Pharao, qui interpretatur nudans virũ rectè ſignificat omnipotentem Deum, qui in die iudicij nudabit, id eſt manifeſtabit occulta cordium. Hic ergo Pharao concedit interdum hominibus abundantiam temporalium. Hac conditione adiecta, ut benedicant eum, ſiue laudes, & gratias illi acclamando, ſiue decimas debite perſoluendo, ſiue pauperes inde recreando. Qui autem ſic benedicunt Dominum, præſertim offerendo illi decimas rerum ſuarum benedictionibus replebuntur ab ipſo, ſecundũ quòd ipſe promittit Malachiæ. 3. vbi poſtquam præmiſit di. Inferte omnem decimã in horreum meum, vt ſit cibus in domo mea, mox ſubiũxit. Probate me ſuper hoc ſi non apperuero vobis catharactas cęli, & effudero vobis benedictionem uſq; ad abundantiã. Hæc ibi. Item præter hanc benedictionem temporalem, tales reportabunt a Domino benedictionem gratiæ in præſenti, & tandẽ glorię in futuro. Sed inter diuites multi ſunt qui benedicunt Domino inter proſpera, & illi maledicunt inter aduerſa. Nam quando annus eſt fertilis ſolẽt diuites dicere laus Deo, nos habemus multa bona hoc anno, ſi omnia perficiantur ſicut inchoata ſunt. Quando autem eſt annus ſterilis, tales ſolent murmurare contra Dominũ, & im-

patientes

patientes fieri. Non ſic autem egit Iob. de quo legitur eiuſdem. 1. ꝙ cũ nunciata ſibi fuiſſent maxima infortunia, quæ ſibi repente acciderant tam in perditione vniuerſæ ſubſtãtiæ ſuæ, quàm in morte filiorum ſuorum, non prorupit in verba blaſphemie, non murmurauit contra Dominum, nõ maledixit vitæ ſuæ, nec dixit ſe a Domino derelictum, ſed benedixit Domino dicens. Dominus dedit, Dominus abſtulit, ſicut Domino placuit ita factum eſt, ſit nomen Domini benedictum. Sic ergo agamus, vt cum eo Dei amici eſſe poſſimus.

Tertiò ſatiati, & refecti a Domino corporaliter debent benedicere illis dicentes. Benedictus Deus in donis ſuis, & ſanctus in oĩbus operibus ſuis, qui viuit, & regnat ꝑ omnia ſęcula ſęculorum. Si enim ſolẽt viri clauſtrales poſt refectionem benedicere Domino, addentes ſolitas gratias, & in fine ſubiungẽtes. Benedicamus Domino. Sic enim cuilibet præcipit lex facere. Deuteronomij. 8. dicens. Cum comederis, & ſaturatus fueris, benedices Domino Deo tuo. Et de hoc loquẽs Amb. ſermo. 42. qui incipit. Frequẽter admonui vos dicit ſic. Tu Chriſtiane meminiſſe debes cuius panem comedis, & ei laudem dicere. Dic mihi nõ ſi aliquid de tuo cuicunque largiaris, expectas, vt tibi gratias agat, vt benedicat domum de qua ei humanitas ſit tributa? Qui ſi forte gratias non agit, nunquid a te non denotatur ingratus? Ita ergo, & a bonis expectat, qui nos paſcit Deus, vt pro præſtitis ab eo eſcis illi gratias referamus, & ſaturati donis ipſius laudes dicamus. Hæc enim eſt retributio diuinorum beneficiorum, ut cum refecti fuerimus benè nos cõfiteamur acceptos. Cæterum ſi accipientes diuina munera taciti, & immemores fuerimus tanquam ingrati, & indigni eorum ſubminiſtratione fraudabimur, & Deum quem beneficijs non cognouimus, malis ingruentibus requiramus, & aduerſis ſtimulemur ad rogandum, qui proſperis gratias non egimus ad fruendum Hæc ille. Sed profecto multi ſunt ſimiles porcis, qui comedunt glãdes cadentes ab arboribus nec tamen ſurſum reſpiciunt, ſed ſemper verſus terrã oculos inclinant. Ita, & multi ſuſcipiunt beneficia a Deo cibũ, & potum, & ſimilia, oculos ſuos ſtatuentes declinare in terram, & nunquam verſus cęlum per gratiarum actionem.

In

In hoc deteriores canibus, & ferocibus animalibus, vtpotè leonibus. Refert enim Petrus Damianus in quadam epiſtola quæ incipit. Verè ſanctis quam deſtinat ad monachos Cluniacen. de quodam leone quem cum quidam mercatores Venetiarum in quadam inſula maritima vidiſſent certare contra draconem, & ipſum draconem præualere ipſum iuuare conati ſunt. Aſſumentes igitur arma contra illum draconem dimicare cęperunt quem tandem occiderunt. Videns igitur leo ſe liberatum eorum auxilio a faucibus drachonis, velut non ingratus de tãto beneficio, ad eos ibi per aliquod dies pauſantes ꝓpter nauis tempeſtatem accedebat omni furore depoſito, & illis omni die unam pellem animalis a ſe occiſi afferebat. Heu igitur quam grauiter peccant illi homines, qui de perceptis Dei beneficijs illi gratias non refundunt nomen eius benedicentes, quinimmo inde ad blaſphemandum nomen eius benedictiſſimum ſe conuertentes, ſicut patet de ebrioſis, de quibus loquitur Sapiens Eccleſ. 29. dicens. Paſcet, & potabit ingratos, & adhuc audiet amara ab eis. Vnde propter hanc cauſam Dominus frequenter manum largitatis ſuæ retrahit ſterilitatem & rerum temporalium penuriam ſuper terram immittendo. Non ſic igitur chariſſimi non ſic prouocemus iram Dei contra nos, ſed illi benedicere ſtudeamus, & gratias agere de præteritis beneficijs ſi velimus impetrare futura, quia vt dicit quidam, non eſt dignus dandis qui non reddit gratias de datis.

TERTIVM folium roſę benedictionis dicitur benedictio hominis, ad hominem cum ſcilicet ille qui eſt maior benedicit minorē Manifeſtum eſt, inquit, Paulus Heb. 7. ꝙ minus a maiore benedicitur. Pro quo notandum, quòd benedictio hominis ad hominem eſt triplex. videlicet.

Paternalis. Epiſcopalis. Sacerdotalis.

PRIMÒ igitur benedictio hominis ad hominem dicitur paternalis, quia ſcilicet, pater benedicit filium Et hæc benedictio multum erat in vſu antiquitus, vnde Geneſ. 27. legitur, quod Iſaac plenus dierum benedixit filio ſuo Iacob. Deinde Eſaū. Item eiuſdem. 49. legitur, quòd Iacob in extremis poſitus vocatis ſingulis filijs ſuis poſtquam multa eis prædixit ſpiritu prophetico, tandem benedixit ſin-

gulis

gulis benedictionibus proprijs, ſcilicet impræcando eis bona a dño, tã téporalia q̃ ſpiritualia q̃ ét æterna. Talis ergo benedictio non erat aliud q̃ quædã oratio, vel imprecatio, uel q̃dã adiutorium imploratio. Sic.n. frequenter olim benedicebant patres filijs, quaſi iure hæreditario, hæc autem benedictio ad poſteros tranſmittebatur. Inſuper qui tunc tpis uiuebant homines ęſtimabãt, ꝙ benedictio bonorum parentum filijs proficeret, & verè ſic erat, vnde Eccl.3.dr̃ ꝙ benedictio patris firmat domos filiorũ, ſuper gl.or.dicit, ꝙ Patriarchę benedixerunt filijs ſuis, ut Noę, Sem, & Sapher qui poſteritati Cham maledixit. Abraham quoq; benedixit Iſaac filio ſuo, & Iſaac Iacob, & Iacob 12. Patriarchis benedixit: in quibus illę præfigurabatur qui de Patriarcharum ſtirpe deſcendit qui eſt ſuper oĩa benedictus in ſęcula q̃uo aũt maledictio parẽtum ſoboli noceat in ſemine Chã oſtenſum eſt, quod a filijs Sem i. Iſraelitis de terra ꝓmiſſionis delectũ eſt. Ecce q̃tæ efficaciæ eſt benedictio paterna, & ſimiliter maledictio propterea Amb.li. de benedictionibus Patriarcharũ lib.1.dicit ꝙ qui olim benedicebatur a patre benedictus erat, & q maledicebatur maledictus erat. Ideo aũt hanc donauit Deus parentibus gratiã, ut filiorũ pietas prouocet ad parẽtes. Honora ergo parẽté vt benedicat te. Hæc ibi. de maledictione ét parentũ q̃ periculoſa ſit, patet per illud Eccl.3. Maledictio matris eradicat fundaméta, ſupple domorum ſibi rebellantiũ, uel eradicat fundamenta.i. corpora filiorũ, aliq̃ñ quidé per morté, aliq̃ñ uerò per grauem, & horribilem ęgritudinem. Vnde ad hoc propoſitum refert Aug.li.22.de ci.c.8. ꝙ apud Hyponenſem ciuitaté in diebus ſuis accidit mirabile ſignum. dicit.n. ꝙ ibi erat quædã mulier vidua habens 10. proles, videlicet 7. filios, & tres filias, hæc igitur mulier non ferens ęquanimiter iniuriã filiorum ſuorũ, illis maledixit. Quo facto tali pęna ſunt coerciti vt horribiliter quaterétur oés tremore mẽbrorũ, q ex tũc hinc inde uagãtes oĩm oculos in ſe cõuertebãt, ex q̃bus dño, videlicet frater, & ſoror, venerunt ad nos, inquit, Aug. quos miſimus ad Eccleſiã beati Stephani q̃ erat in dicta ciuitate. Ibi ergo ĩ orõne ꝑſiſtẽtes, tãdé 15. dies q̃ erat dies Paſchę plenę cõualuerũt, hęc ille diligẽter ergo hæc attendãt filij, & filię ſibi cauentes ne ſua culpa verbo ſigno vel facto paren-

parentes ad iram prouocent,& a quibus debuerãt reportare benedictionem reportent maledictionem.

Secunda benedictio hominis ad hominem dicitur Epiſcopalis. Solét enim Epiſcopi benedicere ſubditos ſuos certis horis,& locis cum ſigno crucis. Ortum autem habuit hæc religioſa conſuetudo a lege naturæ,ſcripta, & gratiæ. De primo habetur Gen. 14. quod Melchiſedech Rex Salem occurrit Abrahę reuertenti de pręlio in quo habuerat victoriam cõtra quatuor Reges,& obtulit ei panem, & vinũ. Erat enim ſacerdos Dei altiſſimi,& benedixit ei. glo. interl. ſicut maior minorem. Dicit autem Paulus de illis, qui fuerunt ſub tempore legis naturæ, ꝙ omnia in figura contingebant illi. 1. Cor. 10. Benedictio ergo Melchiſedech præfigurabat benedictionem Epiſcopalem, quæ non eſt inanis, & uacua,nec per conſequens contẽnenda. Operatur enim remiſſionem uenialium peccatorum. Item per eam ex commiſſione ſedis Apoſtolicæ conferuntur certę indulgentiæ, videlicet. 40. dies indulgentiarum,& ideo benedicente Epiſcopo populum ſolent ſinguli flectere genua cum deuotione ſuſcipiẽtes tam benedictionem. De hac aũt Epiſcopali benedictione loquũtur iura, vt patet. 26. q. 6. miniſtrare. Item de conſecr. di. 1. cum ad celebrandas. Item de conſec. di. 5. conuenit, dicitur quod Epiſcopus expleto officio debet benedictionem dare. Secundò benedictio Epiſcopalis ortũ habuit a lege ſcripta ſeu veteri. Habetur enim Deut. 33. quod Moyſes ante mortem ſuam benedixit filijs Iſrael. Moyſes autem fuit ſummus ſacerdos quantum ad aliquid, ſecundum illud pſal. Moyſes,& Aaron in ſacerdotibus eius. Ipſe enim vſus eſt officio ſummi ſacerdotis ex præcepto Domini in cõſecratione fratris ſui Aaron,& filiorum eius, vt patet Exod. 28. Tertiò prædicta benedictio ortum habuit a lege gratiæ,id eſt Chriſto,qui attulit nobis legẽ gratiæ,de eo enim legitur. Luc. 24. ꝙ in die Aſcenſionis ſuæ eleuatis manibus benedixit Apoſtolis ſuis, & ferebatur in cœlum. Et ſic patet,&c.

Tertia benedictio hominis ad hominem, dicitur ſacerdotalis,cum ſc licet,ſacerdos facit benedictionem ſuper populum in principio miſſæ dicens. Abſolutionem remiſſionem omniũ peccatorum,&c. Vel etiam in fine miſſæ

cum

cum dicit. Benedictio Dei omnipotentis patris,& filij,& ſpiritusſancti deſcendat ſuper vos,& maneat ſemper,vnde de conſec.di.1.miſſas,& c. ſequenti, prohibetur populo ne ante benedictionem ſacerdotis egredi præſumat, & præſertim die Dominico,vt ibi dicitur. Talis enim benedictio in diſpoſito delet peccata venialia ſicut dictum eſt de benedictione Epiſcopali. Sunt denique multa alia per quæ delentur ipſa venialia,ſicut patet perſequētes verſus: Confiteor, tondo,conſpergor,conteror,oro.Signor,edo,dono,per hęc venialia pono,ideſt depono,patet ergo,quàm bonum ſit intereſſe principio miſſæ,& fini eiuſdem, inſuper eſt alia benedictio ſacerdotalis,videlicet illa,qua vtitur ſuper penitentem ſacerdos iuriſdictionem habens,cum dicit. Abſoluo te ab omnibus peccatis tuis,in nomine patris,& filij, & ſpiritusſancti amen.Eſt autem iſta benedictio abſolutiua maioris efficaciæ,& virtutis,quàm præcedens,maximè cum deleat uenialia,& mortalia in diſpoſito,directius tamen ordinatur ad delendum mortalia,quam venialia,eo quòd ſola mortalia ſunt propria eius materia ſicut, & cōfeſſionis patet ergo de multiplici benedictione. Studeamus ergo chariſſimi coronare animas noſtras in preſenti roſa benedictionis gratiæ,ſiue benedictionis ad Deum, ſimiliter, ad proximum quatenus in futuro mereamur coronari a Domino roſa celeſtis gloriæ. Quam nobis concedat.

DE ROSA ASSVMPTIONIS Sermo Quinquageſimusquartus.

CORONEMVS nos roſis.Sap.3.

QVINQVAGESIMA roſa,& vltima coronæ miſticalis, dicitur corona aſſumptionis, qua merito ſequitur ad roſam benedictionis. Nam ex quo quis eſt benedictus a Domino,conſequens eſt,ut tandem aſſumatur in cęlum. Ita, ut benedictioni gratiæ ſuccedat iure optimo benedictio gloriæ.Hac autem roſa aſſumptionis fuit coronata Dei genitrix virgo,quando ſcilicet fuit in cęlum cum corpore, & anima glorioſe introducta,& Angelico miſterio ſublimata. Quia ergo præſens opus exordium habuit a conceptione

ne ſi-

ne digniſſimæ matris Chriſti, conſequens eſt ad conſumandam, & perficiendam coronam virgineam, vt terminetur, & concludatur ad eiuſdem virginis ineffabilem aſſumptionem De qua quidem aſſumptione loquens Auguſtinus in libro, qui intitulatur de aſſumptione beatæ virginis. Et incipit. Ad interrogata: perſuadet multiplici ratione, quòd cõuenienter aſſumpta fuerit cum corpore, & anima, & hoc ex parte trium, videlicet.

Ex parte Dei.
Ex parte ſui.
Ex parte noſtri.

PRIMA igitur conuenientia ſeu congruitas attenditur ex parte Dei, vt ſcilicet in hoc oſtenderet ſuam liberalitatem, Deus enim adeo liberalem ſe cæteris ſanctis oſtendit, quòd non ſolum eorum animas glorificat, verumetiam eorũ corpora multiplici honore illuſtrat in præſenti. Quędam enim eorum corpora integra, & illęſa ſeruantur. Quędam ſingulari miraculorum gloria illuſtrantur. Quædam crebra fidelium viſitatione frequentantur. Quorundam etiam ſepulcra gemmis, & auro adornantur. Quibuſdam deniq; Angelicis manibus monumenta præparantur, ſicut patet de beata Catherina in monte Synai. Si ergo corpus Virginis Mariæ adhuc degeret in terris, cum nihil tale ſibi impendatur, videretur Chriſtus honorem materni corporis contempſiſſe. Præterea, vt dicit Hiero. in ſermone de aſſumptione eiuſdem virginis, legimus ſæpe ad funera ſanctorum, Angelos adueniſſe, & animas eorum vſque ad cœlos cum laudibus, & hymnis detuliſſe, & eoſdem multo lumine reſplenduiſſe. Inſuper adhuc viuentes in carne ibidẽ miri odoris fragrantiam perſenſiſſe. Si igitur talia, & tanta circa alios de unctos dignatus eſt Deus oſtendere, & exhibre, quantomagis eius genitrici in die obitus ſui credendũ eſt cęlorum militiam obuiam aduenisse, eamq; ingenti lumine circumfulſiſſe, & uſque ad thronum gloriæ olim ſibi etiam ante mundi conſtitutionem paratum cum laudibus, & canticis ſpiritalibus perduxiſſe? Nulli igitur dubium eſt totam illam cęleſtem Hieruſalem ineffabili lætitia tunc exultaſſe, tunc iocũdatã fuiſſe ineſtimabili charitate, tuncq; cum gratulatione iubilaſſe, nec immerito. Credimus enim,

quòd ipſe omnium Saluator per ſe totus feſtiuus occurrerit,& eam cũ gaudio ſecũ in throno collocauerit. Alioquin q̃uo crederetur impleuiſſe, quod ipſe præcepit in lege dicens. Honora patrem tuum, & matrem tuam? Hæc ille. Verum idem Hieronymus circa finem dicti ſermonis non audet diffinire, quòd ſit aſſumpta in corpore, & anima dicit tamen, quòd potius opinandum eſt, quòd ſic quam aliter.

SECVNDA conuenientia ſeu cõgruitas huius aſſumptionis integre,& perfectè attenditur ex parte eiuſdem virginis. Fuit nempe in ea multiplex dignitas ſm eundem Augustinum pp quã congruebat, ut aſſumeretur cũ corpore & anima. Prima, quia fuit mater Chriſti deifica, & ideo debuit honorari. Ideo dicit Au. Putredo,& vermis opprobrium eſt humanæ conditionis, ab hoc opprobrio cũ Ieſus ſit alienus natura Marię caro excipitur, quam Ieſus de ipſa aſſumpſiſſe probatur. Caro.n. Ieſu, caro Marię eſt. Iſtud ergo ſacratiſſimum corpus de quo Chriſtus carnem aſſumpſit, vermibus eſcam traditum eſſe,& ſentire non valeo, & dicere pertimeſco. Videmus etiam, quòd ipſe Chriſtus totius voluit eſſe matris ſuæ, quia patrem carnalem habere noluit, voluit,& matrem totam eſſe ſuam, quia alios filios nõ genuit. Qui igitur noluit eam, communicare homini, quomodo communicabit vermi. Et qui ex ea noluit generare filios quomodo ex ea voluit generare vermes putridos. Debuit ergo honorando matrem ſuam ſeruare præceptum, quo dicit. Honora Patrem tuum,& matrem tuam. Secunda dignitas virginis Mariæ eſt, quia fuit fidelis Chriſti miniſtra, & ideo debuit in cęlum exaltari. Dicit enim Chriſtus Io. 12. Vbi ego ſum illic,& miniſter meus erit. Miniſtra Chriſti fuit Maria, quæ ipſum in vtero geſſit, partumque profuſum aluit,& fouit, atque in præſepio reclinauit in Ægyptũ fugiens abſcõdit,& oẽm infantiã eius pio mẽtis affectu eſt proſecuta, ita vt vſq; ad crucẽ in qua iam virũ perfectũ vidit cũ pẽdentẽ ab eius nõ receſſerit cõſectatu, nec ſolũ pio greſſu, verũetiã imitationis affectu. Fuit ergo opere,& fide Chriſti miniſtratrix,& vſq; ad mortẽ eius deuota ſeruitrix. Si ergo vbi miniſtros eſſe vult ipſa nõ fuerit, vbi ergo erit? Si aũt ibi nunquid ęquali grã potietur? Et ſi ęquali gratia,

vbi eſt, æqua Dei cenſura, quæ reddit vnicuiq; ſecundũ meritum. Si meritò prę omnibus Mariæ uiuẽti donata eſt gratia, nunquid erit mortuę imminuta? Abſit. Nam ſi omniũ ſanctorum mors eſt præcioſa ſanè Mariæ eſt pręcioſiſſima. Tertia dignitas huius virginis cõferens ad dictã aſſumptionem eſt, quia fuit veſtis deaurata, & ideo debuit integra reſeruari. Vnde idẽ Aug. vbi ſupra. Si elegit diuina voluntas trium puerorũ veſtimenta ſeruare illęſa, cur abnuat in matre propria, quod elegit in veſte aliena? Quarta dignitas eſt, quia fuit theſaurus, & gemma precioſa, & ideo debuit in cęleſti theſauro reponi. Aug. Thronum Dei, thalamum Domini cęli, atque tabernaculum Chriſti, dignum eſt eſſe vbi ipſe Chriſtus eſt. Nam tam precioſum theſaurum dignius eſt ſeruare cęlum, quam terra. Hæc ille.

TERTIA conuenientia ſeu congruitas dictæ aſſumptionis eſt ex parte noſtri. Et hæc iterum eſt duplex, prima eſt magna noſtra vtilitas. Nam ex tali aſſumptione datur humano generi, & maximè fęminis maxima ſpes futuræ reſurrectionis. Sicut enim Chriſtus dedit viris ſpem futuræ reſurrectionis pariter, & aſcenſionis, per hoc, ꝙ primo reſurrexit pariter, & aſcendit, ita dedit mulieribus magnam ſpem reſurrectionis, & aſcenſionis ex reſurrectione, & aſcẽſione digniſſimæ matris ſuæ. Secunda eſt humanæ naturæ magna ſublimitas, nam humana natura in Chriſti, & in matre eius eſt ſuper omnes Angelos ſublimata. Propter quod ipſi Angeli ex hoc in admirationem ducti. primo, quando viderunt Chriſtum ſuper eos exaltari in ſua aſcenſione dixerunt illud Eſa. 40. quis eſt iſte, qui venit de Edom? &c Secundo, quando viderunt digniſſimam ipſius Chriſti matrẽ ſuper eos ſimiliter exaltari in ſua aſſumptione. Dixerunt illud Cant. Quæ eſt iſta quæ progreditur quaſi aurora conſurgens, pulchra, vt luna, electa, &c. Patet ergo quam congruum, & conueniens fuit, vt Chriſti mater aſſumeretur in cęlum cum corpore, & anima. Quod etiam probat ſeu perſuadet ipſe Auguſtinus in dicto libro triplici exemplo ſacræ ſcripturæ. Primum eſt de veſtimentis trium puerorum in fornace Babilonica, de quo ſupra dictum eſt. Secundum exemplum eſt de Iona in ventre Cęti. Si enim, inquit, Ionam in ventre Cęti præter naturalem vſum præſeruauit

incor-

incorruptum ſola miſericordia, Mariam incorruptam præter naturam non ſeruauit gratia? Tertium exemplum eſt de Daniele in foſſa leonum. Seruatus eſt, inquit, Daniel intemperatiſſimè fami leonum, & non eſt ſeruanda Maria tantis donata meritis dignitatum? Patet ergo intentum.

ITERVM iuxta materiam Aſſumptionis virginis Mariæ eſt notandum, quòd aſſumpta eſt tribus modis, videlicet.

Cum honorabili ſocietate.
Cum ineffabili iocunditate.
Cum terribili poteſtate.

PRIMÒ igitur cum honorabili ſocietate. In cuius figuram legitur. 2. Reg. 6. quòd Rex Dauid, & omnis Iſrael deducebant arcam Domini cum gaudio. Et erant cum Dauid ſeptem chori. Ad propoſitum per Dauid Chriſtus intelligitur per ſeptē choros vniuerſitas Angelorum, & ſanctorum figuratur. Ita, vt primus chorus comprehēdat ſanctos Angelos, ſecūdus Patriarchas, tertius Prophetas, quartus Apoſtolus, quintus Martyres, ſextus Confeſſores, ſeptimus Virgines, & hi ſeptem chori dictam virginem cum ingenti honore in cęlum deduxerunt. Meritò autem ab iſtis ſeptem choris tunc honorata fuit, quia ad hoc multum tenebantur. Primò quidem Angeli, quia ipſa peperit regem eorum. Item, quia vitam duxit Angelicam. Secundò patriarchæ, quia de eorum ſtirpe deſcendit. Tertiò prophetæ, quia ipſa ſpiritu prophetico plena fuit. Quarto Apoſtoli, quia ipſa eorum magiſtra extitit. Quinto Martyres, quia ipſa gladio paſſionis perforata fuit. Sextò confeſſores, quia ipſa ſola fidem in paſſione filij ſui cōfeſſa fuit. Septima virgines, quia ipſa primiceria virginum extitit, bis igitur euacuatum fuit cęlum. Primo quidem, quando Chriſtus illic aſcendit, quia tunc nullus Angelus in cęlo remāſit, ſed omnes Chriſto obuiam venerunt. Secundò autē, quando hoc virgo digniſſima aſſumpta fuit, eò quòd tunc omnes chori cęleſtes ſimiliter, & benedictus eius filius ſibi obuiam venerunt. Tertiò euacuabitur in iudicio, quando, ſcilicet omnes in vallem Ioſaphat deſcendent.

SECVNDÒ aſſumpta eſt cum ineffabili iocunditate, & hoc longè ante præfiguratum fuit, videlicet. 2. Reg. 6. vbi

legitur, & dicit, quòd omnis Iſrael deducebant arcam Domini in iubilo, & clangore buccinæ. Nam tunc Dauid, & omnis Iſrael ludebant coram Domino in omnibus lignis fabrefactis cytharis, & liris. Per quod ſignificatur, & in aſſumptione huius virginis nullum genus muſicorum ſpiritualium defuit, vnde Hiero. in ſer. de aſſumptione. Nulli dubiũ eſt tota illam cęleſtem curiam ſupernæ Hieruſalem ineffabili lætitia tunc exultaſſe, & tunc iocundatatam ineffabili charitate fuiſſe, tuncq; congratulatione iubilaſſe, nec immerito, creditur enim, ꝙ ipſe Saluator totus feſtiuus occurrerit, & eam cum gaudio ſecum in throno collocauerit, alioquin quomodo crederetur impleuiſſe, ꝙ ipſe præcipit in lege. Honora patrem tuum, & matrem tuam? Hæc ille.

TERTIO aſſumpta eſt cum terribili poteſtate, iuxta illud Cant. 6. Terribilis, vt caſtrorum acies ordinata. Terribilis inquam fuit hoc reſpectu dęmonum in hoc aere caliginoſo morantium, qui videntes eam aſſumi ad cęleſtia regna cum corpore & anima, & ingenti cum gaudio, atq; comitatu pene infinito, velut totaliter exterriti, penitus aufugerunt. Sicut enim canis cum videt virgam qua percuſſus eſt territus fugit, ita, & dęmones cum viderunt virgã Ieſſe in cęlum deduci, perterriti aufugerunt. Eſa. 30. A facie Domini pauebis Aſſur, ideſt Diabolus virga percuſſus. Modo etiam eſt dęmonibus valde terribilis Nam terribilis eſt dęmoni nominatio eius, ſalutatio eius, laudatio eius, quando enim audit nomen eius, ita eſt enim, ac ſi ſentiret clauam cum qua percuteretur. Vnde legitur, ꝙ cũ in forma humana quandam mulierem vexaret, & illa nec per aquam benedictam nec per ſignum crucis eũ expellere poſſet, tandẽ edocta a quodam ſancto uiro dixit. Sancta Maria adiuua me, quo audito mox ille tanquam claua percuſſus obmutuit paulo autem prius ad ſe rediens ait. Magnus Diabolus intret in buccã illius, qui te edocuit talia dicere, & ſic euanuit. Ecce quomodo aſſumpta eſt virgo Maria in cęlum tripliciter. De qua quidem aſſumptione figura legitur. 3. Reg. 2. de Berſabeæ matre Salomonis, quam fecit ſedere ad dexteram eius in ſede magnæ magnificentiæ, præmittitur, autem ibi, ꝙ ipſe Rex ſurrexit in occurſum matris ſuæ. Applicatio eſt facilis ex dictis. Et quamuis de Berſabeæ fuerit

figura-

figuraliter dictum prius, videlicet ſer. 30. Ad aliud tamen propoſitum patet intuenti. Ipſa igitur Maria ſic ſublimata, & aſſumpta ad dexteram filij ſui, id eſt in potioribus bonis gloriæ, quæ puræ creaturæ tam Angelicæ, quam humanæ de lege Dei ordinata cõferri poſſunt. Impleta fuit prophetia Dauid dicẽtis ad Chriſtum, Aſtitit Regina a dextris tuis, in veſtitu deaurato, id eſt in corpore glorificato, circundata varietate, ſupple ſtatuum hominum, & ordinum Angelorum. Vnde canit eccleſia, & ſicut dies verni circundabant eam flores roſarum, & Lilia conuallium, vbi per flores roſarum martyres intelliguntur per Lilia verò conuallium cõfeſſores atque virgines, ex quo ergo Dei mater alma tam excellenter honorata fuit a tota curia cęleſti in ſua glorioſa aſſumptione debet vnuſquiſque noſtram efficaciter laborare, vt eam pro modulo ſuo honorificet, & ob reuerentiam tam inſignis aſſumptionis ſuæ debet illi mente pia ſemel Angelicum eulogium decantare, vt ſic conſummare, & perficere poſſit coronam de roſis Angelicis, & capiti dictæ virginis humili mente imponere. Quod vbi deuotè fecerit abſque dubio ipſa uices in centuplo rependens, illi coronã celeſtis gloriæ impetrabit.

POSTQVAM oſtenſum eſt quomodo virgo Maria in fine dierum ſuorum, & prius quam de hoc ſeculo ne quam erepta fuit, glorioſæ, & magnificæ coronata extitit roſa ineffabilis aſſumptionis ſupereſt oſtẽdere quomodo, & nos coronari poterimus poſt tantam reginam roſa aſſumptionis. Pro quo notandum, ꝙ in dicta roſa aſſumptionis inueniuntur tria folia, ſecundum quod triplex eſt aſſumptio, videlicet

Laicalis. Eccleſiaſticalis. Cęleſtialis.

PRIMVM igitur folium aſſumptionis vocatur laicalis, quæ fit cum quis purus laicus aſſumitur ad officium pure laicale quale eſt officium iudicaturæ criminalis præpoſituræ balliatus, & huiuſmodi. Hęc autem aſſumptio laicalis requirit tres conditiones, uidelicet.

Idoneitatem.
Liberalitatem.
Equitatem.

PRIMÒ igitur hæc aſſumptio requirit idoneitatem,

& hoc ex parte illius, qui aſſumitur ad huiuſmodi officiũ. Vnde Dominus. Num. 11. præcepit Moyſi, vt aſſumeret. 70. viros ſenes moribus, & ſcientia dotatos, qui cum eo iudicarent populum, eo quòd ipſe non poſſet omnibus cauſis, & querelis populi intendere, debent ergo Domini iudices, & populi rectores, quę aſſumuntur ſuper alios habere tria ad hoc, quòd ſint idonei ad huiuſmodi aſſumptionẽ, videlicet

Vitæ honeſtatem.

Animi ſtabilitatem.

Longam experientiam.

PRIMÒ igitur debent habere vitæ honeſtatem, quia vt dicit paganus ille moralis poeta Catho. Turpe eſt doctori cum culpa redarguit ipſum. Propterea dicit decre. 3. q. 7. indiget. Et ſunt verba Amb. ſuper beati immaculati. Iudicet, inquit, de alterius errore, qui non habet in ſeipſo, quod condemnet. Iudicet, qui non eadem qua in alio putauerit punienda, ne cum de alio iudicat in ſe ferat ſententiam. Hæc ibi. Item Aug ad quendam comitem, & recitatur, vbi ſupra. c. ſacerdos. §. ex quibus. Criminoſus, inquit, alterius criminis iudex eſſe non poteſt, & ſeipſum condemnat, dum in alterius crimen ſententia profert. Hæc ibi. Credo tũ hoc dictũ, & ſimilia debere intelligi de iudice, qui eſt in notorio peccato vnde ſcãdalizantur plurimi, ſiue tale peccatũ ſit luxuria ſeu adulteriũ ſiue homicidiũ aut ẽt aſſueta blaſphemia. Quia, vt dicit Aug. ad fratres in eremo. ſer. 35. qui intitulatur ad iudices, decet iudices calcare ſuperbiã, abominari luxuriam, abhorrere falſitatem, deſpicere auaritiam, quæ nouerca, dicitur eſſe, & ſumma minuta iuſtitiæ. Sed audiãt Dñi iudices nõ me, ſed ipſum Aug. vbi ſupra cõtra eos inuehentẽ, & dicentẽ, vę uobis iudices, vę vobis in ęternũ, & vltra, quia nõ eſt in vobis veritas, non miſericordia, non pietas, nõ iuſtitia nec Dei ſciẽtia, ſed in vobis regnat auaritia, mendaciũ, clamor apparẽtia, peruerſio ſacrę legis, dicentes malũ bonũ, & bonũ malũ. Nõ eſt in uobis veritas, dicẽte pſ. Diminutę ſunt veritates a filijs hoĩum, cum itaq; Dñi iudices ſint inſtructi ad extirpandũ vitia, & ad puniẽdũ delicta, quia vt hr̃. ff. ad legẽ aquiliã. l. ita vulneratus. Intereſt Reipublicę ne crimina maneant impunita, & idẽ hr̃. C. de defenſoribus ciuitatum. l. per omnes, valde expediens eſt, & ut ipſi

primum

primum vitæ honeſtatem ſeruent,ne forte cum delinquentes punire voluerint poſſit eis ſigillatim improperari,& dici illud Luc.4.med ce cura teipſum hoc etiam voluit Chriſtus innuere.Io.8.cum de muliere adultera ad Iudæos,qui eam accuſabantur loquitur dicens. Qui veſtrum ſine peccato eſt,primus in eam lapidem mittat.

Secundò illi,qui aſſumuntur ad officium iudicaturæ,aut præſidentiæ ſuper alios debent habere animi ſtabilitatem,& conſtantiam,ita ut non moueantur ab æquitate minis, aut terroribus,promiſſis,aut oblationibus,odijs aut rancoribus,amicitijs aut fauoribus: ita enim præcipit Dominus Leui. 24. dicens. Equum iudicium ſit inter vos ſiue peregrinus ſiue ciuis peccauerit,item eiuſdem.9.Nō facies quod iniquum eſt,nec iniuſtè iudicabis. Non cōſideres perſonam pauperis,nec honores vultum potentis,iuſtè iudica proximo tuo,vbi vult Dominus dicere,quòd non eſt auferenda iuſtitia a diuite, & tribuenda pauperi, quia pauper eſt.Nec ſimiliter danda diuiti,quia diues eſt,ſed vnicuique danda,quia ſibi debita.Item Deuter.16.ad propoſitum loquitur Dominus dicens ad Moyſem. Iudices,& magiſtros conſtitues,vt iudicent populum iuſto iudicio nec in alterā partem declinent. Non accipies perſona nec munera,quia munera excęcant oculos ſapientum, & mutant verba iuſtorum: iuſtè quod iuſtū eſt perſequeris.Hæc ibi. Item Deut. 27.Maledictus,qui peruertit iudiciū aduenę, pupilli,& viduæ:& dicet omnis populus,amen. Ecce quam multipliciter admonet Dñs iudices, & ſimul illis præcipit,vt nō ſint acceptores perſonarum nec propter munera,nec ob aliam cauſam.Propter quod legitur de Ioſaphat rege Iuda.2.Paral. 19. quòd conſtituit in cunctis ciuitatibus Iuda iudices quibus ait,videte quid faciatis.Non enim hominis exercetis iudicium,ſed Dei. Et quidcunq; iudicaueritis in vos redundabit.Sic timor Domini vobiſcum, & cū diligentia cuncta facite. Ad idem ſunt iura ciuilia. Nam C.de iudicijs.l. placuit, dr̄ ꝙ iudex debet habere ante oculos æquitaté. Et quia quidam iudex ęquitaté ante oculos non habuit,nec ſimiliter Dei timoré, ſed potius auaritiā,ideo crudeli morte interéptus extitit.Refert.n.Dñs Ant.in 1.par.Cronicæ ſuę ti.4.c.1.§.5. ꝙ Cirus rex Perſarum habuit filiū,qui dictus

eſt cambiſes qui in Eſdra vocatur Artarxerſes vel Aſſurus. In hiſtoria verò Iudith vocatur Nabucodonoſor, qui cum regnaret prius Cirum patrem ſuum adeo ſeuerus fuit, vt quendam iniuſtum iudicem excoriari fecerit, & ſuper Sellam cute eius coopertã filium dicti iudicis ſedẽ fecit, vt ſic ſemper timeret iniuſte iudicare ne ſimile iudicium pateretur ſicut pater. Sed quantumcunque verbis aut exemplis moueantur Dñi iudices ad animi ſtabilitatem, & conſtantiam ſeu ęquitatem, plerięq; tñ non deſiſtunt propterea perperam agere, ſed multipliciter corrumpuntur, & ſignanter quatuor vſitatis modis, vt patet. 11. q. 3. quatuor, & duobus capitulis ſequẽtibus. Propter quod dicit Iſido. li. 3. de ſummo bono. c. 55. ꝙ grauius lacerantur pauperes a prauis iudicibus a cruentiſſimis hoſtibus. Nullus enim prædo tam cupidus in alienis quam iudex iniquus in ſuis. Latrones in accenſis faucibus ac latebroſis latẽtes inſidias ponũt, iſti palã rapacitatis auaritia ſęuiunt hoſtes in alienorũ tantũ ſanguinẽ intendũt, iudices aũt quaſi crudeliſſimi carnifices ciuiũ, oppreſſione ſua, ſubiectorum vitã extingunt. Hæc ille.

Tertiò prædicti debent habere longam experientiã. Experientia. n. eſt rerũ magiſtra. Nam ſicut nauis nõ poteſt bene regi niſi nauta in ſua arte fuerit multum peritus. Sic nec officiũ iudicaturæ põt benè, & laudabiliter ab aliquo exequi niſi talis fuerit multũ expertus, & tritus in his, quæ ſunt officii, & quia ſenes habuerunt maiores experientias, quã iuuenes, ideo tales debent potius eligi in iudices, & rectores ciuitatũ atq; cõmunitatum, quã iuuenes, & hoc cæteris paribus, & ad hoc ſunt iura. Scribitur enim. 1. q. 1. eſtote, ꝙ experti graueſq; moribus pro cõſilio ſunt requirẽdi. itẽ Ariſt. dicit ꝙ nemo aſſumit iuuenes iudices, eo ꝙ non cõſtat eos eſſe ſapientes: Vnde Roboã, qui ſpreuit conſiliũ ſenũ, & adhęſit cõſilio iuuenũ, perdidit decẽ tribus populi ſui. 3. Re. 12. Ideo vulgo dř ꝙ conſiliũ iuuenum Roboã fecit egenũ. Non ſic aũt egit Romulus cõditor vrbis Romanæ, ꝗ ex nomine ſuo Romã vocauit. Hic. n. elegit centũ ex ſenibus populi quorũ conſilio cuncta agebat, quos ſenatores ꝑꝑ ſenectutẽ, & patres cõſultos ꝑꝑ curę ſimilitudinẽ vocauit, de experiẽtia ẽt iudicũ loquens Aug. ad fratres in ere. ſer. 35. dicit ꝙ decet iudices ſapiẽtes eſſe, & in lege doctiſſimos, ne

dicere

dicere valeant tanq̃ legem ſanctam ignorantes bonum ma lum,& malũ bonũ. Patet ergo quales reges principes aſſumere debent in iudices,& pſides ſuper populũ ſuũ. Et ideo male faciunt illi principes qui vendunt officiũ iudicaturæ. Nam p hoc ſępe cõtingit ut minus idoneo cõmittaĩ, quia plus offert. Cęterum cum talis fuerit officiũ aſſecutus de facili poterit corrumpi,& per indebita media a ſubditis pecunias extorquere, ut ſic recompenſet de eo, q dedit pro officio. Patet ergo de primò folio roſæ aſſumptionis.

Secundum folium roſæ aſſumptionis dr̃ aſſumptio eccleſiaſticalis cum quis.ſ.aſſumiĩ ad p̃laturam aut eccleſiaſticam dignitatem.Et q̃uis in præcedentibus uidelicet ſer. 42. ubi tractatur de roſa electionis folio ſecundo multa dicta ſint de aſſumptione eccleſiaſticali ſub nomine electionis, adhuc tñ de ea in præſenti parũper tractare oportet. Pro quo notãdũ, q qui ſic aſſumunĩ debere tria,uidelicet.

Cęleſtem vocationem.

Religioſam conuerſationem.

Fidelium executionem.

Primò igitur illi qui aſſumuntur ad prælaturã debẽt habere cęleſtem uocationẽ ita ut merito poſſint dicere cũ propheta,domini eſt aſſumptio noſtra. Item illud. Miſit de sũno, & accepit me, & aſſumpſit me. Propterea dicebat Paulus He. 5. nec quisq̃ ſumit ſibi honorem.i.nõ intrudit ſe in honorem pontificatus, ſed ille rectę pontifex ſit qui vocatur a Deo id eſt qui recte eligitur, tamq̃ Aaron id eſt qui dignus ſit ſicut Aaron qui iudicio virgæ, & incendio malorũ electus eſt,& monſtratus dignus ut dicit glo.interli. & habetur nume. 17. Item de uocatione eius a domino habes Exo. 27. Item Leuit 8. Qui autem ſic aſſumitur ſeu uocatur a dño ad honorem eccleſiaſticũ merito dicere põt cũ Pſal. ad dñm. Ego autẽ conſtitutus ſum rex ab eo ſuper Syon montẽ ſanctum eius, p̃dicans p̃ceptum eius. Sic autẽ aſſumptus fuit ad præſulatum beatus Nicolaus, ſimiliter beatus Gregorius. Item Beatus Ambroſius, & plures alij qui fugiebant aut ſe abſcondebant in cauernis terræ ne ad pontificium eligerentur. Sed plerunque ſigno de cœlo miſſo a quærentibus inueniebantur, & ad præſulatum inuiti trahebantur.Et qui ſic aſſumpit,ſunt multum eccleſiæ

pro

profuerunt, atq; maximis uirtutibus, & ſignis claruerunt, quia ſpirituſſanctus nouit qui idonei ſunt, & qui non. Nolo tamen dicere, quòd oporteat expectare cęleſte ſignum, aut diuinum, reſponſum ad hoc quòd aliquis rite aſſumatur ad prælaturam, ſed ſufficit modernis temporibus Canonica electio. Ita ut eligatur idoneus, abſque ſimoniaca labe, nec interueniant pręces armatę, & huiuſmodi. Sed profecto ut vulgo dicitur, argumentum per debet, ſoluitur per non facit. Nam multi introduntur ad Eccleſiaſtica beneficia in manu forti, & brachio extento, ſtipati multitudine armatorum, & litterarum regiarum. Et tales merito dicere poſſunt illud Amos 6. In fortitudine aſſupſimus vobis cornua. Et ideo quando tales conſecrantur in epiſcopos, & ab eis petitur ab ordinatore, vis epiſcopari, debent planę reſpondere uolo, ut ſic abſoluantur a mendacio. Sed quia hodie fermè omnes hoc uolunt ideo amplius non quæriritur. Vis epiſcopari. Si enim accepi a quodam epiſcopo illa die qua fuerat ordinatus. Hic enim cum eſſet ſummus Theologus, circa talem interrogationem, fuit valde attentus ſi ei fieret nec ne, de talibus ergo ambitioſis qui ſe ingerunt ad Eccleſiaſticas dignitates loquens dominus Oſeæ 8. ait. Ipſi regnauerunt, & non ex me, principes extiterunt, & non cognoui, ideſt non approbauit. Et ideo dicit Grego. quòd ad prælationem ſe ingerentes ſunt repellendi, ſe verò ſubtrahentes, & ſe indignos reputantes cum uiolentia ſunt trahendi.

Secundò illi qui aſſumuntur ad Eccleſiaſticam dignitatem debent habere religioſam conuerſationem. Quid enim, inquit, deuotus Ber. in Epiſtola ad clerum in conſilio Remenſi congregatum, prodeſt paſtoribus ſi Canonicè eligantur quod eſt per oſtium intrare ſi non Canonicè uiuãt, maximè cum dominus dicat 12. diſcipulis. Nonne ego vos 12. elegi, & unus ex uobis diabolus eſt? Hæc ille. O utinam moderni prælati benę notarent, & diligenter attenderent quid Greg. in ſuo paſtorali c. 12 dicat. Tantum, inquit, debet actionem populi actio tranſcendere pręſulis, quãtum diſtare ſolet a grege uita paſtoris. Et Hiero. 3. parte Epiſtolarum ſuarum. Epiſtola 8. Vita, inquit, epiſcopi forma dẽt eſſe clericorũ. Nã ex epõ cęteri gradus clericorũ condiſcũt

quo-

quõ in hac mortali vita viuere debeant. Hæc ille. Item Ber. ad Eugenium Papã, de conſideratione lib. 8. deſcribens ſtatum, & formam uitæ præfati dicit ſic. Oportet te eſſe formam iuſtitiæ, ſpeculum ſanctimoniæ, exemplar, pietatis, aſſertorem veritatis, defenſorem fidei, doctorem gétiũ, ducẽ populi, amicum ſponſi, ordinatorem cleri, paſtorem plebiũ, magiſtrum inſipientium, refugium oppreſſorum, aduocatũ pauperum, ſpecie miſerorum, tutorem pupillorum, iudicẽ uiduarum, oculum cęcorum, linguam mutorum, baculum ſenum, vltorẽ ſcelerum, uirgã potentũ, malleum tyrannorum, mutũ malorũ, gloriã bonorũ. Hæc ille. Ecce qualis dẽt eſſe conuerſatio, & uita ꝑlatorũ. Quis ſi ſecus fecerint, & ꝑ malã vitã ſubditos atq; ſimplices ſcãdalizauerint, tot mortibus nouerint ſe reos, quot perditionis exẽpla in ipſos ſubditos tranſmiſerint, ut dicit Gre. in ſuo paſtorali cap. 28.

Tertiò illi qui aſſumuntur ad ꝑlaturã debent hr̃e fidelem executionem officij ſui. Non. n. aſſumuntur vt ditentur, aut ut quotidie ſplendidè cum diuite Epulone epulentur, non deniq; ut ocio uacent, aut venationi, ſed ut paſcant gregem domini triplici alimonia, videlicet doctrina, vita, & exemplo, in cuius rei ſignum ter dixit dominus Petro. Paſce oues meas. Audiant ẽt ꝙ in figura de bonis paſtoribus ſcriptum eſt. Lucæ 2. Erant paſtores cuſtodientes vigilias noctis ſupra gregẽ ſuum vnde Aug. ſuper pſalmũ 126. exponens illud uerbum. Niſi dominus edificauerit domum in uanũ &c. dicit, quòd ideo altior locus poſitus eſt epiſcopis ut ipſi ſuper intendant, & populum cuſtodiant. Nã, & grecæ ep̃s latinæ ſuper intendens interpretatur, ꝙ ſuper intendit, & de ſuper uidet. Deinde ponit exẽplũ de cuſtode uineæ dicens. Qũo. n. uni uinitori altior fit locus ad cuſtodiendã vineã, ſic & ep̃is altior locus factus eſt, ut per hoc ſignificetur, ꝙ debẽt a longe videre defectus ſubditorũ ſuorũ, & illos reprimere. Quia ut dicit idem Aug. ad fratres in Eremo. ſer. 39. qui intitulatur de vita ſolitaria, non ſufficit prælato ſeipſum immaculatum cuſtodire, ſed expedit vt bonos q̃tum in ſe eſt faciat uita, & exemplo relucere. Sed profectò ualde pauci reperiuntur hac tẽpeſtate ꝑlati qui velint in propria deſeruire utpote ordines conferre conſecrationes, & benedictiones facere, ſuas dioceſes viſitare, cõ-

feſſiones

feſſiones ſubditorum audire, populo prædicare, reputant ei hæc omnia vilia,& per conſequens cum ambulent in magnis, & in mirabilibus ſupra ſe, ea digito mouere nolunt. Sed habent nonnullos uereor dicere plerunq; apoſtatas ordinum mendicantium ſuffraganeos,& coadiutores quibus prædicta committunt exequenda, ut ipſi licentius uacent ſuis uoluptatibus, & ſequantur curias ptincipium, percipientes quidem ſiue prope ſiue a longe multa milia aureorum,& curam ouium omnino poſt ponentes, cum tamen dicat Ber.de perfecta conuerſione regularium c. 17. quòd paſtor indignus lana,& lacte cōuincitur ſi non paſcit oues, ſi non vigilat in cuſtodia gregis iudicium ſibi manducat,& veſcit,væ tibi clerice, mors in olla. Mors in ollis carnium mors in huiuſmodi delitijs eſt. Conſtat enim eſſe peccata populi quæ comedis.Sumptus Eccleſiaſticos gratis habere te putas. Cantando ut aiunt tibi præuenire uidentur. Sed bonum tibi erat fodere,magis etiam mēdicare peccata populis comendis, ac ſi propria tibi minus ſufficere viderentur. Solicitus eſto tanquàm redditurus rationem dignos pro eis gemitus reddere.Dignos age pęnitētię fructus alioquin noueris tibi imputanda quæ inter delitias comedis,& paruipendis, & diſſimulas tanquam nihil attinentia tibi. hæc ille.Studeat ergo quilibet prælatus quæ ſunt ſui officij,& uocationis diligenter exequi,ut cum uenerit ante tribunal Chriſti poſſit de eo dici illud Mat.24.Fidelis ſeruus, & prudens, quem conſtituit dominus ſuper familiam ſuã.

Tertium folium roſæ Aſſumptionis vocatur aſſumptio cęleſtialis quæ ſit cum anima egrediens a corpore pura,& munda aſſumitur ab Angelis,& collocatur in cælis illic ſine fine permanſura.Tandem autem aſſumetur,& corpus,ſcilicet in generali reſurrectione,ut ſicut fuit inſtrumētum meriti,& boni operis, ita etiam ſit particeps gloriæ, & præmij. Circa quod eſt notandum,quòd tribus modis aſſumuntur homines ad ſupernas manſiones ſecundum quòd ſunt tria quæ faciunt ſurſum aſcendere, videlicet.

Natura. Violentia. Res artificioſa.

Primò igitur natura facit ſurſum aſcendere ſicut patet in motu leuium,Videmus enim, quòd naturaliter ignis aſcendit ſurſum. Per motum ergo naturalem ignis ſurſum

deſigna-

deſignatur charitas quæ eſt ignis conſumens peccata, & reliquas peccatorum. Quicunque ergo habet hunc ignem ſecum cum ab hoc ſeculo decedit, de facili, & quaſi naturaliter aſſumitur in cęlum, & dicitur ei illud, Luc. 14. Amice aſcende ſuperius. Amice inquàm per charitatem, & dilectionem. De hoc etiam figura legitur 4. Reg. ubi habetur, quòd Helyas tranſlatus eſt in paradiſum, terreſtrem, & illic aſſumptus in curru igneo. Applicatio eſt facilis, unde ad propoſitum loquens Amb. in Examerон lib. 3. cap. 13. dicit quòd charitas eſt quæ nos ſuperioribus nectit cęloque inſerit, quia ut habetur Ioã. 4. qui manet in charitate in Deo manet, & Deus in eo. Non ſolum autem homines charitate ferуentes aſſumuntur in cęlo modo communi, uerum etiam vſque ad ſupremum ordinem Angelorum qui ſeraphin dicuntur, unde Greg. Homi. 34. ubi tractat quomodo homines pro uarietate meritorum aſſumentur ad ordines Angelorum dicit ſic. Sunt nonnulli qui ſupernæ contemplationis igne accenſi in ſolo conditoris ſui deſiderio anhelant, nihil iam in hoc mundo cupiunt, ſolo ęternitatis amore paſcuntur terrena quoque abijciunt cuncta tempotalia mente tranſcendunt, amant, & ardent atque alios accendunt, & quos uerbo tangunt ardere protinus in Dei amore faciunt. Qui ergo ita amore conditoris ſui ardentes ſunt & inflammati, quo niſi inter Seraphin numerum ſortem ſuę uocationis accepturi ſunt. Hæc ille. Studeamus ergo chariſſimi feruere in charitate Dei, & proximi, ut mereamur ad prædictum ordinem Seraphinorum aſſumi.

Secundò violentia facit ſurſum aſcendere ſicut patet in arte machinarum, & in motu lapidis, aut cuiuſcunq; grauis ſurſum. Per motum aũt uiolentum pęnitentiam intelligimus quæ facit pauperculas aĩas prius ęre, & ferro peccati depreſſos, tandẽ ſurſum aſcẽdere. Hoc aũt uoluit Chriſtus innuere. Mat. 11. cum ait Regnum cęlorũ uim patit, & uiolenti rapiunt illud. Super quo dicit glo. ord. Patria cęleſtis ut patitur, dum peccator ad eã quaſi in alienũ locũ intrat per pęnitentiã. Grandis uiolentia eſt in terra naſci, & cęli capere, & hr̃e per virtutẽ quòd non poſſumus hr̃e per naturã. Hæc ibi. Nonne magnã uiolentiam ſibi intulit Maria Magdalena, ut ſurſum aſcenderet quę per tot annos ſoli

Deo

Deo,& Angelis eius cognita deſertis locis iugiter permanſit. Quid dicemus de Maria Egyptiaca, quid de Pellagia, quid de Thais, & penę infinitis alijs mulieribus, quæ poſt fluxę carnis ſcandala, talem violentiam pęnitendo ſibi intulerunt,vt tandem aſſumptę ſint cęlum etiam ſuper multas virgines,confeſſores, atque Martyres.De quibus etiam videbatur loqui Saluator,cum ad Iudæos aiebat. Publicani,& meretrices præcedent vos in regnum Dei.Mat.21.De tali autem violentia figuram habemus.2.Reg.14.de Ionatha filio Saul, qui pugnaturus contra Philiſteos reptabat manibus,& pedibus. Ad propoſitum Ionathas qui interpręcatur columba veniens, deſignat verum pęnitentem qui in fonté pęnitentię lauit commiſſa peccata,ita vt mundus ſit a culpa,& pęna. Talis ergo columba veniens ad portam cęli, ſtatim illic intrat nihilominus prius habet pugnare contra Philiſteos.i. dęmones. Philiſtini enim cadentes interpretantur. Et ideo recte ſignificant dęmones qui cęciderunt de altitudine cęli profundum abyſſi. Iſti ergo Philiſtini continue pugnant contra Ionatham.i. verum pęnitentem,& præſertim in mortis articulo,cum ſcilicet vident eum velle cęlum conſcendere, tunc exercent omnem malitiam ſuam.ps.Inſidiatur abſconditus,quaſi leo in ſpelunca ſua,vt rapiet pauperem.Sed quale remedium? Certè neceſſitas eſt ad diuinum adiutorium recurrere,& viriliter contra hoſtem antiquum decertare.&c.

TERTIÒ res artificioſa facit ſurſum aſcendere,ſicut patet in carnalibus fontium per quos aqua de loco baſſo ſurſum eleuatur.Per carnalia autem quæ communiter ſub terra latitant intelligitur vera cordis humilitas per quam anima ſurſu eleuatur, quia vt habetur Lucæ decimooctauo. Omnis qui ſe humiliat exaltabitur. Item Iohann. tertio. Nemo aſcendit in cęlum niſi qui deſcendit de cęlo.Itē Lucæ 1. Depoſuit potentes de ſede, & exaltauit humiles, Et ideò bene conſulit Petrus, dicens. Humiliamini ſub potenti manu Dei, vt uos exaltet in tempore uiſitationis. 1.Pet.5.Nam vt dicit Aug.ſer.1.domin cę 9.poſt Trinitatē quantum humilitatę inclinatur cor ad ima, tanto plus proficit in excelſo.Item idem de uerbis domini ſer.38. Vis, inquit, capere celſitudinem Dei cape prius humilitatē Dei.

Ecce

Ecce quomodo humilitas facit ſurſum aliquem aſcendere. In cuius rei figuram legitur Heſter. 2. quòd puella Heſter adeo placuit oculis Regis Aſſueri,& hoc propter ingentem eius humilitatem, quod ipſam elegit in ſponſam,fecitque eam ſedere ad dexteram ſuam. Item de hoc alia figura legitur, videlicet 1. Reg. 6. de Saul qui cum paſceret Aſinas in quo notatur humilitatis officium, electus eſt a Deo in regem Iſrael. Similiter Dauid prius fuit paſtor ouium 1. Reg. 17. deinde unctus eſt in regem Iſrael reprobato Saul. Per hæc autem apertè ſignificatur, quòd qui uult aſſumi ad dignitatem cęleſtem,debet primo in præſenti humiliari.Studeamus ergo chariſſimi in præſenti coronare animas noſtras ſancta humilitate, vt ſic tandem coronari mereantur roſa aſſumptionis cęleſtialis. Quam nobis concedat qui & cæt.

SERMO QVINQVAGESIMVS QVINTVS
De dolore Christi in Crucifixione.

CORONEMVS nos Roſis. Sapien. 3.

POSTQVAM in præcedentibus deduximus ultimum denarium numerum roſarũ virginalium qui cũ alijs denarijs complet, & perficit quinquagenam dictarum roſarũ ſupereſt conformiter ad præcedentia,nec non, & ad fęlicẽ clauſuram atque conſummationem totius operis præſentis,ſubdere ſermonem unum de dominica paſſione, & hoc ob reuerentiam quinti groſſi ſignaculi, ſeu grani rubei alteriusve coloris, quod ultimo in loco apponi ſolet in dicto roſario.Tractabitur quoque in dicto ſermone quo ad partem primam de dolore Chriſti in cruce, quo ad partem autem poſteram de cõpaſſione humana ſuper hmõi dolore.

QVANTVM igitur ad primum notandum eſt,quòd dolor pijſſimi Ieſu in Cruce pendentis fuit grauiſſimus ex multiplici cauſa.Vnde beatus Thom.3.parte quæſt.46.ar. 6.aſſignat quatuor rationes, ſed præter illas aſſignabimus nonnullas alias.

PRIMÒ igitur dictus dolor Chriſti fuit grauiſſimus propter dignitatẽ,& eminentiam patientis.Nam quanto eminentior

nentior eſt perſona cui infertur iniuria, tanto huiuſmodi iniuria grauior exiſtit, ſicut iniuria quę infertur clerico eſt grauior cæteris paribus illa quæ infertur laico. Item illa quæ infertur Epiſcopo eſt grauior illa quæ infertur ſimplici ſacerdoti. Et ſimiliter quæ infertur nobili eſt grauior quàm quę infertur ruſtico, & quę infertur regi quàm quę infertur comiti, & huiuſmodi. Et ſi eſſet aliqua perſona infinitæ eminentiæ, & dignitatis, tunc iniuria contra talem perſonam illata cæteris eſſet grauior. Cum ergo dominus noſter Ieſus Chriſtus habeat dignitatem, & eminentiam infinitam eo, quòd Dei filius eſt, quo nihil maius ſequitur intentum. Vnde deuotus Bern. in quodam ſermone. Caput Angelicis ſpiritibus tremebundum ſpinarũ denſitate pungitur. Facies pulchra præ filijs hominum ſputis iudęorum deturpatur. Oculi lucidiores ſole caligantur in morte. Aures audientes cantus Angelorum, audiunt inſultus peccatorum. Os quod docet Angelos felle, & aceto potatur. Pedes quorum ſcabellum adoratur, Cruci clauis affiguntur. Manus quæ formauerunt cęlos, in Cruce extenduntur, & clauis perforantur. Hæc ille. Intelligat tamen diligens lector ſane illud ultimum verbum Manus &c. Nam per manus intelligitur in propoſito uirtus diuina in Chriſto latens, quæ dicitur extenſa, & perforata per communicationem ydiomatum.

Secvndò dictus dolor Chriſti fuit grauiſſimus propter innocentiam patientis. Si enim quis adiudicetur morti propter propria delicta, mors non debet ſibi eſſe ita amara, aut doloroſa ſicut ei qui iniuſte occiditur. Nam quanto aliquis innocentius atque purus viuit, tanto ab iniuria longius eſſe debet. Et ſi ei aliqua iniuria inferatur tanto grauior eſt. Vnde Ouidius. Quæ uenit indigne, pęna dolenda uenit. Modo ſic eſt, quòd Chriſtus fuit innocentiſſimus cuius innocentiæ teſtimonium fuit duplex, uidelicet amicorum, & inimicorum, nam ab amicis habuit teſtimoniũ ſuæ innocentiæ tripliciter. Primò quidem à regio propheta dicente. Omnes declinauerunt ſimul inutiles facti ſunt, non eſt qui faciat bonum vſque ad unum. Super quo dicit glo. interli. quòd nullus facit bonum ſine uno, ſcilicet Chriſto. Secundo ab Eſaia. 53 cap. dicente. Omnes nos quaſi oues

errauimus, vnuſquiſque in via tua declinauit, & dominus poſuit in eo iniquitates omnium noſtrum. Oblatus eſt quia ipſe uoluit, & non aperuit os ſuum. Sicut ouis ad occiſionem, &c. Tertiò ab Apoſtolo Petro dicente. Peccatum non fecit, nec inuentus eſt dolus in ore eius. 1. Pet. 2. Similiter ab inimicis habuit ipſe Chriſtus triplex aliud teſtimonium ſuæ innocentiæ. Primo quidem a Iuda dicente. Peccaui, tradens ſanguinem iuſtum. Matt. vigeſimooctauo Secundò ab Herode, de quo loquens Pilatus ad iudæos ait. Herodes nullam cauſam inueniens in homine iſto remiſit illum ad nos, & ecce nihil dignum morte actum eſt illi. Lucę vigeſimotertio. Tertiò ab eodem Pilato dicente. Ego nullam cauſam inuenio in homine iſto. Lucæ uigeſimotertio. Item ab eius vxore ſcribente ad eum in hæc verba. Nihil tibi, & iuſto illi. Multa enim paſſa ſum. &c. Mat. vigeſimoſeptimo. Ecce quam multipliciter probatur Chriſti patientis innocentia. Sed quod paſſus ſit, noſtra culpa, & non ſua fuit. Propter quod quilibet noſtrum merito dicere poſſet cum Dauid illud verbum. 2. Reg. vltim. Ego ſum qui peccaui, ego ſum q inique egi. Iſte autem qui ouis eſt, quid fecit propter quod ſupple debeat tanta pati? perfecto nihil. Propterea Auguſt. in ſuis Meditationibus. cap. 7. ad hoc propoſitum loquitur, dicens. Quid commiſiſti amantiſſime iuuenis, vt ſic tracteris. Quod ſcelus tuum? Quæ noxa tua? Quæ cauſa mortis? Quæ occaſio tuæ damnationis? Ego enim ſum tui plaga doloris, tuæ culpa occiſionis. Ego tuæ mortis meritum, tuæ vindictę flagitium. Ego tuæ paſſionis liuor, tui cruciatus labor. O mirabilis cenſuræ conditio, & ineffabiles myſterij diſpoſitio. Peccat iniquus, & punitur iuſtus. Deliquit reus, & vapulat innocens. Offendit impius, & damnatur pius. Quod meretur malus, patitur bonus. Quod perpetrat ſeruus, exſoluit Dominus. Quod committit homo, ſuſtinet Deus. Hæc ille.

TERTIÒ prædictus dolor Chriſti patientis fuit maximus propter teneritudinem dolentis. Fuit enim corpus Chriſti ſanctiſſimum tenerrimum propter bonitatem complexionis, quæ nunquam in aliquo alio tam bona fuit, aut etiam eſſe potuit. Nam corpus eius uene-

ratiſſimum,formatum eſt non ex virili ſemine,non ex carnali commiſtione,nũ naturali opere,ſed diuina ſpiritusſan cti virtute. Quæ autem a natura fiunt,nunquam poſſunt ęquiparari his,quæ a ſolo Deo fiunt cuius perfecta ſunt omnia opera. Vnde Gen. 1. dicitur. Vidit Deus cuncta, quæ fecerat,& erant valde bona. Item glo. ordi. ſuper illo verbo Iohan. 3. Qui deſurſum venit, ſuper omnes eſti, dicit quòd de altitudine humanæ naturæ ante peccatum primi parentis aſſumpſit Dei verbum humanam naturam. Non eſt tamen ſic intelligendum, quòd Dei filius aſſumpſerit naturam humanam impaſſibilem,aut immortalem, ſed quòd aſſumpſit eam abſque culpa, & aſque naturali defectu.Inſuper corpus Chriſti formatum eſt a ſpirituſancto, vt eſſet inſtrumentum diuinitatis, vt eſſet Dei filio hypoſtaticè conuictum,propter quod deferebat,vt eſſet opti mæ complexionatum Quemadmodum ergo nullum vinum fuit melius, aut ęquale illi, quod fecit Chriſtus mutando aquam in vinum. Iohan. 2. Item ſicut nullus homo melius vidit quàm cęcus ab eodem Chriſto illuminatus. Iohan. 9. Et idem iudicium eſt de alijs operibus miraculoſis Chriſti. Ita nullum corpus humanum fuit tam perfectè complexionatum, ſicut dictum Chriſti corpus. Corpus autem quanto tenerius, tanto plus perceptiuum doloris, ſicut patet in paruulis aut delicatis hominibus reſpectu ruſticorum,& agricolarum.Concluditur ergo,quòd Chriſtus percepit grauiſſimum dolorem in perforatione manuum ſuarum,& pedum. Item in flagellatione,percuſſione,& coronatione. Propter quod admonet humanas mentes ad ſibi compatiendum, & condolendum di. Tren. 1. O vos omnes,qui tranſitis per viam attendite,& videte ſi eſt dolor ſimilis,ſicut dolor meus.

QVARTÒ prædictus dolor fuit maximus propter carentiam conſolationis,tam interioris, quam exterioris. In paſſione enim, & morte multorum ſanctorum fuit aliqua cõſolatio interior ex parte animæ, quæ contemplaba tur diuina, & ex hoc fiebat aliqua redundantia vſque ad carnem. Inſuper quandoque ratio ſuperior trahebat ad ſe totum ſenſum, vel magnam illius partem. Et cum dolor conſiſtat in ſenſu lęſionis,per prædictum modum auferebatur

tur totaliter vel ſaltem minuebatur ſenſus læſionis. Hoc patuit in beato Tyburtio, qui ambulans ſuper viuos carbones non plus lędebatur, nec dolebat, quam ſi ambulaſſet ſuper roſeos flores. Item de multis ſanctis virginibus legitur quòd cum proiectę fuiſſent in ignem non propterea lędebantur. Similiter de Beato Laurentio loquens Ambro. in ſermone de eodem dicit ſic. Inquantum in illo fidei ardor feruet, intantum ſupplicij flamma frigeſcit. Similiter de beata Felicitate, loquens Gregor. in quadam Homil. dicit. Non poterat ſine dolore videre pia mater filios morientes, ſed erat vis amoris interior, quæ dolorem vinceret carnis. Item Euſebius Cæſarienſis in eccleſiaſtica hiſtoria de beata Blandina loquens, dicit, quod quotiens ipſa inter tormenta exclamabat, Chriſtiana ſum, vox pia ſenſum extinguebat doloris. Et ſic de innumeris alijs vtriuſque ſexus hominibus ſimilia leguntur. Non ſic autem fuit de Chriſto in quo ſecundum Dam. permittebatur vnicuique virium agere, & pati, quod ſuum erat. Nec vires inferiores releuabantur aliqua conſolatione, ſeu redundantia virium ſuperiorum, ſed relinquebantur dictæ vires inferiores in proprijs naturis, & ſic exponebãtur maximis doloribus. Propter quod piiſſimus Ieſus mundi Saluator in cruce pendens lamentando præconquerebatur ſecundum ſenſualitatem ad patrem dicens. Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquiſti me? Non quidem, quòd diuinitas dimittere humanitatem quantum ad unionem perſonalem, ſed dicebatur eam dimittere pro quanto non auferebat, nec diminuebat ſenſum doloris in ipſa carne exiſtentis. Prętereà ſicut humana natura in Chriſto ſecundum portionem inferiorem carebat omni conſolatione interiori, ita, & exteriori. Nullus enim affuit Chriſto in tanta neceſſitate, & afflictione conſtituto, qui opem illi ferret, aut qui ipſum conſolaretur, ſiue qui pro eo apud Iudæos intercederet. Et hoc eſt, quod ait pſal. in perſona ipſius. Suſtinui, qui ſimul contriſtaretur, & non fuit, qui conſolaretur, & non inueni. Item idem alibi. Conſiderabam ad dexteram, & videbam, & non erat, qui cognoſceret me. Sed forſan dicens. Pia mater aſtabat. Reſponſio, quamuis aſtaret, tamen auxilium ferre nequibat,

quinimmo præſentia illius cum meſtiſſima eſſet, augebat dolores filij.

Qvintò prædictus dolor Chriſti patientis fuit maximus propter conditionem pęnæ,& doloris. Pęna enim crucifixionis eſt acerbiſſima, eo quòd qui crucifiguntur figuntur manibus, & pedibus, & ſic pendentes relinquuntur. In manibus autem, & pedibus maximè viget ſenſus tactus, qui in homine præ alijs animalibus eſt perfectior. In Chriſto autem præ cæteris hominibus perfectiſſimus fuit. Ideo lęſio illi illata in illis partibus cauſabat maximum dolorem. Inſuper in illis partibus congregantur nerui, qui ſunt vincula corporis humani, & partium eius, & in quibus maximè conſiſtit virtus, & robur ipſius corporis. Et ideo dum lęſio ibidem infertur natura maximè leditur. Præterea hæc mors non eſt feſtina nec tranſiens cito ſicut contingit in illis, qui gladio feriuntur, aut cito ſuffocantur. Sed qui ſic moriuntur habent diu languere. Ex quo patet, quòd ualde doloroſa, & grauis eſt prædicta mors crucis. Inſuper hanc pęnæ acerbitatem auget continuum pondus totius corporis pendentis manibus confixis, & ſupra pedes ſimiliter confixos ratione enim ponderis ipſius corporis, & prædictæ confixionis cauſabatur in ipſo Chriſto maximus dolor.

Sextò prædictus dolor fuit maximus propter vilitatem pcnalitatis, quam probant illuſiones iudæorum atque gentilium quas ſibi intulerunt, ſpuentes in faciem eius, alapis, & collaphis eum cedentes, blaſphemias, contumelias, & opprobria contra eum dicentes. Verbo ſigno, & facto eum irridentes, & penè infinita alia vilia illi inferentes. Vnde, & dicebant. Eſaiæ quinquageſimatertio. Deſiderauimus eum deſpectum, & nouiſſimum virorum. Vbi glo. interli. Viliſſimum omnium opinione hominum. Item dicebant vbi ſupra Reputauimus eum quaſi leproſum, & percuſſum a Deo, & humiliatum, Item ad vilitatem paſſionis ſuæ facit, quòd inter viliſſimas perſonas paſſus eſt, uidelicet inter latrones Eſaiæ quinquageſimotertio. Et cum ſceleratis reputatus eſt, gloſa interlinearis, id eſt cum latronibus.

Item ad idem facit, quòd in loco viliſſimo mortuus

eſt,

eſt, videlicet in monte caluariæ, qui erat locus in quo puniebantur malefici.

ITEM ad prædictam vilitatem facit, quòd coegerunt ipſum portare Crucem ſuam, cum tamen non legatur, quòd ſic fecerint alijs latronibus.

ITEM ad idem facit, quòd ſpoliauerunt eum veſtimentis ſuis, & nudum in præſentia pijſſimæ ſuæ matris, & aliorum eum crucifixerunt. Et breuiter ita viliter eum tractauerunt Iudæi, quòd Pſalmiſta in perſona ipſius loquitur dicens. Ego ſum vermis, & non homo, ſupple in reputatione Iudæorum, opprobrium hominum, & abiectio plebis. Omnes videntes me deriſerunt me, locuti ſunt labijs, & mouerunt caput. Sed non obſtantibus tot, & tantis doloribus quos paſſus eſt pijſſimus Ieſus a Iudeis, & gentilibus, adhuc pro dolor non ceſſant peruerſi Chriſtiani quantum in eis eſt aggrauare, & renouare ipſius dolores, ſecundum illud Hebræ. 6. Rurſum Crucifigentes ſibimet ipſis filium Dei. Item pſalmiſta in perſona ipſius Chriſti. Super dolorem vulnerum meorum addiderunt. Cum tamen dicat lex ciuilis. ff. ad legem rhodiam de iactu l. nauis onuſtę. §. cum autem. Item ff. de officio præſidis l. diuus Marcus, quòd afflictio non eſt danda afflicto. Alij autem tanti beneficij ſibi acquiſiti per doloroſam mortem Chriſti ſunt immemores, quod etiam valde diſplicet ipſi Chriſto. Vnde deuotus Bernardus in quodam ſermone, loquens in perſona ipſius Chriſti dicit ſic. O homo vide quæ pro te patior, non eſt dolor ſicut quo crucior, ad te clamo qui pro te morior, vide pęnas quibus afficior, vide clauos quibus confodior. Et cum ſit dolor tantus exterior, interior eſt planctus grauior, cum te tam ingratum experior. Item idẽ de eodem. Nonne ſatis propter te vulneratus ſum. Nunquid ſatis pro inquitate tua afflictus ſum. Cur addis afflictionem afflicto. Magis me aggrauant vulnera tui peccati, quàm vulnera corporis mei, &c.

PRAEDICTVS autem maximus dolor paſſionis Chriſti fuit multipliciter præfiguratus. Primò quidem in generali in Iob, de quo legitur eiuſdem ſecundo, quòd percuſſit eum Sathan a planta pedis uſque ad verticem capitis. Per quod præfigurabatur, quòd diabolus in membris ſuis

debebat Chriſtum percutere, & flagellare per totum corpus in columna. Secundo fuit præfiguratus dictus dolor in ſpeciali, & hoc quo ad illas partes corporis Chriſti in quibus ſpecialiter paſſus eſt, & ſpecialem percepit ſeu ſuſtinuit dolorem. Primo quidem dolor quem habuit in capite in impoſitione coronæ ſpineæ fuit præfiguratus in dolore quem ſuſtinuit in capite ille paruulus, de quo legitur tertium Regum quarto, quòd cum eſſet in agro cum meſſoribus, & patre, dixit patri ſuo. Caput meum doleo. Cumque ad mandatum patris fuiſſet per ſeruos reductus domum ad matrem, ad meridiem mortuus eſt. Applicatio eſt facilis. Secundo dolor quem ſuſtinuit Chriſtus in affixione pedum cum clauis ad Crucem fuit præfiguratus in dolore pedum Aza regis Iuda, de quo legitur ſecundo Paralí. decisimoſexto, quòd ęgrotauit dolore pedum vehementiſſimo. Tertiò dolor quem patiendo ſuſtinnit idem Chriſtus in manuum conclauatione fuit præfiguratus ſimul cum dolore pedum in Donibezeth, de quo legitur Iud. cap. primo, quod pugnante contra eum Iuda comprehenſus eſt, cęſęque ſunt ſummitates manuum eius ac pedum. Patet ergo quomodo præfiguratus fuit dolor Chriſti patientis tam in generali, quàm in particulari. Et ideo ob reuerentiam dicti doloris appoſitum eſt quintum groſſum ſignaculum, ſeu granum in roſario virgineo, in quo pauliſper pauſando, & Chriſti paſſionem deuotè ad memoriam reducendo, corde, & ore pſallenda eſt oratio dominica pro complemento totius coronæ miſticalis deprecantes patrem cęleſtem, ut nos participes tandem faciat ineffabilis coronæ cęleſtialis. Et illud ſit quo ad primam partem præſentis ſermonis.

POSTQVAM in præcedenti parte oſtenſum eſt quomodo dolor Chriſti in Cruce pendentis fuit grauiſſimus, conſequenter in hac ſecunda parte præſentis ſermonis videndum eſt de humana compaſſione ſuper prædicto Chriſti dolore. Pro quo notandum, quòd tria nos inducunt ad compatiendum ipſi Chriſto patienti ſine paſſo, quæ ſunt.

Figura.
Prophetia.
Exempla.

PRI-

PRIMÒ igitur figura nos inducit ad huiuſmodi compaſſionem. Et hæc iterum eſt triplex.

PRIMA eſt de Dauid de quo legitur ſecundo Regum primo, quòd audita morte Ionathæ filij Saul qui interijt in prælio contra Philiſteos, cępit flere, & dicere. Doleo ſuper te frater mi Ionatha decorę nimis, & amabilis ſuper amorem mulierum. Sicut mater vnicum amat filium ſuũ ita ego te diligebam. Ad propoſitum Ionathas qui interpretatur columba veniens rectè deſignat Chriſtum qui venit in hunc mundum tanquàm columba per uirtuoſam ſimplicitatem, & vitæ munditiam. Hic igitur Ionathas mortuus eſt in bello quod habuit contra Philiſteos, id eſt dęmones, de quibus triumphauit per mortem iuxta illud Ioan. decimoſecundo. Nunc princeps mundi huius eijcietur foras. Dauid autẽ qui vno modo interpretatur manu fortis, ſignificat quemlibet fidelem qui debet eſſe manu fortis ad præliandum contra mundum, carnem, & diabolum. Iſte igitur Dauid debet vehemẽnter dolere ſuper morte Ionathæ fratris ſui, ideſt Chriſti qui ſecundum humanitatem eſt frater noſter. De iſto autem Ionata, duo in prædicta figura tanguntur. Primum eſt, quod fuit valde decorus iuxta illud Pſal. Specioſus forma prę filijs hominum. Secundum eſt, quòd fuit amabilis ſuper amorem mulierum, hoc autem poteſt intelligi dupliciter, videlicet paſſiuæ, & actiuæ, Paſſiuæ quidem, ideſt pluſquam amantur mulieres, & tamen ille amor eſt valde feruidus, in tantum, quod ut dicitur ſecũdo Eſdræ quarto, multi dementes facti ſunt propter uxores ſuas, ideſt propter feruentem amorem ipſarum. Actiuæ uero ſic, ideſt pluſquam mulieres diligunt, quæ tamen aliquando valde feruenter amant. Et huic expoſitioni conſonat quando ſubditur. Sicut mater unicum amat filium ſuum ita te diligebam. Ecce quantũ debet eſſe amor humani generis ad Chriſtum, imo infinities maior. Intenſus autem dilecti amor generat quaſi de per accidens intenſam compaſſionem ſuper dolore eiuſdem dilecti. Et ſic patet de prima figura.

SECVNDA figura nos inducens ad compatiendum Chriſto mortuo eſt de eodem Dauid qui ualde doluit ſuper morte filij ſui Abſalon, ut patet ſecundo Regum de-

cimo octauo. Nam ut ibi dicitur cum Chuſi nunciaſſet ei, quòd mortuus eſſet filius eius Abſalon contriſtatus eſt val de. Vnde flendo loquebatur dicens. Fili mi Abſalon, Abſalon fili mi. Quis mihi tribuat, ut ego moriar pro te. Ad propoſitum Abſalon qui interpretatur pax patris deſignat Chriſtum qui fecit pacem inter Deum patrem, & humanum genus iuxta illud Epheſ. ſecundo. Ipſe eſt pax noſtra qui fecit vtraque unum. Iſte igitur Abſalon mortuus eſt, & ſuſpenſus ad arborem crucis, & hoc totum ut nos præſeruaret ne ſuſpenderemur in patibulo inferni. Dauid autem vt dictum eſt genus humanum deſignat, cui ualde graue eſſe debet, & doloroſum, quod Dei filius pro eo liberando in ligno Crucis fuerit ſuſpenſus. præſertim ſi conſideret homo, quod ipſe eſt occaſio mortis huius. Ita vt merito dicere poſſit cum pio Dauid cum ſcilicet, videret Angelum domini flagellantem populum ſuum. Ego ſum qui peccaui, ego ſum qui iniquæ egi. Iſte autem ſcilicet, Dei filius quid mali fecit, propter quod dubuerit ſic crudeliter occidi. Et hoc eſt quod ait Auguſt. in ſuis meditationibus capitulo ſeptimo. Quid commiſiſti dulciſſimè puer, ut ſic iudicareris. Quid commiſiſti amantiſſimè iuuenis, ut adeo tractareris. Quod ſcelus tuum, quæ noxa tua, quę cauſa mortis, quæ occaſio tuæ dannationis? Ego enim ſum tui cauſa doloris, tuæ culpa occiſionis. Et poſt pauca. O miſerabilis cenſuræ conditio, & ineffabilis miſterij diſpoſitio. Peccat iniquus, & punitur iuſtus. Delinquit reus, & vapulat innocés. Offendit impius, & damnatur pius. Quod meretur malus patitur bonus. Quod perpetrat ſeruus exſoluit dominus. Quod committit homo, ſuſtinet Deus. Hęc ille.

Tertia figura quæ debet nos inducere ad compatiendum. Chriſto in Cruce paſſo eſt de Moyſe, de quo legitur Deuterono. trigeſimoquarto, quod filij Iſrael fleuerunt eius mortem triginta diebus. Item de Aaron fratre ſuo, de quo legitur numeri. 9. quòd ijdem filij Iſrael flerunt eius mortem. 20. diebus. Item de Iuda Machabeo, de quo legitur primo Machabeorum. 9. quòd ipſius mortem fleuit omnis Iſrael fletu magno, & diebus multis, Ad propoſitum Moyſes fuit legiſlator. Aaron ſacerdos magnus. Iudas Machabeus dux belli. Hæc autem tria ſimul fuerunt in Chriſto ip-

ſto ipſe enim fuit legislator, legis ſcilicet gratiæ, quæ tota ſuauis eſt, & facilis. Vnde Matth. 11. dicebat. Iugum meum ſuaue eſt, onus meum leue. Item ſummus pontifex. Iuxta illud Hebreo. 9. Chriſtus aſſiſtens pontifex futurorum bonorum. Et in pſal. Tu es ſacerdos in æternum ſecundum ordinem Melchiſedech. Item fuit dux belli aduerſus aereas poteſtates. Vnde Pſal. Dominus fortis, & potens, Dominus potens in prælio. Quemadmodum ergo filij Iſrael fleuerunt mortem prædictorum trium virorum, ita, & nos Chriſtiani debemus flere mortem Domini noſtri Ieſu Chriſti. Vnde, & eccleſia in Ebdomada ſancta tribus diebus tenebrarum videtur ſpecialiter lugere mortem eius. Hoc idem etiam videtur facere omnibus ſextis ferijs totius anni, in quibus non ſolent celebrari nuptię, nec ita paſſim exerceri ſigna lætitiæ, ſicut alijs diebus fieri ſolet. Patet ergo de triplici figura nos inducente ad compatiendum Chriſto paſſo.

SECVNDÒ prophetia ad idem nos inducit. Et hæc ſimiliter eſt triplex.

PRIMA eſt, quæ ſcribitur Eccl. 22. vbi ſic dicitur. Super mortuum ſupple Chriſtum, plora, tu ſcilicet anima deuota. Defecit enim lux eius, id eſt vita corporalis. Solet enim communiter plorari ſuper mortem trium generum hominum, videlicet

Parentum.
Principum.
Benefactorum.

PROPTER autem hæc tria debemus plorare ſuper mortuum Chriſtum. Primò quidem, quia eſt parens noſter, vtpote pater. Secundò verò, quia ipſe eſt princeps regum terræ. Tertiò autem quia multa, & maxima beneficia nobis contulit, vtpote pro nobis naſcendo, pro nobis moriendo, & nos corpore ſuo, & ſanguine in ſacramento altaris miſericorditer, & liberaliter paſcendo, & potando.

SECVNDA prophetia eſt illa quæ ſcribitur. Hier. 6. vbi ſpiritusſanctus vnumquemque fidelem admonet ad fletum ſuper morte Chriſti, dicens. Luctum vnigeniti fac tibi planctum amarum. Et eſt ſenſus, quod tantum debemus

mus lugere mortem Chriſti, quantum ſolet lugeri mors vnigeniti filij. Cum igitur illa lugeatur plurimum a parentibus, conſequens eſt dicere, quod multum debemus lugere mortem Chriſti. Et hoc propter tria. Primò quidem propter affinitatem. Ipſe enim caro noſtra, & frater noſter eſt. Secundò verò, propter cauſam. Nam peccata noſtra fecerunt eum tradi, flagellari, conſpui, collaphizari, coronari, crucifigi, & mori in cruce. Tertiò autem propter innocentiam. Solent enim homines compati iniuſtè condemnato ad mortem. Sic eſt autem, quòd Chriſtus peccatum non fecit, nec inuentus eſt dolus in ore eius. Propter quod Pilatus de eo dicebat ad iudæos. Ego nullam cauſam mortis inuenio in homine iſto.

TERTIA prophetia eſt illa, quæ ſcribitur Tren. 3. vbi propheta loquitur in perſona Chriſti dicens. Recordare paupertatis, & tranſgreſſionis meę, abſinthij, & fellis. Præcipit ergo cuilibet deuoto Catholico propheta in dicta prophetia in perſona Chriſti loquens, vt tria de eo in memoria habeat.

PRIMVM eſt paupertatis. Ipſe enim pauper fuit ingreſſu in hunc mundum. In progreſſu in mundo, in egreſſu a mundo. Primò quidem in ingreſſu. Et hoc iterum tripliciter. Primò quidem quia ille qui operit cęlum nubibus natus eſt nudus, ita vt merito dicere poſſet illud Iob. 1. Nudus egreſſus ſum ex utero matris meæ. Secundò quia panniculis eſt inuolutus. Tertiò quia non in palatio, ſed in pręſepio eſt reclinatus. Et de iſtis duobus ſimul ſcribitur Lu. 2. Inuenietis, inquit, Angelus, ad paſtores infantem pannis inuolutum, poſitum in præſepio. Ecce quomodo rex gloriæ pro nobis factus eſt pauper in ingreſſu. Secundò fuit pauperior in progreſſu in mundo, ita ut diceret Matth. 8. Vulpes terræ foueas habent, & uolucres cęli nidos, filius autem hominis non habet ubi caput ſuum reclinet. Tertiò fuit pauperrimus in egreſſu ab hoc mundo, ita ut nudus moreretur in Cruce. Et poſt hæc in alieno ſepulchro repoſitum eſt ſacratiſſimum eius corpus. Merito ergo ipſe Chriſtus poteſt dicere homini cupido, & auaro recordare paupertatis meæ.

SECVNDÒ Chriſtus in verbis prædictis per os prophetæ

tæ loquẽs præcipit cuilibet homini ut in memoria habeat ſuam trãſgreſſionem, cum ait. Et tranſgreſſionis meæ. Sed nunquid aliquam tranſgreſſionem habuit Chriſtus, de quo dicitur Eſaiæ quinquageſimo tertio, quod peccatum non fecit, nec inuentus eſt dolus in ore eius. Certè tranſgreſſionem perſonalem non habuit qui mori voluit ut morte ſua omnium peccata deleret. Nihilominus ex immenſa charitate ſua noſtram trãſgreſſionem ſuam quodammodo fecit, pro illa ſatisfaciendo. Secundum quod in pſalmo loquitur, dicens. Longe a ſalute mea verba delictorum meorum. Vnde Eſaiæ quinquageſimo tertio, de eo dicit Deus pater. Propter ſcelus populi mei percuſſi eum. Item ibidem. Vulneratus eſt propter iniquitates noſtras, atritus eſt propter ſcelera noſtra. Et poſt pauca. Omnes nos quaſi oues errauimus, vnuſquiſque in uitam ſuam declinauit, & dominus poſuit in eo iniquitates omnium noſtrum. Ecce quare dicit Chriſtus homini. Recordare tranſgreſſionis meæ.

Tertiò ipſe Chriſtus in uerbis prædictis præcipit, & admonet quemlibet hominem fidelem, ut in memoria habeat ſuam amaram potationem cum ſubdit, abſinthij, & fellis. Eſt autem abſinthium herba valde amara. De hac ergo amara potatione dicitur Marc. decimoquinto, quòd miniſtri dabant ei, ſcilicet Chriſto bibere mirthatum vinum, & non accepit Item pſal. in perſona eiuſdem Chriſti loquitur dicens. Dederunt in eſcam meam fel, & in ſiti mea potauerunt me aceto. Ecce ergo tria quæ vult Chriſtus iugiter nos habere in memoria. Quid ergo debet illi reſpondere deuotus Catholicus. Certè illud quod ſequitur. Memoria memor ero, ſcilicet prædictorum per aſſiduam recordationem. Hebr decimoſecundo. Recogitate eum qui talem aduerſus ſemetipſum ſuſtinuit a peccatoribus aduerſus ſemetipſum contradictionem. Sequitur. Et tabeſcet in me anima mea, ſcilicet ex compaſſione quam habeo quotiens dominicam paſſionem recolo. Bene ergo, & ſalubriter vnumquenque noſtrum admonet ſcriptura Eccl. vigeſimonono dicens gratiam fideiuſſoris, ſcilicet Chriſti, ne obliuiſcaris; dedit enim pro te animam ſuam, ideſt vitam corporalem, vt te redimeret. Ecce ergo quomodo prophe-

tæ admonent ad compatiendum Chriſto paſſo.

Tertiò exempla ad idem faciendum nos inducunt. Et iterum iſta ſunt in triplici differentia, ſecundum quod diuerſę creaturæ Chriſto patienti ſunt compaſſę, videlicet creaturæ.

Angelicales.
Humanales.
Inſenſibiles.

Primò igitur creaturæ Angelicales ſunt compaſſę cum uiderunt ſuum creatorem pati qui eas tam perfectas creauit olim in cęlis. Sic enim prædictum fuerat Eſaia trigeſimotertio. Angelis pacis amare flebunt. Et eſt ſenſus. quòd tam pia, tam doloroſa,& tam ignominioſa fuit Chriſti paſſio,quod ſuper illam libenter fleuiſſent illi ſancti Angeli qui in æterna pace requieſcunt ſi illis datum fuiſſet poſſe flere. Quamuis pro illis mortuus non fuerit rex gloriæ. Merito ergo ſuper huiuſmodi morte debet flere homo pro quo ſolo paſſus eſt Chriſtus.

Secundò creaturæ humanales ſunt compaſſę Chriſto patienti. Et iſtę iterum fuerunt in triplici differentia.

Primò enim, & ſuper omnes compaſſa eſt pia eius mater.Ita ut diceret illud Tren. 2. Defecerunt præ lachrymis oculi mei,& conturbata ſunt viſcera mea.Effuſum eſt iecur meum ſuper contritione filij mei,cum deficeret paruulus, ideſt filius meus. Quamuis enim Chriſtus non fuerit paſſus in ętate paruula, ſed in ętate perfecta. Hic tamen paruulus appellatur propter vitæ innocentiam. Vnde Paulo ante mortem ſuam dicebat Iudæis. Quis ex vobis arguet me de peccato Ioan. 8. Ecce quomodo fuit tunc paruulus non ętate,ſed morum puritate. Inſuper eadem mater pietatis in mortem filij ſui dicebat ad Deũ patrem illud Tren. 1.Vide domine quoniam tribulor, conturbatus eſt venter meus. Subuerſum eſt cor meum in memetipſa, quoniam amaritudine plena ſum.Foris interficit gladius.Hoc dicebat propter durißimam mortem filij ſui. Sequitur. Et domi mors ſimilis eſt. Iſtud dicebat propter compaßionem quam interius ipſa habebat de prædicta filij ſui morte qui tantus fuit, vt pene eam extingueret. Sic enim longe ante prædixerat ſenex ille Symeon. Luc.2. dicens. Tuam ipſius

animam

animam pertranſib t gladius. Sequitur. Audierunt ſupple impij Iudæi quoniam ingemiſco ego,& non eſt qui conſoletur me. Et ideo multi gemitus mei,& cor meum merens. Gemebat autem tunc virgo Maria tum propter Iudę iniquam traditionem,tum propter diſcipulorum fugam,tum propter ingratitudinem Iudęorum,tum propter turbatum deriſionem,tum propter tortorum immanitatẽ, tum propter conſolantis, & compatientis carentiam, tum propter iurandi impoſſibilitatem. Ecce quare ipſa dicit. Multi gemitus mei, &c. Nota quantum gemeret mater quæ hodie videret vnicum filium ſuum ſapientem benignum, & innocentem ex odio, & inuidia tradi morti turpiſſimę, & crudeli, etiam in præſentia oculorum ſuorum. Quantomagis mater pietatis virgo Maria gemebat cum videbat filium Dei, & ſuum mori in præſentia ſua.

SECVNDÒ compaſſę ſunt Chriſto patienti ſanctæ illę mulieres, quæ aſtabant ei cum pia matre eius. Inter quas erat Maria Magdalenę,Maria Iacobi,& Ioſeph,& mater filiorum Zebedei. Inſuper erant ibi multę mulieres a longè, quæ ſecutę erant Ieſum a Galilea miniſtrantes ei, vt habetur Matth. 27. Luc. autem. 23. dicitur, quòd cum ipſe pijſſimus Ieſus duceretur ad locum crucifixionis ſequebantur eum multę mulieres, quæ plangebant, & lamentabantur eum. Ad quas ille conuerſus ait. Filię Hieruſalẽ nolite flere ſuper me, ſed ſuper voſipſas,& ſuper filios veſtros flete. Ecce quomodo honeſtę mulieres compaſſę ſunt Chriſto.

TERTIÒ compaſſi ſunt Chriſto patienti multi viri. Et primò quidem de Apoſtolis nulli dubium quin eidem multam compaſſionem habuerint, Nam,& ſi ad tempus perdiderint fidem de eius diuinitate, ſemper tamen reputauerunt eum hominem iuſtum ſanctum,& pium. Et quòd quicquid illi tunc inferebatur, iniuſtè inferebatur. Item illi multum compatiebatur Iohannes, qui præſens erat. Similiter Centurio illi compaſſus eſt. Vnde Luc. 23. dicitur, quòd cum ipſe vidiſſet Chriſtum emiſiſſe ſpiritum,cępit glorificare Deum dicens, quaſi ex compaſſione. Verè hic homo iuſtus erat. Deinde ibidem ſubditur, quòd omnis turba, ideſt multi eorum, qui ſimul aderant

ad

ad ſpectaculum iſtud,& videbant, quæ fiebant, percutientes pectora ſua,reuertebantur. Percutiebant autem pectora ſua, tum in ſignum doloris, quòd conſenſiſſent in mortem eius,tum in ſignum compaſſionis ſuper morte eiuſdem.Patet ergo,quomodo creaturæ humanales compaſſę ſunt Chriſto patienti.

TERTIO principaliter eidem compaſſę ſunt ſuo modo creaturæ inſenſibiles. In cuius rei ſignum tunc ſol obſcuratus eſt, Terra mota eſt,petrę ſciſſę ſunt, monumenta aperta ſunt, velum templi ſciſſum eſt in duas partes a ſummo uſque deorſum.Vnde Hiero.ſuper Matt. Omnis creatura Chriſto patienti compatitur, ſol obſcuratur, terra mouetur,petrę ſcinduntur,velum templi diuiditur,ſepulchra aperiuntur, ſolus miſer homo non compatitur pro quo ſolus Chriſtus patitur. Hæc ille. Patet ergo ex dictis qualiter multitudo creaturarum tam Angelicarum, quam humanarum,quam etiam inſenſibilium compaſſa eſt Chriſto patienti. Ille ergo valde durus eſt, & obſtinatus, qui non compatitur eidem Chriſto quotiens recolit eius paſſionem,& mortem. Studeant ergo ſeruuli Chriſtiferæ Mariæ, & quotiens interſoluendum roſarium virginale veniunt ad ultimum granum groſſum, quod claudit ipſum roſarium,& in quo ſolet dici oratio Dominica,ſcilicet Pater noſter. Tunc ad memoriam reuocent ipſam Chriſti doloroſam, & pijſſimam mortem in cruce, precioſi corporis ſui depoſitionem pariter, & deuotam ſepulturam. Hoc autem debitè fiet ſi ſimul concurrant ſuſpiria lamenta pariter, & occulorum lachrimæ præ nimia, & ſincera cordis compaſſione. Nam ſic agentes proculdubio obtinebunt a Domino Ieſu Chriſto intercedente ſua pijſſima matre gratiam in præſenti, & gloriam in futuro. Quam nobis largiatur idem Chriſtus, qui cum patre, & ſpiritusſancto viuit, & regnat Deus, Amen.

EXPLICIT *tractatus intitulatus Roſarium Beatæ Virginis in quo continentur. 55. ſermones conformiter ad 55. grana quæ continentur in Roſario ſerto quod ſolent deferre plerique vtriuſq; ſexus Virginis deuoti oratores. Quem ego frater Guillermus Pepin conuentus Ebroicenſis diui ordinis prædicatorum ac humilis ſacræ Theologiæ in alma facultate Pariſien. profeſſor ad finem vtcunq; Deo auxiliante perduxi in prædicto conuentu, Anno diuinæ gratiæ quingenteſimo decimonono ſuper milleſimum. Die vero. 22. Decembris. Sic autem proceſſi in dicto opere, vt prima pars cuiuslibet ſermonis ſit ad honorem eiuſdem Virginis, aut de doloribus benedicti filij ſui, quo ad quinque ſermones. Secunda autem pars ſit pro inſtructione morum, vt facile perpendi poteſt a quolibet lectore. Si igitur in huiuſmodi tractatu dixi, vt debui, approba, obſecro optima Maria tu, & tui. Si verò non dixi, ut debui, ignoſce obſecro tu, & tui. Siſque pro mercede laborum ſupplex oro aduocatrix pro me miſero peccatore nunc, & in hora mortis apud benedictum filium tuum. Conſimilem etiam gratiam humiliter imploro pro omnibus tibi per ſingulos dies Roſarium deuotæ pſallentibus, fiat, fiat. Amen.*

SERMONES SVB NVMERO SEPTENARIO, INTITVLATI

Salutate Mariam.

Authore R. P. F. GVILLELMO PEPIN Theologo Pariſienſi, Ord. Prædicatorum.

PROOEMIVM.

SALVTATE Mariam, quæ multum laborauit in uobis.

VERBA ſunt diui Apoſtoli Ro. 16. in quibus, & ſi ad literam commendet quandam ciuem Romanum, quæ multum laborauit ad communem pacem iudæorum atque gentilium ad fidem conuerſorum, attamen tranſumptiuè poſſunt non iniuria applicari ad Chriſtiferam Mariam, quam hortatur præcipitq; nobis Apoſtolus ingenue reuerenter ac ſuppliciter ſalutare dicens. Salutate Mariam. Cnius etiam ſubinfert cum dicit, quæ multum laborauit in nobis. Et reuera ipſa Maria omnium Virginum digniſſima multum laborauit in populo Chriſtiano, quandoquidem nobis

attulit fructum noſtræ redemptionis, cum deniq; cunctas hæreſes interemit in uniuerſo mundo. Nec profectò adhuc deſinit laborare eò maximè, cum teſte deuoto Ber. continuè aſſiſtat ante benedictum filium ſuum uentrem, & ubera ei oſtendendo ut ſic eius clementiam erga nos prouocet, conuertat, excitet. Pro quibus laboribus, & ſi non ſibi penoſis, ne ingrati inueniamur, non minus, quam pro mediocritate noſtra eam, & ſi nunquã dignis laudibus attollere debemus dicẽte ſcriptura Eccl. 43. uariato tamen genere, uidelicet maſculino in femineum. Exaltate eam quantum poteſtis quia maior eſt omni laude. Cui ſententię alludit illud ſecundum Aug. ſer. 2. de aſſumptione eiuſdem dicentis. Quid nos tantilli, quid actione puſilli, quid in eius laudibus referemus, cum, & ſi omniũ noſtrum membra uerterentur in linguas, eam laudare ſufficeret nullus? Altior ſiquidẽ cœlo eſt de qua loquimur, abyſſo profundior cui laudes dicere conamur. Tam igitur ingenuam dominam, & Reginam, tam puram, & caſtam virginem, tam deniq; nobis omnibus ac ſingulis perutilem, & neceſſariam adiutricem ſupplices ſalutemus, & Reginę cœli libamina libemus pro uiribus. Præcipue autem cõteſtor uos confratres prædicatores, ut una libemus huic ac tantæ Reginæ libamen ſibi ſuper aurum acceptiſſimum, ſibi ſuper mel dulciſſimum, ſibi ſuper omnia libamina gratiſſimum, libamen dixerim Virginei roſarij, ſeu pſalterij Marialis. In hoc imitantes diuum patriarchã noſtrum Dominicum, qui ipſum nedum eidem Virgini libare dignum ducebat, uerum, &

ad hoc

ad hoc religionis,tã ſanctiſſimum ſingulos horta batur animabatq; dicens dilectis filijs ſuis. Exemplum dedi uobis,ut quemadmodum ego feci ita, & uos faciatis. Sed pro dolor ex quo ceſſauimus ſacrificare Reginę cęli,& libare ei hoc libamẽ ſuauiſſimi odoris indiguimus omnibus bonis, & inueneruut nos mala.Renouemus igitur uiri patres tam in nobis, quã in Chriſticolis hoc ipſum libamen ſanctiſſimi inſtar priſcorum patrum noſtrorum.Cautos,tamen eſſe uelim nouellos prædicatores quatenus in declamatione, tã fructuoſi myſterij non excedant metas quas ſtatuerunt patres eorum,plus forte iuſto dictam materiam,quæ de roſario vulgo appellatur ampliantes, ſed ſermo eorum ſemper ſit ſale conditus.Quod,ut ſecurius fiat pro paruitate mea præſenti codicillo ſeptem annotare ſtudui breuiſſimos ſermones de ſubiecta materia ſub forma ſeptem ueritatum quarum ſi capita diligenter inſpexeris uidebis apertè reſultare hoc nomen Pipinus quod uulgo Pepin dicitur. Quod utinam ſcriptum ſit in libro uitæ.

De Roſario B. Mariæ Virginis.

SERMO PRIMVS.

SALVTATE Mariam, quæ multum laborauit in vobis. Ro. 16.

Prima veritas.

PRECLARISSIMA Chriſtiferę Mariæ confraternitas glorioſis titulorum triũphis inſignita tãta eſſe dignoſcitur, vt illius confratres bonorum ſuorum ſpiritualium per quandam ſingularem, & charitatiuam inter ſe communicationé participes efficiantur. Antequam probemus hanc veritatem præmittenda eſt titulorum huius confraternitatis declaratio. Pro quo aduertendum, ꝙ hæc benedicta cõfraternitas pro varietate nationum, & linguarum triplex ſortitur nomen, & vocabulum.

PRIMÒ apud Gallos vocatur confraternitas de ſerto noſtræ Dominæ. Cuius forte appellationis iſta eſt ratio, quia ſicut ex pluribus roſis materialibus componitur ſertum, quod imponitur capitibus puellarum, ſic, & cõfratres huius fraternitatis ex quinquaginta ſalutationibus Angelicis tanquam ex quinquaginta roſis offerunt ipſi puellę ſanctiſſimæ Mariæ ſpirituale ſertum ſibi haud dubium gratiſſimum. Et hæc quidem valde rationabiliter. Nam ſicut antiquitus capiti militis, qui de hoſte triumphauerat imponebatur ſertum de floribus in ſignum victoriæ, ita, & deuoti ſeruuli beatiſſimę virginis, animaduertentes, quã ſtrenuè, & potenter ipſa contriuit caput ſerpentis antiqui, ipſi pro modulo ſuo nituntur eam honorare, ſertum ſibi de floribus, quæ deſcenderunt de cęlo per miniſterium Gabrielis offerendo, vt tandem ea mediante reportare valeant ſertũ glorię in cęlo a benedicto filio ſuo: quia ut dicitur. Eſa. 28. Ipſe erit ibi ſertum epulationis reſiduo populi ſui. Quam gratum autem ſit ipſi virgini hoc ſpirituale ſertum, ſequés docet exemplum. Legitur enim in quodam libello, qui patribus Carthuſienſibus ſatis communis eſt, ꝙ fuit quidem deuotus homo ſimplex, & rectus ac timens Deum, qui ex ſpeciali deuotione, quam gerebat ad Chriſti Matrem ſer-

tum

tum materiale de roſis aut floribus prout poterat eidem fa ciebat omni die, dummodo flores habere poſſet, capiti quo que imaginis eiuſdem virginis deuotæ imponebat. Poſtmo dum autem religioné Carthuſienſium ingrediens cũ iſtud continuare uellet, prohibitus fuit. Cuius rei gratia tentatus egreſſu, voléſque ad ſeculum redire, conſilio accepto a quodam ſancto ſene monaſterij, vt omni die loco illius ſerti materialis diceret quinquaginta Aue Maria, conſiliũ ſeruauit, & a religione non receſſit. Poſtmodum verò dum tenderet ad aliud monaſterium ex obedientia, & pertranſi ret ſiluam quandam cœpit dicere ſertum ſuum ſe commen dando Chriſto, & matri eius. Et ecce mox latrones illi inſidiantes viderunt quandam virginem coram illo ſtantem, & quolibet Aue Maria roſam floridam ex eius ore carpen tem, atque exinde ſertum roſeum facientem, quod poſtmo dum capiti ſuo impoſuit ſicq; cœlum conſcendit. Ex qua vi ſione perterriti illi latrones, ipſi fratri retulerunt magnalia Dei, quæ viderant. Quo audito ille feruentior factus eſt in ſoluendo per ſingulos dies dictum roſarium. Ipſi autem latrones in melius mutauerunt uitam ſuam.

SECVNDÒ apud Germanos huiuſmodi confraternitas uocatur de roſario. Cuius appellationis forte hæc eſt ratio, eo ſcilicet, quod ipſa virgo ſanctiſſima roſæ comparatur in ſacra ſcriptura, ſecundum illud Ecci. 24. Ego, inquit, ipſa, quaſi plantatio roſæ in Hierico, ideſt in eccleſia militante iericho enim luna interpretatur. Et ideo merito deſignat eccleſiam militantem, quæ pro ſtatu iſto mutatur, vt luna, & multos defectus patitur. In huiuſmodi itaq; Hierico reſidet beata virgo quaſi plantatio roſę, quia ſicut plantatio roſæ remanet radicitus in terra, ſic & ipſa Maria manet ſemper cum ſibi deuotis peringe auxilium. Meritò autem ipſa comparatur roſæ, quia ſicut roſa eſt pulcherrima omnium florum, ſic, & ipſa pulcherrima eſt omnium mulierum. Sic enim eam vocat Salomon Can. 5. dicens. Quo abijt dilectus tuus, o pulcherrima mulierum. Vnde de eo canit eccleſia. Sicut ſpina roſam genuit iudæa Mariam. Bene ergo vocatur ab aliquibus hæc confraternitas de roſario, quia quelibet ſalutatio Angelica, ipſi virgini deuotè oblata eſt uelut roſa vna. In cuius rei ſignum multa de hoc

leguntur exempla. Sicut patet expreſsè de illo milite facto conuerſo in ordine Ciſtercienſium, de quo legitur in libro Apũ, quod nihil aliud ſciebat nec ſcire potuit præter ſalutationem Angelicam, quam ſemper cum maxima deuotione, & quaſi ſemper in ore habebat. Propter quod poſt eius mortem roſa pulcherrima viſa eſt prodire ex ſepulchro ipſius. Cumq; Abbas ſuper hoc admirans feciſſet aperiri, & effodi eius ſepulchrum compertum eſt dictam roſam mediãte lilio ex eius ore procedere. Erat autem in folijs dictæ roſæ ſcripta litteris aureis ſalutatio Angelica. Simile legitur in prædicto libro contigiſſe de quodam canonico regulari. Narratur ſimiliter de quodam Abbate, qui cum deambularet per ſiluã vnam, & roſariuum deuotè perſolueret affuit quidam latro eum depredari intendens, qui ſtatim, vidit columbam albiſſimam ad os eius deſcendentem, & inde roſam ex eo capientem, & ad cęlum deferentem. Hoc autem totiens vidit fieri quotiens ille ſalutationem angelicã repetiuit. Ex his hiſtorijs patet quã rationabiliter hæc confraternitas intitulatur de roſario Beatæ virginis, & quam grata ſit eidẽ virgini dicta confraternitas. Patet etiam, quã bonum ſit dictum roſarium habere in manibus, & deuote illud dicere cum homo timet aduerſa, maxime, ſiue immineant pericula latronum, ſiue flumina, ſiue ignium, ſiue beſtiarum, ſiue quoruncunque aliorum aduerſorum.

Tertio apud italos, & multos alios prædicta confraternitas appellatur de pſalterio beatæ virginis, & hoc propter ſimilitudinem cum pſalterio Dauitico. Nam ſicut in pſalterio Dauitico ſunt centum quinquaginta pſalmi. Sic in iſto ſunt centum quinquaginta ſalutationes Angelicę. Quemadmodum ergo pſalterium Dauiticum deprimitur ad honorem ſanctiſſimę Trinitatis. Vnde, & in fine cuiuslibet pſalmi cantatur, gloria patri, & filio & cæt. ſecundum ordinationem Papę Daman. Ita, & iſtud pſalteriũ quod eſt commune doctis pariter, & indoctis, clericis, & laicis, deprimitur ad honorem ſacratiſſimæ matris Domini noſtri Ieſu Chriſti Eſt autem pſalterium inſtrumẽtum muſicale, cum quo Dauid decantabat pſalmos Domino, quod quidem inſtrumentum, ſeu organum, valde ſonorum eſt, & dulce. Ita etiam pſalteriũ iſtud Mariale, ualde ſonorum

eſt,& dulce in auribus virginis Marię, eo, quod totiens eidem virgini renouamus gaudia melflua quæ habuit in cōceptione Saluatoris,& ad vocem Angeli dicentis. Auę gratia plena &c.quotiens ipſum deuote repetimus. Vnde ipſa hortatur vnumquemque confratrum huius fraternitatis, dicens illud Canti.2.Sonet vox tua in auribus meis,vox enim tua dulcis ſupple mihi eſt. Et quoniam ipſa virgo ſanctiſſima nequaquam memor eſt ſuorum ſeruulorum ideo ipſa impetrat taliter ſibi pſallentibus gratiam,aut illius argumentum,& perfectionem,vt qui iuſtus eſt iuſtificetur,adhuc propter quod ſubdit. Et facies tua decora ſupple erit per gratiam. Quis ergo,quis per decantationem huiuſmodi pſalterij diſponatur ad gratiam, patet per illud,quod in figura huius legitur, videlicet.1. Reg.16. vbi dicitur,quod cum pſalebat Dauid,ante Saul,tunc recedebat ſpiritus nequam ab eo,& mitius habebat. Applicatio eſt facilis. Vel dic ſecundum Auguſtinum, quod ipſa virgo ſacratiſſima eſt pſalterium,cuius ſono ira iudicis aduerſus homines mitigatur,poteſtas inimici aufertur,& gaudium exultationis ęternæ confertur. Laudemus ergo, o deuoti virginis Maria,cultores non ſolum benedictum Chriſtum in pſalterio, & cytara,verum etiam digniſſimam eius matrē, quoniam ſic eſt uoluntas Dei.Patet ergo de triūphalibus titulis huius ſacratiſſimæ confraternitatis. Quibus præl batis veniendum eſt ad probationem prædictæ veritatis,quæ dicit quod confratres,& conſores huius fraternitatis ſuorum bonorum ſpiritualium, per quandam ſingularem, & charitatiuam inter ſe communicationem participes efficiuntur. Hoc igitur probatur quinque modis. videlicet.

Auctoritate.
Ratione.
Figura.
Similitudine.
Exemplo.

PRIMO quidem auctoritate, Pſal. dicentis in perſona,cuiuslibet talis confratris. Particeps ego ſum omnium timentium te,& cuſtodientium mandata tua. Reuera timentes veraciter Dominum, ſunt illi qui quamuis boni ſint,& iuſti,non audent tamen præſumere ad propria iuſti

tia,ſed implorant illorum præces, & ſuffragia quos credūt veraciter timere Dominum,& mandata eius cuſtodire. Et tales ſunt, qui ingrediuntur hac ſanctiſſimam confraternitatem in qua nulli dubium,quod multi,& penè infini ſunt timentes Dominum filiali timore, & cuſtodientes mandata eius, adeo, quod plerique eorum uunquam mortaliter peccauerunt, ſicut paret de paruulis, & de viris ſanctis. O quam ſancta ſocietas. O quam felix,& fructuoſa participatio,in qua illius cęleſtis gloriæ, nihil poſſidetur proprium, ſed quiſquam dicere poteſt confratri illud, quod dixit pater filio ſeniori.Luc.15.Omnia mea,tua ſunt.De talibus ergo dici poteſt illud, quod dicebat Paulus Corinthijs.Omnia,inquit, veſtra sũt,ſiue Paulus,ſiue Apollo,ſiue Cephas 1. Cor.3.Sed proh dolor multi ſunt,qui faciũt inter ſe congregationē ſathanæ, in qua vnus participat in iniquitate alterius Hi ſunt,q alios alliciunt verbis,& factis admalum dicētes illud Prou.1.Sortē mitte nobiſcum,Marſupium ſit vnum omniũ noſtrum.i.omnia ſint inter nos cōmunia corda,voces,& opera. Et tales figurant per caudas vulpiũ colligatas,ſicut fecisse,legitur Sampſon,Iudic.15.Item per ſpinas complectētes ſe mutuo,de quibus habet Iob 41. Item Lapaz,& teriam tenacē Oſeæ.10.Sed hāc damnatiſſimam participationē docet nos procul vitare,ipſe Salamō,vbi ſupra, immediatè ſubiungēs Fili mi,ne ambules cũ eis,quia, vt dicitur Ecc. 13. Qui tetigerit picem,inquinabit̃ ab ea,& qui cōmunicauerit ſuperbo,induet ſuperbiā.Quæ,inquit, Ap.2.Cor.6 participatio iuſtitiæ,cũ iniquitate, aut quæ ſocietas lucis,ad tenebras.Quæ autēm conuentio Chriſti ad Belial?Aut quæ,quæ pars fideli,cum infidel. Deinde paucis interiectis hortatur iuſtos,dicēs.Propter quod exite de medio eorum, & ſeparamini dicit Dominus, & immundum ne tetigeritis, & ego recipiā vos,& ero vobis in patrem, & vos eritis mihi in filios, & filias,dicit omnipotens, hæc ibi.

SECVNDO probatur prædicta ueritas ratione ſic. Gratia fortior eſt natura.Sed ſic eſt,quòd videmus multos ſola ęquitate iuris naturalis ductos inter ſe diuidere bona ſua,& illa inter ſe communicare,ſic,quod vterque participat ęqualiter in lucro, aut in damno alterius, que quidem ſocietas approbatur ſecundum iura ciuilia, ſicut patet. ff.

pro ſocio quaſi per totum. Ergo etiam ex gratia, & charitate quam quis habet ad alium, poteſt illi communicare bona ſua ſpiritualia, & alter ſibi: maximè cum bonum, ſic communicatiuum ſui ipſius, & quanto communius tanto diuinus, ſecundum Dionyſium. Vnde Aug. in regula, exponens illud verbum Apoſtoli. 1. Cor. 13. Charitas non quęrit quę ſua ſunt, dicit, quòd charitas communia proprijs non propria communibus anteponit igitur. &c.

Tertio probatur idem intentum per figuram. Legitur enim Actu. 2. quod in primitiua eccleſia, oẽs qui credebant erant pariter, & habebant omnia communia. Nam poſſeſſiones, & ſubſtantias vendebant, & diuidebant illa omnibus,, prout cuique opus erat, vt ibidẽ dicitur. Ad propoſitum, communitas bonorum temporalium figura erat communitatis habendę in bonis ſpiritualibus. Quemadmodum ergo tunc temporis, temporalia erant communia inter Chriſti diſcipulos Ita, & modo valde religioſum, & ſalubre eſt Chriſticolis condiuidere, ſeu potius communicare inter ſe bona ſua ſpiritualia, maximè attenta temporis malitia. Nam prohdolor iam videmur deueniſſe ad illa infeliciſſima tempora de quibus prædixit Saluator. Mat. 24. dicens, quod in illis abundabit iniquitas, & refrigeſcet charitas multorum. Hoc enim magis ad oculum videmus iſtis temporibus, quã legamus in ſacris codicibus. Ob eam rem pater miſericordiarum in iſtis nouiſſimis temporibus voluit ſuſcitare vtriuſque ſexus, & omnis ſtatus homines ſpirituales, per quos conſeruaret, adhuc charitatem in terris, vſque ad iudicij diem. Et hi permaximè ſunt qui intrantes hanc ſumme dignam charitatẽm, volunt ſua bona ſpiritualia cõfratribus cõmunicare, ut vice uerſa bonorum aliorũ confratrum fiant participes. Sed forſan dices hanc confraternitatem ſuperuacuam eſſe, eò maximè cum per ſolam charitatem quis efficiatur particeps bonorum omnium, quæ in eccleſia fiunt. Ita enim dicitur de conſec. diſt. 4. eccleſiæ charitas. Sed attende, quòd ſicut ſacerdos cęlebrans miſſam poteſt habere duplicem intentionem, unam quidẽ communẽ, & generalẽ qua intẽdit celebrare pro omnibus indigentibus, tam uiatoribus, quam in purgatorio exiſtentibus, vt cauetur de conſec. diſt. 1. uiſum, aliam autem particulare,

culare, & ſpecialem, qua intendit peculiariter celebrare pro iſto, aut pro illo. Ita ſuo modo dicendum eſt in propoſito. Quamuis ergo quilibet exiſtens in charitate ſit particeps in generali bonorum, quæ ab alijs fiunt poteſt tamen vnus ſpecialiter dirigere intentionem ſuam ad unum, uel plures, vel ad vnam totam communitatem, ſicut fit in propoſito.

Qvarto probatur prædicta veritas per ſimilitudinem, quam ponit Aug. de verbis Apoſtoli, exponens illud verbum Apoſtoli. Gal. alter alterius onera portate, vbi ponit ſimilitudinem de ceruis, dicens q cum cerui fretum ad inſulam tranſeunt paſcuarum gratia, ſic ſe ordinant, vt onera capitum ſuorum, quæ geſtant in cornibus ſuper inuicē portent, ita, ut poſterior ſuper anteriorem ceruice proiecta caput collocet. Et quia, inquit, neceſſe eſt vnū eſſe, qui cæteros pręcedens non habeat ante ſe cui caput inclinet, vicibus dicuntur id agere, vt laſſatus ſui capitis onere ille, qui præcedit poſt omnes redeat, & ei ſuccedat cuius ferebat caput cum ipſe preiret, & ita inuicem onera ſua portātes fretum tranſeunt, donec ad terram ſtabilem proueniāt hæc ibi in forma Ad propoſitum noſtrum ſi animalia bruta mutuo ſibi ſubueniunt, ne quodcunque eorum periclitetur in aquis, quanto magis hoc idem ſpiritualiter debent facere homines ne pereant in aquis peccatorum a quibus præſeruari petebat, qui dicebat ad Dominum. Non me demergat tempeſtas aquæ, &c. poteſt etiam ad hoc idem propoſitum perſuadēdum adduci alia ſimilitudo, quam ponit idem Augu. Homil. 15. ita dicens Si ſic nos amare voluerimus, quomodo ſe inuicem amant membra corporis noſtri perfecta in nobis charitas poterit cuſtodiri. Deinde ibi diffuſe declarat, quomodo membra corporis noſtri ſibijnuicē ſubſeruiunt, ſic etiam debet eſſe inter homines quod per maximè obſeruatur in hac ſancta confraternitate.

Qvinto probatur intentum tali exemplo. Narrat enim magiſter Alanus de Rupe ordinis fratrū prædicatorum, vir vtiq; Deo, & virgini Mariæ deuotiſſimus, & qui de hoc pſalterio multa ſcripſit, q eo tempore, quo beatus Dominicus prædicabat contra Albigenſes a fide errantes, & dicentes peccatores non debere homini cōfiteri, ſed ſoli Deo

cuius

cuius ſolius eſt peccata remittere, fuit inter dictos hæreticos vnus, valde pertinax in perfidia ſua, nomine Antonius, qui hoc bonum habuit, quod omni die pſallebat Mariale pſalterium. Quadam igitur vice viſum eſt ſibi in ſomnis, quòd ad infernum traxiſſent eum mille dęmones, vbi vidit innumera inferni tormenta, inter quæ erant quadam ualde ſtupenda, & ſupra modum horrenda parata illis, qui nolebant confiteri, vel qui in confeſſione fuerant mētiti. Cunq; dęmones vellent eum præcipitare intra illa tormenta, ſubito affuit virgo Maria, quæ liberauit eum a poteſtate dęmonum dicens ei. Ecce quia oraſti pſalterium meum volui tibi ſuccurrere, & a tāto periculo liberare, nō quia dignus ſcis miſericordia tali, ſed quia cōfratres tui orauerunt per te. Scis enim, quod vnum pomū in arbore nihil eſt, nec vnicus racemus in vite, nec vnum granum in agro, nec vnus religioſus in monaſterio, vel unus mercator in foro, vel vnicus miles in bello. Agnoſce ergo, quod non propter te, fit tibi nunc miſericordia, ſed propter bona, quæ faciunt confratres tui, quorum, vt ſcis peramplius particeps cōfitere, & redeas ad uerum ouile Chriſti, rectam fidem tenendo quam prędicat ſeruus meus Dominicus. Vade ergo ad ipſum, & confiterę illi, & narra pariter, quæ vidiſti. Venit ergo vir ille ad beatum Dominicum, qui tandem factus eſt in terra illa fideliū inuictiſſimus capitaneus contra infideles, qui poſuit in vexillo ſuo, & armis ſuis atq; ſuorum, pſalterium beatæ virginis depictum. Vnde quadam vice eo pugnante contra hęreticos, viſum eſt eis, quod lapides igniti de cęlo ſuper eos cęcidiſſent. Alia verò vice cernebāt iacula ignea innumera per aera volentia, & ſuper eos cadentia. Tempore etiam alio cernebant innumerum agmen militum teribiliſſimorum ſe horrendiſſimæ percutientium, quæ omnia proculdubio fiebant fide, & deuotione, quàm ipſe Antonius habebat ad pſalterium ipſius virginis Marię, propter quod plurimi inimicorum ad fidem ſunt conuerſi. Patet ergo, quantum prodeſt communicatio, & participatio donorum ſpiritualium confratrum huius roſarij. Ergo chariſſimi ſalutate Mariam, vt eius meritis, & præcibus poſſitis, & ego vna vobiſcum regnare cęleſtibus, &c

SER-

SERMO SECVNDVS.

SALVTATE Mariam,quæ multum laborauit Ro. 16.

Secunda veritas.

INVIOLATA Dei genitrix virgo Maria in hac priuilegiata confraternitate rationabiliter ſub certo repetitionis Angelicę ſalutationis numero ueneratur,& colitur dum ad ipſius laudem roſarium ſeu pſalterium a Chriſti colis ſumma cum veneratione decantat̃, & perſoluitur. Sed antequã intremus probationẽ huius veritatis præmittenda ſunt priuilegia ſigulariſſima huius confraternitatis, quæ quamuis multa ſint ad ſenarium,tamen numerum reducemus. Et tantum de tribus dicemus in præſenti de alijs autem conſequenter.

PRIMVM igitur priuilegium huius confraternitatis dicitur antiquitatis.Nam cæteras confraternitates præcellit nõ tantum dignitate meritorium, verum etiam antiquitate dierum,& annorum. Sic enim orabãt ſancti illi patres in deſertis commorantes,de quibus plenè meminit Hiero. in vitis patrum.Hunc etiam modum,& hanc confraternitatẽ olim docuit Angelos ipſe venerabilis Beda. In cuius rei ſignum videre eſt in antiquiſſimis Angliæ eccleſijs,vt referunt, qui viderunt, picturas virorum ac mulierum roſaria ad manus tenentium Interdum autem videntur pendere ad Zonas eorum. Et nedum in Anglia verum etiam in Gallia Germania,Hiſpania,& Italia, reperire eſt tales antiquas picturas,ſicut rei experientia docet,& verè cęcus eſt, qui non videt talia.Sic orabat monachorum patriarcha ille ſãctiſſimus Benedictus, ſic Auguſtinus,ſic Hieronymus,ſic deuotus Bernardus, ſic etiam orare conſueuerunt deuoti patres Carthuſien.ſic orabat Seraphicus pater Franciſcus. In cuius rei ſignum nonnulli aſſeuerant ſe vidiſſe, & tetigiſſe vnum de granis ſui roſarij.Sic deniq; orabat glorioſus ille Patriarcha Dominicus, qui hanc confraternitatem iam penè de terris exulatam & a memorijs mortalium abolitã diuino eũ inſtigante ſpiritu in melius renouauit,reformauit, ſtabiliuit, ſuos quoq; filios in eum ſic famulari eidem

virgini

virgini digniſſimæ verbo,& exemplo edocuit. Coherceant igitur linguam ſuam a malo illi fraternę charitatis inuidi, qui poſtpoſito Dei timore atque ipſius Chriſtiferæ Mariæ honore non erubeſcunt in occulto dicere hanc ſanctiſſimã confraternitatem ex hominum fictione, & inuentione proceſſiſſe. Q[illegible] v[illegible]nam attenderent firmam,& catholicam illam ſancti Gamali[illegible] ſententiam,qui, vt legitur. Act.5. Aduerſus in [illegible] malum aduerſus diſcipulos Domini dixit. Sinite illos,quoniã ſi eſt ab hominibus conſiliũ hoc diſſoluetur ſi verò ex Deo eſt nõ poteritis illud diſſoluere,ne forte,& Deo repugnare uideamini. Cum igitur nõ obſtantibus obtrectationibus loquentium iniqua nequeat ſoſpiri tam pium opus,etiam nõ obſtante tã longeua,& antiqua eius inſtitutione,conſequẽs eſt dicere hoc eſſe opus, & cõſilium Dei altiſſimi,qđ nunquã ante iudicij Diẽ ſoluetur. Cõteſtor igitur vos diuę Mariæ veri amatores,celiciq; Dñici ſinceri cultores,ne deſidia vr̃a torpeat tã religioſum opus. Ridiculũ nẽpe eſt,& ſatis abominabile dedecus,vt traditiones quas antiquitus ſuſcepimus infringi patiamur, ut dr̃.12.di.ridiculũ. Quamuis.n.antiquitas naturæ ducat ad defectum, antiquitas tamen gratiæ debet ducere ad profectum. Ita enim dicitur.32.q.2.ancillam.

SECVNDVM priuilegium huius confraternitatis dicitur generalitatis. Sunt enim aliquę cõfraternitates in quibus non recipiuntur niſi nobiles. Aliæ in quibus nõ niſi clerici. Aliæ in quibus nõ niſi certæ artis mercatores. Alię in quibus non niſi peregrini ſicut obſeruatur in pleriſq; ciuitatibus circa confraternitatem ſancti Iacobi. At vero iſta confraternitas omnes admittit, vtpotè diuites, & pauperes,clericos,& laicos,ſeculares, & regulares,uiros,& mulieres,francos,& anglos cęcos,& claudos, ſanos, & infirmos, magnos, & paruos,iuuenes, & virgines, atque ſenes cum iunioribus, ut in ea aſcripti laudent nomen Domini, ſuæ quoque intemeratæ matris virginis Mariæ, quoniam ad hunc finem inſtituta eſt, & ordinata, & non ad mundanum quæſtum. Vnde deuotus Bern.ſer.88. Maria,inquit, omnibus communis facta eſt. Nam ſapientibus, & inſipiẽtibus copioſiſſima charitate debitricẽ ſe fecit, omnibus miſericordiæ ſinũ aperit, ut de plenitudine eius accipiunt

vniuerſi,

vniuerſi, captiuus redemptioné ęger curationem, triſtis cõſolationé, peccator veniam, iuſtus gratiam, Angelus lętitiã, denique Dei filius humanam ſubſtantiam. Ita, ut non ſit, qui ſe abſcondat a calore eius. Hæc ille.

TERTIVM priuilegium huius confraternitatis dicitur ſecuritatis. Sunt enim multæ cõfraternitates, quę apud nonnullos charitates vulgo appellantur, quæ multum ſunt in vſu apud Normanos, in quibus, & ſi fiãt multa bona pro confratribus tam viuis, quàm defunctis, ſunt tamen ibi aliqua ſtatuta ad quæ obſeruanda confratres iuramento ſe obligant, quod valde periculoſum reputo, propter uarios euentus, & hominum inſtabilitatem Non enim de facili iurandum eſt. Sed iſta confraternias a Deo ſecura eſt, quod eius ſtatuta non obligant ad culpam, neq; mortalem neq; venialem, neque etiam ad pęnam poſitiuam, ſiue pecuniariam, ſiue quamcunque aliam, ſed tantum ad pœnam priuatiuam, vtpote, ꝙ qui omittit dictũ roſarium pro illa die non eſt particeps ſpeciali illa participatione de qua iam diximus bonorum confratrum ſuorũ. Neq; ſimiliter eſt in ea ſtatutum de dãdo aliquid temporale, immo diſtrictiſſimè hoc prohibuit virgo Maria, ne ſpiritualia per temporalia vitientur, & polluantur. Qui enim taliter ageret nimium prouocaret indignationem ipſius virginis, nec non filij ſui contra ſe. Patet ergo de triplici priuilegio huius confraternitatis ſupra cæteras quaſcunq;. His itaq; prælibatis ueniamus ad probationé prædictæ veritatis, quæ dicit, ꝙ beata virgo rationabiliter veneratur in iſta confraternitate ſub certo numero ſalutationum angelicarum. Hoc autem probatur quinque modis, videlicet

Auctoritate.
Ratione.
Figura.
Similitudine.
Exemplo.

PRIMO quidem auctoritate Salomonis loquẽtis Domino. Sap. 2. Omnia, inquit, in menſura, & numero, & pondere diſpoſuiſti. Hoc ſiquidé patet intuẽti opera eius. Ipſe .n. fecit Angelos ſub triplici hierarchia, & ſub qualibet hierarchia tres ordines cõſtituit. Itẽ circa hæc inferiora ipſe

omnia

omnia elementa ſub quaterna rio numero ordinauit. Item triplicem legem ad componendum hominum mores dedit videlicet, naturæ, ſcripturæ, & gratiæ. Et in qualibet certa opera ſub determinato numero, fieri diſpoſuit. Nempe in lege naturæ, decimas ſibi dari iuſſit. Gen. 14. In lege ſcripta mandata ſub denario numero Moyſi tradidit. In eadem infantem octo dierum, debere circuncidi mandauit. Similiter in lege gratiæ, poſtquam noſtram naturam, aſſumpſit duodecim Apoſtolos elegit Similiter ſeptuaginta diſcipulos, item 40. diebus ieiunauit, tribus diebus per Synodochem in ſepulchro iacuit, poſt 40. dies a ſua reſurrectione in cęlum conſcendit, & demum die decimo, Spiritum Sanctum ſuper Apoſtolos miſit. Sacramenta eccleſiæ, ſeptenario numero inſtituit, & multa his ſimilia ſub determinato numero facere voluit. Nõne deniq; collaturus eſt animabus electorum in cęlum dotem triplicem. ſimiliter, & corporibus eorundem poſt generalem reſurrectionem dotem quadruplicem. Nonne etiam de B. Bartholomeo legitur, quod centies, per diem flexis genibus orabat Dominum, & centies per noctem Nonne denique ſancta mater eccleſia ſepties, in die laudem, dicit ſponſo ſuo Chriſto. Nonne etiam, pſa vtitur certo numero, Pſalmorum, Antiphonarum, Hymnorum, Reſponſoriũ, Lectionum, Orationum, & huiuſmodi Nonne etiam Aug. dicit, quod natura cuncta certo ſpargit numero. Item Ambr. Si, inquit, ars, & mores certis, non arcentur numeris omnino confunduntur in ſeipſis. Quid igitur, vt iam diximus, garriũt nõnulli more viperio in occulto mordẽtes, & dicẽtes vanum eſſe homines inducere ad laudandũ incontaminatam Dei genitricẽ ſub certo numero, repetendo ſalutationem Angelicam. Hi profectò ſunt qui quærunt ſeipſos, & non, quæ Ieſu Chriſti, aut ſuę digniſſimæ matris. Volunt nempe ſoli in populo videri, & apparere, tanquam in ipſis ſolis, & non in alijs, diffuſa ſit gratia diuini verbi. Quos commoneo in Domino ſicut, & cęteros quiſquã, vt ammodo amplexentur fraternam charitatem, & non ſit diſtinctio Iudæi, & Græci in laudando Chriſtiferam Mariam, ſed exaltatet ea, quilibet quantum poteſt, quia maior eſt omni laude.

SECVNDÒ probatur prædicta veritas tali ratione, Illud

Id eſt rationabiliter inſtitutum, per quod homines effi-ciuntur prociuiores, & promptiores in laudẽ virginis Ma-riæ. Sed hoc procuratur per iſtud Roſarium, ſiue Pſalteriũ. Igitur iſtud eſt rationabiliter inſtitutũ. Minor patet. Nam cum eiuſdem virginis ſeruuli vident in huiuſmodi Roſario parua grana, tunc recordari poſſunt anni Iubilęi, qui de quinquageſimo in quinquageſimum annum ſolitum erat ante pauca tẽpora celebrari, in quo datur plenaria remiſ-ſio, vt ſic legendo prædictum Roſarium, cognoſcant ſe par ticipes fieri indulgentiarum anni Iubilęi, & ſi non in toto ſaltem in parte, ſecundum tenorem bullarum ſuper hoc conceſſarum. Item cum vident ibi quandoque grana groſ-ſa, tunc recordari poſſunt dominicæ paſſionis, & quinque plagarum corporis Chriſti, ex quarum cruore lauit nos ip ſe Chriſtus a peccatis noſtris. Ex hac autem recordatione datur nobis, non modica ſpes de Dei miſericordia. Vnde, & deuotus Ber. dicebat. Peccaui peccatum grande, & ideo turbatur conſcientia mea, nec tamen deſperabo, ſed vulne rum Domini recordabor. Vel dic, quod iſta quinque grana quæ quãdoque ſunt diuerſorũ colorũ, ideo ibi appenden tur, vt nos commoneant ad meditandum ſequentia. Primũ nempe granum, ſi fuerit album, commonet nos ad mentis puritatẽ habendam in legendũ ipſum Roſarium. Alias nõ ſummus digni exauditione dicente pſ. Iniquitatẽ ſi aſpexi in corde meo non exaudiet dominus. Secundum granum ſi fuerit pallidum, quæ etiam diuerſorum colorum ſignifi-cat meditationem mortis in qua homines pallidi efficiun tur, & quandoque etiam mutant colorem, ex apprehenſio ne malorum imminentium pſ. Timor, & tremor venerunt ſuper me, & contexerunt me tenebræ. Tertium granum, ſi fuerit rubeum deſignat terrorem illum quem Deus in-cutiet malis in die iudicij, oſtendendo eis faciem turbatã, & iratam. Tunc enim, vt dicitur in pſal. Loquetur malis in ira ſua, & in furore ſuo conturbabit eos. Quartum granum ſi fuerit nigrum, ſignificat tenebras inferni, quæ tãtæ ſunt, vt palpabiles merito dici poſſunt ibi enim vox Domini in tercidit flammam ignis, vt ſcilicet nõ luceat, præſertim ad conſolationem. Quintum granum ſi fuerit deauratum, de ſignat gloriam Paradiſi, quæ excedit omnem aliam gloriã

etiam

etiam incomparabiliter pluſquam aurum ſuper excedat cęteta merita, quia oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis aſcendit quæ præparauit dominus diligentibus ſe, vt dicitur 1.Cor.2. Bonum eſt ergo, quòd homo in quolibet groſſo grano aliquantulum immoretur, & contēpletur prædicta, & non feſtinanter diſcurrat, ſicut nonnulli faciunt, De quibus conqueritur dominus Eſa. 29. dicens. Quamuis ſub alijs verbis: tamen ſub eadem ſententia. Populus hic labijs me honorat, cor autem eorum longe eſt a me. Ecce quantum proſunt illa quinque groſſa grana in roſario oppoſita ſi bene meditentur, & ruminentur prędicta.

TERTIO prædicta veritas probatur figurali declaratione. Legitur enim Gen. 9. quod Noe de mandato domini ædificauit archam per quæ temporaliter ſaluatus eſt contra aquas diluuij, & qui cum eo erant. Aedificauit autem eam ſic. Erat.n.quinquaginta cubitorum in latitudine. Ad propoſitum arca Noe Mariam deſignat, ſecundũ illud pſal. Surge domine in requiem tuam, tu & Arca ſanctificationis tuæ, quod tunc impletum eſt quando ipſa virgo Maria cęlũ conſcendit poſt filium ſuum in corpore, & aĩa. Quinquaginta cubiti arcæ quinquaginta parua grana appoſita in Roſario virgineo deſignant. Quemadmodum ergo Noe cũ alijs ſeptẽ ſaluatus eſt ab aquis diluuij per ingreſſum dictę arcæ. Ita & modo qui ſe ponunt ſub protectione virginis Mariæ illi decantantes mente deuota prędictũ Roſarũ ꝑſeruabuntur a diluuio aquarum multarum infernaliũ In quo quidẽ diluuio quicunq; ſemel ceciderit ad dominum nunq̃ approximabit. Et quemadmodũ præcepit dominus Noe vt introduceret in arcam de cunctis animantibus terræ maſculum, & fęmellam iuxta genus ſuum, tam de volucribus quàm de iumentis. Ita & nunc vult vt prædicatores introducant maſculum, & fęmellam, id eſt viros, & mulieres, tam diuites quàm pauperes, etiam quoſcũque cuiuſcunq; conditionis, aut ſtatus exiſtant intra iſtam arcam per ſpecialẽ perfectionẽ, ut ſic præſeruentur a dicto diluuio. Et ſic patet de figura roſarij. De figura vero pſalterij, q̃ debeat eſſe ſub numero ſcribit 3.Re.7. vbi dr̃ q̃ domus libani ꝑ q̃ deſignat̃ virgo Maria q̃ eſt domus illa de qua Prou.9. Sapiẽtia ędificauit ſibi domũ, erat cẽtũ cubitorũ in lõgitudine, & 50. latitudine.in

titudine. Longitudo itaque, & latitudo huius domus libani ſignificat longitudinem, & latitudinem miſericordiæ atque charitatis huius virginis, quia ut dicit deuotus Bern. eius lõgitudo ſubuenit vniuerſis eam inuocantibus, & hoc vſque in nouiſſimum diem, latitudo verò eius replet orbẽ terrarum a Deo, ut eius miſericordia plena ſit oĩs terra.

QVARTÒ probatur intantum ſimilitudine de gentilibus, qui olim in ſacrificijs ſuis utebantur numero ternario, cum enim immolabant ſuis idolis tunc offerebant tria, & tria Propter, quod dicit Philoſophus primò cœli, quòd per numerum ternarium attribuimus noſipſos magnificare Deum. Sicut ergo illi numero ternario utebantur in honorem Deorum ſuorum, ita, & modo Chriſtiferæ Mariæ deuoti oratores ad ipſius honorẽ obſeruant dictum numerum cum dicunt terquinquageſies Angelicam ſalutationem cum 15. pater noſter. Et ut reuelauit virgo Maria ſeruo ſuo Dominico. Prima quinquagenaria dicenda eſt in honorem Dominicę Incarnationis. Secunda in memoriam acerbiſſimæ paſſionis Saluatoris. Tertia ob reuerentiam, & ingentem lętitiam ſuæ iocundiſſimæ reſurrectionis. Et circa utrumque miſterium eſt immorandum, utpotè circa primum contemplando angelicam ſalutationem Marię, ad Elizabeth properationem, Chriſtum natum in medio duũ animalium fęno iacentem, angelicam ad paſtores melodiam, paſtorum uiſitationem, paruuli circuncifionem, in templo eiuſdem præſentationem, & huiuſmodi. Similiter circa Domini paſſionem contemplando Iudæ impiam traditionẽ, durã Chriſti captionẽ, Iudęorũ impietatem, Chriſti manſuetudinẽ, flagellationem, coronationẽ, illuſionem, Pilati iniquam ſententiam, Chriſti in cruce pendentis dolorem, & allocutionem, Mariæ compaſſionem, Chriſti mortem, corporis eius de cruce depoſitionem, ſepelitionem, & huiuſmodi. Item circa Domini reſurrectionem, contemplando ſanctarum mulierum ſepulchrum viſitantium ad Chriſtum deuotionem, earum inter ſe piam allocutionem, Angelicam apparitionem, meſtę matris conſolationem, Chriſti ad Magdalenam apparitionem, & ſic de alijs. Patet ergo, quod dictum roſarium non præcipitanter, ſed cum multa attentione, & mentis in Deum eleuatione ſoluendum

dum

dum eſt,quia ut dicitur de conſec. di. 5. non mediocriter. Verborum multitudine non flectitur Deus,vt Ho.nec verbis tantum,ſed corde orādus eſt Deus.Nam ſecundū Aug. ſuperiorib.tractatu.9.nihil prodeſt ſtrepitus oris muto cor de,ſi enim,ſecundum leges ciuiles indignus nō debeat prin cipem ſalutare,vt patet. C.de veteranis. l. cum introiſſent, cōſequens eſt,ꝙ ille,qui nō attēdit,nec Deo,nec ſibi in ora tione, indignus ſit ſummū principē Deū in orōne ſalutare.

QVINTÒ probatur veritas tali exēplo.Legitur enim in libello roſarij magiſtri Alani de rupe,ꝙ eo tempore quo beatus Dominicus verbo prædicationis quod eſt accutius omni gladio ancipiti,pugnaret contra hęreticos Albigenſes,& Rex Fran.Ludo.nomine pater ſancti Ludouici armis eoſdem impugnaret, fuit in exercitu ſuo quidam miles de Britannia oriundus prope oppidum Dinauenſe Alanus no mine, qui audita prædicatione beati Dominici mirum in modum commendatis confraternitatem Roſarij beatæ vir ginis in animo ſuo concepit effici confrater illius quod, & impleuit. Nam per ſingulos dies dicebat deuotè , & genibus flexis tria roſaria meditando,quæ prius dicta ſunt , & illis ſimilia. Huic itaq; militi Chriſti,& B.virginis mirabilia contigerunt virtute huiuſmodi roſarij,ſeu pſalterij.Nā cū ſemel eſſet in bello cū valde paucis fidelibus eſſetq; a ma xima multitudine hæreticos cōcluſus,ita,ut iā fatigatus re ſiſtere vlterius non valeret illi affuit mater mīæ virgo ſan ctiſſima Maria cū centum,& quinquaginta lapidibus,quos vt ſibi videbatꝰ contra hoſtes mirabili cū impetu proiecit,& ſic eos in fugā conuertit: nonnullos tñ in terrā proſtrauit, & ſic cū tali victoria dictus miles cū ſuis liberatus eſt. Tan dē ergo ad patriā ſuā reuerſus cū valde potens eſſet funda uit conuentū Dinauēſem ordinis fratrū prædicatorū viuē te adhuc B.Dñico,ibiq; receptus eſt ad habitū ordinis, qui demū factus eſt prędicator deuotiſſimus.Cumq; fermè totā Franciā circuiſſet vbiq; prædicādo dictū pſalteriū,tandē feliciter obijt in Conuentu Aurelianen.ſepultuſq; eſt corā altari B.virginis cuius os,& manus prius eius mortē ad mo dū criſtalli nimis claruerūt,& hoc totū pꝰ dignitatē pſalterij ipſius B.virginis cuiꝰ pręcibus nos cōmēdari poſcamus, vt tandē poſt eā regna cęleſtia penetrare poſſumus,&c.

SERMO TERTIVS.

SALVTATE Mariam, quæ multum laborauit in vobis Ro. 16. Tertia veritas.

PRIMVM æternæ ſalutis documentum nec non contra hoſtem aĩæ tutũ defenſionis auxiliũ, conſtat eſſe ex ſpũali deuotione deferre Chriſtiferæ Mariæ digniſſimũ Roſariũ ſeu pſalteriũ. Anteq̃ probemus prædictam veritatem, dicendum eſt de tribus alijs priuilegijs huius digniſſimæ confraternitatis præter ea quæ in precedenti ſermone dicta ſunt, quæ ſimul connumerata ad ſenarium rediguntur numerum.

QVARTVM igitur priuilegium huius confraternitatis dr̃ approbationis. Magnum.n.eſt aliquid approbari a ſancta Sede Apoſtolica quæ errare non põt vt dr̃ 24. q. 1. Ememor. Itẽ ſequẽti capitulo quod incipit in ſede, dicit Euſebius Papa, q̃ in ſede Apoſtolica extra maculã ſemper eſt Catholica ſeruata religio. Et ideo quotiẽs oritur dubiũ in fide ad ipſam Romanã Eccleſiã recurrendũ eſt, vt cauetur ibi ſupra c. quotiens. Modo ſic eſt, q̃ iſta confraternitas eſt approbata per ſummũ pontificẽ Sixtũ quartũ ordinis diui Franciſci, vt patet per bullã q̃ incipit. Paſtoris ęterni, per q̃ approbat, & confirmat ritũ huius cõfraternitatis a Germanis obſeruatũ, cuius plumbũ habet in conuẽtu colonienſi ordinis pd̃icatorũ. Itẽ idẽ ſummus pontifex ad inſtãtiã Ducis, & Duciſſe Britãniæ dedit aliã bullã q̃ incipit. Ea q̃ pręter quã confirmat ritũ huius cõfraternitatis quẽ obſeruãt Galli. Inſuper dedit certas indulgẽtias oĩbus confratribus, prout expreſſe cauetur in dictis bullis. Præcipue aũt ſoluẽtibus dictũ pſalteriũ more Gallorũ ſcilicet dicẽdo p̱ dies ſingulos integraliter, dedit per qualibet die 7 annos, & totidẽ quadragenas remiſſionis penarũ in alio ſęculo debitarũ. Sunt, & alij qui aſſerũt multos plures indulgentias conceſſas priſcis tẽporibus quas numerãt p̱ plura milia, vt patet ĩ Roſario magiſtri Alani de Rupe. Sed eadẽ facilitate dictũ taliũ cõtẽnit qua nõ probat. Nõ nego tñ quin aliq̃ ſummi Põtifices ante Sixtũ dederint ad hoc tã deuotũ opus indulgentias certas, de quibus tñ mihi nõ conſtat in particulari. Et ideo caueant ſibi horto, promulgatores hmõi con-

fraterni-

fraternitatis ab indiſcreta declamatione prædictarũ indulgentiarũ incertarũ,præſertim attendẽtes, ꝙ vtile per inutile uitiatur,vt patet.C.de donationibus li.8.l.ſancimus. Similiter extra de pe.& re.c.ex eo.Interdicũtur,& prohibentur indiſcrete,& ſuperfluę indulgentię,eo ꝙ per eas claues eccleſiæ contẽnuntur,& pęnitentialis ſatisfactio eneruat. Ad idem eſt ca.abuſionibus in clementinis de pe.& re.

Qvintvm priuilegiũ dicitur gratificationis,confratres enim prædicti habent dicere duplicem orationẽ,ſcilicet Dominicam,& ſalutationẽ Angelicam, quarum quęlibet multum grata eſt Deo,& accepta. De prima quidẽ ſatis conſtat tũ ratione inſtituentis, ſcilicet Chriſti , vt patet Matt.6.Sic,inquit,orabitis,Pater noſter,&c.tũ ratione materiæ in ea contentæ.Nam in ea ſeptem continentur petitiones, quæ aut ſunt de bonis adipiſcendis , aut de malis amouendis , vt patet intuenti , tum ratione vtilitatis,valet enim ad delenda peccata venialia. Vnde Augu.Homil.42. dicit, quòd ſunt quędam peccata quotidiana , ſine quibus hic homo viuere nõ poteſt,propter,quæ neceſſaria eſt quotidiana oratio,ſcilicet pater noſter.Hæc illæ . De ſecunda autem oratione huius roſarij ſimiliter conſtat,quòd valde grata eſt Deo, & beatæ Mariæ tum ratione materiæ in ea contentæ loquit̃ enim de altiſſima materia.ſ.de incarnationis miſterio,item de digniſſimis perſonis,videlicet de Chriſto,& eius matre , tum ratione perſonarum,quæ illam dictauerunt,Dicit enim deuotus Bern.quòd ſalutatio angelica a tota trinitate in conſiſtorio eiuſdem trinitatis eſt primum dictata,digito Dei ſcripta, & vni de fortiſſimis palatij militibus ad deferẽdum Virgini delegata verum, quòd beata Elizabeth adiecit benedictus fructus uentris tui , vt patet Lu.1.qñ,ſcilicet eã ſalutauit virgo Maria, tũ ratione indulgentiarum. Fertur.n.& ita ſcripto cõperi,ꝙ Vrbanus quartus dedit. 30. dies indulgentiarũ, his qui adderent ad hanc ſalutationẽ Ieſus,demũ Io. 22. prædictã indulgentiã cõfirmauit,& de nouo tantundẽ dedit his,qui ſubiungerẽt Chriſto.Ecce quã gratæ ſunt Deo prædictæ ambę orationes Et ideo reddũt hanc cõfraternitatẽ apprime Deo gratã, & acceptã.Ipſiſq; confratribus per utilem,& proficuam.

Sextvm priuilegium huius confraternitatis dicitur

facilitatis. Sunt enim multæ confraternitates valde diffici les, aut ratione multitudinis ſuorum ſtatutorũ, aut arduitatis eorundem, aut ratione præcij dandi. Quod enim parũ eſt diuiti, multum eſt pauperi multi ergo pauperes non intrant aliquas confraternitates, eo q̃ non poſſunt commode offerre, quod exig tur a confratribus. Taxare tamen feriã quo tã tali conditione, q̃ qui eã non dederit nõ recipietur ad cõfraternitatem a multis reprobatur tanquã ini quum, & ad Symoniam de prope accedens, pro quibus videtur facere. c. ad Apoſtolicã, extra de Symonia. Statuta er go negatiua in talibus confraternitatibus ſunt, valde peri culoſa maximè cum per talia præcludatur via pauperibus eas ingrediendi. Poteſt tamen quis cum ingreditur aliquã cõfraternitatem proprio motu, vel etiã ſeruando aliorum conſuetudinem dare aliquid certum pro ſuſtentandis, aut continuandis pijs oneribus illius confraternitatis, vtpotè pro manu tentione miſſarum, luminarium, eleemoſynarũ, & huiuſmodi. At verò hæc confraternitas cum ſit tota charitate plena, & mere ſpiritualis nullam de prædictis difficultatibus habet. Propter quod dicere poteſt illud Saluato ris verbum. Iugum meum ſuaue eſt, & onus meum leue. Mat. 11. Propter ergo illius facilitatem omnibus aperit ſinum ſuum pauperi ſicut d uiti, iuueni ſicut ſeni, ignobili ſi cut nobili, ęgroto ſicut ſano. Ita, vt non ſit, qui ſe abſcondat a calore eius. His ergo prælibatis veniendum eſt ad pro bationem prædictæ veritatis dicentis, q̃ eſt magnum docu mentum, ſeu ſignum æternæ ſalutis atque contra dęmonem auxilium defenſionis deferre ex ſingulari deuotione roſarium glorioſæ Mariæ virginis, probatur ergo iſta veritas quinque modis, videlicet

Auctoritate.
Ratione.
Figura.
Similitudine.
Exemplo.

PRIMÒ quidem auctoritate Pſal. ad Dominum dicentis. Fac mecum ſignum in bono, ut videant, qui oderũt me & confundãtur, quoniã tu Dñe adiuuiſti me, & conſolatus es me. Vbi aduertendũ, q̃ eſt ſignũ in malo ſicut, & in bo-

no.Signum quidẽ in malo eſt ſignum Diaboli,per quod cognoſcuntur,qui ſunt de parte illius. Præterea de Diabolo dicit.Iohan.Apoc.13.ꝙ faciet hoĩes habere characterẽ beſtiæ i.ſuperbiã,quæ eſt character,& ſignũ Diaboli.Hoc igitur ſignũ deferunt milites Diaboli, quia ipſe eſt rex ſuper oẽs filios ſuperbiæ Iob. 41. De hoc autem ſigno ſuperbiæ gloriantur prædicti milites Diaboli, dicentes illud Sap. 2. Vbiq; relinquamus ſigna lætitiæ.i.ſuperbiæ. Vbiq; inquã ſcilicet in capite,ideſt oculis,in ore,in inceſſu,ſtatu,habitu, & in omnibus motibus noſtris.Practica ſingula.Rationem aut quare prædicti milites Diaboli uolunt in præſenti deferre ſigna læt tiæ,& ſuperbiæ aſſignant cum dicunt,quoniam hæc eſt pars noſtra,& hæc eſt ſors noſtra.q.d. ꝙ non habebunt aliam lætitiam niſi præſentem,ſed poſt hanc catholicam vitam ſuſtinebunt æternum cruciatum. Ab hoc igitur ſigno præſeruet nos Dñs. Signum autẽ in bono eſt ſignũ,quo inſigniuntur milites Chriſti,& ſerui ſuæ digniſſimæ matris quale eſt roſariũ præſens in quo velut in ſigno repræſentatur Chriſti paſſio in groſſis ſignaculis ſeu granis. Item in pleriſq; roſarij interſeritur crux Chriſti, ſimiliter in aliquibus additur agnus Dei, & alia deuotionis inſignia,quæ oĩa ſunt ſigna in bono.In bono inquam non tãtum quod in præſenti haberi poteſt,verum etiam quod in futuro ſperatur,& expectatur.Nam ſicut illi, qui deferunt inſignia regis oſtẽdunt ſe eſſe de domo,& familia eius.Ita, & illi,qui ex deuotione deferũt ſuper ſe prædicta inſignia, vt ſic frequentius ad memoriã reuocent Dominicã paſſionẽ,oſtẽdunt ſigno ſe eſſe de familia, & domo regis regũ Ieſu Chriſti. Sunt deniq; in prædicto roſario pleraq; parua ſignacula ſeu inſignita grana,quæ deferuntur ad honorem B.virginis. Quemadmedum ergo illi,qui deferunt inſignia Reginæ oſtendunt,& proteſtantur ſe eſſe de domo,& familia eius, ita, & illi, qui deferunt ex deuotione roſarium in quo ſunt inſignia matris ſicut,& filij.Aduertendum tñ ꝙ prædictũ ſignũ roſarij non eſt infallibile ſignũ æternæ ſalutis neq; ſanctitatis in deferente ipſum,ſed eſt aliqñ ſignum fallax,præſertim illis mulieribus,quæ tale ſignum deferũt ad põpam,vel ad humanã laudẽ.Non.n.circulus pendẽs ante tabernã eſt ſignũ infallibile,ꝙ ibi ſit vinũ venale,dicat ergo

go deuotus orator huius Roſarij ad Dominum,ò piiſſime Deus,ſicut peccatores, & peccatrices plerunq; faciunt ſibi ſignũ in malo,ita ſupp. ex te rogo,vt facias mecũ ſignum in bono, vt ſignes ſignaculo Roſarij tuę benedictiſſimę matris,& hoc nõ ſine cauſa peto,ſed,vt illud videãt q̃ me oderũt ſuppie dęmones,& confundant̃ qui me confunderunt, & perdere quęrunt,& feſtinant,Da exemplũ de clientibus Regis, qui quãdoque ponunt manum ſuper perſonã eccleſiaſticam,aut religioſam, ſed cũ vident magnam coronam, quæ eſt ſignum clericaturę,tunc confunduntur,& eam dimittunt.Ita in propoſito.Spero autẽ,inquit,prędictus orator ad Dñm te ita facturum,quoniam tu Domine adiuuiſti me,& cõſolatus es me.Et ibi ponit̃ præteritum pro futuro,& eſt ſenſus. Spero,ꝙ per virtutem huius Roſarij,quod eſt ſignũ in bono adiuuabis me in mortis articulo contra diriſſimos , & teterrimos lupos infernales,eos cum tali fugando & conſolaberis me auxiliũ de cęlo mihi mittendo.

SECVNDO prædicta veritas probatur ratione ſic,Omne ſenſibile ſignum,quo fit aut aſſumitur ad Dei honorem & proximi edificationem prodeſt ad ęternam ſalutem cõſequendam, & ad dęmonem confutationem.Sed ſic eſt,ꝙ prædictum Roſarium aſſumitur,& defert à deuotis Chriſticolis ad Dei & virginis Mariæ honorem ſimiliter ad proximorum edificationem,vt.ſ.alij tali exemplo inducantur ad dicta ſignum conſ. arem itatem,& ad laudandum Chriſti matrem. Igitur ualet ad ęternam ſalutem conſequendam, & ad demones confutandos.Vnde de huiuſmodi Roſario poteſt dici.Hoc contra ſignum nullum ſtet periculum.Fugite igitur partes aduerſę.Notantur autem dictum eſt in minore,quod ipſum roſarium defertur a deuotis Chriſticolis ad Dei & virginis Mariæ honorem,ad differentiam hypocritarum qui ipſum deferunt ut uideantur, & reputantur ab hominibus deuoti. Tales enim iuxta Chriſti teſtimonium omnia opera ſua faciunt,vt uideantur ab hominibus.Mat. 23. Illud etiam dictum eſt ad differentiam ſuperborum, & mundanorum qui ipſum Roſariũ plerunque differunt ad ornatũ,& faſtum. Et in hoc plus deficiunt mulieres q̃ viri Sunt.n.quædã pompoſę,& vanę mulieres in zonis ſuis deferẽtes prolixa roſaria auro,& argẽto inſignita, cętera aũt

de

de exquiſita materia,ſiue iaſpide,ſiue ebore,aut hmôi,quę quidé roſaria vix ſemel perſoluunt in méſem in quo maniſeſtè apparet vanitas talium.Et ideo benedictũ eſt prius ꝙ iſtud ſignũ in aliquib⁹ eſt fallax,& deficit a ſua ſignificatio.

Tertiò idem propoſitum probatur per figuram.Legitur eñ Ezech. 9. quod ipſe Ezechiel in ſpũ audiuit Dominum dicenté 6.viris,tranſite per mediũ ciuitatis Hieruſalem,& nemini parcat oculus,videlicet,ſené,adoleſcenté & virginem,paruulos,& mulieres interficite.Omné aũt ſuper quem videritis ſignũ Thau,ne occidatis,& Sanctuario meo incipite, ad propoſitũ ciuitas iſta, eſt mũdus præſens. 6.viri ſignificãt multitudiné dęmonum, quibus quandoq; dat dominus licentiam nocendi hominibus malis multipliciter,videlicet,peſte,gladio,famę,ęgritudine,& hmôi,& demum trahédi eos in abyſſum inferni,incipiédo a Sanctuario.i.a malis eccleſiaſticis,& religioſis.Sed tot,& tãtis malis ex ſpeciali Dei munere ſępe præſeruanĩ hmôi confratres Roſarij, qui ex ſingulari deuotione ſecum deferét ſignum Thau.i.Roſariũ prædictũ,dicit ergo Dñs,dęmonibus executoribus ſuę iuſtitię.Omné hominé,ſiue virum,ſiue mulieré,ſiue paruulum,ſiue ſené, ſiue laicum,ſiue clericũ,ſiue nobilem,ſiue ignobilem, ſuper qué videritis ſignũ Roſarij. pijiſſimę matris meę ob ipſius reuerentiã ne occidatis talé quia ſub protectione illius poſitus eſt,vt ei nocere nõ poſſitis.Quamuis ergo nõ ſit neceſſe,neq; infallibile,ꝙ omnes quotquot prædictũ ſignũ Roſarij ſuper ſe differunt a poteſtate dęmonũ liberi ſint,neq;a periculis eternę dãnationis maxime cũ per hoc non cõfirmentur in grã. Nihilominus ſi ex ſpecialiſſima deuotione ad ipſum Dei genitricé illud deferat,& diligéter perſoluant, nõ permittet Dñs ſicut neque pia mater eius eos in infernũ trahi, ſicut perãplius in ſequentibus diſſeremus. Neq; tñ dicimus omnes illos,qui hoc Sanctiſſimo ſigno nõ inſigniunĩ in poteſtate dęmonũ datos.& expoſitos eſſe,ſed conſtanter dicimus eos,q ipſo inſigniunĩ,& illud deuotę pſoluunt p ſingulos dies bñdicendo matré cũ filio,multo melioris conditionis eſſe,his q̃ neutrũ faciunt,& hoc cęteris paribus. O igitur præcioſum ſignum. O admirandum prodigium. O ſalutiferum refugium. O clypeus fortiſſimus. O lorica inexpugnabilis.

O galea

O galea tutiſſima. O turris fortiſſima, ad quam fugiens iuſtus ſaluabitur. Nullus igitur Chriſti fidelium cuiuſcunque cōditionis, ſexus, aut ſtatus exiſtat, tam ſalutiferum ſignū contemnat, ſed quilibet ipſum deuotè amplexetur, deferat, & deuotè perſoluatur, quia hoc eſt ſignum Dei viui, quo per Dei gratia, tam pene infiniti, inſigniti reperiūtur, Ita, vt merito dicere poſſim illud Apoc. 7. Audiui numerū ſignatorum centum quadraginta quatuor milia ſignati ex omni tribu filiorum Iſrael.i. ex omni ſtatu Chriſtianorum, Iſrael merita appellātur, quaſi Deum præ cęteris nationibus videntes. & cognoſcētes per fidem. Quod autem dicit Iohannes ex tribu iuda. 12 millia ſignati, ex tribu Ruben. 12 millia ſignati, ex tribu Gad. &c. deſignantur particulares ſtatus, & communitates populi Chriſtiani, ex quibus ſtatibus, & communitatibus plerique inſigniuntur Roſario beatæ virginis. Hoc uidere eſt in ſtatu nobilium, clericorum, religioſorum, mercatorum, agricolarum, & huiuſmodi. Et quia aliqui ſunt, quæ ipſum Roſarium non differunt, aut ex negligentia, aut certe humanali verecundia nihilominns ipſum cum digitis ſignando dicunt, ideò de talibus ſubdit Iohannes dicēs. Poſt hæc vidi turbam magnam quam dinumerare, nemo poterat ex omnibus gentibus, & tribubus, & populis, & linguis &c. quia hoc Roſarium vbique terrarum diſſeminatū eſt. &c. Tales ergo, & ſi ſint participes bonorum confratrum ſuorum, eò quod neque Roſarij delatio, neque nominum inſcriptio eſt de neceſſitate huius confraternitatis, ſed tantum de bene eſſe, multo tamen melius faciunt, qui vtrunque obſeruant, vt forte dicemus in ſequentibus,

QVARTO probatur prædicta veritas per ſimilitudinem de vexilo. Cum enim in bello ſignum, ſeu vexillum principis ſurſum erigitur ante omnium oculos, tunc terrentur hoſtes, & animantur milites principis, quod ſi in terram proſternatur, nec de eo releuando vlterius curatur, tunc præualent hoſtes, & acrius percutiunt aduerſarios occidendo, ſeu in fugam conuertendo. Ita in propoſito cum erigimus in zonis, aut manibus noſtris, ſignaculum virgineum, tunc terrentur hoſtes infernales. Vbi verò ſummus circa hanc confraternitatem pigri, & deſides de ea in nullo curantes,

curantes, tunc illi præualent, & ad infinita mala nos protrahunt de hoc itaque ſigno poteſt intelligi illud Eſa. 5. Leuabit Dominus ſignum in nationes.

QVINTÒ probatur eadem veritas tali exemplo. Refert enim magiſter Alanus de Rupe in Roſario ſuo, quòd circa annum Domini. Mccccllx. fuit in territorio Beluacenſi in Galliam quædam iuuencula apprimè deuota huic Roſario, hæc igitur cum ſemel cauſa viſitandi parentes, & amicos, quos in aliena parochia habebat, pergeret cum vna de ſodalibus ſuis in feſto dedicationis eccleſiæ illius parochiæ obuios habuit duos terribiles, & famelicos lupos, quorum vnus ſociam ſuam per guttur rapiens mox iugulauit, & fermè ex integro corpus eius deuorauit illa, ergo tam ſtupendum factum cernens in ſociam mirum in modum tremebat, & anguſtiabatur, ſimile expectans de ſeipſa fiendum, niſi Deus deſuper illi auxiliaretur. Leuans ergo oculos in cęlum, iunctis manibus cum quibus ſuum tenebat Roſarium, rogat Dei genitricem, vt ſaltem non permittat eam a lupis occidi antequam cõfiteatur, & communicet. Mira res lupus vbera eius dirumpit, ventrẽ diſcerpit, viſcera vorat, mox tamen a tranſeuntibus liberatur, prius, quod triduo viuit, quo in tempore ſincerè confitetur, deuote communicat, fiducialiter moritur, Dei matre in extremis uiſitatur, & per eam ad cęlos conducitur. Ecce quantum illi profuit legere pſalterium Mariale, ſimiliter ipſum ſecum deferre. Taliter ergo agamus, vt poſt eam ad cęleſtem gloriam meritis, & præcibus Dei genitricis Mariæ peruenire valeamus. Quam nos concedat. &c.

SERMO QVARTVS.

SALVTATE Mariam quæ multum laborauit in vobis. Ro. 16.

Quarta veritas.

INDVCTORES, ſeu perſuaſores aliorum ad hanc ſanctam ſocietatem ſicut gratiſſimũ obſequium Chriſto atq; ſuæ caſtiſſimè matri offerre dignoſcuntur. Ita, & illi qui alios a tanto bono quiuis colore retrahunt grauiſſimè peccare cõuincuntur.

cuntur. Sed antequã intremus probatione huius ueritatis aliquid diſſerẽdum eſt de hac ſancta ſocietate. Pro quo notandum, ꝙ ſicut eſt triplex ſocietas ciuilis, ſic etiam ſuo modo triplex eſt diuina, & ſpiritualis.

PRIMA igitur ſocietas ciuilis ſeu politica eſt, quæ fit, & contrahitur conditionater inter aliquos de qua habetur. ff. pro ſocio. l. prima, quæ incipit ſocietas: ubi dicitur, ꝙ ſocietas coiri poteſt, uel in perpetuum i. quandiu uiuũt contrahentes ſocietatem, uel ad tempus, uel ſub cõditione. Qui autẽ contrahunt ſub conditione tandiu cenſendi ſunt ſocij, quãdiu habuerint talẽ conditionẽ, ſiue ad tempus habuerint eã, ſiue in perpetuũ. Ita in propoſito illi, q̃ ſunt mẽbra huius ſanctiſſimę cõfraternitatis habẽt ſocietatẽ conditionalẽ ad confratres ſuos, & intendunt explicitè, uel implicitè illos recipere participes bonorũ ſuorũ ſpiritualium dũmodo, & illi faciant debitum ſuum ex parte ſua reddendo eis uicẽ, aliàs nõ: quia ut dicit regula iuris. li. 6. Fruſtra ſibi fidẽ quis poſtulat ab eo ſeruari, cui fidẽ a ſe præſtitã ſeruare recuſat. Talẽ ẽt ſocietatẽ contrahimus cũ Dño in baptiſmo, ſiue in penitẽtiali abſolutione. Tũc. n. Deus promittit nobis cęlum ſi perſeueramus in bono incepto. Animaduertendũ ergo ꝙ prędicti cõfratres dũ omittũt dictũ roſariũ priuãtur participatione bonorũ confratrũ ſuorũ pro illa die duntaxat. Et hæc eſt totalis pęna eorũ, qui ipſum roſariũ omittunt. Nec certè eſt rationabile, ꝙ ubi nihil reſundunt ſint participes bonorũ confratrũ ſuorum in ſpeciali, quia ut dicit regula iuris li. 6. locupletari nõ debet aliquis alterius iniuria, uel iactura. Studeat ergo quilibet ſe exercere ne tantum bonum amittat.

SECVNDA ſocietas ciuilis eſt, q̃ fit particulariter. i. in unã partẽ bonorũ, & nõ in oĩbus bonis gñaliter. de qua ſocietate hr̃, ubi ſup ſ. ff. pro ſocio. l. ſocietas cõtrahit. Talis eſt ſocietas aliarũ cõfraternitatũ in quibus ſunt aliqua cõia utpotè certę miſſę, & ſuffragia tã pro uiuis, q̃ ꝓ defunctis fratrib⁹, ſed tñ nõ ibi eſt perfecta, & integra ſocietas, hãc partialẽ ſocietatẽ multi hoĩes uellẽt hr̃e cũ Deo, uellẽt q̃ dẽ eſſe ſocij cõſolationis, & lucri q̃ti, & honoris, ſed nõ laboris tędij, & tribulationis, cũ tñ nõ ſit iuſtũ nec decet hr̃e ſocietatẽ gl̃ię, & honoris in futurę, niſi in pñti fuerim⁹ ſocij cõtumelię, & paſſionis.

paſſionis. Si, inquit, Apoſtolus. 2. Cor. 1. ſocij paſſionũ eſtis, ſic eritis, & cõſolationis. Et nota ordinẽ iſtarũ ſocietatũ, q̃a ad ſecundã non peruenitur niſi per primã 2. Tim. 2. Fidelis ſermo, nã ſi cõmortui ſumus, & cõuiuemus ſi ſuſtinemu, & cõregnauimus. Apo. 1. particeps in tribulatione, & regno. Item Ro. 8. Si tamen compatimur, vt ſimul, & glorificemur.

Tertia ſocietas ciuilis eſt, quæ fit integraliter. i. in omnibus bonis, ut hr̃ in prędicta rubrica, pro ſocio. l. ea verò. Itẽ. l. ſocietatẽ. Et ſic eſt in propoſito Nam cõfratres iſti ex toto cõicant ſibi bona ſua ſpiritualia pręſertim orationes roſarij. Et non ſolũ habent talẽ ſocietatẽ in pñti, uerũ etiã in futuro, ita, ut qui ſunt in purgatorio de cõfratribus, ſint participes ſuffragiorũ, & orationũ confratrũ ſuperuiuẽtiũ. Sed prohdolor multi ſunt, qui non curant de hac ſocietate cõtrahenda in pñti, qui tñ ſi poſt mortẽ deſcẽdant ad purgatoriũ ſummopere optarent eã, ſi eſſet poſſibile. Tales ergo ſunt ſimiles illi mulieri, de qua legit. 3. Reg. 6. ꝙ comedit partũ alterius ſocię ſuæ cũ ea, ſed tñ poſtmodũ uoluit, q' altera comederet de partu ſuo, vnde talibus põt dici illud Iudic. 18. cũ nullo hoĩum habuerũt quicquã ſocietatis. Sed dicet. forſan aliquis. Nolo eſſe de confratria roſarij B. Virginis. Sic enim oporteret me communicare bona mea confratribus cæteris, qui ſunt ꝑ mundũ uniuerſum diſperſi abſq; numero, hoc autẽ nolo facere, quia ſic diminueretur bonũ meũ, omne. n. finitum per ablationẽ finiti tandem conſumitur. Sed uolo, q' oratio mea in ſinu meo cõuertatur. Si quis ergo rogauerit dicens. Da mihi de oleo tuo. Reſpondebo ei illud ꝙ prudentes Virgines fatuis dixerunt. Ne forte non ſufficiat mihi, & tibi, ſed uade potius ad uendentes, & eme tibi. Sed qui talia inania meditatur, rudis eſt ſenſus. Bona enim ſpiritualia non ad inſtar corporalium per communicationem diminuuntur aut diſtrahuntur, quin potius augentur, da exẽplum de duobus carbonibus ardentibus, qui ſibi mutuo approximati plus ſe inflãmat, & ardere faciũt, Bonũ. n. quanto cõmunius tãto diuinus. Eſt etiã ipſum bonũ cõmunicatiuũ, & diffuſiuũ ſuijpſius. Nihil ergo deficit de bonis anĩę ꝑ hoc ꝙ ipſa ſpũalia bona ex abũdãti charitate alijs imperitiunt, quinimo ꝑ hoc magis creſcũt, & multiplicant, potiſſimę in rõne meriti, licet nõ forte in rõne ſa-

tisfa-

tisfactionis,ex quibus omnibus, patet quãtum proſit hęc ſancta ſocietas ſeu fraternitas roſarj beatæ Virginis,& quã grati ei ſint illi,qui alios ad tã ſanctam ſocietatẽ attrahunt verbis,& exẽplis,qui ei,inquit,ipſa ſancta ſocietas,elucidãt me,uitã eternã habebunt.Eccl.14.his ergo prelibatis deſcẽdendũ eſt ad probationem prædictæ ueritatis, quod dicit, ꝙ illi,qui alios retrahunt,quouis colore ab hac ſancta ſocietate grauiter peccant hoc probatur quinq; modis,uidelicet

Auctoritate.
Ratione.
Figura.
Similitudine.
Exemplo.

PRIMÒ quidem auctoritate deuoti Ber.qui in ſer.de Epi.Dñi dicit ſic.Herodiana malitia,& Babilonica peruerſitas eſt naſcentẽ velle extinguere religionẽ. Quicquid.n.ad ſalutem pertinet, uel ad religionẽ oritur,ſi quis reſiſtit, ſi quis repugnat, paruulos Iſraelitici germinis necare conatur,&cum Herode Saluatorẽ perſequitur. Hæc ibi. ex quibus uerbis patet, ꝙ peccatũ ſpiritualis homicidij illi incurrunt,qui uerbis aut cachinis,ſeu irriſionibus ſuis alios impediunt, & retrahunt,quantum in ipſis eſt a tã ſancto propoſito, & a tã ſalubri ſocietate, & cõfraternitate, dicentes forte hoc genus religionis uanũ eſſe,& inane.Contra tales aũt loquitur Apo.1.Theſ.5.Spiritũ,inquit.i.ſanctũ propoſitũ nolite extinguere,ſcilicet in alijs ſicut neq; in uobis.Et Prou. 3.Noli prohibere benefacere eũ,qui põt,ſed ſi uales, & ipſe benefac.Tales nempe ſimiles ſunt Phariſeis contra quos loquitur Chriſtus Matt.23. dicens uę uobis ſcribę,& Phariſei Hypocritę,qui clauditis regnũ cęlorũ ante homines,uos.n.non intratis, nec introeuntes ſinitis intrare. Tales ẽt ſimiles ſunt Diabolo,qui extinxit cęreũ beatæ Genouefę patronæ Periſianorũ. Si.n.ille, qui dat alicui mulieri ad potandũ,ut nõ poſſit concipere,debet reputari homicida,ut dr̃ extra de homicidio uoluntario.c.Si aliquis, & maximè ubi fętus eſt iã formatus,& uiuens,ut dr̃ in glo.ſuper illud capitulũ.Conſuluiſti.2.q.4. Secus aũt dicendũ eſt,ubi fętus nõ eſt animatus,ut dr̃.3.q.2.quod uero.Idẽ etiam habetur in nouellis,ad legẽ corneliã de ſiccarijs,ſi mulierem,

quantomagis apud Deū ille homicida animę cēſendus eſt, qui aliū reuocat a ſancto propoſito,& a meliori bono.Sufficiat ergo diei malitia ſua , ut qui predictā ſanctā ſocietatē nō uult intrare,nec virgini glorioſæ pſalterium ſuū decantare ſaltem alios non impediat nec reuocet.

SECVNDO probatur eadem ueritas tali ratione. Illi grauiſſime peccant,qui agunt directè cōtra charitatē,& dilectionē, quam ad proximū habere tenentur. Sed ſic eſt in propoſito de illis,ſcilicet qui alios impediunt verbis,factis, aut ſignis,ne intrent hanc charitatem ſeu confraternitatē, quod patet ſic.Vt enim dicitur Eccl.17.vnicuique mandauit Deus de proprio ſuo, vt ſcilicet, eum fraternaliter corripiat,& ad bonum prouocet tempore,& loco.Et quamuis non ſemper teneamur prouocare proximum ad bonum, ſed tantum tempore, & loco, nunquam tamen licitum eſt ipſum reuocare a meliori bono inquātum huiuſmodi,maximè cum dicat lex leuiti. 19. Diliges amicum tuum ſicut teipſum . Contra quod agunt illi mundani in quibus nullus eſt ſpiritus deuotionis, & qui vos ſpirituales derident id eſt ſe deuouerint confraternitati huic ſanctiſſimę.Et huius rationem aſſignat Paulus 1. Corin. 2.dicens, quòd animalis homo non præcipit ea quæ ſunt ſpiritus Dei,Exemplum eſt de febricitāte cuius lingua infecta cholera amara, non percipit dulcia,ſed magis iudicat illa amara.Ita in propoſito. Vnde prouerbi. 18. Non recepit ſtultus verba prudentiæ niſi ea dixerit quæ verſantur in corde eius.Spiritualis autem, inquit. Paulus iudicat omnia : ſpiritualis inquā qui ſcilicet, ſpiritualiter viuit. Talis enim iudicat omnia.i. diſcernit de omnibus an ad ſalutem expediant nec ne. Caueant ergo ſibi a modo animales homines ne ſpirituales iudicent dicentes eos qui ob reuerentiam Chriſti ſuæ quoq; intemeratæ matris ingrediuntur hanc confraternitatem, hypocritas aut fatuos eſſe,ſic enim eos grauiſſimè ſcandalizarent nec quidem impunè euaderent dicente Chriſto Matth.18.Qui,inquit,ſcandalizauerit vnum de puſillis his qui in me credunt expedit ei, vt ſuſpendatur mola &c.

TERTIO probatur idem propoſitum perfiguram.Legitur enim Exo.14. quòd Pharao cum toto exercitu ſuo periit in Mari rubro eo, quòd non velles dimittere populum

domini

domini ſeruire, & immolare Deo ſuo. Similiter legitur in libro numerorum in pleriſque capitulis, quòd illi Chananei qui nitebantur impedire filios Iſrael ab ingreſſu terræ promiſſionis grauiſſimè afflicti ſunt a Deo, & tandem miſerabiliter interierũt. Ita in propoſito illi grauiſſime peccant qui deuotos famulos virginis Mariæ retrahunt ab eius ſeruitio, & famulatu qui eſt via perueniendi ad terram illam cęleſtem, quæ abundat lacte, & melle. Caueant ergo tales miniſtri Sathanæ ne diuina ultio cedat ſup eos, & demergãtur in profundum abyſſi infernalis poſt luciferũ, qui inuidit in cęlo humanæ felicitati. Sciãt ergo pro certo oẽs tales, ꝙ quicunq; quouis colore impugnant hanc ſanctiſſimã ſocietatẽ, prouocãt contra ſe Reginã mĩæ, & quã deberẽt habere adiutricẽ, ſi boni emulatores ſui honoris eſſent, indefectibiliter habebunt contra vltricẽ. Vnde ſæpe cõpertũ eſt, ꝙ multi huius confraternitatis criminatores, & damnatores vel corruerunt in grauiſſima, & nephãdiſſima peccata, & in aperta ſcãdala, vel perpeſſi ſunt grauiſſima dãna, ſiue in corpore, ſiue in rebus ſecundis, & qñq; tandẽ turpiſſimæ, & miſerabiliter interierunt. Ea propter monitos oẽs facio ne in cęlũ ponentes os ſuũ diminuant virginis honorẽ, famulatum, extingantq; in cordibus Chriſti fideliũ ſpiritũ deuotionis ad ipſam Dei matrẽ. Si. n. qui tãgit montẽ. i. qui male loquitur de ſanctis iuxta Dñi præceptũ mori debet, vt patet Exo. 14. morte inquã ſpirituali, & qñq; etiam corporali, vt patet de hereticis quantomagis illi digni ſunt morte, qui tangunt honorem, & gloriã illius, quæ eſt conſtituta in cęlis in vertice montiũ, vtpotè ſuper choros Angelorũ exaltata ad celeſtia regna. Non. n. inquit. Anſelmus offendimus matrem ſine iniuria filij.

QVARTÒ probatur eadẽ veritas per ſimilitudinem de illo, qui aliquẽ impediret ab ingreſſu religionis, de quo dicunt doctores, ꝙ nedum mortaliter peccat verumetiã ad reſtitutionẽ tenetur oĩ uia ſibi poſſibili, vtpotè iterũ inducendo eum ad religionẽ ſi ille nolit intrare, tenetur alium æqui idoneũ procurare, qui intret, ꝙ ſi talem inuenire non poſſit teneť ipſe intrare. Quod intelligẽs magiſter Raimũdus de pęnaforti, qui auerterat quendã ab ingreſſu ordinis prædicatorũ poſtea pro eo intrauit. Ad propoſitũ ſicut ille,

qui alterum reuocat malitioſe, ſiue a religione, ſiue ab in greſſu eiuſdem peccat mortaliter, cuius cauſa in parte eſt, quia eam reuocat a meliori bono. Ita in propoſito dicendũ eſt de illo, qui aliũ reuocat ab hac ſanctiſſima confraternitate, ſiue etiã, qui aliquẽ impedit ne intret. Sit ergo quiſq; circa hoc circunſpectus, & cautus. Poteſt etiã ad propoſitũ principale adduci alia ſimilitudo, videlicet de illo, qui malitioſe excuteret flores de arbore ne ſequat ex eis fructus. Talis.n. videretur grauiter peccare quaſi impugnans opus Dei, & bonitatem ſuam, quam communicat creaturis, ſecũdum earum capacitatem. Ita in propoſito iudicandum eſt. Nam bonum propoſitũ in nobis eſt tanquã flos quẽ Deus producit in nobis, quia vt dicitur. Iac. 1. Omne datum optimũ, & omne donum perfectum de ſurſum eſt, deſcendens a patre luminũ. Et. 2. Cor. 3. Non ſumus ſufficientes cogitare aliquid a nobis quaſi ex nobis, ſed ſufficientia noſtra ex Deo eſt. Item Phil. 2. Deus eſt, qui operatur in nobis, & velle, & perficere pro bona uoluntate. Item Eſa. 26. Omnia opera noſtra operatus es in nobis Domine. Patet ergo intentum.

QVINTÒ probatur eadem veritas talis exemplo. Legit enim in roſario Magiſtri Alani de Rupe, q eo tẽpore, quo B. Dominicus prædicabat Romæ cum maxima populorũ frequentia, etiam dominorum cardinalium, & aliorum magiſtratuum omnes, ac ſingulos hortabatur ad hanc confraternitatẽ, nec quidẽ inaniter, qa multũ profecit. Multi autem ad eum accedebant cõfitendi gr̃a, quibus cũ alia pn̄ia imponebat, vt dicerent pſalteriũ Mariale, nõ intendens tñ eos obligare ad mortale ſi illud dimitterẽt. Acceſſit ergo ad eũ quædã nobilis Matrona Romana quærens confiteri ei. Cũq; illi impoſuiſſet cũ alijs penitẽtijs peculiaribus, vt per ſingulos dies vnius anni diceret dictũ pſalteriũ hoc reſpuit facere dicẽs. Pater habeo de cõſuetudine facere certas orationes, ieiunia, & eleemoſynas, atq; peregrinationes, viſitando ſancta loca huius ciuitatis nõ curo de roſario veſtro. Nõ enim poſſem oĩbus intendere. Hæc ergo dicebat, & quod grauius eſt alios ab hoc ſancto propoſito reuocabat dicens hoc eſſe vanũ, & inutile, & quia erat mulier multũ potens, & bonæ æſtimationis, multi ſibi credebant. Cũq; malũ eius

intellexiſſet vir Dei Dominicus ceſſat fundere præces ad Dei matrem, vt illuminaret eam. Mirares. Nam non multo poſt ſubito rapitur forte in ſomnis, & iudicium Dei intuetur horribiliſſimum, adduciturque ante iudicem iudicanda, ubi per maximè fuit repræhenſa de inobedientia ad uirum Dei Dominicum, & de ſcandalo alijs dato, quomodo quantum in ſe fuerat a dicta confraternitate reuocauerat, quamuis in alijs ſatis bona eſſet. Propter quod ad iudicata fuit, & ſi non ad damnationem tamen ad mirabilem pœnam per dæmones inferendam per aliquot menſes. Cunq; incredibilem pœnam pateretur ad Dei genitricem ſe conuertit dicens. O virgo virginum, & mater pietatis Maria miſerere mei pauperime peccatricis quæ laxaui linguam contra te. Et ecce mox adeſt uirgo ſanctiſſima quæ lęuauit eã de maximis tormentis dicens ei. O filia, filia, duri cordis fuiſti. Inſuper, & roſarium meum ſpreuiſti, confidens in alijs operibus tuis bonis. Sed nunc uolo tibi oſtẽdere quanti ſit meriti ipſum legere. Quo dicto apprehenſa ſtatera parte ex vna poſuit omnia ieiunia, omnes eleemoſynas, omnes orationes, & peregrinationes eius, parte autem ex altera poſuit ipſum roſarium, & mox depræſſit ſtateram ex parte ſua, & alteram partem leuauit. Ecce, inquit, vides filia quam te virtutis, eſt pſalterium meum, tu autem ipſum contempſiſti, nec iſtud tibi ſuffecit quinimmo alios reuocare ab eo voluiſti. Age ergo pœnitentiam, & confitere, atque ducim conſuetudinem mihi pſallere pſalterium Angelicæ ſalutationis, & hoc tibi multum proderit. His itaque geſtis matrona illa cucurrit ad uirum Dei Dominicum, uiſionem narrans, & peccata ſua plene confitens atq; omni cum inſtantia petens aſcribi confraternitati prędictę, quod & factum eſt, prædicta alijs narrans, & ad ipſam ſanctam ſocietatem attrahens. In hoc igitur ſancto propoſito ad finem uſq; perſeuerãs, tandẽ regnũ cælorũ intrare meruit, quod nobis concedat qui &c.

SER-

SERMO QVINTVS.

SALVTATE Mariam quæ multum laborauit in vobis. Ro. 16.

Quinta veritas.

NIMIO charitatis affectu ad confratres ſui Roſarij, ſeu pſalterij pia Dei genitrix virgo ducit. Ita, vt eos ſub ſua ſpeciali cura, & protectione contra oẽ ingruens malum habere cenſeatur. priuſquam deſcendamus ad probationem huius veritatis de hoc termino cõfraternitas aliquid nobis diſſerendũ eſt. Pro quo aduertendum, quod ſextuplex eſt confraternitas videlicet, generalis, generalior, generaliſſima, ſpecialiter, ſpecialior, ſpecialiſſima.

PRIMA igitur confraternitas generalis, appellaẽ ſecundum quam omnes Chriſtiani, tam boni, quam mali cenſentur fratres, vtpotè, ab eodẽ patre Chriſto geniti, & in vtero eiuſdem matris Eccleſię per baptiſmum recõditi, & hoc per lauachium regenerationis, & renouationis ſpiritusſancti quæ effudit in nos abunde per Ieſum Chriſtum ſaluatorem noſtrum Ti. 3. Genuit itaque Chriſtus in morte ſua fideles ſanguinem ſuum tanquam ſemen totius ſanctitatis, & ſpiritualis regenerationis effundendo. Vnde, & de quolibet Chriſtiano tunc dicere potuit illud pſal. Ego hodie genui te. Tunc enim, vt dicitur Iac. 1. uoluntariè genuit nos ſupple Deus pater. Sed quomodo. Certè uerbo ueritatis, i. per filium ſuum qui eſt uerbum uerax. Sed ad quid? Profecto, ut ſimus initium aliquod creaturæ eius. Tunc enim cũ Chriſtus penderet in Cruce initiati ſunt filij eius Chriſtiani, quia tunc formata, eſt Eccleſia ſicut de latere Adæ dormientis formata eſt Eua.

SECVNDA confraternitas dicitur generalior in qua conueniunt gentiles, Iudęi, & Chriſtiani, Hębrei, Græci, & Latini, & breuiter omnes quotquot ad Dei Imaginem, & ſimilitudinem ſunt formati. Malach. 2. Nunquid non unus, eſt pater omnium ueſtrum? Sic ergo unus ſit pater omniũ hominum, ergo omnes homines ſunt fratres. Nec in hoc eſt diſtinctio Iudæi, & Græci. Et de hac confraternitate lo-

quebatur Chriſtus Matth.23.cum dicebat. Vnus eſt pater ueſter qui in cęlis eſt, uos autē omnes fratres eſtis. Ex quo ergo Iudæi, & cęteri infideles ſunt fratres noſtri ergo ad eos charitatem habere debemus. Sed forte dicet aliquis. Non debemus habere charitatem neque fraternitatem ad damnatos quoſcunque, ergo neque etiam ad Iudæos, & paganos. Reſpondeo, & dico, quòd non eſt ſimile. Nam quamuis infideles qui adhuc ſunt in uia non communicent nobiſcum in fide, & charitate poſſunt tamen communicare, quia fidem poſſunt recipere, & multis alijs Chriſtianis meliores eſſe. Secus autem de damnatis. Propterea Aug. de uerbis domini ſer. 9. dicit ſic. De nullo deſperandum eſt quamdiu patientia Dei ad pœnitentiam adducit. Paganus eſt hodie quid ſi cras credatur in Chriſto. Hæreticus eſt hodie quid ſi cras ſequatur Catholicam ueritatem. Sciſmaticus eſt hodie quid ſi cras amplectatur Catholicā pacem. Quid ſi iſti quos in quocunque genere erroris notas, & tanquam deſperatiſſimos damnas antequam finiant uitam iſtam agant pęnitentiam, & in futuro inueniant ueram uitam. Deinde confirmat dictum ſuum per illud Apoſtoli 1. Cor. 4. Nolite ante tempus quicquàm iudicare. Hæc ille. Patet ergo quomodo cęteri infideles poſſunt nobiſcum communicare in uera fide, & ſincera charitate. Ex quo ſequitur, quòd debemus eos fraternaliter diligere, & pro eorum conuerſione ad dominum qui eſt pater omnium orare, ut ipſi, & nos poſſimus ad cęleſtē hæreditatē tandē una peruenire.

TERTIA confraternitas dicitur generaliſſima, in qua omnes creaturæ conueniunt pro quanto eundem habent patrem per creationem, ut dicitur 22. quæſt. 2. qui abſtulerit, unde Deute. 32. Nunquid non ipſe eſt pater tuus qui poſſedit te, & fecit te, & creauit te. Et poſſunt iſta uerba dirigi ad omnem creaturam quæ emanat a Deo patre per creationem. Si ergo Deus per creationem pater eſt omniū creaturarum, ergo omnes creaturæ habent inter ſe confraternitatem. Propterea beatus Frāciſcus uir certè totius ſanctitatis, aues, & cuncta animalia fraterno nomine uocabat. Sed de hac fraternitate hactenus dictum ſit.

QVARTA confraternitas dicitur ſpecialis quam ſoli illi habent inter ſe, proximos ſuos ſicut ſeipſos diligentes, ad

tes,ad quam nos admonet Apoſtolus Ro.12.dicens Charitatem fraternitatis inuicem diligẽtes.Item 1.Pet.2.Fraternitaté diligite.Omnes ergo iuſti quotquot ſunt in mundo quantuncunque diſtent,confraternitaté vnam faciunt.vnde Aug.ſer.2.domini.2.poſt octauam,regum.Charitas,inquit,corporaliter ſeparatos,conſueuit ſpiritualiter copulare,atque vnire.Duo.n. qui ſe ſancto amore diligunt etiam ſi vnus ſit in oriente, & alius in occidente,ita in charitate cõglutinante coniunguntur,vt nunquam ab inuicé ſeparetur. Pro qua re nihil nocet corporum ſeparatio vbi eſt animorum vera,& ſincera coniunctio. Hæc ille.

QVINTA confraternitas,dicit ſpecialior,& hanc habẽt religioſi ſub eodem tecto religioſę,& fraterno amore commorantes,de qua in pſ.Ecce quam bonum, & quam iocundũ,habitare fratres in vnum.i.concorditer,& pacificè. Quãuis.n.diuerſi,diuerſis deputent̃ officijs in vno clauſtro,hoc tamen non impedit vnitatem ſecũdum Deum. Corpus.n. humanum vnum eſt,& tamen non oia membra eundem actum habent,vt dicitur Ro.12.Ita in propoſito dicendũ eſt quantum ad religionis vnitatem,& officiorum varietatem Debent itaque perſone religioſe, non tam corporaliter, q̃ ſpirtualiter in unum cõuenire ſecundum ꝙ de primitiua eccleſia legitur Act.4. quod multitudinis credentium erat cor unum,& anima una in Deo. Iſta autem confraternitas clauſtralis bene cuſtodita maximum Dei donum eſt,ſecundum illud pſ.De quo inhabitare facit unius moris.i.unius obſeruantiæ,aut conſuetudinis, in domo.ſ.clauſtrali,unde inter illa quæ præcipuè placent Deo,primò computat̃ religioſa fraternitas,ſic.n.dicitur Eccl.25.In tribus beneplacitũ eſt ſpiritui meo quæ ſunt grata corã Deo,& hominibus, concordia fratrum,&c.Illi aũt religioſi,qui viuunt in rixis, & contentionibus,ſunt diuerſorum morum in domo quos in ea nequaquam facit habitare Deus, ſed diabolus,qui ſeminat inter fratres diſcordias.

SEXTA confraterniras,dicitur ſpecialiſſima,qualis eſt confraternitas roſarij glorioſè virginis Marię, de qua poteſt intelligi illud,quod ſcripſit Romanis, Ionathas sũmus ſacerdos legis iudæorum.Maluimus.inquit,mitere ad uos renouare uobiſcum fraternitatem,& amicitiã ne forte alie

ni efficiamur a vobis.1.Macha.12. Quæ quidem verba poſſunt eſſe fratrũ prædicatorum, & præſertim eorũ qui alijs præſunt, qui mittũt ad Dei populũ ſubditos ſuos renouare fraternitatẽ, ſeu verius confraternitatẽ Roſarij Marialis, vt tam mittẽtes, quã miſſi participes ſint bonorum ſpũalium quæ in poſterum fient a dictis confratribus. Et hoc eſt ꝙ dicit. Ne forte alieni efficiamur a vobis.i.ne fruſtemur participatione orationũ veſtrarum. Quod ſi forſan quæras quo modo poteris facere participes bonorum tuorum ſpiritualium alios cõfratres qui longe diſtãt a te etiã forte ꝑ mille miliaria? Ad hoc tibi reſpõdet Amb. primo de officijs dicẽs, quod affectus tuus.i.intẽtio, operi tuo nomẽ imponit. Et quiẽ intentio tua põt ſe transferre ad quæcunq; loca etiam vltra Maria, hinc eſt, quod oẽs cõfratres tuos potes facere participes bonorũ tuorum quemadmodum, & ipſi te faciunt ſuorum, Deo ſic approbãte, & uolẽte. Quicunq; autem ſic fecerũt merito dicere poterunt ad cõfratres ſuos illud.1.Mach.12. Nos omni tempore memores ſumus veſtri in ſacrificijs quæ offerimus, & obſeruationibus ſicut fas eſt & decet meminiſſe fratrum. O quam ineſtimabile bonũ, & inapreciabilis theſauros eſt dicta participatio ipſis diuitibus qui tantũ occupantur circa terrena, ꝙ vix ſemel in die poſſunt audire miſſam ad integrum. Similiter, & pauperibus, qui omni die non feriato occupant̃ circa agriculturã, & huiuſmodi. Nam hi oẽs, & ſimiles pſallẽtes dictũ pſalterium per ſingulos dies benedicẽdo glorioſam Mariam, ſiue in eccleſia, ſiue alibi, ſiue ſtando, ſiue deãbulando, & ad negocia terrena properando, ſiue vna hora, ſiue diuerſis, efficiuntur participes orationũ omniũ confratrum ſuorũ, quorum haud dubium multi valde accepti ſunt Deo. Quis dubitat inter venerabiles patres Carthuſien. multos ſanctam ducere vitã? Quid dicã de recluſis? Quid de captiuis chriſtianis apud infideles? Quid de multis eccleſiaſticis, & religioſis? Quid de multis viduis? Quid de multis innocentibus? Quid denique de pęnæ infinitis alijs huic ſanctiſſimę cõfraternitati aſcriptis. Quorum etiam nomina ſunt in libro vitę, in quorum bonis participãt prædicti ſi modo faciunt debitũ ſuum ex parte ſua modo ꝑdicto. His ergo prę libatis veniendũ eſt ad probationẽ veritatis, quæ dicit, ꝙ

Dei

Dei genitrix Maria habet,& ponit ſub ſua ſpeciali ꝓtectio ne,& cura oẽs cõfratres,& cõſorores huius roſari aduerſus oẽ ingruẽs malũ. Illud aũt probat quinq; modis.videlicet.

Auctòritate,
Ratione,
Figura.
Similitudine,
Exemplo.

Primò quidem auctoritate. Ecc.24.Vbi ipſa virgo glo rioſa ſeruos ſuos,& ancillas ei,famulantes in hac Sanctiſſi ma cõfraternitate eſſe oſtendit ſub ſua protectione,& cura dicens. Qui operantur in me,non peccabunt.i. qui colunt me ſoluendo dictum roſarium ad honorẽ mei, peccato nõ peribunt. Nempe de qualibet confratre huius roſarii ipſa pia mater videt̃ dicere illud pſ. Quoniã in me ſperauit libe rabo eum,ſ.de omni anguſtia,& periculo,protegam eum.ſ. contra inſidias diaboli.Et hoc ideò,quoniam cognouit no men meum,ꝙ ſupple honorauit per dictum roſarium.Cla mauit ad me,ſ.inter aduerſa auxilium meum poſtulando, nec quidem fruſtra,quia ego exaudiã eum,videlicet,in die tribulationis,& anguſtiæ. Neque.n.derelinquã eum, quia cum ipſo ſum in tribulatione.videlicet per gratiã meam,& per iuge auxilium. Tandem aũt eripiam eũ, & glorificabo eũ.i.a filio meo impetrabo,vt famulus meus eripiat̃ ab om ni malo,ab omni tẽtatione,& a dęmonis poteſtate, & tan- dẽ glorificet̃ in cęli palatio.In omni ergo neceſſitate, & pe riculo præſertim in mortis articulo quilibet cõfrater virgi nis Mariæ adeò audacter ſucurrere poterit ei dicẽdo illud pſal.O virgo ſanctiſſima mirifica miſericordias.i.miras fac ne vileſcant, qui ſaluos facis ſperãtes in te,non in ſe, nec in amicis, aut mundo. A reſiſtentibus dexteræ tuæ.i. dæmo- nibus,qui ſemper reſiſtunt affectu quãuis non ſemper effe ctu operibus tuis ſanctis,& miſericordiæ,& gratiæ tuæ cu ſtodi me vt pupillã oculi, quæ.ſ.tenerrimę diligitur,& dili gentiſſime cuſtoditur.Sub umbra alarũ tuarũ.i.charitatis, & miſericordiæ tuę,protege me, ſicut gallina protegit pul los ſuos,a facie impiorũ.i.dęmonum,qui me affixerũt vide licet ſuis ſugeſtionibus,& tẽtationibus. Quid aũt mihi vl- tra fecerũt palã tibi nunciabo, quia ipſi dæmones ſunt ini-

mici mei mortales animã meam circũdederunt, ita vt non pateat mihi via fugæ aut ſalutis, niſi mihi ſuccurreris, & hęc ideo, quia in vita, & proſperitate mea adipé ſuum cõ cluſerunt.i.delectationé peccati mihi oſtéderunt, vt me cõ cluderent in rethibus ſuis: os eorũ locutum eſt ſuperbiã, di cendo, velit, nolit, noſter erit. Nunc auté proijcientes me.i. proijcere uolentes in profundũ inferni, circũdederunt me: videlicet tanquã apes, vt me ſuis tentationibus pungant, vt cruenti hoſtes, vt me terreant, & vt feroces leones, vt me rapiant, & ad ſpeluncã ſuã infernalé pertrahãt, ideo ſequitur. Suſceperũt me, ſicut leo paratus ad prædã, & ſicut catulus leonis habitans in abditis.i.in occultis. Exurge igitur, ò virgo glorioſiſſima exurge, ò dña potentiſſima exurge, ò mater pijſſima. Exurge inquã in occurſum meũ, & vide quãta patior, tibi.n.derelictus eſt paup. Exurge in adiutoriũ mihi, exurge velociter, & præueni eũ.ſ.dęmonem, q̃ ſi poſtea venerit ſupplanta eũ, & eripe animã meã ab impio diabolo ne ipſam in infernũ ſecũ pertrahat. Hæc igitur, & his ſimilia poterunt ad piã Dei matré dicere dicti confratres cum ad extrema peruenerint auxiliũ eius poſtulãtes. Quis ſi fecerint proculdubio illis mox aderit ipſos proteget ab inſidijs inimici, quia nunquã mater carnale fuit tam ſollicita de filio vteri ſui quantũ pia hoc Maria de ſalute filiorum ſuorũ, & filiarũ ſibi deuotè per dies ſingulos ipſum roſariũ, ſeu pſalteriũ decãtantiũ. Seruiamus ergo illi in ſanctitate, & iuſtitia coram ipſa omnibus diebus noſtris.

SECVNDO probatĩ p̃dicta veritas tali rõne. Non minoris meriti imo infinities maioris ſi fas ſit dicere eſt ipſa virgo virginũ apud filiũ ſuũ, ſeu tronũ ſctiſſimæ trinitatis, q̃ cæteri ſcti, & ſãctæ. Sed ſic eſt, q̃ aliq ſcti, q ob hoc priuilegiati vulgo appellanĩ, & ſiſr aliquæ ſãctæ p p bona opa, q̃ greſſerũt i terris meruerũt apud dñm, vt q in certis caſibus eorũ implorarét ſuffragiũ exaudirenĩ, & cõtra aduerſa tuereĩ, ſicut patet de B. Barbara cuius deuoti famuli nunquã inconfeſſi moriuntur. Ité de B. Chatherina, quæ cũ decollari deberet facta eſt ad eam vox de cęlo di. Veni dilecta mea, &c. Hic aũt, qui paſſioné tuam cęlebrauerint optata præſidia de cęlis promitto. Ité legiĩ de B. Margareta, q̃ pro eius memoriam agentibus, & ſe deuote inuocantibus orauit Dñm

cum

cũ decolari deberet. Ad q̃ facta ẽ vox de cęlo dicẽs eã exauditã. Simile legit̃ de B. Blaſio, de B. Dionyſio, de decẽ milib⁹ martyribus, & pleriſq; alijs ſc̃tis Dei amicis. Si ergo tm̃ priuilegiũ cõceſsũ eſt dictis ſc̃tis, & ſimilibus, vt in neceſſitate Deus ꝓtegat ſibi deuotos famulos, & famulas quãtomagis idẽ cẽſendũ eſt de Chriſti matre, q̃ dicit eidẽ illud qđ Salomõ dixiſſe fertur Berſabeæ matri ſuæ. Pete a me, qđ vis mr̃ mea neq;. n. fas eſt, vt tibi aliq̃d denegere. 2. Re. 2. Illi tñ ſe ſeducũt, q̃ ꝑſeuerãtes in malis ſuis credũt ſe tãdẽ ſaluãdos meritis aliquorũ ſc̃tõrũ ꝓꝑ nõ nulla parua obſeq̃a, q̃ ob illorũ honore faciũt. Tales q̃ſo attẽdãt ad illud Dñi verbũ. Hiere. 15. Si ſteterũt Moyſes, & Samuel corã me nõ eſt anima mea ad populũ iſtum, ſcilicet obſtinatum in malitia ſua.

Tertio probatur idẽ per figurã. Legitur enim. 2. Reg. 16. ꝙ cũ Ionathas, & Achimaas fugerẽt a facie Abſalõ quærentis eos occidere mulier quædã miſerta illorũ abſcondit eos intra os putei ſui, & expãdit velũ ſuper ipſum quouſq; ſerui ipſius Abſalõ pertranſirẽt. Et ſic per mulierẽ illã liberati ſunt a morte. Ad propoſitũ Abſalon, qui interpretatur pater pacis, recte deſignat Deũ patrẽ, qui diligit pacẽ quãtũ eſt ex ſe. Interdũ tñ ab ipſis peccatoribus prouocatur ad irã, & iuſtitiã faciendã. Ionathas aũt, & Achimaas ſignificãt miſeros peccatores fugientes, & recedentes a domo dñi cũ peccant. Poſt quos quãdoq; permiſſiue, ſiue ẽt præceptiuè mittit Deus pr̃ ſeruos ſuos. i. dęmones, qui ſunt executores diuinæ iuſtitiæ, ſecundũ illud pſ. Miſit in eos terrã indignationis ſuæ. Indignationũ, & irã, & tribulationẽ immiſſionẽ ꝑ Angelos malos. Mittit ergo Deus qñq; ipſos dęmones velut miniſtros horribiles, & deteſtabiles ſuæ iuſtitię, vt q̃rãt ipſos peccatores a facie eius fugiẽtes, & vt eos adducãt corã eo ſñiam recepturos ꝓ qualitate delictorũ ſuorũ. Mulier aũt, quæ abſcõdit d ctos viros intra os putei velũ de ſuꝑ ponendo, deſignat beatã virginẽ Mariã, q̃ intra ſinũ mr̃æ ſuæ protegit, & abſcõdit contra irã Dei pr̃is ipſos pc̃tores, ꝑſertim, q̃ ſibi deuoti ſunt, & eius roſariũ legũt, & ſic euadunt irã Dei pr̃is, & ipſos miniſtros deteſtabiles, rectè ergo põt quilibet cõfrater huius roſarij dicere ad ipſam mr̃em pietatis. O virgo ſanctiſſima, & quę es refugium ſeruorum tuorum fidelium profecto in vmbra alarum tuarum

ſperabo

ſperabo donec tranſeat iniquitas, ſupple dæmonum quærentium animam meam. Et quia dicta iniquitas dæmonũ non tranſibit ex toto ante mortem hominis, ideo quilibet habet ſperare in vmbra, & protectione alarum charitatis, & miſericordiæ ipſius virginis ſanctiſſimæ vſque ad mortem incluſiuè, dicendo illud quod canit Eccleſia. Maria mater gratiæ, mater miſericordiæ, tu nos ab hoſte protege, & hora mortis ſuſcipe.

QVARTÒ probatur idem propoſitum per ſimilitudinem de gallina quæ inter ceteras maximum affectum gerit ad pullos ſuos, ita vt de eorum infirmitate affecta infirmetur. Item alij eos protegens contra miluum de ſuper volitantem pugnat, ſic in propoſito virgo Maria maximum affectum, & zelum gerit ad filios ſuos qui ei deuotè decantãt Angelicum roſarium. Ita vt eos ſpecialiter protegat ſub alis miſericordiæ ſuæ, & charitatis dum videt miluũ infernalem de ſuper volitantem, ſiue vt eos ad peccatum inducat, ſiue, vt ad infernum pertrahat. Vnde legitur de beato patre noſtro Dñico ꝙ cum ſemel fuiſſet raptus in cęlũ, & ibi videret multos religioſos diuerſorũ ordinum nullum tñ de ſuo ordine ibi cernebat. Propter quod grauiter flere cępit. Ad quẽ pia mater Maria ait. Serue meus Dñice noli vltra plorare perditionem filiorum tuorum. Non enim perditi ſunt, ſed præ cæteris a me dilecti proteguntur, & ecce pius pater Dominicus mox cum illa extendiſſet palliũ ſuũ vidit ſub eo innumeram multitudinem filiorum ſuorũ, de quo beneficio gratias Deo, & ipſi matri pietatis egit.

QVINTA probatur prædicta veritas exemplo. Legitur enim in roſario magiſtri Alani, ꝙ fuit quidam homo in Italia admodum diues, & vſurarius maximus, qui dicebatur Iacobus. Habebat autem homo ille hoc ſolum bonum, ꝙ pſalterium beatæ virginis omni die legebat, prout fuerat edoctus a beato Dominico Tandem ergo morti proximus vidit beatum Michaelem ponentem in ſtatera omnia bona ſua. Parte autem ex altera vidit dæmones ponentes omnia mala ſua in alia ſtatera, quæ multo erant grauiora. Cunq; nimium ſtuperet mox affuit beata Maria quæ in ſtatera vbi erant eius bona appoſuit vnum roſarium, & ex tunc bona opera cęperũt præponderare. Euigilatus ergo mox confitetur,

ſitetur, vſuras reſtituit, Catholicæ moritur, & tandem regnum cęlorũ ingreditur. Quod nobis concedatur. &c.

SERMO EXTVS.

SALVTATE Mariam quæ multum laborauit in uobis. Rom. 16.

Sexta veritas.

VIRTVS, & efficacia pſalterij marialis quod deuotè perſolutũ eſt toti cęleſti curiæ gratum, a diabolo odio habitũ, & homini ipſum deuotè dicenti ſaluberimũ, tanta eſſe prædicatur, vt per difficile ſit immo quaſi impoſſibile illius ſinceros cultores, & confratres tandẽ poſſe perire. Antequam intremus probationem huius veritatis præmittendæ ſunt declarationes terminorum, & propoſitionum in principio contentarum.

PRIMA igitur propoſitio eſt, quod hmõi pſalterium deuotè ſolutũ, eſt toti cęleſti curię gratum, & valde acceptũ, hoc patet ſic. Et primo hoc patet de Angelis, de quib9 dicit deuot. Ber. ꝙ cũ deuotè dicimus Angelicã ſalutationẽ, cęlum ridet, & Angeli lętãtur. Itẽ de ſanctis animabus, & electis omnibus, idẽ patet ſic. Cũ.n. ſancti audiũt verbũ illud dominus tecum, tunc recordantur qũo per Angelum fuit virgini Marię nunciata domini incarnatio per quã ſalutẽ cõſecuti ſunt ęternam. In tali ergo modulatione ſalutationis Angelicæ, lętantur Patriarchę attẽdentes hanc eſſe q̃ ſub figuris viderũt, & crediderũt. Lętant̃ Prophetę cognoſcentes hãc eſſe quã multipliciter prophetizauerũt. Lętantur Apoſtoli perpẽdentes hanc eſſe, per quã tantum magiſtrũ habere meruerunt. Lętantur Martires animaduertentes hanc eſſe quam in exemplum patiendi habuerunt, quę quidem pluſquam Martyr fuit, vtpotè quæ pro merore in animo cruciatum ſuſtinuit paſſionis. Lętantur confeſſores intelligentes hanc eſſe, quam in documentum patientiæ, & humilitatis poſt benedictum filium ſuum receperunt. Lætantur virgines videntes hanc eſſe quam in ſpeculum totius puritatis, tam animæ, quam corporis, ſibi in terris præſtiterunt. Lętat̃ denique tota illa cęleſtis curia conſiderans hanc eſſe per quam omnes ſancti, & ſanctæ

regnum

regnum cęlorum intrauerunt. Si itaque beatis omnibus, tam Angelis, quam hominibus dictum pſalterium deuotè iubilatum, tam gratum ſit, & acceptum multò plus eidem virgini gratiſſimum eſſe non iniuria cenſendum eſt. Vnde deuotus Bernardus ad eam loquens dicit ſic. Eſt tibi, ò virgo Maria quaſi oſculum audire hunc verſum. Aue Maria, totiens enim virgo ſanctiſſima, & dulciſſima oſcularis quotiens ſalutaris. Nec mirum, ſi hæc virgo gratioſiſſima lętatur in decantatione Angelica, quin vt, inquit, magiſter Michael Franciſci quandam epiſcopus Salubrienſis, vir vtiq; doctus, & in diebus ſuis diui patris Dominici imitator ſincerus qui de hoc Roſario edidit quod libetum unũ magiſtrale quod iam omnibus comune factum eſt per arte impreſſoriã, dum hæc uirgo ben gniſſima audit hanc ſalutationẽ deuotiſſimum, & ſibi ſuper met, & fauum dulciſſimam, recordatur illius glorioſiſſimã ſalutationis quam ſibi tota fraternitas per Paranyphum trãſmiſit, quę ſibi ad gaudium magnum fuit, Ita, vt diceret. Exultauit ſpiritus meus in Deo ſalutari meo. Luc. 1. Item recordatur illius iubilationis Angelorum multorum in Natiuitate filij ſui canentium, dicentium. Gloriam in altiſſimis Deo, & in terra pax bominibus bonę volũtatis. Luc. 2. Tunc denique recordatur illius ſolenniſſimę ambaſſiatę quam ſibi detulit reuerendiſſimum ille cęleſtis legatus Gabriel per quam ſibi annuntiabat, quod in regina cęlorum aſſumenda erat. vnde deuotus Ber. Egredietur Gabriel de Rege, ad Reginam. De Imperatore, ad Imperatricem, & eo forte alacrius vt cum Angeli prius Regem haberent, habituri deinceps eſſent, & Reginam. Hæc ille. Patet ergo quam gratum eſt virgini Mariæ dictum Roſarium.

Secunda propoſitio eſt quod prædictum pſalterium ſeu Roſarium multum prodeſt hominibus ipſum deuotè pſallentibus. Qui. n. ipſum ſoluit integraliter per ſingulos dies morę Gallorum. dicit 15. pater noſter. Qui aũt per ſingulos dies, anni vnius dicit 15. pater noſter, in fine anni verum eſt dicere, quod tot dicunt pater noſter, quod plagas, & vulnera ſuſtinuit pro nobis Chriſtus in ſua paſſione, vt nonulli aſſeuerant fuiſſe reuelatum deuoto Ber. Ecce quantum prodeſt dictum pſalterium ex parte orationis Domi-

nicę

nicę,quæ tantę virtutis, & efficacię eſſe prædicatur vt venialia peccata remittat de pe.diſt.3.§. de quotidianis.Pro deſt etiã multum ipſi homini legere ipſum pſalterium ex parte ipſius orationis Angelicę, & hac ratione remediorũ multipliciũ in ea contentorũ contra multiplicia mala qui bus poteſt eſſe homo obnoxius.Non põt hõ immundus eſ ſe per culpam,tenebroſus per ignorantiam,vacuus per gra tiæ priuationẽ,ſolus derelictus per Dei deſtitutionẽ,male dictus per penę æternę obligationẽ,famelicus per cęleſtis refectionis carentiam . Modo ſic eſt,quod ipſe homo cõtra omnia prædicta mala inuenire põt optima remedia in hac ſalutatione Angelica deuote accedendo ad Chriſtiferã Ma riam,& eã ſuppliciter ſalutãdo. Qui ergo eſt immũdus per culpã accedat ad Dei genitricem quæ adeò ſancta eſt,vt ſi ſine vę.Et hoc ſibi vult verbũ illud.Aue. Qui eſt tenebroſus per ignorantiã,accedat ad eã,quæ eſt tota plena lumine,ꝙ ſignificat ipſum nomen Maria, quod illuminatrix in terpretatur. Qui eſt vacuus per gratiæ priuationẽ,accedat ad Mariã omni gratia refertã,quod exprimitur cum ſubdi tur,gratia plena. Qui eſt ſolus derelictus, ꝑ Dei deſtitutionem,accedat ad Mariã diuinitate penam,ideò ſequitur,dominus tecum. Qui eſt maledictus per æternę penæ obligationẽ accedat ad Mariã præ cęteris bñdictã,ideò ſequitur, benedicta tu in mulierib⁹. Qui eſt famelicus ꝑ cęleſtis refectionis carentiã,accedat ad Mariã cęleſti manna refertam, ideo finaliter cõcludit in dicta ſalutatione.Et bñdictus fru ctus vẽtris tui.Patet ergo quãtũ ꝓdeſt legere Ange.ſaluta.

Tertia propoſitio eſt quod ipſum pſalteriũ mariale ualde diſplicet diabolo,hoc autem oſtendere poſſumus multipliciter. Primo quidẽ quia cũ ſit ſuperbus nõ libẽter audit ambaſſiatã cæleſtẽ deſtinari ad illã ſanctiſsimã uirginem,quę caput eius contriuit, & quæ uirtute humilitatis regina angelorum & hoĩum eſſe meruit.Inſuper & in Dei matrẽ eligi & aſſumi. Secundo quia cũ ipſe diabolus ſit in cõtinuo luctu,& męrore,ſũmè ſibi diſplicet illa dulcis decãtatio Angelica,quia vt dicitur Eccl.22. Muſica in luctu importuna eſt narratio. Tertiò quia cũ ſit crudelis tyrãnus ſibi diſplicet illa cęleſtis epiſtola per quam ſuos amiſit captiuos,non libenter audit illã cantilenam ad illã directã quæ

ſons eſt totius puritatis, & gratiæ. Et breuiter ad hanc ſalutationem vt dicit deuotus Bern. dæmones fugiunt, & infernus tremit. Immo ſecundum eundem ſuper illo verbo. Can. 6. terribilis, vt caſtrorum acies ordinata. Non tantum timent hoſtes caſtrorum quantuncunque bene ordinatam aciem, quantum timent dęmones Mariæ nomen, & inuocationem. His igitur præmiſſis veniendum eſt ad probationem prædictæ veritatis, quæ dicit difficile plurimum deuotos confratres & conſorores huius Confraternitatis Roſarij tandem poſſe perire. Hæc autem veritas probatur quinque modis, videlicet,

Auctoritate.
Ratione.
Figura.
Similitudine.
Exemplo.

PRIMÒ quidem auctoritate deuoti Bern. in quodam ſermone, qui poſt Anſelmum dicit ſic. Sicut à te deſpectus, & auerſus ò virgo Maria neceſſarium eſt, vt pereat, ſic à te reſpectus, & ad te reuerſus impoſſibile eſt, ꝙ pereat, filioli hæc peccatorum ſcala, hæc Maria maxima fiducia, hæc tota ratio ſpei noſtræ, hæc ille. Tamen ipſa virgo ſanctiſſima dicere poteſt illud pſal. Memor ero Raab, ideſt, meretricũ qualis fuit Raab, & Babylonis, ideſt, eorum qui ſunt in confuſione peccatorum ſcientium me, hoc eſt dum me velint recognoſcere matrem miſericordiæ. Ecce alienigenę, & tyrus, & populus ęthi. hi fue. illic, ſ. ſub protectione dictæ virginis, vt non pereant, ſed vt pęnitendo uitam æternam habeant. Præterea ipſa Eccl. 23. de ſeipſa ſic dicit. Qui audit me non confundetur, ſupple confuſione æterna, & qui operantur in me non peccabunt. Ex quo ſequitur qui operant̃ in virgine Maria non peccabunt, ergo qui operantur in ea, ideſt, ad eius honorem nõ damnabuntur, alias aliquis damnaretur ſine culpa. Sequitur & qui elucidant me vitam æternam habebunt. Elucidare autem poteſt quis dupliciter Dei matrem, ſcilicet verbo, vt prædicatores, & facto vt Roſarium eius dicentes & deferentes. Tales enim eam elucidant, quia facto ſuo alios prouocant ad ſeruiendum eidem virgini ſacratiſſimę, ſi ergo ſic eam elucidantes vitam æter-

ňam habebunt ergo nulli tales damnabuntur.

Secundò probatur eandem veritas tali rõne. Impoſſibile eſt præces multorum non exaudiri prout, inquit, Ambro. ſuper epiſt. ad Rom. in fine. Sed quicunq; eſt in hac confraternitate aſcriptus habet multos, & penè infinitos vtriuſq; ſexus hoĩes cõfrat res per mũdũ vniuerſum diſperſos quorũ bonorũ,& ſuffragiorũ eſt particeps. Inter quos nulli dubiũ, multi ſunt iuſti Deũ timentes & mandata eius cuſtodientes, alij pueri innocentes, & ſine macula ſaltem mortali vt patet de multis paruulis dictum Roſariũ per ſingulos dies ſoluentibus. Multi ẽt ſunt qui auſteram & ſanctã ducunt vitã, ut Anachoritę, Chanturienſes recluſę, & ſimiles. Oratio aũt quanto à ſanctiori,& digniori perſona fit tãto facilius à Deo exauditur, ut dř. 1. q. 1. ipſi. Item 14. q. 5. ſcriptum. Cui alludit illud. Iac. 5. Multũ ualet oratio iuſti aſſidua. Et hoc idẽ probat ipſe Iacobus exemplo Heliæ dicens. Helias hõ erat ſimilis nobis paſſibilis,& oratione orauit ut nõ plueret ſuꝑ terrã,& non pluit annos tres,& menſes ſex. Et rurſum orauit,& cęlũ dedit pluuiã, & terra dedit fructũ ſuum. 3. Reg. 17. Si itaq; tm̃ fuit orõ unius iuſti, ut exaudiri meruerit à dño, quanto magis proderit oratio multorũ iuſtorũ? Cęterum ſi orõnem duorũ iuſtorũ promiſerit dñs exaudiendã de cęlo iuxta illud. Mat. 18. Si duo ex uobis cõſenſerint ſuꝑ terrã de oĩ re quamcunq; petierint, fiet illis à pr̃e meo, qui in cęlis eſt, quanto magis orõ multorum iuſtorũ exaudiri debet? Vnum tñ pro certo eſt qđ impedit ne orõnes iuſtorũ confratrum huius Roſarij ualeant aliquibus malis confratribus ad ꝓſeruandum eos contra futurã damnationẽ, & illud eſt mentis obſtinatio, & perſeuerantia deliberata in malo ſm̃ ꝙ ait dñs Hier. 15. Si ſteterint Moyſes,& Samuel coram me non eſt aĩa mea ad populum iſtũ. Itẽ in eodẽ li. c. 11. Tu inquit, dñs ad quẽlibet iuſtũ noli orare pro populo hoc, & ne aſſumas ꝓ eis laudẽ & orõnẽ, quia nõ exaudiã te in tꝑe clamoris eorũ ad me,& in tꝑe afflictionis eorũ. Ad hoc ꝓpoſitum facit illud exẽplũ qđ legitur in uitis patrũ de illo magno pc̃tõre qui rogauit quendã ſc̃tm̃ Senẽ heremitam, ut rogaret dñm pro eo, qđ & fecit multo tꝑe. Ille tamẽ non deſiſtebat à malitia ſua. Cumq; poſt annum rediret ad ſc̃tm̃ Senem,& conquereretur, ꝙ

tur, ꝙ non benè oraſſet pro eo: quia in nullo immutatus a malitia ſua priori cognouit pater in ſpiritu impedimentũ ſuæ orationis fuiſſe obſtinationẽ illius in malo ſuo. Et hoc volens ei oſtẽdere dedit illi aliquod põdus deferendũ ad ciuitatẽ. Cumq; ille niteretur adimplere iuſſa patris, non poterat, quia pater retro trahebat in oppoſitã partẽ. Et dicit ei peccator. Certe nõ miror ſi põdus ad ciuitatẽ deferre nõ valeo, quia tu obſiſtis mihi. At pater, & tu, inquit, obſiſtis mihi ne exaudiar a domino pro te. Quo audito deſiſtit illi reſiſtere, & tandẽ pro eo obtinuit ſenex apud Dominũ qđ petebat. Hoc igitur animaduertant dicti confratres, & ſummopere caueãt ne per malitiã ſuam impediant efficaciam orationum confratrum ſuorum erga ſe.

Tertio probatur idem propoſitũ figurali declaratione, pro quo aduertendũ, ꝙ propter duo præcipuè præſeruant deuoti cõfratres huius roſarij a dãnatione perpetua. Primum eſt aſſidua glorioſæ virginis Mariæ pro eis apud Deũ ſupplicatio, ſecundũ eſt confratrũ multiplex interceſſio. De primò põt intelligi illud verbũ deuoti Ber. O homo ſecurũ acceſſum habes apud Deum, matrẽ ante filiũ, &c. Et poſt pauca. Nulla, inquit, poterit eſſe repulſa, vbi tot concurrunt charitatis inſignia. Quinimmo ipſe inuitat matrẽ ſuam ad fiducialiter petendũ pro ſuis deuotis famulis etiã quæcũq; voluerit, dicẽs ei illud quod in figura Salomon dixit matri ſuæ Berſabeæ ſedenti in throno ad dexterã eius. Pete me, mater mea. Neq; enim fas eſt, vt auertã faciẽ tuã 3 Reg. 2. Hæc itaq; Mariæ apud filium aſſidua pro ſibi deuotis famulis ſupplicatio eſt cã quare tales non dãnantur. In cuius figura legitur. 2. Reg. 14. ꝙ venit mulier ad Dauid quæ tã prudenter, & gratioſè, tã humiliter, & facundè perorauit corã eo, vt obtinuerit ab ipſo redẽptionẽ, & remiſſionẽ pro filio ſuo Abſalon, qui fugam cęperat propter necẽ fratris ſui Amon, quẽ proprio gladio interfecerat, eo ꝙ opreſſiſſet Thamar ſororẽ ſuam. Ad propoſitũ Abſalõ peccatorẽ deſignat, Dauid aũt Deum patrẽ. Amõ Chriſtũ. Mulier illa, virginẽ Mariã. Tunc ergo Abſalon interficit fratrẽ ſuũ Amon. i. Chriſtũ, quotiẽs homo peccat mortaliter, ſecũdum illud Hebr. 6. rurſum crucifigẽtes ſibimetipſis filium Dei. ſ. quantum in eis eſt, eo, ꝙ quantũ in ipſis eſt reiterant

causam

cauſa ſuæ crucifixionis.Super hoc igitur fratricidio, ualde iraſcitur Deus pater,& eijcit a facie ſua pauperem peccatorem. At uerò mulier ſapienter pro Abſalon intercedens eſt pia mater miſericordiæ, quæ nō ceſſat ſupplicare apud Deum patrem pro ipſo peccatore, & potiſſimū ſi fuerit ſibi deuotus in legendo eius roſarium, pro quo tandem impetrat remiſſionē a damnatione. De hoc etiam aliam figurā pulcherrimam legimus,videlicet Heſter.7.ubi dicitur,ꝙ rex Aſſuerus dixit Heſter reginę. Quæ eſt petitio tua Heſter,ut detur tibi,& quid uis tibi fieri,etiam ſi dimidiam regni mei partem petieris impetrabis.Ad quem Heſter.Si inueni gratiā in oculis tuis, ò Rex,& tibi placet, dona mihi populum meum pro quo obſecro. Traditus eſt enim populus meus,ut conteratur,& inguletur,& pereat ad procurationem ipſius peſſimi Aman. Quomodo enim ſuſtinere potero necē,& interfectionem populi mei. His igitur auditis præcepit Rex Aman ſuperbiſſimum ſuſpendi in patibulo quod Mardocheo parauerat. Inſuper,& populum Domini, qui captiuus tenebatur libertatis reſtituit,uel dicitur in ſequenti.c.eiuſdem libri.Ad propoſitum Aſſuerus,qui interpretatur beatitudo,deſignat Deum patrem,qui eſt beatitudo eſſentialis omnium electorum ſecundum illud Io. 17. Hæc eſt uita æterna,ut cognoſcāt te ſolum uerum Deum, & quem miſiſti Ieſum Chriſtum.Aman autem, qui interpretatur iniquus,uel coanguſtans,ſeu contemnens me, rectè diabolum ſignificat,qui iniquus eſt in ſe, & coanguſtās quo ad homines quos rapit. Item contemnens me,id eſt Deum. Heſter uerò, quæ abſcondita dicitur Virginem Mariam ſignificat,quæ abſcondita fuit ſub figuris ueteris teſtamenti. Populus autem captiuus ſerui ſunt Virginis Mariæ, ſignanter,qui legūt eius roſarium, quas interdum captiuos per peccatum tenet Diabolus, & quod deterius eſt vult eos conteret, delere, iugulare, & perpetuo ſecum damnare,Sed tandem tanto periculo occurrit Heſter, ideſt virgo Maria deuotè orās regem regum filiū ſuum Chriſtū dicens ei.Si inueni gratiam in oculis tuis fili mi, dona mihi populum meū pro quo obſecro. Iam.n.cerno, ꝙ traditus ſit Diabolo propter ſua peccata,ut conterat,iuguleт,& pereat,ſecūdum pręſentem iuſtitiam. Quō.n.ſuſtinere po-

tero interfectioné,& damnationé populi mei. Quibus ſupplicationibus auditis mandat rex Chriſtus, vt ſerui matris ſuæ liberentur a ſeruitute peccati,& a periculo æternæ dānationis per pęnitentiam atq; vt reſtituatur libertati gratiæ. Ecce primum propter quod prædicti ſerui virginis Mariæ pręſeruantur a periculo æternæ damnationis. Secundū verò eſt confratrum multiplex interceſſio. Sed de iſto remedio dicetur in ſequenti ſermone.

QVARTÒ probatur prædicta veritas per ſimilitudinem de Imperatrice ſeu Auguſta, quæ ſolet in aduétu ſuo ad aliquam ciuitatem imperialé liberare captiuos, ſicut, & Imperator, etiā eſto, ꝙ tales rei ſint morte. Vt enim ſcribitur. ff. de legibus,& ſenatus cōſultibus. l. princeps. Eadē priuilegia tribuit princeps Auguſtę, quæ ipſe habet. Modo ſic eſt, ꝙ Chriſtus, q eſt imperator ſicut rex regū, & Dñs dominā tium, hoc priuilegiū habuit, ꝙ omnes ſuos. i. prędeſtinatos præſeruauit a morte æterna ſecūdum, ꝙ ipſe ait Io. 17. ad patrem loquens. Quos dediſti mihi ego cuſtodiui, & nemo ex eis perijt niſi filius pditionis, vt ſcriptura impleatur, quæ hoc de illo prophetauerat, vt dicit gloſ. interli. vt patet in illo pſ. Deus laudem,&c. vbi de Iuda dicitur: Conſtitue ſuper eum peccatoré,& Diabolus ſtet a dextris eius. Cum iudicatur exeat cōdemnatus,&c. Concludendū ergo eſt ex dictis, ꝙ deuoti ſeruuli virginis Mariæ illi pſallentes pſalterium deuotiſſimum ſeu roſarium redolentiſſimum mortem non guſtabunt inæternum maximè cum illa ſit imperatrix Angelorum,& hominum.

QVINTÒ hoc idem probatur exemplo. Refert enim magiſter Alanus de Rupe in ſuo roſario de quodam monaſterio monialium ſancti Benedicti in quo moniales vna dépta diſſolutiſſime viuebant. Nam paſſim ad eas ingrediebantur viri boni,& mali, cum tamen hoc prohibeatur. 18. q. 1. diffinimus. Ité de ſtatu monacorum. li. 6 c. periculoſa, mandat Papa Bonifacius octauus omnibus monialibus cuiuſcunq; profeſſionis ſint, vt ſub perpetua clauſura permaneant. Item ne ad eas accedāt perſonę etiam honeſtiſſimæ niſi ſubſit cauſa multū rationabilis,& adhuc cum licétia illius ad qué ſpectat; Ad idem facit. c. monaſteria extra de vita,& honeſtate clericorum. Attendens ergo prædicta vir

qui-

quidam venerabilis venit ad dictū monaſteriū reformandi gratia,quia ex officio ſibi incumbebat. Sed inde ab amicis, & amatoribus dictarum monialium turpiter etiam cū verberibus eiectus eſt: Poſt annum igitur illi reuertitur,& de reformatione non loquitur propter quod benignè ab eis recipitur. Media igitur nocte ſurgens pro officio matutino ſoluendo,contigit eū aperire feneſtrū cameræ in qua erat, & mox vidit iocunda pariter,& horrenda. In primis nēpe vidit quandam cellam monaſterij luce ſolis amictam,& intus reginam pulchram cum comitatu multarum virginum ſimul,& Angelorum.In medio autē cameræ vidit dictā ſanctimonialem,quę inſolentijs aliarum nō conſentiebat,pſalterium Mariale deuotè pſallētem.Parte ex altera vidit innumeram multitudinem dęmonium in horrendis effigiebus animalium per cellas aliarum ſororum incurrentiū.Inter quos quidam intrabant dictas cameras in ſpecie buffonum,alijs in ſpecie ſerpentum,& hmōi. Manè igitur facto vocat ad ſe dictam ſororem deuotam,quæ Ioanna dicebatur,quam interrogauit quid nam egiſſet ipſa nocte ſub tali hora. Quæ humiliter reſpondit ſe tunc legiſſe ſecundum morē ſuum pſalteriū mariale. Et cuius reſponſione ſtatim intellexit Reginam, quam viderat fuiſſe Chriſti matrem , cum multitudine celeſtis curiæ. Conuocatis ergo capitulariter omnibus monialibus hortatur eas ad legēdum deuotè dictum pſalterium ſiue capelletum, addens, ꝙ nunquā vellet eas reformare niſi ab eis primum rogatus.Dictę ergo moniales,tam propter pulchritudinem roſariorum ſuorum,quā propter libertatem nunquam uiolenter reformādi. Hilari animo legunt ſingulę roſarium.Mira res,nā quas humana induſtria reformare non potuit hoc ipſum uirtus pſalterij peregit.Nam vix annus pertranſierat,& ecce tantam gratiam eis impetrauit regina virginū,vt omnino a ſe abdicauerint omnem pompam ſęculi,& laſciuiam,ſummopere affectantes Chriſto,& digniſſimæ matri ſuæ in omni reformatione regularis vitæ deſeruire. Nō expectant ergo futuram uiſitationē patris ſui,ſed ad eū nuncium mox deſtinānt propter benedictum Chriſtum eum rogantes, ut nō tardet ad eas uenire pro ſalute animarū ſuarum. Quo audito lętus acceſſit , humaniſſimè eſt receptus , eas ad ple-

num reformauit, & totum monaſterium eis requirentibus vndique optimis muris vallauit. Ex tunc autem religioſiſſimam duxerunt vitam. Patet ergo qualiter meritis huius Roſarij liberatę ſunt a periculo ęternę damnationis dictæ Moniales, quæ tandem peruenerunt ad portum æternę ſalutis. Quam nobis concedat,&c.

SERMO SEPTIMVS.

SALVTATE Mariam quæ multum laborauit in vobis. Rô.16.

Septima veritas.

SALVBERRIMA præ cunctis,& omni dignitate decoratè capelleti,ſeu Rôſarij aduocatricis peccatorũ, & mediatricis Dei, & hominum intactæ Marię, confraternitas ſuos ſolet in pręſenti in vnum filios aſcribere,vt ipſi tandem mereantur aſcribi in cęlis Dei ſpeciali munere. Priuſquam deſcendamus ad probationẽ huius veritatis præmittendum eſt qualiter hæc digniſſima confraternitas præ cęteris confraternitatibus eſt ſaluberrima, vt innuitur in principio huius veritatis,hoc autem patet ex parte trium.

PRIMÒ quidem ex parte inſtitutores primarij. Cęterę enim confraternitates fuerunt ab hominibus inſtitutæ, vt ſatis conſtat. Iſta verò a Chriſto Deo,& homine. Hoc autem fuit quando noſtram naturam aſſumpſit,& ſe confratrem noſtrum fecit. Propter quod Paulus. Ro.8. vocat eum primogenitum in multis fratribus, eo, quòd hęreditatẽ patris obtinet,& alijs impatitur quod primogenitorum eſt, vt dicit gl. int. Non enim piiſſimum Ieſus confunditur nos fratres ſuos vocare,vt dicit Pau. Heb.2. qui tñ ſumus,& efficimur peccando degeneres. Vnde pſ. in perſona ipſius dicit. Narrabo nomen tuum fratribus meis.i. Apoſtolis. Item Io.2. dic. Magdalenę. Vade ad fratres meos.i. ad Apoſtolos. Quemadmodum ergo Chriſtus frater noſter factus ſeipſum totum impendit ad ſalutem confraternorum ſuorum Chriſtianorum, quia ſanguinem, vitã,& animam, gratiam, & tandem impenſurus gloriam, dicente Apo. Ro.8. Omnia cum illo nobis donauit ſupple Deus pater. Ita etiam in hac

ſanctiſſimã

ſanctiſſima confraternitate fratres communicant ſibi mutuo bona ſua ſpiritualia. Ecce quomodo hæc cõfraternitas fundamẽtum,& originem aliquo modo accepit a Chriſto. Ex quo autem taliter fuit fundata multi intrauerunt in eã & primo oẽs Apoſtoli qui mutuo ſe vocabant fratres.ſecũdum illud.Io.21.Exijt ſermo iſte inter fratres,quia diſcipulus ille non morit̃,&c.Deinde diſcipuli,& quotquot erant fideles in primitiua eccleſia intrauerunt hanc cõfraternitatem,ſecundum quod loquitur Apo.1.Cor.15.dicens.Viſus eſt ſupple Chriſtus poſtquã a mortuis reſurrexit pluſquã quingentis fratribus.Nonne verũ membrum huius confraternitatis,erat ipſe idem Paulus qui in oĩbus epiſtolis ſuis vocat illos fratres quibus ſcribit.Eiſdem etiã labores ſuos & cõmunicans.Vnde Cor.13.dicit.Ego libentiſſime impendam, & ſuper impendar ego ipſe pro animabus veſtris.Super quo dicit gl.int.impendã,videlicet,ſpiritualia,& ſuper impendar,poſt omnia me ipſum ſi opus eſt etiã corporaliter moriẽdo.Similiter idẽ Apoſtolus.Ephe.1.ſcribit ita dicens.Audiens fidẽ veſtram quæ eſt in Dño Ieſu,& dilectionem in oẽs ſanctos non ceſſo gratias pro vobis agere memoriam veſtri faciẽs in orationibus meis. Idem ſcribit Ro.1.dicẽs.Sine inter intermiſſione memoriã veſtri facio ſemper in orationibus meis.Et Col.1.Semper pro vobis orantes.Et multa ſimilia inſerit Paulus in ſuis epiſtolis. Nonne deniq; membrum huius confraternitatis ſe eſſe aſſerebat Ioannes cum Gaio diſcipulo ſuo ſcribebat dicens. Chariſſimè in omnibus oratione facio proſpere te ingredi &c. Io. vnico capitulo. Ad inſtar ergo Chriſti, & Apoſtolorũ eius ſucceſſu temporis inierunt ad inuicem charitatem,& cõfraternitatem ſancti Dei amici,quales fuerũt Benedictus,Bernardus,Dominicus,& pęnè infiniti alij ſibi mutuo cõmunicabãt orationes ſuas, & ſpũalia bona. Hæc aũt ſanctiſſima cõſuetudo adhuc in aliquibus perſeuerat, q̃ adaugeat pijſſimus genera ad exaltationem ſui nominis,ſuæ quoq; digniſſimę matris. Patet ergo vnde ſumpſit primo fundamẽtum ipſa confraternitas,quia a Chriſto quãuis non ſub eodem ritu ſicut modo obſeruari ſolet neq; etiam ſub eodẽ titulo vtpotè , quod diceretur confraternitas roſarij vel huiuſmodi. Sed magis omnia illa præfiguratiua.

SECVNDO hæc confraternitas præ cunctis eſt ſaluberrima ex parte occupationis. Nam confratres illius, & conſorores habent ſanctiſſimam occupationem, ſcilicet dicere Deo, & matri ſuæ frequenter laudem, potiſſimè, qui ipſum roſarium dicunt ſecundum morem gallicorum. Sũt etiam nonnulli quibus non ſufficit ſemel in die dicere ipſum pſalterium: qui nimmo ipſum frequenter repetunt. Nec quidem inaniter, quia per talem modum pluries conſequuntur indulgentias ad hoc datas, quia totiés quotiens. Cum hoc autem, quòd ſic multiplicantur dona animæ in ſoluendo, & repetendo dictum pſalterium, etiam cauentur, & euitantur mala multa, per fugam ocioſitatis, quæ eſt fomes, & nutrix omnium malorum, quia vt dicitur Eccl. 33. Multam malitiam docuit ocioſitas. Hoc patuit ſodomitis, de quibus Eze. 16. dicitur quòd hæc fuit iniquitas ſodomæ, ſuperbias ſaturitas panis, & abundantia, & ocium ipſius, & filiarum eius. Hoc patuit in rege Dauid, de quo legitur. 2. Reg. 11. q̄ dum ſemel ocioſus eſſet deãbulando in ſolario domus regiæ vidit ex aduerſo mulierem lauantem ſe, & mos raptus eſt in amorem illius, dormiuitque cum ea. Hoc autem ei non accidiſſet ſi ad bellum proceſſiſſet cum Ioab, & cæteris militibus ſuis. Hoc etiam patuit in Salomone filio eius, qui quamdiu fuit occupatus circa ſtructurã templi, & domus regiæ caſte, & iuſtè vixit, quibus completis ocioſè ſedit, & conſequenter in amorem mulierum mirum modũ exarſit, vt patet. 3. Reg. 11. hoc denique patuit in Nabucodonoſor, qui cum ociando deanbularet in aula palatij ſtatim eleuatus eſt in ſuperbiam, & dixit. Nonne hæc eſt Babilon quam ædificaui in fortitudine mea. Dan. 4. Propterea de malis, quæ nata ſunt oriri ex accidia, loquitur pſal. dicens. In labore hominum non ſunt ſupple ocioſi, & cum hominibus non flagellabuntur, ſcilicet in præſenti, ſed benè cum dæmonibus in futuro. Ideo tenuit eos ſuperbia, ſicut dictum eſt immediate de Nabuco. operti ſunt iniquitate, & impietate ſua, ſicut patuit de Dauid qui poſt ocium operatus eſt iniquitatem: Adulterando enim, & thorum alterius polluendo, fecit iniquum, & conſequenter operatus eſt impietatem Vriæ mortem procurando, quòd nimis impium erat. Sequitur prodijt quaſi ex

adipe

adipe iniquitas eorum ſicut patuit in ipſis ſodomitis, qui erant repleti adipe, ideſt abundantia omnium bonorum, tráſierunt in affectũ cordis, ſicut patuit de Salomone. Propterea dicit deuotus Ber. ꝙ omnium cogitationum inutilium, & malarum tentationum, ſentina eſt ocium. Nam ſicut ſentina in nauibus recipit omnes ſordes corporales. Ita mens ocioſa oẽs ſordes ſpiritualia. Et ideo Hiero. nos admonet ad aſſiduam operationem bonam, ſecundum quod recitatur de conſe.di.5.nunquam. Semper, inquit, aliquid boni facito, vt ſemper Diabolus inueniat te occupatum. Ecce quantum prodeſt legere frequenter pſalterium virginis Mariæ, de quo ad literam poteſt intelligi illud, quod in principio dicti ca. dicit ipſe Hie. Nunquam, inquit, de manu tuo libro pſalterij diſcedat in quo notatur frequens repetitio eiuſdem.

Tertiò hæc benedicta confraternitas eſt ſaluberrima præ cæteris ex parte præſeruationis. Nam maximi peccatores, peccatrices in ea aſcripti præſeruantur a multis malis, ſcandalis, & periculis, & hoc propter merita bonorum confratrum ſuorum, quia vt dicitur prouer.18. Frater, qui adiuuatur a fratre quaſi cintas firma. Et Eccle.4. Melius eſt duos eſſe ſimiliter, quàm unum, habent enim emolumentum ſocietatis ſuæ. Si vnus ęciderit ab altero fulcietur. Ve ſoli, quia ſi ęciderit non habet ſubleuantem. Et ſi dormierint duo fouebuntur mutuum. Vnus qũo cale fiet, & fiet? & ſiſtunt ei. Funiculus triplex difficile rumpitur. Hæc autẽ omnia faciunt ad propoſitum huius cõfraternitatis in qua non ſolum ſunt duo aut tres ſiue quatuor fratres, ſed mille milia, & decies cetena milia. Si ergo melius eſt eſſe duos quam vnum, quantomagis melius eſt eſſe centies centena milia, ut in hac cõfraternitate patet quam unum videlicet extra hanc ſanctam congregationem? Quod autem melius ſit, oſtenditur, quia hunc emolumentũ ſocietatis ſuæ, ideſt participationem in bonis mutuis. Et ideo ſi vnus confratrem ęciderit ab altero, ſiue ab alijs fulcietur, ut non totaliter corruat, ſed per præces confratrũm a peccato reſurgat. Quamuis enim nullus de cõdigno etiam quantũcunq; iuſtus poſſit alteri mereri primam gratiã præter Chriſtũ, hoc tamẽ poteſt de congruo, ſicut patuit de Stephano erga

Paulum, de quo dicit Au. in 1. ſer. eiuſdē Stephani, ꝙ ſi mar tyr Stephanus nō ſic oraſſet, eccleſia Paulũ non habuiſſet, ſed ideo de terra erectus eſt Paulus, q̃a in terrã inclinatus exauditus eſt Stephanus. Hæc ibi. Patet ergo qualiter vnus de prædictis cõfratribus cadens ꝓ peccatũ, ab alijs cõfratri bus bonis releuaẽ. Vę ergo ſoli. i. illi, qui nō intrat hãc ſctãm cõgregationē, q̃a ſi ceciderit, ꝙ ꝓ facile eſt, nō habet ſubleuantē. i. qui pro eo oret. Et ſi dormierint duo in lecto vno, .i. vir, & mulier in matrimonio fouebunẽ mutuo, ſ. ad dictã cõfraternitatē mutuo ſe prouocãtes, & inuitãtes vnus quo modo calefiet, ideſt ille, qui eſt inexpers huius confraterni tatis, & quę ignorat vtilitatem eius maximã, quomodo cõcupiſcet eam? Valet deniq; hæc ſancta confraternitas ad facilius reſiſtendum Diabolo, & peccato. Ideo ſubditur. Et ſi quiſpiam præualuerit contra vnum, ideſt Diabolus contra hominem ſolitarium, duo ſupple vniti in hac confrater nitate reſiſtunt ei. Funiculus triplex difficile rumpitur. Sen ſus eſt, ꝙ quanto ſunt plures confratres boni, & iuſti tanto ſecurius viuunt, quo ad Deum, nec tam facile capiuntur a Diabolo, quia dum ipſe nititur rumpere vnum de funiculis iſtis, ideſt aliquē de confratribus ad peccatum trahere, alij funiculi reſiſtunt ei. Iſte autem funiculus eſt adeo fortis, vt etiam per mortem non valeat rumpi, quia huiuſmodi con fratres iuuant ſe mutuis orationibus nedum in vita verum etiam poſt mortem, quo ad illos, qui ad purgatorium deſcē dunt quibus adhuc proſunt ſuffragia ſuperuiuentium fratrum, vt dicitur. 13. q. 2. animæ defunctorum. Et ideo dicitur. Can. 8. ꝙ fortis, vt mors eſt dilectio immo fortior, vt di ctum eſt. Patet ergo ꝙ nedum huiuſmodi confratres præſeruantur a multis malis verum etiam aſſequuntur multa bona tam in præſenti, quam in futuro. Beatus ergo, qui ingreditur hanc confraternitatem, & perſeuerat in ea vſq; ad mortem, quia ſi ſit bonus melior efficietur, ſicut duo ignes mutuo ſe fouent. Si vero malus fuerit, tum meritis beatæ Mariæ, & confratrum ſuorum emendabitur, niſi fuerit tota liter induratus. Inſuper Diabolus non tantum poterit contra eum præualere propter ſocietatē bonorũ. In cuius figu ra legitur Gen. 19. ꝙ Angelus, qui venerat ſubuertere Sodomam monuit Loth, vt inde recederet adijciēs, ꝙ nō poſ-

ſet

ſet quicquã cõtra illã ciuitatẽ donec ille egreſſus eſſet. Itẽ Gen. 18. legit Dñm promiſiſſe indulgentiã Sodomæ:& Gomorę, atq; alijs fratribus ciuitatibus ſi mõ in eis inuenirentur. 10. iuſti. Cũ ergo in hac ſancta cõgregatione ſint pluſq̃ mille milia iuſtorũ conſequẽs eſt, vt ipſe Dñs parcat malis eis mixtis, & adiũctis in bona cõfraternitate. His ergo prę libatis veniẽdũ eſt ad probationẽ prędictę veritatis, quę dicit, ꝙ prædicti cõfratres facientes ſe in unũ inſcribi, merentur aſcribi in cęlo. Iſta veritas probatˉ 5. modis, videlicet.

Auctoritate. Ratione. Figura.
Similitudine. Exemplo.

PRIMO quidẽ auctoritate. Dan. 12. vbi ſic legitur. In tempore illo. ſ. extermini j mundi ſaluabitur populus tuus omnis, qui inuentus fuerit ſcriptus in libro. Et quãuis ad litterã iſta prophetia intelligatˉ de populo fideli, & de illis, qui ſcripti ſunt in libro vitæ per æternã prædeſtinationẽ; Non inconuenit tamẽ quin intelligatur de deuotis Mariæ ſeruulis, qui dietim ob ipſius reuerẽtiã legunt eius roſariũ atq; in vnũ ſcribuntur. Quia vt dicit ſexta veritas, per difficile eſt tales dãnari. Caueant tñ prædicti confratres ne nimiũ præſumentes de propria iuſtitia deſiſtant ab operibus bonis, & ſe immiſceant multis malis, dicentes illis ſufficere ꝙ confratres ſint roſarij virginalis, quia ut dicitur Eze. 18. Si auerterit ſe iuſtus a iuſtitia ſua, & fecerit iniquitatẽ oẽs iuſtitiæ eius nõ recordabuntur. Taliter ergo in timore Dei viuant, & debitũ famulatum reginæ cæli perſoluant, vt tandem audire mereãtur a Dño illud. Lucæ. 10. Gaudete, quia nomina veſtra ſcripta ſunt in cęlis. O quantum igitur gaudebunt deuoti confratres huius roſarij, qñ quidẽ in exitu eorũ ab hoc ſæculo nequã, uidebunt librũ iſtum uitæ apertũ, & ibi legent nomina ſua litteris aureis ſcripta. Alius liber, inquit, Io. Apoc. 12. aptus eſt, qui eſt liber vitæ. Aduertat tñ diligens lector, ꝙ ut dictum eſt non eſt de neceſſitate huius cõfraternitatis, vt fratres in unũ ſcribantur, ſed tñ ualde congruũ eſt nec quidẽ uacat talis inſcriptio miniſterio. Tum primò, quia eſt ſignificatiua illius inſcriptionis, quæ eſt per prædeſtinationem in libro uitæ in quo libro inſcribi petimus auxilio virginis Mariæ. Tum ſecundo, quia eſt rememoratiua, ut ad ſalutandum ipſam virgi

nem

nem ſub præfacto numero non ſimus immemores, & ſimiliter vt uice verſa ipſa mater pietatis noſtri memoriam ſemper habeat coram filio ſuo. Tum tertio quia eſt conſolatiua omnium confratrum conſororum, vt dum tantos confratres nos habere gaudemus, conſolemur, de bonorum ſuorum communicatione, & participatione, quæ mediante ſpem habemus de conſequenda æterna felicitate. O quam igitur donum eſt in hac confraternitate ſcribi per quam Dominus noſter Ieſus Chriſtus una cum ſanctiſſima eius matre in parentes recipiuntur atque ſub eis filialis fraternitatis acquiritur, & dignitas diuinalis mirificè participatur. O amplexanda cathena confraternitatis per quam confratres ad cęleſtia pertrahuntur, in mortis articulo ſpecialiter conſolantur, dęmones ne eis præualeant confutantur, os infernali putei clauditur, & portę cęleſtes amplificè aperiuntur, Beatos ergo permanſerit in te.

SECVNDÒ probatur idem intentum tali ratione. Per quamlibet meritoriam operationem diſponit ſe homo ut aſcribatur cęleſti gloriæ. Sed quicunque ob ſingularem reuerentiam Chriſti, & ſuæ digniſſimæ matris petit ſcribi in libro huius confraternitatis a ſancta ſede Apoſtolica approbatæ facit operationem ualde meritoriam, & Deo atque matri eius acceptiſſimam. Ergo talis meretur aſcribi cęleſte gloriæ. Propterea de omni tali dummodo perſeueret in bono incepto poteſt dicere ipſe Dominus illud Apoc. 3. Non delebo nomen eius de libro vitæ. O fidelis promiſſio. O indelebilis aſcriptio. O deaurata inſcriptio. O mira, & inaudita cōfraternitas per quam nobis tantum bonum repromittitur in cęlis, quod infinities maius eſt, quam ſi nobis darentur milia auri, & argenti in terris, de qua meritò poſſumus dicere illud. Sap. 7. quod omne aurum in comparatione illis arena eſt exigua, & tanquam lutum eſtimabitur argentum in conſpectu illius, quam ut dicitur Prouerbiorum. Omnia, quæ deſiderantur huic non valent comparari.

TERTIÒ eadem veritas probatur, & declaratur per figuram. Legitur enim Neemię 7. pro ipſe Neemias inuenit librum in quo ſcripta erant nomina tranſmigrātiū in Babilone, & de Babilone redeuntium in ciuitatem ſuam.

Ad

Ad propoſitum nos tranſmigramus omni die, & omni hora de hoc ſęculo ad futurum. Sed prohdolor aliqui, & veraciter muti tranſmigrant in Babilonem, ideſt in infernũ Babilon enim interpretatur confuſio, & ideo rectè infernum deſignat, vbi nullus ordo, ſed ſempiternus horror inhabitat, vt dicitur Iob. 10. Alij verò tranſmigrant de Babilone in ciuitatẽ ſuam. Hi ſunt, qui de confuſione peccatorum tranſmigrant per pęnitentiam, in cęleſtem ciuitatem, quia ut dicitur Hebre. 14. Nõ habemus hic ciuitatem permanẽtem, ſed futuram inquirimus, liber autem in quo ſcripta ſunt nomina taliter tranſmigrantium ad iram eſt liber uitæ, ſed in propoſito eſt liber prædictæ cõfraternitatis. Hoc tamen noli ſic intelligere tu lector tanquam nullus poſſit ſaluus fieri, qui non fuerit huic confraternitati aſcriptus, abſit ut in talem cadamus errorem, aut etiam, ꝙ omnis in ea aſcriptus indefectibiliter, & ineuitabiliter ſaluus fiat. Sed hunc accipe ſenſum tanquã catholicum, ꝙ omnis aſcriptus huic confraternitati ſi rite circa eam ſe habuerit cæteris paribus facilius ſaluabitur, & nõ niſi difficulter damnabitur, & hoc inſtantibus præcibus Mariæ virginis, prout diffuſè declarauimus in præcedenti ſermone in probatione per figuram vbi etiam aliam tetigimus ratione, ſcilicet confratrum multiplicem interceſſionem. Et quia de hac ratione nihil ibi diximus, ideo ſub paucis hic tangamus. Legitur enim. 2. Reg. 14. quòd cum Saul vellet occidere filiũ ſuum Ionatham eo, quod contra eius pręceptum guſtaſſet modicum mellis ante ſolis occaſum, populus taliter egit apud patrem, quòd vita donata eſt Ionate, & placata eſt ira patris aduerſus eum. Ad propoſitum Ionatas peccatorem deſignat Saul uerò Deum patrem. Tunc ergo Saul vult occidere Ionatam quando diuina iuſtitia vult damnare peccatorem. At uerò ſi fuerit huic confraternitati aſcriptus, inſtabunt pro eo confratres boni, & iuſti apud Dominum, ut non moriatur æternaliter, ſed uiuat in præſenti uita, & in futuro uita gloriæ. Ecce quantum prodeſt hæc ſancta atq; glorioſa confraternitas.

QVARTÒ probatur idem intentum tali ſimilitudine. Olim enim cum ciuitas Romana per Senatores regeretur, quod factum eſt poſt reges, & duces finem in ea cępe-

runt,cum primum dicti Senatores recipiebantur, ob reuerentiam officij ſui inſcribebatur in tabula publica propter quod patres conſcripti dicebantur.Sic in propoſito deuoti confratrrs pſalterij marialis ob reuerẽtiam ipſius virginis Mariæ,& dictæ confraternitatis vna ſcribuntur nedum in terris verumetiã in cęlis,& hoc in tabula publica.i.in eſſentia diuina,quæ publica,& cõmunis eſt oĩbus beatis. Poteſt etiam ad idem adduci alia ſimilitudo,videlicet de illis, qui olim inſcribebantur propter ſpecialem amicitiã, ſicut rex Alexander ſcripſit Ionatam inter primos amicorũ eius, vt patet.1.Maha.10.Et quia illi,qui legunt corde, & ore dictũ pſalterium ſunt amici nedũ virginis puriſſimę verum etiã filij ſui, qui eſt rex regum,& Dñs dominantium,quia ut dicit Hiere.in quodam ſermone nulli dubium quin totũ ad gloriam laudis Chriſti pertineat quicquid dignè genitrici ſuę fuerit impẽſum, ideo iuſtũ eſt, q ſicut ſcribuntur in terris,ita etiam ſcribantur in libro uitæ in cęlis. Ecce quantũ prodeſt talis in inſcriptio in terris. Sed vt iungamus ultima primis,quia dictũ eſt in 1.ſer.huius tractatus hanc cõfraternitatẽ pro narietate nationũ triplex ſortiri nomen, uidelicet de roſario,de ſerto,& de pſalterio.Item dictũ eſt, q apud Germaniã ſufficit ſemel in Hebdomada legere dictum pſalteri,apud Galiã autem per ſingulos dies legitur. Ideo nõ immerito quæritur,quis ritus ſit tutior,& melior, maximè cũ utrũq; legaĩ approbaſſe Syxtus quartus,ut dictũ eſt,Reſponſio ritus gallorũ eſt melior cęteris partibus, utpote ſi eũ deuote, & æque attentè pſallatur. Tũ quia cõtinet ritũ Germanorũ,& aliquid plus.Modo duo bona ſunt meliora,quã unum tantum.Tum,quia pluribus indulgentijs eſt dotatus,ut patet in utraq; bulla.Tũ,quia in eo laus diuini nominis atq; Chriſtiferæ, Mariæ repetitur frequentius.Tum,quia ſic augetur cultus diuinus abundantius.Nihilominus multo melius eſſet dicere ipſum pſalteriũ deuotè tantum ſemel in Hebdomada more Germanorũ, quam pes ſingulos dies curſim,& pręcipitanter more multorum. Non enim multitudine uerborũ flectitur Deus, ut homo. Nec uerbis tantum,ſed corde orãdus eſt,ut dicit de conſe. di.5.non mediocriter, & ideo,ut ibi ſubditur ſicut melior eſt quinque pſalmorum decantatio cum cordis puritate

atq; hilaritate, quã totius pſalterij modulatio cum cordis anxietate atq; triſtitia. Ita in propoſito melius eſſet legere dictum pſalterium deuotè more Germanorum, quã indeuote more Gallorum. Vtroſque tamen relinquo in conſue tudine patriæ in qua degunt. Nam, ut habetur. ff. de legibus. l. cum de conſuetudine. Conſuetudo patriæ ſeruanda eſt. Item in decretis diſt. 12. c. illa, dicitur ꝙ conſuetudo illo rum cum quibus conuerſatur ſeruanda eſt dummodo non ſit peruerſa. Et ibi datur exemplum de beato Auguſt. qui ad inquiſitiones Ianuarij reſpondens ſic ait. Mater mea Me diolanum me ſecuta, inuenit eccleſiam ſabbato non ieiunantem, cæpit turbari, quid nam ageret. Tunc ego talia non curabam, ſed propter ipſam conſului de hac re beatiſſimæ memoriæ uirum Ambroſium, qui reſpondit ſe nihil me docere poſſe niſi, quod ipſe faceret. Ait ergo. Cum Romam uenio ieiunio ſabbato, cum uerò hic ſum non ieiuno. Sic, & tu ad quam forte eccleſiam ueneris eius morem ſer ua, ſi cuiquam non uis eſſe ſcandalo, nec quemquam tibi. Hoc cum matri renunciaſſet libenter amplexata eſt. Hæc ibi. Patet ergo, quod laudabile patriæ conſuetudo rationabiliter ſeruanda eſt etiam in hoc propoſito.

QVINTÒ, & finaliter probatur prædicta ueritas exemplo. Refert enim ſæpe dictus magiſter Alanus de Rupe in ſuo roſario de quodam deuoto confratre huius roſarij, qui cum morti appropinquaret illi apparuit beatiſſima uirgo Maria, quæ dęmonia ab eo fugauit, & ſupra modum eum lętificauit, horam ſuæ mortis denunciando, & de conſecutione regni cęleſtis eum aſſecurando. Tandem ergo cum incredibili deuotione, & lætitia quaſi ſubridendo uelut iam de cęleſti præmio ſecurus, & dicendo in manus tuas Domine, &c. ſpiritum inter manus Angelorum glorioſæ reddidit. O igitur mortales homines euigilate corda ueſtra, & conſiderate, quam periculoſiſſima ſit hæc uita in qua degimus, & inquantum offendimus omnes, ita, ut adminus ſepties in die cadat iuſtus. Animaduertite mortem ueſtram omni dubietate plenam, conſiderate denique terribile, & ſtupendum Dei iudicium eſt propinquo imminere dicente. Io.

Apoc.

Apoc. 14. Timete Deum, & date illi honorem, quia uenit hora iudicij eius. In quo quidem iudicio propitia ne quaquam habebimus Dei genitricem niſi illi primum in præſenti deuoti extiterimus. Penſate denique quanta ſupplicia parata ſunt reprobis, & malis in inferno, & expergiſcimini, quanta etiam gaudia præparata ſunt electis, & bonis in cęlo, & conſolamini. Quamobrem pro illis tam horribilibus malis vitandis, & pro iſtis tam ineffabilibus bonis adipiſcendis, ponite vos ſub protectione, & ſaluaguardia ipſius ſanctiſſimæ Dei gentricis Mariæ, confraternitatem tã glorioſam, tam deuotam, tam perfacilem, tam ſecuram, tantiſq; gratijs, & priuilegijs refertam ad honorem filij ſui Domini noſtri Ieſu Chriſti, ſuiq; ipſius dedicatam, quæ de roſario, ſeu ſerto, vel pſalterio nuncupatur deuotè intrando, atq; in ea ſcribi petendo, ut ſic nomina veſtra ſcribãtur in cęlis. De qua etiam confraternitate non iniuria dixerim illud Sap. 7. ꝙ veniunt deuotis confratribus, & conſororibus illius omnia bona pariter cum illa, videlicet bonorum ſpiritualium omnium confratrum participatio, iuxta primũ ſermonem. Frequens in Chriſti, & digniſſimæ matris eius laudibus exercitatio, iuxta ſecundum ſermonem. Tuta contra antiquum hoſtem animarum noſtrarum protectio, iuxta tertium ſermonem. Grata, & accepta Chriſto, & matri ſuæ oblatio, iuxta quartum ſermonem. Contra omne malum, & peccatum firma tuitio, & defenſio, iuxta quintum ſermonem. Ab æternis incendiis, ſingularis præſeruatio, iuxta ſextum ſermonem. Eterni gaudij finalis conſecutio, & concluſio, iuxta ſeptimum ſermonem. Et breuiter, vt paucis epitalamium complectar totum, ipſa nunquam ſatis per me laudata confraternitas infinitus eſt theſaurus hominibus, quo qui dignè utuntur participes amicitiæ Dei efficiuntur. Hic quidem per gratiam, & in futuro per gloriam. Ad quam nos perducat, qui in trinitate perfecta viuit, & regnat. Amen.

F I N I S.

REGISTRVM.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R
S T V X Y Z.

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Kk Ll Mm Nn
Oo Pp Qq Rr Sſ Tt Vu Xx Yy Zz.

Aaa Bbb Ccc Ddd Eee.

Tabula per ſe patet.

VENETIIS.

Ex Typographia Ioan. Anto. Bertani.
M D L XCII.

RARE 86-B
24070

THE GETTY CENTER
LIBRARY